Liber [illegible]

Incipit prefatio sancti Iheronimi presbiteri in Iheremiam prophetam.

Iheremias propheta, cui hic prologus scribitur, sermone quidem apud hebreos ysaia et osee et quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior, sed sensibus par est, quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim anathothites, qui est usque hodie viculus ab iherosolimis tribus distans milibus, sacerdos ex sacerdotibus, et in matris utero sanctificatus, virginitate sua euangelicum virum christi ecclesie dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer, et captivitatem urbis atque iudee non solum spiritu sed oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus israhel assirii in medos transtulerant, iam terras earum colonie gentium possidebant. Unde in iuda tantum et beniamin prophetavit, et civitatis sue ruinas quadruplici planxit alphabeto, quod nos mensure metri versibusque reddidimus. Preterea ordinem visionum qui apud grecos et latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus. Librum autem baruch notarii eius qui apud hebreos nec legitur nec habetur pretermisimus, pro his omnibus maledicta ab emulis prestolantes, quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior quia vos cogitis. Ceterum ad compendium mali, rectius fuerat modum furoris eorum silentio meo ponere, quam cotidie novi aliquid scriptitantem, invidorum insaniam provocare.

Explicit prologus. Incipit Iheremias propheta.

Hic liber est Bibliothe-
ce [illegible] Dusseldorpiensis
Collegiatae Ecclesiae 1644.

VERBA HIEREMIE FILII HELCHIE de sacerdotibus qui fuerunt in anatoth in terra beniamin. Quod factum est verbum domini ad eum in diebus iosie filii amon regis iuda, in tertio decimo anno regni eius. Et factum est in diebus ioachim filii iosie regis iuda usque ad consummationem undecimi anni sedechie filii iosie regis iuda, usque ad transmigrationem iherusalem in mense quinto. Factum est verbum domini ad me dicens. Priusquam te formarem in utero novi te, et antequam exires de vulva sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te. Et dixi. ah. ah. ah. domine deus. Ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Et dixit dominus ad me. Noli dicere quia puer sum, quoniam ad omnia que mittam te ibis, et universa que mandavero tibi loqueris. Ne timeas a facie eorum, quia ego tecum sum ut eruam te dicit dominus. Et misit dominus manum suam et tetigit os meum, et dixit dominus ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et edifices et plantes. Et factum est verbum domini ad me dicens. Quid tu vides hieremia? Et dixi. Virgam vigilantem ego video. Et dixit dominus ad me. Bene vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud. Et factum est verbum domini secundo ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollam succensam ego video, et faciem eius —

a facie aquilonis. Et dixit dominus ad me.
Ab aquilone pandetur malum super omnes habi
tatores terre. quia ecce ego conuocabo omnes
cognationes regnorum aquilonis ait dominus. et
uenient et ponent unusquisque solium suum
in introitu portarum ierusalem. et super omnes
muros eius in circuitu. et super uniuersas ur
bes iuda. et loquar iudicia mea cum eis. super
omni malitia eorum qui dereliquerunt me. et
libauerunt diis alienis. et adorauerunt
opus manuum suarum. Tu ergo accinge lumbos
tuos et surge et loquere ad eos omnia que ego
precipio tibi. Ne formides a facie eorum. nec enim
timere te faciam uultum eorum. Ego quippe
dedi te hodie in ciuitatem munitam. et in co
lumpnam ferream. et in murum ereum super omnem
terram. regibus iuda. et principibus eius. et sacer
dotibus. et omni populo terre. et bellabunt ad
uersum te. et non preualebunt. quia tecum ego
·II· sum ait dominus ut liberem te. Et factum est
uerbum domini ad me dicens. Vade et clama
in auribus ierusalem dicens. Hec dicit dominus.
Recordatus sum tui miserans adolescenti
am tuam. et caritatem desponsationis tue.
quando secuta es me in deserto. in terra
que non seminatur. Sanctus israel domino primitie
frugum eius. Omnes qui deuorant eum de
linquunt. mala uenient super eos dicit dominus.
Audite uerbum domini domus iacob. et omnis
cognatio domus israel. Hec dicit dominus. Quid
inuenerunt in me patres uestri iniquitatis.
quia elongauerunt a me. et ambulauerunt
post uanitatem. et uani facti sunt. Et non
dixerunt ubi est dominus qui ascendere nos
fecit de terra egipti. qui transduxit nos
per desertum. per terram inhabitabilem et in
uiam. per terram sitis et imaginem mortis.
per terram in qua non ambulauit uir. neque ha
bitauit homo. et induxi uos in terram
carmeli. ut comederetis fructus eius.
et optima illius. Et ingressi contaminastis
terram meam. et hereditatem meam posuistis
in abhominationem. Sacerdotes non dixerunt
ubi est dominus. et tenentes legem nescierunt me.
et pastores preuaricati sunt in me. et prophete
prophetauerunt in baal. et ydola secuti sunt.
Propterea adhuc iudicio contendam uobiscum.
ait dominus. et cum filiis uestris disceptabo. Transi
te ad insulas cethim. et uidete. et in cedar mit
tite. et considerate uehementer. et uidete si
factum est huiuscemodi. si mutauit gens
deos suos. et certe ipsi non sunt dii. Populus autem
meus mutauit gloriam suam in ydolum.
Obstupescite celi super hoc. et porte eius desolami
ni uehementer dicit dominus. Duo enim mala fecit
populus meus. Me dereliquerunt fontem
aque uiue. et foderunt sibi cisternas dis
sipatas. que continere non ualent aquas.
Numquid seruus est israel aut uernaculus.
Quare ergo factus est in predam. Super eum rugierunt
leones. et dederunt uocem suam. posuerunt
terram eius in solitudinem. ciuitates eius ex
uste sunt. et non est qui habitet in eis. Filii quoque
mempheos et taphnes constuprauerunt te
usque ad uerticem. Numquid non istud factum est tibi.
quia dereliquisti dominum deum tuum eo tempore. quo
ducebat te per uiam. Et nunc quid tibi
uis in uia egipti. ut bibas aquam turbidam.
Et quid tibi cum uia assiriorum. ut bibas aquam
fluminis. Arguet te malitia tua. et auersio
tua increpabit te. Scito et uide quia malum et
amarum est reliquisse te dominum deum tuum. et non esse
timorem eius apud te dicit dominus deus exercituum.
A seculo confregisti iugum meum. rupisti uincula
mea. et dixisti non seruiam. In omni enim colle
sublimi. et sub omni ligno frondoso. tu
prosternebaris meretrix. Ego autem plantaui
te uineam electam. omne semen uerum. Quomodo
ergo conuersa es in prauum uinea aliena.
Si laueris te nitro. et multiplicaueris tibi

herbā borith· maculata es in iniquitate
tua corā me dicit dn̄s ds̄. Quomodo di
cis n̄ sū polluta· post baalim n̄ ambulaui·
Vide uias tuas in conualle· scito qd̄ feceris·
Cursor leuis explicans uias tuas· onager
assuet⁹ in solitudine· in desiderio animę
suę· attraxit uentū amoris sui· nullus
auertet eā· Om̄s q̄ quęrunt eā n̄ deficient·
in menstruis eius inuenient eā· Prohibe pedē
tuum a nuditate· ⁊ guttur tuum a siti·
Et dixisti· Desperaui· nequaquā faciā· Ada
maui quippe alienos· ⁊ post eos ābulabo·
Quomodo confunditur fur quando dep̄henditur·
sic confusi sunt domus isrl̄· ipsi ⁊ reges eorū·
p̄ncipes ⁊ sacerdotes· ⁊ p̄phę eorū· dicentes
ligno pater meus es tu· ⁊ lapidi tu me genu
isti· Verterunt ad me tergū ⁊ n̄ faciem·
⁊ in tempore afflictionis suę dicent· Surge
⁊ libera nos· Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi·
Surgant ⁊ liberent te in tempore afflictionis tuę·
Sc̄dm numerū quippe ciuitatū tuarū erant
dii tui iuda· Quid uultis mecū iudicio contende
re· Om̄s dereliquistis me dicit dn̄s· Frustra
p̄cussi filios ur̄os· disciplinā n̄ receperunt·
Deuorauit gladius uester p̄phās uestros·
quasi leo uastator generatio ur̄a· Videte uer
bū dn̄i· Nūquid solitudo fact⁹ sum isr̄li·
aut terra serotina· Quare ergo dixit popul⁹
meus recessim⁹· n̄ ueniem⁹ ultra ad te· Nū
quid obliuiscit̄ uirgo ornamenti sui· aut spō
sa fascię pectoralis suę· Populus uero me⁹
oblitus est mei dieb; innumeris· Quid niteris
bonā ostendere uiā tuā ad quęrendā dilec
tionem· Quę insup ⁊ malitias tuas docui
sti uias tuas· ⁊ in alis tuis inuentus est
sanguis animarū paup̄m ⁊ innocentium.
Non in fossis inueni eos· sed in omnib⁹ quę
supra memoraui· Et dixisti· Absq; peccato et
innocens ego sum· ⁊ p̄pterea auertat̄ furor
tuus a me· Ecce ego iudicio contendā tecū·
eo qd̄ dixeris n̄ peccaui· Quā uilis facta es
nimis iterans uias tuas· Et ab egypto confun
deris· sicut confusa es ab assur· Nā ⁊ ab ista
egredieris· ⁊ manus tuę erunt sup caput
tuum· qm̄ obtriuit dn̄s confidentiā tuam
⁊ nil habebis p̄sp̄m. Vulgo dicit̄· III
Si dimiserit uir uxorem suam ⁊ recedens
ab eo duxerit uirū alterū· nūqd̄ reuertet̄
ad eū ultra· Nūqd̄ n̄ polluta ⁊ contamina
ta erit mulier illa· Tu autē fornicata es
cū amatorib; multis; tamen reuertere ad
me dicit dn̄s· ⁊ ego suscipiā te· Leua ocu
los tuos in directū· ⁊ uide ubi p̄strata sis·
In uiis sedebas expectans eos quasi latro in
solitudine· ⁊ polluisti terrā in fornicatiōib⁹
tuis ⁊ in malitiis tuis· Quā obrem p̄hibi
tę sunt stellę pluuiarū· ⁊ serotinus ymber
n̄ fuit· Frons mulieris meretricis facta ē tibi·
noluisti erubescere· Ergo saltem amodo uoca me
pater meus· dux uirginitatis meę tu es· Nū
quid irasceris in p̄petuum· aut p̄seuerabis
in finem· Ecce locuta es· ⁊ fecisti mala ut po
tuisti. Et dixit dn̄s ad me in diebus
iosie regis· Nūquid uidisti quę fecerit auer
satrix isrl̄· Abiit sibimet sup omnem mon
tem excelsū ⁊ sub omni ligno frondoso ⁊ for
nicata est ibi. Et dixi cū fecisset hęc omnia
ad me conuertere· ⁊ n̄ est reuersa. Et uidit
p̄uaricatrix soror eius iuda· quia p̄ eo qd̄ me
chata esset auersatrix isrl̄· dimisissem eam
⁊ dedissem ei libellū repudii· ⁊ n̄ timuit
p̄uaricatrix iuda soror eius· sed abiit ⁊ for
nicata est etiā ipsa· ⁊ facilitate fornicatiōis
suę contaminauit terrā ⁊ mechata ē cum
lapide ⁊ cū ligno; Et in omnib; his n̄ est
reuersa ad me p̄uaricatrix soror eius iuda
in toto corde suo· sed in mendacio ait dn̄s·
Et dixit dn̄s ad me· Iustificauit animam
suā auersatrix isrl̄· cōparatione p̄uaricatricis
iuda. Vade ⁊ clama sermones istos contra

aquilonem et dices: Revertere adversa
trix israel dicit dominus. et non avertam faciem
meam a vobis. quia sanctus ego sum dicit dominus.
et non irascar in perpetuum. Tamen scito iniqui
tatem tuam. quia in dominum deum tuum prevari
cata es. et dispersisti vias tuas alienis sub
omni ligno frondoso. et vocem meam non au
disti ait dominus. Convertimini
filii revertentes ait dominus. quia ego vir vester.
et assumam vos unum de civitate. et duos de
cognatione. et introducam vos in syon. et
dabo vobis pastores iuxta cor meum. et pa
scent vos scientia et doctrina. Cumque multi
plicati fueritis. et creveritis in terra in diebus
illis ait dominus. non dicent ultra archa testamenti
domini. neque ascendet super cor. neque recordabuntur
illius. nec visitabitur. nec fiet ultra. In tempore
illo vocabitur ierusalem solium domini. et congrega
buntur ad eam omnes gentes in nomine domini in
ierusalem. et non ambulabunt post pravitatem
cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus
iuda ad domum israel. et venient simul de
terra aquilonis. ad terram quam dedi patribus
vestris. Ego autem dixi. Quomodo ponam te in filiis.
et tribuam tibi terram desiderabilem. heredi
tatem preclaram exercituum gentium. Et dixi. Pa
trem vocabis me. et post me ingredi non cessa
bis. Sed quomodo si contempnat mulier amato
rem suum. sic contempsit me domus israel
dicit dominus. Vox in viis audita est ploratus
et ululatus filiorum israel. quoniam iniquam fece
runt viam suam. obliti sunt domini dei sui. Conver
timini filii revertentes. et sanabo aversio
nes vestras. Ecce nos venimus [ad] te. tu enim
es dominus deus noster. Vere mendaces erant colles.
multitudo montium. Vere in domino
deo nostro salus israel. Confusio comedit laborem
patrum nostrorum ab adolescentia nostra. greges eorum
et armenta eorum. filios eorum et filias eorum.
Dormiemus in confusione nostra. et operiet nos

ignominia nostra. quoniam domino deo nostro peccavimus nos
et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad hanc
diem. et non audivimus vocem domini dei nostri.
IIII. Si converteris israel ait dominus. ad me convertere;
Si abstuleris offendicula tua a facie mea non
commoveberis. et iurabis vivit dominus in verita
te. et in iudicio. et iustitia. et benedicent eum
gentes. ipsumque laudabunt. Hec enim dicit
dominus viro iuda. et habitatori ierusalem. Novate
vobis novale. et nolite serere super spinas.
Circumcidimini domino. et auferte preputia cor
dium vestrorum viri iuda. et habitatores ie
rusalem. ne forte egrediatur ut ignis indig
natio mea. et succendatur. et non sit qui extinguat.
propter malitiam cogitationum vestrarum. Annun
tiate in iuda. et in ierusalem auditum facite. loqui
mini et canite tuba in terra. clamate fortiter
et dicite. Congregamini. et ingrediamur civi
tates munitas; Levate signum in syon. confor
tamini et nolite stare. quia malum ego adduco
ab aquilone. et contritionem magnam. Ascen
dit leo de cubili suo. et predo gentium se le
vavit. Egressus est de loco suo ut ponat
terram tuam in desolationem. Civitates tue va
stabuntur. remanentes absque habitatore.
Super hoc accingite vos ciliciis. plangite et ulu
late. quia non est aversa ira furoris domini a vobis.
Et erit in die illa dicit dominus. peribit cor regis. et
cor principum. et obstupescent sacerdotes. et prophete
consternabuntur. Et dixi. heu. heu. heu domine
deus. Ergo ne decepisti populum istum et ierusalem dicens.
Pax erit vobis. et ecce pervenit gladius usque ad
animam. In tempore illo dicetur populo huic
et ierusalem. Ventus urens in viis que sunt in de
serto. vie filie populi mei. non ad ventilandum et ad
purgandum. spiritus plenus ex his veniet michi.
Et nunc ego sed loquar iudicia mea cum eis;
Ecce quasi nubes ascendet. et quasi tempes
tas currus eius. velociores aquilis equi
illius. Ve nobis quoniam vastati sumus.

Laua a malitia cor tuum ihrlm ut salua
fias. Usq; q̄ morabuntur in te cogitationes
noxie? Vox enī annuntiantis a dan et noti
facientis ydolū de monte effraim. Concitate
gentes. Ecce auditū est in ihrlm custodes
uenire de terra longinqua, et dare super
ciuitates iuda uocem suā. Quasi custodes a
groꝝ facti sunt sup eā in giro, quia me ad
iracundiā ꝓuocauit, ait dn̄s. Uie tue et co
gitationes tue fecerunt hec tibi. Ista malitia
tua, quia amara, q̄a tetigit cor tuū. Uen
trem meū, uentrem meū doleo. Sensus cordis
mei conturbati sunt in me. N̄ tacebo, q̄m uo
cem bucine audiuit anima mea, clamorē
ꝓlii. Contritio sup contritionem uocata est,
et uastata est omnis terra. Repente uastata
sunt tabernacula mea, subito pelles mee.
Usq; q̄ uidebo fugientem, audiā uocē bucine?
Quia stultus ppl̄s meus me n̄ cognouit. Fi
lii insipientes sunt et uecordes. Sapientes
sunt ut faciant mala, bene autē facere
nescierunt. Aspexi terrā, et ecce uacua erat
et nichili, et celos et n̄ erat lux in eis. Uidi
montes et ecce mouebant̄, et omnes colles con
turbati sunt. Intuitus sū, et ecce n̄ erat homo,
et omē uolatile celi recessit. Aspexi, et ecce
carmelus desert̄, et om̄s urbes eius destructe
sunt a facie dn̄i, et a facie ire furoris eius.
Hec enī dicit dn̄s: Deserta erit omnis terra,
sed tamē consūmationem n̄ faciā. Lugebit
terra, et merebunt celi desup, eo q̄d locut̄
sum, cogitaui et n̄ penituit me, nec auer
sus sū ab eo. A uoce equitis et mittentis sa
gittam fugit omnis ciuitas. Ingressi sūt
ardua, et ascenderunt rupes. Uniuerse
urbes derelicte sunt, et n̄ habitat in eis hō.
Tu autē uastata quid facies? Cū uestieris
te coccino, cū ornata fueris monili aureo,
et pinxeris stibio oculos tuos, frustra cō
poneris. Contempserunt te amatores tui,
animā tuā querunt. Uocem enī quasi par
turientis audiui, angustias ut puerpere. Uox
filie syon intermorientis, expandentisq; ma
nus suas. Ue m̄, quia defecit anima mea ꝓpt̄
interfectos. Circuite uias ihrlm, et aspicite,
et considerate, et querite in plateis eius, an
inueniatis uirū facientem iudiciū et que
rentem fidem, et ꝓpicius ero eis. Q̄d si etiam
uiuit dn̄s dixerint, et hoc falso iurabunt.
Dn̄e, oculi tui respiciunt fidem. Percussisti eos
et n̄ doluerunt, attriuisti eos et renuerunt
accipe disciplinā. Indurauerunt facies suā
sup petrā, et noluerunt reuerti. Ego autem
dixi: Forsitan pauperes sunt et stulti, ignoran
tes uiā dn̄i, iudiciū dī sui. Ibo igit̄ ad opti
mates et loquar eis: ipsi enī cognouerunt
uiā dn̄i, iudiciū dī sui. Et ecce magis hi si
mul confregerunt iugū, ruperunt uincula.
Idcirco ꝑcussit eos leo de silua, lup᷒ ad uespā
uastabit eos, pardus uigilans sup ciuitates eoꝝ.
Omnis qui egress᷒ fuerit ex eis capiet̄, quia
multiplicate sunt ꝑuaricationes eorū, con
fortate sunt auersiones eoꝝ. Sup q̄ ꝓpitius eē
tibi potero? Filii tui dereliquerunt me, et iurāt
in his qui non sunt dii. Saturaui eos et mecha
ti sunt, et in domo meretricis luxuriabant̄.
Equi amatores in feminas et emissarii fac
ti sunt, unusquisq; ad uxorem ꝓximi sui
hinniebat. Nūquid sup his n̄ uisitabo dicit
dn̄s, et in gente tali n̄ ulciscet̄ anima mea?
Ascendite muros eius et dissipate, consūmati
onem autem nolite facere. Auferte ꝓpagines
eius, q̄a n̄ sc̄ dn̄i. Pr̄uaricatione ꝑuaricata est
in me dom᷒ isrl̄ et dom᷒ iuda, ait dn̄s. Nega
uerunt dn̄m et dixerunt: N̄ ē ipse, neq; ue
niet sup nos malū; gladiū et famē n̄ uidebi
mus. Pphe fuerunt in uentū locuti, et respō
sū n̄ fuit in eis. Hec ḡ uenient illis.

Hec dicit dn̄s dē̄s exercituū: Q̄a locuti estis
uerbū istud, ecce do uerba mea in ore tuo

ignem. & ppłm istũ ligna. & uorabit eos.
Ecce ego adducã sup uos gentem de longinq.
domus isrł ait dñs. gentem robustã. gentem
antiquã. gentẽ cuius ignorabis linguã. nec
intelliges quid loquat᷑. Pharetra eius quasi
sepulchrũ patens; Uniuersi fortes comedet.
segetes tuas. & panem tuum deuorabit. Filios
tuos & filias tuas comedet. gregem tuum et
armenta tua comedet. uineã tuã & ficũ tuã.
& conteret urbes tuas munitas. in quib; tu
habes fiduciã gladio. Uerũtamen & in dieb;
illis ait dñs. ñ faciã uos in consũmationem.
Qđ si dixeritis quare fecit dñs dš nr̃ nobis
hec omnia. dices ad eos. Sicut dereliquistis
me. & seruistis dõ alieno in terra urã. sic serue
tis alienis in terra ñ urã. Annuntiate hoc domui
iacob. & auditũ facite in iuda dicentes. Audi
pplé stulte qui ñ habes cor. q̃ habentes oculos.
ñ uidetis. & aures. & ñ auditis. Me ḡ ñ time
bitis ait dñs. & a facie mea ñ dolebitis. q̃ po
sui harenã terminũ mari. pceptũ sempitnũ
qđ ñ pteribit. Et cõmouebunt᷑ & ñ poterũt.
& intumescent fluctus eius. & ñ transibunt
illud. Populo autẽ huic factũ ẽ cor incredu
lum. & exasperans. Recesserunt & abierũt.
& ñ dixerũt in corde suo; metuam⁹ dominũ
dm̃ nrm̃. qui dat nobis pluuiã tẽporaneam
& serotinã in tempore suo. plenitudinem
annue messis custodientẽ nobis. Iniquitatẽ
urẽ declinauerunt hec. & peccata urã. phibue
runt bonũ a uobis. quia inuenti sunt in pplõ
meo impii insidiantes. quasi aucupes laqueos
ponentes. & pedicas ad capiendos uiros. Sicut
decipula plena auib; sic domus eoȝ plene
dolo. Ideo magnificati sunt & ditati. īpingua
ti sunt & incrassati. & pterierunt sermones
meos pessime. Causam uidue ñ iudicauerũt.
& causã pupilli ñ direxerunt. & iudicium
paupm ñ iudicauerunt. Nũqđ sup his
ñ uisitabo dicit dñs. aut sup gentem hu

iuscemodi ñ ulciscetur anima mea. Stupor &
mirabilia facta sunt in terra; Pphẽ pphabant
mendaciũ. & sacerdotes applaudebant manib;.
suis. & pplš meus dilexit talia. Qđ igit᷑ fiet in no
vi. uissimo eius. Confortamini filii beniamin in
medio ihrlm. & in thecua clangite bucina. et
sup bethacharem leuate uexillũ. quia malũ
est uisũ ab aquilone. & contritio magna. Speci
osę & delicatę assimilaui filiã syon; Ad eã ue
nient pastores & greges eorũ. fixerunt in ea
tentoria in circuitu. pascet unusquisq; eos qui
sub manu sua sunt. Sanctificate sup eã bellũ.
consurgite & ascendamus in meridie. Ue nob;
quia declinauit dies. quia longiores facte st
umbrę uespi. Surgite & ascendamus in nocte.
& dissipemus domos eius. quia hec dicit dñs
exercituum. Cedite lignũ eius. & circa ihrlm
fundate aggerem. hec est ciuitas uisitationis.
omnis calumpnia in medio eius. Sicut frigi
dã facit cisterna aquã suã. sic frigidã fecit
maliciã suam. Iniquitas & uastitas audietur
in ea. corã me semp infirmitas & plaga. Erudire
ihrlm ne forte recedat anima mea a te. ne for
te ponã te desertã. terrã inhabitabilem. Hec
dicit dñs exercituum. Usq; ad racemũ colliget
quasi in uinea reliquias israhel. Conuerte ma
nũ tuã quasi uindemiator ad cartallũ. Cui lo
quar. & quem contestabor ut audiat. Ecce in
circũcise aures eoȝ. & audire ñ possunt. Ecce
uerbũ dñi factũ ẽ eis obpbriũ. & ñ suscipient
illud. Ideirco furore dñi plenus sũ; laboraui su
stinens. Effunde sup paruulũ foris. & sup con
ciliũ iuuenũ simul. Uir enĩ cũ muliere capiet᷑.
senex cũ pleno dierũ. Et transibunt dom⁹ eoȝ
ad alteros. agri & uxores pariter. quia extẽ
dã manũ meã sup habitantes terrã. dic dñs.
A minore quippe usq; ad maiorem. omnes
auaritię student. & a pphã usq; ad sacerdotẽ.
cuncti faciunt dolũ. & curabant contritionẽ
filię ppli mei. cũ ignominia dicentes pax. pax.

⁊ non erat par. Confusi sunt qui abhomina
tionem fecerunt. quin potius confusione n̄ sunt
confusi. ⁊ erubescere nescierunt. Quā obrem ca
dent inter ruentes in tempore visitationis sue
dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s. State sup uias ⁊ ui
dete. ⁊ interrogate de semitis antiquis que sit
uia bona. ⁊ ambulate in ea. ⁊ inuenietis refri
geriū animabȝ ur̄is. Et dixerunt. n̄ ābulabi
mus. Et constitui sup uos speculatores. Audite
uocem tube. Et dixerunt. Non audiemus.
Ideo audite gentes. ⁊ cognoscite congregatio.
quanta ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego ad
duco mala sup pp̄lm istū fructū cogitationū
eius. quia uerba mea n̄ audierunt. ⁊ legem
meā piecerunt. Ut quid michi thus de saba af
fertis. ⁊ calamū suaue olentem de terra longin
qua. Holocaustomata ur̄a n̄ sunt accepta. et
uictime ur̄e n̄ placuerunt michi. Propterea hec
dicit dn̄s. Ecce ego dabo in pp̄lm istū ruinas.
⁊ ruent in eis. patres ⁊ filii simul. uicinus et
proximus. ⁊ pibunt. Hec dicit dn̄s. Ecce popul9
uenit de terra aquilonis. ⁊ gens magna con
surget de finibȝ terre. Sagittā ⁊ scutū arripiet.
crudelis est ⁊ n̄ miserebitur. Vox eius quasi
mare sonabit. ⁊ sup equos ascendent pparati.
quasi uir ad prelium aduersū te filia syon. Au
diuimus famā eius. dissolute sunt man9 nr̄e.
tribulatio apprehendit nos. dolores ut partu
rientem. Nolite exire ad agros. ⁊ in uia ne am
buletis. qm̄ gladius inimici. pauor in circuitu.
Filia pp̄li mei accingere cilitio. ⁊ conspgere ci
nere. Luctū unigeniti fac tibi. planctū amarū.
quia repente ueniet uastator sup nos. Probatorē
dedi te in pp̄lo meo robustū. ⁊ scies ⁊ pbabis
uiā eorū. Om̄s isti principes declinant ambu
lantes fraudulenter. es ⁊ ferrū uniuersi corrup
ti sunt. Defecit sufflatoriū. in igne consūptū est
plūbū. Frustra conflauit conflator. malitie
eñ eorū non sunt consumpte. Argentum
repbū uocate eos. q̄a dn̄s piecit illos.

Verbū qđ factū est a dn̄o ad iheremiam
dicens. Sta in porta domus dn̄i. ⁊ p̄dica ibi
uerbū istud ⁊ dic. Audite uerbū dn̄i om̄is iuda.
qui ingredimini p portas has. ut adoretis dn̄m. vii
Hec dicit dn̄s exercituum ds̄ isrl̄. Bonas facite
uias ur̄as ⁊ studia ur̄a. ⁊ habitabo uobiscū in loco
isto. Nolite confidere in uerbis mendacii dicētes
templū dn̄i. tēplū dn̄i. tēplū dn̄i est. Qm̄ si
bene direxeritis uias ur̄as ⁊ studia ur̄a. si feceritis
iudiciū inter uirū ⁊ proximū eius. aduene et
pupillo ⁊ uidue n̄ feceritis calumpniā. nec
sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc
⁊ post deos alienos n̄ ābulaueritis in malū uobis
met ipsis. habitabo uobiscū in terra quā dedi pa
tribus ur̄is a seculo ⁊ usq; in sclm̄. Ecce uos con
fiditis uobis in sermonibȝ mendacii. que non
proderunt uobis. furari. occidere. adulterari.
iurare mendaciter. libare baalim. ⁊ ire post
deos alienos quos ignoratis. Et uenistis ⁊ stetis
tis corā me in domo hac in qua inuocatū ē
nomen meū. ⁊ dixistis. Liberati sumus. eo qđ
fecerimus om̄s abhominationes istas. Ergo spe
lunca latronū facta est domus ista. in qua inuo
catū est nomen meū in oculis ur̄is. Ecce ego sū.
ego uidi dicit dn̄s. Ite ad locū meū in silo. ubi
habitauit nomen meū a principio. ⁊ uidete
que fecerim ei. ppter malitiā populi mei isrl̄.
Et nunc quia fecistis omnia opa hec dicit dn̄s.
⁊ locutus sū ad uos mane consurgens ⁊ loquēs
⁊ n̄ audistis. ⁊ uocaui uos ⁊ n̄ respondistis.
faciā domui huic in qua inuocatū est nomen
meū. ⁊ in qua uos habetis fiduciā. ⁊ loco quē
dedi uobis ⁊ patribȝ uestris sicut feci sylo. ⁊
piciā uos a facie mea. sicut pieci om̄s fr̄s ur̄os
uniuersum semen effraim. Tu ergo noli orare p
populo hoc. nec assumas laudem p eis ⁊ oratio
nem. ⁊ n̄ obsistas m̄. quia n̄ exaudiā te. Non
ne uides quid isti faciunt in ciuitatibȝ iuda. ⁊
in plateis ihr̄lm̄. Filii colligunt ligna. ⁊ patres
succendunt ignem. ⁊ mulieres conspgunt

adipem. ut faciant placentas regine celi. et
libent diis alienis. et me ad iracundiam provocent.
Numquid me ad iracundiam provocant dicit dominus.
Nonne semet ipsos in confusionem vultus sui.
Ideo hec dicit dominus deus. Ecce furor meus et indig
natio mea conflatur super locum istum. super viros. et
super iumenta. et super lignum regionis. et fruges
terre. et succendetur. et non extinguetur. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Holocaustomata vestra
addite victimis vestris. et comedite carnes. quia
non sum locutus cum patribus vestris. et non precepi eis in
die qua eduxi eos de terra egypti. de verbo ho
locaustomatum et victimarum. sed hoc verbum
precepi eis dicens. Audite vocem meam et ero vo
bis deus. et vos eritis michi populus. et ambulate
in omni via quam mandavi vobis. ut bene
sit vobis. Et non audierunt nec inclinaverunt
aurem suam. sed abierunt in voluptatibus suis.
et in pravitate cordis sui mali. factique sunt
retrorsum et non in ante. A die qua egressi sunt
patres eorum de terra egypti. usque ad diem hanc.
Et misi ad eos omnes servos meos prophetas per diem
consurgens diluculo et mittens. et non audierunt
me. nec inclinaverunt aurem suam. sed in
duraverunt cervicem. et peius operati sunt
quam patres eorum. Et loqueris ad eos omnia ver
ba hec. et non audient te. et vocabis eos et non respon
debunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que non
audivit vocem domini dei sui. et non recepit disciplinam.
Periit fides. et ablata est de ore eorum. Tonde capil
lum tuum et proice. et sume in directum planctum. quia
proiecit dominus. et reliquit generationem furo
ris sui. quia fecerunt filii iuda malum in oculis
meis dicit dominus. Posuerunt offendicula sua
in domo. in qua invocatum est nomen meum ut pol
luerent eam. et edificaverunt excelsa tophet.
que est in valle filii ennon. ut incenderent filios
suos et filias suas igni. que non precepi. nec cogita
vi in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit
dominus. et non dicetur amplius tophet. et vallis

filii ennon. sed vallis interfectionis. et sepelient
in tophet. eo quod non sit locus. et erit morticinum
populi huius in cibum volucribus celi. et bestiis terre.
et non erit qui abigat. Et quiescere faciam de ur
bibus iuda. et de plateis iherusalem vocem gau
dii. et vocem letitie. vocem sponsi et vocem sponse.
viii In desolatione erit enim omnis terra. In tempore
illo ait dominus eicient ossa regis iuda et ossa prin
cipum eius. et ossa sacerdotum eius. ossa prophetarum. et
ossa eorum qui habitaverunt iherusalem de sepulchris
suis. et pandent ea ad solem et lunam. et omnem
militiam celi. que dilexerunt. et quibus servierunt.
et post que ambulaverunt. et que quesierunt
et adoraverunt. Non colligentur et non sepelientur.
in sterquilinium super faciem terre erunt. et eligent
magis mortem quam vitam. omnes qui residui fuerint
de cognatione hac pessima. in universis locis
que derelicta sunt. ad que eieci eos. dicit dominus
exercituum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus.
Numquid qui cadit non resurget. et qui aversus est
non revertetur. Quare ergo aversus est populus iste
in iherusalem. aversione contentiosa. Apprehende
runt mendacium. et noluerunt reverti. Attendi
et auscultavi. nemo quod bonum est loquitur.
nullus est qui agat penitentiam super peccato suo
dicens. Quid feci. Omnes conversi sunt ad cursum
suum. quasi equus impetu vadens in prelio.
Milvus in celo cognovit tempus suum. tur
tur et hyrundo et ciconia custodierunt tempus
adventus sui. populus autem meus non cognovit
iudicium domini. Quomodo dicitis sapientes nos sumus.
et lex domini nobiscum est. Vere mendacium operatus
est stilus mendax scribarum. Confusi sunt sapi
entes. perterriti et capti sunt. Verbum enim domini proie
cerunt. et sapientia nulla est in eis. Propterea
dabo mulieres eorum exteris. agros eorum here
dibus. quia a minimo usque ad maximum omnes
avaritiam sequuntur. a propheta usque ad sacerdotem
cuncti faciunt mendacium. Et sanabant contri
tionem filie populi mei. ad ignominiam dicentes

par. pax. cũ ñ esset pax. Confusi sunt quia
abhominationem fecerunt / quin immo confu
sione non sunt confusi. & erubescere nescierũt.
Ideirco cadent inter corruentes / in tempore
uisitationis suę corruent dicit dominus.
Congregans congregabo eos dicit dñs. Nõ est
uua in uitibus / & ñ ē ficus in ficulnea. foliũ
defluxit. / & dedi eis quę pretergressa sunt.
Quare sedemus? Conuenite & ingrediamur
ciuitatem munitã & sileamus ibi. / q̃a dñs nr̃
silere nos fecit. & potũ dedit nobis aquam
fellis. Peccauimus enĩ dño. Expectauimus
pacem. & ñ erat bonũ / tempus medelę. et
ecce formido. A dan auditus est fremitus
equorũ eius. / a uoce hinnituũ pugnatorũ
eius. cõmota ē omnis terra. Et uenerunt.
& deuorauerunt terrã & plenitudinem eius /
urbem & habitatores eius. Quia ecce ego mit
tam uobis serpentes regulos. quib; ñ est incã
tatio / & mordebunt uos ait dñs. Dolor meus
sup dolorem / in me cor meũ merens. Ecce uox
clamoris filię ppli mei / de terra longinqua.
Nũquid dñs ñ ē in syon / aut rex eius non ē
in ea? Quare ꝰ me ad iracundiã concitaue
runt in sculptilib; suis / & in uanitatib; alie
nis? Transiit messis. finita est estas / & nos
saluati non sumus. Sup contritionem filię
ppli mei. contritus sum. & contristatus / stu
por obtinuit me. Nũquid resina ñ ē in gala
ad / aut medicus ñ est ibi? Quare igitur ob
ix. ducta ñ ē cicatrix filię popli mei? Quis dabit
capiti meo aquã. & oculis meis fontem lacri
marũ / & plorabo die ac nocte interfectos fi
lię ppli mei? Quis dabit me in solitudinem
diuersoriũ uiatorũ? Derelinquã pplm me
um. & recedã ab eis / quia om̃s adulteri sunt.
cetus ꝑuaricatorũ. Extenderunt linguam
suã quasi arcũ mendacii / & non ueritatis.
Confortati sunt in terra. quia de malo ad
malũ egressi sunt / & me ñ cognouerũt dic̃ dñs.
Unus quisq; a pximo suo se custodiat. et
in omni fratre suo ñ habeat fiduciã / quia omnis
frater supplantans supplantabit. & omnis amicꝰ
fraudulenter incedet. & uir fratrem suum de
ridebit / & ueritatem ñ loquentur. Docuerunt
enĩ linguã suã loqui mendaciũ / ut inique age
rent laborauerunt. Habitatio tua in medio
ydoli in dolo / renuerunt scire me dic̃ dñs.
Propterea hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego
conflabo. & pbabo eos. Quid enim aliud faciã
a facie filie populi mei? Sagitta uulnerans lin
gua eorũ / dolũ locuta est. In ore suo pacẽ cũ
amico suo loquetur / & occulte ponet ei insidias.
Nũquid sup his ñ uisitabo dicit dñs / aut in
gente huiuscemodi ulciscetur anima mea?
Sup montem assumã fletũ ac lamentũ. et
sup speciosa deserti planctũ. quoniam incensa sunt.
eo qđ ñ sit uir ptransiens / & ñ audierunt uocẽ
possidentis. A uolucre celi usq; ad pecora / trans
migrauerunt & recesserunt. Et dabo ihr̃lm
in aceruos arene. & cubilia draconũ / et
ciuitates iuda dabo in desolationem. eo quod
ñ sit inhabitator. Quis est uir sapiens qui intelli
gat hoc. & ad quem uerbũ oris dñi fiat / ut
annuntiet istud quare perierit terra. & exusta
sit quasi desertũ. eo quod ñ sit qui ptranseat?
Et dixit dñs. Quia dereliquerunt legẽ meã
quã dedi eis. & ñ audierunt uocem meam.
& ñ ambulauerunt in ea. sed abierunt post
prauitatem cordis sui. & post baalim qđ didi
cerunt a patribus suis. Ideirco dicit dñs dš
exercituum dš isrl̃. Ecce ego cibabo pplm istũ
absinthio. & potũ dabo eis aquã fellis. & disp
gã eos in gentib; quas non nouerunt ipsi & pa
tres eorũ / & mittã post eos gladiũ. donec con
sumantur. Hec dicit dñs exercituum.
Contemplamini. & uocate lamentatrices
& ueniant. & ad eas quę sapientes sunt mit
tite & ppereNt / festinent. & assumant sup nos
lamentũ. Deducant oculi nostri lacrimas

& palpebre nostre defluant aquis. quia uox
lamentationis audita est de syon. Quomodo uastati
sumus et confusi uehementer. quia dereliquimus terram. quoniam de
iecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres uerbum
domini. & assumant aures uestre sermonem oris
eius. & docete filias uestras lamentum. & unaqueque
proximam suam planctum. quia ascendit mors per
fenestras uestras. ingressa est domos uestras.
disperdere paruulos deforis. iuuenes de plateis.
Loquere. Hec dicit dominus. Et cadet morticinum
hominis quasi stercus super faciem regionis. et
quasi fenum post tergum metentis. & non est qui colli
gat. Hec dicit dominus. Non glorietur sapiens in sa
pientia sua. & non glorietur fortis in fortitudine sua.
& non glorietur diues in diuitiis suis. sed in hoc glorietur.
qui gloriatur. scire & nosse me quia ego sum dominus.
qui facio misericordiam & iudicium. & iustitiam in terra.
Hec enim placent michi ait dominus. Ecce dies ue
niunt dicit dominus. & uisitabo super omnem qui
circumcisum habet preputium. super egyptum
& super iudam. & super edom. & super filios ammon.
& super filios moab. & super omnes qui attonsi sunt
in coma. habitantes in deserto. quia omnes gentes
habent preputium. omnis autem domus israhel in
.x. circumcisi sunt corde. Audite uerbum quod
locutus est dominus super uos domus israhel. Hec dicit dominus.
Iuxta uias gentium nolite discere. & a signis celi
nolite metuere. que timent gentes. quia leges
populorum uane sunt. quia lignum de saltu precidit
opus manuum artificis in ascia. Argento et
auro decorauit illud. clauis & malleis conpegit
ut non dissoluatur. In similitudinem palme fa
bricata sunt. & non loquentur. portata tollentur.
quia incedere non possunt. Nolite ergo timere
ea. quia nec male possunt facere. nec bene. Non
est similis tui domine. Magnus tu. & magnum
nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te
o rex gentium. Tuum est enim decus. Inter
cunctos sapientes gentium. & in uniuersis reg
nis eorum. nullus est similis tui. pariter insi
pientes & fatui probantur. Doctrina uanitatis
eorum lignum est. argentum inuolutum de tharsis
affertur. & aurum de ophir. Opus artificis & manus
erarii. iacinctus & purpura indumentum eius.
opus artificum uniuersa hec. Dominus autem deus uerus
ipse est deus uiuens. & rex sempiternus. Ab indig
natione eius commouebitur terra. & non sustinebunt
gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dii qui
celos & terram non fecerunt. pereant de terra. & de his
que sub celo sunt. Qui facit terram in fortitudine
sua. preparat orbem in sapientia sua. & prudentia
sua extendit celos. Ad uocem suam dat multitudi
nem aquarum in celo. & eleuat nebulas ab ex
tremitatibus terre. fulgura in pluuiam facit. et
educit uentum de thesauris suis. Stultus factus est
omnis homo a scientia sua. confusus est omnis
artifex in sculptili. quoniam falsum est quod conflauit. &
non est spiritus in eis. Vana sunt & opus risu dignum.
In tempore uisitationis sue peribunt. Non his est simi
lis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est deus.
& israhel uirga hereditatis eius. dominus exercituum no
men est illi. Congrega de terra confusionem
tuam. qui habitas in obsidione. quia hec dicit dominus.
Ecce ego proiciam longe habitatores terre in hac
uice. & tribulabo eos ita ut non inueniantur.
Ve michi super contritione mea. pessima plaga
mea. Ego autem dixi. Plane hec infirmitas mea
est. & portabo illam. Tabernaculum meum ua
statum est. omnes funiculi mei disrupti sunt. Filii
mei exierunt a me. & non subsistunt. Non est qui exten
dat ultra tentorium meum. & erigat pelles meas.
Quia stulte egerunt pastores. & dominum non que
sierunt. propterea non intellexerunt. & omnis grex
eorum dispersus est. Vox auditionis ecce uenit.
& commotio magna de terra aquilonis. ut ponat
ciuitates iuda in desolationem. & habitaculum
draconum. Scio domine quia non est hominis uia eius.
nec uiri est ut ambulet. & dirigat gressus suos.
Corripe me domine. uerumtamen in iudicio. & non
in furore tuo. ne forte ad nichilum redigas me.

Effunde irā tuam super gentes que non
cognouerunt te. & sup̄ prouintias que nomen
tuum n̄ inuocauerunt. q̄a comederunt iacob. &
deuorauerunt eū. Consūpserunt illū. & decus
.xi. eius dissipauerunt. Verbū qd̄ factū ē ad
iheremiam a dn̄o dicens. Audite uerba pacti
huius. & loq̄mini ad uiros iuda. & ad habitatores
ihr̄lm. & dices ad eos. Hec dic̄ dn̄s ds̄ israhel.
Maledictus uir qui n̄ audierit uerba pacti
huius. qd̄ p̄cepi patrib; uri̅s. in die qua eduxi
eos de terra egipti. de fornace ferrea dicens.
Audite uocem meā & facite omīa que p̄cipio
uobis. & eritis michi in populū. & ego ero uob
in dm̄. ut suscitem iuramentū qd̄ iuraui pa
tribus uri̅s. daturū me eis terrā fluentē lac
te & melle. sicut est dies hec. Et respondi et
dixi. Amē dn̄e. Et dixit dn̄s ad me. Vocife
rare omnia uerba hec in ciuitatib; iuda. &
foris ihr̄lm dicens. Audite uerba pacti hui9.
& facite illa. quia contestans contestatus sum
patres uros̄. in die qua eduxi eos de terra egip
ti usq; ad hanc diem. Mane surgens contestat9
sum & dixi. Audite uocem meā. Et n̄ audierūt
nec inclinauerunt aurem suā. sed abierunt
unusquisq; in prauitate cordis sui mali. & in
duxi sup̄ eos omnia uerba pacti huius. qd̄ p̄ce
pi ut facerent. & n̄ fecerunt. Et dix̄ dn̄s ad me.
Inuenta ē coniuratio in uiris iuda. & in habita
torib; ihr̄lm. Reuersi sunt ad iniquitates
patrū suorū priores. qui noluerunt audire
uerba mea. Et hi ḡ abierunt post deos alienos.
ut seruirent eis. Irritū fecerunt domus isr̄l
& domus iuda pactū meū. qd̄ pepigi cū patrib9
eorū. Quāobrem hec dicit dn̄s. Ecce ego indu
cam sup̄ eos mala. de quib; exire non poterūt.
& clamabunt ad me & n̄ exaudiā eos. Et ibūt
ciuitates iuda. & habitatores ihr̄lm. & clama
bunt ad eos quib; libant. & n̄ saluabunt eos
in tempore afflictionis eorū. Secdm nume
rū enī ciuitatū tuarū erat dii tui iuda.
& secdm numerū uiarū ihr̄lm. posuisti aras con
fusionis ad libandū baalim. Tu ḡ noli orare pro
populo hoc. & ne assumas p eis laudem & orati
onem. quia n̄ exaudiā in tempore clamoris eoꝝ
ad me. in tempore afflictionis eorū. Qd̄ ē qd̄ di
lectus meus in domo mea fecit scelera multa.
Nūquid carnes sancte auferent a te malitias
tuas. in quibus gl̄iata es. Oliuā uberem. pulchrā
fructiferā. speciosam. uocauit dn̄s nomen tuum.
Ad uocem loquele grandis exarsit ignis in ea.
& cōbusta sunt frutecta eius. Et dn̄s exercituū
qui plātauit te. locutus est sup̄ te malū. p ma
lis domus isr̄l. & domus iuda. que fecerunt sibi
ad irritandū me. libantes baalim. Tu aut̄ dn̄e
demonstrasti michi & cognoui. tu ostendisti m̄
studia eorū. & ego quasi agnus mansuetus. qui
portatur ad uictimā. & n̄ cognoui. quia sup̄ me
cogitauerunt consilia dicentes. Mittamus lig
nū in panē eius. & eradamus eū de terra uiuentiū.
& nomen ei9 n̄ memoret̄ amplius. Tu aut̄ dn̄e
sabaoth. q̄ iudicas iuste. & p̄bas renes et cor. ui
deā ultionem tuā ex eis. tibi eni reuelaui causā
meā. P̄pterea hec dicit dn̄s ad uiros anathot.
q̄ querunt animā tuā & dicunt. n̄ p̄phetabis
in nomine dn̄i. & n̄ morieris in manib; nostris.
P̄pterea hec dicit dn̄s exercituū. Ecce ego uisitabo
sup̄ eos. Iuuenes eoꝝ morient̄ in gladio. filii eoꝝ
& filie eoꝝ morient̄ in fame. & reliquie n̄ erūt
ex eis. Inducā enī malū sup̄ uiros anathot an
num uisitationis eorū. Iustus quidē tu es dn̄e .xii.
si disputem tecū. uerūtamen iusta loquar ad te.
Quare uia impioꝝ p̄sp̄at̄. bene ē omib; q̄ p̄ua
ricant̄. & inique agunt. Plantasti eos & radicē
miserunt. p̄ficiunt & faciunt fructū. P̄pe es tu
ori eoꝝ. & longe a renib; eoꝝ. Et tu dn̄e nosti me.
& uidisti. & p̄basti cor meū tecū. Congrega eos
quasi gregem ad uictimā. & sanctifica eos in
die occisionis. Vsq; q̄ lugebit terra. & herba
omnis regionis siccabitur. P̄pter malitiam
habitantiū in ea. consūptū ē animal & uolucre.

quoniam dixerunt: non videbit novissima nostra. Si cum pe-
ditibus currens laborasti, quomodo contendere poteris
cum equis? Cum autem in terra pacis securus non fueris,
quid facies in superbia Jordanis? Nam et fratres tui et
domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversum te,
et clamaverunt post te plena voce. Ne credas eis,
cum locuti fuerint tibi bona. Reliqui domum meam,
dimisi hereditatem meam, dedi dilectam animam meam
in manu inimicorum eius. Facta est michi heredi-
tas mea quasi leo in silva, dedit contra me vocem,
ideo odivi eam. Numquid avis discolor hereditas
mea michi? Numquid avis tincta per totum? Venite
congregamini omnes bestie terre, properate ad
devorandum. Pastores multi demoliti sunt vineam
meam, conculcaverunt partem meam, dederunt
portionem meam desiderabilem in desertum soli-
tudinis, posuerunt eam in dissipationem, luxitque
super me. Desolatione desolata est omnis terra,
quia nullus est qui recogitet corde. Super omnes
vias deserti venerunt vastatores, quia gladius
domini devoravit ab extremo terre usque ad extre-
mum eius. Non est pax universe carni. Seminave-
runt triticum, et spinas messuerunt. Heredita-
tem acceperunt, et non eis proderit. Confundemi-
ni a fructibus vestris, propter iram furoris domini.
Hec dicit dominus adversum omnes vicinos meos
pessimos, qui tangunt hereditatem quam distri-
bui populo meo israel: Ecce ego evellam eos de terra
eorum, et domum iuda evellam de medio eorum. Et cum
evulsero eos, convertar et miserebor eorum, et
reducam eos virum ad hereditatem suam, et virum
in terram suam. Et erit si eruditi didicerint vias
populi mei, ut iurent in nomine meo: vivit
dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in
baal, edificabuntur in medio populi mei. Quod
si non audierint, evellam gentem illam evulsi-
one et perditione, ait dominus.
xiii Hec dicit dominus ad me: Vade et posside tibi
lumbare lineum, et pones illud super lumbos tuos,
et in aquam non inferes illud. Et possedi lumbare
iuxta verbum domini, et posui circa lumbos meos.
Et factus est sermo domini ad me dicens: Tolle lum-
bare quod possedisti, quod est circa lumbos tuos,
et surgens vade ad eufraten, et absconde illud
ibi in foramine petre. Et abii et abscondi illud
in eufrate, sicut preceperat michi dominus. Et factum est post
dies plurimos, dixit dominus ad me: Surge et vade
ad eufraten, et tolle inde lumbare quod precepi tibi ut
absconderes illud ibi. Et abii ad eufraten et fodi,
et tuli lumbare ubi absconderam illud, et ecce com-
putruerat lumbare, ita ut nullo usui aptum esset.
Et factum est verbum domini ad me dicens: Hec dicit
dominus deus: Sic putrescere faciam superbiam iuda et su-
perbiam ierusalem multam, populum istum pessimum, qui no-
lunt audire verba mea, et ambulant in pravitate
cordis sui, abieruntque post deos alienos ut ser-
virent eis, et adorarent eos, et erunt sicut lum-
bare istud, quod nullo usui aptum est. Sicut enim
adheret lumbare ad lumbos viri, sic adglutina-
vi michi omnem domum israel, et omnem domum
iuda, dicit dominus, ut essent michi in populum et
in nomen et in laudem et in gloriam, et non audierunt.
Hec dicit dominus deus israel: Omnis laguncula
implebitur vino. Et dicent ad te: Numquid igno-
ramus, quia omnis laguncula implebitur vino?
Et dices ad eos: Hec dicit dominus: Ecce ego implebo
omnes habitatores terre huius, et reges de stirpe
david qui sedent super thronum eius, et sacerdotes
et prophetas, et omnes habitatores ierusalem ebrietate,
et dispergam eos virum a fratre suo, et patres et filios
pariter, ait dominus. Non parcam et non concedam, neque mi-
serebor, ait dominus, ut non disperdam eos. Audite et au-
ribus percipite. Nolite elevari, quia dominus locutus est.
Date domino deo vestro gloriam antequam contenebre-
scat, et antequam offendant pedes vestri ad montes
caliginosos. Expectabitis lucem, et ponet eam in
umbram mortis, et in caliginem. Quod si hoc non
audieritis, in abscondito plorabit anima mea
a facie superbie. Plorans plorabit, et deducet
oculus meus lacrimam, quia captus est grex domini.

Dic regi & dominatrici. Humiliamini. sedete/
q̄m descendit de capite uēo corona glorię urę.
Ciuitates austri clausę sunt. & ñ est qui aperiat.
Translata est omnis iuda/ transmigratione pfec
ta. Leuate oculos uestros & uidete/ qui uenitis
ab aquilone. Ubi est grex qui datus est tibi/ pec
udes inclitū tuum? Qd dices cū uisitauerit te? Tu
enī docuisti eos aduersum te. & erudisti in caput
tuum. Nūquid ñ dolores apprehendent te/ q̄si
mulierem parturientem? Qd si dixeris in cor
de tuo. quare euenerunt michi hec? ppt mul
titudinem iniquitatis tuę. reuelata sunt uere
cundiora tua/ pollutę sunt plantę tuę. Si mu
tare potest ethiops pellem suā. aut pardus
uarietates suas/ & uos poteritis bene facere cū
didiceritis malū. Et disseminabo eos quasi
stipulā/ quę uento raptat in deserto. Hęc
sors tua. parsq; mensurę tuę a me dic̄ dn̄s/
q̄a oblita es mei. et confisa es in mendacio.
Unde & ego nudaui femora tua. contra faciē
tuā. & apparuit ignominia tua/ adulteria
tua & hinnitus tuus/ scelus fornicationis tuę.
Sup colles in agro. uidi abhominationes tuas.
Ve tibi ihrl'm/ ñ mundaberis post me; usq; q̄
xiiii. adhuc? Quod factū est uerbū dn̄i ad ihe
remiam. de sermonib; siccitatis. Luxit iudea
& portę eius corruerunt. & obscuratę sunt
in terra/ & clamor ihrl'm ascendit. Maiores
miserunt minores suos ad aquā/ uenerunt
ad hauriendū. & ñ inuenerunt aquam/ re
portauerunt uasa sua uacua. Confusi sunt
& afflicti. et operuerunt capita sua ppter terrę
uastitatem/ quia ñ uenit pluuia in terram;
confusi sunt agricolę/ operuerunt capita sua.
Nā & cerua in agro pepit & reliquit. quia
non erat herba/ & onagri steterunt in rupi
bus. traxerunt uentū quasi drachones.
Defecerunt oculi eorū/ quia ñ erat herba.
Si iniquitates nostrę responderint nobis/ dn̄e
fac ppter nomen tuū. q̄m multę sunt auer
siones nrę. Tibi peccauimus expectatio israhel.
saluator nr̄ in tempore tribulationis. Quare
quasi colonus futurus es in terra/ & quasi uia
tor declinans ad manendū? Quare futurus
es uir uagus/ ut fortis qui ñ potest saluare?
Tu autem in nobis es dn̄e & nomen tuum inuo
catū est sup nos/ ne derelinquas nos. Hec dic̄
dn̄s pplo huic. q̄ dilexit mouere pedes suos.
& ñ quieuit/ & dn̄o ñ placuit. Nunc q̄ recor
dabitur iniquitatū eorū/ & uisitabit peccata
eorū. Et dixit dn̄s ad me. Noli orare p pplo
isto in bonū. Cū ieiunauerint ñ exaudiam
p̄ces eorū. & si obtulerint holocaustomata et
uictimas. ñ suscipiā ea/ q̄m gladio & fame
& peste. ego consumā eos. Et dixi. Ah. ah. ah
dn̄e ds̄/ pphę dicunt eis. Ñ uidebitis gladi
um. & fames ñ erit in uobis/ sed pacem uerā
dabit uobis in loco isto. Et dixit dn̄s ad me.
Falso pphę uaticinant in nomine meo. Nō
misi eos. & ñ p̄cepi eis/ neq; locutus sū ad eos.
Uisionem mendacem. & diuinationem frau
dulentā. & seductionem cordis sui pphetant
nobis. Ideo hec dicit dn̄s de pphis qui pphetāt
in nomine meo quos ego ñ misi dicentes; gla
dius & fames ñ erit in terra hac. In gladio &
fame consumentur pphę illi/ & populi quibus
pphetant erunt piecti in uiis ihrl'm. p̄ fame &
gladio. & ñ erit qui sepeliat eos. ipsi & uxo
res eorū. filii & filię eorū/ & effundam super
eos malū suum; & dices ad eos uerbū istud.
Deducant oculi mei lacrimas p diem et
noctem. & ñ taceant/ q̄m contritione mag
na. contrita est uirgo filia ppli mei. plaga
pessima uehementer. Si egressus fuero ad
agros. ecce occisi gladio/ & si introiero ciuita
tem. ecce attenuati fame; Pphia q̄q; & sacer
dos/ abierunt in terrā. quā ignorabant.
Nūqd pi̇iciens abiecisti iudā/ aut syon ab
hominata ē anima tua? Quare ḡ pcussisti
nos/ ita ut nulla sit sanitas? Expectauim'

pacem et non est bonum, et tempus curationis:
et ecce turbatio. Cognovimus domine impietates
nostras, et iniquitates patrum nostrorum, quia peccavi
mus tibi. Ne nos des in obprobrium propter nomen
tuum, neque facias nobis contumeliam. Soli
glorie tue recordare, ne irritum facias fedus tuum
nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium
qui pluant: aut celi possunt dare ymbres?
Nonne tu es domine deus noster, quem expectavimus?
xv Tu enim fecisti omnia hec. Et dixit dominus
ad me. Si steterint Moyses et Samuhel coram
me, non est anima mea ad populum istum. Eice illos
a facie mea: ut egrediantur. Quod si dixerint
ad te quo egrediemur: dices ad eos. Hec dicit
dominus. Qui ad mortem ad mortem, et qui ad gladi
um ad gladium, et qui ad famem ad famem, et qui
ad captivitatem ad captivitatem. Et visita
bo super eos quattuor species dicit dominus:
gladium et occisionem, et canes ad lacerandum,
et volatilia celi, et bestias terre ad devoran
dum, et ad dissipandum, et dabo eos in fervorem
universis regnis terre, propter Manassen filium
Ezechie regis Iuda, super omnibus que fecit in
Iherusalem. Quis enim miserebitur tui Iherusalem, aut
quis contristabitur pro te: aut quis ibit ad rogan
dum pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dominus:
retrorsum abisti. Et extendam manum meam super te
et interficiam te. Laboravi rogans, et dispergam
eos ventilabro in portis terre. Interfeci et perdidi
populum meum, et tamen a viis suis non sunt reversi.
Multiplicate sunt michi vidue eius super arenam
maris. Induxi eis super matrem adolescentis
vastatorem meridie, misi super civitates re
pente terrorem. Infirmata est que peperit sep
tem: defecit anima eius. Occidit ei sol cum
ad huc esset dies, confusa est et erubuit: et re
siduos eius dabo in gladium in conspectu in
imicorum eorum ait dominus. Ve michi mater mea
quare genuisti me virum rixe virum discor
die in universa terra? Non feneravi, nec fe

neravit michi quisquam. Omnes maledicunt michi
dicit dominus. Si non reliquie tue in bonum, si non occur
ri tibi in tempore afflictionis, et in tempore tribulationis
adversum inimicum. Numquid federabitur ferrum
ferro ab aquilone et es? Divitias tuas et
thesauros tuos in direptionem dabo gratis
in omnibus peccatis tuis, et in omnibus terminis
tuis. Et adducam inimicos tuos de terra qua
nescis: quia ignis succensus est in furore
meo, super vos ardebit. Tu scis domine, recordare
mei, et visita me, et tuere me ab his qui persequuntur
me. Noli in patientia tua suscipere me, scito quoniam
sustinui pro te obprobrium. Inventi sunt sermo
nes tui, et comedi eos, et factum est michi verbum
tuum in gaudium, et in leticiam cordis mei, quoniam
invocatum est nomen tuum super me domine deus ex
ercituum. Non sedi in concilio ludentium, et
gloriatus sum a facie manus tue: solus sede
bam, quoniam comminatione replesti me. Quare
factus est dolor meus perpetuus, et plaga
mea desperabilis renuit curari? facta est
michi quasi mendacium aquarum infidelium.
Propter hoc hec dicit dominus. Si converteris con
vertam te, et ante faciem meam stabis, et si separave
ris preciosum a vili, quasi os meum eris. Convertentur
ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. Et dabo te
populo huic in murum ereum fortem, et bellabunt
adversum te, et non prevalebunt: quia ego tecum
sum ut salvem te, et eruam te dicit dominus,
et liberabo te de manu pessimorum, et redimam
te de manu fortium. Et factum est verbum domini xvi
ad me dicens. Non accipies uxorem, et non
erunt tibi filii et filie in loco isto: quia hec
dicit dominus super filios et filias, qui generantur
in loco isto, et super matres eorum que genuerunt
eos, et super patres eorum de quorum stirpe sunt
nati in terra hac. Mortibus egrotationum mo
rientur, non plangentur et non sepelientur, in ster
quilinium super faciem terre erunt, et gladio
et fame consumentur, et erunt cadavera eorum

in escam uolatilib; celi · et bestiis terre·
Hec enim dicit dns. Ne ingrediaris domũ con
uiuii· neq; uadas ad plangendũ· neq; consoleris
eos/ quia abstuli pacem meã a populo isto. di
cit dns· misericordiam et miserationes./ et morientur
grandes et parui in terra ista. Non sepelientur
neq; plangentur· et ñ se incident· neq; calui
tium fiet pro eis· et ñ frangent inter eos lugen
ti panem· ad consolandũ sup mortuo/ et ñ da
bunt eis potũ calicis ad consolandũ· sup patre
suo et matre. Et domũ conuiuii ñ ingrederis
ut sedeas cũ eis et comedas et bibas/ quia hec
dicit dns ds exercituũ ds isrł. Ecce ego aufe
rã de loco isto in oculis uris et in dieb; uris
uocem gaudii et uocem letitie/ uocẽ sponsi et
uocem sponse. Et cũ annuntiaueris populo
huic omnia uerba hec· et dixerint tibi quare
locutus est dns sup nos omẽ malũ grande
istud· que iniquitas nrã· et qđ peccatũ nrm
qđ peccauimus dño do nro/ dices ad eos. Quia
dereliquerunt me patres uri ait dominus· et
abierunt post deos alienos· et seruierunt eis·
et adorauerunt eos/ et me dereliquerunt· et
legem meã ñ custodierunt. Sed et uos peius
opati estis· quã patres uri. Ecce enĩ ambulat
unusquisq; post prauitatem cordis sui mali
ut me ñ audiat. Et eiciã uos de terra hac
in terrã quã ignoratis· uos et patres uri/ et ser
uietis ibi diis alienis· die ac nocte· et ñ dabunt
uobis requiem. Propterea ecce dies ueniunt di
cit dominus· et ñ dicetur ultra uiuit dominus/
q eduxit filios isrł de terra egipti. sed uiuit
dns q eduxit filios isrł de tra aquilonis· et de uni
uersis terris ad quas eieci eos/ et reducã eos
in terrã suã· quã dedi patrib; eorũ. Ecce ego
mittã piscatores multos dicit dns· et pisca
buntur eos· et post hec mittã eis multos uenato
res· et uenabuntur eos de omni monte· et de omni
colle· et de cauernis petrarũ/ quia oculi mei·
sup omnes uias eorũ. Non sunt abscondite a facie mea.
et ñ fuit occulta iniquitas eorũ ab oculis meis.
Et reddã primũ duplices iniquitates et peccata eorum/
quia contaminauerunt terrã meã in morticinis
idolorum suorum· et abhominationib; suis imple
uerunt hereditatem meã. Dne fortitudo mea
et robur meũ/ et refugiũ meũ in die tribulationis.
Ad te gentes uenient ab extremis terre· et dicent·
Vere mendaciũ possederunt patres uri/ uanita
tem que eis ñ profuit. Nũquid faciet sibi homo deos/
et ipsi ñ sunt dii. Idcirco ecce ego ostendã eis per
uicem hanc· ostendã eis manũ meã et uirtutem
meã/ et scient quia nomen m dns. Peccatum ·xvii·
iuda scriptũ est stilo ferreo· in ungue adamantino
exaratũ sup latitudinem cordis eorũ/ et in cornib
ararũ eorum. Cũ recordati fuerint filii eorũ ararũ
suarũ· et lucorũ lignorumq; frondentiũ· in mon
tib; excelsis sacrificantes in agro. fortitudinem
tuã· et omnes thesauros tuos· in direptionem dabo/
et excelsa tua propter peccata tua· in uniuersis finib
tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua· quã de
di tibi/ et seruire te faciã inimicis tuis· in terra·
quã ignoras. Quia ignem succendisti in furore
meo/ usq; in eternũ ardebit.
Hec dicit dns. Maledictus homo q confidit in
homine· et ponit carnem brachium suum·
et a dño recedit cor eius. Erit enĩ quasi mirice
in deserto· et ñ uidebit cũ uenerit bonũ/ sed
habitabit in siccitate in deserto· in terra salsu
ginis et inhabitabili. Benedictus uir q confidit
in dño· et erit dns fiducia eius. Et erit quasi
lignũ· qđ transplantatur sup aquas/ qđ ad hu
morem mittit radices suas· et ñ timebit cum
uenerit estus. Et erit foliũ eius uiride· et in
tempore siccitatis ñ erit sollicitũ/ nec aliquando
desinet facere fructũ. Prauum est cor hominis
et inscrutabile/ quis cognoscet illud. Ego dns
scrutans cor· et probans renes/ q do unicuiq; iuxta
uiã suã· et iuxta fructũ adinuentionũ suarũ.
Perdix fouit que ñ peperit/ fecit diuitias et non
in iuditio. In dimidio dierũ suorũ relinquet

eas. & in nouissimo suo erit insipiens. Soliũ glie
altitudinis a principio. locus sanctificationis nr̃e
expectatio isrl̃. Dn̄e omnes qui te derelinquunt
confundentur. recedentes a te in terra scribentur.
qm̃ dereliquerunt uenã aquarũ uiuentiũ dnm̄
Sana me dn̄e & sanabor. saluum me fac & saluus ero
qm̃ laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me.
Ubi est uerbũ dnĩ. ueniat. Et ego n̄ sũ turbat(us)
te pastorem sequens. & diem hominis n̄ deside
raui tu scis. Qđ egressum est de labiis meis
rectum in conspectu tuo fuit. N̄ sis m̃ tu formid(ini)
m. spes mea tu in die afflictionis mee. Confun
dantur qui psequunt me. & n̄ confundar ego.
paueant illi. & n̄ paueã ego. Induc sup eos diẽ
afflictionis & duplici contritione contere eos.
Hec dicit dn̄s ad me. Uade & sta in porta filior(um)
ppl̃i. p quã ingrediuntur reges iuda. & egredi
untur. & in cunctis portis ihrl̃m. & dices ad eos.
Audite uerbũ dnĩ reges iuda. & omnis iudea.
cunctiq; habitatores ihrl̃m. q̃ ingredimini
p portas istas. Hec dic̃ dn̄s. Custodite animas
uras. & nolite portare pondera in die sabbati.
nec inferatis p portas ihrl̃m. & nolite eicere one
ra de domib; uris in die sabbati. & omne opus
n̄ facietis. Sanctificate diem sabbati. sicut pcepi
patribus uris. & n̄ audierunt me nec inclinaue
runt aurem suã. sed indurauerunt ceruicem
suã ne audirent me. & ne acciperent disciplinã
Et erit si audieritis me dicit dn̄s. ut n̄ infera
tis onera p portas ciuitatis huius. in die sabbati.
& si sanctificaueritis diem sabbati. ne faciatis
in eo omne opus. ingredientur p portas ciuitatis
huius reges & principes. sedentes sup soliũ dauid.
& ascendentes in curribus & equis. ipsi & principes
eorum uiri iuda. & habitatores ihrl̃m. & habitabi
tur ciuitas hec in sempiternũ. Et uenient
de ciuitate iuda & de circuitu ierusalem.
& de terra beniamin. & de cãpestribus & de
montuosis. & ab austro portantes holocau
stũ. & uictimã. & sacrificiũ. & thus. & infe

rent oblationem in domo dnĩ. Si aut̃ n̄ audie
ritis me. ut sanctificetis diem sabbati. & ne
portetis onus. & ne inferatis p portas ierusalẽ
in die sabbati. succendã ignem in portis uris.
& deuorabit domos ihrl̃m. & n̄ extinguet(ur).
Uerbũ qđ factũ est a dn̄o ad ieremiam dicens.
Surge & descende in domũ figuli. & ibi
audies uerba mea. Et descendi in domũ figuli.
& ecce ipse faciebat opus sup rotã. & dissipa
tũ est uas. qđ ipse faciebat e luto manib; suis.
Conuersusq; fecit illud uas alterũ. sicut pla
cuerat in oculis eius ut faceret. Et factũ ẽ
uerbũ dnĩ ad me dicens. Nũqđ sicut figulus
iste n̄ potero uobis facere dom' isrl̃ ait dn̄s.
Ecce sicut lutum in manu figuli. sic uos in
manu mea domus isrl̃. Repente loquar ad
uersum gentem. & aduersum regnũ. ut era
dicem. & destruã. & dispdã illud. Si peniten
tiam egerit gens illa a malo suo qđ locutus
sũ aduersus eã. agã & ego penitentiã super
malo qđ cogitaui ut facerem ei. & subito lo
quar de gente & regno. ut edificem & plantẽ
illud. Si fecerit malũ in oculis meis. ut non
audiat uocem meam. penitentiã agã sup
bono qđ locutus sum ut facerem ei. Nunc g(o)
dic uiro iuda. & habitatori ihrl̃m dicens.
Hec dic̃ dn̄s. Ecce ego fingo contra uos ma
lũ. & cogito contra uos cogitationes. Reuer
tatur unusquisq; a uia sua mala. & dirigite
uias uestras. & studia urã. Qui dixerunt. De
sperauimus. Post cogitationes eñ nr̃as ibimus.
& unusquisq; prauitatem cordis sui mali facie
emus. Ideo hec dic̃ dn̄s. Interrogate gentes.
quis audiuit talia horribilia. que fecit nimis
uirgo isrl̃. Nũqđ deficiet de petra agri nix
libani. aut euelli possunt aque erumpentes
frigide. & defluentes. quia oblit' ẽ mei pplus
meus. frustra libantes. & impingentes in uiis
suis in semitis seculi. ut ambularent p eas
in itinere n̄ trito. et fieret terra eorum in

desolationem. & in sibilum sempiternum.
Omnis qui ꝓterierit ꝑ eã obstupescet. & moue
bit caput suum. Sicut uentus urens disꝑgã
eos coram inimicis. dorsum & non faciem osten
dam eis. in die ꝑditionis eorũ. Et dixerunt.
Venite & cogitemus contra iheremiã cogita
tiones. Nõ enim ꝑibit lex a sacerdote. neq; con
siliũ a sapiente. nec sermo a ꝓpheta. Venite
& ꝑcutiamus eũ lingua. & ñ attendamus
ad uniuersos sermones eius. Attende dñe
ad me. & audi uocem aduersariorũ meorũ.
Nũquid redditur ꝓ bono malũ. quia foderũt
foueã anime mee. Recordare qđ steterim
in conspectu tuo. ut loquerer ꝓ eis bonum.
& auerterem indignationem tuã ab eis.
Propterea da filios eorũ in famem. & deduc
eos in manus gladii. Fiant uxores eorum
absq; liberis & uidue. & uiri earũ interfici
antur morte. Iuuenes eorũ confodiantur
gladio in ꝓlio. Audiatur clamor de domibus
eorũ. Adduces enim sup eos latronẽ repente.
quia foderunt foueã ut caperent me. & la
queos absconderunt pedibus meis. Tu autẽ
dñe scis omne consiliũ eorũ aduersũ me
in mortem. Ne ꝓpitieris iniquitati eorũ.
& peccatũ eorũ a facie tua ñ deleatur. Fiant
corruentes in conspectu tuo. in tempore
xix. furoris tui abutere eis. Hec dicit dñs.
Vade & accipe lagunculã figuli testeam
a senioribus ppli. et a senioribus sacerdotum.
& egredere ad uallem filii ennon. que est
iuxta introitũ porte fictilis. & pdicabis ibi
uerba que ego loquar ad te. & dices. Audite
uerbũ dñi reges iuda. & habitatores ihrlm.
Hec dicit dñs exercituum ds isrl. Ecce ego
inducã afflictionem sup locũ istũ. ita ut omis
qui audierit illã tinniant aures eius. eo qđ
dereliquerint me. & alienũ fecerint locum
istũ. & libauerint in eo diis alienis. quos ne
scierunt ipsi. & patres eorũ. & reges iuda.

& repleuerunt locum istũ sanguine innocen
tium. & edificauerunt excelsa baalim. ad cõbu
rendos filios suos igni. in holocaustum baalim.
que non ꝑcepi. nec locutus sum. nec ascenderũt
in cor meũ. Propterea ecce dies ueniunt dicit dñs
& ñ uocabitur locus iste amplius tophet. & uallis
filii ennon. sed uallis occisionis. Et dissipabo
consiliũ iude & ihrlm in loco isto. et subuertã
eos gladio. in conspectu inimicorũ suorum.
& in manu querentiũ animas eorũ. & dabo
cadauera eorũ in escã uolatilibus celi. & bestiis
terre. & ponã ciuitatem hanc in stuporem
& in sibilũ. Omis qui ꝓterierit ꝑ eã obstupe
scet. & sibilabit sup uniuersa plaga eius.
Et cibabo eos carnibus filiorum suorum. & carnibus
filiarũ suarũ. & unusquisq; carnes amici sui
comedet. in obsidione & angustia. in qua con
cludent eos inimici eorum. & qui querunt animã
eorũ. Et conteres lagunculã in oculis uirorum
qui ibunt tecũ. & dices ad eos. Hec dicit dñs
exercituum. Sic conterã ꝑplm istũ & ciuitatẽ
istam. sicut conteritur uas figuli. qđ ñ potest
ultra instaurari. & in tophet sepelientur. eo
qđ ñ sit alius locus ad sepeliendũ. Sic faciã
loco huic dicit dñs. & habitatoribus eius. ut
ponã ciuitatem istã sicut tophet. Et erunt
domus ihrlm. & domus regũ iuda. sicut locus
tophet inmunde. omis domus in quarũ domati
bus sacrificauerunt omni militie celi. & liba
uerunt libamina diis alienis. Venit autẽ
iheremias de tophet. quo miserat eũ dominus
ad ꝓphetandũ. & stetit in atrio domus dñi.
& dixit ad omnem ꝑplm. Hec dicit dñs exer
cituum ds isrl. Ecce ego inducã sup ciuitatẽ
hanc & sup omis urbes eius uniuersa mala que
locutus sum aduersũ eam. quoniam indurauerũt
ceruicem suã. ut ñ audirent sermones meos.
Et audiuit phassur filius emmer sacerdos xx.
qui constitutus erat princeps in domo dñi.
iheremiã ꝓphetantem sermones istos. et

pcussit phassur iheremiā pphām & misit
eū in neruum qđ erat in porta beniamin su
periori in domo dnī. Cumq; illuxisset in crasti
nū. eduxit phassur iheremiam de neruo.
Dixitq; ad eū iheremias. Non phassur uocauit
dns nomen tuum. sed pauorem undiq;. quia
hec dicit dns. Ecce ego dabo te in pauorem
& omīs amicos tuos. & corruent in gladio ini
micorum suorum. & oculi tui uidebunt. Et omnem
iudā dabo in manu regis babylonis. & trans
ducet eos in babylonem. & pcutiet eos gladio.
Et dabo uniuersam substantiā ciuitatis
huius. & omnem laborem eius. omneq; pciū
& cunctos thesauros regū iuda. dabo in manu
inimicorū eorū. & diripient eos & tollent. et
ducent in babylonem. Tu autē phassur. et
omīs habitatores domus tue. ibitis in captiui
tatem. & in babylonem uenies. & ibi morieris.
ibiq; sepelieris tu. & omīs amici tui. qb; pphasti
mendacium. Seduxisti me dnē & seductus
sum. fortior me fuisti & inualuisti. Factus
sū in derisum tota die. omīs subsannabant
me. quia iam olim loquor uociferans iniq
tatem. & uastitatem clamito. Et factus est
michi sermo dnī in obpbriū & in derisum
tota die. Et dixi. Non recordabor eius.
neq; loquar ultra in nomine illius. Et
factus est in corde meo quasi ignis estu
ans. claususq; in ossib; meis. & defeci.
ferre non sustinens. Audiui enim contu
melias multorū. & terrorem in circuitu. p
sequimini. & psequamur eum. ab omnib;
uiris qui erant pacifici mei. & custodientes
latus meum. si quomodo decipiatur. et
pualeamus aduersus eū. & consequamur
ultionem ex eo. Dns autem mecum est
quasi bellator fortis. ideirco qui perse
quuntur me. cadent & infirmi erunt.
Confundentur uehementer. quia non
intellexerunt obprobriū sempiternum.

quod nūquā delebitur. Et tu dnē exercitu
um pbator iusti. qui uides renes & corda.
uideam queso ultionem tuam ex eis. tibi
enī reuelaui causam meam. Cantate dnō
laudate dominum. quia liberauit animā
paupis de manu malorū. Maledicta dies
in qua natus sum. dies in qua pepit me
mater mea. non sit benedicta. Maledictus uir
qui annuntiauit patri meo dicens. natus ē
tibi puer masculus. & quasi gaudio letifi
cauit eum. Sit homo ille ut sunt ciuitates
quas subuertit dns. & nō penituit eum.
Audiat clamorem mane. & ululatum in
tempore meridiano. qui non me interfecit
a uulua. ut fieret mī mater mea sepulcrū
& uulua conceptus eternus. Quare de uul
ua egressus sum. ut uiderem laborem et
dolorem. & consumerentur in dolore dies mei.
xxi. Verbū qđ factū est ad iheremiā a dnō.
quando misit ad eum sedechias rex. phas
sur filiū helchie. & sophoniā filium maasie
sacerdotem dicens. Interroga p nobis dnm.
quia nabuchodonosor rex babylonis pliat
aduersū nos. si forte faciat dns nobiscum
secdm omnia mirabilia sua. & recedat a nob.
Et dixit iheremias ad eos. Sic dicetis sedechie.
Hec dicit dominus ds isrl. Ecce ego conuer
tam uasa belli. que in manibus uris sunt
& quib; uos pugnatis aduersus regem baby
lonis. & chaldeos qui obsident uos in circui
tu murorū. & congregabo ea in medio ciui
tatis huius. & debellabo ego uos in manu
extenta. & brachio forti. et in furore. & in
indignatione. et in ira grandi. & pcutiam
habitatores ciuitatis huius. Homines et
bestie. pestilentia magna morientur. et
post hec ait dns dabo sedechiam. regem
iuda. & seruos eius. et populū eius. qui de
relicti sunt in ciuitate hac. a peste. et
gladio. & fame. in manu nabuchodonosor

regis babylonis. et in manu inimicorum
eorũ. & in manu querentiũ animã eorum.
et percutiet eos in ore gladii & ñ mouebitur.
neq; parcet nec miserebitur. Et ad populũ
hunc dices. Hec dicit dñs. Ecce ego do corã
uobis uiam uitę & uiã mortis. Qui habita
uerit in urbe hac morietur gladio et fame.
& peste. qui autem egressus fuerit. & transfu
gerit ad chaldeos. qui obsident uos uiuet.
& erit ei anima sua quasi spoliũ. Posui enim
faciem meã sup ciuitatem hanc in malũ. et
non in bonũ. ait dñs. In manu regis babylo
nis dabitur. & exuret eã igni. & domũ regis
iuda. Audite uerbũ dñi domus dauid. Hec
dicit dñs. Iudicate mane iudiciũ. & eruite
ui oppressum de manu calumpniantis. ne
forte egrediatur ut ignis indignatio mea.
& succendatur. & non sit qui extinguat.
ppter malitiã studiorũ uestrorũ. Ecce ego ad
te habitatricem uallis solidę. atq; cãpestris
ait dñs. qui dicitis quis percutiet nos. & quis
ingredietur domos nostras. & uisitabo sup
uos iuxta fructum studiorũ uestrorũ dicit
dominus. & succendã ignem in saltu eius.
& deuorabit omnia in circuitu eius.
.xxii. Hec dicit dñs. Descende in domũ regis iuda.
& loqueris ibi uerbũ hoc. & dices. Audi
uerbũ dñi rex iuda. qui sedes sup solium
dauid. tu & serui tui. & populus tuus. qui
ingredimini p portas has. Hec dicit dñs.
Facite iudiciũ & iustitiã. & liberate ui op
pressum de manu calumpniatoris. & ad
uenã & pupillũ. & uiduã. nolite contristare
neq; opprimatis inique. et sanguinem innocẽ
tem. ne effundatis in loco isto. Si enĩ facien
tes feceritis uerbũ istud. ingredientur p
portas domus huius. reges de genere dauid.
sedentes sup thronũ eius. & ascendentes cur
rus & equos. ipsi. & serui. & populus eorum.
Qđ si ñ audieritis uerba hec. in memet
ipso iuraui dicit dominus. quia in solitudi
nem erit domus hec. quia hec dicit dominus
sup domũ regis iuda. Galaad tu michi caput
lybani. si ñ posuero te solitudinem. urbes
inhabitabiles. & sanctificabo sup te interfici
entem uirum. & arma eius. & succident elec
tam cedrũ tuã. & pcipitabunt in ignem. Et
ptransibunt gentes multę p ciuitatem hanc.
& dicet unusquisq; pximo suo. Quare fecit
dñs sic ciuitati huic grandi. Et respondebũt.
Eo qđ dereliquerunt pactũ dñi di sui. & ado
rauerunt deos alienos. & seruierunt eis. No
lite flere mortuum. neq; lugeatis sup eum
fletu. Plangite eũ qui egredit. quia ñ reuer
tetur ultra. nec uidebit terrã natiuitatis suę.
quia hec dicit dominus ad sellũ filiũ iosie re
gem iuda. qui regnauit p iosia patre suo. Qui
egressus est de loco isto. ñ reuertetur huc am
plius. sed in loco ad quem transtuli eũ. ibi
morietur. & terrã istã ñ uidebit amplius.
Ve qui edificat domũ suam in iniustitia. et
cenacula sua ñ in iudicio. Amicũ suum oppri
met frustra. & mercedem eius ñ reddit ei.
Qui dicit edificabo michi domũ latã. & ce
nacula spatiosa. q aperit sibi fenestras. & fa
cit laquearia cedrina. pingit q; sinopide.
Nũquid regnabis. qm confers te cedro. Pater
tuus nũquid ñ comedit & bibit. & fecit iudi
cium & iustitiam. Tunc cũ bene erat ei. iudica
uit causam paupis. & egeni in bonum suum.
Nũquid ñ ideo quia cognouit me dicit dñs.
Tui uero oculi. & cor ad auaritiã. & ad sangui
nem innocentem fundendũ. & ad calumpni
am. & ad cursum mali opis. Ppterea hec di
cit dominus ad ioachim filium iosie. regem
iuda. Non plangent eũ ue frater. & ue soror.
ñ concrepabunt ei ue dñe. & ue inclite. Sepul
tura asini sepelietur. putrefactus & piectus
extra portã ihrlm. Ascende lybanũ & cla
ma. & in basan da uocem tuã. et clama

ad transeuntes. quia contrita sunt omnes amatores tui.
Locutus sum ad te in habundantia tua. dixisti
non audiam. Hec est uia tua ab adolescentia tua.
quia non audisti uocem meam. Omnes pastores
tuos pascet uentus. et amatores tui in capti
uitatem ibunt. et tunc confunderis et erube
sces. ab omni malitia tua. que sedes in liba
no. et nidificas in cedris. Quomodo congemuisti
cum uenissent tibi dolores. quasi dolores par
turientis. Uiuo ego dicit dominus quia si fuerit
iechonias filius ioachim regis iuda anulus
in manu dextera mea. inde euellam eum.
et dabo te in manu querentium animam tuam.
et in manu quorum tu formidas faciem. et
in manu nabuchodonosor regis babilonis.
et in manu chaldeorum. et mittam te et ma
trem tuam que genuit te in terram alienam
in qua nati non estis. ibique moriemini. et
in terram ad quam leuant ipsi animam suam
ut reuertantur illuc non reuertentur. Numquid
uas fictile atque contritum uir iste iechonias?
Numquid uas absque omni uoluptate? Quare
abiecti sunt ipse et semen eius. et proiecti in
terram quam ignorauerunt? Terra terra au
di uerbum domini. Hec dicit dominus. Scribe uirum
istum sterilem. uirum qui in diebus suis non prospe
rabitur. Nec enim erit de semine eius uir. qui
sedeat super solium dauid. et potestatem ha
.xxiii. beat ultra in iuda. Ve pastoribus qui di
spergunt et dilacerant gregem pascue mee
dicit dominus. Ideo hec dicit dominus deus israel ad pa
stores qui pascunt populum meum. Uos dispersistis
gregem meum. et eiecistis eos. et non uisitastis
eos. Ecce ego uisitabo super uos malitiam
studiorum uestrorum ait dominus. et ego congre
gabo reliquias gregis mei. de omnibus ter
ris ad quas eiecero eos illuc. et conuertam
eos ad rura sua. et crescent et multiplica
buntur. et suscitabo super eos pastores. et
pascent eos. Non formidabunt ultra.
et non pauebunt. et nullus queretur ex nu
mero dicit dominus. Ecce dies ueniunt
dicit dominus. et suscitabo dauid germen
iustum. et regnabit rex. et sapiens erit. et fa
ciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus
illis saluabitur iuda. et israel habitabit confi
denter. Et hoc est nomen quod uocabunt eum.
dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies ueniunt
dicit dominus. et non dicent ultra uiuit dominus
qui eduxit filios israel de terra egipti. sed
uiuit dominus qui eduxit et adduxit semen
domus israel de terra aquilonis. et de cunc
tis terris. ad quas eieceram eos illuc. et habita
bunt in terra sua. Contritum est cor meum
in medio mei. contremuerunt omnia ossa mea.
Factus sum quasi uir ebrius. et quasi homo
madidus uino a facie domini. et a facie uerborum
sanctorum eius. quia adulteris repleta est terra.
quia facie maledictionis luxit terra. are
facta sunt arua deserti. factus est cursus eorum
malus. et fortitudo dissimilis. Propheta namque
et sacerdos polluti sunt. et in domo mea in
ueni malum eorum. ait dominus. Idcirco uia eorum
erit quasi lubricum in tenebris. impellentur
enim et corruent in ea. Afferam enim super eos mala.
annum uisitationis eorum ait dominus. Et in prophetis
samarie uidi fatuitatem. Prophetabant in ba
al. et decipiebant populum meum israel. Et in prophetis
ierusalem uidi similitudinem adulterantium.
et iter mendacii. et confortauerunt manus
pessimorum. ut non conuerteretur unusquisque a
malitia sua. et a uia sua mala. Facti sunt michi
omnes sodoma. et habitatores eius quasi go
morra. Propterea hec dicit dominus ad prophetas.
Ecce ego cibabo eos absinthio. et potabo eos
felle. A prophetis enim ierusalem est egressa pollutio.
super omnem terram.
Hec dicit dominus exercituum. Nolite audire
uerba prophetarum. qui prophetant uobis et
decipiunt uos. Uisionem cordis sui loquuntur.

non de ore domini. Dicunt his qui blas
phemant me. Locutus est dominus pax erit uobis.
et omni qui ambulat in prauitate cordis
sui dixerunt. non ueniet super uos malum.
Quis enim affuit in consilio domini. et uidit
et audiuit sermonem eius. Quis considerauit
uerbum illius et audiuit. Ecce turbo domini et
indignationis egredietur. et tempestas erum
pens super caput impiorum ueniet. Non re
uertetur furor domini usque dum faciat. et usque
dum compleat cogitationem cordis sui. In no
uissimis diebus intelligetis consilium eius.
Non mittebam prophetas et ipsi currebant.
non loquebar ad eos et ipsi prophetabant. Si ste
tissent in consilio meo. et nota fecissent uer
ba mea populo meo. auertissem utique eos
a uia sua mala. et a cogitationibus suis pes
simis. Putas ne deus e uicino ego sum dicit
dominus. et non deus de longe. Si occultabitur uir
in absconditis. et ego non uidebo eum dicit dominus.
Numquid non celum et terram ego impleo ait dominus.
Audiui que dixerunt prophete prophetantes
in nomine meo mendacium. atque dicen
tes. Somniaui. somniaui. Usque quo istud est
in corde prophetarum uaticinantium mendacium.
et prophetantium seductiones cordis sui. qui
uolunt facere ut obliuiscatur populus me
us nominis mei propter somnia eorum. que
narrat unusquisque ad proximum suum.
sicut obliti sunt patres eorum nominis mei
propter baalim. Propheta qui habet somnium
narret somnium. et qui habet sermonem me
um. loquatur sermonem meum uere. Quid
paleis ad triticum dicit dominus. Numquid
non uerba mea sunt quasi ignis ait dominus.
et quasi malleus conterens petram. Propte
rea ecce ego ad prophetas ait dominus. qui fu
rantur uerba mea. unusquisque a proximo
suo. Ecce ego ad prophetas ait dominus. qui assumunt
linguas suas. et aiunt dicit dominus.

Ecce ego ad prophetas somniantes mendaci
um ait dominus qui narrauerunt ea. et
seduxerunt populum meum in mendacio suo.
et in miraculis suis. cum ego non misissem eos.
nec mandassem eis. qui nichil profuerunt populo
huic dicit dominus. Si igitur interrogauerit
te populus iste uel propheta. aut sacerdos
dicens. quod est onus domini. dices ad eos. Vt quid
uobis onus. Proiciam quippe uos ait dominus.
Et propheta. et sacerdos. et populus qui dicit
onus domini. uisitabo super uirum illum. et super
domum eius. Hec dicetis unusquisque ad pro
ximum suum. et ad fratrem suum. Quid re
spondit dominus. et quid locutus est dominus.
Et onus domini ultra non memorabitur. quia
onus erit unicuique sermo suus. et peruertistis
uerba dei uiuentis. domini exercituum dei nostri.
Hec dices ad prophetam. Quid respondit tibi dominus.
et quid locutus est dominus. Si autem onus domini
dixeritis. propter hoc hec dicit dominus. Quia
dixistis sermonem istum onus domini. et
misi ad uos dicens. nolite dicere onus domini.
propterea ecce ego tollam uos portans. et dere
linquam uos et ciuitatem quam dedi uobis
et patribus uestris a facie mea. et dabo uos in
obprobrium sempiternum. et in ignominiam
eternam. que numquam obliuione dele
bitur. Ostendit michi dominus. et ecce duo calathi xxiiii
pleni ficis. positi ante templum domini. postquam
transtulit nabuchodonosor rex babylonis
iechoniam filium ioachim regem iuda. et
principes eius. et fabrum et inclusorem de ihe
rusalem. et adduxit eos in babylonem. Et
calathus unus. ficus habebat bonas nimis.
ut solent ficus esse primi temporis. et calathus
unus. ficus habebat malas nimis. que comedi
non poterant. eo quod essent male. Et dixit
dominus ad me. Quid tu uides iheremia. Et dixi.
Ficus bonas. bonas ualde. et malas. malas
ualde. que comedi non possunt. eo quod sint male.

Et factū est uerbū dnī ad me dicens. Hec
dicit dns ds isrl. Sicut ficus he bone
sic cognoscam transmigrationem iuda
quam emisi de loco isto. in terrā chal
deorum in bonū. et ponā oculos meos
sup eos ad placandū. et reducā eos in ter
ram hanc. et edificabo eos. et n̄ destruam
et plantabo. et n̄ euellā. et dabo eis cor
ut sciant me. quia ego sū dns. et erunt
michi in populum. et ego ero eis in dm̄.
quia reuertent ad me in toto corde suo.
Et sicut ficus pessime. que comedi non
possunt. eo qd sint male. hec dicit dns
sic dabo sedechiā regem iuda. et principes
eius. et reliquos de ihrlm. q remanserunt
in urbe hac. et qui habitant in terra egyp
ti. et dabo eos in uexationem afflictioneq;
omnib; regnis terre in obprobrium.
et in parabolā. et in puerbiū. et in male
dictionem uniuersis locis ad quos eie
ci eos. et mittā in eis gladiū. et pestem
et famem. donec consumantur de ter
ra. quam dedi patribus eorum.
xxv. Verbū qd factū est ad iheremiā de omi
populo iude. in anno quarto ioachim
filii iosie regis iuda. ipse est annus primus
nabuchodonosor regis babylonis. que lo
quutus est iheremias ppha. ad omnem
populū iuda. et ad uniuersos habitato
res ihrlm dicens. A tertiodecimo anno
iosie filii ammon regis iuda usq; ad diem
hanc. iste est tertius et uicesimus annus.
factū est uerbū dni ad me. et locut sum
ad uos de nocte consurgens. et loquens.
et n̄ audistis. Et misit dns ad uos
omnes seruos suos pphas. consurgens
diluculo. mittensq;. et n̄ audistis. neq;
inclinastis aures uras ut audiretis. cū
dicerent. reuertimini unusquisq; a uia
sua mala. et a pessimis cogitationib; uris.

et habitabitis in terra quā dedit dns uobis
et patrib; uris a seculo et usq; in sclm.
et nolite ire post deos alienos ut seruiatis
eis. adoretisq; eos. neq; me ad iracundiam
puocetis in opib; manuum urarū. et non
affligā uos. et n̄ audistis me dicit dns. ut
me ad iracundiā puocaretis in opib; manu
um urarū in malū urm. Ppterea hec dicit
dns exercituum. Pro eo qd n̄ audistis uerba
mea. ecce ego mittā et assumā uniuersas
cognationes aquilonis ait dns. et nabu
chodonosor regem babylonis seruum meū.
et adducā eos sup terrā istā. et sup habitato
res eius. et sup nationes que in circuitu il
lius sunt. et interficiā eos. et ponā eos in
stuporem. et in sibilū. et in solitudines sem
piternas. Pdāq; ex eis uocem gaudii. et uo
cem letitie. uocem sponsi. et uocem sponse.
uocem mole. et lumen lucerne. Et erit
uniuersa terra eius in solitudinem. et in
stuporem. et seruient oms gentes iste. regi
babylonis. septuaginta annis. Cūq; imple
ti fuerint anni septuaginta. uisitabo sup
regem babylonis. et sup gentem illā dicit
dns iniquitatem eorū. et sup terrā chal
deorū. et ponā illā in solitudines sempi
ternas. Et adducā sup terrā illā omnia
uerba mea. que loquutus sum contra eā.
omne qd scriptū est in libro isto. quecūq;
pphauit iheremias. aduersū oms gentes.
quia seruierunt eis. cū essent gentes multe
et reges magni. et reddā eis secdm opa eorū.
et secdm facta manuum suarū. Qa sic dicit
dns exercituum ds isrl. Sume calicem
uini furoris huius de manu mea. et ppina
bis de illo cunctis gentib; ad quas ego mit
tam te. et bibent. et turbabunt. et insani
ent. a facie gladii quem ego mittā inter
eos. Et accepi calicem de manu dni. et ppi
naui cunctis gentib; ad quas misit me dns.

ihrlm et ciuitatibus iude et regibus eius et
principibus eius ut darem eos in solitudinem
et in stuporem et in sibilum et in maledictionem
sicut est dies ista: pharaoni regi egipti et ser
uis eius et principibus eius et omni populo eius.
et uniuersis generaliter: cunctis regibus terre
auxitidis et cunctis regibus terre philistiim.
et ascaloni et gaze et accaron et reliquiis
azoti. ydumee et moab et filiis ammon.
et cunctis regibus tyri et cunctis regibus sydo
nis. et regibus terre insularum que sunt trans
mare. dedan et theman et buz et uniuer
sis qui attonsi sunt in comam et cunctis regi
bus arabie et cunctis regibus occidentis qui
habitant in deserto et cunctis regibus zambri
et cunctis regibus elam et cunctis regibus medorum
et cunctis regibus aquilonis de prope et de longe
unicuique contra fratrem suum et omnibus
regnis terre que super faciem eius sunt et rex
sesach bibet post eos. et dices ad eos. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Bibite et inebria
mini et uomite et cadite ne surgatis a facie
gladii quem ego mittam inter uos. Cumque nolue
rint accipere calicem de manu tua ut bibant
dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Bibentes
bibetis. quia ecce in ciuitate in qua inuocatum
est nomen meum ego incipio affligere et uos
quasi innocentes immunes eritis? Non eritis
immunes. Gladium enim ego uoco super omnes
habitatores terre dicit dominus exercituum.
Et tu prophetabis ad eos omnia uerba hec et dices
ad illos. Dominus de excelso rugiet et de habita
culo sancto suo dabit uocem suam. Rugiens rugi
et super decorem suum celeuma quasi cal
cantium concinetur aduersus omnes habitatores
terre. Peruenit sonitus usque ad extrema terre
quia iudicium domino cum gentibus iudicatur ipse
cum omni carne. impios tradidi gladio dicit
dominus. Hec dicit dominus exercituum. Ecce afflic
tio egredietur de gente in gentem et turbo
magnus egredietur a summitatibus terre et erunt
interfecti domini in die illa a summo terre usque ad
summum eius. Non plangentur et non colligentur neque
sepelientur in sterquilinium super faciem terre
iacebunt. Ululate pastores et clamate et asper
gite uos cinere optimates gregis quia impleti
sunt dies uestri ut interficiamini et dissipatio
nes uestre et cadetis quasi uasa preciosa et peribit
fuga a pastoribus et saluatio ab optimatibus
gregis. Vox clamoris pastorum et ululatus
optimatum gregis quia uastauit dominus pascua eorum
et conticuerunt arua pacis a facie ire furo
ris domini. Dereliquit quasi leo umbraculum suum
et facta est terra eorum in desolationem a facie
ire columbe et a facie ire furoris domini.
In principio regni ioachim filii iosie regis iu xxvi
da factum est uerbum istud a domino dicens. Hec
dicit dominus. Sta in atrio domus domini et loqueris
ad omnes ciuitates iuda de quibus ueniunt ut ado
rent in domo domini uniuersos sermones quos
ego mandaui tibi ut loquaris ad eos. Noli
subtrahere uerbum si forte audiant et conuer
tantur unusquisque a uia sua mala et peniteat
me mali quod cogito facere eis propter malitias
studiorum eorum. et dices ad eos. Hec dicit dominus.
Si non audieritis me ut ambuletis in lege mea
quam dedi uobis ut audiatis sermones seruorum
meorum prophetarum quos ego misi ad uos de nocte
consurgens et dirigens et non audistis dabo
domum istam sicut sylo et urbem hanc dabo
in maledictionem cunctis gentibus terre.
Et audierunt sacerdotes et prophete et omnis
populus iheremiam loquentem uerba hec
in domo domini. Cumque complesset iheremias
loquens omnia que preceperat ei dominus ut lo
queretur ad uniuersum populum adprehenderunt
eum sacerdotes et prophete et omnis populus dicens.
Morte moriatur. Quare prophetauit in nomi
ne domini dicens. sicut sylo erit domus hec
et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator.

Et congregatus est omnis populus adver
sum ieremiā in domo dnī. Et audierunt
principes iuda uerba hec. et ascenderunt
de domo regis in domū dnī. et sederunt in
introitu porte dnī noue. et locuti sunt sac
dotes et pphe ad principes. et ad omnem po
pulū dicentes. Iudiciū mortis est uiro huic.
qa pphauit aduersū ciuitatem istā. sicut
audistis auribꝫ urīs. Et ait ieremias ad
omīs principes. et ad uniuersum populum
dicens. Dns misit me ut pphārem ad domū
istā. et ad ciuitatem hanc omnia uerba hec
que audistis. Nunc g bonas facite uias
urās. et studia urā. et audite uocem dnī dī
urī. et penitebit dnm mali qd locutus est
aduersū uos. Ego autē ecce in manibꝫ urīs
sū. facite mi qd bonū et rectū ē in oculis urīs.
Verūtamen scitote et cognoscite. qd si occi
deritis me. sanguinem innocentem tradetis
contra uosmetipsos. et contra ciuitatē istā.
et habitatores eius. In ueritate enī misit me
dns ad uos. ut loquerer in auribꝫ uestris
omnia uerba hec. Et dixerunt principes
et omīs populus ad sacerdotes et pphetas.
Non est uiro huic iudiciū mortis. quia in
nomine dnī dī nrī locutus ē ad nos. Sur
rexerunt g uiri de senioribus terre. et dixe
runt ad omnem cetū populi loquentes.
Micheas de morasthim fuit ppha in diebus
ezechie regis iuda. et ait ad omnem populū
iude dicens. Hec dicit dns exercituum.
Syon quasi ager arabitur. et ihrlm in acer
uum lapidū erit. et mons domus dnī in
excelsa siluarū. Nūqd morte condempna
uit eū ezechias rex iuda. et omīs iuda. Nū
quid n timuerunt dnm. et deprecati sunt fa
ciem dnī. et penituit dnm mali qd locut
fuerat aduersus eos. Itaqꝫ nos facimus
malū grande. contra animas nostras.
Fuit qqꝫ uir pphetans in nomine dnī

Vrias filius semei de cariathiarim. et
pphauit aduersus ciuitatem istā. et aduers
terrā hanc. iuxta uniuersa uerba iheremie.
Et audiuit rex ioachim. et omīs potentes. et
principes eius uerba hec. et quesiuit rex inter
ficere eū. Et audiuit urias et timuit. fugit
qꝫ et ingressus est egyptū. et misit rex ioachim
uiros in egyptū. elnathan filiū achobor. et
uiros cū eo in egyptū. et eduxerunt uriā de
egipto. et adduxerunt eū ad regem ioachim.
et pcussit eū gladio. et piecit cadauer eius
in sepulchris uulgi ignobilis. Igitur manus
aycham filii saphan fuit cū iheremia. ut
n traderet in manus ppli. ut interficerent eum.
In principio regni ioachim filii iosie regis iuda.
factū ē uerbū istud ad iheremiā a dnō dicens.
xxvii Hec dicit dns ad me. Fac tibi uincula et cathenas
et pones eas in collo tuo. et mittes eas ad regem
edom. et ad regē moab. et ad regem filiorum
ammon. et ad regē tyri. et ad regem sidonis.
in manu nuntiorum qui uenerunt in ihrlm
ad sedechiā regem iuda. et pcipies eis ut ad
dnōs suos loquantur. Hec dicit dns exercituū
ds isrl. Hec dicetis ad dnōs urōs. Ego feci trā
et hominem. et iumenta que sunt sup faciem
terre. in fortitudine mea magna. et in brachio
meo extento. et dedi eā ei q placuit in oculis meis.
Et nunc itaqꝫ ego dedi omīs terras istas in ma
nu nabuchodonosor regis babylonis serui mei.
insup et bestias agri dedi ei. ut seruiant illi. et
seruient ei omīs gentes. et filio eius. et filio filii ei.
donec ueniat tēps terre ei. et ipsius. et seruient ei
gentes multe. et reges magni. Gens autē et reg
nū. qd n seruierit nabuchodonosor regi baby
lonis. et quicūqꝫ n curuauerit collū suū sub iugo
regis babylonis. in gladio. et in fame. et in peste
uisitabo sup gentem illā dicit dns. donec con
sumā eos in manu eius. Vos g nolite audire
pphas urōs. et diuinos. et somniatores. et
augures. et maleficos. qui dicunt uobis.

non seruietis regi babylonis. quia mendacium
prophetant uobis. ut longe faciant uos de ter
ra uestra. et eiciant uos et pereatis. Porro gens
que subiecerit ceruicem suam sub iugo regis
babylonis. et seruierit ei. dimittam eam in ter
ra sua dicit dominus. et colet eam.
et habitabit in ea. Et ad sedechiam regem
iuda locutus sum. secundum omnia uerba hec
dicens. Subicite colla uestra sub iugo regis
babylonis. et seruite ei. et populo eius. et
uiuetis. Quare moriemini tu et populus tuus
gladio et fame et peste. sicut locutus est
dominus ad gentem que seruire noluerit regi
babylonis. Nolite audire uerba prophetarum
dicentium uobis. non seruietis regi babylonis. quia
mendacium ipsi loquuntur uobis. quia non misi eos
ait dominus. et ipsi prophetant in nomine meo men
daciter. ut eiciam uos et pereatis tam uos quam prophete
qui uaticinantur uobis. Et ad sacerdotes et ad po
pulum istum locutus sum dicens. Hec dicit dominus.
Nolite audire uerba prophetarum uestrorum. qui prophe
tant uobis dicentes. Ecce uasa domini reuertentur
de babilone nunc cito. mendacium enim prophetant
uobis. Nolite ergo audire eos. sed seruite regi
babilonis ut uiuatis. Quare datur ciuitas hec
in solitudinem. Et si prophete sunt et est uerbum
domini in eis. occurrant domino exercituum. ut non ue
niant uasa que derelicta fuerant in domo domini
et in domo regis iuda et in ierusalem in babylonem.
quia hec dicit dominus ad columpnas et ad mare
et ad bases. et ad reliqua uasorum que reman
serunt in ciuitate hac. que non tulit nabucho
donosor rex babilonis. cum transferret iecho
niam filium ioachim regem iuda de ierusalem
in babylonem. et omnes optimates iuda et
ierusalem. quia hec dicit dominus exercituum deus
israel. ad uasa que derelicta sunt in domo domini et
in domo regis iuda et ierusalem in babylonem trans
ferentur. et ibi erunt usque ad diem uisitationis sue
dicit dominus. et afferri faciam ea et restitui in loco isto.

Et factum est in anno illo in principio reg
ni sedechie regis iuda. in anno quarto.
in mense quinto. dixit ad me ananias filius
azur propheta de gabaon in domo domini coram
sacerdotibus et omni populo dicens. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Contriui iugum
regis babylonis. Adhuc duo anni dierum.
et ego referri faciam ad locum istum omnia uasa
domini. que tulit nabuchodonosor rex baby
lonis de loco isto. et transtulit ea in babylo
nem. et iechoniam filium ioachim regem iuda
et omnem transmigrationem iude qui ingres
si sunt in babylonem. ego conuertam ad locum
istum dicit dominus. Conteram enim iugum regis baby
lonis. Et dixit iheremias propheta ad ananiam
prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis
populi. qui stabat in domo domini. et ait ihere
mias propheta amen. Sic faciat dominus. Suscitet
dominus uerba tua que prophetasti. ut referantur
uasa in domo domini. et omnis transmigra
tio de babylone ad locum istum. Uerumtamen
audi uerbum hoc quod ego loquor in auribus
tuis. et in auribus uniuersi populi. Prophete
qui fuerunt ante me et te ab initio. et prophe
tauerunt super terras multas et super regna
magna de prelio et de afflictione et de fame
propheta qui uaticinatus est pacem
cum uenerit uerbum eius. scietur propheta
quem misit dominus in ueritate. Et tulit
ananias propheta cathenam de collo ihere
mie prophete. et confregit eam. Et ait anani
as propheta in conspectu omnis populi dicens.
Hec dicit dominus. Sic confringam iugum
nabuchodonosor regis babylonis post duos
annos dierum de collo omnium gentium. Et
abiit iheremias propheta in uiam suam.
Et factum est uerbum domini ad ieremiam.
postquam confregit ananias propheta catenam
de collo iheremie prophete dicens. Uade et
dices ananie. Hec dicit dominus. Cathenas

ligneas contriuisti. et facies pro eis cathenas
ferreas. quia hec dicit dñs exercituum
ds isrl. Iugū ferreū posui sup collū cunc
tarū gentiū istarū. ut seruiant Nabucho
donosor regi babylonis. et seruient ei. insup
et bestias terre dedi ei. Et dixit ihelemias
pphā. ad ananiā pphām. Audi anania. Ñ
misit te dñs. et tu confidere fecisti pplm
istū in mendacio. idcirco hec dicit dñs.
Ecce mittā te a facie terre. hoc anno
morieris. Aduersū dñm enī locutus es.
Et mortuus ē ananias pphā in anno illo
mense septimo.

xxix. Et hec sunt uerba libri que misit ihere
mias pphā de ihrlm. ad reliquias trans
migrationis et ad sacerdotes. et ad pphās. et
ad omnem poplm. quem transduxerat Na
buchodonosor de ihrlm in babylonem. post
quā egressus ē iechonias rex et dnā. et
eunuchi. et principes iuda et ihrlm. et fa
ber et inclusor de ihrlm in manu ellasa
filii saphan. et gamalie filii helchie. quos
misit sedechias rex iuda. ad Nabuchodono
sor regem babylonis in babylonem dicens.
Hec dicit dñs exercituum ds isrl omni trans
migrationi. quā transtuli de ihrlm in baby
lonem. Edificate domos. et habitate. et planta
te ortos. et comedite fructū eorū. Accipite
uxores. et generate filios et filias. Date filiis
urīs uxores. et filias urās date uiris. et pari
ant filios et filias. et multiplicamini ibi.
et nolite esse pauci numero. et querite pacē
ciuitatis. ad quā transmigrare uos feci. et
orate pro ea ad dñm. quia in pace illius erit
pax uobis. Hec enī dicit dñs exercituum
ds isrl. Non uos seducant pphete urī.
qui sunt in medio urm. et diuini urī. et
ne attendatis ad somnia urā que uos
somniatis. quia falso ipsi pphetant uobis
in nomine meo. et ñ misi eos dicit dñs.

Quia hec dicit dñs. Cū ceperint impleri in
babilone septuaginta anni. uisitabo uos. et
suscitabo sup uos uerbū meū bonū. ut re
ducā uos ad locū istū. Ego enī scio cogitatio
nes quas cogito sup uos ait dñs. cogitationes
pacis. et ñ afflictionis. ut dem uobis finem
bonū. et patientiā. Et inuocabitis me et ibitis.
et orabitis me. et ego exaudiā uos. Queretis
me. et inuenietis. cū quesieritis me in toto
corde urō. inueniar a uobis dicit dominus.
et reducā captiuitatem urām. et congrega
bo uos de uniuersis gentib; et de cunctis
locis. ad que expuli uos dicit dñs. Et re
uerti uos faciā de loco ad quem transmigra
re uos feci. quia dixistis. suscitabit nobis
dñs pphetas in babylone. quia hec dic dñs
ad regem qui sedet sup soliū dauid. et ad
omnem pplm habitatorem urbis huius.
ad fratres uestros qui non sunt egressi uobis
cū in transmigratione. Hec dic dñs exer
cituum. Ecce mittā in eis gladiū et famem
et pestem. et ponā eos quasi ficus malas
que comedi ñ possunt eo qđ pessime sint.
et psequar eos in gladio et in fame et in pesti
lentia. et dabo eos in uexationem uniuersis
regnis terre. in maledictionem. et in stuporē
et in sibilū. et in opprobriū cunctis gentibus
ad quas eieci eos. eo qđ ñ audierint uerba
mea dicit dñs. que misi ad eos p seruos
meos pphās. de nocte consurgens et mittens.
et ñ audistis dicit dñs. Vos g̃ audite uer
bū dnī omnis transmigratio quā emisi de
ihrlm in babylonem. Hec dicit dñs exerci
tuum ds isrl. ad ahab filiū culie. et ad sede
chiā filiū maasie. qui pphetant uobis in no
mine meo mendaciter. Ecce ego tradā eos
in manu nabuchodonosor regis babylonis.
et percutiet eos in oculis urīs. et assumetur
ex eis maledictio omni transmigrationi iu
de. que est in babylone dicentiū. Ponat te

dn̄s sicut sedechiā & sicut abab· q̄s frixit
rex babylonis in igne· eo q̄d fecerint stultitiā
in isrl̄· & mechati sunt uxores amicorum
suorū· & locuti sunt uerbū in nomine meo
mendaciter· q̄d n̄ mandaui eis· Ego sū iudex
& testis dicit dn̄s· Et ad semeiam neelamiten
dices. Hec dic̄ dn̄s exercituum d̄s israhel.
P eo q̄d misisti in nomine tuo libros ad om
nem populū qui est in ihr̄lm̄· & ad sophoni
am filium maasię sacerdotē· & ad uniuersos
sacerdotes dicens. dn̄s dedit te sacerdotē p̄ io
iada sacerdote· ut sis dux in domo dn̄i sup̄
omnem uirū arreptitiū· & p̄phantē & mit
tas eū in neruum & in carcerem· & nunc
quare n̄ increpasti ihe~~re~~miā anathothitē
q̄ p̄phat uobis q̄a sup̄ hoc misit ad nos in
babylonem dicens· longū ē· edificate domos
& habitate· & plantate ortos· & comedite fruc
tū eorū· Legit g̃ sophonias sacerdos librum
istū in aurib; ihieremię p̄phę· Et factū ē
uerbū dn̄i ad ihieremiā dicens· Mitte ad om
nem transmigrationem dicens. Hec dic̄ dn̄s
ad semeiam neelamiten. P eo q̄d p̄phauit uobis
semeias· & ego n̄ misi eū· & fecit uos confidere
in mendacio· idcirco hec dicit dn̄s· Ecce ego
uisitabo sup̄ semeiam neelamiten· & super
semen eius· Non erit ei uir sedens in medio
populi huius· & n̄ uidebit bonū q̄d ego fa
ciā populo meo ait dn̄s· q̄a p̄uaricationē
locutus est aduersus dominum.

Hoc uerbū q̄d factū est ad ihieremiā a dn̄o
dicens. Hec dicit dn̄s d̄s isrl̄ dicens· Scribe
tibi omnia uerba· quę locutus sū ad te in li
bro· Ecce enī dies ueniunt dicit dn̄s· & con
uertā conuersionem populi mei isrl̄ et iu
da ait dn̄s· & conuertā eos ad terrā· quā de
di patrib; eorū· & possidebunt eā. Et hec uer
ba quę locut̄ ē dn̄s· ad isrl̄ & ad iudā· q̄m
hec dicit dn̄s· Uocem terroris audiuimus·
formido· & n̄ ē pax. Interrogate & uidete·
si generat masculus. Quare g̃ uidi ~~omnis~~
omnis uiri manū sup̄ lūbū suum quasi
parturientis· et conuersę sunt uniuersę fa
cies in auruginem. Ue quia magna dies
illa· nec est similis eius· tempus q; tribulatio
nis est iacob· & ex ipso saluabit̄. Et erit in die
illa ait dn̄s exercituum· conterā iugū eius
de collo tuo· & uincula illius disrūpā· & non
dominabuntur ei amplius alieni· sed seruient
dn̄o d̄o suo· & dauid regi suo quē suscitabo eis.
Tu g̃ ne timeas serue meus iacob ait dn̄s·
neq; paueas isrl̄· quia ecce ego saluabo te de
terra longinqua· & semen tuum de terra cap
tiuitatis eorū· & reuertetur iacob & quiescet
& cunctis affluet bonis· & n̄ erit quē formi
det· q̄m ego tecū sū ait dn̄s· ut saluem te·
faciā enī consūmationem in cunctis gentib;
in quib; dispsi te· te aut̄ n̄ faciā in consum
mationem· sed castigabo te in iudicio. ut n̄ t̄
uidearis innoxius· quia hec dicit dominus.
Insanabilis fractura tua· pessima plaga tua
Non est qui iudicet iudiciū tuū ad alligandū·
curationū utilitas n̄ ē t̄. Om̄s amatores tui
obliti sunt tui· te n̄ querent· Plaga enī inimi
ci percussi te· castigatione crudeli· P pter multi
tudinem iniquitatis tuę· dura facta sunt
peccata tua. Q̄d clamas sup̄ contritione tua·
Insanabilis ē dolor tuus· P p̄t multitudinē
iniquitatis tuę· & p̄pter dura peccata tua fec̄
tibi hęc. Pp̄terea om̄s qui comedunt te deuo
rabuntur· & uniuersi hostes tui in captiuita
tem ducent̄· & qui te uastant uastabunt̄· cunc
tos q; p̄datores tuos· dabo in p̄dā· Obducā enim
cicatricem tibi· & a uulnerib; tuis sanabo te
dicit dn̄s· quia eiectā uocauerunt te syon·
hęc est quę n̄ habebat requirentem. Hęc
dicit dn̄s· Ecce ego conuertā conuersionem
tabernaculorū iacob· & tectis eius miserebor.
Et edificabit̄ ciuitas in excelso suo· & templū
iuxta ordinem suum fundabit̄· & egredieť

de eis laus. vocque ludentium. Et multiplicabo
eos et non imminuentur. et glorificabo eos et non atte
nuabuntur. Et erunt filii eius sicut a principio.
et cetus eius coram me permanebit. Et visitabo ad
versus omnes qui tribulant eum. et erit dux eius
ex eo. et princeps de medio eius producetur. et applica
bo eum. et accedet ad me. Quis enim iste est qui applicet
cor suum. ut appropinquet michi ait dominus.
Et eritis michi in populum. et ego ero vobis in deum.
Ecce turbo domini furor egrediens. procella ru
ens in capite impiorum conquiescet. Non aver
tet iram indignationis dominus. donec faciat et
compleat cogitationem cordis sui. In novissimo
xxxi. dierum. intelligetis ea. In tempore illo dicit
dominus. ero deus universis cognationibus israhel.
et ipsi erunt michi in populum. Hec dicit
dominus. Invenit gratiam in deserto. populus qui
remanserat gladio. Vadet ad requiem suam
israhel. Longe dominus apparuit michi. et in caritate
perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans.
rursumque edificabo te. et edificaberis virgo
israhel. Adhuc ornaberis tympanis tuis. et
egredieris in choro ludentium. Adhuc plan
tabis vineas in montibus samarie. planta
bunt plantantes. et donec tempus veniat
non vindemiabunt. quia erit dies in qua
clamabunt custodes in monte effraim.
Surgite. et ascendamus in syon ad dominum deum
nostrum. quia hec dicit dominus. Exultate in letitia
iacob. et hinnite contra caput gentium. perso
nate. canite. et dicite. Salva domine populum tuum.
reliquias israhel. Ecce ego adducam eos de terra
aquilonis. et congregabo eos ab extremis terre.
inter quos erunt. et cecus. et claudus. pregnans.
et pariens simul. cetus magnus revertentium
huc. In fletu venient. et in precibus deducam eos.
et adducam eos per torrentes aquarum in via recta.
et non impingent in ea. quia factus sum israheli pater.
et effraim primogenitus meus est. Audite
verbum domini gentes. et annuntiate in insulis
que procul sunt. et dicite. Qui dispersit israhel congre
gabit eum. et custodiet eum sicut pastor gregem suum.
Redemit enim dominus iacob. et liberavit eum de manu
potentioris. et venient. et laudabunt in monte
syon. et confluent ad bona domini super frumento.
et vino. et oleo. et fetu pecorum. et armentorum.
eritque anima eorum quasi ortus irriguus. et
ultra non esurient. Tunc letabitur virgo in choro
iuvenes et senes simul. et convertam luctum eorum
in gaudium. et consolabor eos. et letificabo a do
lore suo. et inebriabo animam sacerdotum pin
guedine. et populus meus bonis adimplebitur
ait dominus. Hec dicit dominus. Vox in excelso
audita est lamentationis fletus et luctus.
rachel plorantis filios suos. et nolentis conso
lari super eis quia non sunt. Hec dicit dominus.
Quiescat vox tua a ploratu. et oculi tui a la
crimis. quia est merces operi tuo ait dominus.
Et revertentur de terra inimici. et est spes
novissimis tuis ait dominus. et revertentur filii tui
ad terminos suos. Audiens audivi effraim
transmigrantem. Castigasti me domine. et erudi
tus sum quasi iuvenculus indomitus. Con
verte me et revertar. quia tu dominus deus meus.
Post quam enim convertisti me egi penitentiam.
et postquam ostendisti michi percussi femur meum.
Confusus sum et erubui. quoniam sustinui obpro
brium adolescentie mee. Si filius honorabilis
michi effraim. si puer delicatus. quia ex quo lo
cutus sum de eo adhuc recordabor eius. Idcir
co conturbata sunt viscera mea super eum. mise
rans miserebor eius ait dominus. Statue tibi spe
culam. pone tibi amaritudines. dirige cor
tuum in viam rectam. in qua ambulasti. Rever
tere virgo israhel. revertere ad civitates tuas
istas. Usquequo deliciis dissolveris filia vaga.
Quia creavit dominus novum super terram.
femina circumdabit virum. Hec dicit dominus
exercituum deus israhel. Adhuc dicent verbum
istud in terra iuda. et in urbibus eius

cū conuertero captiuitatem eorū. Benedicat
tibi dn̄s pulchritudo iustitię. mons sanctus.
& habitabit in eo iudas. & omnes ciuitates eius
simul. agricolę et minantes greges. quia in
ebriaui animā lassam. & omnem animam
esurientem saturaui. Ideo quasi de somno
suscitatus sum. & uidi. & somnus meus dul
cis m̄. Ecce dies ueniunt dicit dominus.
& seminabo domū isrł. & domū iuda se
mine hominis. & semine iumentorū. Et
sicut uigilaui sup eos ut euellerem. et de
molirer. & dissiparem. & disperderem & affli
gerem. sic uigilabo sup eos ut edificem. et
plantem ait dn̄s. In dieb; illis n̄ dicent ultra
patres comederunt uuam acerbā. et dentes
filiorū obstupuerunt. sed unusquisq; in ini
quitate sua morietur. Omnis homo qui co
mederit uuam acerbā. obstupescent dentes
eius. Ecce dies ueniunt dicit dn̄s. & feriam
domui isrł. & domui iuda fędus nouum.
n̄ sedm̄ pactū qđ pepigi cū patrib; uestris.
in die qua apprehendi manū eorū ut educe
rem eos de terra egipti. pactū qđ irritū fece
runt. & ego dominatus sum dicit dominus.
sed hoc erit pactū qđ feriā cū domo israhel.
post dies illos dicit dn̄s. dabo legem meam
in uisceribus eorū. & in corde eorū scribā eā. & ero
eis in dm̄. & ipsi erunt m̄ in populū. Et n̄ docebit
ultra uir primū suū. & uir frēm suum dicens
cognosce dn̄m. oms eni cognoscent me
a minimo eorū usq; ad maximū ait dn̄s. qa
ppitiabor iniquitati eorū. & peccati eorum
n̄ ero memor amplius. Hec dicit dominus
qui dat solem in lumine diei. ordinem lu
nę & stellarū in lumine noctis. qui turbat
mare. & sonant fluctus eius. dn̄s exercituū
nomen illi. Si defecerint leges iste coram me
dicit dn̄s. tunc & semen isrł deficiet.
ut n̄ sit gens corā me cunctis diebus.
Hec dicit dn̄s. Si mensurari potuerint
cęli sursum. & inuestigari fundamenta terrę
deorsum. & ego abiciā uniuersum semen isrł.
ppter omnia quę fecerunt dicit dn̄s. Ecce dies
ueniunt dicit dn̄s. & edificabitur ciuitas dn̄o
a turri ananeel. usq; ad portā anguli. & exibit
ultra normā mensurę in conspectu eius super
collem gareb. & circuibit goatha. & omnem
uallem cadauerū. & cineris. et uniuersā regi
onem mortis. usq; ad torrentem cedron. & usq;
ad angulū portę equorū orientalis. Scm̄ dn̄i
n̄ euelletur. & n̄ destruetur ultra in ppetuū.
Verbū qđ factū ē ad ieremiā a dn̄o in anno ·xxxii·
decimo sedechie regis iuda. ipse ē annus octa
uus decimus nabuchodonosor. Tunc exercitus
regis babylonis. obsidebat ihrlm̄. & ieremias
pphā erat clausus in atrio carceris. qui erat
in domo regis iuda. Clauserat eni eū sede
chias rex iude dicens. Quare uaticinaris dicens.
hec dicit dn̄s. ecce ego dabo ciuitatem istam in manu
regis babylonis. & capiet eā. & sedechias rex iu
da. n̄ effugiet de manu chaldeorū. sed tradetur
in manus regis babylonis. & loquetur os eius
cū ore illius. & oculi eius oculos illius uidebunt.
& in babylonem ducet sedechiā. et ibi erit do
nec uisitem eū ait dn̄s. si autē dimicaueritis
aduersū chaldeos. nichil psperū habebitis.
Et dixit ieremias. Factū ē uerbū dn̄i ad
me dicens. Ecce ananeel filius sellū patrue
lis tuus ueniet ad te dicens. Eme t̄ agrum
meū qui ē in anathot. tibi eni cōpetit ex p
pinquitate. ut emas eū. Et uenit ad me ana
neel filius patrui mei secundū uerbū dn̄i.
ad uestibulū carceris. & ait ad me. Posside
agrū meū q̄ ē in anathot. in terra benia
min. qa t̄ cōpetit hereditas. & tu ppinquus
ut possideas. Intellexi aut̄ qđ uerbū dn̄i
esset. & emi agrū ab ananeel filio patrui mei.
q̄ ē in anathot. & appendi ei argentū sep
tem stateres. & decem argenteos. & scripsi
in libro & signaui. et adhibui testes. et

appendi argentū in statera. & accepi librū
possessionis signatū. stipulationes et rata
et signa forinsecus.' & dedi librū possessi
onis baruch filio nerie. filii maasie. in
oculis ananeel patruelis mei. et in ocu
lis testiū qui scripti erant in libro empti
onis. & in oculis omniū judeoꝝ. qui sede
bant in atrio carceris.' & p̄cepi baruch co
rā eis dicens. Hec dicit dn̄s ds̄ israhel.
Sume libros istos. librū emptionis hunc sig
natū. & librū hunc qui apertus est. & pone
illos in uase fictili.' ut p̄manere possint die
bus multis. Hec enī dicit dn̄s exercituum
ds̄ isrl̄. Adhuc possidebunt̄ domus et agri
& uinee in terra ista. Et oraui ad dominū
post quā tradidi librū possessionis baruch
filio nerie dicens. Heu heu heu dn̄e ds̄.
Ecce tu fecisti celū & terrā in fortitudine
tua magna.' & in brachio tuo extento. Non
erit tibi difficile omne uerbū. qui facis
misericordiā in milib;. & reddis iniq̄tatē
patrū in sinu filiorū eorū post eos.' fortis
sime. magne. potens. dn̄s exercituū no
men tibi. magnus consilio. & in cōprehen
sibilis cogitatu. cujus oculi aperti sunt sup̄
omnes uias filiorū adam. ut reddas uni
cuiq; secd̄m uias suas. & secd̄m fructum
adinuentionū eius.' q̄ posuisti signa et
portenta in terra egipti. usq; ad diem hāc.
& in isrl̄ & in hominib;. et fecisti t̄ nomen
sicut est dies hec.' & eduxisti populū tuū
isrl̄ de terra egypti. in signis & in porten
tis. et in manu robusta. & in brachio exten
to. & in terrore magno.' et dedisti eis terrā
hanc quā jurasti patrib; eorū ut dares eis
terrā fluentem lacte & melle. et ingressi
sunt. & possederunt eā. et n̄ obedierunt
uoci tue.' & in lege tua non ambulaue
runt. Omnia que mandasti eis ut facerēt
n̄ fecerunt.' & euenerunt eis oīa mala hec

Ecce munitiones extructe sunt. aduers̄
ciuitatem ut capiatur.' & urbs data est
in manus chaldeorū. qui preliant̄ adūsū
eā. a facie gladii & famis. & pestilentie. et
quecūq; locutus es acciderunt. ut ipse cer
nis.' & tu dicis m̄. dn̄e ds̄ eme agrū argen
to. & adhibe testes. cū urbs data sit in manus
chaldeorū.' Et factū ē uerbū dn̄i ad ihe
remiā dicens. Ecce ego dn̄s ds̄ uniuerse car
nis.' nūquid m̄ difficile erit omne uerbū.
Propterea hec dicit dn̄s. Ecce ego tradam
ciuitatem istam in manu chaldeorū. et
in manu regis babylonis. & capiet eā. et
uenient chaldei p̄liantes aduersum urbē
hanc. et succendent eā igni. & coburent eam.
& domos in quarū domatib; sacrificabant
baalim. & libabant diis alienis libamina. ad
irritandū me. Erant enī filii isrl̄ & filii
juda jugiter facientes malū in oculis meis
ab adolescentia sua. filii isrl̄ qui usq; nunc
exacerbant me. in op̄e manuum suarum.
dicit dominus.' quia in furore & in indig
natione mea. facta est michi ciuitas hec.
a die qua edificauerunt eā. usq; ad diem
istā. qua auferetur de conspectu meo. p̄pt̄
malitiā filioꝝ isrl̄. & filioꝝ juda. quā fe
cerunt ad iracundiā me p̄uocantes. ipsi et
reges eorū principes eorū. & sacerdotes. &
pph̄e eoꝝ. uiri juda. & habitatores ihrl̄m.' et
uerterunt ad me terga. & non facies. cū doce
rem eos diluculo & erudirem. & noluerunt
audire. ut acciperent disciplinā.' & posuert̄
ydola sua in domo in qua inuocatū est no
men meū. ut pollurerent eā. et edificauert̄
excelsa baal. que sunt in ualle filii ennon.
ut initiarent filios suos & filias suas moloch
qđ n̄ mandaui eis. nec ascendit in cor meū.
ut facerent abhominationem hanc. et in
peccatū deducerent judā. Et nunc p̄pter
ista hec dicit dn̄s ds̄ isrl̄ ad ciuitatē hanc.

de qua uos dicitis· qđ tradatur in manu re
gis babylonis· in gladio· ⁊ in fame· et in peste·
Ecce ego congregabo eos de uniuersis terris· ad
quas eieci eos in furore meo ⁊ in ira mea· ⁊ in
indignatione grandi/ ⁊ reducā eos ad locum
istū· ⁊ habitare eos faciā confidenter/ ⁊ erunt
m̄ in p̄p̄lm· ⁊ ego ero eis in dm̄· Et dabo eis cor
unū ⁊ uiā unā· ut timeant me uniuersis
dieb;· et bene sit eis· ⁊ filiis eorū post eos/ et
feriā eis pactū sempiternū· ⁊ n̄ desinā bene
facere eis/ ⁊ timorem meū dabo in corde eorū
ut n̄ recedant a me· et letabor sup̄ eis cū be
ne eis fecero/ ⁊ plantabo eos in terra ista· in
ueritate· in toto corde meo· et in tota anima
mea/ quia hec dicit dn̄s· Sicut adduxi su
per p̄p̄lm istū omne malū hoc grande· sic ad
ducā sup̄ eos omē bonū qđ loquor ad eos/ et
possidebuntur agri in terra ista· de qua uos
dicitis qđ deserta sit· eo qđ n̄ remanserit hō
⁊ iumentū/ ⁊ data sit in manu chaldeorum.
Agri pecunia ement̄· ⁊ scribent̄ in libro/
et īprimetur signū· ⁊ testis adhibebit̄ in
terra beniamin· et in circuitu ih̄rlm/ in
ciuitatib; iuda· ⁊ in ciuitatib; montanis· et
in ciuitatib; cāpestrib;· ⁊ ī ciuitatib; que ad
austrū sunt/ q̄a conuītā captiuitatē eoȝ ait dn̄s.
xxxiii· Et factū ē uerbū dnī ad iheremiā scđo·
cū adhuc clausus esset in atrio carceris dicens·
Hec dicit dn̄s· qui facturus ē· ⁊ formaturus
illud· ⁊ paraturus/ dn̄s nomen eius· Clama
ad me ⁊ exaudiā te/ ⁊ annuntiabo t̄ grandia
et firma que nescis/ q̄a hec dicit dn̄s ds̄ isrl̄
ad domos huius urbis· ⁊ ad domos regū iu
da· que destructe sunt· ⁊ ad munitiones
⁊ gladiū uenientiū ut dimicent cū chalde
is· et īpleant eas cadauerib; hominū· quas
p̄cussi in furore meo· et in indignatione mea/
abscondens faciem meā a ciuitate hac; p̄pter
omnem malitiā eorū· Ecce ego adducā cica
tricem· ⁊ sanitatem· et curabo eos/ ⁊ reuelabo

illis dep̄cationem pacis ⁊ ueritatis· ⁊ con
uertā conuersionem iuda ⁊ ih̄rlm· ⁊ edifi
cabo eos sicut a principio· et emundabo illos
ab omni iniquitate· sua· in qua peccauerunt
michi· ⁊ p̄pitius ero cunctis iniquitatib; eorū·
in quib; deliquerunt m̄· ⁊ spreuerunt me/
⁊ erunt m̄ in nomen· ⁊ in gaudiū· ⁊ in laude·
et in exultationem cunctis gentib; terre· que
audierint omnia bona que ego facturus sum
eis/ ⁊ pauebunt ⁊ turbabunt̄ in uniuersis
bonis· ⁊ in omī pace quā ego faciā eis· Hec
dicit dn̄s· Adhuc audietur in loco isto quē
uos dicitis esse desertū· eo qđ n̄ sit hō nec iu
mentū in ciuitatib; iuda et foris iherusalem·
que desolate sunt absq; homine· ⁊ absq; habi
tatore· ⁊ absq; pecore· uox gaudii· ⁊ uox letitie·
uox sponsi· et uox sponse· uox dicentiū· con
fitemini domino exercituum· q̄m bonus
dn̄s· q̄m in eternū misericordia ei᷒/ ⁊ portan
tiū uota in domo dnī· Reducā enī conuersio
nem terre sicut a principio dicit dn̄s· Hec
dicit dn̄s exercituū· Adhuc erit in loco isto
deserto absq; homine ⁊ absq; iumento· ⁊ in
cunctis ciuitatib; eius habitaculū pastorum
accubantiū gregū in ciuitatib; montanis· ⁊ in
ciuitatib; cāpestrib;· ⁊ in ciuitatib; que ad austrū
sunt· et in terra beniamin· ⁊ in ciuitatib; ihe
rusalē· ⁊ in ciuitatib; iuda· Adhuc transibūt
greges ad manū numerantis ait dn̄s· Ecce dies
uenient dicit dn̄s/ ⁊ suscitabo uerbū bonū
qđ locutus sum ad isrl̄ dicit dn̄s· ⁊ ad domum
iuda· In dieb; illis· ⁊ in tempore illo· germina
re faciā dauid germen iustitie/ ⁊ faciet iudi
ciū ⁊ iustitiā in terra· In dieb; illis saluabit̄
iuda/ ⁊ isrl̄ habitabit confidenter· Et hoc est
nomen qđ uocabunt eū· dn̄s iustus nr̄· q̄a hec
dicit dn̄s· Non interibit de dauid uir q̄ sede
at sup̄ thronū domus isrl̄/ ⁊ de sacerdotibus
⁊ de leuitis· n̄ interibit uir a facie mea· qui
offerat holocaustomata· ⁊ incendat sacrificiū/

& cedat uictimas cunctis diebus. Et factū
est uerbū dñi ad ihe̾remiā dicens. Si irritū
potest fieri pactū meū cū die. & pactū meū
cū nocte. ut ñ sit dies & nox in tempore suo.
& pactū meū irritū esse poterit cū dauid ser
uo meo. ut non sit ex eo filius qui regnet in
throno eius. et leuitę. & sacerdotes ministri
mei. Sicuti numerari ñ possunt stellę cęli.
et metiri arena maris. sic multiplicabo se
men dauid serui mei. et leuitas ministros
meos. Et factū est uerbū dñi ad iheremiā
dicens. Nūquid ñ uidisti quid populus hic
loquutus sit dicens. duę cognationes quas
elegerat dñs abiectę sunt. Et populū meū
desperuerunt. eo qđ ñ sit gens ultra corā eis.
Hec dicit dñs. Si pactū meū inter diem et
noctem. & leges cęlo & terrę ñ posui. eťdē
& semen iacob & dauid serui mei. piciā ut
ñ assumā de semine eius. principes se
minis abrahā. & ysaac. & iacob. Reducā
enim conuersionem eorū. & miserebor eis.
xxxiiii. Verbū qđ factū est ad ihe̾remiā a dnō.
quando nabuchodonosor rex babylonis
& omnis exercitus eius. uniuersa q; regna
terrę. quę erant sub potestate manus eius.
& omnes populi bellabant contra ihr̄lm.
& contra omš urbes eius dicens. Hec dicit
dnš dš isrł. Vade & loquere ad sedechiam
regem iuda. & dices ad eū. Hec dicit dnš.
Ecce ego tradā ciuitatem hanc in manu
regis babilonis. & succendet eā igni. & tu
ñ effugies de manu eius. sed cōprehensione
capieris. & in manu eius traderis. & oculi tui.
oculos regis babylonis uidebunt. & os eius
cū ore tuo loquetur. & in babylonem intro
ibis. Attamē audi uerbū dñi sedechia rex
iuda. Hec dicit dñs ad te. Non morieris
in gladio. sed in pace morieris. & secundū
cōbustiones patrū tuorū regū priorum
qui fuerunt ante te. sic cōburent te. et
ue dñe plangent. quia uerbū ego locu
tus sum dicit dñs. Et loquutus est ihere
mias ppħa ad sedechiā regem iuda. uniu
sa uerba hec in ihr̄lm. & exercitus regis ba
bylonis pugnabat contra iherusalem. et
contra omš ciuitates iuda. que reliquę erāt.
contra achis. & contra azeca. Hę enim
sup erant de ciuitatibus iuda urbes munitę.
Verbū qđ factū ē ad ihe̾remiā a dnō.
postquā pcussit rex sedechias fedus cū omī
populo ihr̄lm. predicans ut dimitteret
unusquisq; seruum suum. & unusquisq;
ancillā suā hebreū & hebream liberos. et
nequaquā dominarent̃ in eis. idest in
iudeo & in fratre suo. Audierunt ergo
omnes principes. & uniuersus populus qui
inierāt pactū. ut dimitteret unusquisq;
seruum suum. & unusquisq; ancillam
suā liberos. & ultra ñ dominarent̃ in eis.
Audierunt ig̃ & dimiserunt. & conuersi
sunt deinceps. et retraxerunt seruos
& ancillas suas. quos dimiserant liberos
et subiugauerunt in famulos & in famu
las. Et factū ē uerbū dñi ad ihe̾remiam
a dnō dicens. Hec dicit dnš dš isrł. Ego
pcussi fedus cū patrib; urīs. in die qua
eduxi eos de terra egipti. de domo seruitu
tis dicens. Cū cōpleti fuerint septē anni.
dimittat unusquisq; fratrem suum hebre
um. qui uenditus est ei. & seruiet tibi
sex annis. et dimittes eū a te liberum.
& ñ audierunt patres urī me. nec incli
nauerunt aurem suā. Et conuersi estis
uos hodie. & fecistis qđ rectū est in oculis
meis. ut pdicaretis unusquisq; libertatem
ad amicū suum. & inistis pactū in con
spectu meo. in domo in qua inuocatū est
nomen meū sup eā. & reuersi estis. & con
maculastis nomen meū. et reduxistis
unusquisq; seruum suum. & ancillā suā.

q̃s dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis et
subiugastis eos. ut sint uobis serui et ancille. Pro
terea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut predica
retis unusquisque libertatem fratri suo et unusquisque amico suo.
ecce ego predico libertatem ait dominus ad gladium et ad famem
et ad pestem. et dabo uos in commotionem cunctis regnis terre.
et dabo uiros qui preuaricantur fedus meum et non obseruaue
runt uerba federis quibus assensi sunt in conspectu meo uitulum quem
conciderunt in duas partes. et transierunt inter diuisiones partium eius. princi
pes iuda et principes ierusalem. eunuchi et sacerdotes et
omnis populus terre. qui transierunt inter diuisiones uituli.
et dabo eos in manu inimicorum suorum et in manu querentium
animam eorum. et erit morticinum eorum in escam
uolatilibus celi et bestiis terre. Et sedechiam
regem iuda. et principes eius. dabo in
manu inimicorum suorum et in manu que
rentium animam eorum. et in manu exercituum
regis babylonis. qui recesserunt a uobis.
Ecce ego precipio dicit dominus. et reducam eos in
ciuitatem hanc. et preliabuntur aduersus
eam. et capient eam et incendent igni. et ciuita
tes iuda dabo in solitudinem. eo quod non sit
xxxv. habitator. Verbum quod factum est ad ieremiam
a domino in diebus ioachim filii iosie regis iuda
dicens. Vade ad domum rechabitarum. et lo
quere eis. et introduces eos in domum domini. in
unam exedram thesaurorum. et dabis eis bibere
uinum. Et assumpsi iezoniam filium ieremie
filii absanie et fratres eius. et omnes filios eius.
et uniuersam domum rechabitarum. et intro
duxi eos in domum domini ad gazophilacium filiorum
anan. filii gedelie hominis dei. quod erat iuxta
gazophilacium principum. super thesaurum
maasie filii sellum. qui erat custos uestibuli.
et posui coram filiis rechabitarum ciphos ple
nos uino. et calices. et dixi ad eos. Bibite ui
num. Qui responderunt. Non bibemus uinum.
quia ionadab filius rechab pater noster precepit
nobis dicens. Non bibetis uinum uos et filii
uestri usque in sempiternum. et domos non edifi

cabitis. et sementem non seretis. et uineas non
plantabitis nec habebitis. sed in tabernaculis
habitabitis cunctis diebus uestris. ut uiuatis diebus
multis super faciem terre. in qua uos peregrina
mini. Obediuimus ergo uoci ionadab. filii re
chab patris nostri in omnibus que precepit nobis.
ita ut non biberemus uinum cunctis diebus nostris.
nos et mulieres nostre. filii et filie nostre. et non edi
ficaremus domos ad habitandum. et uineam
et agrum et sementem non habuimus. sed habita
uimus in tabernaculis. et obedientes fuimus
iuxta omnia que precepit nobis ionadab pater noster.
Cum autem ascendisset nabuchodonosor rex ad ter
ram nostram diximus. Venite et ingrediamur
ierusalem a facie exercitus chaldeorum. et a facie ex
ercitus sirie. et mansimus in ierusalem. Et factum
est uerbum domini ad ieremiam dicens. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Vade et dic uiris
iuda. et habitatoribus ierusalem. Numquid non reci
pietis disciplinam. ut obediatis uerbis meis di
cit dominus. Preualuerunt sermones io
nadab filii rechab. quos precepit filiis suis
ut non biberent uinum. et non biberunt usque ad diem
hanc. quia obedierunt precepto patris sui. Ego au
tem locutus sum ad uos. mane consurgens
et loquens. et non obedistis mihi. misique ad uos
omnes seruos meos prophetas. consurgens dilu
culo. mittensque et dicens. Conuertimini unus
quisque a uia sua pessima. et bona facite studia
uestra. et nolite sequi deos alienos. neque colatis
eos. et habitabitis in terra quam dedi uobis et
patribus uestris. et non inclinastis aurem uestram
neque audistis me. Firmauerunt ergo filii iona
dab. filii rechab preceptum patris sui quod preceperat
eis. populus autem iste non obediuit mihi. Idcirco
hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego
adducam super iudam. et super omnes habitatores ie
rusalem. uniuersam afflictionem quam locutus sum
aduersus eam. eo quod locutus sum ad eos et non audie
runt. uocaui illos et non responderunt mihi

Domui autem rechabitarum dixit ihieremias.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod
obedistis precepto ionadab patris vestri. et custodis
tis omnia mandata eius. et fecistis universa
que precepit vobis; propterea hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe
ionadab filii rechab. stans in conspectu meo
cunctis diebus.
xxxvi Et factum est in anno quarto ioachim filii io
sie regis iuda. factum est verbum hoc ad ihe
remiam a domino dicens. Tolle volumen libri
et scribe in eo omnia verba que locutus sum
tibi adversum israel et iudam et adversum omnes
gentes a die qua locutus sum ad te ex diebus
iosie. usque ad diem hanc. si forte audiente
domo iuda universa mala que ego cogito
facere eis. revertatur unusquisque a via
sua pessima. et propitius ero iniquitati et
peccato eorum. Vocavit ergo ihieremias Ba
ruch filium nerie. et scripsit Baruch ex
ore ihieremie omnes sermones domini quos
locutus est ad eum in volumine libri. Et
precepit ihieremias baruch dicens. Ego
clausus sum. nec valeo ingredi domum domini.
Ingredere ergo tu. et lege de volumine in quo
scripsisti ex ore meo verba domini audiente po
pulo in domo domini in die ieiunii. insuper et
audiente universo iuda. qui veniunt de
civitatibus suis. leges eis. si forte cadat oratio
eorum in conspectu domini et revertatur unus
quisque a via sua pessima. quia furor magnus
et indignatio quam locutus est dominus adversus
populum hunc. Et fecit baruch filius nerie
iuxta omnia que preceperat ei ihieremias propheta
legens ex volumine sermones domini in domo
domini. Factum est autem in anno quinto ioachim
filii iosie regis iuda. in mense nono. predica
verunt ieiunium in conspectu domini omni po
pulo in ihierusalem. et universe multitu
dini que confluxerat de civitatibus iuda

in ihierusalem. legit quoque baruch ex volumine ser
mones ihieremie in domo domini in gazophilatio
gamarie filii saphan scribe in vestibulo supe
riori in introitu porte nove domus domini. audiente
omni populo. Cumque audisset micheas filius ga
marie filii saphan omnes sermones domini ex libro
descendit in domum regis ad gazophilatium scribe.
et ecce ibi omnes principes sedebant. elisama scriba.
et dalaias filius semeie. et elnathan filius acho
bor. et gamarias filius saphan. et sedechias filius
ananie. et universi principes. Et nuntiavit
eis micheas omnia verba que audivit legente
baruch ex volumine in auribus populi. Miserunt
itaque omnes principes ad baruch iudi filium
nathanie filii semeie filii chusi dicentes.
Volumen ex quo legisti audiente populo. su
me in manu tua et veni. Tulit ergo baruch
filius nerie volumen in manu sua. et venit
ad eos. Et dixerunt ad eum. Sede et lege hec in
auribus nostris. Et legit baruch in auribus eorum.
Igitur cum audissent omnia verba obstupuerunt
unusquisque ad proximum suum. et dixerunt
ad baruch. Nuntiare debemus regi omnes
sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes.
Indica nobis quomodo scripsisti sermones istos
ex ore eius. Dixit autem eis baruch. Ex ore suo
loquebatur quasi legens ad me omnes sermones
istos. et ego scribebam in volumine atramento
Et dixerunt principes ad baruch. Vade et
abscondere tu et ihieremias. et nemo sciat ubi
sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro
volumen commendaverunt in gazophilatium
elisame scribe. et nuntiaverunt audiente re
ge omnes sermones. Misitque rex iudi ut sume
ret volumen. Qui tollens illud de gazophilatio
elisame scribe. legit audiente rege. et univer
sis principibus qui stabant circa regem. Rex autem
sedebat in domo hyemali in mense nono. et
posita erat arula coram eo plena prunis. Cumque
legisset iudi tres pagellas vel quattuor

sci dit illud scalpello scribe. et piecit in
igne qui erat sup arulā donec consumeret
omne uolumen igni. qui erat in arula. et n̄
timuerunt neq; sciderunt uestimenta sua.
rex et omīs serui eius. q̄ audierunt uniuersos
sermones istos. Verūtamen elnathan et dala
ias. et gamarias contradixerunt regi. ne cō
bureret librū. et n̄ audiuit eos. Et p̄cepit
rex ieremiel filio amalech. et saraie filio
ezriel. et selemie filio abdiel. ut cōphende
rent baruch scribā. et ieremiā p̄phām. Abscon
dit aut̄ eos dn̄s. Et factū ē uerbū dn̄i ad
iheremiā postquā cōbusserat rex uolumen
et sermones quos scripserat baruch ex ore
iheremie dicens. Rursū tolle uolumē aliud
et scribe in eo om̄s sermones priores. qui erant
in uolumine priori. qđ cōbussit ioachim rex
iuda. et ad ioachim regem iuda dices. Hec dic̄
dn̄s. Tu cōbussisti uolumen illud dicens. q̄re
scripsisti in eo annuntians. festinus ueniet
rex babylonis. et uastabit terrā hanc. et ces
sare faciet ex ea hominem et iumentū. P̄p
terea hec dicit dn̄s contra ioachim regē iuda.
N̄ erit ex eo qui sedeat sup soliū dauid. et ca
dauer eius piecietur ad estū p diem. et ad ge
lu p noctem. et uisitabo contra eū. et contra
semen eius. et cont̄ seruos ei; iniq̄tates suas. et
adducā sup eū. et sup habitatores ihr̄lm. et su
uiros iuda omne malū qđ locutus sū ad eos.
et n̄ audierunt. Iheremias aut̄ tulit uolu
men aliud. et dedit illud baruch filio nerie
scribe. q̄ scripsit in eo ex ore iheremie omnes
sermones libri. quē cōbusserat ioachim rex
iuda igni. et insup additi sunt sermones mul
xxxvii to plures quā antea fuerāt. Et regnauit se
dechias rex filius iosie p ieconia filio ioachim.
quē constituit regē nabuchodonosor rex ba
bylonis in terra iuda. et n̄ obediuit ipse et
serui eius et populus terre uerbis dn̄i que
locutus est in manu iheremie p̄phe. Et misit

rex sedechias iuchal filiū selemie. et sofo
niā filiū maasie sacerdotem. ad iheremiam
p̄phām dicens. Ora p nobis dn̄m dm̄ nr̄m.
Iheremias aut̄ ambulabat libere in medio
populi. n̄ enī miserant eū in custodiā carceris.
Igitur exercitus pharaonis egressus est
de egipto. et audientes chaldei q̄ obsidebant
ihr̄lm huiuscemodi nuntiū. recesserunt ab
iherusalem. Et factū ē uerbū dn̄i ad iheremiā
p̄phām dicens. Hec dicit dn̄s ds̄ isr̄l. Sic di
cetis regi iuda. q̄ misit uos ad me interrogandū.
Ecce exercitus pharaonis qui egressus est uobis
in auxiliū. reuertetur in terrā suā in egiptū.
et redient chaldei. et bellabunt contra ciuitatē
hanc. et capient eā. et incendent igni. Hec dic̄
dn̄s. Nolite decipe animas urās dicentes.
euntes abibunt. et recedent a nobis chaldei.
q̄a n̄ abibunt. Sed et si pcusseritis omnem exer
citū chaldeox. q̄ pliant̄ aduersū uos. et derelic
ti fuerint ex eis aliqui uulnerati. singuli de
tentorio suo consurgent. et incendent ciuitatē
hanc igni. Ergo cū recessisset exercit̄ chaldeox
ab ihr̄lm p̄pter exercitū pharaonis. egressus
est iheremias de ihr̄lm. ut iret in terrā benia
min. et diuideret ibi possessionē in conspectu
ciuium. Cūq; peruenisset ad portā beniamin.
erat ibi custos porte p uices nomine ierias. fili'
selemie. filii ananie. et adphendit iheremiā
p̄phām dicens. Ad chaldeos pfugis. Et respon
dit iheremias. falsū ē. n̄ fugio ad chaldeos.
Et n̄ audiuit eū. sed cōphendit ierias iheremiā
et adduxit eū ad principes. Quāobrem irati
principes contra iheremiā. cesū eū miserūt
in carcerem. q̄ erat in domo ionathan scribe.
Ipse enī p̄positus erat sup carcerem. Itaq;
ingressus ē iheremias in domū laci. et in er
gastuliū. et sedit ibi iheremias dieb; multis.
Mittens aut̄ rex sedechias tulit eū. et inter
rogauit in domo sua abscondite. et dixit.
Putas ne est sermo a dn̄o. Et dix̄ iheremias.

est. Et ait. In manu regis babilonis traderis.
Et dixit Iheremias ad regem sedechiam.
Quid peccaui tibi. et seruis tuis. et ppłō tuo'
quia misisti me in domo carceris." Ubi
sunt pphē uri. qui pphetabant uobis et
dicebant. n̄ ueniet rex babylonis sup̱ uos.
et sup̱ terrā hanc." Nunc ḡ audi me obse
cro dn̄e mi rex. ualeat depcatio mea in
conspectu tuo.' et ne remittas me in domo
ionathan scribę. ne moriar ibi. Precepit
ḡ rex sedechias. ut traderet' ieremias in ue
stibulo carceris. et daret' ei torta panis. cotidie
excepto pulmento. donec consumerent' om̄s
panes de ciuitate. Et mansit iheremias in
xxxviii uestibulo carceris. Audiuit aut̄ saphathi
as filius nathan. et gedelias filius phassur
et iuchal filius selemię. et phassur filius
melchię. sermones quos iheremias loque
batur ad omnem populū dicens. hec dic̄
dominus. quicūq; manserit in ciuitate hac.
moriet' gladio. et fame. et peste.' qui autem
pfugerit ad chaldeos uiuet. et erit anima
eius sospes et uiuens. Hec dicit dn̄s. Tra
dendo tradetur ciuitas hec in manu regis
babylonis.' et capiet eā. Et dixerunt p̄ncipes
regi. Rogamus ut occidatur homo iste.
De industria enim dissoluit manus uirox
bellantiū qui remanserunt in ciuitate hac.
et manus uniuersi populi.' loquens ad eos
iuxta uerba hec. Si qdē homo hic. n̄ querit
pacem populo huic. sed malū. Et dixit rex
sedechias. Ecce ipse in manib; uris ē.' nec
enī fas est regem quicquā uobis negare.
Tulerunt ḡ iheremiā. et piecerunt eū in
lacū helchię filie amalech. qui erat in ue
stibulo carceris.' et sūmiserunt iheremiā
funib; in lacū. ubi n̄ erat aqua. sed lutum.
Descendit itaq; iheremias in cenū. Audiuit
aut̄ abdemelech ethiops uir eunuchus
q erat in domo regis.' quod misissent
iheremiā in lacū. Porro rex sedebat in porta
beniamin.' et egressus est abdemelech de do
mo regis. et locutus est ad regem dicens. Dn̄e
mi rex. male fecerunt uiri isti omīa quecūq;
perpetrarunt contra iheremiā pphām. mit
tentes eū in lacū.' ut moriatur ibi fame. N̄
sunt enī ultra panes in ciuitate. Precepit
itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle
tecū hinc triginta uiros.' et leua iheremiā
pphām de lacu. antequā moriatur. Assump
tis ḡ abdemelech secū uiris. ingressus est
domū regis que erat sub cellario.' et tulit inde
ueteres pannos. et antiqua que cōputruerāt'
et submisit ea ad iheremiā in lacū p funicu
los. Dixit q; abdemelech ethiops ad iheremiā.
Pone ueteres pannos. et hec putrida. et scissa.
sub cubitu manuum tuarū.' et sup̱ funes.
Fecit ḡ iheremias sic. Et extraxerunt ihere
miā funib;.' et eduxerunt eū de lacu. Mansit
aut̄ iheremias in uestibulo carceris. Et misit
rex sedechias. et tulit ad se iheremiā pphām
ad ostiū tertiū. qd' erat in domo dn̄i.' et dixit
rex ad iheremiā. Interrogo ego te sermonem.'
ne abscondas a me aliquid. Dixit aut̄ ihe
remias ad sedechiā. Si annuntiauero tibi.'
nūquid non interficies me." Et si consiliū
t̄ dedero.' n̄ me audies." Iurauit ḡ rex sede
chias iheremię clam dicens. Viuit dn̄s
qui fecit nobis animā hanc. si occidero te.
et si tradidero in manū uirorū istox. q querūt
animā tuā. Et dixit iheremias ad sedechiam.
Hec dicit dn̄s ds̄ isrł. Si pfectus exieris ad p̄n
cipes regis babylonis. uiuet anima tua. et ciui
tas hec n̄ succendet' igni.' et saluus eris tu
et domus tua. Si aut̄ n̄ exieris ad p̄ncipes regis
babylonis. tradet' ciuitas hec in man' chaldeox.
et succendet' eā igni.' et tu n̄ effugies de manu
eorū. Et dixit sedechias ad iheremiā. Sollic
tus sū pp̄ter iudeos. q transfugerunt ad chal
deos.' ne forte tradar in manus eox. et illu

dant me. Respondit autem iheremias. Non
te tradent. Audi queso uocem domini quam
ego loquor ad te. et bene tibi erit. et uiuet
anima tua. Quod si nolueris egredi. iste est
sermo quem ostendit michi dominus. Ecce om
nes mulieres que remanserunt in domo
regis iuda. educentur ad principes regis
babilonis. et ipse dicent. Seduxerunt te
et preualuerunt aduersum te uiri pacifici tui.
demerserunt in ceno et in lubrico pedes
tuos. et recesserunt a te. Et omnes uxores tue
et filii tui. educentur ad chaldeos. et non
effugies manus eorum. sed in manu regis
babylonis capieris. et ciuitatem hanc com
buret igni. Dixit ergo sedechias ad ihere
miam. Nullus sciet uerba hec. et non morie
ris. Si autem audierint principes quia
locutus sum tecum. et uenerint ad te et dixe
rint tibi. indica nobis quid locutus es
cum rege. ne celes nos. et non te interficiemus.
et quid locutus est tecum rex. dices ad eos. Pro
straui ego preces meas coram rege. ne me re
duci iuberet in domum ionathan. et ibi mo
rerer. Venerunt ergo omnes principes ad ihe
remiam. et interrogauerunt eum. et locutus
est eis iuxta omnia uerba. que preceperat
ei rex. et cessauerunt ab eo. nichil enim
fuerat auditum. Mansit ergo iheremias
in uestibulo carceris. usque ad diem quo
capta est ierusalem. Et factum est ut caperetur
xxxix. ierusalem. Anno nono sedechie regis iuda
mense decimo. uenit nabuchodonosor
rex babilonis. et omnis exercitus eius
ad ierusalem. et obsidebant eam. Vndecimo
autem anno sedechie. mense quarto. quin
ta die mensis. aperta est ciuitas. et in
gressi sunt omnes principes regis babylo
nis. et sederunt in porta media. nere
gel. et sereser. semegar. nabusar. sa
chim. Rapsaces. meregel. sereser. Reb
mag. et omnes reliqui principes regis babylo
nis. Cumque uidisset eos sedechias rex iuda. et
omnes uiri bellatores. fugerunt et egressi sunt
nocte de ciuitate per uiam orti regis. et per portam
que erat inter duos muros. et egressi sunt ad
uiam deserti. Persecutus est autem exercitus chalde
orum. et comprehenderunt sedechiam in campo solitu
dinis. ihericontine. et captum adduxerunt
ad nabuchodonosor regem babylonis in re
blatha. que est in terra emath. et locutus est
ad eum iudicia. Et occidit rex babylonis
filios sedechie in reblatha in oculis eius.
et omnes nobiles iuda occidit rex babylo
nis. Oculos quoque sedechie eruit. et uinxit
eum compedibus. ut adduceretur in babylonem.
Domum quoque regis. et domum uulgi succende
runt chaldei igni. et murum iherusalem
subuerterunt. et reliquias populi que re
manserant in ciuitate. et perfugas qui trans
fugerant ad eum. et superfluos uulgi qui re
manserant transtulit nabuzardan prin
ceps militum in babylonem. et de plebe pau
perum qui nichil penitus habebant. dimisit
nabuzardan princeps militum in terra iuda.
et dedit eis uineas et cisternas in die illa.
Preceperat autem nabuchodonosor rex babylo
nis de iheremia. nabuzardan magistro
milicie dicens. Tolle illum. et pone super eum
oculos tuos. nichilque ei mali facias. sed ut
uoluerit facies ei. Misit ergo nabuzardan
princeps milicie. et nabu. et sesban. et rap
sares. et nereges. et sereser. et rebmag. et
omnes optimates regis babilonis. miserunt
et tulerunt iheremiam. de uestibulo carceris.
et tradiderunt eum godolie filio aicham
filii saphan. ut intraret domum. et habitaret
in populo. Ad iheremiam autem factus fuerat
sermo domini. cum clausus fuisset in uestibulo
carceris dicens. Vade et dic abdemelech
ethiopi dicens. Hec dicit dominus exercituum deus

isrl. Ecce ego inducā sermones meos super
ciuitatem hanc in malū et nō in bonū et erūt
in conspectu tuo in die illa. et liberabo te in
die illa dicit dns. et nō traderis in manus
uiror quos tu formidas. sed eruens liberabo
te. et gladio nō cades. Et erit tibi anima tua
in salutem. quia in me habuisti fiduciā ait
xl. Sermo q factus est ad iheremiā dns.
a dnō. postquā dimissus ē a nabuzardā
magistro militię de rama. quando tulit eū
uinctū cathenis. de medio omniū q mi
grabant de ihrlm et iuda. et ducebantur
in babylonem. Tollens ergo princeps militię
iheremiā. dixit ad eū. Dns ds tuus locut ē
malū sup locū istū. et adduxit et fecit dns
sicut locutus ē. quia peccastis dnō. et nō audi
stis uocem eius. et factus ē uobis sermo hic.
Nunc ergo ecce solui te hodie. de cathenis quę
sunt in manib; tuis. Si placet tibi ut uenias
mecū in babylonem ueni. et ponā oculos
meos sup te. Sin aut displicet tibi uenire
mecū in babylonem reside. Ecce omnis
terra in conspectu tuo. quod elegeris. et
quo placuerit tibi ut uadas. illuc perge. et
mecū noli uenire. sed habita apud godo
liam filium aicham. filii saphan. quē ppo
suit rex babylonis ciuitatib; iudę. Habita ergo
cū eo in medio popli. uel quocūq; placuerit tibi
ut uadas uade. Dedit quoq; ei magister mili
tię cibaria. et munuscula. et dimisit eum.
Uenit aut iheremias ad godoliā filium
aichā in masphat. et habitauit cū eo in
medio populi. q relictus fuerat in terra.
Cū ergo audissent omis principes exercitus
q dispsi fuerāt p regiones ipsi et socii eorū xli.
qd pfecisset rex babylonis godoliā filium
aichā terrę. et qd cōmendasset ei uiros et
mulieres. et paruulos. et de paupib; terrę
q nō fuerāt translati in babylonem. ue
nerunt ad godoliā in masphat. ysmael

filius nathanię. et ioathan. et iohannan. filii
carec. et saraias filius thenemeth. et filii offi
qui erant de nethophati. et iesonias fili ma
achati. ipsi et uiri eor. Et iurauit eis godolias
filius aichā. filii saphan. et comitib; eorum
dicens. Nolite timere seruire chaldeis. ha
bitate in terra. et seruite regi babylonis. et
bene erit uobis. Ecce ego habito in masphat
ut respondeā pcepto chaldeor q mittuntur
ad nos. Uos aut colligite uindemiā. et messem
et oleū. et condite in uasis uris. et manete in
urbib; uris quas tenetis. Sed et omis iudei
qui erant in moab. et in filiis āmon. et in
ydumea. et in uniuersis regionib;. audito
qd dedisset rex babilonis reliquias in iudea
et qd pposuisset sup eos godoliā. filiū aicham
filii saphan. reuersi sunt inquā omis iudei
de uniuersis locis ad quę pfugerant. et ue
nerunt in terrā iuda ad godoliā in mas
phat. et collegerunt uinū et messem mul
tam nimis. Iohannan aut fili carec. et
omis principes exercitus qui dispsi erāt in
regionib;. uenert ad godoliā in masphat.
et dixerunt ei. Scito quia baalis rex filiorū
āmon. misit ysmahel filiū nathanię. pcu
tere animā tuā. Et nō credidit eis godolias
filius aicham. Iohannan uero fili charee dixit
ad godoliā. seorsū in masphat loquens. Ibo
et pcutiā ysmahel filiū nathanię nullo
sciente. ne interficiat animā tuā et dissipē
tur omis iudei. q congregati sunt ad te.
et pibunt reliquię iuda. Et ait godolias
filius aichā. ad iohannan filiū charee.
Noli facere uerbū hoc. Falsū enī tu loqueris
de ysmahel. Et factū ē in mense septimo.
uenit ysmahel filius nathanię filii elisama
de semine regali. et optimates regis. et decē
uiri cū eo ad godoliā filiū aichā in masphat
et comederunt panem simul in masphat.
Surrexit aut ysmahel filius nathanię.

& decem uiri qui erant cum eo. & percusserunt
godoliam filium aicham filii saphan gladio.
& interfecerunt eum quem prefecerat rex babylonis
terre. Omnes quoque iudeos qui erant cum godoliam in
masphat. & chaldeos qui reperti sunt ibi. et
uiros bellatores percussit ysmahel. Secundo
autem die postquam occidit godoliam. nul
lo adhuc sciente. uenerunt de sychem.
& de sylo. et de samaria. octoginta ui
ri rasi barba. & scissis uestibus squalen
tes. munera & thus habebant in ma
nibus. ut offerrent in domo domini.
Egressus ergo hysmahel filius nathanie
in occursum eorum de masphat. incedens
& plorans ibat. Cum autem occurrisset eis.
dixit ad eos. Venite ad godoliam filium
aicha. Qui cum uenissent ad medium ciuita
tis. interfecit eos ysmahel filius nathanie
circa medium laci. ipse & uiri qui erant
cum eo. Decem autem uiri reperti sunt inter eos.
qui dixerunt ad hysmael. Noli occidere nos.
quia habemus thesauros in agro. frumenti.
& ordei. & olei. et mellis. Et cessauit. & non
interfecit eos cum fratribus suis. Lacus autem in
quem proiecerat ysmael omnia cadauera uirorum.
quos percussit propter godoliam. ipse est quem fecit
rex asa propter baasa regem israel. Ipsum reple
uit ysmael filius nathanie occisis. Et capti
uas duxit ysmael omnes reliquias populi
qui erant in masphat filias regis. & uniuer
sum populum qui remanserat in masphat.
quos commendauerat nabuzardan princeps
militie godolie filio aicham. & cepit eos
ysmael filius nathanie. & abiit ut transi
ret ad filios ammon. Audiuit autem iohan
nan filius charee. & omnes principes bellatorum
qui erant cum eo omne malum quod fecerat ysma
hel filius nathanie. & assumptis uniuersis uiris
profecti sunt ut bellarent aduersum ysmael
filium nathanie. & inuenerunt eum ad aquas
multas. que sunt in gabaon. Cumque uidis
set omnis populus qui erat cum ysmahel io
hannan filium charee. & uniuersos principes
bellatorum qui erant cum eo. letati sunt. Et
reuersus est omnis populus quem ceperat
ismahel in masphat. reuersusque abiit ad
iohannan filium charee. Ismahel autem filius
nathanie fugit cum octo uiris a facie iohan
nan. & abiit ad filios ammon. Tulit autem
iohannan filius charee. & omnes principes
bellatorum qui erant cum eo. uniuersas reliquias
uulgi. quas reduxerat ab ysmahele filio
nathanie de masphat. postquam percussit
godoliam filium aicham. fortes uiros ad prelium.
& mulieres. & pueros. et eunuchos quos re
duxerat de gabaon. & abierunt & sederunt
peregrinantes in chanaan. que est iuxta bech
leem. ut pergerent & introirent in egiptum.
a facie chaldeorum. Timebant enim eos. quia percus
serat ysmahel filius nathaniel godoliam
filium aicham. quem preposuerat rex babylonis
in terram iuda. Et accesserunt omnes principes xlii.
bellatorum. & iohannan filius charee. et iezonias
filius iosie. et reliquum uulgus a paruo usque
ad magnum. dixeruntque ad iheremiam prophetam
Cadat oratio nostra in conspectu tuo. & ora pro
nobis ad dominum deum tuum. pro uniuersis reliquiis
istis. quia derelicti sumus pauci de pluribus.
sicut oculi tui nos intuentur. & annuntiet nobis
dominus deus tuus uiam per quam pergamus. & uerbum
quod faciamus. Dixit autem ad eos iheremias pro
pheta. Audiui. Ecce ego oro ad dominum deum uestrum
secundum uerba uestra. Omne uerbum quodcumque respon
derit mihi indicabo uobis. nec celabo uos
quicquam. Et illi dixerunt ad iheremiam.
Sit dominus inter nos testis fidei & ueritatis.
si non iuxta omne uerbum in quo miserit te dominus
deus tuus ad nos. sic faciemus. siue bonum est
siue malum. Voci domini dei nostri ad quem mitti
mus te obediemus. ut bene sit nobis.

cū audierimus uocem dn̄i dī nr̄i. Cū autē
cōpleti essent decem dies: factū ē uerbum
dn̄i ad ihèremiā. Vocauit q; iohannam
filiū charee. & om̄s p̄ncipes bellatorū q̄
erant cum eo. et uniuersū populū a mi
nimo usq; ad magnū. & dixit ad eos. Hec
dicit dn̄s dš isrl̄ ad quem misistis me. ut
p̄sternerem p̄ces urās in conspectu eius.
Si quiescentes manseritis in terra hac: edi
ficabo uos & n̄ destruā: plantabo & non
euellam. Iam enī placatus sū sup̄ malo
qđ feci uobis. Nolite timere a facie regis
babylonis. quem uos pauidi formidatis. no
lite eū metuere dicit dominus: quia uo
biscū sum ego ut saluos faciā uos & eruā
de manu eius. & dabo uobis misericordiā.
& miserebor urī. et habitare uos faciā in
terra urā. Si aut̄ dixeritis uos. n̄ habita
bimus in terra ista. nec audiemus uocem
dn̄i dī nrī. dicentes nequaquā. sed ad ter
rā egipti p̄gemus. ubi n̄ uidebim᷒ bellū.
et clangorem tube n̄ audiemus. & famem n̄
sustinebimus. & ibi habitabim᷒. p̄pter hoc
nunc audite uerbū dn̄i reliquie iuda.
Hec dicit dn̄s exercituum dš isrl̄. Si posue
ritis faciem urām ut ingrediamini egip
tū. & intraueritis ut ibi habitetis. gladius
quem uos formidatis ibi cōprehendet uos.
in terra egipti. & fames p̄ qua estis sollicit
adherebit uobis in egipto. & ibi moriemi
ni. Omīs q; uiri q̄ posuerint faciē suam
ut ingrediantur egiptū. & habitent ibi
morientur gladio & fame et peste. null᷒
de eis remanebit nec effugiet a facie mali
qđ ego affero sup̄ eos. quia hec dic̄ dn̄s exer
cituum dš isrl̄. Sicut conflatus ē furor
meus. et indignatio mea sup̄ habitatores
ihrlm̄. sic conflabit̄ indignatio mea sup̄
uos. cū ingressi fueritis egiptū. & eritis in
ius iurandū. & in stuporem. & ī maledic

tionem. et in obprobriū. & nequaquā ultra ui
debitis locū istū. Verbū dn̄i sup̄ uos reliq̄e
iuda. Nolite intrare in egiptū. Scientes scie
tis. quia obtestatus sum uos hodie. q̄a decep
pistis animas urās. Vos enim misistis me ad
dn̄m dm̄ nr̄m dicentes. ora p̄ nobis ad dn̄m
dm̄ nr̄m. & iuxta om̄ia quecūq; dixerit tibi
dn̄s dš nr̄. sic annuntiabis nobis & faciem᷒.
Et annuntiaui uobis hodie. & n̄ audistis
uocem dn̄i dī nrī. sup̄ uniuersis p̄ quibus
misit me ad uos. Nunc ergo scientes scietis. q̄a
gladio. & peste. et fame moriemini. in loco
ad quem uoluistis intrare. ut habitaretis ibi.
xliii. Factū ē aut̄ cū cōplesset loqui ihèremias
ad populū uniuersos sermones dn̄i dī eor.
p̄ q̄b; miserat eū dn̄s dš eor ad illos omnia
uerba hec. dixit azarias filius osie. & io
hannan fili᷒ caree. & om̄s uiri sup̄bi. dicen
tes ad ihèremiā. Mendaciū tu loqueris.
N̄ misit te dn̄s dš nr̄ dicens. ne ingrediami
ni in egiptū ut habitetis illic. sed baruch
filius nerie incitat te aduersum nos. ut
tradat nos in manib; chaldeorū. ut inter
ficiat nos. & transduci faciat in babylonem.
Et n̄ audiuit iohannan filius caree. & om̄s
p̄ncipes bellator. & uniuersus popul᷒ uocē
dn̄i. ut maneret in terra iuda. sed tollens
iohannan filius charee. et uniuersi p̄ncipes
bellator. uniūsos reliquiarū iuda. q̄ reuersi
fuerant de cunctis gentib;. ad quas fuerant
ante dispsi. ut habitarent in terra iuda. ui
ros & mulieres. paruulos & filias regis. et
omnem animā quā reliquerat nabuzar
dan p̄nceps militie cū godolia filio ai
cham. filii saphan. & ieremiā p̄pheta. et
baruch filiū nerie. & ingressi sunt terrā
egipti. q̄a n̄ obedierunt uoci dn̄i. et uene
runt usq; ad taphnis. Et factū ē u̇bū dn̄i
ad ihèremiā in taphnis dicens. Sume in
manu tua lapides grandes. & abscon de

cos in cripta que est sub muro Latericio
in porta domus pharaonis in taphnis cer
nentib; uiris iudeis. & dices ad eos. Hec dicit
dns exercituum ds isrl. Ecce ego mittā &
assumā nabuchodonosor regem babylonis
seruum meū & ponā thronū eius sup lapi
des istos. quos abscondi. & statuet soliū ejus
sup eos. ueniensq; pcutiet terrā egipti. q̄s
in morte in mortē & quos in captiuitate ī
captiuitatē. & q̄s in gladio in gladium.
Et succendet ignem in delubris deoꝝ egipti.
& cōburet ea. & captiuos ducet illos. & ami
ciet̄ terra egipti. sicut amicit̄ pastor pal
lio suo. Et egredietur inde in pace. & conteret
statuas domus solis. que sunt in terra egip
ti. & delubra deoꝝ egipti cōburet igni.

Verbū qd factū ē ad iheremiā & ad omīs iude
os. q̄ erant in terra egipti. habitantes in
magdalo. & in taphnis. & in memphis. et in
terra phatures dicens. Hec dicit dns exerci
tuum ds isrl. Vos uidistis omne malum
istud qd adduxi sup ihrlm. & sup omnes
urbes iuda. & ecce sunt deserte hodie & n̄
est in eis habitator. ꝓpter malitiā quā fece
runt. ut me ad iracundiā ꝓuocarent. et
irent & sacrificarent. & colerent deos alienos
quos nesciebāt. & illi & uos. & patres uri.
Et misi ad uos omīs seruos meos ꝓphetas. de
nocte consurgens. mittensq; & dicens. nolite
facere uerbū abhominationis huiuscemodi.
& n̄ audierunt me. nec inclinauerunt aurem
suā. ut conuerterent̄ a malis suis. & n̄ sacri
ficarent diis alienis. Et conflata ē indig
natio mea. & furor meus & succensa ē in ciui
tatib; iuda. et in plateis ihrlm. & uerse
sunt in solitudinem. & uastitatē sc̄dm
diem hanc. Et nunc hec dicit dns exerci
tuū ds isrl. Quare uos facitis malū grān
de contra animas urās. ut intereat ex
uobis uir & mulier. paruulus & lactans
de medio iude. nec relinquatur uobis quic
quā residuum. ꝓuocantes me in opib; ma
nuum urārū. sacrificando diis alienis in
terra egipti. in quā ingressi estis ut habitetis
ibi. et dispeatis. & sitis in maledictionē & in
obpbriū cunctis gentib; terre. Nūqd oblitu
estis mala patrū uroꝝ. et mala regis iuda.
& mala uxorū eius. et mala urā. et mala
uxoꝝ urārū. que fecerunt in terra iuda. et
in regionib; ihrlm. N̄ sunt mundati usq; ad
diem hanc. & n̄ timuerunt & n̄ ābulauerunt
in lege. & in p̄ceptis meis que dedi corā uobis.
& corā patrib; uris. Ideo hec dicit dns exerci
tuum ds isrl. Ecce ego ponā faciē meā in
uobis in malū. & dispdā omnem iudā. et
assumā reliquias iude. qui posuerunt faci
es suas. ut ingrederentur terrā egipti. & habi
tarent ibi. & consumentur omīs in terra egipti.
& cadent in gladio & fame. & consumentur.
A minimo usq; ad maximū in gladio et
in fame morientur. & erunt in iniurandū
dū & in miraculū. & in maledictionem.
& in obpbriū. Et uisitabo habitatores ter
re egipti. sicut uisitaui sup ihrlm in gla
dio. & in fame. & in peste. & n̄ erit q̄ effugiat.
& sit residuus de reliquiis iudeoꝝ q̄ uadunt
ut pegrinentur in terra egipti. & reuertant̄ ad
terrā iuda. ad quā ipsi eleuant animas suas.
ut reuertant̄. & habitent ibi. N̄ reuertentur.
nisi qui fugerint. Responderunt aut̄ ihe
remie omīs uiri. scientes qd sacrificarent
uxores eoꝝ diis alienis. & uniuerse mulie
res. quarū stabat multitudo grandis. & oīs
populus habitantiū in terra egipti. in pha
tures dicens. Sermonem quem locutus es
ad nos in nomine dnī. n̄ audiemus ex te.
sed facientes faciemus omne uerbū qd egre
dietur de ore nrō. ut sacrificemus regine
celi. & libemus ei libamina. sicut fecimus
nos. & patres nrī. reges nrī. & p̄ncipes nrī.

in urbibus iuda. et in plateis iherusalem.
et saturati sumus panib;. et bene nobis erat.
maluq; ñ uidimus. Ex eo autē tempore. q
cessauimus sacrificare regine celi. et libare
ei libamina. indiguimus omnib;. et gladio
et fame consumpti sumus. Qd si nos sacrifi
camus regine celi. et libamus ei libamina.
nūquid sine uiris nostris facimus ei placen
tas ad colendū eā. et libanda libamina.
Et dixit iheremias ad omnem populū. adū
sum uiros. et aduersū mulieres. et aduersū
uniuersam plebem que responderat ei uerbū
dicens. Nūquid ñ sacrificiū qd sacrificastis
in ciuitatib; iuda. et in plateis ihrlm uos et
patres urī. reges urī. et principes urī. et po
pulus terre. horum recordatus ē dns. et ascendit xlv
sup cor eius. et ñ poterat ds ultra portare ppt
malitiā studiorum urorum. et ppt abhominationē
quas fecistis. et facta ē t'ra urā in desolationē
et in stuporem. et in maledictū. eo qd ñ sit
habitator sicut ē dies hec. Pp̄terea qd sa
crificaueritis ydolis. et peccaueritis domino
et ñ audieritis uocē dnī. et in lege. et in pre
ceptis eius et in testimoniis eius ñ ambulaueri
tis. ideirco euenerunt uobis mala hec. Dixit
autē iheremias. ad omnem populū. et ad uni
uersas mulieres. Audite uerbū dnī omnis
iuda. q estis in terra egipti. Hec dicit dns ex
ercituum ds isrl [illegible] Vos et uxores ure xlvi
locuti estis ore uro. et manib; urīs imple
stis dicentes. Faciamus uota nrā que uoui
mus. ut sacrificemus regine celi. et libemus
ei libamina. Implestis uota urā. et opere
ppetrastis ea. Ideo audite uerbū dnī omis
iuda. qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iuraui in nomine meo magno dicit dns.
quia nequaquā ultra nomen meū uoca
bitur ex ore omnis uiri iudei dicentis. ui
uit dns ds in omni terra egipti. Ecce
ego uigilabo sup eos in malū et ñ in bo
num. et consumentur omis uiri iuda. qui sunt
in terra egipti. gladio et fame. donec penitus
consumantur. Et q fugerint gladiū reuertentur
de terra egipti. in terrā iuda. uiri pauci. et
scient omnes reliquie iuda. ingredientium
terrā egipti. ut habitent ibi. cuius sermo cō
pleatur. meus an illorū. Et hoc uobis signū
ait dns. qd uisitem ego sup uos in loco isto.
ut sciatis quia uere cōplebuntur sermones mei
contra uos in malū. Hec dicit dns. Ecce ego
tradā pharaonem effree regem egipti. in ma
nu inimicorū eius. et in manu querentium
animā illius. sicut tradidi sedechiā regem
iuda. in manu nabuchodonosor regis baby
lonis inimici sui. et querentis animā eius.
Verbū qd locutus ē iheremias ppheta
ad baruch filiū nerie. cū scripsisset uer
ba hec in libro de ore iheremie. anno quar
to ioachim filii iosie regis iuda dicens.
Hec dicit dns ds isrl ad te baruch. Dixisti
ue mī misero. qm addidit dns dolorem
dolori meo. laboraui in gemitu meo. et re
quiem ñ inueni. Hec dices ad eū. Sic dicit
dns. Ecce quos edificaui ego destruā. et quos
plantaui ego euello. et uniuersā terrā hanc.
et tu queris t' grandia. Noli querere. quia
ecce ego adducā malū sup omnem carnem
ait dns. et dabo tibi animā tuā in salutē.
in omnib; locis ad quecūq; perrexeris. Qd
factū ē uerbū dnī ad iheremiā contra
gentes ad egiptū aduersū exercitū pha
raonis nechao regis egipti. q erat iuxta
flumen eufraten in charchamis. quem
percussit nabuchodonosor rex babylonis.
in anno quarto ioachim filii iosie regis
iuda. Pparate scutū et clipeū. et pperate
ad bellū. Iungite equos. et ascendite eq
tes. state in galeis. polite lanceas. induite
uos loricis. Quid g. Vidi ipsos pauidos.
et terga uertentes. fortes eorū cesos.

fugerunt conciti nec respexerunt: terror undique ait dominus. Non fugiat velox, nec salvari se putet fortis. Ad aquilonem iuxta flumen eufraten, victi sunt et ruerunt. Quis est iste qui quasi flumen ascendit, et veluti fluviorum intumescunt gurgites eius? Egyptus fluminis instar ascendit, et velut flumina movebuntur fluctus eius, et dicet: Ascendens operiam terram, perdam civitatem et habitatores eius. Ascendite equos, et exultate in curribus, et procedant fortes ethiopia, et libies tenentes scutum, et lidii arripientes et iacientes sagittas. Dies autem illa domini dei exercituum dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis suis. Devorabit gladius et saturabitur, et inebriabitur sanguine eorum. Victima enim domini dei exercituum in terra aquilonis iuxta flumen eufraten. Ascende in galaad, et tolle resinam virgo filia egypti. Frustra multiplicabis medicamina, sanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiam tuam, et ululatus tuus implevit terram, quia fortis impegit in fortem, ambo pariter conciderunt.

Verbum quod locutus est dominus ad iheremiam prophetam super eo quod venturus esset nabuchodonosor rex babylonis, et percussurus terram egypti. Annuntiate egypto, et auditum facite magdalo, et resonet in memphis, et in taphnis dicite. Sta et prepara te, quia devoravit gladius ea que in circuitu tuo sunt. Quare computruit fortis tuus? Non stetit, quoniam dominus subvertit eum. Multiplicavit ruentes, ceciditque vir ad proximum suum et dicent: Surgite revertamur ad populum nostrum, et ad terram nativitatis nostre, a facie gladii columbe. Vocate nomen pharao regis egypti, tumultum adduxit tempus. Vivo ego inquit rex dominus exercituum nomen eius, quoniam sicut thabor in montibus, et sicut carmelus in mari veniet. Vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia egypti, quia memphis in solitudinem erit, et deseretur inhabitabilis.

Vitula elegans atque formosa egyptus, stimulator ab aquilone veniet ei. Mercennarii quoque eius qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati, versi sunt et fugerunt simul, nec stare potuerunt, quia dies interfectionis eorum venit super eos, tempus visitationis eorum. Vox eius quasi eris sonabit, quoniam cum exercitu properabunt, et cum securibus venientes ei, quasi ligna cedentes succiderunt saltum eius ait dominus, qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas, et non est eis numerus. Confusa est filia egypti, et tradita in manu populi aquilonis, dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego visitabo super tumultum alexandrie, et super pharao, et super egyptum, et super deos eius, et super reges eius, et super pharao, et super eos qui confidunt in eo. Et dabo eos in manu querentium animam eorum, et in manu nabuchodonosor regis babylonis, et in manu servorum eius. Et post hec habitabitur confidenter sicut diebus pristinis ait dominus. Et tu ne timeas serve meus iacob, et ne paveas israel, quia ecce ego salvum faciam te de longinquo, et semen tuum de terra captivitatis sue. Et revertetur iacob, et quiescet et prosperabitur, et non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serve meus iacob ait dominus, quia ego tecum sum, quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te, te vero non consumam sed castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.

Quod factum est verbum domini ad iheremiam prophetam contra palestinos antequam percuteret pharao gazam. Hec dicit dominus. Ecce aque ascendunt ab aquilone, et erunt quasi torrens inundans, et operient terram et plenitudinem eius, urbem et habitatores eius. Clamabunt homines et ululabunt omnes habitatores terre, ab strepitu pompe armorum et bellatorum eius, a commotione quadrigarum eius et multitudine rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis, pro adventu diei in qua vastabuntur

omīs philisthim/ & dissipabitur tyrus & sydon
cū omnib; reliquis auxiliis suis. Depopulat̄ ē
enim palestinos/ reliquias insule capadotie. Ve
nit caluitiū sup̄ gazam/ conticuit ascalon.
& reliquie uallis earū. Usq;q̄ concides o mu
chro dnī/ usq;q̄ n̄ quiesces. Ingredere in ua
ginā tuā/ refrigerare & sile. Q̄modo quiescet
cū dn̄s p̄cepit ei aduersus ascalonem & adū
sus maritimas eius regiones/ ibiq; condixerit
xlviii illi. Hec dicit dn̄s exercituum d̄s isrl̄. Ve
sup̄ nabo. q̄m uastata ē & confusa. capta est
cariathiarī. confusa ē fortis & tremuit. N̄ ē
ultra exultatio in moab/ contra esebon cogi
tauerunt malū. Venite & disp̄damus eā
de gente. Ergo silens conticesces/ sequet̄q;
te gladius. Vox clamoris de oronaim/ ua
stitas & contritio magna. Contrita ē moab/
annuntiate clamorem paruulis eius. Per
ascensū enī luith plorans ascendet in fle
tū/ q̄m in descensu oronaī hostes ululatū
contritionis audierunt. Fugite. saluate
animas uras/ & eritis quasi mirice in de
serto. Pro eo enī q̄d habuisti fiduciā in
munitionib; tuis. & in thesauris tuis. tu
q̄q; capieris. & ibit chamos in transmigra
tionē. sacerdotes eius & principes eī simul.
& ueniet p̄do ad omnem urbem. & urbs
nulla saluabit̄. Et p̄ibunt ualles. & dissi
pabuntur cāpestria. q̄m dixit dominus.
Date florem moab/ quia florens egrediet̄
& ciuitates eius deserte erunt. & inhabi
tabiles. Maledictus hō q̄ facit op̄s dnī
fraudulenter/ & maledict̄ q̄ p̄hibet gla
diū suum a sanguine. Fertilis fuit mo
ab ab adolescentia sua. & requieuit in fe
cib; suis. nec transfusus ē de uase in uas
& in transmigrationē n̄ abiit. Idcirco
p̄mansit gustus eius in eo/ & odor eius
n̄ ē inmutat̄. P̄pterea ecce dies ueniunt
dicit dn̄s. & mittā ei ordinatores. et
stratores laguncularū. & sternent eum/
& uasa eius exhaurient. & lagenas eorum
collident. Et confundet̄ moab a chamos. si
cut confusa ē dom̄ isrl̄ a bethel/ in qua
habebat fiduciā. Q̄m dicitis fortes sumus
& uiri robusti ad p̄liandū. Vastata ē moab
& ciuitates illius ascenderunt/ & electi iuue
nes eius descenderunt in occisionem. Ait
rex dn̄s exercituum nomen eius. P̄pe ē
interitus moab ut ueniat. & malū eius
uelociter accurret nimis. Consolamini
eū omīs qui estis in circuitu eius. & uniū
si qui scitis nomen eius dicite. Q̄m con
fracta ē uirga fortis/ baculus gl̄iosus.
Descende de gl̄a & sede in siti habitatio
filie dibon/ q̄m uastator moab ascendet
ad te. & dissipabit munitiones tuas. In
uia sta. & p̄spice habitatio aroer. interroga
fugientem & eū qui euasit. dic q̄d accidit.
Confusus ē moab/ q̄m uictus ē. Vlulate
& clamate. annuntiate in arnon. q̄m
uastata ē moab. & iudiciū uenit ad t̄rā
campestrem sup̄ helon/ et sup̄ iesa. et sup̄
mempha. & sup̄ dibō. ł sup̄ nabo. ł sup̄
domū deblathaim. & sup̄ cariathiarim
et sup̄ bethgamul. ł sup̄ bethmaon. ł sr̄
charioth. & sup̄ bosra. et sup̄ omīs ciuita
tes terre moab. que longe. & que p̄pe sunt.
Abscisum ē cornu moab. & brachiū eius
contritū ē ait dn̄s. Inebriate eū quoniā
contra dnīm erect̄ ē. & allidet manum
moab in uomitu suo/ et erit in derisum
etiā ipse. Fuit enī in derisū tibi isrl̄/
quasi inter fures repperisses eū. P̄pt̄ uer
ba ḡ tua que aduersus illū locutus es.
captiuus duceris. Relinquite ciuitates.
& habitate in petra habitatores moab/
estote quasi columba nidificans in summo
ore foraminis. Audiuimus sup̄biā moab/
sup̄b; ē ualde. Sublimitatē eius. et

arrogantiā et sup̄biā. & altitudinē cordis
illius ego scio ait dñs. & iactantiā eius. eo
qđ n̄ sit iuxta eā uirtus eius. nec iuxta quod
poterat conata sit facere. Ideo sup̄ moab eiu
labo. & ad moab uniuersū clamabo. & ad uiros muri fictilis lamentantes. De planctu
iazer plorabo tibi uinea sabama. p̄pagines
tuę transierunt mare. usq; ad mare iazer
p̄uenerunt. sup̄ messem tuā & uindemiā
tuā p̄do irruit. Ablata ē leticia & exulta
tio de carmelo. & de terra moab. & uinum
de torcularibus sustuli. nequaquā calcator
uue. solitū celeuma cantabit. De clamore
esebon usq; eleale. & iesa dederunt uocem
suā. a segor usq; ad oronaim uitulā con
sternantem. Aque q̄q; nemrī pessimę erūt
& auferā de moab ait dñs offerentem in
excelsis. & sacrificantem diis ejus. P̄pterea cor meū ad moab quasi tibia erit sona
bit. & cor meū ad uiros muri fictilis dabit
sonitū tibiarū. Q̄a plus fecit quam potuit.
idcirco p̄ierunt. Omē enī caput caluitiū
& omnis barba rasa erit. in cunctis manib;
colligatio. & sup̄ omne dorsū ciliciū. et
sup̄ omīa tecta moab. et in plateis ejus
omnis planctus. quia contriui moab sicut
uas inutile ait dñs. Q̄m uicta ē. & ulula
uerunt. Q̄m dejecit ceruicē moab. & con
fusus est. Erit q; moab in derisū. & in exem
plū omnib; in circuitu suo. Hec dicit dñs
Ecce quasi aquila euolabit. & extendet alas
suas ad moab. Capta est carioth & munitiones cōp̄hensę sunt. & erit cor fortiū moab
in die illa. sicut cor mulieris parturientis.
Et cessabit moab esse populus. q̄m contra
dñm gl̄iatꝰ est. Pauor & fouea. & laqueus
sup̄ te o habitator moab. ait dñs. Q̄ fugerit
a facie pauoris. cadet in foueā. & q̄ conscen
derit de fouea. capiet laqueo. Adducā
enī sup̄ moab annū uisitationis eorum.

dicit dominus. In umbra esebon steterunt
de laqueo fugientes. q̄a ignis egressus ē de
esebon. & flāma de medio seon. & deuorabit
partem moab. et uerticem filiorum tumultus.
Ue tibi moab. p̄isti popule chamos. q̄a cōprehensi sunt filii tui. & filię tuę in captiuitatē.
& conuertā captiuitatem moab in nouissimis
dieb; ait dñs. *Hucusque iudicia moab. Uaticinatio ad filios amon.* xlix.

Hec dicit dñs. Nūquid filii n̄ sunt israhel.
aut heres n̄ ē ei. Cur igitur hereditatem
possidebit melchon. gad & populus eius
in urbib; eius habitabit. Ideo ecce dies ueni
ent dicit dñs. & auditū faciā sup̄ rabath
filiorum āmon fremitū p̄lii. & erit in tumul
tū dissipata. filię q; ejus igni succendentur.
& possidebit isrl̄ possessores suos dicit dñs
Ulula esebon. q̄m uastata ē ahi. Clamate
filię rabbath. accingite uos ciliciis. plan
gite & circuite p̄ sepes. q̄a melchom in trans
migrationem ducetur. sacerdotes ejus et
principes ejus simul. Q̄d gl̄iaris in uallib;.
Defluxit uallis tua filia delicata. quę
confidebas in thesauris tuis et dicebas Q̄s
ueniet ad me. Ecce ego inducā sup̄ te ter
rorem ait dñs ds̄ exercituū. ab omnibus
q̄ sunt in circuitu tuo. & disp̄gemini sin
guli a conspectu uřo. nec erit q̄ congreget
fugientes. & post hec reuerti faciā capti
uos filiorum ammon ait dominus
Hec dicit dñs exercituum. Nūq̄d n̄ ē ult̄
sapientia in theman. Periit consilium
a filiis. inutilis facta ē sapientia eorum.
Fugite. terga uertite. descendite in uora
ginem habitatores dedan. q̄m p̄ditionem
esau adduxi sup̄ eū. tempus uisitationis ej̄.
Si uindemiatores uenissent sup̄ te. n̄ reli
quissent racemū. si fures in nocte rapuis
sent qđ sufficeret sibi. Ego ū discooperui
esau. reuelaui abscondita ej̄. & celari n̄ po
terit. Uastatū ē semen ej̄. & f̄rs ej̄. & uici

ni eius. et non erit. Relinque pupillos tuos
et ego eos faciam uiuere. et uidue tue in
me sperabunt. quia hec dicit dominus. Ecce quibus
non erat iudicium ut biberent calicem biben
tes bibent. et tu quasi innocens relinqueris.
Non eris innocens. sed bibens bibes. quia per me
met ipsum iuraui dicit dominus. quod in solitudinem
et in obprobrium et in desertum et in maledictionem
erit bosra. et omnes ciuitates eius erunt in
solitudines sempiternas. Auditum audiui a
domino. et legatus ad gentes missus sum. Congre
gamini et uenite contra eam. et consurgamus
in prelium. Ecce enim paruulum dedi te in gentibus.
contemptibilem inter homines. Arrogantia
tua decepit te. et superbia cordis tui. qui
habitas in cauernis petre. et apprehende
re niteris altitudinem collis. Cum exalta
ueris quasi aquila nidum tuum. inde detra
ham te dicit dominus. Et erit ydumea deserta.
omnis qui transibit per eam stupebit. et sibila
bit super omnes plagas eius. sicut subuersa est
sodoma et gomorra. et uicine eius ait dominus.
Non habitabit ibi uir. et non incolet eam
filius hominis. Ecce quasi leo ascendet de
superbia iordanis. ad pulchritudinem robustam.
quia subito eum currere faciam ad illam. et quis erit
electus. quem preponam ei. Quis enim similis mei.
et quis sustinebit me. Et quis est iste pastor. qui
resistat uultui meo. Propterea audite
consilium domini. quod iniit de edom. et cogitati
ones eius. quas cogitauit de habitatoribus
theman. Si non deiecerint eos paruuli gregis.
nisi dissipauerint cum eis habitaculum eorum.
A uoce ruine eorum commota est terra. clamor
in mari rubro auditus est uocis eius. Ecce quasi
aquila ascendet. et uolabit. et expandet alas
suas super bosram. et erit cor fortium ydumee
in die illa quasi cor mulieris parturientis.
Confusus est emath. et arphat. quia auditum
pessimum audierunt. Turbati sunt in mari
pre sollicitudine. quiescere non potuerunt. Disso
luta est damascus. uersa in fugam. Tremor
apprehendit eam. angustia et dolores tenuerunt
eam quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt
ciuitatem laudabilem. urbem letitie. Ideo
cadent iuuenes eius in plateis eius. et omnes
uiri prelii conticescent in die illa ait dominus exer
cituum. et succendam ignem in muro damasci.
et deuorabit menia benadab.
Hec dicit dominus. Surgite ascendite ad cedar.
et uastate filios orientis. Tabernacula eorum
et greges eorum capient. pelles eorum et omnia
uasa eorum et camelos eorum tollent sibi. et uocabunt
super eos formidinem in circuitu. Fugite. abite
uehementer. in uoraginibus sedete qui habitatis
asor. ait dominus. Iniit enim contra uos nabu
chodonosor rex babilonis consilium. et cogi
tauit aduersum uos cogitationes. Consurgite
et ascendite ad gentem quietam et habitantem
confidenter ait dominus. Non ostia. non uectes eis. soli
habitant. et erunt cameli eorum in direpti
onem. et multitudo iumentorum in predam.
et dispergam eos in omnem uentum. qui sunt
attonsi in comam. et ex omni confinio eorum
adducam interitum super eos ait dominus. Et erit
asor in habitaculum draconum. deserta usque
in eternum. Non manebit ibi uir. nec incolet
eam filius hominis. Quod factum est uerbum domini ad
ieremiam prophetam aduersum elam in principio
regni sedechie regis iuda dicens. Hec dicit
dominus exercituum. Ecce ego confringam ar
cum helam. et summam fortitudinem eorum. et in
ducam super helam quattuor uentos a quattuor
plagis celi. et uentilabo eos in omnes uentos
istos. et non erit gens ad quam non perueniant profu
gi helam. Et pauere faciam helam coram inimicis
suis. et in conspectu querentium animam ipsorum.
Et adducam super eos malum. iram furoris mei dicit
dominus. Et emittam post eos gladium donec consu
mam eos. et ponam solium meum in helam.

et pdã inde reges et principes ait dñs.
Innouissimis autem dieb; reuerti faciam
captiuos helam. dicit dominus.
2. Verbũ quod locutus ẽ dñs de babylone et
de terra chaldeoꝝ in manu iheremie pphe.
Annuntiate in gentib; et auditũ facite.
leuate signũ. pdicate et nolite celare. Dicite
capta ẽ babylon. confusus est bel. uictus ẽ
marodach. et confusa sunt sculptilia eius.
supata sunt ydola eoꝝ. qm ascendit contra
eã gens ab aquilone. que ponet terrã eius
in solitudinem. et ñ erit qui habitet in ea.
ab homine usq; ad pecus. et moti sunt et abi
erunt. In diebus illis et in tempore illo ait
dñs uenient filii isrł. et filii iuda simul.
ambulantes et flentes, pperabunt. et dñm
dm̃ suum querent in syon. Interrogabũt
uiã. huc facies eorũ. uenient. et apponentur
ad dñm federe sempiterno. qd nulla obli
uione delebitur. Grex pditus factus ẽ populus
meus. pastores eoꝝ seduxerunt eos. feceruntq;
uagari in montibus. De monte in collem tran
sierunt. obliti sunt cubilis sui. Omš q inue
nerunt comederunt eos. et hostes eorũ dixe
runt ñ peccauimus. pro eo qd peccauerunt
domino decori iustitię. et expectationi patrũ
eorũ dnõ. Recedite de medio babylonis. et de
terra chaldeorũ egredimini. et estote quasi
edi ante greges. qm ecce ego suscito et adduco
in babylonem congregationem gentium
magnarũ. de terra aquilonis. et pparabuntur
aduersũ eã. et inde capietur. Sagitta eius quasi
uiri fortis interfectoris. ñ reuertetur
uacua. Et erit chaldea in pdã. omš uastã
tes eã replebuntur ait dñs. qm exultatis
et magna loquimini. diripientes here
ditatẽ meã. qm effusi estis sicut uituli.
sup herbã. et mugistis ut tauri. Confusa ẽ
mater urã nimis. et adequata pulueri
que genuit uos. Ecce nouissima erit in

gentibus. et deserta. inuia. et arens. ab ira
dñi ñ habitabitur. sed redigetur tota in soli
tudinem. Omnis q transit p babylonem
stupebit. et sibilabit sup uniuersis plagis
eius. Preparamini contra babylonem p cir
cuitũ. Omš qui tenditis arcũ debellate eam.
ñ parcatis iaculis. quia dño peccauit. Clama
te aduersus eã. ubiq; dedit manũ. Ceciderunt
fundamenta eius. destructi sunt muri eius.
qm ultio dñi est. Vltionem accipiet de ea.
sicut fecit facite ei. Disperdite satorem de ba
bylone. et tenentem falcem in tempore mes
sis. a facie gladii columbę. Vnusquisq; ad
populũ suum conuertetur. et singuli ad
terrã suã fugient. Grex dispersus isrł. leo
nes eiecerunt eũ. Primus comedit eũ rex as
sur. iste nouissimus exossauit eũ nabucho
donosor rex babylonis. Ppterea hec dic dñs
exercituum ds isrł. Ecce ego uisitabo regẽ
babylonis. et terrã eius. sicut uisitaui regẽ
assur. et reducã isrł ad habitaculũ suum.
et pascetur carmelus et basan. et in monte
effraim et galaad saturabitur anima eius.
In dieb; illis et in tempore illo ait dominus
queretur iniquitas isrł. et ñ erit. et peccatum
iuda. ñ inuenietur. qm ppitius ero eis quos
reliquero. Sup terrã dominantiũ ascende.
et sup habitatores eius uisita. Dissipa et inter
fice que post eos sunt ait dñs. et fac iuxta
omnia que pcepi tibi. Vox belli in terra. et
contritio magna. Quõ confractus et contritus
est malleus uniuersę terrę. Quõ uersa est
in desertũ babylon in gentibus. Illaqueaui
te et capta es babylon. et nesciebas. inuen
ta es et apphensa. qm dñm puocasti. Aperuit
dñs thesaurũ suum. et ptulit uasa irę
suę. qm opus est dnõ dõ exercituũ in terra
chaldeoꝝ. Venite ad eã ab extremis finibus.
aperite ut exeant q conculcent eã. Tollite de
uia lapides. et redigite in aceruos. et interficite eã.

nec sit quicquam reliquum. Dissipate uniuersos fortes eius; descendant in occisionem. Ve eis quia uenit dies eorum, tempus uisitationis eorum. Vox fugientium et eorum qui euaserunt de terra aquilonis. ut annuntient in syon ultionem domini dei nostri, ultionem templi eius. Annuntiate in babylonem plurimis. omnibus qui tendunt arcum. Consistite aduersus eam per gyrum, et nullus euadat. Reddite ei secundum opus suum, iuxta omnia que fecit facite illi, quia contra dominum erecta est. aduersum sanctum israhel. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius. et omnes uiri bellatores eius conticescent in die illa ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dominus deus exercituum. quia uenit dies tua. tempus uisitationis tue. et cadet superbus et corruet. et non erit qui suscitet eum. Et succendam ignem in urbibus eius. et deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dominus exercituum. Calumpniam sustinent filii israel et filii iuda simul. omnes qui ceperunt eos tenent. nolunt dimittere eos. Redemptor eorum fortis. dominus exercituum nomen eius. Iudicio defendet causam eorum. ut exterreat terram. et commoueat habitatores babylonis. Gladius ad chaldeos ait dominus. et ad habitatores babylonis. et ad principes. et ad sapientes eius. Gladius ad diuinos eius qui stulti erunt. gladius ad fortes illius qui timebunt. gladius ad equos. et ad currus eius. et ad omne uulgus quod est in medio eius. et erunt quasi mulieres. gladius ad thesauros eius qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit et arescent. quia terra sculptilium est. et in portentis gloriantur. Propterea habitabunt dracones cum fatuis ficariis. et habitabunt in ea strutiones. et non habitabitur ultra usque in sempiternum. nec extruetur ultra. usque ad generationem et generationem. sicut subuertit deus sodomam et gomorram. et uicinas eius ait dominus.

Non habitabit ibi uir. nec incolet eam filius hominis. Ecce populus uenit ab aquilone. et gens magna. et reges multi consurgent a finibus terre. arcum et scutum apprehendent. Crudeles sunt et inmisericordes. uox eorum quasi mare sonabit. et super equos ascendent sicut uir paratus ad prelium contra te filia babylonis. Audiuit rex babylonis famam eorum. et dissolute sunt manus eius. angustia apprehendit eum dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam. quia subito eum currere faciam ad illam. Et quis erit electus quem preponam ei. Quis enim similis mei. et quis sustinebit me. Et quis est iste pastor. qui resistat uultui meo. Propterea audite consilium domini. quod mente concepit aduersum babylonem. et cogitationes eius quas cogitauit super terram chaldeorum. Nisi detraxerint eos paruuli gregum. nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A uoce captiuitatis babylonis commota est terra. et clamor inter gentes auditus est. Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super babylonem. et super habitatores eius. qui cor suum leuauerunt contra me. quasi uentum pestilentem. et mittam in babylonem uentilatores. et uentilabunt eam. et demolientur terram eius. quoniam uenerunt super eam undique in die afflictionis eius. Non tendat qui tendit arcum suum. et non ascendat loricatus. Nolite parcere iuuenibus eius. interficite omnem militiam eius. et cadent interfecti in terra chaldeorum. et uulnerati in regionibus eius. quoniam non fuit uiduatus israel. et iuda a domino suo deo exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto a sancto israel. Fugite de medio babylonis. et saluet unusquisque animam suam. Nolite tacere super iniquitates eius. quoniam tempus ultionis est domino. uicissitudinem ipse retribuet ei. Calix aureus babylon in manu domini. inebrians omnem terram. De uino eius

biberunt omnes gentes. et ideo commote sunt.
Subito cecidit babylon. et contrita est. Ulu
late sup eam. tollite resinā ad dolorem eius
si forte sanetur. Curauimus babilonē et nō ē
sanata. derelinquamus eā et eamus unus
quisq; in terrā suā. qm̄ puenit usq; ad celos
iudiciū eius. et eleuatū est usq; ad nubes.
Protulit dn̄s iustitias nr̄as. uenite et enarre
mus in syon opus dn̄i dī nr̄i. Acuite sagit
tas. implete pharetras. Suscitauit dominus
spm̄ regū medorū et contra babylonem
mens eius ut pdat eā. qm̄ ultio dn̄i ē ultio
templi sui. Sup muros babylonis leuate
signū. augete custodiam. Leuate custodes.
preparate insidias. quia cogitauit dn̄s
et fecit quecūq; locutus est. contra habita
tores babylonis. Que habitas sup aquas
multas. locuples in thesauris. uenit finis
tuus pedalis pcisionis tue. Iurauit dn̄s
exercituum p animā suā. qm̄ replebo te
hominib; quasi brucho. et sup te celeuma
cantabitur. Qui fecit terrā in fortitudine
sua. et pparauit orbem in sapientia sua. et
prudentia sua extendit celos. dante eo
uoces. multiplicabuntur aque in celo.
qui eleuat nubes ab extremo terre. ful
gura in pluuiā fecit. et pduxit uentos
de thesauris suis. Stultus ē omnis homo
a scientia. confusus est omnis conflator
in sculptili. quia mendax conflatio eius.
nec est sp̄s in eis. Uana sunt opa et risu
digna. in tempore uisitationis sue pibunt.
Non sicut hec pars iacob. quia q fecit omnia
ipse est. et isrl̄ sceptrū hereditatis eius. dn̄s
exercituum nomen ejus. Collidis tu michi
uasa belli. et ego collidā in te gentes. et di
spdā in te regna. et collidā in te equum
et equitem eius. et collidā in te currum
et ascensorem eius. et collidā in te uirum
et mulierem. et collidā i te puerū et senē.

et collidā in te iuuenes et uirgines. et col
lidā in te pastorem et gregem eius. et colli
dā in te agricolā et iugales eius. et collidam
in te duces et magistratus. et reddā babyloni
et cunctis habitatorib; chaldee omē malū
qd̄ fecerunt in syon in oculis uris ait dn̄s.
Ecce ego ad te mons pestifer ait dn̄s. qui cor
rūpis omnem terrā. Extendā manū meam
sup te. et euoluā te de petris. et dabo te in
montem cōbustionis. et nō tollent de te
lapidem in angulū. et lapidē in fundamē
ta. sed pditus in eternū eris ait dn̄s. Le
uate signū in terra. clangite bucina in gē
tibus. Scificate sup eā gentes. et nuntiate
contra illam regib; ararath. menni. et asce
nez. numerate contra eā tapsar. adducite
equum. quasi bruchū aculeatū. Sanctificate
contra eā gentes. reges medie. et duces eius.
et uniuersos magistratus eius. cunctā q;
terram potestatis eius. et commouebit terra
et turbabit. quia euigilauit contra baby
lonem cogitatio dn̄i. ut ponat terram
babylonis desertā et inhabitabilem. Ces
sauerunt fortes babylonis a plio. habita
uerunt in psidiis. deuoratū est robur eorum.
et facti sunt quasi mulieres. Incensa sunt
tabernacula eius. et contriti sunt uectes eius.
Currens obuiā currenti ueniet. et nuntius
obuiā nuntianti. ut annuntiet regi babilo
nis quia capta ē ciuitas. a summo usq; ad sū
mū. et uada poccupata sunt. et paludes
incense sunt igni. et uiri bellatores contur
bati sunt. quia hec dicit dn̄s exercituum
ds̄ isrl̄. Filia babylonis quasi area. tempus
trituræ eius adhuc modicū. et ueniet tempus
messionis eius. Comedit me. deuorauit me
nabuchodonosor rex babylonis. reddidit me
quasi uas inane. absorbuit me quasi dra
cho. repleuit uentrem suum teneritudi
ne mea. et eiecit me iniquitas aduersū me.

& caro mea sup babylonem dicit habitatio
syon. & sanguis meus sup habitatores chaldee
dicit ihrlm. Pp terea hec dic dns. Ecce ego iu
dicabo causam tuā & ulciscar ultionē tuā
& desertū faciā mare eius. & siccabo uenā eius.
et erit babylon in tumulos. habitatio dracho
nū. stupor. & sibilus eo qđ ñ sit habitator.
Simul ut leones rugient. excutient comas. ue
lut catuli leonū. In calore eorū ponā potus eorū.
& inebriabo eos ut sopiant̄ & dormiant somp
nū sempiternū. & ñ consurgant dicit dns.
Deducā eos quasi agnos ad uictimā. quasi ari
etes cū hedis. Quō capta ē sesach. & cōphensa
ē inclita uniuerse terre. Quō facta ē in stu
porem babylon inter gentes. Ascendit sup
babylon mare. & multitudo fluctuū eius opta
est. facte sunt ciuitates eius in stuporē terra
inhabitabilis & deserta. terra in qua nullus
habitet. nec transeat p eā filius hominis. Et
uisitabo sup bel in babylone. & eiciā quod
absorbuerat de ore eius. & ñ confluent ad
eū ultra gentes. Siqdē & murus babylonis
corruet. Egredimini de medio eius pp̄ls meus.
ut saluet unusquisq; animā suā ab ira furo
ris dnī. ne forte mollescat cor urm̄. & timeatis
auditū q̄ audiet̄ in terra. & ueniet in anno
auditio. & post hunc annum auditio & iniq
tas in terra. & dominator sup dominatorem.
Pp terea ecce dies ueniunt. & uisitabo super
sculptilia babylonis. et omnis terra eius
confundet̄. & uniuersi interfecti eius cadent
in medio eius. Et laudabunt sup babylonē
celi & terra. mare. & omnia que in eis sunt.
qa ab aqlone uenient ei pdones ait dominus.
Et q̄m fecit babylon ut caderent occisi in is
rahel. sic de babylone cadet occisi sup uniu
sam terrā. Qui fugistis gladiū uenite. nolite
stare. Recordamini pcul dnī. & ihrlm ascē
dat sup cor urm̄. Confusi sumus qm audiui
mus obpbria. opuit ignominia facies nras.

quia uenerunt alieni sup sanctificationem
domus dnī. Pp terea ecce dies ueniunt ait dns.
& uisitabo sup sculptilia eius. & in omni terra
eius mugiet uulneratus. Si ascenderit babi
lon in celū. et firmauerit in excelso robur suū.
a me uenient uastatores eius ait dns. Vox cla
moris de babylone. & contritio magna de terra
chaldeorū. qm uastauit dns babylonem. et
pdidit ex ea uocem magnā. & sonabunt fluc
tus eius quasi aque multe. Dedit sonitū uo
cis eorū. qa uenit sup eā id est sup babylonem
pdo. Et apphensi sunt fortes eius. & emarcuit
arcus eorū. qa fortis ultor dns reddens retribuet.
Et inebriabo principes eius. & sapientes eius.
duces eius. & magistratus eius. & fortes eius. & dormi
ent somno sempiterno. & ñ expgiscent̄ ait rex
dns exercituum nomen eius. Hec dicit dns
exercituum. Murus babylonis ille latissimus
suffossione fodiet̄. & porte eius excelse igni
cōburent̄. & labores populorū ad nichilū. et
gentiū in igne erunt & disperibunt.

Verbū qđ pcepit ihermias pphā saraie filio
nerie. filii maasie cū pgeret cū sedechia
rege in babylonem. in anno quarto regni eius.
Saraias aut̄ erat princeps pphie. Et scripsit
iheremias omne malū qđ uenturū erat
sup babylonem in uno libro omnia uerba hec.
que scpta sunt contra babylonem. & dixit
iheremias ad saraiam. Cū ueneris in baby
lonem & uideris. & legeris oīa uerba hec. di
ces. Domine tu locutus es sup locū istū. ut
disperderes eū. ne sit qui in eo habitet. ab ho
mine usq; ad pecus. ut sit perpetua solitudo.
Cūq; cōpleueris legere librū istū. ligabis ad
eū lapidem. & pieces illū in medio eufraten
& dices. Sic submergetur babylon. & ñ con
surget a facie afflictionis. quā ego adduco
LII sup eā. & dissoluetur. Filius uiginti
& unius anni erat sedechias. cū regnare ce
pisset. & undecim annis regnauit in ihrlm.

et nomen matris eius amithal filia iere
mie de lobna. Et fecit malum in oculis domini
iuxta omnia que fecerat ioachim. quoniam fu
ror domini erat in ierusalem et in iuda. usque quo proi
ceret eos a facie sua; et recessit sedechias a re
ge babylonis. Factum est autem in nono anno reg
ni eius. in mense decimo. decima mensis
uenit nabuchodonosor rex babilonis. ipse
et omnis exercitus eius aduersus ierusalem
et obsederunt eam. Et edificauerunt contra eam
munitiones in circuitu. et fuit ciuitas obses
sa. usque ad undecimum annum regni sedechie.
Mense autem quarto. nona die mensis obtinuit
fames in ciuitate. et non erat alimentum populo terre.
et disrupta est ciuitas. et omnes uiri bellatores
eius fugerunt. et exierunt de ciuitate nocte
per uiam porte que est inter duos muros. et duxit
ad ortum regis. chaldeis obsidentibus urbem
in giro. et abierunt per uiam que ducit ad he
remum. Persecutus est autem exercitus chaldeorum
regem. et apprehenderunt sedechiam in de
serto quod est iuxta iericho. et omnis comitatus eius
diffugit ab eo. Cumque comprehendissent regem
adduxerunt eum ad regem babylonis in re
blata. que est in terra emath. et locutus est
ad eum iudicia. Et iugulauit rex babylonis
filios sedechie in oculis eius. sed et omnes
principes iude occidit in reblatha. et oculos
sedechie eruit. et uinxit eum compedibus. et adduxit
eum rex babylonis in babilonem. et posuit eum
in domum carceris usque ad diem mortis eius.
In mense autem quinto. decima mensis. ipse est
annus nonus decimus nabuchodonosor. regis
babylonis. uenit nabuzardan princeps mi
litie. qui stabat coram rege babylonis in ierusalem.
et incendit domum domini. et domum regis. et omnes
domos ierusalem. et omnem domum magnam
igne combussit. et omnem murum ierusalem per
circuitum destruxit cunctus exercitus chalde
orum. qui erat cum magistro militie. De pauperibus
autem populi. et de reliquo uulgo quod reman
serat in ciuitate. et de perfugis qui transfugerant
ad regem babylonis. et ceteros de multitudine
transtulit nabuzardan princeps militie.
De pauperibus uero terre reliquit nabuzardan
princeps militie uinitores et agricolas.
Columpnas quoque ereas que erant in domo
domini et bases. et mare ereum quod erat in domo domini
confregerunt chaldei. et tulerunt omne es
earum in babylonem. et lebetas. et creagras.
et psalteria. et phialas. et mortariola. et omnia
uasa erea. que in ministerio fuerant tule
runt. et ydrias. et thimiamatheria. et urceos.
et pelues. et candelabra. et mortariola. et sciatos.
quotquot aurea aurea. et quotquot argentea argentea.
Tulit magister militie columpnas duas. et
mare unum. uitulos duodecim ereos qui erant
sub basibus. quas fecerat rex salomon in domo
domini. Non erat pondus eris omnium uasorum horum.
De columpnis autem decem et octo cubiti alti
tudinis erant in columpna una. et funiculus
duodecim cubitorum circuibat eam. Porro grossi
tudo eius. quattuor digitorum. et intrinsecus
erat caua. et capitella super utramque erea. Altitu
do capitelli unius quinque cubitorum. et retia
cula. et malagranata. centum retiaculis circum
dabant. et retiacula et malagranata nona
ginta et sex dependentia. Omnia malagrana
ta centum retiaculis circumdabant. Et tulit
magister militie saraiam sacerdotem primum
et sophoniam sacerdotem secundum. et tres
custodes uestibuli. et de ciuitate tulit eu
nuchum unum. qui erat prepositus super uiros
bellatores. et septem uiros de his qui uide
bant faciem regis. qui inuenti sunt in ciuita
te. et scribam principem militum. qui probabat
tyrones. et sexaginta uiros de populo terre.
qui inuenti sunt in medio ciuitatis. Tulit
autem eos nabuzardan magister militie. et
duxit eos ad regem babylonis in reblatha.

et percussit eos rex babylonis. et interfecit eos
in reblatha in terra emath. et translatus est
juda de terra sua. Iste est populus quem
transtulit nabuchodonosor. In anno septi
mo. judeos tria milia. et uiginti tres. in an
no octauodecimo nabuchodonosor de ihe
rusalem animas octingentas triginta duas.
in anno uicesimo tertio nabuchodonosor.
transtulit nabuzardan princeps militie
judeorum animas septingentas quadra
ginta quinque. Omnes ergo anime quattuor
milia sescente. Et factum est in tricesimo
septimo anno transmigrationis joachim
regis jude. duodecimo mense. uicesima
quinta mensis. eleuauit euilmerodach
rex babylonis ipso anno regni sui caput
joachim. regis juda. et eduxit de domo
carceris. et locutus est cum eo bona. et posuit
thronum eius super thronos regum. qui erant
post se in babylonem. et mutauit uestimenta
carceris ejus. et comedebat panem coram eo.
cunctis diebus uite sue. et cibaria eius ci
baria perpetua dabantur ei a rege baby
lonis. statuta per singulos dies. usque ad diem
mortis sue. cunctis diebus uite ejus.

Incip. Baruch proph.

De oratione et sacrificio pro uita
Nabuchodonosor

Et hec uerba libri quem scripsit baruch
filius nerie filii maasie filii se
dechie. filii sedei. filii helchie.
in babylonia in anno quinto in septima
mensis. in tempore quo ceperunt chaldei
iherusalem. et succenderunt eam igni. Et
legit baruch uerba libri hujus ad aures
iechonie filii joachim regis juda. et ad au
res uniuersi populi uenientis ad librum
et ad aures potentium filiorum regum. et ad au
res populi a minimo usque ad magnum
eorum. habitantium in babylonia. ad flumen
sudi. Qui audientes jejunabant. et plora

bant. et orabant in conspectu domini. et colle
gerunt pecuniam secundum quod potuit uniuς
cuiusque manus. et miserunt in iherusalem
ad ioachim filium elchie. filii salom sacer
dotem. et ad sacerdotes. et ad omnem populum
qui inuenti sunt cum eo in iherusalem. cum acciperet
uasa templi domini. que ablata fuerant de tem
plo. reuocare in terram juda. decima die
mensis illius anni. uasa argentea. que fecit
sedechias filius iosie rex juda. postquam
cepit nabuchodonosor rex babilonis iecho
niam et principes. et uinctos. et potentes. et
populum terre ab iherusalem. et eduxit eos in ba
biloniam. et dixerunt. Ecce misimus ad uos
pecuniam. de quibus emite holocaustomata.
et thus. et facite manna. et offerte pro pecca
to ad aram domini dei nostri. et orate pro uita nabu
chodonosor. regis babylonis. et pro uita bal
thasar filii eius. ut sint dies ipsorum sicut
dies celi super terram. et det dominus uirtutem
nobis. et illuminet oculos nostros. ut ui
uamus sub umbra nabuchodonosor regis
babylonie. et sub umbra balthasar filii eius.
et seruiamus eis multis diebus. et inueniamus
gratiam in conspectu eorum. et pro nobis ipsis
orate ad dominum deum nostrum. quia peccauimus
domino deo nostro. et non est auersus furor eius a
nobis. usque in hunc diem. et legite librum
istum quem misimus ad uos recitari in tem
plo domini. in die sollempni. et in die oportuno.
et dicetis. Domino deo nostro iustitia. nobis autem
confusio faciei nostre sicut dies hec. omni juda
et habitantibus in iherusalem. regibus nostris. et prin
cipibus nostris. sacerdotibus nostris. et prophetis nostris.
et patribus nostris. Peccauimus ante dominum deum
nostrum. et non credidimus diffidentes in eum.
et non fuimus subiectibiles illi. et non obaudi
uimus uocem domini dei nostri. ut ambularemus
in mandatis eius que dedit nobis. A die
qua eduxit patres nostros de terra egypti.

usque in hunc diem eramus incredibiles
ad dominum deum nostrum. et dissipati recessimus
ne audiremus vocem ipsius. Et adheserunt
mala multa. et maledictiones que con
stituit dominus moysi servo suo. qui eduxit
patres nostros de terra egipti. dare nobis
terram fluentem lac et mel. sicut hodier
na die. et non audivimus vocem domini dei
nostri. secundum omnia verba prophetarum quos
misit ad nos. et abiimus unusquisque
in sensum cordis sui. maligne operari diis
alienis. facientes mala ante oculos domini dei
nostri. Propter quod statuit dominus deus noster verbum
suum quod locutus est ad nos. et ad iudices no
stros. qui iudicaverunt israel. et ad reges nostros.
et ad principes nostros. et ad omnem israel et iudam.
ut adduceret dominus super nos mala magna.
que non sunt facta sub celo. quemadmodum
sunt facta in iherusalem. secundum que scripta sunt
in lege moysi. ut manducaret homo carnes
filii sui. et carnes filie sue. Et dedit illos
sub manus regum omnium qui sunt in circuitu
nostro. in improperium et in desolationem. et in omnibus
populis quibus nos dispersit dominus. et facti sumus
subtus. et non supra. quia peccavimus domino
deo nostro. non obaudiendo vocem ipsius. Domino deo
nostro iustitia. nobis autem et patribus nostris
confusio faciei. sicut dies hec. que locutus est
dominus super nos omnia mala hec que venerunt
super nos. et non sumus deprecati faciem domini dei
nostri. ut reverteremur unusquisque nostrum
a viis suis pessimis. et vigilavit dominus
in malis. et adduxit ea super nos. quia
iustus est dominus in omnibus operibus suis. que
mandavit nobis. et non audivimus vocem
ipsius ut iremus in preceptis domini que dedit
ante faciem nostram. Et nunc domine deus
israel qui eduxisti plebem tuam de terra e
gypti in manu valida. et in signis et in
prodigiis. et in virtute tua magna. et

in brachio excelso. et fecisti tibi nomen sicut
dies iste. peccavimus. impie egimus. inique
gessimus domine deus in omnibus iustitiis tuis.
Avertatur ira tua a nobis. quia derelicti sumus
pauci inter gentes ubi dispersisti nos. Exaudi
domine preces nostras. et orationes nostras. et educ
nos propter te. et da nobis invenire gratiam ante
faciem eorum qui nos abduxerunt. ut sciat
omnis terra. quia tu es dominus deus noster. et quia invo
catum est nomen tuum super israel. et super genus
ipsius. Respice domine de domo sancta tua in nos
et inclina aurem tuam et audi. aperi oculos tuos
et vide. quia non mortui qui in inferno sunt
quorum spiritus acceptus est a visceribus suis
dabunt honorem et iustificationem domino.
sed anima que tristis est super magnitudinem
et incedit curva et infirmis. et oculi
deficientes. et anima esuriens dat tibi glo
riam. et iustitiam domino. quia non secundum iustitias
patrum nostrorum nos fundimus misericordiam ante
conspectum tuum domine deus noster. sed quia misisti
iram tuam et furorem tuum super nos. sicut
locutus es in manus puerorum tuorum prophetarum
dicens. Sic dicit dominus. Inclinate humerum
vestrum. et cervicem vestram. et opera facite regi
babilonis. et sedebitis in terram quam dedi
patribus vestris. Quod si non audieritis vocem domini
dei vestri. operari regi babilonie. defectionem
faciam de civitatibus iuda. et a foris iherusalem
et auferam a vobis vocem iocunditatis et vo
cem gaudimonii. et vocem sponsi. et vocem
sponse. ~~et vocem spo~~ et erit omnis terra
sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non au
dierunt vocem tuam. ut operarentur regi
babylonie. et statuisti verba tua que locu
tus es in manibus puerorum tuorum prophetarum.
ut proferrentur ossa regum nostrorum. et ossa patrum
nostrorum de loco suo. et ecce sunt proiecta in ca
lore solis. et in gelu noctis. et mortui sunt
in doloribus pessimis. in fame et in gladio

et in emissione. et posuisti templum in quo inuo
catum est nomen tuum in ipso sicut hec dies; propter
iniquitatem domus israel et domus iuda. et fecisti
in nobis domine deus noster secundum omnem benignitatem
tuam. et secundum omnem miserationem tuam illam
magnam. sicut locutus es in manu pueri tui
moysi. in die qua precepisti ei scribere legem
tuam. coram filiis israel dicens. Si non obaudieritis
uocem meam. ambitio hec magna et multa
conuertetur in minimo. inter gentes quo ego
dispergam illos. quia scio quod me non audiet. Populus
enim dura ceruice est. et conuertetur ad cor suum
in terra captiuitatis sue. et scient quoniam ego sum
dominus deus ipsorum. et dabo eis cor et audient auribus.
et laudabunt me in terra captiuitatis sue.
et memores erunt nominis mei. et auertent
se a dorso suo duro. et a malignitatibus suis.
quia reminiscentur patrum suorum qui peccauerunt
in me. et reuocabo illos in terram quam iuraui
patribus eorum abraham ysaac et iacob. et domina
buntur ei. et multiplicabo eos. et non minora
buntur. et statuam illis testamentum alterum sem
piternum. ut sim illis in deum. et ipsi erunt mihi
in populum. et non mouebo amplius populum meum
filios israel a terra quam dedi illis. Et nunc
domine omnipotens deus israel. anima angu
stiis. et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine
et miserere. quia deus es misericors. et miserere
nostri. quia peccauimus ante te. quia tu sedes in sem
piterno. et nos peribimus in euum. Domine deus
omnipotens israel. audi nunc orationem mortuorum
israel. et filiorum ipsorum. quia peccauerunt ante te.
et non audierunt uocem domini dei sui. et agglu
tinata sunt nobis mala. Noli meminisse
iniquitatis patrum nostrorum. sed memento manus
tue. et nominis tui in tempore isto. quia tu es
dominus deus noster. et laudabimus te domine. quia propter
hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris
ut inuocemus nomen tuum. et laudemus te
in captiuitate nostra. quia conuertimur ab iniquitate

patrum nostrorum qui peccauerunt ante te. et ecce
nos hodie in captiuitate nostra sumus. quo nos
dispersisti in improperium et in maledictum. et in
peccatum. secundum omnes iniquitates patrum nostrorum
qui discesserunt a te domine deus noster. De doctrina xpiana incipit.

Audi israel mandata uite.
auribus percipe ut scias prudentiam. Quid est
israel. quod in terra inimicorum es. Inueterasti in
terra aliena. coinquinatus es cum mortuis.
deputatus es cum descendentibus in infernum.
Dereliquisti fontem sapientie. Si in uia dei
ambulasses. habitasses in pace sempiterna.
Disce ubi sit sapientia. ubi sit uirtus. ubi sit intel
lectus. ut scias simul ubi sit longiturnitas
uite. et uictus. ubi sit lumen oculorum et pax.
Quis inuenit locum eius. et quis intrauit in the
sauros eius. Ubi sunt principes gentium. et
qui dominantur super bestias que sunt super terram.
qui in auibus celi ludunt. qui argentum thesaurizant
et aurum. in quo confidunt homines. et non est finis
acquisitionis eorum. qui argentum fabricant et
solliciti sunt. nec est inuentio operum illorum.
Exterminati sunt. et ad inferos descenderunt.
et alii in loco eorum successerunt. Iuuenes
uiderunt lumen. et habitauerunt super
terram. Viam autem discipline ignorauerunt.
neque intellexerunt semitas eius. neque filii eorum
susceperunt eam. A facie ipsorum longe facta est.
Non est audita in chanaan. neque uisa est in
theman. Filii quoque agar qui exquisierunt pru
dentiam que de terra est. et negotiatores terre
theman. et fabellatores et exquisitores prudentie et intelli
gentie. uiam autem sapientie nescierunt. neque
commemorati sunt semitas eius. O israel quam
magna domus dei et ingens. Locus possessionis
eius magnus et non habet finem. excelsus et immensus.
Ibi fuerunt gigantes nominati. illi qui ab initio
fuerunt statura magna. scientes bellum. Non
hos elegit deus. neque uiam discipline dedit illis.
et perierunt propter insipientiam suam. Quis

Ascendit in celũ & accepit eã / & deduxit eã
de nubibus. Quis transfretauit mare et in
uenit eã / & attulit sup aurũ electũ. Non est
qui possit scire uias eius. neq; q exquirat
semitas eius. Sed q scit uniuersa nouit eam.
& inuenit eã prudentia sua. Qui pparauit terrã
in eterno tempore. & repleuit eã pecudib;
et quadrupedib;. Qui emittit lumẽ & uadit /
& uocauit illud. & obaudit illi in tremore.
Stelle aut lumen dederunt in custodiis
suis. & letate st. Vocate st. & dixert assum; /
et luxert ei cũ iocunditate. q fecit illas.
hic de xpo dic. Hic ds nr. & n estimabit
alius ad illũ. Hic adinuenit omnem uiam
discipline. & tradidit illã iacob puero suo.
& isrl electo suo. Post hec in terris uisus est.
et cũ hominibus conuersatus est.
IIII Hic liber mandatorũ di. & lex que est
in eternũ. Omis q tenent eã ad uitã. q aut
dereliquerunt eã in morte. Conuertere iacob. /
& apphende eã. Ambula p uiã ad splendo
rem eius. contra lumen eius. Ne tradas alte
ri glam tuã. et dignitatem tuã genti alie
ne. Beati sumus isrl. qm que do placent
nobis manifesta st. Animequior esto ppls
di. memorabilis isrl. Venũ dati estis
gentib;. n in pditionem. sed pp qd in ira
ad iracundiã puocastis dm. traditi estis
aduersariis. Exacerbastis enĩ eũ q fec uos
dm eternũ. imolantes demoniis & n deo.
obliti aut estis dm q nutriuit uos. & contri
stastis nutricem urãm ihrlm. Vidi enim
iracundiã a deo uenientẽ uobis et dixi.
Audite confines syon. adduxit enĩ m ds
luctũ magnũ. Vidi enĩ captiuitatẽ po
puli mei. filiorũ meorũ et filiarũ. quam
supduxit illis eternus. Nutriui illos cũ iocundi
tate. dimisi aut illos cũ fletu et luctu.
Vox eccle i psecutione de penitentib; & mrib;
Nemo gaudeat sup me uiduã & desolatã.
A multis derelicta sũ pp peccata filiorũ meorũ.
quia declinauerunt a lege di. iustitias aut
ipsius nescierunt. nec ambulauerunt p uias
mandatorũ di. neq; p semitas ueritatis eius.
cũ iustitia ingressi sunt. Veniant confinis syone
syon. et memorentur captiuitatẽ filiorũ & filiarũ
mearũ. quã supra duxit illis eternus. Adduxit
enĩ sup illos gentem de longinquo. gentem
inprobã. et alterius lingue. q n st reueriti
senẽ. nec puerorũ miserti sunt. & abduxerut
dilectos uidue. et a filiis unicã desolauerut.
Ego aut qd possũ adiuuare uos. Qui enim
adduxit sup uos mala. ipse eripiet uos de
manib; inimicorũ urorũ. Ambulate filii am
bulate. ego autem derelicta sũ sola. Exui
me stola pacis. indui autẽ me sacco obsec
rationis. & clamabo ad altissimũ in dieb; meis.
Animequiores estote filii. clamate ad dnm
ut eripiat uos de manu principũ iniquorũ.
Ego autem speraui in eternũ salutem urãm.
& uenit m gaudiũ a sco sup misericordiã.
que ueniet uobis ab eterno salutari nro.
Emisit enĩ uos cũ luctu. et ploratu. redu
cet aut m dns uos cũ gaudio & iocunditate
in sempiternũ. Sicut enĩ uiderunt uicine
syon captiuitatem urãm. sic uidebunt et
in celeritate salutem urãm a deo. que sup
ueniet uobis cũ honore magno. & splendo
re eterno. Filii patienter sustinete iram.
que superuenit uobis. Persecutus ẽ enĩ te ini
micus tuus. sed cito uidebis pditionẽ ipsius.
et sup ceruices ascendes. Delicati mei ambula
uerunt uias asperas. ducti sunt enĩ ut grex
direptus ab inimicis. Animequiores estote
filii. et pclamate ad dnm. erit enĩ memoria
urã ab eo q ducit uos. Sicut enĩ fuit sensus
ur. ut erraretis a deo. decies tantũ iterum
conuertentes requiretis eũ. Qui enĩ induxit
uobis mala. ipse rursũ adducet uobis sem
piternã iocunditatem. cũ salute uestra.

Animequior esto iherusalem. exhortatur enim te qui
te nominauit. Nocentes pereb unt. qui te uexa
uerunt. et qui gratulati sunt in tua ruina
punientur. ciuitates quibus seruierunt filij
tui punientur. Que accepit filios tuos. sicut
gauisa est in ruina tua. et letata est in tuo casu.
sic contristabitur in sua desolatione. et ampu
tabitur exaltatio multitudinis eius. et gau
dimonium eius erit in luctum. Ignis enim superue
niet ei ab eterno. in longiturnis diebus. et habi
tabitur a demoniis in multitudine temporis.
Circumspice iherusalem ad orientem. et uide iocun
ditatem tibi a deo uenientem. Ecce enim ueni
unt filii tui. quos dimisisti dispersos. ueniunt
ad collectam ab oriente. usque ad occidentem.
in uerbo sancti gaudentes. in honorem dei. De
gloria ecclesie et resurrectione sanctorum

Exue te iherusalem. stola luctus et uexationis tue.
et indue te decorem et honorem eius qui a deo
tibi est. in sempiterna gloria. Circumdabo te
diploide deo iustitie. et imponet mitorem
suum in te. qui in celo est. Nominabitur enim
tibi nomen tuum a deo in sempiternum. pax
iustitie. et honor pietatis. Exurge iherusalem. et
sta in excelso. et circumspice ad orientem. in uer
bo sancti gaudentes dei memoria. exierunt abs te.
pedibus ducti ab inimicis. Adducet enim illos
dominus ad te portatos in honorem. sicut filios
regni. Constituit enim deus humiliare omnem
montem excelsum. et rupes perhennes. et con
ualles replere. in equalitatem terre. ut am
bulet israel diligenter in honorem dei. Ob
umbrauerunt autem silue. et omne lignum
suauitatis israel. mandato dei. Adducet enim
deus israel cum iocunditate in lumine maie
statis sue. cum misericordia et iustitia que
est ab ipso. Explicit prophetia Ieremie. Incipit
exemplar epistole. quam misit Ieremias ad abduc
tos captiuos in babyloniam a rege babyloniorum.
ut nuntiaret illis secundum quod preceptum est illi a deo.

(Margin: et uide collectos filios tuos ab oriente sole usque ad occidentem)

Propter peccata que peccastis ante deum
abducemini in babyloniam captiui ad
nabuchodonosor regem babylonium. Ingres
si itaque babyloniam. eritis illic annis pluri
mis. et temporibus longis. usque ad generati
ones septem. Post hoc autem educam uos inde
cum pace. Nunc autem uidebitis in babylonia
deos aureos. et argenteos. et lapideos. et lig
neos. in humeris portari. ostentantes metum
gentibus. Videte ergo ne et uos similes efficia
mini. factis alienis. et metuatis. et metus
uos capiat in ipsis. Visa itaque turba. de
retro et ab ante. adorantes dicite. in cordibus
uestris. te oportet adorari domine. Angelus autem
meus uobiscum est. ipse autem exquiret animas
uestras. Nam lingua eorum polita a fabro. ipsa
etiam inaurata. et inargentata falsa sunt.
et non possunt loqui. et sicut uirgini amanti
torques ornamento. ita accepto auro fabricati
sunt. Coronas certe habent aureas. super
capita sua dii illorum. unde subtrahent sa
cerdotes ab eis aurum et argentum. et erogant
in semetipsis. Dant autem ex ipso prostitutis.
et meretrices ornant. et iterum cum receperint
illud a meretricibus. ornant deos suos. Hi
autem non liberantur ab erugine et tinea. opertis
autem illis ueste purpurea. extergent faciem
ipsorum. propter puluerem domus. qui est plurimus
inter eos. Sceptrum autem habet ut homo. si
cut iudex regionis. qui in se peccantem
non interficit. Habet etiam gladium in manu
et securem. se autem de bello et a latronibus
non liberat. Vnde uobis notum sit quia non sunt dij.
nec ergo uereretis eos. Sicut enim uas homi
nis confractum inutile efficitur. tales sunt
et dii eorum. Constitutis illis in domo. ocu
li eorum pleni sunt puluere. a pedibus
introeuntium. Et sicut alicui qui regem of
fendit. circumsepte sunt ianue. aut sicut
ad sepulchrum adductum mortuum. ita tutatur

sacerdotes hostia claustris et seris, ne a latronibus expolientur. Lucernas accendunt illis, equidem multas, ex quibus nullam videre possunt. Sunt autem sicut trabes in domo. Corda vero eorum dicunt elingere serpentes qui de terra sunt, dum comedunt eos et vestimentum eorum, non sentiunt. Nigrae fiunt facies eorum a fumo qui in domo fit. Supra corpus eorum et supra caput volant noctuae et hyrundines, et aves etiam similiter et cattae. Unde scietis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurum etiam quod habent ad speciem est. Nisi aliquis exterserit eruginem, non fulgebunt. Neque enim dum conflarentur sentiebant. Ex omni pretio empta sunt in quibus spiritus non est in ipsis. Sine pedibus in humeris portantur, ostentantes ignobilitatem suam hominibus. Confundantur etiam qui colunt ea. Propterea si ceciderint in terram a semet ipsis non surgent, neque si quis eum statuerit rectum ~~rectum~~ per semetipsum stabit, et sicut mortuis munera eorum illis apponentur. Hostias eorum sacerdotes ipsorum vendunt et abutuntur. Similiter et mulieres eorum discerpentes neque infirmo neque mendicanti aliquid inpertiunt. De sacrificiis eorum fetae et menstruatae contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii, ne timeatis eos. Unde enim vocantur dii? Quia mulieres apponunt diis argenteis et aureis et ligneis, et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbam rasam, quorum capita nudata sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos suos, sicut in cena mortui. Et vestimenta eorum auferent sacerdotes et vestiunt uxores suas et filios suos. Neque si quid mali patientur ab aliquo, neque si quid boni, poterunt retribuere. Neque regem constituere possunt neque auferre. Similiter neque divitias dare possunt neque malum retribuere. Si quis illis votum vo-

verit et non reddiderit, nec hoc requirent. Hominem a morte non liberant, neque infirmum a potentiore eripient. Hominem caecum ad visum non restituent. De necessitate hominem non liberabunt. Viduae non miserebuntur, neque orphanis bene facient. Lapidibus de monte similes sunt dii illorum, lignei et lapidei, aurei et argentei. Qui autem colunt illa confundentur. Quomodo ergo estimandum est aut dicendum illos esse deos? Adhuc enim ipsis chaldeis non honorantibus ea, qui cum audierint mutum non posse loqui, offerunt illum ad Bel, postulantes ab eo loqui, quasi possint sentire qui non habent motum. Et ipsi cum intellexerint relinquent ea; sensum enim non habent ipsi dii eorum. Mulieres autem circumdatae funibus in viis sedent, succendentes ossa olivarum. Cum autem aliqua ex ipsis attracta ab aliquo transeunte dormierit, proximae suae exprobrat quod ea non sit digna habita sicut ipsa, neque funis eius disruptus sit. Quomodo ergo estimandum aut dicendum est illos esse deos? A fabris autem et ab aurificibus facta sunt. Nihil aliud egerunt nisi quod volunt sacerdotes. Aurifices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt multi temporis. Numquid ergo possunt quae ab ipsis fabricata sunt esse dii? Reliquerunt autem falsa et opprobrium postea futuris. Nam cum supervenerit illis proelium et mala, cogitant post se sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomodo ergo sentiri debeat quoniam dii sunt, quia nec de bello se liberant, neque de malis se eripiunt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata, scietur postea quia falsa sunt gentibus universis et regibus, quae manifestata sunt quia non sunt dii sed opera manuum hominum, et nullum opus dei in illis. Unde ergo notum est quia non sunt dii sed opera manuum hominum, et nullum opus dei in ipsis est. Regem regioni non suscitant, pluviam hominibus non dabunt.

iudicium quoque non discernent. neque regionem liberabunt ab iniuria. quia nichil possunt sicut corniculę inter medium cęli et terrę. Etenim cum ceciderit ignis in medio deorum ligneorum, aureorum et argenteorum. sacerdotes quidem ipsorum fugient et liberabuntur. ipsi vero sicut trabes in medio comburentur. Regi autem et bello non resistent. Quomodo ergo estimandum est aut dicendum quia dii sunt? Non a furibus neque a latronibus se liberabunt dii lignei et lapidei et inaurati et inargentati. quibus hii qui fortiores sunt aurum et argentum et uestimentum quo operti sunt auferent illis et abibunt. nec sibi auxilium ferunt. Itaque melius est esse regem ostentantem uirtutem suam aut uas in domo utile in quo gloriabitur qui possidet illud. quam falsi dii. Sol quidem et luna et sydera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt. similiter et fulgur cum apparuerit perspicuum est. Idipsum autem et spiritus in omni regione spirat. et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo perambulare uniuersum orbem perficiunt quod imperatum est eis. ignis etiam missus desuper ut consumat omnes siluas facit quod preceptum est ei. hec autem neque speciebus neque uirtutibus uni eorum similia sunt. Unde neque estimandum est neque dicendum esse illos deos. quando non possunt neque iudicium iudicare neque facere hominibus. Scientes itaque quia non sunt dii. ne ergo timueritis eos. Neque enim regibus maledicent. neque benedicent. Signa etiam in cęlo gentibus non ostendunt. neque ut sol lucebunt neque illuminabunt ut luna. Bestię meliores sunt illis. quę possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi. Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii. propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nichil custodit. ita sunt dii eorum lignei et argentei et inaurati. Eodem modo et in horto spina alba supra quam omnis auis sedet. similiter et mortuo proiecto in tenebris. similes sunt dii illorum lignei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et marmore quę super illos tineant. scietis itaque quia non sunt dii. Ipsi etiam postremo comeduntur. et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulachra. nam erit longe ab opprobriis.

Incipiunt lamentationes Iheremię prophetę quod est in titulo cynoth cum absolutione litterarum hebraicharum.

Et factum est postquam in captiuitatem ductus est israhel. et ierusalem destructa est. sedit Iheremias flens et planxit lamentatione hac in ierusalem et dixit. Aleph.

Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. facta est quasi uidua domina gentium. princeps prouinciarum facta est sub tributo. Beth.

Plorans plorauit in nocte. et lacrimę eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius. Omnes amici eius spreuerunt eam et facti sunt ei inimici. Gimel.

Migrauit iuda propter afflictionem et multitudinem seruitutis. habitauit inter gentes. nec inuenit requiem. Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. Deleth.

Uię syon lugent. eo quod non sint qui ueniant ad sollempnitatem. Omnes portę eius destructę. sacerdotes eius gementes. uirgines eius squalidę. et ipsa oppressa amaritudine. He.

Facti sunt hostes eius in capite. inimici eius locupletati sunt. quia dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius. paruuli eius ducti sunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. Vau. Et egressus est a filia syon omnis decor eius. facti sunt principes eius uelud arietes non inuenientes pascua. et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. Zai.

Et recordata est ierusalem dierum afflictionis suę et preuaricationis omnium desiderabilium

suor· que habuerat a dieb; antiquis:/
cū caderet populus eius in manu hostilj.
et n̄ esset auxiliator. Viderunt eā hostes/
et deriserunt sabbata eius. Heth.
Peccatū peccauit ihr̄lm̄/ ꝓpterea instabilis
facta est. Om̄s qui glorificabant eam
spreuerunt illā· q̄m uiderunt ignomi
niā eius/ ipsa aut̄ gemens· 7 conuersa est
retrorsum. Teth· Sordes eius in pedi
bus eius/ nec recordata est finis sui; depo
sita est uehementer/ n̄ habens consolato
rem. Vide dn̄e afflictionem meā/ q̄m
erectus est inimicus. Ioth. Manū suā
misit hostis ad omnia desiderabilia eius/
quia uidit gentes ingressas sanctuariū
suum. de q̄b; p̄ceperas ne intrarent eccle
siam tuam. Caph. Omnis populus eī
gemens. & querens panem/ dederunt
p̄tiosa queq; ꝓ cibo· ad refocillandam
animā. Vide dn̄e et considera/ quoniā
facta sum uilis. Lamech. O uos om̄s
qui transitis p uiā. attendite & uidete si ē
dolor sicut dolor meus/ q̄m uindemia
uit me ut locutus est dn̄s. in die ire fu
roris sui. Mem. De excelso misit ignē
in ossib; meis/ & erudiuit me. Expandit
rete pedib; meis/ conuertit me retrorsum.
Posuit me desolatā/ tota die merore cō
fectā. Nun. Vigilauit iugū iniquita
tum mearū in manu eius/ & conuolute
sunt & imposite collo meo. Infirmata est
in me uirtus mea/ dedit me dn̄s in manu
de qua n̄ potero surgere. Samech. Abstu
lit dn̄s om̄s magnificos meos de medio mei/
uocauit aduersū me tempus. ut contere
ret electos meos. Torcular calcauit dn̄s·
uirgini filie iuda. Ain. Idcirco ego plo
rans· et oculus meus deducens aquam/
quia longe factus est a me consolator·
conuertens animā meā. Facti st̄ filii mei

ꝑditi/ q̄m inualuit inimicus. Fe. Expan
dit syon manus suas/ n̄ ē qui consolet̄ eā.
Mandauit dn̄s aduersum iacob in circuitu
eius· hostes eius/ facta ē ihr̄lm quasi polluta
menstruis inter eos. Sade. Iustus ē dn̄s/
quia os eius ad iracundiā ꝓuocauit. Audite
obsecro uniuersi populi/ & uidete dolorem
meū. Virgines mee & iuuenes mei/ abierunt
in captiuitatem. Coph. Uocaui amicos meos.
et ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei & senes
mei in urbe consumpti sunt/ quia quesierunt
cibū sibi· ad refocillandā animā suam. Res.
Uide dn̄e q̄m tribulor/ uenter meus con
turbatus est. Subuersum ē cor meū in memet
ipsa/ q̄m amaritudine plena sum. Foris in
terfecit gladius/ & domi mors similis ē. Sen.
Audierunt quia ingemisco ego/ & n̄ ē qui
consoletur me. Om̄s inimici mei audierūt
malū meū/ letati sunt q̄m tu fecisti. Ad
duxisti diem consolationis/ et fient similes
mei. Thau. Ingrediatur omne malū corā
te/ & uindemia eos sicut uindemiasti me
ꝓpter omnes iniquitates meas. Multi enī
gemitus mei/ & cor meum merens. Aleph.
Quomodo obtexit caligine in furore suo
dominus filiā syon; ꝓiecit de celo ter
ram inclitā isr̄l/ et non est recordat̄ scabelli
pedū suorū. in die furoris sui. Beth. Preci
pitauit dn̄s nec pepercit/ omnia speciosa iacob.
destruxit in furore suo Munitiones uirginis
iuda. deiecit in terrā/ polluit regnū & princi
pes eius. Gimel. Confregit in ira furoris sui
omne cornu israhel/ auertit retrorsum dex
terā suā a facie inimici/ et succendit in ia
cob quasi ignem flāme deuorantis in gyro.
Deleth. Tetendit arcū suum quasi inimi
cus. firmauit dexterā suā quasi hostis.
et occidit omne quod pulchrū erat uisu.
in tabernaculo filie syon/ effudit quasi
ignem indignationem suā. He. Facť ē

dn̄s uelut inimicus. p̄cipitauit israhel. pre
cipitauit omnia menia eius. dissipauit mu
nitiones eius. et repleuit in filia iuda humi
liatū et humiliatam. Vav. Et dissipauit
quasi ortum tentorium suum. demolitꝰ ē
tabernaculū suum. Obliuioni tradidit
dn̄s in syon festiuitatem et sabbatū. et
obprobrio in indignatione furoris sui regem
et sacerdotem. Zai. Reppulit dn̄s altare
suum. maledixit sanctificationi suę. Tradi
dit in manu inimici muros turriū eius.
uocem dederunt in domo dn̄i. sicut in die
sollempni. Heth. Cogitauit dn̄s dissipare
murum filię syon. tetendit funiculum
suum. et non auertit manum suam
a pditione. luxit q; ante murale. et mu
rus pariter dissipatus est. Teth. Defixę
sunt in terra portę eius. pdidit et con
triuit uectes eius. regem eius et princi
pem eius. In gentibus non est lex. et
pphę eius non inuenerunt uisionē a dn̄o
Ioth. Sederunt in terra. conticuerunt
senes filię sion. consperserunt cinere ca
pita sua. uirgines ihrl̄m. Accincti sunt
ciliciis. abiecerunt in terra capita sua
uirgines iuda. Caph. Defecerunt p̄ la
crimis oculi mei. conturbata sunt uisce
ra mea. effusum est in terra iecur meū
sup contritione filię populi mei. cū defi
ceret paruus et lactans in plateis oppi
di. Lamed. Matribus suis dixerunt. ubi
est triticū et uinū. cū deficerent quasi
uulnerati in plateis ciuitatis. cū exhalarent
animas suas in sinu matrū suarū. Mem.
Cui compabo te. uel cui assimilabo te filia
iherusalem. Cui exequabo te. et consola
bor te filia syon. Magna enī uelud mare
contritio tua. quis medebitur tui. Nun.
Prophę tui uiderunt tibi falsa et stul
ta. nec apiebant iniquitatem tuā. ut te
ad penitentiam puocarent. Viderunt aut̄
tibi assumptiones falsas. et eiectiones. Samech.
Plauserunt sup te manibus. omnes transe
untes p uiam. sibilauerunt et mouerunt
caput suum. sup filiā iherusalem. Hecine
est urbs dicentes pfecti decoris. gaudium
uniuersę terrę. Ain. Aperuerunt sup
te os suum omnes inimici tui. sibilauerūt
et fremuerunt dentibus. et dixerunt. De
uorabimus eam. En ista est dies quā expec
tabamus. inuenimus. uidimus. Fe.
Fecit dn̄s quę cogitauit. cōpleuit sermonē
suum quem p̄ceperat a diebus antiquis.
Destruxit et non pepercit. et letificauit
sup te inimicum. et exaltauit cornu
hostium suorum. Sade. Clamauit cor
eorū ad dn̄m. sup muros filię syon. De
duc quasi torrentem lacrimas p diem
et noctem. et n̄ des requiem tibi. neque
taceat pupilla oculi tui. Coph. Consurge
lauda in nocte in principio uigiliarum.
effunde sicut aquā cor tuum ante con
spectū domini. Leua ad eū manus tuas.
p animab; paruulorū tuorū. qui defe
cerunt in fame et in capite omnium cō
pitorum. Res. Vide dn̄e et considera.
quem uindemiaueris ita. Ergo ne come
dent mulieres fructū suum. paruulus
ad mensurā palmę. Si occidit in sanc
tuario dn̄i. sacerdos et propheta. Sen.
Iacuerunt in terra foris. puer et senex.
uirgines meę et iuuenes mei. ceciderunt
in gladio. Interfecisti eos in die furoris
tui. pcussisti nec misertus es. Thav. Voca
sti quasi ad diem sollempnem qui terre
rent me. de circuitu. et non fuit in die
furoris dn̄i. qui effugeret et relinque
retur. Quos educaui et nutriui. ini
micus meus consumpsit eos.
Aleph.

E go uir uidens paupertatem meā· in uir
ga indignationis eius. Aleph. M e
minauit/ et adduxit in tenebris & non
ī lucem. Aleph. Tantū in me uertit· et conū
tit manum suam tota die. Beth. V etu
stam fecit pellem meā & carnem meam/
contriuit ossa mea. Beth. Edificauit in gy
ro meo/ & circūdedit me felle et labore.
Beth. In tenebrosis collocauit me· quasi
mortuos sempiternos. Gimel. C ircum
edificauit aduersū me ut non egrediar/
aggrauauit compedem meū. Gimel. Sed
et cū clamauero & rogauero/ exclusit ora
tionem meā. Gimel. Conclusit uias meas
lapidib; quadris/ semitas meas subuer
tit. Deleth. U rsus insidians factus est
michi/ leo in absconditis. Deleth. Semi
tas meas subuertit et confregit me/ po
suit me desolatam. Deleth. Tetendit ar
cū suum/ & posuit me quasi signū ad
sagittā. He. M isit in renib; meis filiā
pharetre sue. He. Factus sum in deri
sum omni populo/ canticū eorū tota
die. He. Repleuit me amaritudinibus/
inebriauit me absinthio. Vau. E t fre
git ad numerum dentes meos/ cibauit
me cinere. Vau. Et repulsa est anima
mea/ oblitus sum bonorū. Vau. Et dixi;
periit finis meus· et spes mea a dnō.
Zai. R ecordare paupertatis et transmi
grationis mee/ absinthii et fellis. Zai. Me
moria memor ero/ et tabescet in me ani
ma mea. Zai. Hec recolens in corde
meo/ ideo sperabo. Heth. M isericordie
dnī quia ñ sumus consumpti/ quia non
defecerunt miserationes eius. Heth. Sur
ge diluculo/ multa est fides tua. Heth.
Pars mea dns dixit anima mea/ pprte
rea expectabo eum. Teth. B onus ē dns
sperantibus in eum/ anime querenti illū.
Teth. Bonū ē psstolari cū silentio· saluta
re dnī. Teth. Bonū ē uiro/ cū portauerit
iugū ab adolescentia sua. Ioth. S edebit
solitarius· et tacebit/ quia leuabit se super
se. Ioth. Ponet in puluere os suum/ si forte
sit spes. Ioth. Dabit percutienti se maxillā/
saturabitur obprobriis. Caph. Q uia non
repellet in sempiternū dominus. Caph.
Quia si abiecit· et miserebitur/ secundū
multitudinem miserationū suarum. Caph.
Nō enī humiliauit ex corde suo· et abiecit
filios hominū. Lamech. E t contereret
sub pedibus suis omnes uinctos terre. La
mec. Ut declinaret iudiciū uiri in conspec
tu uultus altissimi. Lamech. Ut perue
reret hominem in iudicio suo/ dns ignora
uit. Mem. Q uis est iste qui dixit ut
fieret dnō non iubente. Mem. Ex ore altissi
mi ñ egredientur nec mala nec bona. Mem.
Quid murmurauit homo uiuens uir
pro peccatis suis. Nun. S crutemur
uias nostras/ & queramus et reuerta
mur ad dominum. Nun. Leuemus cor
da nrā· cū manibus ad dominū in celos.
Nun. Nos inique egimus et ad iracundi
am prouocauimus/ idcirco inexorabilis es.
Samech. Apparuisti in furore· & percussisti
nos/ occidisti nec pepercisti. Samech. Obposui
sti nubem tibi/ ne transeat oratio. Samech.
Eradicationem et abiectionem posuisti
me/ in medio populorū. Ain. A perue
runt sup nos os suum· omnes inimici.
Ain. Formido et laqueus facta est no
bis/ uaticinatio & contritio. Ain. Diuisio
nes aquarū deduxit oculus meus/ in con
tritione filie populi mei. Fe. O culus
meus afflictus est nec tacuit/ eo qđ non
esset requies. Fe. Donec respiceret et
uideret dns de celis. Fe. Oculus meus
depdatus ē animā meā· ī cunctis filiabus

urbis meę. Sade. Venatione ceperunt
me quasi avem inimici mei gratis. Sade.
Lapsa est in lacu vita mea, et posuerunt
lapidem sup(er) me. Sade. Inundaverunt
aquę sup(er) caput meū, dixi perii. Coph. In
vocavi nomen tuum dn̄e, de lacu novissi
mo. Coph. Vocem meā audisti, ne aver
tas aurem tuā a singultu meo et clamori
bus. Coph. Appropinquasti in die quan
do invocavi te, dixisti ne timeas. Res.
Iudicasti domine causam animę meę,
redemptor vitę meę. Res. Vidisti dn̄e
iniquitatem eorū adversum me, iudi
ca iudiciū meū. Res. Vidisti dn̄e omnem
furorem, universas cogitationes eorum
adversū me. Sen. Audisti opprobriū
eorū dn̄e, omnes cogitationes eorū ad
versū me tota die. Sen. Labia insur
gentium michi et meditationes eorum
adversum me tota die. Sen. Sessionem
eorū et resurrectionem eorū vide, ego
sum psalmus eorū. Thav. Reddes eis
vicem dn̄e, iuxta op(er)a manuum suarū.
Thau. Dabis eis scutū cordis laborem
tuum. Thau. P(er)sequeris in furore et
conteres eos sub cęlis dn̄e. Aleph.
Quomodo obscuratū est aurū, mutat(us)
est color optimus, dispsi sunt lapides
sanctuarii in capite omniū platearū. Beth.
Filii syon inclití et amicti auro primo,
quomodo reputati sunt in vasa testea, op(er)is
manuum figuli. Gimel. Sed et lamię
nudaverunt mammā, lactaverunt ca
tulos suos. Filia populi mei crudelis, qua
si strutio in deserto. Deleth. Adhesit
lingua lactantis ad palatū eius in siti,
parvuli petierunt panem, et non erat
qui frangeret eis. He. Qui vescebā
tur voluptuose interierunt in viis,
q(ui) nutriebant(ur) in croceis āplexati s(un)t stercora.

Vav. Et maior effecta est iniquitas
filię populi mei peccato sodomorū, quę
subversa est in momento, et n̄ ceperunt
in ea manus. Zai. Candidiores nazarę
ri eius nive, nitidiores lacte, rubicundi
ores ebore antiquo, saphiro pulchriores.
Heth. Denigrata est sup(er) carbones facies
eorū, et n̄ sunt cogniti in plateis. Adhesit
cutis eorū ossibus, aruit et facta est quasi
lignū. Theth. Melius fuit occisis gladio
quā interfectis fame, q(uonia)m isti extabuerūt
consumpti ... ab sterilitate terrę. Ioth.
Manus mulierū misericordiū coxerunt
filios suos, facti sunt cib(us) earū in contriti
one filię populi mei. Caph. Cōplevit dn̄s
furorem suum, effudit irā indignationis
suę, et succendit ignem in syon, et devora
vit fundamenta eius. Lamech. Non cre
diderunt reges terrę, et universi habita
tores orbis, q(uonia)m ingrederetur hostis et
inimicus p(er) portas ierusalem. Mem.
Propter peccata p(ro)phetarū eius, et in
iquitates sacerdotū eius, hęc omnia contige
runt, q(ui) effuderunt in medio sanguinem
iustorū. Nun. Erraverunt cęci in plate
is, polluti sunt in sanguine. Cūq(ue) ingredi
n̄ possent, tenuerunt lacinias suas. Samech.
Recedite polluti clamaverunt eis, recedi
te, abite, nolite tangere. Iurgati quippe
sunt, et cōmoti dixerunt: Inter gentes
n̄ addet ultra ut inhabitet in eis. Ain.
Facies dn̄i divisit eos, n̄ addet ut respi
ciat eos. Facies sacerdotū n̄ erubuerunt,
neq(ue) senū misertí sunt. Fe. Cū adhuc
subsisteremus, defecerunt oculi n(ost)ri ad
auxiliū n(ost)rm vanū, cū respiceremus at
tenti ad gentē quę salvare nos n̄ poterat.
Sade. Lubricaverunt vestigia n(ost)rā in
itinere plateaū n(ost)rarū, appropinquavit
finis n(oste)r, cōpleti s(un)t dies n(ost)ri, q(ui)a venit finis n(oste)r.

Coph Velociores fuerunt psecuto
res nri aquilis celi. sup montes psequu
ti sunt nos. in deserto insidiati sunt nobis.
Res Sps oris nri xps dns captus est
in peccatis nris. cui diximus in umbra tua
uiuemus in gentib. Sen. Gaude et letare
filia edom que habitas in terra hus. ad te quoq;
perueniet calix. inebriaberis atq; nudaberis.
Thau. Completa e iniquitas tua filia
syon. nec addet ultra ut transmigret te.
Visitauit iniquitatem tuam filia edom. di
scoopuit peccata tua. Oratio iheremie pphe.
Recordare dne quid acciderit nobis. intuere
et respice obprobriu nrm. hereditas nra uer
sa e ad alienos. domus nre ad extraneos. Pu
pilli facti sumus absq; patre. matres nre quasi
uidue. Aquam nram pecunia bibimus. ligna
nra ptio comparauimus. ceruicib minabamur.
lassis n dabatur requies. Egypto dedimus
manu et assiriis. ut saturaremur pane. Patres
nri peccauerunt et n sunt. et nos iniquitates
eor portauimus. Serui dnati st nri. et non
erat q redimeret de manu eorum.
In animab nris afferebamus panem. a facie
gladii in deserto. Pellis nra quasi clibanus
exusta est. a facie tepestatu famis. Mulieres
in syon humiliauerunt. uirgines in ciuita
tib iuda. Principes manu suspensi sunt. et
facies senum n erubuerunt. Adolescentib
impudice abusi sunt. et pueri in ligno corru
erunt. Senes de portis defecerunt. iuuenes de
choro psallentiu. Defecit gaudiu cordis nri.
uersus e in luctu chorus nr. Cecidit corona capi
tis nri. ue nobis qa peccauim. Pptrea mestu fac
tu e cor nrm. ideo contenebrati st oculi nri. Ppt
montem sion qa disperiit. uulpes ambulauert
i eo. Tu autem dne in eternu pmanebis. et soliu
tuum in generatione et generatione. Quare
in ppetuum obliuisceris nri. et derelinques
nos in longitudine dieru. Converte nos
dne ad te et conuertemur. innoua dies no
stros sicut a principio. Sed piciens reppulisti
nos. iratus es contra nos uehementer.

Expliciunt lamentationes iheremie pphe.
Incipit plogus beati iheronimi in apocalipsi.

Iohannes apls et euangelista a dno xpo elect
atq; dilectus in tanto amore dilectionis
ab eo e habitus. ut in cena sup pectus eius
recumberet. et ad crucem astanti soli matrem
propriam comendasset. ut quem nubere uo
lentem ad amplexu uirginitatis asciuerat.
ipsi etiam custodiendam uirginem tradidisset.
Hic itaq; cu pter uerbu di et testimoniu ihu
xpi in pathmos insula exilio portaret. illic ab
eodem apocalipsis ostensa describit. ut sicut
in principio canonis id est libri geneseos incor
ruptibile principiu pnotatur. ita etiam incor
ruptibilis finis p uirginem in apocalipsi red
deret dicentis. Ego a et w. initiu et finis.
Hic e iohannes. qui sciens superuenisse sibi
diem egressionis de corpore. conuocatis in ephe
so discipulis. descendit in defossum sepultu
re sue locu. orationeq; copleta reddidit spm
tam a dolore mortis factus extraneus. qua a cor
ruptione carnis noscit alienus. Cuius tamen
scriptur dispositio. uel libri ordinatio ideo
a nobis p singula n exponit. ut nescientibus
inquirendi desideriu collocet. et querentibus
laboris fruct. et do magisteriu doctrina seruet.

Explicit plogus. Incipiunt capitula.

I Iohannes vii ecclis que sunt in asia.
II Scribe q que uidisti. et q st. et q oportet fieri p hec
III Post hec uidi. et ecce hostium aptu in celo.
IIII Et uidi in dextera sedentis s thronu libru aptu
V Et uidi qd apuisset agnus unu de vii sigillis.
VI Post hec uidi qttuor angelos stantes s iiii angulos terre
VII Post hec uidi tbam magnam q dinumerare nemo poterat
VIII Et cu apuis et sigillu septimu fcm e silentiu i celo.
VIIII Et uidi aliu angelm forte descendentem de celo amictu n
X Et uoce q audiui de celo itm loquentem mecum.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

xi Et vii angl's tuba cecinit. & facte s̄t uoces magne i celo
xii Et apti ē tēplū dī i celo. & uisa ē archa testamti eī i tēplo
xiii Et factū ē pliū i celo. mychael & angli eī pliabant cū dra.
xiiii Et uidi aliā bestiā ascendentē de terra.
xv Et uidi. & ecce agnus stabat sup montē syon. & cū illo
xvi Post hec uidi & ecce aptū ē tēplū tabnaculi testimonij i celo
xvii Et uenit un' de septē angelis. q habebat vii. plagas. & lo.
xviii Et p' hec uidi aliū anglm descendentē de celo habētē po.
xix Post h audiui qsi uocē magnā turbar multar dicētiū alla
xx Et uidi celū aptū. & ecce eq' alb; & q sedebat i eo uocabat
xxi Hec ē resurrectio prima. (plagis nouissimis.
xxii Et uenit un' de vii angelis hntib' fialas vii. plenas
xxiii Et ostendit m̄i fluuī aque uiue splendidū tāq̄ christal.
xxiiii Et dx' m̄i. hec uerba fidelissima et uera sunt
xxv Ego ihs misi anglm meū testificari uobis hec.

Incipit liber apokalipsis.

Apocalipsis ihū xpisti. quam dedit illi dš palā facere seruis suis. que oportet fieri cito. & significauit mittens p anglm suum seruo suo Johanni. qui testimonium phibuit uerbo dī. & testimoniū ihū xpisti. quecūq; uidit. Beatus qui legit & q audit uerba pphetie huius. & seruat ea. que in ea
I scripta sunt. Tempus eni ppe est. Johannes septem ecclesiis que sunt in asia. Gratia uobis & pax ab eo qui est. et qui erat & qui uenturus ē. et a septem spiritibus. qui in conspectu throni eius sunt. et ab ihū xpō qui est testis fidelis. primogenitus mortuor. et princeps regū terre. qui dilexit nos. & lauit nos a peccatis nostris in sanguinē suo. & fecit nos regnū & sacerdotes. deo et patri suo. Ipsi glā & imperium in secula seculor. amen. Ecce uenit cū nubibus. et uidebit eū omnis oculus. et qui eum pupugerunt. & plangent se sup se om̄s tribꝰ terre. etiā amen. Ego sum alpha et w. principium et finis dicit dn̄s dš. q ē. & q erat. & q uenturꝰ est.

Ego iohannes frater uester. & consors et particeps in tribulatione et regno. et patientia in ihū. fui in insula que apellatur pathmos. ppter uerbū dī. & testimoniū ihesu. fui in spū in dnica die; & audiui post me uocē magnā tamquā tube dicentis. Qd uides scri be in libro. et mitte septem ecclesiis. ephesum et smirnā. et pgamū. & thiatirā. et sardis. et philadelfiā. & laodiciā. Et conuersus sū ut uiderem uocem. que loquebat mecum. Et conuersus uidi septem candelabra aurea et in medio septem candelabror aureorum. similem filio hominis. uestitū podere. & precinctū ad mamillas zona aurea. Caput autē eius. & capilli erant candidi. tanquā lana alba. & tāquā nix. & oculi eius uelut flāma ignis. et pedes eius similes auricalco. sicut in camino ardenti. Et uox illius tāquā uox aquarū multarū. & habebat in dextera sua stellas septē. et de ore eius gladius ex utraq; parte acutus exibat. et facies eius sicut sol lucet in uirtute sua. Et cū uidissem eum. cecidi ad pedes eius. tanquā mortuus. Et posuit dexterā suā sup me dicens. Noli timere. Ego sū primus et nouissimus. & uiuus. & fui mortuus. et ecce sum uiuens in secula seculor. & habeo claues mortis. et inferni. II

Scribe g que uidisti. et que s̄t. & que oportet fieri post hec. Sacramentū septem stellarū. quas uidisti in dextera mea. et septem candelabra aurea. septē stelle angeli sunt septem ecclārū. et candelabra septem. septē ecclē sunt. Et angelo ephesi ecclīe scribe. Hec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua. qui ambulat in medio septem candelabrorū aureorū. Scio opa tua. & laborem & patientiā tuā. & qā n̄ potes sustinere malos.

et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse.
& non sunt. et inuenisti eos mendaces. & pa
tientiã habes. & sustinuisti ꝓpter nomen
meum. et non defecisti. Sed habeo aduer
sus te. q᷒ caritatem tuam primã reliquisti.
Memor esto itaq; unde excideris. & age pe
nitentiã. & prima opera fac. Sin autem
uenio tibi. & mouebo candelabrum tuũ
de loco suo. nisi penitentiã egeris. Sed hoc
habes. quia odisti facta nicholaitarũ. que
et ego odi. Qui habet aures. audiat quid
sp̃s dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere
de ligno uite. q᷒ ẽ in paradyso dĩ mei.
Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit
ꝑmus et nouissimus. qui fuit mortuus
& uiuit. Scio tribulationem tuã. & paup
tatem tuã. sed diues es. & blasphemaris
ab his qui se dicunt iudeos esse & ñ sunt.
sed sunt sinagoga sathane. Nichil horum
timeas. que passurus es. Ecce missurus est
diabolus ex uobis in carcerem ut tempte
mini. et habebitis tribulationem diebus
decem. Esto fidelis usq; ad mortem. & dabo
tibi coronam uite. Qui habet aures. audiat
quid sp̃s dicat ecclesiis. Qui uicerit. ñ le
detur a morte secunda.
Et angelo pgami eccle scribe. Hec dicit
qui habet romphea ex omni parte acu
tam. Scio ubi habitas. ubi sedes ẽ sathane.
& tenes nomen meũ. & ñ negasti fidem
meã. et in dieb; antiphas testis mei fidelis
qui occisus est apud uos. ubi sathanas ha
bitat. Sed habeo aduersus te pauca. Ha
bes illic tenentes doctrinã balaam. qui
docebat balaac mittere scandalũ coram
filiis isrl. edere et fornicari; Ita habes et
tu. tenentes doctrinã nicholaitarũ. Si
militer penitentiã age. Si quominus
ueniã tibi cito. & pugnabo cũ illis in
gladio oris mei. Qui habet aures. audiat
quid sp̃s dicat ecclesiis. Vincenti dabo
manna absconditũ. et dabo illi calculũ
candidũ. & in calculo nomen nouum
scriptũ. q᷒ nemo scit. nisi qui accipit.
Et angelo thiathire eccle scribe. Hec dic
filius dĩ. qui habet oculos tanquam
flãmã ignis. & pedes eius similes aurical
co. Noui opa tua … et fidem et caritatẽ
& ministerium. & patientiã tuã. et opera
tua nouissima plura prioribus. Sed ha
beo aduersus te. quia ꝑmittis mulierem
iezabel. que se dicit ꝓphetem docere. et
seducere seruos meos. fornicari et man
ducare de ydolothitis. Et dedi illi temp̃
ut penitentiã ageret. & ñ uult penitere
a fornicatione sua. Et ecce mitto eã in
lectũ. et qui mechantur cum ea in tribu
lationem maximã. nisi penitentiã ege
rint ab opibus suis. et filios eius inter
ficiã in mortem. et scient omnes ecclesie.
quia ego sum scrutans renes et corda. & da
bo unicuiq; uestrũ secundũ opera uestra.
Vobis aut̃ dico ceteris. qui thiathyre estis
quicumq; non habent doctrinã hanc.
qui non cognouerunt altitudines satha
ne. quemadmodũ dicunt. non mittam
sup uos aliud pondus. tamen id quod
habetis tenete. donec ueniam. Et qui ui
cerit. et qui custodierit usq; in finem
opa mea. dabo illi potestatem sup gentes
et reget illas in uirga ferrea. et tanquam
uas figuli confringentur. sicut et ego accepi
a patre meo. et dabo illi stellã matutinam.
Qui habet aures. audiat quid sp̃c dicat ec
Et angelo ecclesie sardis clesiis.
scribe. Hec dicit qui habet septẽ sp̃s
dĩ. et septem stellas. Scio opa tua. quia
nomen habes q᷒ uiuas. et mortuus es.
Esto uigilans. & confirma cetera que
moritura erant. Non enĩ inuenio opa tua

plena coram dõ meo. In mente ḡ habe
qualiter acceperis et audieris. et serua. & pe
nitentiã age. Si ḡ ñ uigilaueris. ueniam
ad te tãquã fur. et nescies qua hora ueniam
ad te. Sed habes pauca nomina in sardis.
qui non inquinauerunt uestimenta sua.
& ambulant mecũ in albis. quia digni sunt.
Qui uicerit sic uestietur uestimentis albis.
et non delebo nomen eius de libro uite. et
confitebor nomen eius corã patre meo. & corã
angelis eius. Qui habet aures audiat qd sps
Et angelo philadelphie   dicat ecclesiis
ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et uerus.
qui habet clauim dauid. qui aperit et nemo
claudit. claudit & nemo aperit. Scio opera tua.
Ecce dedi coram te ostium apertũ qd nemo po
test claudere. quia modicã habes uirtutem.
et seruasti uerbũ meũ. & ñ negasti nomen
meũ. Ecce dabo de sinagoga sathane. qui
dicunt se iudeos esse et non sunt. & menti
untur. Ecce faciã illos ut ueniant. & ado
rent ante pedes tuos. et scient quia ego
dilexi te. Qm seruasti uerbũ patientie.
et ego te seruabo ab hora temptationis
que uentura est in orbem uniuersum. temp
tare habitantes in terra. Ecce uenio cito. te
ne qd habes. ut nemo accipiat coronã tuã.
Qui uicerit faciã illũ columpnã in templo
dĩ mei. et foras ñ egredietur amplius. et
scribã sup eũ nomen dĩ mei. et nomen ciui
tatis dĩ mei noue ihrlm. que descendit
de celo a deo meo. & nomen meũ nouum.
Qui habet aures. audiat qd sps dicat ecclesiis.
Et angelo laodicie eccle scribe. Hec dic
amen testis fidelis et uerus. q ẽ principiũ
creature dĩ. Scio opera tua. quia neq; frigid
es neq; calidus. Utinã frigidus esses aut
calidus. Sed quia tepidus es. et nec frigid
nec calidus. incipiã te euomere ex ore meo.
quia dicis diues sum. et locupletatus.

et nullius egeo. & nescis quia tu es miser. &
miserabilis. et paup. & cecus. 7 nudus.
Suadeo tibi emere a me aurum ignitum
pbatũ. ut locuples fias. & uestimentis al
bis induaris. et ñ appareat confusio nu
ditatis tue. & collirio inunge oculos tuos
ut uideas. Ego quos amo. arguo & castigo.
Emulare ḡ. & penitentiã age. Ecce sto ad osti
um & pulso. Si quis audierit uocem meam.
et apperuerit michi ianuã. introibo ad illũ
& cenabo cũ illo. et ipse mecũ. Qui uicerit
dabo ei sedere mecũ in throno meo. sicut
& ego uici. et sedi cũ patre meo in throno eius.
Qui habet aures. audiat quid sps dicat ecclesiis
Post hec uidi. & ecce ostium apertũ IIII
in celo. Et uox prima quã audiui. tã
quã tube loquentis mecũ dicens. Ascende
huc. & ostendã tibi que oportet fieri post hec.
Statĩ q; fui in spu. Et ecce sedes posita erat
in celo. et supra sedem sedens. Et qui se
debat. similis erat aspectui lapidis iaspidis
et sardini. Et yris erat in circuitu sedis. si
milis uisioni smaragdine. Et in circuitu se
dis sedilia uiginti quattuor. et sup thronos
uiginti quattuor seniores sedentes. circum
amicti uestimentis albis. et in capitib; eor
corone auree. Et de throno pcedunt ful
gura. & uoces. et tonitrua. & septem lampa
des ardentes ante thronũ. que sunt septem
spc dĩ. Et in conspectu sedis tamquã mare
uitreũ. simile christallo. Et in medio sedis
et in circuitu sedis. quattuor animalia ple
na oculis ante et retro. Et animal primum.
simile leoni. Et secdm animal. simile uitu
lo. Et tertiũ animal. habens faciem qua
si hominis. Et quartũ animal. simile aqle
uolanti. Et quattuor animalia singula
eorũ habebant alas senas. & in circuitu
et intus. plena sunt oculis. Et requiem ñ
habebant die ac nocte dicentia. Sanctus

sc̄s · sc̄s · dn̄s d̄s omp̄s / qui erat · et qui est
et qui uenturus ē · Et cū darent illa quat
tuor animalia · gl̄am · et honorem · et bene
dictionem · sedenti sup̄ thronū · uiuenti in
secula seculorū · procidebant uiginti quattu
or seniores · ante sedentem in throno · et ado
rabant uiuentem in secula seculorum / et mitte
bant coronas suas ante thronū dicentes ·
Dignus es dn̄e d̄s nr̄ accipe gl̄am et honorē
et uirtutem / quia tu creasti omnia · et propter
uoluntatem tuā erant · et creata sunt IIII ·
Et uidi in dextera sedentis sup̄ thronū li
brū scriptū · intus et foris / signatū sigillis
septem · Et audiui angelū fortem · p̄dicantem
uoce magna · Quis est dignus aperire librum /
et soluere signacula ejus · Et nemo poterat
in celo · neq; in terra · neq; subtus terrā aperire
librū / neq; respicere illū · Et ego flebā mul
tum / quia nemo dignus inuentus ē aperire li
brū · nec uidere eū · Et unus de senioribus
dixit michi · Ne fleueris · Ecce uicit leo de
tribu juda · radix dauid · aperire librū / et soluere
signacula eius · Et uidi · et ecce in medio thro
ni · et quattuor animalium · et in medio seniorum ·
agnū stantem · tanquā occisum · habentē cornua
septem · et oculos septē / qui sunt septem sp̄s dī
missi in omnem terram · Et uenit · et accepit
de dextera sedentis in throno librū · Et cum
aperuisset librū / quattuor animalia · et ui
ginti quattuor seniores ceciderunt coram
agno · habentes singuli cytharas et phialas
aureas · plenas odoramentorum · quę sunt orati
ones sanctorum / et cantabant canticū nouum
dicentes · Dignus es dn̄e accipere librum ·
et aperire signacula ejus · q̄m occisus es et
redemisti nos d̄o in sanguine tuo · ex omni
tribu et lingua · et populo et natione / et
fecisti nos d̄o nr̄o regnū et sacerdotes ·
et regnabunt sup̄ terrā · Et uidi · et audiui
uocem angelorum multorū in circuitu

throni · et animaliū et seniorū · et erat nume
rus eorum milia miliū / uoce magna dicentium ·
Dignus est agnus qui occisus est accipere uir
tutem · et diuinitatem · et sapientiā · et fortitu
dinem / et honorem · et gl̄iam · et benedictionē ·
Et omnem creaturā quę in celo est · et quę
sup̄ terrā · et sub terra · et quę sunt in mari ·
et quę in eo sunt · om̄s audiui dicentes · seden
ti in throno et agno · Benedictio · et honor · et
gl̄a · et potestas · in secula seculorū · Et quattuor
animalia dicebant amen / et uiginti quattuor
seniores · ceciderunt in facies suas · et adorauerūt
Et uidi q̄d aperuisset agnus V ·
de septem signaculis unū / et audiui
unum de quattuor animalib; dicentem
tanquā uocem tonitrui · Veni et uide · Et
uidi · et ecce equus albus · et qui sedebat sup̄
illū · habebat arcū · et data ē ei corona / et
exiuit uincens ut uinceret · Et cū aperuisset
sigillū secūdū / audiui secūdū animal dicens ·
Veni et uide · Et exiuit alius equus rufus ·
et qui sedebat sup̄ eū · datū est ei accipere
pacem de terra · et ut inuicem se interficiāt /
et datus est illi gladius magnus · Et cū ape
ruisset sigillū tertiū / audiui tertiū animal
dicens · Veni et uide · Et ecce equus niger · et q̄
sedebat sup̄ eū habebat stateram in manu
sua · Et audiui tāquā uocē in medio q̄ttuor
animaliū dicentem · Bilibris tritici denario
et tres bilibres ordei denario / et uinū · et
oleū ne leseris · Et cū aperuisset sigillum
quartū / audiui uocem quarti animalis di
centis · Veni et uide · Et ecce equus pallidus /
et q̄ sedebat desup̄ · nomen illi mors / et infer
nus sequebat̄ eū · Et data est illi potestas
sup̄ quattuor partes terrę / interficere gladio ·
et fame · et morte · et bestiis terrę · Et cum
aperuisset sigillū quintū / uidi sub altare
animas interfectorū propter uerbū dī · et
propter testimoniū q̄d habebant / et clamabāt

uoce magna dicentes: Usq; quo dñe scs & uer(us)
ñ iudicas et uindicas sanguinem nostrum
de his qui habitant in terra. Et datę sunt
illis singulę stolę albę. et dictũ est illis: ut
requiescerent tempus adhuc modicũ donec
impleantur conserui eorũ & fratres eorum
qui interficiendi sunt sicut et illi. Et uidi
cũ aperuisset sigillum sextũ. et ecce terre
motus factus est magnus. et sol factus est
niger tanquã saccus cilicinus. et luna
tota facta ẽ sicut sanguis. et stellę celi
ceciderunt sup terram. sicut ficus mittit
grossos suos. cũ a uento mouetur. Et celũ
recessit sicut liber inuolutus. et omnis
mons et insulę de locis suis mote sunt. Et
reges terrę. et principes. & tribuni. & diuites
& fortes. & omnis seruus et liber abscondę
runt se in speluncis et petris montiũ. et
dicunt montib; et petris cadite super nos.
et abscondite nos a facie sedentis supra thro
nũ et ab ira agni. qm̃ uenit dies magnus
iræ ipsorum. Et quis poterit stare. VI.
Post hec uidi quattuor angelos stantes sup
quattuor angulos terre. tenentes quattuor
uentos terrę. ne flarent super terrã neq;
supra mare. neq; in ullam arborẽ. Et uidi
alterũ angelum ascendentem ab ortu solis.
habentem signũ dĩ uiui. Et clamauit uo
ce magna quattuor angelis quib; datũ ẽ
nocere terrę et mari dicens. Nolite noce
re terre et mari. neq; arboribus. quoad
usq; signemus seruos dĩ nrĩ in frontib(us) eor(um).
Et audiui numerũ signatorũ. centum
quadraginta quattuor milia signati.
ex omni tribu filiorum israhel.
Ex tribu iuda. duodecim milia signati.
Ex tribu ruben. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Gad. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Aser. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Neptali. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Manasse. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Symeon. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Leui. duodecĩ milia signati.
Ex tribu ysachar. duodecĩ milia signati.
Ex tribu zabulon. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Ioseph. duodecĩ milia signati.
Ex tribu Beniamin. duodecĩ milia signati.
VII Post hec uidi turbã magnã quã dinume
rare nemo poterat ex omnib; gentibus
& tribubus. et populis et linguis stantes ante
thronũ in conspectu agni amicti stolis albis.
et palmę in manibus eorũ. Et clamabant
uoce magna dicentes. Salus dõ nrõ q̃ sedet
sup thronũ. et agno. Et omnes angeli stabant
in circuitu throni et seniorũ et quattuor
animaliũ. Et ceciderunt in conspectu thro
ni in facies suas. & adorauerunt dñm dicen
tes amen. Benedictio. et claritas. & sapien
tia. & gratiarũ actio. honor. et uirtus et
fortitudo dõ nrõ in secula seculorũ amen.
Et respondit unus de senioribus dicens mi
hi. qui amicti sunt stolis albis. qui sunt
et unde uenerunt. Et dixi illi. Dñe mi
tu scis. Et dixit michi. Hi sunt qui uenerunt
de tribulatione magna. & lauerunt stolas
suas. et dealbauerunt eas in sanguine agni.
Ideo sunt ante thronũ dĩ. seruiunt ei die ac
nocte in templo eius. et qui sedet in throno
habitat sup illos. Non esurient neq; sitient
amplius. neq; cadet sup illos sol. neq; ullus
estus. qm̃ agnus qui in medio troni est reget
eos. et deducet eos ad uitę fontes aquarum.
Et absterget ds omnem lacrimã ab oculis eor(um).
Et cũ aperuisset sigillũ septimũ. VIII.
factũ ẽ silentiũ in celo. quasi media hora.
Et uidi septem angelos stantes in conspectu
dĩ. & datę sunt illis septem tubę. Et alius
angelus uenit et stetit ante altare. habens
thuribulũ aureũ. & data sunt ei incensa
multa. ut daret de orationibus sanctorũ

omnium super altare aureũ· qd ẽ ante thro
num. Et ascendit fumus incensorũ de oratio
nib; sanctorũ de manu angeli corã deo. Et
accepit angelus thuribulũ· & impleuit illud
de igne altaris· et misit in terrã. Et facta st̃
tonitrua· et uoces· et fulgura· & terremotꝰ
magnus. Et septem angeli qui habebant
septem tubas· parauerũt se· ut tuba canerẽt.
Et primus angelus tuba cecinit· & facta est
grando et ignis mixta in sanguine· & mis
sum est in terrã. Et tertia pars terrę cõbu
sta est· et tertia pars arborũ combusta est·
et omne fenũ uiride combustũ ẽ. Et scd̃s
angelus tuba cecinit· et tanquã mons
magnus igne ardens· missus est in mare.
Et facta est tertia pars maris sanguis·
et mortua est tertia pars creaturę quę
habebant animas· et tertia pars nauium
interiit. Et tertius angelus tuba cecinit·
et cecidit de celo stella magna ardens tã
quã facula· et cecidit in tertiã partem flu
minũ· & in fontes aquarũ· et nomen stel
lę dicitur absinthiũ. Et facta est tertia
pars aquarũ in absinthium· & multi ho
mines mortui sunt de aquis· q̃a amare fac
tę sunt. Et quartus angelus tuba ceci
nit· et pcussa ẽ tertia pars solis· et tertia
pars lune· et tr̃tia pars stellarũ· ita ut obscu
raretur tertia pars earũ· & diei ñ luceret
pars tertia· et noctis similiter. Et uidi· et
audiui uocem unius aquilę uolantis p
mediũ cęlũ· dicentis uoce magna. Ve. ve.
ve habitantib; in terra· de ceteris uocib;
triũ angelorũ qui erant tuba caniturí.
Et quintus angelus tuba cecinit· et uidi
stellã de celo cecidisse in terram· & data ẽ
illi clauis putei abyssi. Et apuit puteum
abyssi· & ascendit fumus putei· sicut fumꝰ
fornacis magnę· et obscuratus ẽ sol et aer
de fumo putei. Et de fumo putei exierũt

locustę in terrã· & data est illis potestas·
sicut habent potestatem scorpiones terrę.
Et pceptũ ẽ illis· ne lederent fenũ terrę·
neq; omne uiride neq; omnem arborem·
nisi tantũ homines· qui ñ habẽt signũ dĩ
in frontib; suis. Et dictũ ẽ illis ne occiderẽt
eos. sed ut cruciarentur mensib; quinque·
et cruciatꝰ eorũ ut cruciatꝰ scorpii cũ pcutit
hominem. Et in dieb; illis querent homines
mortem. et ñ inuenient eã· et desiderabũt
mori· et fugiet mors ab eis. Et similitudi
nes locustarũ· similes equis paratis in pre
lium· et sup capita earũ tanquã coronas
similes auro· et facies earũ· sicut facies
hominũ. Et habebant capillos sicut capil
los mulierum· et dentes earũ sicut leo
nũ erant· et habebant loricas sicut loricas
ferreas. Et uox alarũ earũ sicut uox cur
ruum equorũ multorũ currentiũ in bel
lum· et habebant caudas similes scorpio
nũ· et aculei erant in caudis earũ. Pote
stas earũ nocere hominib; mensib; quinq;
Et habebant sup se regem angelũ abyssi·
cui hebraice nomen abbadon· grece autẽ
apollion· et latine habens nom̃ exterminans.
Ve unũ abiit· et ecce ueniunt adhuc duo
ue post hec. Et sextus angelus tuba ceci
nit· et audiui uocem unã ex cornibus al
taris aurei· qd ẽ ante oculos dĩ· dicentem
sexto angelo qui habebat tubã. Solue quat
tuor angelos· qui alligati sunt in flumĩe
magno eufrate. Et soluti sunt quattuor
angeli· q̃ parati erant in horã & diem· et
mensem· & annũ· ut occiderent tertiam
partem hominũ. Et numerus equestris
exercitus· uicies milies dena milia audiui
numerũ eorũ. Et ita uidi equos in uisione·
et qui sedebant sup eos· habentes loricas
igneas et iacinctinas· et sulphureas. Et
capita equorũ erãt tãquã capita leonũ·

et de ore ipsorū pcedit ignis et fumus
et sulphur. Ab his trib; plagis occisa est
tertia pars hominū. de igne et fumo et sul
phure. qui pcedebat ex ore ipsorū. Potestas
enim equorū in ore eorū est. et in caudis eorum.
Nam caude eorum similes serpentib; habentes
capita. et in his nocent. Et ceteri homines
qui non sunt occisi in his plagis. neq; penitē
tiam egerunt de opib; manuum suarum
ut n̄ adorarent demonia et simulachra
aurea et argentea. erea et lapidea et lignea
que neq; uidere possunt. neq; audire. neq;
ambulare. et n̄ egerunt penitentiā ab ho
micidiis suis. neq; a ueneficiis suis. neq;
a fornicatione sua. neq; a furtis suis. viiii.
Et uidi aliū angelū fortem descendentem
de celo amictū nube. et yris in capite eius.
et facies eius erat ut sol. et pedes eius tanquā
columpna ignis. et habebat in manu sua li
bellū apertū. et posuit pedem suum dextrū
sup mare. sinistrū autem sup terrā. et cla
mauit uoce magna quem admodū leo cū
rugit. Et cū clamasset. locuta sunt septē
tonitrua uoces suas. Et cū locuta fuissent
septem tonitrua uoces suas. scripturus erā.
Et audiui uocem de celo dicentem. Sig
na que locuta sunt septem tonitrua. et no
li ea scribere. Et angelus quem uidi stan
tem supra mare et supra terrā. leuauit
manū suā ad celū. et iurauit p uiuentem
in secula seculorū. qui creauit celū. et ea
que in illo sunt. et terrā et ea que in ea
sunt. et mare. et ea que in eo sunt. quia tempus
amplius non erit. sed in dieb; uocis septi
mi angeli. cū cepit tuba canere consūma
bitur misteriū di. sicut euuangelizauit
p seruos suos prophetas. Capitulum x.
Et uox quā audiui de celo iterū loquen
tem mecū et dicentem. Uade et accipe
librū apertū de manu angeli stantis supra
mare et supra terrā. Et abii ad angelū. di
cens ei. ut daret michi librū. Et dixit michi.
Accipe librū. et deuora illū. et faciet ama
ricare uētrem tuum. sed in ore tuo erit dulce
tāquā mel. Et accepi librū de manu angli
et deuoraui eū. et erat in ore meo tāquā mel
dulce. Et cū deuorassem eū. amaricatus est
uenter meus. Et dicit m̄. Oportet te iterum
pphetare populis et gentib; et linguis. et re
gibus multis. Et dedit michi calamū simi
lem uirge dicens. Surge et metire teplū dei.
et altare. et adorantes in eo. Atriū autē qd ē
foris templū. eice foras. et ne metiaris illud
qm̄ datū est gentib;. Et ciuitatem sanctam
calcabunt mensib; quadraginta duobus.
et dabo duob; testib; meis et pphetabunt
dieb; mille ducentis quadraginta amicti
saccis. Hi sunt due oliue. et duo candela
bra. in conspectu dnī terre stantes. Et si quis eos
uoluerit nocere. ignis exiet de ore ipsorum. et deuo
rabit inimicos eorum. Et si quis uoluerit eos ledere.
sic oportet eū occidi. Hi habent potestatē claudēdi
celū. ne pluat dieb; pphie ipsorum. et potestatē hnt
sup aqs conūtēdi eas i sāguinē. et pcutere trā oī pla
ga. quocienscūq; uoluerint. Et cū finierint testi
moniū suum. bestia que ascendit de abis
so. faciet aduersus illos bellū. et uincet illos.
et occidet illos. et corpora eorū iacebunt in
plateis ciuitatis magne. que uocatur spirita
liter sodoma et egiptus. ubi et dns eorum
crucifixus est. Et uidebunt de populis. et
tribubus et linguis. et gentib; corpora eorū
p tres dies. et dimidiū. et corpora eorū non
sinunt poni in monumentis. Et inhabitan
tes terrā gaudebunt sup illos. et iocunda
buntur. et munera mittent inuicem. qm̄
hi duo pphete cruciauerunt eos. q habitāt
sup terrā. Et post dies tres et dimidiū. spē
uite a deo intrauit in eos. et steterunt sup
pedes suos. Et timor magnus cecidit sup eos.

qui uiderunt eos. Et audierunt uocem
magnam de celo dicentem illis. Ascendite
huc. Et ascenderunt in celũ in nube/ & uide
runt illos inimici eorũ. Et in illa hora fac
tus ẽ terremotus magnus/ & decima pars
ciuitatis cecidit. et occisi sunt in terremo
tu nomina hominũ septem milia/ & reliq
qui in timorẽ sunt missi. et dederunt glã
deo celi. Ve secdm abiit/ & ecce ue tertiũ ue
niet cito. Capitulum. XI.

Et septimus angelus tuba cecinit/ & facte
sunt uoces magnę in celo dicentes: Fac
tũ est regnũ huius mundi dñi nrĩ & xpĩ eĩ./
et regnabit in secula seculorũ. Et uiginti
quattuor seniores. qui in conspectu dĩ sedet
in sedib; suis. ceciderunt in facies suas/ & ad
orauerunt dñm dicentes amen. Grãs agim̃
tibi dñe ds omnipotens. qui eras & q̃ es:
& q̃ uenturus es. qui accepisti uirtutem
tuã magnã & regnasti. Et iratę sũt gen
tes/ & aduenit ira tua & tempus mortuorũ
iudicari. & reddere mercedem seruis tuis
pphetis et sanctis. et timẽtib; nomen tuũ
pusillis et magnis/ & exterminandi eos
qui corruperunt terram. Capitlm. XII.

Et aptũ est templũ dĩ in celo/ & uisa est
archa testamenti eius in templo eius. Et
facta sunt fulgura. et uoces. 7 terremotus
& grando magna/ & signũ magnũ apparuit
in celo. Mulier amicta sole & luna sub
pedib; eius. & in capite eius corona stellarũ
duodeci. et in utero habens/ et clamabat
parturiens. 7 cruciat̃ ut pariat. Et uisũ
est aliud signũ in celo/ & ecce draco magn̄
rufus. habens capita septem & cornua decẽ.
& in capitib; suis septẽ diademata/ 7 cauda
eius trahebat tertiã partem celi stellarũ
et misit eas in terrã. Et draco stetit ante
mulierem. quę erat paritura/ ut cum
peperisset. filiũ eius deuoraret. Et pepit
filium masculum/ qui recturus erat omnes
gentes in uirga ferrea. Et raptus ẽ filius eius
ad dñm & ad thronũ eius/ et mulier fugit in
solitudinem. ubi habet locũ paratũ a dõ/ ut ibi
pascant illã dieb; mille ducentis qñquagĩta.

Et factũ ẽ preliũ in celo. mychael & angeli XIII.
eius. pliabant̃ cũ dracone/ et draco pug
nabat et angeli eius. et ñ ualuerunt. neq; loc̃
inuentus est eorũ amplius in celo. Et piect̃ ẽ
draco ille magnus serpens antiquus. qui uo
catur diabolus & sathanas. q̃ seducit uni
uersũ orbem. piectus est in terram/ & angeli es
cũ eo missi sunt. Et audiui uocem magnam
de celo dicentem. Nunc facta est salus et uirt̃
et regnũ dĩ nrĩ. & potestas xpĩ eius/ quia
piectus ẽ accusator frm̃ nrõr. q̃ accusabat
illos ante conspectũ dĩ nrĩ die ac nocte. Et
ipsi uicerunt illũ pter sanguinem agni.
& pter uerbũ testimonii sui/ & ñ dilexert̃
animas suas usq; ad mortem. Ppter hoc le
tamini celi/ & qui habitatis in eis. Ve terrę
& mari. quia descendit diabolus ad uos
habens irã magnã/ sciens qđ modicũ temp̃
habet. Et postquã uidit draco qđ piect̃ ẽ
in terrã/ psequutus ẽ mulierẽ quę peperit
masculũ. Et datę sunt mulieri duę alę aq̃
lę magnę. ut uolaret in desertũ in locum
suum/ ubi alit̃ p tempus & tempora. et dimi
diũ temporis. a facie serpentis. Et misit ser
pens ex ore suo post mulierem aquã tãquam
flumen/ ut eã faceret trahi a flumine. Et ad
iuuit terra mulierẽ. & apuit terra os suum.
& absorbuit flumen qđ misit draco de ore
suo. Et iratus ẽ draco in mulierem/ & abiit
facere pliũ cũ reliquis de semine eius. qui
custodiunt mandata dĩ. et habent testimo
niũ ihũ/ et stetit sup harenã maris. Et
uidi de mari bestiã ascendentẽ. habentem
capita septẽ & cornua decem. & sup cornua
eius decẽ diademata/ & sup capita eĩ. no

mina blasphemię. Et bestia quã uidi simi
lis erat pardo. & pedes eius sicut ursi. et os
eius sicut os leonis. Et dedit illi draco uir
tutem suã et potestatem magnã. Et uidi
unũ de capitib; eius quasi occisũ in mortem.
& plaga mortis eius curata ẽ. Et ammirata ẽ
uniuersa terra post bestiã. & adorauerunt
draconem q̃ dedit potestatem bestię. & ado
rauerunt bestiã dicentes. Quis similis bestię.
& quis poterit pugnare cũ ea. Et datũ ẽ ei
os loquens magna. & blasphemiã. & data ẽ
illi potestas facere menses quadraginta du
os. Et aperuit os suum in blasphemias ad dñm.
blasphemare nomen eius. et tabernaculũ
eius. et eos qui in cęlo habitant. Et datũ ẽ
illi bellũ facere cũ sanctis. et uincere illos.
Et data ẽ ei potestas in omnem populũ et
tribũ et linguã & gentẽ. & adorauerunt
eã omnes qui inhabitant terrã. quorum
ñ sunt nomina scripta in libro uitę. et
agni qui occisus est ab origine mundi. Si
quis habet aures audiat. Qui in captiuitatẽ
duxerit. in captiuitatem uadit. Qui in gla
dio occiderit. oportet eũ gladio occidi.
Hic est patientia. et fides sanctorum.
XIIII. Et uidi aliã bestiã ascendentem de ter
ra. & habebat cornua duo similia agni.
et loquebat͠ sicut draco. et potestatẽ prioris
bestię omnem faciebat in conspectu eius.
Et fecit terrã. & inhabitantes in ea adorare
bestiã pmã. cuius curata est plaga mortis.
Et fecit signa magna. ut etiã ignem faceret
de celo descendere in terrã in conspectu ho
minũ. & seducit habitantes in terra, pp̃ter
signa quę data sunt illi facere in conspectu
bestię. dicens habitantib; in terra. ut faciat͠
imaginem bestię que habet plagã gladii 7
uixit. Et datũ ẽ illi. ut daret spm̃ imagi
ni bestię. et ut loquat͠ imago bestię. et fa
ciet ut quicũq; ñ adorauerit imaginem bestię.

occidatur. Et faciet omnes pusillos & magnos
et diuites & pauperes. et liberos et seruos ha
bere caracterem in dextera manu aut in fron
tib; suis. et ne quis possit emere aut uendere
nisi qui habet caracterẽ nominis bestię. aut
numerũ nominis eius. Hic sapientia est.
Qui habet intellectũ. cõputet numerũ be
stię. Numerus enĩ hominis ẽ. et numerus
eius est sescenti sexaginta sex. XV.
Et uidi. et ecce agnus stabat supra mon
tem syon. et cũ illo centũ quadraginta
quattuor milia. habentes nomen eius. et
nomen patris eius scriptũ in frontib; suis.
Et audiui uocem de cęlo. tãquã uocem aqua
rũ multarũ. et tanquã uocem tonitrui mag
ni. Et uocem quã audiui. sicut cythare
dorũ citharizantiũ in cytharis suis. Et can
tabant quasi canticũ nouum. ante sedem.
et ante quattuor animalia. et seniores.
Et nemo poterat dicere canticũ. nisi illa
centũ quadraginta quattuor milia. qui
empti sunt de terra. Hi sunt qui cũ mulie
rib; ñ st̃ coinquinati. uirgines enĩ sunt.
Hi sequuntur agnũ quocũq; ierit. Hi
empti sunt ex hominib; primitię dõ et
agno. & in ore eorũ ñ ẽ inuentũ menda
ciũ. Sine macula sunt ante thronũ dei.
Et uidi alterũ angelũ uolantẽ p mediũ
cęlũ. habentẽ euangeliũ eternũ. ut euange
lizaret sedentib; sup terrã. & sup omnẽ gen
tem. & tribũ et linguã & populũ. dicens
magna uoce. Timete dñm. & date illi hono
rem. quia uenit hora iudicii eius. & adora
te eũ qui fecit cęlũ et terrã. et mare & oĩa
quę in eis sunt. et fontes aquarũ. Et alius
angelus sequutus ẽ dicens. Cecidit cecidit
babylon illa magna. quę a uino irę forni
cationis suę. potauit om̃s gentes. Et an
gelus tertius sequutus ẽ illos dicens uo
ce magna. Si quis adorauerit bestiam et

imaginem eius. et accepit caracterem in fron
te sua. aut in manu sua. et hic bibet de
uino ire dei. qui mixtus est mero in calice ire
ipsius. et cruciabitur igne ac sulphure in
conspectu angelorum sanctorum. et ante conspectum
agni. et fumus tormentorum eorum in secula seculorum
ascendet. nec habent requiem die ac nocte
qui adorauerunt bestiam et imaginem eius.
et si quis acceperit caracterem nominis eius.
Hic patientia sanctorum est. qui custodiunt
mandata dei et fidem ihesu.
Et audiui uocem de celo dicentem michi.
Scribe. Beati mortui qui in domino moriuntur
Amodo iam dicit spiritus. ut requiescant a
laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos.
Et uidi. et ecce nubem candidam. et supra
nubem sedentem similem filio hominis.
habentem in capite suo coronam auream
et in manu sua falcem acutam. Et alter
angelus exiuit de templo. clamans uo
ce magna ad sedentem super nubem. Mit
te falcem tuam et mete. quia uenit ho
ra ut metatur. quoniam aruit messis terre.
Et misit qui sedebat super nubem falcem
suam in terram. et messuit terram. Et alius
angelus exiuit de templo. quod est in celo.
habens et ipse falcem acutam. Et alius
angelus exiuit de altari. qui habebat pote
statem supra ignem. et clamauit uoce
magna ad eum qui habebat falcem acutam
dicens. Mitte falcem tuam acutam. et uin
demia botros uinee terre. quoniam mature
sunt uue eius. Et misit angelus falcem
suam in terram. et uindemiauit uineam terre.
et misit in lacum ire dei magnum. Et calca
tus est lacus extra ciuitatem. et exiuit
sanguis de lacu usque ad frenos equorum
per stadia mille sescenta. Et uidi aliud sig
num in celo magnum et mirabile. angelos
septem habentes plagas septem nouissimas.
quoniam in illis consummata est ira dei. Et uidi tan
quam mare uitreum mixtum igne. et eos qui uice
runt bestiam. et imaginem eius. et numerum
nominis illius stantes super mare uitreum
habentes cytharas dei. et cantantes canticum
moysi serui dei. et canticum agni dicentes. Mag
na et mirabilia opera tua domine deus omnipotens. iuste et
uere uie tue rex seculorum. Quis non timebit te
domine. et magnificabit nomen tuum. quia
solus pius es. Quoniam omnes gentes uenient
et adorabunt in conspectu tuo. quoniam iudicia
tua manifesta sunt. Capitulum xvi

Et post hec uidi. et ecce apertum est templum
tabernaculi testimonii in celo. et exierunt
septem angeli habentes septem plagas de templo.
uestiti lapide mundo candido. et precincti
circa pectora zonis aureis. Et unum ex quat
tuor animalibus dedit septem angelis sep
tem fialas aureas. plenas iracundie dei
uiuentis in secula seculorum. Et impletum est
templum fumo a maiestate dei. et de uirtute
eius. Et nemo poterat introire in templum
donec consummarentur septem plage septem
angelorum. Et audiui uocem magnam de templo
dicentem septem angelis. Ite et effundite
septem fialas ire dei in terram. Et abiit pri
mus. et effudit fialam suam in terram. et factum
est uulnus seuum ac pessimum in omnes qui
habent caracterem bestie. et eos qui adora
uerunt imaginem eius. Et secundus effudit
phialam suam in mare. et factus est sanguis
tanquam mortui. et omnis anima uiuens
mortua est in mari. Et tertius effudit fialam suam
super flumina. et super fontes aquarum. et factus est
sanguis. Et audiui angelum quartum dicentem
Iustus es qui es. et qui eras. sanctus qui hec iudica
sti. quia sanguinem sanctorum et prophetarum
fuderunt. et sanguinem eis dedisti bibere
ut digni sunt. Et audiui alterum dicentem.
Etiam domine deus omnipotens. uera et iusta iudicia tua.

Et quartus angelus effudit phialā suā
in solem. et datū est illi estu et igni affli
gere homines. Et estuauerunt homines estu
magno. et blasphemauerunt nomen dī. ha
bentis potestatem sup has plagas. neq; egerūt
penitentiā. ut darent illi glām. Et quintus
effudit phialā suā sup sedem bestię. et factū
est regnū eius tenebrosū. Et cōmanducaue
runt linguas suas pre dolore. et blasphema
uerunt dñm cęli p̄ dolorib; et uulnerib; suis.
et n̄ egerunt penitentiā ex operibus suis.
Et sextus angelus effudit fialā suā in flumē
illud magnū eufraten. et siccauit aquā eius.
ut pararet̄ uia regib; ab ortu solis. Et uidi
de ore draconis. et de ore bestię. et de ore pse
udo pphę sps tres immundos in modū ranaꝝ.
Sunt enī spc demonioꝝ facientes signa. Et
pcedent ad reges totius terrę congregare
illos in prelium. ad diem magnū dī omipo
tentis. Et ecce uenio sicut fur. Beatus qui ui
gilat et custodit uestimenta sua. ne nudus
ambulet. et uideant turpitudinem eius.
Et congregabit illos in locū qui uocatur
hebraice magedon. Et septim; effudit fi
alā suā in aerem. Et exiuit uox magna de
templo a throno dicens. Factū ē. Et facta
sunt fulgura. et uoces. et tonitrua. et terrę
motus factus ē magnus. qualis nūquā fuit
ex quo homines esse ceperunt sup terram.
talis terremotus sic magnus. Et facta est
ciuitas magna in tres partes. et ciuitates
gentiū ceciderunt. et babylon magna
uenit in memoria ante dñm. dare ei calicē
uini indignationis irę eius. Et omis insula
fugit. et montes n̄ sunt inuenti. Et grando
magna sicut talentū descendit de cęlo
in homines. et blasphemauerunt dñm
homines. ppter plagā grandinis. quoniā
magna facta est uehementer. XVII.
Et uenit unus de septem angelis.
qui habebant phialas septem. et locut; ē
mecū dicens. Ueni. ostendā t' dāpnationem
meretricis magnę. quę sedet sup aquas multas.
cū qua fornicati sunt reges terrę. et inebriati
sunt qui inhabitant terrā. de uino pstitutionis
eius. Et abstulit me in desertū in spū. Et uidi
mulierem sedentem sup bestiā coccineā. plenā
nominib; blasphemię. habentē capita septem
et cornua decem. Et mulier erat circūdata
purpura. et coccino. et inaurata auro et la
pide p̄tioso. et margaritis. habens poculū au
reū in manu sua. plenū abhominationū. et
inmundicia fornicationis eius. et in fronte ei;
nomē scriptū misteriū. babylon magna mater
fornicationū et abhominationū terrę. Et uidi
mulierem ebriā de sanguine sanctoꝝ. et de
sanguine martirū ihū. Et miratus sū cū ui
dissem illā āmiratione magna. Et dixit mi
angelus. Quare miraris. Ego t' dicā sacramē
tū mulieris. et bestię quę portat eā. q̄ habet
capita septem. et cornua decem. Bestia quam
uidisti. fuit et n̄ ē. et ascensura ē de abysso.
et in interitū ibit. et mirabunt̄ inhabitan
tes terrā. quoꝝ n̄ st̄ scripta nomina in libro
uitę a constitutione mundi. uidentes bestiā
quę erat et n̄ ē. Et hic ē sens; q̄ habet sapientiā.
Septem capita septē montes sunt sup q̄s mulier
sedet. et reges septem sunt. Qinq; ceciderunt.
unus est. et alius n̄ dū uenit. et cū uenerit
oportet illū breue tempus manere. Et bestia
quę erat et n̄ ē. et ipsa octaua ē. et de septē ē.
et in interitū uadit. Et decē cornua quę uidi
sti decem reges sunt. q̄ regnū n̄ dū acceperūt.
sed potestatem tāquā reges una hora accipiēt p'
bestiā. Hi unū consiliū habent. et uirtutē et
potestatē suā bestię tradent. Hi cū agno pug
nabunt. et agnus uincet illos. qm dns dnoꝝ ē
et rex regū. et q̄ cū illo st̄ uocati electi et fideles.
Et dixit mi. Aquas quas uidisti ubi meretx
sedet. populi sunt et gentes. et linguę.

Et decem cornua que uidisti et bestiam
hi odient fornicariã et desolatã illã faciet
et nudã et carnes eius manducabunt. et
ipsam igni concremabunt. Ds enĩ dedit
in corda eorũ ut faciant qd illi placitũ est.
ut dent regnũ suum bestię donec consũment
uerba dĩ. Et mulier quã uidisti est ciuitas
magna. quę habet regnũ sup reges terre.
Et post hec uidi aliũ angelũ. XVIII.
descendentem de celo. habentem potesta
tem magnã. & terra illuminata ẽ a glã eĩ.
et exclamauit in forti uoce dicens. Cecidit
cecidit babylon magna. et facta ẽ habitatio
demonioꝝ. et custodia omnis sps inmundi.
& custodia omnis uolucris inmundę. quia
de ira fornicationis eius biberunt oms gẽtes.
et reges terre cũ illa fornicati sunt. et mer
catores terrę de uirtute diliciarũ eius. di
uites facti sunt. Et audiui aliã uocẽ de celo
dicentem. Exite de illa populus meus. & ne
participes sitis delictoꝝ eĩ. & de plagis eius
ñ accipiatis. qm peruenerunt peccata eius
usq; ad celũ. & recordatus ẽ ds iniquitatũ eĩ.
Reddite illi sicut ipsa reddidit uobis. et du
plicate duplicia scdm opa eius. In poculo
q miscuit. miscete illi duplũ. Quantum se
glorificauit & in delitiis fuit. tantũ date illi
tormentũ et luctũ. quia in corde suo dicit.
Sedeo regina. et uidua ñ sũ. & luctũ ñ uide
bo. Ideo in una nocte uenient plage eius
mors et luctus. et fames. & igni cõburet̃.
quia fortis ẽ ds. q iudicauit illã. Et flebũt
et plangent se sup illã. reges terrę. q cũ illa
fornicati sũt. & in delitiis uixerunt. cũ ui
derint fumũ incendiĩ eius. longe stantes
ꝓpter timorem tormentoꝝ eius. & dicentẽ.
Ve ue ciuitas illa magna babylon. ciui
tas illa fortis. qm una hora uenit iudiciũ
tuũ. Et negotiatores terrę flebunt. & lu
gebunt sup illã. qm merces eoꝝ nemo
emet amplius. mercede auri. & argenti. & la
pidis ptiosi. et margariti. et bissi. & purpure.
et serici. 7 cocci et omne lignũ thinũ. 7 oĩa
uasa eboris. & omĩa uasa de lapide ptioso.
et eramento. 7 ferro. & marmore. 7 cinamo
mũ. & amomũ. et odoramĩtoꝝ. 7 ungenti.
et thuris. 7 uini. & olei. et simile. & tritici.
& iumentoꝝ. et ouiũ. 7 equoꝝ. & redarũ.
et mancipioꝝ. 7 animarũ hominũ. Et po
ma tua desiderii anime discesserunt a te.
et omĩa pinguia & pclara perierunt a te. 7 ãplĩ
illa ñ inuenient mercatores hominũ. Hi diui
tes facti sunt ab ea longe stabunt. ꝓpter
timorem tormentoꝝ eius. flentes ac lugentẽ.
& dicentes. Ve ue ciuitas illa magna. quę
amicta erat bisso. purpura. et cocco. & de
aurata auro. & lapide ptioso. & margaritis.
qm una hora destitute st tante diuitię.
Et omnis gubernator. et oĩs qui in locum
nauigat. et naute. & q in mari opant̃. lon
ge steterunt et clamauerunt uidentes locũ
incendiĩ eius. dicentes. Que similis ciuitati
huic magnę. Et miserunt puluerem sup
capita sua. et clamauerũt flentes & lugentẽ
et dicentes. Ve ue ciuitas illa magna. in
qua diuites facti st oms q habẽt naues
in mari de ptiis eĩ. qm una hora desolata ẽ.
Exulta sup ea celũ. 7 sci apli. et pphe.
qm iudicauit dns iudiciũ urm de illa.
Et sustulit unus angls fortis lapidẽ.
quasi molarem magnũ. et misit in mare
dicens. Hoc impetu mittet̃ babylon illa
magna ciuitas. et ultra iã ñ inuenietur.
et uox cytharedoꝝ. 7 musicoꝝ. et tibia ca
nentiũ. & tuba ñ audiet̃ in ea amplius.
Et omnis artifex oĩs q; artis. ñ inuenietur in
ea ãplius. 7 uox mole ñ audiet̃ in ea ãplius.
& lux lucerne ñ lucebit ibi ãplius. et uox
sponsi. & sponse. ñ audiet̃ adhuc in te.
qa mercatores tui erãt pncipes terrę.

q̄a in ueneficiis suis errauerunt om̄s gentes.
& in ea sanguis pphar̄u & scōꝝ inuentus est.
et omniū qui interfecti sunt in terra. XVIIII.
XIX Post hec audiui quasi uocem magnā tu-
barū multarū in celo dicentiū alleluia.
Laus et glā. et uirtus dō nr̄o ē. quia uera.
& iusta iudicia eius sunt. quia iudicauit de
meretrice magna. que corrupit terrā in pstitu
tione sua. et uindicauit sanguinē seruorū
suoꝝ de manib; eius. Et iterū dixerūt alleluia.
Et fumus eius ascendit in secula seculorum.
Et ceciderunt uiginti quatuor seniores. et
quatuor anima lia. & adorauerunt deum
sedentem sup thronū. dicentes amen alleluia.
Et uox de throno exiuit dicens. Laudem
dicite dō nr̄o omnes serui eius. & q̄ timetis
dm̄. pusilli & magni. Et audiui quasi uocem
tube magne. et sicut uocem aquarū mul
tarū. et sicut uocem tonitruorū magnorū
dicentiū alleluia. qm̄ regnauit dn̄s ds̄ nr̄
omps̄. Gaudeamus et exultemus. et demus
glām ei. quia uenerunt nuptię agni. et
uxor eius pparauit se. et datū est ei ut ope
riat se. byssinū splendens candidū. Bissi
nū enī. iustificationes sunt sanctorū. Et
dicit michi. Scribe. Beati q̄ ad cenā nuptiaꝝ
agni uocati sunt. Et dicit m̄. hec uerba dei
uera sunt. Et cecidi ante pedes eius. ut ado
rarem eū. Et dicit m̄. Vide ne feceris. Con
seruus eū tuus sū. ⁊ fratrū tuoꝝ habentiū
testimoniū ihesu. Deū adora. Testimonium
XX enī ihū ē sp̄s pphetie. Et uidi celū aptum.
et ecce equus albus. & q̄ sedebat sup eū uo
cabat̄ fidelis et uerax. et iustitia iudicat
et pugnat. Oculi aut̄ eius sicut flāma ig
nis. et in capite eius diademata multa.
habens nomen scriptū. qd̄ nemo nouit nisi
ipse. Et uestit̄ erat ueste aspsa sanguine.
et uocabat̄ nom̄ eius uerbū dī. Et exercit̄
q̄ sṫ in eo. sequebant̄ eū in equis albis.
uestiti byssinū albū mundū. Et de ore ipsius
pcedit gladius ex utraq; parte acutus. ut in
ipso pcutiat gentes. et ipse reget eas in uirga
ferrea. Et ipse calcat torcular uini furoris
ire dī omnipotentis. et habet in uestimento
& in femore suo scriptū. rex regū. et dn̄s dn̄antiū.
Et uidi unū anglm̄ stantē in sole. & clama
uit uoce magna dicens omnib; auib; quę
uolabant p mediū celi. Venite congrega
mini ad cenā magnā dī. ut manducetis
carnes regū. et carnes tribunoꝝ. & carnes for
tiū. et carnes equoꝝ. ⁊ sedentiū in ipsis.
et carnes liberoꝝ & seruoꝝ. ⁊ pusillorum
et magnoꝝ. Et uidi bestiā & reges terrę cō
gregatos. ad faciendū pliū. cū illo q̄ sede
bat in equo. ⁊ cū exercitu eius. Et adphensa
ē bestia. & cū illa pseudo ppħa q̄ fecit sig
na corā ipso. quib; seduxit eos qui accepe
runt caracterem bestie. & q̄ adorant ima
ginem eius. Viui missi sunt hi duo in stag
nū ignis. ardentis sulphure. & ceteri oc
cisi sunt in gladio sedentis sup equum. q̄
pcedit de ore ipsius. et omnes aues satura
tę sunt carnibus eorum.
Et uidi anglm̄ descendentem de celo.
habentem clauem abissi. & catenam
magnā in manu sua. Et adphendit draco
nem serpentē antiquum. q̄ ē diabol̄ ⁊ sata
nas. ⁊ ligauit eū p annos mille. ⁊ misit eū
in abissū. et clausit. et signauit sup illū
ut n̄ seducat amplius gentes. donec consu
mant̄ mille anni. & post hec oportet illū
solui modico tempore. Et uidi sedes. ⁊ sede
runt sup eas. & iudiciū datū ē illis. et
animas decollatoꝝ ppter testimoniū ihū
et ppt̄ uerbū dī. & q̄ n̄ adorauerunt bestiā
neq; imaginem eius. nec acceperunt carac
terem eius in frontib; suis. aut in manib;
et uixerunt. ⁊ regnauerunt cū xp̄o mille
annis. Ceteri mortuoꝝ n̄ uixerunt donec

·XXI·

consummentur mille anni. Hec est resurrec
tio prima. Beatus et sanctus qui habet par
tem in resurrectione prima. In his secunda
mors non habet potestatem, sed erunt sacer
dotes dei et christi. et regnabunt cum illo mille
annis. Et cum consummati fuerint mille anni,
solvetur sathanas de carcere suo. et exibit
et seducet gentes que sunt super quattuor an
gulos terre. gog et magog. et congrega
bit eos in prelium, quorum numerus est sicut
harena maris. Et ascenderunt super la
titudinem terre. et circuierunt castra
sanctorum. et civitatem dilectam, et descen
dit ignis a deo de celo. et devoravit eos.
Et diabolus qui seducebat eos. missus est
in stagnum ignis et sulphuris. ubi et bestia
et pseudopropheta, et cruciabuntur die ac noc
te in secula seculorum. Et vidi thronum
magnum candidum et sedentem super eum. a cuius
conspectu fugit terra et celum, et locus non est
inventus ab eis. Et vidi mortuos mag
nos et pusillos stantes. in conspectu thro
ni, et libri aperti sunt. Et alius liber apertus est
qui est vite, et iudicati sunt mortui ex his
que scripta erant in libris. secundum opera
ipsorum. Et dedit mare mortuos qui in eo
erant. et mors et infernus dederunt
mortuos suos. qui in ipsis erant. et iudica
tum est de singulis secundum opera ipsorum. et infer
nus et mors. missi sunt in stagnum ignis.
Hec mors secunda est, stagnum ignis. Et qui non est
inventus in libro vite scriptus, missus est
in stagnum ignis. Et vidi celum novum, et ter
ram novam. Primum enim celum. et prima terra abi
it. et mare iam non est. Et vidi civitatem
sanctam ierusalem novam descendentem de celo
a deo paratam, sicut sponsam ornatam viro
suo. Et audivi vocem magnam de throno
dicentem. Ecce tabernaculum dei cum ho
minibus, et habitabit cum eis. et ipsi
populus eius erunt. et ipse deus cum eis erit
eorum deus. Et absterget deus omnem lacrimam
ab oculis sanctorum, et mors ultra non erit neque
luctus. neque clamor. neque dolor erit ultra que
prima abierunt. Et dixit qui sedebat in thro
no. Ecce nova facio omnia. Et dicit michi.
Scribe, quia hec verba fidelissima sunt et
vera. et dixit michi. Factum est. Ego sum A et ω. principium
et novissimus, initium et finis. Ego sitienti
dabo de fonte aque vive gratis. Qui vicerit
possidebit hec, et ero illi deus. et ipse erit michi
filius. Timidis autem et incredulis. et execra
tis et homicidis. et fornicatoribus et venefi
cis. et ydolatris. et omnibus mendacibus. pars
illorum erit in stagno ardenti igne et sulphu
re, quod est mors secunda. Capitulum XXII.

Et venit unus de septem angelis ha
bentibus fialas plenas septem plagis
novissimis, et locutus est mecum dicens. Veni,
ostendam tibi sponsam uxorem agni. Et
sustulit me in spiritu in montem magnum
et altum, et ostendit michi civitatem sanctam
ierusalem. descendentem de celo a deo. habentem
claritatem dei. Lumen eius simile lapidi precioso tamquam
lapidi iaspidis, sicut cristallum. Et habebat murum
magnum et altum. habens portas duodecim. et in portis
angelos xii, et nomina scripta que sunt nomina xii tribuum
filiorum israel. Ab oriente porte tres. et ab aquilone
porte tres, ab austro porte tres. et ab
occasu porte tres. Et murus civi
tatis. habens fundamenta duodecim, et in
ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum
et agni. Et qui loquebatur mecum. habebat
mensuram harundineam auream, ut metiretur
civitatem. et portas eius et murum. Et civi
tas in quadro posita est, longitudo eius tanta
est. quanta et latitudo eius. Et mensus est
civitatem de harundine per stadia duodecim
milia. Longitudo et latitudo. et altitudo
eius, equalia sunt. Et mensus est murum eius

centum quadraginta quattuor cubitorum/
mensura hominis que est angeli. Et erat
structura muri eius ex lapide iaspide. Ip- xxiiii
sa uero ciuitas aurum mundum simile uitro
mundo. Fundamenta muri ciuitatis omni
lapide pretioso ornata. Fundamentum primum
iaspis. secundum saphirus. tertius calcedonius.
quartus smaragdus. quintus sardonix.
sextus sardius. septimus chrisolitus. oc-
tauus berillus. nonus topazius. decimus
chrisoprassus. undecimus iacinctus. duo
decimus ametistus. Et duodecim porte
duodecim margarite sunt per singulas. et
singule porte erant ex singulis margaritis.
Et platee ciuitatis aurum mundum tamquam
uitrum perlucidum. Et templum non uidi in ea.
dominus enim deus omnipotens templum illius est
et agnus. Et ciuitas non eget sole neque luna
ut luceant in ea. nam claritas dei illumi
nat eam. et lucerna eius est agnus. Et am
bulabunt gentes per lumen eius. et reges
terre afferent gloriam suam et honorem in
illam. et porte eius non claudentur per diem/
nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et ho
norem gentium in illam. nec intrabit in illam
aliquid inquinatum. et faciens abhomina- xxv
tionem et mendacium. nisi qui scripti sunt
in libro uite et agni. Capitulum xxiii

Et ostendit michi flumen aque uiue
splendidum. tamquam christallum proce
dentem de sede dei et agni. in medio pla
tee eius. et ex utraque parte fluminis lig
num uite. afferens fructus duodecim
per menses singulos reddens fructum suum.
et folia ligni ad sanitatem gentium. Et omne
maledictum non erit amplius. sed sedes
dei et agni in illa erunt. Et serui eius ser
uient illi. et uidebunt faciem eius. et
nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra
non erit. et non egebunt lumine lucerne

neque lumine solis. quoniam dominus deus illuminat
illos. et regnabunt in secula seculorum.
Et dixit mihi. Hec uerba fidelissima sunt
et uera. Et dominus deus spirituum prophetarum mi
sit angelum suum ostendere seruis suis
que oportet fieri cito. Et ecce uenio uelociter.
Beatus qui custodit uerba prophetie libri
huius. Et ego iohannes qui audiui et uidi
hec. Et postquam audissem et uidissem/
cecidi ante pedes eius qui mihi hec ostendebat. Et
dixit mihi. Vide ne feceris. Conseruus tuus sum
et fratrum tuorum prophetarum. et eorum qui seruant
uerba libri huius. Deum adora.

Et dixit mihi. Ne signaueris uerba prophetie
libri huius. tempus enim prope est. Qui nocet
noceat adhuc. et qui in sordibus est sordescat
adhuc. et iustus iustitiam faciat adhuc. et sanctus
sanctificetur adhuc. Ecce uenio cito. et merces
mea mecum est. reddere unicuique secundum
opera sua. Ego sum. a et ω. primus et no
uissimus. principium et finis. Beati qui
lauant stolas suas. ut sit potestas eorum
in ligno uite. et per portas intrent in ciuita
tem. Foris canes. et uenefici. et impudici.
et homicide. et ydolis seruientes. et omnis
qui amat. et facit mendacium. Ego ihesus
misi angelum meum testificari uobis hec in
ecclesiis. Ego sum genus et radix dauid.
stella splendida et matutina. Et sponsus
et sponsa dicunt ueni. et qui audit dicat
ueni. Qui sitit ueniat. qui uult accipiat
aquam uite gratis. Contestor ego omni au
dienti uerba prophetie libri huius. Si quis
apposuerit ad hec. apponet deus super illum
plagas scriptas in libro isto. et si quis diminuerit
de uerbis prophetie libri huius. auferet deus partem eius
de libro uite. et de ciuitate sancta. et de his que scripta sunt
in libro isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam
uenio cito amen. Veni domine ihesu. Gratia domini nostri
ihesu christi cum omnibus uobis amen.

Incipit plog᷒ beati Hieronimi p̄rbi̅. in septē eplās canonicas.

Non ita ordo ē apud grecos. qui integre sapiunt
et fidem rectā sectant̄. epistolaꝝ
septem. quę canonicę nuncupāt̄.
sicut in latinis codicib᷒ inuenit̄.
quod quia petrus primus in numero ē aplōꝝ.
primę sint etiā eius eplę̄ in ordine ceterarum.
Sed sicut euuangelistas dudū ad ueritatis li
neam correximus. ita has ꝑpo ordini. deo
nos iuuante reddidimus. Est enī ꝑma earū
una iacobi. petri duę. iohannis tres. et iu
dę una. Que si ut ab eis digestę sunt. ita
q̄q; ab interpretib; fideliter in latinū eloq̄ū
uerterentur. nec ambiguitatem legentibus
facerent. nec sermonū se uarietas impug
naret. illo ꝑcipue loco ubi de unitate tri
nitatis in prima iohannis eplā positū legimus.
in qua etiā ab infidelib; translatorib; mul
tū erratū esse a fidei ueritate cōꝑimus. trium
tantūm̄ uocabula. hoc ē aquę. et sanguinis
et sp̄s. in ipsa sua editione ponentes. et patris
uerbi q; ac sp̄s testimoniū omittentes. in quo
maxime et fides catholica roborat̄. et patris
et filii. et sp̄c scī una diuinitatis substantia
cōꝓbat̄. In ceteris ū eplīs quantū a nostra
aliorū distet editio. lectoris prudentię derelinq̄. Sed
tu uirgo xp̄i eustochiū dū a me impensi᷒ scripturę
ueritatē inq̄ris. meā quodam̄m̄ senectutē inuidorū
dentib᷒ corrodendam exponis. q̄ me falsariū corrupto
remq; scāꝝ ꝓnunciant scripturaꝝ. S; ego in tali ope
nec emuloꝝ meoꝝ inuidentiā ꝑtimesco. nec scē scrip
turę ueritatē poscentib; denegabo. Explic̄ plogus.

Incipit argumentū in eplā beati Jacobi apostoli.

Iacob᷒ apl̄s. sc̄m instruit clerū. de cultū celestiū ꝑcep
toꝝ. et reglā catholicę obseruantię. et de inuicta pa
tientię maiestate. et reuelatione plurimoꝝ et mandatio
magistroꝝ. De hoc iacobo paul᷒ apl̄s dix̄. Jacob᷒.
cephas. et ioh̄es. q̄ uidebant̄ colūpnę eē̄. dexteras dede
rūt m̄ et barnabę societatis. ut nos in gentes. illi in
circumcisionē. quia in circumcisione erat ordinat᷒
apl̄s. curauit eos qui inde erant sicut presen
tes colloquendo docere. ita et absentes ꝑ eplām
ꝯsolari. istruere. increpare. corrigere. Explic̄ argūm.

Incip̄ eplā beati Iacobi apostoli

Iacobus dī et dnī nrī ih̄ū xp̄isti
seruus. duodecī tribubus quę sūt
in dispersione salutem. Omē gau
dium existimate fratres mei. cum
in temptationes uarias incideritis.
scientes qđ ꝓbatio fidei urę̄ pati
entiā opatur. patientia autē opus
ꝑfectū habeat. ut sitis ꝑfecti et
integri. in nullo deficientes. Siq̄s
autē urm̄ indiget sapientia. po
stulet a dō. qui dat omnibus af
fluenter. et n̄ inpꝓperat. et dabit̄
ei. Postulet autē in fide. nichil
hesitans. Qui enī hesitat. similis est
fluctui maris qui a uento mouet̄ et circūfert̄.
N̄ g̃ estimet homo ille. qđ accipiat aliquid
a dnō. Vir duplex animo. inconstans est
in omnibus uiis suis. Glorietur autē frater
humilis in exaltatione sua. diues autē in
humilitate sua. q̄m sicut flos feni transibit.
Exortus est enī sol cū ardore et arefecit fe
nū. et flos eius cecidit. et decor uultus eius
deperiit. ita et diues in itinerib; suis marce
scet.

Beatus uir q̄ suffert temptationem.
q̄m cū ꝓbatus fuerit accipiet coronā uitę.
quā repromisit dš diligentib; se. Nemo cum
temptatur. dicat q̄m a dō temptat̄. Dš enī
intemptator malorū est. Ipse enī neminē
temptat. Vnusquisq; ū temptat̄ a con
cupiscentia sua. abstractus et illectus.
De hinc concupiscentia cū conceperit. pa
rit peccatū. Peccatū ū cū consumatū fuerit.
generat mortem. Nolite itaq; errare frs̄ mei
dilectissimi. Omne datū optimū et omē
donū ꝑfectū de sursū est descendens a patre
luminū. apud quem n̄ ē transmutatio. nec
uicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim
genuit nos uerbo ueritatis. ut simus initiū
aliquod creaturę eius. Scitis frs̄ mei dilec
tissimi. Sit autē omnis hō uelox ad audien

dū· tardus autē ad loquendū· & tardus
ad iram. Ira enī uiri· iustitiā dī n̄ operatur·
PRopter qđ abicientes omnem inmunditiā
& habundantiā malitię· in mansuetudine
suscipite insitū uerbū· qđ potest saluare
animas urās· Estote autē factores uer
bi· & n̄ auditores tantū· fallentes uosmet
ipsos· Quia si quis auditor est uerbi & non
factor· hic comparabitur uiro consideranti
uultū natiuitatis sue in speculo: Considera
uit enim se & abiit· & statī oblitus est qua
lis fuerit· Qui autem pspexerit in lege per
fecte libertatis· et pmanserit· n̄ auditor obli
uiosus factus· sed factor opis· hic beatus in fac
to suo erit· Si quis autē putat se
religiosū eē· n̄ refrenans linguā suā· sed
seducens cor suum· huius uana ē religio.
Religio munda et inmaculata apud dm̄
& patrem hec est· uisitare pupillos et ui
duas in tribulatione eorū· & inmaculatū
se custodire ab hoc seculo. Fr̄s mei·
nolite in psonarū acceptione habere fidē·
dnī nrī ihū xpī glię· Etenī si introierit
in conuentu urō· uir aureū habens anulū·
in ueste candida. introierit autē & paup
in sordido habitu· & intendatis in eū qui
indutus est ueste pclara. et dixeritis ei
tu sede hic bene· paupi autē dicatis tu sta
illic· Aut sede sub scabello pedū meorum·
nonne iudicatis apud uosmet ipsos· & fac
ti estis iudices cogitationum iniquarum·
Audite fr̄s mei dilectissimi· Nonne deus
elegit paupes in hoc mundo diuites in fide·
& heredes regni qđ pmisit diligentibus se·
Uos autē inhonorastis paupem. Nonne di
uites p potentiā opprimunt uos· et ipsi
trahunt uos ad iudicia· Nonne ipsi blasphe
mant bonū nomen qđ inuocatū ē sup uos·
Si tamen legem pficitis regalem· sedm̄
scripturas· diliges pximū tuū sicut te ipsū·
bene facitis· Si autem psonas accipitis·
peccatū opamini· redarguti a lege· quasi
transgressores· Quicūq; autē totā legem
seruauerit· offendat autem in uno· factꝰ ē
omnium reus· Qui enī dixit n̄ mechaberis·
dixit & n̄ occides· Qđ si n̄ mechaberis·
occidas autē· factus es transgressor legis·
Sic loquimini & facite· sicut p legem libertatis
incipientes iudicari· Iudiciū enī sine mise
ricordia· illi· q n̄ facit misericordiā· Superex
tat autem misericordia iudiciū· Quid pde
rit fr̄s mei· si fidem quis dicat se habere· opa
autem n̄ habeat· Nūquid poterit fides sal
uare eū· Si aut̄ frater aut soror nudi sunt
et indigeant uictu cotidiano· dicat aut̄ aliqs
de uobis illis· ite in pace· calefiatis· et sa
turamini· n̄ dederitis autem eis· que necessa
ria sunt corpori· quid pderit· Sic et fides· si
n̄ habeat opa· mortua est in semetipsa.
Sed dicit quis· Tu fidem habes· et ego
opa habeo. Ostende m̄ fidem tuā sine
opib; & ego ostendā t̄ ex opib; fidē meam.
Tu credis qm̄ unus ē ds̄· bene facis· Et
demones credunt· & contremiscunt· Uis aut̄
scire o homo inanis· qm̄ fides sine opibus
otiosa est· Abraham pater nr̄· nonne ex
opib; iustificatus ē· offerens ysaac filiū
suum· sup altare· Uides qm̄ fides coopa
batur opib; illius· & ex opib; fides con
sūmata ē· et suppleta ē scriptura dicens·
credidit abrahā deo· et reputatū ē illi ad
iustitiā· & amicus dī appellatus ē· Uidetis
qm̄ ex opib; iustificatur homo· & n̄ ex
fide tantū· Similiter et raab meretrix
nonne ex opib; iustificata ē· suscipiens nun
tios· & alia uia eiciens· Sicut enī corpus
sine spū mortuum est· ita & fides sine
opib; mortua ē. Nolite plures magi
stri fieri fratres mei· scientes qm̄ maius
iudiciū sumitis· In multis enī offendimus

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

omnes. Siquis in uerbo n̄ offendit: hic pfec
tus est uir. Potest autē freno circumducere
totum corpus. Si autē equis frenos in ora
mittimus ad consentiendū nobis: & omne
corpus illoꝝ circumferimus. Ecce & naues
cum magne sint & a uentis ualidis minen
tur: circumferuntur a modico gubernacu
lo. ubi impetus dirigentis uoluerit. Ita et
lingua modicū quidem mēbrum est. et
magna exaltat.
Ecce quantus ignis quam magnam sil
uam incendit. & lingua ignis est uniuersi
tas iniquitatis. Lingua constituit' in mem
bris nr̄is. que maculat totum corpus. et
inflammat rotam natiuitatis nr̄e inflā
mata a gehenna. Omnes enim nature be
stiarum & uolucrum. & serpentium etiam
ceteroꝝ domant'. et domite sunt a natu
ra humana. Linguā autē nullus homi
num domare potest. inquietū malū. ple
na ueneno mortifero. In ipsa benedicimus de
um et patrem: et in ipsa maledicim⁹ homi
nes. qui ad similitudinē dī facti sunt. Ex ip
so ore pcedit benedictio & maledictio. Nō
oportet fr̄s mei hec ita fieri. Numquid
fons de eodem foramine emanat dulcē &
amarā aquam. Numqd potest fr̄s mei
ficus uuas facere. aut uitis ficus. Sic neq;
salsa dulcē potest facere aquam. Quis sa
piens & disciplinatus inter uos. ostendat
ex bona conuersatione opationem suā. in
mansuetudine sapientie. Quod si
zelum amarum habetis. & contentiones sīt
in cordib; ur̄is: nolite glāri & mendaces eē
aduersus ueritatem. Nō ē enī ista sapienti
a de sursum descendens. sed terrena. anima
lis. diabolica. Ubi enim zelus & conten
tio: ibi inconstantia & omne opus prauū.
Que autē desursum est sapiencia primum
qdem pudica est. deinde pacifica. modesta.
suadibilis. bonis consentiens. plena misc̄dia
& fructibus bonis. iudicans sine simulatione.
Fructus autē iusticie in pace seminat' facien
tibus pacem. Unde bella et lites int'
uos? Nonne hinc? Ex concupiscentiis ur̄is que
militant in menbris ur̄is. concupiscitis & non
habetis. occiditis & zelatis. & non potestis
adipisci. Litigatis & belligeratis. & n̄ habe
tis ppter quod n̄ postulatis. Petitis & non
accipitis. eo quod male petatis. ut in concupis
centiis ur̄is insumatis. Adulteri nescitis qa
amicicia hui⁹ mundi inimica est dei. Qui
cumq; g' uoluerit amicus esse sc̄li huius.
inimic⁹ dī constituit'. Aut putatis quia inanit'
scriptura dicat. ad inuidiam concupiscit sp̄s
qui habitat in uobis. Maiorem autē dat
grām. propter quod dicit. Ds̄ supbis resistit.
humilibus autē dat grām. Subditi g' esto
te deo. resistite autē diabolo. & fugiet a uo
bis. Appropinquate dō. & appropinquabit
uobis. Emundate manus peccatores. & puri
ficate corda duplices animo. Miseri estote &
lugete. risus uester in luctum conuertat'. &
gaudium in merorē. Humiliamini in conspe
ctu dn̄i. & exaltabit uos. Nolite detrahere
alterutrum fr̄s mei. Qui detrahit frī aut q̄
iudicat frēm suum: detrahit legi & iudicat
legem. Si autē iudicas legem: non es factor
legis s; iudex. Unus ē enim legislator & iu
dex. qui potest pdere & liberare. Tu autē qs es
qui iudicas proximum? Ecce nunc qui dicitis.
Hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem.
et faciemus quidem ibi annū. & mercabimur
& lucrum faciemus. s; ignoratis quid erit
in crastinū. Que enim ē uita ur̄a? Vapor est
ad modicum parens. deinceps exterminabit'.
Pro eo ut dicatis si dn̄s uoluerit. & si uixerimus.
faciemus hoc aut illud. Nunc autē exulta
tis in supbiis ur̄is. Omīs exultatio talis ma
ligna est. Scienti g' bonum facere & non

faciendi peccatum est illi. Agite nunc divites,
plorate ululantes in miseriis vestris que adve-
nient vobis. Divitie vestre putrefacte sunt. et
vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Ar-
gentum et aurum vestrum eruginavit. et erugo
eorum in testimonium vobis erit. et mandu-
cabit carnes vestras sicut ignis. Tesaurizastis
vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces
operariorum qui messuerunt regiones vestras que
fraudata sunt a vobis. clamat. et clamor
ipsorum in auribus domini sabaoth introivit.
Epulati estis super terram. et in luxuriis enutri-
stis corda vestra. In die occisionis adduxistis et
occidistis iustum. non restitit vobis. Patientes
igitur estote fratres. usque ad adventum domini. Ecce
agricola expectat preciosum fructum terre.
patienter ferens donec accipiat temporaneum
et serotinum. Patientes estote et vos et confir-
mate corda vestra. quoniam adventus domini appro-
pinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alte-
rutrum. ut non iudicemini. Ecce iudex
ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres.
exitus mali et longanimitatis laboris et patientie
prophetas qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus
eos qui sustinuerunt. Sufferentiam iob au-
distis. et finem domini vidistis. quoniam misericors
est dominus et miserator. Ante omnia autem
fratres mei nolite iurare neque per celum. neque per
terram. neque aliud quodcumque iuramentum.
Sit autem sermo vester. est. est. non. non. ut non
sub iudicio decidatis. Tristatur aliquis vestrum.
oret equo animo et psallat. Infirmatur quis
in vobis. inducat presbiteros ecclesie. et orent
super eum unguentes eum oleo in nomine do-
mini. et oratio fidei salvabit infirmum. et
alleviabit eum dominus. et si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Confitemini ergo alterutrum pecca-
ta vestra. et orate pro invicem ut salvemini.
Multum enim valet deprecatio iusti assidua.
Helyas homo erat similis nobis passibilis

et oratione oravit ut non plueret super terram.
et non pluit annos tres. et menses sex. Et rur-
sum oravit. et celum dedit pluviam. et terra
dedit fructum suum. Fratres mei. siquis ex vo-
bis erraverit a veritate. et converterit quis
eum. scire debet quoniam qui converti fecerit pec-
catorem ab errore vie sue. salvabit animam eius
a morte. et operit multitudinem peccatorum.

Explicit epistola beati Jacobi apostoli. Incipit ar-
gumentum in epistolam Petri apostoli primam.

Symon petrus filius iohannis
provincie galilee. a vico bethsay-
da. frater andree apostoli. et princeps
apostolorum toto orbe diffusos et pe-
regrinos in hoc seculo monstrat.
et presentis vite penitere suadet. et in novam vitam
proficere. tota sollicitudine exhortatus. Explicit argu-
mentum. Incipit
epistola Petri prima.

Petrus apostolus ihesu
christi electis advenis
dispersionis ponti.
galatie. capadocie.
asie. et bithinie. se-
cundum prescientiam dei patris. in san-
ctificationem spiritus. in obedientiam
et aspersionem sanguinis ihesu christi. gratia
vobis et pax multiplicetur. Benedi-
ctus deus et pater domini nostri ihesu christi.
qui secundum magnam misericordiam suam
regeneravit nos in spem vivam.
per resurrectionem ihesu christi ex mortuis. in he-
reditatem incorruptibilem. et incontamina-
tam et inmarcescibilem conservatam in celis.
in vobis qui in virtute dei custodimini per fidem
in salutem paratam. revelari in tempore no-
vissimo. in quo exultabitis modicum nunc.
si oportet contristari in variis temptationi-
bus. ut probatio vestre fidei multo preciosior sit auro
quod per ignem probatur. inveniatur in laudem et

glām et honorem. in reuelatione ihu xpi.
Que cum n̄ uideritis diligitis. in que nunc
quoq; n̄ uidentes creditis. Credentes autē
exultabitis leticia inenarrabili. & glificata.
reportantes finē fidei urē. salutem animarū
urarum. De qua salute exquisierunt atq; scru
tati sunt pphete. qui de futura in uobis grā
pphetauerunt. scrutantes in quod uel qua
le tempus significaret in eis sps xpi. pnun
cians eas que in xpo sunt passiones. et po
steriores glās. Quibus reuelatum est. qa
non sibi ipsis uobis autē ministrabant ea
que nunc nunciata sunt uobis. p eos qui
euangelizauerunt uobis spū scō misso de
celo. in que desiderant angli pspicere.
Propter quod succincti lumbos mentis
urē. sobrii pfecte sperate in eam que offertur
uobis grām in reuelatione ihu xpi. quasi filii
obedientie. n̄ configurati prioribus ignorantie
urē desideriis. s; secundū eum qui uos uocauit
scm. ut et ipsi sci in oī conuersatione sitis. sic scrip
tum ē. Sci eritis. qm et ego scs sū. Et si patrē
uocatis eū q sine psonarum acceptione iudicat se
cundū uniuscuiusq; opus. in timore tempore
incolatus uri conuersamini. Scientes quod
non corruptibilibus auro uel argento redempti
estis de uana urā conuersatione paterne tra
ditionis. sed pretioso sanguine quasi agni in
contaminati & inmaculati ihu xpi. Precog
niti quidem ante constitutionē mundi. ma
nifestati autē nouissimis temporibus. pp ter
uos qui p ipsum fideles estis in dō qui susci
tauit eum a mortuis. & dedit ei glām. ut fidē
urā & spes eēt in deo. Animas urās castifican
tes in obedientia caritatis in fraternitatis amore.
simplici ex corde inuicē diligite attentius. renati
n̄ ex semine corruptibili. sed incorruptibili. p uerbū
di uiui & pmanentis. quia omnis caro fe
num. & omis glā eius tanquā flos feni.
Exsiccatum est fenū & flos eius decidit.

uerbū autē dni manet in eternum. Hoc est
autē uerbum. quod euangelizatum est uobis.
Deponentes g omnē maliciā. et omnē dolum
et simulationes. & inuidias & omnes detra
ctiones. sicut modo geniti infantes rationabi
les sine dolo lac concupiscite. ut in eo crescatis
in salutē. si tamē gustastis qm dulcis est dns.
Ad quem accedentes lapidem uiuū ab homi
nibus quidem reprobatū. a deo autē electum &
honorificatum. & ipsi tanquā lapides uiui sup
edificamini domos spiritales. sacerdotiū scm offerre spiritales
hostias acceptabiles dō p ihm xpistum. Prop
ter quod continet scriptura. Ecce ponā in syon
lapidem summū angularē. electum. preciosū.
& omis qui crediderit in eū n̄ confundetur. Vo
bis g honor credentibus. n̄ credentibus autē lapis
quē reprobauerunt edificantes. hic factus est in
caput anguli. & lapis offensionis et petra scan
dali his qui offendunt uerbo. nec credunt in
quo & positi sunt. Uos autē genus electū.
regale sacerdotiū. gens scā. ppls acquisitionis.
ut uirtutes annuncietis eius qui de tenebris
uos uocauit in ammirabile lumen suū. Qui
aliquando non ppls. nunc autē ppls di. qui
n̄ consecuti misericordiam. nunc autē misericordiā con
secuti. Karissimi. obsecro uos tanquā adue
nas & peregrinos abstinere uos a carnalibus
desideriis. que militant aduersus animā. con
uersationē urām inter gentes habentes bo
nam. ut in eo quod detrectant de uobis tan
quam de malefactoribus ex bonis opibus uos
considerantes. glificent deū in die uisitationis.
Subiecti estote omni humane creature prop
ter dm. siue regi quasi precellenti. siue ducibus
tanquā ab eo missis ad uindictam malefactorum
laudē uero bonorū. quia sic ē uoluntas di. ut be
nefacientes obmutescere faciatis imprudentiū
hominum ignorantiam. Quasi liberi & non
quasi uelamen habentes malicie libertatē. sed
sicut serui di. Omes honorate. fraternitatē dili

gite, deum timete, regem honorificate. Serui
subditi estote in omni timore dominis: non tan
tum bonis et modestis. sed etiam discolis.
Hec est enim gratia: si propter conscientiam dei
sustinet quis tristiciam patiens iniuste. Que
enim est gloria si peccantes et colaphizati suffertis?
Sed si benefacientes et patientes sustinetis, hec
est gratia apud deum. In hoc enim uocati estis.
quia et christus passus est pro nobis, uobis relin
quens exemplum ut sequamini uestigia eius.
Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in
ore eius. Qui cum malediceretur non maledice
bat: cum pateretur non comminabatur. Trade
bat autem iudicanti se iniuste. qui peccata nostra
ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut
peccatis mortui iusticie uiuamus. cuius liuore
sanati estis. Eratis enim sicut oues errantes:
sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum
animarum uestrarum. Similiter et mulieres sub
dite sint uiris suis, ut et si qui non credunt uer
bo. per mulierum conuersationem sine uerbo lucri
fiant. considerantes in timore castam conuersa
tionem uestram. Quarum sit non extrinsecus capil
latura. aut circumdatio auri aut indumenti
uestimentorumque cultus: sed qui absconditus
cordis est homo in incorruptibilitate quieti
et modesti spiritus. qui est in conspectu dei locuples.
Sic enim aliquando et sancte mulieres sperantes
in deo ornabant se subiecte propriis uiris. sicut
et sara obediebat abrahe. dominum eum uocans.
Cuius uos estis filie. benefacientes et non ti
mentes ullam perturbationem. Uiri simi
liter cohabitantes secundum scientiam quasi
infirmiori uasculo muliebri impertientes ho
norem. tanquam et coheredibus gratie uite. ut non impediantur
orationes uestre. In fide autem omnes unanimes compatientes fra
ternitatis amatores misericordes humiles. non reddentes
malum pro malo. uel maledictum pro maledi
cto. sed econtrario benedicentes. quia in
hoc uocati estis. ut benedictionem hereditate

te possideatis. Qui enim uult uitam diligere
et uidere dies bonos: coherceat linguam suam
a malo. et labia eius ne loquantur dolum.
Declinet autem a malo. et faciat bonum: inqui
rat pacem et sequatur eam. quia oculi domini super
iustos. et aures eius in preces eorum: uultus
autem domini super facientes mala. Et quis est
qui uobis noceat, si boni emulatores fueri
tis? Sed et si quid patimini propter iusticiam
beati. Timorem autem eorum ne timueritis: ut
non conturbemini. Dominum autem christum sanctificate
in cordibus uestris: parati semper ad satisfactionem
omni poscenti uos rationem de ea que in uo
bis est spe. et fide: cum modestia et ti
more habentes conscientiam bonam, ut in eo
quod detrahunt de uobis. confundantur qui
calumpniantur uestram bonam in christo conuer
sationem. Melius est enim benefacientes
si uelit uoluntas dei pati. quam malefaci
entes. quia et christus semel pro peccatis nostris mor
tuus est. iustus pro iniustis. ut nos offerret
deo. mortificatos quidem carne. uiuificatos
autem spiritu. In quo et his qui in carcere erant
spiritu ueniens predicauit: qui increduli fue
rant aliquando. quando expectauit dei pati
entia in diebus noe cum fabricaretur archa: in
qua pauci id est octo anime salue facte sunt
per aquam. Quod et uos nunc similis forme
saluos facit baptisma: non carnis depositio
sordium. sed conscientie bone interrogatio in
deum per resurrectionem ihesu christi qui est in dextera dei.
deglutiens mortem ut uite eterne heredes ef
ficeremur: profectus in celum subiectis sibi angelis
et potestatibus et uirtutibus. Christo igitur passo in
carne. et uos eadem cogitatione armamini. quia
qui passus est in carne desiit a peccatis. ut
iam non hominum desideriis sed uoluntati dei
quod reliquum est in carne uiuat temporis.
Sufficit enim preteritum tempus ad uoluntatem
gentium consummandam. qui ambulauerunt

in luxuriis. desideriis uinolentiis. commessationibus. potationibus. et illicitis ydolorum cultibus. In quo ammirantur non concurrentibus uobis in eandem luxurie confusionem. blasphemantes. Qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare uiuos et mortuos. Propter hoc enim et mortuis euangelizatum est. ut iudicentur quidem secundum homines in carne. uiuant autem secundum deum in spiritu. Omnium autem finis appropinquabit. Estote itaque prudentes. et uigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in uobismetipsis caritatem continuam habentes. quia caritas operit multitudinem peccatorum. Hospitales inuicem sine murmuratione. Unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam amministrantes. sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. Siquis loquitur. quasi sermones dei. Siquis ministrat. tamquam ex uirtute quam amministrat deus. ut in omnibus honorificetur deus. per ihesum christum cui est gloria et imperium in secula seculorum amen. Karissimi nolite peregrinari in feruore qui ad temptationem uobis fit. quasi noui aliquid uobis contingat. sed communicantes christi passionibus gaudete. ut in reuelatione glorie eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine christi beati eritis. quoniam quod est honoris et glorie et uirtutis dei. et qui est eius spiritus in uobis requiescit. Ab illis blasphematur. a uobis autem honorificatur. Nemo autem uestrum patiatur quasi homicida. aut fur. aut maledicus. aut alienorum appetitor. Si autem ut christianus non erubescat. glorificet autem deum in isto nomine. quoniam tempus est ut incipiat iudicium de domo dei. Si autem primum a nobis. quis finis eorum qui non credunt dei euangelio. Et si iustus uix saluabitur. impius et peccator ubi parebunt. Itaque et hi qui patiuntur secundum uoluntatem dei. fideli creatori commendant animas suas in benefactis.

Seniores ergo qui in uobis sunt obsecro consenior et testis christi passionum. qui et eius que in futuro reuelanda est glorie communicator. Pascite qui in uobis est gregem dei. prouidentes non coacte sed spontanee secundum deum. neque turpis lucri gratia. sed uoluntarie. neque ut dominantes in cleris. sed forme facti gregi ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum. percipietis inmarcescibilem glorie coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem inuicem humilitatem insinuate. quia deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu dei ut uos exaltet in tempore uisitationis. Omnem sollicitudinem uestram proicientes in eum. quoniam ipsi cura est de uobis. Sobrii estote et uigilate. quia aduersarius uester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide. scientes eandem passionem ei que in mundo est uestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui uocauit nos in eternam suam gloriam in christo ihesu modicum passos. ipse perficiet. confirmabit. solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per Siluanum uobis fidelem fratrem ut arbitror breuiter scripsi. obsecrans et contestans hanc esse ueram gratiam dei. in qua statis. Salutat uos ecclesia que est in babilone coelecta. et marcus filius meus. Salutate inuicem in osculo sancto. Gratia uobis omnibus qui estis in christo ihesu.

Explicit epistola beati Petri apostoli prima. Incipit argumentum secunde.

Symon Petrus per fidem huic mundo sapientes mortuos esse declarat. eisdemque pietatis quanta sit magnitudo luce ipsa clarius manifestat.

Incipit epistola beati Petri apostoli secunda.

Symon Petrus seruus
et apostolus ihesu christi. his
qui coequalem nobis
sortiti sunt fidem in
iusticia dei nostri et sal
uatoris ihesu christi. gratia
uobis et pax adimple
atur. in cognitione
domini nostri. Quomodo omnia nobis diuine uirtutis
sue donauit. que ad uitam et pietatem donata sunt
per cognitionem eius qui uocauit nos propria
gloria et uirtute. Per quam maxima et preci
osa nobis promissa donauit. ut per hec effici
amini diuine consortes nature. fugientes
eius que in mundo est concupiscentie cor
ruptionem. Vos autem curam omnem sub
inferentes. ministrate in fide uestra uirtutem.
in uirtute autem scientiam. in scientia autem
abstinentiam. in abstinentia autem patien
tiam. in patientia autem pietatem. in pietate
autem amorem fraternitatis. in amore autem
fraternitatis caritatem. Hec enim si uobiscum
assint et superent. non uacuos nec sine fru
ctu uos constituent in domini nostri ihesu christi cognitione.
Cui enim non presto sunt hec cecus est. et
manu temptans. obliuionem accipiens
purgationis ueterum suorum delictorum.
Quapropter fratres satagite magis. ut per
bona opera certam uestram uocationem et ele
ctionem faciatis. Hec enim facientes. non
peccabitis aliquando. Sic enim habundan
ter ministrabitur uobis introitus. in eternum
regnum domini nostri. et saluatoris ihesu christi.
Propter quod incipiam uos semper commo
nere de his. et quidem scientes et confirma
tos in presenti ueritate. Iustum autem arbi
tror quam diu sum in hoc tabernaculo
suscitare uos in commonitione. certus
quod uelox est depositio tabernaculi mei. se
cundum quod et dominus noster ihesus christus significauit

michi per reuelationem. Dabo autem operam et frequenter
habere uos post obitum meum. ut horum
memoriam faciatis. Non enim indoctas
fabulas secuti notam fecimus uobis domini
nostri ihesu christi uirtutem et prescientiam. sed spe
culatores facti illius magnitudinis. Ac
cipiens enim a deo patre honorem et gloriam.
uoce delapsa ad eum huiuscemodi a mag
nifica gloria. Hic est filius meus dilectus in
quo michi complacui. ipsum audite. Et
hanc uocem nos audiuimus de celo allatam.
cum essemus cum ipso in monte sancto. Et
habemus firmiorem propheticum sermonem.
cui bene facitis attendentes quasi lucer
ne lucenti in caliginoso loco. donec dies
elucescat. et lucifer oriatur in cordibus uestris.
Hoc primum intelligentes quod omnis
prophetica scriptura propria interpretatione non
fit. Non enim uoluntate humana allata
est aliquando prophetia. sed spiritu sancto inspira
ti locuti sunt sancti dei homines. Fuerunt
uero et pseudo prophete in populo. sicut et in uobis
erunt magistri mendaces qui introducent
sectas perditionis. et eum qui emit eos do
minum negant. superducentes sibi celerem per
ditionem. Et multi sequentur eorum luxurias.
per quos uia ueritatis blasphemabitur. et
in auaritia fictis uerbis de uobis negocia
buntur. quibus iudicium iam olim non cessat.
et perditio eorum non dormitat. Si enim deus
angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus
inferni detractos in tartarum tradidit. in
iudicium cruciandos reseruari. et origina
li mundo non pepercit. sed octauum noe iusticie
preconem custodiuit. diluuium mundo impi
orum inducens. et ciuitates sodomorum et
gomorreorum in cinerem redigens euersione
dampnauit. exemplum eorum qui impie actu
ri sunt ponens. et iustum loth oppres
sum a nefandorum iniuria ac luxuriosa

conuersatione eruit. Aspectu enim et audi
tu iustus erat. habitans apud eos qui
de die in diem animam iustam iniquis ope
ribus cruciabant. Nouit dominus pios de tem
ptatione eripere. iniquos uero in diem iudicij
cruciandos reseruare. magis autem eos qui
post carnem in concupiscentia inmundi
cię ambulant. dominationemque contem
nunt. audaces. sibi placentes. sectas non
metuunt facere blasphemantes. Ubi
angeli fortitudine et uirtute cum sint
maiores. non portant aduersum se execra
bile iudicium. Hi uero uelud irrationabilia
pecora naturaliter in captionem et in perniti
em in his que ignorant blasphemantes. in
corruptione sua peribunt. percipientes merce
dem iniusticię. uoluptatem existimantes di
ei delicias coinquinationis et maculę. de
licijs affluentes. in conuiuiis suis luxuri
antes. uobiscum. oculos habentes plenos
adulterij et incessabilis delicti. pellicientes
animas instabiles. cor exercitatum auaritia
habentes. maledictionis filij. Derelinquen
tes rectam uiam. errauerunt secuti uiam
balaam ex bosor. qui mercedem iniquita
tis amauit. correptionem uero habuit sue ue
sanię. subiugale mutum in hominis uoce
loquens. prohibuit prophetę insipientiam.
Hi sunt fontes sine aqua. et nebulę tur
binibus exagitatę. quibus caligo tenebrarum
reseruatur. Superbia enim uanitatis loquen
tes pelliciunt in desiderijs carnis luxurię eos
qui paululum effugiunt. qui in errore conuer
santur. libertatem illis promittentes. cum ipsi
serui sint corruptionis. A quo enim quisque
superatus est. huius et seruus est. Si enim
refugientes coinquinationes mundi. in
cognitione domini nostri et saluatoris ihesu christi.
his rursus inplicati superantur. facta sunt
eis posteriora deteriora prioribus. Melius

enim erat illis non cognoscere uiam iusticię. quam
post agnitionem retrorsum conuerti. ab eo quod
illis traditum est sancto mandato. Contigit
enim eis illud ueri prouerbij. canis reuersus
ad suum uomitum. et sus lota in uolutabro
luti. Hanc ecce uobis karissimi scribo se
cundam epistolam. in quibus excito uestram in com
monitione sinceram mentem. ut memores
sitis eorum que predixi uerborum a sanctis prophetis.
et apostolorum uestrorum preceptorum domini et saluatoris.
hoc primum scientes quod uenient in nouis
simis diebus in deceptione illusores. iuxta
proprias concupiscentias ambulantes et di
centes. Ubi est promissio aut aduentus eius.
Ex quo enim patres nostri dormierunt. omnia
sic perseuerant ab initio creaturę. Latet enim
eos hoc uolentes quod celi erant prius et terra
de aqua. et per aquam consistens dei uerbo per
quę ille tunc mundus mundatus aqua periit.
Celi autem qui nunc sunt et terra eodem
uerbo repositi sunt igni seruati in diem iudi
cij. et perditionis impiorum hominum. Unum
uero hoc non lateat uos karissimi. quia unus dies
apud dominum sicut mille anni. et mille anni
sicut dies unus. Non tardat dominus promissis.
sed patienter agit propter uos. nolens ali
quem perire. sed omnes ad penitentiam reuerti expectat.
Adueniet autem dies domini ut fur. in quo celi
magno impetu transient. elementa uero calo
re soluentur. Cum hec igitur omnia dissoluenda
sint. quales oportet esse uos in sanctis conuer
sationibus et pietatibus. expectantes et prope
rantes in aduentum diei dei. per quem celi ar
dentes soluentur. et elementa ignis ardore
tabescent. Nouos uero celos et nouam terram
et promissa ipsius expectamus. in quibus iusti
cia habitat. Propter quod karissimi hec expectan
tes satagite immaculati et inuiolati ei
inueniri in pace. et domini nostri longanimitatem
salutem arbitramini. sicut et karissimus frater

nr̄ paulus. secdm̄ datam sibi sapientiam scp
sit uobis. sicut & in omnib; epistolis. loquēs
in eis de his in quib; sunt quędam diffici
lia intellectu. que indocti et instabiles de
prauant sicut et ceteras scripturas ad suam
ipsoꝝ pditionem. Vos g̃ fr̄es p̄scientes custo
dite. ne insipientium errore transducti. ex
cidatis a ppria firmitate. crescite ũ in gr̄a
et in cognitione dn̄i et saluatoris ih̄u xp̄i.
Ipsi gl̄a et nunc et in die eternitatis. A M̄.

Explic̄ ep̄la .ii. Incip̄ argum̄tum in ep̄lam

Rationem uerbi beati iohis apl̄i.
et quod d̄s ipse caritas manifestat.
et susurrones fr̄um. nec deesse. nec
fieri pios posse. adeo usq; disertat. ut esse
comprobet homicidas. eo quod odium sit
interfectionis occasio. Explicit argumen
tum. Incipiunt capitula.

I. De uerbo uite quod erat antequam mundi machi
na principium sortiretur. II. De partici
pibus xp̄i quos uetitis septos nefas ē supari.
III. De custodiis celestium pceptoꝝ que nosse quemq;
deum manifeste designant. IIII. De nouo uete
ri q; mandato quod unū sunt di cuius numquam
potest diuidi regnum. V. De his quos sapientię ua
riis uirtutib; accinctus. scribens alloquitur.
VI. De diligentib; mundū quod excludant a caritate pater
VII. na. De multitudine antecristorum.
De animarū deceptorib; declinandis. VIII.
De ignorantib; dm̄ seoꝝ; risoribus. VIIII.
De cain semine fratricide. X.
De risorib; fratrum homicidis. XI.
De dilectione paterna facto & ope declaranda. XII.
De preconibus falsis quos agitat sp̄s nequam. XIII.
De dilectione uera quod ipse sit deus. XIIII.
De xp̄o dō qui patrē ī se ēē credentib; manifestat. XV.
De dilectione pfecta que foras expellit timorem. XVI.
De regeneratis quod ipsi seculum uincant. XVII.
De testimonio di q̄d homin testimoniis pferatur. XVIII.
De indulgentia q̄ ñ mebrīr usq; ad mortē peccantes. XIX.
XX. De mundo qui est positus in maligno simulachrorum
fugienda cultura. Expliciunt capitula. Incip̄
ep̄la .I. beati Iohis apl̄i.

Quod fuit ab initio.
I. quod audiuimus.
quod uidimus ocu
lis nr̄is. quod pspe
ximus. et manus
nr̄e contrectauerunt de uerbo uite. et uita ma
nifestata est. et uidimus et testamur. et
annunciam⁹ uobis uitam eternam. que
erat apud patrem. et apparuit nobis. Quod
uidimus et audiuimus annunciamus
et uobis. ut et uos societatem habeatis
nobiscū. et societas nr̄a sit cum patre. et
filio eius ih̄u xp̄o. Et hec scribimus uo
bis ut gaudeatis. et gaudium ur̄m sit ple
num. Et hec ē annuntiatio quā audi
uimus ab eo & annunciam⁹ uob. qm̄ d̄s
lux est et tenebre in eo ñ sunt ulle. II
Si dixerimus qm̄ societatem habemus cū
eo et in tenebris ambulamus. mentimur
et ñ facimus ueritatem. Si autē in luce
ambulamus sicut et ipse est in luce. societa
tem habemus adinuicem. et sanguis ih̄u
filii eius emundat nos ab omni peccato.
Si dixerimus qm̄ peccatum ñ habemus.
ipsi nos seducimus. et ueritas in nobis ñ
est. Si confiteamur peccata nr̄a. fidelis &
iustus est ut remittat nobis peccata nr̄a.
et emundet nos ab omni iniquitate. Si
dixerimus qm̄ non peccauim⁹ mendacem
facim⁹ eum. et uerbum eius ñ est in nobis.
Filioli mei. hec scribo uobis ut ñ peccetis.
III. Sed et siquis peccauerit. aduocatū habem⁹
apud patrē ih̄m xp̄m iustū. et ipse est ppi
ciatio p peccatis nr̄is. Non p nr̄is autē
tantum. s; etiam p totius mundi. Et i

hoc scimus qm̄ cognouimus eum: si man-
data eius obseruem'. Qui dicit se nosse eum
et mandata eius n̄ custodit. mendax est. et
in hoc ueritas non est. Qui autē seruat
uerbum eius: uere in eo caritas dī pfecta ē.
In hoc scimus qm̄ in ipso sumus: si in ipso
pfecti fuerim'. Qui dicit se in ipso manere:
debet sicut ille ambulauit et ipse ambu-
lare. IIII Karmi. non mandatū nouum
scribo uobis: s; mandatum uetus quod
habuistis ab initio. Mandatum uetus ē:
uerbum quod audistis. Iterum mandatū
nouum scribo uobis quod ē uerum & in ip-
so et in uobis: qm̄ tenebrę transierunt &
lumen uerū iam lucet. Qui dicit se in luce
esse. & frēm suum odit: in tenebris ē usq;
adhuc. Qui diligit frēm suum in lumine
pmanet: et scandalum in eo n̄ est. Qui
autē odit frēm suum in tenebris ē. et in
tenebris ambulat. et nescit quo eat. qm̄
tenebrę obcecauerunt oclos ei'. V Scri-
bo uobis filioli: qm̄ remittuntur uob peccata.
propter nomen eius. Scribo uobis patres:
qm̄ cognouistis eum. qui ab initio est.
Scribo uobis adolescentes: qm̄ uicistis
malignum. Scribo uobis infantes: qa
cognouistis patrem. Scribo uobis patres:
quia cognouistis eum qui ab initio est.
Scribo uobis iuuenes qm̄ fortes estis: et
uerbū dī in uob manet. et uicistis malig-
nū. VI Nolite diligere mundū neq; ea que ī
mundo st̄. Siquis diligit mundū n̄ ē cari-
tas patris in eo. qm̄ omē qd in mundo ē. cōcu-
piscentia carnis ē. et cōcupiscentia oclor & sup-
bia uitę. que n̄ ē ex patre s; ex mundo ē. Et
mundus transibit. et concupiscentia eius.
Qui autē facit uoluntatē dī: manet in
ęternum. VII Filioli: nouissima hora est.
Et sicut audistis quia antecristus uenit:
nunc autē antixpi multi facti sunt.

Unde scimus: quia nouissima hora est.
Ex nobis exierunt: sed n̄ erant ex nobis.
Nam si fuissent ex nobis: pmansissent utiq;
nobiscum. Sed ut manifesti sint: qm̄ non
sunt omnes ex nobis. Sed uos unctionem
habetis a scō: & nostis omnia. Non scpsi
uobis quasi ignorantib; ueritatē sed quasi
scientib; eam: et qm̄ omne mendaciū non
ē ex ueritate. Quis est mendax nisi is qui
negat qm̄ ihc non ē xpc. Hic ē antixpc.
qui negat patrem et filiū. Omnis q negat
filium nec patrē habet: qui confitetur fili-
um. et patrem habet. VIII Vos quod au-
distis ab initio: in uobis pmaneat. Si in uo-
bis pmanserit qd ab initio audistis: et uos
in filio et patre manebitis. Et hec ē repmissio
quam ipse pollicitus est nobis: uitā ęternā.
Hec scpsi uobis: de his qui seducūt uos. Et uos
unctionē quam accepistis ab eo. maneat in
uobis. Et n̄ necesse habetis ut aliquis do-
ceat uos: s; sicut unctio eius docet uos de
omnib;. et uerum ē. et non ē mendacium.
et sicut docuit uos manete in eo. Et nunc
filioli manete in eo. ut cum apparuerit fi-
duciam habeam'. et n̄ confundamur ab
eo in aduentu eius. Si scitis qm̄ iustus est:
scitote qm̄ et omnis qui facit iusticiam
ex ipso natus est. VIIII Videte qualem cari-
tatem dedit nobis pater: ut filij dei nomi-
nemur et simus. Propter hoc mundus
n̄ nouit uos: quia n̄ nouit eum. Karmi.
nunc filij dī sum': et nondū apparuit
quid erimus. Scimus qm̄ cum apparuerit
similes ei erimus: qm̄ uidebim' eum sicu-
ti est. Et omīs qui habet spem hanc in
eo: scīficat se sicut et ille scs est. X Omīs
qui facit peccatum. et iniquitatē facit.
& peccatum. ē iniquitas. Et scitis quia ille
apparuit ut peccata tolleret. & peccatum
in eo non ē. Omnis qui in eo manet. n̄ peccat.

et omnis qui peccat . non uidit eu͂ nec cog
nouit eum. Filioli nemo uos seducat. Qui
facit iusticia͂ iustus est: sicut et ille iustus
est. Qui facit peccatum ex diabolo e͂: q͂m
ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit
filius di͂: ut dissoluat opa diaboli. Omi͂s
qui natus est ex do͂ peccatum n͂ facit: q͂m se
men ipsius in eo manet. et non potest pecca
re q͂m ex do͂ natus e͂. In hoc manifesti sunt
filii di͂: et filii diaboli. Omnis qui non e͂ iust͂
non e͂ ex do͂. et qui non diligit fr͂em suum:
q͂m hec e͂ annunciatio quam audistis ab
initio. ut diligam͂ alterutrum. Non sicut
cain qui ex maligno erat: et occidit fr͂em suu͂.
Et propter quid occidit eum: Q͂m opera
eius maligna erant: fratris aute͂ eius iusta.
xi Nolite mirari fr͂es: si odit uos mundus.
Nos scimus q͂m translati sumus de morte
ad uitam: q͂m diligimus fr͂es. Qui n͂ diligit:
manet in morte. Omnis qui odit fratrem
suu͂: homicida e͂. Et scitis q͂m omnis ho
micida n͂ habet uitam eternam in se manen
tem. In hoc cognouim͂ caritate͂ di͂: q͂m ille
p nobis anima͂ suam posuit. et nos debem͂
p fratribȝ nr͂is animas nr͂as ponere. Qui
habuerit substantia͂ mundi et uiderit fr͂em
suum necessitate͂ habere. et clauserit uisce
ra sua ab eo: quom caritas di͂ manet in eo?
xii Filioli non diligamus uerbo neqȝ lingua: sed
opere et ueritate. In hoc cognoscimus q͂m
ex ueritate sumus. et in conspectu eius sua
debim͂ corda nr͂a: q͂m si repꝛehenderit nos cor
nr͂m. maior est ds͂ corde nr͂o. et nouit oi͂a.
Kmi. si cor nr͂m non repꝛehenderit nos. fidu
ciam habemus ad dm͂. et quodcumqȝ petieri
mus accipiem͂ ab eo. q͂m mandata eius custo
dimus. et ea que sunt placita coram eo fa
cimus. Et hoc est mandatum eius ut cre
damus in nomine filii eius ihu xp͂i. et dili
gamus alterutrum: sicut dedit mandatu͂

nobis. Et qui seruat mandata eius: in illo
manet. et ipse in eo. Et in hoc scim͂ q͂m manet
in nobis: q͂m de sp͂u suo dedit nobis. xiii Kmi.
nolite omni sp͂ui credere. sȝ pbate sp͂c si ex do͂
sint: q͂m multi pseudo pphete exierunt in
mundu͂. In hoc cognoscitur sp͂c dei. Omi͂s
sp͂c qui confitet͂ ihm xp͂m in carne uenis
se: ex deo e͂. Et omnis sp͂c qui soluit ihm
ex do͂ non e͂. et hic e͂ antixp͂s de quo audistis
q͂m uenit: et nunc iam in mundo est.
Vos ex do͂ estis filioli et uicistis eum: q͂m
maior e͂ qui in uobis est. qua͂ qui in mundo.
Ipsi de mundo sunt. ideo de mundo loqun
tur: et mund͂ eos audit. Nos ex do͂ sum͂.
Qui nouit dm͂ audit nos: qui n͂ nouit
dm͂. n͂ audit nos. In hoc cognoscimus et
sp͂m ueritatis. et sp͂m erroris. xiiii Kmi.
diligamus inuicem. q͂m caritas ex deo est:
et omnis qui diligit ex do͂ natus e͂. et cog
noscit dm͂. Qui n͂ diligit n͂ nouit deum:
q͂m ds͂ caritas est. In hoc apparuit cari
tas di͂ in nobis: q͂m filium suum unige
nitum misit in mundu͂ ut uiuamus p
eum. In hoc est caritas non q͂si nos dilexe
rimus dm͂. sed q͂m ipse prior dilexit nos:
et misit filium suum ppiciatione͂ p pec
catis nr͂is. Kmi. si deus dilexit nos:
et nos debemus alterutru͂ diligere. xv
Deum nemo uidit umq͂m. Si diligamus
inuice͂ ds͂ in nobis manet: et caritas ei͂
in nobis pfecta est. In hoc intelligim͂ q͂m
in eo manemus et ipse in nobis: q͂m de
sp͂u suo dedit nobis. Et nos uidimus et
testificamur: q͂m pater misit filium su
um saluatore͂ mundi. Quicumqȝ confes
sus fuerit q͂m ihc est filius dei: ds͂ in eo
manet. et ipse in do͂. Et nos cognouim͂
et credidimus caritati: quam habet ds͂
in nobis. xvi Ds͂ caritas est: et qui
manet in caritate. in do͂ manet. et ds͂

in eo. In hoc perfecta est caritas nobiscum.
ut fiduciam habeamus in die iudicii: quia
sicut ille est. et nos sumus in hoc mundo.
Timor non est in caritate. sed perfecta cari
tas foras mittit timorem: quoniam timor penam
habet. Qui autem timet: non est perfectus in
caritate. Nos ergo diligamus deum: quoniam deus prior
dilexit nos. Siquis dixerit quoniam diligo de
um. et fratrem suum oderit: mendax est.
Qui enim non diligit fratrem suum quem ui
det: deum quem non uidet quomodo potest
diligere? Et hoc mandatum a deo habemus:
ut qui diligit deum. diligat et fratrem suum.
Omnis qui credit quoniam ihesus est xpistus. ex deo xvii
natus est: et omnis qui diligit eum qui
genuit. diligit eum qui natus est ex eo.
In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos
dei: cum deum diligimus et mandata eius
facimus. Hec est enim caritas dei: ut man
data eius custodiamus: et mandata eius
grauia non sunt: quoniam omne quod natum est
ex deo uincit mundum. Et hec est uictoria que
uincit mundum: fides nostra. Quis est qui uin
cit mundum. nisi qui credit quoniam ihesus est filius
dei? Hic est qui uenit per aquam et sangui
nem ihesus xpistus: non in aqua solum. sed in
aqua et sanguine. Et spiritus est qui testifica
tur: quoniam xpistus est ueritas. Quia tres sunt
qui testimonium dant in terra: spiritus aqua et
sanguis: Et tres sunt qui testimonium dant
in celo: pater. et uerbum. et spiritus sanctus. Et
hi tres unum sunt. xviii Si testimonium
hominum accipimus. testimonium dei maius
est: Quoniam hoc est testimonium dei quod ma
ius est. quia testificatus est de filio suo.
Qui credit in filium dei: habet testimonium
dei in se. Qui non credit filio mendacem facit
eum: quoniam non credit in testimonium quod testifi
catus est deus de filio suo. Et hoc est testimo
nium quoniam uitam eternam dedit nobis deus:

et hec uita in filio eius est. Qui habet fili
um: habet uitam. Qui non habet filium dei:
non habet uitam. Hec scribo uobis ut xviiii
sciatis quoniam uitam habetis eternam. qui credi
tis in nomine filii dei. Et hec est fiducia quam
habemus ad deum: quia quodcumque petieri
mus secundum uoluntatem eius. audit nos. Et
scimus quia audit nos quicquid petieri
mus: scimus quoniam habemus petitiones quas
postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum pecca
re. peccatum non ad mortem: petit et dabitur ei
uita. peccanti non ad mortem. Est peccatum ad
mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis
iniquitas peccatum est: et est peccatum ad
mortem. Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo
non peccat: sed generatio dei conseruat eum.
et malignus non tangit eum. xx Scimus
quoniam ex deo sumus: et mundus totus in ma
ligno positus est. Et scimus quoniam filius dei uenit:
et dedit nobis sensum ut cognoscamus ue
rum deum. et simus in uero filio eius. Hic est
uerus deus: et uita eterna. Filioli: custodite
uos a simulachris. Explicit epistola sancti iohan
nis apostoli prima. Incipit argumentum secunde.

Apostolus ad sanctam feminam scribit. ut
eandem dominam non renuat in terris ap
pellare: eiusdemque filiis quod am
bulent in ueritate. testimonium perhibet.
Quidam hanc et sequentem epistolam. putant non
esse iohannis apostoli: cuius sepulchrum usque ho
die monstratur in epheso. Sed nec iam generalis
ecclesie consensus habet: quod has epistolas iohannes
scripserit. Quod uidelicet multa similitudine
cum prima eius epistola ostendunt: et simili
zelo detestantur hereticos. Incipiunt
Capitula in iohannis apostoli epistolam secundam.

De diligendis cultoribus ueritatis. I.
De dilectione alterna quod non sit nouum ac rude preceptum. II.
De seductoribus qui in hoc mundo habundant. III.
De non dicendo aue eis qui aliud proferunt. IIII.

V De sua p̄sentia in qua narranda omnia reseruauit.

Incipit epistola Iohannis ap̄li secunda.

I S enior electę domine
et natis eius q̄s ego
diligo in ueritate. et
n̄ ego solus. sed et om̄s
qui cognouerunt ue
ritatē. propter ueritatem que p̄manet in no
bis. et nobiscum erit in et̄num. Sit uob̄cū
gr̄a. mis̄ia. pax. a d̄o patre. et a xp̄o ih̄u
filio patris. in ueritate et caritate. II G a
uisus sum ualde q̄m inueni de filijs tuis
ambulantes in ueritate. sicut mandatū ac
cepimus a patre. Et nunc rogo te d̄na n̄
tanquā mandatū nouū scribens tibi. sed
quod habuimus ab initio. ut diligamus
alterutrū. Et hec ē caritas. ut ambulemus
sc̄dm mandata eius. III H oc ē enim
mandatū ut quemadmodum audistis ab ini
tio in eo ambuletis. q̄m multi seductores
exierunt in mundū. qui n̄ confitent ih̄m
uenisse in carne. Hic ē seductor et antixp̄c.
Videte uosmetipsos ne p̄datis que opa
ti estis in d̄no. s; ut mercedem plenā accipia
IIII tis. O mnis qui recedit et n̄ p̄manet
in doctrina xp̄i. deum non habet. Qui
p̄manet in doctrina. hic filiū et patrem
habet. Si quis uenit ad uos et hanc doctri
nam n̄ affert. nolite recipere eum in domo
nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue.
communicat operib; illi' malignis. V P lu
ra habens uobis scribere. nolui p cartam
et atramentū. Spero enim me futurū ad
uos. et os ad os loqui. ut gaudiū ur̄m sit
plenum. Salutant te sorores filię tuę ele
ctę. Explicit ep̄la iohannis secunda.

Argumentum epistole tertie.

G aium pietatis causa extollit. atq; ut
in ipsa pietate maneat exhortatur.
diotrepem impietatis & sup̄bie causa obiur
gat. demetrio autē bonum testimonium p
hibet cum fr̄ib; uniuersis. Incipiunt Ca
pitula in iohannis ap̄li epistolam t̄tiā.

De filijs apostoli rigore tenentibus ueritatē. I
De elemosinis sc̄e iuuentium. II
III De superbia diotrepis. IIII De demetrio cui te
stimonium cum omnib; ipsa ueritas reddit.
V De multiplici sacramento quod ut reuelaret sui
distulit in aduentum. Expliciunt Capitula.

Incipit ep̄la tertia.

I S enior Gaio kar̄mo.
quē ego diligo in ue
ritate. Kar̄me. de om
nibus orationē facio.
prospere te ingredi
et ualere. sicut p̄spe
re agit anima tua. Gauisus sum ualde ueni
entib; fr̄ibus. et testimonium p̄hibentib;
ueritati tuę. sicut tu in ueritate ambu
las. Maiorem horū non habeo gr̄am. quā
ut audiam filios meos in ueritate ambu
lare. II K ar̄me. fideliter facis quicq̄d
operaris in fr̄es. et hoc in peregrinos
qui testimoniū reddiderunt caritati tuę
in conspectu eccl̄ię. quos benefaciens dedu
ces digne deo. Pro nomine enim eius p̄fecti
sunt. nichil accipientes a gentib;. Nos ergo
debemus suscipe huiusmodi. ut cooperato
res simus ueritatis. III S cripsissem for
sitan eccl̄ię. sed is qui amat p̄matum ge
rere in eis diotrepes. n̄ recipit nos. Propter
hoc si uenero commoneam eius opa. que
facit uerbis malignis garriens in nos.
& quasi ei ista non sufficiant. neq; ipse sus
cipit fr̄es. et eos qui suscipiunt p̄hibet.
et de eccl̄ia eicit. IIII K ar̄e. noli imitari
malum. sed q̄d bonum est. Qui bene facit
ex d̄o est. qui male facit non uidet d̄m.
Demetrio testimonium redditē ab omnib;.

et ab ipsa ueritate. Et nos ei testimonium
phibemus: et nosti qm testimoniu nrm uerv
est. v. Multa habui scribere tibi, sed
nolui p atramentu et calamum scribere
tibi. Spero aute ptinus te uidere: et os ad
os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici;
saluta tu amicos nominatim. Explic epla
Johis tcia. Incip argumentu eple Iude apli.
Iudas apls frs de corruptoribus uie ueritatis
ita informat: et illicitam ee dissertat. De
sub iugo semel ereptos seruitutis. denuo
opbus incumbere seruilibus. Incipiunt
Capitula in Epistolam Iude apostoli;

I. De falsis doctoribus necatoribus scilicet xpi impudicis.

II. De punitione eorum q eruditi ab imitationibus mundi delinquunt.

De carnalibus desidiis & ignorantie blasphemiis. III.

De impiorum exitu et intolerabilibus penis. IIII.

V. De predictis prophetie enoch.

De irrisoribus falsis dumtaxat doctoribus fugiendis. VI.

De inenarrabili gta saluatoris et epistole fine. VII.

Incipit epistola Jude apostoli.

Iudas ihu xpi seruus. fratr autem
I. iacobi: his qui in deo patre dilectis.
et ihu xpo conseruatis. & uocatis,
misedia uobis et pax. et caritas
adimpleatur. Kmi. omne sollici
tudinem faciens scribendi uobis
de communi ura salute. necesse
habui scribere uobis: deprecans
supcertari semel. tradite sce fidi.
Subintroierunt enim quidam ho
mines impii. qui olim pscripti
sunt in hoc iudicium. dni nri gram transfe
rentes in luxuriam: et solum dominatore
et dnm nrm ihm xpm negantes: II. Com
monere aute uos uolo scientes semel omnia:
qm ihc ppim de terra egipti saluans. scdo
eos qui n crediderunt pdidit. Angtos u
qui n seruauerunt suu pncipatum sed de
reliquerunt suu domicilium. in iudicium
magni di uinctis eternis sub caligine iudicio
reseruauit. III. Sicut sodoma et gomorra
et finitime ciuitates simili modo exfornicate.
et abeuntes post carne alteram facte sunt
exemplu ignis eterni penam sustinentes: simi
liter et hi qui carnem quide maculant. domi
natione aute spernunt. maiestate autem
blasphemant. Cum michael archangls cu
diabolo disputans altercaret de moysi corpo
re. n est ausus iudiciu inferre blasphemie:
sed dixit imperet tibi dns. Hi aute quecuq;
qdem ignorant blasphemant: quecumq;
aute naturaliter tamqua muta animalia
norunt. in his corrumpunt. IIII. Ue illis
qui uia caim abierunt. et errore balaam
mercede effusi sunt: et contradictione core
perierunt. Hi sunt in epulis suis macule con
uiuantes. sine timore semetipsos pascentes:
nubes sine aqua. que auentis circumferun
tur: arbores autumpnales. infructuose. bis
mortue. eradicate: fluctus feri maris. despu
mantes suas confusiones. sidera errantia:
quibus pcella tenebrarum ineternum reseruata
est. V. Prophetauit aute de his septim
ab adam enoch dicens. Ecce uenit dns in
scis milibus suis facere iudiciu contra omnes.
et arguere omnes impios de omnibus opibus
impietatis eorum. quibus impie egerunt: et
de omnibus duris que locuti sunt contra
eum peccatores impii. Hi sunt murmura
tores querelosi. scdm desideria sua ambu
lantes. et os illorum loquitur supbiam: mi
rantes psonas questus causa. VI. Uos au
tem kmi. memores estote uerboru que pdi
cta sunt ab aplis dni nri ihu xpi. qui dicebat
uobis qm in nouissimo tempore uenient illu
sores scdm sua desideria ambulantes impieta
tum. Hi sunt qui segregant semetipsos ani
males. spm n habentes. Vos aute kmi
superedificantes uosmetipsos scissime ure fidi

in spū scō orantes. ipsos uos in dilectione dī
seruate: expectantes misericordiam dñi nr̄i ihū
xp̄i in uitam eternam. Et hos quidem argu
te iudicatos: illos uero saluate de igne rapien
tes. Alijs autem misereamini in timore: odi
entes et eam que carnalis est maculatā tuni
cam. V Ei autem qui potens est uos con
seruare sine peccato. et constituere ante
conspectum glorie sue immaculatos in aduen
tum dñi nr̄i ihū xp̄i: soli deo saluatori
nr̄o per ihm̄ xp̄m dnm̄ nr̄m glā. magnificen
tia. imperium et potestas ante omnia secula:
et nunc et in omnia secla seculorum amen.
Explicit ep̄la iude ap̄li. Incipit prefatio sc̄i
Jeronimi presbiteri in actus apostolorum.

Lucas natione syrus. cuius
laus in eug̃lio canitur. apud
antiochiā medicine artis
egregius. et apl̄orum xp̄i dis
cipulus: postea usque ad confes
sionem paulum secutus
apl̄m. sine crimine in uirginitate permanens
dño maluit seruire. Qui octoginta et qua
tuor habens etatis annos: in bithinia nos
citur de sc̄lo migrasse. Hic igitur diuino stimu
latus impio. postea quam in achaie partibus
eug̃lm scribens. grecis fidelibus incarnationē
dnī fideli narratione ostendit: eundemque
ex stirpe et origine dauid descendisse mon
strauit. Cui non immerito scribendorum
apl̄icorum actuum potestas in ministerio datur.
ut deo in dm̄ pleno. et filio perditionis extin
cto oratione ab apl̄is facta sorte dnī electio
nis numerus compleretur: sicque paulum
consummationis apostolicis actibus daret.
quem diu contra stimulū calcitrantē dns
elegisset. Quod legentibus ac requirentibus de
um breui uolui sermone ostendere quam
prolixius aliquid fastidientibus prodidisse: sciens
quod operantem agricolam prius oportet de suis

fructibus edere. Quem ita diuina subsecuta est
grā: ut non solum corporum sed etiam animarū
eius proficeret medicina. Incipiunt
Capitula in actus apostolorum.
I Ubi precepit dn̄s discipulis ab ierl̄m ne discederent.
II Petrus de iuda cum discipulis loquitur. ut pro
eo unum e duobus eligerent. III Ubi sp̄s sc̄s de celo
IIII descendit super apl̄os. Ubi petrus dicit iudeis non
enim sicut uos estimatis hi ebrij sunt cum sit hora diei
tertia. V Ubi de dn̄o ihū uiris israhelitis loquitur
et de scripturis diuinis. Unusquisque in nomine ihū xp̄i.
VI Ubi petrus dicit iudeis penitentiā agite. et baptizet
VII Ubi apl̄is crediderunt. et baptizate sunt anime tria milia.
VIII Ubi petrus et iohs ascendentes in templū paraliticū sanabant.
IX Ubi loquebantur apostoli ad populum. et superuenerunt
sacerdotes et magistratus templi. et manus iecerunt in eos.
X Uidentes autem petri constantiam et iohannis.
XI Dimissi autem apl̄i uenerunt ad suos: et narrauerunt oīa.
XII Multitudinis credentium erat cor unū. et aīa una.
XIII Ubi quidā uir ananias cum saphira uxore sua frauda
uerunt de pretio agri et expirauerunt. XIIII
Per manus apl̄orum fiebant signa in plebe. XV
Ubi princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant
iniecerunt manus in apl̄os et posuerunt in custodia. XVI
Ubi cesis apl̄is iudei denunciauerunt ne loquerentur
eis in nomine domini. XVII
Ubi crescente numero discipulorum factus est mur
mur grecorum aduersus hebreos. XVIII
Stephanus plenus grā et fortitudine. XVIIII
Stephanus loquitur proposito de patriarchis incipiens
abraham usque ad moysen. Idem tribus in eum.
XX Ubi hec audientes iudei dissecabantur cordibus et stridebant
XXI Facta est persecutio magna in ecclīa que est ierl̄imis.
XXII De symone mago. XXIII
Ubi symon magus pecuniam apl̄is offert. XXIIII
Ubi angelus philippo loquitur. XXV
Ubi saulus ep̄las petijt in damascum. XXVI
Ubi saulus conualescens confundebat iudeos XXVII
Petrus eneam sanat. et tabitam resuscitat. XXVIII
De cornelio. XXIX

V bi cornelius petrum sperat. XXX
C ornelius uisum narrat petro. ꝯ habentes
XXXI V bi iudei dicunt petro q're introisti ad uiros ꝑputiũ
XXXII P ropheta agabus famem nunciat. XXXIII
V bi herodes iacobũ occidit. ꝛ petrũ ĩ carcerẽ misit.
V bi milites turbati sunt ꝑ petro. XXXIIII ꝯ dum.
XXXV. V bi separat sp̃c s̃cs paulum et barnabam ad p̃dican
XXXVII P aulus & qui cum eo erant uenerunt pamphiliã.
XXXVIII P aulus de resurrectione xp̃i iudeis p̃dicat.
XXXIX Y conio intrant synagogam ap̃li. et credidit iude
orum et grecorum multitudo copiosa. XL
I n listris paulus claudum sanat XLI
V bi quidam descendentes de iudea docebant fr̃es
circumcidi sc̃dm morem moysi. XLII ꝯ dicant.
V bi ap̃li credentib; ex gentib; ñ sar̃ c̃cumcisionẽ pre
XLIII V bi paul' ꝛ barnabas directi ab ap̃lis antiochiam
et c̃gregata multitudine tradiderũt ep̃lam.
XLIIII D e thimotheo discip̃lo. XLV. V bi paulus uisi
tatẽ ꝛ uidet uirũ macedonẽ stantẽ dep̃cans eum.
XLVI D e lidda purpurea. XLVII.
D e puella habente phitonẽ sp̃m. XLVIII.
V bi iudei zelantes paulũ concitauerunt turbã
ad domum iasonis. XLVIIII
P aulus athemensib; dicit de ignoto deo. XLIX.
V bi quidam uiri adherentes paulo crediderũt. et
dionisi' ariopachita cum uxore sua. L.
G allione autẽ ꝓconsule achaie insurrexerunt
uno animo iudei in paulum. LI.
I n iudeo apollo et baptismate iohannis. LII.
D e circumeuntib; iudeis exorcistis. LIII.
D e demetrio argentario. LIIII.
V bi postquã cessauit tumultus uocatis paulus
discip̃lis uale dixit & de adolescente nomine eu
tico q̃ de t̃tio cenaculo cecidit. LV.
D um conuenisset paulus discip̃los in iason. LVI.
C um nauigaremus recto cursu uenim' choum. LVII.
V bi agabus ꝓpheta a iudea ueniens. cesaream. tu
lit zonã pauli. et alligans sibi pedes et manus
dixit. hec dicit sp̃c s̃cs. LVIII.
P ost dies autẽ istos ꝓparati ascendebam' ih̃erl̃m.

V bi paulus purificatus intrauit in templũ. LVIIII.
V bi dicit uiri fr̃es & patres audite. LX
V bi de anania paulus loquitur. LX.
V bi p̃nceps sacerdotum anania p̃cepit percutere os pauli
reddente ꝑ se rationem. LXI.
V bi quidam ex iudeis deuouerunt se dicentes neq; man
ducaturos neq; bibituros donec paulũ occiderent. LXII.
V bi tribun' dimisit adolescentẽ. p̃cipiens ei ne cui loqueretẽ.
XLIIII V bi milites assumentes sibi paulũ sc̃dm p̃ceptum du
xerunt ꝑ noctem in antipatridam. LXV.
V bi ananias p̃nceps sacerdotum p' quinq; dies cum
tertullo oratore adũsus paulũ cesareã descendit. LXVI.
V bi presidi paulus loquitur. LXVII.
V bi felix sciens distulit qui ꝛ successorẽ festum accepit. LXVIII.
V bi rex agrippa et bernice cesaream descenderunt ad
salutandum festum. ꝯ regi agrippe. LXVIIII.
V bi paulus extenta manu cepit rationem reddere LXX.
V bi hec loq̃nte festus magna uoce dix̃ insanis paule LXXI.
V bi nauem ad rumetinã ascendunt. LXXII.
V bi nauigantes in adria rogat paulus ut cibum sume
rent. et uipa calore in uasit manum eius. LXXIII.
V bi p' menses tres in nauẽ alexandriam que in insula
hiemauerat nauigauerũt. Incipit liber

actuum apostolorum.

RIMVM
quidem sermonẽ
feci de omnibus
o theophile. que
cepit ih̃c facere
et docere. usq;
in diem qua p̃ci
piens ap̃lis ꝑ sp̃m
sc̃m quos elegit assũp
tus est. Quib; et pre
buit seipsum uiuum
post passionẽ suã in
multis argumentis per
dies quadraginta apparens
eis. et loquens de regno
dĩ. Et conuescens p̃cepit

eis ab iherosolimis ne discederent. sed expe
ctarent promissionem patris quam audistis in
quit per os meum. quia iohannes quidem
baptizauit aqua. uos autem baptizabimini
spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur
qui conuenerant: interrogabant eum dicentes.
Domine si in tempore hoc restitues regnum israel?
Dixit autem eis. Non est uestrum nosse tempora
uel momenta que pater posuit in sua pote
state. Sed accipietis uirtutem superuenientis spiritus
sancti in uos et eritis michi testes in iherusalem. et
in omni iudea. et samaria. et usque ad ultimum
terre. Et cum hec dixisset: uidentibus illis ele
uatus est. et nubes suscepit eum ab oculis
eorum. Cumque intuerentur in celum euntem
illum: ecce duo uiri astiterunt iuxta illos in
uestibus albis qui et dixerunt. Viri galilei.
quid statis aspicientes in celum? hic ihesus
qui assumptus est a uobis in celum: sic ueniet
quemadmodum uidistis eum euntem in celum.
Tunc reuersi sunt iherosolimam a monte
qui uocatur oliueti. qui est iuxta iherusalem sab
bati habens iter. Et cum introissent in ce
naculum: ascenderunt ubi manebant pe
trus et iohannes. iacobus et andreas. phi
lippus et thomas: bartholomeus et mat
heus. iacobus alphei. et symon zelotes.
et iudas iacobi. Hi omnes erant perseueran
tes unanimiter in oratione. cum mulieribus
et maria matre ihesu et fratribus eius. II.
Et in diebus illis: exurgens petrus in medio
fratrum dixit. Erat autem turba hominum
simul fere centum uiginti. Viri fratres opor
tet impleri scripturam quam predixit spiritus sanctus
per os dauid de iuda, qui fuit dux eorum qui
comprehenderunt ihesum. qui et connumeratus
erat in nobis. et sortitus est sortem ministerii
huius. Et hic quidem possedit agrum de
mercede iniquitatis: et suspensus crepuit
medius. et diffusa sunt omnia uiscera eius.
Et notum factum est omnibus habitantibus
iherusalem. ita ut appellaretur ager ille lingua eorum
acheldemach: hoc est ager sanguinis.
Scriptum est enim in libro psalmorum.
Fiat commoratio eius deserta. et non sit
qui habitet in ea: et episcopatum eius
accipiat alter. Oportet ergo ex his uiris qui
nobiscum sunt congregati in omni tempore quo
intrauit et exiuit inter nos dominus ihesus. inci
piens a baptismate iohannis usque in diem
qua assumptus est a nobis. testem resurre
ctionis eius nobiscum fieri unum ex istis.
Et statuerunt duos: ioseph qui uocabatur barsabas
qui cognominatus est iustus. et mathiam. Et orantes dixerunt.
Tu domine qui corda nosti omnium. ostende
quem elegeris ex his duobus unum accipere
locum ministerii huius. et apostolatus.
de quo preuaricatus est iudas. ut abiret in
locum suum. Et dederunt sortes eis. Et
cecidit sors super mathiam: et annumeratus
est cum undecim apostolis. III. Et cum
complerentur dies pentecostes: erant omnes
pariter in eodem loco. Et factus est repente
de celo sonus. tamquam aduenientis spiritus
uehementis. et repleuit totam domum ubi
erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertite
lingue tamquam ignis: seditque supra singu
los eorum. Et repleti sunt omnes spiritu sancto: et ce
perunt loqui uariis linguis. prout spiritus sanctus
dabat eloqui illis. Erant autem in iherusalem
habitantes iudei uiri religiosi: ex omni na
tione que sub celo est. Facta autem hac uoce
conuenit multitudo et mente confusa est.
quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos
loquentes. Stupebant autem omnes: et mi
rabantur dicentes. Nonne ecce omnes
isti qui loquuntur galilei sunt? Et quomodo
nos audiuimus unusquisque linguam nostram
in qua nati sumus? Parthi. et medi. et ela
mite. et qui habitant mesopotamiam. iudeam.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

et cappadociam. pontum. et asiam. phrigi
am. et pamphiliam. egiptum. et partes li
bie que est circa cyrenem et aduene romani.
iudei quoque et proseliti. cretes et arabes: audi
uimus eos loquentes nostris linguis magna
lia dei. Stupebant autem omnes: et mirabam
tur adinuicem dicentes. Quidnam uult
hoc esse? Alii autem irridentes dicebant.
Quia musto pleni sunt isti. IIII. Stans
autem petrus cum undecim: eleuauit uocem
suam. et locutus est eis. Viri iudei et qui
habitatis ierusalem uniuersi. hoc uobis no
tum sit. et auribus percipite uerba mea. Non
enim sicut uos estimatis hi ebrii sunt
cum sit hora diei tertia. sed hoc est quod
dictum est per prophetam iohel. Et erit in no
uissimis diebus dicit dominus. effundam de
spiritu meo super omnem carnem: et prophetabunt
filii uestri et filie uestre. Iuuenes uestri uisiones
uidebunt: et seniores uestri somnia somni
abunt. Et quidem super seruos meos et super
ancillas meas in diebus illis effundam de
spiritu meo: et prophetabunt. Et dabo prodigia
in celo sursum. et signa in terra deorsum:
sanguinem et ignem et uaporem fumi. Sol
conuertetur in tenebras. et luna in sangui
nem: antequam ueniat dies domini magnus
et manifestus. Et erit. omnis quicumque inuo
cauerit nomen domini saluus erit. V. Viri
israelite audite uerba hec. Iesum nazarenum
uirum approbatum a deo in uobis uirtutibus
et prodigiis et signis que fecit per illum deus
in medio uestri sicut uos scitis: hunc definito
consilio et prescientia dei traditum per manus
iniquorum affligentes interemistis. Quem
deus suscitauit solutis doloribus inferni: iux
ta quod impossibile erat teneri illum ab
eo. Dauid enim dicit in eum. Prouidebam
dominum coram me semper: quoniam a dextris est
michi ne commouear. Propter hoc letatum

est cor meum et exultauit lingua mea. insuper
et caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelin
ques animam meam in inferno. neque dabis
sanctum tuum uidere corruptionem. Notas michi
fecisti uias uite. replebis me iocunditate
cum facie tua. Viri fratres. liceat audenter
dicere ad uos de patriarcha dauid. quoniam de
functus et sepultus est. et sepulchrum eius
est apud nos usque in hodiernum diem. Pro
pheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando
iurasset illi deus de fructu lumbi eius sedere
super sedem eius. prouidens locutus est de re
surrectione christi. quia neque derelictus est in
inferno. neque caro eius uidit corruptionem.
Hunc iesum resuscitauit deus: cui omnes nos
testes sumus. Dextera igitur dei exaltatus et
promissione spiritus sancti accepta a patre effudit
hunc quem uos uidetis et auditis. Non enim
dauid ascendit in celos. dicit autem ipse.
Dixit dominus domino meo sede a dextris meis:
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum. Certissime ergo sciat omnis domus israel:
quia et dominum eum et christum deus fecit. hunc
iesum quem uos crucifixistis. His auditis
compuncti sunt corde: et dixerunt ad petrum
et ad reliquos apostolos. Quid faciemus uiri
fratres? VI. Petrus uero ait ad illos. Peni
tentiam agite. et baptizetur unusquisque uestrum
in nomine iesu christi. in remissionem peccatorum
uestrorum: et accipietis donum spiritus sancti. Vobis
enim est repromissio et filiis uestris. et omnibus qui
longe sunt: quoscumque aduocauerit dominus deus
noster. Aliis etiam uerbis plurimis testificatus
est: et exhortabatur eos dicens. Saluamini
a generatione ista praua. VII. Qui ergo re
ceperunt sermonem eius baptizati sunt: et
apposite sunt in illa die anime circiter tria
milia. Erant autem perseuerantes in doctrina
apostolorum: et communicatione fractionis
panis. et orationibus. Fiebat autem omni anime

timor. Multa quoque prodigia et signa per apostolos
fiebant in ierusalem: et metus erat magnus
in universis. Omnes etiam qui credebant
erant pariter: et habebant omnia commu
nia. Possessiones et substantias vendebant:
et dividebant illa omnibus prout cuique opus
erat. Cotidie quoque perdurantes unanimiter
in templo. et frangentes circa domos pa
nem. sumebant cibum cum exultatione. et
simplicitate cordis collaudantes deum:
et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus
autem augebat qui salvi fierent cotidie in id
ipsum. VIII. Petrus autem et iohannes ascen
debant in templum: ad horam orationis nonam.
Et quidam vir qui erat claudus ex utero
matris sue baiulabatur: quem ponebant cotidie
ad portam templi que dicitur speciosa. ut peteret
elemosinam ab introeuntibus in templum. Is cum
vidisset petrum et iohannem incipientes introire
in templum: rogabat ut elemosinam accipe
ret. Intuens autem in eum petrus cum Iohanne
dixit. Respice in nos. At ille intendebat in
eos: sperans se aliquid accepturum ab eis.
Petrus autem dixit. Argentum et aurum non est
michi: quod autem habeo hoc do tibi. In nomine
ihesu christi nazareni: surge et ambula. Et ap
prehensa manu eius dextera allevavit eum.
et protinus consolidate sunt bases eius et
plante: et exiliens stetit et ambulabat. Et
intravit cum illis in templum: ambulans et
exiliens et laudans dominum. Et vidit omnis
populus eum ambulantem: et laudantem deum. Cog
noscebant autem illum. quoniam ipse erat qui ad ele
mosinam sedebat ad speciosam portam tem
pli: et repleti sunt stupore et extasi in eo
quod contigerat illi. Cum teneret autem petrum
et iohannem is qui sanus fuerat effectus: cucur
rit omnis populus ad eos ad porticum que ap
pellatur salemonis stupentes. Videns autem
petrus: respondit ad populum. Viri israhelite

quid ammiramini in hoc: aut nos quid in
tuemini quasi nostra virtute aut pietate fece
rimus hunc ambulare: Deus abraham. et
deus ysaac. et deus iacob. deus patrum nostrorum glorifi
cavit filium suum ihesum: quem vos quidem tra
didistis et negastis ante faciem pylati: iu
dicante illo dimitti. Vos autem sanctum et iustum
negastis: et petistis virum homicidam dona
ri vobis. Auctorem vero vite interfecistis. quem deus
suscitavit a mortuis. cuius nos testes sumus.
et in fide nominis eius hunc quem nostis et vi
detis confirmavit nomen eius: et fides que per
eum est dedit integram sanitatem istam in con
spectu omnium vestrum. Et nunc fratres. scio quia
per ignorantiam fecistis: sicut et principes vestri.
Deus autem qui prenuntiavit per os omnium prophetarum
pati christum suum: implevit sic. Penitemini igitur
et convertimini ut deleantur vestra peccata: ut
cum venerint tempora refrigerii a conspectu
domini. et miserit eum qui predicatus est in vobis
ihesum christum. quem oportet celum quidem suscipe
usque in tempora restitutionis omnium. que
locutus est deus per os sanctorum suorum a seculo pro
phetarum. Moyses quidem dixit quoniam prophetam
suscitabit vobis dominus deus vester de fratribus vestris tan
quam me: ipsum audietis iuxta omnia quecumque
locutus fuerit vobis. Erit autem omnis ani
ma quecumque non audierit prophetam illum exter
minabitur de plebe. Et omnes prophete a samu
el et deinceps qui locuti sunt annuntiaverunt
dies istos. Vos estis filii prophetarum et testamenti
quod disposuit deus ad patres vestros dicens ad
abraham. In semine tuo benedicentur omnes fa
milie terre. Vobis primum deus suscitans filium
suum misit eum benedicentem vobis: ut conver
tat se unusquisque a nequitia sua. VIIII.
Loquentibus autem illis ad populum supervenerunt
sacerdotes et magistratus templi et saducei:
dolentes quod docerent populum. et annuntia
rent in ihesu resurrectionem ex mortuis. Et

iniecerunt manus in eos. et posuerunt eos in
custodiam in crastinum. Erat enim iam uespera.
Multi autem eorum qui audierant uerbum credi
derunt. et factus est numerus uirorum quinque
milia. Factum est autem in crastinum ut congrega
rentur principes eorum et seniores et scribe in
ihrlm. et annas princeps sacerdotum et caiphas
et iohannes et alexander. et quotquot erant
de genere sacerdotali. et statuentes eos in
medio interrogabant. In qua uirtute aut in quo
nomine fecistis hoc uos. Tunc petrus repletus
spiritu sancto. dixit ad eos. Principes populi et seniores.
si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis
infirmi. in quo iste saluus factus est. notum
sit omnibus uobis et omni plebi israel. quia in
nomine ihu xpi nazareni quem uos crucifixistis
quem deus suscitauit a mortuis. in hoc iste astat co
ram uobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus
est a uobis edificantibus. qui factus est in caput
anguli. et non est in alio aliquo salus. Nec enim
aliud nomen est sub celo datum hominibus. in quo
oporteat nos saluos fieri. X. Videntes
autem petri constantiam et iohannis. comperto quod
homines essent sine litteris et idiote. ammi
rabantur. et cognoscebant eos quoniam cum ihu
fuerant. Hominem quoque uidentes stantem
cum eis qui curatus fuerat. nichil poterant
contradicere. Iusserunt autem eos foras extra concilium
secedere. et conferebant adinuicem dicentes.
Quid faciemus hominibus istis. Quoniamquidem
notum signum factum est per eos omnibus habi
tantibus ihrlm. manifestum est. et non possumus
negare. Sed ne amplius diuulgetur in populo.
comminemur eis ne ultra loquantur in no
mine hoc ulli hominum. Et uocantes eos.
denunciauerunt ne omnino loquerentur. neque
docerent in nomine ihu. Petrus uero et iohannes
respondentes dixerunt ad eos. Si iustum est
in conspectu dei uos potius audire quam deum. uos iudi
cate. Non enim possumus que uidimus et
audiuimus non loqui. At illi comminantes
dimiserunt eos. non inuenientes quomodo punirent
eos propter populum. quia omnes clarificabant id
quod factum fuerat in eo quod acciderat. Annorum
enim erat amplius quadraginta homo. in quo
factum erat signum istud sanitatis. XI. Dimis
si autem uenerunt ad suos. et annunciauerunt
eis quanta ad eos principes sacerdotum et seni
ores dixissent. Qui cum audissent. unanimi
ter leuauerunt uocem ad dominum dicentes. Domine
tu qui fecisti celum et terram. et mare. et omnia
que in eis sunt. qui spiritu sancto per os pueri tui
dauid patris nostri dixisti. quare fremuerunt gen
tes et populi meditati sunt inania. astiterunt
reges terre et principes conuenerunt in unum
aduersus dominum. et aduersus xpm eius. Conue
nerunt enim uere in ciuitate ista aduersus
sanctum puerum tuum ihm quem unxisti. herodes
et pontius pylatus cum gentibus et populis
israel. facere que manus tua et consilium tuum
decreuerunt fieri. Et nunc domine respice mini
nas eorum. et da seruis tuis cum omni fiducia
loqui uerbum tuum. in eo quod manus tuas
extendas ad sanitates et signa et prodigia fie
ri per nomen sancti filii tui ihu. Et cum orassent.
motus est locus in quo erant congregati. Et re
pleti sunt omnes spiritu sancto. et loquebantur uer
bum dei cum fiducia. XII. Multitudinis
autem credentium erat cor unum et anima una.
nec quisquam eorum que possidebat suum esse
aliquid dicebat. sed erant illis omnia comu
nia. Et uirtute magna reddebant apostoli testi
monium resurrectionis ihu xpi domini. et gratia mag
na erat in omnibus illis. Neque enim quisquam
egens erat inter illos. Quotquot enim pos
sessores agrorum aut domorum erant. uendentes
afferebant precia eorum que uendebant. et po
nebant ante pedes apostolorum. Diuidebatur
autem singulis prout cuique opus erat. Ioseph
autem qui cognominatus est barsabas ab

apostolis. quod est interpretatum filius consolationis.
leuites cyprius genere. cum haberet agrum
uendidit illum: et attulit pretium et posuit
ante pedes apostolorum. XII Vir autem
quidam nomine ananias cum saphira uxore
sua uendidit agrum et fraudauit de pretio
agri conscia uxore sua: et afferens partem quan
dam ante pedes apostolorum posuit. Dixit autem
petrus ad ananiam. Cur temptauit satha
nas cor tuum mentiri te spiritui sancto. et fraudare
de pretio agri? Nonne manens tibi manebat:
et uenundatum in tua erat potestate? Quare
posuisti in corde tuo hanc rem? Non es men
titus hominibus sed deo. Audiens autem anani
as hec uerba: cecidit et expirauit. Et factus
est timor magnus in omnes qui audierant. Sur
gentes autem iuuenes amouerunt eum: et effe
rentes sepelierunt. Factum est autem
quasi horarum trium spatium: et uxor eius nesciens
quod factum fuerat introiuit. Respondit autem
ei petrus. Dic mihi mulier: si tanti agrum uen
didistis. At illa dixit. Etiam tanti. Petrus
autem ad eam. Quid utique conuenit uobis temp
tare spiritum domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt
uirum tuum ad hostium: et efferent te. Confestim
cecidit ante pedes eius: et expirauit. Intran
tes autem iuuenes inuenerunt illam mortuam:
et extulerunt et sepelierunt ad uirum suum.
Et factus est timor magnus in uniuersa ecclesia:
et in omnes qui audierunt hec. XIII Per
manus autem apostolorum fiebant prodigia et signa
multa in plebe: et erant unanimiter omnes
in porticu salemonis. Ceterorum autem nemo au
debat coniungere se illis: sed magnificabat
eos populus. Magis autem augebatur creden
tium in domino multitudo uirorum et mulierum.
ita ut in plateis eicerent infirmos et ponerent
in lectulis et grabatis: ut ueniente petro
saltem umbra illius obumbraret quemquam eorum.
Concurrebat autem et multitudo uicinarum
ciuitatum ierusalem. afferentes egros et uexatos
a spiritibus immundis: qui curabantur omnes.
XIIII Exurgens autem princeps sacerdotum
et omnes qui cum illo erant que est heresis sadu
ceorum: repleti sunt zelo: et iniecerunt manus
in apostolos. et posuerunt eos in custodia publica.
Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carce
ris: et educens eos dixit. Ite: et stantes loqui
mini in templo plebi. omnia uerba uite huius.
Qui cum audissent: intrauerunt diluculo
in templum et docebant. Adueniens autem
princeps sacerdotum et qui cum eo erant con
uocauerunt concilium. et omnes seniores fili
orum israhel: et miserunt ad carcerem ut addu
cerentur. Cum uenissent autem ministri et aperto
carcere non inuenissent illos: reuersi nuncia
uerunt dicentes: Carcerem quidem inue
nimus clausum cum omni diligentia. et custo
des stantes ad ianuas: aperientes autem neminem
intus inuenimus. Ut audierunt autem
hos sermones magistratus templi et principes
sacerdotum: ambigebant de illis quidnam
fieret. Adueniens autem quidam nunciauit
eis: quia ecce uiri quos posuistis in carcerem sunt
in templo stantes et docentes populum. Tunc
abiit magistratus cum ministris: et adduxit
eos sine ui. Timebant enim populum: ne lapida
rentur. Et cum adduxissent illos: statuerunt
in concilio. Et interrogauit eos princeps sacer
dotum dicens. Precipiendo precepimus uobis.
ne doceretis in nomine isto: et ecce replestis
ierusalem doctrina uestra. et uultis inducere super
nos sanguinem hominis istius. Respondens
autem petrus et apostoli dixerunt. Obedire oportet
deo magis quam hominibus. Deus patrum nostrorum
suscitauit ihesum quem uos interemistis suspen
dentes in ligno: hunc deus principem et saluatorem
exaltauit dextera sua. ad dandam penitentiam
israhel et remissionem peccatorum. Et nos
sumus testes horum uerborum: et spiritus sanctus quem

dedit deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum
~~eum~~ audissent dissecabantur. et cogitabant
interficere illos. Surgens autem quidam
in concilio phariseus nomine gamaliel.
legis doctor honorabilis uniuerse plebi:
iussit foras ad breue homines
fieri. dixitque ad illos. Viri israelite. atten
dite uobis super hominibus istis quid actu
ri sitis. Ante hos enim dies extitit the
odas dicens se esse aliquem. cui consensit
uirorum numerus circiter quadringentorum.
Qui occisus est. et omnes quicumque cre
debant ei dissipati sunt. et redactus est
ad nichilum. Post hunc extitit iudas ga
lileus in diebus professionis. et auertit po
pulum post se. et ipse periit. et omnes
quotquot consenserunt ei dispersi sunt.
Et nunc itaque dico uobis discedite ab hominibus istis.
et sinite illos. quoniam si est ex hominibus consi
lium hoc aut opus. dissoluetur. Si uero ex
deo est non poteritis dissoluere illud. ne for
te et deo repugnare inueniamini. XVI.
Consenserunt autem illi. et conuocantes
apostolos. cesis denunciauerunt ne loqueren
tur in nomine ihesu. et dimiserunt eos.
Et illi quidem ibant gaudentes a conspe
ctu concilii. quoniam digni habiti sunt pro nomine
ihesu xpi contumeliam pati. Omni autem die
in templo et circa domos non cessabant do
centes et euangelizantes xpm ihm. XVII.
In diebus autem illis crescente numero discipu
lorum. factus est murmur grecorum aduersus
hebreos. eo quod despicerentur in ministerio cotidiano
uidue eorum. Conuocantes autem duodecim
multitudinem discipulorum dixerunt. Non
est equum nos derelinquere uerbum dei.
et ministrare mensis. Considerate ergo fratres
uiros ex uobis boni testimonii septem. ple
nos spiritu sancto et sapientia. quos constituamus
super hoc opus. nos uero orationi et ministerio uerbi
instantes erimus. Et placuit sermo coram
omni multitudine. et elegerunt stepha
num uirum plenum fide et spiritu sancto. et philip
pum. et procorum. et nicanorem. et timotheum.
et parmenam. et nicholaum aduenam antio
chenum. Hos statuerunt ante conspectum
apostolorum. et orantes imposuerunt eis manus.
Et uerbum domini crescebat. et multiplicabatur
numerus discipulorum in ierusalem ualde. Multa
etiam turba sacerdotum obediebat fidei. XVIII.
Stephanus autem plenus gratia et fortitudi
ne. faciebat prodigia et signa magna in po
pulo. Surrexerunt autem quidam de synagoga
que appellatur libertinorum et cyrenensium et
alexandrinorum et eorum qui erant a cilicia et
asia disputantes cum stephano. et non poterant
resistere sapientie et spiritui qui loquebatur.
Tunc summiserunt uiros. qui dicerent se
audisse eum dicentem uerba blasphemie in mo
ysen et deum. Commouerunt itaque plebem
et seniores et scribas. et concurrentes rapue
runt eum et adduxerunt in concilium. et sta
tuerunt falsos testes dicentes. Homo iste
non cessat loqui uerba aduersus locum sanctum et
legem. Audiuimus enim eum dicentem.
quoniam ihesus nazarenus hic destruet locum istum.
et mutabit traditiones quas tradidit nobis
moyses. Et intuentes eum omnes qui sedebant
in concilio. uiderunt faciem eius tamquam faci
em angeli. Dixit autem princeps sacerdotum.
Si hec ita se habent. Qui ait. Viri fratres et pa
tres audite. XVIIII. Deus glorie apparuit pa
tri nostro abrahe cum esset in mesopotamia prius
quam moraretur in charran. et inde trans
migrauit illum in terra chaldeorum. et dixit ad
illum. Exi de terra tua et de cognatione
tua. et ueni in terram quam tibi monstrauero.
Tunc exiit de terra chaldeorum. et habitauit
in charran. Et inde postquam mortuus est
pater eius. transtulit illum in terram istam

in qua nunc uos habitatis. et non dedit illi
hereditatem in ea nec passum pedis; sed repromi
sit illi dare eam in possessionem et semini eius
post ipsum. cum non haberet filium. Locutus
est autem deus quia erit semen eius accola in
terra aliena. et seruituti eos subicient. et
male tractabunt eos annis quadringentis et
septem. et gentem cui seruierint iudicabo
ego dixit dominus; et post hec exibunt et ser
uient michi in loco isto. Et dedit illi testa
mentum circumcisionis. et sic genuit ysaac
et circumcidit eum die octaua. et ysaac
iacob. et iacob duodecim patriarchas. et pa
triarche emulantes uendiderunt ioseph
in egiptum; et erat deus cum eo et eripuit eum
ex omnibus tribulationibus eius. et dedit ei
gratiam et sapientiam in conspectu pharaonis
regis egipti; et constituit eum prepositum super
egiptum et super omnem domum suam. Uenit au
tem fames in uniuersam egiptum. et cha
naan. et tribulatio magna; et non inueniebant
cibos patres nostri. Cum audisset autem iacob
esse frumentum in egipto. misit patres nostros
primum; et in secundo cognitus est ioseph a fra
tribus suis. et manifestatum est pharaoni genus
eius. Mittens autem ioseph accersiuit iacob
patrem suum. et omnem cognationem in anima
bus septuaginta quinque. Et descendit iacob
in egiptum. et defunctus est ipse et patres nostri;
et translati sunt in sichem; et positi sunt in
sepulchro quod emit abraham pretio argenti a
filiis emor filii sichem. Cum appropinqua
ret autem tempus repromissionis quam confessus
est deus abrahe; creuit populus et multiplicatus est
in egipto. quoadusque surrexit rex alius in
egipto qui non sciebat ioseph. Hic circumue
niens genus nostrum afflixit patres nostros; ut
exponerent infantes suos ne uiuificarentur.
Eodem tempore natus est moyses et fuit gra
tus deo; qui nutritus est tribus mensibus in
domo patris sui. Exposito autem illo sustu
lit eum filia pharaonis. et enutriuit eum
sibi in filium; et eruditus est moyses omni sa
pientia egiptiorum. et erat potens in uerbis
et in operibus suis. Cum autem impleretur ei qua
draginta annorum tempus; ascendit in cor eius
ut uisitaret fratres suos filios israel. Et cum
uidisset quendam iniuriam patientem uindicauit
illum; et fecit ultionem ei qui iniuriam
sustinebat percusso egiptio. Existimabat
autem intelligere fratres. quoniam deus per manus ipsius
daret salutem illis; at illi non intellexerunt.
Sequenti uero die apparuit illis litigantibus;
et reconciliabat eos in pace dicens. Uiri
fratres estis; ut quid nocetis alterutrum. Qui
autem iniuriam faciebat proximo suo; repulit
eum dicens; Quis te constituit principem
et iudicem super nos. Numquid interficere
me tu uis; quemadmodum interfecisti heri
egiptium. Fugit autem moyses in uerbo
isto. et factus est aduena in terra madian; ubi
generauit filios duos. Et expletis annis
quadraginta; apparuit illi in deserto montis
sina angelus in igne flamme rubi. Moyses
autem uidens; ammiratus est uisum. Et acce
dente illo ut consideraret; facta est uox
domini ad eum dicens. Ego sum deus patrum
tuorum; deus abraham et deus ysaac. et deus iacob.
Tremefactus autem moyses; non audebat con
siderare. Dixit autem illi dominus. Solue calcia
mentum pedum tuorum; locus enim in quo
stas terra sancta est. Uidens uidi afflictio
nem populi mei qui est in egipto et gemitum
eorum audiui; et descendi liberare eos. Et
nunc ueni; et mittam te in egiptum. Hunc
moysen quem negauerunt dicentes. quis
te constituit iudicem et principem. hunc deus prin
cipem et redemptorem misit. cum manu
angeli qui apparuit ei in rubo. Hic eduxit
illos faciens prodigia et signa in terra egipti.

et in rubro mari. et in deserto annis qua
draginta. Hic est moyses. qui dixit filiis
isrl. Prophetam uobis suscitabit ds de fratrib;
uris tanquam me. ipsum audietis. Hic ē qui
fuit in ecclia in solitudine cum angelo qui lo
quebatur ei in monte syna. et cum patribus
nris qui accepit uerba uite dare nobis. cui
noluerunt obedire patres nri. sz repulerunt.
et auersi sunt cordib; suis in egiptum. dicen
tes ad aaron. Fac nobis deos. qui pcedant
nos. Moyses enim hic qui eduxit nos de
terra egipti. nescimus quid factum sit ei.
Et uitulum fecerunt in illis dieb;. et op
tulerunt hostiam simulachro. et letaban
tur in operib; manuum suarum. Conuer
tit autem ds et tradidit eos seruire militie ce
li. sicut scriptum est in libro pphetarum.
Numquid uictimas aut hostias optulistis
michi annis quadraginta in deserto domus is
rael. et suscepistis tabernaculum moloch. et
sydus di uri rempha figuras quas fecistis
adorare eas. Et transferam uos trans babylo
nem. Tabnaculum testimonii fuit patribus
nris in deserto. sicut disposuit ds loquens
ad moysen. ut faceret illud secdm formam qm
uiderat. quod et induxerunt suscipientes
patres nri cum ihu in possessionem gentium
quas expulit ds a facie patrum nrorum. usq;
in dieb; dauid. qui inuenit gratiam ante deum.
et petiit ut inueniret tabernaculum do ia
cob. Salomon autem edificauit illi domum.
sed non excelsus in manu factis habitat. sicut
p pphetam dicit. Celum michi sedes ē. terra
autem scabellum pedum meorum. Quam domum
edificabitis michi dicit dominus. aut quis locus
requietionis mee est. Nonne manus mea
fecit hec omnia. Dura ceruice et incircum
cisis cordib; et aurib;. semp uos spui sco re
stitistis. sicut patres uri et uos. Quem pphe
tarum non sunt psecuti patres uri. et occiderunt

eos qui prenunciabant de aduentu iusti. cui
uos nunc pditores et homicide fuistis. qui
accepistis legem in dispositionem angelorum
et non custodistis. XX. Audientes autem
hec. dissecabantur cordib; suis. et stridebant
dentib; in eum. Cum autem esset plenus spu
sco. intendens in celum uidit gloriam di. et
ihm stantem a dextris uirtutis di. et ait.
Ecce uideo celos apertos. et filium hominis
stantem a dextris di. Exclamantes autem uoce
magna continuerunt aures suas. et impetum
fecerunt unanimiter in eum. Et eicientes
eum extra ciuitatem. lapidabant. Et testes de
posuerunt uestimenta sua secus pedes adoles
centis. qui uocabatur saulus. Et lapidabant
stephanum. inuocantem et dicentem. Dne ihu.
suscipe spm meum. Positis autem genibus.
clamauit uoce magna dicens. Dne. ne statu
as illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset.
obdormiuit. Saulus autem erat consentiens
neci eius. XXI. Facta ē autem in illa
die psecutio magna in ecclesia que erat ihero
solimis. et omnes dispsi sunt p regiones iudee
et samarie preter aplos. Curauerunt autem
stephanum uiri timorati. et fecerunt planc
tum magnum sup illum. Saulus uero deuastabat
ecclam p domos intrans. et trahens uiros ac
mulieres tradebat in custodiam. Igitur qui
dispsi erant. ptransibant euangelizantes uer
bum. Philippus autem descendens in ciuitatem
samarie. predicabat illis xpm. Intendebant
autem turbe. his que a philippo dicebantur. una
nimiter audientes et uidentes signa que
faciebat. Multi enim eorum qui habebant spc
inmundos. clamantes uoce magna exiebant.
multi autem paralitici et claudi curati sunt.
Factum est g magnum gaudium in illa ciuitate. XXII.
Vir autem quidam nomine symon qui ante fue
rat in ciuitate magus. seducens gentem sama
rie dicens esse se aliquem magnum. cui ausculta

bant omnes a minimo usq; ad maximum dicentes;
hic est uirtus dei que uocatur magna. Attende
bant autem eum: propter quod multo tem
pore magicis suis dementasset ... eos. Cum
uero credidissent philippo euangelizanti de reg
no dei ...... et nomine ihu xpi. baptizaren
tur uiri ac mulieres: tunc symon et ipse cre
didit. Et cum baptizatus esset: adherebat
philippo. Uidens etiam signa et uirtutes
maximas fieri: stupens ammirabatur. Cum
autem audissent apostoli qui erant ierusalimis
quia recepit samaria uerbum dei: miserunt
ad eos petrum et iohannem. Qui cum uenissent:
orauerunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum.
Nondum enim in quemquam illorum uenerat: sed
baptizati tantum erant in nomine domini ihu.
Tunc imponebant manus super illos: et accipi
ebant spiritum sanctum. XXII. Cum uidisset au
tem symon quia per impositionem manus apostolorum
daretur spiritus sanctus: optulit eis pecuniam dicens:
Date mihi hanc potestatem: ut cuicumq; impo
suero manus accipiat spiritum sanctum. Petrus au
tem dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in
perditionem: quoniam donum dei existimasti pecunia
possideri. Non est tibi pars neq; sors in ser
mone isto. Cor enim tuum non est rectum coram
deo. Penitentiam itaq; age ab hac nequitia tua:
et roga dominum si forte remittatur tibi hec cogitati
o cordis tui. In felle enim amaritudinis. et
obligatione iniquitatis uideo te esse. Respon
dens autem symon dixit. Precamini uos pro me
ad dominum: ut nichil ueniat super me horum que
dixistis. Et illi quidem testificati et locuti
uerbum domini. redibant ierusalimam: et multis
regionibus samaritanorum euangelizabant.
XXIII. Angelus autem domini locutus est ad
philippum dicens. Surge et uade contra me
ridianum ad uiam que descendit ab ierusalim in
gazam. hec est deserta. Et surgens abiit. Et
ecce uir ethyops eunuchus potens. candacis
regine ethiopum. qui erat super omnes gazas eius.
uenerat adorare in ierusalim: et reuertebatur
sedens super currum suum legensq; prophetam ysa
yam. Dixit autem spiritus philippo; Accede: et ad
iunge te ad currum istum. Accurrens autem
philippus: audiuit eum legentem ysayam pro
phetam. et dixit. Putas ne intelligis que
legis? Qui ait. Et quomodo possum: si non
aliquis ostenderit michi? Rogauitq; phi
lippum: ut ascenderet et sederet secum.
Locus autem scripture quam legebat: erat hic.
Tanquam ouis ad occisionem ductus est: et sicut
agnus coram tondente se sine uoce sic non
aperuit os suum. In humilitate iudicium eius
sublatum est. Generationem illius quis enarra
bit? Quoniam tolletur de terra uita eius. Respon
dens autem eunuchus philippo dixit. Obsecro
te de quo propheta dicit hoc: de se an de alio
aliquo? Apriens autem philippus os suum.
et incipiens a scriptura ista: euangelizauit
illi ihesum. Et dum irent per uiam: uenerunt
ad quandam aquam. Et ait eunuchus. Ecce aqua:
quis prohibet me baptizari? Dixit autem philip
pus. Si credis ex toto corde licet. Et respon
dens ait. Credo dei filium esse ihesum xpm. Et
iussit stare currum. Et descenderunt uterq;
in aquam philippus et eunuchus: et baptiza
uit eum. Cum autem ascendissent de aqua.
spiritus domini rapuit philippum: et amplius non
uidit eum eunuchus. Ibat enim per uiam
suam gaudens. Philippus autem inuentus est
in azotho. Et pertransiens euangelizabat
ciuitatibus cunctis: donec ueniret cesaream.
XXV. Saulus autem adhuc spirans minarum
et cedis in discipulos domini. accessit ad principem
sacerdotum. et petiit ab eo epistolas in damascum
ad synagogas: ut siquos inuenisset huius
uie uiros ac mulieres. uinctos perduceret
in ierusalim. Et cum iter faceret: contigit
ut appropinquaret damasco. Et subito cir

circumfulsit eum lux de celo: et cadens in terrā
audiuit uocē dicentē sibi. Saule saule: quid
me persequeris? Qui dixit. Quis es dn̄e?
Et ille. Ego sum ih̄c quem tu persequeris.
Durum est tibi contra stimulum calcitra
re. Et stupens ac tremefactus et terrore per
cussus in eo quod factum erat: dixit. Dn̄e:
quid me uis facere? Et dn̄s ad eum. Surge
et ingredere ciuitatē. et dicetur tibi quid te
oporteat facere. Viri autē illi qui comita
bantur cum eo stabant stupefacti: audien
tes quidem uocem. neminē autē uidentes.
Surrexit autē saulus de terra: apertisq;
oculis nichil uidebat. Ad manus autem
illum trahentes. introduxerunt damascū:
et erat tribus dieb; non uidens. et non man
ducauit neq; bibit. Erat autē quidam dis
cipulus damasci: nomine ananias. Et dixit
ad illum in uisu dn̄s. Anania. At ille ait.
Ecce ego dn̄e. Et dn̄s ad illum. Surge ua
de in uicum qui uocatur rectus. et quere
in domo iude saulum nomine tharsensē.
Ecce enim orat. Et uidit uirū annaniā
nomine introeuntē. et inponentem sibi
manus ut uisum recipiat. Respondit
autē annanias. Dn̄e. audiui a multis de
uiro hoc quanta mala scīs tuis fecerit in
ierl̄m. et hic habet potestatē a principib;
sacerdotum. alligandi omnes qui inuocant
nomen tuum. Dixit autem ad eum dn̄s.
Vade. qm̄ uas electionis est michi iste. ut
portet nomen meum coram gentib; et re
gibus et filiis isr̄l. Ego enim ostendam
illi: quanta oporteat eum pati pro nomine
meo. Et abiit annanias et introiuit do
mum: et inponens ei manus dixit. Sau
le frater: dn̄s misit me ih̄c qui apparuit
tibi in uia qua ueniebas: ut uideas et im
plearis spū scō. Et confestim ceciderunt ab
oculis eius tanquā squame: et uisum
recepit. Et surgens baptizatus est. Et cum
accepisset cibum: confortatus est. Fuit autē
cum discipulis qui erant damasci per dies ali
quot. Et continuo ingressus paulus in syna
gogis: predicabat ih̄m. qm̄ hic est filius dei.
Stupebant autē omnes qui eum audiebant:
et dicebant. Nonne hic est qui expugna
bat in ierl̄m. eos qui inuocabant nomen
istud? Et huc ad hoc uenit: ut uinctos illos
perduceret ad principes sacerdotum. Saulus XXVI.
autem multomagis conualescebat et confun
debat iudeos qui habitabant damasci: af
firmans qm̄ hic ē xp̄c. Cum complerentur autē
dies multi: consilium fecerunt iudei ut eū
interficerent. Note autē facte sunt saulo.
insidie eorū. Custodiebant autē et portas
die ac nocte: ut eum interficerent. Accipien
tes autem discipuli eius nocte per murū demi
serunt eum: summittentes in sporta. Cū
autē uenisset in ierl̄m. temptabat iunge
re se discipulis: et omnes timebant eum.
non credentes quia esset discipulus. Barna
bas autē apprehensum illum. duxit ad ap̄los.
et narrauit illis quom in uia uidisset dn̄m.
et quia locutus est ei: et quom in damas
co fiducialiter egerit in nomine ih̄u. Et erat
cum illis intrans et exiens in ierl̄m: fidu
cialiter agens in nomine dn̄i. Loquebatur
quoq; cum gentibus. et disputabat cum
grecis: illi autē querebant eum occidere.
Quod cum cognouissent fr̄es. deduxerunt
eum cesaream: et dimiserunt tharsum.
Ecclia quidē per totam iudeā et galileam et
samariam habebat pacem: et edificabatur
ambulans in timore dn̄i. et consolatione
scī sp̄c replebatur. XXVII. Factum ē autē
petrum dū pertransisset uniuersos locos: de
uenire ad scōs qui habitabant lidde. Inue
nit autē ibi hominē quendā nomine eneā
ab annis octo iacentē in grabatto: qui

erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea sa
net te ih͞c xp͞c. surge et sterne tibi. Et con
tinuo surrexit. Et uiderunt illũ om̃s qui
habitabant lidde et sarone. qui conuersi
sunt ad dn̄m. In ioppe autẽ fuit quedã dis
cipula nomine tabita. que interpretata di
citur dorchas. Hec erat plena opibus bo
nis et elemosinis quas faciebat. Factũ ẽ
autẽ in diebꝫ illis. ut infirmata moreretur.
Quã cum lauissent. posuerunt eam in ce
naculo. Cum autẽ ppe esset lidda ab iop
pe. discipuli audientes quia petrus esset
in ea. miserunt duos uiros ad eum rogan
tes. ne pigriteris uenire usqꝫ ad nos. Ex
urgens autẽ petrus. uenit cum illis. Et cum
aduenisset. duxerunt illum in cenaculũ. et
circumsteterunt illũ omnes uiduę flentes.
et ostendebant tunicas et uestes quas facie
bat illis dorchas. Eiectis autẽ omnibꝫ fo
ras petrus ponens genua orauit. et con
uersus ad corpus dixit. Tabita surge. At
illa aperuit oculos suos. et uiso petro resedit.
Dans autem illi manum. erexit eam. Et cũ
uocasset scõs et uiduas. assignauit eam ui
uam. Notum autẽ factum ẽ p uniuersam
ioppen. et crediderunt multi in dn̄o. Factũ
ẽ autẽ ut dies multos moraretur in ioppe.
apud quendã symonẽ coriariũ. XXVI Vir
autẽ quidam erat in cesarea nomine cor
nelius. centurio cohortis que dicitur italica.
religiosus ac timens dm̄ cum omi domo
sua. faciens elemosinas multas plebi. et de
precans dm̄ semp. uidit in uisu manifeste
quasi hora nona diei angelũ dī introeun
tem ad se. et dicentẽ sibi. Corneli. At ille
intuens in eum. timore correptus dixit.
Quid est dn̄e. Dixit autẽ illi. Orationes
tuę et elemosinę tuę ascenderunt in memo
riam in conspectu dī. et nunc mitte uiros
in ioppen. et accersi symonẽ quendam qui

cognominatur petrus. Hic hospitatur apud sy
monẽ quendã coriariũ. cuius est domus
iuxta mare. hic dicet tibi quid te oporte
at facere. Et cum discessisset angelus qui lo
quebatur illi. uocauit duos domesticos suos
et militẽ metuentẽ dn̄m. ex his qui illi pa
rebant. Quibꝫ cum narrasset omnia. mi
sit illos in ioppen. Postera autẽ die iter il
lis facientibꝫ et appropinquantibꝫ ciuita
ti. ascendit petrus in superiora. ut oraret
circa horam sextã. Et cum esuriret. uoluit
gustare. Parantibꝫ autẽ eis cecidit sup
eum mentis excessus. et uidit cęlũ apertũ
et descendens uas quoddã uelut linteũ
magnũ quattuor initiis summitti de celo
in terrã. in quo erant omnia quadrupedia
et serpentia terrę. et uolatilia celi. Et facta
est uox ad eum. Surge petre. occide et man
duca. Ait autẽ petrus. Absit dn̄e. quia
nũquã manducaui cõmune et inmun
dũ. Et uox iterũ ad eũ. Que ds̄ purificauit.
tu ne cõmune dixeris. Hoc autẽ factum ẽ
p ter. et statim receptũ est uas in celum.
Et dũ intra se hesitaret petrus. quid nam
eẽt uisio quam uidisset. ecce uiri q̃ missi
erant a cornelio inquirentes domũ symo
nis. astiterunt ad ianuã. Et cum uocas
sent. interrogabant si symon qui cognomi
natur petrus illic haberet hospitium.
Petro autẽ cogitante de uisione. dixit sps̄
ei. Ecce uiri tres querunt te. Surge itaqꝫ et
descende. et uade cum eis nichil dubitans.
quia ego misi illos. Descendens autẽ petrus
ad uiros dixit. Ecce ego sum quẽ queritis.
Que causa est ppter quam uenistis.
Qui dixerunt. Cornelius centurio uir
iustus et timens dm̄. et testimoniũ ha
bens ab uniuersa gente iudeorum. respon
sum accepit ab angelo sc̄o. accersiri te in
domum suã. et audire uerba abs te. Intro

ducens quos eos recepit hospicio. Sequenti autem
die surgens profectus est cum eis: et quidam
ex fratribus ab ioppe comitati sunt eum. Altera
autem die introiuit cesaream. XXVIII Cor
nelius uero expectabat illos: conuocatis cogna
tis suis et necessariis amicis. Et factum est
cum introisset petrus: obuius ei cornelius.
procidens ad pedes eius adorauit. Petrus
uero leuauit eum dicens. Surge: et ego ipse
homo sum. Et loquens cum illo intrauit
et inuenit multos qui conuenerant. dixitque
ad illos. Vos scitis quomodo abhominatum
sit uiro iudeo coniungi aut accedere ad alie
nigenam: sed michi ostendit deus neminem com
munem aut inmundum dicere hominem. Propter
quod sine dubitatione ueni accersitus. Inter
rogo ergo quam ob causam accersistis me.
XXX Cornelius uero ait. A nudius quarta
die usque in hanc horam orans eram hora
nona in domo mea: et ecce uir stetit ante
me in ueste candida et ait. Corneli exaudita
est oratio tua: et elemosine tue commemo
rate sunt in conspectu dei. Mitte ergo in iop
pen et accersi symonem qui cognominatur pe
trus: hic hospitatur in domo symonis coriarii
iuxta mare. Confestim ergo misi ad te: et tu
benefecisti ueniendo. Nunc ergo omnes nos as
sumus in conspectu tuo: audire omnia que
cumque sunt tibi precepta a domino. Aperiens
autem petrus os suum dixit. In ueritate
comperi quoniam non est personarum acceptor deus:
sed in omni gente qui timet eum et operatur
iusticiam acceptus est illi. Verbum misit
filiis israel annuncians pacem per ihesum christum:
hic est omnium dominus. Vos scitis quod
factum est uerbum per uniuersam iudeam,
incipiens enim a galilea post baptismum
quod predicauit iohannes ihesum a nazareth.
quomodo unxit eum deus spiritu sancto et uirtute: qui
pertransiuit benefaciendo et sanando omnes
oppressos a diabolo. quoniam deus erat cum illo.
Et nos testes sumus omnium que fecit in re
gione iudeorum. et iherusalem. quem occiderunt
suspendentes in ligno. Hunc deus suscitauit
die tertia et dedit eum manifestum fieri.
non omni populo sed testibus preordinatis a deo.
nobis qui manducauimus et bibimus cum eo.
postquam resurrexit a mortuis. Et precepit
nobis predicare populo et testificari: quia ipse est
qui constitutus est a deo iudex uiuorum et mor
tuorum. Huic omnes prophete testimonium perhibent.
remissionem peccatorum accipere per nomen eius
omnes qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro uerba hec: cecidit spiritus sanctus super omnes qui
audiebant uerbum. Et obstupuerunt ex circum
cisione fideles qui uenerant cum petro. quia
et in nationes gratia spiritus sancti effusa est. Audie
bant enim illos loquentes linguis: et mag
nificantes deum. Tunc respondit petrus. Num
quid aqua quis prohibere potest ut non bapti
zentur hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos.
Et iussit eos in nomine ihesu christi baptizari.
Tunc rogauerunt eum: ut maneret apud
eos aliquot dies. XXXI Audierunt autem
apostoli et fratres qui erant in iudea. quoniam et gentes
receperunt uerbum dei. et honorificabant deum.
Cum autem ascendisset petrus iherusalimam: dis
ceptabant aduersus eum qui erant ex circumci
sione dicentes. Quare introisti ad uiros preputi
um habentes. et manducasti cum illis.
Incipiens autem petrus: exponebat illis or
dinem dicens. Ego eram in ciuitate ioppe
orans: et uidi in excessu mentis uisionem de
scendens uas quoddam uelut linteum
magnum quatuor initiis summitti de celo:
et uenit usque ad me. In quo intuens consi
derabam: et uidi quadrupedia terre et be
stias et reptilia et uolatilia celi. Audiui
autem et uocem dicentem michi. Surge petre:
occide et manduca. Dixi autem. Nequaquam

dñe: quia cõmune aut inmundũ numquã
introiuit in os meũ. Respondit autẽ uox se
cundo de celo. Que ds mundauit. tu ne cõ
mune dixeris. Hoc autẽ factum est p ter: et
recepta sunt rursum omnia in celum. Et ecce
confestim tres uiri astiterunt in domo in q
eram: missi a cesarea ad me. Dixit aut spc
michi: ut irem cum illis nichil hesitans.
Venerunt autẽ mecum et sex fres isti: &
ingressi sum in domũ uiri. Narrauit aut
nobis quomodo uidisset angłm in domo sua
stantẽ. et dicentem sibi. Mitte in ioppen
et accersi symonẽ qui cognominatur petrus.
qui loquetur tibi uerba in quibz saluus
eris tu et uniuersa domus tua. Cum au
tem cepissem loqui: decidit sps scs sup
eos sicut et sup nos in initio. Recordatus
sum autẽ uerbi dñi sicut dicebat: iohes
quidẽ baptizauit aqua. uos baptizabi
mini spũ scõ. Si ergo eandẽ grãm dedit il
lis ds sicut et nobis qui credidimus in dñm
ihm xpm: ego quis erã qui possem phi
bere dm. ne daret illis spm scm credentibz
in nomine ihu xpi. His auditis tacuerũt.
et glificauerunt dm dicentes. Ergo et
gentibz ds penitentiã ad uitã dedit. Et illi
quidẽ qui dispsi fuerant a tribulatione
que facta fuerat sub stephano. pambula
uerunt usq: phenicen. et cyprum. & anti
ochiam: nemini loquentes uerbũ nisi solis
iudeis. Erant autẽ quidã ex eis uiri cyprij
et cyrenei, qui cum introissent antiochiã.
loquebantur ad grecos annuntiantes dñm
ihm. et erat manus dñi cum eis: multus
q: numerus credentium conuersus est ad
dñm. Peruenit autẽ sermo ad aures
ecclię quę erat ihierlimis sup istis: et mi
serunt barnabã usq: antiochiam. Qui
cum puenisset et uidisset grãm di. gaui
sus ẽ. et hortabatur omnes pposito cordis p

manere in dño. quia erat uir bonus et plenus
spũ scõ et fide: et apposita est turba mul
ta dño. Pfectus ẽ autẽ barnabas tharsum:
ut quereret saulũ. Quem cum inuenisset:
pduxit antiochiam. et annũ totum conuer
sati sunt in ecclia et docuerunt turbam
multã: ita ut cognominarentur primum
antiochię discipuli xpiani. XXXII In
his autẽ diebz superuenerunt ab ihierlimis
pphetę antiochiam: et surgens unus ex eis
nomine agabus. significabat p spm famẽ
magnã futurã in uniuerso orbe terrarum:
que facta est sub claudio. Discipuli autẽ
put quis habebat pposuerunt in ministe
rium mittere habitantibz in iudea fratribus:
quod et fecerunt. mittentes ad seniores p
manus barnabe et sauli. XXXIII Eodẽ
autẽ tempore misit herodes rex manus:
ut affligeret quosdam de ecclia. Occidit
autẽ iacobũ. fratrem iohannis gladio. Vidẽs
aut quia placeret iudeis: apposuit appre
hendere et petrũ. Erant autẽ dies azimo
rum. Quem cum apphendisset misit in
carcerẽ: tradens q: quatuor quaternionibz
militũ custodiendũ. uolens post pascha
pducere eum pplõ. Et petrus quidem ser
uabatur in carcere: oratio autẽ fiebat sine
intermissione ab ecclia ad deum p eo. Cum
aut pducturus eum esset herodes. in ipsa
nocte erat petrus dormiens inter duos
milites uinctus catenis duabz: & custo
des ante ostium. custodiebant carcerem.
Et ecce angłs dñi astitit. et lumen refulsit
in habitaculo: pcussoq: latere petri suscita
uit eum dicens. Surge uelociter. Et cecide
runt cathenę de manibz eius. Dixit autẽ
angelus ad eum. Precingere: et calcia te
caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Cir
cumda tibi uestimentũ tuum: et sequere
me. Et exiens sequebatur eum: et nesciebat

quia uerum est quod fiebat per angelum. Estima
bat autem se uisum uidere. Transeuntes autem
primam et secundam custodiam. uenerunt ad por
tam ferream que ducit ad ciuitatem: que
ultro aperta est eis. Et exeuntes processerunt
uicum unum: et continuo discessit angelus
ab eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc
scio uere quia misit dominus angelum suum. et
eripuit me de manu herodis: et de omni
expectatione plebis iudeorum. Consideransque
uenit ad domum marie matris iohannis
qui cognominatus est marcus: ubi erant
multi congregati et orantes. Pulsante autem
petro ostium ianue: processit puella ad audien
dum nomine rode. Et ut cognouit uocem
petri. pre gaudio non aperuit ianuam: sed intro
currens nuntiauit stare petrum ante ianu
am. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa
autem affirmabat sic se habere. Illi autem dice
bant. Angelus eius est. Petrus autem perseuera
bat pulsans. Cum autem aperuissent ostium:
uiderunt eum et obstupuerunt. Annuens
autem eis manu ut tacerent: narrauit quomodo
dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque: Nuntia
te iacobo et fratribus hec. Et egressus: abiit in
alium locum. XXXIIII. Facta autem die: erat
non parua turbatio inter milites. quidnam
de petro factum esset. Herodes autem cum re
quisisset eum et non inuenisset: inquisitione
facta de custodibus iussit eos duci ad se. Descen
densque a iudea in cesaream: ibi commoratus est.
Erat autem iratus tyriis et sydoniis. At illi
unanimes uenerunt ad eum: et persuaso bla
sto qui erat super cubiculum regis. postulabant
pacem: eo quod alerentur regiones eorum ab
illo. Statuto autem die herodes uestitus ueste
regia sedit pro tribunali: et concionabatur ad eos.
Populus autem acclamabat dei uoces et non ho
minis. Confestim autem percussit eum angelus
domini. eo quod non dedisset honorem deo: et consumptus

a uermibus expirauit. Verbum autem domini
crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem
et saulus reuersi sunt ab iherosolimis expleto
ministerio: assumpto iohanne qui cognomi
natus est marcus. XXXV. Erant autem
in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores:
in quibus barnabas et symeon qui uocabatur
niger: et lucius cyrenensis. et manaen qui
erat herodis tetrarche collactaneus. et saulus.
Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus:
dixit spiritus sanctus. Separate michi barnaban et
saulum: in opus quod assumpsi eos. Tunc ie
iunantes et orantes. inponentesque eis manus:
dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi ab spiritu
sancto. abierunt seleuciam: et inde nauigauerunt
cyprum. Et cum uenissent salamina: predica
uerunt uerbum dei in synagogis iudeorum.
Habebant autem et iohannem in ministerio.
Et cum perambulassent uniuersam insulam
usque ad paphum: inuenerunt uirum quendam
magum. pseudo prophetam. iudeum. cui nomen
erat bariesu: qui erat cum proconsule sergio
paulo. uiro prudente. Hic accersitis barnaba
et saulo: desiderabat audire uerbum dei. Resi
stebat autem illis elimas magus. sic enim inter
pretatur nomen eius: querens auertere procon
sulem a fide. Saulus autem qui et paulus re
pletus spiritu sancto: intuens in eum dixit. O plene
omni dolo et omni fallacia. fili diaboli. inimice
omnis iustitie dei: non desinis subuertere
uias domini rectas: Et nunc ecce manus domini
super te: et eris cecus non uidens solem usque
ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo.
et tenebre: et circuiens querebat qui ei ma
num daret. Tunc proconsul cum uidisset
hoc factum credidit: ammirans super doctri
na domini. XXXVI. Et cum a papho naui
gasset paulus et qui cum eo erant: uenerunt
pergen pamphilie. Johannes autem discedens
ab eis: reuersus est iherosolimam. Paulus et

barnabas pertranseuntes pergen uenerunt an
tiochiam pysidie. et ingressi synagogam die
sabbatorum sederunt. Post lectionem autem
legis et prophetarum: miserunt principes syna
goge ad eos dicentes. Viri fratres. siquis est in uobis
sermo exhortationis ad plebem dicite. Surgens
autem paulus: et manu silentium indicens
ait. Viri israhelite. et qui timetis dominum audite.
Deus plebis israhel elegit patres nostros et plebem
exaltauit cum essent incole in terra egip
ti. et in brachio excelso eduxit eos ex ea. et
per quadraginta annorum tempus mores eorum
sustinuit in deserto. et destruens gentes sep
tem in terra chanaan. sorte distribuit eis
terram eorum. quasi post quadringentos et quin
quaginta annos. Et post hec dedit iudices
usque ad samuel prophetam. et exinde postula
uerunt regem. et dedit illis deus saul filium
cis. uirum de tribu beniamin annis quadra
ginta. Et amoto illo suscitauit illis dauid
regem. cui testimonium perhibens dixit. In
ueni dauid filium iesse uirum secundum cor meum.
qui faciat omnes uoluntates meas. Huius deus
ex semine secundum promissionem eduxit israhel
saluatorem ihesum. predicante iohanne ante fa
ciem aduentus eius. baptismum penitentie
omni populo israhel. Cum impleret autem iohannes
cursum suum dicebat. Quem me arbitra
mini esse non sum ego. sed ecce uenit post me
cuius non sum dignus calciamenta pedum
soluere. XXXVII. Viri fratres filii generis
abraham. et qui in uobis timent dominum. uobis
uerbum salutis huius missum est. Qui enim
habitant ierusalem et principes eius. hunc
ignorantes et uoces prophetarum que per omne
sabbatum leguntur iudicantes impleuerunt.
et nullam causam mortis inuenientes in eo. pe
tierunt a pylato ut interficerent eum. Cumque
consummassent omnia que de eo scripta erant.
deponentes eum de ligno posuerunt in monu
mento. Deus uero suscitauit eum a mortuis tertia
die. qui uisus est per dies multos his qui si
mul ascenderant cum eo de galilea in iheru
salem. qui usque nunc sunt testes eius ad ple
bem. Et nos uobis annunciamus eam que ad
patres nostros repromissio facta est. quoniam hanc deus
adimpleuit filiis nostris. resuscitans ihesum. sicut
et in psalmo secundo scriptum est. Filius meus es tu.
ego hodie genui te. Quod autem suscitauerit
eum a mortuis amplius iam non reuersurum
in corruptionem. ita dixit. Quia dabo uobis
sancta dauid fidelia. Ideoque et alias dicit. Non
dabis sanctum tuum uidere corruptionem. Dauid
enim in sua generatione cum amministras
set uoluntati dei. dormiuit et appositus est
ad patres suos. et uidit corruptionem. Quem
uero deus suscitauit. non uidit corruptionem.
Notum ergo sit uobis uiri fratres. quia per hunc
uobis remissio peccatorum annunciatur ab
omnibus quibus non potuistis in lege moysi
iustificari. in hoc omnis qui credit iustificatur.
Videte ergo ne superueniat uobis quod dictum
est in prophetis. Videte contemptores et am
miramini. et disperdimini. quia opus ego
operor in diebus uestris. opus quod non credetis
siquis narrauerit uobis. Exeuntibus autem
illis. rogabant ut sequenti sabbato loqueren
tur sibi uerba hec. Cumque dimissa esset syna
goga. secuti sunt multi iudeorum et colentium
aduenarum paulum et barnaban. Qui lo
quentes suadebant eis ut permanerent in
gratia dei. Sequenti uero sabbato pene uniuersa ci
uitas conuenit audire uerbum domini. Viden
tes autem turbas iudei repleti sunt zelo. et
contradicebant his que a paulo dicebantur
blasphemantes. Tunc constanter paulus
et barnabas dixerunt. Vobis oportebat pri
mum loqui uerbum dei. sed quoniam repellitis
illud et indignos uos iudicatis eterne uite.
ecce conuertimur ad gentes. Sic enim precepit

nobis dns. Posui te in lucē gentibꝫ. ut sis
in salutē usq; ad extremum terre. Audientes
autē gentes gauise sunt et glificabant uer
bum dni. et crediderunt quotquot erant p̄
ordinati ad uitā eternam. Disseminabatur
aut̄ uerbum dni p uniuersam regionē. Iudi
autē concitauerunt religiosas mulieres et
honestas et primos ciuitatis. et excitauerunt
psequutionē in paulū et barnaban. et eiecert̄
eos de finibꝫ suis. At illi excusso puluere pe
dum in eos. uenerunt yconiū. Discipuli qq;
replebantur gaudio et spū scō. XXXVIII.
Factum ē autē in yconio ut simul introi
rent in synagogā iudeorū et loquerentur.
ita ut crederet iudeorū et grecorum copio
sa multitudo. Qui ū increduli fuerunt iu
dei. suscitauerunt et ad iracundiā concita
uerunt animas gentiū aduersus fratres.
Dns autē dedit cito pacem. Multo g̃ tēpore
demorati sunt fiducialiter agentes in dnō.
testimonium phibente uerbo grē sue. dan
tes signa et pdigia fieri p manus eorum.
Diuisa ē autē multitudo ciuitatis. et quidā
quidem erant cum iudeis quidam ū cum
aplis. Cum autē factus esset impetus gen
tilium et iudeorū cum principibꝫ suis. ut con
tumeliis afficerent et lapidarent eos. intel
ligentes confugerunt ad ciuitates lichao
nie. listram. et derben. et uniuersam in circui
tu regionem. et ibi euangelizantes erant.
XXXVIIII. Et quidam uir in listris infirmus
pedibꝫ sedebat claudus ex utero matris sue.
qui numquā ambulauerat. Hic audiuit
paulū loquentē. Qui intuitus eum et uidēs
quia haberet fidem. ut saluus fieret. dixit
magna uoce. Surge sup pedes tuos rectus.
Et exiliuit et ambulabat. Turbe autē cum
uidissent quod fecerat paulus. leuauerunt
uocē suam lichaonice dicentes. Dii similes
facti hominum descenderunt ad nos. Et
uocabāt barnaban iouē. paulū ū mercuriū. qm
ipse erat dux uerbi. Sacerdos quoq; iouis
qui erat ante ciuitatē. tauros et coronas
ante ianuas afferens. uolebat cum populis
sacrificare. Quod ubi audierunt apli bar
nabas et paulus. conscissis tunicis suis. exili
erunt ad turbas clamantes et dicentes. Viri
quid hec facitis. Et nos mortales sumus si
miles uobis homines. annunciantes uob
ab his uanis conuerti ad dm̄ uiuū qui fe
cit celum et terram mare et omnia que in eis
sunt. qui in preteritis generationibꝫ dimi
sit omīs gentes ingredi uias suas. et quidē
ñ sine testimonio semetipsū reliquit bene
faciens. de celo dans pluuias et tempora
fructifera. implens cibo et leticia corda urā.
Et hec dicentes. uix sedauerunt turbas ne
sibi immolarent. Superuenerunt autē qui
dam ab antiochia et yconio iudei. et psua
sis turbis lapidantesq; paulum. traxerunt
extra ciuitatē estimantes eum mortuū esse.
Circumdantibꝫ autē eum discipulis surgens
intrauit ciuitatē. et postera die pfectus ē
cum barnaba in derben. Cumq; euangeli
zassent ciuitati illi et docuissent multos.
reuersi sunt lystram. et yconiū. et antiochiā.
confirmantes animas discipulorū. exhortan
tesq; ut pmanerent in fide. et qm̄ p multas
tribulationes oportet nos intrare in regnū
di. Et cum constituissent illis p singulas
ecclās presbiteros. et orassent cum ieiuna
tionibꝫ. commendauerunt eos dno in quē
crediderunt. Transeuntesq; pysidiam uenert̄
in pamphiliā. et loquentes in pgen uerbū
dni. descenderūt in ytaliam. et inde naui
gauerunt antiochiam. unde erant tradi
ti grē di in opus quod compleuerunt.
Cum autē uenissent et congregassent eccle
siam. retulerunt quanta fecisset ds cū illis.
quia apuisset gentibꝫ ostium fidei. XL.

Morati sunt autem tempus ñ modicū
cum discipulis. Et quidam descendentes
de iudea docebant fr̄es: quia nisi circum
cidamini secdm̄ morē moysi. non potestis
saluari. Facta ḡ seditione ñ minima pau
lo et barnabe aduersum illos: statuerunt
ut ascenderent paulus et barnabas. et q̄
dam alii ex aliis ad apl̄os et p̄btros in ihe
rlm̄. sup̄ hac questione. Illi ḡ deducti ab
eccl̄ia. p̄transiebant phenicen et samari
am. narrantes conuersationē gentium.
et faciebant gaudiū magnū omnibus
fr̄ib;. Cum autē uenissent ierlm̄am
suscepti sunt ab eccl̄ia et ab apl̄is et a se
nioribus: annunciantes quanta d̄s fe
cisset cum illis. Surrexerunt autē quidā
de heresi phariseoꝝ qui crediderant dicen
tes. quia oportet circumcidi eos. p̄cipere
quoq; seruare legem moysi. Conuenerūt
autē apl̄i et seniores. uidere de uerbo hoc.
Cum autē magna conquisitio fieret: sur
gens petrus dixit ad eos. Viri fr̄es. uos
scitis qm̄ ab antiquis diebus in nobis ele
git d̄s p̄ os meum audire gentes uerbū
euangelii et credere. et qui nouit corda
d̄s testimoniū p̄hibuit. dans illis sp̄m
sc̄m sicut et nobis. et nichil discreuit int̄
nos et illos. fide purificans corda eoꝝ.
Nunc ḡ quid temptatis d̄m. imponere iu
gum sup̄ ceruicē discipulorum. quod neq;
patres nr̄i neq; nos portare potuimus.
Sed p̄ grām dn̄i ih̄u credimus saluari.
quemadmodū et illi. Tacuit autē omnis
multitudo: et audiebant barnaban. et pau
lum. narrantes quanta fecisset d̄s signa
et p̄digia in gentib; p̄ eos. Et postquam
tacuerunt: respondit iacobus dicens.
Viri fr̄es audite me. Symon narrauit
quemadmodum p̄mum d̄s uisitauit sume
re ex gentib; populum nomini suo: et
huic concordant uerba p̄phetarum sicut
scriptum est. Post hec reuertar et edificabo
tabernaculum dauid quod decidit et di
ruta eius reedificabo. et erigam illud:
ut requirant ceteri hominū dn̄m. et om̄s
gentes sup̄ quas inuocatum ē nomen me
um. dicit dn̄s faciens hec. Notum a se
culo est dn̄o opus suum. Propter quod
ego dico ñ inquietari eos qui ex gentibus
conuertunt̄ ad dn̄m: s; scribere ad eos ut
abstineant se a contaminationibus simu
lachroꝝ. et fornicatione suffocatis et
sanguine. Moyses enim á temporibus
antiquis habet in singulis ciuitatib; q̄
eum p̄dicent in synagogis: ubi p̄ omne
sabbatum legitur. Tunc placuit apl̄is et
senioribus cum omni eccl̄ia. eligere uiros
ex eis et mittere antiochiam cum paulo
et barnaba. iudam qui cognominatur
barsabas. et sylam. uiros primos in fra
trib;. scribentes p̄ manum eoꝝ. XLI
Apl̄i et seniores fr̄es. his qui sunt antio
chie. et syrie. et cylicie fr̄ib; ex gentibus
salutē. Qm̄ audiuimus quia quidā ex no
bis exeuntes turbauerunt uos uerbis.
euertentes animas ur̄as quib; ñ manda
uimus: placuit nobis collectis in unū
eligere uiros. et mittere ad uos cum ca
rissimis nr̄is barnaba et paulo. homini
bus qui tradiderunt animas suas p̄ no
mine dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Misimus ḡ iudā
et sylam: qui et ipsi uobis uerbis referent
eadem. Visum est enim sp̄ui sc̄o et nob̄
nichil ultra imponere uobis oneris: quā
hec necessario ut abstineatis uos ab immo
latis simulachroꝝ et sanguine suffoca
to et fornicatione. et ea que uobis fieri ñ
uultis. aliis ne feceritis: a quibus custo
dientes uos. bene agetis. ualete. XLII
Illi ḡ dimissi descenderunt in antiochiam.

et congregata multitudine tradiderunt epi
stolam. Quā cum legissent: gauisi sē sup
consolatione. Judas autē et sylas et ipsi cū
eēnt pphete. uerbo plurimo consolati sūt
frēs: et confirmauerunt eos. Facto autē
ibi tempore aliquanto: dimissi sunt cum
pace a fribus ad eos qui miserant illos.
Visum est autē syle ibi remanere: solus
autē iudas abijt. Paulus autē et barna
bas morabantur antiochie: docentes et
euangelizantes cum alijs pluribꝫ uerbū
dnī. Post aliquot autē dies: dixit ad barna
ban paulus. Reuertentes uisitemus frēs
puniuersas ciuitates in quibus predi
cauimus uerbū dnī. quomō se habeant.
Barnabas autē uolebat secum assumere
et iohēm: qui cognominatur marcus.
Paulus autē rogabat eum: ut qui discessis
set ab eis de pamphilia et n̄ isset cū eis
in opus. non debere recipi. Facta est autem
dissensio ita ut discederent ab inuicem. et
barnabas quidē assumpto marco nauigaret
cyprum. paulus ū electo syla pfectus est
traditus grē dnī a fribꝫ. Perambulabat au
tem syriam. et ciliciam confirmans ecclās:
pcipiens custodire pcepta aptoꝝ et se
niorū. Et cum circuisset has regiones: p
uenit in derben et listram. XLIII.
Et ecce discipulus qdam erat ibi nomine
thimotheus. filius mulieris uidue fide
lis. patre gentili. Huic testimoniū bonū
reddebant. qui listris erant et yconio frēs.
Hunc uoluit paulus secum pficisci: et
assumens circumcidit eum. pter iudeos
qui erant in illis locis. Sciebant enim
omnes: quod pater eius gentilis esset. Cū
autē ptransirent ciuitates: tradebant eis
custodire dogmata. que erant decreta ab
aptis et senioribꝫ qui essent iherosolimis.
Et ecclie quidem confirmabantur fide:

et habundabant numero cotidie. Transeuntes
autē phrigiam et galacie regionem: ueti
sunt a scō spū loqui uerbum in asya. Cum
uenissent autē in mysiā temptabant ire
in bythiniam: et n̄ pmisit eos sps ihu.
XLIIII Cum autē ptransissent misiam de
scenderunt troadem: et uisio p noctem pau
lo ostensa ē. Vir macedo quidam erat stans:
et deprecans eum et dicens; transiens in
macedoniā adiuua nos. Vt autē uisum
uidit: statim quesiuimus pficisci in mace
doniam: certi facti quod uocasset nos ds
euangelizare eis. Nauigantes autē a troa
de recto cursu uenimus samotraciam. et
sequenti die neapolim. et inde philippis:
que ē prima partis macedonie ciuitas colo
nia. Eramus autē in hac urbe diebꝫ aliqt
consistentes. Die autem sabbatoꝝ egressi su
mus foras portam iuxta flumen ubi uide
batur oratio esse: et sedentes loquebamur
mulieribꝫ que conuenerant. XLV. Et
quedam mulier nomine lidia. purpuraria
ciuitatis thiatirenoꝝ colens dm̄ audiuit:
cuius dns aperuit cor intendere his que a
paulo dicebantur. Cum autē baptizata es
set et domus eius: depcata est dicens. Si
iudicastis me fidelem eē in dnō: introite
in domum meā et manete. Et coegit nos.
XLVI. Factum est autē euntibꝫ nobis
ad orationē puellam quandā habentem
spm̄ phitonē obuiare nobis: que questū
magnum prestabat dnīs suis diuinando.
Hec subsecuta paulū et nos: clamabat
dicens, Isti homines serui dī excelsi sunt:
qui annunciant uobis uiam salutis,
Hoc autē faciebat multis diebus. Dolens
autē paulus: et conuersus spiritui dixit. Pre
cipio tibi in nomine ihu xpi: exi ab ea.
Et exijt eadem hora. Videntes autē dnī
eius quia exijt spes questus eoꝝ. appre

hendentes paulum et sylam pduxerunt in
forum ad pncipes! et offerentes eos magistra
tib; dixerunt. Hi homines conturbant ciui
tatem nram cum sint iudei. et annunciant
morē quē non licet nob suscipere neq; facere.
cum simus romani. Et concurrit plebs ad
uersus eos. et magistratus scissis tunicis
eorum. iusserunt eos uirgis cedi. Et cū
multas plagas eis imposuissent. miserunt
eos in carcerem. pcipientes custodi ut dili
genter custodiret eos. Qui cum tale pre
ceptū accepisset. misit eos in interiorem
carcerē. et pedes eorum strinxit in ligno.
Media autē nocte paulus et sylas ado
rantes laudabant deum. et audiebant
eos qui in custodia erant. Subito uero
terre motus factus ē magnus. ita ut mo
uerentur fundamenta carceris. et statim
apta sunt omnia ostia. et uniuersorū uin
cula soluta sunt. Expgefactus autem cu
stos carceris. et uidens aptas ianuas carce
ris. euaginato gladio uolebat se interficere.
estimans fugisse uinctos. Clamauit autē
paul' uoce magna dicens. Nichil feceris t
mali. uniuersi enim hic sumus. Petitoq;
lumine introgressus est. et tremefactus
pcidit ad pedes pauli et syle. et pducens
eos foras ait. Dnī quid me oportet facere.
ut saluus fiam. At illi dixerunt. Crede in
dnm ihm. et saluus eris tu et domus tua.
Et loquuti sunt ei uerbum dnī. cum om
nib; qui aderant in domo eius. Et tollens
eos in illa hora noctis. lauit plagas eorū.
et baptizatus ē ipse et omnis domus eius
continuo. Cumq; pduxisset eos in domū
suam apposuit eis mensam. et letatus
est cum omni domo sua credens deo.
Et cum dies factus esset. miserunt ma
gistratus lictores dicentes. Dimittite ho
mines illos. Nunciauit autē custos car
ceris uerba hec paulo. quia miserunt magi
stratus ut dimittamini. Nunc g' exeuntes
ite in pace. Paulus autē dixit eis. Cesos
nos publice indempnatos homines roma
nos miserunt in carcerē. et nunc occulte
nos eiciunt. Non ita. sed ueniant et ipsi
nos eiciant. Nunciauerunt autē magi
stratib; lictores uerba hec. timueruntq;
audito quod romani essent. Et uenientes
depcati sunt eos. et educentes rogabant
ut egrederentur de urbe. Exeuntes autē
de carcere introierunt lydiam. et uisis
frib; consolati sunt eos et pfecti sunt.
Cum autē pambulassent amphipolim. et
apolloniam. uenerunt thesalonicā. ubi
erat synagóga iudeorū. Scdm consuetudinē
autē paulus introiuit ad eos. et p sabbata
tria disserebat eis de scpturis. adaperiens
et insinuans quia xpm oportuit pati et
resurgere a mortuis. et quia hic est xpc
ihc quem ego annuncio uobis. Et quidam
ex eis crediderunt et adiuncti sunt pau
lo et syle. et de colentib; gentilibusq;
magna multitudo. et mulieres nobiles
non pauce. XLVII. Zelantes autem
iudei assumentes q; de uulgo uiros quos
dam malos. et turba facta concitauerunt
ciuitatem. et assistentes domui iasonis que
rebant eos pducere in pplm. Et cum non
inuenissent eos trahebant iasonē et qsdā
fres ad principes ciuitatis clamantes. qm
hi qui orbem concitant et huc uenerunt
quos suscepit iason. et hi omnes contra
decreta cesaris faciunt regem aliū dicentes
esse ihm. Concitauerunt autē plebem et
pncipes ciuitatis audientes hec. et accepta
satisfactione ab iasone et a ceteris dimise
runt eos. Fres u confestim p noctem dimi
serunt paulum et sylam in beroeam. Qui
cum uenissent. in synagogam iudeorū

introierunt. Hi autē erant nobiliores eorum
qui sunt thesalonice qui susceperunt uerbū
cum omni auiditate. cotidie scrutantes scrip
turas. si hec ita se haberent quēadmodū pau
lus annunciaret. Et multi quidem credide
runt ex eis. et gentiliū mulierū honestarū
et uiri n̄ pauci. Cum autē cognouissent iu
dei thesalonica. quia et beroe p̄dicatum
est a paulo uerbum dī. uenerunt et illuc
commouentes et turbantes multitudinem
Statimq; tunc paulū dimiserunt frēs.
ut iret usq; ad mare. Sylas autē et thy
motheus remanserunt ibi. Qui autē dedu
cebant paulū. p̄duxerunt eum usq; ad
athenas. Et accepto mandato ab eo ad sylam
et timotheū ut quā celeriter uenirent ad
illum. p̄fecti sunt. Paulus autē cum athe
nis eos expectaret. incitabatur sp̄c eius in
ipso. uidens ydolatrie deditam ciuitatem.
Disputabat g̃ in synagoga cum iudeis et
colentibus dm̄. et in foro p̄ omnes dies ad
eos qui aderant. Quidam autē epicurei et
stoici philosophi disserebant cum eo. et q̄
dam dicebant. Quid uult seminator uer
borum hic dicere. Alij ū irridebant nouorū
de   orum uidetur annunciator esse. quia
ih̄m et resurrectionē annūciabat eis. Et
apprehensum eum. ad ariopagum duxerunt
dicentes. Possumus scire que est hec noua
que a te dicitur doctrina. Noua enim q̄dā
infers auribus nr̄is. Volumus enim scire.
quid nam uelint hec esse. Athenienses autē
omēs et aduene hospites. ad nichil aliud
uacabant. nisi aut dicere aut audire ali
quid noui. XLVIII Stans autē paulus
in medio ariopagi ait. Viri athenienses.
p̄ omnia quasi supsticiosos uos uideo. Pre
teriens enim et uidens simulachra urā.
inueni et aram in qua scriptum erat igno
to deo. Quod g̃ ignorantes colitis. hoc ego
annuncio uobis. Ds qui fecit mundum et
omnia que in eo sunt. hic celi et terre cum
sit dn̄s non manu factis templis inhabitat.
nec manibus humanis colitur indigens aliq̄.
cum ipse det omnibus uitam et inspirationē
et omnia. Fecitq; ex uno homine omne ge
nus hominum. inhabitare sup uniuersā
faciem terre. definiens statuta tempora
et terminos habitationis eorum dedit homi
nibus querere dm̄ si forte attrectent eum
aut inueniant. quamuis non longe sit
ab uno quoq; nrm̄. In ipso enim uiuimus
et mouemur et sumus. sicut et quidam
urm̄ poetarum dixerunt. Ipsius enim
et genus sumus. Genus enī cū simus dī.
n̄ debemus estimare auro aut argento
aut lapidibus sculpture artis. et cogitatio
ni hominis. diuinum ēē simile. Et tēpora
quidem huius ignorantie despiciens ds. nunc
annunciat hominibus ut omēs ubiq; peni
tentiam agant. eo quod statuit diem in
qua iudicaturus est orbem in equitate. in
uiro ih̄u. in quo statuit fidem p̄bens omnibus.
suscitans eum a mortuis. Cum audissent
autē resurrectionē mortuorum. quidā quidē
irridebant. quidā ū dixerunt. Audiemus
te de hoc iterum. Sic paulus exiuit de me
dio eorum. XLVIII Quidā ū uiri adheren
tes ei crediderunt. in quibus et dionisius ari
opagita. et mulier quedā noīe damaris.
et alij cum eis. Post hec egressus ab athenis
uenit corinthum. et inueniens quendam
iudeū nomine aquilā ponti cum genere.
qui nup uenerat ab ytalia. et priscillam
uxorem eius. eo quod p̄cepisset claudius
discedere omnes iudeos a roma. accessit
ad eos. et quia eiusdem erat artis. mane
bat apud eos. et opabatur. Erant autem
scenofactorie artis. Disputabat autē in
synagoga p̄ omne sabbatum interponens

nomen dni ihu. suadebatque iudeos et gre
cos. Cum autem uenissent de macedonia sy
las et timotheus: instabat uerbo paulus.
testificans iudeis esse xpm ihm. Contra
dicentibus autem eis et blasphemantibus: excuti
ens uestimenta sua dixit ad eos. Sanguis
uester super caput uestrum. mundus ego ex hoc
ad gentes uadam. Et migrans inde in
trauit in domum cuiusdam nomine titi
iusti colentis dm. cuius domus erat con
iuncta sinagoge. Crispus autem archisyna
gogus credidit dno cum omni domo sua.
et multi corinthiorum audientes credebant.
et baptizabantur. Dixit autem dns nocte
per uisionem paulo. Noli timere. sed loque
re et ne taceas. propter quod ego tecum
sum et nemo apponetur tibi ut noceat
te. quoniam populus est michi multus in hac ciuita
te. Sedit autem annum et sex menses.
docens apud eos uerbum dei. L. Gal
lione autem proconsule achaie. insurrexe
runt uno animo iudei in paulum. et ad
duxerunt eum ad tribunal dicentes. quia
contra legem hic suadet hominibus colere
dm. Incipiente autem paulo aperire os.
dixit gallio ad iudeos. Siquidem esset
iniquum aliquid aut facinus pessimum.
o uiri iudei. recte uos sustinerem. Si uero
questiones sunt de uerbo et nominibus
legis uestre. uos ipsi uideritis. iudex ego
horum nolo esse. Et minauit eos a tribunali.
Apprehendentes autem omnes greci sosthenen
principem synagoge. percutiebant eum an
te tribunal. et nichil horum gallioni cure
erat. Paulus uero cum adhuc sustinuisset
dies multos. fratribus ualefaciens nauigauit
syriam. et cum eo priscilla et aquila. qui
sibi totonderat in cencris caput. Habe
bat enim uotum. Deueneruntque ephesum. et
illos ibi reliquit. Ipse uero ingressus syna
gogam. disputabat cum iudeis. Rogan
tibus autem eis ut ampliori tempore mane
ret non consensit. sed ualefaciens et dicens.
oportet me sollempnem diem aduenientem
facere ierosolimis. et iterum reuertar ad
uos deo uolente. profectus est ab epheso.
et descendens cesaream ascendit et salutauit
ecclesiam. et descendit antiochiam. Et
facto ibi aliquanto tempore. profectus est
perambulans per ordinem galaciam regionem.
et phrigiam. confirmans omnes discipulos.
Iudeus autem quidam appollo nomine LI. A
lexandrinus natione uir eloquens deue
nit ephesum. potens in scripturis. Hic
erat edoctus uiam dni. et feruens spiritu
loquebatur et docebat diligenter ea que
sunt ihu. sciens tantum baptisma
iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in
synagoga. Quem cum audissent priscilla et
aquila assumpserunt eum. et diligentius
exposuerunt ei uiam dni. Cum autem uel
let ire achaiam. exhortati fratres scripserunt
discipulis ut susciperent eum. Qui cum
uenisset. contulit multum his qui credide
rant. Uehementer enim iudeos reuince
bat publice. ostendens per scripturas esse
19 xpm ihm. Factum est autem in diebus illis
cum apollo esset corinthi. ut paulus
peragratis superioribus partibus ueniret ephe
sum. et inueniret quosdam discipulos.
dixitque ad eos. Si spm scm accepistis cre
dentes. At illi dixerunt ad eum. Sed neque
si sps scs est audiuimus. Ille uero ait. In
quo ergo baptizati estis. Qui dixerunt.
In iohannis baptismate. Dixit autem pau
lus. Iohannes baptizauit baptismo penitenti
e populum dicens in eum qui uenturus
esset post ipsum ut crederent. hoc est
in ihm. His auditis. baptizati sunt in
nomine dni ihu. Et cum inposuisset illis

manum paulus. uenit sp̄c sc̄s sup eos: et loquebant̄ linguis et pphetabant. Erant autē om̄s uiri fere duodecim. Ingressꝰ autē synagogam. cum fiducia loquebat̄ p tres menses: disputans & suadens de regno dī. Cum autē quidā indurarent et n̄ crederent maledicentes uiam dn̄i. coram multitudine: discedens ab eis segregauit discipłos. cotidie disputans in scola tyranni cuiusdam. hoc autē factum ē p biennīū: ita ut omnes qui habitabant in asia audirent uerbum dn̄i. iudei atq; gentiles. Uirtutesq; non modicas q̄slibet ds̄ faciebat p manus pauli. ita ut etiam sup languidos deferrent̄ a corpore eius sudaria uel semicincia: et recedebant ab eis languores. et sp̄c nequā egrediebant̄. L.II. Temptauerunt autē quidam et de circūeuntib; iudeis exorcistis. inuocare sup eos qui habebant sp̄c malos nomen dn̄i ih̄u dicentes. Adiuro uos p ih̄m quē paulus p̄dicat. Erāt autē quidam sceue iudei principis sacerdotum septem filij. qui hoc faciebant. Respō dens autē sp̄c nequam dixit eis. Ih̄m noui et paulum scio: uos autē qui estis? Et insiliens homo in eos in quo erat demoniū pessimum. et dominatus amboꝝ inualuit contra eos: ita ut nudi et uulnerati ef fugerent de domo illa. hoc autē notum factum ē omnib; iudeis atq; gentilib; q̄ habitabant ephesi: et cecidit timoꝛ super om̄s illos. et magnificabat̄ nomen dn̄i ih̄u. Multiq; credentium ueniebant confitentes et annunciantes actus suos. Multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati. contulerūt libros et combusserunt corā omnib;: et cō putatis precijs illoꝝ inuenerunt pecuniā denarioꝝ quinquaginta miliū. Ita fortiter uerbum dn̄i crescebat. et confirmabatur. his autē expletis. pposuit paulus in sp̄ū transita macedonia et achaia ire iherosolimam dicens: qm̄ postquā fuero ibi oportet me et romam uidere. Mittens autem in macedoniam duos ex ministrantib; sibi timotheū et erastum: ipse ad tempus remansit in asia. L.III. Facta est autē in illo tempore turbatio n̄ minima de uia dn̄i. Demetrius enim quidam nomine argentarius. faciens edes argenteas diane: prestabat artificib; n̄ modicum questū. Quos conuocans et eos qui eiusmodi erant opifices dixit. Viri scitis quia de hoc artificio acquisitio est nobis: et uidetis et auditis. quia n̄ solum ephesi. sed pene totius asye paulus hic suadens auertit multā turbā dicens: qm̄ n̄ sunt dij qui manib; fiunt. Non solum autē hec periclitabit̄ nobis pars in redargutionē uenire. sed et magne diane templū ad nichilū reputabit̄: sed et destrui incipiet maiestas eius. quā tota asia et orbis colit. His auditis repleti sunt ira: et exclamauerunt dicentes; magna diana ephesioꝛum. Et impleta est ciuitas confusione: et impetum fecerunt uno animo in theatrū. rapto gaio et aristarcho macedonib; comitib; pauli. Paulo autē uolente intrare in pplm̄: n̄ pmiserunt discipuli. Quidam autē et de asie principib; qui erant amici eius miserunt ad eū rogantes ne se daret in theatrum. Alij autē aliud clamabant. Erat enim ecclīa confusa: et plures nesciebant qua ex causa conuenissent. De turba autē detraxerunt alexandrū. ppellentib; eum iudeis; Alexander ḡ manu silentio postulato: uolebat rationē reddere populo. Quē ut cognouerunt iudeū esse: uox facta ē una omniū quasi p horas duas clamantiū; magna diana ephesiorum. Et cum sedasset scriba turbas dixit. Viri ephesij: quis enim ē hominū q̄ nesciat

ephesiorum ciuitatē cultricē esse mag
nę dianę iouisq; plis. Cum ḡ his contra
dici non possit: oportet uos sedatos esse
et nichil temere agere. Adduxistis enim
homines istos: neq; sacrilegos. neq; blas
phemantes deam urām. Quod si deme
trius et qui cum eo sunt artifices. habent
aduersum aliquē causam: conuentus fo
renses aguntur et pconsules sunt. accu
sent inuicem. Siquid autē alterius re
queritis: in legitima ecclia poterit absol
ui. Nam et periclitamur argui seditionis
hodiernę: cum nullus obnoxius sit de q
nos possimus reddere rationē concurs
istius. Et cum hec dixisset dimisit ecclam.
Postquam autem cessauit tumult. L.IIII.
uocatis paulus discipulis exortatus
eos uale dixit: et pfectus est ut iret in
macedoniā. Cum autē pambulasset partes
illas. et exhortatus eos fuisset multo ser
mone: uenit ad greciam. Ubi cum fuis
set menses tres. factę sunt illi insidię a
iudeis nauigaturo in syriam: habuitq;
consilium ut reuerteretur p macedoniam.
Comitatus est autē eum sosipater pyr
ri beroensis: thessalonicensium ū aristar
cus. et secundus. et gaius. derbeus. et
thimotheus: asyani uero titicus et thro
fimus. Hi cum precessissent: sustinuerunt
nos troade. Nos ū nauigauimus post
dies azimorū a philippis. et uenimus ad
eos troadam in diebus quinq;: ubi de
morati sumus dieb; septem. In una
autem sabbati cum conuenissemus ad
frangendū panē. paulus disputabat
eis pfecturus in crastinū. ptraxitq;
sermonē usq; in mediā noctem. Erant
autem lampades copiose in cenaculo:
ubi eramus congregati. Sedens autē qui
dam adolescens nomine euticus sup fene
stram: cum mergeretur sompno graui dis
putante diu paulo. ductus sompno cecidit
de tertio cenaculo deorsum: et sublatus
oblatus est mortuus. Ad quē cum uruo
isset paulus incubuit sup eum: et comple
xus dixit. Nolite turbari: anima enim
ipsius in eo est. Ascendens autē frangensq;
panem et gustans. satisq; allocutus
usq; ad lucem: sic pfectus est. Adduxerūt
autē puerū uiuentē: et consolati sunt n̄
minime. Nos autē ascendentes nauim
nauigauimus in asson. inde suscepturi pau
lum. Sic enim disposuerat ipse p terrā iter
facturus. L.V. Cum autē inuenisset
nos in asson. assumpto eo uenimus mitile
nem: et inde nauigantes sequenti die ueni
mus contra chiū. Et alia die applicuimus
samū: et sequenti die uenimus miletum.
Proposuerat enim paulus transnauigare
ephesum: ne qua mora illi fieret in asia.
Festinabat enim si possibile sibi esset: ut
diem pentecosten faceret iherosolimis. A mi
leto autē mittens ephesum paulus: uoca
uit maiores natu ecclię. Qui cum uenis
sent ad eum et simul essent: dixit eis.
Vos scitis a prima die qua ingressus
sum in asyam. qualiter uobiscū p omne
tempus fuerim seruiens dn̄o. cum omni
humilitate et lacrimis et temptationi
bus. quę m̄ acciderunt ex insidiis iudeo
rum: quomō nichil subtraxerim uob utili
um. quo minus annunciarem uobis et
docerem uos publice. et p domos testifi
cans iudeis atq; gentilibz. in dm̄ peniten
tiam. et fidē in dn̄m nr̄m ihm xp̄m. Et
nunc ecce alligatus ego spū uado in
ierlm. quę in ea uentura sint michi ig
norans: nisi quod sp̄c sc̄s p omš ciuitates
ptestatur michi dicens. qm̄ uincula et
tribulationes me manent. Sed nichil

horum uereor. nec facio animã meã preti
osiorem quã me. dum modo consũmem cur
sum meũ. et ministerium uerbi qđ acce
pi a dño ihu. testificari euangłm grẽ dĩ.
Et nunc ego scio quia amplius ñ uidebitis
faciẽ meã. uos omš p quos transiui pdi
cans regnum dĩ. Quapropter contestor
uos hodierna die. quia mundus sum a
sanguine omniũ. Non enim subter fugi
quominus annunciarem omne consiliũ
dei uobis. Attendite uobis. et uniuerso
gregi in quo uos spc scs posuit episcopos
regere ecctiam dĩ. quam acquisiuit san
guine suo. Ego scio qm intrabunt post
discessionẽ meam lupi rapaces in uos non
parcentes gregi. et ex uobis ipsis exurgent ui
ri loquentes puersa. ut abducant disci
pulos post se. Propter quod uigilate me
moria retinentes. qm p triennium nocte et
die ñ cessaui cum lacrimis monens unũ
quemq: urm. Et nunc commendo uos
deo et uerbo grẽ ipsius. qui potens est
edificare et dare hereditatẽ in scificatis
omnib. Argentũ aut et aurũ aut ue
stem nulli concupiui. ipsi scitis. qm ad ea
que michi opus erant et his q mecũ sũt
ministrauert manus iste omnia. Osten
di uobis. qm sic laborantes oportet susci
pere infirmos. ac meminisse uerbi dñi ihu.
qm ipse dixit. Beatius est magis dare q
accipere. Et cum hec dixisset. positis geni
bus suis cum omnib illis orauit. Magn
aut fletus factus ẽ omniũ. et procum
bentes sup collum pauli osculabantur
eum. dolentes maxime in uerbo quod dixe
rat. qm amplius faciem ei ñ essent ui
suri. et deducebant eũ ad nauim. LXVI.
Cum autẽ factum esset ut nauigare
mus abstracti ab eis. recto cursu uenim
choum. et sequenti die rodũ. et inde
pataram. Et cum inuenissemus nauim tran
sfretantẽ in fenicẽ. ascendentes nauigauimus.
Cum paruissemus aut cyprũ. relinquentes
eam ad sinistram nauigauim in syriam. et
uenimus tyrum. Ibi enim nauis erat expo
situra onus. Inuentis autẽ discipulis man
simus ibi diebus septẽ. qui paulo dicebant
p spm ne ascenderet ierosolimã. Et exple
tis dieb pfecti ibamus. deducentib nos
omnib cum uxoribus et filiis. usq: foras
ciuitatẽ. et positis genibus in litore oraui
mus. Et cũ ualefecissemus inuicem. ascen
dimus nauim. illi aut redierunt in sua.
Nos ũ nauigatione expleta a tyro de
scendimus ptholomaidã. et salutatis frib
mansimus die una apud illos. Alia autẽ
die pfecti uenimus cesareã. et intrantes
domum philippi euangłiste qui erat unus
de septem. mansimus apud eum. Huic
autẽ erant filie quatuor uirgines pphetan
tes. LXVII. Et cum ibi moraremur p
dies aliquot. superuenit quidã a iudea ppha
agabus. Is cum uenisset ad nos tulit zo
nam pauli. et alligans sibi pedes et man
dixit. Hec dicit spc scs. Virum cuius est
zona hec sic alligabunt in ierłm iudei.
et tradent in manus gentiũ. Quod cũ
audissemus. rogabam nos et qui loci illi
erant. ne ascenderet ierosolimam. Tunc
respondit paulus et dixit. Quid facitis
flentes. et affligentes cor meum. Ego e
nim non solũ alligari sed et mori in ieru
salem paratus sum. pp nomẽ dñi ihu.
Et cum ei suadere non potuissem.
quieuimus dicentes. Dñi uoluntas fiat.
LXVIII. Post dies autẽ istos prepa
rati ascendebamus ierłm. Venerunt aut
quidam ex discipulis a cesarea nobiscum.
adducentes secũ apud quẽ hospitaremur
nasonẽ quendam cyprium antiquum

discipulū. Et cum uenissemus iherosoli
mam: libenter exceperunt nos frēs. Sequen
ti autē die introibat paulus nobiscum
ad iacobum: omnesq; collecti sunt senio
res. Quos cum salutasset: narrabat p
singula que fecisset dš in gentib;. p mi
nisteriū ipsius. At illi cū audissent mag
nificabant dn̄m: dixeruntq; ei. Vides frater
quod milia sunt in iudeis qui crediderūt:
et omnes emulatores sunt legis. Audie
runt autē de te quia dissensionē doceas
a moyse eoꝝ qui p gentes sunt iudeorū
dicens. non debere eos circumcidere filios
suos: neq; scd̄m consuetudinē ingredi.
Quid ḡ est? Utiq; oportet conuenire
multitudinē: audient enim te superuenis
se. Hoc ḡ fac quod dicimus. Sunt nob
uiri quatuor: uotum habentes sup se.
His assumptis sanctifica te cum illis.
et inpende in illis ut radant capita.
et scient omnes quia que de te audierūt
falsa sunt: sed ambulans et ipse custo
diens legem. De his autē qui credide
runt ex gentib; nos scripsimus iudican
tes ut abstineant se ab ydolis immola
to. et sanguine suffocato. et fornicatio
ne. Lxxiiii. Tunc paulus assup
tis uiris. postera die purificatus cū illis
intrauit in templū: annuntians expleti
onē dierum purificationis. donec offerre
tur p uno quoq; eoꝝ oblatio. Dum autē
septē dies consūmarentur hi qui de asya
erant iudei cum uidissent eum in templo
concitaue runt omnē populum:
et iniecerunt ei manus clamantes: Vi
ri isrl̄ite adiuuate. Hic est homo qui
aduersus populum et legē et locum hunc
omnes ubiq; docens. insup et gentiles in
duxit in templū: et uiolauit scm̄ locū
istum. Viderant enim trophimū ephe

sium in ciuitate cum ipso: quē estimauerūt
qm̄ in templū introduxisset paulus. Com
motaq; est ciuitas tota. et facta ē concur
sio ppli. et apprehendentes paulū trahe
bant eum extra templū et statim clause
sunt ianue. Querentib; autē eum occidere:
nuntiatum ē tribuno cohortis. quia tota
confunditur ihrlm. Qui statim assumptis
militib; et centurionib;. decucurrit ad illos.
Qui cum uidissent tribunū et milites: ces
sauerunt percutere paulū. Tunc accedens
tribunus apprehendit eū. et iussit eum
alligari catenis duab;: et interrogabat
quis esset. et quid fecisset. Alii autē aliud
clamabant in turba. Et cum non posset
certum cognoscere pre tumultu: iussit
duci eum in castra. Et cum uenisset ad ḡ
dus: contigit ut portaretur a militib; pp
ter uim ppli. Sequebatur enī multitudo
populi clamans; tolle eum. Et cū cepisset
induci in castra: paulus dixit tribuno.
Si licet michi loqui aliquid ad te? Qui dixit.
Grece nosti? Nonne tu es egyptius qui ante
hos dies tumultum concitasti: et eduxisti
populū in desertum quatuor milia uiroꝝ
sycarioꝝ? Et dixit ad eum paulus. Ego ho
mo quidē sum iudeus a tharso cilicie: n
ignote ciuitatis municeps. Rogo autē te:
pmitte michi loqui ad pplm̄. Et cum
ille pmisisset. paulus stans in gradibus.
annuit manu ad plebem: et magno silen
tio facto. allocutus ē hebrea lingua dicēs.
LX. Viri frēs et patres audite: quā
ad uos nunc reddo rationē. Cum audissent
autē quia hebraica lingua loqueretur ad
illos: magis prestiterunt silentiū. Et dixit.
Ego sum uir iudeus natus tharso cilicie.
nutritus autē in ista ciuitate. secus pedes
gamaliel eruditus iuxta ueritatē paterne
legis. emulator legis sicut et uos omnes

estis hodie. qui hanc uiam persequutus sum
usque ad mortem. alligans et tradens in custo
dias uiros ac mulieres. sicut princeps sacer
dotum mihi testimonium reddit. et omnes
maiores natu. a quibus et epistolas accipiens
ad fratres damascum pergebam. ut adducerem
inde uinctos in ierusalem ut punirentur.
Factum est autem eunte me et appropinquan
te damasco. media die subito de celo cir
cumfulsit me lux copiosa. et decidens in
terram audiui uocem dicentem michi. Sau
le saule. quid me persequeris? Durum est
tibi contra stimulum calcitrare. Ego au
tem respondi. Quis es domine? Dixitque ad
me. Ego sum ihesus nazarenus. quem tu
persequeris. Et qui mecum erant lumen
quidem uiderunt. uocem autem non audie
runt eius qui loquebatur mecum. Et
dixi. Quid faciam domine? Dominus autem dixit ad
me. Surgens uade damascum. et ibi tibi
dicetur de omnibus que te oportat face
re. Et cum non uiderem pre claritate lu
minis illius. ad manum deductus a comi
tibus ueni damascum. L.XI. Ananias
autem quidam uir secundum legem testimo
nium habens ab omnibus habitantibus da
masco iudeis. ueniens ad me et astans
dixit mihi. Saule frater respice. Et ego ea
dem hora respexi in eum. At ille dixit.
Deus patrum nostrorum preordinauit te ut
cognosceres uoluntatem eius. et uideres
iustum. et audires uocem ex ore eius. quia
eris testis illius ad omnes homines eorum
que uidisti et audisti. Et nunc quid
moraris? Exurge et baptizare. et ablue
peccata tua. inuocato nomine ipsius. Fa
ctum est autem reuertenti mihi in ierusalem. et
oranti in templo fieri me in stupore
mentis. et uidere illum dicentem michi
festina et exi uelociter ex ierusalem. quoniam non
recipient testimonium tuum de me. Et
ego dixi. Domine ipsi sciunt quia ego eram
concludens in carcerem. et cedens per synago
gas eos qui credebant in te. Et cum fun
deretur sanguis stephani testis tui ego
astabam et consentiebam. et custodiebam
uestimenta interficientium illum. Et dixit
ad me. Vade. quoniam ego ad nationes longe
mittam te. Audiebant autem eum usque ad
hoc uerbum. et leuauerunt uocem suam dicen
tes. Tolle de terra huiusmodi hominem.
non enim fas est eum uiuere. Vociferantibus
autem eis. et proicientibus uestimenta sua. et
puluerem iactantibus in aerem. iussit tribu
nus induci eum in castra. et flagellis cedi
et torqueri eum. ut sciret propter quam causam
sic acclamarent ei. Et cum astrinxisset eum
loris. dixit astanti sibi centurioni paulus.
Si hominem romanum et indemnatum licet uobis
flagellare? Quo audito centurio accessit
ad tribunum. et nuntiauit ei dicens. Quid
acturus es? Hic enim homo ciuis roma
nus est. Accedens autem tribunus dixit il
li. Dic mihi. si tu romanus es? At ille dixit.
Etiam. Et respondit tribunus. Quam facile
te ciuem romanum dicis esse. Ego multa pecu
nia ciuitatem hanc consequutus sum.
Et paulus ait. Ego autem et natus sum.
Protinus ergo discesserunt ab illo. qui eum
torturi erant. Tribunus quoque timuit.
postquam resciuit quia ciuis romanus esset.
et quia ligasset eum. Postera autem die uo
lens scire diligentius qua ex causa accusare
tur a iudeis. soluit eum et iussit sacerdotes
conuenire et omne concilium. et producens
paulum statuit inter illos. L.XII. In
tendens autem concilium paulus ait. Viri fratres.
ego omni conscientia bona conuersatus sum
ante deum. usque in hodiernum diem. Prin
ceps autem sacerdotum ananias precepit

astantib; sibi percutere os eius. Tunc
paulus ad eum dixit. Percutiet te ds pari
es dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum
legem: et contra legem iubes me percuti?
Et qui astabant dixerunt. Summu sacer
dotem di maledicis? Dixit aut paulus. Ne
sciebam fres: quia princeps est sacerdotum.
Scriptum e enim. Principem ppli tui n male
dices. Sciens aute paulus quia una pars
esset saduceoru. et altera phariseoru: exclama
uit in concilio. Viri fres. ego phariseus su
filius phariseoru: de spe et de resurrectione
mortuoru ego iudicor. Et cum hec dixisset:
facta e dissensio inter phariseos et saduceos.
et soluta e multitudo. Saducei enim di
cunt n esse resurrectione neq; anglm neq;
spm: pharisei aute utruq; confitentur.
Factus e aute clamor magnus: et surgen
tes quidam phariseoru pugnabant dicentes.
Nichil mali inuenim' in homine isto. Quid
si sps locutus e ei aut angls? Et cu ma
gna dissensio facta esset: timens tribunus
ne discerperet paulus ab ipsis. iussit milites
descendere et rapere eum de medio eorum.
ac deducere in castra. Sequenti aute nocte
assistens ei dns ait. Constans esto. Sicut
enim testificatus es de me in ihrlm: sic te
oportet rome testificari. LXIII. Facta
aute die: collegerunt se quida ex iudeis et deuo
uerunt se dicentes: n manducaturos neq;
bibituros. donec occiderent paulum. Erant
aute plusqua quadraginta uiri: qui hanc co
iuratione fecerant. Qui accesserunt ad prin
cipes sacerdotu et seniores: et dixerunt. De
uotione deuouimus nos nichil gustaturos:
donec occidam' paulu. Nunc g uos notu
facite tribuno cum concilio ut adducat il
lum ad uos: tanqua aliquid certius cogni
turi de eo. Nos u prius qua appropiet:
parati sumus interficere illum. Qd cum au

disset filius sororis pauli insidias: uenit et
intrauit in castra. nuntiauitq; paulo. Vo
cans aute paulus ad se unu ex centurioni
bus ait. Adolescente hunc pduc ad tribunu:
habet enim aliquid indicare illi. Et ille q
dem assumens eum: duxit ad tribunu et
ait. Vinctus paulus uocans rogauit me
hunc adolescente pducere ad te: habentem
aliquid loqui tibi. Apprehendens autem
tribunus manu illius secessit cum eo seorsu:
et interrogauit illu. Quid est quod habes
indicare michi? Ille aute dixit. Iudeis con
uenit rogare te ut crastina die paulu pro
ducas in conciliu. quasi aliquid certi inqui
situri sint de illo: tu uero ne credideris
illis. Insidiantur enim ei ex eis uiri am
plius quam quadraginta. qui se deuouerunt
n manducare neq; bibere donec interfici
ant eum: et nunc parati sunt expectan
tes pmissum tuum. LXIIII. Tribunus
g dimisit adolescentem: pcipiens ne cui
loqueret. qm hec nota sibi fecisset. Et con
uocatis duob; centurionib; dixit illis. Pa
rate milites ducentos ut eant usq; cesare
am. et equites septuaginta. et lancearios
ducentos. a tercia hora noctis: et iumenta
pparate. ut imponentes paulu eu saluu p
ducerent. timuit eni nesorte raperent eum
iudei et occiderent. et ipse postea calupnia
sustineret. ad felicem pside: scribens ei epi
stolam continente hec. Claudius lysias:
optimo presidi felici salute. Virum hunc co
phensum a iudeis et incipientem interfi
ci ab eis sup ueniens cum exercitu eripui.
cognito quia romanus est: uolensq; scire
causam qua obiciebant illi deduxi eu in
conciliu eoru; que inueni accusari de que
stionib; legis ipsoru: nichil u dignum mor
te aut uinculis habente crimen. Et cu
m platum eet de insidijs qs parauerant

illi: misi ad te. denuncians et accusatoribus
ut dicant apud te. LXV. Milites
ergo secundum preceptum sibi assumentes paulum du
xerunt per noctem in antipatridem: et postera
die dimissis equitibus ut irent cum eo. reversi
sunt ad castra. Qui cum venissent cesaream
et tradidissent epistolam presidi: statuerunt
ante illum et paulum. Cum legisset autem et
interrogasset de qua provincia esset. et cog
noscens quia de cilicia: audiam te inquit
cum accusatores tui venerint. Iussitque in
pretorio herodis custodiri eum. LXVI.
Post quinque autem dies descendit princeps
sacerdotum ananias cum senioribus quibusdam
et tertullo quodam oratore. qui adierunt
presidem adversus paulum: et citato paulo.
cepit accusare tertullus dicens. Cum in mul
ta pace agamus per te. et multa corrigantur
per tuam providentiam semper et ubique suscipimus
optime felix cum omni gratiarum actione.
Ne diutius autem te protraham: oro breviter
audias nos pro tua clementia. Invenimus
hunc hominem pestiferum. et concitantem se
ditiones omnibus iudeis in universo orbe.
et auctorem seditionis secte nazarenorum. qui
etiam templum violare conatus est: quem ap
prehensum voluimus secundum legem nostram
iudicare. Superveniens autem tribunus lysias
cum vi magna eripuit eum iubens accu
satores eius ad te venire: a quo poteris ip
se iudicans de omnibus istis cognoscere. de
quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem
et iudei dicentes. hec ita se habere. Respon
dit autem paulus: annuente sibi preside dicere.
Ex multis annis esse te iudicem genti LXVII
huic sciens: bono animo pro me satis faciam.
Potes enim cognoscere quia non plus dies
sunt michi quam duodecim. ex quo ascendi
adorare in iherusalem: et neque in templo inve
nerunt me cum aliquo disputantem. aut con

cursum facientem turbe. neque in synagogis neque
in civitate: neque probare possunt tibi de quibus
nunc accusant me. Confiteor autem hoc tibi
quod secundum sectam quam dicunt heresim sic
deservio patri deo meo. credens omnibus
que in lege aut prophetis scripta sunt: spem
habens in deum quam et hi ipsi expectant re
surrectionem futuram iustorum et iniquorum.
In hoc et ipse studeo sine offendiculo con
scientiam habere ad deum et ad homines semper.
Post annos autem plures elemosinas fac
turus in gentem meam veni et oblationes
et vota. in quibus invenerunt me purifi
catum in templo. non cum turba neque cum
tumultu: et apprehenderunt me claman
tes et dicentes. Tolle inimicum nostrum. Qui
dam autem ex asia iudei quos oportebat apud
te presto esse et accusare siquid haberent
adversum me: aut hi ipsi dicant siquid
invenerunt in me iniquitatis cum stem
in concilio. nisi de una hac solummodo
voce qua clamavi inter eos stans: quoniam
de resurrectione mortuorum ego iudicor ho
die a vobis. LXVIII. Distulit autem illos
felix: certissime sciens de via dicens. Cum
tribunus lysias descenderit: audiam vos.
Iussitque centurioni custodire eum et habe
re requiem: nec quemquam prohibere de suis
ministrare ei. Post aliquot autem dies ve
niens felix cum drusilla uxore sua que erat
de iudea vocavit paulum: et audivit ab
eo fidem que est in christo ihesu. Disputante
autem illo de iustitia et castitate. et de iu
dicio futuro: tremefactus felix respondit.
Quod nunc attinet vade. tempore autem
oportuno audiam te. simul et spe
rans quia pecunia daretur ei a paulo: prop
ter quod et frequenter accersiens eum. loque
batur cum eo. Biennio autem expleto: ac
cepit successorem felix porcium festum.

Volens autē grām prestare iudeis felix: reli
quit paulū uinctū. Festus ḡ cum uenisset
in pͦuinciā post triduū ascendit iherosoli
mam a cesarea: adieruntq; eū pͥncipes sa
cerdotum et pͥmi iudeorū aduersus paulū.
et rogabant eum postulantes grām adū
sus eum. ut iuberet pͦduci eū in ihertm: in
sidias tendentes ut eū interficerent in uia.
Festus autē respondit seruari paulū in cesa
rea. se autē maturiᵘˢ pfecturū. Qui ḡ in uo
bis ait potentes sunt: descendentes si
mul si quod est in uiro crimen accusent
eum. Demoratus autē inter eos dies n̄
amplius quā octo aut decē descendit ce
saream: et altera die sedit p tribunali et
iussit paulū adduci. Qui cū adductus es
set. circumsteterunt eū qui ab ihertima
descenderant iudei: multas et graues
causas obicientes quas n̄ poterant pbare.
Paulo autē rationē reddente qm neq; in
legem iudeorū neq; in templū neq; in ce
sarē quicquā peccaui. Festus iudeis
uolens grām prestare respondens paulo dix.
Uis ihertimam ascendere. et ibi de his iudica
ri apud me? Dixit autē paulus: ad tribu
nal cesaris sto: ubi me oportet iudicari. Iu
deis non nocui: sicut tu melius nosti. Si enī
nocui aut dignū morte aliquid feci: non
recuso mori. Si uero nichil est eorū que hi
accusant me: nemo potest me illis donare.
Cesarē appello. Tunc festus cum consilio
loquutus respondit. Cesarē appellasti: ad ce
sarem ibis. LXVIII Et cum dies aliqͦt
transacti essent: agrippa rex et beronice
descenderunt cesarea ad salutandū festū.
Et cum dies plures ibidem mora
rentur: festus regi indicauit de paulo di
cens: Vir quidā est derelictus a felice uin
ctus: de quo cum essem ihertimis adierūt
pͥncipes sacerdotum et seniores iudeorū.
postulantes aduersus illū dāpnationē. Ad
quos respondi: quia n̄ est consuetudo ro
manis donare aliquē hominē priusquā
is qui accusatur psentes habeat accusato
res: locumq; defendendi accipiat ad abluen
da crimina que obiciuntur. Cum ḡ huc
conuenissent: sine ulla dilatione sequenti
die sedens p tribunali iussi adduci uirū.
De quo cum stetissent accusatores: nullā
causam deferebant de quibȝ ego suspicabar
malū. Questiones ū quasdam de sua
supstitione habebant aduersus eū: et
de quodā ihu defuncto quē affirmabat
paulus uiuere. Hesitans autē ego de
huiusmodi questione. dicebam si uellet
ire ihertimam: et ibi iudicari de istis. Pau
lo autē appellante ut seruaretur ad au
gusti cognitionē: iussi seruari eum do
nec mittam eum ad cesarē. Agrippa au
tem dixit ad festū. Uolebam et ipsum ho
minē audire. Et festus: cras inquit au
dies eum. Altera autē die cum uenisset
agrippa et beronice cum multa ambi
tione. et introissent in auditoriū cum
tribunis. et uiris principalibȝ ciuitatis:
iubente festo adductus est paulus. Et dix
festus. Agrippa rex et omīs qui simul ades
tis nobiscum uiri: uidetis hunc de quo
omnis multitudo iudeorū interpellauit
me iherotimis petens et clamans non
oportere eū uiuere ampliᵘˢ. Ego ū cōpͥ nichil eū
dignū morte admisisse. Et cū dixisse ei. ius iudi
cari cū eis in ihertima: cesarē appellauit. Ipso aūt
hoc appellante: ad augustū iudicatū mittē. De qͦ qͥd cer
tū scribā dn̄o n̄ habeo. Propter quod pͦdu
xi eum ad uos. et maxime ad te rex agͥp
pa: ut interrogatione facta habeam qͥd
scribam. Indecens est enī hunc hominē
sine causa mittere uinctū regi: et causā
eius non significare. Agrippa ū ad paulū

ait. Permittitur tibi loqui pro temetipsum. LXX.

Tunc paulus extenta manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatum apud te cum sis defensurus me hodie. maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones. Propter quod obsecro. patienter me audias. Equidem uitam meam a iuuentute que ab initio fuit in gente mea in iherosolimis nouerunt omnes iudei. prescientes me ab initio si uelint testimonium perhibere. quoniam secundum sectam certissimam nostre religionis uixi semper phariseus. et nunc in spe que ad patres nostros repromissionis facta est a deo sto iudicio subiectus. in qua duodecim tribus nostre nocte ac die seruientes sperant deuenire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicatur apud uos. si deus mortuos suscitat. Et ego quidem existimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere quod et feci iherosolimis. et multos sanctorum in carceribus ego conclusi a principibus sacerdotum potestate accepta. Et cum occiderentur detuli sententiam. et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare. et amplius insaniens in eos persequebar usque in exteras ciuitates. In quibus dum irem damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum. die media in uia uidi rex de celo super splendorem solis. circumfulsisse me lumen. et eos qui mecum simul erant. Omnesque nos cum decidissemus in terram. audiui uocem loquentem michi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine. Dominus autem dixit. Ego sum ihesus quem tu persequeris. Sed exurge et sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi. ut constituam te ministrum et testem eorum que uidisti. et eorum quibus apparebo tibi. eripiens te de populis et gentibus in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum. ut conuertantur de tenebris ad lucem. et de potestate sathane ad deum. ut accipiant remissionem peccatorum. et sortem inter sanctos per fidem que est in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celesti uisioni. sed his qui sunt damasci primum et iherosolimis. et omni regioni iudee. et gentibus annunciabam ut penitentiam agerent. et conuerterentur ad deum. digna penitentie opera facientes. Hac ex causa me iudei cum essem in templo comprehensum temptabant. uolentes me interficere. Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori. nichil extra dicens quam ea que prophete sunt locuti futura esse et moyses. si passibilis christus. si primus ex resurrectione mortuorum. lumen annunciaturus est populo et gentibus. LXXI.

Hec loquente eo et rationem reddente. festus magna uoce dixit. Insanis paule. Multe littere te ad insaniam conuertunt. Et paulus. non insanio inquit optime feste. sed ueritatis et sobrietatis uerba loquor. Scit enim de his rex. ad quem et constanter loquor. Latere enim eum nichil horum arbitror. neque in angulo quicquam horum gestum est. Credis rex agrippa prophetis. Scio quia credis. Agrippa autem ad paulum. In modico suades me christianum fieri. Et paulus. Opto apud deum in modico et in magno. non tantum te. sed et omnes hos qui audiunt hodie fieri tales. qualis et ego sum. exceptis uinculis his. Et exurrexit rex et preses et beronice. et qui assidebant eis. Qui cum secessissent loquebantur adinuicem dicentes. quia

nichil morte aut uinculis dignū quid fecit
homo iste. Agrippa autē festo dixit. Dimit
ti poterat hic hō. si nō appellasset cesarem.
Ut autē iudicatum ē eum nauigare LXXII
in italiā. et tradi paulū cum reliquis custo
diis centurioni nomine iulio cohortis au
guste. ascendentes nauim adrumetinā
incipientes nauigare circa asye loca sustu
limus. pseuerante nobiscum aristarcho
macedone thesalonicense. Sequenti autē
die. deuenim⁹ sydonē. Humane autē tra
ctans iulius paulū. pmisit ad amicos ire.
et curam sui agere. Et inde cum sustulisse
mus subnauigauim⁹ cyprū. propterea
qđ essent uenti contrarii. et pelag⁹ cilicię et
pamphilię. Nauigantes uenimus listram
que est licię. et ibi inueniens centurio na
uim alexandrinā nauigantē in ytaliā. trans
posuit nos in eā. Et cum multis dieb; tar
de nauigaremus et uix deuenissem⁹ contra
gnidū. phibente nos uento. adnauiga
uimus crete iuxta salmonē. Et iuxta na
uigantes uenimus in locū quendā qui uo
catur boni portus. cui iuxta erat ciuitas
thalassa. Multo autē tempore pacto. et cū
iam nō esset tuta nauigatio. eo qđ ieiuniū
iam pterisset. consolabat eos paulus dicēs.
Viri uideo qm̄ cum iniuria et multo dāpno
non solū oneris et nauis. sꝫ etiā animarū
nrārum incipit eē nauigatio. Centurio
autē gubernatori et nauclero magis crede
bat. quam his que a paulo dicebant. Et cū
aptus portus non eēt ad hyemandum. plu
rimi statuerunt consiliū nauigare inde.
si quom̄ possent deuenientes phenicem hy
emare portū cretę respicientē ad affricum
et ad chorum. Aspirante autē austro esti
mantes ppositū se tenere. cum sustulissent
de asson. legebant cretā. Non p⁹ multum
autē temp⁹. misit se contra ipsam uentus
typhonic⁹. qui uocatur euroaquilo. Cumq;
arrepta eēt nauis et non posset conari in
uentū. data naui flatibus ferebamur. In
sulam autē quandā decurrentes que uoca
tur cauda. potuimus uix optinere sca
pham. Qua sublata adiutoriis utebant.
accingentes nauim timentes ne in sirtes
inciderent. summisso uase sic ferebantur.
Valida autē nobis tempestate iactatis.
sequenti die iactum fecerunt. et tertia die
suis manib; armamenta nauis pieceīt.
Neq; sole autē neq; syderib; apparentibus
p plures dies et tempestate nō exigua im
minente. iam abla [illegible] ta erat spes omīs
salutis nrē. Et cum multa ieiunatio fu
isset. tunc stans paulus in medio eoꝝ dixit.
Oportebat quidem o uiri audito me nō
tollere a creta. lucriq; facere iniuriam
hanc et iacturā. Et nunc suadeo uob bo
no animo eē. Amissio enim nulli⁹ anime
erit ex uobis. preter quā nauis. Astitit
enim michi hac nocte angls dī. cui⁹ sum
ego. et cui deseruio. dicens. Ne timeas
paule. cesari te oportet assistere. Et ecce
donauit tē ds̄ omīs qui nauigant tecum.
Propter quod bono animo estote uiri. cre
do enim deo meo. quia sic erit queadmodū
dictum ē michi. In insulā autē quandā
oportet nos deuenire. LXXIII Sed postea
quam quartadecima nox superuenit. naui
gantib; nobis in adriā. circa mediam
noctē suspicabant nautę apparere sibi
aliquā regionē. Qui et summittentes po
lidem inuenerunt passus uiginti. et pusil
lum inde separati inuenerunt passus qui
decim. Timentes autē ne in aspera loca
incideremus. de puppi mittentes ancho
ras quatuor. optabant diem fieri. Nautis
uō querentib; fugere de naui. cū misissent
scapham in mare sub optentu quasi in

et ipse stilus grecam eloquentiam redolet. Et
nonnulli scriptorum veterum hunc iudei
philonis affirmant. Sicut ergo iudith et tobi
et machabeorum libros legit quidem ecclesia eos.
sed inter canonicas scripturas non recipit. sic et
hec duo volumina legat ad edificationem
plebis. non ad auctoritatem ecclesiasticorum dog
matum confirmandam. Si cui sane .lxx.
interpretum editio magis placet. habet
eam a nobis olim emendatam. Neque enim sic
nova cudimus ut vetera destruamus. Et
tamen cum diligentissime legerit. sciat ma
gis nostra intellegi. que non in tertium vas trans
fusa coacuerint. sed statim de prelo purissi
me commendata teste. suum saporem serva
verint. Explicit prologus. Incipiunt

Capitula.

I. De parabolis salomonis.

II. Affectu patris alloquitur filium. blanditiis pecca
torum non adquiescere.

III. Non ambulandum cum impiis.

IIII. Sapientia id est christus. loquitur foris. id est in
luce palam. ut relictis infantia malitia par
vuli simus. Et cetera usque fert spiritum.

V. Sapientia hortatur converti ad dominum. et p

VI. Sapientia comminatur contemptoribus suis.

VII. Sapientia hortatur suscipere sermones
suos sapienter. Et cetera usque legem suam.

VIII. Sapientia docet non esse obliviscendam

VIIII. Habendam esse fiduciam ad dominum. et non hesitan
dum in oratione. nec confidere prudentie proprie.

X. Sapientia hortatur ne eloquia domini negligantur.

XI. Sapientia docet non esse homine malum
imitandum nec vias eius.

XII. Sapientia hortatur disciplinam patris amplecti.

XIII. Sapientia monet suscipi verba sua.

XIIII. Sapientia loquitur auscultandos suos sermo
nes. et servari cor a pravis cogitationibus.

XV. Sapientia monet inclinandam aurem pru
dentie. elongari vero a muliere meretrice
precipue fornicaria.

XVI. Sapientia monet sponsores amicorum non esse
negligendos. Et cetera usque detestatur.

XVII. Sapientia pandit que odit dominus et quid

XVIII. Sapientia affectu patris loquitur precepta
recondere et mandata servare.

XVIIII. Sapientia hortatur custodiendum a muliere
extranea hoc est a muliere proximi.

XX. Blanditur pietas sapientie ne adquiescamus
prave doctrine.

XXI. Sapientia hortatur disciplinam magis dili
gendam. et non aurum vel pecuniam.

XXII. Sapientia loquitur id est christus docens per se omnia
facta. et semper se cum patre fuisse.

XXIII. Sapientia id est christus edificavit sibi domum.

XXIIII. Sapientia loquitur per quam facta sunt omnia
et reguntur per ipsam adduntur anni vite.

XXV. De parabolis Salemonis.

XXVI. Pondus dolosum et fraudulentum abhomi
natio apud deum. Et cetera usque ce sunt.

XXVII. De iustis qui propria dividendo ditiores
fiunt. et aliena rapientibus quod inegestatem

XXVIII. Propter peccata labiorum ruina proximat malo.

XXVIIII. Qui custodit os suum custodit animam suam.

XXX. Sapiens mulier edificat domum suam.
stulta vero structam destruit.

XXXI. Est via que videtur homini iusta novissima
autem eius ducunt ad mortem. Et cetera usque tum

XXXII. Iustitia elevat gentem. miseros facit populos pecca

XXXIII. Melius est vocari ad olera cum caritate. quam
ad vitulum saginatum cum odio.

XXXIIII. Abhominatio domini cogitationes male.

XXXV. Homo perversus suscitat lites. et verbosus separat
principes. Et cetera usque angustiis comprobatur.

XXXVI. Omni tempore diligit qui amicus est. et frater in

XXXVII. Impius cum in profundum venit peccatorum
contempnit. Et cetera usque a domino.

XXXVIII. Qui invenit mulierem bonam invenit
bonum. et hauriet iocunditatem

XXXVIIII. De feneratoribus misericordie. feneratur domino qui
miseretur pauperi.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

.xl. Quod nullus glorabitur castum se habere cor.
.xli. Abhominatio est apud deum pondus et pondus.
.xlii. Misericordiam magis placere deo quam victimas.
.xliii. De pigris et superbis.
.xliiii. De fugiendo homine iracundo.
.xlv. Gaudere patrem super filio corde prudenti.
.xlvi. De erudiendis eis qui ducuntur ad mortem.
.xlvii. De iusto cadente septies et surgente.
.xlviii. De agro hominis pigri inculto et vinea stulti.
.xlviiii. Raro inferendum pedem ad amicos.
.l. Respondendum stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur.
.li. Ex labiis suis intelligitur inimicus cum dicit.
.lii. Melior est manifesta correptio quam amor absconditus.
.liii. Apertio peccatorum in sacramentis.
.liiii. De deceptione iustorum.
.lv. De stulto totum spiritum proferente.
.lvi. De iustis et impiis invicem abhominantibus.
.lvii. Omnis sermo domini ignitus.
.lviii. De via difficili aquile navis et reliquorum.
.lviiii. Sacramentum de muliere forte.
.lx. Retributio de fructibus manuum et laus ex operibus.

Incipit liber parabolarum Salemonis.

PARABOLE
salemonis filii
david regis is
rael ad scien
dam sapientiam
et disciplinam.
ad intelligenda ver
ba prudentie. et sus
cipiendam eruditionem doc
trine. iustitiam et iudicium
et equitatem: ut detur par
vulis astutia. adolescenti sci
entia et intellectus. Audiens
sapiens sapientior erit: et in
telligens gubernacula posside
bit. Animadvertet parabolam
et interpretationem verba sa
pientium et enigmata eorum. Timor domini
principium sapientie. Sapientiam atque doctri
nam stulti despiciunt. Audi fili mi discipli
nam patris tui. et ne dimittas legem ma
tris tue: ut addatur gratia capiti tuo. et tor
ques collo tuo. .II. Fili mi si te lactave
rint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint
veni nobiscum insidiemur sanguini. abscon
damus tendiculas contra insontem frustra.
degluciamus eum sicut infernus viventem. et
integrum quasi descendentem in lacum. omnem
pretiosam substantiam repperiemus. imple
bimus domus nostras spoliis. sortem mitte
nobiscum. marsuppium unum sit omnium
nostrum. .III. Fili mi ne ambules cum eis.
prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim
illorum ad malum currunt: et festinant ut
effundant sanguinem. Frustra autem iacitur
rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque
contra sanguinem suum insidiantur: et molun
tur fraudes contra animas suas. Sic se
mite omnis avari. animas possidentium
rapiunt. .IIII. Sapientia foris pre
dicat: in plateis dat vocem suam. In capite
turbarum clamitat: in foribus portarum ur
bis profert verba sua dicens. Usquequo
parvuli diligitis infantiam. et stulti ea
que sibi sunt noxia cupient: et impru
dentes odibunt scientiam. .V. Con
vertimini ad correptionem meam; en proferam
vobis spiritum meum. et ostendam verba mea.
quia vocavi et renuistis. extendi manum
meam et non fuit qui aspiceret. Despexistis
omne consilium meum: et increpationes meas
neglexistis. .VI. Ego quoque in inte
ritu vestro ridebo: et subsannabo. cum vobis
quod timebatis advenerit. Cum irruerit
repentina calamitas. et interitus quasi
tempestas ingruerit. quando venerit super
vos tribulatio et angustia: tunc invoca

bunt me et non exaudiam. Mane con
surgent et non inuenient me. eo quod exo
sam habuerint sapientiam. et timorem domini
non susceperint. nec acquieuerint consilio
meo. et detraxerint uniuersę correptioni
meę. Comedent ergo fructus uię suę.
suisque consiliis saturabuntur. Auersio par
uulorum interficiet eos. et prosperitas stul
torum perdet illos. Qui autem me audi
erit absque timore quiescet. et habundan
tia perfruetur. malorum timore sublato. vii

Fili mi si susceperis sermones meos. et
mandata mea absconderis penes te. ut
audiat sapientiam auris tua. inclina cor
tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim
sapientiam inuocaueris. et inclinaueris cor
tuum prudentię. si quesieris eam quasi
pecuniam. et sicut thesaurum effoderis
illam. tunc intelliges timorem domini. et
scientiam dei inuenies. quia dominus dat
sapientiam. et ex ore eius scientia et
prudentia. Custodiet rectorum salutem.
et proteget gradientes simpliciter. ser
uans semitas iustitię. et uias sanctorum
custodiens. Tunc intelliges iusticiam
et iudicium et equitatem. et omnem se
mitam bonam. Si intrauerit sapientia
cor tuum. et scientia animę tuę pla
cuerit. consilium custodiet te et pru
dentia seruabit te. ut eruaris de uia
mala. et ab homine qui peruersa loquitur.
qui relinquunt iter rectum. et ambu
lant per uias tenebrosas. qui letantur
cum male fecerint. et exultant in rebus
pessimis. quorum uię peruersę et infames
gressus eorum. ut eruaris a muliere aliena.
et ab extranea. quę mollit sermones suos.
et relinquit ducem pubertatis suę. et
pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim
ad mortem domus eius. et ad inferos semitę
ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non
reuertentur. nec apprehendent semitas uitę.
ut ambules in uia bona. et calles iustorum
custodias. Qui enim recti sunt habita
bunt in terra. et simplices permanebunt
in ea. impii uero de terra perdentur. et qui
inique agunt auferentur ex ea. viii

Fili mi ne obliuiscaris legis meę. et pre
cepta mea custodiat cor tuum. Longi
tudinem enim dierum et annos uitę. et pa
cem apponent tibi. Misericordia et ueritas
non te deserant. Circumda eas gutturi
tuo. et describe in tabulis cordis tui. et in
uenies gratiam et disciplinam bonam coram deo
et hominibus. viiii. Habe fiduciam
in domino ex toto corde tuo. et ne innitaris pru
dentię tuę. In omnibus uiis tuis cogita
illum. et ipse diriget gressus tuos.
Ne sis sapiens apud temetipsum. Time
dominum. et recede a malo. Sanitas quip
pe erit umbilico tuo. et irrigatio ossium
tuorum. Honora dominum de tua substantia.
et de primiciis omnium frugum tuarum.
et implebuntur horrea tua saturitate.
et uino torcularia redundabunt. x.

Disciplinam domini fili mi ne abicias. nec de
ficias cum ab eo corriperis. Quem enim
diligit dominus corripit. et quasi pater in
filio complacet sibi. Beatus homo qui in
uenit sapientiam. et qui affluit prudentia.
Melior est acquisitio eius negociatione ar
genti et auri primi et purissimi. Fructus
eius preciosior est cunctis opibus. et omnia
que desiderantur huic non ualent compara
ri. Longitudo dierum in dextera eius.
in sinistra illius diuicię et gloria. Vię eius
uię pulchrę. et omnes semitę illius pa
cificę. Lignum uitę est his qui apprehen
derint eam. et qui tenuerit eam beatus.
Dominus sapientia fundauit terram. stabiliuit

celos prudentia. Sapientia illius erupe
runt abyssi. et nubes rore concrescunt. xi.
Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. Cu
stodi legem atque consilium. et erit uita anime
tue. et gratia faucibus tuis. Tunc ambula
bis fiducialiter in uia tua. et pes tuus
non impinget. Si dormieris non timebis.
quiesces. et suauis erit somnus tuus.
Ne paueas repentino terrore. et irru
entes tibi potentias impiorum. Dominus enim
erit in latere tuo. et custodiet pedem tuum
ne capiaris. Noli prohibere eum qui po
test benefacere. si uales et ipse benefac.
Ne dicas amico tuo uade et reuertere.
et cras dabo tibi. cum statim possis da
re. Ne moliaris amico tuo malum. cum
ille in te habeat fiduciam. Ne conten
das aduersus hominem frustra. cum
ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emule
ris hominem iniustum. nec imiteris uias
eius. quia abhominatio domini est omnis
illusor. et cum simplicibus sermocinatio
eius. Egestas a domino in domo impii. ta
bernacula autem iustorum benedicentur.
Illusores ipse deludet. et mansuetis dat
gratiam. Gloriam sapientes possidebunt. Stul
torum exultatio ignominia. xii. Audi
te filii disciplinam patris. et attendite ut
sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam
uobis; legem meam ne derelinquatis; Nam
et ego filius fui patris mei tenellus. et u
nigenitus coram matre mea. et docebat
me atque dicebat. Suscipiat uerba mea cor
tuum. et custodi precepta mea et uiues.
Posside sapientiam. posside prudentiam.
Ne obliuiscaris. neque declines a uerbis oris
mei. Ne dimittas eam. et custodiet te. Dili
ge eam. et seruabit te. Principium sapienti
e. posside sapientiam. et in omni possessi
one tua acquire prudentiam. Arripe

illam et exaltabit te. glorificaberis ab ea
cum eam fueris amplexatus. Dabit capi
ti tuo augmenta gratiarum. et corona incli
ta proteget te. xiii. Audi fili mi et susci
pe uerba mea. ut multiplicentur tibi
anni uite. Viam sapientie monstrabo
tibi. ducam te per semitas equitatis.
Quas cum ingressus fueris. non artabuntur
gressus tui. et currens non habebis offen
diculum. Tene disciplinam ne dimittas eam.
custodi illam. quia ipsa est uita tua. Ne
delecteris semitis impiorum. nec tibi placeat
malorum uia. Fuge ab ea ne transeas per
illam. declina et desere eam. Non enim
dormiunt nisi male fecerint. et rapitur
somnus ab eis. nisi supplantauerint.
Comedunt panem impietatis. et uinum
iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita
quasi lux splendens procedit. et crescit usque
ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa.
nesciunt ubi corruant. xiiii. Fili
mi ausculta sermones meos. et ad elo
quia mea inclina aurem tuam. Ne re
cedant ab oculis tuis. custodi ea in me
dio cordis tui. Uita enim sunt inuenienti
bus ea. et uniuerse carni sanitas. Om
ni custodia serua cor tuum. quia ex ipso
uita procedit. Remoue a te os prauum.
et detrahentia labia sint procul a te.
Oculi tui recta uideant. et palpebre
tue precedant gressus tuos. Dirige semitam
pedibus tuis. et omnes uie tue stabilientur.
Ne declines ad dexteram et ad sinistram.
auerte pedem tuum a malo. Vias enim
que a dextris sunt nouit dominus. peruerse
uero sunt que a sinistris sunt. Ipse autem
rectos faciet gressus tuos. itinera autem
tua in pace producet. xv. Fili mi at
tende sapientiam meam. et prudentie mee
inclina aurem tuam. ut custodias cogita

tiones. et disciplinã labia tua conseruent.
Fauus enim distillans labia meretricis.
& nitidius oleo guttur eius. Nouissima
autẽ illius amara quasi absinthium. et
acuta lingua eius quasi gladius biceps.
Pedes eius descendunt in mortẽ. et ad infe
ros gressus illi penetrant. P semitã uitę
ñ ambulat. uagi sunt gress9 eius. et in
uestigabiles. Nunc ergo fili audi me. et ne
recedas a uerbis oris mei. Longe fac ab
ea uiã tuã. et ne appropinques foribus
domus eius. Ne des alienis honorẽ tuũ
et annos tuos crudeli. ne forte impleantur
extranei uiribz tuis. et labores tui sint
in domo aliena. et gemas in nouissimis
quando consumpseris carnẽ & corp9 tuũ.
et dicas. Cur detestatus sum disciplinã.
et increpationibz ñ acquieuit cor meum.
nec audiui uocẽ docentiũ me. et magistris
ñ inclinaui aurẽ meã. Pene fui in om
ni malo. in medio ecclię et synagogę. Bi
be aquam de cysterna tua. et fluenta pu
tei tui. Deriuentur fontes tui foras. et in
plateis aquas tuas diuide. Habeto eas
solus. nec sint alieni participes tui. Sit
uena tua benedicta. et letare cum mu
liere adolescentię tuę. Cerua carissima &
gratissimus hinnulus. ubera eius inebri
ent te omni tempore. et in amore illi9
delectare iugiter. Quare seduceris fili
mi ab aliena. et foueris in sinu alterius.
Respicit dñs uias hominis. et omnes
gress9 illi9 considerat. Iniquitates suę ca
piunt impiũ. et funibz peccatorũ suorũ
constringitur. Ipse morietur quia ñ habuit
disciplinã. et in multitudine stultitię suę
decipietur. XVI Fili mi si spoponde
ris p amico tuo. defixisti apud extraneum
manũ tuã. illaqueatus es uerbis oris tui.
et captus ppriis sermonibz. Fac ergo quod
dico fili mi. et temetipsum libera. qui inci
disti in manus proximi tui. Discurre festina.
suscita amicũ tuũ. Ne dederis somnũ oculis
tuis. nec dormitent palpebre tuę. Eruere
quasi dãmula de manu. et quasi auis de
insidiis aucupis. Vade ad formicã o piger.
et considera uias ei9. et disce sapientiã. Que cũ
ñ habeat ducẽ. nec preceptorẽ. nec principem.
parat estate cibum sibi. et congregat in
messe quod comedat. Usquequo piger dor
mis. Quando consurges e somno tuo.
Paululũ dormies. paululũ dormitabis.
paululũ conseres manus ut dormias. &
ueniet tibi quasi uiator egestas. et pau
peries quasi uir armatus. Si uero impiger
fueris. ueniet ut fons messis tua. et egestas
longe fugiet a te. Homo apostata uir
inutilis. graditur ore peruerso. innuit oculis.
terit pede. digito loquitur. Prauo corde ma
chinatur malum. et in omni tempore iurgia
seminat. Huic extemplo ueniet pditio sua.
et subito conteretur. nec habebit ultra medi
cinam. XVII. Sex sunt que odit dñs. &
septimũ detestatur anima eius. Oculos sub
limes. linguã mendacẽ. manus effundentes
innoxium sanguinẽ. cor machinans cogi
tationes pessimas. pedes ueloces ad curren
dum in malũ. pferentẽ mendacia testem
fallacẽ. et eum qui seminat inter fr̃es dis
cordias. XVIII. Conserua fili mi precep
ta patris tui. et ne dimittas legẽ matris
tuę. Liga eã in corde tuo iugiter. et circum
da gutturi tuo. Cum ambulaueris gradi
atur tecũ. cum dormieris custodiat te.
et uigilans loquere cum eis. quia man
datũ lucerna ẽ. et lex lux. et uia uitę in
crepatio disciplinę. XVIIII. Ut custodi
ant te a muliere mala. & a blanda lin
gua extraneę. Non concupiscat pulchri
tudinẽ eius cor tuum. nec capiaris nutibz

illius. Precium enim scorti uix unius est panis. Mulier autem uiri preciosam animam capit. Numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut uestimenta illius non ardeant, aut ambulare super prunas ut non comburantur plante eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpe cum quis furatus fuerit. Furatur enim ut esurientem impleat animam. Deprehensus quoque reddet septuplum, et omnem substantiam domus sue tradet et liberabit se. Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam. Turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et obprobrium illius non delebitur, quia zelus et furor uiri non parcet in die uindicte, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima. XX.

Fili mi custodi sermones meos, et precepta mea reconde tibi. Fili honora dominum et ualebis, preter eum uero ne timueris alienum. Serua mandata mea et uiues, et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis, et scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es, et prudentiam uoca amicam tuam, ut custodiat te a muliere extranea, et ab aliena que uerba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi, et uideo paruulos. considero uecordem iuuenem qui transit per plateam iuxta angulum, et prope uiam domus illius graditur in obscuro, aduesperascente die, in noctis tenebris et caligine. et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio, preparata ad capiendas animas, garrula et uaga, quietis impatiens, nec ualens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians, apprehensumque deosculatur iuuenem, et procaci uultu blanditur dicens. Victimas pro salute debui, hodie reddidi uota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te uidere, et repperi. Intexui funibus lectum meum, straui tapetibus pictis ex egipto. Aspersi cubile meum myrra et aloe et cynamomo. Veni inebriemur uberibus donec illucescat dies, et fruamur cupitis amplexibus. Non est enim uir in domo sua, abiit uia longissima. sacculum pecunie secum tulit, in die plene lune reuersurus est domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, et blandiciis labiorum protraxit illum. Statim sequitur quasi bos ductus ad uictimam, et quasi agnus lasciuiens et ignorans quod ad uincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius, uelut si auis festinet ad laqueum, et nescit quia de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili audi me, et attende uerba oris mei. Ne abstrahatur in uiis illius mens tua, neque decipiaris semitis eius. Multos enim uulneratos deiecit, et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius, penetrantes interiora mortis. Numquid non sapientia clamitat, et prudentia dat uocem suam? In summis excelsisque uerticibus super uiam, in mediis semitis stans, iuxta portas ciuitatis, in ipsis foribus loquitur dicens. O uiri ad uos clamito, et uox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astuciam, et insipientes animaduertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura sum, et aperientur labia mea ut recta predicent. Veritatem meditabitur guttur meum, et labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid neque peruersum. Recti sunt intelligentibus, et equi inuenientibus scientiam. XXI. Accipite disciplinam meam et non pecuniam, doctrinam magis

quam aurum eligite. Melior ẽ enim sapi
entia cunctis opibꝫ p̃ciosissimis. & omne
desiderabile ei ñ potest comparari. Ego sa
pientia habito in consilio. et eruditis inter
sum cogitationibꝫ. Timor dñi odit malũ.
Arrogantiã et sup̃biã et viã pravã. & os
bilingue detestor. Meum ẽ consiliũ et
equitas. mea prudentia. mea ẽ fortitudo.
P̃ me reges regnant. et legum conditores
iusta decernunt. P̃ me principes impe
rant. et potentes decernunt iusticiam.
Ego diligentes me diligo. et qui mane vi
gilant ad me ĩvenient me. Mecũ sũt
divicie et glã. opes sup̃be et iusticia.
Melior ẽ fructus meus auro et p̃cioso
lapide. & genimina mea argento electo.
In viis iusticie ambulo. in medio semita
rũ iudicii. ut ditem diligentes me. et thes
auros eorũ repleã. XXII. Dñs posse
dit me in inicio viarũ suarũ. antequam
quicquã faceret a principio. Ab eterno
ordinata sum. et ex antiquis antequã
terra fieret. Necdũ erant abyssi. & ego
iam concepta eram. Necdum fontes aq
rũ eruperant. necdũ montes gravi mo
le constiterant. Ante colles ego partu
riebar. Adhuc terrã ñ fecerat. et flumi
na. et cardines orbis terre. Quando p̃
parabat celos aderã. quando certa lege
& gyro vallabat abyssos. quando ethera
firmabat sursum. et librabat fontes
aquarũ. quando circumdabat mari ter
minũ suum. et legem ponebat aquis ne
transirent fines suos. quando appende
bat fundamenta terre. cum eo erã cun
cta componens. & delectabar p̃ singulos
dies. ludens coram eo omni tempore. lu
dens in orbe terrarũ. et delicie mee esse
cum filiis hominũ. Nunc ḡ filii audite
me. Beati qui custodiunt vias meas. Au

dite disciplinã et estote sapientes. & nolite
abicere eam. Beatus homo qui audit me.
qui vigilat ad fores meas cotidie. & obser
vat ad postes ostii mei. Qui me invenerit
inveniet vitam. et hauriet salutẽ a dño.
Qui autẽ in me peccaverit. ledet animã
suã. Omnes qui me oderunt. diligunt mor
tẽ. Sapientia edificavit sibi domũ. XXIII.
excidit columnas septẽ. immolavit victi
mas suas. miscuit vinũ. et p̃posuit mẽsã
suam. Misit ancillas suas. ut vocarent
ad arcẽ & ad menia civitatis. Siquis est par
vulus. veniat ad me. Et insipientibꝫ lo
quuta est. Venite comedite panẽ meum.
& bibite vinũ quod miscui vobis. Relin
quite infantiã et vivite. & ambulate p̃ vias
prudentie. Qui erudit derisorẽ ipse sibi
facit iniuriã. & qui arguit impiũ generat
sibi maculam. Noli arguere derisorẽ. ne o
derit te. Argue sapientẽ. & diliget te.
Da sapienti occasionẽ. & addetur ei sapi
entia. Doce iustum. & festinabit accipere.
Principiũ sapientie timor dñi. XXIIII.
et scientia sc̃orum prudentia. P̃ me enim
multiplicabunt̃ dies tui. et addentur tibi
anni vite. Si sapiens fueris. tibimetipsi
eris. et proximis tuis. si autẽ illusor. solus
portabis malũ. Mulier stulta et clamosa
plenaq; illecebris. & nichil omnino sciens.
sedet in foribꝫ domus sue. et sup̃ sellam in
excelso urbis loco. ut vocaret transeuntes
p̃ viam. & p̃gentes itinere suo. Qui est
parvulus. declinet ad me. Et vecordi loqui
ta ẽ. Aque furtive dulciores sunt. & panis
absconditus suavior. Et ignoravit quod
gygantes ibi sint. & in p̃fundis inferni
convive eius. Parabole Salemonis. XXV.
Filius sapiens letificat patrẽ. filius ũ stultꝰ
mesticia ẽ matri sue. Non p̃derunt thes
auri impietatis. iusticia ũ liberabit a morte.

qui ei applicabunt illi descendunt ad inferos. [illegible]

Non affliget dominus fame animam iusti. & insidias impiorum subvertet. Egestatem operata est manus remissa. manus autem fortium divitias parat. Qui nititur mendaciis hic pascit uentos. idem autem ipse sequitur aves volantes. Qui congregat in messe filius sapiens est. qui autem stertit estate filius confusionis. Benedictio domini super caput iusti. os autem impiorum operiet iniquitatem. Memoria iusti cum laudibus. & nomen impiorum putrescet. Sapiens corde precepta suscipiet. stultus cedetur labiis. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. qui autem depravat vias suas manifestus erit. Qui annuit oculo cum dolo. dabit dolorem. Stultus labiis uerberabitur. & qui palam arguit pacificat. Vena vite os iusti. & os impiorum operit iniquitatem. Odium suscitat rixas. & universa delicta operit caritas. In labiis sapientis invenietur sapientia. & virga in dorso eius qui indiget corde. Sapientes abscondunt scientiam. os autem stulti confusioni proximum est. Substantia divitis urbs fortitudinis eius. pavor pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam. fructus impii ad peccatum. Via vite custodienti disciplinam. qui autem increpationes relinquit errat. Abscondunt odium labia mendacia. qui profert contumelias insipiens est. In multiloquio peccatum non deerit. qui autem moderatur labia sua prudentissimus est. Argentum electum lingua iusti. cor impiorum pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos. qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur. Benedictio domini divites facit. nec sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus. sapientia autem viro est prudentia. Quod timet impius veniet super eum. desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens erit impius. iustus autem quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum dentibus et fumus oculis. sic piger his qui miserunt eum. Timor domini apponit dies. & anni impiorum breviabuntur. Expectatio iustorum leticia. spes autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis via domini. & pavor his qui operantur malum. Iustus in eternum non commovebitur. impii autem non habitabunt in terra. Os iusti parturit sapientiam. lingua pravorum peribit. Labia iusti considerant placita. & os impiorum perversa.

XXVI. Statera dolosa abhominatio apud dominum. & pondus equum voluntas eius. Ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia. ubi autem humilitas ibi & sapientia. Simplicitas iustorum diriget eos. & supplantatio perversorum vastabit illos. Non proderunt divitie in die ultionis. iusticia autem liberabit a morte. Iusticia simplicis diriget viam eius. et in impietate sua corruet impius. Iusticia rectorum liberabit eos. & in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo homine impio nulla erit ultra spes. et expectatio sollicitorum peribit. Iustus de angustia liberatus est. & tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum. iusti autem liberabuntur scientia. In bonis iustorum exaltabitur civitas. & in perditione impiorum erit laudatio. Benedictione iustorum exaltabitur civitas. & ore impiorum subvertetur. Qui despicit amicum suum indigens est corde. vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter revelat archana. qui autem fidelis est amici celat commissum. Ubi non est gubernator populus corruet. salus autem ubi multa consilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo. qui autem cavet laqueos securus erit. Mulier gratiosa inveniet gloriam. & ro

busti habebunt diuicias. Benefacit ani
me sue uir misericors. qui autem crude
lis est et propinquos abicit. Impius facit opus
instabile. seminanti autem iustitiam merces
fidelis. Clementia preparat uitam. et
sectatio malorum mortem. Abhominabile do
mino cor prauum. et uoluntas eius in his
qui simpliciter ambulant. Manus in
manu non erit innocens malus. semen autem
iustorum saluabitur. Circulus aureus in nari
bus suis. mulier pulchra et fatua. Desi
derium iustorum omne bonum est. prestolatio
impiorum furor. xxvii. Alii diuidunt
propria et ditiores fiunt. alii rapiunt non
sua. et semper in egestate sunt. Anima que
benedicit inpinguabitur. et qui inebriat
ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit fru
menta maledicetur in populis. benedictio
autem super caput uendentium. Bene consur
git diluculo qui querit bona. qui autem
inuestigator malorum est opprimetur ab eis.
Qui confidit in diuiciis suis corruet. iu
sti autem quasi uirens folium germinabunt.
Qui conturbat domum suam possidebit uen
tos. et qui stultus est seruiet sapienti. Fru
ctus iusti lignum uite. et qui suscipit ani
mas sapiens est. Si iustus in terra recipit.
quanto magis impius et peccator. Qui diligit
disciplinam diligit scientiam. qui autem odit
increpationes insipiens est. Qui bonus est hau
riet a domino gratiam. qui autem confidit in co
gitationibus suis impie agit. Non robo
rabitur homo ex impietate. et radix iustorum
non commouebitur. Mulier diligens corona
est uiro suo. et putredo in ossibus eius que
confusione res dignas gerit. Cogitationes
iustorum iudicia. et consilia impiorum fraudu
lenta. Verba impiorum insidiantur sanguini.
os iustorum liberabit eos. Verte impios
et non erunt. domus autem iustorum permanebit.

Doctrina sua noscetur uir. qui autem uanus
et excors est patebit contemptui. Melior
est pauper et sufficiens sibi. quam gloriosus et in
digens pane. Nouit iustus animas iumen
torum suorum. uiscera autem impiorum crudelia.
Qui operatur terram suam saturabitur pani
bus. qui autem sectatur ocium stultissimus
est. Qui suauis est in uini moderationibus.
in suis munitionibus relinquit contumeliam.
Desiderium impii monimentum est pessimo
rum. radix autem iustorum proficiet. Propter
peccata labiorum ruina proximat malo. effu
giet autem iustus de angustia. De fructu
oris sui unusquisque replebitur bonis. et iux
ta opera manuum suarum retribuetur ei. Via
stulti recta in oculis eius. qui autem sapi
ens est audit consilia. Fatuus statim indi
cat iram suam. qui autem dissimulat iniuriam
callidus est. Qui quod nouit loquitur index
iusticie est. qui autem mentitur testis est
fraudulentus. Est qui promittit et quasi
gladio pungitur conscientie. lingua autem
sapientium sanitas est. Labium ueritatis
firmum erit in perpetuum. qui autem testis est
repentinus concinnat linguam mendacii.
Dolus in corde cogitantium mala. qui autem
ineunt pacis consilia sequetur eos gaudium.
Non contristabit iustum quicquid ei acciderit.
impii autem replebuntur malo. Abhominatio
domino labia mendacia. qui autem fideliter agunt
placent ei. Homo uersutus celat scientiam.
et cor insipientium prouocabit stultitiam. Manus
fortium dominabitur. que autem remissa est
tributis seruiet. Meror in corde uiri hu
miliabit illum. et sermone bono letifica
bitur. Qui negligit damnum propter amicum
iustus est. iter autem impiorum decipiet eos.
Non inueniet fraudulentus lucrum. et substan
tia hominis erit auri precium. In semita
iusticie uita. iter autem deuium ducit ad

mortē. Filius sapiens doctrina patris./ qui
autē illusor est ñ audit cum arguit̄. De
fructu oris homo saturabit̄ bonis./ anima
autē p̄uaricatorꝝ iniqua. XXVIII. Qui cu
stodit os suū. custodit animā suā./ qui
autē inconsideratus ē ad loquendū sentiet
mala. Vult & ñ uult piger./ anima autē
operantiū impinguabit̄. Verbum mendax
iustus detestabit̄./ impi9 autē confundit
& confundet̄. Justicia custodit innocentis
uiā./ impietas ū peccatores supplantat.
Est quasi diues cum nichil habeat./ et ē
quasi paup̱ cum in multis diuiciis sit.
Redemptio anime uiri diuicię suę./ qui
autē paup̱ est. increpationē ñ sustinet.
Lux iustorum letificat./ lucerna autē impi
orum extinguet̄. Animę dolosę errant ī
peccatis./ iusti ū misericordes sunt & mise
rent̄. Inter sup̱bos semp̱ iurgia sunt./ qui
autē agunt cuncta cum consilio. regunt̄
sapientia. Substantia festinata minuet̄./
quę autē paulatim colligit̄ manu. multi
plicabit̄. Spes que differtur affligit ani
mā./ lignum uitę desiderium ueniens. Qui
detrahit alicui rei. ipse se in futurum obli
gat./ qui autē timet p̄ceptum in pace uer
sabit̄. Filio dolosi nichil erit boni./ seruo
autē sapienti p̱speri erunt actus. & diriget̄
uia eius. Lex sapientis fons uitę./ ut decli
net a ruina mortis. Doctrina bona dabit
grām./ in itinere contemptorꝝ uorago. Astu
tus omīa agit cum consilio./ qui autē fatu
us ap̱it stulticiā. Nuncius impii cadet ī
malū./ legatus fidelis sanitas. Egestas &
ignominia ei qui deserit disciplinā./ qui
autē acquiescit arguenti glificabitur.
Desiderium si compleat̄./ delectat animā.
Detestant̄ stulti eos qui fugiunt mala./
qui cum sapientibꝫ gradit̄. sapiens erit.
Amicus stultorꝝ./ efficiet̄ similis. Peccatores
p̱sequetur malū./ & iustis retribuent̄ bona.
Bonus relinquet heredes filios & nepotes./
& custoditur iusto substantia peccatoris.
Multi cibi in noualibꝫ patrum. & alii con
gregant̄ absq; iudicio. Qui parcit uirge
odit filiū suū./ qui autē diligit illum. in
stanter erudit. Justus comedit & replet
animā suā./ uenter autē impiorū insatu
rabilis. XXVIIII. Sapiens mulier edifi
cat domū suā./ insipiens extructam quoq;
destruet manibꝫ. Ambulans recto itinere
& timens dn̄m./ despicit̄ ab eo qui infami
gradit̄ uia. In ore stulti uirga sup̱bię./ la
bia sapientiū custodiunt eos. Ubi ñ sunt
boues. p̱sepe uacuū ē./ ubi autē plurimę
segetes. ibi manifesta fortitudo bouis. Te
stis fidelis non mentiet̄./ p̱fert autē men
dacium testis dolosus. Querit derisor sapi
entiā & ñ inueniet./ doctrina prudentiū fa
cilis. Vade contra uirū stultū./ & nescit
labia prudentię. Sapientia callidi ē intel
ligere uiā suā./ & inprudentia stultorꝝ er
rans. Stultus illudit peccatum./ inter
iustos morabit̄ grā. Cor quod nouit a
maritudinē animę suę./ in gaudio eius ñ
miscebit̄ extraneꝰ. Domus impiorꝝ delebit̄./
tabernacula autē iustorū germinabunt.
XXX. Est uia que uidet̄ homini iu
sta./ nouissima autē eius deducunt ad mor
tem. Risus dolore miscebitur./ & extrema
gaudii luctus occupat. Viis suis replebit̄
stultus./ & sup̱ eum erit uir bonus. Inno
cens credit omni uerbo./ astutus conside
rat gressꝰ suos. Sapiens timet. & declinat
malū./ stultus transilit & confidit. Impa
tiens op̱abitur stulticiā./ ⁊ uir uersutus
odiosus ē. Possidebunt paruuli stulticiā./
& astuti expectabunt scientiā. Jacebunt
mali ante bonos./ & impii ante portas
iustorꝝ. Etiam proximo suo paup̱ odiosꝰ

erit. amici uero diuitum multi. Qui despi
cit proximum suum peccat. qui autem mise
retur pauperi beatus erit. Qui credit in do
mino misericordiam diligit. Errant qui operan
tur malum. misericordia et ueritas preparant
bonum. In omni opere bono erit habundantia.
ubi autem uerba sunt plurima. ibi frequen
ter egestas. Corona sapientium diuicie eorum.
fatuitas stultorum imprudentia. Liberat
animas testis fidelis. et profert mendacia
uersipellis. In timore domini fiducia fortitu
dinis. et filiis erit spes. Timor domini fons
uite. ut declinet a ruina mortis. In mul
titudine populi dignitas regis. et in pau
citate plebis ignominia principis. Qui
patiens est multa gubernatur prudentia.
qui autem inpatiens est exaltat stulticiam
suam. Vita carnium sanitas cordis. putredo
ossium inuidia. Qui calumniatur egentem
exprobrat factori eius. honorat autem eum
qui miseretur pauperis. In malicia sua ex
pellitur impius. sperat autem iustus in
morte sua. In corde prudentis requiescit
sapientia. et indoctos quosque erudiet.
XXXI. Iusticia eleuat gentem. miseros facit po
pulos peccatum. Acceptus est regi mini
ster intelligens. iracundiam eius inutilis
sustinebit. Responsio mollis frangit iram.
sermo durus suscitat furorem. Lingua sapi
entium ornat scientiam. os fatuorum ebullit
stulticiam. In omni loco oculi domini contem
plantur bonos et malos. Lingua placa
bilis lignum uite. que immoderata est conte
ret spiritum. Stultus irridet disciplinam patris
sui. qui autem custodit increpationes astu
tior fiet. In habundanti iusticia uirtus
maxima est. cogitationes autem impiorum
eradicabuntur. Domus iusti plurima fortitu
do. et in fructibus impii conturbatio. Labia
sapientium disseminabunt scientiam. cor

stultorum dissimile erit. Victime impiorum
abhominabiles domino. uota iustorum placa
bilia. Abhominatio est domino uia impii. qui
sequitur iusticiam diligitur ab eo. Doctrina mala
deserenti uiam uite. qui increpationes odit
morietur. Infernus et perditio coram domino. quan
tomagis corda filiorum hominum. Non a
mat pestilens eum qui se corripit. nec ad sa
pientes graditur. Cor gaudens exhylarat
faciem. in merore animi deicitur spiritus. Cor sa
pientis querit doctrinam. et os stultorum
pascitur impericia. Omnes dies pauperis ma
li. secura mens quasi iuge conuiuium.
Melius est parum cum timore domini. quam
thesauri magni et insatiabiles. XXXII.
Melius est uocare ad olera cum caritate.
quam ad uitulum saginatum cum odio. Vir
iracundus prouocat rixas. qui patiens est mi
tigat suscitatas. Iter impiorum quasi sepis
spinarum. uia iustorum absque offendiculo. Filius
sapiens letificat patrem. et stultus homo de
spicit matrem suam. Stulticia gaudium stul
to. et uir prudens dirigit gressus suos.
Dissipantur cogitationes ubi non est consilium. ubi
uero plures sunt consiliarii confirmantur.
Letatur homo in sententia oris sui. et sermo
oportunus est optimus. Semita uite super
eruditum. ut declinet de inferno nouissimo.
Domos superborum demolietur dominus. et firmos
faciet terminos uidue. XXXIII. Abho
minatio domini cogitationes male. et purus
sermo pulcherrimus firmabitur ab eo. Con
turbat domum suam qui sectatur auariciam. qui
autem odit munera uiuet. Mens iusti medi
tabitur obedientiam. os impiorum redundat
malis. Accepta apud dominum uia iustorum.
et per ipsos etiam inimici amici fient. Longe
est dominus ab impiis. et orationes iustorum exau
diet. Lux oculorum letificat animam. fama
bona impinguat ossa. Auris que audit

increpationes uitę. in medio sapientię commorabitur. Qui abicit disciplinam despicit animam suam; qui autem acquiescit increpationibus possessor est cordis. Timor domini disciplina sapientię; et gloriam precedit humilitas. Hominis est preparare animum; et domini gubernare linguam. Omnes uię hominum patent oculis eius; spirituum ponderator est dominus. Reuela domino opera tua; et dirigentur cogitationes tuę. Uniuersa propter semetipsum operatus est dominus; impium quoque ad diem malum. Abhominatio domini est omnis arrogans; etiam si manu ad manum fuerit. non erit innocens. Initium uię bonę facere iusta; accepta autem apud dominum magis quam immolare hostias. Misericordia et ueritate redimitur iniquitas; et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerint domino uię hominis; inimicos quoque eius conuertet ad pacem. Melius est parum cum iustitia; quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit uiam suam; sed domini est dirigere gressus eius. Diuinatio in labiis regis; in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt; et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie; quoniam iustitia firmatur solium. Uoluntas regum labia iusta; qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuntii mortis; et uir sapiens placabit eum. In hylaritate uultus regis uita; et clementia eius quasi ymber serotinus. Posside sapientiam quia auro melior est; et acquire prudentiam quia pretiosior est argento. Semita iustorum declinat mala; custos animę suę seruat uiam suam. Contritionem precedit superbia; et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus; quam diuidere spolia cum superbis. Eruditus in uerbo reperiet bona; et qui in domino sperat beatus est. Qui sapiens corde est appellabitur

prudens; et qui dulcis eloquio maiora percipiet. Fons uitę eruditio possidentis; doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius; et labiis eius addet gratiam. Fauus mellis uerba composita; dulcedo animę sanitas est ossium. Est uia que uidetur homini recta; et nouissimum eius ducit ad mortem. Anima laborantis laborat sibi; quia compulit eum os suum. Uir impius fodit malum. et in labiis eius ignis ardescit.

Homo peruersus suscitat lites; XXXIIII et uerbosus separat principes. Uir iniquus lactat amicum suum; et ducit eum per uiam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat praua; mordens labia sua perficit malum. Corona dignitatis senectus; que in uiis iustitię reperietur. Melior est patiens uiro forti; et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinu; sed a domino temperantur. Melior est buccella sicca cum gaudio; quam domus plena uictimis cum iurgio. Seruus sapiens dominabitur filiis stultis; et inter fratres hereditatem diuidet. Sicut igne probatur argentum; et aurum camino; ita corda probat dominus. Malus obedit linguę iniquę; et fallax obtemperat linguis mendacibus. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius; et qui in ruina letatur alterius; non erit impunitus. Corona senum filii filiorum; et gloria filiorum patres eorum. Non decent stultum uerba composita; nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis; quocumque se uerterit. prudenter intelliget. Qui celat delictum querit amicitias; qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentem; quam centum plage apud stultum. Semper iurgia querit malus; angelus autem crudelis mittetur contra eum. Expedit magis urse

occurrere raptis fetib;. quam fatuo cõfiden
ti sibi in stulticia sua. Qui reddit mala p
bonis. non recedit malũ de domo eius.
Qui dimittit aquã caput est iurgiorũ.
& antequam patiat̃ contumeliã iudiciũ
deserit. Et qui iustificat impiũ. & qui cõ
dempnat iustum. abhominabilis est uterq;
apud dñm. Quid pdest diuicias habere
stultum. cum sapientiã emere ñ possit.
Qui altam facit domũ suã. querit rui
nam. & qui euitat discere. incidit in ma
la. XXXV. Omni tempore diligit
qui amicus est. & frater in angustijs cõ
pbatur. Homo stultus plaudit mani
bus. cum spoponderit pamico suo.
Qui meditatur discordias diligit rixas.
& qui exaltat os suum querit ruinã.
Qui puersi cordis ẽ non inueniet bona.
& qui uertit linguã incidet in malũ.
Natus ẽ stultus in ignominiã suam.
sed nec pater in fatuo letabit̃. Animus
gaudens etatẽ floridam facit. sp̃c tristis
exsiccat ossa. Munera de sinu impius
accipit. ut puertat semitas iudicij. In
facie prudentis lucet sapientia. oculi
stultorũ in finib; terre. Ira patris filius
stultus. & dolor matris que genuit eũ.
Non est bonũ damnũ inferre iusto. nec
pcutere principẽ qui recta iudicat. Qui
moderat̃ sermones suos. doctus & pru
dens est. & pciosi sp̃s uir eruditus. Stul
tus quoq; si tacuerit sapiens reputabit̃.
& si compresserit labia sua intelligens.
Occasiones querit qui uult recedere ab
amico. omni tempore erit exprobrabilis.
Non recipit stultus uerba prudentię.
nisi ea dixeris que uersant̃ in corde eius.
XXXVI. Impius cum in pfundũ uene
rit peccatorũ contempnit. sed sequet̃
eum ignominia & obpbrium. Aqua

pfunda uerba ex ore uiri. & torrens redun
dans fons sapientię. Accipere psonam impij
in iudicio ñ est bonum. ut declines a ueri
tate iudicij. Labia stulti immiscent se rixis.
& os eius iurgia puocat. Os stulti contricio
eius. & labia ipsius ruina animę eius. Uerba
bilinguis quasi simplicia. & ipsa perueniunt
usq; ad interiora uentris. Pigrum deicit timor.
animę effeminatorũ esurient. Qui mollis
& dissolutus ẽ in ope suo. frater est sua opa
dissipantis. Turris fortissima nomen dñi.
ad ipsum currit iustus & exaltabitur.
Substantia diuitis urbs roboris eius. & qua
si murus ualidus circumdans eum. Ante
quã conterat̃ exaltat̃ cor hominis. & ante
quã glorificet̃ humiliat̃. Qui prius respon
det quã audiat. stultum se esse demonstrat.
& confusione dignum. Sp̃c uiri sustentat
imbecillitatem suam. sp̃m ũo ad irascendũ
facilẽ quis poterit sustinere. Cor pru
dens possidebit scientiam. & auris sapien
tiũ querit doctrinã. Donũ hominis di
latat uiã eius. & ante pncipes spacium
ei facit. Iustus prior ẽ accusator sui. uenit
amicus eius & inuestigabit eum. Contra
dictiones comprimit sors. & inter potentes
quoq; diiudicat. Frater qui adiuuat̃ a fr̃e.
quasi ciuitas firma. & iudicia quasi uectes
urbiũ. De fructu oris replebit̃ uenter eius.
& genimina labiorũ eius saturabunt eũ.
Mors & uita in manu lingue. qui diligunt
eã comedent fructus eius. XXXVII. Qui
inuenit mulierẽ bonã inuenit bonum.
& hauriet iocunditatẽ a dño. Qui expel
lit mulierẽ bonam expellit bona. qui aũt
tenet adulterã stultus est & insipiens.
Cum obsecrationib; loquit̃ paup. & diues
effabitur rigide. Uir amicalis ad societatẽ.
magis amicus erit. quam frat̃. Melior
est paup qui ambulat in simplicitate sua.

quã torquens duces labia insipiens. Ubi
ñ ē scientia anime non ē bonũ. & qui festi
nus est pedib; offendit. Stulticia hominis
supplantat gress° eius. & contra dñm feruet
animo suo. Diuicię addunt amicos pluri
mos. a paupe autē & hi quos habuit se
parant. Testis falsus ñ erit impunit'. & qui
mendacia loquit' ñ effugiet. Multi colunt
psonã potentis. & amici sunt dona tribu
entis. Fr̃es hominis paupis oderunt eũ.
insup & amici pcul recesserunt ab eo. Qui
tantum uerba sectat' nichil habebit. qui
autē possessor ē mentis. diligit animam
suã. & custos prudentię inueniet bona.
Testis falsus non erit impunitus. & qui
loquit' mendacia pibit. Non decent stultum
delicię. nec seruũ dominari pncipib;. Do
ctrina uiri p pacientiã noscitur. & glã eius
ē iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita
regis ira. & sicut ros sup herbã. ita hylari
tas eius. Dolor patris filius stultus. & tec
ta iugiter pstillantia. litigiosa mulier. Do
mus et diuicię dantur a parentib;. a dño
autē pprie uxor prudens. Pigredo inmittit
soporē. & anima dissoluta esuriet. Qui cu
stodit mandatũ custodit animã suã. qui
autē neglegit uias suas mortificabit'.

XXXVIII Feneratur dño qui miseret' pau
pis. & uicissitudinē suam reddet ei. Erudi
filium tuum ne desperes. ad interfectionē
autē eius ne ponas animã tuã. Qui impa
tiens est sustinebit dampnũ. & cum rapue
rit aliud apponet. Audi consiliũ & susci
pe disciplinã. ut sis sapiens in nouissimis
tuis. Multę cogitationes in corde uiri.
uoluntas autē dñi pmanebit. Homo indi
gens misericors est. & melior paup quam
uir mendax. Timor dñi ad uitã. & in ple
nitudine commorabit' absq; uisitatione pes
simoꝝ. Abscondit piger manũ suã sub
ascella. nec ad os suũ applicat eam. Pestilen
te flagellato. stultus sapientior erit. Si
autē corripueris sapientē. intelliget discipli
nam. Qui affligit patrē & fugit matrem.
ignominiosus est & infelix. Non cesses fili
audire disciplinã. nec ignores sermones
scientię. Testis iniquus deridet iudicium.
et os impiorum deuorat iniquitatē. Para
ta sunt derisoribus iudicia. & mallei pcu
cientes stultorũ corporib;. Luxuriosa res
uinũ. & tumultuosa ebrietas. Quicũq;
his delectat'. non erit sapiens. Sicut ru
gitus leonis ita terror regis. qui puo
cat eum. peccat in animã suã. Honor ē
homini qui separat se a contentionib;.
omnes autē stulti miscent' contumeliis.
Propter frigus piger arare noluit. men
dicabit ḡ estate. et non dabitur ei. Sicut
aqua pfunda sic consiliũ in corde uiri. sed
homo sapiens exhauriet illud. Multi ho
mines misericordes uocant'. uirũ autē fide
lem quis inueniet? Iustus qui ambulat
in simplicitate sua. beatos post se filios
derelinquet. Rex qui sedet in solio iudi
cii. dissipat omne malũ intuitu suo.

XXXVIIII Quis potest dicere mundũ ē
cor meum. purus sum a peccato? Pondus
& pondus. mensura et mensura. utrũq;
abhominabile ē apud dm̃. Ex studiis suis
intelligit' puer. si munda & recta sint opa
eius. Aurē audientē. & oculum uidentē. do
minus fecit utrumq;. Noli diligere som
num. ne te egestas opprimat. Aperi oculos
tuos. & saturare panib;. Malum ē malũ
est dicit omnis emptor. & cum recesserit
tunc glabitur. Est aurũ & multitudo gē
marum. uas autē pciosum labia scientię.
Tolle uestimentũ eius qui fideiussor extitit
alieni. & p extraneis aufer pignus ab eo.
Suauis est homini panis mendacii.

et postea implebitur os eius calculo. Cogita
tiones consiliis roborantur: & gubernaculis
tractanda sunt bella. Ei qui revelat misteria
& ambulat fraudulenter: et dilatat labia
sua. ne commiscearis. Qui maledicit pa
tri suo & matri. extinguetur lucerna eius
in mediis tenebris. Hereditas ad quam festi
natur in principio. in novissimo benedictio
ne carebit. Ne dicas reddam malum pro
malo. Expecta dominum & liberabit te. xl.
Abhominatio est apud dominum pondus et
pondus. statera dolosa non est
bona. A domino diriguntur gressus viri. quis
autem hominum intelligere potest viam
suam. Ruina est hominis devorare sanctos.
et post vota tractare. Dissipat impios rex
sapiens. & incurvat super eos fornicem. Lu
cerna domini spiraculum hominis. que
investigat omnia secreta ventris. Mise
ricordia & veritas custodiunt regem. & robo
ratur clementia thronus eius. Exultatio
iuvenum fortitudo eorum. & dignitas senum
canicies. Livor vulneris abstergit mala.
et plage in secretioribus ventris. Sicut divi
siones aquarum ita cor regis in manu domini.
quocumque voluerit inclinabit illud. Omnis
via viri recta sibi videtur. appendit
autem corda dominus. xli. Facere mise
ricordiam et iudicium. magis placet deo quam
victime. Exaltatio oculorum & dilatatio cor
dis. lucerna impiorum peccatum. Cogitatio
nes robusti semper in habundantia. omnis
autem piger semper in egestate. Qui congre
gat thesauros lingua mendacii. vanus et
excors est. & impingetur ad laqueos mortis.
Rapine impiorum detrahent eos. quia nolue
runt facere iudicium. Perversa via viri a
liena est. qui autem mundus est rectum opus
eius. Melius est sedere in angulo domatis.
quam cum muliere litigiosa & in domo com
muni. Anima impii desiderat malum. non
miserebitur proximo suo. Multato pestilen
te sapientior erit parvulus. & si sectetur sa
pientem sumet scientiam. Excogitat iustus
de domo impii. ut detrahat impios in ma
lum. Qui obturat aurem suam ad clamorem
pauperis. & ipse clamabit et non exaudietur.
Munus absconditum extinguet iras. & do
num in sinu indignationem maximam. Gaudi
um iusto est facere iudicium. et pavor operan
tibus iniquitatem. Vir qui erraverit a via do
ctrine. in cetu gygantum commorabitur.
Qui diligit epulas in egestate erit. qui
amat vinum & pinguia non ditabitur.
Pro iusto datur impius. & pro rectis iniquus.
Melius est habitare in terra deserta. quam cum
muliere rixosa et iracunda. Thesaurus desi
derabilis. et oleum in habitaculo iusti. et im
prudens homo dissipabit illud. Qui sequitur
iusticiam & misericordiam. inveniet vitam et
iusticiam & gloriam. Civitatem fortium ascendit
sapiens. & destruxit robur fiducie eius.
Qui custodit os suum & linguam suam. custodit
ab angustiis animam suam. xlii. Su
perbus & arrogans vocatur indoctus. qui in
ira operatur superbiam. Desideria occidunt pigrum.
noluerunt enim quicquam manus eius operari.
Tota die concupiscit & desiderat. qui autem
iustus est tribuet et non cessabit. Hostie
impiorum abhominabiles. que offeruntur
ex scelere. Testis mendax peribit. vir obediens
loquetur victoriam. Vir impius procaciter obfir
mat vultum suum. qui autem rectus est cor
rigit viam suam. Non est sapientia. non est pru
dentia. non est consilium contra dominum. Equus
paratur ad diem belli. dominus autem salutem tribuit.
Melius est nomen bonum quam divicie
multe. super argentum & aurum gratia bona.
Dives & pauper obviaverunt sibi. utriusque
operator est dominus. Callidus vidit malum et

abscondit se. innocens pertransiit. et afflictus est damno. Finis modestie timor domini: diuicie et gloria et uita. Arma et gladii in uia peruersi. custos autem anime sue longe recedit ab eis. Prouerbium est adolescens iuxta uiam suam: etiam cum senuerit non recedit ab ea. Diues pauperibus imperat. et qui accipit mutuum seruus est feneranti. Qui seminat iniquitatem metet mala. et uirga ire sue consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur. de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquirit qui dat munera. animam autem aufert accipientium. Eice derisorem et exibit cum eo iurgium. cessabuntque cause et contumelie. Qui diligit cordis mundiciam. propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Oculi domini custodiunt scientiam. et supplantantur uerba iniqui. Dicit piger; leo est foris. in medio platearum occidendus sum. Fouea profunda os aliene. cui iratus est dominus incidet in eam. Stulticia colligata est in corde pueri. et uirga discipline fugabit eam. Qui calumniatur pauperem ut augeat diuitias suas. dabit ipse ditiori et egebit. Fili mi inclina aurem tuam. et audi uerba sapientium. appone autem cor ad doctrinam meam. Que pulchra erit tibi cum seruaris eam in uentre tuo. et redundabit in labiis tuis. ut sit in domino fiducia tua. Vnde et ostendi eam tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia. ut ostenderem tibi firmitatem. et eloquia ueritatis responderes ex his. illi qui misit te. Non facias uiolentiam pauperi quia pauper est. neque conteras egenum in porta. quia dominus iudicabit causam eius. et configet eos qui confixerunt animam eius. xliii.

Noli esse amicus homini iracundo. neque ambules cum uiro furioso. ne forte discas semitas eius. et sumas scandalum anime tue. Noli esse cum his qui defigunt manus suas. et qui uades se offerunt pro debitis. Si enim non habes unde restituas. quid cause est ut tollat operimentum tuum de cubili tuo. Ne transgrediaris terminos antiquos. quos posuerunt patres tui. Vidisti uirum uelocem in opere suo. coram regibus stabit. nec erit ante ignobiles. Quando sederis ut comedas cum principe. diligenter attende que posita sunt ante faciem tuam. et statue cultrum in gutture tuo. si tamen habes in potestate animam tuam. Ne desideres de cibis eius. in quo est panis mendacii. Noli laborare ut diteris. sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes. quia facient sibi pennas quasi aquile et uolabunt in celum. Ne comedas cum homine inuido. et ne desideres cibos eius. quoniam in similitudinem arioli et coniectoris estimat quod ignorat. Comede et bibe dicet tibi. et mens eius non est tecum. Cibos quos comederas euomes. et perdes pulchros sermones tuos. In auribus insipientium ne loquaris. quia despicient doctrinam eloquii tui. Ne attingas terminos paruulorum. et agrum pupillorum ne introeas. Propinquus enim eorum fortis est. et ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingrediatur ad doctrinam cor tuum. et aures tue ad uerba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam. si enim percusseris eum uirga. non morietur. Tu uirga percuties eum. et animam eius de inferno liberabis. xliiii.

Fili mi si sapiens fuerit animus tuus. gaudebit tecum cor meum. et exultabunt renes mei. cum loquuta fuerint rectum labia tua. Non emuletur cor tuum peccatores. sed in timore

dni esto tota die / quia habebis spem in no
uissimo. & pstolatio tua non auferet. Audi
fili mi & esto sapiens / et dirige in uia ani
mum tuum. Noli ee in conuiuiis potator
nec in commessationib; eor. qui carnes ad
uescendum conferunt / quia uacantes
potib; et dantes simbola consumment.
& uestiet pannis dormitatio. Audi pa
trem tuu qui genuit te / & ne contemp
nas cum senuerit mater tua. Veritatem
eme et noli uende sapientiam / & doctri
nam et intelligentia. Exultat gaudio pa
ter iusti / qui sapientem genuit letabit
in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua /
& exultet que genuit te. Prebe fili mi
cor tuum michi / & oculi tui uias meas
custodiant. Fouea enim pfunda e mere
trix / et puteus angustus aliena. Insidiatur
in uia quasi latro / et quos incautos inue
nerit interficiet. Cui ue. cuius patri ue /
cui rixe. cui fouee. cui sine causa uulne
ra / cui suffusio oculor. Nonne his qui
morant in uino / & student calicib; epo
tandis. Ne intuearis uinu quando fla
uescit in uitro. & splenduerit color eius.
Ingredit blande sed in nouissimo morde
bit ut coluber / & sicut regulus uenena
diffundet. Oculi tui uidebunt extrane
as / & cor tuum loquetur puersa. Et
eris sicut dormiens in medio mari. et
quasi sopitus gubernator amisso clauo.
et dices. Verberauerunt me sed n dolui /
traxerunt me & ego n sensi. Quando eui
gilabo / & rursum uina repperiam. Ne
emuleris uiros malos. nec desideres ee
cum eis / quia rapinas meditat mens
eor. et fraudes labia eor loquunt. Sapi
entia edificabit domus / et prudentia robo
rabitur. In doctrina replebunt cellaria / uni
uersa substantia pciosa et pulcherrima.

Vir sapiens & fortis est. uir q; doctus robu
stus et ualidus. quia cum dispositione init
bellum / & erit salus ubi multa consilia
sunt. Excelsa stulto sapientia / in porta n
aperit os suum. Qui cogitat mala facere /
stultus uocabit. Cogitatio stulti peccatu
est / & abhominatio hominu detractor. Si
desperaueris lassus / in die angustie immi
nuet fortitudo tua. xlv. Erue eos
qui ducunt ad mortem / et qui trahuntur
ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris
uires non suppetunt. qui inspector e cordis
ipse intelligit. et seruatore anime tue
nichil fallit / reddetq; homini iuxta opera
sua. Comede fili mi mel quia bonum est /
et fauum dulcissimu gutturi tuo. Sic et
doctrina sapientie anime tue / qua cum
inueneris habebis in nouissimis spem. et
spes tua n peribit. Ne insidieris et que
ras impietatem in domo iusti / neq; uastes
requiem eius. xlvi. Septies enim
cadet iustus et resurget / impii autem
corruent in malu. Cum ceciderit inimic
tuus ne gaudeas. & in ruina eius ne
exultet cor tuum / ne forte uideat dns & dis
pliceat ei. & auferat ab eo iram sua. Ne
contendas cum pessimis nec emuleris im
pios. qm non habent futuror spem ma
li. & lucerna impior extinguet. Time do
minum fili mi et regem. & cum detractori
bus n commiscearis. qm repente consurget
pditio eor / & ruinam utriusq; quis nouit.
Hec quoq; sapientib; cognoscere psonam in
iudicio non e bonum. Qui dicit impio iust
es / maledicent ei populi. & detestabunt
eum tribus. Qui arguunt laudabunt /
& sup ipsos ueniet benedictio. Labia ama
bunt. respondentia uerba recta. Prepara
foris opus tuum. & diligenter exerce agru
tuu / ut postea edifices domum tuam.

In alio labia deosculabit qui recta uerba respondet.

Ne sis testis contra proximum tuum frustra. nec lactes quemquam labiis tuis. Ne dicas quomodo fecit michi sic faciam ei. reddam unicuique secundum opus suum. xlvii. Per agrum hominis pigri transivi. et per vineam viri stulti. et ecce totum repleverant urtice. Operuerunt superficiem eius spine. et maceria lapidum destructa erat. Quod cum vidissem posui in corde meo. et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormies. usque quo de somno non consurges? Parum inquam dormies. modicum dormitabis. Paxillum manus conseres ut quiescas. et veniet quasi cursor egestas tua. et mendicitas quasi vir armatus. Hee quoque parabole salemonis. quas transtulerunt viri ezechie regis iuda. xlviii. Gloria est dei celare verbum. et gloria regum investigare sermonem. Celum sursum et terra deorsum. et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginem de argento. et egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu regis. et firmabitur iusticia thronus eius. Ne gloriosus appareas coram rege. et in loco magnorum ne steteris. Melius est enim ut dicatur tibi ascende huc. quam ut humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito. ne postea emendare non possis. cum dehonestaveris amicum tuum. Causam tuam tracta cum amico tuo. et secretum extraneo ne reveles. ne forte insultet tibi cum audierit. et exprobrare non cesset. Gratia et amicitia liberant. quas tibi serva ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis. qui loquitur verbum in tempore suo. In auris aurea et margaritum fulgens. qui arguit sapientem et aurem obedientem. Sicut frigus nivis in die messis. ita legatus fidelis ei qui misit eum, animam illius requiescere facit. Nubes et ventus et pluvie non sequentes. vir gloriosus et promissa non complens. Patientia lenietur princeps. et lingua mollis confringet duritiam. Mel invenisti comede quod sufficit tibi. ne forte saciatus evomas illud. xlviiii. Subtrahe pedem tuum a domo proximi tui. ne quando saciatus oderit te. Iaculum et gladius et sagitta acuta. homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum. Dens putridus et pes lassus. qui sperat super infideli in die angustie. et amittit pallium in die frigoris. Acetum in nitro. et qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento et vermis ligno. ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum. si sitierit da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput eius. et dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluvias. et facies tristis linguam detrahentem. Melius est sedere in angulo domatis. quam cum muliere litigiosa in domo communi. Aqua frigida anime sitienti. nuncius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede et vena corrupta. iustus cadens coram impio. Sicut qui mel multum comedit non est ei bonum. sic qui scrutator maiestatis est opprimetur a gloria. Sicut urbs patens et absque murorum ambitu. ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quomodo nix estate. et pluvia in messe. sic indecens est stulto gloria. Sicut avis ad alta transvolans. et passer quolibet vadens. sic maledictum frustra platum in quempiam superveniet. Flagellum equo et chamus asino. et virga in dorso imprudentium. Ne respondeas stulto iuxta stulticiam suam. ne efficiaris ei similis.

l. Responde stulto iuxta stulticiam suam. ne sibi sapiens esse videatur. Claudus pedibus et iniquitatem bibens. qui mittit verba

pronuncium stultis. Quomodo frustra habet
pulchras claudus tibias. sic indecens est
in ore stultorum parabola. Sicut qui mit
tit lapides in acervum mercurii. ita qui
tribuit insipienti honorem. Quomodo si spina
nascatur in manu temulenti. sic parabola
in ore stultorum. Judicium determinat cau
sas. et qui imponit stulto silentium iras
mitigat. Sicut canis qui revertitur ad vomitum
suum. sic imprudens qui iterat stultitiam
suam. Vidisti hominem sapientem sibi videri.
magis illo spem habebit stultus.
Dicit piger; leena in via. leo in itine
ribus. Sicut ostium vertitur in cardine
suo. ita piger in lectulo suo. Abscondit
piger manus sub ascella sua. et laborat
si ad os suum eas converterit. Sapientior sibi
piger videtur septem viris loquentibus sen
tentias. Sicut qui apprehendit auribus
canem. sic qui transit et impatiens com
miscetur rixe alterius. Sicut noxius est
qui mittit lanceas et sagittas ad mortem.
sic vir qui fraudulenter nocet amico
suo. et cum fuerit dephensus dicit ludens
feci. Cum defecerint ligna extinguetur ignis.
et susurrone subtracto iurgia conquiescet.
Sicut carbones ad prunas et ligna ad ig
nem. sic homo iracundus suscitat
rixas. Verba susurronis quasi simplicia.
et ipsa perveniunt ad intima ventris. Quo
modo si argento sordido ornare velis
vas fictile. sic labia tumentia cum pessimo
corde sociata. LI. Labiis suis intel
ligitur inimicus. cum in corde tractaverit do
los. Quando summiserit vocem suam ne cre
dideris ei. quoniam septem nequitie sunt in cor
de illius. Qui operit odium fraudulenter.
revelabitur malicia eius in concilio. Qui fodit
foveam incidet in eam. et qui volvit lapidem
revertetur ad eum. Lingua fallax non amat

veritatem. et os lubricum operatur ruinas.
Ne glorieris in crastinum. ignorans quid
superventura pariat dies. Laudet te alienus
et non os tuum. extraneus et non labia
tua. Grave est saxum et onerosa harena.
sed ira stulti utroque gravior. Ira non habet
misericordiam nec erumpens furor. et impetum
concitati ferre quis poterit. LII.
Melior est manifesta correptio. quam amor
absconditus. Meliora sunt vulnera dili
gentis. quam fraudulenta odientis oscula.
Anima saturata calcabit favum. anima
esuriens et amarum pro dulci sumit. Sicut avis
transmigrans de nido suo. sic vir qui re
linquit locum suum. Unguento et variis
odoribus delectatur cor. et bonis amici con
siliis anima dulcoratur. Amicum tuum et
amicum patris tui ne dimiseris. et domum
fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis
tue. Melior est vicinus iuxta. quam frater
procul. Stude sapientie fili mi. et letifica cor
meum. ut possis exprobranti respondere
sermonem. Astutus videns malum abscon
dit se. parvuli transeuntes sustinuere
dispendia. Tolle vestimentum eius qui spo
pondit pro extraneo. et pro alienis aufer to
pignus ab eo. Qui benedicit proximo suo
voce grandi de nocte consurgens. male
dicenti similis est. Tecta perstillantia in die
frigoris. et litigiosa mulier comparantur.
Qui retinet eam quasi qui ventum teneat.
et oleum dextere sue vocabit. Ferrum fer
ro acuitur. et homo exacuit faciem amici sui.
Qui servat ficum comedet fructus eius.
et qui custos est oris sui glorificabitur.
Quomodo in aquis resplendent vultus prospi
cientium. sic corda hominum manifesta
sunt prudentibus. Infernus et perditio non
replentur. similiter et oculi hominum
insatiabiles. Quomodo probatur in confla

torio argentum. et in fornace aurum. sic
probatur homo ore laudantis. Cor iniqui ex
quiret mala. cor autem rectum exquiret sci
entiam. Si contuderis stultum in pila
quasi tipsanas feriente desuper pilo. non
auferetur ab eo stulticia eius. Diligenter
agnosce uultum pecoris tui. tuosque gre
ges considera. Non enim habebis iugiter
potestatem. sed corona tribuetur in genera
tione et generationem. L III. Aperta
sunt prata & apparuerunt herbe uiren
tes. et collecta sunt fena de montibus.
Agni ad uestimentum tuum. et hedi a
gri pretium. Sufficiat tibi lac caprarum in
cibos tuos in necessaria domus tue. et
ad uictum ancillis tuis. Fugit impius
nemine persequente. iustus autem quasi
leo confidens absque terrore erit. Propter
peccata terre multi principes eius. et
propter hominis sapientiam et horum
scientiam que dicuntur. uita ducis longior
erit. Vir pauper calumnians pauperes. si
milis est imbri uehementi in quo paratur
fames. Qui derelinquunt legem laudant
impium. qui custodiunt succenduntur contra
eum. Viri mali non cogitant iudicium.
qui autem requirunt dominum animaduertunt
omnia. Melior est pauper ambulans in sim
plicitate sua. quam diues in prauis iti
neribus. Qui custodit legem filius sapi
ens est. qui autem pascit commessatores.
confundit patrem suum. Qui coaceruat
diuicias usuris. et fenore liberali. in pau
peres congregat eas. Qui declinat aurem suam
ne audiat legem. oratio eius erit execrabi
lis. L IIII. Qui decipit iustos in
uia mala. in interitu suo corruet. et sim
plices possidebunt bona eius. Sapiens si
bi uidetur uir diues. pauper autem prudens
scrutabitur eum. In exaltatione iustorum

multa gloria. regnantibus impiis ruine ho
minum. Qui abscondit scelera sua non dirige
tur. qui autem confessus fuerit et reliquer
it ea misericordiam consequetur. Beatus homo
qui semper est pauidus. qui uero mentis est dure.
corruet in malum. Leo rugiens et ursus esu
riens. princeps impius super populum paupe
rem. Dux indigens prudentia multos opp
rimet per calumniam. qui autem odit auari
ciam. longi fient dies eius. Hominem qui
calumniatur anime sanguinem. si usque ad lacum
fugerit nemo sustinet. Qui ambulat sim
pliciter saluus erit. qui peruersis ingreditur
uiis. concidet semel. Qui operatur terram suam.
saturabitur panibus. qui sectatur ocium reple
bitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur.
qui autem festinat ditari non erit innocens.
Qui cognoscit in iudicio faciem non facit bene.
iste et pro buccella panis deserit ueritatem.
Vir qui festinat ditari et aliis inuidet.
ignorat quod egestas superueniat ei. Qui
corripit hominem gratiam postea inueniet
apud eum. magis quam ille qui per lingue
blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid
a patre suo et matre et dicit hoc non est
peccatum. particeps homicide est. Qui se ia
ctat et dilatat iurgia concitat. qui uero
sperat in domino sanabitur. Qui confi
dit in corde suo stultus est. qui autem gradi
tur sapienter iste saluabitur. Qui dat pau
peri non indigebit. qui despicit deprecantem
sustinebit penuriam. Cum surrexerint
impii abscondentur homines. cum illi pe
rierint multiplicabuntur iusti. Viro qui cor
ripientem dura ceruice contempnit. repen
tinus ei superueniet interitus. et eum sa
nitas non sequetur. In multiplicatione iu
storum letabitur uulgus. cum impii sumpse
rint principatum. gemet populus. Vir qui
amat sapientiam letificat patrem suum.

qui autem nutrit scorta perdet substantiam. Rex iustus erigit terram. uir auarus destruet eam. Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo. rete expandit gressibus eius. Peccantem uirum iniquum inuoluet laqueus. et iustus laudabit atque gaudebit. Nouit iustus causam pauperum. impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem. sapientes uero auertunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit. siue irascatur siue rideat. non inueniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem. iusti autem querunt animam eius. L.V.

Totum spiritum suum profert stultus. sapiens differt et reseruat in posterum. Princeps qui libenter audit uerba mendacii. omnes ministros habebit impios. Pauper et creditor obuiauerunt sibi. utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat in ueritate pauperes. thronus eius in eternum firmabitur. Virga atque correptio tribuit sapientiam. puer autem qui dimittitur uoluntati sue. confundit matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera. et iusti ruinas eorum uidebunt. Erudi filium tuum et refrigerabit te. et dabit delicias anime tue. Cum prophetia defecerit dissipabitur populus. qui uero custodit legem beatus est. Seruus uerbis non potest erudiri. quia quod dicis intelligit. et respondere contempnit. Vidisti hominem uelocem ad loquendum. stultitia magis speranda est quam illius correptio. Qui delicate a pueritia nutrit seruum suum. postea illum sentiet contumacem. Vir iracundus prouocat rixas. et qui ad indignandum facilis est. erit ad peccata procliuior. Superbum sequitur humilitas. et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure participat odit animam suam. adiurantem audit et non indicat. Qui timet hominem cito corruet. qui sperat in domino subleuabitur. Multi requirunt faciem principis. et a domino iudicium singulorum egreditur. L.VI.

Abhominantur iusti uirum impium. et abhominantur impii eos qui in recta sunt uia. Verbum custodiens filius extra perditionem erit. Verba congregantis filii uomentis. Visio quam locutus est uir cum quo est deus. et qui deo secum commorante confortatus ait. Stultissimus sum uirorum. et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam. et noui scientiam sanctorum. Quis ascendit in celum atque descendit? Quis continuit spiritum manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in uestimento? Quis suscitauit omnes terminos terre? Quod nomen eius. aut quod nomen filii eius. si nosti? L.VII.

Omnis sermo dei ignitus clipeus est sperantibus in se. Ne addas quicquam uerbis illius. et arguaris inueniarisque mendax. Duo rogaui te. ne deneges michi antequam moriar. Vanitatem et uerba mendacii longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis michi. tribue tantum uictui meo necessaria. ne forte satiatus illiciar ad negandum. et dicam quis est dominus. aut egestate compulsus furer. et periurem nomen dei mei. Ne accuses seruum ad dominum suum. ne forte maledicat tibi et corruas. Generatio que patri suo maledicit. et que matri sue non benedicit. generatio que sibi munda uidetur. et tamen non est lota a sordibus suis. generatio cuius excelsi sunt oculi. et palpebre eius in alta subrecte. generatio que pro dentibus gladios habet. et commandit molaribus suis. ut comedat inopes de terra. et pauperes ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie. dicentes. affer affer. Tria sunt insaturabilia. et quartum quod numquam dicit sufficit. Infernus et os uulue. et terra que non satiatur aqua. ignis uero numquam dicit

suffiicit. Oculum qui subsannat patrem.
et qui despicit partum matris sue. effo
diant eum corui de torrentibus. et come
dant illum filii aquile. L viii. Tria
sunt difficilia michi. & quartum quod penitus
ignoro. uiam aquile in celo. uiam colubri sup
petram. uiam nauis in medio mari. et uiam
uiri in adolescentia sua. Talis est uia mulie
ris adultere que comedit. et tergens os
suum dicit n sum operata malum. Per
tria mouetur terra & quartum qd n potest
sustinere. per seruum cum regnauerit. per
stultum cum saturatus fuerit cibo. per odiosam
mulierem cum in matrimonium fuerit assump
ta. et per ancillam cum heres fuerit domine sue.
Quatuor sunt minima terre. et ipsa sunt
sapientiora sapientibus. Formice populus
infirmus qui preparat in messe cibum sibi. le
pusculus plebs inualida. qui collocat in
petra cubile suum. Regem locusta n ha
bet. et egreditur uniuersa per turmas. Stilio
manibus nititur. et moratur in edibus regis. Tria
sunt que bene gradiuntur. & quartum qd
incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum. ad nul
lius pauebit occursum. Gallus succinctus
lumbos. et aries. nec e rex qui resistat ei. et
qui stultus apparuerit postquam elatus e in
sublime. Si enim intellexisset. ori imposuisset
manum. Qui autem fortiter premit ubera ad
eliciendum lac. exprimit butyrum. & qui ue
hementer emungit. elicit sanguinem. Et qui
prouocat iras. producit discordias. L viiii.
Verba lamuelis regis. uisio qua erudiuit
eum mater sua. Quid dilecte mi. quid dile
cte uteri mei. quid dilecte uotorum meorum.
Ne dederis mulieribus substantiam tuam. et di
uitias tuas ad delendos reges. Noli regibus
o lamuel. noli regibus dare uinum. quia nul
lum secretum e ubi regnat ebrietas. ne for
te bibant et obliuiscantur iudiciorum. et mu

tent causam filiorum pauperis. Date siceram
merentibus. et uinum his qui amaro sunt
animo. Bibant et obliuiscantur egestatis
sue. et doloris sui non recordentur am
plius. Aperi os tuum muto. & causis om
nium filiorum qui pertranseunt. Aperi os
tuum. decerne quod iustum est. et iudica
inopem et pauperem. Aleph. Muliere Lx.
rem fortem quis inueniet. Procul et de
ultimis finibus pretium eius. Beth. Confi
dit in ea cor uiri sui. et spoliis n indigebit.
Gimel. Reddet ei bonum et n malum.
omnibus diebus uite sue. Deleth. Quesiuit
lanam et linum. et operata e consilio
manuum suarum. He. Facta est quasi na
uis institoris. de longe portans panem suum.
Vau. Et de nocte surrexit. deditque predam
domesticis suis. et cibaria ancillis suis.
Zai. Considerauit agrum et emit eum. de
fructu manuum suarum plantauit uineam.
Heth. Accinxit fortitudine lumbos suos.
et roborauit brachium suum. Theth. Gusta
uit et uidit quia bona est negociatio eius.
n extinguetur in nocte lucerna illius. Ioth.
Manum suam misit ad fortia. et digiti
eius apprehenderunt fusum. Caph. Ma
num suam aperuit inopi. et palmas suas
extendit ad pauperes. Lamech. Non ti
mebit domui sue a frigoribus niuis.
omnes enim domestici eius uestiti du
plicibus. Mem. Stragulatam uestem fecit
sibi. bissus et purpura indumentum eius.
Nun. Nobilis in portis uir eius. quando
sederit cum senatoribus terre. Samech.
Sindonem fecit et uendidit. et cingulum
tradidit chananeo. Ain. Fortitudo et
decor indumentum eius. et ridebit in die
nouissimo. Phe. Os suum aperuit sapien
tie. et lex clementie in lingua eius. Sade.
Considerauit semitas domus sue. et pa

nem ociosa n̄ comedit. Coph. Surrexerūt
filij eius et beatissimam predicauerunt.
uir eius et laudauit eam. Res. Multe
filie congregauerunt diuicias. tu sup
gressa es uniuersas. Sin. Fallax gr̄a et
uana pulchritudo. mulier timens deum
ipsa laudabit̄. Thau. Date ei de fructu
manuum suarū. et laudent eam in por
tis opera eius. Expliciunt parabole.

Incipiunt capitula in ecclesiasten.

I. Quod uanitas uanitatū sit omē qd̄ transit.
II. Quod orit̄ sol occidit. & ad locū suū reuertit̄.
III. Qd̄ in multa sapientia multa sit indignatio.
IIII. Vox gl̄antium de diuiciis. & mundi copia.
V. Id oīa temp̄ habent. & sua spatiis transeunt.
VI. Id unus interitus sit hominis & iumentorum.
VII. Qd̄ sp̄c filiorū adā ascendat sursū et sp̄c iumē
torum descendat deorsum.
VIII. Subsannatio hominis parci & auarj.
VIIII. De funiculo triplici.
X. Non temere qd̄ loquendum ad dm̄.
XI. Soluendum ē uotum qd̄ dō p̄mittitur.
XII. Auarus n̄ impletur pecunia. a deo.
XIII. De uiro habente diuicias. nec eis uti p̄misso
XIIII. Non ē op̄ homini maiora se querere.
XV. Ne uelox sis ad irascendum. Iracu
XVI. Sapientia hominis lucet in uultu eius.
XVII. Qd̄ n̄ p̄fertur cito sententia. iō p̄petrēt̄ mala.
XVIII. Sunt iusti sapientes & opa eorū in manu dej.
XVIIII. Qd̄ nescit homo finem suum.
XX. Musce morientes p̄dunt suauitatē unguentj.
XXI. Qui fodit foueam incidit in eam.
XXII. Detractores non eē paruum malū.
XXIII. Laudatur terra p̄ rege sapiente.
XXIIII. Quod pecunie obediunt omnia.
XXV. De dilectione peregrinorū & aduenarum.
XXVI. Mane semina. et uespe ne cesset manᵘ tua.
XXVII. De auferenda ira & malicia de corde.
XXVIII. Recordandum creatoris semp̄ a iuuentute
usq; ad finem.
XXVIIII. Questio amigdali florentis. locuste pinguis.
et dissipatio capparis.
XXX. De fune argenteo. uitta aurea. & ydria.
XXXI. Non esse amplius requirendum p̄ter dm̄
timendum. & mandata eius obseruanda.

Expliciunt capitula. Incipit liber ecclastes.

I. VERBA ecclesiastes filij dauid
regis ihrl̄m. Vanitas
uanitatum dixit ec
clesiastes. uanitas
uanitatum. & omnia uanitas. Quid habet
amplius homo de uniuerso labore suo.
quo laborat sub sole. Generatio preterit
et generatio aduenit. terra uero in eternum
stat. II. Oritur sol & occidit. & ad locū
suum reuertitur. ibiq; renascens girat p̄
meridiē. et reflectitur ad aquilonē. Lustrans
uniuersa in circuitu p̄git sp̄c. & in circulos
suos regreditur. Omnia flumina intrant in
mare. et mare non redundat. Ad locum
unde exeunt flumina reuertunt̄. ut iterū
fluant. Cuncte res difficiles. n̄ potest eas
homo explicare sermone. Non saturatur
oculus uisu. nec auris impletur auditu. Qd̄
ē quod fuit. Ipsum quod futurū est. Qd̄
ē quid factum ē. Ipsum quod fiendum ē.
Nichil sub sole nouū. nec ualet quisquā
dicere. ecce hoc recens est. Iam enī p̄cesse
runt in seculis. que fuerunt ante nos.
Non ē priorū memoria. s; nec eorū quidem
que postea futura sunt erit recordatio a
pud eos qui futuri sunt in nouissimo.
Ego ecclastes fui rex isrl̄ in ihrl̄m. et p̄po
sui in animo meo querere et inuestigare
sapienter de omnib; que fiunt sub sole.
Hanc occupationē pessimam dedit ds̄ fi
lijs hominum. ut occuparentur in ea. Vi
di cuncta que fiunt sub sole. & ecce uniu̅sa

uanitas et afflictio spiritus. Peruersi difficile
corriguntur. et stultorum infinitus est nu
merus. Locutus sum in corde meo di
cens. Ecce magnus effectus sum. et precessi
sapientia omnes qui fuerunt ante
me in ierusalem. et mens mea contempla
ta est multa sapienter et didicit. dedique
cor meum ut scirem prudentiam atque do
ctrinam. erroresque et stulticiam. et agnoui
quod in his quoque esset labor. et afflictio
III spiritus. Eo quod in multa sapientia mul
ta sit indignatio. et qui addit scientiam
addat et laborem. Et dixi ego in corde meo.
Vadam et affluam deliciis. et fruar bo
nis. Et uidi quod hoc quoque esset uanitas.
Risum reputaui errorem. et gaudio dixi.
Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde
meo abstrahere a uino carnem meam. ut ani
mum meum transferrem ad sapientiam. de
uitaremque stulticiam. donec uiderem quid
esset utile filiis hominum. quod facto opus
est sub sole numero dierum uite sue. Et
magnificaui opera mea. IIII Edificaui
michi domos. plantaui uineas. feci hortos et
pomeria. et conseui ea cuncti generis arbo
ribus. Extruxi michi piscinas aquarum.
ut irrigarem siluam lignorum germinan
tium. Possedi seruos et ancillas. multamque
familiam habui. armenta quoque et magnos
ouium greges. ultra omnes qui fuerunt
ante me in ierusalem. Coaceruaui michi argentum
et aurum. et substancias regum ac prouinci
arum. Feci michi cantores et cantrices. et deli
cias filiorum hominum. scyphos et urceos
in ministerium ad uina fundenda. et super
gressus sum opibus omnes qui fuerunt
ante me in ierusalem. Sapientia quoque perse
uerauit mecum. et omnia que desideraue
runt oculi mei non negaui eis. nec prohibui
cor meum quin omni uoluptate frueretur.

et oblectaret se in his que parauerat. Et
hanc ratus sum partem meam. si uterer la
bore meo. Cumque conuertissem me ad uni
uersa opera que fecerant manus mee. et
ad labores in quibus frustra sudaueram. ui
di in omnibus uanitatem et afflictionem ani
mi. et nichil permanere sub sole. Transiui
ad contemplandam sapientiam. erroresque et
stulticiam. Quid est inquam homo. ut
sequi possit regem factorem suum? Et uidi
quia tantum precederet sapientia stulticiam.
quantum differt lux a tenebris. Oculi sa
pientis in capite eius. stultus in tenebris
ambulat. Et didici quod unus utriusque
esset interitus. Et dixi in corde meo. Si
unus et stulti et meus occasus erit. quid
michi prodest quod maiorem sapientie dedi
operam? Locutusque cum mente mea. ani
maduerti quod hoc quoque esset uanitas. Non
enim erit memoria sapientis. similiter ut
stulti in perpetuum. et futura tempora ob
liuione cuncta pariter operient. Moritur
doctus similiter ut indoctus. et idcirco
teduit me uite mee. uidentem mala esse
uniuersa sub sole. et cuncta uanitatem atque
afflictionem spiritus. Rursus detestatus sum
omnem industriam meam. qua sub sole stu
diosissime laboraui. habiturus heredem
post me quem ignoro utrum sapiens an
stultus futurus sit. et dominabitur in labori
bus meis quibus desudaui et sollicitus fui.
Et est quicquam tam uanum? Unde cessaui.
renunciauitque cor meum ultra laborare sub
sole. Nam cum alius laboret in sapientia et doctri
na et sollicitudine. homini ocioso quesita
dimittit. Et hoc ergo uanitas. et magnum
malum. Quid enim proderit homini de
uniuerso labore suo et afflictione spiritus qua
sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius
doloribus et erumpnis pleni sunt. nec per

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

noctem mente requiescit. Et hoc nonne
uanitas est? Nonne melius est comedere
et bibere. et ostendere anime sue bona
de laboribus suis? Et hoc de manu dei est.
Quis ita uorabit. et deliciis affluet ut ego?
Homini bono in conspectu suo dedit deus
sapientiam et scientiam et leticiam. Peccatori
autem dedit afflictionem et curam superfluam.
ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc uanitas. et cassa solli
citudo mentis. V. Omnia tempus habent.
et suis spatiis transeunt uniuersa sub celo.
Tempus nascendi. et tempus moriendi. Tempus
plantandi. et tempus euellendi quod plan
tatum est. Tempus occidendi. et tempus sa
nandi. Tempus destruendi. et tempus edifi
candi. Tempus flendi. et tempus ridendi. Tempus
plangendi. et tempus saltandi. Tempus
spargendi lapides. et tempus colligendi. Tempus
amplexandi. et tempus longe fieri ab am
plexibus. Tempus acquirendi. et tempus
perdendi. Tempus custodiendi. et tempus ex
pellendi. Tempus scindendi. et tempus con
suendi. Tempus tacendi. et tempus loquen
di. Tempus dilectionis. et tempus odii.
Tempus belli. et tempus pacis. Quid am
plius habet homo de labore suo? Vidi
afflictionem quam dedit deus filiis hominum.
ut distendantur in ea. Cuncta bona fecit in
tempore suo. et mundum disposicioni tradi
dit eorum. ut non inueniat homo opus quod
operatus est deus ab inicio usque ad finem. Et
ego cognoui. quod non esset melius nisi leta
ri et facere bene in uita sua. Omnis enim
homo qui comedit et bibit et uidet bonum
de labore suo. hoc donum dei est. Didici quod
omnia opera que fecit deus perseuerent in perpetuum.
Non possumus his quicquam addere nec au
ferre. que fecit deus ut timeatur. Quod fa
ctum est. ipsum permanet. Que futura sunt

iam fuerunt. et deus instaurat quod abiit.
Vidi sub sole in loco iudicii impietatem.
et in loco iusticie iniquitatem. Et dixi in
corde meo. Iustum et impium iudicabit
deus. et tempus omni rei tunc erit. Dixi
in corde meo. de filiis hominum ut probaret
eos deus. et ostenderet similes esse bestiis. VI.
Idcirco unus interitus est hominis et iumen
torum. et equa utriusque conditio. Sicut
moritur homo. sic et illa moriuntur. Simi
liter spirant omnia. et nichil habet ho
mo iumento amplius. Cuncta subiacent ua
nitati. et omnia pergunt ad unum locum.
De terra facta sunt. et in terram VII.
pariter reuertuntur. Quis nouit si spiritus fili
orum adam ascendat sursum. et si spiritus iu
mentorum descendat deorsum? Et deprehendi
nichil esse melius quam letari hominem in opere
suo. et hanc esse partem illius. Quis enim
eum adducet. ut post se futura cognoscat?
Verti me ad alia et uidi calumnias que
sub sole geruntur. et lacrimas innocentium et
consolatorem neminem. nec posse resistere eo
rum uiolentie. cunctorum auxilio destitutos.
Et laudaui magis mortuos quam uiuentes.
et feliciorem utrisque iudicaui qui necdum
natus est. nec uidit mala que sub sole fiunt.
Rursus contemplatus sum omnes labo
res hominum. et industriam animaduerti
patere inuidie proximi. Et in hoc ergo ua
nitas. et cura superflua est. Stultus compli
cat manus suas. et comedit carnes suas
dicens. Melior est pugillus cum requie. quam
plena utraque manus cum labore et afflictio
ne animi. Considerans repperi et aliam
uanitatem sub sole. VIII. Unus est et
secundum non habet. non filium. non fratrem. et ta
men laborare non cessat. nec saciantur oculi eius
diuiciis. nec recogitat dicens. Cui laboro.
et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque

uanitas est. et afflictio pessima. Melius ergo est duos simul esse quam unum; habent enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit. ab altero fulcietur. Ve soli quia cum ceciderit non habet sublevantem. Et si dormierint duo. fovebuntur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit contra unum. duo resistent ei. VIIII. Funiculus triplex. difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens. rege sene et stulto qui nescit providere in posterum. quod et de carcere et catenis interdum quis egrediatur ad regnum. et alius natus in regno inopia consummatur. Vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo. qui consurgit pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum. et qui postea futuri sunt. non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas. et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei. et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia. quam stultorum victime. qui nesciunt quid faciant mali. X. Ne temere quid loquaris. neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo et tu super terram. idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur somnia. et in multis sermonibus invenietur stultitia. XI. Siquid vovisti deo. ne moreris reddere. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio. sed quodcumque voveris redde. Multo melius est non vovere. quam post votum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam. neque dicas coram angelo non est providentia. ne forte iratus deus super sermones tuos. dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt somnia plurime vanitates. et sermones innumeri. Tu vero deum time. Si videris calumnias egenorum et violenta iudicia. et subverti iustitiam in provincia. non mireris super hoc negotio. quia excelso alius excelsior est. et super hos quoque eminentiores excelsiores sunt alii. et insuper universe terre rex imperat servienti. XII. Avarus non implebitur pecunia. et qui amat divitias non accipiet capiet fructus ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi multe sunt opes. multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori. nisi quod cernit divitias oculis suis? Dulcis est somnus operanti. sive parum sive multum comedat. saturitas autem divitis non sinit dormire eum. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole. divitie conservate in malum domini sui. pereunt enim in afflictione pessima. Generavit filium. qui in summa egestate erit. Sicut egressus est nudus de utero matris sue sic revertetur. et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas. Quomodo venit sic revertetur. quid ergo prodest ei. quod laboravit in ventum? Cunctis diebus vite sue. comedit in tenebris et in curis multis. et erumna atque tristicia. Hoc itaque mihi visum est bonum. ut comedat quis et bibat et fruatur leticia ex labore suo quo laboravit ipse sub sole. numero dierum vite sue quos dedit ei deus. Et hec est pars illius. et omni homini cui dedit deus divitias atque substantiam. potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis. et fruatur parte sua. et letetur de labore suo. hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue. eo quod deus occupet deliciis cor eius. XIII. Est et aliud malum quod vidi sub sole. et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus divitias et substantiam. et honorem. et nichil deest anime eius ex omnibus que

desiderat. nec tribuit ei potestatem deus ut
comedat ex eo. sed homo extraneus uorabit
illud. Hoc uanitas et magna miseria est.
Si genuerit quisquam centum liberos.
et uixerit multos annos. et plures dies
etatis habuerit. et anima illius non utatur
bonis substantie sue. sepulturaque care
at. de hoc ego pronuncio quod melior illo
sit abortiuus. Frustra enim uenit et
pergit ad tenebras. et obliuione delebi
tur nomen eius. Non uidit solem neque
cognouit distantiam boni et mali. etiam
si duobus milibus annis uixerit. et non
fuerit perfruitus bonis. Nonne ad unum
locum properant omnia? Omnis labor
hominis in ore eius. sed anima illius
non implebitur bonis. Quid habet amplius sa
piens stulto. et quid pauper. nisi ut pergat
illuc ubi est uita? Melius est uidere quod
cupias. quam desiderare quod nescias. Sed
et hoc uanitas est et presumptio spiritus. Qui
futurus est iam uocatum est nomen eius.
et scitur quod homo sit. et non possit con
tra fortiorem se in iudicio contendere. Ver
ba sunt plurima. multam in disputando
habentia uanitatem. xiiii. Quid ne
cesse est homini maiora se querere. cum
ignoret quid conducat sibi in uita sua.
numero dierum peregrinationis sue. et
tempore quo uelut umbra preterit. Aut
quis poterit ei indicare. quid post eum
futurum sub sole sit? Melius est nomen
bonum quam unguenta preciosa. et dies
mortis die natiuitatis. Melius est ire
ad domum luctus. quam ad domum conuiuii.
In illa enim finis cunctorum ammonetur
hominum. et uiuens cogitat quid futu
rus sit. Melior est ira risu. quia per tristi
ciam uultus corrigitur animus delinquen
tis. Cor sapientium ubi tristicia est. et cor

stultorum ubi leticia. Melius est a sapiente
corripi. quam stultorum adulatione decipi.
quia sicut sonitus spinarum ardentium
sub olla sic risus stulti. Sed et hoc uanitas.
Calumnia conturbat sapientem. et perdet
robur cordis illius. Melior est finis orati
onis quam principium. Melior est patiens
arrogante. xv. Ne uelox sis ad
irascendum. quia ira in sinu stulti requiescit.
Ne dicas. quid putas cause est quod priora
tempora meliora fuere quam nunc sunt?
Stulta est enim huiuscemodi interrogatio.
Utilior est sapientia cum diuiciis. et magis
prodest uidentibus solem. Sicut enim prote
git sapientia. sic protegit et pecunia. Hoc
autem amplius habet eruditio et sapientia.
quod uitam tribuunt possessori suo. Consi
dera opera dei. quod nemo possit corrigere
quem ille despexerit. In die bona fruere bonis.
et malam diem precaue. Sicut enim hanc sic
et illam fecit deus. ut non inueniat homo con
tra eum iustas querimonias. Hec quoque
uidi in diebus uanitatis mee. Iustus perit
in iusticia sua. et impius multo uiuit tem
pore in malicia sua. Noli esse iustus mul
tum. neque plus sapias quam necesse est. ne
obstupescas. Ne impie agas multum. et
noli esse stultus. ne moriaris in tempore
non tuo. Bonum est te sustentare iustum.
Sed et ab illo ne subtrahas manum tuam.
quia qui deum timet nichil negligit. Sapi
entia confortauit sapientem. super decem
principes ciuitatis. Non est enim iustus ho
mo in terra. qui faciat bonum et non peccet.
Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne ac
commodes cor tuum. ne forte audias ser
uum tuum maledicentem tibi. Scit enim
tua conscientia. quia et tu crebro maledixisti
aliis. Cuncta temptaui in sapientia.
Dixi. sapiens efficiar. et ipsa longius recessit

a me. multomagis quam erat. Et alta
profunditas: quis inueniet eam? Lustra
ui uniuersa animo meo ut scirem et
considerarem et quererem sapientiam et ra
tionem: et ut cognoscerem impietatem stul
ti. et errorem imprudentium. Et inue
ni amariorem morte mulierem. que laqueus
uenatorum est. et sagena cor eius: uincu
la sunt manus illius. Qui placet deo
effugiet illam: qui autem peccator est
capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclesia
stes unum et alterum. ut inuenirem ratio
nem quam adhuc querit anima mea. et non inueni.
Solummodo hoc inueni quod fecerit deus
hominem rectum. et ipse se infinitis miscuerit
questionibus. Quis talis ut sapiens est.
et quis nouit solutionem uerbi? XVI.
Sapientia hominis lucet in uultu eius.
et potentissimus faciem illius commuta
bit. Ego os regis obseruo. et precepta iu
ramenti dei. Ne festines recedere a facie
eius. neque permaneas in opere malo. quia omne
quod uoluerit faciet. et sermo illius po
testate plenus est. nec dicere ei quisquam
potest. quare ita facis. Qui custodit pre
ceptum: non experietur quicquam mali.
Tempus et responsionem: cor sapientis in
telligit. Omni negocio tempus est et oppor
tunitas. et multa hominis afflictio. quia
ignorat preterita. et uentura nullo
scire potest nuncio. Non est in hominis
ditione prohibere spiritum: nec habet potesta
tem in die mortis. nec sinitur quiescere
ingruente bello. neque saluabit impietas
impium. Omnia hec consideraui. et dedi
cor meum in cunctis operibus que fiunt
sub sole. Interdum dominatur homo ho
mini in malum suum. Uidi impios se
pultos. qui etiam cum adhuc uiuerent
in loco sancto erant. et laudabantur in ciuitate
quasi iustorum operum. Sed et hoc uanitas.
XVII. Etenim quia non profertur cito con
tra malos sententia. absque ullo timore filii
hominum perpetrant mala. Attamen ex eo quod
peccator centies facit malum. et per patien
tiam sustentatur. ego cognoui quod erit bo
num timentibus deum. qui uerentur faciem
eius. Non sit bonum impio nec prolongen
tur dies eius. sed quasi umbra transe
ant qui non timent faciem domini. Est et
alia uanitas que fit super terram. XVIII. Sunt
iusti quibus multa proueniunt quasi opera
egerint impiorum. et sunt impii qui ita
securi sunt. quasi iustorum facta habeant.
Sed et hoc uanissimum iudico. Laudaui igitur
leticiam quod non esset homini bonum sub so
le nisi quod comederet et biberet atque
gauderet. et hoc solum auferret de la
bore suo in diebus uite quos dedit ei do
minus sub sole. Et apposui cor meum
ut scirem sapientiam. et intelligerem distention
sionem que uersatur in terra. Est homo
qui diebus ac noctibus somnum oculis non
capit. et intellexi quod omnium operum dei nul
lam possit homo inuenire rationem eorum
que fiunt sub sole. et quanto plus labo
rauerit ad querendum. tanto minus in
ueniet. Etiam si dixerit sapiens se nosse.
non poterit reperire. Omnia hec tractaui
in corde meo. ut curiose intelligerem.
Sunt iusti atque sapientes et opera XVIIII.
eorum in manu dei. et tamen nescit homo
utrum amore an odio dignus sit. sed omnia
in futurum seruantur incerta. eo quod uni
uersa eque eueniant iusto et impio. bono
et malo. mundo et immundo. immo
lanti uictimas et sacrificia contempnen
ti. Sicut bonus sic et peccator. ut per
iurus. ita et ille qui uerum deierat. Hoc
est pessimum inter omnia que sub sole

fiunt. quia eadē cunctis eueniunt. Vnde
et corda filiorum hominum implentur ma
licia. et contemptu in uita sua. et post hec
ad inferos adducuntur. Nemo est qui semp
uiuat. et qui hui rei habeat fiduciam.
Melior ē canis uiuus leone mortuo. Viuē
tes enim sciunt se esse morituros. mortui
uero nichil nouerunt amplius. nec habebunt
ultra mercedē. quia obliuioni tradita est
memoria eorum. Amor quoq; et odium et
inuidia simul perierunt. nec habent partē
in hoc seculo. et in ope quod sub sole geritur.
Vade ergo et comede in leticia panē tuum.
et bibe cum gaudio uinū tuum. quia
deo placent opera tua. Omni tempore
sint uestimenta tua candida. et oleum de
capite tuo non deficiat. Perfruere uita cum
uxore quam diligis. cunctis dieb; uite in
stabilitatis tue. qui dati sunt tibi sub
sole omni tempore uanitatis tue. Hec
est enim pars in uita et in labore tuo.
quo laboras sub sole. Quodcumq; potest
manus tua facere instanter operare. quia
nec opus nec ratio nec scientia nec sapi
entia erunt apud inferos. quo tu pperas.
Verti me alio. uidiq; sub sole. nec uelocium
esse cursū. nec fortiū bellū. nec sapientiū
panē. nec doctorum diuicias. nec artificum
grām. sed tempus casumq; in omib;. Nescit
homo finē suum. sed sicut pisces capiunt
hamo. et sicut aues comphendunt laqueo.
sic capiunt homines tempore malo. cum
eis ex improuiso superuenerit. Hanc quoq; uidi
sub sole sapientiā. et pbaui maximā. Ciui
tas parua et pauci in ea uiri. uenit contra
eam rex magnus et uallauit eā. extruxit
q; munitiones p girū. et pfecta ē obsi
dio. inuentusq; in ea uir paup et sapiens.
liberauit urbē p sapientiā suam. et nullus
deinceps recordatus ē hominis illius paupis.

Et dicebam ego meliorē ēē sapientiā forti
tudine. Quomō ergo sapientia paupis con
tempta ē. et uerba eius nō sunt audita?
Verba sapientiū audiunt in silentio. plus
quā clamor principis inter stultos. Me
lior ē sapientia. quam arma bellica. et
qui in uno peccauerit multa bona pdet.
xx. Musce morientes pdunt suaui
tatē unguenti. Preciosior est sapientia
et glā parua ad tempus stulticia. Cor sa
pientis in dextera eius. et cor stulti in sini
stra illius. Sed et in uia stultus ambulans.
cum ipse insipiens sit. omnes stultos esti
mat. Si spc potestatē habentis ascen
derit sup te. locum tuū ne dimiseris.
quia curatio cessare faciet peccata maxi
ma. Est malum quod uidi sub sole. qua
si p errorē egrediens a facie pncipis. positū
stultū in dignitate sublimi. et diuites se
dere deorsum. Vidi seruos in equis. et prin
cipes ambulantes. quasi seruos sup trām.
xxi. Qui fodit foueam incidet in
eam. et qui dissipat sepem mordebit eū
coluber. Qui transfert lapides affligetur
in eis. et qui scindit ligna uulnerabitur
ab eis. Si retusum fuerit ferrū. et hoc nō
ut prius sed hebetatū fuerit. multo la
bore exacuetur. et post industriā sequitur
sapientia. xxii. Si mordeat serpens in
silentio. nichilominus habet qui occulte
detrahit. Verba oris sapientis grā. et labia
insipientis pcipitabūt eum. Initiū uer
borum eius stulticia. et nouissimū oris illius
error pessimus. Stultus uerba multipli
cat. Ignorat homo quid ante se fuerit.
et quod post futurū ē quis illi poterit indi
care? Labor stultorum affliget eos. qui nesci
unt in urbē pgere. Ve tibi terra cuius rex ē
puer. et cuius principes mane comedunt.
xxiii. Beata terra cuius rex nobilis.

et cuius principes uescuntur in tempore suo.
ad reficiendum et non ad luxuriā. In pigri
ciis humiliabitur contignatio. et in infir
mitate manuum perstillabunt domus. In risū
faciunt panē ac uinum ut epulentur biben
tes. et pecunię obediunt omnia. xxiiii.
In cogitatione tua regi ne detrahas. et in
secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti.
quia aues celi portabunt uocē tuam.
et qui habet pennas annunciabit senten
tiam. xxv. Mitte panem tuum super
transeuntes aquas. quia post multa
tempora inuenies illum. Da partem septē
necnon et octo. quia ignoras quid futu
rum sit mali super terram. Si replete fuerint
nubes. ymbrē supra terram effundent. Si
ceciderit lignum ad austrū aut ad aquilo
nem. in quocumque loco ceciderit ibi erit.
Qui obseruat uentum non seminat. et qui
considerat nubes numquam metet. Quomodo
ignoras que sit uia spiritus. et qua ratione
compingantur ossa in uentre pregnantis.
sic nescis opera dei qui fabricator est omniū.
Mane semina semen tuū. et uespe xxvi.
ne cesset manus tua. quia nescis quid
magis oriatur hoc an illud. et si utrumque
simul melius erit. Dulce lumē et delecta
bile est oculis uidere solem. Si annis mul
tis uixerit homo et in omnibus his letatus
fuerit. meminisse debet tenebrosi tem
poris. et dierum multorum. quia cū uenerint.
uanitatis arguentur preterita. Letare ergo
iuuenis in adolescentia tua. et in bono sit
cor tuū in diebus iuuentutis tuę. et ambula
in uiis cordis tui et in intuitu oculorum
tuorum. et scito quod pro omnibus his addu
cet te deus in iudicium. xxvii. Aufer
iram de corde tuo. et ammoue maliciam
a carne tua. Adolescentia enim et uolup
tas uana sunt. Memento creatoris tui

in diebus iuuentutis tuę antequā ueniat
tempus afflictionis. et appropinquent
anni de quibus dicas non mihi placent.
antequā tenebrescat sol et luna. et stel
lę. et reuertantur nubes post pluuiā. quando
commouebuntur custodes domus. et nu
tabunt uiri fortissimi. et ociose erunt
molentes imminuto numero. et tene
brescent uidentes per foramina. et clau
dent ostia in platea in humilitate
uocis molentis. et consurgent ad uo
cem uolucris. et obsurdescent omnes
filię carminis. excelsa quoque timebunt.
et formidabunt in uia. xxviii. Flore
bit amigdalum. impinguabitur locusta.
et dissipabitur capparis. quia ibit homo
in domū ęternitatis suę. et circuibunt
in platea plangentes. antequā rūpatur
funis argenteus. et recurrat uitta au
rea et conteratur ydria super fontē. et con
fringatur rota super cysternā. et reuer
tatur puluis in terram suā unde erat.
et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum.
Vanitas uanitatum dixit ecclesiastes.
et omnia uanitas. Cumque esset sapi
entissimus ecclesiastes. docuit populū
et enarrauit que fecerat. et inuestigans
composuit parabolas multas. Quesiuit
uerba utilia. et conscripsit sermones rectissimos
ac ueritate plenos. Verba sapientium ut
stimuli. et quasi claui in altum defixi. quę
per magistrorū consilium data sunt a pasto
re uno. His amplius fili mi ne requiras.
faciendi plures libros. nullus est finis. fre
quensque meditatio carnis afflictio est. xxviiii.
Finem loquendi omnes pariter audiamus.
Deum time et mandata eius obserua.
hoc est enim omnis homo. et cuncta que fiunt
adducet deus in iudicium pro omni abscondito.
siue bonum siue malum sit. Explicit

liber ecclesiastes. Incipiunt cantica canticorum. Vox ecclesie.

OSCULETUR ME osculo oris sui. quia meliora sunt ubera tua uino. fraglantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum. ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te. curremus in odore ungentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur in te. memores uberum tuorum super uinum. Recti diligunt te. Vox synagoge. Nigra sum sed formosa filia ierusalem. sicut tabnacula cedar. sicut pellis salemonis. Nolite considerare me quod fusca sim quia decolorauit me sol. Filii matris mee pugnauerunt contra me. posuerunt me custodem in uineis. uineam meam non custodiui. Vox ecclesie ad xpistum. Indica michi quem diligit anima mea. ubi pascas. ubi cubes in meridie. ne uagari incipiam per greges sodalium tuorum. Vox xpi ad ecclesiam. Si ignoras te o pulchra inter mulieres. egredere et abi post uestigia gregum. et pasce edos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis. assimilaui te amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis. collum tuum sicut monilia. Vox amicorum. Murenulas aureas faciemus tibi. uermiculatas argento. Vox ecclesie de xpo. Dum esset rex in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus myrre dilectus meus michi. inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus michi. in uineis engaddi. Vox xpi. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra. oculi tui columbarum.

Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus. lectulus noster floridus. tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia nostra cypressina. Vox xpi. Ego flos campi. et lilium conuallium. Sicut lilium inter spinas. sic amica mea inter filias. Vox ecclesie. Sicut malum inter ligna siluarum. sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quam desideraueram sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam uinariam. ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribus stipate me malis. quia amore langueo. Leua eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adiuro uos filie ierusalem per capreas ceruosque camporum. ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam. quoadusque ipsa uelit. Vox ecclesie. Vox dilecti mei. Ecce iste uenit saliens in montibus. transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque ceruorum. En ipse stat post parietem nostrum. respiciens per fenestras. prospiciens per cancellos. Et dilectus meus loquitur michi. Surge propera amica mea. columba mea. formosa mea. et ueni. Iam enim hyemps transiit. imber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra. tempus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos. uinee florentes dederunt odorem suum. Vox xpi. Surge amica mea. speciosa mea et ueni. columba mea. in foraminibus petre. in cauerna macerie. Ostende michi faciem tuam. sonet uox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis. et facies tua decora. Vox xpi aduersus hereses. Capite nobis uulpes paruulas. que demoliuntur uineas. Nam uinea nostra floruit. Vox ecclesie. Dilectus meus michi et ego illi. qui pascitur inter lilia. donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Reuertere similis esto dilecte mi capree aut hinnulo ceruorum.

sup montes bethel. Vox eccle electe de gen
tib; In lectulo meo pnoctes quesiui quem
diligit anima mea. Quesiui illu. et n inueni.
Surgam et circuibo ciuitate. p uicos et pla
teas queram que diligit anima mea. Que
siui illum. et n inueni. Inuenerunt me uigi
les. qui custodiunt ciuitate. Ecclia de xpo
dicit. Num que dilexit anima mea uidi
stis? Paululum cu ptransisse eos. inueni
que diligit anima mea. Tenui eum nec di
mittam. donec introduca illum in domu
matris mee. et in cubiculu genitricis mee.
Vox xpi. Adiuro uos filie ihrlm. p capre
as ceruosq; campor. ne suscitetis neq;
euigilare faciatis dilectam. donec ipsa ue
lit. Synagoga de ecclia. Que est ista que
ascendit p desertum sicut uirgula fumi.
ex aromatib; myrre et thuris. et uniusi
pulueris pigmentarii? Vox ecclesie. En
lectulum salemonis sexaginta fortes am
biunt ex fortissimis isrl. omnes tenentes
gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuiq;
ensis sup femur suum. propter timores
nocturnos. xpc ecclie dic. Ferculum fecit
sibi rex salemon de lignis lybani. Colum
nas eius fecit argenteas. reclinatorium
aureum. ascensum purpureu. Media
caritate constrauit. propter filias ihrlm.
Vox ecclie de xpisto. Egredimini filie syon
et uidete regem salemone in diademate q
coronauit eum mater sua. in die desponsa
tionis illius. et in die leticie cordis eius.
Vox xpi ad ecclesiam. Quam pulchra es ami
ca mea quam pulchra es. oculi tui colum
barum. absq; eo quod intrinsec latet. Capil
li tui sicut grex capraru. que ascenderunt
de monte galaad. Dentes tui sic grex ton
saru que ascenderunt de lauacro. omnes
gemellis fetib;. et sterilis non est inter
eas. Sicut uitta coccinea labia tua. et

eloquium tuu dulce. Sicut fragmen mali pu
nici. ita gene tue. absq; eo quod intrinsecus
latet. Sicut turris dauid collu tuum. que
edificata e cum ppugnaculis. Mille clipei
pendent ex ea. omnis armatura fortium.
Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree
gemelli. qui pascunt in liliis donec aspiret
dies et inclinent umbre. Vada ad monte
myrre. et ad collem thuris. Tota pul
chra es amica mea. et macula non e in te.
Veni de lybano sponsa mea. ueni de lyba
no ueni. Coronaberis de capite amana. de
uertice sanir et hermon. de cubilib; leonum
de montib; pardoru. Vulnerasti cor meu
soror mea sponsa. uulnerasti cor meum.
in uno oculoru tuoru. et in uno crine colli
tui. Quam pulchre sunt mamme tue so
ror mea sponsa. pulchriora ubera tua uino.
et odor unguentoru tuoru sup omnia a
romata. Fauus distillans labia tua spon
sa. mel et lac sub lingua tua. et odor ue
stimentoru tuoru sicut odor thuris. Hortus
conclusus soror mea sponsa. hortus con
clusus. fons signatus. Emissiones tue
paradysus maloru punicoru. cum pomoru
fructibus. Cypri cum nardo. nardus et cro
cus. fistula et cynamomu. cum uniusis
lignis lybani. Mirra et aloe. cum omib;
primis unguentis. Fons hortorum. puteus
aquaru uiuentiu. que fluunt impetu
de lybano. Xpc ecclie dona spc tribuit.
Surge aquilo et ueni auster. pfla hor
tum meu. et fluent aromata illi. Ecclia
de xpo Veniat dilectus meus in hortu
suu. ut comedat fructu pomoru suoru.
Xpc dicit. Veni in hortu meu soror
mea sponsa. messui murram mea cum
aromatib; meis. Comedi fauu cu melle
meo. bibi uinu meu cum lacte meo. Xpc
ad aplos dic. Comedite amici. bibite et

inebriamini carissimi. Ego dormio: et cor meum uigilat. Vox ecclesie. Vox dilecti mei pulsantis. Aperi michi soror mea. amica mea. columba mea. inmaculata mea: quia caput meum plenum est rore. et cincinni mei guttis noctium. Expoliaui me tunica mea: quomodo induar illa? Laui pedes meos: quomodo inquinabo illos? Vox ecclesie de Christo. Dilectus meus misit manum suam per foramen: et uenter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi ut aperirem dilecto meo. Manus mee stillauerunt myrram: digiti mei pleni myrra probatissima. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat atque transierat. Anima mea liquefacta est ut loquutus est. Quesiui et non inueni illum: uocaui et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circumeunt ciuitatem: percusserunt me et uulnerauerunt me: tulerunt pallium meum michi custodes murorum. Adiuro uos filie iherusalem: si inueneritis dilectum meum. ut nuncietis ei quia amore langueo. Vox synagoge. Qualis est dilectus tuus ex dilecto: o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus ex dilecto: quia sic adiurasti nos? Vox ecclesie ad synagogam de Christo. Dilectus meus candidus et rubicundus: electus ex milibus. Caput eius aurum optimum: come eius sicut elate palmarum. nigre quasi coruus. Oculi eius sicut columbe super riuulos aquarum. que lacte sunt lote: et resident iuxta fluenta plenissima. Gene illius sicut areole aromatum: consite a pigmentariis. Labia eius lilia distillantia myrram primam. Manus eius tornatiles auree: plene iacinctis. Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Crura illius columpne marmoree: que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut libani: electus ut cedri. Guttur illius suauissimum: et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus et iste est amicus meus: filie iherusalem. Vox synagoge ad ecclesiam. Quo abiit dilectus tuus: o pulcherrima mulierum? Quo declinauit dilectus tuus: et queremus eum tecum. Vox ecclesie. Dilectus meus descendit in hortum suum. ad areolam aromatis: ut pascatur in hortis. et lilia colligat. Ego dilecto meo et dilectus meus michi: qui pascitur inter lilia. Vox Christi ad ecclesiam. Pulchra es amica mea: suauis et decora sicut iherusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum: que apparuerunt de galaad. Dentes tui sicut grex ouium: que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici (sic) gene tue: absque occultis tuis. Sexaginta sunt regine et octoginta concubine: et adolescentularum non est numerus. Vna est columba mea perfecta mea: una est matri sue. electa genitrici sue. Viderunt illam filie. et beatissimam predicauerunt: regine et concubine. et laudauerunt eam. Vox synagoge mirantis ecclesiam. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens: pulchra ut luna. electa ut sol: terribilis ut castrorum acies ordinata? Vox ecclesie ad synagogam. Descendi ad hortum nucum ut uiderem poma conuallis: ut inspicerem si floruisset uinea. et germinassent mala punica. Vox synagoge respondit ad ecclesiam. Nesciui. anima mea conturbauit me: propter quadrigas aminadab. Vox consolatoria ecclesie ad synagogam. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere. reuertere. ut intueamur te. Vox synagoge. Quid uidebis in sunamite: nisi choros castrorum? Vox Christi ad ecclesiam.

Quã pulchri sunt gressus tui in calciamtis.
filia principis. Junctura femoꝝ tuoꝝ sicut
monilia. que fabricata sunt manu artifi
cis. Umbilicus tuus crater tornatilis.
numquã indigens poculis. Venter tuus
sicut acervus tritici. uallatus liliis. Duo ube
ra tua sicut duo hinnuli gemelli capree.
Collum tuũ sicut turris eburnea. Oculi
tui sicut piscine in esebon que sunt in
porta filie multitudinis. Nasus tuus si
cut turris lybani que respicit contra damã
cum. Caput tuum ut carmel9. et come
capitis tui sicut purpura regis iuncta ca
nalibꝫ. Quã pulchra es et quã decora
carissima in deliciis. Statura tua assimi
lata ē palme. et ubera tua botris. Vox p
ximi. Dixi. ascendam in palmã. apphendã
fructus ei9. et erunt ubera tua sicut botri
uinee. et odor oris tui sic maloꝝ punicoꝝ.
Guttur tuũ sicut uinũ optimũ. Ecclia
ad xpm dicit. Dignum dilecto meo ad
potandum. labiisq; et dentibꝫ illi9 ad ru
minandum. Ego dilecto meo. et ad me
conuersio ei9. Ueni dilecte mi egrediamur
in agrũ. commoremur in uillis. Mane sur
gamus ad uineas. uideamus si floruit
uinea. si flores fructus parturiunt. si
floruerunt mala punica. ibi dabo tibi
ubera mea. Mandragore dederunt odo
rem in portis nr̃is. Omnia poma noua
et uetera dilecte mi seruaui tibi. Vox pat
archarum de x. Quis m̃ det te fr̃m
meum sugentẽ ubera matris mee. ut
inueniã te foris et deosculer. et iam ne
mo me despiciat. Apprehendam te
et adducã in domũ matris mee. Ibi me
docebis. et dabo t poclm ex uino ꝯdito.
et mustũ maloꝝ granatoꝝ meorum.
Leua ei9 sub capite meo. et dextera illi9
amplexabit me. Vox xpi. Adiuro uos

filie ierlm. ne suscitetis. et euigilare faciatis
dilectã. donec ipsa uelit. Vox synagoge
de ecclia. Que est ista que ascendit de de
serto deliciis affluens. innixa sup dilectũ
suũ. Vox xpi ad synagogam. Sub ar
bore malo suscitaui te. ibi corrupta ē mat
tua. ibi uiolata est genitrix tua. Ecclia ad
xpm. Pone me ut signaculũ sup cor tu
um. ut signaculm sup brachium tuũ. qa
fortis est ut mors dilectio. dura sicut in
fern9 emulatio. Lampades eius. lampades
ignis atq; flammarũ. Aque multe n̄ po
tuerunt extinguere caritatẽ. nec flumina
obruent illã. Si dederit homo omnẽ
substanciã dom9 sue p dilectione. quasi
nichil despiciet eum. Vox xpi de primi
tiua ecclia. Soror nr̃a parua. et ubera non
habet. quid faciemus sorori nr̃e. in die
quando alloquenda ē. Xpc sibi respon
dit. Si murus ē edificemus sup eam pro
pugnacula argentea. si ostiũ ē. compin
gamus illud tabulis cedrinis. Vox ecclie.
Ego mur9 et ubera mea sicut turris. ex
quo facta sum coram eo q̄si pacẽ reppe
riens. Vox synagoge. Vinea fuit pacifi
co in ea que habet populos. tradidit eam
custodib9. uir affert p fructu eius mille
argenteos. Vox xpi. Uinea mea coram
me ē. Mille tui pacifici. et ducenti his q
custodiunt fructus ei9. Vox x ad ecclesiam.
Que habitas in hortis amici auscultant.
fac me audire uocẽ tuã. Vox ecclie ad x
de ei9 diuinitate incomphensibili. Fuge
dilecte mi. et assimilare capree hinnuloq;
ceruoꝝ sup montes aromatum.

Expliciunt cantica canticorum.

Incipiunt capitula libri sapientiae.

I. De diligenda iusticia.
II. Sapientia in maliuolã aiãm n̄ introibit.
III. Custodiendũ a murmuratione et detractione.

IIII. De cogitationibus impiorum.
V. De consilio iudeorum aduersus xpm.
VI. De scis mrib; ſ felicitate uirginum.
VII. Q̄d impii scdm que gesserunt recipient. et de
VIII. Filii adulterorum inconsummati erunt.
VIIII. De dormientib; in xpo n̄ lugendis.
X. De iustorum aduersus persequutores firma constantia.
XI. Item de mrib; q̄d in perpetuum uiuent.
XII. De iudicibus terre.
XIII. Concupiscendos sermones sapientie.
XIIII. Per incorruptionem proximari ad dm.
XV. De proprio natiuitatis ortu salemonis.
XVI. Salemonem accepisse spm sapientie.
XVII. Sapientiam ubiq; attingere.
XVIII. Sapientia attingit a fine usq; ad finem.
XVIIII. Q̄d continens ee nemo possit nisi ds det.
XX. Salemon orat accipe sapientiam.
XXI. Per sapiam sanatos oms qui placuerunt do.
XXII. Per sapiam eductum ppłm isrł de egipto.
XXIII. De sanctis martyrib;. ſ sunt.
XXIIII. Q̄d delinquenti ppło ultrices bestie immisse
XXV. Q̄d ante dm sint oia tanquam gutta roris.
XXVI. Q̄d sps scs suauis sit in omnib;.
XXVII. Potentiam di dare locum penitentie peccatorib;
XXVIII. Bonitatem di cogitandam et spandam misam eius.
XXVIIII. De ydolatris.
XXX. De querentibus dm in opib; eius.
XXXI. Deridendum ydolatrie errorem.
XXXII. Quod in misdia ds disponat omnia.
XXXIII. De adinuentionib; ydolorum et de cultorib; eorum.
XXXIIII. Idolatrie causa nefanda omnia introducta.
XXXV. Q̄d misdia dni sanauerit iustos.
XXXVI. Q̄d mortis et uite solus dns habeat potestatem.
XXXVII. Subsannat inuentores ydolatrie.
XXXVIII. Dedisse dnm escam delectamq; ppło tamq; se.
XXXVIIII. Q̄d creatura do factori suo deseruiat.
XL. Q̄d sermo dni pascat credentes in se.
XLI. Magna ee di iudicia et inenarrabilia.
XLII. Presumptio seua turbat conscientiam.
XLIII. Q̄d scis inter tenebras egipti lux non defuit.
XLIIII. De nocte q̄ percussit ds primogenita egipti.
XLV. Q̄d moyses n̄ uirtute corporis s; fide et
operatione reduxerit ppłm de egipto.
XLVI. Qualiter sc filii isrł de egipto educti.
XLVII. Qualiter ppłs desiderauit carnes. et ac
cepit coturnices. ſ eduxit de egipto.
XLVIII. Quod magnificauerit dns ppłm suum quem

Expliciunt capitula. Incipit liber sapientie.

DILIGITE iustitiam q̄ iudicatis terram. Sentite de dno in bonitate et in simplicitate cordis querite illum. qm inuenitur ab his qui n̄ temptant illum. apparet autem eis q̄ fidem habent in illum. Peruerse enim cogitationes separant a deo. probata autem uirtus corripit insipientes. II. Qm in maliuolam animam n̄ introibit sapientia. nec habitabit in corpore subdito peccatis. Scs enim sps discipline effugiet fictum. et auferet se a cogitationib; que sunt sine intellectu. et corripietur a superueniente iniquitate. Benignus est enim sps sapientie et n̄ liberabit maledictum a labiis suis. qm renum illius testis est ds. et cordis eius scrutator est uerus. et lingue illius auditor. qm sps dni repleuit orbem terrarum. et hoc quod continet omnia scientiam habet uocis. Propter hoc q̄ loquitur iniqua n̄ potest latere. nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationib; enim impii interrogatio erit. sermonum autem illius auditio ad dnm ueniet. ad correptionem iniquitatum illius. qm auris zeli audit omnia. et tumultus murmurationum n̄ abscondetur. III. Custodite ergo uos a murmuratione que nichil prodest. et a detractione parcite lingue. qm responsum obscurum in uacuum n̄ ibit. Os autem quod

mentiť occidit animā. Nolite zelare mor
tē in errore uitę uṙę. neq: acquiratis ꝑdi
tionē in opib; manuū urarum. qm̄ ds̄ mor
tē n̄ fecit. nec letať in ꝑditione uiuorū
Creauit eni ut essent omīa. et sanabiles
fecit nationes orbis terrarū. et n̄ ē in illꝰ
medicamentū exterminij. nec inferorū re
gnum in terra. Justicia eni ꝑpetua et im
mortalis ē. impii autē manib; et uerbis
accersierunt illā. et estimantes illā ami
cam defluxerunt. et sponsiones posuerūt
ad illā. qm̄ digni sunt q sunt ex parte
illꝰ. IIII. Dixerunt eni apud se cogitan
tes n̄ recte; exiguū et cum tedio ē tempꝰ
uitę nr̄ę. et n̄ est refrigeriū in fine ho
minis. et n̄ ē qui agnitꝰ sit reuersus ab
inferis. qa ex nichilo nati sumus. et post
hec erimꝰ tanqm̄ n̄ fuerimus. qm̄ fumꝰ
afflatꝰ ē in naribus nr̄is. et sermo scintil
le ad commouendū cor nr̄m. qm̄ extinctꝰ
cinis erit corpus nr̄m. et sp̄c diffundeť
tanquā mollis aer. et transiet uita nr̄a
tanquā uestigia nubis. et sicut nebula dis
soluet que fugata ē a radijs solis. et calore
illꝰ aggrauata. et nom̄ nr̄m obliuionē
accipiet ꝑ tempꝰ. et nemo memoriā habebit
opum nr̄orum. Umbrę enim transitꝰ est
tempꝰ nr̄m et non ē reuersio finis nr̄i. qm̄
consignata ē et nemo reuertit. Venite ḡ
et fruamur bonis que sunt. et utamur
creatura tanquā in iuuentute celeriter.
Vino p̄cioso et unguentis nos impleamꝰ.
et n̄ preteriat nos flos temporis. Coronemꝰ
nos rosis antequā marcescant. nullū pra
tū sit qd̄ n̄ ꝑtranseat luxuria nr̄a. nemo
ur̄m sit exsors luxurię nr̄ę. Ubiq: lin
quamꝰ signa leticię. qm̄ hec est pars nr̄a.
et hec est sors. V Opprimamꝰ pau
ꝑem iustū. et n̄ parcamꝰ uiduę. nec uete
rani reuereamꝰ canos multi temporis.
Sit autē fortitudo nr̄a lex iniusticie. Qd̄
infirmum est enim inutile inuenit. Cir
cumueniamꝰ ḡ iustū. qm̄ inutilis ē nobis.
et contrariꝰ est opib; nr̄is. et improperat
nobis peccata legis. et diffamat in nos
peccata disciplinę nr̄ę. Promittit se sci
entiā dī habere. et filiū di se nominat.
Factus ē nob in traductionē cogitationū
nr̄arum. grauis ē nobis etiā ad uidendū.
qm̄ dissimilis ē alijs uita illꝰ. et im̄uta
tę sunt uię eiꝰ. Tanquā nugaces estima
ti sumꝰ ab illo. et abstinet se a uijs nr̄is
tanquā ab immundicijs. et prefert nouis
sima iustorum. et glatur patrē dm̄ se ha
bere. Videamꝰ ḡ si sermones illꝰ ueri
sint. et temptemꝰ que uentura sunt illi.
et sciemꝰ que erunt nouissima illius.
Si enim ē uerꝰ filiꝰ dī suscipiet illū. et li
berabit eum de manu contrariorum. Con
tumelia et tormento interrogemꝰ illū. ut
sciamꝰ reuerentiā illꝰ. et ꝓbemꝰ patienti
am illꝰ. Morte turpissima condempnemꝰ
illum; erit eni ei respectꝰ ex sermonibꝰ
illꝰ. Hec cogitauerunt. et errauerunt.
Excecauit eni illos malicia ipsorum. et nes
cierunt sacramenta dī. neq: mercedē spe
rauerunt iusticię. nec iudicauerunt ho
norē animarū sanctorum. qm̄ ds̄ creauit ho
minē inexterminabilē. et ad imaginē suę
similitudinis fecit illū. Inuidia autē
diaboli mors introiuit in orbem terrarum.
Imitantur autē illū. qui sunt ex parte illꝰ.
Iustorū autē animę in manu dī sunt. VI.
et n̄ tanget illos tormentū mortis. Visi
sunt oculis insipientiū mori. et estimata
ē afflictio exitꝰ illorum. et ab itinere iusto abierūt in
exterminiū. et qd a nob ē exterminij. illi autē st in
pace. Et si corā hominib; tormenta passi sunt.
spes illorum inmortalitate plena ē. In pau
cis uexati. in multis bene disponentur.

qm̄ ds temptauit illos. et inuenit illos
dignos se. Tanquā aurū in fornace pba
uit illos. et quasi holocaustū hostie acce
pit illos. et in tempore erit respectus il
loꝝ. Fulgebunt iusti. et tanquā scintille
in harundineto discurrent. Judicabunt
nationes et dominabunt populis. et regna
bit dn̄s illoꝝ in ppetuū. Qui confidunt
in dn̄o intelligent ueritatē. et fideles in
dilectione acquiescent illi. qm̄ donum et
pax ē electis illius. vii. Impii autē
scdm̄ que cogitauerunt correptionē habe
bunt. qui neglexerunt iustū et a dn̄o recesserunt.
Sapientiā enī et disciplinā qui abicit infe
lix ē. et uacua ē spes illoꝝ. et labores
sine fructu. et inhabitabilia opa illoꝝ sē.
Mulieres illoꝝ insensate sunt. et nequis
simi filii eoꝝ. Maledicta creatura eoꝝ. qm̄
felix sterilis et icoinquinata. que n̄ sci
uit thorū in delicto. habebit fructū in
respectione animarū scārum. et spado q
n̄ opatus ē p manꝰ suas iniquitatē. nec
cogitauit aduersꝰ dn̄m nequissima. Dabit
enim illi fidei donū electū. et sors in tē
plo dn̄i acceptissima. Bonoꝝ enim laboꝝ
gloriosꝰ ē fructus. et que non concidit radix
sapientie. viii. Filii autē adulteroꝝ
in consummatione erunt. et ab iniquo tho
ro semen exterminabit. Et si quidē longe
uite erunt. in nichilū computabunt. et
sine honore erit nouissima senectus illoꝝ.
Et si celerius defuncti erunt n̄ habebt
spem. nec in die agnitionis allocutionē.
Nationes enī iniquę dire sūt consummati
onis. O quā pulchra ē casta generatio cū
caritate. Jmmortalis enī ē memoria illꝰ.
qm̄ et apud dn̄m nota ē. et apud homines.
Cum psens ē imitant illā. et desiderant
eam cū se duxerit. et in ppetuū coronata
triumphat. incoinquinatorū certaminū

premiū uincens. Multigena autē impioꝝ
multitudo n̄ erit utilis. et spuria uitulā
mina n̄ dabunt radices altas. nec stabile
firmamentū collocabunt. Et si in ramis in tē
pore germinauerint. infirmiter posita a uen
to cōmouebunt. et a nimietate uentoꝝ
eradicabunt. Confringent enim rami incon
summati. et fructus illoꝝ inutiles. et acer
bi ad manducandum. et ad nichilū apti.
Ex iniquis enim omnes filii qui nascuntur
testes sunt nequicię aduersus parentes.
in interrogatione sua. viiii. Iustus autē
si morte preoccupatꝰ fuerit. in refrigerio
erit. Senectꝰ enim uenerabilis ē n̄ diuturna.
neq; numero annoꝝ computata. Cani enī
sunt sensꝰ hominis. et etas senectutis uita
inmaculata. Placens dō factus dilectus.
et uiuens inter peccatores translatꝰ ē. Raptꝰ
ē ne malicia mutaret intellectū illꝰ. aut
fictio deciperet animā illꝰ. Fascinatio enī
nugacitatis obscurat bona. et inconstantia
concupiscentię transuertit sensū sine malicia.
Consummatꝰ in breui expleuit tempora
multa. propter hoc ppeauit educere illū
de medio iniquitatū. Populi autē uidentes
et n̄ intelligentes nec ponentes in pcordiis
talia. qm̄ grā dī et misericordia in scōs illꝰ.
et respectus in electos illꝰ. Condemnat
autē iustus mortuus uiuos impios. et iu
uentꝰ celeriꝰ consummata longam uitā
iniusti. Videbunt enim finē sapientis. et
n̄ intelligent quid cogitauerit de illo ds.
et quare muniuit illū dn̄s. Videbūt enī
et contempnent. illos autē dn̄s irridebit.
Et erunt posthec decidentes sine honore.
et in contumelia inter mortuos in ppetuū.
qm̄ dirumpet illos inflatus sine uoce.
et cōmouebit illos a fundamentis. et usq;
ad supremū desolabunt. et erunt ge
mentes. et memoria illoꝝ peribit. Venient

in cogitatione peccatorum suorum timidi. et tra
ducent illos ex adverso iniquitates ipsorum. x
Tunc stabunt iusti in magna constantia
adversus eos qui se angustiaverunt. et
qui abstulerunt labores illorum. Videntes tur
babuntur timore horribili. et mirabuntur
in subitatione insperate salutis. dicentes
intra se penitentiam agentes. et pre angu
stia spiritus gementes. Hi sunt quos habuimus
aliquando in derisum. et in similitudi
nem improperii. Nos insensati vitam illorum esti
mabamus insaniam. et finem illorum sine ho
nore. Quomodo ergo computati sunt inter filios
dei. et inter sanctos sors illorum est. Ergo erravimus
a via veritatis. et iustitie lumen non luxit
nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis.
Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis.
et ambulavimus vias difficiles. viam autem domini
ignoravimus. Quid nobis profuit superbia. aut
divitiarum iactantia quid contulit nobis.
Transierunt omnia illa tamquam umbra. et
tanquam nuncius percurrens. et tamquam navis
que pertransit fluctuantem aquam. cuius cum
pertransierit non est vestigium invenire. neque se
mitam carine illius in fluctibus. aut avis que
transvolat in aere. nullum invenitur argumen
tum itineris illius. sed tantum sonitus est alarum
verberans levem ventum. et scindens per vim
itineris aerem. commotis alis transvolavit.
et post hoc nullum signum invenitur itineris
illius. aut tanquam sagitte emisse in locum
destinatum. divisus aer continuo in se reclusus
est. ut ignoretur transitus illius. sic et nos nati
continuo desivimus esse. et virtutis quidem
nullum signum valuimus ostendere. in malignitate
autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt
in inferno hi qui peccaverunt. quoniam spes impii
tanquam lanugo est que a vento tollitur. et tan
quam spuma gracilis que a procella dispergitur.
et tanquam fumus qui a vento diffusus est.

et tanquam memoria hospitis unius diei pretere
untis. xi. Iusti autem in perpetuum
vivent. et apud dominum est merces eorum. et cogi
tatio illorum apud altissimum. Ideo accipient
regnum decoris. et diadema speciei de ma
nu domini. quoniam dextera sua teget eos. et bra
chio suo defendet illos. Accipiet armaturam
zelus illius. et armabit creaturam ad ultionem
inimicorum. Induet pro torace iustitiam. et ac
cipiet pro galea iudicium certum. Sumet
scutum inexpugnabile equitatem. acuet autem
duram iram in lanceam. et pugnabit cum
illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt
directe emissiones fulgurum. et tanquam
a bene curvato arcu nubium extermina
buntur. et ad certum locum insilient. et a pe
trosa ira plene mittentur grandines. et
scandescet in illos aqua maris. et flumina
concurrent duriter. Contra illos stabit
spiritus virtutis. et tanquam turbo venti divi
det illos. et ad heremum perducet omnem ter
ram iniquitatis illorum. et malignitas evertet sedes
potentium. Melior est sapientia quam vires.
et vir prudens magis quam fortis. xii
Audite ergo reges et intelligite. discite iudi
ces finium terre. Prebete aures vos qui con
tinetis multitudines. et placetis vobis
in turbis nationum. quoniam data est a domino po
testas vobis et virtus ab altissimo. qui inter
rogabit opera vestra. et cogitationes scruta
bitur. quoniam cum essetis ministri regni illius
non recte iudicastis. neque custodistis legem iu
stitie. neque secundum voluntatem dei ambula
stis. Horrende et cito apparebit vobis.
quoniam iudicium durissimum his qui presunt
fiet. Exiguo enim conceditur misericordia. poten
tes autem potenter tormenta patientur. Non
enim subtrahet personam cuiusquam dominus. nec
verebitur magnitudinem cuiusquam. quoniam pu
sillum et magnum ipse fecit. et equaliter

cura est illi. pro omnibus. fortioribus autem fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei. ut discatis sapientiam. et non excedatis. Qui enim custodierint iusticiam iuste iustificabuntur. et qui didicerint ista invenient quid respondeant. xiii. Concupiscite ergo sermones meos. diligite illos et habebitis disciplinam. Clara est et que numquam marcescet sapientia. et facile videtur ab his qui diligunt eam. et invenietur ab his qui querunt illam. Preoccupat qui se concupiscunt. ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilaverit ad illam non laborabit. assidentem enim illam in foribus suis inveniet. Cogitare ergo de illa sensus est consummatus. et qui vigilaverit propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se ipsa circuit querens. et in viis ostendit se illis hylariter. et in omni [hole] providentia occurret illis. Inicium enim illius verissima est disciplinae concupiscentia. Cura ergo disciplinae dilectio est. et dilectio custodia legum illius est. Custoditio autem legum. consummatio incorruptionis est. xiiii. Incorruptio autem facit esse proximum deo. Concupiscentia itaque sapientiae. adducit ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus et sceptris reges populi. diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen iusticiae. omnes qui preestis populis. Quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit referam. et non abscondam a vobis sacramenta dei. sed ab inicio nativitatis investigabo. et ponam in lucem scientiam illius. et non preteribo veritatem. neque cum invidia tabescente iter habebo. quoniam talis homo non erit particeps sapientiae. Multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum. et rex sapiens populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos. et proderit vobis.

xv. Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus et ex genere terreno illius qui prior factus est. et in ventre matris figuratus sum caro. Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine. ex semine hominis et delectamento somni conveniente. et ego natus accepi communem aerem. et in similiter factam decidi terram. Primam vocem similem omnibus emisi plorans. in involumentis nutritus sum et curis magnis. Nemo enim ex regibus habuit aliud nativitatis inicium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam. et similis exitus. xvi. Propter hoc optavi et datus est michi sensus. et invocavi et venit in me spiritus sapientiae. et preposui illam regnis et sedibus. et divicias nichil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem preciosum. quoniam omne aurum in comparatione illius harena est exigua. et tamquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam. et proposui pro luce habere illam. quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem michi omnia bona pariter cum illa. et innumerabilis honestas per manus illius. Et letatus sum in omnibus. quoniam antecedebat me ista sapientia. et ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam sine fictione didici et sine invidia communico bonis illius. et honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus. quo qui usi sunt. participes facti sunt amicitiae dei. propter disciplinae dona commendati. Michi autem dedit deus dicere ex sententia. et presumere digna horum que dantur. quoniam et ipse dux est sapientiae. et sapientium emendator. In manu enim illius et nos et sermones nostri. et omnis sapientia. et operum scientia disciplina. Ipse enim dedit michi horum que sunt scientiam veram. ut sciam dispositionem orbis terrarum. et virtutes elementorum. inicium et consummationem et me

dietate temporū. uicissitudinū pmutati
ones. et consummationes tēporū. moꝝ
mutationes. et diuisiones temporum.
anni curs⁹ et stellarum dispositiones. na
turas animaliū. et iras bestiarū. uim
uentoꝝ. et cogitationes hominū. diffe
rentias arborū. et uirtutes radicum. et
quecūq; sunt absconsa. et inprouisa didici.
Omniū enim artifex docuit me sapientiā.
Est enī in illa sps̄ intellectus. scs̄. unic⁹.
multiplex. subtilis. mobilis. disert⁹. inco
inquinat⁹. certus. suauis. amans bonū.
acut⁹. qui nichil uetat. et q̄ benefaciat.
human⁹. benign⁹ stabilis. cert⁹. secur⁹. omnē ha
bens uirtutē. omnia pspiciens. et q̄ capiat
om̄s sps̄ intelligibiles. mund⁹. subtilis.
Omnib; enim mobilib; mobilior ē sapientia.
Attingit autē ubiq; et capit ppter x vii.
suā munditiā. Vapor ē enī uirtutis dī. et
emanatio quedā ē claritatis om̄ipotentis
dī sincera. et ideo nichil inquinatū in illā
incurrit. Candor ē enī lucis etne. et specu
lum sine maclā dī maiestatis. et imago bo
nitatis ill⁹. Et cum sit una om̄ia potest.
et pmanens in se om̄ia innouat. et p na
tiones in animas scās se transfert. Ami
cos dī et pphetas c̄stituit. Neminē enī
diligit ds̄. nisi in quo sapientia inhabitat.
Est enim hec speciosior sole. et sup omnē
stellarū disposicionē luci comparata inue
nit prior. Illi enī succedit nox. Sapientia
autē uincit maliciā. x viii. Attingit
g̊ a fine usq; ad finē fortit̄. et disponit
omnia suauitē. Hanc amaui et exq̄siui
a iuuentute mea. et quesiui m̄ sponsā
assumere. et amator factus sum formē
ill⁹. Generositatē ill⁹ glificat. contuber
niū habens dei. Sz et omniū dn̄s dilexit
illā. Doctrix ē enim discipline dī. et ele
ctrix opum ill⁹. Et si diuicie appetunt

in uita. quid sapientia locuplet⁹. que om̄ia
opatur. Si autē sens⁹ opat̄. quis hoꝝ
que sunt magis quā illa ē artifex. Et
si iusticiā quis diligit. labores huius
magnas habent uirtutes. Sobrietatem
enim et sapientiā docet. et iusticiā. et
uirtutē. quib; utili⁹ nichil ē. in uita ho
minib;. Et si multitudinē sciencie deside
rat quis. scit pterita. et de futuris esti
mat. Scit uersucias sermonū. et disso
lutiones argumentoꝝ. signa et monstra
scit antequā fiant. et euent⁹ temporū et
seclorum. Proposui g̊ hanc adducere m̄
ad conuiuendū. sciens qm̄ communicabit
mecū de bonis. et erit allocutio cogitati
onis et tedii mei. Habebo ppter hanc cla
et honorē ritatē ad turbas. apud seniores et iuuenis.
Acutus inueniar in iudicio. et in conspe
ctu potentiū admirabilis ero. et
facies pncipum mirabunt̄ me. Tacentē
me sustinebunt. et loquentē me respicient.
et sermocinante me plura. man⁹ ori suo
imponent. Ppterea habebo p hanc im
mortalitatē. et memoriā eternā his qui
post me futuri sunt relinquā. Disponā
populos. et nationes m̄ subdite erunt.
Timebunt me audientes reges horren
di. in multitudine uidebor bon⁹. et in
bello fortis. Intrans in domū meā conqui
escam cum illa. Non enī habet amaritudi
nē conuersatio ill⁹. nec tediū conuictus ill⁹.
sz leticiā et gaudiū. Hec cogitans apud
me. et cōmemorans in corde meo. qm̄ im̄or
talitas ē in cogitatione sapientie. et in a
micitia ill⁹ delectatio bona. et in opibus
manuū ill⁹ honestas sine defectione. et
in certamine loquele ill⁹ sapientia. et pre
claritas in communicatione sermonū ip
si⁹. circuibā querens ut m̄ illā assumerē.
Puer autē eram ingenios⁹. et sortitus sum

anima bona. iiii. xv. Et cum essem magis bo
nus: ueni ad corpus incoinquinatum. Et ut
sciui quoniam aliter non possum esse continens nisi
deus det. et hoc ipsum erat sapientie scire
cuius esset hoc donum: adii dominum et deprecatus
sum illum. et dixi ex totis precordiis meis: xx.
Deus patrum meorum et domine misericordie tue. qui fe
cisti omnia uerbo tuo. et sapientia tua constitui
sti hominem ut dominetur creature que a te
facta est. ut disponat orbem terrarum in equi
tate et iustitia. et in directione cordis iudici
um iudicet. da michi sedium tuarum assistricem
sapientiam. et noli me reprobare a pueris
tuis: quoniam ego seruus tuus et filius ancille
tue sum. homo infirmus et exigui temporis:
et minor ad intellectum iudicii et legum. Et
siquis erit consummatus inter filios hominum:
si abfuerit ab illo sapientia tua: in nichilum
computabitur. Tu me elegisti regem populo
tuo: et iudicem filiorum tuorum et filiarum tuarum.
Et dixisti edificare templum in monte sancto
tuo. et in ciuitate habitationis tue aram.
similitudinem tabernaculi sancti tui quod prepara
sti ab initio: et tecum sapientia que no
uit opera tua. que et affuit tunc cum orbem
terrarum faceres: et sciebat quid placitum esset
oculis tuis. et quid directum in preceptis tuis.
Mitte illam de sanctis celis tuis. et mitte illam
a sede magnitudinis tue. ut mecum sit. et
mecum laboret: et sciam quid acceptum sit
apud te. Scit enim illa omnia et intelligit:
et deducet me in operibus meis sobrie. et custo
diet me in sua potentia. et erunt accepta opera
mea: et disponam populum tuum iuste et
ero dignus sedium patris mei. Quis enim
hominum poterit scire consilium dei? Aut
quis poterit cogitare quid uelit dominus? Co
gitationes enim mortalium timide: et incerte
prouidentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur
aggrauat animam. et deprimit terrena inha
bitatio sensum multa cogitantem: et dif
ficile estimamus que in terra sunt. et que
in prospectu sunt inuenimus cum labore.
Que autem in celis sunt: quis inuestigabit?
Sensum autem tuum quis sciet nisi tu
dederis sapientiam. et miseris spiritum sanctum tu
um de altissimis: et sic correcte sunt semite
eorum qui in terris sunt. et que tibi placent di
dicerunt homines? Nam per sapientiam sana
ti sunt quicumque placuerunt tibi domine a prin
10 cipio. xxi. Hec illum qui primus formatus factus est
a deo pater orbis terrarum. cum solus esset
creatus de limo terre custodiuit. et eduxit
illum a delicto suo: et dedit illi uirtutem
continendi omnia. Ab hac recessit iniustus
in ira sua: per iram homicidii fraternitas deperiit.
Propter quod cum aqua deleret terram.
iterum sanauit sapientia: per contemptibile
lignum iustum gubernans. Hec et in con
sensu nequitie cum se nationes contu
lissent. sciuit iustum et seruauit sine
querela deo: et in filiis misericordiam fortem
custodiuit. Hec iustum a pereuntibus im
piis liberauit fugientem. descendente ig
ne in pentapoli. quibus in testimonium nequitie
fumigabunda constat deserta terra: et
incerto tempore fructus habentes arbores.
et incredibilis anime memoria stans fig
mentum salis. Sapientiam enim pretereun
tes non tantum in hoc lapsi sunt. ut ig
norarent bona. sed et insipientie sue re
liquerunt hominibus memoriam: ut in
his que peccauerunt nec latere potuissent.
Sapientia autem hos qui se obseruant a
doloribus liberauit. Hec autem profugum ire
fratris iustum deduxit per uias rectas. et osten
dit illi regnum dei: et dedit illi scientiam
sanctorum. Honestauit illum in laboribus: et com
pleuit labores illius. In fraude circumue
nientium illi affuit: et honestum fecit illum.

custodiuit illu ab inimicis. et a seducto
rib; tutauit eum. et certam forte dedit
illi ut uinceret. et sciret qm omniu po
tentior e sapientia. Hec uenditu iustu
n dereliquit. s; a peccatorib; liberauit
illu. Descenditq; cum illo in fouea. et i
uinculis n dereliquit illu. donec afferret
illi sceptru regni. et potentia adusus eos
qui illu depmebant. Et mendaces ostendit
qui maculauerunt ipsum. et dedit illi cla
ritate etnam. Hec populu iustu et semen
sine querela liberauit a nationib; que il
lum compmebant. Intrauit in animam
serui dni. et stetit contra reges horrendos
in portentis et signis. et reddidit iustis
mercede laboru suor. et deduxit illos in
uia mirabili. et fuit illis in uelamento diei.
et in luce stellar nocte. Transtulit illos
mare rubrum. et transuexit p aqua nimia.
Inimicos aute illor demersit in mare. et
ab altitudine inferor eduxit illos. xxii.
Ideo iusti tulerunt spolia impior. et decan
tauerunt dne nomen scm tuu. et uictricem
manum tua laudauerunt pariter. qm sa
pientia aperuit os mutor. et linguas infan
tiu fecit disertas. Direxit opa illor in ma
nib; pphete sci. Iter fecerunt p deserta que
n habitabant. et in locis secretis fixerunt
casas. Steterunt contra hostes. et de inimi
cis se uindicauerunt. Sitierunt et inuoca
uerunt te. et data e illis de petra altissima
aqua. et requies sitis de lapide duro. Per
que enim penas passi sunt inimici illoru.
a defectione potus sui. et cum habundarent
filii isrl letati sunt. p hec cum illis deesent.
bene cum illis actum e. Nam p fonte q
dem sempiterni fluminis. humanu sangui
nem dedisti iniustis. Qui cu minuerentur
in traductione infantiu occisor. dedisti
illis habundante aqua insperate. ostendens
p sitim que tunc fuit quemadmodu tuos ex
altares. et adusarios illor necares. Cu eni tep
tati sunt. et quide cum misericordia disci
plina accipientes. scierunt quemadmodum
cum ira iudicati impii tormenta paterent.
Hos quidem tanqua pater monens pba
sti. illos aute tanqua durus rex interrogans
condemnasti. Absentes eni et psentes simi
liter torquebantur. Duplex enim illos acce
perat tedium. et gemitus cum memoria
preteritor. Cum enim audirent p sua tormta
bene secum agi. commemorata sunt dnm.
ammirantes in fine exitus. Que enim
in expositione praua pjectum deriserunt
in fine euentus mirati sunt. n similiter
iustis faciens. A cogitationib; aute insi
satis iniquitatis illor. xxiii. Quod
qdam errantes colebant mutos serpentes
et bestias sup uacuas. inmisisti illis mul
titudine mutor animalium in uindicta.
ut scirent quia p que peccat quis. p hec et
torquetur. Non enim impossibilis erat
omnipotens manus tua que creauit orbe terrar
ex materia inuisa. inmittere illis multi
tudine ursor. aut audaces leones. aut
noui generis ira plenas et ignotas besti
as. aut uapore igneum spirantes. aut
odorem fumi pferentes. aut horrendas
ab oculis scintillas emittentes. quaru
non solu lesura poterat illos exterminare
sed et aspectus p timore occidere. Sed et si
ne his uno spu occidi poterant. psequu
tione passi ab ipsis factis suis. et dispsi p
spm uirtutis tue. sed omnia in mensura.
et numero et pondere disposuisti. Multu
enim ualere tibi soli superat semp. et uir
tuti brachii tui quis resistet. xxiiii.
Quasi tanqua momentu staterae. sic ante
te e orbis terrarum. et tanqua gutta
roris antelucani que descendit in terram.

Sed misereris omnium quia omnia potes. et dissi
mulas peccata hominum propter penitentiam.
Diligis enim omnia que sunt. et nichil odisti
eorum que fecisti. nec enim odiens aliquid
constituisti aut fecisti. Quomodo autem pos
set permanere aliquid nisi tu voluisses. aut
quod a te vocatum non esset conservaretur.
Parcis autem omnibus. quoniam tua sunt domine.
qui animas amas. xxiiii. O quam
bonus es domine. et suavis spiritus tuus in no
bis. Ideoque hos qui exerrant partibus corripis.
et de quibus peccant ammones. et alloque
ris. ut relicta malicia credant in te domine.
Illos enim antiquos inhabitatores sancte
tue terre odiens quos exhorruisti quoniam
odibilia tibi opera faciebant. per medicamina
et sacrificia iniusta. filiorum suorum necato
res sine misericordia. et comestores viscerum
hominum. et devoratores sanguinis
a medio sacramento tuo. et auctores pa
rentum animarum inauxiliatarum. voluisti
perdere per manus parentum nostrorum. ut
dignam perciperent peregrinationem puerorum
dei. que tibi omnium carior est terra. Sed et
his tamquam hominibus pepercisti. et misisti
antecessores exercitus tui vespas. ut illos
paulatim exterminarent. non quia im
potens eras in bello subicere impios
iustis. aut bestiis sevis. aut verbo duro.
simul exterminare. sed partibus simul iudi
cans dabas locum penitentie. non ignorans
quoniam iniqua est natio eorum. et naturalis
malicia eorum. et quoniam non poterat mutari co
gitatio eorum in perpetuum. Semen enim
erat maledictum ab initio. nec timens
aliquem. veniam dabas peccatis eorum.
Quis enim dicet tibi quid fecisti. aut
quis stabit contra iudicium tuum. aut
quis in conspectu tuo veniet vindex ini
quorum hominum. Aut quis tibi impu
tabit. si nationes perierint quas tu fecisti.
Nec enim est alius deus quam tu cui
cura est de omnibus. ut ostendas quoniam non iniuste
iudicas. neque rex neque tyrannus in conspe
ctu tuo inquirent de his quos perdidisti.
Cum sis ergo iustus iuste omnia disponis.
ipsum quoque qui non debet puniri conde
mnas. et exterum estimas a tua virtute. Vir
tus enim tua iusticie initium est. et ob hoc
quod omnium dominus es. omnibus te parcere fa
cis. Virtutem enim ostendis tu his. qui non
credunt esse in virtute consummatus. et
hos qui te nesciunt in audacia traducis.
Tu autem dominator virtutis cum xxv.
tranquillitate iudicas. et cum magna
reverentia disponis nos. Subest enim tibi
cum volueris posse. Docuisti autem populum
tuum per talia opera. quoniam oportet esse iustum
et humanum. et bone spei fecisti filios
tuos. quoniam iudicans das locum in peccatis
penitentie. Si enim inimicos servorum tuo
rum et debitos morti cum tanta cru
ciasti attentione. et liberasti dans tempus
et locum per que possent mutari a malicia.
cum quanta diligentia iudicas filios tuos.
quorum parentibus iuramenta et conventi
ones dedisti bonarum promissionum.
Cum ergo nobis disciplinas das. inimicos nostros
multipliciter flagellas. ut bonitatem tuam
cogitemus iudicantes. et cum de nobis iu
dicatur speremus misericordiam tuam. xxvi.
Unde et illis qui in vita sua insensate
et iniuste vixerunt. per hec que coluerunt
dedisti summa tormenta. Etenim in
erroris via diucius erraverunt deos esti
mantes hec que in animalibus sunt
supervacua. infantium insensatorum mo
re viventes. propter hoc tamquam
pueris insensatis iudicium in derisum
dedisti. Qui autem ludibriis et increpati

omnibus non sunt correpti. dignum dei iudicium experti sunt. In his enim que patiebantur moleste ferebant. in quibus patientes indignabantur. Per hec quos putabant deos in ipsis cum exterminarentur. uidentes illum quem olim negabant se nosse. deum uerum agnouerunt. Propter quod et finis condempnationis illorum ueniet super illos. XXVII

Vani sunt autem omnes homines in quibus non est scientia dei. et de his que uidentur bona non potuerunt intelligere eum qui est. neque operibus attendentes agnouerunt quis esset artifex. sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem aut girum stellarum aut nimiam aquam. aut solem aut lunam rectores orbis terrarum deos putauerunt. Quorum si specie delectati deos putauerunt. sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator hec omnia constituit. Aut si uirtutem et opera eorum mirati sunt. intelligant ab ipsis quoniam qui hec constituit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creature cognoscibiliter poterit horum creator uideri. Sed tamen adhuc in his minor est querela. Et hi enim fortassis errant. deum querentes et uolentes inuenire. Etenim cum in operibus illius conuersentur. inquirunt et persuasum habent. quoniam bona sunt que uidentur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent estimare seculum. quomodo huius dominum non facilius inuenerunt. XXVIII

Infelices autem sunt et inter mortuos spes illorum est. qui appellauerunt deos opera manuum hominum. aurum et argentum artis inuentionem et similitudines animalium. uel lapidem inutilem. opus manus antique. aut siquis artifex faber de silua lignum rectum secauerit. et huius docte eradat omnem corticem. et arte sua usus diligenter fabricet uas utile in conuersatione uite. reliquias autem eiusdem operis ad preparationem esce abutatur. et reliquum horum quod ad nullos usus facit. lignum curuum et uerticibus plenum sculpat diligenter per uacuitatem suam. et per scientiam artis sue figuret illud. et assimilet illud imagini hominis. aut alicui ex animalibus illud similet [+ comparet]. perliniens rubrica. et rubicundum faciens fuco colorem illius. et omnem maculam que est in illo perliniens et faciat ei dignam habitationem in pariete ponens illud. et confirmans ferro ne forte cadat. prospiciens illi sciens quoniam non potest se adiuuare. imago enim est. et opus est illi adiutorium. et de substantia sua et filiis suis. et de nuptiis uotum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est. et pro sanitate quidem infirmum deprecatur. et pro uita mortuum rogat. et in adiutorium inutilem uocat. et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest. et de acquirendo et de operando. et de omnium rerum euentu. petit ab eo qui in omnibus inutilis est. Iterum alius nauigare cogitans. et per feros fluctus incipiens iter agere. ligno portante se fragilius lignum inuocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitauit. et artifex sapientia fabricauit sua. Tua autem pater gubernat prudentia. quoniam dedisti et in mari uiam. et inter fluctus semitam firmissimam. ostendens quoniam potens es ex omnibus sanare. etiam si sine rate quis adeat. Sed ut non essent uacua sapientie tue opera. propter hoc

etiam et exiguo ligno credunt homines
animas suas. et transeuntes mare per ratē
liberati sunt. Ab initio enim cum perirent
superbi gygantes. spes orbis terrarum ad
ratem confugiens remisit seculo semen
natiuitatis. que manu tua erat guber
nata. Benedictum ē enim lignum p quod
fit iusticia. p manus autē quod ydolum
maledictum ē. et ipsum et qui fecit il
lud. quia ille quidem operatus est.
illud autem cum eēt fragile ds cogno
minatus est. Similiter autem odio sunt
dō. impius et impietas eius. Etenim
quod factum est. cum illo qui fecit tor
menta patietur. Propter hoc et ydo
lis nationum n̄ erit respectus. qm̄ crea
ture dī in odium facte sunt. et in temp
tationem animis hominum. et in musci
pulam pedibus insipientium. Initium
enim fornicationis ē exquisitio ydolorum.
et adinuentio illorum corruptio uite ē.
Neque enim erant ab initio. neque erunt
in perpetuum. Superuacuitas enim homi
num hoc aduenit in orbe terrarū.
et ideo breuis illorum finis inuentus
est. Acerbo enim luctu dolens pater.
cito sibi rapti filii fecit imaginem. et illū
qui tunc homo mortuus fuerat.
nunc tanquā deum colere cepit. et con
stituit inter seruos suos sacra et sacri
ficia. Deinde interueniente tempore con
ualescente iniqua consuetudine. hic er
ror tanquam lex custoditus ē. et tyran
norum imperio colebantur figmenta.
Et hos quos palam honorare non
poterant homines propter quod lon
ge eēnt. e longinquo figuram illorum al
latam. euidentem imaginem regis quē
honorare uolebant fecerunt. ut illū
qui aberat tanquam presentem colerent

sua sollicitudine. Prouexit autē ad horū
culturam et hos qui ignorabant artificis
eximia diligentia. Ille etenim uolens plus
placere illi qui se assumpsit. elaborauit
arte sua ut similitudinē in melius figu
raret. Multitudo autē hominum ab
ducta p speciem corporis. eum q ante
tempus tanquam homo honoratus
fuerat. nunc ut deum adorauerunt.
Et hec fuit uite humane deceptio. qm̄
aut affectui aut regibus deseruientes
homines incommunicabile nomen la
pidibus et lignis imposuerunt. Et n̄
suffecerat errasse eos circa dei scientiā.
sed et in magno uiuentes inscientie bel
lo. tot et tam magna mala pacem appel
lant. Aut enim filios suos sacrificantes
aut obscura sacrificia facientes. aut in
sanie plenas uigilias habentes. neque uitā
neque nuptias mundas iam custodiunt.
sed alius alium p inuidiam occidit. aut
adulterans contristat. et omnia commix
ta sunt. sanguis. homicidium. furtum
et fictio. corruptio. infidelitas turbatio.
et periurium. tumultus. bonorum dn̄i
immemoratio. animarum inquinatio.
natiuitatis immutatio. nuptiarum in
constantia. inordinatio mechie. et impu
dicitie. Infandorum enim ydolorum cul
tura. omnis mali causa ē et initium et
finis. Aut enim dum letantur insaniunt.
aut uaticinantur falsa. aut uiuunt iniuste.
aut peierant cito. Dum enim confidunt
in ydolis que sunt sine anima. male
iurantes noceri se non sperant. Utraque
ergo illis euenient digne. qm̄ male sen
serunt de deo. attendentes ydolis. et in
iuste iurauerunt in dolo. contempnen
tes iusticiam. Non enim iurantium
uirtus ē. sed peccantium pena p ambu

lat semper in iustorum preuaricatione. XXVIIII
Tu autem deus noster suauis et uerus es.
patiens et in misericordia disponens omnia.
Etenim si peccauerimus tui sumus. sci
entes magnitudinem tuam. et si non
peccauerimus. scimus quoniam apud te sumus
computati. Nosse enim te consummata
iusticia est. et scire iusticiam et uirtutem
tuam. radix est immortalitatis. XXX.
Non enim in errorem induxit nos homi
num male artis excogitatio. nec umbra
picture labor sine fructu. effigies sculp
ta per uarios colores. cuius aspectus in
sensato dat concupiscentiam. et diligit
mortue imaginis effigiem sine anima.
sunt morte
Malorum amatores digni. qui spem in tali
bus habent. et qui faciunt eos. et qui di
ligunt. et qui colunt. Sed et figulus mol
lem terram premens laboriose fingit ad
usus nostros. unumquodque uas. et de eodem
luto fingit que munda sunt in usum
uasa. similiter et que his sunt contra
ria. Horum autem uasorum quis sit usus iu
dex est figulus. et cum labore uano deum
fingit. de eodem luto ille qui paulo ante
de terra factus fuerat. et post pusillum se
ducit unde et acceptus est. repetitus debitum
anime quem habebat. Sed illi cura non quia
laboraturus est. nec quoniam breuis uita illi est.
sed concertat aurificibus et argentariis. Sed
et erarios imitatur. et gloriam profert. quoniam res
superuacuas fingit. Cinis enim est cor eius. et
terra superuacua spes illius et luto uilior
uita illius. quoniam ignorauit qui se finxit.
et qui inspirauit illi animam que operatur.
et qui insufflauit ei spiritum uitalem. Sed estima
uerunt ludum esse uitam nostram. et conuer
sationem uite compositam ad lucrum. et
oportere undecumque etiam ex malo acqui
rere. Hic enim super omnes scit se delinquere.

qui ex terre materia fragilia uasa et sculp
tilia fingit. Omnes enim insipientes et
infelices supra modum anime superbi sunt.
inimici populi tui. et imperantes illi.
Quoniam omnia ydola nationum estimauerunt
deos. quibus neque oculorum usus est ad uiden
dum. neque nares ad percipiendum spiritum.
neque aures ad audiendum. nec digiti
manuum ad tractandum. Sed et pedes eorum
pigri ad ambulandum. Homo enim fecit
illos. et qui spiritum mutuatus est finxit illos.
Nemo enim sibi similem homo poterit de
um fingere. Cum sit enim mortalis mor
tuum fingit manibus iniquis. Melior
est enim ipse his quos colit. quia ipse
quidem uixit cum esset mortalis. illi au
tem numquam. Sed et animalia miserrima
colunt. insensata enim comparata his alia
sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis
ex his animalibus bona potest conspicere.
effugerunt autem dei laudem et benedictio
nem eius. Propter hec et his similia
passi sunt digna tormenta. et per multi
tudinem bestiarum exterminati sunt. Pro
quibus tormentis bene disposuisti populum
tuum. quibus dedisti concupiscentiam
delectamenti sui. nouum saporem escam
parans eis ortigometram. ut illi quidem
concupiscentes escam. propterea que illis
ostensa et missa sunt. etiam a necessaria
concupiscentia auerterentur. Hi autem in breui
inopes facti. nouam gustauerunt escam.
Oportebat enim illis quidem sine excusati
one superuenire interitum exercentibus tyran
nidem. his autem tantum ostendere. quemadmodum
inimici eorum exterminabantur.
Etenim cum superuenit illis seua bestiarum
ira. morsibus peruersorum colubrorum extermi
nabantur. sed non in perpetuum permansit
ira tua. sed ad correptionem in breui turbati

sunt. signum habentes salutis. ad com
memorationem mandati legis tue. Qui
enim conversus est. non per hoc quod vide
bat sanabatur. sed per te omnium salvato
rem. Et in hoc autem ostendisti inimicis
tuis. quia tu es qui liberas ab omni ma
lo. Illos enim locustarum et muscarum
occiderunt morsus. et non est inventa
sanitas anime illorum. quia digni erant
ab huiusmodi exterminari. Filios autem
tuos nec draconum venenatorum vicerunt
dentes. xxxi. Misericordia enim tua adve
niens sanabat illos. In memoria enim
sermonum tuorum examinabantur et sal
vabantur. ne in altam incidentes obli
vionem. non possent tuo uti adiutorio.
Etenim neque herba neque malagma sa
navit illos. sed tuus domine sermo qui
sanat omnia. xxxii. Tu enim domine
vite et mortis habes potestatem. et
deducis ad portas mortis et reducis.
Homo autem occidit quidem per maliciam ani
mam suam. et cum exierit spiritus non reverte
tur. nec revocabit animam que recepta est.
sed tuam manum effugere impossibile
est. xxxiii. Negantes enim nosse te
impii. per fortitudinem brachii tui flagel
lati sunt. novis aquis. et grandinibus
et pluviis persecutionem passi. et per
ignem consummati. Quod enim mirabi
le erat. in aqua que omnia extinguit.
plus ignis valebat. Vindex est enim
orbis iustorum. Quodam enim tempore
mansuetabatur ignis. ne comburerentur
que ad impios missa erant animalia.
Sed ut ipsi videntes scirent quoniam dei iu
dicio patiuntur persecutionem. et quodam
tempore in aqua supra virtutem ignis exar
debat undique. ut iniquam nationem ter
re exterminaret. Pro quibus angelorum esca

nutristi populum tuum. et paratum panem
de celo prestitisti illis sine labore. omne
delectamentum in se habentem et omnis
saporis suavitatem. Substantiam enim tuam
et dulcedinem tuam quam in filios habes osten
debas. et deserviens uniuscuiusque voluntati.
ad quod quis volebat convertebatur. Nix autem
et glacies sustinebant vim ignis. et non ta
bescebant. ut scirent quoniam fructus inimicorum
exterminabat ignis ardens in grandine.
et pluvia choruscans. Hoc autem iterum
ut nutrirentur iusti. etiam sue virtutis obli
tus est. xxxiiii. Creatura enim tibi factori
deserviens exardescit in tormentum adversus
iniustos. et lenior fit ad benefaciendum
pro his qui in te confidunt. Propter hoc
et tunc in omnia transfigurata omnium
nutrici gratie tue deserviebant. ad volunta
tem eorum qui a te desiderati sunt. ut sci
rent filii tui quos dilexisti domine. quoniam non
nativitatis fructus pascunt homines.
sed sermo tuus hos qui in te crediderint
conservat. Quod enim ab igne non pote
rat exterminari. statim ab exiguo radio
solis calefactum tabescebat. ut notum
omnibus esset quoniam oportet prevenire so
lem ad benedictionem tuam. et ad orientem
te lucis oportet adorare. Ingrati enim fides
tanquam hibernalis glacies tabescet. et dis
periet tanquam aqua supervacua. xxxv.
Magna enim sunt iudicia tua domine et inenar
rabilia verba tua. propter hoc indisciplinate
anime erraverunt. Dum enim persuasum
habent iniqui posse dominari nationi
sancte. vinculis tenebrarum et longe no
ctis compediti. inclusi sub tectis fugitivi
perpetue providentie iacuerunt. Et dum
putant se latere in obscuris peccatis te
nebroso oblivionis velamento dispersi sunt.
paventes horrende et cum ammiratione

nimia perturbati. Neque enim spelunca que continebat illos sine timore custodiebat. quoniam sonitus descendens perturbabat illos. et persone triste apparentes pavorem illis prestabant. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere. nec syderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. XXXVI.

Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus. et timore percussi illius que non videbatur faciei estimabant deteriora esse que videbantur. et magice artis appositi erant derisus. et sapientie gloria correptio cum contumelia. Illi enim qui promittebant timores et turbationes expellere se ab anima languente. hi cum derisu pleni timore languebant. Nam et si nichil illos ex monstris perturbabat. transitu animalium et serpentium sibilatione commoti tremebundi peribant. et aerem quem nulla ratione quis effugere posset negantes se videre. frequenter enim preoccupant pessima redarguente conscientia. Cum sit enim timida nequicia. data est in omnium condemnationem. Semper enim presumit seva conturbata conscientia. Nichil enim est timor nisi presumptionis adiutorium. proditio cogitationis auxiliorum. et dum ab intro minor est expectatio. maiorem putat scientiam eius cause de qua tormentum prestat. Illi autem qui impotentem vere noctem et ab infirmis et ab altissimis inferis supervenientem eundem somnum dormientes. aliquando monstrorum exagitabantur timore. aliquando anime deficiebant traductione. subitaneus enim illis et insperatus timor supervenerat. Deinde si quisquam ex illis decidisset. custodiebatur in carcere. sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat. aut pastor. aut agricola. horum operarius preoccupatus erat. ineffugabilem sustinebant necessitatem. Una enim catena tenebrarum omnes erant colligati. Sive spiritus sibilans. aut inter spissos ramos avium sonus suavis. aut vis aque decurrentis nimium. aut sonus validus precipitatarum petrarum. aut ludentium animalium cursus invisus. aut mugientium valida bestiarum vox. aut resonans de altissimis montibus echo. deficientes faciebat illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine. et non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis superposita erat gravis nox. imago tenebrarum que superventura erat illis. Ipsi ergo sibi erant graviores tenebris. XXXV.

Sanctis autem tuis maxima erat lux. et horum quidem vocem inimici audiebant. sed figuram non videbant. et quia non et ipsi eadem passi erant magnificabant. et qui ante lesi erant quoniam non ledebantur gratias agebant. et ut esset differentia donum petebant. Propter quod igni ardentem columnam ducem habuerunt ignote vie. et solem sine lesura boni hospicii prestitisti. Digni quidem illi carere luce. et pati carcerem tenebrarum qui inclusos custodiebant filios tuos. per quos incipiebat incorruptum legis lumen seculo dari. Cum cogitarent iustorum occidere infantes. et uno exposito filio et liberato. in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti. et pariter illos perdidisti in aqua valida. Illa enim nox ante cognita est a patribus nostris. et vere scientes quibus iuramentis crediderunt animequiores essent. Suscepta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum. XXXVII.

Iniustorum autem exterminatio. sicut enim lesisti adversarios. sic nos provocans magnificasti

casti. Absconse enim sacrificabant iusti
pueri bonorum. et iustitie legem in concordia
disposuerunt. similiter bona et mala per
cepturos iustos. patri omnium iam decan
tantes laudes. Resonabat autem incongru
ens inimicorum vox. et flebilis audiebatur
(planctus) ploratorum infantium. Simili autem pena
servus cum domino afflictus et popularis
homo regi similia passus. Similiter ergo
omnes uno nomine mortis mortuos habe
bant innumerabiles; nec enim ad sepeli
endum vivi sufficiebant. quoniam uno momento
que erat preclarior natio illorum extermi
nata est. De omnibus enim non credentes.
propter beneficia. tunc cum fuit extermi
nium primogenitorum. spoponderunt po
pulum dei se esse. xxxviii. Dum enim qui
etum silentium continerent omnia. et
nox in suo cursu medium iter haberet.
omnipotens sermo tuus domine de celo a re
galibus sedibus. durus debellator in mediam
exterminii terram prosilivit. gladium acutum
insimulatum imperium tuum portans. et
stans replevit omnia morte. et usque ad
celum attingebat stans in terra. Tunc
continuo visus somniorum malorum turbave
runt illos. et timores supervenerunt
insperati. et alius alibi proiectus semivi
vus. propter quam moriebatur causam de
monstrabat mortis. Visiones enim que
illos turbaverunt hec premonebant. ne
inscii quare talia patiebantur perirent.
Tetigit autem tunc et iustos temptatio
mortis. et commotio in heremo facta est
multitudinis. sed non diu permansit ira
tua. xl. Properans enim ho
mo sine querela deprecari pro populis; profe
rens servitutis sue scutum orationem. et per
incensum deprecationem allegans. restitit ire
et finem imposuit necessitati. ostendens quoniam
tuus est famulus. Vicit autem turbas non
in virtute corporis. nec armatura potentie. sed
verbo vexatorem subiecit. iuramenta parentum (et testamentum)
commemorans. xli. Cum enim iam
acervatim cecidissent super alterutrum mor
tui. interstetit et amputavit impetum.
et divisit illam que ad vivos ducebat viam.
In veste enim poderis quam habebat totus
erat orbis terrarum et parentum mag
nalia in quattuor ordinibus lapidum (erant) sculp
ta. et magnificentia tua in diademate ca
pitis illius erat scripta. Hec autem his cessit
qui exterminabat. et hec extimuit. Erat
enim sola temptatio ire sufficiens. Impi
is autem usque in novissimum sine misericordia
ira supervenit. Presciebat enim et futura
illorum. quoniam ipsi cum reversi essent ut se
ducerent. et cum magna sollicitudine pre
misissent illos. consequebantur illos pe
nitentie actus. Adhuc enim inter manus
habentes luctus. et deplorantes ad monu
menta mortuorum. aliam sibi assumpserunt
cogitationem inscientie. et quos rogantes
proiecerunt. hos tanquam fugitivos persequ
bantur. Ducebat enim illos ad hunc finem
digna necessitas. et horum que acciderant com
memorationem amittebant. ut que dee
rant tormentis. repleret punitio. et
populus quidem tuus mirabiliter transi
ret. illi autem novam mortem invenirent.
Omnis enim creatura ad suum genus
ab initio figurabatur. deserviens tuis pre
ceptis. ut pueri tui custodirentur illesi.
Nam nubes castra eorum adumbrabat.
et ex aqua que ante erat terra apparuit.
et in mari rubro via sine impedimento.
et campus germinans de profundo nimio
per quem omnis natio transiuit. que tegebatur
tua manu. videntes mirabilia et monstra.
Tanquam equi enim depaverunt escam.

et tanquam agni exultauerunt magnificantes te dñe qui liberasti illos. Memores enim erant adhuc eorum. que in incolatu eorum facta fuerant. quemadmodū pro natione animaliū eduxit de terra muscas. et pro piscibus eructauit fluuius multitudinem ranarū. Nouissime autē uiderunt nouā creaturam auium. Cum adducti concupiscentia postulauerunt escam epulationis. xlii. In allocutione enim desiderii ascendit illis de mari ortigometra et uexationes peccatoribus superuenerunt. nō sine illis que ante facta erant argumentis per uim fluminum. Iuste enim patiebantur secundum suas nequicias. etenim detestabiliorē in hospitalitatē instituerunt. Alii quidem ignotos non respiciebant (l recipiebant) aduenas. alii autē bonos hospites in seruitutē accipiebant. et non solum hoc sed et alius quidē respectus erat illorum. quoniam inuiti recipiebant extraneos. Qui autē cum leticia receperunt hos qui eisdem usi erant iustis. seuissimis afflixerunt doloribus. Percussi sunt autē cecitate sicut illi in foribus iusti. cum subitaneis cooperti essent tenebris. unusquisque ostii sui transitum querebat. In se enim elementa dum conuertuntur. sicut in organo qualitatis sonus immutatur. et omnia suū sonū custodiunt. Unde estimare ex ipso certo uisu potest. Agrestia enim in aquatica conuertebantur. et quecumque erant natantia in terrā transiebant. Ignis in aqua ualebat supra suam uirtutem. et aqua extinguentis nature obliuiscebatur. Flamme e contrario corruptibiliū animaliū nō uexauerunt carnes coambulantiū. nec dissoluebant illā que facile dissoluitur sicut glacies bonā escam. In omnibus enim dñe magnificasti populum tuū et honorasti. et non despexisti. in omni tempore. et in omni loco assistens eis.

Explicit liber sapientie.

Incipit prologus in librū Ihesu filii Syrach.

MULTORUM nobis et magnorum per legem et prophetas. aliosque qui secuti sunt illos sapientiā demonstratam in quibus oportet laudare israel. doctrine et sapientie causa. Quia non solum ipsos loquentes necesse est peritos. sed etiā extraneos posse et scribentes et dicentes doctissimos fieri. Auus meus Ihesus postquam amplius dedit se ad diligentiam lectionis legis et prophetarum. et aliorū librorum qui nobis a parentibus nostris tradita sunt. uoluit et ipse scribere aliquid horum que ad doctrinam et sapientiā pertinent. ut desiderantes discere et illorum periti facti. magis magisque attendant animo et confirmentur ad legitimam uitam. Hortor itaque uos uenire cū beniuolentia et attentione (l studio). lectionem facere. et ueniam habere in illis. in quibus uidebimur sequentes imaginē sapientie. et deficere in uerborum compositione. Nam et deficiunt uerba hebraica. quando translata fuerint ad alteram linguā. Non solum autē hec. sed et ipsa lex et prophete. ceteraque librorum non paruam habent differentiam. quando inter se dicuntur. Nam in octauo et tricesimo anno temporibus ptolomei euergetis regis. postquam perueni in egiptum. cum multū tempus ibi fecissem. inueni libros relictos non parue neque contemnende doctrine. Itaque bonum et necessariū putaui et ipse aliquam addere diligentiā et laborē inter

pretandi librū istū. et multa uigilia at
tuli doctrinā in spatio tēporis ad illa que
fine ducunt librū dare. et illis qui uolunt
animū intendere et discere quēadmodum
oporteat instruere mores. qui sedm̄ legē do
mini proposuerunt uitam agere.

Explicit prologus.

Incipiunt capitula.

i. Omnis sapientia a dn̄o deo est.
ii. Initium sapientię timor domini.
iii. De concupiscenda sapientia et seruandis mandatis. timore stare debe.
iiii. Accedentes ad seruitutē dī 7 iustitia 7
v. Metuentes dm̄ sustineant m̄iam eī.
vi. De pcētib; sustinentiam.
vii. De honore parentū 7 quod benedictio firmat domos filiorum.
viii. Bona opa cum mansuetudine facienda et alta non querenda.
viiii. De elemosina et pauperibus et ab inope n̄ auertendis oculis.
x. De pupillo et uidua.
xi. De studio sapientię. standū.
xii. Tēpore tribulationis fide ac iustitia
xiii. De n̄ confidendo in diuitijs.
xiiii. De conuersione.
xv. De gratia amici.
xvi. De amico non permanente.
xvii. De doctrina sapientię.
xviii. De accipiendo c̄silio et inuestiganda sapīa.
xviiii. De non faciendis malis.
xx. Neminē se ante dm̄ iustificare.
xxi. De mendacio uitando. rudiendī
xxii. De seruo bono. xxiii. De filiis e
xxiiii. De parentibus honorandis.
xxv. De timore dī et honore sacerdotū.
xxvi. De defunctis.
xxvii. De non litigando.
xxviii. De mortuo non gaudendū.
xxviiii. De uitandis malis.
xxx. De n̄ danda mulieri potestate in se.
xxxi. De amico antiquo n̄ relinquendo.
xxxii. De conuiua iusto. xxxiii. De iudicib;.
xxxiiii. De auaritia. xxxv. De superbia.
xxxvi. Humilem exaltat sapientia.
xxxvii. In bonis n̄ obliuiscendū malorum 7 e conuso.
xxxviii. De elemosinis. xxxviiii. De amicis.
xl. De societate diuitum.
xli. Qui n̄ labitur in uerbo beatus est.
xlii. De benefaciendo quia mors n̄ tardat.
xliii. Qd in manu consilii sui ds̄ hominē reliqūit.
xliiii. De filiis impiis. da disciplina.
xlv. Nichil absconditur a deo. xlvi. De discen
xlvii. Qd ds̄ de terra creauerit hominē.
xlviii. De conuersione ad deum.
xlviiii. Non demorandum cum impiis.
l. De semper orando deo.
li. De continentia animę. tare faciunt.
lii. Qd ebrios n̄ ditabit et qui spernit modica paulatī cadet. 7 qd mulieres 7 uinū aposta
liii. Amico 7 inimico n̄ pdenda secreta.
liiii. Ante c̄minationē corripiendū proximū.
lv. Bonum est arguere quā irasci.
lvi. Qui post confusione promittit de amico fac inimic.
lvii. Verbum parabolarum.
lviii. Non adiciendū peccatū super peccatum.
lviiii. Stuppa collecta synagoga peccantiū.
lx. Risus fatui in alta uoce.
lxi. Pigrū lapide luteo lapidari.
lxii. Q narrant n̄ intendit dormiendi simul ē.
lxiii. Conuicia dissoluunt amicitiam.
lxiiii. Oratio. lxv. De doctrina oris.
lxvi. Iuramentū sine peccato non esse.
lxvii. Dispositio iniusti peccare uolentis.
lxviii. Laus sapientię. cabilia.
lxviiii. Que tria sapientię placeant et que
lxx. que displiceant. 7 nouem insuspli
lxxi. De nequitia mulieris.
lxxii. De muliere bona.
lxxiii. Propter inopiam multos delinquere.

lxxiiii. Perdere fidē cū q̄ amici nudat archana.
lxxv. De remissione peccati.
lxxvi. De malo lingue. lxxvii. De fenore.
lxxviii. De dato in primum.
lxxviiii. De misericordia pauperum. [..]tate.
lxxx. De frugalitate honesta et hospitale
lxxxi. De disciplina filiorum.
lxxxii. De bono sanitatis.
lxxxiii. Vigilia honesta tabefacit carnes.
lxxxiiii. De continentia [..]te.
lxxxv. De rectoribus. lxxxvi. De ebrieta
lxxxvii. Cum consilio omnia facienda.
lxxxviii. Timenti dnm̄ n̄ occurrent mala.
lxxxviiii. De disciplina seruorum.
xc. De somniis [..]tatem esse.
xci. Diuinationē. auguria. somnia. uani
xcii. De timentibus deum
xciii. De oblatione iniqua
xciiii. De disciplina custodiende legis.
xcv. Oratio humilis nubes penetrat.
xcvi. Precatio ad dnm. xcvii. Oratio sapientie.
xcviii. De eo q̄ tantū nomine amicus est.
xcviiii. Qualiter tractandum cum singlis.
c. Virorum scorum querenda societas.
ci. Animā uiri scī ueratiorē eē. quā sep
cii. tem circumspectores.
ciii. De usura et sophistica loquutione.
ciiii. De me dico [..]tis.
cv. De orando deo tempore infirmita
cvi. De regis. cvii. De singlis artificib;
cviii. De sapiente.
cviiii. Orandi dari spm̄ intelligentie.
cx. Vita hominis substantia.
cxi. De iugo graui sup filios adam.
cxii. De indigentia misera.
cxiii. De memoria 7 iudicia mortis.
cxiiii. Ab omnibus uicijs declinandum.
cxv. In reuelatione secreti geminandū n̄ esse.
cxvi. De disciplina insensati 7 fatui. [..] sermonē.
cxvii. Dnm̄ fecisse ut mirabilia eius sci narrent.
cxviii. Laus creature. cxviiii. Laus patrū.
cxx. Laus dauid fortissimi.
cxxi. Laus salemonis. cxxii. Laus helye.
cxxiii. Laus helisei. cxxiiii. Laus iosie regis.
cxxv. Preter dauid 7 iosiā. 7 ezechiā. oms re
ges peccauerunt. cxxvi. Laus iheremie.
cxxvii. Laus symonis. cxxviii. Oratio ihu
cxxviiii. Oratio salemonis. [..] filij sirach.

Explicit capitula. Incipit liber ihesu filij syrach.

OMNIS sapientia a dn̄o deo ē. et cum illo fuit semp. et est ante euū. Harenam ma
ris. et pluuie guttas. et dies scli. quis di
numerauit? Altitudinē celi. et latitudinē
terre. et pfundū abyssi. quis dimensus ē?
Sapientiā di p̄cedentē omnia. quis inuestiga
uit? Prior omniū creata ē sapientia. et intel
lectus prudentie ab euo. Fons sapientie
uerbū di in excelsis. et ingressus illi manda
ta eterna. Radix sapientie cui reuelata ē. et
astutias illi quis agnouit? Disciplina sa
pientie cui reuelata ē. et manifestata. et
multiplicationē ingress illi quis intellexit?
Vnus ē altissimus creator omnipotens. rex
potens et metuendus nimis. sedens sup
thronū illi. et dominans ds. ipse creauit il
lam spiritu sc̄o. et uidit et dinumerauit et
mens ē. et effudit illam sup omnia opa
sua. et sup omnē carnē scdm̄ datum suū.
prebuit illam diligentibus se. Timor dn̄i glā
et glatio. et leticia et corona exultationis.
Timor dn̄i delectabit cor. et dabit leticiam
et gaudiū in longitudinē dierum. Timenti
dnm̄ bene erit in extremis. et in die defun
ctionis sue benedicetur. Dilectio di honorabi
lis sapientia. quibus autē apparuerit in uisu

diligunt eam in uisione. et in agnitione mag
naliuum suorum. II. Initium sapientię timor
dñi. et cum fidelib; in uulua concreatus est. &
cum electis feminis credit᷑. et cum iustis et
fidelib; agnoscit᷑. Timor dñi scientię religio
sitas. Religiositas custodiet et iustificabit
cor. iocunditatē atq; gaudiū dabit. Timenti
dñm bene erit. et in dieb; cōsūmationis illi᷒
benedicet᷑. Plenitudo sapientie timere de
um. et plenitudo a fructib; illi᷒. Omnē do
mum illi᷒ implebit a generationib;. et recep
tacula a thesauris illi᷒. Corona sapientię ti
mor dñi. replens pacem. et salutis fructū. &
uidit et dinumerauit eā. Vtraq; autē sunt
dona dī. Scientiā et intellectū prudentię sa
pientia compartiet᷑. et glām tenentiū se ex
altat. Radix sapientię ē timere dñm. rami
enim illi᷒ longeui. In thesauris sapientię &
intellectus. et scientię religiositas. execratio
autē peccatorib; sapientia. Timor dñi expel
lit peccatū. Nam q̄ sine timore ē. ñ poterit
iustificari. Iracundia enim animositatis illi᷒.
subuersio illi᷒ ē. Vsq; in tempus sustinebit
patiens. et postea redditio iocunditatis. Bo
nus sensus usq; in temp᷒ abscondet uerba
illi᷒. & labia multorum enarrabunt sensum
illi᷒. In thesauris sapientię significatio dis
ciplinę. execratio autē peccatori cultura dī.
Fili concupiscens sapientiā conserua iustitiā.
et ds̄ pbebit illā t̄. Sapientia enī et discipli
na timor dñi. et qđ beneplacitū ē illi fides.
et mansuetudo. et adimplebit thesauros
illi᷒. Ne fueris incredibilis timori dñi. et ne
accesseris ad illū duplici corde. Ne fueris ypo
crita in conspectu hominū. et ñ scandali
zeris labijs tuis. Attende in illis ne forte
cadas. et adducas animę tuę inhonorationē.
et reuelet ds̄ absconsa tua. et in medio syna
gogę elidat te. qm̄ accessisti maligne ad
dñm. et cor tuū plenū ē dolo et fallacia.

Fili accedens ad seruitutē dī. sta in iusticia.
et timore. & pparā animā tuā ad tempta
tionē. Deprime cor tuum et sustine. incli
na aurem tuā et excipe uba intellectus.
et ne festines in tempore obductionis.
Sustine sustentationes dī. coniungere dō
et sustine. ut crescat innouissimo uita tua.
Omne quod tibi applicitum fuerit accipe.
et in dolore sustine. et in humilitate tua
patientiā habe. qm̄ in igne pbatur aurū
et argentum. homines ū receptabiles in cami
no humiliationis. Crede deo et recupabit te.
et dirige uiam tuā. et spera in illū. Serua
timorē illi᷒ et in illo ueterasce. V. Metu
entes dñm sustinete misericordiā ei᷒. et ñ deflecta
tis ab illo ne cadatis. Qui timetis dñm cre
dite illi. et ñ euacuabitur merces urā. Qui
timetis dñm sperate in illum. et in oblecta
tione ueniet uobis misericordia. Qui timetis do
minū diligite illū. et illuminabunt᷑ corda
urā. Respicite filij nationes hominū. et sci
tote quia nullus sperauit in dño et confusus
ē. Permansit in mandatis ei᷒ et derelictus est.
Aut quis inuocauit illū et despexit eū. Qm̄
pius et misericors ē ds̄. & remittet in tēpore
tribulationis peccata. et protector ē omnib; exqui
rentib; se in ueritate. Ve duplici corde et la
bijs scelestis. et manib; malefacientib;. et
peccatori terrā ingredienti duab; uijs. VI
Ve dissolutis corde qui ñ credunt dō. ideo
ñ protegent᷑ ab eo. Ve his qui pdiderunt su
stinentiā. qui dereliquerunt uias rectas. &
diuerterunt in uias prauas. Et qđ facient.
cum inspicere cepit dñs. Qui timent dñm
ñ erunt incredibiles uerbo illi᷒. et q̄ diligunt
illū conseruabunt uiā illi᷒. Qui timent dñm
inquirent que beneplacita st̄ illi. et q̄ diligt̄
eū replebunt᷑ lege ipsi᷒. Qui timent dñm ppara
bunt corda sua. et in conspectu illi᷒ sc̄ificabunt
animas suas. Qui timent dñm custodiunt

mandata illi⁹. et patientiam habebunt usq;
ad inspectionem illi⁹ dicentes. Si penitentiam n̄
egerim⁹. incidem⁹ in man⁹ di. et n̄ in man⁹
hominū. Secdm enim magnitudinē illi⁹.
sic et misericordia ipsi⁹ cum ipso ē. Filij sapien
tie ecclesia iustoꝝ. et natio illoꝝ obedientia
et dilectio. Judiciū patris audite filij dilecti.
et sic facite ut salui sitis. Ds enim hono
rauit patrē in filijs. et iudicium matris ex
quirens firmauit in filios. Qui diligit dm̄
exorabit p peccatis. et continebit se ab illis.
et in oratione dierū exaudietur. Et sicut qui
thesaurizat. ita et q honorificat matrē
suā. De honore parentum. VII. Qui ho
norat patrē iocundabitur in filijs. et in die
orationis sue exaudietur. Qui honorat pa
trē suū uita uiuet longiore. et qui obau
dit patri refrigerabit matri. Qui timet
dm̄ honorat parentes. et quasi dn̄is ser
uiet his qui se generauerunt. in ope et
sermone et omni patientia. Honora patrē
tuū ut superueniat t benedictio a deo. et be
nedictio illi⁹ in nouissimo manet. VIII.
Benedictio patris firmat domos filioꝝ.
maledictio autē matris eradicat fundamta.
Ne glorieris in contumelia patris tui. n̄ ē eni
tibi glā. sed confusio. Glā eni hominis ex
honore patris sui. et dedecus filij pater
sine honore. Fili suscipe senectam patris
tui. et ne contristes eum in uita illi⁹. Et si
defecerit sensu ueniā da. et ne spnas eum in
tua uirtute. Elemosina enim patris n̄ erit in
obliuione. Nam p peccato matris restituetur
tibi bonū. et in iusticia edificabitur t. Et in die
tribulationis commemorabitur tui. Sicut in se
reno glacies soluentur tua peccata. Quā ma
le fame est qui relinquit patrē. et est ma
ledictus a deo qui exaspat matrem. VIIII.
Fili in mansuetudine opa tua pfice. et sup
hominū glām diligeris. Quanto magn⁹ es

humilia te in omnib;. et coram deo inuenies
grām. qm̄ magna potentia di solius. et ab hu
milib; honoratur. Altiora te ne quesieris. et
fortiora te ne scrutat⁹ fueris. S; que pcepit
tibi ds illa cogita semp. et in plurib; opib⁹
eius ne fueris curios⁹. Non ē enim t neces
sariū ea que abscondita sunt uidere oclis
tuis. In superuacuis reb; noli scrutari multi
pliciter. et in plurib; opib; ei⁹ n̄ eris curios⁹. Plurima eni
sup sensū hominū ostensa sunt t. Multos enim
supplantauit suspitio illoꝝ. et in uanitate detinuit
sensus illoꝝ. Cor durum male habebit in
nouissimo. et qui amat piculū in illo pi
bit. Cor ingrediens duas uias non habe
bit requiem. et prauicordi⁹ in illis scan
dalizabitur. Cor nequā grauabitur in doloribus.
et peccator adiciet ad peccandū. Synagoge
superboꝝ non ē sanitas. frutex enim peccati
eradicabitur in illis et n̄ intelligetur. Cor sa
pientis intelligitur in sapientia. et auris bona
audiet cum omni concupiscentia sapientiā.
Sapiens cor et intelligibile abstinebit se
a peccatis. et in opib; iusticie successus
habebit. Ignē ardentē extinguit aqua.
et elemosina resistit peccatis. et ds pspe
ctor e⁹ qui reddet grām. meminit in po
sterū. et in tempore casus sui inueniet
firmamentū. X. Fili elemosinam
paupis ne defraudes. et oculos tuos ne trās
uertas a paupe. Animā esurientē ne despe
xeris. et n̄ exaspes paupem in inopia sua.
Cor inopis ne afflixeris. et n̄ ptrahas da
tum angustianti. Rogationē contribu
lati ne abicias. et n̄ auertas faciē tuam
ab egeno. Ab inope ne auertas oclos ppt
iram. et non relinquas querentib; t retro
male dicere. Maledicentis enim t in ama
ritudine anime exaudietur precatio illi⁹. ex
audiet autē eū qui fecit illū. Congregati
oni pauperum affabilē te facito. et presbitero

humilia animã tuã. et magnato humilia
caput tuum. Declina paupi sine tristicia au
rem tuam. et redde debitum tuũ. et respõ
de pacifica in mansuetudine. Libera eũ qui
iniuriã patit̃ de manu supbi. et ñ acide fe
ras in anima tua. xi. In iudicando
esto pupillis misericors ut pat̃. et p uiro
matri illoꝝ. et eris tu uelut filius altissi
mi obediens. et miserebit̃ tui magisquã
mater. xii. Sapientia filijs suis uitã
inspirat. et suscipit exquirentes se. et pre
ibit in uia iusticię. et qui illam diligit dili
git uitã. Et qui uigilauerint ad illam. com
plectent̃ placorem eì. Qui tenuerint illã.
uitã hereditabũ. et quo introibit benedi
cet ds. Qui seruiunt ei obsequentes erunt scõ.
et eos qui diligunt illã diligit ds. Qui audit
illã iudicat gentes. et qui intuet̃ illã pma
nebit confidens. Si crediderit ei hereditabit
illã. et erunt in confirmatione creaturę il
loꝝ. qm in temptatione ambulat cum eo.
et in pmis eligit eũ. Timorẽ et metũ 7 appba
tionẽ iducet sr illũ et cruciabit illũ in tribula
tione doctrinę suę. donec temptet illũ in
cogitationib; illi. et credat animę illi. et
firmabit illũ. et iter adducet directũ ad
illũ. et letificabit eũ. et denudabit abscon
sa sua illi. et thesaurizat sup illũ scientiã et
intellectũ iusticię. Si autẽ oberrauerit [illegible]
derelinquet eũ. et tradet eum in manus
inimici sui. xiii. Fili conserua temp
et deuita a malo. pro anima tua non
confundaris dicere uerũ. Est enĩ confusio
adducens peccatũ. et ẽ confusio adducens
gl̃am et grãm. Ne accipias faciẽ aduers
faciem tuã. nec aduersus animã tuã menda
ciũ. Nõ reuerearis pximũ tuũ in casu suo.
nec retineas uerbũ in tempore salutis.
Non abscondas sapientiã tuã in decore
eì. In lingua enim cognoscit̃ sapientia et
sensus. et scientia et doctrina in uerbo sensa
ti. et firmamentum in opib; iusticię. Non
contradicas uerbo ueritatis ullo modo. et de
mendatio ineruditionis tuę confundere. Ne
confundaris confiteri peccata tua. et ne sub
icias te omni homini p peccato. Noli resistẽ con
tra faciẽ potentis. nec coneris contra ictũ flu
uij. Pro iusticia agonizare p anima tua. et
usq; ad mortẽ certa p iusticia. et ds expugna
bit p te inimicos tuos. Noli citatus ẽẽ in
lingua tua. et inutilis et remissus in opib;
tuis. Noli ẽẽ sicut leo in domo tua. euertens
domesticos tuos. et opprimens subiectos t.
Non sit porrecta manus tua ad accipiendũ.
et ad dandũ collecta. xiiii. Noli attende
re ad possessiones iniquas. et ne dixeris est
m sufficiens uita. Nichil enĩ pderit in tẽpore
uindictę et obductionis. Non sequaris [illegible]
[illegible] concupiscentiã cordis tui. et
ne dixeris quomodo potui. aut qs me subi
ciet pter facta mea. Ds enĩ uindicans uin
dicabit. Ne dixeris peccaui. et quid accidit
m triste. Altissimus enĩ ẽ patiens reddi
tor. De ppiciato peccato noli ẽẽ sine metu.
neq; adicias peccatũ sup peccatũ. et ne dicas
miseratio dĩ magna ẽ. multitudinis pecca
toꝝ meoꝝ miserebit̃. Misericordia enĩ et ira
ab illo cito pximat. et i peccores respicit ira illi. xv.
Non tardes conuerti ad dñm. et ne differas
de die in diem. Subito enim ueniet ira illi.
et in tempore uindictę dispdet te. Noli anxi
ẽẽ in diuicijs iniustis. nichil enĩ pderunt
t indie obductionis et uindictę. Non uenti
les te in omnẽ uentũ. et ñ eas in omni uia.
Sic enĩ pbatur peccator dupplici lingua.
Esto firmus in uia dñi. et in ueritate sens
tui et scientia. et psequat̃ te uerbũ pacis
et iusticię. Esto mansuetus ad audiendũ
ut intelligas uerbũ dĩ. et cum sapien
tia pfer responsum uerũ. Si ẽ t intellect

respondē pximo. sin autē sit manus tua sup
os tuū. ne capiaris in uerbo indisciplinato
et confundaris. Honor et glā in sermone
sensati. lingua imprudentis subūsio ē ip
sius. Non appelleris susurro. et lingua
tua capiaris et confundaris. Sup furē enī
ē confusio et penitentia. et denotatio pes
sima sup bilinguē. susurratori autē odiū
et inimicitia et contumelia. Iustifica pusillū
et magnū similit. Noli fieri inimic p amico
pximo. Inppeiū enim et contumeliā malus
hereditabit. et omīs peccator inuid et bilin
guis. Non te extollas in cogitatione animę
tuę uelut taur. ne forte elidat uirt tua p
stultitiā. et folia tua comedet. et fructus tuos
pdet. et relinqueris uelut lignū aridū in
heremo. Anima enī nequā dispdet qui se
habet. et in gaudiū inimici dat illū. et dedu
cet in sortē impioz. xvi. Verbum dul
ce multiplicat amicos. et mitigat inimicos.
et lingua graciosa in bono homine habun
dabit. Multi pacifici sint t. et consiliari
tibi sit unus de mille. Si possides amicū in
temptatione posside eū. et n̄ facile credas ei.
Est enim amic scdm temp suū. et n̄ pma
nebit in die tribulationis. et ē amic qui
conuertit ad inimicitiā. et ē amic qui odiū
et rixā. et conuicia denudabit. xvii. Est
autē amicus soci mensę. et n̄ pmanet in die
necessitatis. Amicus si pmanserit firmus erit
t quasi coequalis. et in domesticis tuis fidu
cialit aget. Si humiliauerit se contra te
et a facie tua absconderit se. unanimē ha
bebis amicitiā bonā. Ab inimicis tuis sepa
rare. et ab amicis tuis attende. Amic fide
lis ptectio fortis. qui autē inuenit illū
inuenit thesaurū. Amico fideli nulla ē cō
paratio. et n̄ ē digna ponderatio auri et
argenti. contra bonitatē fidei illi. Amic
fidelis medicamentū uitę et inmortalita

tis. et qui metuunt dnm inuenient illū.
Qui timet dm̄ eque habebit amicitiā bo
nam. qm̄ scdm illū erit amicus illius. xviii.
Fili a iuuentute tua excipe doctrinā. et usq;
ad canos inuenies sapientiā. Quasi is qui
arat et seminat accede ad illam. et sustine
bonos fructus illi. In ope enim ipsi exigu
um laborabis. et cito edes de generationi
bus illi. Quā aspa ē nimiū sapientia indo
ctis hominib. et n̄ pmanet in illa excors.
Quasi lapidis uirtus pbatio erit in illis. et n̄
demorabunt picere illā. Sapientia enim
doctrinę scdm nomen est eius. et n̄ multis
ē manifesta. Quib; autē agnita ē pmanet
usq; ad conspectum di. xviiii. Audi fi
li et accipe consiliū intellectus. et ne abicias
consiliū meū. Inice pedē tuū in compedes
illius. et in torques illi tuū collum. Subice
humerum tuū et porta illā. et ne acceditis
uinclis ei. In omni animo tuo accede ad il
lam. et in omni uirtute tua serua uias eius.
Inuestiga illam et manifestabitur t. et con
tinens factus ne derelinquas eā. In nouissimis
enim inuenies requiē in ea. et conuertet t in ob
lectationē. Et erunt t compedes eius in ptec
tione fortitudinis. et bases uirtutis. et tor
ques illi in stola glę. Decor enim uitę est
in illa. et uincla illi alligatura salutaris.
Stolā glę indues eam. et coronā gratulatio
nis supponet t. Fili si attenderis m discês eā.
et si accōmodaueris animū tuū sapiens
eris. Si inclinaueris aurē tuā excipies do
ctrinā. et si dilexeris audire sapiens eris.
In multitudine presbiteroz prudentiū sta.
et sapientię illoru ex corde coniungere. ut om
nē narrationē di possis audire. et puerbia
laudis n̄ effugiant a te. Et si uideris sensatū
euigila ad illū. et gradus ostiorū illi exte
rat pes tuus. Cogitatū habe in pceptis di
et in mandatis illi maxime assiduus esto.

et ipse dabit cor tibi et ɔ̄cupiscentia sapientię
dabit͂ t̄. XX. Noli facere mala. et
n̄ te apprehendent. Discede ab iniquo. et defi
cient mala abs te. Non semines mala in sul
cis iniurię in iusticię uirga. et n̄ metes ea
in septuplū. Noli querere ab homine duca
tum. neq; a rege cathedrā honoris. XXI.
Non te iustifices ante deum. qm̄ agnitor cor
dis ipse ē. et penes regē noli uelle uideri sapiēs.
Noli querere fieri iudex. nisi ualeas uirtute
irrumpe iniquitates. ne forte extimescas faciē
potentis. et ponas scandalū ī fragilitate tua.
Non pecces in multitudine ciuitatis. nec te
immittas in populū. neq; alliges duplicia
peccata. nec enim in uno eris immunis. Noli
ē pusillanimis in anima tua. exorare et fa
cere elemosinā n̄ despicias. Ne dicas in mul
titudine munerū meoꝝ respiciet d̄s. et of
ferentē me d̄o altissimo suscipiet munera
mea. Non irrideas hominē in amaritudine
animę. est enim qui humiliat et exaltat cir
cumspector d̄s. XXII. Noli amare m̄
dacium aduers͂ fr̄em tuū. neq; in amicū simi
liter facias. Noli uelle mentiri omne men
daciū. assiduitas enim illi͂ n̄ ē bona. Noli
u̅bos͂ ēē in multitudine presbiteroꝝ. et n̄
iteres uerbū in tua oratione. Non oderis
laboriosa op͂a. et rusticationē ab altissimo
creatam. Non te reputes in multitudine in
disciplinatoꝝ. memēto ire. qm̄ n̄ tardabit.
Humilia ualde sp̄m tuū. qm̄ uindicta car
nis impij ignis et uermes. Noli p̄uaricari
in amicū pecunia differenti. neq; fr̄em kar
simū auro spreueris. Noli discedere a mulie
re sensata et bona. quā sortitus es in timore
dei. Gratia enim uerecundię illius sup aurū.
Non ledas seruū op͂antē in ueritate. XXIII.
neq; mercennariū dantē animā suā. Seru͂
sensatus sit t̄ dilectus quasi anima tua. n̄
defraudes illū libertate. neq; inopē derelin

quas illum. Pecora t̄ sunt attende illis. et si s̄t
utilia p̄seuerent apud te. XXIIII. Filij t̄
sunt erudi illos. et curua illos a pueritia eo
rum. Filię t̄ sunt serua corp͂ illarū. et n̄ o
stendas hylarē faciē tuā ad illas. Trade filiā
et grande opus feceris. et homini sensato
da illā. Mulier siē t̄ sc̄dm animā tuā n̄
p̄icias illā. et odibili n̄ credas te in toto cor
de. XX quintū. Honora patrē tuū. et ge
mit͂ matris tuę ne obliuiscaris. Memento
qm̄ nisi p͂ illos n̄ fuisses. et retribue illis. quōm
et illi t̄. XXVI. In tota anima tua time
dn̄m. et sacerdotes illi͂ sanctifica. In omni uir
tute tua dilige eum qui te fecit. et ministros
ei͂ n̄ derelinquas. Honora dn̄m ex tota anima
tua. et honorifica sacerdotes. et p̄purga te
cum brachijs. Da illi partē sicut mandatū
ē t̄. primitiaꝝ et purgationis. et de negligen
tia purga te cum paucis. Datum brachio
rū tuorū. et sacrificiū sanctificationis offeres
dn̄o. initia scōꝝ. et paup͂i porrige manū tuā.
ut p̄ficiat͂ p̄piciatio et benedictio tua. Grā
datur in ɔspectu omnis uiuentis. XXVII.
Et mortuo n̄ p̄hibeas grām. Non desis plo
rantibꝫ in consolatione. et cum lugentibꝫ
ambula. Non te pigeat uisitare infirmū.
ex his enim in dilectione firmaberis. In oībꝫ
opibꝫ tuis memorare nouissima tua. et in
ęternum n̄ peccabis. XXVIII. Non litiges
cum homine potente. ne forte incidas in
man͂ illi͂. Non contendas cum uiro locuplē
te. ne forte contra te constituat litem.
Multos p̄didit aurū atq; argentū. et usq;
cor regum extendit et conuertit. Non litiges
cum homine linguato. et n̄ strues in ignē
illi͂ ligna. Non communices homini indo
cto. ne male de p̄genie tua loquat͂. Ne despi
cias hominē auertentē se a peccato. neq;
impperes ei. Memento qm̄ omīs in corruptione
sum͂. Ne sp͂nas hominē in sua senecta. et

enim ex nobis senescunt. xxviiii. Noli
de mortuo inimico tuo gaudere. sciens
qm̄ om̄s morimur. et in gaudiū nolum⁹
uenire. Ne despicias narrationē pres
biteroꝝ sapientum. et in puerbys illoꝝ
conuˢsare. Ab ipsis enim disces doctrinā
intellectus. et seruire magnatis sine que
rela. Non te p̄tereat narratio seniorū.
et ipsi enim didicerunt a patribꝫ suis.
Qm̄ ab ipsis disces intellectū. et in temp̄re
necessitatis dabis responsū. Non incendā
carbones peccatoꝝ arguens eos. et ne
incendaris flamma ignis peccatorū illo
rum. xxx. Ne contra faciē stes con
tumeliosi. ne sedeat quasi insidiator ori
tuo. Noli fenerari homini fortiori te. q̄d
si feneraueris quasi p̄ditū habe. Non spō
deas sup̄ uirtutē tuā. quod si spoponde
ris quasi restituens cogita. Non iudices
contra iudicē. qm̄ sc̄dm̄ q̄d dignum ē iudi
cat. Cum audace n̄ eas in uia. ne forte
grauet mala sua in te. Ipse enim sc̄dm̄ uo
luntatē suā uadit [illegible] et simul cum stul
titia illi⁹ p̄ies. Cum iracundo n̄ facies rixā.
et cum audace n̄ eas in desertū. qm̄ quasi
nichil ē ante illū sanguis. et ubi n̄ ē adiu
toriū elidet te. Cum fatuis ne consiliū habe
as. non eni͂ poterunt diligere nisi que ipsiˢ
placent. Coram extraneo ne facias consili
um. nescis eni͂ q̄d pariet. Non omi homini
cor tuū manifestes. ne forte inferat t̄ grām
falsam. et conuiciet̄ tibi. xxxi. Non
zeles mulierē sinus tui. ne ostendat sup̄ te
maliciā doctrine nequā. Non des mulieri
potestatē anime tue. ne ingrediat̄ in uir
tute tua et confundaris. Ne respicias mu
lierē multiuolā. ne forte incidas in laqueos
illius. Cū saltatrice ne assiduus sis. nec au
dias illam. ne forte p̄eas in efficatia illi⁹.
Virginē ne conspicias. ne forte scandalizē
ris in decore illi⁹. Non des fornicarijs animā
tuā in nullo. ne p̄das te et hereditatem tuā.
Noli circūspicere in uicis ciuitatis. nec oberra
ueris in plateis illi⁹. Auerte faciē tuā a mu
liere compta. et n̄ circumspicias speciē ali
enam. P̄pt̄ speciē mulieris multi p̄ierūt.
et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardes
cet. Omnis mulier que ē fornicaria. quasi
stercus in uia conculcabit̄. Speciē mulieris
aliene multi ammirati rep̄bi facti sunt.
Colloquiū enim illi⁹ quasi ignis exardescet.
Cum aliena muliere ne sedeas omnino. nec
accumbas cum ea sup̄ cubitū. et n̄ alterce
ris cum illa in uino. ne forte declinet cor tu
um in illā. et sanguine tuo labaris in p̄di
tione. xxxii. Ne derelinquas amicū
antiquū. nouus enim n̄ erit similis illi.
Vinū nouū amic⁹ nouus. ueterescat et cū
suauitate bibes illud. Non zeles glām et opē
peccatoris. nec enim scis que futura sit illius
subu̇sio. Non placeat t̄ iniuria iniustorū.
sciens qm̄ usq; ad inferos non placebit im
pius. Longe esto ab homine potestatē ha
bente occidendi. et n̄ suspicaberis timorē
mortis. et si accesseris ad illū noli aliquid
cōmittere. ne forte auferat uitā tuā. Com
munionē mortis scito. qm̄ in mediū laqueo
rū ingrederis. et sup̄ dolentiū arma ambu
labis. Sc̄dm̄ uirtutē tuā caue te a p̄ximo
tuo. et cum sapientibꝫ et prudentibꝫ tracta.
Viri iusti sint t̄ conuiue. et in timore xxxiii.
dei sit t̄ glāatio. et in sensu sit t̄ cogitatus
dei. et omnis narratio tua in p̄ceptis altissi
mi. In man⁹ artificū opa laudabunt̄. et p̄n
ceps populi in sapientia sermonis sui. in
sensu u̇ senioꝝ uerbum. Terribilis ē in ciui
tate sua homo linguos⁹. et temerari⁹ in uer
bo suo odibilis erit. xxxiiii. Iudex sapi
ens iudicabit populū suū. et p̄ncipatus
sensati terribilis erit. Sc̄dm̄ iudicē p̄pli

sic et ministri ei⁹. et qualis rector ē ciuitatis.
tales et habitantes in ea. Rex insipiens per
det populum suū. et ciuitates inhabitabunt
p sensum prudentiū. In manu dī potestas
terre. et exsecrabilis omīs iniquitas gentiū.
et utilē rectorē in temp⁹ suscitabit sup illā.
In manu dī potestas hominis. et sup faciē
scribe imponet honorē suū. Omnis iniu
rie pximi ne memineris. et nichil agas
in opib; iniurie. Odibilis corā deo et ho
minib; supbia ē. et exsecrabilis omīs iniq
tas gentiū. Regnū a gente in gentē tīs
fertur. ppter iniusticias et iniurias et cō
tumelias. et diuisos dolos. De auaricia.
xxxv. Auaro autē nichil ē scelestius. Quid
supbit terra et cinis. Nichil ē iniquius.
quā amare pecuniā. Hic enī animā suā ue
nalē habet. qm̄ in uita sua piecit intima
sua. Omnis potentat⁹ breuis uita. Languor
plixior grauat medicū. Breuē languorē pci
dit medic⁹. Sic et rex hodie ē. et cras morietur.
Cum enī morit̄ homo hereditabit serpen
tes. et bestias et uermes. De supbia. xxxvi.
Initiū supbie hominis apostatare a deo.
qm̄ ab eo qui fecit illū recessit cor eius.
qm̄ initiū peccati ē omnis supbia. Q tenu
erit illā adimplebit maledictis. et subuer
tet eos in finē. Propterea exhonorauit dn̄s
conuent⁹ maloꝝ. et destruxit eos usq; in fi
nē. Sedes ducū supboꝝ destruxit dn̄s. et
sedere fecit mites p eis. Radices gentium
supbarū arefecit ds̄. et plantauit humi
les ex ipsis gentib;. Terras gentiū euertit
dn̄s. et pdidit eas usq; ad fundamentum.
Arefecit ex ipsis et dispdidit illos. et cessare
fecit memoriā eoꝝ a terra. Perdidit ds̄ me
moriā supboꝝ. et reliquit memoriā humili
um sensu. Non ē creata hominib; supbia.
neq; iracundia nationi mulierū. Semen ho
minū honorabit hoc quod timet deum.

Semen autē hoc exhonorabit quod preterit
mandata dn̄i. In medio frm̄ rector illoꝝ in
honore. et qui timent dn̄m erunt in oculis
illi⁹. Gl'a diuitū honoratoꝝ. et pauperum ti
mor dī ē. Timor dn̄i ē ñ despicere hominem
iustū paupē. et ñ magnificare uirū peccato
rē diuitē. Magnus ē iudex et potens ē in
honore. et ñ est maior illo qui timet deum.
Seruo sensato liberi seruiunt. et uir pru
dens et disciplinat⁹ ñ murmurabit correpc⁹.
et inscī⁹ ñ honorabit. Noli te extollere in fa
ciendo ope tuo. et noli cunctari in tēpore
angustie. Melior ē qui opatur et habun
dat in omnib;. quā qui glat̄ur et eget pane.
Fili in mansuetudine serua animā tuā. et
da illi honorē scdm̄ meritū suū. Peccantē
in animā suā quis iustificabit. et quis hono
rificabit exhonorantē animā suā. Paup glat̄
p disciplinā et timorē suū. et ē homo qui ho
norificat̄ ppter substantiā suā. Qui autē
glatur in paupertate. quanto magis in substan
tia. Et qui glatur in substantia paupertatē
uereat̄. xxxvii. Sapientia humiliati
exaltabit caput illi⁹. et in medio magnatoꝝ
consedere illū faciet. Non laudes uirū in spe
cie sua. neq; spnas hominē in uisu suo. Bre
uis in uolatilib; ē apis. et initiū dulcoris ha
bet fructus illi⁹. In uestitu ne glieris unquā.
nec in die honoris tui extollaris. qm̄ mira
bilia opa altissimi solius. et glosa et abscon
sa et inuisa opa illi⁹. Multi tyranni sederūt
in throno. et insuspicabilis portauit dia
dema. Multi potentes oppressi sunt ualide.
et glosi traditi sunt in man⁹ alteroꝝ. Pri⁹
quā interroges ne uitupere quēquā. et cum
interrogaueris corripe iuste. Pri⁹ quā audias ne
respondeas uerbū. et in medio sermoꝝ ne ad
icias loqui. De ea re que te ñ molestat ne
certeris. et in iudicio peccantiū ne consistas.
Fili ne in multis sint actus tui. et si diues

fueris. n̄ eris immunis a delicto. Si enim
secutus fueris n̄ apphendes. et n̄ effugi
es si p̄cucurreris. Est homo laborans et festi
nans et dolens impius. et tanto magis non
habundat. Est homo marcidus egens recu
peratione plus deficiens uirtute. et abun
dans paupertate. et oculus dī respexit illū
in bono. et erexit illū ab humilitate ipsius.
et exaltauit caput eius. et mirati s̄ in illo mul
ti. et honorauerunt dm̄. Bona et mala.
uita et mors. et paupertas et honestas a dō
sunt. Datio dī p̄manet iustis. et p̄fectus
illius successus habebunt in eternū. Est qui lo
cupletatur parce agendo. et hec pars merce
dis illius in eo quod dicit inueni requiē m̄.
et nunc manducabo de bonis meis solus.
et nescit quo tempus preteriat et relinquat
omnia aliis. Sta in testamento tuo et in illo
colloquere. et in ope mandatorum tuorū ue
terasce. Ne manseris in opibus peccatorū.
confide autē in deo. et mane in loco tuo. Facile
ē enim in oculis dī de subito honestare paupē.
Benedictio dei in mercedē iusti festinat. et ī
honore ueloci p̄cessus illius fructificat. Ne
dicas quid ē m̄ opus. et que erunt m̄ ex hoc
bona. Ne dicas sufficiens sum. et quid ex
hoc pessimabor. xxxviii. In die bonorum
ne immemor sis malorum. et in die malorū
ne immemor sis bonorum. qm̄ facile ē corā
deo in die obitus retribuere unicuiq; scd̄m
uias suas. Malicia hore obliuionē facit
luxurie magne. et in fine hominis denu
datio operum illius. Ante mortē ne laudes
hominē quēquā. qm̄ in filiis suis agnoscitur
uir. Non omnē hominē inducas in domū
tuā. multe enim insidie sunt dolosi. Sicut
enī eructuant p̄cordia fetentium. sicut perdix
inducitur in caueā. et ut caprea in laqueum.
sic et cor superborū. et sicut p̄spector uidens
casum proximi sui. Bona enim in mala con
uertens insidiatur. et in electis imponet
maculā. Ab scintilla enī una augetur ignis.
et ab uno doloso augetur sanguis. Homo uero
peccator sanguini insidiatur. Attende tibi
a pestifero. fabricat enī mala. ne forte indu
cat sup te subsannationē in p̄petuū. Admitte
te ad te alienigenā et subuertet te in turbine.
et abalienabit te a uiis propriis. De elemo
sina. xxxix. Si bene feceris scito cui fe
ceris. et erit grā in bonis tuis multa. Bene
fac iusto et inuenies retributionē magnā.
et si n̄ ab ipso certe a deo. Non ē ei bene q̄
assiduus ē in malis. et elemosinā non danti.
qm̄ et altissimus odio habet peccatores.
et misertus ē penitentibus. Da misericordi et
ne suscipias peccatores. et impiis et pecca
toribus reddet uindictam. custodiens eos in
die uindicte. Da bono et n̄ receperis peccatorē.
benefac humili. et n̄ dederis impio. Prohibe
panes illi dari. ne in ipsis potentior te sit.
Nā duplicia mala inuenies in omnibus bonis.
qm̄ et altissimus odio habet peccatores. et im
piis reddet uindictā. De amicis. xl.
Non agnoscetur in bonis amicus. et n̄ abscon
detur in malis inimicus. In bonis uiri inimici illius
in tristicia. et in malis illius amicus agnitus
ē. Non credas inimico tuo in eternū. Sicut enī
eramentū eruginat nequicia illius. et si humi
liatus uadat curuus. adice animū tuū et cu
stodi te ab illo. Non statuas illū penes te.
nec sedeat ad dexterā tuā. ne conuersus stet
in loco tuo. ne forte conuersus in locū tuū in
quirat cathedrā tuā. et in nouissimo cognos
cas uerba mea. et in sermonibus meis stimu
leris. Quis miserebitur incantatori a serpente
percusso. et omnibus qui appropiant bestiis. et
q̄ comitatur cum uiro iniquo. et obuolutus ē
in peccatis eius. Una hora tecū p̄mane
bit. si aut declinaueris n̄ supportabit. In
labiis suis indulcat inimicus. et in corde suo

insidiatur ut subvertat te in foveam. In oculis
suis lacrimatur inimicus, et si invenerit tempus
non saciabitur sanguine. Si incurrerint tibi mala,
invenies eum illic priorem, et quasi adiuvans suf-
fodiet plantas tuas. Caput suum movebit
et plaudebit manu, et multa susurrans
commutabit vultum suum. De societate divi-
Qui tetigerit picem tum superborum. xli.
inquinabitur ab ea, et qui communicaverit su-
perbo induet superbiam. Pondus super se tollit
qui honestiori se communicat, et ditiori te
ne socius fueris. Quid communicabit cacabus
ad ollam? Quando enim se colliserint con-
fringetur. Dives iniuste egit et fremebit, pau-
per autem lesus tacebit. Si largitus fueris assu-
met te, et si non habueris derelinquet te. Si ha-
bes convivet tecum et evacuabit te, et ipse
non dolebit super te. Si necessarius illi fueris sup-
plantabit te, et subridens spem dabit narrans
tibi bona et dicet: Quid opus est tibi? Et confun-
det te in cibis suis, donec te exinaniat bis
et ter, et in novissimo deridebit te. Postea
videns derelinquet te, et caput suum move-
bit ad te. Humiliare deo et expecta manus eius.
Attende ne seductus in stulticia humilieris.
Noli esse humilis in sapientia tua, ne humili-
atus in stulticiam seducaris. Advocatus a
potentiore discede, et hoc enim magis te ad-
vocabit. Ne inprobus sis ne inpingaris,
et ne longe sis ab eo ne eas in oblivionem.
Ne retineas ex equo loqui cum illo, et ne cre-
das multis verbis illius. Ex multa enim loque-
la temptabit te, et subridens interrogabit
te. De absconditis tuis inmitis animus il-
lius, et conservabit verba tua, et non parcet
de malicia et de vinculis. Cave tibi et atten-
de diligenter auditui tuo, quoniam cum subver-
sione tua ambulas. Audiens vero illa quasi in
somnis vide, et vigilabis omni vita tua.
Dilige deum, et invoca eum in salute tua. Omne

animal diligit simile sibi, sic et omnis ho-
mo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi
coniungetur, et omnis homo simili sui socia-
bitur. Si communicabit lupus agno aliquando,
sic peccator iusto. Que communicatio sancto
homini ad canem? Aut que pax bona diviti
ad pauperem? Venatio leonis onager in
heremo, sic pascua sunt divitum pauperes.
Et sicut abhominatio superbo est humilitas,
sic execratio divitis pauper. Dives commotus
confirmatur ab amicis, humilis autem si ceci-
derit expelletur et a notis. Diviti decepto
multi recuperatores, locutus est superba et iusti-
ficaverunt illum. Humilis deceptus est et insuper
arguitur, locutus est sensate et non est datus ei
locus. Dives locutus est et omnes tacuerunt,
et verbum illius usque ad nubes perducent. Pau-
per locutus est et dicunt: quis est hic? Et si offen-
derit, subvertunt illum. Bona est substantia
cui non est peccatum in conscientia, et nequissi-
ma paupertas in ore impii. Cor hominis
inmutat faciem illius, sive in bonum sive in malum.
Vestigium cordis boni et faciem bonam difficile
invenies et cum labore. xlii. Beatus
vir qui non est lapsus verbo ex ore suo, et non est
stimulatus in tristicia delicti. Felix qui non habuit
animi sui tristiciam, et non excidit a spe sua.
Viro cupido et tenaci sine ratione est substan-
cia, et homini livido ad quid aurum? Qui acer-
vat ex animo suo iniuste aliis congregat, et
in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam
est, cui alio bonus erit? Et non iocundabitur in
bonis suis. Qui sibi invidet nichil est illo nequi-
us, et hec est redditio malicie illius. Et si bene fe-
cerit ignoranter et non volens facit, et in novis-
simo manifestat maliciam suam. Nequam est
oculus lividi, et avertens faciem et despiciens
animam suam. Insaciabilis oculus cupidi in parte
iniquitatis, non saciabitur donec consumat are-
faciens animam suam. Oculus malus ad mala

et ñ saciabit̃ pane. indigens & in tristicia
erit sup mensam suã. xl III.
Fili si habes benefac tecum. et dõ dignas
oblationes offer. Memor esto qm̃ mors ñ tar
dat. et testamentũ inferoꝝ quia demonstra
tũ est tibi. Testamentũ enĩ hui⁹ mundi.
morte moriet̃. Ante mortẽ benefac amico
tuo. et scdm̃ uires tuas exporrigens da pau
pi. Non defraudens a die bono. et particu
la boni doni ñ te pretereat. Nonne alijs
relinques dolores. et labores tuos. In diui
sione sortis da et accipe. et iustifica animã
tuã. Ante obitum tuũ opare iusticiã. qm̃
non ẽ apud inferos inuenire cibum. Omis
caro sicut fenũ ueterascet. et sicut folium
fructificans in arbore uiridi; Alia generan
tur. et alia deicunt̃. sic generatio carnis
et sanguinis. alia finit̃. et alia nascitur.
Omne op⁹ corruptibile in fine deficiet. et
qui illud opatur ibit cum ipso. Et omne
opus electum iustificabit̃. et qui opatur
illud honorabit̃ in illo. Beat⁹ uir q̃ in sapi
entia sua morabit̃. et qui in iusticia sua
meditabit̃. et in sensu cogitabit circum
spectionẽ dĩ. Qui excogitat uias illius
in suo corde. et in absconsis illi⁹ intelligens.
uadens post illũ quasi inuestigator. et in uijs
illi⁹ consistens. Qui respicit p fenestras eius.
& in ianuis illi⁹ audiens. Qui requiescit iux
ta domũ illi⁹. et in parietib; illi⁹ figens pa
lum. Statuet casulã suã ad man⁹ illi⁹. et requi
escunt in casula illius bona p euum. Sta
tuet filios sub tegmine illi⁹. et sub ramis
illi⁹ morabit̃. Proteget̃ sub tegmine illi⁹ a
feruore. et in glã eius requiescet. Qui timet
dm̃ faciet illud. et qui continens ẽ iusticie
apphendet illam. et obuiabit illi quasi ma
ter honorificata. et quasi mulier a uirgini
tate suscipiet illũ. Cibabit illũ pane
uite et intellectus. et aqua sapientie salu
taris potabit illũ. Et firmabitur in illo et
ñ flectet̃. et continebit illũ et ñ confundetur.
et exaltabit illũ apud proximos suos. Et in
medio eccle aperiet os illi⁹. et implebit illum
spũ sapientie et intellect⁹. et stola glẽ ue
stiet illum. Jocunditatẽ et exultationẽ the
saurizabit sup illũ. et nomine eterno he
reditabit illũ. Homines stulti ñ apphen
dent illam. et homines sensati obuiabunt
illi. Homines stulti ñ uidebunt illã. longe
enim abest a supbia et dolo. Viri mendaces
ñ erunt illius memores. et uiri ueraces in
uenient̃ in illam. et successum habebunt
usq; ad inspectionẽ dĩ. Non ẽ speciosa laus
in ore peccatoris. qm̃ a deo pfecta ẽ sapi
entia. Sapientie enĩ dĩ astabit laus. et in
ore fideli habundabit. et dominator dabit
eam illi. Non dixeris p dm̃ abest. que odit
enim ne feceris. Non dicas ille me implanã
uit. ñ enim necessarij sunt illi homines im
pii. Omne execramentũ erroris odit dñs.
et ñ erit amabile timentib; illũ. xl IIII.
Ds ab initio constituit hominẽ. et reliquit
illũ in manu consilij sui. adiecit mandata
et precepta sua. Si uolueris mandata ser
uare conseruabunt te. et in ppetuũ fidem
placitam facere. Apposuit tibi aquã et ig
nem. ad quod uolueris porrige manũ tuã.
Ante hominẽ uita et mors. bonũ et malũ.
quod placuerit ei dabit̃ illi. qm̃ multa sapi
entia dei et fortis in potentia. uidens omnes
sine intermissione. Oculi dñi ad timentes eũ.
et ipse agnoscit omnẽ opam hominis. Ne
mini mandauit impie agere. et nemini de
dit spaciũ peccandi. Non enĩ concupiscit
multitudinẽ filioꝝ infideliũ et inutiliũ.
Ne iocunderis in filiis De filiis impijs. xlv.
impiis si multiplicent̃. ñ oblecteris sup ip
sos si ñ est timor dĩ cum illis. Non credas
uite illoꝝ. et ne respexeris in labores illoꝝ.

Melior est enim unus timens deum quam mille fi
lii impii. et utile est mori sine filiis quam relin
quere filios impios. Ab uno sensato inhabi
tabitur patria. et tribus impiis deseretur. Mul
ta talia uidit oculus meus. et fortiora horum
audiuit auris mea. In synagoga peccantium
exardebit ignis. et in gente incredibili exar
descet ira. Non exorauerunt pro peccatis suis
antiqui gygantes. qui destructi sunt con
fidentes sue uirtuti. et non pepercit peregrina
tioni illorum. et execratus est illos pro superbia illorum.
Non misertus est illis gentem totam perdens. et ex
tollentem se in suis peccatis. Et sicut sexcenta
milia peditum qui congregati sunt in duri
tia cordis sui. et si unus fuisset ceruicatus.
mirum si fuisset immunis. Misericordia enim et
ira est cum illo. potens exoratio et effundens
iram secundum misericordiam suam. Si correptio illius
hominis secundum opera sua iudicatur. non effugiet
et in rapina peccator. et non retardabit suf
ferentia misericordiam facientis. Omnis mise
ricordia faciet locum unicuique secundum meritum operum
suorum. et secundum intellectum peregrinationis
ipsius. xlvi. Non dicas a deo abscon
dar. et ex summo quis mei memorabitur. In
populo magno non agnoscar. Quid est enim ani
ma mea in tam immensa creatura. Ecce celum
et celi celorum. abyssus et uniuersa terra et que
in eis sunt. in conspectu illius commouebuntur.
montes simul et colles et fundamenta terre.
Et cum conspexerit illa deus tremore concu
tientur. et in omnibus his insensatum est cor. et omne
cor intelligitur ab illo. Et uias illius quis intel
ligit. et procella quam nec oculus uidebit ho
minis. Nam plurima opera illius sunt in ab
sconsis. Sed opera iustitie eius quis enunciabit
aut quis sustinebit. Longe enim est testamen
tum a quibusdam. et interrogatio hominum in
consummatione est. Qui minoratur corde cogi
tat inania. et uir imprudens et errans cogi
tat stulta. xlvii. Audi me fili et disce
disciplinam sensus. et in uerbis meis attende
in corde tuo. Et dicam in equitate disciplinam.
et scrutabor enarrare sapientiam. et in uerbis
meis attende in corde tuo. et dico in equi
tate spiritus uirtutes quas posuit deus in opera
sua ab initio. et in ueritate enuntio scienti
am eius. In iudicio dei opera ipsius ab initio. et
ab institutione ipsorum distinxit partes il
lorum. et initia ipsorum in gentibus suis. Orna
uit in eternum opera illorum. nec esurierunt nec
laborauerunt. et non destiterunt ab operibus
suis. Vnusquisque proximum sibi non angustia
bit usque in eternum. Non sis incredibilis uerbo
illius. Post hec deus in terram respexit. et im
pleuit illam bonis suis. Anima omnis uita
lis denunciauit ante faciem ipsius. et ipsa
iterum reuersio illorum. xlviii. Deus crea XVII
uit de terra hominem. et secundum imaginem su
am fecit illum. Et iterum conuertit illum
in ipsam. et secundum se uestiuit illum uirtute.
Numerum dierum et temporis dedit illi. et de
dit illi potestatem eorum que sunt super ter
ram. Posuit timorem illius super omnem carnem.
et dominatus est bestiarum et uolatilium. Creauit
ex ipso adiutorium simile ipsi. Consilium et
linguam et oculos et aures et cor dedit illis
excogitandi. et disciplina intellectus reple
uit illos. Creauit illis scientiam spiritus. sensu
impleuit cor illorum. et mala et bona osten
dit illis. Posuit oculum ipsorum super corda ip
sorum. ostendere illis magnalia operum suorum
et nomen sanctificationis collaudent. et gloriari in
mirabilibus illius. ut magnalia enarrent ope
rum eius. Addidit illis disciplinam. et legem
uite hereditauit illos. Testamentum eternum
constituit cum illis. et iustitiam et iudicia
sua ostendit illis. Et magnalia honoris eius
uidit oculus illorum. et honorem uocis audierunt
aures illorum. Et dixit illis. Attendite ab omni

iniquo. et mandauit unicuique de proximo. Vie illorum coram ipso sunt semper. non sunt absconse ab oculis ipsius. In unamquamque gentem preposuit rectorem. et pars dei israhel facta est manifesta. Et omnia opera illorum uelut sol in conspectu dei. et oculi eius sine intermissione inspicientes in uiis eorum. Non sunt absconsa testamenta per iniquitatem eorum. et omnes iniquitates eorum in conspectu dei. Elemosina uiri quasi sacculum cum ipso. et gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput ipsorum. et conuertet in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit uiam iustitie. et confirmauit deficientes sustinere. et destinauit illis sortem ueritatis.

De conuersione .xlviii.

Conuertere ad dominum et relinque peccata tua. precare ante faciem domini et minue offendicula. Reuertere ad dominum et auertere ab iniustitia tua. et nimis odito execrationem. et cognosce iustitias et iudicia dei. et sta in sorte propositionis et orationis altissimi dei. In partes uade seculi sancti cum uiuis et dantibus confessionem deo.

Quinquagesimum.

Non demoreris in errore impiorum. ante mortem confitere. A mortuo quasi nichil perit. confiteberis uiuens. Viuus et sanus confiteberis et laudabis deum. et gloriaberis in miserationibus illius. Quam magna misericordia dei. et propitiatio illius conuertentibus ad se. Nec enim omnia possunt esse in hominibus. quoniam non est immortalis filius hominis. et in uanitatem malitie placuerunt. Quid lucidius sole? et hic deficiet. Aut quid nequius excogitauit caro et sanguis? et hoc arguetur. Virtutem altitudinis celi ipse conspicit. et omnes homines terra et cinis. Qui uiuit in eternum. omnia creauit simul. Deus solus iustificabitur. et manet inuictus rex in eternum.

Quis sufficiet enarrare opera illius? Quis enim inuestigabit magnalia illius? Virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit? et quis adiciet enarrare misericordiam eius? Non est minuere neque adicere. nec est inuenire magnalia dei. Cum consummauerit homo. tunc incipit. et cum quieuerit operabitur. Quid est homo et que gratia illius? et quid bonum aut quid nequam illius? Numerus dierum hominum ut multum centum anni. quasi gutte aque maris deputati sunt. et sicut calculus harene sic exigui anni in die eui. Propter hoc patiens est deus in illis. et effundet super eos misericordiam suam. Vidit presumptionem cordis illorum quoniam mala est. et cognouit subuersionem illorum quoniam nequam est. Ideo adimpleuit propitiationem suam in illis. et ostendit illis uiam equitatis. Miseratio hominis circa proximum suum. misericordia autem dei super omnem carnem. Qui misericordiam habet et docet erudit quasi pastor gregem suum. miseretur excipientis doctrinam miserationis. et qui festinat in iudiciis eius.

De oratione .li.

Fili in bonis non des querelam. et in omni dato non des tristitiam uerbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic et uerbum melius quam datum. Nonne ecce uerbum super datum bonum? et utraque cum homine iustificato. Stultus acriter improperabit. et datus indisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudicium para iustitiam tibi. et antequam loquaris disce. Ante languorem adhibe medicinam. et ante iudicium interroga te ipsum. et in conspectu dei inuenies propitiationem. Ante languorem humilia te. et in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam.

.lii.

Non impediaris orare semper. et non uerearis usque ad mortem iustificari. quoniam merces dei manet in eternum. Ante orationem prepara animam tuam. et noli esse quasi homo qui temptat dominum. Memento ire in die consummationis.

& temp⁹ retributionis in conuersatione faciei;
Memento paupertatis in tempore habundan
tie. & necessitatē paupertatis in die diuitiarū.
A mane usq; ad uesperum inmutabit tempꝰ.
& hec om̄ia citata in oclis dī. Homo sapiens
in omnib; metuit. & in dieb; delictoꝝ atten
det ab inertia. Omnis astutus agnoscit
sapientiam. & inuenienti eā dabit confessio
nē. Sensati in uerbis & ipsi sapient̄ egerūt.
& intellexerunt ueritatē & iusticiā. & implo
rauerunt ꝓuerbia & iudicia. L iii. De continen
Post concupiscentias tuas tia animę.
n̄ eas. & a uoluntate tua auertere. Si pre
stes animę tuę concupiscentias eius. faci
et te in gaudiū inimicis tuis. Ne oblecte
ris in turbis nec in modicis. ad duas ē enī
commissio illoꝝ. Ne fueris mediocris in con
tentione ex fenore. & n̄ est tibi nichil in se
culo. Eris enim inuid⁹ tuę uitę. L iiii.
Operarius ebrios⁹ n̄ locupletabit̄. & qui sp
nit modica paulatim decidet. Vinū & mu
lieres apostatare faciunt sapientes. & ar
guent sensatos. & qui se iungit fornicariis
erit nequā. Putredo & uermes hereditabūt
illū. & extollet̄ in exemplū maius. & tolle
tur de numero anima eius. Qui credit cito
leuis corde ē. & minorabitur. et qui delin
quit in animā suā. insipiens habebit̄. Qui
gaudet iniquitati denotabit̄. & qui odit
correptionē. minuet̄ uita. & qui odit loqua
citatē extinguet maliciā. Q peccat in animā
suā penitebit. & qui iocundat̄ malicia de
notabit̄. Ne iteres uerbū nequā & durum.
& n̄ minoraberis. L v. Amico et
inimico noli narrare sensū tuū. & si ē tibi
delictū noli denudare. Audiet enī te & custo
diet te. & quasi defendens peccatū odiet te.
& sic aderit tibi semp. Audisti uerbū aduer
sus ꝓximū. commoriat̄ in te. fidens qm̄ n̄ te
dirumpet. A facie uerbi parturit fatuus.
tanquā gemit⁹ partus infantis. Sagitta infi
xa femori carnis. sic uerbū in corde stulti.
Corripe amicū ne forte n̄ intellexerit. & di
cat n̄ feci. aut si fecerit ne iterū addat fa
cere. Corripe ꝓximū ne forte n̄ dixerit. &
si dixerit ne forte iteret. Corripe amicū se
pe enim fit commissio. & n̄ omī uerbo cre
das. Est qui labitur lingua sua. s; non ex
animo. Quis ē enim qui non deliquerit in
lingua sua? L vi. Corripe pro
ximum antequā comminens. & da locū timori
altissimi. quia omnis sapientia timor dei. &
in illa timere dn̄m. & in omī sapientia dispo
sitio legis. & n̄ est sapientia nequicię disci
plina. & n̄ ē cogitatus peccatoꝝ prudentia.
Est nequicia & in ipsa execratio. & ē insipiens
qui minuitur sapientia. Melior ē homo q
deficit sapientia. & deficiens sensu ē in timo
re. quā qui abundat sensu & transgredit̄ le
gem altissimi. Est solertia certa & ipsa iniq.
& ē qui emittit uerbū certū enarrans ueritatē.
Est q nequiter humiliat se. & interiora eius
plena sunt dolo. Et ē iustus q se nimiū sub
mittit a multa humilitate. & ē iust⁹ qui
inclinat faciē & fingit n̄ uidere se quod ig
noratum ē. & si ab inbecillitate uiriū uetet̄
peccare. si inuenerit tempꝰ malefaciendi ma
lefaciet. Ex uisu cognoscit̄ uir. & ab occursu
faciei cognoscit̄ sensatus. Amictus corpis
& risus dentiū & ingress⁹ hominis enunci
ant de illo. Est correptio mendax in ira con
tumeliosi. & ē iudiciū quod n̄ ꝓbat̄ eē bonū.
& ē tacens & ipse ē prudens. L vii.
Quā bonū ē arguere quā irasci. & confitentē
in oratione n̄ ꝓhibere. Concupiscentia spa
donis deuirginauit iuuenculam. sic qui facit
ꝑ uim iudiciū iniquū. Quā bonū ē correptū
manifestare penitentiā. sic enim effugies
uoluntariū peccatū. Est tacens qui inuenit̄
sapiens. & est odibilis qui ꝓcax ē ad loquen

dum. Est autẽ tacens nõ habens sensum lo
quele. & ẽ tacens sciens temp' apti temporis.
Homo sapiens tacebit usq; ad tempus. lasci
uus autẽ & imprudens nõ seruabunt temp'.
Qui multis utit̃ uerbis ledet animã suã.
& qui potestatem sibi assumit iniuste odiet̃.
Est processio in malis uiro indisciplinato. & ẽ
inuentio in detrimentũ. Est datum qđ nõ est
utile. & ẽ datũ cui' retributio duplex. Est ppt
gl'am minoratio. & ẽ qui ab humilitate leua
bit caput. Est qui multa redimat modico
pcio. & restituens ea in septuplũ. Sapiens
in uerbis seipsum amabilẽ facit. gr̃e autẽ
fatuoꝝ effundent̃. Datus insipientis non
erit utilis t̃. oculi enim illi' septemplices st̃.
Exigua dabit & multa improperabit. & apertio
oris illi' inflammatio ẽ. Hodie feneratur q's.
& cras expetit. & odibilis homo ei' modi. Fa
tuo nõ erit amic'. & nõ erit gr̃a bonis illi'. Qui
enim edunt panẽ illi' false lingue sunt. Q̃
ciẽs & quanti irridebunt eum. Neq; enim
quod habendũ erat directo sensu distribuit.
Similit̃ & quod nõ erat habendũ. Laps' false
lingue. quasi qui pauimto cadens. sic cas'
maloꝝ festinanter ueniet. Homo ingrat'
acharis. quasi fabula uana in ore indiscipli
natoꝝ assidua erit. Ex ore fatui rẽpbabitur
parabola. nõ enĩ dicit illã in tempore suo.
Est qui uetat̃ peccare ab inopia. & in requie
sua stimulabit̃. Est qui pdit animã suã
p confusione. & ab imprudenti psona pdet
eã. psonẽ autẽ acceptione pdet se. L viii.
Est qui p confusione pmittit amico. & lu
crat' ẽ eum inimicũ gratis. Opprobrium
nequã in homine mendaciũ. & in ore in
disciplinatoꝝ assidue erit. Potior fur
ẽ quã assiduitas uiri mendacis. pditionẽ
autẽ ambo hereditabunt. Mores hominũ
mendaciũ sine honore. & confusio illoꝝ
cũ ipsis sine intermissione. L viiii. Vbũ parabolaꝝ

Sapiens in uerbis pducet seipsum. & homo
prudens placebit magnatis. Qui operatur
t'ram suã maltabit aceruũ frugum. & qui
opatur iusticiã ipse exaltabit̃. Qui ũ placet
magnatis. effugiet iniquitatẽ. Xenia & do
na excecant oculos iudicũ. & quasi mutus
in ore auertit correptiones eoꝝ. Sapientia
absconsa & thesaur' inuisus. que utilitas
in utrisq;. Melior est qui celat insipienti
am suã. quã homo qui abscondit sapien
tiam suã. L x. Fili peccasti ne ad
icias iterũ. sed et de pristinis deprecare ut
t' dimittant̃. Quasi a facie colubri fuge
peccata. & si accesseris ad illa suscipient
te. Dentes leonis dentes ei'. interficientes animas
hominũ. Quasi romphea bis acuta omis
iniquitas. plage illi' nõ ẽ sanitas. Obiurga
tio & iniurie adnullabunt substantiã. & do
mus que nimis locuples ẽ adnullabit̃ sup
bia. sic substantia supbi eradicabit̃. Depre
catio paupis ex ore usq; ad aures ueniet. &
iudicium festinato adueniet illi. Qui odit
correptionẽ uestigiũ ẽ peccatoris. & qui
timet dñm conuertet̃ ad cor suum. Notus
a longe potens lingua audaci. & sensat'
scit labi se ab ipso. Qui edificat domũ suã
impendiis alienis. quasi qui colligit la
pides suos in hyeme. L xi. Stup
pa collecta synagoga peccantiũ. & consũ
matio illoꝝ flãma ignis. Via peccantiũ
complantata lapidibus. & in finẽ illoꝝ infe
ri & tenebre & pene. Qui custodit iustici
am. continebit sensum eius. Consumma
tio timoris dĩ. sapientia & sens'. Non erudi
etur. qui nõ est sapiens in bono. Est autẽ in
sipientia que habundat in malo. & nõ est
sens' ubi ẽ amaritudo. Scientia sapientis
tanquã inundatio abundabit. & consiliũ
illi' sicut fons uite pmanet. Cor fatui q̃
si uas confractũ. & omnẽ sapientiã non

tenebit. Verbum sapiens quodcumque audierit
insciens laudabit. et adiciet. Audiuit luxu
riosus et displicebit illi. et proiciet illud post dor
sum suum. Narratio fatui quasi sarcina in ui
a. nam in labiis sensati inuenietur gratia. Os pru
dentis queritur in ecclesia. et uerba illius cogitabit
in cordibus suis. Tanquam domus exterminata sic
fatuo sapientia. et scientia insensati inenarra
bilia uerba. Compedes in pedibus stulto do
ctrina. et quasi uincula manuum super manum
dexteram. LXII. Fatuus in risu exaltat
uocem suam. uir autem sapiens uix tacite ridebit.
Ornamentum aureum prudenti doctrina. et qua
si brachiale in brachio dextro. Pes fatui fa
cilis in domum proximi. et homo peritus confun
detur a persona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domum. uir autem eruditus foris stabit.
Stulticia hominis auscultare per ostium. et
prudens grauabitur contumelia. Labia im
prudentium stulta narrabunt. uerba autem
prudentium statera ponderabuntur. In ore fa
tuorum cor illorum. et in corde sapientium os illorum.
Dum maledicit impius diabolum. maledicit ipse
animam suam. Susurro coinquinabit animam
suam. et in omnibus odietur. et qui manserit
odiosus erit. tacitus et sensatus honorabitur.
In lapide luteo lapidatus est piger. LXIII.
et omnes loquentur super aspernatione illius. De ster
core boum lapidatus est piger. et omnis qui
tetigerit eum excutiet manus. Confusio patris
est de filio indisciplinato. filia autem in dimino
ratione fiet. Filia prudens hereditas uiro suo.
nam que confundit in contumelia fit geni
toris. Patrem et uirum confundit audax. et ab
impiis non minorabitur. ab utrisque autem inho
norabitur. Musica in luctu importuna nar
ratio. flagella et doctrina in omni tempore
sapientia. Qui docet fatuum. quasi qui glu
tinet testam. LXIIII. Qui narrat
uerbum non audienti. quasi qui excitat dormi
entem de graui somno. Qui enumerat stulto.
et in fine dicit; quis est hic. Super mortuum plora.
defecit enim lux eius. et supra fatuum plora.
deficit enim sensus. Modicum plora supra mor
tuum. quoniam requieuit. Nequissimi enim nequissi
ma uita. super mortem fatui. Luctus mortui
septem diebus. fatui autem et impii omnes dies
uite illorum. Cum stulto ne multum loquaris.
et cum insensato ne abieris. Serua te ab illo
ut non molestiam habeas. et non coinquinaueris
in peccato illius. Deflecte ab illo et inuenies re
quiem. et non accidiaueris in stulticia illius. Super
plumbum quod grauabitur. et quod illi aliud no
men quam fatuus. Arenam et salem et massam
ferri facilius est portare. quam hominem impru
dentem et fatuum et impium. Loramentum ligneum
colligatum fundamento edificii non dissoluetur.
sic et cor confirmatum in cogitatione consilii.
Cogitatus sensati in omni tempore. uel me
tu non deprauabitur. Sicut pale in excelsis
et cementa sine impensa posita. contra fa
ciem uenti non permanebunt. sic et cor timidum
in cogitatione stulti. contra impetum timo
ris non resistit. sic et cor trepidum in cogitatio
ne fatui. omni tempore non metuet. sic et qui
in preceptis dei permanet semper. pungens ocu
lum deducens lacrimas. et qui pungit cor
profert sensum. LXV. De amicitia.
Mittens lapidem in uolatilia deiciet illa. sic
et qui conuiciatur amico dissoluit amicitiam.
Ad amicum et si produxeris gladium non desperes.
est enim regressus ad amicum. Si aperuerit os tri
ste non timeas. Est enim concordatio excepto con
uicio et impperio et superbia et misterii re
uelatione. et plaga dolosa. In his omnibus
effugiet amicus. Fidem posside cum amico in
paupertate illius. ut et in bonis illius leteris. In
tempore tribulationis illius permane illi fidelis.
ut et in hereditate illius coheres sis. Ante
ignem camini uapor et fumus ignis inalta

tur. sic et ante sanguinē maledicta et con
tumelię et minę. Amicū salutare n̄ con
fundaris. et a facie illi⁹ n̄ me abscondam.
et si mala m̄ euenerint p illū sustinebo.
Omīs qui audiet. cauebit se ab eo. Quis
dabit ori meo custodiā et supra labia mea
signaclm certum. ut ne cadam in ipsis.
et lingua mea pdat me. LXVI. Dn̄e
pater et dominator uitę meę ne derelin
quas me in consilio illorū. nec sinas me ca
dere in illa exprobratione. Quis supponit
in cogitatu meo flagella. et in corde meo
doctrinā sapientię. ut ignorātiōib; eorū n̄
parcat m̄. et n̄ appareant delicta illorū.
ne adincrescant ignorantię meę et multi
plicent delicta mea. et peccata mea abun
dent. et incidam in conspectu adūsariorū.
et gaudeat inimicus m̄s. Dn̄e pater et
d̄s uitę meę. ne derelinquas me in cogita
tu illorū. Extollentiā oclorū meorū ne de
deris michi. et desideriū prauum auerte
a me. Aufer a me uentris concupiscentias.
et concubit⁹ concupiscentię ne apphendant
me. et animę irreuerenti et infronitę ne
tradas me. LXVII. De doctrina oris.

Doctrinam oris audite filii. et qui custodie
rit illā n̄ periet labiis suis. nec scandaliza
bit̄ in opib; nouissimis. In uanitate sua
apphendit̄ peccator. et sup̄bus et maledic⁹
scandalizabit̄ in illo. Iurationi n̄ assuescat
os tuū. multi enī casus in illa. Nominatio
u̇ d̄i n̄ sit assidua in ore tuo. et nominib⁹
scōrū n̄ admiscearis. q̄m n̄ eris inmunis ab
eis. LXVIII. Sicut enim seruus inter
rogat⁹ assidue a liuore n̄ minuit. sic om̄s
iurans et nominans in toto a peccato n̄
purgabit̄. Vir multū iurans implebitur
iniquitate. et n̄ discedet a domo illi⁹ pla
ga. Et si frustrauerit delictū illi⁹ sup ipsū
erit. et si dissimulauerit delinquet dupli
citer. Et si in uacuū iurauerit n̄ iustificabit̄.
Replebit̄ enī retributione dom⁹ illi⁹. Est et ali
a loquela contraria morti. n̄ inueniat̄ in
hereditate iacob. Etenim a misedib; omnia
hęc auferent̄. et in delictis n̄ uolutabunt.
Indisciplinosę loquelę n̄ assuescat os tuū.
est enī in illa uerbū peccati. Memento pat̄s
et mat̄s tuę. in medio enim magnatorū co
sistis. ne forte obliuiscat̄ te d̄s in conspe
ctu illorū. et assiduitate tua infatuat⁹ inp
periū patiaris. et maluisses n̄ nasci et diem
natiuitatis tuę maledicas. Homo assuet⁹
in uerbis inpperii. in omnib; dieb; uitę suę
n̄ erudiet̄. Duo genera abundant in pecca
tis. et tertiū adducit iram et pditionē. Ani
ma calida quasi ignis ardens. n̄ extinguet̄
donec aliquid glutiat. et homo nequā in ore
carnis suę. n̄ desinet donec incendat ignē.
Homini fornicario omnis panis dulcis. n̄
fatigabit̄ transgrediens usq; ad finē. LXVIIII.

Omnis homo qui transgredit̄ lectū suum.
contempnens in animā suā et dicens quis me
uidet. tenebrę circumdant me et parietes
cooperiunt me. et nemo circumspicit me
quē uereor. delictorū meorū n̄ memorabit̄
altissimus. et n̄ intelligit q̄m omnia uidet
oculus illi⁹. q̄m expellit a se timorē d̄i hui⁹
modi hominis timor. et oculi hominū tim
tes illum. et n̄ cognouit q̄m oculi dn̄i mul
to plus lucidiores sup solem. circumspicien
tes om̄s uias hominū. et pfundū abyssi. et
hominū corda intuentes in absconditas par
tes. Dn̄o enim d̄o antequā crearent̄ omnia
sunt agnita. sic et post pfectū respicit oīa.
Hic in plateis ciuitatis uindicabit̄ quasi
pullus equin⁹ fugabit̄. et ubi n̄ sperabit ap
prehendet̄. et erit dedecus omnib; eo quod n̄
intellexit timorē dn̄i. Sic et mulier omnis
relinquens uirū suū. et statuens hereditā
tem ex alieno matrimonio. Primo enī in lege

altissimi incredibilis fuit. & secundo uirum suum
dereliquit. tertio in adulterio fornicata est. &
ex alio uiro filios statuit sibi. Hec in ecclesia
adducetur. & in filios eius respicietur. Non tradent
filii eius radices. & rami eius non dabunt fru
ctum. Derelinquet in maledictum memoriam
eius. & dedecus illius non delebitur. Et agnoscent quia
derelicti sunt quoniam nichil melius quam timor dei.
et nichil dulcius quam respicere in mandatis
domini. Gloria magna est sequi dominum. longitudo
enim dierum assumetur ab eo. LXX. Laus sa
Sapientia laudabit animam suam. pientie.
& in deo honorabitur. & in medio populi sui glori
abitur. & in ecclesiis altissimi aperiet os suum.
& in conspectu uirtutis illius gloriabitur. Et in
medio populi exaltabitur. & in plenitudine
sancta gloriabitur. Et in multitudine electorum
habebit laudem. & inter benedictos benedice
tur dicens. Ego ex ore altissimi prodiui. pri
mogenita ante omnem creaturam. Ego feci
in celis ut oriretur lumen indeficiens. & sicut
nebula texi omnem terram. Ego in altis habita
ui. & thronus meus in columna nubis. Gy
rum celi circuiui sola. & in profundum abyssi
penetraui. & in fluctibus maris ambulaui.
& in omni terra steti. & in omni populo & in omni
gente primatum habui. & omnium excellentium
& humilium corda uirtute calcaui. Et in
his omnibus requiem quesiui. & in heredita
te domini morabor. Tunc precepit & dixit michi
creator omnium. & qui creauit me requieuit
in tabernaculo meo & dixit michi. In iacob inha
bita. & in israel hereditare. & in electis meis
mitte radices. Ab initio ante secula creata
sum. & usque ad futurum seculum non desinam. & in
habitatione sancta coram ipso ministraui. Et
sic in syon firmata sum. & in ciuitate sanctifica
ta similiter requieui. & in iherusalem potestas
mea. Et radicaui in populo honorificato. &
in parte dei mei hereditas illius. & in plenitu
dine sanctorum detentio mea. Quasi cedrus
exaltata sum in libano. & quasi cypressus
in monte syon. Et quasi palma exaltata
sum in cades. et quasi plantatio rose in ihe
richo. Quasi oliua speciosa in campis. & quasi
platanus exaltata sum iuxta aquam in plateis.
Sicut cynamomum & balsamum aromatizans
odorem dedi. Quasi myrra electa dedi suauita
tem odoris. & quasi storax & galbanus & un
gula & gutta. & quasi libanus non incisus ua
poraui habitationem meam. & quasi balsamum
non mixtum odor meus. Ego quasi therebin
thus extendi ramos meos. & rami mei ho
noris & gratie. Ego quasi uitis fructificaui
suauitatem odoris. & flores mei fructus odoris
& honestatis. Ego mater pulchre dilectio
nis. et timoris. & agnitionis. & sancte spei. In
me gratia omnis uite & ueritatis. in me omnis
spes uite & uirtutis. Transite ad me omnes
qui concupiscitis me. & a generationibus meis
implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis.
& hereditas mea super mel & fauum. Memoria
mea in generatione seculorum. Qui edunt me
adhuc esurient. & qui bibunt me adhuc siti
ent. Qui audit me non confundetur. & qui ope
rantur in me non peccabunt. Qui elucidant
me uitam eternam habebunt. Hec omnia li
ber uite et testamentum altissimi. & agnitio
ueritatis. Legem mandauit moyses in precep
tis iustitiarum. & hereditatem domui iacob
& israel promissionis. Posuit dauid puero suo ex
citare regem ex ipso fortissimum. in throno ho
noris sedentem in sempiternum. qui implet quasi
phison sapientiam. & sicut tygris in diebus no
uorum. Qui adimplet quasi euphrates sensum.
qui multiplicat quasi iordanis in tempore
messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem. &
assistens quasi gyon in die uindemie. Qui
perficit primus scire ipsam. & infirmior non inue
stigabit eam. A mari abundabit enim cogi

tatio eius. & consiliū illi⁹ in abysso magna.
Ego sapientia effudi flumina. ego quasi
trames aque inmēse de fluuio. Ego quasi
fluuius dorix. & sicut aque ductus exiui de
paradyso. Dixi: rigabo hortū meū plantatio
num & inebriabo partus mei fructū. & ecce
factus ē michi trames abundans & fluuius
ms ppinquabit ad mare. qm̄ doctrinā q̄si
ante lucanū illumino omnibȝ. et enarra
bo illam usq; in longinquo. Penetrabo inferi
ores partes terre. & inspiciā omnes dormien
tes. & illuminabo omnes sperantes in dn̄o.
Adhuc doctrinā quasi pphetiam effundam.
et relinquā illā querentibȝ sapientiā. & non
desinā in pgenies illorū usq; in euū scm̄.
Videte qm̄ n̄ soli m̄ laboraui. sȝ omnibȝ ex
quirentibȝ ueritatem. lxxi. In tri
bus placitum ē spūi meo. que sunt pbata
corā deo & hominibȝ. Concordia fratrū. et
amor pximor. & uir et mulier sibi consen
tientes. Tres species odiuit anima mea. et
aggrauor ualde anime illor. Pauperem sup
bum. & diuitē mendacē. et senem fatuū &
insensatū. In iuuentute tua n̄ congregasti.
& quom̄ inuenies in senectute tua. Quam
speciosū canicie iudiciū. & presbiteris cog
noscere consiliū. Quā speciosa ueteranis sa
pientia. & gloriosis intellectus & consilium.
Corona senum multa pitia. & gl̄a illorū
timor dī. Nouem insuspicabilia cordis mag
nificaui. & decimū dicam in lingua homini
bus. Homo qui iocundat in filiis. uiuens
et uidens subūsionē inimicor. Beatus qui
habitat cum muliere sensata. & qui lingua
sua n̄ est lapsus. & qui n̄ seruiuit indignis
se. Beatus qui inuenit amicū uerū. & qui
enarrat iustitiā auri audienti. Quam magn⁹
qui inuenit sapientiam et scientiā. Sȝ n̄ ē
sup timentē dm̄. Timor dī sup omnia sup
posuit. Beatus cui donatū ē habere timo
rem dī. Qui tenet illū cui assimilabit. Ti
mor dī initiū dilectionis eius. fidei autē ini
tium adglutinandū ē ei. lxxii. De nequa mulieris.
Omnis plaga tristicia cordis
ē. & omnis malicia nequicia mulieris. Et
omnē plagam & n̄ plagā uidebit cordis.
& omnē nequiciā & n̄ nequiciā mulieris.
& omnē obductū & n̄ obductū odientiū.
& omnē uindictā & n̄ uindictā inimicor.
Non ē caput nequi⁹ sup caput colubri. & n̄
ē ira sup irā mulieris. Commorari leoni et
draconi placebit. quā habitare cum mu
liere nequā. Nequicia mulieris inmu
tat faciē eius. & obcecabit uultū suū tā
quā ursus. & quasi saccū ostendit ime
dio pximor eius. & audiens suspirabit
modicū. Breuis omnis malicia sup maliciā
mulieris. Sors peccatorum cadat sup illam.
Ascens⁹ harenosus in pedibȝ ueterani. sic
mulier linguata homini quieto. Ne re
spicias in mulieris speciē. & non concupis
cas mulierē in specie. Mulieris ira & inreue
rentia. & confusio magna. Mulier si pri
matum habeat. contraria ē uiro suo. Cor
humile & facies tristis & plaga mortis mu
lier nequā. Manus debiles & genua dissolu
ta. mulier que n̄ beatificat uirū suum.
A muliere initium factū ē peccati. & pillā
omnes morimur. Non des aque tue exitū
nec modicum. nec mulieri nequā ueniā p
deundi. Si n̄ ambulauerit ad manū tuā.
confundet te in conspectu inimicorum.
A carnib⁹ tuis abscide illam. ne semp te
abutatur. lxxiii. De bona muliere.
Mulieris bone beatus uir. numerus
enim annor illor duplex. Mulier for
tis oblectat uirū suū. & annos uite illius
in pace implebit. Pars bona mulier bona.
in parte bona timentiū dm̄ dabit uiro
p factis bonis. Diuitis autē et paupis

cor bonū: in omni tempore uultus illoꝝ
hylaris. A tribus timuit cor meum. et
in quarto facies mea metuit. Delaturam
ciuitatis & collectionē populi. & calumniā
mendacē. sup mortē omnia grauia. Dolor
cordis et luctus. mulier zelotypa. In mu
liere zelotypa flagellum lingue: omnibꝫ
communicans. Sicut boum iugū quod moue
tur ita & mulierē nequā: qui tenet illam
quasi qui apphendat scorpionē. Mulier ebri
osa ira magna & contumelia: & turpitudo
illius n̄ contegetur. Fornicatio mulieris. in ex
tollentia oculoꝝ. & in palpebris illius agno
scetur. In filia n̄ auertente se sit firma custo
dia. ne inuenta occasione utatur se. Ab omī
irreuerentia oculis caue. & ne mireris si te
neglexerit. Sicut uiator sitiens ad fontē os
aperiet. et ab omī aqua pxima bibet. & con
tra omnē palū sedebit. & contra omnē sagit
tā apiet pharetrā donec deficiat. Gracia
mulieris sedule delectabit uirū suū: & ossa
illius impinguabit. Disciplina illius datus
dei. Mulier sensata et tacita. n̄ ē immutatio
erudite anime. Grā sup grām mulier scā
& pudorata. Omnis autē ponderatio n̄ est
digna continentis anime. Sicut sol oriens
mundo in altissimis dī. sic mulieris bone
species in ornamentū domus eius. Lucerna
splendens sup candelabrū scm̄. & species
faciei sup etatē stabilē. Columne auree
sup bases argenteas. & pedes firmi sup plan
tas stabilis mulieris. Fundamenta eterna
sup petrā solidā. et mandata dī in corde
mulieris sce. In duobꝫ contristatū ē cor me
um. & in tertio iracundia m̄ aduenit. Vir
bellator deficiens p inopiā. et uir sensatus
contemptus. & qui transgredit a iusticia ad pec
catum. deus parauit eū ad rompheā. Due
species difficiles & piculose m̄ apparuerunt.
Difficile exuitur negocians a neglegentia: &

non iustificabitur caupo a peccatis labioꝝ.
Propter inopiam multi deliquerunt. lxxiiii.
& qui querit locupletari auertit oculū su
um. Si in medio compaginis lapidū palus
figatur. sic et int̄ mediū uenditionis et emp
tionis angustiabitur peccatis. conteretur cū
delinquente delictū. Si n̄ in timore dnī
tenueris te instanter. cito subuertetur domus tua. Sicut in
pcussura cribri remanebit puluis. sic apo
ria hominis in cogitatu illius. Vasa figuli p
bat fornax. et homines iustos temptatio tri
bulationis. Sicut rusticatio de ligno osten
dit fructū illius. sic uerbū ex cogitatu cordis
hominis. Ante sermonē n̄ collaudes uirū:
hec enim temptatio ē hominū. Si sequeris
iusticiā apphendes illam: & indues quasi
poderē honoris. & inhabitabis cum ea & pro
teget te in sempiternum: & in die agnitionis
inuenies firmamentū. Volatilia ad sibi similia
conueniunt. & ueritas ad eos qui operantur
illam reuertetur. Leo uenationi insidiatur semp:
sic peccata operantibꝫ iniquitates. Homo
scs in sapientia manet sicut sol. nam stultus
sicut luna immutatur. In medio insensatoꝝ serua
uerbum tempori: in medio autē cogitantiū
assiduus esto. Narratio peccantiū odiosa:
& risus illoꝝ in delictis peccati. Loquela mul
tum iurans horripilationē capiti statuet.
& in reuerentia ipsius obturatio aurium.
Effusio sanguinis in rixa supboꝝ. & maledi
ctio illoꝝ auditus grauis. lxxv. Qui
denudat archana amici pdit fidē: & n̄ inue
niet amicū ad animū suū. Dilige pximū.
& coniungere fide cum illo. Quod si denuda
ueris absconsa illius: n̄ psequeris post eum.
Sicut enim homo qui pdit amicū suū.
sic qui pdit amicitiā pximi sui. & sicut q
dimittit auē de manu sua. sic reliquisti pxi
mū tuū. & n̄ eū capies: Non illū sequaris
qm̄ longe abest: effugit enī quasi caprea

de laqueo. quoniam uulnerata est anima eius. ultra
eum non poteris colligare. et maledicti est con
cordatio. Denudare autem amici misteria: despe
ratio est anime infelicis. Annuens oculo fabri
cat iniqua: et nemo eum abiciet. In conspec
tu oculorum tuorum condulcabit os suum. et super
sermones tuos ammirabitur: nouissime
autem peruertet os suum. et in uerbis tuis dabit
scandalum. Multa audiui et non coequaui ei:
et dominus odiet illum. Qui in altum mittit lapidem
super caput eius cadet: et plaga dolosa dolosi
diuidet uulnera. Et qui foueam fodit in illam
decidet: et qui statuit lapidem proximo of
fendet in eo. Qui laqueum alio ponit: peribit
in illo. Facienti nequissimum consilium super ipsum
deuoluetur: et non agnoscet unde adueniet illi.
Illusio et improperium superborum et uindicta: sicut
leo insidiabitur illi. Laqueo peribunt qui oblectantur
casu iustorum: dolor autem consumet illos ante
quam moriantur. Ira et furor utraque execrabilia:
et uir peccator continens erit illorum. De remis
XXVIII Qui uindicari uult LXXVI. sione peccati.
a domino inueniet uindictam: et peccata illius
seruans seruabit. Relinque proximo tuo
nocenti te: et tunc deprecanti tibi peccata sol
uentur. Homo homini reseruat iram: et a deo
querit medelam. In hominem similem sibi non
habet misericordiam: et de peccatis suis deprecatur.
Ipse dum caro sit reseruat iram: et propitiati
onem petit a deo: Quis exorabit pro delictis illius:
Memento nouissimorum et desine inimicari:
tabitudo enim et mors imminet in man
datis. Memorare timorem dei: et non irascaris
proximo. Memorare testamentum altissimi:
et despice ignorantiam proximi. Abstine te
a lite: et minues peccata. Homo enim iracun
dus incendit litem: et uir peccator turba
bit amicos: et in medio pacem habentium
immittet inimicitiam. Secundum enim ligna
silue sic ignis exardescet. et secundum uirtutem

hominis sic iracundia illius erit: et secundum sub
stantiam suam exaltabit iram suam. Certamen
festinatum incendet ignem. et lis festinans
effundet sanguinem: et lingua testificans
adducet mortem. Si sufflaueris quasi ignis exar
debit. et si expueris super illam extinguetur: utraque
ex ore proficiscuntur. LXXVII. De malo lingue.
Susurro et bilinguis maledictus: multos enim
turbabit pacem habentes. Lingua tertia mul
tos commouit: et dispersit illos a gente in
gentem. Ciuitates muratas diuitum destruxit:
et domos magnatorum effodit. Virtutes
populorum concidit: et gentes fortes dissoluit.
Lingua tertia mulieres uiritas deiecit: et
priuauit illas de laboribus suis. Qui respicit
illam non habebit requiem: nec habebit amicum
in quo requiescat. Flagelli plaga liuorem
facit: plaga autem lingue comminuet ossa.
Multi ceciderunt in ore gladii: sed non sic quasi
qui interierunt per linguam suam. Beatus qui
tectus est a lingua nequam. qui in iracundia
illius non transiuit: et qui non attraxit iugum eius:
et in uinculis illius non est ligatus. Iugum enim
illius iugum ferreum est: et uinculum illius uinculum
ereum est. Mors illius mors nequissima: et uti
lis potius infernus quam illa. Perseuerantia illius
non permanebit. sed obtinebit uias iustorum:
in flamma sua non comburet iustos. Qui re
linquunt deum incident in illam. et exarde
bit in illis et non extinguetur: et immittetur in
illos quasi leo. et quasi pardus ledebit il
los. Sepi aures tuas spinis. et noli audire
linguam nequam: et ori tuo facito ostia. et
seras auribus tuis. Aurum tuum et argentum
tuum confla. et uerbis tuis facito stateram
et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte
labaris in lingua. et cadas in conspectu
inimicorum insidiantium tibi: et sit casus tuus
insanabilis in morte. LXXVIII. De fenore.
Qui facit misericordiam fenerat proximo suo:

et qui prevalet manu mandata servat. Fenera proximo tibi in tempore necessitatis illius: et iterum redde proximo in tempore suo. Confirma verbum et fideliter age cum illo: et in omni tempore invenies quod tibi necessarium est. Multi quasi inventionem estimaverunt fenus: et prestiterunt molestiam his qui se adiuverunt. Donec accipiant osculantur manus dantis. et in promissionibus humiliant vocem suam: et in tempore redditionis postulabit tempus. et loquetur verba tedii et murmurationum. et tempus causabitur. Si autem potuerit reddere adversabitur: solidi vix reddet dimidium. et computabit illud quasi inventionem. Sin autem fraudabit illum pecunia sua. et possidebit illum inimicum gratis. et convicia et maledicta reddet illi: et pro honore et beneficio reddet illi contumeliam. Multi non causa nequitie non feneraverunt: sed fraudari gratis timuerunt. Verumtamen super humilem animo fortior esto: et pro elemosina non trahas illum.

LXXVIII. De dato in proximo.

Propter mandatum assume pauperem: et propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non abscondas illam sub lapide in perditionem. Pone thesaurum tuum in preceptis altissimi: et proderit tibi magis quam aurum.

LXXVIIII. De misericordia.

Conclude elemosinam in corde pauperis: et hec pro te exorabit ab omni malo. Elemosina viri quasi sacculum cum ipso. et gratiam hominis quasi pupillam conservabit. et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput illorum. Super scutum potentis et super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit. Vir bonus fidem facit pro proximo suo: et qui perdiderit confusionem derelinquet sibi. Gratiam fideiussoris ne obliviscaris: dedit enim pro te animam suam. Repromissorem fugit peccator et immundus. Bona repromissoris ascribit sibi peccator: et ingratus sensu derelinquet liberantem se. Vir repromittit de proximo suo: et cum perdiderit reverentiam relinquetur ab eo. Repromissio nequissima multos perdidit dirigentes: et commovit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit: et vagati sunt in gentibus alienis. Peccator transgrediens mandata domini incidet in promissionem nequam: et qui conatur multa agere incidet in iudicium. Recupera proximum secundum virtutem tuam: et attende tibi ne incidas.

LXXX. De frugalitate honesta et hospitalitate.

Initium vite hominis aqua et panis et vestimentum: et domus protegens turpitudinem. Melior est victus pauperis sub tegmine asserum: quam epule splendide in peregre sine domicilio. Minimum pro magno placeat tibi: et improperium peregrinationis non audies. Vita nequam hospitandi de domo in domum: et ubi hospitabitur non fiducialiter aget. nec aperiet os. Hospitabitur et pascet et potabit ingratos: et ad hec amara audiet. Transi hospes et orna mensam: et que in manu habes ciba ceteros. Exi a facie honoris amicorum meorum: necessitudine domus mee. hospicio mihi factus es frater. Gravia hec homini habenti sensum: correptio domus et improperium feneratoris.

LXXXI. De disciplina filiorum.

Qui diligit filium suum assiduat illi flagella: ut letetur in novissimo suo. et non palpet proximorum ostia. Qui docet filium suum laudabitur in illo: et in medio domesticorum in illo gloriabitur. Qui docet filium suum in zelum mittit inimicum: et in medio amicorum gloriabitur in illo. Mortuus est pater illius: et quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit et letatus est in illo: in obitu suo non est contristatus. nec confusus est coram inimicis: reliquit enim defensorem domus contra inimicos. et amicis reddentem gratiam. Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua: et super omnem vocem turbabuntur viscera eius. Equus indomitus evadit

durus. et filius remissus euadet preceps. Lacta
filium et pauentem te faciet. lude cum eo et con
tristabit te. Non corrideas illi nec doleas. et
in nouissimo obstupescent dentes tui. Non des
illi potestatem in iuuentute. et ne despicias co
gitatus illius. Curua ceruicem eius in iuuentute.
et tunde latera eius dum infans est. ne for
te induret et non credat tibi. et erit tibi dolor
anime. Doce filium tuum et operare in illum.
ne in turpitudinem illius offendas. De bono
Melior est pauper sanus LXXXII. sanitatis.
et fortis uiribus. quam diues inbecillis et fla
gellatus malicia. Salus anime in sanctitate iu
sticie. et melior omni auro et argento. et cor
pus ualidum quam census immensus. Non est
census super censum salutis corporis. et non est
oblectatio super cordis gaudium. Melior est
mors quam uita amara. et requies eterna
quam languor perseuerans. Bona abscondita
in ore clauso. quasi appositiones epularum
circumposite sepulchro. Quid proderit liba
tio ydolo? Nec enim manducat nec odora
bit. Sic qui effugatur a domino. et portans
mercedes iniquitatis. uidens oculis et in
gemiscens. sicut spado complectens uirginem
et suspirans. Tristiciam non des anime tue.
et non affligas temetipsum in consilio tuo.
Iocunditas cordis hec est uita hominis. et
thesaurus sine defectione sanctitatis. et
exultatio uiri est longeuitas. Miserere anime
tue placens deo. et contine et congrega cor
tuum in sanctitate eius. et tristiciam longe ex
pelle a te. Multos enim occidit tristicia.
et non est utilitas in illa. Zelus et iracundia
minuent dies. et ante tempus senectam
adducet cogitatus. Splendidum cor bonum
in epulis. epule enim illius diligenter fiunt.
Vigilia honestatis tabefaciet LXXXIII.
carnes. et cogitatus illius auferet somnum.
Cogitatus presentie auertit sensum. et infir

mitas grauis sobriam facit animam. Labora
uit diues in congregatione substantie. et
in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit
pauper in diminutione uictus. et in fine in
ops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur.
et qui insequitur consumptionem replebitur ex
ea. Multi dati sunt in auri casus. et fac
ta est in specie ipsius perditio illorum. Lignum
offensionis est aurum sacrificantium. Ve illis
qui sectantur illud. et omnis imprudens depe
riet in illo. Beatus diues qui inuentus est sine
macula. et qui post aurum non abiit nec spe
rauit in pecunie thesauris. Quis est hic.
et laudabimus eum? Fecit enim mirabilia
in uita sua. Qui probatus est in illo et per
fectus inuentus est. et erit illi gloria eterna. Qui
potuit transgredi et non est transgressus. et
facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt
bona illius in domino. et elemosinas illius enarra
bit omnis ecclesia sanctorum. LXXXIIII. De con
Supra mensam magnam sedisti. tinentia.
non aperias super illam faucem tuam prior. Non di
cas sic multa sunt que super illam sunt. me
mento quoniam malus oculus nequam. Nequius
oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie sua
lacrimabitur cum uiderit. Ne extendas manum
tuam prior. et inuidia contaminatus erubes
cas. nec comprimaris in conuiuio. Intellige
proximi tui ex te ipso. Vtere quasi homo fru
gi. his que tibi apponuntur. et non cum mandu
cas multum odio habearis. Cessa prior causa
discipline. et noli nimius esse ne forte offendas.
Et si in medio multorum sedisti. prior illis non
extendas manum tuam. nec prior poscas bibere.
Quam sufficiens est homini erudito uinum
exiguum. et in dormiendo non laborabis ab il
lo. et non senties dolorem. Vigilia et colera et
tortura. uiro infrunito. Somnus sanitatis
in homine parco. dormiet usque mane.
et anima illius cum ipso delectabitur. Et si co

actus fueris in edendo multum: surge e medio
et uome et refrigerabit te. et non adduces cor
pori tuo infirmitatem. Audi me fili et ne
spernas me. et in nouissimo inuenies mea
uerba. In omnibus operibus tuis esto uelox.
et omnis infirmitas non occurret tibi. Splen
didum in panibus benedicent labia mul
torum. et testimonium ueritatis illius fidele.
In nequissimo pane murmurabit ciuitas.
et testimonium nequicie illius uerum est. Dili
gentes in uino noli prouocare. multos enim
exterminauit uinum. Ignis probat ferrum du
rum. sic uinum corda superborum arguet inebri
etate potatum. Equa uita hominibus uinum
in sobrietate. si bibas illud moderate eris
sobrius. Que est uita que minuitur uino?
Quid defraudat uitam? Mors. LXXXV. De
Vinum in iocunditate creatum est. ebrietate.
non in ebrietate ab initio. Exultatio anime
et cordis. uinum moderate potatum. Sani
tas est et corpori et anime. sobrius potus.
Vinum multum potatum. irritationem et iram
et ruinas multas facit. Amaritudo ani
me. uinum multum potatum. Ebrietatis ani
mositas imprudentis offensio. minorans
uirtutem et faciens uulnera. In conuiuio
uini non arguas proximum. et non despicias eum
in iocunditate illius. Verba improperii non
dicas illi. et non premas illum in repetendo.
Rectorem te posuerunt. LXXXVI. De rectoribus
noli extolli. esto in illis quasi unus ex ipsis. Cu
ram illorum habe. et sic considera et omni
cura tua explicata recumbe ut leteris propter
illos. ut ornamentum gratie accipias coronam.
et dignationem consequaris rogationis.
Loquere maior natu. decet enim te. primum
uerbum diligenti scientia. et non impedias
musicam. Vbi auditus non est non effundas ser
monem. et inoportune noli extolli in sapien
tia tua. Gemmula carbunculi in ornamen

to auri. et comparatio musicorum in conuiuio
uini. Sicut in fabricatione auri signum est
smaragdi. sic numerus musicorum in iocundo
et moderato uino. Audi tacens. et pro reueren
tia accidet tibi bona gratia. Adolescens loquere
in tua causa uix. Si bis interrogatus fueris.
habeat caput responsum tuum. In multis
esto quasi inscius. et audi tacens simul et
querens. In medio magnatorum non presumas.
et ubi sunt senes non multum loquaris. Ante
grandinem preibit choruscatio. et ante uere
cundiam preibit gratia. et pro reuerentia accedit
tibi bona gratia. Et hora resurgendi non te trices.
precurre autem prior in domum tuam. et illic auo
care et illic lude. et age conceptiones tuas
et non in delictis et uerbo superbo. Super his om
nibus benedicito dominum qui fecit te. et inebri
antem te ab omnibus bonis suis. Qui timet
deum excipiet doctrinam eius. et qui uigilauerint
ad illum inuenient benedictionem. Qui que
rit legem replebitur ab ea. et qui insidiose
agit. scandalizabitur in ea. Qui timent de
um inuenient iudicium iustum. et iustici
as quasi lumen accendent. Peccator homo
uitabit correptionem. et secundum uoluntatem
suam inueniet comparationem. Vir consilii
non disperdet intelligentiam. alienus et superbus
non pertimescit timorem. etiam postquam fecit cum eo
sine consilio. et suis insectationibus arguetur.
Fili LXXXVII. Cum consilio omnia facienda.
sine consilio nichil facias. et post factum non
penitebis. In uia ruine non eas. et non offen
des in lapides. nec credas te uie laboriose.
ne ponas anime tue scandalum. Et a filiis
tuis caue. et a domesticis tuis attende. In
omni opere crede ex fide anime tue. hoc est enim
conseruatio mandatorum. Qui credit deo atten
dit mandatis. et qui confidit in illo non mi
norabitur. LXXXVIII. Timenti dominum non
occurrent mala. sed in temptatione deus illum

conseruat. et liberabit a malis. Sapiens non
odit mandata et iusticias: et non illidetur qua
si in procella nauis. Homo sensatus credit
legi dei: et lex illi fidelis. Qui interrogatio
nem manifestat parabit uerbum. et sic deprecа
tus exaudietur: et conseruabit disciplinam
et tunc respondebit. Precordia fatui qua
si rota carri: et quasi axis uersatilis cogi
tatus illius. Equus emissarius sicut ami
cus subsannator: sub omni supra sedente
hinnit. Quare dies diem superat. et iterum
lux lucem. et annus annum a sole? Domini scien
tia separati sunt. facto sole et preceptum
custodiente. et immutabit tempora et
dies festos ipsorum: et in illis dies festos cele
brauerunt ad horam. Ex ipsis exaltauit
et magnificauit deus: et ex ipsis posuit in nu
merum dierum: et homines omnes de solo et
ex terra unde creatus est adam. In multitudine
disciplinę domini separauit eos: et immutauit
uias eorum. Ex ipsis benedixit et exaltauit:
et ex his sanctificauit et ad se applicauit.
Ex ipsis maledixit et humiliauit: et con
uertit illos ad separationem ipsorum. Quasi
lutum figuli in manus ipsius: plasmare illud
et disponere. Omnes uię eius secundum disposi
tionem eius, Sic homo in manu illius qui se
fecit: reddet illi secundum iudicium suum. Contra
malum bonum est. et contra mortem uita. sic
et contra uirum iustum peccator: et sic intu
ere in omnia opera altissimi. Duo duo unum
contra unum: et ego nouissimus uigilaui.
et quasi qui colligit acinos post uindemiato
res. In benedictione dei et ipse speraui: et quasi
qui uindemiat repleui torcular. Respicite
quoniam non soli mihi laboraui: sed omnibus exquiren
tibus disciplinam. Audite me magnati et omnes
populi: et rectores ecclesię auribus percipite. Filio
et mulieri fratri et amico non des potestatem super
te in uita tua. et non dederis aliis possessionem

tuam: ne forte peniteat te. et depreceris pro illis.
Dum adhuc superes et aspiras: non immutabit
te omnis caro. Melius est enim ut filii tui te
rogent: quam te respicere in manus filiorum
tuorum. In omnibus operibus tuis precellens esto.
ne dederis maculam in gloriam tuam. In die con
summationis dierum uitę tuę et in tempore
exitus tui: distribue hereditatem tuam.

Cibaria LXXXVIIII. De disciplina seruorum
et uirga et onus asino: panis et disciplina
et opus seruo. Operatur in disciplina: et querit
requiescere. Laxa manus illi: et querit liber
tatem. Jugum et lorum curuant collum durum:
et seruum inclinant operationes assiduę. Ser
uo maliuolo tortura et compedes: mitte illum
in operationem ne uacet. Multam enim maliciam
docuit ociositas. In opera constitue eum: sic
enim condecet illum. Quod si non obaudierit cur
ua illum compedibus. et non amplifices super om
nem carnem. Uerum sine iudicio nichil facias gra
ue. Si est tibi seruus fidelis: sit tibi quasi anima tua. Qua
si fratrem sic eum tracta: quoniam in sanguine ani
mę comparasti eum. Si leseris illum iniuste: in
fugam conuertet: et tollens discesserit
quem queras: et in qua uia queras illum nescis.

Vana spes et mendacium. XC. De somnijs.
insensato uiro: et somnia extollunt
imprudentes. Quasi qui apprehendit um
bram et persequitur uentum: sic et qui attendit ad
uisa mendatia. Hoc secundum hoc uisio som
niorum: ante faciem hominis similitudo al
terius hominis. Ab inmundo quid mun
dabitur. et a mendace quid uerum dicetur? XCI.
Diuinatio erroris et auguria mendacia et
somnia malefacientium uanitas est: et sicut
parturientis cor tuum phantasias patitur
nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Ne
dederis in illis cor tuum: multos enim errare
fecerunt somnia. et exciderunt sperantes
in illis. Sine mendacio consummabitur

uerbũ. et sapientia in ore fidelis cõplanabit(ur).
Qui ñ temptat(us) ẽ quid scit? Vir in multis ex
ptus cogitabit multa: et qui multa didicit
enarrabit intellectũ. Qui ñ ẽ exptus pauca
recognoscit. qui aut(em) in multis factus est.
multiplicabit maliciã. Qui temptatus ñ
ẽ. qualia scit? Et qui implanat(us) ẽ. abunda
uit nequicia. Multa uidi enarrando. et plu
rimas uerboꝝ consuetudines. Aliquociens
usq; ad mortẽ piclitat(us) sum hoꝝ causa. et
liberat(us) sum grã dĩ. xc ii. De timentib(us)
Spc timentiũ dñm queritur. et in deum.
respectu illi(us) benedicet(ur). Spes eñi illoꝝ in sal
uantẽ illos. et oculi dĩ in diligentes se. Qui
timet dñm nichil trepidabit et ñ pauebit.
qm̃ ipse ẽ spes ei(us). Timentis dñm beata ẽ
anima ei(us). et ad quẽ respicit et qui ẽ forti
tudo eius? Oculi dñi sup timentes eũ. pro
tector potentie firmamentũ uirtutis. tegmẽ
ardoris et umbraculũ meridiani. Depca
tio offensionis et adiutoriũ casus. exaltans
animã et illuminans oclos. dans sanita
tem et uitã et benedictionẽ. xc iii. De
Immolans ex iniquo oblatione iniqua.
oblatio ẽ maculata. et ñ sunt bene placite
subsannationes iniustoꝝ. Dñs solus susti
nentib(us) se in uia ueritatis et iusticie. Do
na iniquoꝝ ñ pbat altissim(us). nec respicit in
oblationib(us) iniquoꝝ. nec in multitudine
sacrificioꝝ eoꝝ ppiciabit(ur) peccatis. Qui of
fert sacrificiũ ex substantia pauperum. quasi
qui uictimat filiũ in conspectu patris sui.
Panis egentiũ uita paupis est. qui defraudat
illũ homo sanguinis ẽ. Qui aufert in sudo
re panẽ. quasi qui occidit proximũ suũ.
Qui effundit sanguinẽ et qui fraudẽ facit
mercennario. fr(atr)es sunt. Vnus edificans et
unus destruens. quid pdest illis nisi labor?
Vnus orans et unus maledicens. cui(us) uo
cem exaudiet d(eu)s? Qui baptizat(ur) a mortuo

et iterũ tangit eum. quid pficit lauatio ill(ius)?
Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et ite
rum eadẽ faciens. quid pficit humiliando
se? Orationẽ illius quis exaudiet? xc iiii. XXXV
Qui cõseruat De disciplina custodiendę leg(is).
uerbum. multiplicat orationẽ. Sacrificiũ
salutare attendere mandatis. et discedere
ab omni iniquitate. et ppiciationẽ saluta
re sacrificijs sup iniusticias. et depcatio p
peccatis recedere ab iniusticia. Retribuet
grãm qui offert similaginẽ. et qui facit mi
sericordiam offert sacrificiũ. Beneplacitũ ẽ dño.
recedere ab iniquitate. Non apparebis an
te conspectũ dĩ uacuus. Hec eñi omnia.
ppter mandatũ dĩ fiunt. Oblatio iusti in
pinguat altare. et odor suauitatis ẽ in con
spectu altissimi. Sacrificiũ iusti acceptũ est.
et memoriã eius ñ obliuiscet(ur) dñs. Bono a
nimo glãm redde deo. et ñ minuas p(ri)mici
as manuũ tuarũ. In omni dato hylarem
fac uultũ tuũ. et in exultatione scifica
decimas tuas. Da altissimo scdm datũ ei(us).
et in bono oculo adinuentionẽ facito ma
nuum tuarũ. qm̃ dñs retribuens ẽ. et septies
tantũ reddet tibi. Noli offerre munera
praua. ñ enim suscipiet illa. Et noli inspice
re sacrificiũ iniustũ. qm̃ dñs iudex ẽ. et ñ est
apud illũ glã psone. Non accipiet dñs pso
nã in paupe. et pcationẽ lesi exaudiet. Non
despiciet preces pupilli. nec uiduã si effun
dat loquelã gemitus. Nonne lacrime ui
due ad maxillã descendunt. et exclama
tio eius sup deducentẽ eas? A maxilla eñi
ascendunt usq; ad celũ. et dñs exauditor ñ de
lectabit(ur) in illis. Qui adorat dm̃ in oblec
tatione. suscipietur. et pcatio illi(us) usq; ad
nubes ppinquabit. xc v. Oratio
humiliantis se nubes penetrabit. et donec
ppinquet ñ consolabitur. et ñ discedet
donec aspiciat altissim(us). Et dñs ñ elonga

bit sed iudicabit iustos et faciet iudicium.
et fortissimus ñ habebit in illis patientiam.
ut contribulet dorsũ ipsorũ et gentibus red
det uindictã. donec tollat plenitudinẽ sup
borũ et sceptra iniquorũ contribulet. donec
reddat hominibus secundum actus suos. et secundum
opa ade et secundum psumptionẽ illius. donec
iudicet iudiciũ plebis sue. et oblectabit iustos
misericordia sua. xcvi. Deprecatio ad deum.
Speciosa misericordia dei in tempore tribulationis.
quasi nubes pluuie in tempore siccitatis.
XXXVII Miserere nri ds omniũ et respice nos. et osten
de nobis lucẽ miserationũ tuarũ. et im
mitte timorẽ tuum sup gentes que ñ ex
quisierunt te. et cognoscant quia ñ est ds
nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Al
leua manũ tuã sup gentes alienas. ut
uideant potentiã tuã. Sicut enim in conspe
ctu eorum sanctificatus es in nobis. sic in con
spectu nro magnificaberis in illis. ut cog
noscant te sicut et nos agnouimus. qm ñ ē
ds pter te dne. Innoua signa. et immuta
mirabilia. Glorifica manũ. et brachium
dextrum. Excita furorẽ. et effunde iram.
Extolle adusariũ. et affligẽ inimicũ. Fe
stina tempus. et memento finis. ut enar
rent mirabilia tua. In ira flammẽ deuore
tur qui saluatur. et qui pessimant plebẽ
tuã inueniant pditionẽ. Contere caput
pncipũ inimicorũ dicentiũ. ñ ē alius pter
nos. Congrega omnes tribus iacob. et cognos
cant quia non ē ds nisi tu. ut enarrent
magnalia tua. et hereditabis eos sicut ab
initio. xcvii. Miserere plebi tue sup
quã inuocatũ ē nomen tuũ. et isrl quẽ coe
quasti pmogenito tuo. Miserere ciuitati
scificationis tue iherlm. ciuitati requiei tue.
Reple sion inenarrabilibus uirtutibus tuis.
et gla tua ppłm tuũ. Da testimoniũ quia
ab initio creature tue sunt. et suscita

pdicationes quas loquuti sunt in nomine
tuo pphete priores. Da mercedem sustinen
tibus te ut pphete tui fideles inueniantur.
et exaudi orationes seruorũ tuorũ. Secundum be
nedictionẽ aaron da populo tuo. et dirige
nos in uiã iusticie. et sciant omnes qui inha
bitant terram. quia tu es ds conspector seculorum.
Omnẽ escam manducabit uenter. et ē cibus
cibo melior. Fauces contingunt cibũ fer
re. et cor insensatum uerba mendacia. Cor
prauũ dabit tristiciã. et homo peritus resistet
illi. Omnẽ masculum excipiet mulier. et est
filia melior filia. Species mulieris exhila
rat faciẽ uiri sui. et sup omnẽ concupiscen
tiam hominis supducet desideriũ. si est lin
gua curationis et mitigationis et misericordie.
non ē uir illius secundum filios hominũ. Qui pos
sidet mulierẽ bonã inchoat possessionem.
adiutoriũ secundum illum ē. et columna et requi
es. Ubi non ē sepis diripietur possessio. et ubi
ñ ē mulier gemiscit egens. Cui credit qui
habet nidũ. et deflectens ubicumque obscu
rauerit. quasi succinctus latro exiliens de ci
uitate in ciuitatẽ. xcviii. Omnis
amicus dicet. et ego amicitiã copulaui.
sed ē amicus solo nomine amicus. Nonne tri
sticia inest usque ad mortem. Sodalis autem et
amicus ad inimicitiã conuertentur. O presump
tio nequissima unde creata es. cooperire
aridam maliciã et dolositatẽ illius. Sodalis
amico coniocundatur in oblectatione. et in
tempore tribulationis aduersarius erit.
Sodalis amico condolet causa uentris. et
contra hostẽ accipiet scutũ. Non obliuis
caris amici tui in animo tuo. et ñ imme
mor sis illius in opibus tuis. Noli consiliari
cũ socero tuo. et a zelantibus te absconde
consiliũ. Omnis consiliarius pdit consilium.
sed ē consiliarius in semetipso. A consiliario
serua animã tuã. prius scito quid sit illius

necessitas. et ipse enim animo suo cogitabit.
ne forte mittat sudem in terram et dicat tibi.
bona est uita tua. et stet econtrario uidere
quid tibi eueniat. xcviii. Cum singulis qualiter tractandum sit.
Cum uiro irreligioso tracta de sanctitate. et
cum iniusto de iustitia. et cum muliere de
his que emulatur. cum timido de bello
cum negociatore de traiectione. cum emp
tore de uenditione. cum uiro liuido de
gratiis agendis. cum impio de pietate. cum
inhonesto de honestate. cum operario agrario
de omni opere. cum operario annuali de consum
matione anni. cum seruo pigro de multa
operatione. c. Non attendas his
in omni consilio. sed cum uiro sancto assiduus
esto. quecumque cognoueris obseruantem timo
rem dei. cuius anima est secundum animam tuam. Qui cum
que titubauerit in tenebris non condolebit tibi.
et cor boni consilii statuet tecum. Non est enim
tibi aliud plus illo. ci. Anima uiri sancti
enunciat aliquando uera. quam septem circum
spectores sedentes in excelsum ad speculan
dum. Et in his omnibus deprecare altissimum.
ut dirigat in ueritate uiam tuam. Ante omnia
opera uerbum uerax precedat te. et ante om
nem actum consilium stabile. Verbum nequam
immutabit cor. Quatuor partes oriuntur.
bonum et malum. uita et mors. et dominatrix
illorum est assidua lingua. Vir peritus multos
erudiuit. et anime sue suauis est. locutio est.
Qui sophistice cii. De sophistica et uersutia
loquitur odibilis est. omni re defraudabitur.
Non enim data est illi a domino gratia. omni enim
sapientia defraudatus est. Est sapiens ani
me sue sapiens. et fructus sensus illius lauda
bilis. Vir sapiens plebem suam erudit. et fru
ctus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens imple
bitur benedictionibus. et uidentes illum lau
dabunt. Vita uiri in numero dierum. dies
autem israel innumerabiles sunt. Sapiens in

populo hereditabit honorem. et nomen illius
erit uiuens in eternum. Fili in uita tua tempta
animam tuam. et si fuerit nequam non des illi po
testatem. Non enim omnia omnibus expediunt.
et non omni anime omne genus placet. No
li auidus esse in omni epulatione. et non te effun
das super omnem escam. In multis enim escis erit
infirmitas. et auiditas appropinquabit
usque ad coleram. Propter crapulam multi obierunt.
qui autem abstinens est adiciet uitam. ciii. De
Honora medicum propter necessitatem. medico.
etenim illum creauit altissimus. A deo est enim omnis
medela. et a rege accipiet donationem. Discipli
na medici exaltabit caput illius. et in conspectu
magnatorum collaudabitur. Altissimus creauit
de terra medicinam. et uir prudens non abhorre
bit illis. Nonne a ligno indulcata est aqua
amara. Ad agnitionem hominum uirtus illorum.
et dedit hominibus scientiam altissimus. honora
ri in mirabilibus suis. In his curans mitiga
bit dolorem. et unguentarius faciet pigmenta
suauitatis. et unctiones conficiet sanitatis.
et non consummabuntur opera eius. pax enim dei super
faciem terre. ciiii. De orando dominum in tempore infirmitatis.
Fili in tua infirmitate non despicias te ipsum.
sed ora dominum et ipse curabit te. Auerte a deli
cto et dirige manus. et ab omni delicto mun
da cor tuum. Da suauitatem et memoriam simila
ginis. et impingua oblationem et da locum
medico. Etenim illum dominus creauit. et non dis
cedat a te quia opera eius sunt necessaria. Est enim
tempus quando in manibus eorum incurras. Ipsi
uero dominum deprecabuntur. ut dirigat requiem eorum
et sanitatem propter conuersationem eorum. Qui de
linquit in conspectu eius qui fecit eum. incidat
in manus medici. cv. De exeq...
Fili in mortuum produc lacrimas. et quasi di
ra passus incipe plorare. et secundum iudicium
contege corpus illius. et non despicias sepultu
ram illius. Propter delaturam autem amare fer luctum

illius uno die et consolare ppt tristiciā. et fac
luctū sedm meritū eius uno die uel duob;
ppter detractionē. A tristicia enim festinat
mors et cooperiet uirtutē. et tristicia cordis
flectit ceruicē. In abductione pmanet tri
sticia. et substantia inopis sedm cor ei᷒. Non
dederis in tristicia cor tuū. s; repelle eam a te.
et memento nouissimorum. Noli obliuisci neq;
enim ē conuersio. et huic nichil pderis et te
ipsū pessimabis. Memor esto iudicii mei
sic enim erit et tuū. michi heri et tibi hodie.
In requie mortui requiescere fac memoriā
eius. et consolare illū in exitu spiritus sui. Sa
pientiā scribe in tēpore uacuitatis. et qui
minoratur actu sapientiā pcipiet. quia sa
pientia replebitur. Qui tenet aratrū et qui
glabitur in iaculo stimulo boues agitat. et
conuersatur in opib; eorum. et narratio ei᷒ in filiis
taurorum. Cor suū dabit ad uersandos sulcos.
et uigilia eius in sagina uaccarū. cvi. De sin
Sic omnis faber et architect᷒ gtis artificib;
qui noctē tanquā diē transigit. qui scul
pit signacula sculptilia et assiduitas eius
uariat picturā. cor suū dabit in similitudi
nē picture. et uigilia sua pficit opus. Sic fa
ber ferrari᷒ sedens iuxta incudē et conside
rans op᷒ ferri. uapor ignis uret carnes eius.
et in calore fornacis concertatur. Vox mallei
innouat aures ei᷒. et contra similitudinē
uasis ocul᷒ ei᷒. Cor suū dabit in cōsummati
one operum. et uigilia sua ornabit in pfe
ctionē. Sic figulus sedens ad op᷒ suū. conu
tens pedib; suis rotam. qui in sollicitudinē
positus ē semp ppter op᷒ suū. et innumera
ē omnis operatio ei᷒. In brachio suo formabit
lutū. et ante pedes suos curuabit uirtutē
suā. Cor suū dabit ut consummet linitio
nē. et uigilia sua mundabit fornacē. Omnes
hi in manib; suis sperauerunt. et unusquisq;
in arte sua sapiens ē. Sine his omnib; n̄

edificatur ciuitas. et n̄ inhabitabunt neq; in
ambulabunt. et in ecclesiam n̄ transilient. Su
per sellā iudicis n̄ sedebunt. et testamentū
iudicii n̄ intelligent. neq; palam facient
disciplinā et iudiciū. et in parabolis n̄ inue
nientur. s; creaturā eui confirmabunt. et
depcatio illorum in operatione artis. accōmo
dantes animā suā et conquirentes in lege
altissimi. cvii De sapiente. Sapi
entiā omniū antiquorum exquiret sapiens.
et in pphetis uacabit. Narrationē uirorum no
minatorum conseruabit. et in uersutias
parabolarū simul introibit. Occulta puer
biorū exquiret. et in absconditis parabola
rū conuersabitur. In medio magnatorū
ministrabit. et in conspectu psidis appa
rebit. In terrā alienigenarū gentiū transi
et. Bona enim et mala in omnibus temp
tabit. Cor suū tradet ad uigilandū dilucu
lo ad dnm qui fecit illū. et in conspectu al
tissimi depcabitur. Aperiet os suū in oratione.
et pro delictis suis depcabitur. Si enim dns ma
gn᷒ uoluerit. cviii spū intelligen
tie replebit illū. et ipse tanquā ymbres
mittet eloquia sapientie sue. et in oratio
ne confitebitur dno. Et ipse diriget consili
um eius et disciplinā. et in absconditis suis
consiliabitur. Ipse palā faciet disciplinā doc
trine sue. et in lege testamenti dni glo
riabitur. Collaudabunt multi sapientiā ei᷒.
et usq; in sclm n̄ delebitur. Non recedet me
moria eius. et nomē ei᷒ requiretur a generati
one in generationē. Sapientiā ei᷒ enarra
bunt gentes. et laudē eius enunciabit ec
clesia. Si pmanserit nomē derelinquet pl᷒
quā mille. et si requieuerit proderit illi.
Adhuc consiliabor ut enarrē. ut furore
enim replet᷒ sum. In uoce dicit. Obaudite me
diuini fruct᷒. et quasi rosa plantata sup
riuos aquarū fructificate. Quasi liban᷒

odorē suauitatis habete. florete flores quasi
liliū. date odorē et frondete in grām et col
laudate canticū. et benedicite dnm̄ in opib;
suis. Date nomini eı̄ magnificentiā. et confi
temini illi in uoce labiorū urorū. in canticis
labiorum et cytharis. et sic dicetis in confessione.
Opa dnī uniūsa bona ualde. In uerbo eius
stetit aqua sic̄ congeries. et in sermone oris
illi' sicut exceptoria aquarū. qm̄ in pcepto
ipsius placor fit. et n̄ ē minoratio in salute
illius. Opa omnis carnis corā illo. et n̄ ē quicq̄
absconditū ab oculis eı̄. A seculo usq; i sclm
respicit. et nichil ē mirabile in conspectu eius.
Nichil ē dicere quid ē hoc aut quid ē illud.
omnia enī in tempore suo querent̄. Bene
dictio illi' quasi fluui' inundauit. et quom̄
cataclysm' aridā inebriauit. sic ira ipsius
gentes que n̄ exquisierunt eū hereditabit.
Quom̄ conuertit aquā in siccitatē et siccata
ē terra. et uie illi' uiis illorum directe sc̄. sic pec
catoribz offensiones in ira eius. Bona bonis
creata sunt ab inicio. sic nequissimis bona
et mala. cviii. Vite hominis substantia.
Inicium necessarie rei uite hominū. aqua. ig
nis. et ferrum. lac. et panis similagineus.
et mel. et botrus uue. et oleū et uestim̄ tū.
Hec omnia sic scīs in bonis. sic et impiis et
peccatoribz in mala conuertent̄. Sunt spc̄ qui
ad uindictā creati sunt. et in furore suo con
firmauerunt tormta sua. In tēpore consū
mationis effundent uirtutē. & furorē eı̄ qui
fecit illos confundent. Ignis grando fa
mes. et mors. omnia hec ad uindictā creata
sunt. Bestiarū dentes et scorpii. et serpentes.
et romphea uindicans in exterminiū ipios.
In mandatis eı̄' epulabunt̄. et sup trām
in necessitate pparabunt̄. et in tēporibus
suis n̄ preterient uerbū. Propterea ab inicio
confirmatus sum et c̄siliat' sū. et cogitaui
et scripta dimisi. Omnia opa dnī bona. et
omne op' hora sua subministrabit. Non ē dicē
hoc illo nequi' est. omnia enī in tempore suo
compbabunt̄. Et nunc in omī corde et ore
collaudate & benedicite nom̄ dnī. cx. xli
Occupatio magna creata ē omībz hominibz. et
iugū graue sup filios adam. a die exitus de uen
tre matris eorum usq; in diem sepulture in ma
trē omniū. Cogitationes eorum et timor cor
dis. adinuentio expectationis et dies finiti
onis. residentes sup sedē gl'osam. usq; ad hu
miliatū in terra et cinere. ab eo qui utit̄ ia
cincto et portat coronā. usq; ad eū qui coopi
tur lino crudo. furor. zelus. tumult' fluctua
tio et timor mortis. iracundia pseuerans. et
contentio. et in tempore refectionis in cubili.
somn' noctis inmutat scientiā eius. modicū
tanquā nichil in requie. et ab eo in somnis qua
si in die respect'. conturbatus ē in uisu cordis
sui. tanquā qui euaserit in die belli. In tem
pore salutis sue exurrexit. et ammirans ad
nullū timorē. cum omni carne ab homi
ne usq; ad pecus. et sup peccatores septuplū.
Ad hec mors. sanguis. contentio et romphea.
oppressiones famis. et contritio. et flagella.
Sup iniquos creata sunt hec omnia. et ppter
illos factus ē cataclism'. Omnia enī que de terra
sunt in trām conuertent̄. et aque omīs in ma
re conuertent̄. Omne munus et iniquitas
delebit̄. et fides in sclm̄ stabit. Substantia
iniustorum sic̄ fluui' siccabit̄. et sic̄ tonitruū
magnū in pluuia psonabunt. In apiendo
man' suas letabit̄. sic puaricatores in c̄summa
tione tabescent. Nepotes impiorum n̄ multipli
cabunt ramos. et radices inmunde sup cacu
men petrosū sonant. Sup omnē aquā uiri
ditas. & ad horam fluminis ante omne fe
nū euellet̄. Grā sicut paradysus in benedi
ctionibz. et misericordia in sclo pmanet. Vita sibi
sufficientis operarii condulcabit̄. et in ea inue
nies thesaurū fili. Edificatio ciuitatis con

firmabit nomen. et sup hanc mulier immacula
ta computabit᷑. Vinū et musica letificant cor.
et sup utraq; dilectio sapientię. Tybię et psal
teriū suauē faciunt melodyā. et sup utraq; lin
gua suauis. Grām et speciē desiderabit ocls
tuus. et sup hoc uirides sationes. Amic⁹ et so
dalis in tempore conuenientes. et sup utros
q; mulier cum uiro. Frēs in adiutoriū in tē
pore tribulationis. et sup eos misericordia liberabit.
Aurum et argentū et constitutio pedū. et sup
utrūq; consiliū beneplacitū. Facultates et
uirtutes exaltant cor. et sup hec timor do
mini. Non ē in timore dnī minoratio. et n̄
ē in eo querere adiutoriū. Timor dnī sicut
paradysus benedictionis. et sup omnem glo
riā operuerunt illū. cxi. De indigentia misera.

Fili in tempore uitę tuę ne indigeas. melius
ē enim mori quā indigere. Vir respiciens in
mensam alienā. n̄ ē uita eius in cogitatione
uictus. Alit enim animā suā cibis alienis.
Vir autē disciplinat⁹ et eruditus. custodiet
se. In ore imprudentis condulcabit᷑ inopia.
et in uentre eius ignis ardebit. cxii. De me

XLI O mors quā moria et iudicio mortis.
amara ē memoria tua homini pacē ha
benti in substantiis suis. uiro quieto et cui⁹
uię directę sunt in omnib;. et adhuc ualenti
accipe cibū. O mors bonū ē iudiciū tuū ho
mini indigenti. et qui minorat᷑ uirib;. defe
cto etate et cui de omnib; cura ē. et incredibili
qui pdit sapientiā. Noli metuere iudiciū mor
tis; memento que ante te fuerīt. et que sup
uentura sunt tibi. Hoc iudiciū a dn̄o omī car
ni. Et quid superueniet in beneplacito altissimi.
siue decē. siue centū. siue mille anni. Nō XLII
ē enim in inferno accusatio uitę. Filij abho
minationū fiunt filij peccatorū. et qui con
uersant᷑ sec⁹ domos impiorū. Filiorū peccato
rū periet hereditas. et cum semine illorū as
siduitas opprobrij. De patre impio querunt᷑
filij. qm̄ propter illum sunt in opprobrio. Ve
uobis uiri impij. q̄ dereliquistis legē dnī altis
simi. Et si nati fueritis. in maledictione nas
cemini. et si mortui fueritis. in maledictione
erit pars urā. Omnia que de terra sunt in ter
ram conuertent᷑. sic impij a maledicto in pdi
tionē. Luct⁹ hominū in corpore ipsorū. no
men autē impiorū delebit᷑. Curā habe de
bono nomine. hoc enī magis pmanebit tibi
quā mille thesauri magni pciosi. Bone ui
tę numer⁹ dierū. bonū autē nomē pmanebit
in eum. Disciplinā in pace conseruate fi
lij. Sapientia enī abscondita et thesaur⁹ in
uisus. que utilitas in utrisq;. Melior ē
homo qui abscondit stultitiā suā. quā ho
mo qui abscondit sapientiā suā. Veruntā
men reuereamini in his que pcedunt de
ore meo; nō est enī bonū omnē reuerentiā
obseruare. et n̄ omnia omnib; bene placent
in fide. cxiii. Ab omnib; uitijs declinandū.

Erubescite patrē et matrē de fornicatione.
et a psidente et a potente de mendacio.
a principe et a iudice de delicto. a synago
ga et plebe de iniquitate. a socio et amico
de iniusticia. de loco in quo habitas de
furto. de ueritate dī et testamto. de dis
cubitu in panib; et ab offuscatione dati
et accepti. a salutantib; de silentio. a re
spectu mulieris fornicarię et ab auersione
uultus cognati. Ne auertas faciē a pximo
tuo. et ab auferendo partē et n̄ restituendo.
Ne respicias mulierē alieni uiri. et ne scru
teris ancillā eius. neq; steteris ad lectū eius.
Ab amicis de sermonib; impropij. et cum
dederis ne improperes. cxiiii. Non
duplices sermonē audit⁹ de reuelatione ser
monis absconditi. et eris uere sine confu
sione. et inuenies grām in conspectu omniū
hominū. Ne pro his omnib; confundaris. ne
accipias psonā ut delinquas. De lege

altissimi & testamento. & de iudicio iustifica
re impiũ. de uerbo sociorum et uiatorum. et de
datione hereditatis amicorum. de equalitate
stateræ et ponderũ. de acquisitione multo
rũ et paucorum. de corruptione emptionis
& negociatorum. et de multa disciplina filio
rũ. et seruo pessimo latus sanguinare. Su
per muliere nequã bonũ est signũ. Ubi ma
nus multæ sunt claude. et quodcumque
trades numera et appende. datũ uero et ac
ceptũ omne describe. cxv. De disci
plina insensati & fatui. & de senioribus qui iu
dicantur ab adolescentibus. et eris eruditus in omnibus.
et probabilis in conspectu omniũ uirorũ. Filia
patris abscondita est uigilia. et sollicitudo eius
aufert somnũ. ne forte in adolescentia sua
adultera efficiatur. et commorata cum uiro
odibilis fiat. nequando polluatur in uirgini
tate sua. et in paternis suis grauida inue
niatur. ne forte cum uiro commorata transgre
diatur. aut certe sterilis efficiatur. Super filiam
luxuriosam confirma custodiã. nequando fa
ciat te in obprobriũ uenire inimicis. a de
tractione in ciuitate et obiectione plebis.
et confundat te in multitudine populi.
Omni homini noli intendere in specie. et in
medio mulierũ noli commorari. De uestimentis
enim procedit tinea. et a muliere iniquitas
uiri. Melior est iniquitas uiri quã benefaciens
mulier. et mulier confundens in obprobriũ.
Memor ero igitur operum dñi. et que uidi annun
ciabo. In sermonibus dñi opera eius. Sol illumi
nans per omnia respexit. et gloria dñi plenum
est opus eius. cxvi. Nonne dñs fecit sanctos
enarrare omnia mirabilia sua. que confirma
bit dñs omnipotens stabiliri in gloria sua. Abyssum
et cor hominũ inuestigabit. et in astutia il
lorum excogitabit. Cognouit enim dñs omnem
scientiã et inspexit in signũ æui. annunci
ans que preterierunt. et que superuentura
sunt. reuelans uestigia occultorũ. Non pre
terit illũ omnis cogitatus. et non abscondit se ab
eo ullus sermo. Magnalia sapientiæ suæ de
corauit. qui est ante seculum et usque in seculum. Ne
que adiectum est neque minuitur. et non eget alicuius
consilio. Quam desiderabilia omnia opera eius.
et tanquã scintilla que est considerare. Omnia
hec uiuent et manent in seculum. et in omni
necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplicia contra unũ. et non fecit quicquã deesse.
Uniuscuiusque confirmabit bona. et quis sa
tiabitur uidens gloriam eius. cxvii. Laus creature.
Altitudinis firmamentũ pulcritudo eius.
species celi in uisione glorie. Sol in aspectu
annuncians in exitu. uas ammirabile opus ex
celsi. In meridiano exurit terrã. et in conspe
ctu ardoris eius quis poterit sustinere. For
nacem custodiens in operibus ardoris. tripliciter
sol exurens montes. radios igneos exsufflans.
et refulgens radiis suis obcecat oculos. Mag
nus dñs qui fecit illũ. et in sermonibus eius
festinauit iter. Et luna in omnibus in tempore
suo. ostensio temporis et signũ æui. A luna
signũ diei festi. luminare quod minuitur in con
summatione. mensis secundum nomen eius est. cres
cens ammirabiliter in consummatione. vas
castrorum in excelsis. in firmamento celi resplen
dens gloriose. Species celi gloria stellarũ. mun
dũ illuminans in excelsis dñs. In uerbis
sanctis stabunt ad iudiciũ. et non deficient
in uigiliis suis. Uide arcum. et benedic qui
fecit illum. ualde speciosus est in splendore suo.
Gyrauit celum in circuitu glorie sue. manus
excelsi aperuerunt illũ. Imperio suo accelerauit
niuem. et accelerat choruscationes emittere
iudicii sui. propterea aperti sunt thesauri. et euo
lauerunt nebule sicut aues. In magnitu
dine sua posuit nubes. et confracti sunt la
pides grandinis. In conspectu eius commo
uebuntur montes. et in uoluntate eius aspira

bit nochus. Vox tonitrui eius uerberauit ter
ram. tempestas aquilonis et congregatio spiritus.
et sicut auis deponens ad sedendum aspar
git niuem. et sicut locusta demergens descen
sus eius. Pulchritudinem coloris eius ammi
rabitur oculus. et super ymbrem eius expauescit
cor. Gelu sicut salem effundet super terram. et
dum gelauerit fiet tanquam cacumina tribuli.
Frigidus uentus aquilo flauit. et gelauit cri
stallus ab aqua. Super omnem congregationem
aquarum requiescet. et sicut lorica induit se
aquis. et deuorabit montes et exuret de
sertum. et extinguet uiride sicut ignem. Medi
cina omnium in festinatione nebule. ros ob
uians ab ardore uenienti humilem efficiet
eum. In sermone eius siluit uentus. cogitatione
sua placabit abyssum. et plantabit illum dominus
ihesus. Qui nauigat mare enarrat pericula eius.
et audientes auribus nostris ammirabimur. Illic
preclara et mirabilia opera. uaria genera be
stiarum et omnium pecorum. et creatura belu
arum. Propter ipsum est summatus est itineris finis.
et in sermone eius composita sunt omnia.
Multa dicemus et deficiemus uerbis. consumma
tio autem sermonum ipse est in omnibus. Glorantes
ad quid ualebimus? Ipse enim omnipotens super omnia
opera sua. terribilis dominus et magnus uehementer.
et mirabilis potentia ipsius. Glorificantes do
minum quantumcumque potueritis. superualebit
adhuc. et ammirabilis magnificentia eius.
Benedicentes dominum exaltate illum quantum po
testis. maior est enim omni laude. Exaltantes eum
replemini uirtute. ne laboretis. non enim perue
nietis. Quis uidit eum et enarrabit. et quis
magnificauit eum sicut est ab initio. Multa ab
scondita sunt maiora his. pauca enim uidi
mus operum eius. Omnia autem dominus fecit. et pie
agentibus dedit sapientiam. Laus patrum. cxviii.
Laudemus uiros gloriosos. et parentes nostros.
in generatione sua. Multam gloriam fecit
dominus magnificentia sua a seculo. Dominan
tes in potestatibus suis. homines magni
uirtute et prudentia sua prediti. nunci
antes in prophetis dignitatem prophetarum. et
imperantes in presenti populo. et uirtute pru
dentie populis sanctissima uerba. in peritia
a sua requirentes modos musicos. et nar
rantes carmina scripturarum. homines diui
tes in uirtute. pulchritudinis studium ha
bentes. pacificantes in domibus suis. Omnes
isti in generationibus gentis sue. gloriam adep
ti sunt. et in diebus suis habentur in laudibus.
Qui de illis nati sunt. reliquerunt nomen
narrandi laudes eorum. Et sunt quorum non est
memoria. perierunt quasi qui non fuerint. et
nati sunt quasi non nati. et filii ipsorum cum
illis. Sed illi uiri misericordie sunt. quorum pietates
non defuerunt. et cum semine ipsorum perseuerat
bona hereditas. et nepotum illorum semen in
testamento stetit et filiorum ipsorum. Propter
illos usque in eternum manet semen eorum. et
gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum in pa
ce sepulta sunt. et nomen eorum uiuet in gene
rationes et generationes. Sapientiam ipsorum
narrent populi. et laudem eorum nunciet ec
clesia. cxviiii. Enoch placuit deo et trans
latus est in paradysum. ut det gentibus sapien
tiam. cxx. Noe inuentus est perfectus iustus.
et in tempore iracundie factus est reconcili
atio. Ideo dimissum est reliquum terre. cum
factum est diluuium. Testamenta seculi posita sunt
apud illum. ne deleri possit diluuio omnis caro.
Abraham magnus pater multitu cxxi.
dinis gentium. et non est inuentus similis illi in gloria.
qui conseruauit legem excelsi. et fuit in testa
mento cum illo. In carne eius stare fecit te
stamentum. et in temptatione inuentus est fi
delis. Ideo iure iurando dedit illi gloriam in
gente sua. crescere illum quasi terre cumu
lum. et ut stellas exaltare semen eius. et heredi

tari illos a mari usq; ad mare. et a flumine usq;
ad terminos terre. cxxii Et ysaac eodē
fecit modo. ꝓpter abraham patrē ipsi9. Bene
cxxiii dictionē omniū gentium dedit illi. Et
testamentū confirmauit sup caput iacob. Ag
nouit eū in benedictionib; suis. et dedit illi
hereditatē. et diuisit ei partē in tribub; duo
decim. et conseruauit illi homines misericie.
inuenientes grām in oculis omnis carnis. cx
Dilect9 a deo et hominib; moyses. cuius cxiiii.
memoria in benedictione ē. Similē illū fecit
in glā scōꝝ. et magnificauit eū in timore
inimicoꝝ. in uerbis suis monstra placauit.
Glificauit illū in conspectu regū. et iussit illi
coram populo suo. et ostendit illi glām suā.
In fide 7 lenitate ipsius scm fecit illū. et ele
git illū de omni carne. Audiuit enī eū et
uocē ipsius. et induxit illū in nube. et dedit
illi cor ad pcepta. et legē uite et disciplinę. doce
re iacob testamentū et iudicia sua isrl. cxxv.
Excelsum fecit aaron fr̄em eius. et similē
sibi de tribu leui. statuit ei testamentū eter
num. et dedit illi sacerdociū gentis. et bea
tificauit illū in glā. et circumcinxit illū
zona glē. Induit illū stola glē. et corona
uit illum in uasis uirtutis. Circum pedes
et femoralia et humerale posuit ei. et cin
xit illū tintinnabulis aureis plurimis in
gyro. dare sonitū in incessu suo. auditum
facere sonitū in tēplo. in memoriā filiis
gentis sue. Stola scā auro et iacincto et pur
purea. op9 textile uiri sapientis iudicio et
ueritate pdita. torto cocco opus artificis.
gemmis pciosis figuratis in ligatura au
ri et opere lapidarii. sculptis in memoriā.
scdm numerū tribuum isrl. Corona aurea
sup mitrā eius expssam signo scitatis. glā
honoris et opus uirtutis. Desideria oculoꝝ
ornata. sic pulchra. ante ipsū n̄ fuerunt ta
lia. usq; ad originē. Non indutus ē alien

gena aliquis. sed tantū filii ipsius soli et nepo
tes eius. P omne temp9 sacrificia ipsius con
summata sunt igni cotidie. Compleuit moy
ses man9 ei9. et unxit illū oleo scō. Factū est
illi in testamentū eternū et semini ei9 sicut dies
celi. fungi sacerdotio. et habere laudē. et glo
rificari populū suū in nomine suo. Ipsum
elegit ab omni uiuente. offerre sacrificium
deo. incensū et bonū odorē. in memoriā pla
cere p pplō suo. Et dedit illi in pceptis suis
potestatē. in testamtis iudicioꝝ docere iacob
testimonia. et in lege sua lucē dare isrl. Q̄a
contra illū steterunt alieni. et ꝓpter inuidiā
circumdederunt illū in deserto homines q̄
erant cum dathan et abyron. et congregatio
chore in iracundiā. Vidit dn̄s ds̄ et n̄ placuit
illi. et consumpti sunt in impetu iracundie.
Fecit illis monstra. et cōsumpsit eos in flāma
ignis. Et addidit aaron glām. et dedit illi
hereditatē. et pmicias fructuū terre diuisit illi.
Panē ipsis in pmis parauit in sacietatē. Nā
sacrificia dn̄i edent. que dedit ipsi et semini
ei9. Ceterū in terra gentes n̄ hereditabit. et
pars n̄ ē illi in gente. Ipse enī pars ei9 ē et
hereditas. cxxvi. Finees fili9 eleazari ter
cius in glā. imitando ipsū in timore dī. et
stare in reuerentia gentis. in bonitate et a
lacritate anime sue placuit dō isrl. Ideo
statuit ad illū testamtū pacis. principem
scōꝝ et gentis sue. ut sit illi et semini ei9
sacerdocii dignitas in eternū. Et testamtū
dauid regi filio iesse. de tribu iuda heredita9
ipsi et semini ei9. ut daret sapientiā in coꝛ
nr̄m. iudicare gentē suā in iusticia. ne ab
olerent9 bona ipsoꝝ. et glām ipsoꝝ in gen
tē eoꝝ eternā fecit. cxxvii. Fortis in bel
lo ihesu naue successor moysi in pphetis. qui
fuit magn9 scdm nom suū. maxim9 in sa
lutē electoꝝ dī. expugnare insurgentes
hostes. ut consequeret9 hereditatē israel.

Quā glām adeptus ē in tollendo manꝰ suas.
et iactando contra ciuitates romphæas. Q̄s
ante illū sic restitit? Nam hostes ipse do
minꝰ ꝑduxit. Aut nō in iracundia eiꝰ impe
ditus ē sol. et una dies facta ē quasi duo?
Inuocauit altissimū potentē in oppugnan
do inimicos undiq;. et audiuit illū magnꝰ
et scs̄ ds̄. in saxis grandinis uirtutis ualde
fortis. et impetū fecit contra gentē hostilē.
et in descensu ꝑdidit contrarios. ut cognos
cant gentes potentiā eiꝰ. quia contra dnm̄
pugnare nō ē facile. Et secutꝰ ē a tergo po
tentes. et in dieb; moysi misericordiam fecit ipse
et caleph filiꝰ iephone. stare contra hostē. et
ꝓhibere gentē a peccatis. et ꝑfringere murm̄
malitię. Et ipsi duo constituti a ꝑiculo libe
rati sunt. a numero sexcentoꝝ miliū peditū.
inducere illos in hereditatē in terra que ma
nat lacte ⁊ melle. Et dedit dominꝰ ipsi caleph
fortitudinē. et usq; in senectutē ꝑmansit
illi uirtus. ut ascenderet in excelsū terre lo
cū. et semē ipsius hereditatē optinuit. Et ui
derunt omīs filij isrł quia bonū ē obsequi scō
deo. et iudices singuli suo nomine quoꝝ nō
ē corruptū coꝝ. qui nō auersi sunt a dn̄o.
ut sit memoria illoꝝ in benedictione. et os
sa eoꝝ pullulent de loco suo. et nomē eorū
ꝑmaneat in ęternū. ꝑmanens ad filios illoꝝ
scōrū uiroꝝ glā. cxxviii. Dilectus a deo
suo samuel ꝓpheta dnī renouauit imperium.
et unxit ꝑncipes in gente sua. In lege dnī
iudicauit ꝯgregationē. et uidit dn̄s iacob. et
in fide sua ꝓbatꝰ ē ꝓpheta. Et cognitꝰ ē in uībis
suis fidelis; quia uidit dm̄ lucis. et inuocauit
dnm̄ omīpotentē impugnando hostes cir
cumstantes undiq;. in oblatione agni inuio
lati. Et intonuit e celo dn̄s. in sonitu mag
no auditā fecit uocē suā. et contriuit ꝑncipē
tyrioꝝ. et omīs duces philistym. Et ante tē
pus finis uitę suę et seculi. testimonium
ꝑbuit in ꝯspectu dnī et xp̄i. pecunias et usq;
ad calciamenta ab omī carne nō accepit. et
nō accusauit illū homo. Et post hoc dormiuit
et notum fecit regi et ostendit illi finē ui
tę suę. et exaltauit uocē eius de terra in ꝓ
phetia. delere impietatē gentis. cxxix. Post
hoc surrexit nathan ꝓpheta in dieb; dauid.
et quasi adeps separatus ē a carne. cxxx.
Sic dauid a filijs isrł. cū leonib; lusit quasi
cum agnis. et in ursis similiter fecit sicut
cum agnis ouiū. In iuuentute sua nūquid
nō occidit gygantē. et abstulit obꝓbrium
de gente? In tollendo manū in saxo funde
deiecit exultationē golyę. ubi inuocauit
dnm̄ omīpotentē. et dedit in dextera eiꝰ
tollere hominē fortē in bello. et exaltare
cornu gentis suę. Sic in decem milibꝰ glorifica
uit eum. et laudauit eū in benedictionibꝰ do
mini in offerendo illi coronā glę. Contriuit
enī inimicos undiq;. et extirpauit philisti
im contrarios usq; in hodiernū diē. contriuit
cornu ipsoꝝ usq; in ęternū in omī ope. Dedit
confessionē scō excelso in uerbo glę. De omī
corde suo laudauit dnm̄. et dilexit dm̄ qui
fecit illū. et dedit illi contra inimicos po
tentiā. Et stare fecit cantores contra altare.
et in sono eoꝝ dulces fecit modos. Et dedit
in celebrationib; decꝰ. et ornauit tempora
usq; ad consūmationē uitę. ut laudarent
nomen scm̄ domini. et amplificarent ma
ne dī scītatem. Xp̄c purgauit peccata ipsius.
et exaltauit in ęternum cornu eius. et dedit
illi testamentū regū et sedem glę in isrł.
Post ipsum surrexit filiꝰ sensatꝰ. et ꝓpter illū
deiecit omnē potentiā inimicoꝝ. cxxxi.
Salemon imperauit in dieb; pacis. cui sub
iecit ds̄ omīs hostes ut conderet domū in
nomine suo. et pararet scītatē in sempiter
nū. quēadmodū eruditꝰ ē in iuuentute su
a. et impletꝰ ē quasi flumen sapientia. et

terrā retexit anima sua. Et replesti in compa
rationibȝ enigmata. ad insulas longe diuul
gatū ē nomē tuū. et dilectus es in pace tua.
In cantilenis et puerbys et comparationibꝰ
& interpretationibȝ miratę sunt terrę. et in
nomine dn̄i cui ē cognomē ds̄ isrł. Collegisti
quasi auricalcum aurū. et ut plumbū com
plesti argentū. et inclinasti femora tua mu
lieribȝ. Potestatē habuisti in tuo corpore.
dedisti maculam in gła tua. et pfanasti se
men tuū. inducere iracundiā ad liberos
tuos. et in ceteris stulticiā tuā. ut faceres
imperium bipartitum. & ex effrem imperare
imperiū durū. Ds̄ autē n̄ derelinquet mi
sericordiam suā. et n̄ corrumpet neq; delebit
opa sua. neq; pdet ab stirpe nepotes ele
cti sui. et semen eius q̄ diligit dn̄m non
corrumpet. Dedit autē reliquū iacob et da
uid de ipsa stirpe. et finē habuit salemon cū
patribȝ suis. et reliquit post se de semine
suo gentis stulticiā. cxxxii. Et inminutū
prudentia roboam. qui auertit gentē con
silio suo. cxxxiii. Et ieroboam filiū na
bath qui peccare fecit isrł. et dedit effraim
uiā peccandi. et plurima redundauerunt
peccata ipsoꝝ. Valde auerterunt illos a
terra sua. & quesiuit om̄s nequicias usq;
dum perueniret ad illos defensio. & ab oībȝ
peccatis liberauit eos. cxxxiiii. Et
surrexit helyas ppheta quasi ignis. & uer
bū ipsius quasi facula ardebat. Qui indux̄
in illos famē. et irritantes illū inuidia sua
pauci facti sunt. non poterant enī sustinere
pcepta dn̄i. Verbo dn̄i continuit celū. & de
iecit ad se ignē terrę. Sic amplificatꝰ ē hely
as in mirabilibȝ suis. Et quis potest similit̄
gloriari tibi. Qui sustulisti mortuū ab infe
ris. de sorte mortis in uerbo dn̄i dī. Qui deie
cisti reges ad perniciem. et confregisti facile
potentiā ipsoꝝ. et gloriosos de lecto suo. Qui
audis in syna iudiciū. et in choreb iudicia
defensionis. Qui ungis reges ad penitentiā.
et pphās facis successores post te. Qui re
ceptus es in turbine ignis. in curru equoꝝ
igneoꝝ. Qui inscriptus es in iudicijs tēporum
lenire iracundiā dn̄i. conciliare cor patris
ad filiū. et restituere tribus iacob. Beati sunt
qui te uiderunt. & in amicitia tua decorati
sunt. Nam nos uita uiuimꝰ tantū. post
mortē autē n̄ erit tale nomē nr̄m. Helyas
qui ī turbine tectus ē. cxxxv. Et in heliseo
completꝰ ē sp̄c eius. in diebȝ suis n̄ pertimuit
pncipem. et in potentia nemo uicit illū. nec
superauit illū uerbū aliquod. et mortuū
pphetauit corpꝰ eius. In uita sua fecit monstra.
et in morte mirabilia opatus ē. In omnibꝰ
istis n̄ penituit populus. et n̄ recesserunt á
peccatis suis. usq; dum abiecti sunt de terra
sua. & dispsi sunt in omnē terrā. et relicta
ē gens p pauca. et pnceps in domo dauid.
Quidā ipsoꝝ fecerunt qđ placeret deo. alij
autē multa cōmiserunt peccata. cxxxvi.
Ezechias muniuit ciuitatē suā. & indux̄
in mediū ipsiꝰ aquā. et fodit ferro rupem.
& edificauit ad aquā puteū. In diebȝ ipsiꝰ
ascendit sennacherib. & misit rapsacen &
sustulit manū suā contra illos. et extulit ma
nū suā in syon. & supbus factus ē potentia
sua. Tunc mota sunt corda et manꝰ ipsoꝝ. &
doluerunt quasi parturientes mulieres. Et
inuocauerunt dn̄m misericordem. expandentes ma
nus extulerunt ad celū. & sc̄s dn̄s ds̄ audiuit
cito uocē ipsoꝝ. Non ē commemoratus peccato
rū illoꝝ. neq; dedit illos inimicis suis. sed
purgauit illos in manu ysayę sc̄i pphetę.
Subiecit castra assyrioꝝ. et contriuit illos
angłs dī. Nam fecit ezechias qđ placuit
deo. & fortit̄ iuit in uia dauid patris sui.
quā mandauit illi ysaias pp̄ha magnus &
fidelis in conspectu dī. In diebȝ ipsiꝰ retro redi

uit sol. et addidit regi uitā. Spū magno
uidit ultima. et consolatus ē lugentes syon
usq; in sempiternum. ostendit futura et ab-
scondita antequā euenirent. c.xxxvii.
In compositione odoris Memoria Iosie.
facta opus pigmentarii. In omni ore quasi
mel indulcabit̄ eius memoria. et ut musica
in conuiuio uini. In principio ipse ē directus diuinit̄
in penitentia gentis. et tulit abhominatio
nes impietatis. & gubernauit ad dnm cor
ipsi⁹. et in diebȝ peccatorum corroborauit pie
tatē. c.xxxviii. Preter dauid et eze
chiā & iosiam. omīs peccatū commiserunt.
Nam reliquerunt legē potentes reges iude.
et contempserunt timorē dī. Dederunt enī
regnū suū aliis. et glām suā alienigene genti.
Incenderunt electā sctātis ciuitatē. c.xxxix.
Et desertas fecerunt uias ipsi⁹ in manu
iheremie. Nam male tractauerunt illū
qui a uentre matris consecrat⁹ ē ppheta.
euertere et eruere et pdere. et iterū edificare
et renouare. c.xl. Ezechiel qui uidit
conspectū glē. quā ostendit illi in curru che
rubin. Nam commemoratus ē inimicorum in
ymbri. benefacere illis qui ostenderunt rec
tas uias. Et duodecim pphetarū ossa pullu
lent de loco suo. Nam corroborauerunt ia
cob. et redemerunt se in fide uirtutis. Quo
modo amplificem⁹ zorobabel. Nam et ipse
quasi signū in dextera israel manu. et ihesum
iosedech. qui in diebȝ suis edificauerunt domū.
et exaltauerunt templū scm dno paratū
in glām sempiternā. Et neemia in memori
a multi temporis. qui erexit nobis muros
euersos. & stare fecit portas et seras. q ere
xit domos nrās. Nemo natus ē in terra
qualis enoch. nā et ipse receptus ē a terra.
Et ioseph qui natus ē homo princeps fratrum.
firmamentū gentis. rector fratrū. stabilim
tum popli. et ossa ipsi⁹ uisitata sē. et post

mortē pphetauerunt. Seth et sem. apud ho
mines glām adepti sunt. et sup omnē ani
mā in origine adam. c.xli. Symon
onie filius sacerdos magn⁹. qui in uita sua
suffulsit domū. et in diebȝ suis corroborauit
templū. Templi etiā altitudo ab ipso funda
ta ē. duplex edificatio. et excelsi parietes tem
pli. In diebȝ ipsi⁹ emanauerūt putei aquarū.
et quasi mare adimpleti sunt sup modū.
Qui curauit gentē suā. et liberauit illā a per
ditione. qui preualuit amplificare ciuitatē. Qui ad
eptus ē glām in conuersatione gentis. et in
gressum dom⁹ et atrii amplificauit. Quasi
stella matutina in medio nebule. et quasi lu
na plena in diebȝ suis lucet. et quasi sol re
fulgens. sic ille effulsit in templo dī. Quasi
arcus refulgens inter nebulas glē. et quasi
flos rosarū in diebȝ uernis. Quasi lilia que
sunt in transitu aque. et quasi thus redo
lens in diebȝ estatis. Quasi ignis effulgens
et thus ardens in igne. quasi uas auri so
lidū ornatū omni lapide pcioso. Quasi oli
ua pullulans & cypress⁹ in altitudinē se tol
lens. in accipiendo ipsū stolam glē. et uesti
ri eū consummatione uirtutis. In ascensu
altaris scī glām dedit sctātis amictū. in ac
cipiendo autē partes de manu sacerdotum.
et ipse stans iuxta aram. circa illū corona
fratrum. quasi plantatio cedri in monte lyba
no. sic circa illū steterunt. quasi rami pal
me. & omīs filii aaron in glā sua. Oblatio
autē dnī in manibȝ ipsorum coram omī syna
goga isrł. et consummatione fungens in
arā. amplificare oblationē excelsi regis. Por
rexit manū suā in libationē. et libauit de
sanguine uue. effudit in fundamento alta
ris odorē diuinū excelso principi. Tunc excla
mauerunt filii aaron. in tubis pductilibus
sonuerunt. et auditā fecerunt magnam
uocē in memoriā coram deo. Tunc omīs po

pulus simul pperauerunt et ceciderunt in
faciē sup terrā. adorare dnm̄ suū. et dare p
ces omnipotenti deo excelso. Et amplifica
uerunt psallentes in uocib; suis. et in mag
na domo auctus ē sonus suauitatis plen⁹.
et rogauit popl̄s dnm̄ excelsū in prece usq;
dum pfectus ē honor dnī. et mun⁹ suū pfe
cerunt. Tunc descendens extulit manus
suas in omnē congregationē filioȝ isrl̄.
dare glām deo a labys suis. et in nomine
ipsi⁹ glari. Et iterauit orationē suā uolens
ostendere uirtutē dī. et plus orauit dm̄
omnuū qui magna fecit in omī terra. q̄
auxit dies nr̄os a uentre matris nr̄e. et
fecit nobcum scdm̄ suā miscdiam. Det
nobis iocunditatē cordis. et fieri pacē in dieb⁹
nr̄is in isrl̄ p dies sempitnos. credere isrl̄
nobcum eē miscdiam dī. ut liberet eos
in diebus suis. Duas gentes odit anima
mea. tercia autē n̄ ē gens quā oderi. Qui
sedent in monte seyr. et philistijm. et stul
tus popl̄s qui habitat in sicimis. Doctri
nam sapientie et discipline scripsit in codice
isto ihes⁹ fili⁹ syrach. iherosolimita. q̄ renoua
uit sapientiā de corde suo. Beatus qui in istis
uersatur bonis. qui ponit illa in corde suo.
sapiens erit semp. Si enī hec fecerit ad omīa
ualebit. quia lux dī uestigiū eius ē. c.xl.u.

Confitebor Oratio Jhesu filii Syrach.
tibi dn̄e rex. et collaudabo te dm̄ saluatorē
meū. Confitebor nomini tuo. qm̄ adiutor
et ptector factus es m̄. et liberasti corpus
meū a pditione. a laqueo lingue inique.
et a labys opantiū mendaciū. Et in cōspe
ctu astantiū factus es m̄ adiutor. et libe
rasti me scdm̄ multitudinē mīe nominis
tui. a rugientib; pparatis ad escam. de ma
nib; querentiū animā meā. et de portis
tribulationū que circumdederūt me. a pssu
ra flamme inique que circumdedit me.
et in medio ignis n̄ sum estuatus. De altitu
dine uentris inferi. et a lingua coinquinata
et uerbo mendacij. a rege iniquo. et lingua
iniusta. Laudabit usq; ad mortē anima mea
dnm̄. et uita mea appropinquans erat in in
ferno deorsum. Circumdederunt me undiq;.
et n̄ erat qui adiuuaret. Respiciens eram
ad adiutoriū hominū. et n̄ erat. Memora
tus sum miscdie tue dn̄e. et coopationis
que a sclō est. qm̄ eruis sustinentes te. et
liberas eos de manib; gentiū. Exaltasti sup
terrā habitationē meā. et p morte deflu
enti depcatus sū. Inuocaui dnm̄ patrem
dnī mei. ut n̄ derelinquat me in die tribu
lationis mee. et in tempore suproȝ sine
adiutorio. Laudabo nomē tuū assidue. et col
laudabo illud in confessione. et exaudita est
oratio mea. Liberasti me de pditione. et eri
puisti me de tempore iniquo. ppterea confite
bor et laudē dicā tibi. et benedicā nomē dnī
cum adhuc iunior sum. Priusquā oberrarem.
quesiui sapientiā palam in oratione mea.
ante temp⁹ postulabā p illa et usq; in nouis
simis inquirā eam. et florebit tanquam
precox uua. Letatū ē cor meū in ea. am
bulauit pes meus iter rectū. A iuuentute
mea inuestigabā eā. inclinaui modice aurē
meā. et excepi illā. Multā inueni in meip
so sapientiā. et multum pfeci in ea. Danti
m̄ sapientiā. dabo glām. Consiliatus sum
enim ut facerē illā. zelatus sum bonū et n̄
confundar. Colluctata ē anima mea in illa.
et in faciendo eā confirmat⁹ sum. Manus
meas extendi in altum. et in insipientia eius
luxit anima mea. Direxi ad illam. et in ag
nitione inueni eā. Possedi cum ipsis cor ab
initio. ppter hoc non derelinquar. Venter
m̄s conturbat⁹ est querendo illā. ppterea
possidebo bonā possessionē. Dedit enī m̄
dn̄s linguā mercedē meā. et in ipsa laudabo

eum. Appropiate ad me indocti. et congre
gate vos in domo disciplinę. Quid adhuc
retardatis. et quid dicitis in his? Animę vestrę
sitiunt vehementer. Aperui os meum. et locutus
sum. Comparate vobis sine argento. et collum
vestrum subicite iugo. ut suscipiat anima
vestra disciplinam. In proximo est enim invenire eam.
Videte oculis vestris quia modicum laboravi. et
inveni mihi multam requiem. Assumite discipli
nam in multo numero argenti. et copiosum
aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in mi
sericordia eius. et non confundemini in laude ipsius.
Operamini opus vestrum ante tempus. et dabit
vobis mercedem vestram in tempore suo. CXLIII.

Oratio Salemonis regis israel.

Et inclinavit Salemon genua sua in conspectu totius ec
clesię israel. et expandit manus suas ad celum et
dixit. Domine deus israel non est tibi similis deus in celo
sursum neque in terra deorsum. qui custodis te
stamentum tuum et misericordiam pueris tuis.
euntibus in conspectu tuo in toto corde. servans
puero tuo david que locutus es illi. et lo
cutus es in ore tuo. et in manu tua imple
sti. quasi dies iste. Et nunc domine deus israel custo
di puero tuo david patri meo que locutus
es illi dicens; non deerit tibi vir a facie mea se
dens in throno israel. verumtamen si custodierint
filii tui legem meam ut in preceptis meis ambu
lent. sicut ambulaverunt in conspectu meo fi
deles. Et nunc domine deus israel creditum est verbum
quod locutus es puero tuo david. quoniam vere
habitabit deus cum hominibus in terra. si celum
celi non sufficiant tibi. quanto magis domus hec
quam edificavi? Sed respicies ad orationem pueri
tui. et deprecationem deus. ut exaudias domine placati
onem orationis. quam puer tuus orat coram te ho
die. ut sint oculi tui super domum hanc die
ac nocte. in locum quem dixisti invocari nomen
tuum. et exaudias orationem quam puer tuus
orat in hoc loco. et exaudias deprecationem pueri
tui et populi tui israel. si oraverit in loco isto.
et exaudies in loco habitationis de celo. et ex
audias et propicius sis. si peccaverit vir in te.

Explicit liber Jhesu filii Syrach.

Incipit prologus beati Jheronimi presbiteri in librum Job.

Cogor per singulos
scripturę divinę libros
adversariorum respon
dere maledictis. qui
interpretationem meam
reprehensionem Septua
ginta interpretum criminantur. quasi non et a
pud grecos. aquila. Symmachus et theodo
cion. vel verbum e verbo vel sensum e sensu.
vel ex utroque commixtum et medie tempera
tum genus translationis expresserint. et omnia
veteris instrumenti volumina. origenes.
obelis asteriscisque distinxerit. quos vel additos
vel de theodotione sumptos. translationi an
tiquę inseruit. probans defuisse quod additum
est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto.
quod in partibus susceperunt. aut interpretatio
nem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim
fieri potest. ut quos plura intermisisse su
sceperint. non eosdem etiam in quibusdam errasse
fateantur. precipue in iob. cui si ea que sub aste
riscis addita sunt subtraxeris. pars maxi
ma detruncabitur. Et hoc dumtaxat apud
grecos. Ceterum apud latinos. ante eam transla
tionem quam sub asteriscis et obelis nuper
edidimus. septingenti ferme aut octingenti
versus desunt. ut decurtatus et laceratus
corrosusque liber. foeditatem sui publice legen
tibus prebeat. Hec autem translatio nullum
de veteribus sequitur interpretem. sed ex ipso he
braico arabicoque sermone. et interdum syro.
nunc verba nunc sensus. nunc simul utrumque
resonabit. Obliquus enim etiam apud hebre
os totus liber fertur et lubricus. et quod greci re
thores vocant. ΕΣΧΗΜΑΤΙΣΜΕΝΟΣ (scematismenos. i. figuralis.). dumque

aliud loquitur aliud agit: ut si velis anguillam aut murenulam strictis tenere manibus, quanto fortius presseris tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis Lyddeum quendam preceptorem qui apud hebreos primus haberi putabatur non parvis redemisse nummis. Cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. hoc unum scio non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba Iob apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis Iob in quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est conceptus est homo. usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est. idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere. exametri versus sunt dactilo spondeoque currentes et propter lingue idioma crebro recipientes et alios pedes. non earundem sillabarum sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege resolutis. quod metrici magis quam simplex lector intellegunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri parvum coma quod remanet prosaica oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos. et in morem nostri Flacci grecique Pindari et Alchei et Saffo. vel psalterium vel lamentationes Iheremie. vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi. legat Philonem. Iosephum. Origenem. Cesariensem Eusebium. et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei. idcirco me in hoc volumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem. sed ut ea que in illa aut obscura sunt. aut omissa. aut certe scriptorum vitio depravata. manifestiora nostra interpretatione fierent. qui et hebreum sermonem ex parte didicimus. et in latino pene ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rethores et philosophos detriti sumus. Quod si apud grecos post septuaginta editionem iam Christi evangelio coruscante. iudeus Aquila et Symmachus ac Theodotion iudaizantes heretici sunt recepti. qui multa mysteria salvatoris subdola interpretatione celarunt. et tamen in ΕΞΑΠΛΟΙϹ (exapolis id est in exemplaribus sex editionum) habentur apud ecclesias. et explanantur ab ecclesiasticis viris. quanto magis ego Christianus de parentibus Christianis. et vexillum crucis in mea fronte portans. cuius studium fuit omissa repetere. depravata corrigere. et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone. vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres libros. vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos. vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris onera magis exarata quam codices. dum mihi meisque permittant pauperes habere cedulas. et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque editio. et septuaginta iuxta grecos et mea iuxta hebreos in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod vult. et studiosum me magis quam malivolum probet.

In terra quidem habitavit Iob ausitiden in finibus Idumee et Arabie. et erat ei antea nomen Iobab. et accepit uxorem Arabissam. et genuit filium cui nomen erat Ennon. Erat autem ipse filius quidem Zare de Esau filiis filius. de matre vero Bosra. ita ut sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnaverunt in Edom. in qua et ipse regnavit regione. Primus Bela filius Behor. et nomen civitatis eius Dennababa. Post autem Balac Iobab qui vocatur Iob. Post hunc Husam qui erat dux ex Temanorum regione. Post hunc Adad filius Bead qui percussit Madian in terra Moab. et nomen civitatis eius Chettheauith.

Explicit prologus. Incipiunt Capitula.

I. De origine Iob et numerositate filiorum ac substantie eius.

II. De Sathan ut astans ante Dominum petiit ab eo substantiam Iob.

Landes- und Stadt-Bibliothek Düsseldorf

III. De sathan ubi perdidit omnem substantiam iob et filios eius. Et tum scidit uestem suam.

IIII. Ubi iob audiens perditionem substantie ac filiorum interitum

V. Ubi sathan petiit a domino temptationem iob. cui remissit dominus dato interdicto animę eius.

VI. Ubi sathan accipiens potestatem a domino percussit iob ulcere pessimo. Et solari eum.

VII. Ubi audientes tres amici iob uenerunt con

VIII. Initium uerborum iob contra amicos suos.

VIIII. Responsio eliphaz themanitis. quod impii a domino flagella sustineant.

X. Ubi iob respondens sermonibus his increpat eum detraxisse sermonibus suis.

XI. Responsio baldath suitis. ubi ei dicit si de preteritis domini ueniret et in nouissimo bona.

XII. Ubi iob respondens ei dicit ita esse et deprecatur dominum factorem suum.

XIII. Responsio sophar nahamathitis ubi eum dicit multa fuisse loquutum.

XIIII. Ubi iob respondens docuit quod sine nutu dei nichil possit fieri in terra.

XV. Ubi eliphaz themanites respondendens dixit ad iob quod te eleuat cor tuum in blasphemiam.

XVI. Ubi iob respondens approbat quod non ad consolandum sed ad exprobrandum uenerunt ad eum.

XVII. Respondens sophar naamathites dixit quod impiorum lux extinguitur et memoria eorum pereat de terra. Et quam maxime exprobauit.

XVIII. Ubi respondens iob de resurrectione coepitur

XIX. Ubi respondens sophar naamathites dixit hoc se scire iniuste autem putant secundum opera sua.

XX. Ubi iob respondens petit se audiri et dicit quod ipsi uiuunt uidentes bona iniusta sua et filium tamen eorum longe sit a me. Et rursus edificabit.

XXI. Responsio eliphaz themanitis. ubi dicit quod non possit homo comparari deo et si reuertetur filius

XXII. Ubi iob respondens dicit quod in amaritudine sit. et nescit utrum uadat ad dominum petitio eius.

XXIII. Ubi respondens baldad suites quod nullus homo munus ex se mundus potuit esse ante deum.

XXIIII. Ubi respondit iob. quod sola mens hominum nullum sit cum deus fecerit bona.

XXV. Ubi iob addens dicit quod numquam loquatur mala contra dominum. et quod pars ipsi nulla sit apud dominum cum deus disponat uitam hominum.

XXVI. Ubi iob commemorat omnia uite sue et postea uenit super eum calamitas. et ignorat si exaudiat deus uocem eius. XXVII Finita sunt uerba iob.

XXVIII Ubi eliu audiuit omnia uerba iob et amicorum eius.

XXVIIII Helyu addens in uerbis suis dicit iob esse iniustum et stulte loquutum. Et sententia sit loquutus.

XXX Ubi ipse helyu increpat iob quod absque

XXXI Helyu laudans scientiam suam. dicit quod in potestate dei sit regnum hominum.

XXXII Dominus misertus per nubem loquitur iob.

XXXIII Ubi respondens iob domino dicit quod non ausus sit loqui coram eo. Et agens penitentiam.

XXXIIII Ubi dominus loquens ad iob dicit confortare.

XXXV. Ubi iob respondens domino dicit ita esse.

XXXVI. Ubi dominus loquitur ad eliphaz themanitem dicens quod iratus esset contra eos et cetera.

Expliciunt capitula. Incipit liber Job.

VIR ERAT in terra hus nomine iob. Et erat uir ille simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Natique sunt ei septem filii et tres filię. Et fuit possessio eius septem milia ouium. et tria milia camelorum. quingenta quoque iuga boum. et quingente asinę. ac familia multa nimis. eratque uir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii eius et faciebant conuiuium per domos. unusquisque in die suo. et mittentes uocabant tres sorores suas. ut comederent et biberent cum eis. Cumque in orbem transissent dies conuiuii.

mittebat ad eos iob et sanctificabat eos. con
surgensque diluculo. offerebat holocausta per
singulos. Dicebat enim. Ne forte peccaue
rint filii mei. et benedixerint dño in cordibus
suis. Sic faciebat iob cunctis diebus. II.
Quadam autem die cum uenissent filii dei ut as
sisterent coram dño. affuit etiam inter eos sa
than. Cui dixit dñs. Unde uenis? Qui respon
dens ait. Circuiui terram. et perambulaui eam.
Dixitque dñs ad eum. Numquid considerasti ser
uum meum iob. quod non sit similis ei in terra.
homo simplex et rectus et timens deum. ac
recedens a malo? Cui respondens sathan
ait. Numquid frustra iob timet deum? Non
ne tu uallasti eum. ac domum eius. uniuersamque
substantiam per circuitum. operibus manuum eius
benedixisti. et possessio illius creuit in terra.
Sed extende paululum manum tuam et tange
cuncta que possidet. nisi in facie tua bene
dixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce
uniuersa que habet in manu tua sunt. tan
tum in eum ne extendas manum tuam. Egres
susque est sathan a facie dñi. III. Cum autem
quadam die filii et filie eius comederent et
biberent uinum in domo fratris sui primogeniti.
nuncius uenit ad iob qui diceret. Boues ara
bant. et asine pascebantur iuxta eos. et irru
erunt sabei. tuleruntque omnia et pueros
percusserunt gladio. et euasi ego solus ut
nunciarem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur.
uenit alter et dixit. Ignis dei cecidit de celo
et tactas oues puerosque consumpsit. et effu
gi ego solus ut nunciarem tibi. Sed et adhuc
illo loquente. uenit alius et dixit. Caldei
fecerunt tres turmas. et inuaserunt ca
melos et tulerunt eos. necnon et pueros
percusserunt gladio. et ego fugi solus ut nun
ciarem tibi. Adhuc loquebatur ille. et ecce alius
intrauit et dixit. Filiis tuis et filiabus uescen
tibus et bibentibus uinum in domo fratris sui primo

geniti. repente uentus uehemens irruit a regi
one deserti. et concussit quatuor angulos
domus. que corruens. oppressit liberos tuos
et mortui sunt. et effugi ego solus ut nuncia
rem tibi. IIII. Tunc surrexit iob et scidit
tunicam suam. et tonso capite corruens in ter
ram adorauit et dixit. Nudus egressus sum
de utero matris mee. et nudus reuertar illuc.
Dñs dedit dñs abstulit. sicut dño placu
it ita factum est. sit nomen dñi benedictum. In om
nibus his non peccauit iob labiis suis. neque stul
tum quid contra deum locutus est. V. Fac
tum est autem cum quadam die uenissent filii dei
et starent coram dño. uenisset quoque sa
than inter eos et staret in conspectu eius.
ut diceret dñs ad sathan. Unde uenis? Qui
respondens. ait. Circuiui terram. et perambu
laui eam. Et dixit dñs ad sathan. Numquid
considerasti seruum meum iob quod non sit ei similis
in terra. uir simplex et rectus et timens de
um ac recedens a malo. et adhuc retinens
innocentiam? Tu autem commouisti me aduer
sus eum. ut affligerem illum frustra. Cui re
spondens sathan ait. Pellem pro pelle. et
cuncta que habet homo dabit pro anima
sua. Alioquin mitte manum tuam et tange os
eius. et carnem. et tunc uidebis quod in facie
benedicat tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce
in manu tua est. uerumtamen animam illius
serua. VI. Egressus igitur sathan a fa
cie dñi. percussit iob ulcere pessimo. a planta
pedis usque ad uerticem eius. Qui testa saniem
radebat. sedens in sterquilinio. Dixit autem
illi uxor sua. Adhuc permanes in simplicita
te tua? Benedic deo et morere. Qui ait
ad illam. Quasi una de stultis mulieribus lo
quuta es. Si bona suscepimus de manu
dñi. quare mala non sustineamus? In omni
bus his non peccauit iob labiis suis. VII. Igitur
audientes tres amici iob omne malum quod

accidisset ei. uenerunt singuli de loco suo.
eliphaz themanites. et baldach suites. et
sophar naamathites. Condixerant enim ut
pariter uenientes uisitarent eum et consola
rentur. Cumque eleuassent procul oculos suos. non cog
nouerunt eum. Et exclamantes plorauerunt.
scissisque uestibus sparserunt puluerem super caput
suum in celum. et sederunt cum eo in terra septem
diebus et septem noctibus. et nemo loquebatur
ei uerbum. Videbant enim dolorem esse uehemen
tem. VIII. Post hec aperuit iob os suum.
et maledixit diei suo et dixit. Pereat dies in
quo natus sum. et nox in qua dictum est. Conceptus
est homo. Dies ille uertatur in tenebras. Non
requirat illum deus desuper. et non sit in recordatione.
et non illustretur lumine. Obscurent eum tene
bre et umbra mortis. occupet eum caligo.
et inuoluatur amaritudine. Noctem illam tene
brosus turbo possideat. non computetur in diebus
anni. nec numeretur in mensibus. Sit nox illa
solitaria. nec laude digna. Maledicant ei
qui maledicunt diei. qui parati sunt suscitare
leuiathan. Obtenebrentur stelle caligine eius.
expectet lucem et non uideat. nec ortum surgentis
aurore. quia non conclusit ostia uentris qui por
tauit me. nec abstulit mala ab oculis meis.
Quare non in uulua mortuus sum. egressus ex
utero non statim perii. Quare exceptus genibus.
cur lactatus uberibus. Nunc enim dormiens
silerem. et somno meo requiescerem cum regibus
et consulibus terre. qui edificant sibi solitu
dines. aut cum principibus qui possident
aurum. et replent domos suas argento. aut
sicut abortiuum absconditum non subsisterem.
uel qui concepti non uiderunt lucem. Ibi im
pii cessauerunt a tumultu. et ibi requie
uerunt fessi robore. Et quondam uincti pa
riter sine molestia non audierunt uocem ex
actoris. Paruus et magnus ibi sunt. et ser
uus liber a domino suo. Quare data est misero

lux. et uita his qui in amaritudine ani
me sunt. Qui expectant mortem et non
uenit. quasi effodientes thesaurum. gau
dentque uehementer cum inuenerint sepul
chrum. uiro cuius abscondita est uia. et circum
dedit eum deus tenebris. Antequam comedam
suspiro. et quasi inundantis aque. sic ru
gitus meus. quia timor quem timebam eue
nit mihi. et quod uerebar accidit. Nonne dis
simulaui. Nonne silui. Nonne quieui.
Et uenit super me indignatio. VIIII. Re
spondens autem eliphaz themanites dixit.
Si ceperimus loqui tibi. forsitan moleste ac
cipies. Sed conceptum sermonem tenere quis
possit. Ecce docuisti multos. et manus
lassas roborasti. Vacillantes confirmaue
runt sermones tui. et genua trementia
confortasti. Nunc autem uenit super te pla
ga et defecisti. tetigit te et conturbatus es.
Ubi est timor tuus. fortitudo tua. patientia
tua. et perfectio uiarum tuarum. Recordare ob
secro te. quis unquam innocens periit. aut quan
do recti deleti sunt. Quin potius uidi eos
qui operantur iniquitatem. et seminant dolores
et metunt eos. flante deo perisse. et spiritu ire
eius esse consumptos. Rugitus leonis et
uox leene. et dentes catulorum leonum con
triti sunt. Tygris periit eo quod non haberet
predam. et catuli leonis dissipati sunt. Porro
ad me dictum est uerbum absconditum. et qua
si furtiue suscepit auris mea uenas susur
rii eius. In horrore uisionis nocturne. quan
do solet sopor occupare homines. pauor
tenuit me et tremor. et omnia ossa mea
perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transi
ret. inhorruerunt pili carnis mee. Ste
tit quidam cuius non agnoscebam uultum. ima
go coram oculis meis. et uocem quasi aure
lenis audiui. Numquid homo dei compa
ratione iustificabitur. aut factore suo pu

rior erit uir. Ecce qui seruiunt ei n̄ sunt sta
biles. et in angelis suis repperit prauitatē. Quan
to magis hi qui habitant domos luteas. q
terrenū habent fundamentū. consumentur ue
lut a tinea. De mane usq; ad uespam succi
dentur: tinea comedet eos. et quia nullus
intelligit. ineternū peribunt. Qui autē reliq
fuerint auferentur ex eis. morientur et n̄ in sa
pientia. Voca ergo si est qui tibi respondeat. et ad
aliquē scōrum conuertere. Virū stultū interficit
iracundia. et paruulū occidit inuidia. Ego
uidi stultū firma radice. et maledixi pul
chritudini eius statim. Longe fient filii eius
a salute. et conterentur in porta. et n̄ erit
qui eruat. Cuius messē famelicus comedet.
et ipsum rapiet armatus. et bibent sitien
tes diuicias eius. Nichil in terra sine cau
sa fit. et de humo n̄ egredietur dolor. Ho
mo ad laborē nascitur. et auis ad uolatū. Quam
obrē ego deprecabor dn̄m. et ad dm̄ ponā elo
quiū meū. qui facit magna et inscrutabilia
et mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiā
sup faciē terre. et irrigat aquis uniusa. Qui
ponit humiles in sublimi. et merentes eri
git sospitate. Qui dissipat cogitationes
malignorum. ne possint implere manus eorum
quod ceperant. Qui apprehendit sapien
tes in astutia eorum. et consiliū prauorum dis
sipat. Per diem incurrent tenebras. et quasi
in nocte sic palpabunt in meridie. Porro
saluū faciet egenū a gladio oris eorum. et de
manu uiolenti pauperē. et erit egeno spes.
iniquitas autē contrahet os suū. Beatus ho
mo qui corripitur a deo. Increpationē ergo dn̄i
ne reprobes. quia ipse uulnerat et medetur.
percutit et manus eius sanabunt. In sex tribu
lationibus liberabit te. et in septima n̄ tan
get te malū. In fame eruet te de morte.
et in bello de manu gladii. A flagello lingue
absconderis. et n̄ timebis calamitatē cū

uenerit. In uastitate et fame ridebis. et besti
as terre n̄ formidabis. Sed cū lapidibus regionū
pactum tuū. et bestie terre pacifice erunt
tibi. Et scies quod pacē habeat tabernaculū
tuū. et uisitans speciē tuā n̄ peccabis. Et
scies quoniam multiplex erit semen tuū. et progenies
tua quasi herba terre. Ingredieris in habun
dantia sepulchrū. sicut infertur aceruus tri
tici in tempore suo. Ecce hoc ut inuestiga
uimus ita est. quod auditū mente pertracta.
·x· Respondens autē iob dixit. Vtinā ·I·
appenderentur peccata mea quibus irā merui.
et calamitas quā patior in statera. quasi
harena maris hec grauior appareret. un
de et uerba mea dolore sunt plena. quia
sagitte dn̄i in me sunt. quarū indignatio
ebibit spm̄ meū. et terrores dn̄i militant
contra me. Numquid rugiet onager cum
habuerit herbam. aut mugiet bos cū ante
presepe plenū steterit. Aut poterit comedi
insulsum. quod n̄ est sale conditū. Aut potest
aliquis gustare. quod gustatū affert mor
tem. Anime enim esurienti. etiā amara
dulcia esse uidentur. Que prius tangere ·II·
nolebat anima mea. nunc pre angustia ci
bi mei sunt. Quis det ut ueniat petitio
mea. et quod expecto tribuat mihi deus. Et qui
cepit ipse me conterat. soluat manū suā et
succidat me. et hec mihi sit consolatio ut affli
gens me dolore n̄ parcat. nec contradicā
sermonibus sc̄i. Que est enim fortitudo mea ut
sustineā. aut quis finis meus ut patienter
agam. Nec fortitudo lapidū fortitudo mea.
nec caro mea enea est. Ecce n̄ est auxiliū mihi in
me. et necessarii quoq; mei recesserunt a
me. Qui tollit ab amico suo misericordiam. ·III·
timorē dn̄i dereliquit. Fratres mei preterierunt
me. sicut torrens qui raptim transit in con
uallibus. Qui timent pruinā. irruet super eos
nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt.

et ut incaluerint soluentur de loco suo. Inuo
lute sunt semite gressuum eorum / ambulabunt
in uacuum et peribunt. Considerate semitas
theman. itinera saba / et expectate paulisper.
Confusi sunt quia speraui / uenerunt quoque
usque ad me et pudore cooperti sunt. Nunc
uenistis / et modo uidentes plagam meam ti
metis? Numquid dixi afferte mihi et de substan
cia uestra donate mihi / uel liberate me de ma
nu hostis. et de manu robustorum eruite me?
I Docete me et ego tacebo. et siquid forte igno
raui instruite me. quare detraxistis ser
monibus ueritatis / cum e uobis nullus sit
qui possit arguere me? Ad increpandum
tantum eloquia concinnatis. et in uentum uer
ba profertis. Super pupillum irruitis. et subu
ertere nitimini amicum uestrum. Uerumtamen que
cepistis explete. Prebete aurem et uidete an
mentiar. Respondete obsecro absque contentio
ne. et loquentes id quod iustum est iudicate.
et non inuenietis in lingua mea iniquitatem. nec
II in faucibus meis stulticia personabit. Milicia
est uita hominis super terram. et sicut dies mer
cennarii dies eius. Sicut seruus desiderat
umbram. et sicut mercennarius prestolatur finem
operis sui. sic et ego habui menses uacuos.
et noctes laboriosas enumeraui mihi. Si dor
miero. dico quando consurgam. et rursum ex
pectabo uesperam. et replebor doloribus usque
ad tenebras. Induta est caro mea putredine
et sordibus pulueris. cutis mea aruit et contra
cta est. Dies mei uelocius transierunt quam a
texente tela succiditur. et consumpti sunt absque
ulla spe. Memento quia uentus est uita mea.
et non reuertetur oculus meus ut uideat bona.
nec aspiciet me uisus hominis. Oculi tui
III in me et non subsistam. Sicut consumitur
nubes et pertransit. sic qui descenderit ad in
feros non ascendet nec reuertetur ultra in domum
suam. nec cognoscet eum amplius locus eius. Qua
propter et ego non parcam ori meo. Loquar
in tribulatione spiritus mei. confabulabor cum
amaritudine anime mee. Numquid mare sum
ego aut cetus. quia circumdedisti me carce
re? Si dixero consolabitur me lectulus meus
et releuabor loquens mecum in stratu meo. ter
rebis me per somnia. et per uisiones horrore con
cuties. Quamobrem elegit suspendium anima
mea. et mortem ossa mea. Desperaui. nequa
quam ultra iam uiuam. Parce michi. nichil enim
sunt dies mei. Quid est homo quia magnifi
cas eum? aut quia ponis erga eum cor tuum?
Uisitas eum diluculo. et subito probas illum.
Usquequo non parcis mihi. nec dimittis me ut
gluciam saliuam meam? Peccaui. Quid faciam
tibi o custos hominum? Quare posuisti me
contrarium tibi. et factus sum mihi metipsi gra
uis? Cur non tollis peccatum meum. et quare non
aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in pul
uere dormio. et si mane me quesieris non
subsistam. XI. Respondens autem bal
dath suythes dixit. Usque quo loqueris talia.
et spiritus multiplex sermonis oris tui? Numquid
deus supplantat iudicium. et omnipotens subuertit
quod iustum est? Etiam si filii tui peccauerint
ei. et dimisit eos in manu iniquitatis sue.
tu tamen si diluculo consurrexeris ad deum
et omnipotentem fueris deprecatus. si mundus
et rectus incesseris. statim euigilabit ad
te. et pacatum reddet habitaculum iusticie
tue. in tantum ut priora tua fuerint parua.
et nouissima tua multiplicentur nimis. In
terroga enim generationem pristinam. et diligen
ter inuestiga patrum memoriam. hesterni
quippe sumus. et ignoramus quoniam sicut umbra
dies nostri sunt super terram. et ipsi docebunt
te. loquentur tibi. et de corde suo proferent
eloquia. Numquid uirescere potest scyrpus
absque humore. aut crescet carectum sine aqua?
Cum adhuc sit in flore nec carpatur manu.

ante om̃s herbas arescit. Sic uię omniũ q̃
obliuiscunt̃ dñi. & spes ypocritę ꝑibit. Nõ
ei placebit uecordia sua. & sicut tela aranearũ
fiducia eı͛. Innitetur sup domũ suã et ñ sta
bit. fulciet eam & ñ consurget. Humect͛ ui
detur antequã ueniat sol. & in hortu suo ger
men eı͛ egrediet̃. Sup aceruũ petrarũ radices
eius densabunt̃. & int̃ lapides cõmorabitur.
Si absorbuerit eũ de loco suo. negabit eũ et
dicet ñ noui te. Hec ẽ enim leticia uię eius.
ut rursum de terra alij germinent̃. Ds ñ
ꝓiciet simplicẽ. nec porriget manũ malig
nis. donec impleat̃ risu os tuũ. et labia tua
iubilo. Qui oderunt te induent̃ confusiõe.
& tabernaculũ impiorũ ñ subsistet. xii.
I Respondens iob dixit. Vere scio quod ita sit. &
quod ñ iustificet̃ homo compositꝰ deo. Si uo
luerit contendere cum eo. ñ poterit ei respon
dere unũ ꝓ mille. Sapiens corde ẽ et fortis
robore. quis restitit ei et pacẽ habuit. Q
transtulit montes. et nescierũt hi q̃s subũtit
in furore suo. Qui commouet terrã de loco
suo. & columnę eı͛ concutient̃. Qui p̃cipit
soli & ñ orit̃. & stellas claudit quasi sub sig
naculo. Qui extendit celos solus. & gradit̃ su
p fluctus maris. Qui facit arcturũ & oriona
& hyadas. & interiora austri. Qui facit mag
nalia & incomphensibilia. & mirabilia quorũ
ñ est numerus. Si uenerit ad me ñ uidebo.
si abierit ñ intelligã eum. Si repente inter
roget quis respondebit ei. uel quis dicere po
II test cur sic facis. Ds cuiꝰ resistere ira nemo
potest. & sub quo curuant̃ qui portant or
bem. Quantꝰ g̊ sum ego qui respondeã ei.
et loquar uerbis meis cum eo. Qui etiam
si habuero quippiã iustũ ñ respondebo. s;
meũ iudicẽ dep̃cabor. Et cũ inuocantẽ me
exaudierit. ñ credo q̊d audierit uocẽ meã.
In turbine enĩ conteret me. & multiplica
bit uulnera mea etiã sine causa. Non con
cedit requiescere spm̃ meũ. & implet me ama
ritudinib;. Si fortitudo querit̃. robustissimꝰ
ẽ. Si equitas iudicij. nemo ꝓ me audet testimo
niũ dicere. Si iustificare me uoluero. os me
um condemnabit me. Si innocentẽ osten
dero. prauũ me comꝓbabit. Etiã si simplex
fuero. hoc ipsum ignorabit anima mea. et te
debit me uitę meę. Unũ ẽ q̊d locutꝰ sũ. III
& innocentẽ & impiũ ipse consumit. Si fla
gellat occidat semel. & ñ de penis innocentũ
rideat. Terra data ẽ in manꝰ impij. uultũ
iudicũ eiꝰ operit. Quod si ñ ille ẽ. quis g̊ est.
Dies mei uelociores fuerunt cursore. fugerũt
& ñ uiderunt bonũ. Ptransierunt quasi
naues poma portantes. sicut aquila uolans
ad escã. Cum dixero nequaquã ita loquar. cõ
muto faciẽ meã & dolore torqueor. Verebar
om̃ia opa mea. sciens quod ñ parceres delin
quenti. Si autẽ & sic impius sũ. quare fru
stra laboraui. Si lotus fuero quasi aquis
niuis. & fulserint uelud mundissimę manꝰ
meę. tam̃ sordibus intinges me. & abho
minabunt̃ me uestimenta mea. Neq; enĩ
uiro q̃ similis mei ẽ respondebo. nec q̃
mecũ iudicio ex equo possit audiri. Non ẽ q̃
utrumq; possit arguere. & ponere manum
suã in ambobus. Auferat a me uirgã suã.
et pauor eiꝰ ñ me terreat. Loquar & ñ time
bo eũ. neq; enĩ possum metuens respondere.
Tedet animã meã uitę meę. dimittã adũ
sũ me eloquiũ meũ. Loquar in amaritudine
animę meę. dicã deo. noli me cõdemnare.
Indica m̃. cur me ita iudices. Numquid
bonũ t̃ uidet̃ si calumnieris & opprimas
me opus manuũ tuarũ. & consiliũ impi
orũ adiuues. Numquid oculi carnei t̃ sunt.
aut sicut uidet homo & tu uidebis. Nũ q̊d
sicut dies hominis dies tui. & anni tui sicut
humana sunt t̃pora. ut queras iniquitatẽ
meã et peccatũ meũ scruteris. & scias quia

nichil impium fecerim. cum sit nemo qui de ma
nu tua possit eruere. Manus tue plasmauerunt
me. et fecerunt me totum in circuitu. et sic re
pente precipitas me. Memento queso quod sic
lutum feceris me. et in puluerem reduces me. Non
ne sicut lac mulsisti me. et sicut caseum me coa
gulasti. Pelle et carnibus uestisti me. et ossibus
et neruis compegisti me. Vitam et misericordiam
tribuisti mihi. et uisitatio tua custodiuit spi
ritum meum. Licet hec celes in corde tuo. tamen
scio quia uniuersorum memineris. Si peccaui et
ad horam pepercisti mihi. cur ab iniquitate mea
mundum me esse non pateris. Et si impius fuero
ue mihi est. et si iustus non leuabo caput satu
ratus afflictione et miseria. et propter superbiam
quasi leenam capies me. reuersusque mirabili
ter me crucias. Instauras testes tuos con
tra me. et multiplicas iram tuam aduersum me.
et pene militant in me. Quare de uulua edu
xisti me. Qui utinam consumptus essem ne oculus
me uideret. fuissem quasi non essem. de utero
translatus ad tumulum. Numquid non paucitas di
erum meorum finietur breui. Dimitte ergo me ut
plangam paululum dolorem meum. antequam
uadam et non reuertar ad terram tenebrosam. et op
tam mortis caligine. et terram miserie et te
nebrarum. ubi umbra mortis et nullus ordo.
et sempiternus horror inhabitans. xiii.
Respondens autem sophar naamathites dixit.
Numquid qui multa loquitur non et ipse audiet.
aut uir uerbosus iustificabitur. Tibi soli tace
bunt homines. et cum ceteros irriseris. a
nullo confutaberis. Dixisti enim purus est
sermo meus. et mundus sum in conspectu tuo.
Atque utinam deus loqueretur tecum. et aperiret
labia sua tibi. ut ostenderet tibi secreta sapientie.
et quod multiplex esset lex eius. et intelligeres
quod multo minora exigaris ab eo. quam me
retur iniquitas tua. Forsitan uestigia dei com
prehendes. et usque ad perfectum omnipotentem

reperies. Excelsior celo est et quid facies. Profun
dior inferno est et unde cognosces. Longior
terra mensura eius. et latior mari. Si sub
uerterit omnia uel in unum coartauerit. quis
contradicet ei. Ipse enim nouit hominum
uanitatem. et uidens iniquitatem nonne con
siderat. Vir uanus in superbiam erigitur. et
tanquam pullum onagri se liberum natum putat.
Tu autem firmasti cor tuum. et expandisti ad eum
manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua
abstuleris a te. et non manserit in taberna
culo tuo iniusticia. tunc leuare poteris faci
em tuam absque macula. et eris stabilis et non
timebis. Miserie quoque obliuisceris. et quasi
aquarum que pretierunt recordaberis. et quasi
meridianus fulgor consurget tibi ad uesperam. Et
cum te consumptum putaueris orieris ut lucifer.
et habebis fiduciam proposita tibi spe. et defossus
securus dormies. Requiesces et non erit qui te
exterreat. et deprecabuntur faciem tuam plurimi.
Oculi autem impiorum deficient. et effugium
peribit ab eis. et spes eorum abhominatio est
anime. xiiii. Respondens autem
iob dixit. Ergo uos estis soli homines. et uobis
cum morietur sapientia. Et mihi est cor sicut et uo
bis. nec inferior uestri sum. Quis enim hec que
nostis ignorat. Qui deridetur ab amico suo
sicut et ego. inuocabit deum et exaudiet eum.
Deridetur enim iusti simplicitas. lampas
contempta apud cogitationes diuitum. para
ta ad tempus statutum. Habundant taberna
cula predonum. et audacter prouocant deum. cum
ipse dederit omnia in manibus eorum. Nimirum
interroga iumenta et docebunt te. et uo
latilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre
et respondebit tibi. et narrabunt pisces maris.
Quis ignorat quod omnia hec manus domini fecerit.
In cuius manu anima omnis uiuentis. et spiritus
uniuerse carnis hominis. Nonne auris uer
ba diiudicat. et fauces comedentis saporem.

Hic incipit xii liber Moralium

II In antiquis ē sapientia / & in multo tempore
prudentia. Apud ipsum ē sapientia & forti
tudo. / et ipse habet consiliū & intelligentiā.
Si destruxerit nemo ē qui edificet / si incluse
rit hominē nullus ē qui aperiat. Si contineu
erit aquas. omnia siccabunt̄ / & si emiserit
eas. subuertent terrā. Apud ipsū ē fortitudo
& sapientia / ipse nouit et decipientē et eum
III qui decipit̄. Adducit consiliarios in stultū
finē / & iudices in stuporē. Balteum regū dis
soluit / & precingit fune renes eoꝝ. Ducit sacer
dotes ingloriosos. & optimates supplantat / cō
mutans labiū ueraciū. & doctrinā senum
auferens. Effundit despectionē sup̄ principē. /
& eos qui oppressi fuerant releuans. Qui reue
lat pfunda de tenebris / et pducit in lucē um
brā mortis. Qui multiplicat gentes et pdit
eas / et subuersas in integrū restituet. Qui im
mutat coꝛ principum ppli terre / et decipit
eos ut frustra incedant p inuiū. Palpabūt
quasi in tenebris & n̄ in luce / & errare eos fa
ciet quasi ebrios. Ecce hec omīa et uidit ocu
lus meus & audiuit auris mea / & intellexi
I singula. Scdm scientiā urām et ego noui /
nec inferior urī sum. Sꝫ tamē ad omīpoten
tem loquar. et disputare cū deo cupio / pri
us ostendens fabricatores ēē mendacij. et cul
tores peruersoꝝ dogmatū. Atqꝫ utinā taceretis /
ut putaremini ēē sapientes. Audite ḡ correp
tiones meas / et iudiciū labioꝝ meoꝝ atten
II dite. Nuquid ds̄ indiget urō mendacio / ut p
illo loquamini dolos? Nuquid faciē ei9 accipi
tis. & p deo iudicare nitimini / aut placebit
ei quē celare nichil potest. aut decipietis ut
homo urīs fraudulentijs? Ipse uos arguet /
qm̄ in abscondito faciē ei9 accipitis. Statim
ut se commouerit turbabit uos / & terror ei9
irruet sup uos. Memoria urā cōparabitur
cineri / & redigentur in lutū ceruices urē. Tacete
paulispit loquar. quodcūqꝫ m̄ mens sug
gesserit. Quare lacero carnes meas dentibꝫ
meis / & animā meā porto in manib9 meis?
Etiā si occiderit me / in ipso sperabo. Veruntamē
uias meas in conspectu eius arguā / et ipse erit
saluator m̄s. Non enī ueniet in conspectu ei9
omīs ypocrita. Audite sermonē meū / et enig
mata percipite auribꝫ urīs. Si fuero iudicatꝰ / III
scio quod iustus inueniar. Quis ē qui iudice
tur mecum? Veniat. Quare tacens consumor?
Duo tantū ne facias m̄ / & tunc a facie tua
n̄ abscondar. Manū tuā longe fac a me / &
fortitudo tua n̄ me terreat. Voca me et respon
debo t̄ / aut certe loquar et tu responde michi.
Quantas habeo iniquitates et peccata? Scele
ra mea et delicta ostende m̄. Cur faciē tuam
abscondis? et arbitraris me inimicū tuū? Con
tra foliū quod uento rapit̄ ostendis potentiā
tuā / et stipulā siccā psequeris. Scribis enī con
tra me amaritudines / et consumere me uis
peccatis adolescentie mee. Posuisti in neruo
pedē meū. et obseruasti omīs semitas meas. /
et uestigia pedum meoꝝ considerasti. Qui q̄
si putredo consumēdus sū / & quasi uestimētū
quod comedit̄ a tinea. Homo natus de mu
liere breui uiuens tempore / replet̄ multis
miserijs. Quasi flos egredit̄ & conterit̄ / & fu
git uelut umbra / & numquā in eodē statu pma
net. Et dignum ducis sup huiuscemodi aperire
oculos tuos / et adducere eū tecū in iudiciū?
Quis potest facere mundū de immundo con
ceptū semine? Nonne tu qui solus es? Breues
dies hominis sunt / numer9 mensiū ei9 apud
te ē. Constituisti terminos ei9 / qui pteriri n̄ po
terunt. Recede ḡ paululū ab eo / ut quiescat
donec optata ueniat. sicut mercennarij dies
ei9. Lignū habet spem. Si pcisum fuerit rur
sū uirescit / & rami ei9 pullulant. Si senuerit
in terra radix ei9 & in puluere emortuus fu
erit truncus ill9. ad odorē aque germina
bit / et faciet comā quasi cū primū plantatū

ē· homo uͦ cum mortuus fuerit· & nudatur atq;
consumptus/ ubi queso ē? Quomͦ si recedant
aque de mari et fluuius uacuefactus arescat·
sic homo cū dormierit n̄ resurget/ donec atte
ratur celū n̄ euigilabit· nec resurget de sono
suo· Quis m̄ hoc tribuat ut in inferno ꝓte
gas me· & abscondas me donec ꝑtranseat
furor tuus· & constituas m̄ tempus in quo re
corderis mei? Putas ne mortuus homo rur
sū uiuet? Cunctis dieb; quib; nunc milito·
expecto donec ueniat immutatio mea· Vo
cabis me· et ego respondebo tibi· Operi ma
nuū tuarū porriges dexterā· Tu quidem
gressus meos dinumerasti· sed parces pec
catis meis· Signasti quasi in sacculo delicta
mea/ s; curasti iniquitatē meā· Mons ca
dens defluet· et saxum transferetur de loco
suo· Lapides excauant aque· & alluuione
paulatim terra consumitur· & homines ergo
similiter ꝑdes· Roborasti eū paululū ut
inppetuum ꝑtransiret· immutabis faciē eius
et emittes eum· Siue nobiles fuerint filii eius
siue ignobiles n̄ intelliget· Attamē caro eius
dū uiuet dolebit· et anima illius sup semetip
so lugebit· XV· Respondens autē eli
phaz themanites dixit· Numqđ sapiens
respondebit quasi in uentū loquens· et iple
bit ardore stomachū suū? Arguis uerbis
eū qui n̄ est equalis tui· & loqueris qđ tibi
n̄ expedit· Quantū in te ē euacuasti timo
rē· & tulisti ꝑces corā deo· Docuit enī iniq
tas tua os tuū· et imitaris linguā blasphe
mantiū· Condemnabit te os tuū et n̄ ego·
& labia tua respondebunt tibi· Numquid
ꝑmus homo tu natus es· et ante colles for
matus? Numqđ consiliū dī audisti· & in
ferior te erit eius sapientia? Quid nosti quod
ignorem? Quid intelligis qđ nesciam? Et
senes & antiqui sunt in nobis· multo ue
tustiores quā patres tui· Numquid grande
ē ut consoletur te deus? S; uerba tua praua hoc
ꝓhibent· Quid te eleuat cor tuū· et quasi
magna cogitans· attonitos habes oculos?
Qđ tumet contra dm̄ spc̄ tuus· ut ꝓferas
de ore tuo huiuscemodi sermones? Quid ē
homo ut immaculatus sit· & ut iustus appa
reat natus de muliere? Ecce inter scōs eius
nemo immutabilis· et celi n̄ sunt mundi
in conspectu eius· quanto magis abhomina
bilis et inutilis homo· q̄ bibit quasi aquā
iniquitatē? Ostendā tibi audi me· quod uidi
narrabo tibi· Sapientes confitentur et n̄ ab
scondunt patres suos· quibus solis data est
terra· et n̄ transiuit alienus sup eos. Cunctis
dieb; suis impius sup̄bit· et numerus annoꝝ
incertus ē tyrannidis eius· Sonitus terroris sem
per in auribus illius· & cū pax sit ille
insidias suspicatur· Non credit quod reuerti pos
sit de tenebris ad lucē· circumspectans un
diq; gladiū· Cū se mouerit ad querendū
panē· nouit qđ paratus sit in manu eius
tenebrarū dies· Terrebit eū tribulatio &
angustia uallabit eum· sicut regē qui
ꝑparatur ad prelium· Tetendit enī aduer
sum dm̄ manū suā· & contra omipotentē
roboratus ē· Cucurrit aduersum eū erecto col
lo· & pingui ceruice armatus ē· Operuit
faciē eius crassitudo· & de lateribus eius ar
uina dependet· Habitabit in ciuitatibus
desolatis· & in domibus desertis que in tu
mulos sunt redacte· Non ditabitur nec ꝑ
seuerabit substantia eius· nec mittet in ter
ram radicē suā· Non recedet de tenebris·
Ramos eius arefaciet flāma· et auferetur spū
oris sui· Non credat frustra errore decep
tus· qđ aliquo ꝑcio redimendus sit· Anteq̄
dies eius impleantur ꝑibit· & manus eius arescet·
Ledetur quasi uinea in ꝑmo flore botrus
eius· & quasi oliua ꝓiciens florē suum·
Congregatio enī ypocrite sterilis· et

ignis devorabit tabernacula eorum qui munera
libenter accipiunt. Concepit dolorem et peperit
iniquitatem. et uterus eius preparat dolos. XVI.
Respondens autem Iob dixit. Audivi frequen
ter talia. Consolatores onerosi omnes vos estis.
Numquid habebunt finem verba ventosa?
aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Poteram
et ego similia vestri loqui. atque utinam esset ani
ma vestra pro anima mea. consolarer et ego
vos sermonibus. et moverem caput meum super
vos. Roborarem vos ore meo. et moverem la
bia quasi parcens vobis. Sed quid agam?
Si locutus fuero non quiescet dolor meus. et si ta
cuero non recedet a me. Nunc autem oppres
sit me dolor meus. et in nichilum redacti sunt
omnes artus mei. Rugae meae testimonium dicunt
contra me. et suscitatur falsiloquus adversus fa
ciem meam contradicens mihi. Collegit furorem su
um in me. et comminans mihi infremuit contra
me dentibus suis. Hostis meus terribilibus
oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora
sua exprobrantes. percusserunt maxillam meam.
saciati sunt penis meis. Conclusit me deus
apud iniquum. et manibus impiorum me tradi
dit. Ego ille quondam opulentus. repente contritus
sum. Tenuit cervicem meam. et confregit me.
et posuit sibi quasi in signum. Circumdedit
me lanceis suis. convulneravit lumbos
meos. non pepercit. et effudit in terra viscera
mea. Concidit me vulnere super vulnus. irruit
in me quasi gygas. Saccum consui super cutem
meam. et operui cinere carnem meam. Facies mea
intumuit fletu. et palpebrae meae caliga
verunt. Haec passus sum absque iniquitate ma
nus meae. cum haberem mundas ad deum preces.
Terra ne operias sanguinem meum. neque inveniat
locum in te latendi clamor meus. Ecce enim
in celo testis meus. et conscius meus in ex
celsis. Verbosi amici mei. ad deum stillat oculus
meus. Atque utinam sic iudicaretur vir cum deo.
quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo.
Ecce enim breves anni transeunt. et semitam per
quam non revertar ambulo. Spiritus meus attenua
bitur. dies mei breviabuntur. et solum mihi superest
sepulchrum. Non peccavi. et in amaritudinibus
moratur oculus meus. Libera me domine et pone
me iuxta te. et cuiusvis manus pugnet contra
me. Cor eorum longe fecisti a disciplina. prop
terea non exaltabuntur. Predam pollicetur sociis.
et oculi filiorum eius deficient. Posuit me quasi
in proverbium vulgi. et exemplum sum coram eis.
Caligavit ad indignationem oculus meus. et
membra mea quasi in nichilum redacta sunt.
Stupebunt iusti super hoc. et innocens contra
ypocritam suscitabitur. Et tenebit iustus viam
suam. et mundis manibus addet fortitudinem.
Igitur vos omnes convertimini et venite. et non
inveniam in vobis ullum sapientem. Dies mei
transierunt. cogitationes meae dissipatae sunt
torquentes cor meum. Noctem verterunt in
diem. et rursum post tenebras spero lucem. Si su
stinuero infernus domus mea est. et in tene
bris stravi lectulum meum. Putredini dixi.
pater meus es. mater mea et soror mea ver
mibus. Ubi est ergo nunc prestolatio mea. et pa
tientiam meam quis considerat? In profundis
simum infernum descendent omnia mea. Puta
ne saltem ibi erit requies mihi? XVII. Re
spondens autem baldath suytes dixit. Usque
ad quem finem verba iactabitis? Intelligite prius
et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iu
menta. et sorduimus coram te? qui perdis ani
mam tuam in furore tuo. Numquid propter te dere
linquetur terra. et transferentur rupes de loco
suo? Nonne lux impii extinguetur. nec splen
debit flamma ignis eius? Lux obtenebrescet
in tabernaculo illius. et lucerna quae super eum
est extinguetur. Artabuntur gressus virtutis eius.
et precipitabit eum consilium suum. Inmisit enim
in rete pedes suos. et in maculis eius ambulat.

tenebitur planta illius laqueo. et exardescet ·III·
contra eum sitis. Abscondita est in terra pedica
eius. et decipula illius super semitam. Undique ter
rebunt eum formidines. et involvent pedes
eius. Attenuetur fame robur eius. et inedia in
vadat costas illius. Devoret pulchritudinem
cutis eius. consumat brachia illius primogeni
ta mors. Avellatur de tabernaculo suo fidu
cia eius. et calcet super eum quasi rex interitus.
Habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est.
aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Deor
sum radices eius siccentur. sursum autem atte
ratur messis eius. Memoria illius pereat de terra.
et non celebretur nomen eius in plateis. Expellet
eum de luce in tenebras. et de orbe transferet
eum. Non erit semen eius neque progenies in populo
suo. nec ullae reliquiae in regionibus eius. In die
eius stupebunt novissimi. et primos invadet
horror. Haec sunt ergo tabernacula iniqui. et iste
locus eius qui ignorat dominum. XVIII. Respon
·I· dens autem iob dixit. Usquequo affligitis
animam meam. et atteritis me sermonibus. En
decies confunditis me. et non erubescitis op
primentes me. Nempe et si ignoravi. mecum
erit ignorantia mea. At vos contra me
erigimini. et arguitis me opprobriis meis.
Saltem nunc intelligite quia deus non aequo iu
dicio afflixerit me. et flagellis suis me cin
II xerit. Ecce clamabo vim patiens et nemo
audiet. vociferabor et non est qui iudicet. Se
mitam meam circumsepsit. et transire non pos
sum. et in calle meo tenebras posuit. Spo
liavit me gloria mea. et abstulit coronam de
capite meo. Destruxit me undique et pereo.
et quasi evulsae arboris abstulit spem meam.
Iratus est contra me furor illius. et sic me ha
buit quasi hostem suum. Simul venerunt
latrones eius. et fecerunt sibi viam per me. et
obsederunt in giro tabernaculum meum. Fratres
meos longe fecit a me. et noti mei quasi
alieni recesserunt a me. Dereliquerunt me
propinqui mei. et qui me noverant obliti sunt
mei. Inquilini domus meae et ancillae meae sicut
alienum habuerunt me. et quasi peregrinus
fui in oculis eorum. Servum meum vocavi et
non respondit. ore proprio deprecabar illum. Ha
litum meum exhorruit uxor mea. et orabam
filios uteri mei. Stulti quoque despiciebant
me. et cum ab eis recessissem detrahebant
mihi. Abhominati me sunt quondam consi
liarii mei. et quem maxime diligebam adver
satus est me. Pelli meae consumptis carnibus
adhesit os meum. et derelicta sunt tantum
modo labia circa dentes meos. Miseremi
ni mei miseremini mei saltem vos amici mei.
quia manus domini tetigit me. Quare persequi
mini me sicut deus. et carnibus meis satura
mini. Quis mihi tribuat ut scribantur sermo
nes mei. Quis mihi det ut exarentur in libro
stilo ferreo. et plumbi lamina. vel certe
sculpantur in silice. Scio enim quod redemptor
meus vivit. et in novissimo de terra resur
recturus sim. et rursum circumdabor pel
le mea. et in carne mea videbo dominum. Quem
visurus sum ego ipse. et oculi mei conspectu
ri sunt. et non alius. Reposita est haec spes
mea in sinu meo. Quare ergo nunc dicitis
persequamur eum. et radicem verbi inveniamus
contra eum. Fugite ergo a facie gladii quoniam ultor
iniquitatum gladius est. et scitote esse iudicium.
Respondens autem sophar naamathites. XVIII.
dixit. Idcirco cogitationes meae variae succe
dunt sibi. et mens in diversa rapitur. Doctrinam
qua me arguis audiam. et spiritus intelligentiae me
ae respondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo
positus est homo super terram. quod laus impiorum
brevis sit. et gaudium ypocritae ad instar
puncti. Si ascenderit usque ad caelum superbia eius
et caput eius nubes tetigerit. quasi sterqui
linium in fine perdetur. et qui eum viderant di

cent ubi est. Velut somnium avolans non inve-
nietur; transiet sicut visio nocturna. Oculus
qui eum viderat non videbit; neque ultra intue-
bitur eum locus suus. Filii eius egestate atte-
rentur; et manus illius reddent ei dolorem suum.
Ossa eius implebuntur viciis adolescentie eius;
et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce
fuerit in ore eius malum; abscondet illud
sub lingua sua. Parcet illi et non derelinquet
illud; et celabit in gutture suo. Panis eius in
utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus.
Divicias quas devoravit evomet; et de ventre
illius extrahet eas deus. Caput aspidum suget; et
occidet eum lingua vipere. Non videat rivu-
los fluminis torrentis mellis et butyri. Lu-
et que fecit omnia; nec tamen consumetur. Iux-
ta multitudinem adinventionum suarum sic et
sustinebit; quoniam confringens nudavit pau-
perum domum; rapuit et non edificavit eam; nec est
saciatus venter eius. Et cum habuerit que con-
cupierat; possidere non poterit. Non reman-
sit de cibo eius; et propterea nichil permanebit
de bonis eius. Cum saciatus fuerit artabitur;
estuabit. et omnis dolor irruet in eum. Utinam
impleatur venter eius. ut emittat in eum iram
furoris sui; et pluat super illum bellum suum. Fugi-
et arma ferrea. et irruet in arcum ereum; eductus
et egrediens de vagina sua. et fulgurans
in amaritudine sua. Vadent et venient
super eum horribiles; omnes tenebre abscon-
dite sunt in occultis eius. Devorabit eum ignis
qui non succenditur; affligetur relictus in taber-
naculo suo. Revelabunt celi iniquitatem eius;
et terra consurget adversus eum. Apertum erit
germen domus illius. detrahetur in die furo-
ris domini. Hec est pars hominis impii a deo;
et hereditas verborum eius a domino. xx. Re-
spondens autem iob dixit. Audite queso
sermones meos; et agite penitentiam. Su-
stinete me ut et ego loquar; et post mea
si videbitur verba ridete. Numquid contra
hominem disputatio mea est; ut merito non
debeam contristari. Attendite me et obstu-
pescite; et superponite digitum ori vestro. Et ego
quando recordatus fuero pertimesco; et concu-
tit carnem meam tremor. Quare ergo impii vivunt;
sublevati sunt confortatique diviciis. Se-
men eorum permanet coram eis; propinquorum
turba et nepotum in conspectu eorum. Domus
eorum secure sunt et pacate; et non est virga dei super
illos. Bos eorum concepit et non abortivit; vacca
peperit et non est privata fetu suo. Egrediuntur ·II·
quasi greges parvuli eorum; et infantes eorum ex-
ultant lusibus. Tenent tympanum et cytha-
ram; et gaudent ad sonitum organi. Ducunt
in bonis dies suos; et in puncto ad inferna
descendunt. Qui dixerunt deo. recede a
nobis; scientiam viarum viarum nolumus. Quid
est omnipotens ut serviamus ei; et quid nobis pro-
dest si oraverimus illum. Veruntamen quia
non sunt in manu eorum bona sua; consilium
impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna
impiorum extinguetur; et superveniet eis inun-
datio. et dolores dividet furoris sui; erunt
sicut palee ante faciem venti. et sicut favilla
quam turbo dispergit. Deus servabit filiis illius
dolorem patris; et cum reddiderit tunc sciet.
Videbunt oculi eius interfectionem suam; et de
furore omnipotentis bibet. Quid enim
ad eum pertinet de domo sua post se; et si nu-
merus mensium eius dimidietur. Numquid ·III·
deum quispiam docebit scientiam; qui excelsos
iudicat. Iste moritur robustus et sanus. di-
ves. et felix; viscera eius plena sunt adipe. et
medullis ossa illius irrigantur. Alius vero mo-
ritur in amaritudine anime sue. absque
ullis opibus; et tamen simul in pulvere dor-
mient. et vermes operient eos. Certe novi
cogitationes vestras; et sententias contra me
iniquas. Dicitis enim. Ubi est domus principis;

& ubi tabernacula impiorum. Interrogate
quemlibet de uiatoribus. & hec eadem eum
intelligere cognoscetis. quia in diem perditionis
seruabitur malus. & ad diem furoris ducetur.
Quis arguet coram eo uiam eius. et que fecit quis
reddet illi. Ipse ad sepulchra ducetur. & in
congerie mortuorum uigilabit. Dulcis fuit
glareis cocyti. & post se omnem hominem
trahit. & ante se innumerabiles. Quomodo
ergo consolamini me frustra. cum responsio
uestra repugnare ostensa sit ueritati. xxi.

glareas lapillos fluminum dicimus quos aqua trahit. Greca lingua cocytus luctus dicitur.

xvii liber moralium hic incipit.

Respondens autem eliphaz themanites dixit.
Numquid deo comparari potest homo. etiam
cum perfectus fuerit scientie. Quid prodest deo
si iustus fueris. aut quid ei confers. si im
maculata fuerit uita tua. Numquid timens
arguet te. & ueniet tecum in iudicium. &
non propter maliciam tuam plurimam. & infinitas
iniquitates tuas. Abstulisti enim pignus
fratrum tuorum sine causa. & nudos spoliasti
uestibus. Aquam lasso non dedisti. et esurienti sub
traxisti panem. In fortitudine brachii tui pos
sidebas terram. & potentissimus optinebas
eam. Viduas dimisisti uacuas. & lacer
tos pupillorum comminuisti. Propterea circum
datus es laqueis. & conturbat te formi
do subitanea. Et putabas te tenebras non
uisurum. & impetu aquarum inundantium
non oppressum iri. An cogitas quod deus excelsior
celo sit. & super stellarum uertices sublimetur.
et dicis. quid enim nouit deus. & quasi per caligi
nem iudicat. nubes latibulum eius. nec nostra con
siderat. & circa cardines celi perambu
lat. Numquid semitam sanctorum custodire cu
pis. quam calcauerunt uiri iniqui. qui sub
lati sunt ante tempus suum. & fluuius sub
uertit fundamentum eorum. qui dicebant deo
recede a nobis. & quasi nichil possit face
re omnipotens estimabant eum. cum ille imples
set domos eorum bonis. Quorum sententia
procul sit a me. Videbunt iusti et letabun
tur. & innocens subsannabit eos. Nonne
succisa est erectio eorum. & reliquias eorum de
uorauit ignis. Acquiesce ergo ei & habeto
pacem. & per hec habebis fructus optimos. Sus
cipe ex ore illius legem. & pone sermones eius
in corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipo
tentem edificaberis. & longe facies iniquita
tem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem.
& pro silice torrentes aureos. Et erit omnipotens
contra hostes tuos. & argentum coaceruabitur
tibi. Tunc super omnipotentem deliciis afflues.
& eleuabis ad deum faciem tuam. Rogabis eum
& exaudiet te. & uota tua reddes. Decer
nes rem et ueniet tibi. & in uiis tuis splen
debit lumen. Qui enim humiliatus fuerit
erit in gloria. & qui inclinauerit oculos ipse
saluabitur. Saluabitur innocens. saluabitur
autem munditia manuum suarum. xxii.
I Respondens autem iob dixit. Nunc quoque
in amaritudine est sermo meus. & manus plage
mee aggrauata est super gemitum meum. Quis
mihi tribuat ut cognoscam & inueniam illum.
et ueniam usque ad solium eius. Ponam coram
eo iudicium. & os meum replebo increpationibus.
ut sciam uerba que mihi respondeat. & intelli
gam quid loquatur mihi. Nolo multa fortitu
dine contendat mecum. nec magnitudinis sue
mole me premat. Proponat equitatem contra
me. & perueniet ad uictoriam iudicium meum.
II Si ad orientem iero. non apparet. Si ad occidentem.
non intelligam eum. Si ad sinistram. quid agam.
Non apprehendam eum. Si me uertam ad dexteram.
non uidebo illum. Ipse uero scit uiam meam. & pro
babit me quasi aurum quod per ignem transit.
Vestigia eius secutus est pes meus. uiam eius
custodiui. & non declinaui ex ea. A manda
tis labiorum eius non recessi. & in sinu meo
abscondi uerba oris eius. Ipse enim solus est.
et nemo auertere potest cogitationem eius.

& anima eius quodcumq; uoluit hoc fecit.
Cum expleuerit in me uoluntatē suā. et
alia multa similia p̄sto sunt ei. & idcirco
a facie eius turbatus sū. & considerans eū
III· timore sollicitor. Ds mollivit cor meum.
& omp̄c conturbauit me. Non enī perij
ppter imminentes tenebras. nec faciē me
am operuit caligo. Ab omnipotente n̄ sunt
abscondita tempora. qui autē nouerunt
eū ignorant dies illi᷒. Alij terminos tran
stulerunt. diripuerunt greges & pauerūt
eos. Asinū pupillorū abegerunt. & abstu
lerunt p pignore bouē uiduę. Subuer
terunt pauperum uiā. & oppresserunt pa
riter mansuetos terrę. Alij quasi onagri
in deserto egrediunt̄ ad opus suum. uigilan
tesq; ad predā preparant panē liberis. A
grū n̄ suū demetunt. & uineā ei᷒ quē ui
opp̄sserunt uindemiant. Nudos dimit
tunt homines indumenta tollentes. q̄b᷒
n̄ ē operimentum in frigore. quos ymbres mō
tium rigant. & n̄ habentes uelamen am
plexantur lapides. Vim fecerunt depre
dantes pupillos. & uulgus pauperum
spoliauerunt. Nudis & incedentib; absq;
uestitu. & esurientib; tulerunt spicas.
Inter aceruos eorū meridiati sunt. qui
calcatis torcularib; sitiunt. De ciuita
tib; fecerunt uiros gemere. et anima
uulneratorū clamauit. & ds̄ inultū abire
n̄ patitur. Ipsi fuerunt rebelles luminis.
nescierunt uias ei᷒ nec reuersi sunt p semi
tas illi᷒. Mane p̄mo consurgit homicida.
& interficit egenum et pauperē. p noctem
u᷒ erit quasi fur. Oculus adulteri obseruat
caliginē dicens. non me uidebit oculus.
& operiet uultū suū. Perfodit in tenebris do
mos. sicut in die. Condixerant sibi. & ignorauerūt
lucem. Si subito apparuerit aurora ar
bitrant̄ umbrā mortis. & sic in tenebris

quasi in luce ambulant. Leuis ē sup faciē
aquę. maledicta sit pars ei᷒ in terra. nec am
bulet p uiā uinearū. Ad nimiū calorē tran̄s
seat ab aquis niuiū. & usq; ad inferos pecca
tum illi᷒. Obliuiscat̄ eius misericordia. dulcedo
illius uermes. Non sit in recordatione. sed lib xvii moraliū incipit·
conterat̄ quasi lignū infructuosum. Pauit
enim sterilē & que n̄ parit. & uiduę bene n̄
fecit. Detraxit fortes in fortitudine sua. &
cum steterit n̄ credet uitę suę. Dedit ei deus
locum penitentię. & ille abutitur eo in sup
bia. Oculi autē eius sunt in uijs illi᷒. eleua
ti sunt ad modicū & n̄ subsistent. Et humilia
buntur sicut omnia & auferent̄. & sicut
summitates spicarū conterent̄. Quod si n̄ est
ita. quis me potest arguere eē mentitum.
et ponere ante deū uerba mea. XXIII·
Respondens autē baldath suites dixit. Po
testas & terror apud eū est. qui facit concor
diam in sublimib; suis. Numquid ē numer᷒
militū eius. & sup quē n̄ surget lumē illi᷒.
Numquid iustificari potest homo comparat᷒
deo. aut apparere mund᷒ natus de mulie
re. Ecce etiā luna n̄ splendet & stellę n̄ sūt
mundę in conspectu eius. quanto magis
homo putredo. & fili᷒ hominis uermis.
Respondens autē iob dixit. Cuius XXIIII
adiutor es. Numquid imbecilli. & sustentas
brachiū eius qui n̄ est fortis. Cui dedisti
consiliū. forsitan illi qui n̄ habet sapien
tiā. & prudentiam tuā ostendisti plurimā.
Quē docere uoluisti. nonne eū qui fecit
spiramentum. Ecce gigantes gemunt sub
aquis. & qui habitant cum eis. Nudus ē
infernus corā illo. & nullū ē operimentū perdi
tioni. Qui extendit aquilonē sup uacuum.
& appendit terrā sup nichilū. Qui ligat
aquas in nubib; suis. ut n̄ erumpant pa
riter deorsū. Qui tenet uultū solij sui. et
expandit sup illud nebulā suā. Terminū

circumdedit aquis. usque dum finiatur lux
et tenebre. Columne celi contremiscunt. et
pavent ad nutum eius. In fortitudine illius
repente maria congregata sunt. et pruden
tia eius percussit superbum. Spiritus eius ornavit
celos. et obstetricante manu eius eductus est
coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta sunt
viarum eius. et cum vix parvam stillam sermonis
eius audierimus. quis poterit tonitruum ma
gnitudinis illius intueri. XXV Addidit
quoque iob assumens parabolam suam et dixit.
Vivit deus qui abstulit iudicium meum. et om
nipotens qui ad amaritudinem adduxit ani
mam meam. quia donec superest halitus in me.
et spiritus dei in naribus meis non loquentur labia
mea iniquitatem. nec lingua mea meditabi
tur mendacium. Absit a me ut iustos vos
esse iudicem. donec deficiam non recedam ab inno
centia mea. Iustificationem meam quam cepi
tenere non deseram; nec enim reprehendit me
cor meum in omni vita mea. Sicut impius
inimicus meus. et adversarius meus quasi ini
quus. Que enim spes est ypocrite. si avare
rapiat. et non liberet deus animam eius. Numquid
clamorem eius audiet deus. cum venerit super illum an
gustia. aut poterit in omnipotente dele
ctari. aut invocare deum in omni tempore.
Docebo vos per manum dei que omnipotens habeat.
nec abscondam. Ecce vos omnes nostis. et quid
sine causa vana loquimini. Hec est pars
hominis impii apud deum. et hereditas vio
lentorum quam ab omnipotente suscipient.
Si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt.
et nepotes eius non saturabuntur pane. Qui
reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu.
et vidue illius non plorabunt. Si comportaverit
quasi terram argentum. et sicut lutum prepara
verit vestimenta. preparavit quidem. sed iu
stus vestietur illis. et argentum innocens di
videt. Edificavit sicut tinea domum suam.
et sicut custos fecit umbraculum. Dives cum
dormierit nichil secum auferet. aperiet
oculos suos et nichil inveniet. Apprehen
det eum quasi aqua inopia. nocte opprimet
eum tempestas. Tollet eum ventus urens et au
feret. et velut turbo rapiet eum de loco suo.
Mittet super eum et non parcet. de manu eius
fugiens fugiet. Stringet super eum manus suas.
et sibilabit super illum intuens locum eius. Ha
bet argentum venarum suarum principia. et au
ro locus est in quo conflatur. Ferrum de terra
tollitur. et lapis solutus calore in es vertitur.
Tempus posuit tenebris. et universorum fi
nem ipse considerat. Lapidem quoque cali
ginis et umbram mortis. dividit torrens a po
pulo peregrinante. eos quos oblitus est pes
egentis hominis et invios. Terra de qua
oriebatur panis. in loco suo igne subversa est.
Locus saphyri lapides eius. et glebe illius aurum.
Semitam ignoravit avis. nec intuitus est eam
oculus vulturis. Non calcaverunt eam filii
institorum. nec pertransivit per eam leena. Ad
silicem extendit manum suam. subvertit a ra
dicibus montes. In petris rivos excidit. et om
ne preciosum vidit oculus eius. Profunda quoque
fluviorum scrutatus est. et abscondita produxit
in lucem. Sapientia autem ubi invenitur. et quis est
locus intelligentie. Nescit homo pretium
eius. nec invenitur in terra suaviter viventium.
Abyssus dicit non est in me. et mare loquitur non
est mecum. Non dabitur aurum obrizum pro ea.
nec appendetur argentum in commutati
one eius. Non conferetur tinctis indie colori
bus. nec lapidi sardonico preciosissimo vel sa
phiro. Non adequabitur ei aurum vel vitrum.
nec commutabuntur pro ea vasa auri; excelsa
et eminentia non memorabuntur comparatione
eius. Trahitur autem sapientia de occultis.
Non adequabitur ei topazion de ethyopia.
nec tincture mundissime componetur.

Vnde ergo sapientia uenit? et quis est locus intelligentie? Abscondita est ab oculis omnium uiuentium, uolucres quoque celi latet. Perditio et mors dixerunt: auribus nostris audiuimus famam eius. Deus intelligit uiam eius. et ipse nouit locum illius. Ipse enim fines mundi intuetur. et omnia que sub celo sunt respicit. Qui fecit uentis pondus. et aquas appendit mensura. Quando ponebat pluuijs legem. et uiam procellis sonantibus. tunc uidit illam et enarrauit. et preparauit et inuestigauit. et dixit homini. Ecce timor domini ipse est sapientia. et recedere a malo intelligentia.

XXVI. Addidit quoque iob assumens parabolam suam et dixit. Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos. secundum dies quibus deus custodiebat me. quando splendebat lucerna eius super caput meum. et ad lumen eius ambulabam in tenebris. sicut fui in diebus adolescentie mee. quando secreto deus erat in tabernaculo meo. quando erat omnipotens mecum. et in circuitu meo pueri mei. quando lauabam pedes meos butyro. et petra fundebat mihi riuos olei. quando procedebam ad portam ciuitatis. et in platea parabam cathedram mihi. Videbant me iuuenes et abscondebantur. et senes assurgentes stabant. Principes cessabant loqui. et digitum superponebant ori suo. Vocem suam cohibebant duces. et lingua eorum gutturi suo adherebat. Auris audiens beatificabat me. et oculus uidens testimonium reddebat mihi. quod liberassem pauperem uociferantem. et pupillum cui non esset adiutor. Benedictio perituri super me ueniebat. et cor uidue consolatus sum. Iustitia indutus sum et uestiui me sicut uestimento. et diademate iudicio meo. Oculus fui ceco. et pes claudo. Pater eram pauperum. et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Conterebam molas iniqui. et de dentibus illius auferebam predam. Dicebamque in nidulo meo moriar. et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus aquas. et ros morabitur in messione mea. Gloria mea semper innouabitur. et arcus meus in manu mea instaurabitur. Qui me audiebant expectabant sententiam meam. et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis meis addere nichil audebant. et super illos stillabat eloquium meum. Expectabant me sicut pluuiam. et os suum aperiebant quasi ad ymbrem serotinum. Si quando ridebam ad eos non credebant. et lux uultus mei non cadebat in terram. Si uoluissem ire ad eos. sedebam primus. Cumque sederem quasi rex circumstante exercitu. eram tamen merentium consolator. Nunc autem derident me iuniores tempore. quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. Quorum uirtus manuum erat mihi pro nichilo. et uita ipsa putabantur indigni. egestate et fame steriles. qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria. et mandebant herbas et arborum cortices. et radix iuniperorum erat cibus eorum. Qui de uallibus ista rapientes. cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant. In desertis habitabant torrentium. et in cauernis terre uel super glaream. Qui inter huiuscemodi letabantur. et esse sub sentibus delicias computabant. filij stultorum et ignobilium. et in terra penitus non parentes. Nunc in eorum canticum uersus sum. et factus sum eis in prouerbium. Abhominantur me et longe fugiunt a me. et faciem meam conspuere non uerentur. Pharetram enim suam aperuit et afflixit me. et frenum posuit in os meum. Ad dexteram orientis calamitates mee illico surrexerunt. Pedes meos subuerterunt. et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. Dissipauerunt itinera mea. insidiati sunt mihi et preualuerunt. et non fuit qui ferret auxilium.

Moralium Gregorii lib. xx incipit.

Quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me. et ad meas miserias devoluti sunt. redactus sum in nichilum. Abstulisti quasi uentus desiderium meum. et uelut nubes pertransiit salus mea. Nunc autem in me metipso marcescit anima mea. et possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus. et qui me comedunt non dormiunt. In multitudine eorum consumitur uestimentum meum. et quasi capitio tunice sic cinxerunt me. Comparatus sum luto. et assimilatus sum fauille et cineri. Clamo ad te et non exaudis me. sto et non respicis me. Mutatus es michi in crudelem. et in duritia manus tue aduersaris michi. Eleuasti me et quasi super uentum ponens elisisti me ualide. Scio quia morti tradas me. ubi constituta est domus omni uiuenti. Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam. et si corruerint ipse saluabis. Flebam quondam super eo qui afflictus erat. et compatiebatur anima mea pauperi. Expectabam bona. et uenerunt michi mala. Prestolabar lucem. et eruperunt tenebre. Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie. preuenerunt me dies afflictionis. Merens incedebam. sine furore consurgens in turba clamaui. Frater fui draconum. et socius strucionum. Cutis mea denigrata est super me. et ossa mea aruerunt pre caumate. Versa est in luctum cythara mea. et organum meum in uocem flentium. Pepigi fedus cum oculis meis. ut ne cogitarem quidem de uirgine. Quam enim partem haberet deus in me desuper. et hereditatem omnipotens de excelsis. Numquid non perditio est iniquo. et alienatio operantibus iniquitatem. Nonne ipse considerat uias meas. et cunctos gressus meos dinumerat. Si ambulaui in uanitate. et festinauit in dolo pes meus. appendat me in statera iusta. et sciat deus simplicitatem meam. Si de-

clinauit gressus meus de uia. et si secutum est oculus meus cor meum. et in manibus meis adhesit macula. seram et alius comedat. et progenies mea eradicetur. Si deceptum est cor meum super muliere. et si ad ostium amici mei insidiatus sum. scortum sit alterius uxor mea. et super illam incuruentur alii. Hoc enim nefas est et iniquitas maxima. ignis est usque ad perditionem deuorans. et omnia eradicans genimina. Si contempsi subire iudicium cum seruo meo et ancilla mea. cum disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus. et cum quesierit quid respondebo illi. Numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est. et formauit me in uulua unus. Si negaui quod uolebant pauperibus. et oculos uidue expectare feci. Si comedi buccellam meam solus. et non comedit pupillus ex ea. Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio. et de utero matris mee egressa est mecum. Si despexi pereuntem eo quod non habuerit indumentum. et absque operimento pauperem. si non benedixerunt michi latera eius. et de uelleribus ouium mearum calefactus est. Si leuaui manum meam super pupillum etiam cum uiderem me in porta superiorem. humerus meus a iunctura sua cadat. et brachium meum cum suis ossibus confringatur. Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui deum. et pondus eius ferre non potui. Si putaui aurum robur meum. et obrizo dixi fiducia mea. Si letatus sum super diuitiis meis multis. et quia plurima reperit manus mea. Si uidi solem cum fulgeret. et lunam incedentem clare. et letatum est in abscondito cor meum. et osculatus sum manum meam ore meo. que est iniquitas maxima. et negatio contra deum altissimum. Si gauisus sum ad ruinam eius qui me oderat. et exultaui quod inuenisset eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum ut

expeterē maledicens animā eius. Si n̄ dixe
runt uiri tabernaculi mei. quis det de car
nibus eius ut saturemur. Foris n̄ mansit
peregrin⁹. ostiū meū uiatori patuit. Si ab
scondi quasi homo peccatū meū. & celaui
in sinu meo iniquitatē meā. Si expaui ad
multitudinē nimiā. & despectio ꝓpinq
rum terruit me. & n̄ magis tacui nec egre
sus sum ostiū. Quis m̄ tribuat adiutorē ut
desideriū meū omp̄s audiat. et librum
scribat ipse qui iudicat. ut in humero
meo portem illū & circumdem illū quasi
coronā m̄. Per singulos gradus meos ꝓnun
ciabo illū. & quasi p̄ncipi offerā eū. Si ad
uersum me terra mea clamat. & cū ipsa
sulci ei⁹ deflent. si fructus ei⁹ comedi absq;
pecunia. & animā agricolarū eius afflixi.
pro frumento oriat̄ michi tribulus. & p ordeo
spina. XXVII. Finita s̄t uerba iob. XXVIII.

Omiserunt autē tres uiri isti respondere
iob. eo quod iustus sibi uideret̄. Et iratus
indignatusq; elyu filius barachiel buzites
de cognatione aram. XXVIIII. Iratus
ē autē aduersum iob. eo quod iustū se eē
diceret coram deo. Porro aduersū ami
cos eius indignatus ē. eo quod n̄ inuenis
sent responsionē rationabilē. sed tantū
modo condemnassent iob. Igitur elyu ex
pectauit iob loquentē. eo quod seniores
se eēnt qui loquebant̄. Cum autē uidisset
q̄d tres respondere n̄ potuissent. iratus ē
uehementer. Respondensq; elyu filius ba
rachihel buzites dixit. Junior sum t̄pore.
uos autē antiquiores. idcirco dimisso capi
te ueritus sū indicare uob̄ meā senten
tiā. Sperabā enī q̄d etas ꝓlixior loqueret̄.
& annoꝝ multitudo doceret sapientiā.
Sȝ ut uideo sp̄c ē in hominib⁹. & inspiratio
omnipotentis dat intelligentiā. Non
sunt longeui sapientes. nec senes intel
ligunt iudiciū. Ideo dicam. audite me. osten
dam uobis etiā ego meā sententiā. Expecta
ui enim sermones uros. audiui prudentiā
urām. Donec disceptaremini sermonib⁹. &
donec putabā uos aliquid dicere considera
bam. Sȝ ut uideo n̄ est qui arguere possit
iob & respondere ex uobis sermonib⁹ eius.
ne forte dicatis inuenimus sapientiā. d̄s eius
ꝓiecit eū & n̄ homo. Nichil locut⁹ ē m̄.
& ego n̄ sc̄dm sermones uros respondebo illi.
Extimuerunt n̄ responderunt ultra. ab
stuleruntq; a se eloquia. Qm̄ g̃ expectaui
& n̄ sunt locuti. steterunt nec responde
runt ultra. respondebo & ego partē meā.
& ostendā scientiā meā. Plenus sum sermo
nibȝ. & coartat me sp̄c uteri mei. En uenter
meus quasi mustū absq; spiraclō. quod la
gunculas nouas disrumpit. Loquar & respi
rabo paululū. aperiam labia mea et responde
bo. Non accipiā p̄sonā uiri. & d̄m homini
n̄ equabo. Nescio enī quādiu subsistā. & si
post modicū tollat me factor meus. Audi
g̃ iob eloquia mea. & om̄s sermones auscul
ta. Ecce aperui os meū. loquat̄ lingua mea in
faucib⁹ meis. Simplici corde meo sermones
mei. & sententiā [illegible] labia mea purā lo
quentur. Sp̄c d̄i fecit me. & spiraculum
omnipotentis uiuificauit me. Si potes
responde m̄. & aduersum faciē meā con
siste. Ecce et me sicut & te fecit d̄s. &
de eodē luto ego quoq; formatus sū. Ve
rumtam̄ miraclm̄ meū n̄ te terreat. & elo
quentia mea non sit t̄ grauis. Dixisti g̃ in
aurib; meis. & uocē uerboꝝ tuoꝝ audiui.
Mundꝰ sum ego absq; delicto. immaculat⁹.
& n̄ ē iniquitas in me. Quia querelas in me
repperit. ideo arbitratus est me inimicum
sibi. Posuit in neruo pedes meos. custodiuit
om̄s semitas meas. hoc ē g̃ in quo non es
iustificatus. Respondebo tibi quia maior

sit d̄s homine. Aduersum eū contendis? q̄d
n̄ ad omnia uerba responderit tibi. Semel
loquit̄ d̄s. & secundo idipsum n̄ repetit. P̄ som
niū in uisione nocturna quando irruit sopor
sup homines & dormiunt in lectulo. tunc
apit aures uiro⁊ et erudiens eos instruit
disciplinā. ut auertat hominē ab his que
facit & liberet eū de supbia. eruens ani
mā eius a corruptione. & uitā illi⁹ ut n̄
transeat in gladiū. Increpat quoq; p̄ dolo
rem in lectulo. & omīa ossa ei⁹ marcescere fa
cit. Abhominabilis ei fit in uita sua panis.
& anime illius cib⁹ ante desiderabilis. Ta
bescit caro eius. & ossa que tecta fuerant
nudabunt̄. Appropinquauit corrup
tioni anima ei⁹. & uita illi⁹ mortiferis. Si
fuerit p̄ eo angl̄s loquens unū de similib⁹
ut annuntiet hominis equitatē. miser
bitur ei⁹ & dicet; libā eum ut n̄ descendat
in corruptionē. inueni in quo ei ppitier. Cō
sumpta ē caro eius a suppliciis. reuertat̄
ad dies adolescentie sue. Depcabit̄ d̄m et
placabilis ei erit. & uidebit faciē eius in iubi
lo. & reddet homini iusticiā suā. Respiciet ho
mines et dicet. Peccaui et uere deliqui. & ut
eram dignus n̄ recepi; Liberauit enim animā
suā ne pgeret in interitū. sed uiuens lucē
uideret. Ecce hec omnia opatur d̄s tribus
uicib; p singlos. ut reuocet animas eo⁊ a
corruptione. & illuminet luce uiuentium.
Attende iob et audi me. & tace dum ego lo
quar. Si autē habes q̄d loquaris. respon
de m̄. Loquere; Volo enī te apparere iustū.
Quod si n̄ habes audi me. tace & docebo
te sapientiā. XXX. Pronuntians itaq;
eliu etiā hec loquut̄ est. Audite sapien
tes uerba mea. & eruditi auscultate me.
Auris enim uerba pbat. & guttur escas
gustu diiudicat. Iudiciū eligam⁹ nobis.
& int̄ nos uideam⁹ quid sit meli⁹. q̄a dixit

lib' moralium xxv.

iob iustus sum et d̄s subuertit iudiciū meū.
in iudicando enim me mendaciū ē. uiolenta
sagitta mea absq; ullo peccato. Quis ē uir
ut ē iob. qui bibit subsannationē quasi
aquā. qui gradit̄ cum opantib⁹ iniqui
tatē. & ambulat cū uiris impiis? Dixit
enim. n̄ placebit uir d̄o. etiā si cucurrerit
cum eo. Ideo uiri cordati audite me. Absit
a deo impietas. & ab omnipotente iniq̄tas.
Opus enim hominis reddet ei. & iuxta
uias singulo⁊ restituet eis. Vere enim
d̄s n̄ condemnabit frustra. nec omps sub
uertet iudiciū. Quē constituit aliū sup ter
ram. aut quē posuit sup orbē quē fabri
catus ē? Si direxerit ad eum cor suū. spm̄ il
lius & flatum ad se trahet. Deficiet omīs
caro simul. & homo in cinerē reuertet̄. Si
habes g̊ intellectū audi quod dicit̄. & au
sculta uocē eloquij mei. Nūquid qui non
amat iudiciū sanari potest? Et quom̄
tu eū qui iustus ē in tantum cōdemnas?
Qui dicit regi apostata. qui uocat duces
impios. qui n̄ accipit psonā pncipum.
nec cognouit tyrannū cum disceptaret
contra paupem. Opus enī manuū ei⁹ sunt
uniuersi; subito morient̄. & in media no
cte turbabunt̄ populi & ptransibunt
& auferent uiolentū absq; manu. Oculi
enim eius sup uias hominū. & omīs gres
sus eo⁊ considerat. Non sunt tenebre. &
n̄ ē umbra mortis. ut abscondant̄ ibi q̄
opantur iniquitatē. Neq; enim ultra in
hominis potestate ē. ut ueniat ad d̄m
in iudiciū. Conteret multos & innume
rabiles. & stare faciet alios p eis. Nouit
enim opa eo⁊. & ideo inducet noctem
& conterent̄. Quasi impios pcussit eos
in loco uidentiū. qui quasi de industria
recesserunt ab eo. & omīs uias ei⁹ intelli
gere noluerunt. ut puenire facerent

ad eum clamorem egeni. et audire uocem
pauperum. Ipso enim concedente pacem. quis
est qui condemnet? Ex quo absconderit
uultum suum. quis est qui contempletur eum?
Et super gentem et super omnes homines. Qui reg
nare facit hominem ypocritam. propter peccata
populi. Quia ergo ego locutus sum ad dominum.
lib xxvi te quoque non prohibeo. Si erraui. tu doce me.
Si iniquitatem locutus sum. ultra non ad
dam. Numquid a te deus expetit eam. quia dis
plicuit tibi? Tu enim cepisti loqui. et non ego.
Quod si quid nosti melius loquere. Viri intelli
gentes loquantur mihi. et uir sapiens audiat
me. Job autem stulte locutus est. et uerba illius
non sonant disciplinam. Pater mi. probetur iob
usque ad finem. Ne desinas ab homine iniqui
tatis. qui addit super peccata sua blasphe
miam. Inter nos interim constringatur. et tunc
ad iudicium prouocet sermonibus suis deum.
Igitur eliu hec rursum locutus est. Numquid
equa tibi uidetur tua cogitatio. ut diceres
iustior deo sum? Dixisti enim. non tibi placet
quod rectum est. uel quid tibi proderit si ego pec
cauero. Itaque ego respondebo sermonibus
tuis. et amicis tuis tecum. Suspice celum
et intuere. et contemplare ethera quod alti
or te sit. Si peccaueris. quid ei nocebis?
Et si multiplicate fuerint iniquitates tue.
quid facies contra eum? Porro si iuste e
geris. quid donabis ei. aut quid de manu
tua accipiet? Homini qui similis tui est no
cebit impietas tua. et filium hominis iusticia
a tua adiuuabit. Propter multitudinem ca
lumniatorum clamabunt. et eiulabunt
propter uim brachii tyrannorum. Et non dixit
ubi est deus qui fecit me. qui dedit carmina
in nocte. qui docet nos super iumenta terre.
et super uolucres celi erudit nos. Ibi clama
bunt. et non exaudiet propter superbiam malorum.
Non ergo frustra audiet deus. et omnipotens singulorum

causas intuebitur. Etiam cum dixeris non
considerat. iudicare coram eo et expecta eum.
Nunc enim non infert furorem suum. nec ulciscitur
scelus ualde. Ergo iob frustra aperit os suum.
et absque scientia uerba multiplicat. xxxi.
Addens quoque heliu hec locutus est. Sustine me
paululum et indicabo tibi. adhuc enim habeo
quod pro deo loquar. Repetam scientiam meam
a principio. et operatorem meum probabo iustum.
Vere enim absque mendacio sermones mei. et
perfecta scientia mea probabitur tibi. Deus potentes
non abicit cum et ipse sit potens. Sed non saluat
impios. et iudicium pauperibus tribuit. Non
auferet a iusto oculos suos. et reges in solio
collocat in perpetuum. et illi eriguntur. Et si
fuerint in catenis et uinciantur funibus paupe
tatis. iudicabit eis opera eorum. et scelera eorum. quia
uiolenti fuerint. Reuelabit quoque aurem eorum
ut corripiat. et loquetur ut reuertantur ab
iniquitate. Si audierint et obseruauerint.
complebunt dies suos in bono et annos suos
in gloria. Si autem non audierint. transibunt per
gladium et consumentur in stulticia. Simula
tores et callidi prouocant iram dei. neque clama
bunt cum uincti fuerint. Morietur in tempe
state anima eorum. et uita eorum inter effemi
natos. Eripiet pauperem de angustia sua. et
reuelabit in tribulatione aurem eius. Igitur sal
uabit te de ore angusto latissime et non ha
bentis fundamentum subter se. Requies autem
mense tue erit plena pinguedine. Causa tua
quasi impii iudicata est. causam iudiciumque reci
pies. Non te ergo superet ira ut aliquem oppri
mas. nec multitudo donorum inclinet te. De
pone magnitudinem tuam absque tribulatione.
et omnes robustos fortitudine. Ne protrahas
noctem. ut ascendant populi pro eis. Caue ne de
clines ad iniquitatem. hanc enim cepisti sequi
post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine
sua. et nullus ei similis in legis latoribus. Quis lib xxvii

poterit scrutari uias eius? aut quis ei dicere
operatus es iniquitatem? Memento quod ignores
opus eius, de quo cecinerunt uiri. Omnes ho
mines uident eum, unusquisque intuetur procul.
Ecce deus magnus uincens scientiam nostram, nu
merus annorum eius inestimabilis. Qui aufert stel
las pluuie, et effundit ymbres ad instar gur
gitum, qui de nubibus fluunt que pretexunt
cuncta desuper. Si uoluerit extendere nubes
quasi tentorium suum, et fulgurare lumine
suo desuper, cardines quoque maris operiet.
Per hec enim iudicat populos, et dat escas
multis mortalibus. In manibus abscondit
lucem, et precipit ei ut rursus adueniat. An
nunciat de ea amico suo quod possessio eius
sit, et ad eam possit ascendere. Super hoc ex
pauit cor meum, et motum est de loco suo.
Audite auditionem in terrore uocis eius, et so
num de ore illius procedentem. Subter omnes
celos ipse considerat, et lumen illius super ter
minos terre. Post eum rugiet sonitus, tona
bit uoce magnitudinis sue, et non inuestiga
bitur cum audita fuerit uox eius. Tonabit
deus in uoce sua mirabiliter, qui facit magna
et inscrutabilia. qui precipit niui ut descen
dat in terram, et hyemis pluuiis, et ymbri
fortitudinis sue. Qui in manu omnium
hominum signat, ut nouerint singuli opera
sua. Ingredietur bestia latibulum suum, et
in antro suo morabitur. Ab interioribus egre
dietur tempestas, et ab arcturo frigus. Flante
deo concrescit gelu, et rursum latissime fun
duntur aque. Frumentum desiderat nubes,
et nubes spargunt lumen suum. Que lustrant
cuncta per circuitum quocumque eas uoluntas
gubernantis duxerit, ad omne quod precepe
rit illis super faciem orbis terrarum. siue in una
tribu. siue in terra sua. siue in quocumque
loco misericordie sue eas iusserit inueniri. XXXVII.
Ausculta hec iob. sta et considera miracula
dei. Numquid scis quando preceperit deus plu
uiis, ut ostenderent lucem nubium eius? Num
quid nosti semitas nubium magnas, et perfectas sci
entias? Nonne uestimenta tua calida sunt,
cum perflata fuerit terra austro? Tu forsi
tan cum eo fabricatus es celos, qui solidissi
mi quasi ere fusi sunt. Ostende nobis quid
dicamus illi, nos quippe inuoluimur tenebris.
Quis narrabit ei que loquor? Etiam si
locutus fuerit homo deuorabitur. At nunc non
uident lucem. Subito ager cogetur in nu
bes, et uentus transiens fugabit eas. Ab
aquilone aurum ueniet, et a deo formido
losa laudatio. Digne eum inuenire non pos
sumus, magnus fortitudine et iudicio et
iusticia, et enarrari non potest. Ideo time
bunt eum uiri, et non audebunt contem
plari omnes qui sibi uidentur esse sapientes.
Respondens autem dominus iob de XXXVIII.
turbine dixit. Quis est iste inuoluens
sententias sermonibus imperitis? Accinge
sicut uir lumbos tuos. Interrogabo te,
et responde mihi. Ubi eras quando ponebam
fundamenta terre? Indica mihi si habes
intelligentiam, quis posuit mensuras eius si
nosti, uel quis tetendit super eam lineam? Su
per quo bases illius solidate sunt, aut quis
demisit lapidem angularem eius, cum me
laudarent simul astra matutina, et iu
bilarent omnes filij dei. Quis conclusit
ostijs mare quando erumpebat quasi
de uulua procedens, cum ponerem nubem uesti
mentum eius, et caligine illud quasi pannis
infantie obuoluerem? Circumdedi illud
terminis meis, et posui uectem et ostia, et
dixi. Usque huc uenies et non procedes amplius,
et hic confringes tumentes fluctus tuos.
Numquid post ortum tuum precepisti diluculo,
et ostendisti aurore locum suum? Numquid
tenuisti concutiens extrema terre, et

excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum
signaculum, et stabit sicut vestimentum. Au
feretur ab impiis lux sua, et brachium excelsum
confringetur. Numquid ingressus es profunda
maris, et in novissimis abyssi deambulasti?
Numquid apertae tibi sunt portae mortis, et
ostia tenebrosa vidisti? Numquid conside
rasti latitudinem terrae? Indica mihi si nosti
omnia. in qua via habitet lux. et tenebrarum
quis locus sit, ut ducas unumquodque ad ter
minos suos. et intellegas semitas domus
eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses.
et numerum dierum tuorum noveras? Numquid
ingressus es thesauros nivis. aut thesau
ros grandinis aspexisti, quae praeparavi in tem
pus hostis in diem pugnae et belli? Per quam
viam spargitur lux, dividitur aestus super terram?
Quis dedit vehementissimo ymbri cur
sum et viam sonantis tonitrui. ut plueret
super terram absque homine in deserto. ubi
nullus mortalium commoratur, ut impleret
inviam et desolatam. et produceret herbas
virentes? Quis est pluviae pater, vel quis
genuit stillas roris? De cuius utero egres
sa est glacies, et gelu de caelo quis genuit?
In similitudinem lapidis aquae durantur, et
superficies abyssi constringitur. Numquid con
iungere valebis micantes stellas pliadis,
aut gyrum arcturi poteris dissipare? Num
quid producis luciferum in tempore suo, et
vesperum super filios terrae consurgere facis?
Numquid nosti ordinem caeli, et pones rati
onem eius in terra? Numquid elevabis in
nebulam vocem tuam, et impetus aquarum
operiet te? Numquid mittes fulgura et ibunt,
et revertentia dicent tibi adsumus? Quis
posuit in visceribus hominis sapientiam, vel
quis dedit gallo intellegentiam? Quis enar
rabit caelorum rationem, et concentum caeli quis
dormire faciet? Quando fundabatur

pulvis in terra, et glebae compingebantur? Num
quid capies leaenae praedam. et animam catulorum
eius implebis, quando cubant in antris.
et in specubus insidiantur? Quis praeparat
corvo escam suam, quando pulli eius ad dominum cla
mant vagientes. eo quod non habeant ci
bos? Numquid nosti tempus partus ibicum
in petris, vel parturientes cervas observa
sti? Dinumerasti menses conceptus earum,
et scisti tempus partus earum? Incurvantur ad
fetum et pariunt, et rugitus emittunt.
Separantur filii earum ab eis. et pergunt ad pastum,
egrediuntur et non revertuntur ad eas. Quis di
misit onagrum liberum, et vincula eius quis sol
vit? Cui dedi in solitudine domum, et taber
nacula eius in terra salsuginis. Contemnit
multitudinem civitatis, clamorem exactoris
non audit. Circumspicit montes pascuae
suae, et virentia quaeque perquirit loca. Numquid
volet rinoceros servire tibi, aut morabitur
ad praesepe tuum? Numquid alligabis rinoce
rota ad arandum loro tuo, aut confringet
glebas vallium post te? Numquid fiduciam
habebis in magna fortitudine eius, et derelin
ques ei labores tuos? Numquid credes ei quoniam
reddat sementem tibi, et aream tuam congreget?
Penna strutionum, similis est pennis herodii
et accipitris. Quando derelinquit in terra
ova sua, tu forsitan in pulvere calefacis
ea. Obliviscitur quod pes conculcet ea, aut
bestia agri conterat. Duratur ad filios suos, qua
si non sint sui. frustra laboravit, nullo ti
more cogente. Privavit enim eam deus sapien
tia, nec dedit ei intellegentiam. Cum tempus fue
rit in altum alas erigit, deridet equum
et ascensorem eius. Numquid praebebis equo
fortitudinem, aut circumdabis collo eius hin
nitum? Numquid suscitabis eum quasi locustam?
Gloria narium eius terror. terram ungula fodit.
Exultat audacter, in occursum pergit armatis.

continuit pauore͂ nec cedit gladio. Sup ip
sum sonabit pharetra. uibrabit hasta et
clipeus. Feruens et fremens sorbet terram.
nec reputat tube sonare clangore͂. Vbi au
dierit bucinã. dicet uah. pcul odorat
bellũ. exhortatione͂ ducũ. et ululatũ exer
citus. Numquid p sapientiã tuã plumescit
accipiter. expandens alas suas ad austrũ.
Aut ad pceptum tuũ eleuabit aquila. et in
arduis ponet nidũ suũ. In petris manet
et in pruptis silicib cõmorat. atq in accessis
rupib. Inde contemplat escam. et de longe
oculi eius pspiciunt. Pulli eius lambent
sanguine͂. et ubicũq cadauer fuerit statĩ
adest. Et adiecit dñs et locutus ẽ ad iob.
Nũquid qui contendit cũ deo tam facile cõ
quiescit. Vtiq qui arguit dm. debet re
spondere ei. XXXIIII. Respondens autẽ
iob dño dixit. Qui leuiter locut sum. re
spondere quid possum. Manũ meã po
nam sup os meũ. Vnũ locut sum qd utinam
nã ñ dixissem. et alterũ quib ultra nichil
addam. XXXV. Respondens autẽ
dñs ad iob de turbine dixit. Accinge si
cut uir lumbos tuos. Interrogabo te. et
indica m. Nũquid irritũ facies iudiciũ meũ.
et condemnabis me ut tu iustificeris. Et si
habes brachiũ sicut ds. et si uoce simili to
nas. circumda t decore͂. et in sublime erige
re. et esto glosus. et speciosis induere ue
stib. Disperge supbos furore tuo. et cõfrin
de eos. et respiciens omne͂ arrogante͂ hu
milia. Respice cunctos supbos et confun
de eos. et contere impios in loco suo. Abscõ
de eos in puluere simul. et facies eo de
merge in fouea. et ego confitebor quod
saluare possit dextera tua. Ecce behemoth
que͂ feci tecũ. fenũ quasi bos comedet.
Fortitudo ei in lumbis ei. et uirtus illi
in umbilico uentris ei. Constringit caudã

suam quasi cedrũ. nerui testiculo eius p
plexi sunt. Ossa eius uelut fistule eris. car
tilago illi quasi lamine ferree. Ipse princi
piũ est uiarũ dĩ. qui fecit eũ applicabit gla
diũ ei. Huic montes herbas ferunt. omis
bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormit
in secreto calami. et in locis humentib. Pro
tegunt umbre umbrã eius. circumdabt
eum salices torrentis. Ecce absorbebit flu
uiũ et ñ mirabit. et habet fiduciã quod
influat iordanis in os eius. In oculis eius
quasi hamo capiet eũ. et in sudib pfo
rabit nares eius. An extrahere poteris le
uiathan hamo. et fune ligabis linguã ei.
Numquid pones circulũ in narib eius.
et armilla pforabis maxillã eius. Nũqd
multiplicabit ad te preces. aut loquetur
t mollia. Nũquid feriet tecũ pactũ. et ac
cipies eũ seruũ sempiternũ. Nũquid il
ludes ei quasi aui. aut ligabis eũ ancillis
tuis. Concident eũ amici. diuident illũ
negociatores. Nũquid implebis sagenas
pelle eius. aut gurgustiũ piscũ capite
illi. Pones sup eum manũ tuã. Me
mento belli. nec ultra addas loqui. Ecce spes
ei frustrabit eũ. et uidentib cunctis pci
pitabitur. Non quasi crudelis suscitabo
eũ. Quis enim resistere potuit uultui
meo. Qs ante dedit michi. ut reddam
ei. Omia que sub celo sunt mea sunt.
Non parcam ei. et uerbis potentib. et ad dep
candum compositis. Quis reuelabit fa
cie͂ indumenti ei. et in mediũ oris ei quis
intrabit. Portas uultus ei quis apiet. P
gyrũ dentiũ eius formido. Corpus illi
quasi scuta fusilia. et compactũ squamis
se pmentib. Vna uni coniungit. et ne
spiraculũ quide͂ incedit p eas. Vna alte
ri adherebunt. et tenentes se nequaqm
separabunt. Sternutatio ei splendor ig

nis; et oculi eius ut palpebre diluculi. De ore eius lampades procedunt; sicut tede ignis accense. De naribus eius procedit fumus; sicut olle succense atque ferventis. Halitus eius prunas ardere facit; et flamma de ore eius egreditur. In collo eius morabitur fortitudo; et faciem eius precedet egestas. Membra carnium eius coherentia sibi. Mittet contra eum fulmina; et ad locum alium non ferentur. Cor eius indurabitur quasi lapis; et stringetur quasi malleatoris incus. Cum sublatus fuerit timebunt angeli; et territi purgabuntur. Cum apprehenderit eum gladius; subsistere non poterit neque hasta neque thorax. Reputabit enim quasi paleas ferrum; et quasi lignum putridum es. Sicut dies iuventutis eius; ita erit et senectus illius. Non fugabit eum vir sagittarius; in stipulam versi sunt ei lapides funde. Quasi stipulam estimabit malleum; et deridebit vibrantem hastam. Sub ipso erunt radii solis; sternet sibi aurum quasi lutum. Fervescere faciet quasi ollam profundum maris; et ponet quasi cum unguenta bulliunt. Post eum lucebit semita; estimabit abyssum quasi senescentem. Non est super terram potestas que comparetur ei; qui factus est ut nullum timeret. Omne sublime videt; ipse est rex super universos filios superbie.

xxxvi. Respondens autem iob domino dixit. Scio quia omnia potes; et nulla te latet cogitatio. Quis est iste qui celat consilium absque scientia. Ideo insipienter locutus sum; et que ultra modum excederent scientiam meam. Audi et ego loquar; interrogabo te et ostende michi. Auditu auris audivi te; nunc autem oculus meus videt te. Idcirco ipse me reprehendo; et ago penitentiam in favilla et cinere.

xxxvii. Postquam autem locutus est dominus verba hec ad iob; dixit ad eliphaz themaniten. Iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos; quoniam non estis locuti coram me rectum sicut servus meus iob. Sumite ergo vobis septem tauros et septem arietes; et ite ad servum meum iob. et offerte holocaustum pro vobis. Iob autem servus meus orabit pro vobis; et ego faciem eius suscipiam ut non vobis imputetur stulticia. Neque enim locuti estis ad me recta; sicut servus meus iob. Abierunt ergo eliphaz themanites. et baldad suites. et sophar naamathites. et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus; et suscepit dominus faciem iob. Dominus quoque conversus est ad penitentiam iob; cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dominus omnia quecumque fuerant iob duplicia. Venerunt autem ad eum omnes fratres sui. et universe sorores sue. et cuncti qui noverant eum prius. et comederunt cum eo panem in domo eius. et moverunt super eum caput; et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ovem unam; et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit novissimis iob. magis quam principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ovium. et sex milia camelorum. et mille iuga boum; et mille asine. Et fuerunt ei septem filii; et filie tres. Et vocavit nomen unius diem. et nomen secunde cassiam; et nomen tercie cornustibia. Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie iob in universa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem post hec iob centum quadraginta annis. et vidit filios suos. et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem; et mortuus est senex et plenus dierum.

Explicit liber Job.

Incipit prefatio beati iheronimi presbiteri in librum tobie.

CHROMATIO et heliodoro episcopis. hieronimus presbiter in domino salutem.

Mirari non desino exactionis vestre instantiam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham. librum utique tobie. quem hebrei de chatalogo divinarum scripturarum secantes. his que agiographa memorant mancipa runt. Feci satis desiderio vestro. non tamen meo studio. Arguunt enim nos hebreorum studia. et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio. et episcoporum iussionibus deservire. institi ut potui. Et quia vicina est chaldeorum lingua sermoni hebraico. utriusque lingue peritissimum loquacem repperiens. unius diei laborem arripui. et quicquid ille hebraicis verbis expressit. hec ego accito notario sermonibus latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo. cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse.

Explicit prefatio. Incipiunt Capitula.

I Personam describens ostendit quod fide recta et operibus deo serviebat. et ab amicis et uxore increpatus.
II. De filia raguelis ab ancilla verecundata.
III. De missione angeli ad curationem utriusque. et de doctrina patris et de ductu angeli. IIII. De pisce.
V. De consilio accipiendi filiam raguelis. et de expletione consilii. et de ligatione asmodei.
VI. De tobie liberatione. et de convivii instructione.
VII. Qualiter angelus ad gabelum iuit. pecuniam recepit. gabelum ad nuptias duxit.
VIII. De sollicitudine parentum. de reditu filii. de occursu patris.
VIIII. De illuminatione ceci. de congratulatione amicorum. de mercede angelo reddenda quem putaverunt hominem.
X. De revelatione angeli.
XI. De gratiarum actione et confessione.
XII. De prophetia patris. et etate. et obitu. et sepultura.
XIII. Qualiter filius ad soceros. et invenit eos incolumes. et [illegible] gratulatione [illegible]. et omnis cognatio eius in sancta conversatione permansit.

Explicit capitula. Incipit liber Tobie.

I TOBIAS ex tribu et civitate neptalim. que est in superioribus galilee. super naason. post viam que ducit ad occidentem in sinistro habens civitatem sephet. cum captus esset in diebus salmanasar regis assyriorum. in captivitate tamen positus. viam veritatis non deseruit. ita ut omnia que habere poterat. cottidie concaptivis fratribus qui erant ex genere suo impertiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu neptalim. nichil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos. quos ieroboam fecerat rex israel. hic solus fugiebat consortia omnium. et pergebat ad ierusalem ad templum domini. et ibi adorabat dominum deum israel. omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens. ita ut in tercio anno proselitis et advenis ministraret omnem decimationem. Hec et his similia. secundum legem dei puerulus observabat. Cum vero factus fuisset vir. accepit annam uxorem de tribu sua. et genuit ex ea filium. nomen suum imponens ei. Quem ab infantia timere deum docuit. et abstinere ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem ninive. cum omni tribu sua. et omnes ederent ex cibis gentilium. iste custodivit animam suam. et numquam contaminatus est in escis eorum. Et quoniam memor fuit domini in toto corde suo. dedit illi deus gratiam in conspectu salmanasar regis. et dedit ei potestatem quocumque vellet ire. habens libertatem quecumque facere voluisset. Pergebat ergo per omnes qui erant in captivitate. et monita sa

lum dabat eis. Cum autem venisset in rages
civitatem medorum, et his quibus honoratus fue
rat a rege habuisset decem talenta argenti.
et cum multa turba generis sui gabelum
egentem videret qui erat ex tribu eius, sub
cyrographo dedit illi memoratum pondus
argenti. Post multum vero temporis mortuo
salmanasar rege, cum regnaret sennache
rib filius eius pro eo, et filios israhel exosos haberet
in conspectu suo, tobias pergebat per omnem cog
nationem suam, et consolabatur eos. dividebatque
unicuique prout poterat de facultatibus suis.
Esurientes alebat, nudisque vestimenta prebebat.
et mortuis atque occisis sepulturam sollicitus
exhibebat. Denique cum reversus esset rex sen
nacherib fugiens a iudea plaga quam circa
eum deus fecerat propter blasphemiam suam,
et iratus multos occideret ex filiis israhel, tobias
sepeliebat corpora eorum. At ubi nuntiatum
est regi, iussit eum occidi, et tulit omnem substan
tiam eius. Tobias vero cum filio suo et cum uxore
fugiens nudus latuit, quia multi dilige
bant eum. Post dies vero quadraginta quinque
occiderunt regem filii ipsius, et reversus est tobias
ad domum suam, omnisque facultas eius restituta
sunt ei. Post hec vero cum esset dies festus domini,
et factum esset prandium bonum in domo tobie,
dixit filio suo. Vade et adduc aliquos ex
tribu nostra timentes deum, ut epulentur nobis
cum. Cumque abisset, reversus nuntiavit
unum ex filiis israhel iugulatum iacere in platea.
Statimque exiliens de accubitu suo relin
quens prandium ieiunus pervenit ad corpus.
tollensque illud portavit ad domum suam occul
te, ut dum sol occubuisset caute sepeliret
eum. Cumque occultasset corpus, mandu
cavit panem cum luctu et tremore, memo
rans illum sermonem quem dixit dominus per amos
prophetam. Dies festi vestri convertentur in la
mentationem et luctum. Cum vero sol occubu
isset, abiit et sepelivit eum. Arguebant autem
illum omnes proximi sui dicentes. Iam huius
rei causa interfici iussus es, et vix effugisti
mortis imperium, et iterum sepelis mortuos?
Sed tobias plus timens deum quam regem, rapi
ebat corpora occisorum, et occultabat in do
mo sua, et mediis noctibus sepeliebat ea.
Contigit autem ut quadam die fatigatus a se
pultura veniens domum, iactasset se iuxta
parietem, et obdormisset, et ex nido hirundi
num dormienti illi calida stercora insideret
super oculos eius, fieretque cecus. Hanc autem
temptationem ideo dominus permisit evenire illi,
ut posteris daretur exemplum patientie eius,
sicut et sancti iob. Nam cum ab infantia sua
semper deum timuerit, et mandata eius custo
dierit, non est contristatus contra deum
quod plaga cecitatis evenit ei, sed inmobi
lis in dei timore permansit, agens gratias deo
omnibus diebus vite sue. Nam sicut beato
iob insultabant reges, ita isti parentes
et cognati eius irridebant vitam eius dicentes.
Ubi est spes tua pro qua elemosinas et sepul
turas faciebas? Tobias vero increpabat eos di
cens. Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus,
et vitam illam expectamus, quam deus daturus est his
qui fidem suam numquam mutant ab eo. An I
na vero uxor eius ibat ad textrinum opus co
tidie, et de labore manuum suarum victum quod
consequi potuisset deferebat. Unde factum
est ut hedum caprarum accipiens detulisset
domi. Cuius dum vocem balantis audisset vir
eius dixit. Videte ne forte furtivus sit, red
dite eum dominis suis, quia non licet nobis aut
edere ex furto aliquid, aut contingere.
Ad hec uxor eius irata respondit. Mani
feste vana facta est spes tua, et elemosine
tue modo paruerunt. Atque his et aliis huius
modi verbis exprobrabat ei. Tunc tobias II
ingemuit, et cepit orare cum lacrimis

dicens· Justus es dn̄e. et omnia iudicia tua
iusta sunt· et omnes uie tue misericordia et
ueritas et iudicium. Et nunc dn̄e memor
esto mei. ne uindictā sumas de peccatis meis
neq; reminiscaris delicta mea uel parentū
meorū. qm̄ n̄ obediuimus preceptis tuis· et
traditi sumus in direptionē et captiuitatē
et mortē. et in fabulam et improperium
omnibus nationib; in quib; dispersisti
nos. Et nunc dn̄e magna iudicia tua·
quia n̄ egimus secdm̄ precepta tua. et non
ambulauimus sinceriter coram te. Et
nunc dn̄e secdm̄ uoluntatē tuā fac me
cum. et precipe in pace recipi spm̄ meū·
expedit enim m̄ mori magis quā uiuere.
III· Eadem itaq; die contigit ut sara filia II.
raguel in ciuitate medorū. et ipsa audiret
improperium ab una ex ancillis patris sui·
qm̄ tradita fuerat septem uiris. et demo
nium nomine asmodeus occiderat eos mox
ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro
culpa sua increparet puellā· respondit
ei dicens. Amplius ex te n̄ uideamus filiū
aut filiam sup terram. interfectrix uiror
tuor. Numquid [illegible] me occidere uis. sicut etiā
occidisti septem uiros? Ad hanc uocem
perrexit in superiori cubiculo domus sue. et
trib; dieb; et trib; noctibus n̄ manducauit
neq; bibit· s; in oratione persistens. lacrimis
deprecabatur dnm̄. ut ab isto improperio libe
T raret eam. Factum ē autē die tertia dum
compleret orationē· benedicens dnm̄
dixit. Benedictū ē nomen tuum ds̄ patrū
nror. qui cum iratus fueris misericordiam fa
cies· et in tempore tribulationis peccata
dimittis his qui inuocant te. Ad te dn̄e
faciē meā conuerto· ad te oculos meos eri
go. Peto dn̄e ut de uinculo improperii huius
absoluas me· aut certe desup terram
eripias me. Tu scis dn̄e quia nūquam

concupiui uirum· et mundā seruaui ani
mam meā ab omni cōcupiscentia. Numquā
cum ludentib; miscui me. neq; cum his
qui in leuitate ambulant participē me
prebui. Uirum autē cū timore tuo. non
cum libidine mea consensi suscipere. et
aut ego indigna fui illis. aut illi forsitan
m̄ n̄ fuerunt digni. quia forsitan uiro alio
conseruasti me. Non ē enim in hominis
potestate consiliū tuū. Hoc autē pro certo
habet omnis qui colit te. quia uita eius si in
probatione fuerit coronabitur. si autē in tri
bulatione fuerit. liberabitur. et si in corrup
tione fuerit. ad misericordiam tuā uenire li
cebit. Non enī delectaris in perditionibus
nris. quia post tempestatē tranquillum
facis. et post lacrimationē et fletū exul
tationē infundis. Sit nomē tuū ds̄ isrl̄ be
nedictū in scl̄a. III. In illo tempore
exaudite sunt preces ambor in cōspectu
glorie summi dī. et missus ē angls̄ dn̄i scs̄
Raphael ut curaret eos ambos· quor uno
tempore sunt orationes in conspectu dn̄i
I· recitate. Igitur cum tobias putaret orati
onem suā exaudiri ut mori potuisset. uo
cauit ad se tobiam filiū suū dixitq; ei.
Audi fili mi uerba oris mei. et ea in corde
tuo quasi fundamēta construe. Cum acce
perit ds̄ animā meā. corpus meū sepeli. et
honorē habebis matri tue omnib; dieb;
uite eius. Memor enī eē debes. que et quan
ta pericla passa sit propter te in utero
suo. Cum autē et ipsa compleuerit temp;
uite sue. sepelies eam circa me. Omnib;
autē dieb; uite tue in mente habeto do
minū. et caue nequando peccato consen
tias. et pretermittas precepta dī nri. Ex sub
stantia tua fac elemosinā. et noli auerte
re faciem tuā ab ullo paupe. Ita enī fiet
T· ut nec a te auertatur facies dn̄i. Quomodo

potueris. ita esto misericors. Si multum tibi
fuerit. habundanter tribue. Si exiguum fu
erit. etiam exiguum libenter impertiri stude.
Premium enim bonum tibi thesaurizas in die ne
cessitatis. quoniam elemosina ab omni peccato
et a morte liberat. et non patietur animam ire
in tenebras. Fiducia magna erit coram sum
mo deo elemosina. omnibus facientibus eam.
Attende tibi fili mi ab omni fornicatione. II.
et preter uxorem tuam nunquam patiaris crimen
scire. Superbiam nunquam in tuo sensu aut
in tuo uerbo dominari permittas. In ipsa
enim initium sumpsit omnis perditio. Quicumque
tibi aliquid operatus fuerit statim merce
dem ei restitue. et merces mercennarii tui
apud te omnino non maneat. Quod ab alio
odis fieri tibi. uide ne alteri tu aliquando
facias. Panem tuum cum esurientibus et egenis
comede. et de uestimentis tuis nudos te
ge. Panem tuum et uinum tuum super sepultu
ram iusti constitue. et noli ex eo manducare
et bibere cum peccatoribus. Consilium semper
a sapiente perquire. Omni tempore be III.
nedic dominum. et pete ab eo ut uias tuas di
rigat. et omnia consilia tua in ipso perma
neant. Indico tibi etiam fili mi dedisse me de
cem talenta argenti. dum infantulus
esses. gabelo in rages ciuitate medorum. et
cyrographum eius apud me habeo. Et ideo
perquire quomodo ad eum peruenias et recipias ab eo
supra memoratum pondus argenti. et restituas
ei cyrographum suum. Noli timere fili mi.
pauperem quidem uitam gerimus. sed multa bo
na habebimus si timuerimus dominum. et recesse
rimus ab omni peccato. et fecerimus bene. Tunc
tobias respondit patri suo et dixit. Omnia
quecumque precepisti mihi faciam pater. quomodo
autem hanc pecuniam inquiram ignoro. Ille me
nescit. et ego illum ignoro. Quod signum da
bo ei. Sed neque uiam per quam pergatur illuc ali

quando cognoui. Tunc pater suus respon T.
dit illi et dixit. Cyrographum quidem illius
penes me habeo. quod dum illi ostenderis
statim tibi restituet. Sed perge nunc et inquire
tibi aliquem fidelem uirum. qui eat tecum sal
ua mercede sua. dum adhuc uiuo ut reci
pias eam. Tunc egressus tobias inuenit I.
iuuenem splendidum stantem precinctum. et qua
si paratum ad ambulandum. et ignorans quod
angelus dei esset. salutauit eum et dixit. Un
de te habemus bone iuuenis. At ille re
spondit. Ex filiis israel. Et tobias dixit ei.
Nosti uiam que ducit in regionem medorum.
Cui respondit. Noui. et omnia itinera eius
frequenter ambulaui. et mansi apud gabe
lum fratrem nostrum. qui moratur in rages ciuita
te medorum. que posita est in monte ecba
thanis. Cui tobias ait. Sustine me obsecro.
donec hec ipsa nuntiem patri meo. Tunc II.
ingressus tobias indicauit uniuersa hec pa
tri suo. Super que ammiratus pater. rogauit
ut introiret ad eum. Ingressus itaque salu
tauit eum et dixit. Gaudium tibi semper sit.
Et tobias ait. Quale mihi gaudium erit. qui
in tenebris sedeo. et lumen celi non uideo. Cui
ait iuuenis. Forti animo esto. in proximo est
ut a deo cureris. Dixit itaque illi tobias. Num
quid poteris perducere filium meum ad gabelum in
rages ciuitatem medorum. Et cum redieris resti
tuam tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus. Ego
ducam. et reducam eum ad te. Cui tobias respon III.
dit. Rogo te indica mihi de qua domo aut
de qua tribu es tu. Cui raphael angelus dixit.
Genus queris mercennarii. an ipsum mer
cennarium qui cum filio tuo eat. Sed ne forte
sollicitum te reddam. ego sum azarias ananie
magni filius. Et tobias respondit. Ex mag
no genere es tu. Sed peto ne irascaris. quod
uoluerim cognoscere genus tuum. Dixit
autem illi angelus. Ego sanum ducam. et sanum

I tibi reducam filium tuum. Respondens
autem tobias ait. Bene ambuletis. et sit
deus in itinere uestro. et angelus eius comitetur
uobiscum. Tunc paratis omnibus que erant
in uia portanda. fecit tobias uale patri
suo et matri sue. et ambulauerunt am
bo simul. Cumque profecti essent. cepit flere
mater eius et dicere. Baculum senectutis nostre
tulisti. et transmisisti a nobis. Numquam
esset ipsa pecunia. pro qua misisti eum. Suffi
ciebat enim nobis paupertas nostra. ut diuicias
computaremus hoc quod uidebamus filium
nostrum. Dixitque ei tobias. Noli flere. saluus
perueniet filius noster. et saluus reuertetur ad
nos. et oculi tui uidebunt eum. Credo
enim quoniam angelus dei bonus comitetur ei.
et bene disponat omnia que circa ipsum
geruntur. ita ut cum gaudio reuertatur
ad nos. Ad hanc uocem cessauit mater eius
II IIII flere et tacuit. Profectus est autem tobias
et canis secutus est eum. et mansit prima
mansione iuxta fluuium tygrim. Et exiuit
ut lauaret pedes suos. et ecce piscis inma
nis exiuit ad deuorandum eum. Quem expa
uescens tobias. clamauit uoce magna di
cens. Domine inuadit me. Et dixit ei angelus.
Apprehende branciam eius. et trahe eum ad te.
Quod cum fecisset attraxit eum in sicco. et
palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit
ei angelus. Exintera hunc piscem. et cor eius
et fel et iecur repone tibi. sunt enim hec
necessaria ad medicamenta utiliter. Quod
cum fecisset. assauit carnes eius. et secum
sustulerunt in uia. Cetera salierunt. que
sufficerent eis. quousque peruenirent in rages
III ciuitatem medorum. Tunc interrogauit
tobias angelum. et dixit ei. Obsecro te azari
a frater. ut dicas mihi quod remedium
habebunt ista. que de pisce seruare ius
sisti. Respondensque dixit ei. Cordis eius
particulam si super carbones ponas. fumus
eius extricat omne genus demoniorum siue
a uiro. siue a muliere. ita ut ultra non acce
dat ad eos. Et fel ualet ad ungendos oculos
in quibus fuerit albugo. et sanabuntur. V.
Et dixit ei tobias. Ubi uis ut maneamus.
Respondensque angelus ait. Est hic raguel no
mine propinquus uir de tribu tua. et hic
habet filiam nomine saram. sed neque mas
culum neque feminam ullam habet aliam preter
eam. Tibi debetur omnis substantia eius.
et oportet eam te accipere coniugem. Pete
ergo a patre eius. et dabit tibi eam uxorem.
Tunc respondit tobias et dixit. Audiui
quia tradita est uiris septem et mortui sunt.
sed et hoc audiui quia demonium occidit
illos. Timeo ergo ne forte et mihi hec eueniant.
et cum sim unicus parentibus meis. depo
nam senectutem illorum cum tristicia ad infe
ros. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me.
et ostendam tibi qui sunt quibus preualere po
test demonium. Hii namque qui coniugium ita
suscipiunt ut deum a se suaque mente ex
cludant. et sue libidini ita uacent sicut
equus et mulus in quibus non est intellectus.
habet potestatem demonium super eos. Tu au
tem cum acceperis eam. ingressus cubiculum
per tres dies continens esto ab ea. et nichil
aliud nisi orationibus uacabis cum ea.
Ipsa autem nocte. incenso iecore piscis fu
gabitur demonium. Secunda uero nocte. in copu
latione sanctorum patriarcharum admitteris.
Tertia autem nocte benedictionem consequeris.
ris. ut filii ex uobis incolumes procreentur.
Transacta autem tertia nocte accipies uir
ginem cum timore domini. amore filiorum ma
gis quam libidinis ductus. ut in semine
abrahe benedictionem in filiis consequa
ris. Ingressi sunt autem ad raguelem. et sus
cepit eos raguel cum gaudio. Intuensque

tobiam raguel. dixit anne uxori suę. Quã
similis est iuuenis iste consobrino meo. Et
cum hec dixisset ait. Vnde estis iuuenes
fr̃es nr̃i? At illi dixerunt. Ex tribu neptali
sumus. ex captiuitate niniue. Dixitq; illis
raguel. Nostis tobiã fr̃em meũ? Qui dixe
runt. Nouimus. Cumq; multa bona loque
retur de eo. dixit angl̃s ad raguel. Tobias
de quo interrogas. pater hui⁹ est. Et mi
sit se raguel et cum lacrimis osculatus ẽ
eum. et plorans sup collũ eius dixit. Bene
dictio sit tibi fili mi. quia boni et optimi
uiri fili⁹ es. Et anna uxor eius. et sara filia
ipsorũ lacrimatę sunt. Postquã autẽ lo
cuti sunt. pcepit raguel occidi arietem.
et parare conuiuiũ. Cumq; hortaret̃ eos dis
cumbere ad prandiũ. tobias dixit. Hic ego
hodie ñ manducabo neq; bibã. nisi pri⁹ pe
titionẽ meã confirmes. et pmittas m̃ dare
saram filiã tuã. Quo audito uerbo ragu
el expauit. sciens quid euenerit illis septẽ
uiris. et timere cepit. ne forte huic simili
ter accideret. Et cum nutaret et non
daret ullũ petenti responsum. dixit ei an
gelus. Noli timere dare illam isti. qm̃ huic
timenti dm̃ debetur coniux filia tua.
pptera alius ñ potuit habere illã. Tunc
dixit raguel. Non dubito qd̃ ds̃ preces et
lacrimas meas in conspectu suo admiserit.
et credo qm̃ ideo uos fecit ad me uenire.
ut ista coniungeret cognationi suę. se
cundũ legem moysi. Et nunc noli dubium
gerere quod t̃ eam tradam. Et apphendens
dexterã filię suę. dexterę tobię tradidit di
cens. Ds̃ abraham. et ds̃ ysaac. et ds̃ iacob
sit uobiscum. et ipse coniungat uos. impleat
atq; benedictionẽ suã in uobis. Et accepta
carta fecerunt conscriptionẽ coniugii. et
post hec epulati sunt benedicentes deũ.
Vocauitq; ad se raguel annã uxorẽ suam.
et pcepit ei ut ppararet alterum cubiculũ.
et introduxit in eũ saram filiã suã, et lacri
mata ẽ. Dixitq; ei. Forti animo esto filia mi.
dñs celi det tibi gaudiũ p tedio qd̃ perpes
sa es. Postquã ũ cenauerunt. introduxerunt
iuuenẽ ad eam. Recordatus itaq; tobias
sermonũ angli. ptulit de cassidili suo par
tem iecoris. posuitq; eam sup carbones ui
uos. Tunc raphael angl̃s apphendit de
moniũ. et religauit eũ in deserto supioris
egypti. Tunc hortatus ẽ uirginẽ tobias. di VIII
xitq; ei. Sara exurge. et depcemur dñm
hodie et cras et scd̃m cras. quia istis tri
bus noctib; dõ coniungimur. Tercia autẽ
transacta nocte. in nr̃o erim⁹ coniugio. Filii
quippe scõrum sumus. et ñ possum⁹ ita con
iungi. sicut gentes quę ignorant deum.
Surgentes autẽ pariter instanter orabãt
ambo simul. ut sanitas daret̃ eis. Dixitq;
tobias. Dñe ds̃ patrum nr̃oꝝ benedicant
te celi et terra. mare et fontes et flu
mina. et omnis creatura que in eis ẽ.
Tu fecisti adam de limo terrę. dedistiq;
ei adiutoriũ euam. Et nunc dñe tu scis
quia ñ luxurię causa accipio sororẽ meã.
s; sola posteritatis dilectione in qua bene
dicatur nom̃ tuũ in scl̃a sclorum. Dixit itaq;
sara. Miserere nob dñe miserere nobis. et
consenescam⁹ ambo parit̃ sani. VI. Et
factum ẽ circa pulloꝝ cantũ. accersiri iussit
raguel seruos suos. et abierunt cum eo
ut foderent sepulchrũ. Dicebat enim.
ne simili modo euenerit ei. quod et cete
ris illis septem qui sunt ingressi ad eam.
Cumq; parasset fossam. reuersus raguel
ad uxorẽ suã dixit ei. Mitte unã ex ancillis
tuis et uideat si mortuus ẽ. ut sepeliam
illum antequã illucescat. Et misit unã
ex ancillis suis, quę ingressa cubiculum.
repperit eos saluos et incolumes secum

pariter dormientes. & reuersa nuncia
uit bonum nuncium. Et benedixerunt de
um. raguel uidelicet et anna uxor eius. &
dixerunt. Benedicimus te domine deus israhel. quia
non contigit nobis quemadmodum putaba
mus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tu
am. et exclusisti a nobis inimicum persequen
tem nos. misertus es autem duobus unicis.
Fac eos domine plenius benedicere te. et sa
crificium tibi laudis tue et sue sanitatis of
ferre. ut cognoscat uniuersitas gentium. quia
tu es deus solus in uniuersa terra. Statimque
precepit seruis suis raguel. ut replerent
fossam quam fecerant priusquam illucesceret.
Vxori autem sue dixit. ut instrueret conui
uium. et preparauit omnia que in cibos erant
indi gentibus necessaria. Duas quoque uaccas
pingues et quattuor arietes occidi fecit. et
parari epulas omnibus uicinis suis cunctis
que amicis. Et adiurauit raguel tobiam.
ut duas ebdomadas moraretur apud
eum. De omnibus autem que possidebat ra
guel dimidiam partem dedit tobie. et fecit
hanc scripturam. ut pars dimidia que sup
erat. post obitum eorum tobie dominio de
VII. ueniret. Tunc uocauit ad se tobias
angelum quem quidem hominem estimabat.
dixitque ei. Azaria frater. peto ut au
scultes uerba mea. Si meipsum tradam tibi
seruum. non ero condignus prudentie tue.
Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia.
siue seruicia. et uadas ad gabelum in rages
ciuitatem medorum. reddasque ei cyrographum
suum. et recipias ab eo pecuniam. et roges eum
uenire ad nuptias meas. Scis enim ipse quoniam
numerat dies pater meus. et si tardauero
una die plus. contristatur anima eius. Et
certe uides quomodo raguel coniurauerit me.
cuius adiuramentum spernere non possum. Tunc ra
phael assumens quattuor ex seruis raguel
et duos camelos in rages ciuitatem medorum
perrexit. et inueniens gabelum dedit ei cy
rographum suum. & recepit ab eo omnem
pecuniam. indicauitque ei de tobia filio tobie
omnia que gesta sunt. fecitque eum secum
uenire ad nuptias. Cumque ingressus esset
domum raguelis inuenit tobiam discum
bentem. et exiliens osculati sunt se inuicem.
Et fleuit gabelus. benedixitque dominum et dixit.
Benedicat te dominus deus israhel quia filius es uiri opti
mi et iusti et timentis deum. et elemosinas
facientis. et dicatur benedictio super uxo
rem tuam et super parentes tuos. et uidea
tis filios uestros. et filios filiorum uestrorum usque
in tertiam et quartam generationem. et sit se
men uestrum benedictum a deo israhel qui regnat
in secula seculorum. Cumque omnes dixissent amen.
accesserunt ad conuiuium. sed et cum timo
re domini nuptiarum conuiuium exercebant. VIII.
Cum uero moras faceret tobias causa nup
tiarum. sollicitus erat pater eius tobias
dicens. Putas quare moratur filius meus.
aut quare detentus est ibi. Putasne ga
belus mortuus est. et nemo illi reddit pecu
niam. Cepit autem contristari nimis ip
se et anna uxor eius cum eo. et ceperunt
ambo simul flere. eo quod die statuto mi
nime reuerteretur filius eorum ad eos. Flebat
igitur mater eius irremediabilibus lacrimis. atque
dicebat. Heu me fili mi. ut quid te misimus
peregrinari. lumen oculorum nostrorum. baculum
senectutis nostre. solatium uite nostre. spem
posteritatis nostre. Omnia simul in te uno
habentes. te non debuimus dimittere a nobis.
Cui dicebat tobias. Tace et noli turbari.
sanus est filius noster. satis fidelis est uir ille cum
quo misimus eum. Illa autem nullo modo conso
lari poterat. sed cotidie exiliens circumspi
ciebat. et circuibat uias omnes per quas spes
remeandi uidebatur. ut procul uideret eum

si fieri posset ueniente. At uero raguel dicebat
ad generum suum. Mane hic. et ego mittam nun
cium salutis de te ad tobiam patrem tuum.
Cui tobias dixit. Ego noui quia pater meus
et mater mea modo dies computant. et
cruciatur spiritus eorum in ipsis. Cumque uerbis mul
tis rogaret raguel tobiam. et ille eum nulla
ratione uellet audire. tradidit ei saram.
et dimidiam partem omnis substantie sue.
in pueris. in puellis. in pecudibus. in came
lis et in uaccis. et pecunia multa. et sal
uum atque gaudentem dimisit eum a se dicens.
Angelus domini sanctus sit in itinere uestro perducatque
uos incolumes. et inueniatis omnia recte
circa parentes uestros. et uideant oculi
mei filios uestros priusquam moriar. Et appre
hendentes parentes filiam suam osculati sunt
eam et dimiserunt ire. monentes eam ho
norare socros. diligere maritum. regere fa
miliam. gubernare domum. et seipsam irrep
hensibilem exhibere. Cumque reuerterentur.
peruenerunt ad charram que est in medio
itinere contra niniue undecimo die. Dixitque
angelus. Tobias frater. scis quemadmodum
reliquisti patrem tuum. si placet itaque tibi
precedamus. et lento gradu sequantur iter
nostrum familie simul cum coniuge tua. et cum
animalibus. Cumque hoc placuisset ut irent.
dixit Raphael ad tobiam. Tolle tecum
ex felle piscis. erit enim necessarium est.
Tulit itaque tobias ex felle illo. et abierunt.
Anna uero sedebat secus uiam cotidie in supercilio
montis. unde respicere poterat de longin
quo. Et dum ex eodem loco specularetur aduen
tum eius. uidit a longe et illico cognouit
uenientem filium suum. et currens nuntiauit
uiro suo dicens. Ecce uenit filius tuus.
Dixitque Raphael ad tobiam. At ubi introi
eris domum tuam statim adora dominum deum
tuum. et gratias agens ei accede ad patrem
tuum et osculare eum. statimque lini super oculos
eius ex felle isto piscis quod portas tecum. Scias
enim quoniam mox aperientur oculi eius. et uidebit
pater tuus lumen celi. et in aspectu tuo gau
debit. Tunc precucurrit canis qui simul
fuerat in uia. et quasi nuncius blandimento
sue caude gaudebat. Exurgens cecus pater
cepit offendens pedibus currere. et data ma
nu puero. occurrit obuiam filio suo. et sus
cipiens osculatus est eum cum uxore sua. et
ceperunt flere pre gaudio. Cumque adoras
sent dominum et gratias egissent. consederunt. VIII.
Tunc sumens tobias de felle piscis liniuit
oculos patri suo. et sustinuit quasi dimi
diam fere horam. cepitque albugo ex oculis
eius quasi membranum oui egredi. Quam
apprehendens tobias traxit ab oculis eius.
statimque uisum recepit. et glorificabant de
um. ipse uidelicet et uxor eius. et omnes
qui sciebant eum. Dicebatque tobias.
Benedico te domine deus israel. quia tu castigasti me
et tu saluasti me. Ecce uideo tobiam filium
meum. Ingressa est etiam post septem dies sa
ra uxor eius. et omnis familia et pecora sana et
cameli et pecunia multa uxoris. sed et pe
cunia quam receperat a gabelo. et narrauit
parentibus suis omnia beneficia dei. que fe
cisset circa eum per hominem qui eum duxerat.
Veneruntque achior et nabath consobri
ni tobie gaudentes ad tobin. congratu
lantes ei de omnibus bonis que circa illum
ostenderat deus. et per septem dies epulantes
cum gaudio magno gauisi sunt. Tunc XII
uocauit ad se tobias filium suum. dixitque ei.
Quid possumus dare uiro isti sancto. qui ue
nit tecum. Respondens tobias dixit
patri suo. Pater. quam mercedem dabimus
ei. Aut quid dignum poterit esse benefi
ciis eius. Me duxit et reduxit sanum.
pecuniam a gabelo ipse suscepit. uxorem

ipse me habere fecit. et demoniũ ab ea ipse compescuit. gaudiũ parentibꝫ eius fecit. me ipsum a deuoratione piscis eripuit. te q̊ fecit uidere lumen celi. et bonis omnibus p eum repleti sum⁹. Quid illi ad hec dignũ poterim⁹ dare? Sed peto te pater ut roges eum. si forte dignabit̃ medietatẽ de omnib⁹ que allata sunt sibi assumere.

Et uocantes eum pater et filius tulerũt eum in partem. et rogare ceperunt. ut dignaret̃ dimidiã partẽ omniũ que attulerunt acceptã habere. x.

Tunc dixit eis occulte. Benedicite dñm celi et corã omnibꝫ uiuentibꝫ confitemini ei. qm̃ fecit uobcum misericordiam suam. Etenim sacramentũ regis abscondere bonũ est. opa autẽ di reuelare et confiteri honorificũ ẽ. Bona ẽ oratio cum ieiunio. et elemosina magis quã thesauros auri condere. qm̃ elemosina a morte liberat. et ipsa ẽ que purgat peccata. et facit inuenire uitã eternã. Qui autẽ faciunt peccatum et iniquitatẽ: hostes sunt anime sue. Manifesto g̃ uobis ueritatẽ. et nõ abscondam a uobis sermonẽ occultum. Quando orabas cum lacrimis et sepeliebas mortuos. et derelinquebas prandiũ et mortuos abscondebas p diem in domo tua. et nocte sepeliebas eos. ego optuli orationẽ tuã dño. et quia acceptꝰ eras deo. necesse fuit ut temptatio probaret te. Et nunc misit me dñs ut curarẽ te. et saram uxorẽ filij tui a demonio liberarem. Ego enim sum raphael angelus. unus ex septem qui astamus ante dñm. Cumq; hec audissent turbati sunt. et trementes ceciderunt sup faciẽ suam. Dixitq; eis angls. Pax uobis. nolite timere. Etenim cum eẽm uobcum p uoluntatem dei. ipsum benedicite et cantate illi. uidebar quidẽ uobiscum manducare et bibere. sed ego cibo inuisibili et potu qui ab hominibꝫ uideri ñ potest utor. Temp⁹ ẽ g̊ ut reuertar ad eum qui me misit. uos autẽ benedicite dñm. et narrate omnia mirabilia eius. Et cum hoc dixisset ab aspectu eoꝝ ablatus est. et ultra eum uidere ñ potuerunt. xi.

Tunc pstrati p horas tres in faciem benedixerunt dñm. et exurgentes narrauerunt omnia mirabilia ei⁹. Apiens autẽ tobias senior os suũ benedixit dñm et dixit. Magnus es dñe in eternũ et in omnia secula regnũ tuũ. qm̃ tu flagellas et saluas. deducis ad inferos et reducis. et ñ est qui effugiat manũ tuã. Confitemini dño filij isrl. et in conspectu gentium laudate eũ. qm̃ ideo dispsit uos inter gentes que ignorant eum. ut uos narretis mirabilia eius. et faciatis scire eos. quia ñ ẽ alius ds omps pter eũ. Ipse castigauit nos ppter iniquitates nr̃as. et ipse saluabit nos ppter misericordiam suã. Aspicite g̊ que fecit uobcum. et cũ timore et tremore confitemini illi. regemq; seculorũ exaltate in opibus ur̃is. Ego autẽ in terra captiuitatis mee confitebor illi. qm̃ ostendit maiestatẽ suã in gentẽ peccatricẽ. Conuertimini itaq; peccatores et facite iustitiã coram do. credentes quod faciat uobiscum misericordiam suam. Ego autẽ et anima mea in eo letabim̃. Benedicite dñm om̃s electi eius. agite dies leticie et confitemini illi. xii.

Iherusalem ciuitas di. castigauit te dñs in opibus manuũ tuarũ. confitere dño in bonis. et benedic dñm sclorum. ut reedificet in te tabnaculum suũ. et reuocet ad te omnes captiuos. et gaudeas in omnia scla sclorum. Luce splendida fulgebis. et

oṁs fines terre adorabunt te. Nationes
ex longinquo ad te uenient. et munera
deferentes adorabunt dn̄m in te. et t̄ram
tuam in sc̄ificatione habebunt; Nomen
magnū inuocabunt in te. Maledicti er̄t
qui contempserint te. et condemnati er̄t
qui blasphemauerint te. benedictiq; erunt
qui edificauerint te. Tu autē letaberis
in filiis tuis. qm̄ oṁs benedicent̄ & con
gregabunt̄ ad dn̄m. Beati omnes qui
diligunt te. et qui gaudent sup̄ pacē tuā.
Anima mea benedic dn̄m. qm̄ liberauit
ih̄r̄l̄m ciuitatē suā. a cunctis t̄bulatio
nibus eius. dn̄s ds̄ n̄r. Beatus ero. si fue
rint reliquię seminis mei. ad uidendā cla
ritatē ih̄r̄l̄m. Portę ih̄r̄l̄m ex saphyro et
smaragdo edificabunt̄. et ex lapide p̄cioso
omnis circuitus murorū eius. Ex lapide
candido et mundo omnes platee eius ster
nentur. et p̄ uicos eī alleluia cantabit̄.
Benedictus dn̄s qui exaltauit eam. ut sit
regnū eī sup̄ eam in sc̄la sc̄lorum amen.
Et consummati sunt sermones tobin.
Et postea quā illuminat̄ ē uixit annis
quadraginta duob;. et uidit filios nepotū
suorū. Completis itaq; annis centū duode
cim. sepultus ē honorifice in niniue. Quin
quaginta namq; sex annorū oc̄lorum lu
men amisit. sexagenarius ū recepit. Re
liquū ū uitę suę in gaudio fuit. & cum
bono p̄fectu timoris dī p̄rexit in pace.
In hora autē mortis suę uocauit ad se to
biam filiū suū. et septē iuuenes filios eī
nepotes suos. dixitq; eis. Prope erit in
teritus niniue. Non enim excidet uer
bum dī. et fr̄es n̄ri qui dispsi sunt a ter
ra isr̄l̄ reuertentur ad eā. Omis aut̄ deser
ta ... eī replebitur. et dom̄ dī que in ea
incensa ē iterū reedificabit̄. ibiq; reuer
tentur oṁs timentes dn̄m. et relinquent

gentes ydola sua. et uenient in ih̄r̄l̄m. et in
habitabunt eam. & gaudebunt in ea oṁs
reges terrę. adorantes regem isr̄l̄. Audite
ḡ filii mei patrē urm̄. Seruite dn̄o in ueri
tate et inquirite ut faciatis quę sunt pla
cita illi. et filiis urīs mandate ut faciant
iusticias et elemosinas. ut sint memores
dī et benedicant dn̄m in omni tempore
in ueritate & in tota uirtute sua. Nunc ḡ
filii audite me et nolite manere hic. sed
quacumq; die sepelieritis matrem urām
circa me in uno sepulchro. ex eo dirigite
gressus urōs ut exeatis hinc. Video enim.
quia iniquitas eius finē dabit ei. .XIII.
Factum ē autē post obitū tobi. et uxoris
eius. tobias abscessit ex niniue cū uxore sua
et filiis. et filiorū filiis. et reuersus ē ad soce
ros suos. inuenitq; eos incolumes in senectu
te bona. et curam eorū gessit. et ipse clausit
oculos eorū. et omnē hereditatē domus
raguelis p̄cepit. uiditq; quintā generatio
nem filios filiorū suorū. et completis annis
nonaginta et nouē in timore dn̄i cum
gaudio. sepelierunt eū oṁs cognatio eī.
& omnis generatio eius; In bona uita. et in
sc̄ā conuersatione p̄mansit. ita ut accep
t᷑ esset tam deo quā hominib;. et cun
ctis habitantibus terrę. Explicit liber
TOBIE. Incipit p̄fatio beati Iheronimi
p̄bri in librū Iudith.

APUD hebreos liber
iudith inter agioḡ
pha legitur. cuius
auctoritas ad ro
boranda illa quę in contentione ueniunt
minus idonea iudicat̄. Chaldeo tamen
sermone conscriptus. inter hystorias com
putatur; Sꝫ quia hunc librū synodꝰ nice
na in numero sc̄arum scripturarū legit̄
computasse. acquieui postulationi urę

immo exactioni: et sepositis occupationibus quibus
vehementer artabar: huic unam lucubrati
unculam dedi, magis sensum e sensu quam
ex verbo verbum transferens. Multorum codicum
varietatem vitiosissimam amputavi; sola ea
quae intelligentia integra in verbis chaldeis
invenire potui latinis expressi. Accipite
iudith viduam castitatis exemplum, et trium
phali laude perpetuis eam preconiis declarate.
Hanc enim non solum feminis, sed et viris imita
bilem dedit; qui castitatis eius remunerator
virtutem talem tribuit, ut invictum omnibus
hominibus vinceret, et insuperabilem superaret.

Explicit prologus. Incipit liber IUDITH.

ARFAXAT itaque rex medorum subiu
gaverat multas gen
I tes imperio suo, et ipse
aedificavit civitatem
potentissimam, quam
appellavit egba
thanis. Ex lapi
dibus quadratis et sectis fecit muros eius
in altitudinem cubitorum septuaginta, et in
latitudine cubitorum triginta. Turres vero eius
posuit in altitudinem cubitorum centum;
per quadrum vero earum latus utrumque viceno
rum pedum spatio tendebatur. Posuitque
portas eius in altitudine turrium, et glo
riabatur quasi potens in potentia exercitus
II sui, et in gloria quadrigarum suarum. An
no igitur duodecimo regni sui nabuchodono
sor rex assyriorum qui regnabat in ninive
civitate magna, pugnavit contra ar
faxat, et optinuit eum in campo magno
qui appellatur ragau circa eufraten et
tygrin et iadasan, in campo erioch regis
elycorum. Tunc exaltatum est regnum na
buchodonosor, et cor eius elevatum est, et misit
ad omnes qui habitabant in cilicia et

damasco et lybano, et ad gentes quae sunt
in carmelo et cedar, et inhabitantes ga
lyleam in campo magno esdrelon, et ad
omnes qui erant in samaria, et trans flu
men iordanem usque ad iherusalem, et omnem ter
ram iesse quousque perveniatur ad montes
ethiopiae. Ad hos omnes misit nuntios na
buchodonosor rex assyriorum. Qui omnes uno
animo contradixerunt, et remiserunt eos
III vacuos, ac sine honore abiecerunt. Tunc
indignatus est nabuchodonosor rex adversus om
nem terram illam, et iuravit per regnum et thro
num suum quod defenderet se de omnibus.
Anno tertiodecimo nabuchodonosor regis,
vicesima et secunda die mensis primi, factum
est verbum in domo nabuchodonosor regis
assyriorum ut defenderet se. Vocavitque
omnes maiores omnesque duces bellatores su
os, et habuit cum eis mysterium consilii
sui, dixitque cogitationem suam in eo esse ut
omnem terram suo subiugaret imperio. Quod
dictum cum placuisset omnibus, vocavit
nabuchodonosor rex holofernem principem
militiae suae, et dixit ei: Egredere adver
sum omne regnum occidentis, et contra
eos praecipue qui contempserunt imperium meum.
Non parcet oculus tuus ulli regno, omnemque
IIII urbem munitam subiugabis mihi. Tunc
holofernes vocavit duces et magistratus vir
tutis assyriorum, et dinumeravit viros in expe
ditionem sicut praecepit ei rex, centum viginti
milia peditum pugnatorum, et equites et
sagittarios duodecim milia. Omnemque ex
peditionem suam fecit praeire in multitudi
ne innumerabilium camelorum cum his quae
exercitibus sufficerent copiose, boumque quoque
armenta gregesque ovium quorum non erat nu
merus. Frumentum ex omni syria in transitu
suo parari constituit. Aurum vero et ar
gentum de domo regis assumpsit mul

tum nimis. et profectus est ipse et omnis ex
ercitus cum quadrigis et equitibus et sa
gittariis. qui cooperuerunt faciem terrę sic
locustę. Cumque pertransisset fines assyri V
orum. uenit ad magnos montes ange. qui
sunt a sinistro cilicię. ascenditque omnia
castella eorum et optinuit omnem munitionem.
Effregit autem ciuitatem opinatissimam me
lothi. predauitque omnes filios tharsis. et fi
lios isrl qui erant contra faciem deserti. et
ad austrum terrę celleon. Et transiuit eufra
ten et uenit in mesopotamiam. et fregit
omnes ciuitates excelsas quę erant ibi. a
torrente mambre usque quo peruenitur ad
mare. et occupauit terminos eius a cilicia
usque ad fines iafeth. qui sunt ad austrum.
abduxitque omnes filios madyan. ac predauit
omnem locupletationem eorum. omnesque resisten
tes sibi occidit in ore gladii. Et post VI
hec descendit in campos damasci in diebus
messis. et succendit omnia sata. omnesque ar
bores ac uineas fecit incidi. et cecidit timor
illius super omnes inhabitantes terram. Tunc
miserunt legatos suos uniuersarum urbium
et prouinciarum reges et principes. syrię scilicet
ac mesopotamię. et syrię sobal. et lybię.
atque cilicię. qui uenientes ad holofernem
dixerunt. Desinat indignatio tua circa
nos. Melius est enim ut uiuentes seruiamus
nabuchodonosor regi magno et subditi
simus tibi. quam morientes cum interitu nostro.
ipsi seruitutis nostrę damna patiamur. Om
nis ciuitas nostra. omnisque possessio. omnes colles
et montes et campi. armenta boum. greges
ouium caprarumque. equorum camelorumque. et
uniuersę facultates nostrę atque familię in con
spectu tuo sunt. sint omnia sub lege tua.
Nos etiam et filii nostri serui tui sumus. Ve
ni nobis pacificus dominus. et utere seruitio
nostro sicut placuerit tibi. Tunc descen VII
dit de montibus cum equitibus in uirtute
magna. et optinuit omnem ciuitatem. et om
nem inhabitantem terram. De uniuersis autem
urbibus. assumpsit sibi auxiliarios uiros
fortes et electos ad bellum. Tantusque metus
prouinciis illis incubuit. ut uniuersarum
urbium habitatores. principes et honorati
simul cum populis exirent in obuiam ueni
enti. excipientes eum cum coronis et lam
padibus. ducentes choros in tybiis et tympa
nis. Nec ista tamen facientes. ferocitatem
eius pectoris mitigare potuerunt. Nam et
ciuitates eorum destruxit. et lucos eorum exci
dit. Preceperat enim illi nabuchodonosor
rex ut omnes deos terrę exterminaret. uidelicet
ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus.
quę potuissent holofernis potentia sub
iugari. Pertransiens autem syriam sobal. et
omnem appamiam omnemque mesopotamiam. ue
nit ad idumeos in terra gabaa. accepitque
ciuitates eorum. et sedit ibi per triginta dies.
In quibus diebus adunari precepit uniuersum
exercitum uirtutis suę. Tunc audientes VIII
hec filii isrl qui habitabant terram iuda.
timuerunt ualde a facie eius. Tremor
etiam et horror inuasit sensus eorum. ne hoc
faceret ierusalem et templo domini. quod fecerat
ceteris ciuitatibus et templis earum. Et mise
runt in omnem samariam per circuitum usque ieri
cho. et preoccupauerunt omnes uertices mon
tium. et muris circumdederunt uicos su
os. et congregauerunt frumenta in prepara
tionem pugnę. Sacerdos etiam eliachim scrip
sit ad uniuersos qui erant contra esdrelon.
quę est contra faciem campi magni iuxta
dothaym. et uniuersis per quos transitus
esse poterat. ut optinerent ascensus mon
tium per quos uia esse poterat ad ierusalem.
ut illic custodirent. ubi angustum iter esse
poterat inter montes. Et fecerunt filii

isrł. secdm̄ quod constituerat eis sacerdos
T dn̄i eliachym. Et clamauit omnis pplš
ad dn̄m instantia magna. et humiliaue
runt animas suas in ieiuniis. ipsi et mu
lieres illoꝝ. et induerunt se sacerdotes ci
liciis. et infantes ꝓstrauerunt contra faciē
templi dn̄i. et altare dn̄i operuerunt cilicio.
et clamauerunt ad dn̄m isrł unanimiter.
ne darentur in pdam infantes eoꝝ. et
uxores eoꝝ in diuisionē. et ciuitates eoꝝ
in exterminiū. et scā eoꝝ in pollutionib;.
Tunc eliachim sacerdos dn̄i magnꝰ circu
iuit omnē isrł. allocutusq; ē eos dicens.
Scitote qm̄ exaudiuit dn̄s p̄ces uras. si
manentes pmanseritis in ieiuniis et ora
tionib; in conspectu dn̄i. Memores estote
moysi serui dn̄i. qui amalech confidentē
in uirtute sua. et in potentia sua. et in exer
citu suo. et in clipeis suis. et in curtib; suis.
et in equitib; suis. non in ferro pugnando.
s; pcib; scīs orando deiecit. Sic erunt uni
uersi hostes isrł. si pseuerauerit in hoc
ope quod cepistis. Ad hanc g̊ exhortatio
nem eꝰ depcantes dn̄m. pmanebant in
conspectu dn̄i. ita ut etiam hi qui holo
causta offerebant dn̄o. pcincti ciliciis of
ferrent sacrificia dn̄o. et erat cinis sup
capita eoꝝ. et ex toto corde suo omnes
orabant dm̄. ut uisitaret pplm̄ suum
isrł. Nunciatumq; ē holoferni pncipi
militię assyrioꝝ. quod filii isrł ppararent
se ad resistendū. ac montiū itinera con
clusissent. et furore nimio exarsit iracun
dia magna. uocauitq; omīs principes mo
ab. et duces amon. et dixit eis. Dicite m̄
quis sit ppls iste qui montana obsidet.
aut quę et quales et quantę sint ciuita
tes eoꝝ. quę etiam sit uirtus eoꝝ. aut
quę sit multitudo eoꝝ. uel qui rex mili
tię illoꝝ. quare p̄ omnib; qui habitant
in oriente isti contempserunt et n̄ exierūt
obuiā nobis. ut susciperent nos cum pace.
Tunc achior dux omniū filioꝝ ammon
respondens ait. Si digneris audire dn̄e
mi. dicam ueritatē in conspectu tuo de
pplo isto qui in montanis habitat.
et n̄ egredietur uerbū falsum ex ore meo.
Populꝰ iste ex pgenie caldeorū est. Hic
pmum in mesopotamia habitauit. qm̄
noluerunt sequi dōs patrū suoꝝ q̄ erant
in terra chaldeoꝝ. Deserentes … cerimo
nias patrū suoꝝ que in multitudine
deoꝝ erant. unū dm̄ celi coluerunt. q̄
et p̄cepit eis ut exirent inde et habita
rent in charram. Cumq; cooperuisset om
nem terrā fames. descenderunt in egip
tum. illicq; p quadringentos annos sic
multiplicati sunt. ut dinumerari eoꝝ
n̄ possit exercitus. Cumq; grauasset
eos rex egipti atq; in edificationibꝰ urbi
um suaꝝ in luto et latere subiugaret eos.
clamauerunt ad dn̄m suum. et pcussit
totam t̄ram egipti plagis uariis. Cumq;
eiecissent eos a se egiptii et cessaret plaga
ab eis. et iterum uellent eos capere. et ad
suum seruitiū reuocare. fugientib; his dš
celi mare apuit. ita ut hinc inde aquę
quasi muri solidarentur. et isti pede sicco
fundū maris pambulando transirent.
In quo loco dum innumerabilis exercitꝰ
egiptioꝝ eos psequeret. ita aquis coop
tus est. ut n̄ remaneret uel unus qui fa
T ctum posteris nunciaret. Egressi se etiam
mare rubrū deserta synai montis occur
rerunt in quib; nūquā homo habitare
potuit uel filiꝰ hominis requieuit. Illic
fontes amari obdulcati sunt eis ad biben
dum. et p annos quadraginta annonā
de celo consequuti sunt. Ubicumq; ings
si sunt sine arcu et sagitta. et absq; scuto

et gladio ds eorum pro eis pugnauit et uicit.
& non fuit qui insultaret populo isti. nisi
quando recessit a cultura dni di sui. Quoci
enscumq; autem preter ipsum dnm suum alterum co
luerunt. dati sunt in predam et in gladium
& in obprobrium. Quocienscumq; autem penitu
erunt recessisse a cultura di sui. dedit eis
ds celi uirtutem resistendi. Denique chanane
um regem. et iebuseum. & ferezeum. et
etheum. & eueum. & amorreum. et omnes
potentes in esebon prostrauerunt. et terras
eorum & ciuitates eorum ipsi possederunt. et
usq; dum non peccassent in conspectu di sui. e
rant cum illis bona. Ds enim illorum odit
iniquitatem. Nam et ante hos annos cum
recessissent a uia quam dederat illis ds ut am
bularent in ea. exterminati sunt preliis
a multis nationib; et plurimi eorum capti
ui abducti sunt in terram non suam. Nuper
autem reuersi ad dnm dm suum ex dispersio
ne qua dispersi fuerant adunati sunt. et
ascenderunt montana hec omnia. et ite
rum possident ierlm ubi sunt sca eorum.
Nunc ergo mi dne perquire si est aliqua iniqui
tas eorum in conspectu di eorum. ascendamus
ad illos qm tradens tradet illos ds eorum
tibi. & subiugati erunt sub iugo poten
tie tue. Si autem non est offensio populi huius
coram deo suo non poterimus resistere illis.
qm dns ds illorum defendet illos. et erimus
in obprobrium uniuerse terre. Et factum
est cum cessasset loqui achior uerba hec.
irati sunt omnes magnates holofernis. &
cogitabant interficere eum dicentes ad
alterutrum. Quis iste est qui filios isrl posse
dicat resistere regi nabuchodonosor & ex
ercitib; eius. homines inermes. et sine
uirtute & sine peritia artis pugne. Ut
ergo agnoscat achior qm fallit nos ascen
demus in montana. et cum capti fuerint

potentes eorum. tunc cum eisdem gladio trans
uerberabit. ut sciat omnis gens qm na
buchodonosor ds terre est. et preter ipsum
alius non est. Factum est autem cum cessasset
loqui. indignatus holofernis uehementer
dixit ad achior. Qm prophetasti nobis dicens
quod gens isrl defendatur a deo suo. ut
ostendam tibi quia non est ds nisi nabuchodo
nosor. cum percusserimus eos omnes sicut ho
minem unum. tunc et ipse cum illis assyriorum
gladio interibis. et omnis isrl tecum perdi
tione disperiet. et probabis qm nabuchodo
nosor dns sit uniuerse terre. Tuncq; gla
dius militie mee transiet per latera tua.
et confixus cades inter uulneratos isrl.
& non respirabis ultra. donec extermineris
cum illis. Porro autem si prophetiam tuam
ueram existimas. non concidat uultus tuus.
& pallor qui faciem tuam obtinuit absce
dat a te. si uerba mea hec putas impleri
non posse. Ut autem noueris quia simul cum
illis hec experieris. ecce ex hac hora populo illorum
sociaberis. ut dum dignas mei gladii pe
nas exceperint. ipse simul ultioni subia
ceas. Tunc holofernis precepit seruis
suis ut comprehenderent achior et ducerent
eum in bethuliam. et traderent eum in manu
filiorum isrl. Et accipientes eum serui holofer
nis. profecti sunt per campestria. Sed cum ap
propinquassent ad montana. exierunt con
tra eos fundibularii. Illi autem diuertentes
a latere montis. ligauerunt achior ad
arborem manib; et pedibus. et sic uinc
tum de restib; dimiserunt eum. et reuer
si sunt ad dnm suum. Porro filii israel
descendentes de bethulia. uenerunt ad
eum. Quem soluentes duxerunt ad bethu
liam. atq; in medio populi illum statuentes.
percunctati sunt quid rerum esset. quod illum
uinctum assyrii reliquissent. In diebus

illis erant illic principes. ozias filius micha. de tribu symeon. et carmi. qui et gothoniel. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium. achior dixit omnia que locutus ipse fuerat ab holoferne interrogatus. et qualiter populus holofernis uoluisset propter hoc uerbum interficere eum. quemadmodum ipse holofernis iratus iusserit eum israelitis hac de causa tradi. ut dum uinceret filios israel. tunc etiam ipsum achior diuersis iubeat suppliciis interire. propter hoc quod dixisset deus celi defensor eorum est.

Cumque uniuersa achior exposuisset. omnis populus cecidit in faciem adorantes dominum. et communi lamentatione et fletu unanimes preces suas domino effuderunt dicentes. Domine deus celi et terre intuere superbiam illorum. et respice ad nostram humilitatem. et faciem sanctorum tuorum attende. et ostende quia non derelinquis presumentes de te. et presumentes de se. et de sua uirtute gloriantes humilias. Finito itaque fletu. et per totam diem populorum oratione completa. consolati sunt achior dicentes. Deus patrum nostrorum cuius tu uirtutem predicasti. ipse tibi hanc dabit uicissitudinem ut eorum magis tu interitum uideas. Cum uero dominus deus noster dederit seruis suis hanc libertatem. sit et tecum deus in medio nostri sicut placuerit tibi. ita ut cum tuis omnibus conuerseris. Tunc ozias finito concilio suscepit eum in domum suam. et fecit cenam magnam. et uocatis omnibus presbiteris. simul expleto ieiunio refecerunt. Postea uero conuocatus omnis populus per totam noctem intra ecclesiam orauerunt. petentes auxilium a deo israel. Holofernis autem altera die precepit exercitibus suis. ut ascenderent contra bethuliam. Erant autem pedites bellatorum centum uiginti milia. et equites uiginti duo milia. preter preparationes uirorum illorum quos occupauerat captiuitas. et abducti fuerant de prouinciis et urbibus uniuerse iuuentutis. Omnes pariter parauerunt se ad pugnam contra filios israel. et uenerunt per crepidinem montis usque ad apicem. qui respicit dothaim. a loco qui dicitur belma usque ad celmon. qui est contra esdrelon. Filii autem israel ut uiderunt multitudinem illorum. prostrauerunt se super terram. mittentes cinerem super capita sua. unanimes orantes. ut deus israel misericordiam suam ostenderet super populum suum. Et assumentes arma sua bellica. sederunt per loca que angusti itineris tramitem dirigunt inter montuosa. et erant custodientes ea tota die et nocte. Porro holofernis dum circuit per gyrum. repperit quod fons qui influebat aque ductum illorum a parte australi extra ciuitatem dirigeret. et incidi precepit aque ductum eorum. Erant tamen non longe a muris fontes. ex quibus furtim uidebantur haurire aquam. ad refocillandum potius quam ad potandum. Sed filii ammon et moab accesserunt ad holofernem dicentes. Filii israel non in lancea nec in sagitta confidunt. sed montes defendunt illos. et muniunt illos colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugne possis superare eos. pone custodes fontium ut non hauriant ex eis et sine gladio interficies eos. uel certe fatigati tradent ciuitatem suam. quam putant in montibus positam superari non posse. Et placuerunt uerba hec coram holoferne. et coram omnibus satellitibus eius. et constituit per girum centenarios per singulos fontes.

Cumque ista custodia per dies uiginti fuisset expleta. defecerunt cisterne et collectiones aquarum omnibus inhabitantibus bethuliam. ita ut non esset intra ciuitatem unde satiarentur uel una die. quoniam ad mensuram

dabat populus aqua cotidie. Tunc ad ozi
am congregati omnes uiri feminęq; iuuenes
& paruuli simul omnes una uoce dixerunt.
Iudicet ds inter nos et te qm fecisti in
nos mala nolens loqui pacifice cum
assyriis. et ppter hoc uendidit nos ds
in manib eorum. et ideo non e qui adiuuet. cum
psternamur ante oculos eorum in siti et
pditione magna. Et nunc congregate
uniuersos qui in ciuitate sunt. ut sponte
nos tradamus omnes populi holofernis.
Melius e enim ut captiui benedicamus do
minum uiuentes. quam moriamur et simus
obprobrium omni carni. cum uideamus uxores
nras et infantes nros mori ante oculos nros.
Contestamur hodie celum et terram. et dnm
patrum nrorum qui ulciscitur nos scdm peccata
nra. ut iam tradatis ciuitatem in manu mi
licię holofernis. et sit finis nr breuis in
ore gladii. qui longior efficitur in ariditate
sitis. Et cum hec dixissent. factus e fletus
et ululatus magnus in ecclia magna omnib;
et p multas horas una uoce clamauerunt
ad dnm dicentes. Peccauimus cum patrib
nris. iniuste egimus iniquitatem fecimus.
Tu quia pius es miserere nri. aut in tuo
flagello uindica iniquitates nras. & no
li tradere confitentes te populo qui ig
norat te. ut non dicant inter gentes ubi
e ds eorum. Et cum fatigati his clamorib
et his fletib lassati siluissent. exurgens
ozias infusus lacrimis dixit. Equo animo
estote frs. et hos quinq; dies expectemus
a dno misericordiam. forsitan enim indigna
tionem suam abscidet et dabit gloriam nomi
ni suo. Si autem transactis quinq; diebus
non uenerit adiutorium. faciemus hec uba
que locuti estis. Et factum e cum au
disset hec uerba iudith uidua quę erat
filia merari. filii idox. filii ioseph filii ozię

filii elai. filii iamnor. filii gedeon. filii rafoin
filii achitob. filii melchię. filii enan. filii na
thanię. filii salathiel. filii symeon. filii ru
ben. et uir eius fuit manasses qui mortuus
e in dieb; messis ordeaceę. Instabat enim
sup alligantes manipulos in campo. et uenit
estus sup caput eius et mortuus e in bethu
lia ciuitate sua. et sepultus e illic cum patri
b; suis. Erat autem iudith relicta eius uidua
iam annis tribus et mensib; sex. et in supi
orib; domus suę fecit sibi secretum cubiculum
in quo cum puellis suis clausa morabatur.
et habens sup lumbos suos cilicium ieiu
nabat omnib; dieb; uitę suę. preter sabba
ta. et neomenias. et festa domus isrl.
Erat autem eleganti aspectu nimis. cui
uir suus reliquerat diuicias multas et fa
miliam copiosam. ac possessiones armentis
boum. et gregib; ouium plenas. Et erat hec
in omnib; famosissima. qm timebat dnm
ualde. nec erat qui loqueretur de illa uerbum
malum. Hec itaq; cum audisset qm ozias
pmisisset quod transacto quinto die tra
deret ciuitatem. misit ad presbiteros chabri
et carmin. et uenerunt ad illam. et dixit
illis. Quod e hoc uerbum in quo consen
sit ozias ut tradat ciuitatem assyriis. si
infra quinq; dies non uenerit nobis adiu
torium. et qui estis uos. qui temptatis
deum. Non est iste sermo qui misericordiam
puocet. s; potius qui iram excitet. et fu
rorem accendat. Posuistis uos tempus
miserationis dni. et in arbitrium urm
diem constituistis ei. Sed quia dns patiens
e. in hoc ipso peniteamus. et indulgentiam
eius lacrimis postulemus. Non enim quasi
homo ds sic comminabitur. neq; sic filius ho
minis ad iracundiam inflammabitur. Et
ideo humiliemus illi animas nras. et
in spu constituti humiliato. seruientes

illi dicamus flentes domino. ut secundum volunta
tem suam sic faciat nobiscum misericordiam
suam. ut sicut conturbatum est cor nostrum
in superbia eorum ita etiam de nostra humilitate
gloriemur. quoniam non secuti sumus peccata patrum
nostrorum qui dereliquerunt deum suum. et ado
rauerunt deos alienos. pro scelere quo dati
sunt in gladium et in rapinam et in confusio
nem inimicis suis. Nos autem alterum deum
nescimus preter ipsum; expectemus humiles
consolationem eius. et exquiret sanguinem
nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum.
et humiliabit omnes gentes quecumque insur
gunt contra nos. et faciet illas sine ho
nore dominus deus noster. Et nunc fratres. quoniam uos qui
estis presbiteri in populo dei ex uobis pendet ani
ma illorum. ad eloquium uestrum corda illorum eri
gite. ut memores sint quia temptati sunt
patres nostri ut probarentur si uere colerent
deum suum. Memores esse debent quomodo
pater noster abraham temptatus est. et per
multas tribulationes probatus amicus
dei effectus est. Sic ysaac. sic iacob. sic moy
ses. et omnes qui placuerunt deo per multas
tribulationes transierunt fideles. Illi
autem qui temptationes non susceperunt
cum timore domini et patientia sua. et inp
perium murmurationis sue contra dominum
protulerunt. exterminati sunt ab extermi
natore. et a serpentibus perierunt. Et nos
ergo non ulciscamur nos pro his que patimur.
sed reputantes peccatis nostris hec ipsa mi
nora esse supplicia. flagella domini quasi ser
ui qui corripimur ad emendationem non ad
perditionem nostram euenisse credamus. Et
dixerunt illi ozias et presbiteri. Omnia
que locuta es uera sunt. et non est in ser
monibus tuis ulla reprehensio. Nunc ergo o
ra pro nobis. quoniam mulier sancta es et times
deum. Et dixit illis iudith. Sicut quod loqui

potui dei esse cognoscitis. ita quod facere dis
posui probate si ex deo est. et orate ut firmum
faciat consilium meum deus. Stabitis uos ad
portam nocte ista. et ego exeam cum abra
mea. et orate ut sicut dixistis in diebus quinque
respiciat dominus populum suum israel. Vos autem nolo
ut scrutemini actum meum. et usque dum re
nunciem uobis. nichil aliud fiat nisi oratio
pro me ad dominum deum nostrum. Et dixit ad eam
ozias princeps iude. Vade in pace. dominus sit
tecum in ultione inimicorum nostrorum. Et reuer
tentes abierunt. Quibus abscedentibus. iudith
ingressa est oratorium suum. et induens se cili
cio posuit cinerem super caput suum. et prester
nens se domino clamauit ad dominum dicens. Domine
deus patris mei symeon. qui dedisti illi gladi
um in defensione alienigenarum. qui uiola
tores extiterunt in coinquinatione sua. et de
nudauerunt femur uirginis in confusio
nem. et dedisti mulieres illorum in predam et filias
eorum in captiuitatem. et omnem predam in diui
sionem seruis tuis qui zelauerunt zelum tuum.
subueni queso te domine deus meus michi uidue.
Tu enim fecisti priora. et illa post illa co
gitasti. et hoc factum est quod ipse uoluisti.
Omnes enim uie tue parate sunt. et tua
iudicia in prouidentia tua posuisti. Respice
castra assyriorum nunc. sicut tunc castra ui
dere egyptiorum dignatus es. quando post
seruos tuos armati currebant. confidentes
in quadrigis et in equitatu suo. et in mul
titudine bellatorum; sed aspexisti super castra
eorum et tenebre fatigauerunt eos. tenuit
pedes eorum abyssus. et aque operuerunt eos.
Sic fiant et isti domine qui confidunt in mul
titudine sua et in curribus suis. et in contis
et in sagittis suis et in lanceis gloriantur. et
nesciunt quia tu ipse es deus noster qui conteris bella ab
initio et dominus nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut
ab initio. et allide uirtutem eorum in uirtute tua.
Cadat uirtus eorum in iracundia

tua/ qui p̄mittunt se uiolare sc̄a tua. et pol
luere tabernaculū nominis tui. et deicere
gladio suo cornu altaris tui. Fac dn̄e ut
gladio ꝓprio eius sup̄bia amputet̄/ capiatur
laqueo oculoꝝ suoꝝ in me/ et percuties eum
ex labiis caritatis meę. Da m̄ in animo con
stantiā. ut contempnā illū/ et uirtutem
ut euertā illū. Erit enim memoriale no
minis tui/ cum man⁹ feminę deiecerit eū
Non enim in multitudine ē uirtus tua dn̄e.
neq; in equoꝝ uirib; uoluntas tua. nec su
perbi ab initio placuerunt tibi/ s; humili
um et mansuetoꝝ t̄ semp̄ placuit dep̄
catio. Dś celoꝝ creator aquarū & dn̄s toti⁹
creaturę/ exaudi me miseram dep̄cantē.
et de tua misericordia presumentē. Memento
dn̄e testamenti tui. et da uerbū in ore meo.
et in corde meo consiliū corrobora. ut dom⁹
tua ĩ tua sc̄ificatiōe p̄maneat/ et om̄s gentes
agnoscant quia tu es dś. et n̄ est alius pre
ter te. Factum ē autē cū cessasset clamare ·I·
ad dn̄m. surrexit de loco quo iacuerat p̄
strata dn̄o. uocauitq; abram suā. et descen
dens in domū suā abstulit a se ciliciū. et
exuit se uestimentis uiduitatis suę. et
lauit corp⁹ suū. et unxit se mirto optimo.
et discriminauit crinē capitis sui. et in
posuit mitrā sup̄ caput suū. et induit
se uestimentis iocunditatis suę. induit
q; sandalia pedib; suis. assumpsitq; dex
traliola et lilia. & inaures. et anulos/ et
omnib; ornamentis suis ornauit se. Cui
etiā dn̄s contulit splendorē q̄m omnis
ista compositio n̄ ex libidine sed ex uirtute
pendebat/ et ideo dn̄s hanc in illā pul
chritudinē ampliauit. ut incomparabi
li decore omniū oclis appareret. Imposuit ·II·
itaq; abrę suę ascopam uini. et uas olei.
et polentā. et lapates. et panes et caseū/
& p̄fecta ē. Cumq; uenisset ad portas ciui

tatis/ inuenerunt expectantē oziam et
p̄b̄ros ciuitatis. Qui cum uidissent eam
stupentes mirati sunt nimis pulchritu
dinē eius/ nichil tam̄ interrogantes eam
dimiserunt transire dicentes. Dś patrū
nr̄oꝝ det tibi grām. et omne consiliū tui
cordis sua uirtute corroboret. et glietur
sup̄ te ierl̄m/ et sit nom̄ tuum in nume
ro sc̄oꝝum et iustoꝝ. Et dixerunt hi qui
illic erant om̄s una uoce; fiat fiat. Iudith
ū orans dn̄m. transiuit p̄ portas ipsa et
abra ei⁹. Factum ē autē cum descenderet ·III·
montē circa ortū diei. occurrerunt ei ex
ploratores assirioꝝ/ et tenuerunt eam
dicentes. Vnde uenis/ aut quo uadis?
Que respondit. Filia sum hebreorū/ ideo
ego fugi a facie eoꝝ. q̄m futurū agnoui q̄d
detur uob̄ in depredationē p̄ eo quod con
tempnentes uos noluerunt ultro tradere
seipsos. ut inuenirent misericordiam in conspe
ctu ur̄o. Hac de causa cogitaui mecū dicēs.
Vadam ad faciē p̄ncipis holofernis. ut indi
cem illi secreta illoꝝ et ostendā illi quo ad
itu possit optinere eos/ ita ut n̄ cadat un⁹
uir de exercitu eius. Et cum audissent ·I·
uiri illi uerba ei⁹ considerabant faciē eius/
et erat in oclis eoꝝ stupor q̄m mirabant̄
pulchritudinē eius nimis. Et dixerunt ad eā.
Conseruasti animā tuā/ eo quod tale reppe
risti consiliū. ut descenderes ad dn̄m nr̄m.
Hoc autē scias. q̄m cum steteris in cōspectu
ei⁹ bene t̄ faciet/ et eris gratissima in corde
ei⁹. Duxeruntq; illam ad tabnaclm̄ holo
fernis/ et nunciantes eā. Cumq; intrasset
ante faciē eius/ statim captus ē in suis
oculis holofernis. Dixeruntq; ad eū satel
lites ei⁹. Quis contempnit p̄plm̄ hebreoꝝ q̄
tam decoras mulieres habent/ ut n̄ p̄ his
merito pugnare contra eos debeamus?
Videns itaq; holofernē iudith sedentem ·II·

in conopeo quod erat ex purpura et auro
et smaragdo et lapidibus preciosis intextum.
Et cum in faciem eius intendisset. adorauit
eum prosternens se super terram. et leuauerunt illam
serui holofernis iubente domino suo. Tunc ho
lofernis dixit ei. Equo animo esto. et noli pa
uere in corde tuo. quoniam ego numquam nocui
uirum. qui uoluit seruire nabuchodonosor
regi. Populus autem tuus si non contempsisset
me. non leuassem lanceam meam super illum. Nunc
autem dic mihi qua ex causa recessisti ab illis.
III Et placuit tibi ut uenisses ad nos. Et dixit
iudith. Sume uerba ancille tue. quoniam si secu
tus fueris uerba ancille tue. perfectam rem
faciet dominus tecum. Viuit enim nabucho
donosor rex terre. et uiuit uirtus eius que
est in te ad correptionem omnium animarum er
rantium. quoniam non solum homines seruient illi per
te. sed et bestie agri obtemperant illi. Nun
ciatur enim industria animi tui uniuersis
gentibus. et indicatum est omni seculo quoniam tu solus
bonus et potens es in omni regno eius. et dis
ciplina tua omnibus prouinciis predicatur. Nec
hoc latet quod locutus est achior. nec illud ig
noratur quod ei iusseris euenire. Constat
enim deum nostrum sic peccatis offensum. ut
mandauerit per prophetas suos ad populum.
T quod tradat eum pro peccatis suis. Et quoniam sci
unt se offendisse deum suum filii israel. tremor
tuus super ipsos est. insuper etiam fames inuasit
eos. et ab ariditate aque iam inter mortuos
computantur. Denique hoc ordinant ut inter
ficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant.
Et sancta domini sui que precepit deus non contingi in
frumento uino et oleo hec cogitauerunt
impendere. et uolunt consumere. que
nec manibus deberent contingere. Ergo quoniam
hec faciunt. certum est quod in perditione da
buntur. Quod ego ancilla tua agnoscens fugi
ab illis. et misit me dominus hec ipsa nuntiare
tibi. Ego enim ancilla tua deum colo etiam
nunc apud te. Et exiet ancilla tua et orabo
deum. et dicet mihi quando eis reddat peccatum
suum. et ueniens nuntiabo tibi. ita ut addu
cam te per mediam iherusalem. et habebis omnem
populum israel. sicut oues quibus non est pastor.
et non latrabit uel unus contra te. quoniam hec
mihi dicta sunt per prouidentiam dei. Et quoniam ira
tus est illis deus. hoc ipsa missa sum nuntiare
tibi. Placuerunt autem omnia uerba hec co
ram holoferne et coram pueris eius. et mira
bantur ad sapientiam eius. et dicebant
alter ad alterum. Non est talis mulier super
terram. in aspectu in pulchritudine et in
sensu uerborum. Et dixit ad illam holofernis.
Bene fecit deus qui misit te ante populum. ut
des illum tu in manibus nostris. Et quoniam bona est
promissio tua. si fecerit mihi hoc deus tuus. erit
et deus meus. et tu in domo nabuchodonosor
magna eris. et nomen tuum nominabitur
in uniuersa terra. Tunc iussit eam introire u
bi reposita erant thesauri eius. et iussit il
lic manere eam. et constituit quid daretur
illi de conuiuio suo. Cui respondit iudith
et dixit. Nunc non potero manducare ex
his que mihi precipis tribui. ne ueniat super
me offensio. Ex his autem que mihi detuli man
ducabo. Cui holofernis ait. Si defecerint
tibi ista que tecum detulisti. quid faciemus
tibi. Et dixit iudith. Viuit anima tua
domine meus. quoniam non expendet omnia hec ancil
la tua. donec faciat deus in manu mea
hec que cogitaui. Et induxerunt illam ser
ui eius in tabernaculum quo preceperat. Et pe
ciit dum introiret ut daretur ei copia noctu
et ante lucem egrediendi foras ad orationem
et deprecandi dominum. Et precepit cubiculariis suis
ut sicut placeret illi exiret et introiret ad
orandum deum suum per triduum. Et exibat noctibus
in ualle betulie. et baptizabat se in

fontē aque. Et ut ascendebat orabat dūm
deum isrt. ut dirigeret uiā eius ad liberatio
ne ppli sui. et introiens munda manebat
in tabernaclō. usq; dum acciperet escam suam
in uespum. Et factum ē quarto die holo ·I·
fernis fecit cenam seruis suis. et dixit ad
uagao eunuchū. Vade et suade hebream il
lam. ut sponte consentiat habitare mecū.
fedum ē enim apud assyrios. si femina irri
deat uirū agendo. ut immunis transeat
ab eo. Tunc introiuit uagao ad iudith et
dixit. Non uereatur bona puella introire ad
dnm̄ meū. ut honorificetur ante faciem eius.
et manducet cum eo et bibat uinū in io
cunditate. Cui iudith respondit. Que ego
sum. ut contradicam dnō meo. Omne qd
erit ante oculos eius bonū et optimū. faci
am. Quicquid autē illi placuerit. hoc m̄
erit optimū omnibus diebus uite mee. Et ·II·
surrexit et ornauit se uestimentis suis. et
ingressa stetit ante faciē eius. Cor autē ho
losfernis concussum ē. erat enim ardens
in concupiscentia eius. Et dixit ad eam holo
fernis. Bibe nunc et accumbe in iocundi
tate. qm̄ grām inuenisti coram me. Et di
xit iudith. Bibam dnē. qm̄ magnificata
ē anima mea hodie. p omnibus diebus meis.
Et accepit et manducauit et bibit coram
ipso. ea que parauerat illi ancilla eius. Et io
cundus factus ē holofernis ad illā. bibitq;
uinū multū nimis quantū nūquā biberat
in uita sua. Vt autē sero factum ē. festina
uerunt serui illius ad hospicia sua. et conclu
sit uagao ostia cubiculi et abiit. Erat ·III·
autē omnes fatigati a uino. eratq; iudith
sola in cubiculo. Porro holofernis iacebat
in lecto. nimia ebrietate sopitus. Dixitq;
iudith puelle sue. ut staret foras ante cu
biculū et obseruaret. Stetitq; iudith an
te lectum. orans cum lacrimis et labiorum

motum silentio dicens. Confirma me dnē
ds isrt. et respice in hac hora ad opa manuū
mearū. ut sicut pmisisti ihertm ciuitatē
tuā erigas. et hoc quod credens p te posse
fieri cogitaui pficiam. Et cum hec dixisset
accessit ad columnā que erat ad caput lec
tuli eius. et pugionē eius qui in ea ligatus
pendebat exsoluit. Cumq; euaginasset il
lū. apphendit comā capitis eius et ait.
Confirma me dnē ds in hac hora. Et pcus
sit bis in ceruicē eius et abscidit caput eius.
et abstulit conopeū eius a columnis. et
euoluit corpus eius truncū. Et post pus ·I·
illum exiuit et tradidit caput holofernis
ancille sue. et iussit ut mitteret illud in
peram suā. Et exierunt due secdm consue
tudinē suam quasi ad orationē. et transie
runt castra. et girantes uallem uenerunt
ad portam ciuitatis. Et dixit iudith a lon
ge custodibus murorū. Aperite portas. qm̄
nobiscum ē ds qui fecit uirtutē in isrt. Et
factum ē cum audissent uiri uocē eius uo
cauerunt pbros ciuitatis. et concurrerunt
ad eam omnes a minimo usq; ad maximū.
qm̄ sperauerunt eam iam nō ee uenturā.
Et accendentes luminaria. congirauerunt
circa eam uniuersi. Illa autē ascendens ·II·
in eminentiori loco. iussit fieri silentiū.
Cumq; omnes tacuissent. dixit iudith. Lau
date dnm̄ dm̄ nrm̄ qui nō deseruit spe
rantes in se. et in me ancilla sua adimple
uit misericdiam suam quā pmisit domui
isrt. et interfecit in manu mea hostē ppli
sui in hac nocte. Et pferens de pera caput
holofernis. ostendit illis dicens. Ecce caput
holofernis principis militie assyriorum. et
ecce conopeum illius in quo recumbebat in
ebrietate sua. ubi et p manū femine pcus
sit illū dns ds nr. Viuit autē ipse dns. ·III·
qm̄ custodiuit me angls eius. et hinc euntē

et ibi commorantē. & inde huc reuertentē.
& n̄ pmisit me dn̄s ancillam suā coinqui
nari. sed sine pollutione peccati reuocauit
me uobis gaudentē in uictoria sua. in eua
sione mea. in liberatione u̅ra. Confitemini
illi omnes qm̄ bon⁹. qm̄ in sclm̄ misericordia ei⁹.
Vniuersi autē adorantes dn̄m. dixerunt
ad eam. Benedixit te dn̄s in uirtute sua.
quia p te ad nichilū redegit inimicos n̄ros.
Porro ozias princeps ppl̄i isrl̄ dixit ad eā.
Benedicta es tu filia a dn̄o dō excelso. p̄ omnib⁹
mulierib; sup terra. Benedictus dn̄s qui
creauit celū et terrā. qui te direxit in uul
nera capitis principis inimicoꝝ n̄roꝝ.
quia hodie nom̄ tuū ita magnificauit.
ut n̄ recedat laus tua de ore hominū qui
memores fuerint uirtutis dn̄i in eternū.
p quib; n̄ pepercisti anime tue pp̄ter angu
stias et tribulationē generis tui. s; subue
nisti ruine ante conspectū di n̄ri. Et dixit
omnis ppl̄s. fiat fiat. Porro achior uocat⁹
uenit. & dixit ei iudith. Ds̄ isrl̄ cui tu testi
moniū dedisti. quod ulciscat̄ de inimicis
suis. ipse caput omniū incredulorꝝ inci
dit in hac nocte in manu mea. Vt pbes
quia ita ē. ecce caput holofernis qui cō
temptu supbie sue dm̄ isrl̄ contempsit.
et tibi interitum minabatur dicens. Cum
captus fuerit ppl̄s isrl̄. gladio pforari p̄cipiā
latera tua. Videns autē achior caput holofer
nis. angustiatus p̄ pauore cecidit in faciē
suā sup terram. & estuauit anima eius.
Postea u̅o quā resumpto sp̄u recreatus ē. pci
dit ad pedes ei⁹ et adorauit eam et dixit.
Benedicta tu dō tuo in omni tabernaclo
iacob. qm̄ in omni gente que audierit no
men tuū magnificabit̄ ds̄ isrl̄ sup te. Di
xit autē iudith ad omnē ppl̄m. Audite
me fr̄es. Suspendite caput hoc sup mu
ros n̄ros. et erit cum exierit sol accipi
at unusquisq; arma sua. & exite cum impetu.
n̄ ut descendatis deorsum. sed quasi impe
tum facientes. Tunc exploratores necesse
erit ut fugiant ad p̄ncipē suū excitandum
ad pugnā. Cumq; duces eoꝝ cucurrerint ad
tabernaculū holofernis et inuenerint eū
truncū in suo sanguine uolutatū. decidet
sup eos timor. Cumq; cognoueritis fugere
illos. ite post illos securi. qm̄ dn̄s conteret
eos sub pedib; u̅ris. Tunc achior uidens
uirtutē q̄ fecit ds̄ israel. relicto gentilitatis
ritu credidit dō & circumcidit carnē pre
putij sui. et appositus ē ad ppl̄m isrl̄ &
omnis successio ei⁹ usq; in hodiernū diem.
Mox autē ut ortus ē dies suspenderunt sup
muros caput holofernis. accepitq; unus
quisq; uir arma sua. et egressi sunt cum
grandi strepitu et ululatu. Quod uidentes
exploratores. ad tabernaculū cucurrerunt.
Porro hi qui in tabernaculo erāt uenientes
et ante ingressum cubiculi pstrepentes. ex
citandi gr̄a inquietudinē arte moliebant̄.
ut n̄ ab excitantib; s; a sonantib; holofer
nis euigilaret. Nullus enim audebat cu
biculū uirtutis assyrioꝝ pulsando aut
intrando aperire. Sed cum uenissent du
ces eius & tribuni. et uniuersi maiores ex
ercitus assyrioꝝ. dixerunt cubicularijs.
Intrate et excitate illū. qm̄ egressi mures
de cauernis suis ausi sunt puocare nos ad
p̄lium. Tunc ingress⁹ vagao cubiculum
ei⁹ stetit ante cortinam et plausum fecit
manib; suis. suspicabat̄ enim illū cum iu
dith dormire. Sed cum nullū motū iacen
tis sensu aurium caperet. accessit pximans
ad cortinā. et eleuans eā. uidensq; cadauer
absq; capite holofernis in suo sanguine
tabefactū iacere sup terram. exclamauit
uoce magna cum fletu. et scidit uestimēta
sua. Et ingressus tabernaculū iudith n̄

inuenit eam. et exiluit foras ad populũ
et dixit. Una mulier hebrea fecit confu
sionẽ in domo regis nabuchodonosor. Ec
ce enim holofernis iacet in terra. et caput
ipsius ñ est in illo. Quod cum audissent
principes uirtutis assyriorum. sciderunt omñs
uestimenta sua. & intolerabilis timor et
tremor cecidit sup eos. et turbati sunt ani
mi eorum ualde. et factus ẽ clamor incom
parabilis in media castra eorum. Cumq;
omnis exercitus decollatũ holofernem
audisset. fugit mens et consiliũ ab eis.
& solo tremore et metu agitati fuge p̃
sidium sumunt. ita ut nullus loquere
tur cum proximo suo. s; inclinato capite re
lictis omnib; eua sere hebreos. quos arma
tos uenire sup se audierant. fugientes per
uias camporum et semitas colliũ. Videntes
itaq; filij isrl̃ fugientes illos. descenderũt
clangentes tubis et ululantes pt̃
illos. & qm̃ assyrij ñ adunati in fugam
ibant p̃cipites. filij autẽ isrl̃ uno agmi
ne psequentes. debilitabant omñs quos
inuenire potuissent. Misitq; ozias nun
cios p omnes ciuitates et regiones israel.
Omnis itaq; regio. omnisq; urbs electã
iuuentutẽ misit armatam post eos. et
psequuti sunt eos in ore gladij quousq;
puenirent ad extremitatẽ finiũ sua
rum. Reliqui autẽ qui erant in betulia
ingressi sunt castra assyriorum. et predam
quã fugientes assyrij reliquerant ab
stulerunt. et onustati sunt ualde. Hi
ũo qui uictores reuersi sunt ad betuliã
omnia queq; erant illorũ abstulerunt
secum. ita ut ñ esset numerus in pe
corib; in iumentis. et uniuersis mobili
bus eorum. ut a minimo usq; ad magnũ
omñs diuites fierent de p̃dationib; eorum.
Joachim autẽ summ; pontifex de ihe
rusalem uenit in betuliã cum uniuersis
pbr̃is suis. ut uideret iudith. Que cum
exisset ad illũ. benedixerunt illam omnes
una uoce dicentes. Tu glĩa ihrl̃m. tu letitia
isrl̃. tu honorificentia populi nr̃i quia fe
cisti uiriliter. et confortatũ ẽ cor tuũ. eo qd
castitatem amaueris. et post uirũ tuum
alterum nescieris. Ideo et manus domini
confortauit te. et ideo eris benedicta in
eternum. Et dixit omnis pplś; fiat fiat.
P dies autẽ triginta. uix collecta sunt spo
lia assyriorũ a populo isrl̃. Porro autem
uniuersa que holofernis peculiaria fuisse
pbata sunt dederunt iudith. in auro &
argento. in uestib; & gemmis. & omni sup
pellectili. & tradita sunt illi omnia a po
pulo. Et omnes populi gaudebant cũ mu
lierib; et uirginib; et iuuenib;. in organis
& cytharis. Tunc cantauit canticũ hoc
dño iudith dicens. Incipite dño in tympa
nis. cantate deo in cimbalis. modulamini
illi psalmum nouũ. exultate et inuocate
nomen eius. Dñs conterens bella. dñs
nomẽ est illi. qui posuit castra sua in medio
populi sui. ut eriperet nos de manu om
nium inimicorum nr̃orũ. Venit assur ex mõ
tib; ab aquilone in multitudine fortitu
dinis sue. cuius multitudo obturauit tor
rentes. et equi eorum cooperuerunt ualles.
Dixit se incensurum fines meos. et iuue
nes meos occisurũ i gladio. infantes meos
dare in predam. et uirgines in captiuitatẽ.
Dñs autẽ omps nocuit eum. & tradidit
eum in man; femine. et confudit eum.
Non enim cecidit potens eorũ a iuuenib;.
nec filij tytan pcusserunt eum. nec ex
celsi gigantes imposuerunt se illi. sed
iudith filia merari in specie faciei sue dis
soluit eum. Exuit enim se uestimento
uiduitatis. & induit se uestimento le

ticię in exultatione filiorum israhel. Vixit fa
ciem suam unguento. colligauit cincinnos
suos mitra ad decipiendum illum. Sanda
lia eius rapuerunt oculos eius. pulchritu
do eius captiuam fecit animam eius. Amputa
uit pugione ceruicem eius. horruerunt perse
constantiam eius. et medi audaciam eius. Tunc
ululauerunt castra assyriorum. quando ap
paruerunt humiles mei arescentes in si
ti. Filii puellarum compunxerunt eos. et
sicut pueros fugientes occiderunt eos.
perierunt in prelio a facie domini mei. Ym
num cantemus domino. ymnum nouum cante
mus deo nostro. Adonay domine deus magnus es tu.
et preclarus in uirtute. et quem superare
nemo potest. Tibi seruiat omnis creatura
tua. quia dixisti et facta sunt. misisti spi
ritum tuum et creata sunt. et non est qui resistat
uoci tuę. Montes a fundamentis moue
buntur cum aquis. petrę sicut cera liques
cent ante faciem tuam. Qui autem timent
te. magni erunt apud te per omnia. Ve gen
ti insurgenti super genus meum. dominus enim om
nipotens uindicabit in eis. in die iudicii
uisitabit illos. Dabit enim ignem et uermes
in carnes eorum. ut urantur et sentiant usque
in sempiternum. Et factum est post hec omnis
populus post uictoriam uenit in iherusalem ad
orare dominum. et mox ut purificati sunt op
tulerunt omnes holocausta et uota et re
promissiones suas. porro iudith uniuersa
uasa bellica holofernis que dedit illi
populus. et conopeum quod ipsa sustulerat
dedit in consecrationem domino. Erat autem populus
iocundus secundum faciem sanctorum. et per tres
menses gaudium huius uictorię celebratum
est cum iudith. Post dies autem illos unus
quisque rediit in sua. et iudith magnifica
ta est in betulia. et preclarior erat uniuer
se terrę israhel. Erat etiam uirtuti castita

tis adiuncta. ita ut non cognosceret uirum
omnibus diebus uitę suę. ex quo defunctus
est manasses uir eius. Erat autem festis
diebus procedens cum gloria magna. Mansit
autem in domo uiri sui annos centum quin
que. et dimisit abram suam liberam. Et defunc
ta est ac sepulta cum uiro suo in bethulia.
luxitque illam omnis populus diebus
septem. In omni autem spacio uitę suę non
fuit qui perturbaret israhel. et post mortem eius
annis multis. Dies autem uictorię huius
festiuitatis ab hebreis in numero die
rum sanctorum accipitur. et colitur a iude
is ex illo tempore usque in presentem diem.

Explicit liber iudith. Incipit
prologus sancti Iheronimi
presbiteri in librum Hester.

LIBRUM HESTER
uariis translatoribus
constat esse uiciatum. quem ego de archiuis
hebreorum releuans. uerbum e uerbo expres
sius transtuli. Quem librum editio uulga
ta laciniosis hinc inde uerborum funibus
trahit. addens ea que ex tempore dici po
terant et audiri. sicut solitum est scolaribus
disciplinis. sumpto themate excogitare
quibus uerbis uti potuit qui iniuriam passus
est. uel ille qui iniuriam fecit. Vos autem o
paula et eustochium quoniam et bibliothecas
hebreorum studuistis intrare. et interpretum
certamina comprobastis. tenentes hester
hebraicum librum. per singula uerba nostram
translationem aspicite. ut possitis agnos
cere me nichil etiam augmentasse adden
do. sed fideli testimonio simpliciter sicut
in hebreo habetur. historiam hebraicam lati
nę linguę tradidisse. Nec affectamus lau
des hominum. nec uituperationes expauesci
mus. Deo enim placere curantes. mi

nas hominum penitus non timemus.
qm ds dissipat ossa eo2 q hominibus
placere desiderant. & sedm aplm q
huiusmodi sunt. serui xpi ee n possunt. Rur
sum in libro hester alfabetum ex minio usq;
ad teth litteram fecimus diuersis in lo
cis. uolentes scilicet septuaginta interpre
tum ordine p hec insinuare studioso lecto
ri. Nos enim iuxta more hebreum ordi
nem psequi etiam in septuaginta editio
ne maluimus; Explicit prologus;

IN. DI Incipit liber hester.

IN DIEB. ASSVERI

qui regnauit ab india usq; ethy
opiam. sup centum uiginti sep
tem prouincias; quando sedit in
solio regni sui. susa ciuitas reg
ni eius exordium fuit. Tertio
g anno imperii sui. fecit grande
conuiuium cunctis principib; et
pueris suis fortissimis. psarum
et medorum inclitis. & pfectis
prouinciarum coram se. ut ostenderet di
uicias glie regni sui. ac magnitudine atq;
iactantiam potentie sue multo tempore
centum uidelicet et octoginta diebus.
Cumq; implerentur dies conuiuii. inuita
uit omne pplm qui inuentus e in susis
a maximo usq; ad minimu. & septem die
bus iussit conuiuium pparari in uestibu
lo horti et nemoris. quod regio cultu et
manu consitu erat. Et pendebant ex
omi parte tentoria aerii coloris & carpa
sini & iacintini. sustentata funib; bissi
nis atq; purpureis. qui eburneis circulis
inserti erant. et columnis marmoreis
fulciebantur. Lectuli quoq; aurei et arge
tei. sup pauimentu smaragdino et pario
stratum lapide dispositi erant. quod mi
ra uarietate pictura decorabat. Bibebat

aute qui inuitati erant aureis poculis. et
aliis atq; aliis uasis cibi inferebant. Vinum
quoq; ut magnificentia regia dignum erat
abundans et pcipuum ponebat. nec erat
qui nolentes cogeret ad bibendu. sed sic
rex statuerat preponens mensis singlos
de principib; suis. ut sumeret unusquisq;
quod uellet. Vasthi quoq; regina fecit co
uiuium feminaru in palatio. ubi rex as
suetus manere csueuerat. Itaq; die septi
mo cum rex eet hylarior & post nimiam
potione incaluisset mero. precepit mau
man & bazatha & arbona & bagatha &
abgatha et zarath & charcas septem
eunuchis. qui in conspectu eius ministra
bant. ut introducerent reginam uasthi
coram rege. posito sup caput eius diadema
& ostenderet cunctis populis et pncipib;
illius pulchritudine. Erat enim pulchra
ualde. Que renuit. & ad regis imperium qd
p eunuchos mandauerat uenire contemp
sit. Vnde iratus rex et nimio furore succensus.
interrogauit sapientes qui ex more regio
semp ei aderant. et illorum faciebat cuncta
consilio. scientiu leges ac iura maiorum.
erant aute primi et proximi charsena &
sethar et admatha & tharsis. & mares et
marsana et mamucha. septem duces psa
rum atq; medoru. qui uidebant faciem
regis et primi post eum residere soliti e
rant. cui sententie uasthi regina subiace
ret. que assueri regis imperium qd peunu
chos mandauerat facere noluisset. Respo
ditq; mamuchan audiente rege atq; princi
pib;. Non solum rege lesit regina uasthi.
sed et omis principes et populos qui sunt
in cunctis prouinciis regis assueri. Egredie
tur enim sermo regine ad omis mulieres.
ut contempnant uiros suos. et dicant.
rex assuerus iussit ut regina uasthi intra

ret ad eum et illa noluit. atque hoc exemplo. omnes principum coniuges persarum atque medorum paruipendent imperia maritorum. Unde regis iusta est indignatio. Si tibi placet egrediatur edictum a facie tua. et scribatur iuxta legem persarum atque medorum quam preteriri illicitum est. ut nequaquam ultra uasthi ingrediatur ad regem. sed regnum illius altera que melior illa est accipiat. et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperium. et cuncte uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem. Placuit consilium eius regi et principibus. Fecitque rex iuxta consilium mamuchan. et misit epistolas ad uniuersas prouincias regni sui. ut quequi gens audire et legere poterat diuersis linguis et litteris. esse uiros principes ac maiores in domibus suis. et hoc per cunctos populos diuulgari. His ita gestis postquam regis assueri deferbuerat indignatio. recordatus est uasthi. et que fecisset uel que passa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri eius. Querantur regi puelle uirgines ac speciose. et mittantur qui considerent per uniuersas prouincias puellas speciosas et uirgines. et adducant eas ad ciuitatem susan. et tradant in domum feminarum sub manu egei eunuchi. qui est prepositus et custos mulierum regiarum. et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria. et quecumque inter omnes oculis regis placuerit. ipsa regnet pro uasthi. Placuit sermo regi. et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat uir iudeus in susis ciuitate uocabulo mardocheus filius iair filii semei filii cis de stirpe gemini. qui translatus fuerat de iherusalem. eo tempore quo iechoniam regem iuda nabugodonosor rex babylonis transtulerat. qui fuit nutricius filie fratris sui edisse. que altero nomine hester uocabatur. et utrumque parentem amiserat. pulchra nimis et decora facie. Mortuisque patre eius et matre. mardocheus sibi eam adoptauit in filiam. Cumque percrebruisset regis imperium. et iuxta mandata illius multe uirgines pulcre adducerentur susan. et egeo traderentur eunucho. hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est. ut seruaretur in numero feminarum. Que placuit ei et inuenit gratiam in conspectu eius. ut acceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas. et septem puellas speciosissimas de domo regis. et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit ei indicare populum et patriam suam; mardocheus enim preceperat. ut de hac re omnino reticeret. Qui deambulabat cotidie ante uestibulum domus in qua electe uirgines seruabantur. curam agens salutis hester. et scire uolens quid ei accideret. Cum autem uenisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem. expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus uertebatur. ita dumtaxat ut sex mensibus oleo ungerentur mirtino. et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredientesque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant. et ut eis placuerat composite de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. et que intrauerat uespere egrediebatur mane. atque inde in secundas edes ducebantur. que sub manu sasagazi eunuchi erant. qui concubinis regis presidebat. nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi uoluisset rex et eam uenire iussisset ex nomine. Euoluto autem tempore per ordinem. instabat dies quo hester filia

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

abigahel fratris mardochei quã sibi adopta
uerat in filiam. intrare deberet ad regem.
Quę n̄ quesiuit muliebrē cultū. sed quecūq;
uoluit egeus eunuchus custos uirginū hec
ei ad ornatū dedit. Erat enim formosa ual
de. & incredibili pulchritudine omniū ocu
lis gratiosa & amabilis uidebat̄. Ducta ē
itaq; ad cubiculū regis assueri mense deci
mo qui uocatur tebeth. septimo anno reg
ni eius. & amauit eam rex plus quā om̄s
mulieres. Habuitq; grām et misericordiam co
ram eo sup omnes mulieres. & posuit di
adema regni in capite eius. fecitq; eam reg
nare in loco uasthi. Et iussit conuiuium
p̄parari p magnificum cunctis principi
bus et seruis suis. p coniunctione et nup
tiis hester. & dedit requiem uniuersis p
uintiis. ac dona largitus ē iuxta magni
ficentiā p̄ncipalem. Cumq; et secundo
quererentur uirgines & congregarentur.
mardocheus manebat ad regis ianuam. nec
dumq; pdiderat hester patriam et poplm
suū iuxta mandatū eius. Quicquid enim
ille p̄cipiebat obseruabat hester. & ita
cuncta faciebat ut eo tempore solita erat
quo eam paruulā nutriebat. Eo g̊ tēpore
quo mardocheus ad regis ianuam morabat̄.
irati sunt bagathan et thares duo eunuchi
regis qui ianitores erant. & in p̄mo palatii
limine p̄sidebant. uolueruntq; insurgere
in regē & occidere eum. Quod mardocheū
n̄ latuit. statimq; nuntiauit reginę hester.
& illa regi ex nomine mardochei qui ad
se rem detulerat. Quesitum ē et inuentū.
& appensus uterq; eoꝝ in patibulo. manda
tumq; hystoriis & annalib; traditum corā
rege. Post hec rex assuerus exaltauit aman
filium amadathi qui erat de stirpe agag.
& posuit soliū eius sup omnes principes q̄s
habebat. cunctiq; serui regis qui in forib;
palatii uersabantur. flectebant genu et ado
rabant aman. Sic enim eis p̄ceperat impera
tor; solus mardocheus n̄ flectebat genu neq;
adorabat eum. Cui dixerunt regis pueri qui
ad fores palatii p̄sidebant. Cur p̄ter ceteros
n̄ obseruas mandata regis. Cumq; hoc cre
brius dicerent et ille nollet audire. nunci
auerunt aman. scire cupientes utrum p
seueraret i sententia; dixerat enim eis se
ēē iudeum. Quod cum audisset aman.
& experimento pbasset quod mardocheus
non sibi flecteret genu nec se adoraret. ira
tus ē ualde. & p nichilo duxit in unū mar
docheum mittere manus suas. audierat
enim quod ēēt gentis iudeę. magisq; uoluit
omnē iudeorū qui erant in regno assueri
pdere nationē. Mense p̄mo cui9 uocabulū
ē nisan. anno duodecimo regni assueri.
missa ē sors in urnā quę hebraice dicit̄ phur
coram aman. quo die et quo mense gens
iudeoꝝ deberet interfici. et exiuit mensis
duodecim9 qui uocatur adar. Dixitq; aman
regi assuero. Est populus p omnes puinci
as regni tui dispsus & a se mutuo separa
tus. nouis utens legibus et cerimoniis. insu
per et regis scita contempnens. & optime
nosti quod n̄ expediat regno tuo ut inso
lescat p licentiam. Si t̄ placet decerne ut
pereat. et decem milia talentoꝝ appendā
archariis gazę tuę. Tulit g̊ rex anulū quo
utebatur de manu sua. & dedit eum aman
filio amadathi de pgenie agag hosti iude
orum. Dixitq; ad eum. Argentum q̄d polli
ceris tuū sit. de populo age quod t̄ placet.
Vocatiq; sunt scribę regis mense primo
nisan. tertiadecima die eiusdē mensis.
& scriptū ē ut iusserat aman ad omnes
satrapas regis. & iudices puinciarum diu
sarumq; gentiū. ut queq; gens legere po
terat et audire p uarietate linguarum.

ex nomine assueri regis. et litterae signatae
ipsius anulo missae sunt per cursores regis ad
universas provincias, ut occiderent atque dele
rent omnes iudeos a puero usque ad senem. par
vulos ac mulieres uno die. hoc est tertiodec
imo mensis duodecimi qui vocatur adar.
et bona eorum diriperent. Summa autem
epistolarum haec fuit. ut omnes provinciae
scirent et pararent se ad praedictam diem.
Festinabant cursores qui missi erant. exple
re regis imperium, Statimque in susis pepen
dit edictum. rege et aman celebrante con
vivium. et cunctis iudeis qui in urbe erant
flentibus. Quae cum audisset mardocheus
scidit vestimenta sua. et indutus est sacco
spargens cinerem capiti. et in platea me
diae civitatis voce magna clamabat osten
dens amaritudinem animi sui. et hoc heiula
tu usque ad fores palatii gradiens; non enim
erat licitum indutum sacco aulam regis
intrare. In omnibus quoque provinciis oppidis
ac locis ad quae crudele regis dogma per
venerat. planctus ingens erat apud iudeos.
/celebrantes [illegible]
ieiunium. ululatus. et fletus. sacco et cinere
multis pro strato utentibus. Ingressae sunt
autem puellae hester. et eunuchi. nuntiave
runtque ei. Quod audiens consternata est.
et misit vestem ut ablato sacco indueret
eam. quam accipere noluit. Accitoque athac
eunucho quem rex ministrum ei dederat. prae
cepit ut iret ad mardocheum. et disceret ab
eo cur hoc faceret. Egressusque athac ivit
ad mardocheum. stantem in platea civitatis
ante ostium palatii; qui indicavit ei om
nia quae acciderant. quomodo aman promisis
set ut in thesauros regis pro iudeorum nece in
ferret argentum. Exemplarque edicti quod
pendebat in susis dedit ei. ut reginae osten
deret. et moneret eam ut intraret ad regem.
et deprecaretur eum pro populo suo. Reversus

athac. nuntiavit hester omnia quae mar
docheus dixerat. Quae respondit ei. et ius
sit ut diceret mardocheo. Omnes servi
regis et cunctae quae sub dicione eius sunt no
runt provinciae. quod sive vir sive mulier
non vocatus interius atrium regis intraverit
absque ulla cunctatione statim interficiatur.
nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit
pro signo clementiae. atque ita possit vivere.
Ego igitur quomodo ad regem intrare potero. quae
triginta iam diebus non sum vocata ad eum.
Quod cum audisset mardocheus. rursum
mandavit hester dicens. Ne putes quod
animam tuam tantum liberes quia in domo
regis es. prae cunctis iudeis. Si enim nunc
silueris per aliam occasionem liberabuntur
iudei. et tu et domus patris tui peribitis. Et
quis novit utrum idcirco ad regnum vene
ris. ut in tali tempore parareris. Rursum
que hester haec mardocheo verba mandavit.
Vade et congrega omnes iudeos quos in susis
reppereris et orate pro me. non comedatis
nec bibatis tribus diebus ac noctibus. et ego cum
ancillis meis similiter ieiunabo. et tunc
ingrediar ad regem contra legem faciens
non vocata. tradensque me morti et periculo.
Ivit itaque mardocheus. et fecit omnia quae
ei hester praeceperat. Die autem tertio induta
est hester regalibus vestimentis. et stetit
in atrio domus regiae quod erat interius con
tra basilicam regis. At ille sedebat super
solium suum in consistorio palatii. contra
ostium domus. Cumque vidisset hester reginam
stantem placuit oculis eius. et extendit
contra eam virgam auream quam tenebat
manu. Quae accedens. osculata est summi
tatem virgae eius. Dixitque ad eam rex. Quid
vis hester regina. quae est petitio tua.
Etiam si dimidiam partem regni mei petie
ris. dabitur tibi. At illa respondit.

Si regi placet. obsecro ut uenias ad me ho
die et aman tecum ad conuiuium quod paraui.
Statimque rex. uocate inquit aman cito. ut
hester obediat uoluntati. Venerunt itaque
rex et aman ad conuiuium. quod eis regina pa
rauerat. Dixitque ei rex postquam uinum biberat
habundanter: Quid petis ut detur tibi. et
pro qua re postulas? Etiam si dimidiam partem
regni mei petieris. impetrabis. Cui respon
dit hester: Peticio mea et preces iste sunt.
Si inueni gratiam in conspectu regis. et si regi
placet ut det michi quod postulo. et meam
impleat peticionem. ueniat rex et aman ad
conuiuium quod paraui eis. et cras regi a
periam uoluntatem meam. Egressus est itaque illo
die aman letus et alacer. Cumque uidisset mar
docheum sedentem ante fores palatii. et non
solum non assurrexisse sibi. sed nec motum quidem
de loco sessionis sue. indignatus est ualde.
et dissimulata ira reuersus in domum suam.
conuocauit ad se amicos et zares uxorem
suam. et exposuit illis magnitudinem diuicia
rum suarum. filiorumque turbam. et quanta
eum gloria super omnes principes et seruos
suos rex eleuasset. et post hec ait. Regina
quoque hester nullum alium uocauit cum rege
ad conuiuium preter me. apud quam etiam
cras cum rege pransurus sum. Et cum hec
omnia habeam. nichil me habere puto.
quamdiu uidero mardocheum iudeum seden
tem ante fores regias. Responderuntque ei
zares uxor eius et ceteri amici. Iube para
ri excelsam trabem habentem altitudinis quin
quaginta cubitos. et dic mane regi ut ap
pendatur super eam mardocheus. et sic ibis
cum rege letus ad conuiuium. Placuit ei
consilium. et iussit excelsam parari crucem.
Noctem illam rex duxit insomnem. iussitque si
bi afferri hystorias et annales priorum tem
porum. Quicum illo presente legerentur. uentum
est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo
nunciasset mardocheus insidias bagathan
et thares eunuchorum regem assuerum iugu
lare cupientium. Quod cum audisset rex ait.
Quid pro hac fide honoris ac premii mardo
cheus consecutus est? Dixeruntque ei ser
ui illius ac ministri. Nichil omnino merce
dis accepit. Statimque rex. quis est inquid
in atrio? Aman quippe interius atrium
domus regie intrauerat. ut suggereret
regi et iuberet mardocheum affigi patibu
lo quod ei fuerat preparatum. Responderunt
pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex. Ingre
diatur. Cumque esset ingressus. ait illi. Quid
debet fieri uiro quem rex honorare desiderat?
Cogitans aman in corde suo. et reputans
quod nullum alium rex nisi se uellet honora
re. respondit. Homo quem rex honorare cu
pit. debet indui uestibus regiis et imponi
super equum qui de sella regis est. ac accipe
regium diadema super caput suum. et primus
de regis principibus ac tyrannis teneat e
quum eius. et per plateam ciuitatis incedens
clamet et dicat. Sic honorabitur quemcumque
rex uoluerit honorare. Dixitque ei rex. Festi
na. et sumpta stola et equo fac ut locutus
es mardocheo iudeo qui sedet ante fores
palatii; caue ne quicquam de his que locutus
es pretermittas. Tulit itaque aman stolam
et equum. indutumque mardocheum in platea
ciuitatis et impositum equo precedebat atque
clamabat. Hoc honore condignus est quem
cumque rex uoluerit honorare. Reuersus
est mardocheus ad ianuam palatii. et a
man festinauit ire in domum suam lugens
et operto capite. narrauitque zares uxori sue
et amicis omnia que euenissent sibi. Cui
respondebant sapientes quos habebat
in consilio. et uxor eius. Si de semine iude
orum est mardocheus ante quem cadere cepi

sti. non poteris ei resistere, sed cades in con
spectu eius. Adhuc illis loquentibus venerunt
eunuchi regis. et cito eum ad convivium quod
regina paraverat pergere compulerunt.
Intravit itaque rex et aman. ut biberent
cum regina. Dixitque ei rex etiam in secundo die
postquam vino incaluerat. Que est petitio
tua hester ut detur tibi. et quid vis fieri?
Etiam si dimidiam regni mei partem petie
ris. impetrabis. Ad quem illa respondit.
Si inveni gratiam in oculis tuis o rex. et si
tibi placet. dona mihi animam meam pro qua rogo.
et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim
sumus ego et populus meus. ut contera
mur. iugulemur. et pereamus. Atque utinam
in servos et famulas venderemur. essetque
tolerabile malum. et gemens tacerem; nunc
autem hostis noster est. cuius crudelitas redundat
in regem. Respondensque rex assuerus ait.
Quis est iste. et cuius potentie. ut hec au
deat facere? Dixit hester. Hostis et inimi
cus noster pessimus iste est aman. Quod ille audi
ens illico obstipuit. vultum regis ac re
gine ferre non sustinens. Rex autem surrexit
iratus. et de loco convivii intravit in hortum
arboribus consitum. Aman quoque surrexit
ut rogaret hester reginam pro anima sua.
intellexit enim a rege sibi paratum malum.
Qui cum reversus esset de horto nemoribus
consito et intrasset convivii locum. reppit
aman super lectulum corruisse in quo iacebat
hester. ait. Etiam reginam vult opprimere me
presente in domo mea. Necdum verbum
de ore regis exierat. et statim operuerunt
faciem eius. Dixitque arbona unus de eu
nuchis qui stabant in ministerio regis.
En lignum quod paraverat mardocheo
qui locutus est pro rege stat in domo aman.
habens quinquaginta cubitos altitudi
nis. Cui dixit rex. Appendite eum in eo.

Suspensus est itaque aman in patibulo quod pa
raverat mardocheo. et regis ira requievit.
Die illo dedit rex assuerus hester regine do
mum aman adversarii iudeorum. et mardo
cheus ingressus est ante faciem regis; confessa
est enim ei hester. quod esset patruus eius. Tulitque
rex anulum quem ab aman recipi iusserat. et
tradidit mardocheo. Hester autem consti
tuit mardocheum super domum suam. Nec his
contenta procidit ad pedes regis flevitque.
et locuta ad eum. oravit ut maliciam aman
agagite. et machinationes eius pessimas
quas excogitaverat contra iudeos. iube
ret irritas fieri. At ille ex more sceptrum
aureum protendit manu quo signum clemen
tie monstrabatur. illaque consurgens stetit
ante eum et ait. Si placet regi et inveni
gratiam coram oculis eius. et deprecatio mea non
ei videatur esse contraria. obsecro ut novis
epistolis veteres aman littere insidiato
ris et hostis iudeorum. quibus eos in cunctis
regis provinciis perire preceperat. corrigantur.
Quomodo enim potero sustinere necem et inter
fectionem populi mei? Respondit rex
assuerus hester regine et mardocheo iu
deo. Domum aman concessi hester. et ip
sum iussi affigi cruci. quia ausus est manum
in iudeos mittere. Scribite ergo iudeis sicut
vobis placet ex regis nomine. signantes
litteras anulo meo. Hec enim consuetudo
erat. ut epistolis que ex regis nomine mit
tebantur et illius anulo signate erant. nemo
auderet contradicere. Accitisque scribis et
librariis regis. erat autem tempus tertii
mensis qui appellatur siban. vicesima et
tertia illius die. scripte sunt epistole ut
mardocheus voluerat. ad iudeos et ad prin
cipes. procuratoresque et iudices. qui centum
viginti septem provinciis ab india usque
ethyopiam presidebant. provincie atque

prouincie. populo et populo iuxta linguas
et litteras suas et iudeis ut legere poterant
et audire. Ipseque epistole que ex regis nomine
mittebantur anulo illius obsignate sunt et
misse per ueredarios. qui per omnes prouincias
discurrentes ueteres litteras nouis nuntiis
preuenirent. Quibus imperauit rex ut conue
nirent iudeos per singulas ciuitates et in u
num preciperent congregari ut starent pro
animabus suis. et omnes inimicos suos cum
coniugibus et liberis ac uniuersis domibus
interficerent atque delerent. Et constituta est
per omnes prouincias una ultionis dies. id est
terciadecima mensis duodecimi adar. Summa
que epistole fuit. ut in omnibus terris ac
populis qui regis assueri imperio subiacebant
notum fieret. paratos esse iudeos ad capien
dam uindictam de hostibus suis. Egressique
sunt ueredarii celeres nuncios perferentes.
et edictum regis pependit in susis. Mar
docheus autem de palacio et de conspectu
regis egrediens fulgebat uestibus regiis
iacintinis uidelicet et aeriis. coronam
auream portans capite et amictus pallio
serico atque purpureo. omnisque ciuitas ex
ultauit atque letata est. Iudeis autem noua
lux oriri uisa est. gaudium. honor et tripu
dium. apud omnes populos urbes atque prouin
cias. quocumque regis iussa ueniebant mi
ra exultatio. epule. atque conuiuia. et festus
dies. in tantum ut plures alterius gentis
et secte eorum religioni et cerimoniis iunge
rentur. Grandis enim cunctos iudaici
nominis terror inuaserat. Igitur duode
cimi mensis quem adar uocari ante iam
diximus. terciadecima die quando cun
ctis iudeis interfectio parabatur. et hostes eorum
insidiabantur sanguini. uersa uice superiores
iudei esse ceperunt. et se de aduersariis uindica
re. Congregatique sunt per singulas ciuita
tes. oppida et loca ut extenderent manum
contra inimicos et persecutores suos. nullusque
ausus est resistere. eo quod omnes populos mag
nitudinis eorum formido penetraret. Nam
et prouinciarum iudices. duces et procuratores.
omnisque dignitas que singulis locis et operi
bus preerat extollebant iudeos. timore
mardochei. quem principem esse palatii et
plurimum posse cognouerant. Fama quoque no
minis eius crescebat cotidie. et per cunctorum
ora uolitabat. Itaque percusserunt iudei ini
micos suos plaga magna. et occiderunt
eos reddentes eis quod parauerant facere
sibi. in tantum ut etiam in susis quingen
tos uiros interficerent. extra decem filios aman
agagite hostis iudeorum. quorum ista sunt
nomina. Pharsandatha. et delphon. et espha
ta. et phoratha. et adalia. et aridatha. et epher
mestha. et arisai. et aridai. et uaizatha. Quos
cum occidissent. predas de substantiis eorum
agere noluerunt. Statimque numerus eorum
qui occisi erant in susis. ad regem relatus est.
Qui dixit regine. In urbe susis interfecere iudei
quingentos uiros. et alios decem filios aman.
quantam putas eos exercere cedem in uniuer
sis prouinciis? Quid ultra postulas. et quid
uis ut fieri iubeam? Cui illa respondit. Si
regi placet. detur potestas iudeis. ut sicut
hodie fecerunt in susis sic et cras faciant.
et decem filii aman in patibulis suspendantur.
Precepitque rex ut ita fieret. Statimque in su
sis pependit edictum. et decem filii aman sus
pensi sunt. Congregatis iudeis quartadeci
ma die mensis adar interfecti sunt in susis
trecenti uiri. nec eorum ab illis direpta sub
stantia est. Sed et per omnes prouincias que
ditioni regis subiacebant pro animabus
suis stetere iudei interfectis hostibus ac per
secutoribus suis. in tantum ut septuaginta
quinque milia occisorum implerent. et nullus de

substanciis eorum quicquam contingeret. Dies autem tercius decimus mensis adar: unus apud omnes interfectionis fuit. et quartodecimo die cedere desierunt; quem constituerunt esse sollempnem. ut in eo omni deinceps tempore uacarent epulis gaudio atque conuiuiis. At hi qui in urbe susis cedem exercuerant. tertiodecimo et quartodecimo eiusdem mensis die in cede uersati sunt. quintodecimo autem die percutere desierunt. et idcirco eundem diem constituere sollempnem epularum atque leticie. Hi uero iudei qui in oppidis non muratis ac uillis morabantur: quartumdecimum diem mensis adar conuiuiorum et gaudii decreuerunt. ita ut exultent in eo et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum. Scripsit itaque mardocheus omnia hec et litteris comprehensa misit ad iudeos qui in omnibus regis prouinciis morabantur. tam in uicino positis quam procul. ut quartamdecimam et quintamdecimam diem mensis adar pro festis susciperent et reuertente semper anno sollempni honore celebrarent. quia in ipsis diebus se ulti sunt iudei de inimicis suis. et luctus atque tristicia in hylaritatem gaudiumque conuersa sint. essentque isti dies epularum atque leticie. et mitterent sibi inuicem ciborum partes. et pauperibus munuscula largirentur. Susceperuntque iudei in sollempnem ritum cuncta que eo tempore facere ceperant. et que mardocheus litteris facienda mandauerat. Aman enim filius amadathi stirpis agag hostis et aduersarius iudeorum. cogitauit contra eos malum ut occideret eos atque deleret. et misit phur quod nostra lingua uertitur in sortem. et postea ingressa est hester ad regem. obsecrans ut conatus eius litteris regis irriti fierent. et malum quod contra iudeos cogitauerat reuerteretur in caput eius.

Denique et ipsum et filios eius affixerunt cruci. atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim id est sortium. eo quod phur id est sors in urnam missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt epistole id est libri huius uolumine continentur. queque sustinuerunt et que deinceps immutata sunt suscepere iudei super se et semen suum. et super cunctos qui religioni eorum uoluerint copulari. ut nulli liceat duos hos dies absque sollempnitate transigere. quos scriptura testatur. et certa expetunt tempora annis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt dies quos nulla umquam delebit obliuio. et per singulas generationes cuncte in toto orbe prouincie celebrabunt. nec est ulla ciuitas in qua dies phurim id est sortium non obseruentur a iudeis. et ab eorum progenie que his cerimoniis obligata est. Scripseruntque regina hester filia abigahel et mardocheus iudeus. etiam secundam epistolam. ut omni studio dies sollempnis sanctificaretur in posterum. et miserunt ad omnes iudeos qui in centum uiginti septem regis assueri prouinciis uersabantur. ut haberent pacem et susciperent ueritatem obseruantes dies sortium et suo tempore cum gaudio celebrarent. sicut constituerant mardocheus et hester. et illi obseruanda susceperant a se et a semine suo. ieiunia atque clamores et sortium dies. et omnia que libri huius qui uocatur hester hystoria continentur. Rex uero assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias. cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltauit mardocheum. scripta sunt in libris medorum atque persarum. et quomodo mardocheus iudaici generis. secundus a rege assuero fuerit. et magnus apud iudeos. et acceptabilis plebi fratrum suorum. querens bona populo suo

& loquens ea que ad pacem sui seminis pti
nent. Que habentur in hebreo plena fide
expressi. Hec autē que sequuntur scripta rep
peri in editione uulgata. que grecorū lin
gua & litteris continentur. & interim post
finē libri hoc capitulū ferebatur. quod iuxta
consuetudinē nrām obelo id est ueru pnota
uimus. Dixitq: mardocheus. A deo facta sunt
ista. Recordatus sum somnij quod uiderā.
hec eadem significantis. nec eorū quicquā
irritum fuit. Paruus fons qui creuit in flu
uiū & in lucē solemq: conuersus ē & in
aquas plurimas redundauit. hester ē
quā rex accepit uxorē & uoluit eē reginā.
Duo autē dracones. ego sum & aman. Gen
tes que conuenerant. hi sunt qui delere
nomen conati sunt iudeorū. Gens autē
mea isrł ē. que clamauit ad dnm & sal
uum fecit dns pplm suū. liberauitq: nos
de omnib: malis. & fecit signa magna at
q: portenta int gentes. & duas sortes eē
pcepit. unā populi dī & alterā cunctarū
gentiū. Uenitq: utraq: sors in statutū
ex illo iam tempore corā dō uniuersis
gentib. Et recordatus ē dns populi sui ac
misertus hereditatis sue. & obseruabuntur
dies isti in mense adar. quartadecima &
quintadecima die eiusdē mensis. cū omni
studio & gaudio in unū cetū populi con
gregati. in cunctas deinceps generationes
populi isrł. Anno quarto regnantib ptho
lomeo & cleopatra. attulerunt dositheus
qui se sacerdotē & leuitici generis fere
bat & ptholomeus filius eius hanc episto
lam phurim. quā dixerunt interptatū eē
lisimachū ptholomei filiū in ierusalē.
Hoc quoq: pncipiū erat in editione uulga
ta. quod nec in hebreo nec aput ullū
fertur interpretū. Anno scdō regnante
artaxerse maximo. pma die mensis

nisan. uidit somniū mardocheus filius iahiri.
filij semei. filij cis. de tribu beniamin. ho
mo iudeus qui habitabat in urbe susis.
uir magnus & inter pmos aule regie.
Erat autē de eo numero captiuorū quos
transtulerat nabuchodonosor rex baby
lonis de ierłm cum iechonia rege iudee.
& hoc eius somniū fuit. Apparuerunt uo
ces & tumultus & tonitrua & terremotus
& conturbatio sup terram. & ecce duo dra
cones magni paratiq: contra se in pliū.
Ad quorū clamorē cuncte concitate sunt na
tiones. ut pugnarent contra gentē iusto
rum. fuitq: dies illa tenebrarū & discrimi
nis. tribulationis & angustie. & ingens for
mido sup terrā. Conturbataq: ē gens iusto
rum timentiū mala sua. & pparata ad
mortē. Clamaueruntq: ad dnm. & illis uo
ciferantib: fons paruus creuit in fluuiū
maximū. & in aquas plurimas redunda
uit. lux & sol ortus ē. & humiles exalta
ti sunt & deuorauerunt inclitos. Quod cū
uidisset mardocheus & surrexisset de stra
to. cogitabat quid ds facere uellet. & fixū
habebat in animo scire cupiens quid sig
nificaret somniū. Morabatur autē eo tem
pore in aula regis cum bagatha & tha
ra eunuchis regis qui ianitores erant
palatij. Cumq: intellexisset cogitationes
eorū & curas diligentius puidisset. didicit
quod conarentur in regem artaxersen ma
nus mittere. & nuntiauit sup eo regi. Qui
de utroq: habita questione. confessos du
ci iussit ad mortē. Rex autē quod gestum
erat scripsit in commentarijs. Sed et mar
docheus rei memoriā litteris tradidit.
Precepitq: ei rex ut in aula palatij mora
retur. datis ei p delatione muneribus.
Aman uero filius amadathi bugeus erat glo
riosissimus coram rege. & uoluit nocere

mardocheo et populo eius. pro duobus regis eu
nuchis qui fuerant interfecti. Huc usque
prohemium. Que sequuntur in eo loco posita
erant ubi scriptum est in uolumine. et diripu
erunt bona uel substantias eorum. que in
sola uulgata editione repperimus. Epis
tole autem hoc exemplar fuit. Rex maximus
artaxerxis. ab india usque ethyopiam centum
uiginti septem prouinciarum principibus
et ducibus qui eius imperio subiecti sunt sa
lutem dicit. Cum plurimis gentibus im
perarem et uniuersum orbem mee ditioni
subiugassem. uolui nequaquam abuti po
tentię magnitudine. sed clementia et le
nitate gubernare subiectos. ut absque ul
lo terrore uitam silentio transigentes. op
tata cunctis mortalibus pace fruerentur. Que
rente autem me a consiliarijs meis quomo
do hoc posset impleri. unusqui sapientia
et fide ceteros precellebat. et erat post re
gem secundus aman nomine. indicauit
mihi in toto orbe terrarum populum esse disper
sum qui nouis uteretur legibus et contra
omnium gentium faciens consuetudinem re
gum iussa contempneret. et uniuersarum
concordiam nationum sua dissensione uiola
ret. Quod cum didicissemus. uidentes
unam gentem rebellem aduersum omne ho
minum genus peruersis uti legibus no
strisque iussionibus contraire. et turbare
subiectarum nobis prouinciarum pacem atque
concordiam. iussimus ut quoscumque aman
qui omnibus prouincijs prepositus est et secundus
a rege. et quem patris loco colimus monstra
uerit. cum coniugibus ac liberis delean
tur ab inimicis suis. nullusque eorum mise
reatur. quartadecima die duodecimi men
sis adar anni presentis. ut nefarij homines
uno die ad inferos descendentes reddant
imperio nostro pacem quam turbauerant. Huc

usque exemplar epistole. Que secuntur post
eum locum scripta repperi ubi legitur. pro gens
que mardocheus fecit omnia que ei mandaue
rat hester. nec tamen habentur in hebraico. et
apud nullum penitus feruntur interpretum. Mar
docheus autem deprecatus est dominum. memor om
nium operum eius et dixit. Domine domine rex omnipotens.
in ditione enim tua cuncta sunt posita. et
non est qui possit tuę resistere uoluntati.
Si decreueris saluare israel. continuo libera
bimur. Tu fecisti celum et terram. et quicquid
celi ambitu continetur. Dominus omnium es.
nec est qui resistat maiestati tuę. Cuncta
nosti. et scis quia non pro superbia et contumelia
et aliqua glorię cupiditate fecerim hoc ut non
adorauerim aman superbissimum. libenter
enim pro salute israel etiam uestigia pedum
eius deosculari paratus essem. sed timui ne ho
norem dei mei transferrem ad hominem. et ne
quemquam adorarem excepto deo meo. Et nunc
domine rex deus abraham miserere populi tui.
quia uolunt nos inimici perdere et heredi
tatem tuam delere. Ne despicias partem tuam.
quam redemisti de egypto. Exaudi depreca
tionem meam. et propicius esto sorti et funiculo
tuo. et conuerte luctum nostrum in gaudium. ut ui
uentes laudemus nomen tuum domine. et non
claudas ora te canentium. Omnis quoque is
rael pari mente et obsecratione clamauit
ad deum. eo quod eis certa mors inpenderet.
Hester quoque regina confugit ad dominum.
~~pauens~~ pauens periculum quod imminebat.
Cumque deposuisset uestes regias fletibus
et luctui apta indumenta suscepit. et pro
unguentis uarijs cinere et stercore imple
uit caput. et corpus suum humiliauit ie
iunijs. Omniaque loca in quibus letari ante
consueuerat. crinium laceratione comple
uit. et deprecabatur dominum deum israel dicens.
Domine mi qui rex noster es solus. adiuua me

solitariam. et cuius preter te nullus auxiliator est alius. Periculum meum in manibus meis est. Audivi a patre meo quod tu domine tulisses Israhel de cunctis gentibus. et patres nostros ex omnibus retro maioribus suis ut possideres hereditatem sempiternam. fecistique eis sicut locutus es. Peccavimus in conspectu tuo. et idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum; coluimus enim deos eorum. Iustus es domine. Et nunc non eis sufficit quod durissima nos opprimunt servitute. sed robur manuum suarum idolorum potentie deputantes. volunt tua mutare promissa. et delere hereditatem tuam. et claudere ora te laudantium atque extinguere gloriam templi et altaris tui. ut aperiant ora gentium. et laudent idolorum fortitudinem. et predicent carnalem regem in sempiternum. Ne tradas domine sceptrum tuum his qui non sunt. ne rideant ad ruinam nostram. sed converte consilium eorum super eos. et eum qui in nos cepit sevire disperde. Memento domine et ostende te nobis in tempore tribulationis nostre. et mihi da fiduciam rex deorum et universe domine potestatis. tribue sermonem compositum more meo in conspectu leonis. et transfer cor illius in odium hostis nostri. ut et ipse pereat et ceteri qui ei consentiunt. Nos autem libera manu tua. et adiuva me nullum aliud habentem auxilium nisi te domine. Habes omnium scientiam. et nosti quia oderim gloriam iniquorum. et detester cubile incircumcisorum et omnis alienigene. Tu scis necessitatem meam. quod abhominer signum superbie et glorie mee. quod est super caput meum in diebus ostentationis mee. et detester illud quasi pannum menstruate. et non portem in diebus silentii mei. et quod non comederim in mensa aman nec mihi placuerit convivium regis. et non biberim vinum libaminum. et numquam

letata sit ancilla tua ex quo huc translata sum. usque in presentem diem nisi in te domine deus abraham. Deus fortis super omnes. exaudi vocem eorum qui nullam spem aliam habent. et libera nos de manu iniquorum. et erue me a timore meo. Hec quoque addita repperi in editione vulgata. Et mandavit ei haud dubium quin hester mardocheus. ut ingrederetur ad regem. et rogaret pro populo suo. et pro patria sua. Memor inquit dierum humilitatis tue. quomodo nutrita sis in manu mea. quia aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem. et tu invoca dominum et loquere regi pro nobis et libera nos de morte. Necnon et ista que sublata sunt. Die autem tertio deposuit vestimentum ornatus sui. et circumdata est gloria sua. Cumque regio fulgeret habitu. et invocasset omnium rectorem et salvatorem deum. assumpsit duas famulas. et super unam quidem innitebatur quasi pre deliciis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens. altera autem famularum sequebatur dominam. defluentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo vultum colore perfusa. et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum. et nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia. stetit contra regem. ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibus regiis. auroque fulgens et preciosis lapidibus. eratque terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset. regina corruit. et in pallorem colore mutato. lassum super ancillulam reclinavit caput. Convertitque deus spiritum regis in mansuetudinem et festinus ac metuens exilivit de solio. et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se. his verbis blandiebatur. Quid habes hester? Ego sum frater tuus, noli metuere. non morieris; non enim pro te. sed pro omnibus

hec lex constituta ē. Accede ḡ. ⁊ tange scep
trū. Cumq; illa reticeret. tulit aureā uir
gam et posuit sup collum eius. & osculat⁹
ē eam & ait. Cur m̄ ñ loqueris? Que re
spondit. Vidi te dn̄e quasi anglm̄ dei. &
conturbatū ē cor meū. pre timore glę tuę.
Valde enim mirabilis es dn̄e. & facies tua
plena ē grār̄um. Cumq; loqueret̄ rursus
corruit. & pene exanimata ē. Rex autē
turbabat̄. & omnes ministri eius consola
bant̄ eam. Exemplar eptę regis artaxersis
quam p iudeis ad totas regni sui puincias
misit. quod & ipsum in hebraico uolumi
ne ñ habet̄. Rex magnus artaxersis. ab
india usq; ethiopiā. centum uiginti sep
tem puinciarū ducib⁹ ac principibus qui
nrę obediunt iussioni. salutē dicit. Mul
ti bonitate principum & honore qui in
eos collatus ē. abusi sunt in supbiā. & ñ
solū subiectos regib⁹ nitunt̄ opprimere.
sed datā sibi glām ñ ferentes. in ipsos qui
dederunt moliunt̄ insidias. Nec contenti
sunt grās ñ agere beneficiis. & humanitatis
in se iura uiolare. sed dī quoq; cuncta cernen
tis arbitrantur se fugere posse sententiā.
& intantum uesanię prupuerunt. ut eos q̄
credita sibi officia diligenter obseruant. &
ita cuncta agunt ut omniū laude sint
digni. mendaciorū cuniculis conent̄ subū
tere. dum aures principū simplices & ex
sua natura alios estimantes. callida fraū
de decipiunt. Que res & ex ueterib⁹ pbat̄
hystoriis & ex his que gerunt̄ cotidie. quo
modo malis quorundā suggestionib⁹ re
gum studia deprauent̄. Vnde puidendū
ē paci omniū puinciarū. nec putare de
betis si diuersa iubeam⁹ ex animi nr̄i ue
nire leuitate. sed p qualitate & necessita
te temporū ut rei publicę poscit utilitas.
ferre sententiā. Et ut manifesti⁹ qđ dicim⁹

intelligatis. amā filius amadathi ex ani
mo & gente macedo alienusq; a psarū san
guine & pietatē nrām sua crudelitate cō
maculans. peregrinus a nobis suscept⁹
est & tantā in se expertus humanitatē
ut pater nr̄ uocaret̄. & adoraret̄ ab om̄i
bus. post regē secund⁹. qui in tantū arro
gantię tumorē sublatus ē ut regno nos
priuare niteret̄ & spū. Nam mardocheū
cui⁹ fide & beneficiis uiuimus. & consortē
regni nr̄i hester. cum omni gente sua nouis
quib⁹dam atq; inauditis machinis expeti
uit in mortē. hoc cogitans ut illis interfe
ctis insidiaret̄ nrę solitudini. & regnum
psarum transferret in macedones. Nos
autē a pessimo mortaliū iudeos neci desti
natos. in nulla penitus culpa reppim⁹.
s; econtrario iustis utentes legib⁹. et fili
os altissimi & maximi sempq; uiuentis di.
cui⁹ beneficio & patrib; nr̄is & nobis reg
num ē traditū. & usq; hodie custoditur.
Vnde eas litteras quas sub nomine nr̄o il
le direxerat sciatis ēē irritas. p quo scelere
ante portas hui⁹ urbis idest susis. & ipse
qui machinatus ē & omnis cognatio eius
pendet in patibulis. ñ nobis sed deo ei red
dente quod meruit. Hoc autē edictū quod
nunc mittimus in cunctis urbib⁹ pponat̄.
ut liceat iudeis uti legib; suis. Quibus
debetis ēē adminiculo. ut eos qui se adne
cem eorū parauerant possint interfice
re. tercia decima die mensis qui uocatur
adar; hanc enim diē omps ds̄ meroris &
luctus uertit eis in gaudiū. Vnde & uos
inter ceteros festos dies hanc habetote
diem. & celebrate eam cum omni leticia.
ut et in posterū cognoscat̄ om̄is qui fide
liter psis obediunt dignā p fide recipere
mercedē. qui autē insidiat̄ regno eorum
perire p scelere. Omnis autē puincia et

cuitas que noluerit sollempnitatis hui⁹
ē particeps. gladio & igne pereat. & sic de
leatur: ut nō solū hominib⁹ s; etiā bestijs in
uia sit in sempiternū. p exemplo contempt⁹
& inobedientię. Explic lib hester. Incipit
prolog⁹ beati iheronimi in Ezdram

UTRUM
difficilius sit face
re quod poscitis an
negare: necdum sta
tui. Nam neq; uobis
aliquid imperantib⁹ abnuere sententię
ē: & magnitudo oneris impositi ita cer
uices premit. ut ante sub fasce ruendum
sit quā leuandū. Accedunt ad hoc inuido
rum studia. qui omne quod scribimus re
phendendū putant. & interdum contra
se conscientia repugnante publice lace
rant que occulte legunt: in tantū ut cla
mare compellar & dicere. Dn̄e libera ani
mam meā a labijs iniquis: & a lingua
dolosa. Tercius annus ē q̄d semp scribitis atq;
rescribitis. ut Ezre librū uob de hebreo trans
feram. quasi nō habeatis greca & latina
uolumina. aut quicquid illud ē q̄d a nobis
uertitur non statim ab omnib⁹ conspuendū
sit. Frustra autē ut ait quidā niti. neq;
aliud fatigando nisi odiū querere: extre
mę dementię est. Itaq; obsecro uos mi dō
mnion & rogatiane carissimi. ut priuata
lectione contenti. librū nō efferatis in pub
licum. nec fastidiosis ingeratis cibos: ui
tetisq; eorum supercilium. qui iudicare tantū
de alijs. & ipsi facere nichil nouerunt. Siqui
autē fratrū sunt quib⁹ nr̄a nō displicent.
his tribuatis exemplar: ammonentes
ut hebrea nomina quorum grandis in hoc
uolumine copia ē. distincte & p interual
la transscribant. Nichil enim pderit
emendasse librum: nisi emendatio librari
orum diligentia conseruetur. Nec quēquā
moueat quod unus a nobis editus liber
est. nec apocriforū tercij & quarti libri so
mnijs delectetur. quia & apud hebreos Ezre
neemyęq; sermones in unum uolumen
coartantur: & quę nō habentur apud illos.
nec de uiginti quatuor senib⁹ sunt, pcul
abicienda. Siquis autē septuaginta uob
opposuerit interpretes. quorum exemplaria
uarietas ipsa lacerata & euersa demon
strat. nec potest utiq; uerū asseri q̄d di
uersum ē: mittite eum ad euangelia in
quib⁹ multa ponuntur de ueteri testamen
to. que apud septuaginta interpretes non
habentur. uelut illud quoniam nazareus uocabi
tur: & ex egipto uocaui filiū meū. & uidebunt
in quē compunxerunt. multaq; alia que
laciori operi reseruamus: & querite ab eo ubi
scripta sint. Cumq; pferre non potuerit: uos
legite de his exemplaribus quę nup a nobis
edita. maledicorum cotidie linguis confodi
untur. Sed ut ad compendiū ueniam: cer
te quod illaturus sum equissimū ē. Edidi
aliquid quod nō habetur in greco. uł aliter habetur
quā a me uersum ē: quid interpretem lani
ant? Interrogent hebreos: & ipsis auctori
bus translationi meę uel arrogent uel
derogent fidem. Porro aliud ē si clausis q̄d
dicitur oculis mihi uolunt maledicere. & nō imi
tantur grecorū studiū & beniuolentiā. qui
post septuaginta translatores iam xpi euan
gelio choruscante. iudeos & ebionitas legis
ueteris interpretes. aquilam uidelicet & sym
machum & theodotionem curiose legunt:
& p origenis laborem ΕΞΑΠΛΟΥC (exaplois) ecclijs
dedicarunt. Quanto magis latini grati
ē deberent: quod exultantem cernerent gre
ciam a se aliquid mutuari? Primū enim
magnorū sumptuū ē & infinite difficul

tatis. exemplaria posse haberi omnia. De
inde etiam qui habuerint et hebrei sermo
nis ignari sunt magis errabunt ignoran
tes quis e multis uerius dixerit. Quod
etiam sapientissimo cuidam nuper apud gre
cos accidit. ut interdum scripture sensum re
linquens uniuscuiuslibet interpretis seque
retur errorem. Nos autem qui hebree lingue
saltem paruam habemus scientiam et latinus no
bis utcumque sermo non deest. et de aliis ma
gis possumus iudicare. et ea que ipsi intelli
gimus in nostra lingua premere. Itaque licet ex
edra sibilet uictorque si non incendia iactet.
numquam meum iuuante christo silebit eloquium.
etiam precisa lingua balbutiet. Legant
qui uolunt. qui nolunt abiciant. Euentilent
apices. litteras calumnientur. Magis uestra
caritate prouocabor ad studium. quam illorum
detractione et odio deterrebor. Explicit prologus.

Incipit liber Ezdre prophete.

IN ANNO SECUNDO

Cyri regis persarum ut impleret
uerbum domini ex ore ieremie. susci
tauit dominus spiritum cyri regis persarum.
et transduxit uocem in uniuerso
regno suo etiam per scripturam di
cens. Hec dicit cyrus rex persarum.
Omnia regna terre dedit mihi dominus
deus celi. et ipse precepit mihi ut edifi
carem ei domum in iherusalem que est
in iudea. Quis est in uobis de
uniuerso populo eius? Sit deus illius cum ipso.
ascendat iherusalem que est in iudea. et edificet
domum domini dei israel. Ipse est deus qui est in ihe
rusalem. Et reliqui omnes in cunctis locis
ubicumque habitant adiuuent eum uiri
de loco suo. et argento et auro et substantia
et pecoribus. excepto quod uoluntarie offe
runt templo dei quod est in iherusalem. Et sur
rexerunt principes patrum de iuda et
beniamin et sacerdotes et leuite. omnis
cuius suscitauit deus spiritum ut ascenderent ad
edificandum templum domini quod erat in iheru
lem. Uniuersique qui erant in circuitu adiu
uerunt manus eorum in uasis argenteis et
aureis. in substantia et iumentis. in sup
pellectili. exceptis his que sponte optule
rant. Rex quoque cyrus protulit uasa tem
pli domini que tulit nabuchodonosor de ihe
rusalem. et posuerat ea in templo dei sui.
Protulit autem cyrus rex persarum per manum
mitridatis filii gazabar. et annume
rauit ea sasabasar principi iude. et hic
est numerus eorum. Fiale auree triginta.
fiale argentee mille. cultri uiginti no
uem. Sciphi aurei triginta. sciphi argen
tei secundi. quadringenti decem. uasa
alia mille. Omnia uasa aurea et argen
tea. quinque milia quadringenta. Uniuer
sa tulit sasabasar cum his qui ascendebant
de transmigratione babylonis in iherusalem.
Hi sunt autem filii prouincie qui ascende
runt de captiuitate quam transtulit
nabuchodonosor rex babylonis in baby
lonem. et reuersi sunt in iherusalem et iuda
unusquisque in ciuitatem suam. qui uenerunt
cum zorobabel. iesua. neemia. saraia. ra
helaia. mardochai. belsan. mesphar. be
guai. reum baana. Numerus uirorum po
puli israel. Filii pharos. duo milia centum
septuaginta duo. Filii area. septingenti
septuaginta quinque. Filii iesesphetia. tre
centi septuaginta duo. filii phetmoab.
filiorum iosue ioab. II. DCCCXII. Filii helam.
mille. CCLIIII. Filii zechthua. DCCCXLVII.
Filii zachai. DCCLX. Filii bani. DCXLII. Fi
lii bebbai. DCXXIII. Filii azgad. mille. CC
XXII. Filii adonicam. DCLXVI. Filii beguai.
II. LVI. Filii hadin. CCCCLIIII. Filii ater
qui erant ex hezechia. XC. VIII. Filii be

LANDES- UND STADT-BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

sai. ccc.xxiii. filii iora. c.xii. filii ason
cc.xxiii. filii gebbar. xc.v. filii bethle
em. c.xxiii. Viri nepthe. lvi. Viri anathoth.
c.xxviii. filii azmaueth. xlii. filii caria
thari. cephi. ara. et beroth. dcc.xliii. fi
lii amara et guba. dc.xxi. Viri mac
mas. c.xxii. Viri bethel et gai. cc.xxiii.
filii nebo. lii. filii megbis. c.lvi. filii
helam alterius. mille cc.liiii. filii arim.
ccc.xxx. filii lodadim. et ono. dcc.
xxv. filii ihericho. ccc.xlv. filii sennaa.
iii. dc.xxx. Sacerdotes filii idaia in domo
iosue. dcccc.lxxiii. filii emmer. mille
lii. filii phesur. i. cc.xlvii. filii arim.
mille xvii. Leuite filii iesue et ceth
mihel filiorum oduie. lxxiiii. Canto
res filii asaph. c.xxviii. filii ianitorum.
filii sellum. filii ater. filii telmon. filii ac
chub. filii atita. filii sobai. uniuersi. c.
xxxviii. Nathinnei. filii syai. filii asu
pha. filii thebbaoth. filii cheros. filii
siaa. filii phadon. filii lebana. filii aga
ba. filii accub. filii agab. filii selmai.
filii anan. filii gaddel. filii gaer. filii
rahaia. filii rasin. filii nechoda. filii ga
zem. filii aza. filii phasea. filii besee. filii
asennaa. filii munim. filii nepthusim.
filii bechuc. filii acupha. filii arur. filii
beslutb. filii maida. filii arsa. filii ber
cos. filii sisara. filii thema. filii nasia.
filii atupha. filii seruorum salemonis.
filii sotelei. filii supheret. filii pharu
da. filii alat. filii dercon. filii gedel.
filii saphata. filii athil. filii phocerethi.
qui erant de asebam. filii ammi. Omnes
nathinnei. et filii seruorum salemonis.
ccc.xc.ii. Et hi qui ascenderunt de thel
mela. thelarsa cerub et don et mer. et
non potuerunt indicare domum patrum suo
rum. et semen suum utrum ex israel essent.

filii delaia. filii thobia. filii nechoda. dc.lii.
Et de filiis sacerdotum. filii obia. filii accos.
filii berzellai. qui accepit de filiabus berzel
lai galaditis uxorem. et uocatus est nomi
ne eorum. Hi quesierunt scripturam genea
logie sue et non inuenerunt. et eiecti sunt
de sacerdotio. Et dixit athersatha eis ut
non comederent de sancta sanctorum. donec sur
geret sacerdos doctus atque perfectus. Om
nis multitudo quasi unus. xlii milia. ccc
lx. exceptis seruis eorum et ancillis qui erant
vii. ccc.xxxvii. et in ipsis cantores atque
cantrices. cc. Equi eorum. dc.xxxvi. mu
li eorum. cccc.xlv. cameli eorum. cccc.xxxv.
asini eorum. dcc.xx. Et de principibus
patrum cum ingrederentur templum domini quod
est in ierusalem. sponte obtulerunt in domum dei
ad extruendam eam in loco suo. secundum uires su
as dederunt in impensas operis auri soli
dos xl milia et mille. argenti minas quinque
milia. et uestes sacerdotales centum. Habi
tauerunt ergo sacerdotes et leuite de ppto
et cantores et ianitores et nathinnei in ur
bibus suis. uniuersusque israel in ciuitatibus
suis. Iamque uenerat mensis septimus. et
erant filii israel in ciuitatibus suis. Congre
gatus est ergo populus quasi uir unus in ihe
rusalem. et surrexit iosue filius iosedech
et fratres eius sacerdotes. et zorobabel filius
salathiel et fratres eius. et edificauerunt al
tare dei israel. ut offerrent in eo holocausto
mata. sicut scriptum est in lege moysi uiri
dei. Collocauerunt autem altare super bases
suas deterrentibus eos pcircuitum ppl'is ter
rarum. et obtulerunt super illud holocaustum
domino mane et uespere. Feceruntque sol
lemnitatem tabernaculorum sicut scriptum est.
et holocaustum diebus singulis perordinem
secundum preceptum opus diei in die suo. et post
hec holocaustum iuge tam in kalendis

quam in uniuersis sollemnitatib' domini
quę erant consecratę. & in omnib' in quib'
ultro offerebatur munus dn̄o. A primo
die mensis septimi. ceperunt offerre ho
locaustum dn̄o. porro templum dī fun
datū necdum erat. Dederunt autē pecu
niam latomis & cementariis. cibum q;
& potum & oleum sidoniis tyrisq;. ut de
ferrent ligna cedrina de lybano ad ma
re ioppes. iuxta quod preceperat cyrus rex p
sarum eis. Anno autē secundo aduent'
eorum ad templum dī in ih̄rlm. mense se
cundo. ceperunt zorobabel filius sala
thiel & iosue filius iosedech. & reliqui de
fr̄ibus eorū sacerdotes & leuitę. & omnes
qui uenerant de captiuitate in ih̄rlm.
& constituerunt leuitas a uiginti annis &
supra ut urgerent opus dn̄i. Stetitq; io
sue & filii eius & fr̄es eius. cedmihel & filii
eius. & filii iuda quasi uir unus. ut in
starent sup eos qui faciebant op' in tem
plo dn̄i. filii enadad. filii eorum & fr̄es eorū
leuitę. Fundato igitur a cementariis templo
dei. steterunt sacerdotes in ornatu suo
cum tubis. & leuitę filii asaph in cymba
lis. ut laudarent dn̄m p manus dauid re
gis isrl̄. & concinebant in hymnis & confes
sione dn̄o. qm̄ bonus qm̄ in ęternum mi
sericordia ei' sup isrl̄. Omnis q; populus uo
ciferabatur clamore magno in laudando
dn̄m. eo quod fundatū eēt templū dn̄i;
Plurimi etiam de sacerdotib' & leuitis.
& principes patrum & seniores. qui uide
rant templū pri'quam fundatū esset
& hoc templū in oculis eorum. flebant uoce
magna. & multi uociferantes in leticia
eleuabant uoces. nec poterat quisquam
agnoscere uocē clamoris letantiū. & uocē
fletus populi. Commixtī enim ppl's uo
ciferabatur clamore magno. & uox audie

batur procul. Audierunt autē hostes iudę
& beniamin quia filii captiuitatis edifi
carent templum dn̄o dō isrl̄. & acceden
tes ad zorobabel & ad p̄ncipes patrum
dixerunt eis: Edificemus uobiscum. quia
ita ut uos querim' dn̄m urm̄. Ecce nos im
molauim' uictimas. ex dieb; asoraddan
regis assur. qui adduxit nos huc. Et dixit
eis zorobabel & iosue. & reliqui p̄ncipes
patrum isrl̄. Non est nobis & uobis ut
edificemus dn̄o dō nr̄o domū. s; nos ipsi
soli edificabimus dn̄o dō nr̄o. sicut pcepit
nobis cyrus rex psarum. Factum ē igitur
ut manus populi terrę impe diret man'
populi iudę. & turbaret eos in edifican
do. Conduxerunt autē adu'sum eos consi
liatores ut destruerent consiliū eorum
omnib' dieb' cyri regis psarum. & usq; ad
regnum darii regis psarum. In regno autē
assueri principio regni ei'. scripserunt accu
sationē aduers' habitatores iudę & ihe
rusalem. Et in dieb' artaxersis. scripsit
besellam mitridatis & tabel et reliqui qui
erant in consilio eorum ad artaxersen
regem psarum. Epistola autē accusationis
scripta erat syriace. & legebatur sermone
syro. Reum beeltheem & samsai scriba.
scripserunt eplām unā de ih̄rlm artax
ersi regi huiuscemodi. Reum beeltheem &
samsai scriba & reliqui consiliatores eorum
dinei & pharsathei. therphalei. aphar
sei. herchuei babylonii susan nechanei.
danei. elamithe. & ceteri de gentib' quos
transtulit asennaphar magnus & glori
osus. & habitare eas fecit in ciuitatib' sa
marię. & in reliquis regionib' trans flum̄
in pace. Hoc ē exemplar eplę. quam miserunt
ad eum. Artaxersi regi. serui tui uiri qui
sunt trans fluuiū salutē dicunt. Notū
sit regi quia iudei qui ascenderunt a te ad

nos. uenerunt ad ierłm ciuitatē rebellē
& pessimam. quam edificant extruentes
muros eius & parietes componentes.
Nunc ergo notum sit regi. quia si ciuitas
illa edificata fuerit & muri eius instaura
ti. tributum & uectigal & annuos reditus
non dabunt. & usque ad reges hec noxa per
ueniet. Nos ergo memores salis quod in palatio
comedimus. & quia lesiones regis uidere ne
fas ducimus. idcirco misimus & nunciauimus
regi. ut recenseas in libris hystoriarū patrū
tuorum. & inuenies scriptum in commenta
riis. & scias quoniam urbs illa urbs rebellis
ē & nocens regionibus et prouinciis. & bella
concitantur in ea ex diebus antiquis. quā ob
rem & ciuitas ipsa destructa ē. Nunciamus
nos regi. quoniam si ciuitas illa edificata fue
rit & muri ipsius instaurati. possessionē
trans fluuium non habebis. Verbū quod misit
rex ad reum beelthe em & samsai scribā.
& ad reliquos qui fuerunt in consilio eorum
habitatores samarie & ceteris trans fluui
um. salutē dicens & pacē. Accusatio quam
misistis ad nos manifeste lecta ē coram
me. & a me preceptum ē & recensuerunt.
inueneruntque quoniam ciuitas illa a diebus an
tiquis aduersum reges rebellat. & seditio
nes & prelia concitantur in ea. Nam & re
ges fortissimi fuerunt in ierłm qui et
dominati sunt omni regioni que trans
fluuium ē. tributum quoque & uectigal & re
ditus accipiebant. Nunc ergo audite sen
tentiā. ut prohibeatis uiros illos & urbs
illa non edificetur. donec si forte a me
iussum fuerit. Videte ne negligenter hoc
impleatis. & paulatim crescat malū
contra reges. Itaque exemplum edicti arta
xersis regis lectum ē coram reum — be
beltheem & samsai scriba & consiliariis
eorum. & abierunt festini in ierusalē ad

iudeos & prohibuerunt eos in brachio et ro
bore. Tunc intermissum ē opus domus dei
in ierłm. & non fiebat usque ad annum secundum
regni darii regis persarum. Prophetauerunt
autē aggeus propheta & zacharias filius
addo. prophetantes ad iudeos qui erant in
iudea & ierłm in nomine dei israel. Tunc
surrexerunt zorobabel filius salathiel
& iosue filius iosedech. & ceperunt edifi
care templum dei in ierłm. & cum eis
prophete domini adiuuantes eos. Ipso autē
tempore uenit ad eos tatannai qui erat
dux trans flumen. & starbuzannai &
consiliarii eorum. sicque dixerunt ei. Quis
dedit uobis consilium ut domum hanc edifi
caretis. & muros hos instauraretis. Ad quod
respondimus eis. que essent nomina ho
minum auctorum illius edificationis. Oculus
autem dei eorum factus ē super senes iudeorum. et non potuerunt
prohibere eos. Placuitque ut res ad darium
referretur. & tunc satisfacerent aduersus
accusationē illam. Exemplar epistole quam
misit tatannai dux regionis trans flu
men. & starbuzannai. & consiliatores eius
apharsa ca ei. qui erant trans flumen ad
darium regē. sermo quē miserunt ei. sic
erat scriptus. Dario regi pax omnis. Notum
sit regi. isse nos ad iudeam prouinciam ad do
mum dei magni que edificatur lapide impo
lito. & ligna ponuntur in parietibus. opusque
illud diligenter extruitur & crescit in ma
nibus eorum. Interrogauimus ergo senes illos. &
ita diximus eis. Quis dedit uobis potesta
tem ut domum hanc edificaretis. & muros
instauraretis. Sed & nomina eorum quesiui
mus ab eis ut nunciaremus tibi. que scrip
simus nomina eorum qui sunt principes in
eis. Huiuscemodi autē sermonē respon
derunt nobis dicentes. Nos sumus serui
dei celi & terre. & edificamus templum quod

erat extructum ante hos annos multos. quodque rex israhel magnus edificauerat et extruxerat. Postquam autem ad iracundiam prouocauerunt patres nostri deum celi et tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babylonis chaldei. domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in babylonem. Anno autem primo cyri regis babylonis. cyrus rex proposuit edictum ut domus dei edificaretur. nam et uasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in ierusalem. et asportauerat ea in templum babylonis. protulit cyrus rex de templo babylonis. et data sunt sasabasar uocabulo. quem et principem constituit. dixitque ei. Hec uasa tolle et uade et pone ea in templo quod est in ierusalem. et domus dei edificetur in loco suo. Tunc itaque sasabasar ille uenit et posuit fundamenta templi dei in ierusalem. et ex eo tempore usque nunc edificatur. et necdum completum est. Nunc ergo si uidetur regi bonum recenseat in bibliotheca regis que est in babylone. utrum nam a cyro rege iussum sit ut edificaretur domus dei in ierusalem. et uoluntatem regis super hac re mittat ad nos. Tunc darius rex precepit et recensuerunt in bibliotheca librorum que erant repositi in babylone. et inuentum est in ecbatanis quod est castrum in madena prouincia uolumen unum. talisque scriptus erat in eo commentarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex decreuit ut domus dei que est in ierusalem edificaretur in loco ubi immolent hostias. et ut ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum .lx. [sexaginta] et latitudinem cubitorum .lx. [sexag.] Ordines de lapidibus impolitis tres. et sic ordines de lignis nouis. Sumptus autem de domo regis dabuntur. Sed et uasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo

ierusalem. et attulerat ea in babylonem. reddantur et referantur in templum in ierusalem in locum suum. que et posita sunt in templo dei. Nunc ergo tatannai dux regionis que est trans flumen. et starbuzannai. et consiliarii uestri apharsacaei qui estis trans flumen procul recedite ab illis. et dimittite fieri templum dei illud a duce iudeorum et senioribus eorum. qui domum dei edificent in loco suo. Sed et a me preceptum est quid oporteat fieri a presbiteris iudeorum illis ut edificetur domus dei. scilicet ut de archa regis id est ut de tributis que dantur de regione trans flumen studiose sumptus dentur uiris illis ne impediatur opus. Quod si necesse fuerit et uitulos et agnos et hedos in holocaustum deo celi. frumentum. sal. uinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in ierusalem detur eis per singulos dies. ne sit in aliquo querimonia. et offerant oblationes deo celi. orentque pro uita regis et filiorum eius. A me ergo propositum est decretum. ut omnis homo qui hanc mutauerit iussionem. tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo. domus autem eius publicetur. Deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi. dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum dei illam que est in ierusalem. Ego darius statui decretum. quod studiose impleri uolo. Igitur tatannai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliarii eius. secundum quod preceperat darius rex sic diligenter executi sunt. Seniores autem iudeorum edificabant et prosperabantur iuxta prophetiam aggei prophete et zacharie filii addo. et edificauerunt et construxerunt iubente deo israhel. et iubente cyro et dario et artaxerse regibus persarum. et compleuerunt domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar. qui est annus sextus regni

darii regis. Fecerunt autem filii israel sacerdo
tes et levite et reliqui filiorum transmigra
tionis dedicationem domus dei in gaudio. et
optulerunt in dedicatione domus dei vi
tulos centum. arietes ducentos. agnos qua
dringentos. hyrcos caprarum pro peccato to
tius israel xii. iuxta numerum tribuum israel.
Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis.
et levitas in vicibus suis super opera dei in ihe
rusalem. sicut scriptum est in libro moysi. Fece
runt autem filii transmigrationis pascha
quartadecima die mensis primi. purificati
enim erant sacerdotes et levite quasi unus.
omnes mundi ad immolandum pascha. uni
versis filiis transmigrationis et fratribus suis
sacerdotibus et sibi. Et comederunt filii israel
qui reversi fuerant de transmigratione.
et omnis qui se separaverat a coinquinatione
gentium terre ad eos. ut quererent dominum de
um israel. Et fecerunt sollemnitatem azimorum
septem diebus in leticia. quoniam letificaverat eos
dominus et converterat cor regis assur ad eos.
ut adiuvaret manus eorum in opere domus
domini dei israel. Post hec autem verba in regno
artaxersis regis persarum. ezras filius sa
raie. filii azarie. filii elchie. filii sellum. fi
lii sadoc. filii achitob. filii amarie. filii aza
rie. filii maraioth. filii zarie. filii ozi. fi
lii bocci. filii abisue. filii phinees. filii
eleazar. filii aaron sacerdotis ab initio. ipse
ezras ascendit de babilone. et ipse scriba
velox in lege moysi quam dedit dominus deus israel.
Et dedit ei rex secundum manum domini dei eius super
eum omnem petitionem eius. et ascenderunt de
filiis israel et de filiis sacerdotum et de filiis le
vitarum. et de cantoribus et de ianitoribus et de
nathineis in iherusalem anno septimo artax
ersis regis. et venerunt in iherusalem mense
quinto. ipse est annus septimus regis. quia
in primo die mensis primi cepit ascendere

de babylone. et in primo die mensis quinti
venit in iherusalem iuxta manum dei sui bonam
super se. Ezras autem paravit cor suum ut in
vestigaret legem domini. et faceret et doceret
in israel preceptum et iudicium. Hoc est autem exem
plar epistole edicti. quod dedit rex artaxer
sis ezre sacerdoti scribe erudito in sermo
nibus et preceptis domini. et cerimoniis eius in
israel. Artaxersis rex regum. ezre sacerdoti
scribe legis dei celi doctissimo salutem. A me
decretum est ut cuicumque placuerit in regno
meo de populo israel et de sacerdotibus eius et
de levitis ire in iherusalem tecum vadat. A fa
cie enim regis et septem consiliatorum eius
missus es. ut visites iudeam et iherusalem
in lege dei tui que est in manu tua. et ut fe
ras argentum et aurum quod rex et consiliato
res eius sponte optulerunt deo israel cuius
in iherusalem tabernaculum est. et omne ar
gentum et aurum quodcumque inveneris in
universa provincia babylonis et populus
offerre voluerit. et de sacerdotibus qui spon
te optulerunt domui dei sui que est in ihe
rusalem. libere accipe et studiose eme de
hac pecunia vitulos. arietes. agnos. et
sacrificia et libamina eorum. et offer super
altare templi dei vestri quod est in iherusalem.
Sed et siquid tibi et fratribus tuis placuerit de
reliquo argento et auro ut faciatis iuxta
voluntatem dei vestri facite. Vasa quoque que
dantur tibi in ministerium domus dei tui. tra
de in conspectu dei tui in iherusalem. Sed et
cetera quibus opus fuerit in domo dei tui
quantumcumque necesse est ut expendas. dabis
de thesauro et de fisco regis. et a me. Ego
artaxersis rex statui atque decrevi omnibus
custodibus arce publice qui sunt trans flu
men. ut quodcumque pecierit a vobis ezras
sacerdos scriba legis dei celi absque mora de
tis usque ad argenti talenta centum. et usque

ad uini batos. c. et usq; ad frumenti choros
c. et usq; ad batos olei c. sal u̅ absq; mensu
ra. Omne quod ad ritum di̅ celi ꝑtinet tri
buat̄ diligenter in domo di̅ celi. ne forte
irascat̄ contra regnū regis & filioꝝ eius. Vo
bisq; notum facim᷒ de uniuersis sacerdoti
bus & leuitis. cantorib᷒. ianitorib᷒. nathin
neis et ministris domus di̅ hui᷒. ut uecti
gal et tributū et annonas n̄ habeatis po
testatē imponendi sup eos. Tu aut̄ ezra.
sc̄dm sapientiā di̅ tui que ē in manu tu
a. constitue iudices & presides. ut iudi
cent omni populo qui est trans flumen.
his uidelicet qui nouerunt legem di̅ tui.
Sed et imperitos docete libere. & omnis q̄
n̄ fecerit legem di̅ tui et legem regis dili
genter: iudiciū erit de eo. siue in morte.
siue in exilium. siue in condemnationē
substantię ei᷒. uel certe in carcerē. Bene
dictus domin᷒ d̄s patrū n̄rorum. qui dedit
hoc in corde regis ut glificaret domū dn̄i.
que ē in ih̄rl̄m. & in me inclinauit mise
ricordiā suam coram rege et consiliatorib᷒
eius. & uniuersis principib᷒ regis poten
tibus. Et ego confortatus manu dn̄i mei
que erat in me. congregaui de isrl̄ princi
VIII pes qui ascenderent mecū. Hi sunt g̊ ṗn
cipes familiarum et genealogia eorū.
q̄ ascenderunt mecū in regno artaxersis
regis de babylone. De filiis finees. ger
son. De filiis ithamar: daniel. De filiis
dauid. attus. De filiis sechenię. & filiis
pharos. zacharias. & cum eo numerati
sunt uiri. c.l. De filiis phaeth moab. he
lioenai filius azarię. & cum eo. cc. uiri.
De filiis sechenię. filius hiezechiel. & cū
eo. ccc uiri. De filiis addaneth filius
ionathan. & cum eo. l. uiri. De filiis he
lam. ysayas filius athalię. & cum eo. lxx.
uiri. De filiis saphathię. zebedia filius
michael. & cum eo. lxxx uiri. De filiis
ioab. abedia fili᷒ iehiel. & cum eo. ccxviii.
uiri. De filiis selomith filius iosphię. &
cum eo. c. lx. uiri. De filiis bebai zacha
rias filius bebai. & cum eo. xxviii. uiri.
De filiis ezead iohannan filius ezetan.
& cum eo. c. x. uiri. De filiis adonicam
qui erant nouissimi. et hec nomina eorū.
Eufeleth. et hiel. & samas. & cum eis. lx.
uiri. De filiis beggui uthai & zacchur.
& cum eo. lxx. uiri. Congregaui autē
eos ad fluuiū qui decurrit ad hauua et
mansim᷒ ibi dieb᷒ tribus. quesiuiq; in po
pulo & in sacerdotib᷒ de filiis leui & non
inueni ibi. Itaq; misi elizer & eliezer: ari
el & semeiam. et helnathan. et iarib.
et alterū helnathan. et nathan. et za
chariam. et mesolam. principes. et io
iarib. et helnathan sapientes. & misi
eos ad heddo qui ē ṗmus in casphię loco.
& posui in ore eorū uerba que loquerent̄
ad addom. & ad fr̄es eius nathinneos in
loco casphię. ut adducerent nobis mini
stros domus di̅ n̄ri. Et adduxerunt nob
ꝑ manū di̅ n̄ri bonam sup nos. uirū do
ctissimum de filiis moolli. filii leui. filii
isrl̄. et sarabiam et filios eius. & fr̄es eius
xviii. et asabiam. et cum eo ysayam de
filiis merari fr̄es eius & filios ei᷒. xx. et de
nathinneis q̄s dederat dauid & ṗncipes
ad ministeria leuitarū nathinneos. ccxx.
Omnes hi suis nominib᷒ uocabant̄. Et pre
dicaui ibi ieiuniū iuxta fluuiū hauua.
ut affligeremur corā dn̄o d̄o n̄ro. & pete
remus ab eo uiā rectam nobis & filiis no
stris uniuersęq; substantię n̄rę. Erubui
enim petere regem auxiliū et equites qui
defenderent nos ab inimico in uia. quia
dixeram᷒ regi: man᷒ di̅ n̄ri ē sup omnes q̄
querunt eum in bonitate. et imperiū ei᷒

et fortitudo eius et furor sup omnes qui de
relinquunt illū. Ieiunauim' autē et rogaui
mus dm̄ nr̄m p hoc. et euenit nobis psp'e.
Et separaui de pncipib' sacerdotū .xii. Sa
rabiam. asabiam. et cum eis de frīb' eorū
.x. Appendiq; eis argentū et aurū et uasa
consecrata domus dī nr̄i. que optulerat rex
et consiliatores eius et pncipes et. uniuers'
q; isrl' eorū qui inuenti fuerant. Et appen
di in manib' eorū argenti talenta .dcl.
et uasa argentea .c. auri .c. talenta. et cra
teras aureas .xx. que habebant solidos
millenos. et uasa eris fulgentis optimi
duo pulchra ut aurū. et dixi eis. Vos sci
dni. et uasa scā et argentū et aurū quod
sponte oblatū ē dn̄o dō patrū nr̄orū. uigi
late et custodite donec appendatis coram
pncipib' sacerdotū et leuitarū et ducib'
familiarū isrl' in ihrl'm in thesauro do
mus dī. Susceperunt autē sacerdotes et
leuite pondus argenti et auri et uasorū
ut deferrent ihrl'm in domo dī nr̄i. Pro
mouim' g' a flumine hauua duodecimo
die mensis primi ut pgeremus ihrl'm.
et manus dī nr̄i fuit sup nos et liberauit
nos de manu inimici et insidiatoris in
uia. Et uenimus ihrl'm. et mansimus
ibi dieb' trib'. Die autē quarta appensū
ē argentum et aurū et uasa in domo dī
nr̄i p manū remoth filii urie sacerdotis.
et cum eo eleazar fili' finees. cumq; eis
iosabed fili' iosue et noadaia fili' bennoy
leuite. iuxta numerū et pond' omnium.
descriptumq; ē omne pond' in tempore
illo. S; et qui uenerant de captiuitate fi
lii transmigrationis optulerunt holo
caustomata dō isrl'. uitulos .xii. p omni
isrl'. arietes .xcvi. agnos .lxx.vii. hyr
cos p peccato .xii. omnia in holocaustum
dn̄o. Dederunt autē edicta regis satrapis

qui erant de conspectu regis et ducibus
trans flumen. et eleuauerunt populū et
domū dei. Postquā autē hec completa sūt.
accesserunt ad me principes dicentes. Nō
ē separatus populus isrl' et sacerdotes et
leuite a populis terrarū et de abhomina
tionib' eorū. chananei uidelicet et ethei.
et pherezei et iebusei et ammanitarū.
et moabitarū. et egiptiorū et amorreorū.
Tulerunt enim de filiab' eorū sibi et de fi
liis suis. et commiscuerunt semen scm̄
cum pplis terrarū. Manus etiam prin
cipum et magistratuū fuit in transgres
sione hac prima. Cumq; audissem sermo
nem istum scidi palliū meū et tunicam.
et euelli capillos capitis mei et barbe. et
sedi merens. Conuenerunt autē ad me
omnes qui timebant uerbū dī isrl' p trās
gressione eorū qui de captiuitate uenerāt.
et ego sedebam tristis usq; ad sacrificium
uespertinum. Et in sacrificio uespertino sur
rexi de afflictione mea. et scisso pallio
et tunica. curuaui genua mea. et expan
di manus meas ad dn̄m dm̄ meū et dixi.
Ds̄ m̄s confundor et erubesco leuare faciē
meā ad te. qm̄ iniquitates nr̄e multipli
cate sunt sup caput. et delicta nr̄a creue
runt usq; ad celū a dieb' patrum nr̄orū.
S; et nos ipsi peccauim' grauiter usq; ad diē
hanc. In iniquitatib' nr̄is traditi sum' ipsi
et reges nr̄i et sacerdotes nr̄i in manu re
gum terrarū et in gladiū et in captiuita
tem. in rapinā et in confusionē uultus. sic
et die hac. Et nunc quasi parū et ad mo
mentū facta ē deprecatio nr̄a apud dn̄m
dm̄ nr̄m. ut dimitterent nobis reliquie et
daretur par illi' in loco scō eius. et illumi
naret oculos nr̄os ds̄ nr̄. et daret nobis
uitam modicā in seruitute nr̄am. q'a serui
sumus. et in seruitute nr̄a n̄ derelinquet

nos ds nr: & inclinauit sup nos misedia
coram rege psarum. ut daret nobis uitā
et sublimaret domū di nri. et extrueret
solitudines eius. et daret nobis spem in
iuda & in ierlm. Et nc quid dicim⁹ ds nr
posthec: quia dereliquim⁹ mandata tua.
que precepisti in manu seruorū tuorū pro
pharū dicens. Terram ad quā uos ingredi
mini ut possideatis eam terra inmunda
est iuxta inmundiciā populorū cetera
rumq: terrarū. abhominationib⁹ eor qui
repleuerunt eam ab ore usq: ad os inco
inquinatione sua. Nunc g filias urās ne
detis filijs eor. et filias eor ne accipiatis
filijs urīs. & n querătis pacem eor. et psp
itatem eorū usq: in eternū. ut confortemini
et comedatis que bona sunt terre. et he
redes habeatis filios urōs usq: in seculū.
Et post omnia que uenerunt sup nos in
opibus nrīs pessimis & in delicto nro ma
gno. quia tu ds nr liberasti nos de iniq
tate nra. et dedisti nobis salutē sic ē hodie.
ut n conuerteremur et irrita facerem⁹
mandata tua. neq: matrimonia iunge
remus cū poplis abhominationū istarū.
Nūquid iratus es nob usq: ad consumma
tionē. ne dimitteres nobis reliquias et sa
lutē: Dn̄e ds isrl iustus es tu. qm derelic
ti sum⁹ qui saluarem sicut die hac. Ecce co
ram te sum⁹ in delicto nro; n enim stare po
test corā te sup hoc. Sic g orante ezra &
implorante eum & flente. & iacente ante
templū di. collectus ē ad eū de isrl cetus
grandis nimis uiror et mulierū puerorū
q:. et fleuit ppls multo fletu. Et respon
dit sechenias filius iehihel de filijs helā.
et dixit ezre. Nos puaricati sum⁹ in dnm
nrm. et duxim⁹ uxores alienigenas de po
pulis terre. Et nunc si ē penitentia in isrl
sup hoc pcutiam⁹ fedus cum dno do nro.

& pciamus uniuersas uxores et eos qui de
his nati sunt; iuxta uoluntatē dnī. et eor
qui timent preceptū di nri. scdm legē fiat.
Surge tuum ē decernere. nosq: erim⁹ tecum;
confortare et fac. Surrexit g ezrā et adiu
rauit pncipes sacerdotū et leuitarū et om
nē isrl ut facerent scdm uerbū hoc. et iura
uerunt. Et surrexit ezras ante domū dei.
& abijt ad cubiclm iohannan filij helya
sib. et ingressus ē illuc. Panē n comedit. et
aquā non bibit; lugebat enim transgres
sionē eorū. qui de captiuitate uenerant.
Et missa ē uox in iuda et ierlm omnibus
filijs transmigrationis. ut congregarent
in ierlm. & omnis qui n uenerit in trib⁹
dieb⁹ iuxta consiliū principū et seniorū
auferetur uniusa substantia ei. et ipse
abicietur de cetu transmigrationis. Conue
nerunt g omnes uiri iuda & beniamin
in ierlm trib⁹ dieb⁹. ipse ē mensis nonus
uicesimo die mensis. Et sedit omnis ppls
in platea domus di. trementes ppter pecca
tum et pluuias. Et surrexit ezras sacer
dos. et dixit ad eos. Vos transgressi estis
& duxistis uxores alienigenas. ut adderetis
sup delictū isrl; et nunc date confessionē
dno do patrū urorū et facite placitū eius.
et separamini a populis terre. et ab uxo
ribus alienigenis. Et respondit uniuer
sa multitudo. dixitq: uoce magna. Iux
ta uerbū tuū ad nos. sic fiat. Veruntam
quia populus mult⁹ ē et temp⁹ pluuie.
& n sustinem⁹ stare foris. & opus n est
diei uni⁹ uel duor. uehementer quippe
peccauim⁹ in sermone isto. constituant
principes in uniuersa multitudine. &
oms in ciuitatib⁹ nrīs qui duxerunt uxo
res alienigenas. ueniant temporib⁹ sta
tutis. & cū his seniores p ciuitatē et ciui
tatem & iudices ei. donec auertatur ira

dei nostri a nobis sup peccato hoc. Igitur
ionathan filius asahel et iaazia filius the
cue steterunt sup hoc in messolla. et sebe
thai leuites adiuuerunt eos. Feceruntque
sic filii transmigrationis. Et abierunt
ezras sacerdos et uiri principes familia
rum in domos patrum suorum et omnes p
nomina sua. et sederunt in die prima mensis
decimi ut quererent rem. et consummati
sunt omnes uiri qui duxerant uxores alie
nigenas usque ad diem primam mensis pri
mi. Et inuenti sunt de filiis sacerdotum qui
duxerunt uxores alienigenas. de filiis io
sue filii iosedech et fratres eius maasia et eli
ezer et iarib. et godolia. et dederunt
manus suas ut eicerent uxores suas. et p
delicto suo arietem de ouibus offerrent. Et de
filiis emmer anani et zebedia. et de
filiis serim. masia et helya et semeia.
et iehihel. et ozias. et de filiis phersur
helioenai. maasia. hismahel. nathana
hel et cozabeth. et elesa. De filiis leuita
rum iosabeth. et semei. et celeia. ipse est
calitaphataia. iuda et eliezer. et de
cantoribus elyasib. et de ianitoribus sellum
et tellem. et uri. Et ex israhel de filiis pha
ros remia. et ezia. et melchia. et miamin.
et elezer. et melchia. et banea. Et de fi
liis helam. mathania. zacharias. et hie
hil. et abeli. et hierimoth et helya. Et
de filiis zetua. helioenai. eliasib. natha
nia. et ierimuth. et zabet. et aziza.
Et de filiis bebai iohannan. anania.
zabai athalia. Et de filiis beni. moso
lam. et melluch. et adaia. iasub. et sa
bal. et ramoth. Et de filiis phethmo
ab. edna. et chalal. banaias. maasias.
mathanias. beseleel. et benui. et ma
nasse. Et de filiis herem. eliezer. iesue.
melchias semeias. symeon. et beniam
in. moloch. samarias. De filiis asom. ma
thanai. matthetha. zabeht. elypheleth.
iermai. manasse. semei. De filiis bani.
maaddi. amram. et thuel. baneas. et
badaias. cheliau. banni. amarimuth.
et eliasib. mathanias. mathanai. et iasi.
sarai. et bani. et benui. semei. et salmias.
et nathan. et daias. mechne. dabai. sisai.
sarai. ethrehel. et selemau. semeria.
sellum. amaria. ioseph. De filiis nebu
ahel. matthathias. zabeth. zabina.
ieddu. et iohel. bannai. Omnes hi acce
perunt uxores alienigenas. et fuerunt ex
eis mulieres que pepererant filios.

Incipit liber NEEMIE.

Et factum est in mense chas
leu. anno uicesimo. et ego
eram in susis castro. et
uenit anani unus de fra
tribus meis ipse et uiri iuda. et interro
gaui eos de iudeis qui remanserant et
supererant de captiuitate et de ierusalem.
Et dixerunt michi. Qui remanserunt
et derelicti sunt de captiuitate ibi in p
uincia in afflictione magna sunt et in
obprobrio. et murus ierusalem dissipatus est.
et porte eius combuste sunt igni. Cumque
audissem uerba huiuscemodi. sedi et fle
ui et luxi dies multos. et ieiunabam et ora
bam ante faciem dei celi et dixi. Queso domine
deus celi fortis magne atque terribilis. qui cu
stodis pactum et misericordiam cum his qui te
diligunt et custodiunt mandata tua.
fiant aures tue auscultantes. et oculi tui
aperti ut audias orationem serui tui quam ego
oro coram te hodie nocte ac die pro filiis
israhel seruis tuis. et confiteor pro peccatis filiorum
israhel quibus peccauerunt tibi. et ego et domus
patris mei peccauimus. Vanitate seducti
sumus. et non custodiuimus mandatum tuum

et cerimonias et iudicia que precepisti moysi
seruo tuo. Memento uerbi tui quod man-
dasti moysi famulo tuo dicens. Cum trans-
gressi fueritis ego dispergam uos in populos.
et si reuertamini ad me et custodiatis man-
data mea et faciatis ea. etiam si abducti
fueritis ad extrema celi. inde congregabo
uos et ducam in locum quem elegi ut habi-
taret nomen meum ibi. et ipsi serui tui et
populus tuus quos redemisti in fortitudine
tua magna et in manu tua ualida. Obse-
cro domine sit auris tua attendens ad orati-
onem serui tui. et ad orationem seruorum tuo-
rum qui uolunt timere nomen tuum.
et dirige seruum tuum hodie et da ei mi-
sericordiam ante uirum hunc. Ego enim eram
pincerna regis. Factum est autem in mense
nisan anno uicesimo artaxersis regis.
et uinum erat ante eum. Et leuaui uinum
et dedi regi. et eram quasi languidus ante
faciem eius. Dixitque mihi rex. Quare uultus
tuus tristis est. cum te egrotum non uide-
am? Non est hoc frustra. sed malum nescio
quid in corde tuo est. Et timui ualde ac
nimis. et dixi regi. Rex in eternum uiue.
Quare non mereat uultus meus. quia ciui-
tas domus sepulchrorum patris mei deser-
ta est. et porte eius combuste sunt igni? Et
ait mihi rex. Pro qua re postulas? Et ora-
ui deum celi. et dixi ad regem. Si uidetur regi
bonum et si placet seruus tuus ante faciem
tuam. ut mittas me in iudeam ad ciuita-
tem sepulchri patris mei. et edificabo eam.
Dixitque mihi rex et regina que sedebat iuxta
eum. Usque ad quod tempus erit iter tuum.
et quando reuerteris? Et placuit ante
uultum regis et misit me. et constitui
ei tempus et dixi regi. Si regi uidetur bonum.
epistolas det michi ad duces regionis trans
flumen. ut transducant me donec ueniam
in iudeam. et epistolam ad asaph custodem sal-
tus regis. ut det michi ligna et tegere pos-
sim portas turris domus et muros ciui-
tatis. et domum quam ingressus fuero. Et
dedit mihi rex iuxta manum dei mei bonam mecum.
Et ueni ad duces regionis trans flumen. de-
dique eis epistolas regis. Miserat autem mecum
rex principes militum et equites. Et audierunt
sanaballath oronites. et tobias seruus
ammonites. et contristati sunt afflictione
magna. quod uenisset homo qui quereret pro-
speritatem filiorum israel. Et ueni ierusalem. et eram
ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et uiri
pauci mecum. et non indicaui cuiquam quid deus
dedisset in corde meo ut facerem in ierusalem.
et iumentum non erat mecum nisi animal cui
sedebam. Et egressus sum per portam uallis
nocte. et ante fontem draconis. et ad portam
stercoris. et considerabam murum ierusalem dissi-
patum. et portas eius consumptas igni.
Et transiui ad portam fontis et ad aquedu-
ctum regis. et non erat locus iumento cui se-
debam ut transiret. Et ascendi per torrentem
nocte et considerabam murum. et reuersus ue-
ni ad portam uallis et redii. Magistratus
autem nesciebant quo abissem. aut quid ego
facerem. Sed et iudeis et sacerdotibus et opti-
matibus et magistratibus et reliquis qui facie-
bant opus. usque ad id locorum nichil indicaue-
ram. Et dixi eis. Vos nostis afflictionem in qua
sumus. quia ierusalem deserta est et porte eius con-
sumpte sunt igni. Uenite edificemus muros
ierusalem. et non simus ultra obprobrium. Et indica-
ui eis manum dei mei quod esset bona mecum. et
uerba regis que locutus est michi. Et aio. Sur-
gamus et edificemus. Et confortate sunt
manus eorum in bono. Audierunt autem sanabal-
lath oronites et tobias seruus ammanites
et gosem arabs. et subsannauerunt nos et
despexerunt. Dixeruntque. Que est hec res quam

factis? Numquid contra regem rebellatis?
Et reddidi eis sermonem. dixique ad eos. Deus celi
ipse nos iuvat. et nos servi eius sumus. surga-
mus et edificemus. Vobis autem non est pars et
iusticia. et memoria in ierusalem. Et surrexit
eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdo-
tes. et edificaverunt portam gregis. Ipsi sci-
ficaverunt eam. et statuerunt valuas eius.
et usque ad turrem centum cubitorum scificaverunt
eam. usque ad turrem ananahel. Et iuxta
eum edificaverunt viri iericho. et iuxta eum
edificavit zachur filius amri. Portam
autem piscium edificaverunt filii asnaa. Ipsi
texerunt eam. et statuerunt valuas eius
et seras et vectes. Et iuxta eos edificavit
marimuth filius urie filii accus. et iuxta
eos edificavit mosollam filius barachie filii
mesezabel. Et iuxta eum edificavit sadoch
filius baana. et iuxta eum edificaverunt
thecueni. Optimates autem eorum non suppo-
suerunt colla sua in opere domini sui. Et por-
tam veterem edificaverunt ioiada filius
phasea. et mosollam filius besodiam. Ipsi
texerunt eam. et statuerunt valuas eius
seras et vectes. Et iuxta eos edificaverunt
melethias gabaonites et iadon meronati-
tes viri de gabaon et masfa. pro duce qui
erat in regione trans flumen. Et iuxta eum
edificavit ezihel filius araia aurifex.
et iuxta eum edificavit annam filius
pigmentarii. et dimiserunt ierusalem
usque ad murum platee latioris. Et iuxta
eum edificavit raphaia filius babul prin-
ceps vici ierusalem. et iuxta eum edificavit
ieiada filius aromath contra domum suam.
et iuxta eum edificavit acchus filius
asebonie. Mediam partem vici edificavit
melchias filius herem et asub filius pha-
eth moab. et turrem furnorum. Et iuxta
eum edificavit sellum filius alloes princeps
medie partis vici ierusalem ipse et filie eius. et
portam vallis edificavit annun et habitato-
res zanoe. Ipsi edificaverunt eam. et statue-
runt valuas eius et seras et vectes. et mille
cubitos in muro usque ad portam sterquili-
nii. Et portam sterquilinii edificavit melchi-
as filius rechab. princeps vici bethaccha-
rem. Ipse edificavit eam. et statuit valuas
eius et seras et vectes. Et portam fontis
edificavit sellum filius cholozai princeps pa-
gi maspha. Ipse edificavit eam et texit. et sta-
tuit valuas eius et seras et vectes. et muros
piscine syloe in hortum regis. et usque ad gradus
qui descendunt de civitate david. Post eum
edificavit neemias filius azboc princeps
dimidie partis vici bethsur usque contra
sepulchrum david. et usque ad piscinam que gran-
di opere constructa est. et usque ad domum for-
tium. Post eum edificaverunt levite. reum
filius benni. Post eum edificavit asebias
princeps dimidie partis vici ceile in vico
suo. Post eum edificaverunt fratres eorum.
bethui filius enadad princeps dimidie partis
ceile. Et edificavit iuxta eum azer filius
iosue princeps mespha. mensuram secundam
contra ascensum firmissimi anguli. Post
eum in monte edificavit baruch filius za-
chai. mensuram secundam ab angulo usque ad
portam domus eliasib sacerdotis magni.
Post eum edificavit merimuth filius urie
filii acchur mensuram secundam a porta domus
eliasib. donec extenderetur domus eliasib.
Et post eum edificaverunt sacerdotes viri
de campestribus iordanis. Post eum edificavit
beniamin et asub contra domum suam. et
post eum edificavit azarias filius amaasie fi-
lii ananie contra domum suam. Post eum
edificavit bennui filius ennadda. mensu-
ram secundam a domo azarie usque ad flexu-
ram et usque ad angulum. falel filius ozi contra

flexuram et turrim que eminet de domo re
gis excelsa. idest in atrio carceris. Post eum
phadaia filius pheros. Nathinnei autem habi
tabant in ofel. usque contra portam aquarum.
ad orientem. et turrim que prominebat. Post
eum edificaverunt thecuei mensuram se
cundam e regione a turre magna et emi
nenti usque ad murum templi. Sursum autem
a porta equorum edificaverunt sacerdotes.
unusquisque contra domum suam. Post eos edifi
cavit seddo filius emmer contra domum
suam. et post eum edificavit semeia filius sece
nie custos porte orientalis. Post eum
edificaverunt anania filius selemie. et anon
filius sellom sextus in mensuram secundam. Post eum
edificavit mesollam filius barachie. contra
gazophilacium suum. Post eum edificavit mel
chias filius aurificis usque ad domum nathinne
orum et scuta vendentium contra portam
iudicialem. et usque ad cenaculum anguli. et inter ce
naculum anguli in porta gregis edificaverunt artifices et
negociatores. Factum est autem cum audisset
sanaballath quod edificaremus murum ira
tus est valde. et motus nimis subsannavit
iudeos. et dixit coram fratribus suis et frequen
tia samaritanorum. Quid iudei imbecilli fa
ciunt? Num dimittent eos gentes?
Num sacrificabunt. et complebunt in
una die? Numquid edificare poterunt
lapides de acervis pulveris qui combusti
sunt? Sed et tobias ammanites proximus
eius ait. Edificent. Si ascenderit vulpes.
transiliet murum eorum lapideum. Audi deus
noster. quia facti sumus despectui. Converte
obprobrium super caput eorum. et da eos in
despectionem in terra captivitatis. ne operi
as iniquitatem eorum. et peccatum horum
coram facie tua non deleatur. quia irriserunt
edificantes. Itaque edificavimus murum et
coniunximus totum usque ad partem dimidiam.
et provocatum est cor populi ad operandum. Fa
ctum est autem cum audisset sanaballath et to
bias et arabes et ammanite et azotii. quod
obducta esset cycatrix muri iherusalem. et quod
cepissent interrupta concludi irati sunt nimis.
et congregati sunt omnes pariter ut veni
rent et pugnarent contra iherusalem. et moli
rentur insidias. Et oravimus dominum nostrum. et
posuimus custodes super murum die ac nocte
contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata est
fortitudo portantis et humus nimia est. et
nos non poterimus edificare murum. Et dixerunt
hostes nostri. Nesciant et ignorent donec
veniamus in medio eorum. et interficiamus
eos. et cessare faciamus opus. Factum est
autem venientibus iudeis qui habitabant
iuxta eos et dicentibus nobis per decem vices.
ex omnibus locis quibus venerant ad nos.
statui in loco post murum per circuitum po
pulum in ordinem cum gladiis suis et lan
ceis et arcubus. perspexi. atque surrexi. et aio
ad optimates et magistratus et ad reliquam
partem vulgi. Nolite timere a facie eorum.
Domini magni et terribilis mementote. et pug
nate pro fratribus vestris. filiis vestris et filiabus vestris.
et uxoribus vestris et domibus. Factum est autem
cum audissent inimici nostri nunciatum esse
nobis dissipavit deus consilium eorum. et reversi
sumus omnes ad muros. unusquisque ad opus
suum. Et factum est a die illa media pars iuve
num eorum faciebat opus. et media pars parata
erat ad bellum. et lancee et scuta et arcus
et lorice. et principes post eos in omni do
mo iuda edificantium in muro. et portan
tium onera et imponentium. una manu
sua faciebat opus. et altera tenebat
gladium. Edificantium enim unusquisque
gladio erat accinctus renes. et edifica
bant et clangebant bucina iuxta me.
Et dixi ad optimates et ad magistratus et

ad reliquam partē uulgi. Opus grande
ē et latum/ & nos separati sum⁹ in muro
procul alter ab altero. In loco quocumq; au
dieritis clangorē tube. illuc concurrite
ad nos. Ds nr̄ pugnabit p nobis & nos ip
si faciam⁹ opus. & media pars nr̄m teneat
lanceas. ab ascensu aurore donec egredi
antur astra. In tempore quoq; illo dixi
populo. Unusquisq; cum puero suo ma
neat in medio ierlm. & sint uobis uices
p nocte et diem ad operandū. Ego autē et
frēs mei et pueri mei. & custodes q erant
post me n̄ deponebamus uestimenta
nr̄a/ unusquisq; tantū nudabat ad bap
tismum. Et factus ē clamor magn⁹ po
puli. & uxorū eius aduersus frēs suos
iudeos. & erant qui dicerent. Filij nr̄i
& filie nr̄e multe sunt nimis. Accipiam⁹
p precio eorū frumentū. & comedamus &
bibam⁹. Et erant qui dicerent. Agros no
stros & uineas & domos nr̄as opponam⁹.
& accipiam⁹ frumentū in fame. Et alij
dicebant. Mutuo sumam⁹ pecunias in
tributa regis. deniq; agros nr̄os et ui
neas. Et nunc sicut carnes frm̄ nr̄orū
sic carnes nr̄e sunt. & sicut filij eorū
ita filij nr̄i. Ecce nos subiugamus filios
nr̄os et filias nr̄as in seruitutē. & de filia
bus nr̄is famule sunt nec habem⁹ unde possint
redimi. & agros nr̄os et uineas alij possi
dent. Et iratus sum nimis cū audissem
clamorē eorū sedm̄ uerba hec. cogitauitq;
cor meū mecū. & increpaui optimates
& magistrat⁹. & dixi eis. Usuras ne singu
li a frīb; uris exigatis. Et congregaui ad
uersus eos contentionē magnā. & dixi eis.
Nos ut scitis redemim⁹ frēs nr̄os iude
os qui uenditi fuerant gentib⁹ sedm̄
possibilitatē nr̄am. Et uos g uendite
frēs nr̄os. et emem⁹ eos. Et siluerunt nec
inuenerunt quid responderent. Dixiq; ad
eos. Non ē bona res quā facitis uos. Quare non
in timore dī nr̄i ambulatis. ne exprobretur
nobis a gentib⁹ inimicis nr̄is. Et ego et
frēs mei & pueri mei commodauim⁹ plurimis
pecuniā. et frumentū n̄ repetam⁹ in comu
ne istud. es alienū concedam⁹ quod debetur
nobis. Reddite eis hodie agros suos. uineas
suas. olueta sua. & domos suas. quin poci⁹
et centesimā pecunie frumenti. uini. & olei
quā exigere soletis ab eis date p illis. &
dixerunt. Reddemus. et ab eis nichil quere
mus. sicq; faciem⁹ ut loqueris. Et uocaui
sacerdotes et adiuraui eos ut facerent
iuxta quod dixeram. insup & sinū meum
excussi et dixi. Sic excutiat ds omnē uirū
qui n̄ compleuerit uerbū istud de domo
sua. & de laborib⁹ suis. sic excuciatur & uacu
us fiat. Et dixit uniuersa multitudo amen.
et laudauerunt dn̄m. Fecit g populus sicut
dictum erat. A die autē illa qua preceperat
michi ut essem dux in terra iuda. ab anno
uicesimo usq; ad annū tricesimū sedm̄ ar
taxersis regis p annos xii. ego & frēs mei
annonas que ducib⁹ debebantur n̄ comedi
mus. Duces autē primi qui fuerunt ante
me grauauerunt pplm̄. & acceperunt ab
eis in pane. uino. & pecunia. cotidie siclos
xl. sed et ministri eorū depresserunt pplm̄.
Ego autē n̄ feci ita ppter timorē dī. quin
poci⁹ in ope muri edificaui. & agrū n̄ emi.
& om̄s pueri mei congregati ad opus erant.
Iudei quoq; & magistrat⁹ centū quinquagin
ta uiri. & qui ueniebant ad nos de gentib⁹
que in circuitu nr̄o sunt. in mensa mea
erant. Parabatur autē m̄ p dies singulos
bos un⁹. arietes sex electi. exceptis uolatilib⁹.
& inter dies decē uina diuisa. & alia mul
ta tribuebā. insup & annonas ducatus mei
n̄ quesiui. Valde enim erat attenuat⁹

populus. Memento mei deus meus in bonum secundum
omnia que feci populo huic. Factum est autem cum
audisset sanaballath et tobias et gosen arabs
et ceteri inimici nostri quod edificassem ego mu
rum et non esset in ipso residua interruptio.
usque ad tempus autem illud ualuas non posueram
in portis. Miserunt sanaballath et gosen
ad me dicentes. Veni et percutiamus fedus pa
riter in uiculis in campo uno. Ipsi autem
cogitabant ut facerent michi malum. Misi
ergo ad eos nuncios dicens. Opus grande ego
facio et non possum descendere ne forte neg
ligatur cum uenero et descendero ad uos. Mi
serunt autem ad me secundum uerbum hoc per quattuor
uices. et respondi eis iuxta sermonem priorem.
Et misit ad me sanaballath iuxta uerbum
prius quinta uice puerum suum et epistolam ha
bebat in manu scriptam hoc modo. In genti
bus auditum est et gosen dixit quod tu et iu
dei cogitetis rebellare et propterea edifices
murum et leuare te uelis super eos regem prop
ter quam causam et prophetas posueris qui
predicent de te in ierusalem dicentes. Rex in iu
dea est. Auditurus est rex uerba hec. Idcir
co nunc ueni ut ineamus consilium pariter.
Et misi ad eos dicens. Non est factum se
cundum uerba que tu loqueris. De corde
enim tuo tu componis hec. Omnes enim
hi terrebant nos cogitantes quod cessarent
manus nostre ab opere et quiescerent. Quam ob
causam magis confortaui manum meam et
ingressus sum domum samaie filii dalaie fi
lii methabehel secreto. Qui ait. Tractemus
nobiscum in domo dei in medio templi.
et claudamus portas edis quia uenturi sunt
ut interficiant te. et nocte uenturi sunt
ad occidendum te. Et dixi. Num quisquam
similis mei fugit. et quis ut ego ingredietur
templum et uiuet? Non ingrediar. Et in
tellexi quod deus non misisset eum. sed quasi uati
cinans locutus esset ad me. et tobias et sana
ballath conduxissent eum. Acceperat enim
precium ut territus facerem et peccarem. et habe
rent malum quod exprobrarent michi. Memento
mei domine pro tobia et sanaballath iuxta opera
eorum talia. sed et noadie prophete et ceterorum
prophetarum qui terrebant me. Completus est
autem murus uicesima quinta die mensis
elul. quinquaginta duobus diebus. Factum est ergo cum
audissent omnes inimici nostri ut timerent uni
uerse gentes que erant in circuitu nostro et
conciderent intra semetipsos. et scirent quod
a deo factum esset opus hoc. Sed et in diebus
illis multe optimatum iudeorum epistole mitte
bantur ad tobiam. et a tobia ueniebant ad
eos. Multi enim erant in iudea habentes
iuramentum eius quia gener erat sechenie fi
lii orei. et iohanan filius eius acceperat filiam
mosollam filii barachie. Sed et laudabant
eum coram me. et uerba mea nunciabant ei.
et tobias mittebat epistolas ut terreret
me. Postquam autem edificatus est murus et po
sui ualuas et recensui ianitores et cantores
et leuitas. precepi anani fratri meo et ananie
principi domus de ierusalem. ipse enim quasi uir
uerax et timens deum plus ceteris uidebatur.
Et dixi eis. Non aperiantur porte ierusalem usque
ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent.
clause sunt porte et oppilate. Et posui custo
des de habitatoribus ierusalem singulos per uices
suas. et unumquemque contra domum suam. Ciui
tas autem erat lata nimis et grandis. et po
pulus paruus in medio eius. et non erant do
mus edificate. Dedit autem deus in corde meo et
congregaui optimates et magistratus et uul
gus ut recenserem eos. Et inueni librum cen
sus eorum qui ascenderant primum. et inuen
tum est scriptum in eo. Isti filii prouincie qui
ascenderunt de captiuitate transmigran
tium. quos transtulerat nabuchodonosor rex

babylonis. & reuersi sunt in ierlm & in
iudeam unusquisq; in ciuitatē suā. qui ue
nerunt cum zorobabel. iosue. neemias. a
zarias. raamaias. naamin. mardocheus.
belsar. mespharat. beggoai. naum. baa
na. Numerus uirorū populi isrl. filij pha
ros. ii. clxxii. filii saphatię. ccclxxii.
filii area. dclii. Filij phattmoab filiorū
iesue & ioab. ii. dccc.xviii. Filij helam.
mille. dccc.l iiii. filij zethua. dccc.xlv.
filii zachai. dcclx. filij bannuj. dc.xlviii.
filii bebai. dc.xxviii. filij azgad. ii. ccc
xxii. filij adonicam. dc lxvii. filij bag
goaim. ii. lxvii. filij adin. dc lv. Filij ater
filij ezechię. xc viii. filij asen. ccc.xxviii.
filij besai. ccc.xxiiii. filij areph. cxii. filij
zabaon. xcv. Viri bethleem. & nepthupha.
clxxx viii. Viri anatoth. cxxviii. Viri be
thamoth. xlii. Viri cariathiarim cepbi
ra & beroth. dcc.xliii. Viri rama & geba.
dc.xxi. Viri magmas. cxxii. viri be
thel & ai. cxxiii. Viri nebo alteri. lii.
Viri helam alterius. i cc liiii. filij arem.
ccc.xx. filij iericho. ccc.xl v. filij loda
vid & onon. dcc.xxi. filij senaa. iii.
dcccc.xxx. Sacerdotes filij adaia in domo
iosua. dcccc lxx iii. filij emmer. i lii.
filij phasor. mille cc.xlvii. filij arem. i
xvii. Leuitę filij iosue & gadmihel filiorum
oduia. lxxiiii. Cantores filij asaph. cxl
viii. Janitores filij sellum. filij ater. filii
thelmon. filij accub filij atita. filij sobai.
cxxxviii. Nathinnei filij soa. filij as
pha. filij thebaoth filij cheros filij siaa
filij fado filij lebena filij agaba. filij sel
mon. filij annan. filij gedel filij gaer
filij raaia. filij rasim. filij necoda. filij
gezee. filij aza. filij fasta. filij besai. filij
munim. filij nephusin. filij becbuc. filij
acupha. filij asur. filij besloth. filij meida.

filii arsa. filii bercos. filij sisara. filii the
ma. filij nesia. filij athipha. filij seruorū
salemonis. filij sotai. filij sopheret. filij
perida. filij iochala. filij dercon. filij geddel
filij saphatia. filij atil. filij phocereth. qui
erat ortus ex abaim filio ammon. Omnes
nathinnei & filij seruorum salemonis. ccc
xcii. Hi sunt autē qui ascenderunt de
themella. thelarsa. cherupaddon. & emer.
& nō potuerunt indicare domū patrum
suorū & semen suū. utrū ex isrl esset. Filij
dalaia. filij tobia. filij negoda. dcxlij. Et
de sacerdotib; filij abia. filij accos. filij
berzellai. qui accepit de filiab; berzellai
galaaditis uxorē. & uocatus ē nomine eorum.
Hi quesierunt scripturā suā in censum & nō
inuenerunt. & eiecti sunt de sacerdotio.
Dixitq; athersatha eis ut nō manducarent
de scīs scōrum. donec staret sacerdos doct;
& eruditus. Omnis multitudo quasi unus.
xl ii mil. dclx. absq; seruis & ancillis eorum
qui erant. vii. ccc.xxxvii. & inter eos can
tores & cantatrices. cc.xlv. cameli. cccc
xxxv. asini. vi. dcc.xx. Hucusq; refert qd in cō
mentariis scriptū fuerit. ex hinc neemię hystoria texit.

onnulli autē de principib; fa
miliarū dederunt in opus. Ather
satha dedit in thesaurū auri
dragmas mille. fialas. l. tunicas sacer
dotales. dxxx. Et de principib; familia
rum dederunt in thesaurū operis auri dra
gmas. xx milia. & argenti minas. ii
cc. & quod dedit reliquus pplus. auri dra
gmas. xx milia. & argenti minas. ii. &
tunicas sacerdotales. lxvii. Habitauerunt
autē sacerdotes & leuitę & ianitores &
cantores & reliquum uulgus & nathinnei
& omnis isrl in ciuitatib; suis. & uenerat
mensis septimus. filii autē isrl erant
in ciuitatib; suis. Congregatusq; ē omīs

populus quasi uir unus ad plateam que ē
ante portam aquarū. & dixerunt ezre
scribe ut afferret librum legis moysi quē
precepit dn̄s isrl̄i. Attulit autē ezras sa
cerdos legem coram multitudine uirorū
& mulierū cunctisq; qui poterant intelli
gere. in die prima mensis septimi. & legit
in eo aperte in platea que erat ante portam
aquarū. de mane usq; ad mediā diem. in
conspectu uirorū & mulierū & sapientiū.
& aures omnis populi erant erecte ad li
brum. Stetit autē ezras scriba sup gra
dum ligneū. quē fecerat ad loquendum.
Steterunt iuxta eū mathathias & sem
ma. & ania. & uria. & helchia & maasia
ad dexteram eius. & ad sinistrā phadaia. mi
sahel. & melchia & asum. & aseph. dana.
zacharia & mosollam. Et aperuit ezras
librū corā omni pplo. sup uniuersū q̄p
pe pplm̄ eminebat. Et cum aperuisset eū
stetit omnis ppls. Et benedixit ezras dn̄o dō
uoce magna. & respondit omnis populus.
am̄ amen. Eleuantes man' suas incur
uati sunt. & adorauerunt dn̄m proni in ter
ram. Porro iosue & baani & serebia ia
min. acchub. septhai. odia. maasia. celi
ta. azarias. iosabeth. anan. falaia leuite.
silentium faciebant in populo. ad audien
dam legem. Popul' autē stabat in gradu
suo, & legerunt in libro legis dī distincte
& aperte ad intelligendū. & intellexerūt
cum legeretur. Dixit autē neemias ipse
est athersatha & ezras sacerdos scriba
& leuite. interp̄tantes uniuerso pplo.
Dies sc̄ificatus ē dn̄o dō nr̄o. nolite luge
re & nolite flere. Flebat autē omnis po
pulus cum audisset uerba legis. Et dixit
eis. Ite & edite pinguia & bibite mulsū.
& mittite partes ei qui n̄ p̄parauit si
bi. quia sc̄s dies dn̄i est & nolite ē̄tristari.

Gaudiū etenim dn̄i ē fortitudo nr̄a; leuite
autē silentiū faciebant in omni pplo dicen
tes. Tacete quia sc̄s dies ē. & nolite dolere.
Abiit itaq; omnis populus ut comederet
& biberet & mitteret partes & faceret
leticiā magnā. quia intellexerant uerba
que docuerat eos. Et in die sc̄do congre
gati sunt p̄ncipes familiarū uniuersi
populi. sacerdotes & leuite ad ezram
scribā. ut interp̄taret̄ eis uerba legis. &
inuenerunt scriptū in lege. p̄cepisse do
minū in manu moysi. ut habitent filii
isrl̄ in tabernaculis in die sollemni in
mense septimo. & ut predicent & diuul
gent uocē in uniuersis urbib' suis & in
ierlm̄ dicentes. Egredimini in montē et
afferte frondes oliue & frondes ligni pul
cherrimi. frondes myrti & ramos palma
rum. & frondes ligni nemorosi. ut fiant
tabernacl̄a sicut scriptum ē. Egressus ē
ppls̄ & attulerunt. feceruntq; sibi taber
nacula unusquisq; in domate suo & in
atriis suis. & in atriis dom' dī. & in platea
porte aquarū. & in platea porte effraim.
Fecit g̊ uniuersa ecclia eo℞ qui redierant
de captiuitate tabernacula. & habita
uerunt in tabernaculis. Non fecerant a
dieb' iosue filii nun taliter filii isrl̄ usq;
ad diem illū. & fuit leticia magna nimis;
Legit autē in libro legis dī p dies singu
los. a die p̄mo usq; ad diem nouissimū, &
fecerunt sollemnitatē septē dieb'. & in die
octaua collectam iuxta ritum. In die
autē uicesimo quarto mensis hui' con
uenerunt filii isrl̄ in ieiunio & in saccis
& humus sup eos. & separatum ē semen
filiorū isrl̄ ab omni filio aligena. Et ste
terunt & confitebant̄ peccata sua. & ini
quitates patrum suo℞. Et consurrexe
runt ad standum. & legerūt in uolumine

legis dni di sui. quater in die. & quater
confitebant & adorabant dnm dm suum.
Surrexit autem sup gradum leuitarum iosue
& bani. cedmihel. semi. abani. & sarebias.
bani. & clamauerunt uoce magna ad do
minum dm suum. Et dixerunt leuite. io
sue & cedmihel. bonni. asebias. serebias.
arebia. odoia. sebna. fataia. Surgite be
nedicite dno do uro ab eterno usq; in eter
num. & benedicant nomini glorie tue excel
so in omni benedictione & laude. Tu ipse
dne solus tu fecisti celum celorum & omnem
exercitum eorum. terram & uniuersa que in
ea sunt. maria & omnia que in eis sunt.
& tu uiuificas omnia hec & exercitus celi
te adorat. Tu ipse dne ds. qui elegisti ab
ram & eduxisti eum de igne chaldeorum.
& posuisti nomen eius abraham. & inue
nisti cor eius fidele coram te. & percussisti
cum eo fedus ut dares ei terram chananei.
hethei. amorrei. & ferezei. & iebusei.
gergesei. ut dares semini eius. & implesti
uerba tua. qm iustus es. Et uidisti affli
ctionem patrum nrorum in egipto. clamoremq; eo
rum audisti sup mare rubrum. & dedisti sig
na & portenta in pharao & in uniuersis
seruis eius. & in omni populo terre illius.
Cognouisti enim quia supbe egerant con
tra eos. & fecisti tibi nomen sicut & in hac
die. & mare diuisisti ante eos. & transie
runt p medium maris in sicca. psequutores
autem eorum piecisti in pfundum quasi lapidem
in aquas ualidas. & in columna nubis du
ctor eorum fuisti p diem. & in columna ig
nis p noctem. ut appareret eis uia p quam
ingrediebantur. Ad montem quoq; sinai de
scendisti & locutus es cum eis de celo. &
dedisti eis iudicia recta & legem ueritatis.
Cerimonias & pcepta bona. & sabbatum
scificatum ostendisti eis. & mandata & ce
rimonias & legem precepisti eis in manu mo
ysi serui tui. Panem quoq; de celo dedisti eis
in fame eorum. & aquam de petra eduxisti eis
sitientibus. & dixisti eis ut ingrederentur et
possiderent terram sup quam leuasti manum
tuam ut traderes eis. Ipsi uero & patres nri sup
be egerunt. & indurauerunt ceruices suas.
& non audierunt mandata tua. & noluerunt
audire. Et non sunt recordati mirabilium
tuorum que feceras eis. & indurauerunt cer
uices suas & dederunt caput ut reuerte
rentur ad seruitutem suam quasi p contenti
onem. Tu autem ds ppicius clemens & mi
sericors. longanimis & multe miserationis.
non dereliquisti eos; & quidem cum fecissent
sibi uitulum conflatilem & dixissent. iste est
ds tuus qui eduxit te de egipto. feceruntq;
blasphemias magnas. Tu in miseri
cordiis tuis multis. non dimisisti eos in de
serto. Columna nubis non recessit ab eis p
diem ut duceret eos in uiam. & columna ig
nis p noctem. ut ostenderet eis iter p quod
ingrederentur. Et spm tuum bonum dedisti
qui doceret eos. & manna tuum non phibu
isti ab ore eorum. & aquam dedisti eis in siti.
Quadraginta annis pauisti eos in deser
to. nichilq; eis defuit. Vestimenta eorum non
inueterauerunt. & pedes eorum non sunt attrita.
Et dedisti eis regna & populos & partitus es
eis sortes. & possederunt terram seon. &
terram regis esebon. & terram og regis
basan. Et filios eorum multiplicasti sicut
stellas celi. & adduxisti eos ad terram de
qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur
& possiderent. Et uenerunt filii & posside
runt terram. & humiliasti coram eis ha
bitatores terre chananeos. & dedisti eos
in manu eorum. & reges eorum & pplos terre.
ut facerent eis sicut placebat eis. Cepe
runt itaq; urbes munitas et humum

pinguē. & possederunt domos plenas
cunctis bonis. cisternas ab aliis fabricatas.
uineas & oliueta. & ligna pomifera multa.
Et comederunt & saturati sunt & impin
guati sunt. & abundauerunt deliciis in
bonitate tua magna. Prouocauerunt au
tē te ad iracundiā. & recesserunt a te. & p
iecerunt legē tuā post terga sua. & pphe
tas tuos occiderunt qui contestabant̄
eos ut reuerterent̄ ad te. Feceruntq; blas
phemias grandes. Et dedisti eos in manu
hostiū suoꝝ. et afflixerunt eos. Et in tem
pore tribulationis suę clamauerunt ad
te. & tu de celo audisti. & secd̄m miseratio
nes tuas multas dedisti eis saluatores
qui saluarent eos de manu hostiū suoꝝ.
Cumq; requieuissent reuersi sunt ut face
rent malū in conspectu tuo. & dereliquisti
eos in manu inimicorū suoꝝ. & possederˀt
eos. Conuersiq; sunt & clamauerunt ad te.
tu autē de celo exaudisti & liberasti eos in
misericordiis tuis multis temporibꝰ. Et con
testatꝰ ē eos ut reuerterent̄ ad legē tuā.
ipsi ū̄ suꝑbe egerunt & ñ audierunt uocē
tuā. & in iudiciis tuis peccauerunt. que faci
et homo & uiuet in eis. Et dederunt hu
merū recedentē & ceruicē suā indurauerˀt
nec audierunt. & ptraxisti sup eos annos
multos. Et contestatus es eos in spū̄ tuo
p manū pphetarū tuorū & ñ audierunt.
& tradidisti eos in manū ppłorū terrarū.
In misericordiis autē tuis plurimis ñ fecisti
eos in consumptione nec dereliquisti eos.
qm̄ ds̄ miserationū & clemens tu es. Nc̄
itaq; ds̄ nr̄ magne. fortis & terribilis. cu
stodiens pactum & misericordiam. ne auertas
a facie tua omnē laborē qui inuenit nos.
reges nr̄os. pncipes nr̄os. & sacerdotes
nr̄os. pphetas nr̄os & patres nr̄os. et
omnē ppłm tuū. a diebꝰ regis assur. usq;

in diem hanc. Et tu iustus in omnibꝰ quę
uenerunt sup nos. quia ueritatē fecisti.
nos autē impie egimꝰ. Reges nr̄i. princi
pes nr̄i. sacerdotes nr̄i & patres nr̄i ñ fe
cerunt legem tuā. & ñ attenderunt man
data tua et testimonia tua. que testifi
catus es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis
& in bonitate tua multa quam dede
ras eis. & in terra latissima & pingui qm̄
tradideras in conspectu eoꝝ ñ seruierunt
tibi. nec reuersi sunt ab studiis suis. Ecce
nos ipsi hodie seruimꝰ. & terra quā de
disti patribꝰ nr̄is ut comederent panes
eius & que bona sunt eiꝰ. & ipsi serui su
mꝰ in ea. & fruges eius multiplicantur
regibꝰ quos posuisti sup nos ppter pec
cata nr̄a. & corporibꝰ nr̄is dominant̄ et
iumentis nr̄is. secd̄m uoluntatē suam.
& in tribulatione magna sumꝰ. Sup om
nibꝰ ergo his nos ipsi percutimus fędus et
scribimus. & signant pncipes nr̄i leui
tę nr̄i & sacerdotes nr̄i. Signatores au
tem fuerunt. neemias athersatha filꝰ
achilai. & sedechias. saraias. azarias.
hieremias. phessur. amaria. melchia.
atthus. sebenia. melluc. arē. mermuth.
obdias. danihel. genton. baruch. mosol
lam. abia. miamin. mazia. belga. semei
a. hi sacerdotes. Porro leuitę. iosue filius
azanię. bennui filius enadad. cedmihel
& frēs eoꝝ. sechenia. odeuia. celita. phala
ia. anan. micharob. asebia. zaccbur. sere
bia. sabania. odia. bani. baninu. Capita
populi. pheros. phetmoab. elam. zetbu.
bani. onni. azgad. bebai. adonia. beggo
ai. addi. ater. azotia. azur. adeuia. azum.
besaia. ares. anathot. nabai. mecphia. mo
sollam. azir. meizabel. sadoch. ieddua.
pheltia. anania. osee. anania. asub.
aloes. phaleam. sobechreuarebia. math

sia. ethaia. hanam. anan. melucarem. baa
na. & reliqui de populo sacerdotes. leuite.
ianitores & cantores. nathinnei & omnes qui
se separauerunt de populis terrarum ad le
gem dei. uxores eorum. filii eorum & filie eorum.
omnis qui poterat sapere spondentes pro
fratribus suis. optimates eorum et qui ueni
bant ad pollicendum. & iurandum ut ambu
larent in lege dei quam dederat in manu moy
si serui dei. ut facerent & custodirent uniuer
sa mandata domini dei nostri. & iudicia eius &
cerimonias eius. ut non daremus filias no
stras populo terre. & filias eorum non accipere
mus filiis nostris. Populi quoque terre qui
important uenalia & omne ad usum
per diem sabbati ut uendant. non accipiemus
ab eis in sabbato & in die sanctificato. & di
mittemus annum septimum & exactionem
uniuerse manus. & statuemus super nos pre
cepta ut demus terciam partem sicli per an
num ad opus domus dei nostri. ad panes propo
sitionis & ad sacrificium sempiternum. in sab
batis. in kalendis. in sollemnitatibus & in
sanctificatis & pro peccato. ut exoretur pro israel.
& in omnem usum domus dei nostri. Sortes ergo
misimus super oblationem lignorum inter sa
cerdotes & leuitas & populos. ut infer
rentur in domum dei nostri per domos patrum
nostrorum per tempora. a temporibus anni
usque ad annum. ut arderent super altare
domini dei nostri sicut scriptum est in lege moy
si. & ut afferremus primogenita terre
nostre & primitiua uniuersi fructus omnis
ligni. ab anno in annum in domo domini. &
primitiua filiorum nostrorum & pecorum nostro
rum sicut scriptum est in lege. & primitiua
boum nostrorum. & ouium nostrarum. ut offerren
tur in domum dei nostri sacerdotibus qui mi
nistrant in domo dei nostri. & primicias ci
borum nostrorum & libaminum. & poma omnis

ligni. Vindemie quoque et olei afferemus sa
cerdotibus ad gazophilacium dei nostri. & de
cimam partem terre nostre leuitis. Ipsi leuite
decimas accipient ex omnibus ciuitatibus
operum nostrorum. Erit autem sacerdos filius
aaron. cum leuitis & decimis leuitarum.
& leuite offerent decimam partem decime sue
in domum dei nostri ad gazophilacium in domo
thesauri. Ad gazophilacium enim deporta
bunt filii israel & filii leui primicias frumen
ti. uini & olei. & ibi erunt uasa sanctificata.
& sacerdotes & cantores & ianitores & mi
nistri. & non dimittemus domum dei nostri. Ha
bitauerunt autem principes populi in iherusalem.
Reliqua uero plebs misit sortem. ut tollerent
unam partem de decem. qui habitaturi erant
iherusalem in ciuitate sancta. nouem uero partes in ci
uitatibus. Benedixit autem populus omnibus
uiris qui se sponte obtulerant. ut habita
rent in iherusalem. Hi sunt itaque principes pro
uincie qui habitauerunt in iherusalem. & in
ciuitatibus iuda. Habitauit autem unusquisque
in possessione sua in urbibus suis israel. sacer
dotes. leuite. nathinnei et filii seruorum salemonis. Et
in iherusalem habitauerunt de filiis iuda. & de
filiis beniamin. De filiis iuda. athaias. filius
aziam filii zacharie. filii amarie. filii sapha
tia filii malelehel. De filiis phares. maasia.
filius baruch. filius coloza. filius azaria. filius
adaia. filius iozarib. filius zacharia. filius
solenites. Omnes filii phares qui habita
(quadrigenti sexaginta noue)
uerunt in iherusalem. cccc lx viiii. uiri fortes.
Hi sunt autem filii beniamin. sellum filius
mosollam. filius ioeth. filius phadaia. filius
colaia. filius masia. filius ecethel. filius
(nongenti)
asia. & post eum gabbai. sallai. dcccc
(uiginti noue)
xx viiii. & iohel filius zecri prepositus eorum.
& iudas filius senuua super ciuitatem secundus.
Et de sacerdotibus. idaia filius ioarib. iachin.
saraia. filius helcia. filius mosollam. filius

sadit. filius meraioth. filius haitib. prin
cipes domus dei./ & frēs eorum facientes
opa templi. (Octingenti viginti duo) dccc xx ii. Et daia filius
hieroam. filius pheleth. filius amsi. filius
zacharie. filius phesur. filius melchie. et
frēs eius principes patrū. (Ducenti quinquaginta duo) cc l ii. & ama
sai filius ezribel. filius azi. filius mosol
lamoth. filii semmer. & frēs eorum poten
tes nimis. (Centum viginti octo) c xx viii./ et ppositus eorū zab
diel filius potentiū. Et de leuitis. sebenia
filius asob. filius azariam. filius asabia. fi
lius boni. & sabbathai. & iozabeth. super
opera que erant forinsecus in domo dei.
a pncipib; leuitarum. & mathania filius
micha. filius zebedei. filius saphi. pnceps
ad laudandum & ad confitendum. in orati
one. & bethetias secund' de frib; eius./ et
abda filius sammu. filius galal. filius idi
thun. omnes leuite in ciuitate scā. (Ducenti octoginta quattuor) cc lx
xx iiii. Et ianitores. accob telmun & frēs
eorum qui custodiebant ostia. (Centum septuaginta duo) c lxx ii.
& reliqui ex isrl' sacerdotes & leuite in uni
uersis ciuitatib; iuda. unusquisq; in pos
sessione sua. & nathinnei qui habitabant
in ofel. & siaba. & gaspha de nathinneis./
& episcop' leuitarū in ihersrm. azi filius ba
ani filius asabie. filius mathanie filius mi
che. de filijs asaph cantores in ministerio
domus dī. preceptum quippe regis sup eos
erat./ & ordo in cantorib; p dies singulos. et
fataia filius mesezebel. de filijs gara filij
iuda in manu regis iuxta omne uerbum
ppli. & in domibus p omnes regiones eorū.
De filijs iuda habitauerunt in cariatharbe
& in filiab; eius. & in dibon & in filiab; eius.
& in capseel & in ui-cullis eius. & in iesue
& in molada & in bethfaleth. & in sersual.
& in bersabee. & in filiab; eius. & in siceleg
& in mochona & in filiab; eius. & in rem
mon. & in sara. & in ierimuth zanoa o
dollam. & in uillis earum. lachis & in re
gionibus eius. azeca & in filiabus eius./ &
manserunt in bersabee usq; ad uallem
ennon. Filij autē beniamin. ageba mech
mas & abia & bethel & filiab; eius. ana
toth nob anania. asoram. geth thaima
dit. sebom. nebalath. & ona ualle artificū./
& de leuitis partiones iuda & beniamin.
Hi autē sacerdotes & leuite qui ascende
runt cum zorobabel filio salathiel/ iosue.
saraia. iheremias. ezra. amaria. melluch.
atus. sechenia. reum. addogenton. abia.
miamin. madia. belga. semaia. & ioarib.
idaia. sellum. amoch. elcheia. idaia. Isti
principes sacerdotum./ & frēs eorū in dieb;
iosue. Porro leuite iosua bennuy cedmihel.
sarebia. iuda mathanias. sup ymnos ipsi
& frēs eorum. & becbecia. atq; & hanni
frēs eorum/ unusquisq; in officio suo. Iosue
autē genuit ioachim./ & ioachim genuit
eliasib. et eliasib genuit ioiada. & ioiada
genuit ionatham. & ionatham genuit
ieddua. In diebus autē ioachim erant sa
cerdotes & pncipes familiarū. saraie & a
maria. iheremie. ananie. ezre. mosollā
amarie. iohannan. milico. ionathan. se
benie. ioseph. aramecna. maraioth. elchi
adaie. zacharie. genton. mosollam. abie.
zecherie. miamin. & moadie. felti. belge. sa
mua. samaie. ionathan. ioiarib. mathna
nia. iadaie. azi. sellaie. celaia. mocebor.
elcie. asebia. idaie. nathanahel. Leuite
in dieb; eliasib. & ioiada. & ionan. & ied
doa./ scripti principes familiarū. & sacerdo
tes in regno darij perse. Filij leui pncipes
familiarū scripti in libro uerborū dierum.
& usq; ad dies ionathan. filij eliasib. et pn
cipes leuitarū. asebia. serebia. & iesue filius
cedmihel. & frēs eorū p uices suas ut lau
darent & confiterentur iuxta pceptum

dauid uiri dei. & obseruarent atq; p ordinē.
matthania. & belbecia. & obedia. mosollã.
thelmon. accub: custodes portarum & uesti
bulor ante portas. Hi in dieb; ioachim
filij ihosue. filii iosedech. & in diebus neemie
XIII ducis. & ezre sacerdotis scribeq;. In dedica
tione autē muri ihrlm requisierunt leui
tas de omnib; locis suis ut adducerent eos
in ihrlm. & facerent dedicationē & leticiã
in actione grãrum & in cantico. in cymba
lis psalterijs & cytharis. Congregati sunt
ẽ filij cantorum & de campestrib; circa ihe
rlm & de uillis netufati. & de domo galgal
& de regionib; gebee & azmaueth. qm
uillas edificauerunt sibi cantores in cir
cuitu ihrlm. Et mundati sunt sacerdo
tes & leuitę. & mundauerunt populum
& portas et murū. Ascendere autē feci
principes iuda sup murum & statui du
os choros laudantiū magnos. & ierunt
ad dexteram sup murū ad portam sterq
linij. & iuit post eos osaias & media pars
pncipum iuda. & azarias. ezra. & mosol
lam. iuda & beniamin. & semia. & ieremia.
& de filijs sacerdotum in tubis zacharias
filius ionathan filius semeię filius matha
nię. filius michaię. filius zecchur. filius a
saph. & frēs eius semeia. & azarel. mala
lai. galalai. maai. nathanael. & iuda. &
anani. in uasis cantici dauid uiri dī. & ez
ras scriba ante eos in porta fontis. Et cō
tra eos ascenderunt in gradib; ciuitatis da
uid in ascensum muri sup domū dauid.
& usq; ad portam aquarum ad orientem.
& chorus secund; grãs referentiū ibat ex
aduerso & ego post eum. & media pars po
puli sup murū & sup turrim furnorū. & usq;
ad murum latissimū. & sup portam effraim.
& sup portam antiquã. & sup portã pisci
um. & turrem ananehel. & turrem emath.
& usq; ad portam gregis. Et steterunt in por
ta custodię. steteruntq; duo chori laudanti
um in domo dī. Et ego & dimidia pars ma
gistratuū mecū. & sacerdotes eliachim. maa
sias. miamin. michaea. elioenai. zacharia.
anania. in tubis. & maasia. & semea. et elea
zar. & azi. & iohannan. & melchia. & elam
& ezer. & clare cecinerunt cantores. & iez
raia prepositus. Et immolauerunt in die illa
uictimas magnas. & letati sunt. dš enim
letificauerat eos leticia magna. sed et uxo
res eorum et liberi gauisi sunt. & audita
ē leticia ihrlm procul. Recensuerunt quoq;
in die illa uiros sup gazophilatia thesauri
ad libamina. & ad primicias & ad decimas.
ut introferrent p eos principes ciuitatis in
decore grãrum actionis sacerdotes & leuitas.
quia letatus ē iuda in sacerdotib; & leuitis
astantib;. & custodierunt obseruationē dī
sui. obseruationē expiationis. & cantores
& ianitores iuxta preceptum dauid & salemo
nis filij eius. quia in dieb; dauid & asaph. ab
exordio erant principes constituti canto
rum in carmine laudantiū & confitentiū
deo. Et omnis isrl in dieb; zorobabel. & in
dieb; neemie dabat partes cantorib; & ia
nitorib; p dies singulos. & sanctificabant
leuitas. & leuitę sanctificabant filios aa
ron. In die autē illo lectum ē in uolumine legis
moysi. audiente populo. & inuentum est
scriptum in eo. quod n̄ debeant introire
ammanites & moabites in ecclīam dī usq;
in eternum. eo qđ n̄ occurrerunt filijs israel
cum pane & aqua. & conduxerunt aduersus eos
balaam ad maledicendū eis. & conuertit dš
nr̄ maledictionē in benedictionē. Factum ē
autē cum audissent legem. separauerunt
omnē alienigenã ab isrl. & sup hoc erat
eliasib sacerdos qui fuerat posit; in gazo
philatio domus dī nr̄i. & proximus tobię.

fecit g̊ sibi gazophilatium grande. & ibi
erant ante eum reponentes munera & th⁹
& uasa. & decimam frumenti uini & olei.
partes leuitarū & cantorꝝ & ianitorū. et
primicias sacerdotales. In omnib⁹ autē
his n̄ fui in ihr̄lm. quia anno tricesimo
secundo artaxersis regis babylonis ueni
ad regem. & in fine dierum rogaui regē
& ueni in ihr̄lm. Et intellexi malū quod
fecerat eliasib tobię ut faceret ei thesaurū
in uestibulis dom⁹ dī. & malum m̄ uisum
ē ualde. & proieci uasa domus tobię foras
de gazophilatio. Precepiq; & emundaue
runt gazophilatia. & retuli ibi uasa do
mus dī. sacrificium & thus. Et cogno
ui q̄m partes leuitarū n̄ fuissent datę.
& fugisset unusquisq; in regionē suam
de leuitis & de cantorib⁹ & de his qui mi
nistrabant. & egi causam aduersum magistra
tus. & dixi. Quare dereliquimus domum
dei. Et congregaui eos & feci stare in stati
onib⁹ suis. & omnis iuda apportabat de
cimam frumenti uini & olei in horrea. Et
constituimus sup horrea selemiam sacer
dotem. & sadoch scribam. & fadaiam de le
uitis. & iuxta eos anan filium zacchur fi
lium mathanię. q̄m fideles comp̄bati sūt.
& ipsis crediti sunt partes frm̄ suorū. Me
mento mei dš p hoc. & ne deleas miseratio
nes meas quas feci in domo dī mei. & in
cerimoniis eius. In dieb⁹ illis uidi in iuda
calcantes torcularia in sabbato. portantes
aceruos & onerantes sup asinos uinū et
uuas & ficus & omne onus. & inferentes
in ihr̄lm in die sabbati. & contestatus
sum ut in die qua uendere liceret uen
derēt. Et tyrii habitauerunt in ea infe
rentes pisces & om̄ia uenalia. & uende
bant in sabbatis filiis iuda & ihr̄lm.
Et obiurgaui optimates iuda. & dixi eis.

Que ē res hec mala quam uos facitis. & p
fanatis diem sabbati. Numquid n̄ hec fe
cerunt patres nr̄i. & adduxit dš nr̄ sup nos
omne malum hoc sup ciuitatē hanc. & uos
additis iracundiam sup isrl̄ uiolando sab
batum. Factum ē autē cum quieuissent
portę ihr̄lm die sabbati. dixi & clauserūt
ianuas. & p̄cepi ut n̄ aperirent eas usq; p̄t
sabbatum. & de pueris meis constitui
sup portas ut nullus inferret onus die sab
bati. Et manserunt negociatores & uen
dentes uniuersa uenalia foris ihr̄lm se
mel & bis. & contestatus sum eos & dixi
eis. Quare manetis ex aduerso muri. Si
secundo hoc feceritis. manū mittam in
uos. Itaq; ex tempore illo n̄ uenerunt in
sabbato. Dixi quoq; leuitis ut mundarent.
& uenirent ad custodiendas portas & san
ctificandū diem sabbati. Et p hoc g̊ me
mento mei dš mš. & parce m̄ scd̄m multi
tudinē miserationū tuarum. Sed & in dieb⁹
illis uidi iudeos ducentes uxores azotidas
ammanitidas & moabitidas. & filii eorū
ex media parte loquebant azotice. & nesci
ebant loqui iudaice. & loquebant iuxta
linguā populi & ppl̄i. Et obiurgaui eos
& maledixi. & cecidi ex ipsis uiros & decal
uaui eos. et adiuraui in deo ut non darēt
filias suas filiis eorꝝ. & n̄ acciperent de fi
liab⁹ eorꝝ filiis suis. & sibimetipsis dicens.
Numquid n̄ hui⁹cemodi rē peccauit sale
mon rex isrl̄. Et certe in gentib⁹ multis
non erat rex similis ei. & dilectus dō suo
erat. & posuit dš eum regem sup omnē
isrl̄. & ipsum g̊ ad peccatū duxerunt mu
lieres alienigenę. Numq̄d & nos inobedien
tes faciemus omne malū grande hoc. ut
p̄uaricem⁹ in dō nr̄o et ducam⁹ uxores pe
regrinas. De filiis autē ioiada filii elia
sib sacerdotis magni. gener erat sana

ballath oronitis, que fugavi a me. Recor
dare domine deus meus adversus eos qui polluunt
sacerdotium, iusque sacerdotale et leviticum. Igi
tur mundavi eos ab omnibus alienigenis.
et constitui ordines sacerdotum et levita
rum unumquemque in ministerio suo: et in
oblatione lignorum in temporibus constitu
tis et in primitiis. Memento mei deus meus
in bonum amen; Incipiunt capitula in

libro Machabeorum primo:

i Ubi eversa iherusalem consenserunt iudei edicto
regis sacrificare ydolis. Sacrificante ydolis:
ii Ubi lex dei exusta est iussu regis antiochi propter quod sacerdos
e mathathia et filiis eius lamentantibus propter iherusalem.
iii Ubi ministri regis cum cogerent mathathiam sa
crificare non fecit. et interfecit sacrificantem.
iiii Ubi iudei qui non sacrificaverunt fugientes in deserto occisi sunt.
v Ubi mathathias cum filiis suis occidit persecu
tores et aras evertit. Fovere israel.
vi Ubi mathathias moriens ammonet filios suos.
vii Ubi surrexit iudas post mortem mathathie defen
viii Ubi iudas occidit appollonium. et seronem prin
cipem exercitus syrie.
viiii Ubi antiochus congregat exercitum contra iudam
et de actibus lysie. et victoria iude.
x Ubi veniens lysias amicus antiochi cum exer
citu a iuda debellatus est. Gentium.
xi Ubi iudas purificat templum ab immundiciis
xii Ubi iudas debellavit gentes volentes perdere
israel. et de thymotheo. Fratre suo.
xiii Ubi symon expugnavit gentes missus a iuda
xiiii Ubi iudas et fratres eius expugnavit castra thy
mothei. et cepit civitates munitas. et civita
tem effron. Uit filios esau.
xv Ubi iosephus et azarias voluerunt expugnare
gentes et victi sunt. et ubi iudas expugna
xvi De morte antiochi et successione filii ipsius:
xvii Ubi filius antiochi mittit exercitum ad debel
landum iudam et timet. et pacem dat ficte
quam continuo disrupit.
xviii. Ubi demetrius occiso antiocho et lisia optinuit
regnum. et de alchimo et bacchide et mali
cia eorum. Landum iudam.
xviiii Ubi secundo misit demetrius nichanorem ad debel
xx Ubi oravit iudas dominum et vicit nichanorem
et occidit eum. Subiecerunt.
xxi De romanorum fama quod omnia regna sibi
xxii Ubi iudas mittit legatos romam amicitie
gratia. Iudeis non adversetur.
xxiii Rescripta romanorum ad iudeos... demetrius
xxiiii Ubi demetrius mittit exercitum ad iudeos de
bellandos. Partem bachidis.
xxv Ubi iudas mortuus est in bello postquam extinxit
xxvi De iuris impiis in malicia bachidis post obitum iude.
xxvii Ubi ionathas suscepit principatum et expugnavit
filios iambri et bachidem.
xxviii Ubi alchimus volens templum destruere
obmutuit. et de consilio impiorum perdito.
xxviiii Ubi superatus est bachides a symone et ionatha
et reddidit ei ionathas captivitatem et pa
cem firmavit. Eam.
xxx Ubi alexander antiochi filius suscepit regnum
et voluit cum eo pugnare demetrius et iona
than prevenit ad amicitias faciendas.
xxxi Ubi ionathas tenuit iherusalem et munivit:
xxxii Ubi rex alexander antiochi filius petit auxilium
ionathe adversus demetrium.
xxxiii Ubi demetrius petit auxilium ionathe contra
alexandrum et contempnitur.
xxxiiii Ubi alexander in pugna occidit demetrium
et accepit filiam ptolomei regis uxorem.
et de gloria ionathe. Ionathas:
xxxv Ubi demetrius filius demetrii accepit regnum
et missum ab eo apollonium expugnavit
xxxvi Ubi ionathas venit a scalona cum gloria et mittit
ei alexander fibulam auream.
xxxvii Ubi ptholomeus rex surrexit contra alexan
drum. et ablatam ab eo filiam suam dedit
demetrio et quod duo regna habuerit.
xxxviii Ubi occiditur alexander rex a gaddiel arabe.

LANDES- UND STADT BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

& de morte ptholomei regis. & demetrius.
xxxviiii Ubi demetrius regnans confirmat fedus cum ionatha et quietis omnibus dimisit exercitum.
xl. Ubi trifon erigit regem antiochum filium alexandri adversum demetrium. & auxilio iudeorum salvatur demetrius & perfidus extitit.
xli Ubi victus est demetrius a trifone & antiocho.
xlii De amicitiis antiochi cum ionatha & symone.
xliii Ubi ionathas pugnavit cum alienigenis. & recuperata virtute eos expugnavit.
xliiii Ubi ionathas legatos mittit romanis & spartiatis de renovatione amicitie et pacis.
xlv Ubi principes demetrii cum exercitu fugat
xlvi ionathas. & percussit arabas qui vocantur zabadi.
xlvii Ubi trifon assumere volens regnum antiochie dolo agit cum ionatha. & apud ptholomaidam conclusus est.
xlviii Ubi symonem loco fratrum exercitus eius ducem constituit & de morte ionathe. & pro eo
xlviiii. Ubi trifon occidit antiochum. & regnavit
l. Ubi demetrius constituit pacem cum symone & tributa dimisit. & filium suum constituit ducem.
li Ubi symon expugnans gazam ex orat dextras dedit
lii Ubi congregavit rex demetrius exercitus suos & abiit mediam ad contrahenda sibi auxilia ut expugnaret trifonem. & misit arsaces rex persidis & medie principem suum et vivum comprehendit demetrium et posuit eum in custodia.
liii Ubi captus demetrius est a rege persidis & habitus in custodia & statuitur tabulis ereis.
liiii De sublimitate & potentia symonis.
lv Rescripta pacis ad symonem ab spartiatis.
lvi Ubi populus iudeorum titulos gloriae symoni duci suo
lvii Ubi antiochus demetrii filius accepit regnum paternum et cum iuratus symoni persecutus est trifonem & fugavit & statuta ad ptholomeum re
lviii Rescripta romanorum pacis cum symone co
lviiii Ubi antiochus demetrii rupta & g... pacem mittit cendebeum ad debellandam iudeam.
lx Ubi symon mittit duos filios suos ad cendebeum ducem ptholomei expugnandum.
lxi Ubi filii symonis vicerunt cendebeum et iudas filius symonis vulneratus est.
lxii Ubi ptholomeus filius abobi occidit symonem cum filiis suis in convivio. et iohannes filius symonis occidit eos qui venerant perdere eum.

Incipit liber machabeorum PRIMUS.

ET FACTUM EST postquam percussit alexander philippi macedo qui
primus regnavit in grecia egressus de terra cethim. darium regem persarum et medorum, constituit prelia multa. et omnium optinuit munitiones. Et interfecit reges terre. et pertransiit usque ad fines terre. Et accepit spolia multitudinis gentium. et siluit terra in conspectu eius. Et congregavit virtutem et exercitum fortem nimis. et exaltatum est et elevatum cor eius. et optinuit regiones gentium. et tyrannos. et facti sunt illi in tributum. Et post hec decidit in lectum. et cognovit quia moreretur. et vocavit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a iuventute sua. et divisit illis regnum suum cum adhuc viveret. Et regnavit alexander annis duodecim. et mortuus est. et optinuerunt pueri eius regnum. unusquisque in loco suo. et imposuerunt sibi omnes diademata post mortem eius. et filii eorum post eos annis multis. et multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccatrix. antiochus illustris. filius antiochi regis qui fuerat rome obses. et regnavit in anno centesimo tricesimo

et septimo regni grecorum. In diebus illis
exierunt ex isrl filii iniqui. et suaserunt
multis dicentes. Eamus et disponamus
testamentum cum gentibus que circa nos
sunt. quia ex quo recessimus ab eis inue
nerunt nos multa mala. Et bonus uisus
est sermo in oculis eorum. Et destinauerunt
aliqui de populo et abierunt ad regem.
et dedit illis potestatem ut facerent iu
sticiam gentium. Et edificauerunt gym
nasium in iherosolimis. secundum leges natio
num. et fecerunt sibi prepucia. et reces
serunt a testamento sancto. et iuncti sunt
nationibus. et uenundati sunt ut face
rent malum. Et paratum est regnum in
conspectu antiochi. et cepit regnare in
terra egipti ut regnaret super duo regna.
Et intrauit in egiptum in multitudine
graui. in curribus et elephantis et equitibus.
et copiosa nauium multitudine. et constitu
it bellum aduersus ptholomeum regem
egipti. Et ueritus est ptholomeus a facie
eius et fugit. et ceciderunt uulnerati mul
ti. Comprehenditque ciuitates munitas
in terra egipti. et accepit spolia terre egip
ti. Et conuertit antiochus postquam per
cussit egiptum. in centesimo et quadra
gesimo et tercio anno. et ascendit ad isrl.
Et ascendit iherosolimis in multitudine
graui. et intrauit in sanctificationem cum
superbia. Et accepit altare aureum. et can
delabrum luminis. et uniuersa uasa eius.
mensam propositionis. et libatoria. et fia
las. et mortariola aurea. et uelum. et
coronas. et ornamentum aureum. quod
in facie templi erat. et comminuit om
nia. Et accepit argentum et aurum. et ua
sa concupiscibilia. et accepit thesauros
occultos quos inuenit. et sublatis om
nibus abiit in terram suam. Et fecit cedem
hominum. et locutus est in superbia magna.
Et factus est planctus magnus in isrl.
et in omni loco eorum. et ingemuerunt prin
cipes et seniores. iuuenes et uirgines in
firmati sunt. et speciositas mulierum im
mutata est. Omnis maritus sumpsit
lamentum. que sedebant in thoro mari
tali lugebant. Et commota est terra super
inhabitantes in ea. et uniuersa domus
iacob induit confusionem. Et post duos
annos misit rex principem tributorum
in ciuitates iuda. et uenit iherusalem
cum turba magna. et locutus est ad eos
uerba pacifica in dolo. et crediderunt ei.
Et irruit super ciuitatem repente. et per
cussit eam plaga. et perdidit populum
multum ex isrl. Et accepit spolia ciuita
tis. et succendit eam igni. et destruxit do
mos eius et muros eius in circuitu. et
captiuas duxerunt mulieres et natos. et
pecora possederunt. Et edificauerunt ciui
tatem dauid muro magno et firmo. et tur
ribus firmis. et facta est illis in arcem. Et
posuerunt illic gentem peccatorum uiros in
iquos. et conualuerunt in ea. Et posuerunt
arma et escas. et congregauerunt spolia
iherlm et reposuerunt illic. et facti sunt
in laqueum magnum. et factum est hoc ad
insidias sanctificationi. et in diabolum
malum in isrl. Et effuderunt sanguinem
innocentem per circuitum sanctificationis. et
contaminauerunt sanctificationem. et fu
gerunt habitatores iherlm propter eos.
Et facta est habitatio exterorum. et facta est
extera semini suo. et nati eius reliquerunt eam.
Sanctificatio eius desolata est sicut soli
tudo. dies festi eius conuersi sunt in
luctum. sabbata eius in opprobrium. hono
res eius in nichilum. Secundum gloriam eius mul
tiplicata est ignominia eius. et sublimitas

eius conuersa est in luctum. ii. Et
scripsit rex antiochus omni regno suo:
ut esset omnis populus unus. Et relique
runt unusquisq; legem suam. et consen
serunt omnes gentes secdm uerbum regis
antiochi: et multi ex isrl consenserunt ei.
et sacrificauerunt ydolis. et coinquina
uerunt sabbatum. Et misit rex antio
chus libros p manus nuntiorum in iheru
salem. et in omnes ciuitates iude. ut
sequerentur legem gentium terre. et
phiberent holocausta et sacrificia. et
placationes fieri in templo di. et phibe
rent celebrari sabbatum. et dies sollep
nes: et coinquinari sca. et scm pplm
isrl. Et iussit edificari aras. et templa.
et ydola. et immolari carnes suillas.
et pecora communia. et relinquere filios
suos incircumcisos. et coinquinari ani
mas eorum in omnib; inmunditiis et ab
hominationibus. ita ut obliuiscerentur
lege. et immutarent oms iustificationes
dei. Et quicumq; n fecissent secdm uer
bum regis antiochi. morerentur. Secdm
omnia uerba hec scripsit omni regno
suo: et pposuit principes populo qui
hec fieri cogerent. Et iusserunt ciuitati
bus iude sacrificare: et congregati sunt
multi de pplo ad eos qui dereliquerant
legem dni. et fecerunt mala sup terram.
et effugauerunt pplm isrl in abditis.
et in absconditis fugitiuorum locis. iii.
Die quintadecima mensis casleu. quinto
et quadragesimo anno. edificauit rex
antiochus abhominandu ydolum de
solationis sup altare di. Et p uniuersas
ciuitates iude in circuitu edificauerunt
aras. et ante ianuas domorum et in pla
teis incendebantur thura et sacrifica
bant: et libros legis dei cobusserunt
igni. scindentes eos. Et apud quemcumq;
inueniebantur libri testamti dni. et q
cumq; obseruabat lege dni secdm edictu regis
trucidabant eum in uirtute sua. Facie
bat hec populo israel qui inueniebant
in omni mense in ciuitatibus. Et quinta
et uicesima die mensis sacrificabant su
per aram que erat contra altare. Et mu
lieres que circumcidebant filios suos. tru
cidabantur secdm iussum regis antiochi.
Et suspenderunt pueros a ceruicibus p
uniuersas domos earu: et eos qui circu
ciderunt eos trucidabant. Et multi de
populo isrl definierunt apud se ut non
manducarent inmunda. et elegerunt
magis mori quam cibis coinquinari in
mundis. et noluerunt infringere lege
dei scam. et trucidati sunt: et facta e
ira magna sup populum ualde. iiii.
In illis dieb; surrexit mathathias filius io
hannis filii symeonis sacerdos. ex fili
is ioarim ab ierlm. et consedit in mon
te modin. et habebat filios quinq; io
hannem qui cognominabatur gad
dis. et symeon qui cognominabatur
thasi. et iuda qui uocabatur machabe
us. et eleazaru qui cognominabatur
ab aron: et ionatham qui cognomina
batur apphus. Hi uiderunt mala que
fiebant in pplo iuda et ierlm. Et dix
mathathias. Ve m. utquid nat sum
uidere contritionem ppli mei. et con
tritione ciuitatis sce: et sedere illic.
circudatus in medio inimicorum. Sca
in manu extraneorum facta sunt. Tem
plum eius sicut homo ignobilis. uasa
glie eius captiua abducta sunt. Trucida
ti sunt iuuenes eius in plateis: et iuue
nes eius ceciderunt in gladio inimico
rum. Que gens n hereditauit regnum

est. et non optinuit spolia eius. Omnis compositio eius
ablata est. Que erat libera: facta est ancilla. Et ecce
sancta nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra de
solata est: et coinquinaverunt ea gentes. Quid ergo nobis ad
huc vivere? Et sciderunt mathathias et filii eius ve
stimenta sua et operuerunt se ciliciis: et planxerunt val
de. V. Et venerunt illuc qui missi erant a rege
antiocho. ut cogerent eos qui confugerant in civi
tatem modin immolare. et accendere thu
ra. et a lege dei discedere. Et multi de populo
israel consentientes accesserunt ad eos: sed
mathathias et filii eius constanter stete
runt. Et respondentes qui missi erant
ab antiocho. dixerunt mathathie. Prin
ceps et clarissimus et magnus es in hac
civitate: et ornatus filiis et fratribus. Ergo
accede prior et fac iussum regis. sicut fe
cerunt omnes gentes et viri iuda. et qui
remanserunt in ierusalem: et eris tu et fi
lii tui inter amicos regis. et amplificaberis
argento et auro et muneribus multis.
Et respondit mathathias: et dixit mag
na voce. Et si omnes gentes regi antiocho
obediunt. ut discedant unusquisque a ser
vitute legis patrum suorum: et consentiant
mandatis eius: ego et filii mei et fratres
mei obediemus legi patrum nostrorum. Propi
cius sit nobis deus: non est nobis utile relin
quere legem et iustitias dei. Non audie
mus verba regis antiochi. nec sacrifica
bimus transgredientes legis nostre man
data. ut eamus altera via. Et ut cessa
vit loqui verba hec: accessit quidam
iudeus in omnium oculis sacrificare
ydolis super aram in civitate modin. se
cundum iussum regis. Et vidit matha
thias et doluit. et contremuerunt re
nes eius. et accensus est furor eius secundum
iudicium legis: et insiliens trucidavit
eum super aram. Sed et virum quem miserat
rex antiochus qui cogebat immolari occi
dit in ipso tempore: et aram destruxit.
Et zelatus est legem: sicut fecit finees zam
bri filio salomi. Et exclamavit mathathi
as voce magna dicens. Omnis qui ha
bet zelum legis: statuens testamentum
exeat post me. Et fugit ipse et filii eius
in montes: et reliquerunt quecumque ha
bebant in civitate. VI. Tunc de
scenderunt multi querentes iudicium
et iustitiam in desertum. ut sederent ibi
ipsi et filii eorum et mulieres eorum et pecora
eorum: quoniam induraverunt super eos mala.
Et renunciatum est viris regis et exercitui
qui erant in ierusalem civitate david. quoniam
discessissent viri quidam qui dissipaverunt
mandatum regis in loca occulta in deser
to: et abissent post illos multi. Et statim
perrexerunt post illos. et constituerunt ad
versus eos prelium in die sabbatorum:
et dixerunt ad eos. Resistitis et nunc ad
huc? Exite et facite secundum verbum regis:
et vivetis. Et dixerunt. Non exibimus.
neque faciemus verbum regis: ut polluamus
diem sabbatorum. Et concitaverunt adversus
eos prelium. et non responderunt eis. nec
oppilaverunt loca occulta dicentes. Mo
riamur omnes in simplicitate nostra: et
testes erunt super nos celum et terra quod
iniuste perditis nos. Et intulerunt eis bel
lum sabbatis: et mortui sunt ipsi et uxo
res eorum. et filii eorum. et pecora eorum.
usque ad mille animas hominum. Et cog
novit mathathias et amici eius: et luctum
habuerunt super eos valde. VII. Et
dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus
sicut fratres nostri fecerunt. et non pugnaverimus
adversus gentes pro animabus nostris et iusti
ficationibus nostris: citius disperdent nos a terra.
Et cogitaverunt die illa dicentes. Omnis

homo quicumq; uenerit ad nos in bello
die sabbatorum. pugnemus aduersus eū:
et nō moriemur omnes sicut mortui sunt
frēs nr̄i in occultis. Tunc congregata ē
ad eos synagoga iudeorum fortis uirib; ex
isrl̄. omnis uoluntarius in lege. et omnes
qui fugiebant á malis additi sunt ad eos.
et facti sunt illis in firmamentū. Et col
legerunt exercitum et percusserunt pec
catores in ira sua. et uiros iniquos in in
dignatione sua. et ceteri fugerunt ad na
tiones ut euaderent. Et circuiuit matha
thias et amici eius et destruxerunt arā:
et circumciderunt pueros incircumci
sos. quotquot inuenerunt in finibus
isrl̄ in fortitudine. Et persecuti sunt fili
os superbię: et prosperatum ē opus in ma
nu eorum. Et optinuerunt legē de mani
bus gentium. et de manibus regum:
Et nō dederunt cornu peccatori. VIII ·
Et appropinquauerunt dies mathathię
moriendi. et dixit filiis suis: Nunc con
fortata ē superbia et castigatio: et tempus
euersionis. et ira indignationis. Nunc ergo
ó filii. emulatores estote legis. et date a
nimas uras̄ pro testamento patrum. et
mementote operum patrum que fecerunt
in generationib; suis: et accipietis glām
magnā. et nomē eternum. Abraham nōne
in temptatione inuentus ē fidelis: et re
putatum ē ei ad iustitiam: Joseph in
tempore angustię suę custodiuit man
datum: et factus est dn̄s egipti. Finees
pater nr̄ zelando zelum dī. accepit testa
mentum sacerdotii eterni. Jhesus dum im
pleuit uerbum: factus ē dux in israel.
Caleph dum testificatur in ecclīa: accepit
hereditatem. Dauid in sua misericordia. con
secutus est sedem regni in sc̄la. Helyas
dum zelat zelum legis: recept9 ē in celū.

Ananias azarias misael credentes: liberati
sunt de flamma. Daniel in sua simpli
citate: liberatus est de ore leonum. Et
ita cogitate per generationē et generatio
nem: quia omnes qui sperant in eum non
infirmantur. Et a uerbis uiri peccatoris
ne timueritis: quia glā eius stercus et
uermis est. Hodie extollitur et cras non
inuenietur: quia conuersus ē in terrā
suam. & cogitatio eius periit. Vos ergo filii
confortamini et uiriliter agite in lege:
quia in ipsa gloriosi eritis. Et ecce symeon
frater uester scio quod uir consilii ē: ipsum
audite semper. et ipse erit uobis pater. Et
iudas machabeus fortis uirib9 a iuuentu
te sua. sit uobis princeps militię: et ipse
aget bellum populi. Et adducetis ad uos
omnes factores legis: & uindicate uin
dictam populi uri. Retribuite retribu
tionem gentibus: et intendite in preceptū
legis. Et benedixit eos: et appositus ē ad
patres suos. Et defunctus ē centesimo et
quadragesimo sexto anno. et sepultus ē
á filiis suis in sepulchris patrū suorum in
modin: et planxerunt eum omīs israel
planctu magno. VIIII · Et surrexit
iudas qui uocabatur machabeus filius ei9
pro eo. et adiuuabant eum omnes frēs eius.
et uniuersi qui se coniunxerant patri eius:
et preliabantur prelium isrl̄ cū leticia.
Et dilatauit glām populo suo. et induit
se loricā sicut gygas. et succinxit se arma
bellica sua in preliis: et protegebat castra
gladio suo. Similis factus ē leoni in operi
bus suis: et sicut catulus leonis rugi
ens in uenatione. Et persecutus ē iniquos
perscrutans eos: et qui conturbabant po
pulū suū succendit flammis. Et repul
si sunt inimici pre timore eius. et omīs
operarii iniquitatis conturbati sunt:

et directa e salus in manu eius. Et exa
cerbabat reges multos. et letificabat ia
cob in opibus suis. et in seculum memoria eius
in benedictione. Et perambulauit ciui
tates iuda. et perdidit impios ex eis. et a
uertit iram ab israel. et nominatus est
usque ad nouissimum terre. et congrega
uit pereuntes. x. Et congregauit
appollonius gentes. et a samaria uir
tutem multam et magnam. ad bellandum
contra israel. Et cognouit iudas et exiit
obuiam illi. et percussit et occidit illum.
et ceciderunt uulnerati multi. et re
liqui fugerunt. Et accepit spolia eorum
et gladium appollonii abstulit iudas.
et erat pugnans in eo omnibus diebus.
Et audiuit seron princeps exercitus syrie.
quod congregauit iudas congregationem
et ecclesiam fidelium secum. et ait. Faciam
michi nomen et glorificabor in regno. et debel
labo iudam et eos qui cum ipso sunt. qui
spernebant uerbum regis. Et preparaue
runt se. et ascenderunt cum eo castra
impiorum fortes auxiliarii ut facerent
uindictam in filios israel. Et appropin
quauerunt usque bethoron. et exiuit iu
das obuiam illi cum paucis. Vt uiderunt
autem exercitum uenientem sibi obuiam. dixe
runt iude. Quomodo poterimus pauci
pugnare ad multitudinem tantam tam
fortem. Et nos fatigati sumus ieiunio
hodie. Et ait iudas. facile est concludi mul
tos in manus paucorum. et non est differen
tia in conspectu dei celi liberare in multis
aut in paucis. quia non in multitudine
exercitus uictoria belli. sed de celo fortitu
do est. Ipsi ueniunt ad nos in multitu
dine contumaci et superbia. ut disperdant
nos et uxores nostras et filios nostros. et ut
spolient nos. nos uero pugnabimus
pro animabus nostris. et legibus nostris. et ipse
dominus conteret eos ante faciem nostram.
Vos autem ne timueritis eos. Vt cessauit
autem loqui insiluit in eos subito. et contri
tus est seron et exercitus eius in conspec
tu ipsius. et persequebatur eum in descen
su bethoron usque in campum. et ceciderunt
ex eis octingenti uiri. reliqui autem fugerunt
in terram philistiim. Et cecidit timor iude
ac fratrum eius et formido super omnes gentes
in circuitu eorum. et peruenit ad regem nomen
eius. et de preliis iude narrabant omnes
gentes. xi. Et audiuit
autem antiochus rex sermones istos. iratus
est animo. Et misit et congregauit exer
citum uniuersi regni sui. castra fortia ualde.
et aperuit erarium suum. et dedit stipendia
exercitui in annum. et mandauit illis ut
essent parati ad omnia. Et uidit quod
defecit pecunia de thesauris. et tributa
regionis modica propter dissensionem et pla
gam quam fecit in terra. ut tolleret legi
tima que erant a primis diebus. et ti
muit ne non haberet semel et bis in sumptus
et donatiua que dederat ante larga ma
nu. et habundauerat super reges qui an
te eum fuerant. consternatusque erat ani
mo ualde. Et cogitauit ire in persidem
ut acciperet tributa regionum. et con
gregaret argentum multum. Et reliquit
lysiam hominem nobilem de genere regali
super negocia regia a flumine eufrate
usque ad flumen egypti. et ut nutriret an
tiochum filium suum donec rediret. Et tradi
dit ei medium exercitum et elefantos. et
mandauit ei de omnibus que uolebat.
et de inhabitantibus iudeam et ierusalem ut
mitteret ad eos exercitum ad conteren
dam et extirpandam uirtutem israel et re
liquias ierusalem. et auferendam memoriam

eorum de loco: et ut constitueret habita
tores filios alienigenas in omnibus finibus
eorum. et sorte distribueret terram eorum.
Et rex assumpsit partem exercitus residui.
et exiit ab antiochia ciuitate regni sui.
anno centesimo et quadragesimo septimo.
et transfretauit eufraten flumen. et
perambulabat superiores regiones. Et elegit
lysias ptholomeum filium dorimini et
nichanorem et gorgiam uiros potentes
ex amicis regis: et misit cum eis quadra
ginta milia uirorum et septem milia equi
tum. ut uenirent in terram iuda. et disper
derent eam secundum uerbum regis. Et pro
cesserunt ut irent cum uniuersa uirtute
sua: et uenerunt et applicuerunt am
maum in terra campestri. Et audierunt
mercatores regionum nomen eorum: et acce
perunt argentum et aurum multum ualde
et pueros. et uenerunt in castra ut acci
perent filios israel in seruos. Et addita sunt
ad eos exercitus syrie: et terre alienige
narum. Et uidit iudas et fratres eius
quia multiplicata sunt mala: et exercitus
applicabat ad fines eorum. Et cognouerunt
uerba regis que mandauit populo facere.
in interitum et consummationem: et
dixerunt unusquisque ad proximum suum.
Erigamus deiectionem populi nostri: et pug
nemus pro populo nostro et sanctis nostris. Et con
gregatus est conuentus ut essent parati
in prelium: et ut orarent et peterent mi
sericordiam et miserationes. Et ierusalem non
habitabatur: sed erat sicut desertum.
Non erat qui ingrederetur et egrederetur
de natis eius. et sanctum conculcabatur:
et filii alienigenarum erant in arce. ibi erat
habitatio gentium. Et ablata est uoluptas
ab iacob: et defecit ibi tibia et cythara.
Et congregati sunt et uenerunt in mas
phat contra ierusalem: quia locus orationis
erat in masphat ante in israel. Et ieiuna
uerunt illa die. et induerunt se ciliciis. et
cinere in capite suo. Et sciderunt uestimen
ta sua. et expanderunt libros legis: de qui
bus scrutabantur gentes similitudinem
simulachrorum suorum. Et attulerunt orna
menta sacerdotalia et primitias. et decimas.
et suscitauerunt nazareos qui impleue
rant dies: et clamauerunt uoce magna
in celum dicentes. Quid faciemus uiris
istis: et quo eos ducemus? Et sancta tua
conculcata sunt et contaminata: et sa
cerdotes tui facti sunt in humilitate et
luctu. Et ecce nationes conuenerunt ad
uersum nos. ut nos disperdant. Tu scis que
cogitant in nos. Quomodo poterimus
subsistere ante faciem illorum: nisi tu adiu
ues nos? Et tubis exclamauerunt uoce
magna. Et post hoc constituit iudas du
ces populi tribunos. et centuriones. et
pentecontarcos. et decuriones: et dixit
his qui edificabant domos. et sponsabant
uxores. et plantabant uineas. et formido
losis. ut redirent unusquisque in domum
suam secundum legem. Et mouerunt castra:
et collocauerunt ad austrum ammaum.
Et ait iudas. Accingimini et estote filii
potentes: et estote parati in mane. ut pug
netis aduersus nationes has. que con
uenerunt disperdere nos et sancta nostra: quoniam
melius est nos mori in bello. quam uidere
mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem
fuerit uoluntas in celo. sic fiat. Et assump
sit gorgias quinque milia uirorum et mille
equites electos. et mouerunt castra no
cte. ut applicarent ad castra iudeorum. et
percuterent eos subito: et filii qui erant
in arce erant illis duces. Et audiuit iu
das: et surrexit ipse et potentes percutere

uirtutem exercituum regis que erat in
ammaum. Adhuc enim dispsus erat exer
citus a castris. Et uenit gorgias in castra
iude nocte. et neminē inuenit: et querebat
eos in montib⁹ q̄m dixit; fugiunt hi a no
bis. Et cum dies factus esset apparuit
iudas in campo cum tribus milib⁹ uirorum
tantum: quia tegumenta et gladios nō
habebant. Et uiderunt castra gentiū
ualida. et loricatos. et equitatus in cir
cuitu eorum: et hi docti prelio. Et ait
iudas uiris qui secum erant. Ne timue
ritis multitudinē eorum: et impetum eorum
ne formidetis. Mementote qualiter sal
ui facti sunt patres nr̄i in mari rubro:
cum sequeretur eos pharao cum exercitu
multo. Et nunc clamemus in celum et
miserebitur nr̄i dn̄s. et memor erit te
stamenti patrum nr̄orum. et conteret
exercitum istum ante faciem nr̄am hodie:
et sciant omnes gentes quia ē ds̄ qui redi
mat et liberet isrl̄. Et leuauerunt alie
nigene oculos suos. et uiderunt eos uenien
tes ex aduerso: et exierunt de castris in
prelium. Et tuba cecinerunt hi qui fue
rant cum iuda. et congressi sunt. et con
trite sunt gentes. et fugerunt in campū.
Nouissimi autē ceciderunt in gladio: et
psequuti sunt eos usq; gazeron. et usq;
in campos idumee. et azoti. et iamnie:
et ceciderunt ex illis ad tria milia uirorum:
Et reuersus ē iudas et exercitus eius sequēs
eum. Et dixit ad populū. Non concupisca
tis spolia. quia bellum contra nos ē. et
gorgias et exercitus eius in monte prope
nos: sed state contra inimicos nr̄os et ex
pugnate eos: et post hec sumetis spolia.
Et adhuc loquente iuda: apparuit pars
quedam pspiciens de monte. Et uidit
gorgias quod in fugam conuersi sunt
sui: et succensa sunt castra. Fumus enim
qui uidebatur declarabat quod factum est.
Quib; illi conspectis. timuerunt ualde: as
picientes simul et iudam et exercitum ei⁹
in campo paratum ad preliū. Et fugerunt
om̄s in campo alienigenarū: et iudas reū
sus est ad spolia castrorum. Et acceperunt
aurum multum. et argentū. et iacinctum.
et purpurā marinā. et opes magnas: et
conuersi ymnū canebant. et benedicebāt
in celum. q̄m bonus. q̄m in sclm̄ mis̄dia
eius. Et facta ē salus magna in isrl̄ in illa
die. Quicumq; autē alienigenarū euase
runt: uenerunt et nunciauerunt lysie
uniuersa que acciderant. Quib⁹ ille audi
tis consternat⁹ ē animo deficiebatq;. quod
nō qualia uoluit talia contigerunt in isrl̄:
et qualia mandauit rex. XII. Et se
quenti anno congregauit electorum uirorum
sexaginta milia. et equitū quinq; milia:
ut debellaret eos. Et uenerunt in iudeam:
et castra posuerunt in bethoron. Et occur
rit illis iudas cum decē milib; uirorum. et
uiderunt exercitum fortē: et orauit et dixit.
Benedictus es saluator isrl̄. qui contriuisti
impetum potentis in manu serui tui da
uid. et tradidisti castra alienigenarum in
manus ionathe filii saul et armigeri eius:
conclude exercitū istum in manu populi
tui isrl̄. et confundantur in exercitu suo et
equitib⁹. Da illis formidinē. et tabefac au
daciam uirtutis eorum: et commoueantur
contritione sua. Deice eos gladio diligen
tium te: et collaudent te omnes qui no
uerunt nom̄ tuum in ymnis. Et commi
serunt preliū. et ceciderunt de exercitu lysie
quinq; milia uirorum. Uidens autē lysias
suorum fugam. et iudeorum audaciam. et q̄d
parati sunt aut uiuere aut mori fortiter:
abiit ad antiochiam. et elegit milites

ut multiplicati rursus uenirent in iude
am. Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce con
triti sunt inimici nostri: ascendamus nunc
mundare sancta et renouare. Et congregatus
est omnis exercitus. et ascenderunt in mon
tem syon: et uiderunt sanctificationem de
sertam. et altare prophanatum. et portas ex
ustas. et in atriis uirgulta nata sicut
in saltu uel in montibus. et pastoforia di
ruta. Sciderunt uestimenta sua. et planxe
runt planctu magno: et imposuerunt
cinerem super caput suum. et ceciderunt in faci
em super terram: et exclamauerunt tubis
signorum. et clamauerunt in celum. XIII.
Tunc ordinauit iudas uiros ut pugnarent
aduersus eos qui erant in arce: donec mun
darent sancta. Et elegit sacerdotes sine ma
cula uoluntatem habentes in lege dei. et
mundauerunt sancta: et tulerunt lapides
contaminationis in locum inmundum.
Et cogitauit de altari holocaustorum quod
prophanatum erat: quid de eo faceret. Et in
cidit illi consilium bonum ut destrueret il
lud. ne forte esset illis in obprobrium: quia
contaminauerunt illud gentes; et demo
liti sunt illud. Et reposuerunt lapides
in monte domus in loco apto: quoad
usque ueniret propheta. et responderet de eis.
Et acceperunt lapides integros secundum legem:
et edificauerunt altare nouum secundum illud
quod fuit prius. Et edificauerunt sancta:
et que intra domum intrinsecus. et edem
et atria sanctificauerunt. Et fecerunt uasa
sancta noua. et intulerunt candelabrum. et al
tare incensorum. et mensam in templum. et
incensum posuerunt super altare. Et accen
derunt lucernas que super candelabrum
erant: et lucebant in templo. Et posue
runt super mensam panes. et appenderunt
uela: et consummauerunt omnia opera

que fecerunt. Et ante matutinum surrexe
runt quinta et uicesima mensis noni hic est
[December]
mensis casleu centesimi quadragesimi octa
ui anni: et optulerunt sacrificium secundum le
gem super altare holocaustorum nouum quod fe
cerunt secundum tempus et secundum diem in qua
contaminauerunt illud gentes: in ipsa re
nouatum est in canticis. et cytharis. et cy
naris. et cymbalis. Et cecidit omnis po
pulus in faciem. et adorauerunt: et bene
dixerunt in celum eum qui prosperauit eos.
Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo:
et optulerunt holocausta cum leticia.
et salutaria laudis. Et ornauerunt faci
em templi coronis aureis. et scutulis: et
dedicauerunt portas et pastoforia. et im
posuerunt eis ianuas. Et facta est leticia
magna in populo ualde: et auersum est
obprobrium gentium. Et statuit iudas
et fratres eius. et uniuersa ecclesia israel. ut aga
tur dies dedicationis altaris in tempo
ribus suis. ab anno in annum per dies octo.
a quinta et uicesima mensis casleu: cum
leticia et gaudio. Et edificauerunt in
tempore illo montem syon. et per circuitum
muros altos. et turres firmas: ne quan
do uenirent gentes et conculcarent eum
sicut antea fecerunt. Et collocauit illic
exercitum ut seruarent eum. et muniuit
eum ad custodiendum bethsuram: ut ha
beret populus munitionem contra faciem
idumee. XIIII. Et factum est ut audi
erunt gentes in circuitu. quia edificatum est
altare et sanctuarium sicut prius: irate
sunt ualde. Et cogitabant tollere genus
iacob quod erat inter eos: et ceperunt oc
cidere de populo et persequi. Et debellabat
iudas filios esau in idumea. et eos qui
erant in acrabatthane. quia circumse
debant israelitas: et percussit eos plaga

magna. Et recordatus est maliciam filiorum
bean. qui erant populo in laqueum et in scan
dalum insidiantes ei in via. Et conclusi sunt
ab eo in turribus. et applicuit ad eos. et ana
thematizavit eos. et incendit turres
eorum igni cum omnibus qui in eis erant.
Et transiit ad filios ammon. et invenit
manum fortem et populum copiosum. et timo
theum ducem ipsorum. Et commisit
cum eis prelia multa. et contriti sunt in
conspectu eorum. et percussit eos. et cepit ia
zer civitatem et filias eius. et reversus
est in iudeam. Et congregate sunt gen
tes que sunt in galaad adversus israelitas
qui erant in finibus eorum ut tollerent eos.
Et fugerunt in datheman munitionem. et
miserunt litteras ad iudam et fratres eius
dicentes. Congregate sunt adversum
nos gentes per circuitum ut auferant
nos. et parant venire. et occupare mu
nitionem in quam confugimus. et timotheus est
dux exercitus eorum. Nunc ergo veni eripe nos
de manibus eorum. quia cecidit multitu
do de nobis. et omnes fratres nostri qui erant
in locis ubique interfecti sunt. et captivas
abduxerunt uxores nostras. et natos. et
spolia. et peremerunt illic ferme mille vi
ros. Et adhuc epistole legebantur. et ecce
alii nuncii venerunt de galilea. conscis
sis tunicis nunciantes secundum verba hec.
dicentes. convenisse adversum se a ptho
lomaida. et tyro. et sydone. et repleta est
omnis galilea alienigenis. ut nos con
sumant. Ut audivit autem iudas et po
pulus sermones istos. convenit ecclesia
magna cogitare quid facerent fratribus suis.
qui in tribulatione erant. et expugnaban
tur ab eis. xv. Dixitque iudas
symoni fratri suo. Elige tibi viros et vade
libera fratres tuos in galilea. ego enim
et frater meus ionathas ibimus in galadithim.
Et reliquit iosephum filium zacharie et
azariam duces populi cum residuo exercitu
in iudea ad custodiam. et precepit illis dicens.
Prestote populo huic. et nolite bellum com
mittere adversus gentes donec revertamur.
Et dati sunt symoni viri tria milia. ut
irent in galileam. iude autem octo milia
in galadithim. Et abiit symon in gali
leam. et commisit prelia multa cum gen
tibus. et contrite sunt gentes a facie eius.
et persecutus est eos usque ad portam ptho
lomaidis. et ceciderunt de gentibus fere
tria milia virorum. Et accepit spolia eorum.
et assumpsit eos qui erant in galilea et
in arbatis cum uxoribus et natis. et omnibus
que erant illis. et adduxit in iudeam cum
leticia magna. xvi. Et iudas ma
chabeus. et ionathas et fratres eius transi
erunt iordanem. et abierunt viam trium
dierum per desertum. et occurrerunt eis na
buthei. et susceperunt eos pacifice. et nar
raverunt eis omnia que acciderant fratribus
eorum in galadithim. et quia multi ex eis
comprehensi sunt in basara et bosor. et
in alimis. et in casfor. et macet et carnaim.
Hee omnes civitates munite et magne.
sed et in ceteris civitatibus galadithide.
tenentur comprehensi. Et in crastinum consti
tuerunt admovere exercitum civitatibus
his. et comprehendere et tollere eos in una
die. Et convertit iudas et exercitus eius
viam in deserto bosor repente. et occupavit
civitatem. et occidit omnem masculum in ore
gladii. Et accepit omnia spolia eorum. et
succendit eam igni. Et surrexerunt inde
nocte. et ibant usque ad munitionem. Et fa
ctum est diluculo. cum allevassent oculos
suos. et ecce populus multus cuius non
erat numerus portantes scalas et machi

nas. ut comprehenderet munitionem et expug
narent eos. Et uidit iudas quia cepit bel
lum. et clamor belli ascendit in celum sicut
tuba. et clamor magnus de ciuitate. dixitque
exercitui suo. Pugnate hodie pro fratribus
uestris. Et uenit tribus ordinibus post eos.
Et exclamauerunt tubis. et clamauerunt
in oratione. Et cognouerunt castra timo
thei quia machabeus est. et refugerunt
a facie eius. Et percusserunt eos plaga mag
na. et ceciderunt ex eis in illa die fere
octo milia uirorum. Et diuertit iudas in mas
pha. et expugnauit et cepit eam. et occi
dit omne masculum eius. et sumpsit spoli
a eius et succendit eam igni. Inde perrexit
et cepit casbon. et mageth. et bosor. et reli
quas ciuitates galaditidis. Post hec au
tem uerba congregauit timotheus exer
citum alium. et castra posuit contra ra
fon trans torrentem. Et misit iudas spe
culari exercitum. et renuntiauerunt ei
dicentes. quia conuenerunt ad eum omnes
gentes. que in circuitu nostro sunt. exercitus
multus nimis. et arabas conduxerunt
in auxilium sibi. et castra posuerunt trans
torrentem. parati uenire ad te in prelium. Et
abiit iudas obuiam illis. Et ait timotheus
principibus exercitus sui. Cum appropin
quauerit iudas et exercitus eius ad torren
tem aque. si transierit ad nos prior. non po
terimus sustinere eum. quia potens pote
rit aduersum nos. Si uero timuerit transire
et posuerit castra circa flumen. transfre
temus ad eos. et poterimus aduersus illum.
Ut autem appropinquauit iudas ad tor
rentem aque. statuit scribas populi secus
torrentem. et mandauit eis dicens. Nemi
nem hominum reliqueritis. sed ueniant om
nes in prelium. Et transfretauit ad illos
prior. et omnis populus post eum. Et con
triti sunt ante faciem eorum omnes gen
tes. et proiecerunt arma sua et fugerunt ad
fanum quod est in carnaim. Et occupauit ip
sam ciuitatem et fanum succendit igni. cum
omnibus qui erant in ipso. et oppressa est
carnaim. et non potuit sustinere contra
faciem iude. Et congregauit iudas uniuer
sos israelitas qui erant in galaditide.
a minimo usque ad maximum. et uxores eorum
et natos et exercitum magnum ualde. ut
uenirent in terram iude. Et uenerunt
usque efron. et hec ciuitas magna in ingres
su posita munita ualde. et non erat declina
re ab ea dextera uel sinistra. sed per medium
iter erat. Et incluserunt se qui erant in
ciuitate. et obstruxerunt portas lapidi
bus. Et misit ad eos iudas uerbis pacificis
dicens. Transeamus per terram uestram ut ea
mus in terram nostram. et nemo uobis no
cebit. tantum pedibus transibimus. Et no
lebant eis aperire. Et precepit iudas predi
care in castris. ut applicarent unusquisque
in quo erant loco. Et applicuerunt se
uiri uirtutis. et oppugnauit ciuitatem
illam tota die et tota nocte. et tra
dita est ciuitas in manu eius. et peremerunt
omne masculum in ore gladii. et eradi
cauit eam et accepit spolia eius. et trans
iit per totam ciuitatem super interfectos. Et
transgressi sunt iordanem in campo magno
contra faciem bethsan. et erat iudas congre
gans extremos. et exhortabatur populum per
totam uiam donec uenerunt in terram
iuda. Et ascenderunt in montem syon cum
leticia et gaudio. et optulerunt holocau
sta. quod nemo ex eis cecidisset. donec reuer
terentur in pace. XVII. Et in diebus
quibus erat iudas et ionathas in terra ga
laad. et symon frater eius in galilea. contra
faciem ptholomaidis. audiuit iosephus

zacharię filius. et azarias princeps uirtu
tis. res bene gestas. et prelia que facta st.
et dixit. faciamus et ipsi nobis nomen.
et eamus pugnare aduersum gentes que
in circuitu nro sunt. Et precepit his qui
erant in exercitu suo. & abierunt iamniā.
Et exiuit gorgias de ciuitate et uiri eius obuiam il
lis in pugnā. et fugati sunt iosephus et
azarias usq; in fines iudeę. & ceciderunt
illa die de populo isrl ad duo milia uiri. Et
facta ē fuga magna in populo. quia n̄ audi
erunt iudam et frēs eius. extimantes se
fortiter facturos. Ipsi autē non erant de
semine uirorū illorum. p quos salus facta
ē in isrl. Et uiri iuda magnificati sunt ual
de in conspectu omnis israel. et omnium
gentiū ubi audiebatur nomen eorū. Et conue
nerunt ad eos omnis ecclia. et exiuit iudas
et frēs eius. et expugnabat filios esau
in terra que ad austrum ē. & pcussit che
bron. et filias eius. et muros eius et tur
res eius succendit igni in circuitu. Et mo
uit castra ut iret in terram alienigenarum.
et pambulabat samariam. In illa die ce
ciderunt sacerdotes in bello. dū uult for
titer facere. dum sine consilio exiit in pre
lium. Et declinauit iudas in azotū in
terra alienigenarum. et uidit aras eorū
& spolia deorum ipsorū succendit igni. &
cepit spolia ciuitatum. et regressus ē in
terram iuda. XVIII. Et rex antiochus
pambulabat superiores regiones. et audi
uit eē ciuitatem elimayde in psyde
nobilissimam. et copiosam in argento et
auro. templumq; in ea locuples ualde.
et illic uelamina aurea. et lorice. et scuta.
que reliquit alexander philippi rex ma
cedo. qui regnauit primus in grecia. Et
uenit et querebat ciuitatē capere. et p̄
dari eam. et n̄ potuit. quia innotuit

sermo his qui erant in ciuitate. Et insur
rexerunt in preliū. et fugit inde. et abiit
cum tristicia magna. et reuersus ē babylo
niā. Et uenit qui nunciaret ei in psyde.
quia fugata sunt castra. que erant in tra
iuda. et qa abiit lysias cum uirtute forti
in primis. et fugatus ē a facie iudeorū.
et inualuerunt armis et uiribus. et
spoliis multis que ceperant. et quia di
ruerunt abhominationē quā edificauerat
sup altare quod erat in ihrlm. et sanctifica
tionē sicut prius circumdederunt muris
excelsis. sed et bethsuram ciuitatē suam.
Et factum ē ut audiuit rex sermones is
tos expauit et commotus ē ualde. et deci
dit in lectum. et incidit in languorē pre
tristicia. quia non est factum sicut cogita
bat. Et erat illic dies multos. quia reno
uata erat in eo tristicia magna. et arbitra
tus est se mori. & uocauit omnes amicos
suos. et dixit illis. Recessit somnus ab oculis
meis. et concidi et corrui corde pre sollici
tudine. Et dixi in corde meo. In quantam
tribulationē deueni. et in quos fluctus
tristicię in qua nunc sum. qui iocundus
eram. et dilectus in potestate mea. Nunc
ū reminiscor malorū que feci in ihrlm un
de abstuli omnia spolia argentea et aurea
que erant in ea. et misi auferri habitantes
iudeam sine causa. Cognoui ergo quia ppt hec
inuenerunt me mala ista. et ecce pereo tristicia
magna in terra aliena. Et uocauit philip
pum unū de amicis suis. et pposuit eū
sup uniuersum regnum suū. et dedit ei dia
dema et stolam suā et anulū. ut adduceret
antiochum filium suū. et nutriret eum
et regnaret. Et mortuus ē illic antiochus
rex. anno centesimo quadragesimo et no
no. & cognouit lysias qm mortuus ē
rex. et constituit regnare antiochum filiū

eius quem nutriuit adolescentem. et uoca
uit nomen eius eupator. Et hi qui erant
in arce concluserant isrł in circuitu scōrū.
et querebant eis mala semp ad firmamē
tum gentium. Et cogitauit iudas disp
dere eos. et conuocauit uniuersū pplm
ut obsiderent eos. Et conuenerunt simul
et obsederunt eos anno centesimo quin
quagesimo. et fecerunt balistas et machi
nas. Et exierunt quidam ab eis qui ob
sidebantur. et adiunxerunt se illis aliq
ex impiis isrł. et abierunt ad regem et
dixerunt. Quousq; n̄ facies iudiciū. et uin
dicas frēs nr̄os. Nos decreuimus seruire
patri tuo. et ambulare in p̄ceptis eius.
et obsequi edictis eius. et filii populi nr̄i
ppt̄ hoc abalienabant se a nobis. Et
quicumq; inueniebant ex nobis interficie
bant. et hereditates nr̄as diripiebantur. et
n̄ ad nos tantum. extenderunt manum.
sed et in omnes fines nr̄os. Et ecce applicue
runt hodie ad arcem ierlm occupare eā.
et munitionē in bethsura muniuerunt. et
nisi preueneris eos uelocius. maiora quā
hec facient. nec poteris optinere eos. xviii.
Et iratus ē rex ut audiuit. et conuocauit
omnes amicos suos et principes exercitus
sui. et eos qui sup equites erant. sed et de
regnis aliis. et de insulis et maritimis ue
nerunt ad eum exercitus conductitii. et
erat numerus exercitus centum milia pe
ditum. et uiginti milia equitum. et ele
fanti triginta duo docti ad prelium. Et
uenerunt p idumeam. et applicuerunt
ad bethsuram. et pugnauerunt dies mul
tos. et fecerunt machinas. Et exierunt
et succenderunt eas igni. et pugnauerūt
uiriliter. Et exiuit iudas ab arce. et mo
uit castra ad bethzachara contra castra
regis. Et surrexit ante lucem. et concita

uit exercitus impetum contra uiam bethza
chara. et parauerunt se exercitus in p̄liū.
et tubis cecinerunt. et elefantis ostenderūt
sanguinē uue et mori. ad acuendos eos
in p̄lium. Et diuiserunt bestias p legionēs.
et astiterunt singulis elefantis mille uiri
in loricis concatenatis. et galee ere in
capitibus eorum. Et quingenti equites
ordinati unicuiq; bestie electi erant. Hi
ante temp̄ ubicumq; erat bestia ibi erāt.
et quocumq; ibat ibāt. et n̄ discedebant
ab ea. Sed et turres lignee sup eas firme
ptegentes sup singulas bestias. et sup eas
machine. et sup singulas uiri uirtutis tri
ginta duo qui pugnabant desup. et intus
magister bestie. Et residuum equitatū
hinc et inde statuit in duas partes. tu
bis exercitum commouere. et purgere cō
stipati in legionibus eius. Et ut refulsit
sol in clipeos aureos et ereos. resplenduerūt mō
tes ab eis. Resplenduerunt sicut lampa
des ignis. et distenta ē pars exercitus re
gis p montes excelsos. et alii p loca humi
lia. et ibant caute et ordinate. Et commo
uebant omnes inhabitantes a uoce mul
titudinis eorum. et incessu turbe. et collisi
onis armorum. Erat enim exercitus magn̄
ualde et fortis. Et appropinquauit iudas
et exercitus eius ad preliū. et ceciderunt de ex
ercitu regis sexcenti uiri. Et uidit elea
zar filius saura unam de bestiis loricatā
loricis regis. et erat eminens sup ceteras
bestias. et uisum ē ei quod in ea eēt rex.
et dedit se ut liberaret populum suum.
et acquireret sibi nomen ēternum. Et cu
currit ad eā audacter in medio legionis.
et interficiens a dextris et a sinistris. et cade
bant ab eo huc et illuc. Et iuit sub pedes
elefanti. et supposuit se ei et occidit eū.
et cecidit sup ipsum. et mortuus

ẽ illic. Et uidentes uirtutem regis. et impe
tum exercitus eius: diuerterunt ab eis. Ca
stra autem regis ascenderunt contra eos
in ierl̃m. et applicuit castra rex ad iudeam
et montẽ syon. Et fecit pacem cum his qui
erant in bethsura. et exierunt de ciuitate
quia non erant eis ibi alimenta conclusis
quia sabbata erant terre. Et comphen
dit rex bethsurã. et constituit illic seruare
eam. Et conuertit castra ad locũ scĩficatio
nis dies multos. et statuit illic balistas &
machinas. & ignis iacula. et tormenta ad
lapides iactandos. et spicula. et scorpios.
ad mittendas sagittas et fundibula. Fe
cerunt autẽ et ipsi machinas aduersus
machinas eorũ. et pugnauerunt dies mul
tos. Esce autẽ ñ erant in ciuitate eo quod
septimus ann⁹ esset. Et qui remanserant
in iudea de gentibus. consumpserant reli
quias eorũ que reposite fuerant. et reman
serunt in scĩs uiri pauci qm̃ optinuerat eos
fames. et dispsi sunt un⁹quisq; in locũ suũ.
Et audiuit lysias. quod philippus quẽ con
stituit rex antiochus cum adhuc uiueret.
ut nutriret antiochum filium suum ut
regnaret reuersus eẽt a pside et media.
et exercitus qui abierat cum ipso. et quia
querit suscipere regni negotia. festinauit
ire et dicere ad regem et duces exercitus.
Deficim⁹ cotidie et esca nobis modica est.
et locus quem obsidem⁹ ẽ munit⁹. & incũ
bit nobis ordinare de regno. Nunc itaq;
demus dextras hominib⁹ istis: et faciam⁹
cum illis pacem. et cum omĩ gente eorum.
et constituamus illis ut ambulent in le
gitimis suis sicut prius. Propt̃ legitima
enim sua que despeximus irati sunt. et
fecerunt omnia hec. Et placuit sermo
in conspectu regis & principum. et misit
ad eos pacẽ facere et receperunt eam.

Et iurauit illis rex et principes. et exiert̃
de munitione. Et intrauit rex montem
syon et uidit munitionẽ loci. et rupit ci
tius iuramentũ quod iurauit. et manda
uit destruere murum in gyro. Et discessit
festinant̃ et reuersus ẽ antiochiã. et inue
nit philippum dominantẽ ciuitati. et
pugnauit aduers⁹ eum et occupauit ciui
tatem. XX. Anno centesimo quin
quagesimo et primo. exiit demetrius se
leuci filius ab urbe roma. et ascendit cum
paucis uiris in ciuitatẽ maritimã. et reg
nauit illic. Et factum ẽ ut ingressus ẽ
in domum regni patrum suorũ. comphen
dit exercitus antiochum et lysiam. ut
adduceret eos ad eum. Et res ei innotuit
et ait. Nolite m̃ ostendere faciẽ horum.
Et occidit eos exercitus. Et sedit demetri⁹
sup sedem regni sui. et uenerunt ad eum
uiri iniqui et impii ex isrl̃. et alchimus
dux eorum. qui uolebat fieri sacerdos. et
accusauerunt populũ apud regẽ dicentes.
Perdidit iudas et fr̃es eius amicos tuos. &
nos dispsit de terra nr̃a. Nunc g⁹ mitte
uirum cui credis ut eat et uideat exter
miniũ omne quod fecit nobis et regionib⁹
regis. et puniat omnes amicos eius et
adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis su
is bachidem qui dominabatur trans flu
men magnum in regno et fidelem regi. et
misit eum. et alchimũ impiũ constituit
in sacerdotium. et mandauit ei facere ul
tionẽ in filios isrl̃. Et surrexerunt et uene
runt cum exercitu magno in terram iuda.
et miserunt nuncios. et loquuti sunt ad
iudam et fr̃es eius uerbis pacificis in do
lo. et non intenderunt sermonib⁹ eorũ.
Viderunt enim quia uenerunt cum ex
ercitu magno. Et uenerunt ad alchimũ
et bachydem congregatio scribarũ. requi

rere que iusta sunt. et primi assidei q
erant in filiis isrl. et exquirebant ab eis
pacem. Dixerunt enim. Homo sacerdos
de semine aaron uenit. n̄ decipiet nos.
Et locutus est cum eis ūba pacifica.
et iurauit illis dicens. Non inferemus
uobis malum. neq; amicis urīs. Et cre
diderunt ei. et comprehendit ex eis sexa
ginta uiros. et occidit eos in una die.
secdm̄ uerbum quod scriptum ē. Carnes
scōrum tuorum. et sanguinē ipsorum
effuderunt in circuitu ihrlm̄. et non
erat qui sepeliret. Et incubuit timor
et tremor in omnē populū. quia dixerūt.
Non ē in eis ueritas et iudicium. Trans
gressi sunt enim constitutum. et ius
iurandum quod iurauerunt. Et mouit
bachides castra ab ihrlm̄. et applicuit
in bethzecha. et misit et comphendit
multos ex eis qui a se refugerant. et qs
dam de populo mactauit. et in puteū
magnum piecit. Et commisit regionē
alchimo. et reliquit cum eo auxiliū in ad
iutorium ipsi. Et abiit bachides ad regē.
et satis agebat alchim? p principatu sa
cerdotii sui. Et conuenerunt ad eum om
nes qui pturbabant populū suū. et op
tinuerunt terram iuda. et fecerunt pla
gam magnam in isrl. Et uidit iudas om
nia mala que fecit alchimus et qui cū
eo erant de filiis isrl plus multo quam
gentes. et exiit in omnes fines iude in
circuitu. et fecit uindictam in uiros
desertores. et cessauerunt ultra exire
in regionem. Vidit autē alchim? quod
preualuit iudas. et qui cum eo sunt. et
cognouit quia n̄ potest sustinere eos.
et regressus ē ad regem. et accusauit eos
multis criminib?. Et misit rex nichano
rem unū ex principibus suis nobiliorib?.

qui erat inimicitias exercens contra israel.
et mandauit ei populum euertere. xxi.
Et uenit nichanor in ihrlm̄ cū exercitu
magno. et misit ad iudam et ad frēs eius
uerbis pacificis cum dolo dicens. Non sit
pugna inter me et uos. ueniam cum ui
ris paucis. et uideam facies urās cum pa
ce. Et uenit ad iudam. et salutauerunt se
inuicem pacifice. et hostes parati erant
rapere iudam. Et innotuit sermo iude qm̄
cum dolo uenerat ad eum. et conterrit?
est ab eo. et amplius noluit uidere faciē
eius. Et cognouit nicanor qm̄ denudatū
est consilium eius. et exiit obuiam iude
in pugnam iuxta caphar salama. Et ceci
derunt de nichanoris exercitu fere quinq; milia
uiri. et fugerunt in ciuitatē dauid. Et
post hec uerba ascendit nichanor in mō
tem syon. et exierunt de sacerdotib? po
puli salutare eum in pace. et demonstra
re ei holocaustomata que offerebantur
p rege. Et irridens spreuit eos et polluit
et locutus ē supbe. et iurauit cum ira
dicens. Nisi traditus fuerit iudas et exer
citus eius in manus meas. continuo cum
regressus fuero in pace. succendam domū
istam. Et exiit cum ira magna. Et intraue
runt sacerdotes. et steterunt ante faciem
templi et altaris. et flentes dixerunt. Tu
elegisti domum istam dnē ad inuocan
dum nomen tuum in ea. ut esset domus
orationis et obsecrationis populo tuo.
Fac uindictam in homine isto. et exercitu
eius. et cadant gladio. Memento blasphe
mias eorum. et ne dederis eis ut pmane
ant. Et exiit nicanor ab ihrlm̄. et ca
stra applicuit ad bethoron. et occurrit
illi exercitus syrie. Et iudas applicuit in
adarsa cum tribus milibus uiris. et ora
uit iudas et dixit. xxii. Qui missi

erant a rege sennacherib. domine qui blasphe
mauerunt te. exiit angelus et percussit ex eis
centum octoginta quinque milia. Sic contere
exercitum istum in conspectu nostro hodie.
et sciant ceteri quia male locutus est
super sancta tua. et iudica illum secundum maliciam
illius. Et commiserunt exercitus prelium
(marcius)
tertia decima die mensis adar. et contrita
sunt castra nichanoris. et cecidit ipse pri
mus in prelio. Vt uidit autem exercitus eius
quia cecidit nicanor. proiecerunt arma
sua et fugerunt. Et persecuti sunt eos
uiam diei unius ab adasor usquequo ue
niatur gazera. et tubis cecinerunt post
eos cum significationibus. et exierunt
de omnibus castellis iudee in circuitu.
et uentilabant eos cornibus. et conuer
tebantur iterum ad eos. et ceciderunt
omnes gladio. et non est relictus ex eis nec
unus. Et acceperunt spolia eorum et
predam. et caput nicanoris amputaue
runt. et dexteram eius quam extenderat
superbe. et attulerunt et suspenderunt
contra iherusalem. et letatus est populus ual
de. Et egerunt diem illam in leticia mag
na. et constituit agi omnibus annis diem
istam tertia decima die mensis adar.
Et siluit terra iuda dies paucos. xxiii. viii
Et audiuit iudas nomen romanorum quia
sunt potentes uiribus. et acquiescunt
ad omnia que postulantur ab eis. et qui
cumque accesserunt ad eos. statuerunt cum
eis amicitias. et quia sunt potentes ui
ribus audierunt prelia eorum. et uirtutes
bonas quas faciunt in galatia. quia op
tinuerunt eos et duxerunt sub tributum.
et quanta fecerunt in regione hyspanie.
et quod in potestate redigerunt metal
la argenti et auri que illic sunt. et pos
sederunt omnem locum consilio suo et

potentia. (loca) lucos que longe erant ualde
ab eis. et reges qui superuenerant illis ab ex
tremis terre contriuerunt. et percusserunt
eos plaga magna. ceteri autem dant eis tri
butum omnibus annis. et philippum.
et persen cetheorum regem. et ceteros qui ad
uersus eos arma tulerunt contriuerunt
in bello. et optinuerunt eos. Et antiochum
magnum regem asye. qui eis pugnam in
tulerat habens centum uiginti elefantos. et
exercitum magnum ualde contritum
ab eis. et quia ceperunt eum uiuum. et sta
tuerunt ei ut daret ipse. et qui regna
uerunt post eum tributum magnum.
et daret obsides et constitutum. et regi
onem medorum. et lydos et medos de
optimis regionibus eorum. et acceptas eas
ab illis dederunt eumeni regi. et quia
qui erant apud elladam uoluerunt ire
et tollere eos. et innotuit sermo his.
et miserunt ad eos ducem unum. et pug
nauerunt contra illos. et ceciderunt ex
his multi. Et captiuas duxerunt uxores
eorum et filios. et diripuerunt eos et terram
eorum possederunt. et destruxerunt muros
eorum et in seruitutem illos redegerunt usque
in hunc diem. et residua regna et insule
que aliquando restiterant illis extermina
uerunt et in potestatem redigerunt. cum ami
cis autem suis. et qui in ipsis requiem ha
bebant. conseruauerunt amicitiam. et opti
nuerunt regna que erant proxima et que
longe. quia quicumque audiebant nomen
eorum timebant eos. Quibus uero uellent auxi
lio esse ut regnarent regnabant. quos autem
uellent regno deturbabant. et exaltati sunt
ualde. et in omnibus istis nemo portabat
diadema nec induebatur purpura ut
magnificaretur in ea. Et quia curiam fece
runt sibi. et cotidie consulebant trecenti

uiginti. consilium agentes semp de multi
tudine. ut que digna sunt agant. et com
mittunt uni homini magistratum suum
p singulos annos. et dominari uniuerse
terre sue. et omnes obediunt uni. et n est
inuidia neq zelus inter eos. xxiiii. Et
elegit iudas eupolemum filium iohannis
filii iacob. et iasonem filiu eleazari. et misit
eos romam constituere cum eis amicici
am et societatem. et ut auferrent ab eis
iugum grecorum. quia uiderunt quod in
seruitute premerent regnu isrl. Et abier
romam uiam multa ualde. et introier
curiam et dixerunt. Iudas machabeus
et fres eius. et populus iudeoru miserunt
nos ad uos statuere uobiscum societate et
pacem. et conscribere nos socios et ami
cos uros. Et placuit sermo in conspectu
eoru. Et hoc rescriptum quod rescripserunt
in tabulis ereis. et miserunt in ihrlm. ut
eet apud eos ibi memoriale pacis et so
cietatis. xxv. Bene sit romanis et
genti iudeoru in mari et in terra ineternum.
gladiusq et hostis pcul sit ab eis. Quod
si institerit bellum romanis prius aut omi
bus sociis eoru in omni dominatione eoru.
auxilium feret gens iudeorum. p ut temp
dictauerit corde pleno. Et preliantibus n
dabunt neq suministrabunt triticum
arma. pecuniam naues. sicut placuit
romanis. et custodient mandata eorum
nichil ab eis accipientes. Similiter autem
et si genti iudeorum prius acciderit bellu.
adiuuabunt romani ex animo p ut eis
temp pmiserit. Et adiuuantib non da
bitur triticum. arma. pecunia. naues.
sicut placuit romanis. et custodiant
mandata eoru absq dolo. Scdm hec uba
constituerunt romani populo iudeoru.
Quod si post hec uerba hi aut illi addere

uel demere aliquid ad hec uoluerint. fa
cient ex pposito suo. et quecumq addi
derint uel dempserint rata erunt. Sed
et de malis que demetrius rex fecit in eos.
scripsimus ei dicentes. Quare grauasti iu
gum tuum sup amicos nros et socios
iudeos? Si g iterum adierint nos adu
sum te. faciemus illis iudiciu. et pugna
bimus tecum mari terraq. xxvi.
Interea ubi audiuit demetrius quia ce
cidit nicanor. et exercitus eius in prelio.
apposuit bachide et alchimum rursu
mittere in iudeam. et dextrum cornu
cum illis. Et abierunt uiam que ducit
in galgala. et castra posuerunt in mes
saloth. que est in arbellis. et occupauer
eam. et peremerunt animas hominum
multas. Et in mse primo anni centesimi
quinquagesimi et secundi. applicuerunt
exercitum ad ihrlm. Et surrexerunt et
abierunt in berea uiginti milia uiroru.
et duo milia equitum. et iudas castra po
suerat in laisa. et tria milia uiri cum eo
electi. Et uiderunt multitudine exercit
quia multi sunt. et timuerunt ualde.
Et multi subtraxerunt se de castris. et
non remanserunt ex eis nisi octingenti
uiri. Et uidit iudas quod defluxit exer
citus suus. et bellum urgebat eum.
confractus e corde. quia non habebat tem
pus congregandi eos. et dissolutus e. et
dixit his qui residui erant. Surgamus
et eamus ad aduersarios nros. si pote
rimus pugnare aduersus eos. Et auer
tebant eum dicentes. Non poterimus.
sed liberemus animas nras modo. et
reuertamur ad fres nros. et tunc pug
nabimus aduersus eos. Nos autem pauci
sumus. Et ait iudas. Absit istam rem
facere. ut fugiamus ab eis. Et si appro

piauit tempus nr̄m moriamur in uirtu
te ppter fr̄es nr̄os. et ñ inferamus crimen
glie nr̄e. xxvi. Et mouit exercitus
de castris. et steterunt illis obuiam. Et
diuisi sunt equites in duas partes. et fun
dibularij et sagittarii preibant exercitū.
et primi certaminis omnes potentes. Ba
chides autē erat in dextro cornu. et pro
ximauit legio ex duabus partibus. et cla
mabant tubis. Exclamauerunt autem et
hi qui erant ex parte iude. etiam ipsi. Et
commota ē terra a uoce exercituum. et cō
missum ē prelium a mane usq; ad uespam.
Et uidit iudas quia firmior est pars exer
citus bachidis in dextris. et conuenerunt
cum ipso omnes potentes corde. et contri
ta ē dextera pars ab eis. et psequutus ē
eos usq; ad montem azoti. Et qui in sini
stro cornu erant uiderunt quod contri
tum ēēt dextrū cornu. et sequuti sunt
post iudam et qui cum ipso erant a tergo.
Et ingrauatum ē prelium. et ceciderunt
uulnerati ex his et illis. Et iudas cecidit.
et ceteri fugerunt. Et ionathas et symon
tulerunt fr̄m suum iudam. et sepelierūt
eum in sepulchro patrum suorum in ciuitate
modin. Et fleuerunt eum omnis populus
isrl̄ planctu magno. et lugebant dies
multos. et dixerunt. Quomodo cecidit
potens qui saluum faciebat isrl̄. Et cetera
ūba iude bellorū et uirtutum quas fecit
ñ sunt descripta. multa enim erant ual
de. xxvii. Et factum ē post obitū
iude emerserunt iniqui in omnibus finib;
isrl̄. et exorti sunt omnes qui opabantur
iniquitatem. In diebus illis facta ē fames
magna ualde. et tradidit se bachidi omīs
regio eorum cum ipsis. Et elegit bachides
impios uiros. et constituit eos dominos
regionis. Et exquirebant et pscrutabant

amicos iude. et adducebant eos ad bachi
dem. et uindicabat in illos et illudebat.
Et facta ē tribulatio magna in isrl̄. qua
lis ñ fuit ex qua die non ē uisus ppheta
in isrl̄. Et congregati sunt omnes amici
iude. et dixerunt ionathe. Ex quo frater
tuus iudas defunctus ē. uir similis ei ñ
est. qui exeat contra inimicos. bachidem
et eos qui inimici sunt gentis nr̄e. Nunc
itaq; te elegimus hodie. p eo nobis esse
principem et ducem. ad bellandum bellū
nr̄m. xxviii. Et suscepit ionathas
tempore illo principatum. et surrexit lo
co iude fr̄is sui. Et cognouit bachides.
et querebat eum occidere. Et cognouit
ionathas et symon frater eius. et omnes
qui cum eo erant. et fugerunt in desertū
thecue. et consederunt ad aquam lacus
asphar. Et cognouit bachides. et die
sabbatorum uenit ipse et omnis exercit⁹
eius trans iordanē. Et misit fr̄m suum
ducem populi. et rogauit nabutheos a
micos suos. ut commendaret illis appa
ratum suum. qui erat copiosus. Et exie
runt filii iambri ex madabas. et compre
henderunt iohannē et omnia que habe
bat. et abierunt habentes ea. Post hec
uerba renunciatum ē ionathe et symoni
fr̄i eius. quia filii iambri faciunt nuptias
magnas. et ducunt sponsam ex mada
ba. filiam unius ex magnis principibus
chanaan. cum ambitione magna. Et re
cordati sunt sanguinis iohannis fr̄is sui.
et ascenderunt et absconderunt se sub tegu
mento montis. et leuauerunt oculos suos
et uiderunt. et ecce tumultus et appara
tus multus. et sponsus pcessit et amici
eius et fr̄es eius obuiam illis. cum tym
panis et musicis. et armis multis. Et
surrexerunt ad eos cum insidiis. et occide

rt eos. Et ceciderūt uulnerati multi. et residui fu
gerūt in montē. Et acceperunt oīa spolia eorum. et
conuersæ sunt nuptie in luctū. et uox musicorum ip
sorum in lamentū. et uindicauerūt uindictā sangui
nis frīs sui. et reuersi sunt ad ripā iordanis. Et audi
uit bachides. et uenit die sabbatorum usque ad ho
rā iordanis in uirtute multa. Et dixit ad suos io
nathas. Surgamus et pugnemus contra inimicos
nrōs. nō ē enim hodie sicut heri et nudius
tercius. Ecce enim bellum ex aduerso.
aqua uero iordanis hinc et inde. et ripe
et paludes et saltus. et non ē locus di
uertendi. Nunc ergo clamate in celum. ut
liberemini de manu inimicorū urōrum.
Et commissum est bellum. Et extendit
ionathas manū suā percutere bachidem.
et diuertit ab eo retro. Et desiluit ionathas
et transnatauerunt ad eos iordanem. et
ceciderunt de parte bachidis die illa mil
le uiri. et reuersi sunt ierlm. Et edificaue
runt ciuitates munitas in iudea. muni
tionem que erat in iericho. et in amma
um. et in bethoro. et bethel. et thamna
than. et phara. et thopho muris excelsis.
et portis et seris. et posuit custodiam
in eis ut inimicitias exercerent in israel.
Et muniuit ciuitatē bethsuram. et gaza
ra. et arcem. Et posuit in eis auxilia et ap
paratum escarum. et accepit filios prin
cipum regionis obsides. et posuit in arce
in ierlm in custodia. xxviii. Et anno
centesimo quinquagesimo tercio mēse se
cundo. precepit alchimus destrui muros
domus scē interioris. et destrui opera
prophetarum. et cepit destruere. In tempore
illo percussus est alchimus. et impedita
sunt opera illius. et obclusum est os eius.
et dissolutus est paralisi. nec ultra loqui
potuit uerbum et mandare de domo
sua. Et mortuus ē in tempore illo alchi
mus. cum tormento magno. Et uidit
bachides quoniam mortuus ē alchimus. et reuer
sus ē ad regem. et siluit terra annis duobus.
Et cogitauerūt oēs iniqui dicentes. Ecce io
nathas et qui cum eo sunt in silentio habi
tant confidentes. Nunc ergo adducamus
bachidem. et comprehendet eos omnes in
una nocte. Et abierunt et consilium ei
dederunt. et surrexit ut ueniret cum ex
ercitu multo. et misit epistolas sociis
suis occulte qui erant in iudea. ut com
prehenderent ionathan et eos qui cum eo
erant. Sed non potuerunt quia innotuit
eis consiliū eorum. Et apprehendit de
uiris regionis qui principes erant mili
tie quinquaginta uiros. et occidit eos.
Et secessit ionathas et symon et qui cum
eo erant in bethbesse que est in deserto.
et extruxit diruta eius et firmauerunt
eam. Et agnouit bachides et congregauit
uniuersam multitudinē suā. et his qui
de iuda erant denunciauit. et uenit. et
castra posuit desuper a bethbesse. et oppug
nauit eam dies multos. et fecit machinas.
Et reliquit ionathas symonē xxx.
fratrem suum in ciuitate. et exiit in regionē
et uenit cum numero et percussit odaren
et frēs eius. et filios phaseron in taberna
culo ipsorum. et cepit cedere et crescere in
uirtutibus. Symon uero et qui cum ipso erāt
exierunt de ciuitate. et succenderunt ma
chinas et pugnauerunt contra bachidē.
et contritus ē ab eis. Et afflixerunt eum
ualde. quoniam consilium eius et congressus
eius erat inanis. Et iratus contra uiros
iniquos qui ei consilium dederant ut ue
niret in regionē ipsorum. multos ex eis
occidit. Ipse autem cogitauit cū reliquis
abire in regionem suam. Et cognouit io
nathas. et misit ad eum legatos compo-

nerit cum ipso pacem. et reddere ei captiui
tatẽ. Et libenter accepit. et fecit secundũ
uerba eius. et iurauit nichil se ei facturũ
mali omnib; diebus uite eius. Et reddidit ei
captiuitatẽ quã prius erat p̃datus de
terra iuda. Et conuersus abiit in t̃ram suã.
et non apposuit amplius uenire in fines eius.
et cessauit gladius ex isrl̃. et habitauit
ionathas in machmas. Et cepit ionathã
ibi iudicare ppl̃m. et exterminauit impios
ex isrl̃. xxxi. Et anno centesimo
sexagesimo. ascendit alexander antiochi
filius qui cognominatus ẽ nobilis. et occu
pauit ptholomaidam. et receperunt eum.
et regnauit illic. Et audiuit demetrius
rex et congregauit exercitum ualde copiosũ.
et exiuit obuiam illi in prelium. Et misit de
metrius ad ionathan epistolam uerbis pa
cificis. ut magnificaret eum. Dixit enim.
Anticipemus pacẽ facere cum eo. priusq̃
faciat cum alexandro aduersum nos. Re
cordabitur enim omnium malorum que
fecimus ei. et in fr̃em eius. et in gentẽ eius.
Et dedit ei potestatem congregandi exerci
tum. et fabricare arma. et esse sociũ eius.
et obsides qui erant in arce iussit tradi ei.
Et uenit ionathas in ihrl̃m. et legit xxxii
epistolas in auditu omnis populi et eorũ
qui erant in arce. Et timuerunt timore
magno. qm̃ audierunt quod dedit ei
rex potestatẽ congregandi exercitum. Et
tradita sunt ionathe obsides. et reddidit
eos parentibus suis. Et habitauit iona
thas in ihrl̃m. et cepit edificare et inno
uare ciuitatem. Et dixit facientibus
opa ut extruerent muros. et montem sy
on in circuitu lapidibus quadratis ad
munitionẽ. Et ita fecerunt. Et fugerũt
alienigene qui erant in munitionibus q̃s
edificauerat bachides. et reliquit unus
quisq; locum suum. et abiit in terram
suam. Tantum in bethsurã remanserant
aliqui ex his qui reliquerant legem et pre
cepta dei. Erat enim hec eis ad refugium.
Et audiuit alexander rex p̃missa xxxiii
que p̃misit demetrius ionathe. Et nar
rauerunt ei prelia et uirtutes quas fecit
ipse et fr̃es eius. et labores quos labora
uerunt et ait. Numquid inueniemus
aliquem uirum talem. Et nunc faciemus
eum amicum et socium nr̃m. Et scripsit
epistolam. et misit ei secdm̃ hec uerba di
cens. Rex alexander. fratri ionathe salutẽ.
Audiuimus de te quod uir potens uirib;
et aptus es. ut sis amicus nr̃. Et nunc
constituimus te hodie summũ sacerdotẽ
gentis tue. et ut amicus uoceris regis.
Et misit ei purpuram. et coronã aureã.
ut que nr̃a sunt sentias nobiscum et cõ
serues amicitias ad nos. Et induit se io
nathas stolam scãm. septimo mense an
no centesimo sexagesimo in die sollẽpni
scenophegie. et congregauit exercitum
et fecit arma copiosa. xxxiiii. Et au
diuit demetrius uerba ista. et contrista
tus est nimis et ait. Quid hoc fecimus. qđ
preoccupauit nos alexander apprehende
re amicitiam iudeorũ ad munimen sui.
Scribam et ego illi uerba deprecatoria et
dignitates et dona. ut sit mecũ in ad
iutorio. Et scripsit in hec uerba. Rex de
metrius genti iudeorũ salutẽ. Qm̃ seruastis
ad nos pactum et mansistis in amicitia
nr̃a. et n̄ accessistis ad inimicos nr̃os. audi
uimus et gauisi sumus. Et nunc p̃seue
rate adhuc conseruare ad nos fidem. et
retribuemus uobis bona p his que feci
stis nobiscũ. et remittemus uobis p̃sta
tiones multas. et dabimus uobis donati
ones. Et nunc absoluo uos et omnes

iudeos á tributis et precia salis indul
geo. et coronas remitto. et tercias semini
et dimidiam partē fructus ligni quod ē
portionis meę. et relinquo uobis ex hodi
erno et deinceps ne accipiatur a terra iu
da. et a tribus ciuitatibus que addite sū
illi ex samaria et galilea. ex hodierna die
et in totum temp9. Et ihrlm sit scā et li
bera cum finibus suis: et decimę et tribu
ta ipsius sint. Remitto etiam potestatem
arcis que ē in ihrlm. et do eam summo
sacerdoti: ut constituat in ea uiros quoscūq;
ipse elegerit. qui custodiant eam. Et
omnē animā iudeorum que captiua ē a
terra iuda in omni regno meo. relinquo
liberam gratis: ut omnes á tributis sol
uantur. etiam pecorū suorū. Et omīs dies
sollempnes. et sabbata. et neomenię. et
dies decreti. et tres dies ante diem sollēp
nem. et tres post diem sollempnē sint
omnes immunitatis et remissionis omī
bus iudeis qui sunt in regno meo. et ne
mo habebit potestatem agere aliquid. et
mouere negocii aduersus aliquē eorum
in omni causa. Et ut ascribantur ex iu
deis in exercitu regis ad triginta milia ui
rorum. et dabuntur illis copię ut oportet
omnib9 exercitib9 regis. et ex ipsis ordina
buntur qui sint in munitionib9 regis
magni. et ex his constituentur sup nego
cia regni que aguntur ex fide. et princi
pes sint ex eis. et ambulent in legib9 suis
sicut precepit rex in terra iuda. Et tres
ciuitates que additę sunt iudeę ex regio
ne samarię cum iudea reputentur. ut
sint sub uno. et ñ obediant alię potesta
ti nisi summi sacerdotis. Ptholomaidam
et confines eius. quas dedi donum scīs q̄
sunt in ihrlm ad necessarios sumpt9 scō
rum. Et ego singulis annis dabo quinde
cim milia siclorum argenti de rationib9 regis
que me contingunt. Omne quod reliquū
fuit quod non reddiderant qui sup negocia
erant annis priorib9. ex hoc dabunt in opa
domus. et sup hec quinq; milia siclorum
argenti. que accipiebant de scōrum ratio
ne p singulos annos: et hec ad sacerdotes
ptineant qui ministerio funguntur. Et
quicumque fugerint in templum quod ē
in ihrlm. et in omnib9 finib9 eius. obnoxii
regi in omni negocio. dimittantur. et uniū
sa que sunt eis in regno meo. libera habe
ant. et edificanda uel restauranda opa
scōrum sumptus dabuntur de ratione
regis. et ad construendos muros ihe
rusalem. et communiendos in circuitu sūp
tus dabuntur de ratione regis. et ad con
struendos muros in iudea. Ut audiuit
autē ionathas et populus sermones istos.
non crediderunt eis nec receperunt eos. quia
recordati sunt malitię magnę quā fecerat
in isrl. et tribulauerat eos ualde. Et compla
cuit eis in alexandrum. quia ipse fuerat eis
princeps sermonum pacis. et ipsi auxiliū
ferebant omnibus diebus. xxxv. Et
congregauit rex alexander exercitum mag
num. et admouit castra ad demetrium. et
commiserunt prelium reges. et fugit exer
citus alexandri. et secutus ē eum deme
trius. et incubuit sup eos. Et inualuit p
lium nimis donec occidit sol. et cecidit
demetrius in illa die. Et misit alexander
ad ptholomeum regem egipti legatos. se
cundum hec uerba dicens. Quoniam ingressus
sum in regnum meū. et sedi in sede patrū
meorum. et optinui principatum. et con
triui demetrium. et possedi regionē nrām.
et commisi cum eo pugnam. et contritus ē
ipse et castra eius á nobis et sedimus in
sede regni eius. Et nunc statuamus adin

uicem amicitiā et da m̄i filiā tuā uxorem. et
ero gener tuus. et dabo t̄ dona et dignitatē.
Et respondit ptolomeus rex dicens. Felix di
es in quo reuersus es ad terram patrum tu
orum. et sedisti in sede regni eorū. Et nunc
faciam t̄ que scripsisti. Sed occurre ptholo
maidam ut uideamus nos inuicem. et spon
deam t̄ sicut dixisti. Et exiit ptholomeus
de egipto ipse et cleopatra filia eius. et ue
nit ptholomaide anno centesimo sexagesi
mo secundo. Et occurrit ei alexander rex. et de
dit ei cleopatram filiam suam. et fecit nup
tias eius ptholomaide. sicut reges in mag
na glorīa. Et scripsit rex alexander ionathe.
ut ueniret obuiam sibi. Et abiit cū glīa
ptholomaidē. et occurrit ibi duobus re
gibus. et dedit illis argentū multū et au
rum et dona. et inuenit grām in conspe
ctu eorū. Et conuenerunt aduersus eum
uiri pestilentes ex isrl̄ uiri iniqui interpel
lantes aduersus eum. et n̄ intendit ad eos
rex. Et iussit spoliari ionathan uestimentis
suis. et indui eum purpura. Et ita fece
runt. Et collocauit eum rex sedere secū.
dixitque principibus. Exite cum eo in me
dio ciuitatis. et predicate ut nemo interpel
let aduersus eum de ullo negocio. nec quis
quam ei molestus sit de ulla ratione. Et
factum ē ut uiderunt qui interpellabant
glām eius que p̄dicabatur. et opertum eū
purpura. fugerunt omnes. Et magnifica
uit eum rex. et scripsit eum inter primos
amicos. et posuit eum ducem et participē
principatus. Et reuersus ē ionathas in
ierlm̄. cum pace et leticia. xxxvi · In
anno centesimo sexagesimo quinto. uenit
demetrius filius demetrii a creta in terrā
patrum suorum. Et audiuit alexander rex
et contristatus ē ualde. et reuersus est
antiochiam. Et constituit demetrius ap

pollonium qui preerat celesyrie. et congrega
uit exercitum magnum. Et accessit ad iam
niam. et misit ad ionatham summum sacer
dotem dicens. Tu solus resistis nobis. Ego
autem factus sum in derisum et in obprobriū.
propterea quia tu potestatē exerces aduersū
nos in montibus. Nunc ergo si confidis in uir
tutibus tuis. descende ad nos in campū.
ut comparemus illic inuicem. quia mecū
est uirtus bellorum. Interroga et disce quis
sim ego. et ceteri qui auxilio sunt michi.
qui et dicunt quia n̄ potest stare pes ur̄
ante faciem nrām. quia bis in fugam con
uersi sunt patres tui in terra sua. Et nunc
quomodo poteris sustinere equitatum. et
exercitum tantum in campo. ubi non est
lapis. neque saxum. neque locus fugiendi. Ut
audiuit autē ionathas sermones apollonii.
motus est animo. Et elegit decem milia uiro
rum. et exiit ab ierlm̄. et occurrit ei symon
frater eius in adiutorium. Et applicuerunt
castra in ioppen. et exclusit eum a ciuitate.
quia custodia apollonij in ioppe erat. et
oppugnauit eam. Et exterriti qui erant intra
ciuitatē aperuerunt ei. et optinuit ionathas
ioppen. Et audiuit appollonius et admouit
tria milia equitū. et exercitum multū. et abi
it azotum tanquā iter faciens. et statim
exiit in campū. eo quod haberet multitu
dinem equitum. et confideret in eis. Et inse
cutus ē eum ionathas in azotum. et p̄
lium commiserunt. Et reliquit apollonius
in castris mille equites post eos occulte.
Et cognouit ionathas quoniam sunt insidie post
se. et circuierunt castra eius a mane usque
ad uesperam. Populus autē stabat sicut pre
cepit ionathas. et laborauerunt equi eorū.
Et eiecit symon exercitum suum. et commi
sit contra legionē. equites enim fatigati
erant. et contriti sunt ab eo et fugerunt.

Et qui dispsi sunt in campum. fugerunt
in azotum. et intrauerunt in bethdagon.
ydolum suum ut se liberarent. Et succen
dit ionathas azotum et ciuitates que erāt
in circuitu eius. et accepit spolia eorū. et
templum dagon et eos qui fugerunt illud
succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt
gladio cum his qui succensi sunt. fere octo
milia uirorum. xxxvii. Et mouit
inde ionathas castra. et applicuit ea asca
lona. Et exierunt de ciuitate obuiam illi
in magna glā. et reuersus ē ionathas in
ierlm cum suis habentibus spolia mul
ta. Et factum ē ut audiuit alexander
sermones istos. addidit adhuc glificare
ionathan. Et misit ei fibulam auream. si
cut ē consuetudo dari cognatis regum.
et dedit ei accaron. et omnes fines eius
in possessionem. xxxviii. Et rex egipti XI
congregauit exercitum sicut harenam que
est circa horam maris. et naues multas. et
querebat optinere regnum alexandri dolo.
et addere illud regno suo. Et exiit in syriam
uerbis pacificis. et apiebant ei ciuitates
et occurrebant ei. quia mandauerat alex
ander rex exire ei obuiam eo quod socer eī
esset. Cum introiret autē ciuitatē ptholo
meus. ponebat custodias militū in singu
lis ciuitatibz. Et ut appropiauit azoto.
ostenderunt ei templum dagon succensū.
et azotum. et cetera eius demolita. et cor
pora piecta. et eorū qui cesi erant in bello
tumulos quos fecerat secus uiam. et nar
rauerunt regi quia hec fecit ionathas. ut
inuidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et
occurrit ionathas regi in ioppen cū glā.
et inuicem se salutauerunt. et dormierunt
illic. Et abiit ionathas cum rege usq; ad flu
uium qui uocatur eleutherus. et reuersus
ē ierlm. Rex autē ptholomeus obtinuit
dominiū ciuitatū usq; seleuciam maritimā.
et cogitabat in alexandrū consilia mala. et
misit legatos ad demetrium dicens. Veni
componamus inť nos pactum. et dabo ť
filiam meā quā habet alexander. et regna
bis in regno patris tui. Penituit enim me
quod dederim illi filiam meā. Quesiuit enī
me occidere. Et uitupauit eum. ppterea qđ
concupierat regnū eius. Et abstulit filiam
suam. et dedit eam demetrio. et abaliena
uit se ab alexandro. et manifeste facte sūt
inimicitie eius. Et intrauit ptholomeus
antiochiam. et imposuit duo diademata
capiti suo. egipti et asie. xxxviii. Ptho
lomeus autem rex erat in cilicia illis tempo
ribus. quia rebellabant qui erāt in locis il
lis. Et audiuit alexander. et uenit ad eum
in bello. et pduxit ptholomeus rex exerci
tum. et occurrit ei in manu ualida et fuga
uit eum. et fugit alexander in arabiam ut
ibi ptegeretur. Rex autē ptholomeus exal
tatus est. Et abstulit gaddiel arabs capt̄
alexandri. et misit ptholomeo. Et rex ptho
lomeus mortuus ē in die tercia. Et qui erāt
in munitionibus. perierunt ab his qui erāt
intra castra. et regnauit demetrius anno
centesimo sexagesimo septimo. xl.
In diebus illis congregauit ionathas eos q̄
erant in iudea ut expugnarent arcem
que est in ierlm. et fecerunt contra eam
machinas multas. Et abierunt quidam
qui oderant gentem suam uiri iniqui ad re
gem. et renunciauerunt ei quod ionathas
obsideret arcē. Et ut audiuit iratus est.
et statim uenit ptholomaidā. et scripsit
ionathe ne obsideret. sed occurreret illi
ad colloquiū festinato. Vt audiuit autē
ionathas iussit obsidere. et elegit de senio
ribus isrl et de sacerdotibz et dedit se peri
culo. Et tulit aurum et argentum et

uestem et alia xenia multa. et abiit ad regẽ
ptholomaide. et inuenit grãm in conspectu
eius, et interpellabant aduersus eum qui
dam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex sicũ
fecerat qui ante ipsum fuerat. et exaltauit
eum ante conspectu omniũ amicorũ eius.
& statuit ei principatum sacdotii. et quecũq;
alia habuit prius p̃ciosa. et fecit eũ princi
pem amicorũ. Et postulauit ionathas á
rege ut immunẽ faceret iudeã tres thopar
chias. id est et samariã. Et p̃misit ei talen
ta trecenta. Et consensit rex. Et scripsit io
nathe epistolas de his omnibus. hunc
modum continentes. Rex demetrius iona
the frĩ salutẽ. et genti iudeorũ. Exemplũ
epistole quã scripsimus lasthẽni parenti
nr̃o de uobis. misimus ad uos ut sciretis.
Rex demetrius lasthẽni parenti salutem.
Genti iudeorum amicis nr̃is. et conseruan
tibus que iusta sunt apud nos decreuim⁹
bene facere. ꝓpter benignitatem ipsorũ
quã erga nos habent. Statuimus ꝰ illis
omnes fines iudee et tres ciuitates liddã.
& ramathe que addite sunt iudee ex sama
ria. et omnes ꝯfines earũ sequestra omib⁹
sacrificantib⁹ in hierosolimis. pro his que ab eis
rex accipiebat p⁹ ꝑ singlos annos. & pro
fructib⁹ terre et pomoꝝ. et alia que ad nos
ptinebant decimarũ et tributorũ ex hoc
tempore remittimus eis. Et areas salina
rum. et coronas que nobis deferebantur
omnia ipsis concedimus. et nichil horũ
irritum erit ex hoc et in omne tempus.
Nunc ꝰ curate facere horum exemplum.
et detur ionathe. et ponatur in monte scõ
in loco celebri. Et uidit demetrius rex qđ
siluit terra in conspectu suo. et nichil ei
resistit. dimisit exercitum suũ unũquẽq;
in locum suum. excepto peregrino exercitu.
quẽ traxit ab insulis gentium. et inimici

erant ei omnis exercitus patrum eius. xli.
Trifon autẽ erat quidam partium alexan
dri prius. et uidit qm̃ omnis exercitus mur
murat contra demetriũ. et exiit ad emacu
el arabem qui nutriebat antiochum filium
alexandri. et assidebat ei ut traderet eum
ipsi. ut regnaret loco patris sui. Et nuncia
uit ei quanta fecit demetrius. et inimicici
as exercituum eius aduersum illum. et man
sit illic dieb; multis. Et misit ionathas ad
demetrium regem ut eiceret eos qui in arce
erant in ihelm̃ et qui in presidiis erant. qa
impugnabant isrl̃. Et misit demetrius ad
ionathan dicens. Non hec tantum faciam
tibi et genti tue. sed glã illustrabo te et gen
tem tuam cum fuerit oportunum. Nunc
ꝰ recte feceris. si miseris uiros in auxilium. qa
discessit omnis exercitus meus. Et misit ei io
nathas tria milia uirorum fortium antiochi
am. et uenerunt ad regem. et delectatus ẽ rex
in aduentu eorum. Et conuenerunt qui erãt
de ciuitate centum uiginti milia uirorum.
& uolebant interficere regem. Et fugit rex in au
lam. et occupauerunt qui erant de ciuitate
itinera ciuitatis. et ceperunt pugnare. Et
uocauit rex iudeos in auxilium. et conuene
runt omnes simul ad eum. et dispsi sunt
omnes ꝑ ciuitatẽ. Et occiderunt in illa die
centum milia hominum. et succenderunt
ciuitatẽ. et ceperunt spolia multa in illa
die. et liberauerunt regem. Et uiderunt
qui erant de ciuitate quod optinuissent iu
dei ciuitatẽ sicut uolebant. et infirmati sũt
mente sua. et clamauerunt ad regem cum p̃
cibus dicentes. Da nobis dextras. et cessent
iudei oppugnantes nos et ciuitatem. Et
ꝓiecerunt arma sua. et fecerunt pacem. Et
glificati sunt iudei in conspectu regis. et in
conspectu omnium qui erant in regno eius.
et nominati sunt in regno. et regressi sunt in

ierlm̄ habentes spolia multa. Et sedit de
metrius rex in sede regni sui: et siluit terra in
conspectu eius. Et mentitus ẽ omnia queq;
dixit. et abalienauit se ab ionatha. et nõ retri
buit ei sc̄dm̄ beneficia que sibi tribuerat. et
uexabat eum ualde. xlii. Post hec
autem reuersus ẽ trifon. et antiochus cum eo
puer adolescens. et regnauit et imposuit si
bi diadema. Et congregati sunt ad eum om̄s
exercitus quos dispserat demetrius. et pug
nauerunt contra eum. et fugit et terga
uertit. Et accepit trifon bestias. et optinuit
antiochiam. xliii. Et scripsit anti
ochus adolescens ionathe dicens. Constituo
t̃ sacerdotium. et constituo te sup quatuor
ciuitates. ut sis de amicis regis. Et misit
illi uasa aurea. et ministerium. Et dedit
ei potestatem bibendi in auro. et esse in pur
pura. et habere fibulam auream. Et symo
nem fr̄em eius constituit ducẽ a terminis
tyri usq; ad fines egipti. Et exiit ionathas
et pambulabat trans flumen ciuitates.
et congregatus ẽ ad eum omnis exercitus
syrie in auxilium. Et uenit ascalonem. et
occurrerunt ei de ciuitate honorifice. Et
abiit inde gazam. et concluserunt se qui
erant gaze. et obsedit eam. et succendit
que in circuitu erant ciuitatis. et p̃datus
ẽ eam. Et rogauerunt gazenses ionathan
et dedit illis dexteram. et accepit filios eor
obsides. et misit illos in ierlm̄. et pam
bulauit regionẽ usq; damascum. xliiii.
Et audiuit ionathas quia p̃uaricati
sunt principes demetrii in chades que est
in galilea cum exercitu multo. uolentes eũ
remouere a negotio regni. et occurrit illis.
Fr̄m autẽ suum symonẽ reliquit intra pro
uinciam. Et applicuit symon ad bethsurã.
et expugnabat eam diebꝫ multis. et con
clusit eos. Et postulauerunt ab eo dextras

accipere. et dedit illis. et eiecit eos inde. Et
cepit ciuitatẽ. et posuit in ea presidium. Et
ionathas et castra eius applicuerunt ad aquã
genesar. et ante lucẽ uigilauerunt in cam
po asor. Et ecce castra alienigenarum oc
currebant in campo. et tendebant ei insi
dias in montibꝰ. Ipse autẽ occurrit ex aduer
so. Insidie uero exurrexerunt de locis suis.
et commiserunt preliũ. Et fugerunt qui
erant ex parte ionathe omnes. et nemo
relictus est ex eis nisi mathathias filius
absalomi. et iudas filius calphi. princeps mi
litie exercitus. Et scidit ionathas uestimẽta
sua. et posuit terram in capite suo. et ora
uit. et reuersus ẽ ad eos in preliũ. Et con
uertit illos. et pugnauerunt. Et uiderunt
qui fugiebant partis illius. et reuersi sunt
ad eum. et insequebantur cum eo usq; ad
chades. ad castra sua. et peruenerunt usq; il
luc. Et ceciderunt de alienigenis in die il
la tria milia uirorum. et reuersus ẽ ionathas
in ierlm̄. xlv xii. Et uidit ionathas
quia tempus eum iuuat. elegit uiros et mi
sit romã statuere et renouare cum eis ami
citiam. et ad spartiatas et alia loca misit
epistolas sc̄dm̄ eandẽ formã. Et abierunt
romam. et intrauerunt curiam et dixerunt.
Jonathas summus sacerdos et gens iudeorum
miserunt nos. ut renouetis amiciciam et
societatem sc̄dm̄ pristinũ. Et dederunt
illis epistolas ad ipsos p loca. ut deduce
rent eos in terram iuda cum pace. Et hoc
exemplum ep̄larum quas scripsit iona
thas spartiatis. Jonathas summus sacer
dos et seniores gentis. et sacerdotes et re
liquus populus iudeorum. spartiatis fra
tribus salutẽ. Jam pridem misse erant ep̄i
stole ad oniã summũ sacerdotẽ a dario q
regnabat apud uos. qm̄ estis fr̄es nr̄i sic
rescriptum continet quod subiectũ est. Et

suscepit onias uirum qui fuerat missus cū
honore: et accepit epistolas quibus signi
ficabatur de societate et amicitia. Nos cū
nullo horum indigeremus habentes sola
tio scōs libros qui sunt in manib' nr̄is: ma
luimus mittere ad uos renouare frr̄nitatē
et amicitiam. ne forte alieni efficiamur a uo
bis. Multa enim tempora transierunt ex
quo misistis ad nos. Nos ḡ in omni tēpore
sine intermissione in dieb' sollemnibus & in
ceteris quib' oportet memores sumus ur̄i
in sacrificiis que offerimus. et obseruatio
nibus: sicut fas ē et decet meminisse frm̄.
Letamur itaq; de gl̄a ur̄a. Nos autē circum
dederunt multe tribulationes et multa
prelia: et impugnauerunt nos reges qui
sunt in circuitu nr̄o. Noluimus ḡ uob' mo
lesti ēē. neq; ceteris sociis et amicis nr̄is in
preliis his. Habuimus enim de celo auxi
lium et liberati sumus: et humiliati sunt
inimici nr̄i. Elegimus itaq; numeniū anti
ochi. & antipatrum iasonis filium. et mi
simus ad romanos: renouare cum eis amici
tiam et societatē pristinam. Mandauimus
itaq; eis ut ueniant etiam ad uos & sa
lutent uos: et reddant uobis ep̄las nr̄as.
de innouatione frr̄nitatis nr̄e. Et nunc be
nefacietis respondentes nobis ad hec.
Et hoc rescriptum ep̄larum quod miserat
onias rex spartiatarum. Onias ionathe
sacerdoti magno salutem. Inuentum ē in
scriptura de spartiatis et iudeis qm̄ sunt
fr̄es: et quia sunt de genere abraham. Et
nunc ex quo hec cognouim' benefacietis scri
bentes nobis de pace ur̄a: sed et nos rescrip
simus uobis. Pecora nr̄a et possessiones
ur̄e nr̄e sunt: et ur̄e nr̄e. Mandauimus
itaq; hec nunciari uobis: xlvi. Et
audiuit ionathas qm̄ egressi sunt principes
demetrii cum exercitu multo. supra quam

prius. pugnare aduersus eum: et exiit ab ihe
rusalem et occurrit eis in amathite regione.
Non enim dederat eis spatium: ut ingrede
rentur regionē eius. Et misit speculatores
in castra eorum: et reuersi nunciauerunt
quia constituunt superuenire illic nocte.
Cum occidisset autē sol precepit ionathas
suis uigilare et ēē in armis paratos ad pug
nam tota nocte. et posuit custodes per
circuitum castrorum. Et audierunt aduer
sarii quia paratus ē ionathas cum suis
in bello. et timuerunt et formidauerunt
corde suo: et accenderunt focos in castris
suis. Ionathas autē et qui cum eo erant: nō
cognouerunt usq; mane. Videbant enim
luminaria ardentia. Et sequutus est iona
thas et non comprehendit eos: transierunt
enim flumen eleutherū. Et diuertit iona
thas ad arabas qui uocantur zabadei. et
percussit eos et accepit spolia eorum. Et
iunxit et uenit damascum: et perambula
uit omnē regionē illam. Symon autem
exiit et uenit usq; ad ascalona. et ad proxi
ma p̄sidia: et declinauit in ioppen. et oc
cupauit eam. Audiuit enim quod uellent
presidium tradere partibus demetrii: et po
suit ibi custodes ut custodirent eam. Et re
uersus ē ionathas et conuocauit seniores
populi. et cogitauit cum eis edificare pre
sidia in iudea. et edificare muros in ihr̄lm.
et exaltare altitudinē magnam inter me
dium arcis et ciuitatis. ut separaret eam
a ciuitate. ut esset ipsa singulariter: et
neq; emant neq; uendant. Et conuenerūt
ut edificarent ciuitatē. et ceciderunt mu
ri qui erant sup torrentem ab ortu solis:
et reparauit eum qui uocatur caphetetha.
Et symon edificauit adaida in sephela.
et muniuit eam: et imposuit portas et
seras: xlvii. Et cum cogitasset tri

phon regnare asie. et assumere diadema.
et extenderet manum in antiochum regem.
timens ne forte non permitteret eum ionathas.
sed pugnaret aduersus eum. querebat com
prehendere eum et occidere. Et exurgens
abiit in bethsan. Et exiuit ionathas ob
uiam cum quadraginta milibus uirorum
electorum in prelium. et uenit bethsan.
Et uidit trifon quia uenit ionathas cum
exercitu multo. ut extenderet in eum ma
nus. et timuit et excepit eum cum ho
nore. et commendauit eum omnibus ami
cis suis. et dedit ei munera. et precepit
exercitibus suis ut obedirent ei sicut sibi.
Et dixit ionathe. Ut quid uexasti uniuer
sum populum cum bellum nobis non sit?
Et nunc remitte eos in domos suas. Elige
autem tibi uiros paucos qui tecum sint.
et ueni mecum ptholomaidam. et tradam tibi
illam. et reliqua presidia. et exercitum. et uni
uersos prepositos negotii. et conuersus abibo.
Propterea enim ueni. Et credidit ei. et fecit
sicut dixit. Et dimisit exercitum. et abi
erunt in terram iuda. Retinuit autem secum
tria milia uirorum. ex quibus remisit in galileam
duo milia. mille autem cum eo uenerunt.
Ut intrauit autem ionathas ptholomaidam.
clauserunt ptholomenses portas. et com
prehenderunt eum. et omnes qui cum eo in
trauerant gladio interfecerunt. Et mi
sit triphon exercitum et equites in galile
am. et in campum magnum. ut perderent om
nes socios ionathe. At illi cum cognouis
sent quod comprehensus est et periit. et omnes
qui cum eo erant. hortati sunt semetipsos.
et exierunt parati in prelium. Et uidentes
hi qui insecuti fuerant quia pro anima
res est illis. reuersi sunt. Illi autem uenerunt
omnes cum pace in terram iuda. et plan
xerunt ionathan. et eos qui cum eo

erant ualde. Et luxit israel luctu magno.
Et quesierunt omnes gentes que erant
in circuitu eorum conterere eos. dixerunt
enim. Non habent principem et adiuuan
tem. Nunc ergo expugnemus illos. et tol
lamus de hominibus memoriam eorum.
Et audiuit symon quod congregauit xlviii
triphon exercitum copiosum. ut ueniret in
terram iuda. et attereret eam. Uidens quia
in tremore populus est et timore. ascendit
ierusalem et congregauit populum. et adhor
tans dixit. Uos scitis quanta ego et fratres
mei et domus patris mei fecimus pro legibus
et pro sanctis prelia. et angustias quales uidimus.
Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter
israel. et relictus sum ego solus. Et nunc non
mihi contingat parcere anime mee in omni
tempore tribulationis. Non enim melior sum
fratribus meis. Uindicabo itaque gentem meam
et sancta. natosque nostros et uxores. quia con
gregate sunt uniuerse gentes conterere
nos inimicitie gratia. Et accensus est spiritus po
puli simul ut audiuit sermones istos. et
responderunt uoce magna dicentes. Tu
es dux noster loco iude et ionathe fratris tui.
pugnare prelium nostrum. et omnia quecumque
dixeris nobis faciemus. Et congregans
omnes uiros bellatores. accelerauit omnes
muros ierusalem consummare. et muniuit
eos in gyro. Et misit ionathan filium abso
lomi. et cum eo exercitum nouum in ioppen.
et eiectis his qui erant in ea mansit illic ip
se. Et mouit trifon ab ptholomaida cum
exercitu multo. ut ueniret in terram iuda.
et ionathan cum eo in custodia. Symon autem
applicuit in addus. contra faciem campi.
Et ut cognouit trifon quia surrexit symon
in loco ionathe fratris sui. misit ad eum lega
tos dicens. Pro argento quod debebat frater
tuus ionathas in ratione regis. decem

eum. Et nunc mitte argenti talenta cen
tum. et duos filios eius obsides. ut non di
missus fugiat a nobis: et remittamus eum.
Et cognovit symon quia cum dolo loque
retur secum: iussit tamen dari argentum et
pueros. ne inimicitiam magnam sumeret
ad israhel populum dicentem. Quia non misit ar
gentum et pueros: propterea periit. Et men
titus est: et non dimisit ionathan. Et post
hec venit trifon intra regionem ut contere
ret eam: et gyraverunt per viam que ducit
ador. Et symon et castra eius ambulabant
in omnem locum quocumque ibant. Qui autem
in arce erant. miserunt ad trifonem legatos
ut festinaret venire per desertum: et mitte
ret illis alimonias. Et paravit trifon om
nem equitatum: ut veniret illa nocte. Erat
enim ibi nix valde multa: et non venit in ga
laditidim. Et cum appropinquasset bes
cama: occidit ionathan et filios eius: Et
convertit trifon. et abiit in terram suam.
Et misit symon et accepit ossa ionathe fratris
sui: et sepelivit ea in modin in civitate pa
trum eius. et planxerunt eum omnis israhel
planctu magno: et luxerunt eum dies
multos. Et edificavit symon super sepulchrum
patris sui. et fratrum suorum edificium altum
visu: lapide polito retro et ante. Et sta
tuit septem piramidas unam contra unam.
patri et matri: et quatuor fratribus. Et his
circumposuit columnas magnas. et super
columnas arma bellica. ad memoriam
eternam. Et iuxta arma naves sculptas que
viderentur ab omnibus navigantibus ma
re. Hoc est sepulchrum quod fecit symon.
in modin: usque in hunc diem. xlviii.

Trifon autem cum iter faceret cum anti
ocho rege adolescente. dolo occidit eum.
et regnavit in loco eius: et imposuit sibi
diadema asie: et fecit plagam magnam
in terra. Et edificavit symon presidia in iudea
muniens ea turribus excelsis. et muris magnis
et portis et seris: et posuit alimenta in mu
nitionibus. Et elegit symon viros. et misit
ad demetrium regem ut faceret remissionem
regioni: quia actus omnes triphonis per direp
tionem fuerant gesti. Et demetrius rex ad ver
ba ista respondit ei: et scripsit epistolam talem.

Rex demetrius symoni summo xlix.
sacerdoti et amico regum. et senioribus et gen
ti iudeorum salutem. Coronam auream et bae
quam misistis suscepimus. et parati sumus
facere vobiscum pacem magnam: et scribere
prepositis regis remittere vobis que indul
simus. Quecumque enim constituimus vobis
constant: munitiones quas edificastis sint
vobis. Remittimus quoque ignorantias et
peccata usque in hodiernum diem. et coronam
quam debebatis: et siquid aliud erat tribu
tarium iherusalem: iam non sit tributarium.
Et siqui in vobis apti sunt conscribi inter
nostros conscribantur: et sit inter nos pax.
Anno centesimo septuagesimo ablatum est
iugum gentium ab israhel: et cepit populus
israhel scribere in tabulis et gestis publicis
anno primo sub symone summo sacerdote
magno duce et principe iudeorum. li.

In illis diebus symon applicuit ad gazam. et
circumdedit eam castris: et fecit machinas.
Et applicuit ad civitatem: et percussit turrem
unam. et comprehendit. Et qui eruperunt erant
intra machinam in civitatem: et factus est motus
magnus in civitate. Et ascenderunt qui
erant in civitate cum uxoribus et filiis super
murum scissis tunicis suis: et clamaverunt
voce magna postulantes a symone dextras
sibi dari. et dixerunt. Non nobis reddas
secundum malicias nostras: sed secundum misericordias tuas.
Et flexus symon non debellavit eos. Eiecit
tamen eos de civitate. et emundavit edes

in quibus fuerant simulachra. et tunc in
trauit in eam cum ymnis benedicens dominum:
et eiecta ab ea omni immunditia. collocauit
in ea uiros qui legem facerent. et muniuit
eam et fecit sibi habitationem. Qui autem
erant in arce in ierusalem. prohibebantur
egredi et ingredi in regionem. et emere et
uendere. Et esurierunt ualde. et multi
ex eis fame perierunt. Et clamauerunt ad
symonem ut dextras acciperent. et dedit illis.
Et eiecit eos inde. et mundauit arcem a con
taminationibus. et intrauerunt in eam
tertia et uicesima die secundi mensis. an
no centesimo septuagesimo primo. cum
laude et ramis palmarum et cynaris et
cymbalis. et nablis. et ymnis et canticis.
quia contritus est inimicus magnus
ex israel. Et constituit ut omnibus annis a
gerentur dies hi cum letitia. Et muniuit
montem templi qui erat secus arcem. et
habitauit ibi ipse et qui cum eo erant. Et
uidit symon iohannem filium suum quod
uir esset prelii potens. et posuit eum ducem
uirtutum uniuersarum. et habitauit gaza
XIIII ris. LII. Anno centesimo septuage
simo secundo congregauit rex demetrius exer
citum suum. et abiit in mediam. ad contrahen
da sibi auxilia. ut oppugnaret triphonem.
Et ut audiuit arsaces rex persidis et medie
quia intrauit demetrius confines suos.
misit unum de principibus suis ut compre
henderet eum uiuum. et adduceret eum ad se.
Et abiit et percussit castra demetrii. et com
prehendit eum. et adduxit eum ad arsacem.
et posuit eum in custodia. LIII. Et
siluit terra iuda omnibus diebus symonis.
Et quesiuit bona genti sue. et placuit illis
potestas eius et gloria eius omnibus diebus.
Et cum omni gloria sua accepit ioppen in por
tum. et fecit introitum in insulis maris.

et dilatauit fines gentis sue. et obtinuit
regionem. Et congregauit captiuitatem multam.
et dominatus est gazare et bethsure. et arcis.
et abstulit immunditias ex ea. et non erat
qui resisteret ei. Et unusquisque colebat ter
ram suam cum pace. et terra dabat fructus
suos. et ligna camporum fructum suum.
Seniores in plateis sedebant omnes. et de
bonis terre tractabant. Et iuuenes indue
bant se gloriam. et stolas belli. Ciuitatibus
tribuebat alimonias. et constituebat eas
ut essent uasa munitionis. quoadusque no
minatum est nomen glorie eius usque ad extre
mum terre. Fecit pacem super terram. et leta
tus est israel letitia magna. et sedit unusquisque
sub uite sua et sub ficulnea. nec erat qui eos
terreret. defecit impugnans eos super terram.
Reges contriti sunt in diebus illis. et confirma
uit omnes humiles populi sui. et legem exqui
siuit et abstulit omnem iniquum et malum.
Et sancta glorificauit et multiplicauit uasa sanctorum.
Et auditum est rome quia defunctus LIIII.
esset ionathas. et usque in sparta. et contristati
sunt ualde. Ut audierunt autem quod sy
mon frater eius factus esset summus sacerdos
loco eius. et ipse obtineret regionem. et ciui
tates in ea. scripserunt ad eum in tabulis
ereis ut renouaret amicitias et societatem.
quam fecerant cum iuda et ionatha fratribus eius.
Et lecta sunt in conspectu ecclesie in ierusalem. Et
hoc exemplum epistolarum quas miserunt
spartiate. Spartianorum principes et ciui
tates. symoni sacerdoti magno. et senioribus
et sacerdotibus et reliquo populo iudeorum fratribus
salutem. Legati qui missi sunt ad populum no
strum. nuntiauerunt nobis de uestra gloria et ho
nore ac letitia. Et gauisi sumus in introitu
eorum. et scripsimus que ab ipsis erant dicta
in conciliis populi sic. Numenius antiochi
et antipater iasonis filius legati iudeorum

uenerunt ad nos, renouantes nobiscū amicitiā
pristinam. Et placuit populo excipe uiros
gloriose. et ponere exemplum sermonum eorum
in segregatis populi libris. ut sit ad memoriā
populo spartiatarum. Exemplum autē horum
scripsimus symoni magno sacerdoti. L v

Posthec autē misit symon numeniū romā
habentē clipeum aureū magnū pond° mi
narum mille. ad statuendā cum eis societatē.
Cum audisset autē populus romanus sermo
nes istos. dixerunt. Quā gratiarum actionē
reddemus symoni et filiis eius? Restituit
enim ipse fr̄es suos. et expugnauit inimicos
isrl̄ ab eis. Et statuerunt ei libertatem. et de
scripserunt in tabulis ereis. et posuerunt
in titulis in monte syon. Et hoc exemplum scrip
tum est. Octaua decima die mensis elul. anno
centesimo septuagesimo secundo. anno tercio
sub symone sacerdote magno. in assaramel
in conuentu magno sacerdotum et populi.
et principum gentis. et seniorū regionū nota
facta sunt hec. quoniam frequenter facta sunt p̄
lia in regione nr̄a. symon autē mathathie fili°
ex filiis iarib. et fr̄es eius dederunt se periculo.
et restiterunt aduersariis gentis sue. ut sta
rent sc̄a ipsorum et lex. et gl̄a magna glo
rificauerunt gentē suam. Et congregauit io
nathas gentē suam. et factus ē illis sacerdos
magnus. et appositus ē ad populū suum. Et
uoluerunt inimici eorum calcare et atterere regi
onem ipsorum. et extendere manus in sc̄a
eorum. Tunc restitit symon et pugnauit pro
gente sua. et erogauit multas pecunias su
as. et armauit uiros uirtutis gentis sue.
et dedit eis stipendia. et muniuit ciuitates
iudee. et bethsuram que erat in finib° iudee.
ubi erant arma hostium antea. et posuit
illic presidium uiros iudeos. Et ioppen
muniuit que erat ad mare. et gazaram
que ē in finibus azoti. in qua hostes antea
habitabant. et collocauit illic iudeos. et quecūq;
apta erant ad correptionē horum posuit ī eis.
Et uidit populus actum symonis. et gl̄am
quam cogitabat facere genti sue. et posuerūt
eum ducem suum et principem sacerdotum eo
quod ipse fecerat hec omnia et iusticiam et fidē.
quam conseruauit genti sue. et exquisiuit
omnimodo exaltare populū suum. Et in
diebus eius prosperatum ē in manibus eius. ut
tollerentur gentes de regione ipsorū. qui in
ciuitate dauid erant in ierl̄m in arce de qua
procedebant. et contaminabant omnia que
in circuitu sc̄orum sunt. et inferebant pla
gam magnam castitati. Et collocauit in ea
uiros iudeos. ad tutamentū regionis et ciui
tatis. et exaltauit muros ierl̄m. Et rex
demetrius statuit illi summum sacerdoci
um. secundum hec fecit eum amicū suum. et
glorificauit eum gl̄a magna. Audiuit enim
quod appellati sunt iudei a romanis amici
et socii et fr̄es. et quia susceperunt legatos
symonis gloriose. et quia iudei et sacerdo
tes eorum consenserant eē eum ducē suū
et summū sacerdotē in eternū. donec surgat
propheta fidelis. et ut sit super eos dux. et ut
cura esset illi pro sc̄is. et ut constitueret p̄po
sitos super opera eorum. et super regionē. et super
arma. et super presidia. et cura sit illi de sc̄is.
et ut audiatur ab omnibus. et ut scribantur
in nomine eius omnes conscriptiones in re
gione. et ut operiatur purpura et auro. et
ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus
irritū facere aliquid horum. et contradicere
his que ab eo dicuntur. aut conuocare con
uentum in regione sine ipso. et uestiri pur
pura. et uti fibula aurea. Qui autē fece
rit extra hec. aut irritum fecerit aliquid ho
rum. reus erit. Et complacuit omni po
pulo statuere symonē. et facere secundum
uerba ista. Et suscepit symon et placuit

ut summo sacerdotio fungeretur. et esset dux et
princeps gentis iudeorum. et sacerdotum. et
preesset omnibus. et scripturam istam dixerunt
ponere in tabulis ereis. et ponere eas in pe
ribolo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem
eorum ponere in erario ut habeat symon et
filii eius. L VI Et misit rex antiochus
filius demetrii epistolas ab insulis maris sy
moni sacerdoti et principi gentis iudeorum.
et uniuerse genti. et erant continentes hunc
modum. Rex antiochus symoni sacerdoti
magno. et genti iudeorum salutem. Quoniam quidam
pestilentes optinuerunt regnum patrum
nostrorum. uindicare autem uolo regnum. et
restituere illud sicut erat antea. Electam
feci multitudinem exercitus. et feci naues
bellicas. Volo autem procedere per regiones. et
ulciscar in eos qui corruperunt regionem
nostram. et qui desolauerunt ciuitates mul
tas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes
oblationes quas remiserunt tibi ante me
reges. et quecumque alia dona remiserunt
tibi. et permitto tibi facere percussuram proprii
numismatis in regione tua. Iherusalem autem
sanctam esse et liberam. et omnia arma que fa
bricata sunt. et presidia que extruxisti que te
nes maneant tibi. et omne debitum regis.
et que in futuro debebuntur regi ex hoc et in
totum tempus remittuntur tibi. Cum autem
optinuerimus regnum nostrum glorificabimus
te et gentem tuam. et templum gloria magna.
ita ut manifestetur gloria uestra in uniuersa terra.
Anno centesimo septuagesimo quarto exiit
antiochus in terram patrum suorum. et con
uenerunt ad eum omnis exercitus. ita ut
pauci relicti essent cum triphone. Et insecutus
est eum antiochus rex. et uenit doram fugi
ens per maritima. Sciebat enim quod congre
gata sunt in eum mala. et reliquit eum exer
citus. Et applicuit antiochus super doram
cum centum uiginti milibus uirorum belligera
torum. et octo milibus equitum. et circuiit ciui
tatem. et naues a mari accesserunt. et uexa
bant ciuitatem a terra et mari. et neminem si
nebant egredi. L VII Venit autem nu
menius et qui cum eo fuerant ab urbe roma.
habentes epistolas regibus et regionibus scriptas.
in quibus continebantur hec. Lucius consul
romanorum ptholomeo regi salutem. Lega
ti iudeorum uenerunt ad nos amici nostri re
nouantes pristinam amicitiam et societatem.
missi a symone principe sacerdotum. et po
pulo iudeorum. Attulerunt autem et clipeum
aureum mnarum mille. Placuit itaque nobis
scribere regibus et regionibus ut non inferant
illis mala. neque inpugnent eos et ciuita
tes eorum et regiones eorum. et ut non ferant
auxilium pugnantibus aduersus eos. Vi
sum est autem nobis accipere ab eis clipeum.
Si qui ergo pestilentes refugerunt de regione
ipsorum ad uos. tradite eos symoni prin
cipi sacerdotum. ut uindicet in eos secundum
legem suam. Hec eadem scripta sunt deme
trio regi. et attalo. et arabe. et arsaci. et
in omnes regiones. et samsame. et sparta
nis. et delo. et mido. et sicione. et carie.
et samum. et pamphiliam. et liciam. et a
nacarnasum. et rhodum. et phaselida. et
choo. et sinedetarado. et gortinam. et enidum.
et cyprum. et cyrenen. Exemplum autem
eorum scripserunt symoni principi sacerdo
tum. et populo iudeorum. L VIII An
tiochus autem rex applicuit castra in doram se
cundo. admouens ei semper manus et machi
nas faciens. et conclusit triphonem ne proce
deret. Et misit ei symon duo milia uirorum
electorum in auxilium. et argentum et au
rum et uasa copiosa. et noluit ea accipere.
sed irrupit omnia que pactus est cum eo
antea. et alienauit se ab eo. Et misit ad eum

athenobium unum de amicis suis: ut trac
taret cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen
et gazaram. et arcem que est in iherusalem ciui
tates regni mei. fines earum desolastis. et fe
cistis plagam magnam super terram. et dominati
estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo
tradite ciuitates quas occupastis: et tributa
locorum quibus dominati estis extra fines
iudee. Sin autem date pro illis quingenta ta
lenta argenti. et exterminii quod extermi
nastis. et tributorum ciuitatum alia talen
ta quingenta. Sin autem ueniemus et expug
nabimus uos. Et uenit athenobius amicus
regis in iherusalem et uidit gloriam symonis.
et claritatem in auro et argento. et appara
tum copiosum et obstupuit. et retulit ei
uerba regis. Et respondit symon et dixit ei.
Neque alienam terram sumpsimus. neque alie
na detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum
que ab inimicis nostris iniuste aliquo tempore
possessa est. Nos uero tempus habentes. uindi
camus hereditatem patrum nostrorum. Nam
de ioppen et gazara que expostulas. ipsi fa
ciebant in populo plagam magnam. et in
regione nostra: horum damus talenta centum.
Et non respondit illi uerbum. Reuersus
autem cum ira ad regem renunciauit ei uer
ba ista. et gloriam symonis. et uniuersa que
uidit: et iratus est rex ira magna. Triphon
autem fugit naui in thorthosiada. Et con
stituit rex cendebeum ducem maritimum.
et exercitum equitum et peditum dedit illi.
et mandauit illi mouere castra contra fa
ciem iudee: et mandauit ei edificare cedro
nem. et obstruere portas ciuitatis et debella
re populum. Rex autem persequebatur tripho
nem. Et peruenit cendebeus iamniam. et ce
pit irritare plebem. et conculcare iudeam.
et captiuare populum et interficere. et edifi
care cedronem. et collocauit illic equites et

exercitum. ut egressi perambularent uiam iudee
sicut constituit ei rex. Lviii. Et ascen
dit iohannes de gazaris. et nunciauit symo
ni patri suo. que fecit cendebeus in populo
ipsorum. Et uocauit symon duos filios suos
seniores iudam et iohannem. et ait illis. Ego
et fratres mei et domus patris mei expugnaui
mus hostes israel ab adolescentia usque in hunc
diem. et prosperatum est in manibus nostris liberare israel ali
quotiens. Nunc autem senui. sed estote in
loco meo et fratris mei. et egressi pugnate pro
gente nostra: auxilium uero de celo uobiscum sit.
Et elegit de regione uiginti milia uirorum bel
ligeratorum. et equites: et profecti sunt ad cen
debeum. et dormierunt in modin. Et surrexe
runt mane et abierunt in campum. et ecce ex
ercitus copiosus in obuiam illis peditum et eq
tum: et fluuius torrens erat inter medium
ipsorum. Lx. Et admouit castra
contra faciem eorum ipse et populus eius. Et
uidit populum trepidantem ad transfretandum
torrentem: et transfretauit primus. Et uide
runt eum uiri et transierunt post eum:
et diuisit populum et equites in medio peditum.
Erat autem equitatus aduersariorum copiosus
nimis. Et exclamauerunt sacris tubis. et in
fugam conuersus est cendebeus et castra eius.
et ceciderunt ex eis multi uulnerati: residui
autem fugerunt in munitionem. Tunc uulnera
tus est iudas frater iohannis. Johannes autem
insequutus est eos: donec uenit cedronam quam
edificauit. Et fugerunt usque ad turres que
erant in agris azoti. et succendit eas igni.
et ceciderunt ex illis duo milia uirorum: et
reuersus est in iudeam in pace. Lxi. Et
ptholomeus filius abobi. constitutus erat
dux in campo iericho: et habebat argentum
et aurum multum. Erat enim gener summi
sacerdotis. et exaltatum est cor eius et uole
bat optinere regionem. et cogitabat dolum

aduersus symonem et filios eius. ut tolleret
eos. Symon autem perambulans ciuitates
que erant in regione iudee. et sollicitudi
nem gerens earum. descendit in iericho ip
se et mathathias filius eius et iudas. an
no centesimo septuagesimo octauo mense
undecimo hic mensis sabath. Et suscepit
eos filius abobi in munitiunculam que
uocatur doch cum dolo. quam edificauit.
Et fecit eis conuiuium magnum. et abscon
dit illic uiros. Et cum inebriatus esset sy
mon et filii eius. surrexit ptholomeus cum
suis et sumpserunt arma sua et intraue
runt in conuiuium. et occiderunt eum et du
os filios eius. et quosdam pueros eius. et
fecit deceptionem magnam in israel. et
reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec
ptholomeus et misit regi. ut mitteret ei
exercitum in auxilium. et traderet regionem et ci
uitates eorum et tributa. Et misit alios
in gazaram tollere iohannem. et tribunis
misit epistolas ut uenirent ad se et daret
eis argentum et aurum et dona. et alios
misit occupare iherusalem et montem templi.
Et precurrens quidam nuntiauit iohanni
in gazara. quia periit pater eius et fratres eius.
et quia misit te quoque interfici. Ut audi
uit autem uehementer expauit. et compre
hendit uiros qui uenerant perdere eum.
et occidit eos. Cognouit enim quia que
rebant eum perdere. Et cetera sermonum
iohannis et bellorum eius. et bonarum
uirtutum quibus fortiter gessit. et edi
ficii murorum quos extruxit. et rerum ge
starum eius. ecce hec scripta sunt in libro
dierum sacerdotii eius. ex quo factus est
princeps sacerdotum post patrem suum.

Explicit liber machabeorum primus.

Incipiunt capitula in libro secundo.

Ubi occisus est antiochus rex in templo nanee a sacerdotibus
cum his qui cum eo erant.
II De igne sacrificii qui fuit absconditus in puteo.
III De oratione neemie tenenda. et quod regis persarum
manifestatum est miraculum factum. propheta.
IIII Ubi archa domini et altare inclusa sunt ab ieremia
et de quinque libris quos iason scripsit in unum redactis.
V Ubi symon detulit dona templi dei. et mittitur
eliodorus ad auferenda ea. custodiantur.
VI Ubi sacerdotes et populi orant dominum ut deposita
VII Quomodo eliodorus uolens spoliare templum corruptus est
VIII Summus sacerdos oblato sacrificio pro eliodoro
orat ut a plaga liberetur.
VIIII De insidiis symonis proditoris contra oniam sacerdotem.
X Ubi iason frater onie premio corrupit regem an
tiochum pro adipiscendo summo sacerdotio.
XI Ubi iason misit argenti didragmas ccc. ad sa
crificium herculis. fratre suo.
XII Ubi iason misit menelaum ad regem. et idem mene
laus exclusit iasonem de sacerdotio. qui me
nelaus postea amotus est succedente ei lisimacho
XIII Ubi onias sacerdos occiditur. ab andronico pre
mio menelai. ciso.
XIIII Ubi occiditur andronicus pro onia sacerdote oc
XV Ubi a populo lisimachus occisus est. et contra menelaum
apud regem agitur. et eius sententia a ptholomeo inmutatur.
XVI De signis celestibus apud iherosolimam. et de mor
te iasonis persecutoris ciuium.
XVII Ubi antiochus persequens iudeam. occiso populo
et templum expoliauit duce menelao.
XVIII Ubi antiochus expoliato templo antiochiam pro
fectus est. relictis persecutoribus iudeorum. et apollonio
per quem populum interfecit. uixit.
XIX Ubi iudas machabeus in deserto ferarum more
XX De edicto persecutionis regis. et de passione du
arum mulierum. et eorum qui igni exusti sunt a philippo.
XXI De passione eleazari et VII fratrum.
XXII De zelo iude et quomodo ptholomeus misit nicha
norem et gorgiam aduersus iudeos.
XXIII Ubi iudas machabeus pro contione populi uindicat
in persecutores. et congressus uicit nichanorem.

xxxiiii Ubi duces adversariorum superavit exercitus iude. et fugiens nichanor antiochiam venit. Fide.

xxxv Ubi antiochus rex apud persipoli victus turpiter fugatur ap

xxxvi Ubi dominus antiochum plaga percussit persequentem iudeos.

xxxvii Ubi antiochus in penis positus. penitentiam agit. et iudeis relaxat scribens eis.

xxxviii De morte antiochi et de opibus eius. Fuit.

xxxviiii Ubi iudas machabeus iherusalem recepit. et sollempnia celebra

xxx Ubi antiochi filius regnum patrium optinuit.

xxxi Ubi gorgias superatur persecutor iudeorum. et quod iudei ydumeos superaverunt et proditores interfecerunt.

xxxii Ubi timotheus superatus est et fugatus.

xxxiii De timotheo occiso. et cerea. et apollofane.

xxxiiii Ubi lysias impugnans iudeos superatur a iuda. Iudis.

xxxv De pactionibus lysie et regis antiochi et romanorum cum

xxxvi Ubi ioppite dolo occiderunt .cc. iudeorum. et vindicavit de eis iudas. et de iamnitis.

xxxvii De cautionibus quos succendit iudas et de victis arabis.

xxxviii Ubi timotheus a iuda expugnatus est et civitas diversis propter captivorum restitutionem.

xxxix De prelius iude machabei adefron et ad scitopolim.

xl Ubi cum gorgia pugnavit iudas et ipso per fugam evadente exercitum eius fugavit.

xli Ubi occisi sunt iudicio dei qui de ydolis furati sunt.

xlii De resurrectionis spe et oblato sacrificio pro defunctis.

xliii Ubi antiochus ~~antiochus~~ cum exercitu venit in iudeam et menelaum prevaricatorem occidit. Tuum.

xliiii Ubi in castris antiochi noctu iudas cum suis occidit quattuor milia virorum et maximum numerum elefa

xlv Ubi iudeus antiochus reus est ingressus cum iudeis et ptholomeses hoc egre ferentes lysias alloquitur.

xlvi Ubi demetrius tenuit regnum. et alchimus apud eum accusat iudeos. iudam.

xlvii Ubi demetrius mittit nicanorem ad interficiendum

xlviii Ubi nicanor pacem iungit cum iuda.

xlviiii Ubi rursum accusante alchimo iubet rex pacem solvi et vinctum ad se iudam mitti.

l Ubi machabeus fugit manus nichanoris.

li Ubi comminatur nicanor sacerdotibus ut iudam traderent.

lii De razia presbitero.

liii Ubi nicanor superbia elatus blasphemat. et iudas suos exhortatur. canos.

liiii Ubi iuda pugnante interfectis .xxx. milibus occidit ni

lv Ubi caput et manum nichanoris iudas abscidi precepit et iherosolimam mitti.

Incipit liber machabeorum secundus.

FRATRIBUS qui sunt per egiptum iudeis salutem dicunt fratres qui sunt in iherosolimis iudei. et qui in regione iudea et pacem bonam. Benefaciat vobis deus. et meminerit testamenti sui quod ad abraham et ysaac et iacob locutus est servorum suorum fidelium. et det vobis cor omnibus ut colatis eum. et faciatis eius voluntatem in corde magno et animo volenti. Adaperiat cor vestrum in lege sua et in preceptis suis. et faciat pacem. Exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis. nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante demetrio anno centesimo sexagesimo nono. nos iudei scripsimus vobis in tribulatione. et impetu qui supervenit nobis in istis annis. ex quo recessit iason a sancta terra et a regno. Portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocentem. Et oravimus ad dominum et exauditi sumus. et optulimus sacrificium et similaginem. et accendimus lucernas. et proposuimus panes. Et nunc frequentate dies scenophegie mensis casleu.

I. Anno centesimo octogesimo octavo. populus qui est iherosolimis et in iudea. senatusque. et iudas. aristobolo magistro ptholomei regis qui est de genere christorum sacerdotum. et his qui in egipto sunt iudeis. salutem et sanitatem. De magnis periculis a deo liberati. magnifice gratias agimus ipsi. ut pote qui ad

uersus talem regem dimicauimus. Ipse enim
ebullire fecit de perside eos qui pugnauerunt
contra nos. Nam cum in perside esset dux ip
se et cum ipso inmensus exercitus. cecidit in
templo naneę. consilio deceptus sacerdotis
naneę. Etenim cum ea habitaturus uenit
ad locum antiochus et amici eius. et ut acci
perent pecunias multas dotis nomine.
Cumque proposuissent eas sacerdotes naneę.
et ipse cum paucis ingressus esset intra am
bitum fani. clauserunt templum cum intras
set antiochus. apertoque occulto aditu tem
pli mittentes lapides percusserunt ducem. et eos qui
cum eo erant. et diuiserunt menbratim. et
capitibus amputatis foras proiecerunt. Per
omnia benedictus deus qui tradidit impios. II

Factum igitur quinta et uicesima die men
sis casleu purificationem templi necessarium
duximus significare uobis. ut et uos quoque
agatis diem scenophegię. et diem ignis qui
datus est quando neemias edificato templo
et altari optulit sacrificia. Nam cum in
persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui
tunc dei cultores erant. acceptum ignem de al
tari occulte absconderunt in ualle ubi erat
puteus altus siccus. et in eo contutati sunt
eum: ita ut omnibus ignotus esset locus. Cum
preterissent autem multi anni. et placuit
deo ut mitteretur neemias a rege persidis, ne
potes sacerdotum illorum qui absconde
rant misit ad requirendum ignem. Et sicut
narrauerunt nobis non inuenerunt ignem
sed aquam crassam. Et iussit eos haurire et
afferre sibi. Et sacrificia que imposita erant
iussit sacerdos neemias aspergi aqua ipsa.
et ligna. et que erant supposita: atque hoc
factum est. Et tempus affuit quo sol reful
sit qui prius erat in nubilo. accensus est ig
nis magnus ita ut omnes mirarentur.
Orationem autem faciebant omnes sacerdotes

dum consummaretur sacrificium. ionatha incho
ante. ceteris autem respondentibus. Et neemię
erat oratio hunc habens modum. III.

Domine deus omnium creator terribilis et fortis
iustus et misericors. qui solus es rex bonus.
solus prestans. solus iustus et omnipotens
et eternus. qui liberas israhel de omni malo. qui
fecisti patres electos et sanctificasti eos. ac
cipe sacrificium pro uniuerso populo tuo israel.
et custodi partem tuam et sanctifica. congrega
dispersionem nostram et libera eos qui seruiunt
gentibus. contemptos et abhominatos respi
ce ut sciant gentes quod tu es deus noster.
Afflige opprimentes. et contumeliam facien
tes in superbia. Constitue populum tuum
in loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdo
tes autem psallebant ymnos. usque quo consumptum
esset sacrificium. Cum autem consummatum
fuisset sacrificium. residua aqua neemias ius
sit lapides maiores perfundi. Quod ut factum
est flamma ex eis accensa est. sed et lumine quod
refulsit ab altari consumpta est. Ut uero ma
nifestata res est. renunciatum est regi persarum.
quod in loco in quo ignem absconderant hi qui
translati fuerant sacerdotes aqua apparuit
de qua neemias et qui cum eo erant purificaue
runt sacrificia. Considerans autem rex et rem
diligenter examinans. fecit ei templum. et
si quibus donabat rex multa bona accipie
bat ex hoc et tribuebat. Appellauit autem
neemias hunc locum nephthar. quod interpre
tatur purificatio. Vocatur autem apud plures
nephi. IIII. Inuenitur autem in descriptio
nibus ieremię prophetę. quod iussit eos ignem accipe
re qui transmigrabantur ut significatum est:
et ut mandauit transmigratis et dedit il
lis legem ne obliuiscerentur precepta domini. et ut non
exerrarent mentibus uidentes simulachra aurea
et argentea. et ornamenta eorum et alia huiusmo
di dicens. hortatur ne legem amouerent

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

de corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quo
modo tabernaculum et archam iussit propheta
diuino responso ad se facto comitari secum.
usque quo exiit in montem in quem moyses ascen
dit et uidit dei hereditatem. Et ueniens ibi
ieremias inuenit locum spelunce. et tab
naculum. et archam. et altare incensi intu
lit illuc. et ostium obstruxit. Et accesserunt
quidam simul qui sequebantur ut notarent
sibi locum. et non potuerunt inuenire. Ut au
tem cognouit ieremias. culpans illos dixit.
quod ignotus erit locus. donec congreget
deus congregationem populi et propicius fiat.
et tunc dominus ostendet hec. et apparebit ma
iestas domini. et nubes erit sicut moysi mani
festabatur. et sicut cum salemon petiit ut lo
cus sanctificaretur magno deo manife
stabat hec. et ut sapientiam habens optu
lit sacrificium dedicationis et consummati
onis templi. sicut et moyses orabat ad
dominum. et descendit ignis de celo et consump
sit holocaustum. Et dixit moyses. eo quod
non sit manducatum quod erat pro peccato. et consump
tum est. Similiter et salemon. octo diebus cele
brauit dedicationem. Inferebantur autem in de
scriptionibus et commentariis neemie hec eadem.
Et ut construens bibliotecam congregauit
de regionibus libros. et prophetarum et dauid
et epistolas regum. et de donariis. Similiter
autem et iudas ea que didicerat per bellum. quod
nobis acciderat. congregauit omnia. et sunt
apud nos. Si ergo desideratis hec. mittite qui
perferant uobis. Acturi itaque purificationem.
scripsimus uobis. Bene igitur facietis. si egeri
tis hos dies. Deus autem qui liberauit populum
suum. et reddidit hereditatem omnibus. et regnum
et sacerdotium et sanctificationem sicut promisit in
lege. speramus quod cito nostri miserebitur. et con
gregabit de sub celo in locum sanctum. Eripuit
enim nos de magnis periculis. et locum pur
gauit. De iuda uero machabeo et de fratribus eius.
et de templi magni purificatione. et de are
dedicatione. sed et de preliis que pertinent ad an
tiochum nobilem. et filium eius eupatorem.
et de illuminationibus que de celo facte sunt
ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt. ita ut
uniuersam regionem cum pauci essent uindica
rent. et barbaram multitudinem fugarent. et
famosissimum toto orbe templum reciperent.
et ciuitatem liberarent. ut leges que abolende
erant restituerentur domino cum omni tranquilli
tate propicio facto illis. Itemque ab iasone cire
neo quinque libris comprehensa. temptauimus
nos uno uolumine breuiare. Considerantes
enim multitudinem librorum. et difficultatem
uolentibus aggredi narrationes hystoriarum
propter multitudinem rerum. Curauimus uolen
tibus quidem legere ut esset animi oblectatio.
studiosis uero ut facile possint memorie commen
dare. Omnibus autem legentibus utilitas confera
tur. Et nobis quidem ipsis qui opus hoc breuian
di causa suscepimus. non facilem laborem immo
uero negocium plenum uigiliarum et sudoris as
sumpsimus. sicut hi qui preparant conuiuium.
et querunt aliorum uoluntati parere. propter
multorum gratiam libenter laborem sustinemus.
ueritatem quidem de singulis auctoribus conceden
tes. ipsi autem secundum datam formam breuitati
studentes. Sicut enim noue domus architecto
de uniuersa structura curandum est. ei uero qui pin
gere conatur que apta sunt ad ornatum exqui
renda sunt. ita estimandum est in nobis. Etenim
intellectum colligere et ordinare sermonem et
curiosius partes singulas quasque inquirere.
hystorie congruit auctori. breuitatem uero
dictionis sectari et executiones rerum uitare
breuianti concedendum est. Hinc igitur nar
rationem incipiemus. De prefatione tantum dixisse
sufficiat. Stultum etenim est ante hystoriam
effluere. in ipsa autem hystoria succingi.

v. Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni
pace, leges etiam adhuc optime custodirentur
propter Oniae pontificis pietatem et animos odio
habentes mala, fiebat ut ipsi reges et principes
locum summo honore dignum ducerent,
et templum maximis muneribus illustrarent.
ita ut Seleucus Asiae rex de reditibus suis pre-
staret omnibus sumptus ad ministerium sacrifici-
orum pertinentes. Symon autem de tribu Ben-
iamin prepositus templi constitutus, conten-
debat obsistente sibi principe sacerdotum
iniquum aliquid in civitate moliri. Sed cum
vincere Oniam non posset, venit ad Apollonium
Tharseae filium, qui illo tempore erat dux Cele-
syriae et Feniciae, et nunciavit ei pecuniis in-
numerabilibus plenum esse erarium Hieroso-
limis, et communes copias immensas esse,
que non pertinent ad rationem sacrificiorum; esse
autem possibile sub potestate regis cadere
universa. Cumque retulisset Apollonius ad
regem de pecuniis que delatae erant, ille ac-
cersitum Heliodorum qui erat super negocia
eius, misit cum mandatis ut predictam pe-
cuniam transportaret. Statimque Heliodorus
iter aggressus, specie quidem quasi per Celesiri-
am et Feniciae civitates esset peragraturus,
re autem vera regis propositum perfecturus. Sed
cum venisset Hierosolimam et benigne a summo
sacerdote in civitate esset susceptus, nar-
ravit ei de dato iudicio pecuniarum, et cuius
rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem si
hec vere ita essent. Tunc summus sacerdos
ostendit deposita hec esse, et victualia vi-
duarum ac pupillorum. quedam vero esse Hir-
cani Tobie viri valde eminentis, in his
que detulerat impius Symon. universa
autem auri talenta quadringenta esse, et argenti
ducenta; decipi vero eos qui credidissent
loco et templo quod per universum mundum
honoratur pro sui veneratione et sanctitate
impossibile omnino esse. vi. At ille
pro his que habebat in mandatis a rege, dice-
bat omni genere regi ea deferenda. Constitu-
ta autem die intrabat de his Heliodorus ordi-
naturus. Non modica vero per universam civita-
tem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante
altare cum sacerdotalibus stolis iactaverunt
se et invocabant de celo eum qui de deposito
legem posuit, ut his qui deposuerant ea
salva custodiret. Iam vero qui videret summi
sacerdotis vultum, mente vulnerabatur;
facies enim et color immutatus declarabat
internum animi dolorem. Circumfusa enim
erat viro mesticia quedam et horror corporis,
per quam manifestus aspicientibus dolor cor-
dis eius efficiebatur. Alii etiam gregatim
de domibus confluebant, publica supplicatione
obsecrantes, pro eo quod in contemptum locus esset
venturus. Accinctaeque mulieres ciliciis pectus
per plateas confluebant. sed et virgines que
conclusae erant procurrebant ad Oniam. Aliae autem
ad muros, quedam vero per fenestras prospiciebant.
Universae autem protendentes manus in celum de-
precabantur. Erat enim misera commixtae multi-
tudinis, et magni sacerdotis in agone con-
stituti expectatio. Et hi quidem invocabant
omnipotentem Dominum, ut credita sibi his qui cre-
diderant cum omni integritate conservarentur.
Heliodorus autem quod decreverat perfici- vii.
ebat, eodem loco ipse cum satellitibus circa erari-
um presens. Sed spiritus omnipotentis magnam fecit
sue ostensionis evidentiam, ita ut omnes qui au-
si fuerant parere ei, ruentes Dei virtute in disso-
lutionem et formidinem converterentur. Apparu-
it autem illis quidam equus terribilem habens
sessorem optimis operimentis ornatus, isque cum
impetu Heliodoro priores calces elisit. Qui au-
tem ei sedebat, videbatur arma habere aurea.
Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtu-
te decori, optimi gloria, speciosique amictu, qui

circumsteterunt eum. et ex utraq; parte fla
gellabant sine intermissione multis plagis
uerberantes. Subito autē eliodorus concidit
in terrā. eumq; multa caligine circūfusū
rapuerunt atq; in sella gestatoria positū
eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus
et satellitib; p̄dictum ingress⁹ est erariū.
portabatur nullo sibi auxiliū ferente. ma
nifesta cognita dī uirtute. Et ille quidē
p diuinā uirtutē iacebat mutus. atq; omī
spe et salute priuat⁹. hi autē dnm̄ benedi
cebant. quia magnificauit locum suū et
templū quod paulo ante timore ac tumul
tu erat plenū. apparente omnipotente
dn̄o. gaudio et leticia impletum est. viii

Tunc ū ex amicis eliodori quidā rogabant
confestim oniā. ut inuocaret altissimum
et uitā donaret ei. qui in suppremo spū
erat constitut⁹. Considerans autē summ⁹
sacerdos. ne forte rex suspicaret̄ maliciam
aliquā ex iudeis circa eliodorum consum
matam. optulit p salute uiri hostiam
salutarē. Cumq; summus sacerdos exora
ret. idē iuuenes eisdē uestib⁹ amicti. as
stantes eliodoro dixerunt. Oniē sacer
doti grās age. Nam ppter eum tibi dn̄s uitā
donauit. Tu autē ab eo flagellatus. nuncia
omnib⁹ magnalia dī et potestatē. Et his di
ctis nō comparuerunt. Heliodorus aūt ho
stia deo oblata. et uotis magnis pmissis ei
qui uiuere illi concessit. et oniē grās agens
recepto exercitu repedabat ad regē. Testaba
tur autē omnib⁹ ea que sub oculis suis uide
rat opera magni dei. Cum autē rex interro
gasset heliodorū. quis esset aptus adhuc se
mel iherosolimis mitti. ait. Si quē habes
hostē aut regni tui insidiatorē mitte illuc.
et flagellatum eū recipies. si tamē euaserit
eo quod in loco sit uere dī quedā uirtus.
Nam ipse qui habet in celis habitationē
uisitator et adiutor ē loci illius. et ueni
entes ad malefaciendum percutit ac pdit.
Igitur de heliodoro et erarii custodia. ita se
res habet. viiii

Symon autē predict⁹
pecuniarum et patrie delator male loque
batur de onia. tanquam ipse heliodorum
instigasset ad hec. et ipse fuisset incentor
malorū. prouisoremq; ciuitatis. ac defenso
rem gentis sue. et emulatorē legis dī. aude
bat insidiatorē regni dicere. Sed cū inimi
cicie in tantum pcederent. ut etiam p quosdā
symonis necessarios homicidia fierent. cō
siderans onias periculū contentionis. et apol
lonium insanire ut pote ducē celesyrie
et fenicis ad augendam maliciam symonis.
ad regem se contulit nō ut ciuium accusator.
sz cōmunem utilitatē apud semetipsum uni
uerse multitudinis considerans. Videbat
enim sine regali puidentia impossibile esse
pacem rebus dari. nec symonē posse cessare
a stulticia sua. x.

Sed post seleu
ci uite excessum. cum suscepisset regnū
antiochus qui nobilis appellabatur. ambie
bat iason frater onie summū sacerdotium.
adito rege. pmittens ei argenti talenta tre
centa et sexaginta. et ex reditib; aliis talen
ta octoginta. sup hec pmittebat ei et alia
centum quinquaginta. si potestati eius con
cederetur gimnasium et ephebian sibi cō
struere. et eos qui in iherosolimis erant
antiochenos scribere. Quod cum rex an
nuisset. et optinuisset principatum statim
ad gentilem ritum contribules suos trans
ferre cepit. Et amotis his que humanita
tis causa iudeis a regib⁹ fuerant constituta.
p iohannē patrē eupolemi qui apud ro
manos de amicitia et societate functus ē
legatione legitima. ciuiū iura destituens.
praua instituta sanciebat. Etenim ausus
ē sub ipsa arce gimnasium constituere. et

optimos quosque ephebonum in lupana
ribus ponere. Erat autem hoc non initium
sed incrementum quoddam et profectus gentilis
et alienigene conversationis propter impii et
non sacerdotis iasonis nefarium et inauditum
scelus. ita ut sacerdotes iam non circa altaris
officia dediti essent. sed contempto templo
et sacrificiis neglectis. festinarent partici
pes fieri palestre. et prebitionis eius iniuste
et in exercitiis disci. et patrios quidem ho
nores nichil habentes. grecas glorias opti
mas arbitrabantur: quarum gratia periculo
sa eos contentio habebat. et eorum insti
tuta emulabantur. ac per omnia his consimi
les esse cupiebant. quos hostes et peremptor
res habuerant. In leges enim divinas impie
agere impune non cedit; sed hec sequens
tempus declarabit. xi. Cumque quin
quennalis agon tyro celebraretur. et rex pre
sens esset. misit iason facinorosus ab ieroso
limis viros peccatores. portantes argenti
didragmas trecentas in sacrificiis herculis.
quas postulaverunt hi qui asportaverant
ne in sacrificiis erogarentur. quia non opor
teret sed in alios sumptus eas deputari.
Sed he oblate sunt quidem ab eo qui mise
rat in sacrificium herculis. propter presen
tes autem date sunt in fabricam navium triremium.
Misso autem in egipto appollonio nesthei
filio propter primates ptholomei philome
toris regis. cum cognovisset antiochus ali
enum se a negotiis regni effectum. propriis
utilitatibus consulens. profectus inde venit
ioppen. et inde iherosolimam. Et magni
fice ab iasone et civitate susceptus. cum
facularum luminibus et laudibus ingressus
est. et inde in fenicem exercitum convertit.
Et post triennii tempus misit xii.
iason menelaum supradicti symonis
fratrem portantem pecunias regi. et de ne

gociis necessariis responsa perlaturum. At
ille commendatus regi. cum magnificasset
faciem potestatis eius in semetipsum retorsit
summum sacerdotium. supponens iasoni
talenta argenti trecenta. Acceptisque a rege
mandatis venit nichil quidem dignum habens
sacerdotio: animum vero crudelis tyranni et fe
re belue iram gerens. Et iason quidem qui pro
prium fratrem captivaverat. ipse deceptus pro
fugus in ammanitem expulsus est regionem.
menelaus autem principatum quidem obti
nuit. de pecuniis vero regi promissis nichil
agebat. cum exactionem faceret sostratus qui
arci erat prepositus. nam ad hunc exactio ve
ctigalium pertinebat. Quam ob causam utrique
ad regem sunt vocati. Menelaus amotus est a sacer
dotio. succedente lysimacho fratre suo. sostratus
autem prelatus est cypriis. xiii. Et cum
hec agerentur: contigit tharsenses et mal
lotas seditionem movere. eo quod antiochi
concubine regis dono essent date. Festinan
ter itaque rex venit sedare illos. relicto suffe
cto uno ex comitibus suis andronico. Ratus
autem menelaus accepisse se tempus oppor
tunum aurea quedam vasa templo furatus
donavit andronico. et alia vendiderat tyro
et per vicinas civitates. Quod cum certissime
cognovisset onias arguebat eum. ipse in lo
co tuto se continens antiochie secus dafnem.
Unde menelaus accedens ad andronicum.
rogabat ut oniam interficeret. Qui cum ve
nisset ad oniam. et datis dextris cum iure
iurando. quamvis esset ei suspectus suasit
de asylo procedere. statimque eum peremit non veritus
iustitiam. Ob quam causam non solum iudei
sed et alie quoque nationes indignabantur.
et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta.
Sed regressum regem de cilicie locis xiiii.
adierunt iudei apud antiochiam simul
et greci. conquerentes de iniqua nece onie.

Contristatus itaque usque ad animam antiochus et
flexus ad misericordiam lacrimas fudit. recorda
tus defuncti sobrietatem et modestiam. Accen
susque animis andronicum purpura exutum
circumduci per totam civitatem iubet. et in
eodem loco quo in oniam impietatem commi
serat sacrilegum vita privari. domino illi dignam
penam retribuente. XV. Multis
autem sacrilegiis in templo a lisimacho com
missis menelai consilio et divulgata fama
congregata est multitudo adversum lisima
chum multo iam auro exportato. Turbis
autem insurgentibus et animis ira repletis.
lysimachus armatis fere tribus milibus
iniquis manibus uti cepit. duce quodam
tyranno. etate pariter et dementia provecto.
Sed ut intellexerunt conatum lisimachi alii
lapides. alii fustes validos arripuere. qui
dam vero cinerem in lisimachum iacere. Et
multi quidem vulnerati. quidam autem pro
strati. omnes vero in fugam versi sunt. Ipsum
etiam sacrilegum secus erarium interfecerunt.
De his ergo cepit iudicium adversus menelaum
agitari. Et cum venisset rex tyrum ad ipsum
negotium detulerunt. missi viri tres a senio
ribus. Et cum superaretur menelaus. promisit
ptholomeo multas pecunias dare ad sua
dendum regem. Itaque ptholomeus in quodam
atrio positum quasi refrigerandi gratia regem
adiit. et a sententia deduxit. et menelaum
quidem universe malicie reum criminibus
absolvit. miseros autem qui etiam apud scy
tas causam dixissent innocentes iudicaren
tur. quos morte damnavit. Cito ergo iniustam
penam dederunt qui pro civitate et popu
lo et sacris vasis causam prosecuti sunt. Quam
obrem tyrii quoque indignati erga sepultu
ram eorum liberalissimi extiterunt. Mene
laus autem propter eorum qui in potentia erant
avaritiam permanebat in potestate. crescens
in malicia et ad insidias civium. XVI. Eo
dem tempore antiochus secundam profectionem para
vit in egyptum. Contigit autem per univer
sam iherosolimorum civitatem videri diebus
quadraginta per aera equites discurrentes.
auratas stolas habentes et hastas quasi co
hortes armatas. et currus equorum per ordines
digestos. et congressiones fieri cominus.
et scutorum motus. et galeatorum multitu
dinem gladiis districtis. et telorum iactus.
et aureorum armorum splendorem. omnisque
generis loricarum. Quapropter omnes rogabant
in bonum monstra converti. Sed cum falsus
rumor exisset tanquam vita excessisset antiochus.
assumptis iason non minus mille viris repente
aggressus est civitatem. et civibus ad murum convolan
tibus ad ultimum comprehensa civitate me
nelaus fugit in arcem. Iason vero non parcebat
in cede civibus suis. nec cogitabat prosperitatem
adversus cognatos. malum esse maximum
arbitrans hostium et non civium se trophe
a capturum. Et principatum quidem non
optinuit. finem vero insidiarum suarum con
fusione cepit. et profugus iterum abiit in am
manitidem. Ad ultimum in exitum sui con
clusus ab aretha arabum tyranno. fugiens
de civitate in civitatem. omnibus odiosus ut
refuga legum. et execrabilis ut patrie dela
tor et civium hostis. in egiptum extrusus est.
Et qui multos de patria sua expulerat pere
gre periit. lacedemonas profectus. quasi pro
cognatione ibi refugium habiturus. Et qui
insepultos abiecerat multos. ipse illamenta
tus et insepultus abicitur. sepultura neque
peregrina usus. neque patrio sepulchro par
ticipans. XVII. His ita gestis
suspicatus est rex societatem deserturos iudeos.
et ob hoc profectus ex egipto efferatus animis.
civitatem quidem armis cepit. iussit autem
militibus interficere. nec parcere occursantibus

et p domos ascendentes trucidare. fiebat
g̊ cedes iuuenum ac seniorum. mulierū et
natorum exterminia. uirginumq; et paruu
lorum neces. Erant autē toto triduo octo
ginta milia interfecti. quadraginta milia
uincti. nō minus autē uenundati. S; nec
ista sufficiunt. Ausus ē intrare templum
uniuerse terre sanctius. menelao ductore
qui legum et patrie fuit proditor. et scelestis
manib' sumens scā uasa. que ab aliis regib'
et ciuitatib' erant posita ad ornatum loci
et gl̄am. contrectabat indigne et contami
nabat. Ita alienatus mente antioch' non
considerabat quod ppt̄ peccata habitan
tium ciuitatē modicum domin' fuerat
iratus; propter quod et accidit circa locū
despectio. Alioquin nisi contigisset eos mul
tis peccatis ēē inuolutos. sicut heliodor'
qui missus ē a seleuco rege ad expoliandū
erarium. etiam hic statim adueniens fla
gellatus et repulsus utiq; fuisset ab auda
cia. Verum nō ppter locum gentē. s; ppt̄
gentem locum dn̄s elegit. ideoq; et ipse lo
cus particeps factus ē populi malorū.
Postea autē fiet socius et bonorū. et qui
derelictus est in ira dī omnipotentis. iterum
in magni dn̄i reconciliatione cum summa
gl̄a exaltabitur. xviii. Igitur antio
chus mille octingentis ablatis de templo
talentis. uelociter antiochiam regressus est.
existimans se p̄ sup̄bia terram ad naui
gandum. pelagus ů ad iter agendum de
ducturum. ppt̄ mentis elationē. Reliquit
autem et p̄positos ad affligendam gentem.
iherosl̄imis quidē philippum genere frigē.
moribus crudeliorem eo ipso a quo con
stitutus est. in garizin autem andronicū
et menelaum. qui grauius quā ceteri immi
nebant ciuibus. Cumq; appositus ēēt
contra iudeos misit odiosum principem

apollonium cum exercitu uiginti et duobus
milibus. precipiens ei omnes pfecte etatis in
terficere. mulieres ac iuuenes uendere. Qui
cum uenisset iherosolimā. pacem simulans qui
euit usq; ad scm̄ diem sabbati. et tunc feriatis
iudeis arma capere suis p̄cepit. omnesq; q̊
ad spectaculū pcesserant trucidauit. et ciuita
tem cum armatis discurrens ingentē multi
tudinem pemit. xviiii. Iudas au
tem machabeus qui decimus fuerat seces
serat in desertum locum ibiq; inter feras
uitam in montib; cum suis agebat. et feni
cibo uescentes demorabantur. ne participes
essent coinquinationis. xx. Sed nō
post multum temporis misit rex senem quen
dam antiochenum qui compelleret iudeos
ut se transferrent a patriis et dī legibus. con
taminare etiam quod in ierosolimis erat
templum. et cognominare iouis olimpii.
et in garizi pro ut erant hi qui locum inhabi
tabant iouis hospitalis. Pessima autē et u
niuersis grauis malorum erat incursio. nā
templum luxuria et comessationib' erat
plenum. et exscortantium cum meretricib'.
sacratisq; edibus mulieres se ultro ingerebāt
introferentes ea que nō licebat. Altare etiā
plenum erat illicitis. que legib; phibeban
tur. Neq; autem sabbata custodiebantur. neq;
dies sollemnes patrii seruabantur. nec sim
pliciter se quisquam iudeum ēē confitebat̄.
Ducebantur autē cum amara necessitate.
in die natalis regis ad sacrificia. Et cum libe
ri sacra celebrarentur. cogebantur hedera
coronati libero circuire. Decretum autē exiit
in proximas gentilium ciuitates. suggeren
tibus ptholomeis. ut pari modo et ipsi
apud se iudeos agerent ut sacrificarent.
eos autē qui nollent transire ad instituta
gentilium interficerent. Erat g̊ uidere
miseriā. Due enim mulieres delate sunt

natos suos circumcidisse. Quas infantibus
ad ubera suspensis cum publice per ciuitatem
circumduxissent per muros precipitauerunt.
Alii uero ad proximas coeuntes speluncas. et la
tenter sabbati diem celebrantes. cum indi
cati essent philippo flammis succensi sunt.
eo quod uerebantur propter religionem et ob
seruantiam manu sibimet auxilium ferre.
Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt
ne abhorrescant propter aduersos casus.
sed reputent ea que acciderunt non ad interi
tum sed ad correptionem generis esse nostri.
Etenim   multo tempore non sinere
peccatoribus ex sententia agere. sed statim
ultiones adhibere magni beneficii est
indicium. Non enim sicut in aliis nationibus
dominus patienter expectat ut eas cum iudicii
dies uenerit in plenitudine peccatorum pu
niat. Ita et nobis statuit ut peccatis nostris
in finem deuolutis. ita demum in nos uindicet.
propter quod numquam a nobis misericordiam suam
amouet. Corripiens uero in aduersis populum su
um non dereliquit. Sed hec nobis ad commo
nitionem legentium dicta sint paucis. Iam
autem ueniendum est ad narrationem. xxi
Igitur Eleazarus unus de prioribus scribarum
uir etate prouectus. et uultu decorus. aper
to ore hians compellebatur carnem porci
nam manducare. At ille gloriosam mortem
magis quam odibilem uitam amplectens.
uoluntarie preibat ad supplicium. Intuens
autem quemadmodum oporteret accidere.
patienter sustinens. destinauit non admit
tere illicita propter uite amorem. Hi autem
qui astabant iniqua miseratione commoti
propter antiquam uiri amicitiam tollentes
eum secreto. rogabant afferri carnes quibus
uesci ei licebat. ut simularet manducasse
sicut rex imperauerat de sacrificii carnibus.
ut hoc facto a morte liberaretur. et propter
ueterem amicitiam hanc in eo facerent hu
manitatem. At ille cogitare cepit etatis ac se
nectutis sue eminentiam dignam. et ingenuita
tem nobilitatis caniciem. atque a puero optime
conuersationis. et secundum sanctam et a deo conditam
legis   constituta. respondit cito dicens.
premitti se uelle in infernum. Non enim etati
nostre dignum est inquit fingere. ut multi
adolescentium arbitrantes eleazarum nona
ginta annorum transisse ad uitam alieni
genarum. et ipsi propter meam simulationem
et propter modicum corruptibilis uite tempus
decipiantur. et per hoc maculam atque execrati
onem mee senectuti conquiram. Nam et si in
presenti tempore suppliciis hominum eripi
ar. sed manus omnipotentis neque uiuens
neque defunctus effugiam. Quamobrem for
titer uita excedendo. senectute quidem dig
nus apparebo. ad olescentibus autem forte
exemplum dereliquam. si prompto animo
ac fortiter pro grauissimis ac sanctissimis legibus
honesta morte perfungar. His dictis. confe
stim ad supplicium trahebatur. Hi autem qui
eum ducebant et paulo ante fuerant miti
ores. in iram uersi sunt propter sermones ab
eo dictos. quos illi per arrogantiam prolatos ar
bitrabantur. Sed cum plagis perimeretur. in
gemuit et dixit. Domine qui habes sanctam scien
tiam manifeste tu scis quia cum a morte
possim liberari. duros corporis sustineo do
lores. secundum animam uero propter timorem tuum
libenter hec patior. Et iste quidem hoc mo
do uita decessit. non solum iuuenibus sed et u
niuerse genti memoriam mortis sue ad exem
plum uirtutis et fortitudinis derelinquens.
Contigit autem et septem fratres cum matre
apprehensos compelli a rege contingere
contra fas   carnes porcinas flagris et
taureis cruciatos. Unus autem ex illis qui
erat primus sic ait. Quid queris. aut quid

uis discere a nobis? Parati sumus mori ma
gis quam patrias dī leges preuaricari.
Iratus itaq; rex iussit sartagines et ollas
eneas succendi. Quibus statim succensis
iussit ei qui prior fuerat loquutus ampu
tari linguā. et cute capitis abstracta. sum
mas quoq; manus et pedes presidi. ceteris
eius fratribus et matre inspicientibus. Et cum
iam per omnia inutilis factus esset. iussit ig
nem admoueri. et adhuc spirantem torreri
in sartagine. In qua cum diu cruciaretur:
ceteri una cum matre inuicem se hortabā
tur mori fortiter. dicentes: Dn̄s dc̄s aspiciat
ueritatem et consolabitur in nobis: quemad
modū p protestationē cantici declarauit moy
ses: et in seruis suis consolabitur.

Mortuo itaq; illo primo hoc modo: sequentē
deducebant ad illudendum. Et cute capitis
eius cum capillis abstracta. interrogabant
si manducaret prius quā toto corpore per
m̄bra singula puniretur. At ille respondēs
patria uoce dixit. Non faciam. Propter qd̄
et iste sequenti loco. primi tormenta susce
pit: et in ultimo spū constitutus sic ait.
Tu quidem scelestissime in presenti uita nos
perdis: sed rex mundi defunctos nos pro suis
legibus in etnē uite resurrectione suscitabit.

Post hunc tertius illudebatur: et linguā po
stulatus cito protulit. et manus constanter
extendit. et cum fiducia ait. E celo ista possi
deo. sed propter dī leges nunc hec ipsa despicio.
qm̄ ab ipso me ea recepturum spero. In his
autē rex et qui cum ipso erant mirabantur
adolescentis animū. quod tanquam nichil
duceret cruciatus. Et hoc ita defun
cto. quartum similiter uexabant torquen
tes. Et cum iam eēt ad mortē. sic ait. Potius
ē ab hominibus morti datos spem expectare
a dō iterum ab ipso resuscitandos. Tibi enim
resurrectio ad uitam n̄ erit. Et cum ad

mouissent quintū. uexabant eum. At ille
respiciens in eum dixit. Potestatē inter ho
mines habens. cum sis corruptibilis facis qd̄
uis. Noli autē putare genus nr̄m a deo esse
derelictum. Patienter sustine et uidebis mag
na potestas ipsius qualiter te et semen tuū
torquebit. Post hunc ducebant et sextū.
Et is mori incipiens sic ait. Noli frustra erra
re. nos enim propter nos metipsos hec patimr̄.
quia peccauimus in dn̄m nr̄m. et digna am
miratione facta sunt in nobis. Tu autē ne
existimes tibi impune futurū. quod contra
deum pugnare temptaueris. Supra
modum autē mater mirabilis. et bonorū me
moria digna. que pereuntes septem filios sub
unius diei tempore conspiciens. bono animo
ferebat. propter spem quā in deum habebat. Sin
gulos illorum hortabatur patria uoce fortiter
repleta sapientia. et femineę cogitationi mas
culinum animū inferens dixit ad eos: Nescio
qualiter in utero meo apparuistis; neq; enim
ego spm̄ et animam donaui uobis et uitam: et
singulorum m̄bra. non ego ipsa compegi. Sed
enim mundi creator qui formauit hominis
natiuitatē. quiq; hominum inuenit originē.
et spm̄ uobis iterum cum misericordia reddet et
uitam. sicut nunc uos metipsos despicitis
propter leges eius. Antiochus autē con
tempni se arbitratus simul et exprobrantis
uoce despecta. cum adhuc adolescentior sup
esset non solum uerbis hortabatur: sed et cū
iuramento affirmabat n̄ solum diuitem se et
beatum facturum. et translatum a patriis
legibus amicum habiturum. et res necessa
rias prebiturum. Sed ad ista cū adolescens
nequaquā inclinaretur: uocauit rex matrē
et suadebat ut adolescenti fieret in salutē.
Cum autē multis eam uerbis eēt hortatus.
promisit suasurā se filio suo. Itaq; inclinata
ad illū. irridens crudelem tyrannum. ait

patria uoce. Fili miserere mei que te in ute
ro decem menses portaui. que et lac triennio
dedi et alui. et in etatem istam perduxi. Peto
nate ut aspicias in celum et in terram. et ad
omnia que in eis sunt. et intelligas quia
ex nichilo fecit illa deus. et hominum genus.
ita ut non timeas carnificem istum. sed
dignus fratribus tuis effectus suscipias mortem
ut in illa miseratione cum fratribus tuis te re
cipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait ad
olescens. Quem sustinetis? Non obedio pre
cepto regis: sed precepto legis que data est
nobis per moysen. Tu uero qui inuentor omnis
malicie factus es in hebreos: non effugies
manum dei. Nos enim pro peccatis nostris hec
patimur. Et si nobis propter increpationem
et correptionem dominus noster modicum iratus est:
sed iterum reconciliabitur seruis suis. Tu
autem o sceleste. et omnium hominum flagi
tiosissime. noli frustra extolli uanis spe
bus in seruos eius inflammatus. nondum
enim omnipotentis dei et omnia inspicientis
iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc
dolore sustentato. sub testamento eterne
uite effecti sunt. tu uero iudicio dei iustas
superbie tue penas solues. Ego autem sicut et
fratres mei animam et corpus meum trado
pro patriis legibus inuocans deum maturius
genti nostre propitium fieri. teque cum tormentis
et uerberibus confiteri. quod ipse est deus solus.
In me uero et in fratribus meis desinet omnipo
tentis ira. que super omne genus nostrum iuste
superducta est. Tunc rex accensus ira in hunc
super omnes crudelius deseuit. indigne ferens
derisum se. Et hic itaque mundus obiit. per
omnia in domino confidens. Nouissime autem
post filios. et mater consummata est. Igitur
de sacrificiis et de nimiis crudelitatibus sa
tis dictum est. XXII. Iudas uero ma
chabeus et qui cum illo erant introibant

latenter in castella. et conuocantes cognatos
et eos qui permanserant in iudaismo. assumen
tes eduxerunt ad sex milia uiros. et inuoca
bant dominum ut respiceret in populum qui ab
omnibus calcabatur. misereretur templo
quod contaminabatur ab impiis. misereretur
etiam exterminio ciuitatis que esset ilico com
plananda. et uocem sanguinis ad se claman
tis audiret. memoraretur quoque iniquissi
mas mortes innocentium paruulorum. et
blasphemias nomini suo illatas. et indig
naretur super his. At machabeus congrega
ta multitudine. intolerabilis gentibus effi
ciebatur. Ira enim domini in misericordiam conuersa est.
Et superueniens castellis et ciuitatibus improuisus.
succendebat eas. et oportuna loca occupans.
non paucas hostium strages dabat. Maxi
me autem noctibus ad huiuscemodi excursus
ferebatur. et fama uirtutis eius ubique diffun
debatur. Videns autem philippus paulatim
uirum ad profectum uenire. ac frequentius
res ei prospere cedere. ad ptholomeum ducem
celesyrie et fenicis scripsit. ut auxilium ferret
regis negociis. At ille uelociter misit nicano
rem patrocli de primoribus amicum. datis ei
permixtis gentibus armatis non minus uigin
ti milibus. ut uniuersum genus iudeorum deleret. adiun
cto ei et gorgia uiro militari et in bellicis rebus ex
perientissimo. Constituit autem nicanor regi ut tributum roma
nis quod erat dandum. duo milia talentorum
de captiuitate iudeorum suppleret. Statimque
ad maritimas misit ciuitates. conuocans ad
coemptionem iudaicorum mancipiorum. promit
tens se nonaginta mancipia talento distra
cturum. non respiciens ad uindictam que eum
ab omnipotente esset consecutura. Iudas
autem ubi comperit. indicauit his qui secum
erant iudeis nicanoris aduentum. Ex quibus
quidam formidantes et non credentes dei iustitie.
in fugam uertebantur. Alii uero si qui de eis sup

erant ueniebant simulq; dnm deprecabantur.
ut eriperet eos ab impio nicanore qui eos
priusquam in comminus uenirent uendiderat.
et si non propter eos. sed propter testamentum
tamen quod erat ad patres eorum. et propter
inuocationem sci et magnifici nominis eius
sup ipsos. XXIII. Conuocatis autem ma
chabeus septem milib; qui cum ipso erant ro
gabat ne hostib; reconciliarentur. neq; me
tuerent inique uenientium aduersum se ho
stium multitudinem. sed fortiter contende
rent ante oculos habentes contumeliam
que in locum scm ab his iniuste esset illata.
itemq; et ludibrio habitę ciuitatis iniuriam.
ad hoc etiam ueterum instituta conuulsa.
Nam illi quidem armis confidunt ait simul
et audacia. nos autem in omnipotenti dno.
qui potest et uenientes aduersus nos. et
uniuersum mundum uno nutu delere confi
dimus. Ammonuit autem eos et de auxiliis
dei que facta sunt erga parentes. & sub
sennacherib centum octoginta quinq;
milia perierunt. et de prelio quod eis ad
uersus galathas fuit in babylonia. ut
omnes ubi ad rem uentum est macedonib;
sociis hesitantib;. ipsi sex milia soli pere
merunt centum uiginti milia. propter au
xilium illis datum e celo. et beneficia pro
his plurima consequuti sunt. His uerbis con
stantes effecti sunt. et pro legib; et patria mo
ri parati. Constituit itaq; fratres suos duces
utriq; ordini. symonem et iosephum et iona
than. subiectis unicuiq; millenis. et quin
gentenis. ad hoc etiam ab esdra lecto illis
sco libro. et dato signo adiutorio dei in pri
ma acie ipse dux commisit cum nicanore.
et facto sibi adiutore omnipotente. inter
fecerunt sup nouem milia hominum.
Maiorem autem partem exercitus nicanoris
uulnerib; debilem factam fugere compu

lerunt. Pecuniis uero eorum qui ad emptionem
ipsorum uenerant sublatis. ipsos usq; quaq;
persequuti sunt. sed reuerterunt hora conclusi.
Nam erat ante sabbatum. quam ob causam
non perseuerauerunt insequentes. Arma autem
ipsorum et spolia congregantes. sabbatum
agebant benedicentes dnm qui liberauit
eos in isto die. misericordie initium stillans in
eos. Post sabbatum uero debilibus et uiduis
et orphanis diuiserunt spolia. et residua
ipsi cum suis habuere. XXIIII. His ita
gestis et communiter ab omnibus facta
obsecratione misericordem dnm postulabant.
ut in finem seruis suis reconciliaretur. Et ex
his qui cum timotheo et bachide erant con
tra se contendentes sup uiginti milia in
terfecerunt. et munitiones excelsas opti
nuerunt. et plures predas diuiserunt.
equam portionem debilib; pupillis. et uidu
is. sed et senioribus facientes. Et cum arma
eorum collegissent. diligenter omnia com
posuerunt in locis oportunis. residua uero
spolia iherosolimam detulerunt. Et phylar
cen qui cum timotheo erat interfecerunt. ui
rum sceleratum qui in multis iudeos afflixe
rat. Et cum epinicia agerent in iherusalem
eos qui sacras ianuas incenderant. id est
calisthenen cum in quoddam domiculum refu
gisset incenderunt. digna ei mercede pro impi
etatib; suis reddita. Facinorosissimus autem
nicanor qui mille negociantes ad iudeorum
uenditiones adduxerat. humiliatus auxilio
domini ab his quos nullos existimauerat
deposita ueste glorie per mediterranea fugiens.
solus uenit antiochiam. summam infelicita
tem de interitu sui exercitus consequutus.
Et qui promiserat romanis se tributum resti
tuere de captiuitate iherosolimorum. pre
dicabat nunc protectorem deum habere iude
os. et ob ipsum inuulnerabiles esse. eo quod

I

sequerentur leges ab ipso constitutas. xxv.
Eodem tempore antiochus inhoneste reuer-
tebatur de persyde. Intrauerat enim eam que
dicitur persipolis. et temptauit spoliare templa
et ciuitatem opprimere. sed multitudine ad
arma concurrente in fugam uersi sunt. Et
ita contigit: ut antiochus post fugam turpi-
ter rediret. Et cum uenisset circa ecbatha-
na. recognouit que erga nicanorem et timo-
theum gesta sunt. Elatus autem in ira. arbi-
trabatur se iniuriam illorum qui se fugauerant
posse in iudeos retorquere. Ideoque iussit agi-
tari currum sine intermissione agens iter.
celesti eum iudicio perurgente. quod ita superbe
locutus est. uenturum se iherosolimam.
et congeriem sepulchri iudeorum eam facturum.
Sed qui uniuersa conspicit dominus deus xxvi.
israel: percussit eum insanabili et inuisibili
plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermo-
nem. apprehendit eum dolor dirus uisce-
rum. et amara interaneorum tormenta. Et
quidem satis iuste. quippe qui multis et
nouis cruciatibus aliorum torserat uiscera: licet
ille nullomodo a sua malicia cessaret. Super
hec autem superbia repletus. ignem spirans a-
nimo in iudeos. et precipiens accelerari ne-
gotium. contigit illum impetu euntem de cur-
ru cadere. et graui corporis collisione membra
uexari. Isque qui sibi uidebatur etiam fluecti-
bus maris imperare. supra humanum modum
superbia repletus. et montium altitudines
in statera appendere. nunc humiliatus ad
terram in gestatorio portabatur: manifestam
dei uirtutem in semetipso contestans: ita ut
de corpore impii uermes scaturirent. ac ui-
uentis carnes eius in doloribus carnes eius
effluerent. odore etiam illius et fetore exerci-
tus grauaretur. Et qui paulo ante sydera
celi contingere se arbitrabatur: eum nemo
poterat propter intolerantiam fetoris portare.

I.

Hinc igitur cepit ex graui superbia deductus xxvii.
ad agnitionem sui uenire diuina ammonitus
plaga. per momenta singula doloribus suis
augmenta capientibus. Et cum nec ipse iam
fetorem suum ferre posset: ita ait. Iustum est
subditum esse deo: et mortalem non paria sen-
tire deo. Orabat autem hic scelestus dominum a
quo non esset misericordiam consecuturus. Et
ciuitatem ad quam festinans ueniebat ut eam
ad solum deduceret. et sepulchrum conge-
storum faceret. nunc optat liberam reddere.
et iudeos quos nec sepultura quidem esse
dignos habituros. sed auibus ac feris diripi-
endos traditurum. et cum paruulis exterm-
inaturum dixerat. equales nunc atheniens-
ibus facturum pollicetur: templum etiam
sanctum quod prius expoliauerat. optimis do-
nis ornaturum. et sancta uasa multiplicatu-
rum. et pertinentes ad sacrificia sumptus de
redditibus suis prestaturum. Super hec et iude-
um futurum. et omnem locum terre perambu-
laturum. et predicaturum dei potestatem.
Sed non cessantibus doloribus. superuenerat
enim in eo iustum dei iudicium: desperans scripsit
ad iudeos in modum deprecationis epistolam hec
continentem. Optimis ciuibus iudeis. pluri-
mam salutem et bene ualere et esse felices. rex
et princeps antiochus. Si bene ualetis et filii
uestri et ex sententia uobis cuncta sunt: maxi-
mas agimus gratias. Et ego in infirmita-
te constitutus uestri autem benigne memor.
regressus de persidis locis. et infirmitate gra-
ui apprehensus necessarium duxi pro com-
muni utilitate curam habere. non desperans
memetipsum. sed spem multam habeo effu-
giendi infirmitatem. Respiciens autem quod
et pater meus quibus temporibus in locis
superioribus ducebat exercitum. ostendit qui
post se susciperet principatum: ut siquid
contrarium accideret. aut difficile nunciaretur.

sciente͂s hi qui in regionibus erant cu͂ ee͂t
rerum summa derelicta n͂ turbarentur.
Adhec considerans de proximo potentes
quosq; et uicinos temporib⁹ insidiantes
et euentum expectantes. designaui filiu͂
meu͂ antiochu͂ rege͂ que͂ sepe recurre͂s i͂ superiora reg
na multis uiri͂ co͂mendaba͂. et scripsi ad eu͂ q͂ subiecta s͂t.
Oro itaq; uos et peto memores beneficioru͂
publice et priuatim. ut unusquisq; conser
uet fidem ad me et ad filium meu͂. Confido
enim eum modeste et humane acturum.
et sequentem ꝓpositum meum communie͂
uobis fore. xxviii. Igitur homicida
et blasphemus pessime ꝑcussus. et ut ipse
alios tractauerat peregre in montibus mise
rabili obitu uita defunctus e͂. Transferebat
aute͂ corpus philippus collactaneus eius.
qui metuens filium antiochi. ad ptholome
um philometorem in egiptum abiit. xxviiii
Machabeus autem et qui cum illo erant. do
mino se ꝓtegente templum quidem et ciui
tatem recepit. aras autem quas alienigene
ꝑ plateas struxerant. itemq; delubra demo
litus e͂. Et purgato templo aliud altare
fecerunt. et de ignitis lapidibus igne con
cepto. optulerunt sacrificia post biennium
et incensum. et lucernas et panes ꝓposi
onis posuerunt. Quibus gestis rogabant
dn͂m ꝓstrati in terram. ne amplius talib⁹
malis inciderent. sed et si quando peccassent
ab ipso mitius corriperentur. et non blas
phemis ac barbaris hominibus traderent͂.
Qua die autem templum ab alienigenis pol
lutum fuerat contigit eade͂ die purgatio
nem fieri. uicesima et quinta mensis qui
fuit casleu. Et cum leticia diebus octo
egerunt in modu͂ tabernaculorum. recor
dantes quod ante modicum temporis. die͂
sollempne͂ tabernaculorum in montibus
et in speluncis more bestiarum egerant.

propter quod tyrsos et ramos uirides et pal
mas preferebant ei qui prosperauit munda
re locum suum. Et decreuerunt communi
precepto et decreto uniuerse genti iudeoru͂
omnibus annis agere dies istos. xxx.
Et antiochi quidem qui appellatus e͂ nobi
lis uite excess⁹ ita se habuit. Nunc aute͂ de
eupatore antiochi filio impii que gesta
sunt narrabimus. breuiantes mala que
in bellis gesta sunt. Hic suscepto regno
constituit sup̱ negocia regni lysiam que͂
dam. fenicis et syrie milicie principe͂. Nam
ptholomeus qui dicebatur macer iusti te
nax erga iudeos esse instituit. et ꝑcipue
ꝓpter iniquitate͂ que facta erat in eos.
et pacifice agere cum eis. sed ob hoc accu
satus ab amicis apud eupatorem. cum fre
quenter ꝓditor audiret. eo quod cyprum
creditus a filometore deseruisset. et ad antio
chum nobilem translatus etiam ab eo recessis
set. ueneno uitam finiuit. xxxi. Gor
gias autem cum e͂e͂t dux locorum. assumptis
aduenis frequenter iudeos debellabat.
Iudei uero qui tenebant oportunas muni
tiones fugatos ab iherosolimis suscipieba͂t
et bellare temptabant. Hi u͂ qui erant
cum machabeo ꝑ orationes dn͂m rogantes
ut e͂e͂t sibi adiutor. impetum fecerunt in
munitiones ydumeorum. multaq; ui insi
stentes loca optinuerunt. occurrentes inter
emerunt. et omnes simul n͂ min⁹ a uigin
ti milib; trucidauerunt. Quidam aute͂
cu͂ confugissent in duas turres ualde mu
nitas. omne͂ apparatum ad repugnandu͂
habentes. machabeus ad horum expugnati
onem. relicto symone et iosepho. item ma
chabeo eisq; qui cum ipsis erant satis mul
tis. ipse ad eas que amplius urgeba͂t
pugnas conuersus e͂. Hi uero qui cum sy
mone erant cupiditate ducti a quibusdam

qui in turribȝ erant suasi sunt pecunia. et sep
tuaginta milibȝ didragmis acceptis dimise
runt quosdam effugere. Cum autem macha
beo nunciatum eet quod factum ē. congre
gatis principibus populi accusauit quod
pecunia fr̄es uendidissent aduersariis eos
dimissis. Hos igitur proditores factos inter
fecit. et confestim duas turres occupauit.
Armis autē ac manibus omnia prospere agen
do. in duabȝ munitionibȝ plusquā uigin
ti milia peremit. xxxii. At timotheus
qui prius a iudeis fuerat superatus. conuo
cato exercitu peregrine multitudinis. et cō
gregato exercitu et equitatu asiano adue
nit quasi armis iudeam capturus. Macha
beus autē et qui cum ipso erāt appropiante
illo deprecabantur dn̄m caput terra aspgen
tes lumbosq; ciliciis precincti. ad altaris
crepidinē prouoluti. ut sibi propicius inimicis
autem eorum eet inimicus. et aduersariis
aduersaretur sicut lex dicit. Et ita post
orationē sumptis armis longius de ciuitate
procedentes. et proximi hostibȝ effecti reside
runt. Primo autē solis ortu utriq; commi
serunt. isti quidem uictorie et prosperitatis
sponsorem cum uirtute dn̄m habentes.
illi autem ducē belli animū habebant.
Sȝ cum uehemens pugna eet. apparuerūt
aduersariis de celo uiri quinq; in equis fre
nis aureis decori ducatum iudeis prestā
tes. Ex quibȝ duo machabeū medium ha
bentes armis suis circumseptū incolumē
conseruabant. in aduersarios autē tela et
fulmina iaciebant. ex quo et cecitate confu
si et repleti perturbatione cedebant. Interfe
cti sunt autē uiginti milia quingenti. et eq
tes sexcenti. Timotheus autē confugit in
gazara presidium munitū. cui preerat cereas.
Machabeus autē et qui cū eo erant letan
tes obsederunt presidium diebȝ quatuor.

At hi qui in turribȝ erant loci firmitate cō
fisi. sup modū maledicebant et sermones
nefandos iactabant. xxxiii. Sed cum
dies quinta illucesceret. uiginti iuuenes
ex his qui cum machabeo erant accensi a
nimis propter blasphemiam uiriliter acces
serunt ad murum. et feroci animo inceden
te ascendebant. Sed et alii similiter ascen
dentes turres portasq; succendere aggressi.
atq; ipsos maledicos uiuos concremare.
Per continuū autē biduum presidio uastato
timotheum occultantē se in quodam repertū
loco peremerunt. et fr̄es illius ceream et apollo
fanem occiderunt. Quibus gestis in ymnis
et confessionibȝ benedicebant dn̄m. qui mag
na fecit cum isrl̄. et uictoriam illi dedit.
Sed paruo post tempore lysias xxxiiii.
procurator regis et propinquus ac negociorū
prepositus. grauiter ferens de his que acci
derant. congregatis octoginta milibȝ. et eq
tatu uniuerso ueniebat aduersus iudeos.
existimans ciuitatē se quidē captam genti
bus habitaculm facturum. templū uero in
pecunie questu. sicut cetera delubra gentiū
habiturum. et per singulos annos uenale sa
cerdotiū. nusquā recogitans dī potestatē.
sed mente effrenatus in multitudine peditū
et in milibus equitum. et in octingentis
elefantis confidebat. Ingressus autē iudeā
et appropians bethsuram. quod erat in angu
sto loco ab iherosolima interuallo quinq; sta
diorum. illud presidium expugnabat. Ut
autē machabeus et qui cum eo erant cog
nouerunt expugnari presidia. cum fletu et
lacrimis rogabant dn̄m. et omnis turba
simul. ut bonum anglm mitteret ad salu
tem isrl̄. Et ipse primus machabeus sump
tis armis ceteros adhortatus ē simul secū
periclm subire. et ferre auxiliū fr̄ibȝ suis.
Cumq; pariter prompto animo procederent

iherosolimis. apparuit precedens equester in ueste candida. armis aureis hastā uibrās.
Tunc simul omnes benedixerunt misericordem deum. et conualuerunt animis ñ solum homines. sed et bestias ferocissimas. et muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti de celo habentes adiutorē et miserantē eos dnm̄. Leonum autē more impetu irruentes hostib⁹. pstrauerunt ex eis undecī milia peditum. et equitum mille sex centos.
Uniuersos autē in fugam uerterunt. plures ũ ex eis uulnerati nudi euaserunt. Sed et ipse lysias turpiter fugiens euasit. et quia non insensatus erat secum ipse reputans factam erga se diminutionē. et intelligens inuictos eē hebreos omnipotentis dī auxilio innitentes. misit ad eos. pmisitq; consensurum se omnib⁹ que iusta sunt. et regem compulsurum amicum fieri. XXXV. Annuit autē machabeus precib⁹ lysie in omnib⁹ utilitati cōsulens. et quecumq; machabeus scripsit lysie de iudeis ea rex concessit. Nam erant scripte iudeis epistole a lysia quidem hunc modum continentes. Lysias pplo iudeorū salutem.
Iohannes et abessalon qui missi sunt a uob. tradentes scripta postulabant ut ea que p illos significabantur implerem. Quecumq; igitur regi potuerunt pferri exposui. et que res permittebat concessi. Si igitur in negociis fidē conseruaueritis: etiam deinceps bonorum uobis causa eē temptabo. De ceteris autem p singula uerbo mandaui: et istis. et his qui a me missi sunt colloqui uobiscum. Bene ualete. Anno centesimo quadragesimo octauo dioscori die mensis uicesima et quarta. Regis autem epistola ista continebat. Rex antioch⁹ lysie frī salutē. Patre nrō inter deos translato. nos uolentes eos qui sunt in regno nrō sine tumultu agere. et rebus suis adhibere diligentiam. Audiuimus iudeos ñ consensisse

patri. ut transferrent ad ritum grecorum. sed tenere uelle suum institutum. ac pp̄terea postulare concedi sibi legitima sua. uolentes:
Igitur hanc quoq; gentē quietam eē statuentes iudicauimus templum restitui illis. ut agerent secdm maiorū suorum consuetudinem.
Bene igit̄ feceris si miseris ad eos et dextram dederis. ut cognita nrā uoluntate bono animo sint. et utilitatib; propriis deseruiant. Ad iudeos autē regis epistola talis erat.
Rex antioch⁹ senatui iudeorum et ceteris iudeis salutē. Si ualetis. si sic estis ut uolumus: sed et ipsi bene ualemus. Adiit nos menela⁹ dicens uelle uos descendere ad uestros qui sunt apud nos. His igit̄ qui cōmeant usq; ad diem tricesimū mensis xandici damus dextras securitatis. ut iudei utantur cibis et legibus suis sic̄ et prius: et nemo illorum ullo modo molestiā patiat̄. de his que p ignorantiam gesta sunt. Misi autē ad menelaum qui nos alloquat̄. ualete. Anno centesimo quadragesimo octauo. xandici mēsis quinta decima. Miserunt autē etiam romani epistolam ita se habentē. Quintus memmi⁹ et titus manlius legati romanorū pplo iudeorum salutē. De his que lysias cognatus regis concessit uobis: et nos concessimus.
De quib⁹ autē ad regē iudicauit referendū. confestim aliquē mittite diligentius. intē uos conferentes. ut decernamus sic̄ cōgruit uobis. Nos enim antiochiam accedimus. ideoq; festinate rescribere. ut nos quoq; sciamus cui⁹ estis uoluntatis. Bene ualete. Anno centesimo quadragesimo octauo. quinto decimo die mensis xandici. His factis pactionibus lysias pgebat ad regem. iudei autē agriculture operam dabant. Sed hi qui resederant timotheus et apollonius gennei fili⁹. sed et ieronimi⁹ et demofoon sup hos et nicanor cypriarches. ñ sinebant eos in silentio

agere et quiete. xxxvi. Ioppite uero tale quoddam flagitium perpetrarunt. Rogauerunt iudeos cum quibus habitabant ascendere scaphas quas parauerant cum uxoribus et filiis. quasi nullis inimicitiis inter eos subiacentibus. Secundum commune itaque decretum ciuitatis. et ipsis adquiescentibus. pacisque causa nichil suspectum habentibus. cum in altum processissent. submerserunt non minus ducentos. Quam crudelitatem iudas in sue gentis homines factam ut cognouit. precepit uiris qui erant cum ipso. et inuocato iusto iudice deo uenit aduersus interfectores fratrum. Et portum quidem nocte succendit. scaphas exussit. eos autem qui ab igne refugerant gladio peremit. Et cum hec ita egisset. discessit quasi iterum reuersurus. et uniuersos ioppitas eradicaturus. Sed cum cognouisset et eos qui erant iamnie uelle pari modo facere habitantibus secum iudeis. iamnitas quoque nocte superuenit. et portum cum nauibus succendit. ita ut lumen ignis pareret iherosolimis ab stadiis ducentis quadraginta. xxxvii. Inde cum iam abissent nouem stadiis et iter facerent ad timotheum. commiserunt cum eo arabes quinque milia uiri et equites quingenti. Cumque pugna ualida fieret. et auxilio dei prospere cessisset. residui uicti arabes petebant a iuda dextras sibi dari. promittentes pascua daturos. et in ceteris profuturos. Iudas autem arbitratus uere in multis eos utiles. promisit pacem. dextrisque acceptis discesserunt ad tabernacula sua. Aggressus est autem et ciuitatem quandam firmam pontibus murisque circumseptam. que turbis habitabatur gentium promiscuarum. cui nomen casphin. Hii uero qui intus erant confidentes in stabilitate murorum. et apparatu alimoniarum remissius agebant. maledictis. lacessentes iudam ac blasphemantes et loquentes que fas non est. Machabeus autem inuocato magno mundi principe. qui sine arietibus et machinis temporibus iesu precipitauit iericho. irruit ferociter muris. et capta ciuitate per dei uoluntatem. inenarrabiles cedes fecit. ita ut adiacens stagnum stadiorum duo latitudinis sanguine interfectorum fluere uideretur. Inde discesserunt stadia septingenta quinquaginta. et uenerunt in caracha ad eos qui dicuntur tubianei iudeos. et timotheum quidem in illis locis non comprehenderunt. nulloque negocio perfecto regressus est. relicto in quodam loco firmissimo presidio. Dositheus autem et sosipater qui erant duces cum machabeo. peremerunt a timotheo relictos in presidio. decem milia uiros. xxxviii. At machabeus ordinatis circum se sex milibus. et constitutis per cohortes. aduersus timotheum processit habentem secum centum uiginti milia peditum. equitumque duo milia quingentos. Cognito autem iude aduentu. timotheus premisit mulieres et filios et reliquum apparatum in presidium quod carnion dicitur. Erat enim inexpugnabile. et accessu difficile. propter locorum angustias. Cumque cohors iude prima apparuisset. timor hostibus incussus est ex presentia dei qui uniuersa conspicit. et in fugam uersi sunt. alius ab alio. ita ut magis a suis deicerentur. et gladiorum suorum ictibus debilitarentur. Iudas autem uehementer instabat puniens prophanos. et prostrauit ex eis triginta milia uirorum. Ipse uero timotheus incidit in partes dosithei et sosipatris. et multis precibus postulabat ut uiuus dimitteretur. eo quod multorum ex iudeis parentes haberet ac fratres. quos morte eius decipi eueniret. Et cum fidem dedisset. restituturum se eos secundum constitutum illesum eum dimiserunt. propter fratrum salutem. xxxviiii. Iudas autem egressus

ē a carnion: interfectis uiginti quinque mi
libus. Post horum fugam et necē mouit
exercitum ad efron ciuitatē munitā. in qua
multitudo diuersarum gentium habita
bat: et robusti iuuenes p muris consisten
tes fortiter repugnabant. In hac autem
machinę multę et telorum erat apparatus.
Sed cum omnipotentem inuocassent qui
potestate uires hostium confringit. cepe
runt ciuitatem. et ex eis qui intus erant
uiginti quinque milia pstrauerunt. Inde
ad ciuitatē scitarum abierunt: que ab
iherosolimis sexcentis stadiis aberat.
Constantibus autē his. qui apud scitopoli
tas erant iudeis quod benigne ab eis ha
berent. etiam temporibus infelicitatis qđ
modeste secum egerunt. grās agentes eis exhor
tati etiam de cetero erga genus suum be
nignos eē. uenerunt iherosolimam die sollē
ni septimanarum instante. xl. Et
post pentecosten. abierunt contra gorgiā
prepositum ydumeę. Exiuit autē cum pe
ditibus tribus milibus: et equitibus quadri
gentis. Quibus congressis: contigit pau
cos ruere iudeorum. Dositheus u quidam de
bachenoris eques. uir fortis: gorgiam te
nebat. Et cum uellet illum capere uiuū.
eques quidam de trachibus irruit in eum.
humerumque eius amputauit. Atque ita gor
gias effugit in marissa. At illis qui cum
esdrin erant diutius pugnantibus et fati
gatis. inuocauit dnm iudas adiutorē et
ducem belli fieri. incipiens uoce patria.
et cum ymnis clamorem extollens fugā
gorgię militibus incussit. xli. Iu
das autē collecto exercitu uenit in ciui
tatē odollam. Et cum septima dies sup
ueniret: secdm consuetudinē purificati in
eodem loco sabbatum egerunt. Et sequen
ti die uenit cum suis iudas ut corpora
pstratorum tolleret. et cum parentibus pone
ret in sepulchris patrius. Inuenerunt autē
sub tunicis interfectorum de donariis ydolorum
que apud iamniam fuerunt. a quibus lex
phibet iudeos. Omnibus ergo manifestū factū
ē. ob hanc causam eos corruisse. Omnes itaque
benedixerunt iustū iudicium dñi. qui occul
ta fecerat manifesta. atque ita ad preces conuer
si. rogauerunt ut id qđ factum erat delicti
obliuioni traderetur. xlii. At uero
fortissimus iudas hortabatur populū con
seruare se sine peccato. sub oculis uiuentis:
uidentes que facta sunt p peccato eorū
qui prostrati sunt. Et facta collatione duo
decim milia dragmas argenti misit iheroso
limam. offerri p peccato sacrificium. bene et
religiose de resurrectione cogitans. Nisi enim
eos qui ceciderant resurrecturos speraret:
superfluum uideretur et uanū orare p mortuis.
Et quia considerabat quod hi qui cum pieta
te dormitionē acceperant: optimā haberēt
repositam grām. Sca ergo et salubris cogita
tio p defunctis exorare. ut a peccato soluere
tur. xliii. Anno centesimo qua
dragesimo nono. cognouit iudas antiochū
eupatorē uenire cum multitudine aduersus
iudeam. et cum eo lysiam procuratorē et pre
positum negotiorum. secū habentē peditū
centum decem milia. et equitum quinque milia.
et elefantos uiginti duos. currus cū falcibus
trecentos. Commiscuit autē se illis et menela
us. et cum multa fallacia deprecabatur antio
chum. nō p patrie salute. sed sperans se cō
stitui in principatū. Sed rex regum susci
tauit animos antiochi in peccatorem. et sug
gerente lisia hunc eē causam omniū malorum:
iussit ut eis ē consuetudo comphensum in eo
dem loco necari. Erat autē in eodem loco turris
quinquaginta cubitorum aggestum undique
habens cineris. hec pspectū undique habebat

in preceps. Inde in cinerē deici iussit sacrilegū:
omnibus eum ꝓpellentibus ad interitū. Et tali lege
preuaricatorē legis contigit mori. nec terrę da
ri menelaū. Et quidē satis iuste. Nam quia
multa erga aram dī delicta commisit. cuius ig
nis et cinis erat scs. ipse in cineris morte dā
natus ē. ·xliiii· Sed rex mente
effrenatus ueniebat: nequiorē se iudeis os
tensurum. Quibus iudas cognitis. precepit
populo ut die ac nocte dnm inuocarent. quo
sicut semp et nunc adiuuaret eos: Quippe
qui lege et patria. scōq; templo priuari uere
rentur: ac populum qui nup paululum respi
rasset. ne sineret blasphemis nationibus rursus
subdi. Omnibus itaq; id simul facientibꝫ. et
petentibus a dno cum fletu et ieiuniis per
triduum continuū pstratis: hortatus ē eos
iudas ut se prepararent. Ipse uero cum senior
bus cogitauit prius quā rex admoueret exer
citum ad iudeā. et optineret ciuitatē. ut exi
ret. et dni iudicio committeret exitum rei.
Dans itaq; potestatē omnium deo mundi
creatori. et hortatus suos ut fortiter dimi
carent. et usq; ad mortē p legibus. templo.
ciuitate. patria. et ciuibus starent. circa mo
din exercitum constituit. et dato signo
suis digna dī uictoria. iuuenibus fortissimis
electis. nocte aggressus aulam regiam. in
castris interfecit uiros quatuordecim milia. et maxi
mū numerū elefantorū cum his qui sup
positi erant. summoq; metu ac pturba
tione hostium replentes. rebus prospere
gestis abierunt. Hoc autē factum ē die illu
cescente: adiuuante eū dni ptectione. Sed
rex accepto gustu audacię iudeorum. arte dif
ficultates locorū temptabat. et bethsurę
quod erat iudeorū psidiū munitū castra
admouebat. sed fugabatur. impingebatur:
minuebatur: His autē qui intus erant. iu
das necessaria mittebat. Enunciauit autē
mysteria hostibus. rhodocus quidā de iu
daico exercitu: qui requisitus. comphensus.
conclusus est. ·xlv· Iterum rex sermo
nem habuit ad eos qui erant in bethsuris.
dexteram dedit. accepit. abiit. commisit cū
iuda. supatus ē. Vt autē cognouit rebellasse
se philippum antiochię. qui relictus erat sup
negocia. mente consternatus. iudeos depre
cans. subditusq; eis. iurat de omnibꝫ quibus
iustum uisum ē. Et reconciliatus optulit
sacrificiū: honorificauit templū et mune
ra posuit. Machabeum amplexus ē. et fecit
eum a ptholomayde usq; ad gerrenos ducem
et principē. Vt autē uenit ptholomaidā.
grauiter ferebant ptholomenses amicicię
conuentionē: indignantes ne forte fedus ir
rumperent. Tunc ascendit lysias tribunal
et exposuit rationē. et populū sedauit. re
gressusq; ē antiochiā. et hoc modo regis pfe
ctio et reditus processit. ·xlvi· Sed
post triennii tempus cognouit iudas et qui
cum eo erant demetriū seleuci cum multitu
dine ualida. et nauibus p portum tripolis as
cendisse ad loca oportuna. et tenuisse regiones
aduersus antiochum. et eius ducē lysiam.
Alchimus autē quidam qui summus sacer
dos fuerat. sed uoluntarie coinquinatus ē
temporibus commixtionis. considerans nullo
modo sibi ee salutē. neq; accessū ad altare
uenit ad regem demetriū centesimo quin
quagesimo anno offerens ei aureā coronā
et palmā: sup hec et talos qui templi ee
uidebantur: Et ipsa quidem die siluit. Tē
pus autē oportunū dementię suę nactus:
conuocatus a demetrio ad consiliū. et inter
rogatus quibus rebus et consiliis iudei ute
rentur. respondit. Ipsi qui dicunt assidei
iudeorū quibus preest iudas machabeus. bel
la nutriunt. et seditiones mouent. nec pati
untur regnum ee quietum. Nam et ego

defraudatus parentum gl'a. dico autē sum
mo sacerdotio huc ueni. Primo quidē utili
tatib' regis fidem seruans. secundo autē eti
am ciuibus consulens. Nam illorum pra
uitate: uniuersum genus nr̄m nimium ue
xatur. Sed his singulis oro rex cognitis.
et regioni et generi sc̄dm puulgatam omi
bus humanitatē tuam pspice. Nam quadiu
superest iudas: impossibile est pacē ēē nego
ciis. Talibus autē ab hoc dictis. et ceteri a
mici hostiliter habentes aduersus iudā
inflammauerunt demetriū. ·xlvii·

Qui statim nicanorem prepositum elefan
torum ducē misit iudeam. datis mandat'
ut ipsum quidē iudā caperet. eos u' qui
cum illo erant dispgeret. et constitueret
alchimū maximi templi summū sacerdotē.
Tunc gentes que de iudea fugerant iudam. se
gregatim se nicanori miscebant. miserias et
clades iudeorum psperitates rerū suarum exisli
mantes. Audito itaq; iudei nicanoris aduentu.
et conuentu nationū. conspsi terra rogabāt
deum qui ppl'm suū constituit eū in eternū custo
diret. quiq; suā portionē signis eudentibus
ptegit. Imperante autē duce statim inde
mouerunt. et conuenerunt ad castellum des
sau. Symon u' frat' iude commiserat cū nica
nore. sed conterritus ē repentino aduentu
aduersariorum. ·xlviii· Nicanor ta
men audiens uirtutē comitum iude. et ani
mi magnitudinē. quā p patrie certaminib'
habebant: sanguine iudiciū facere metuebat.
Quamobrem misit posidoniū. et theodotum.
et mathiā ut darent dexteras atq; acciperent.
Et cum diu de his consiliū ageretur. et ipse
dux ad multitudinē retulisset. omniū una
fuit sententia. amicitiis annuere. Itaq; diē
constituerunt. qua secreto inter se agerent.
et a singlis selle plate sunt et posite. Pre
cepit autē iudas armatos ēē locis oportunis
ne forte ab hostibus repente mali aliquid
oriretur. et congruum colloquiū fecerunt.
Morabatur autē nicanor iherosolimis. ni
chil iniq; agebat. gregesq; turbarum que
cōgregate fuerant dimisit. habebat autē
semp iudā carū. et ex animo erat uiro incli
natus. Rogauit eum ducere uxorē filiosq;
pcreare. nuptias fecit. quiete egit. communi
terq; uiuebant. ·xlviiii· Alchimus
autē uidens caritatē illorū adinuicem et
conuentiones. uenit ad demetriū. et dice
bat nicanorē rebus alienis assentire. iudāq;
regni insidiatorē. successoremq; sibi destinas
se. Itaq; rex exasperatus et pessimis huius
criminationib' irritatus. scripsit nicanori
dicens. grauiter se ferre quidē de amicitie con
uentione. iubere tamen citi' machabeum
uinctū mittere antiochiā. Quib' cognitis
nicanor consternabatur. et grauiter ferebat
si ea que conuenerant irrita faceret. nichil
lesus a uiro. Sed quia regi resistere non po
terat. oportunitatē obseruabat qua preceptū
pficeret. ·L· At machabeus ui
dens austerius secum agere nicanorē. et
consuetū occursum ferocius exhibentē. intelli
gens nō ex bono ēē austeritatē istam. paucis
suorum congregatis. occultauit se a nicanore.
Quod ut ille cognouit fortiter se a uiro p
uentum. uenit ad maximū et sanctissimum
templum. et sacerdotibus solitas hostias
offerentib; iussit sibi tradi uirū. ·Li·
Quibus cum iuramento dicentib' nescire
se ubi ēēt qui querebatur: extendens manū
ad templū iurauit. Nisi michi uinctū iudā
tradideritis. istud di fanum in planitiem
deducam. et altare effodiā. et templum
hoc libero patri consecrabo. Et his dictis
abiit. Sacerdotes autē ptendentes man'
in celū. inuocabant eū qui semp ppugna
tor ēēt gentis ipsorum. hec dicentes. Tu dn̄e

uniuersitatis qui nullius indiges. uoluisti
templum habitationis tue fieri in nobis.
Et nunc sancte sanctorum omnium domine conserua in eter
num impollutam domum istam. que nuper
mundata est. L II. Razias au
tem quidam de senioribus ab iherosolimis
delatus est nicanori uir amator ciuitatis
et bene audiens. qui pro affectu pater iudeorum
appellabatur. Hic multis temporibus conti
nentie propositum tenuit in iudaismo. corpus
que et animam tradere contentus pro perseuerantia.
Volens autem nicanor manifestare odium
quod habebat in iudeos. misit milites quin
gentos ut eum comprehenderent. Puta
bat enim si illum decepisset. se cladem
maximam iudeis illaturum. Turbis autem
irruere domum eius. et ianuam disrumpere
atque ignem admouere cupientibus. cum iam
comprehenderetur: gladio se petiit. eligens
nobiliter mori potius. quam subditus fieri pec
catoribus. et contra natales suos indignis in
iuriis agi. Sed cum per festinationem non certo
ictu plagam dedisset. et turbe intra ostia ir
rumperent. recurrens audacter ad murum
precipitauit semetipsum uiriliter in turbas.
Quibus uelociter locum dantibus casui eius.
uenit per mediam ceruicem. Et cum adhuc spira
ret. accensus animis surrexit. cum et sanguis
eius magno fluxu deflueret. saucius cursu
turbam pertransiit. et stans supra petram quan
dam preruptam. etiam exsanguis effectus.
complexus intestina sua utrisque manibus
proiecit super turbas. inuocans dominatorem
uite ac spiritus ut hec illi iterum redderet. atque
ita uita defunctus est. L III. Nica
nor autem ut comperit iudam esse in locis sa
marie. cogitauit die sabbati cum omni
impetu bellum committere. Iudeis uero qui illum
per necessitatem sequebantur dicentibus. ne ita
ferociter et barbare feceris sed honorem tri
buę diei sanctificationis. et honora eum qui
uniuersa conspicit. At ille infelix interro
gauit. si est potens in celo. qui imperauit agi
diem sabbatorum. Et respondentibus illis.
est dominus uiuus ipse in celo potens qui iussit
agi septimam diem. At ille ait. Et ego potens
sum super terram. qui impero sumi arma. et
negocia regis impleri. Tamen non optinuit ut
consilium perficeret. Et nicanor quidem cum
summa superbia erectus. cogitauerat commune
tropheum statuere de iuda. Machabeus autem
confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a
deo affuturum. et hortabatur suos ne formi
darent aduentum nationum. sed in mente
haberent adiutoria sibi facta de celo. et nunc
sperarent ab omnipotente affuturam sibi
uictoriam. Et alloquutus illos de lege et pro
phetis. ammonens etiam certaminum que
fecerant prius. promptiores eos constituit.
et ita animis eorum erectis. simul ostendens
gentium fallaciam. et iuramentorum preuaricatio
nem. Singulos autem illorum armauit non clipei
et haste munitione. sed sermonibus optimis
et hortationibus exposito digno fidei omnium
somnio. per quod uniuersos letificauit. Erat
autem huiusmodi uisus. oniam qui fuerat
summus sacerdos. uirum bonum et benignum.
uerecundum uisu. modestum moribus et eloquio
decorum. et qui a puero in uirtutibus exerci
tatus sit. manus protendentem orare pro omni
populo iudeorum. Post hec apparuisse et
alium uirum. etate et gloria mirabilem. et magni
decoris habitudine circa illum. responden
tem uero oniam dixisse. Hic est fratrum amator
et populi israel. hic est qui multum orat pro populo
et uniuersa sancta ciuitate iheremias propheta
dei. Extendisse autem iheremiam dexteram.
et dedisse iude gladium aureum dicentem.
Accipe sanctum gladium munus a deo. in quo
deicies aduersarios populi mei israel. L IIII.

Exhortati itaque iude sermonibus bonis valde. de quibus extolli posset impetus. et animi iuvenum confortari. statuerunt dimicare atque confligere fortiter. ut virtus de negociis iudicaret. eo quod civitas sancta. et templum periclitaretur. Erat enim pro uxoribus et filiis. itemque pro fratribus et cognatis. minor sollicitudo. maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi. Sed et eos qui in civitate erant. non minima sollicitudo habebat pro his qui congressi erant. Et cum iam omnes sperarent iudicium futurum hostesque adesse. atque exercitus esset ordinatus. bestie equitesque oportuno in loco compositi. considerans machabeus adventum multitudinis. et apparatum varium armorum. ac ferocitatem bestiarum. extendens manus in celum. prodigia facientem dominum invocavit. qui non secundum armorum potentiam. sed prout ipsi placet dat dignis victoriam. Dixit autem invocans hoc modo. Tu domine misisti angelum tuum sub ezechia rege iude. et interfecisti de castris sennacherib centum octoginta quinque milia. Et nunc dominator celorum mitte angelum tuum bonum ante nos in timore et tremore magnitudinis brachii tui. ut metuant qui cum blasphemia veniunt adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem ita peroravit. Nicanor autem et qui cum ipso erant. cum tubis et canticis admovebant. Iudas vero et qui cum eo erant. invocato deo per orationes congressi sunt. Manu quidem pugnantes. sed et cordibus dominum orantes. prostraverunt non minus triginta quinque milia. presentia dei magnifice delectati. Cumque cessassent et cum gaudio redirent. cognoverunt nicanorem ruisse cum armis suis. Facto itaque clamore et perturbatione excitata. patria voce omnipotentem dominum benedicebant. L r. Precepit autem iudas qui per omnia corpore et animo mori pro civibus paratus erat. caput nicanoris et manum cum humero abscisam iherosolimam perferri. Quo cum pervenisset. convocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare accersiit et eos qui in arce erant. et ostenso capite nicanoris et manu nefaria quam extendens contra domum sanctam omnipotentis dei magnifice gloriatus est. linguam etiam impii nicanoris precisam. iussit particulatim avibus dari. manum autem dementis contra templum suspendi. Omnes igitur celi dominum benedixerunt dicentes. Benedictus qui locum suum incontaminatum conservavit. Suspendit autem nicanoris caput in summa arce. ut evidens esset et manifestum signum auxilii dei. Itaque omnes communi consilio decreverunt nullomodo diem istum absque celebritate preterire. Habere autem celebritatem tertia decima die mensis adar. quod dicitur voce syriaca pridie mardochei die. Et siluit terra iuda dies paucos. Igitur his erga nicanorem ita gestis. et ex illis temporibus ab hebreis civitate possessa. ego quoque in his finem faciam sermonis. Et siquidem bene ut hystorie competit. et ipse vellem. si autem minus digne concedendum est michi. Sicut enim vinum semper bibere. aut semper aquam contrarium est. alterius autem uti delectabile. ita legentibus si semper exactus sit sermo. non erit ut ingratus. Hic ergo erit consummatus. gratias deo semper per omnia secula seculorum. Amen.

Incipit prologus beati iheronimi presbiteri in ezechielem prophetam.

EZECHIEL propheta cum ioachim rege iuda captivus ductus est in babylonem. ibique his qui cum eo captivi ducti fuerant prophetavit penitentibus. quod ad ieremie vaticinium se ultro adversariis tradidissent.

et uiderent adhuc urbem ierusalem stare. quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captiuitatis quinto. exorsus est ad concaptiuos loqui. et eodem tempore licet posterior. hic in chaldea ieremias in iudea prophetauerunt. Sermo eius nec satis disertus nec ad modum rusticus est. sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse fuit sicut ieremias. principia uoluminis et finem magnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed et uulgata eius editio. non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quid cause exstiterit. ut si eosdem in uniuersis libris habemus interpretes. in aliis eadem. in aliis diuersa transtulerunt. Legite igitur et hunc iuxta translationem nostram. quia per cola scriptus et commata. manifestiorem sensum legentibus tribuit. Si autem amici mei et hunc subsannauerint. dicetis eis quod nemo eos compellat ut scribant. Sed uereor ne illud eis eueniat quod grece significantius dicitur ut uocentur. ΦΑΓΟ ΛΙΛΟΡΙΟ (fagolidori) hoc est manducans senectas. Incipit

Ezechiel propheta.

ET FACTUM est in tricesimo anno. in quarto (mense) in quinta mensis cum essem in medio captiuorum iuxta fluuium chobar. apti sunt celi. et uidi uisiones dei in quinta mensis. ipse est annus quintus transmigrationis regis ioachim. Et factum est uerbum domini ad ezechielem filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum. secus flumen chobar. Et facta est super eum ibi manus domini. Et uidi. et ecce uentus turbinis ueniebat ab aquilone. et nubes magna. et ignis inuoluens. et splendor in circuitu eius. et de medio eius quasi species electri. id est de medio ignis. et ex medio eorum similitudo quatuor animalium. et hic aspectus eorum. Similitudo hominis erat in eis. Et quatuor facies uni. et quatuor penne uni. Et pedes eorum pedes recti. et planta pedis eorum quasi planta pedis uituli. et scintille quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus. Et facies et pennas per quatuor partes habebant. iuncteque erant penne eorum alterius ad alterum. Non reuertebantur cum incederent. sed unumquodque eorum ante faciem suam gradiebatur. Similitudo autem uultus eorum. facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quatuor. Facies autem bouis a sinistris ipsorum quatuor. et facies aquile desuper ipsorum quatuor. Et facies eorum et penne eorum extente desuper. Due penne singulorum iungebantur. et due tegebant corpora eorum. et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat. Ubi erat impetus spiritus. illuc gradiebantur. nec reuertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium aspectus eorum. quasi carbonum ignis ardentium. et quasi aspectus lampadarum. Hec erat uisio discurrens in medio animalium. splendor ignis. et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuertebantur. in similitudinem fulguris chorruscantis. Cumque aspicerem animalia. apparuit rota una super terram iuxta animalia. habens quatuor facies. et aspectus rotarum. et opus earum quasi uisio maris. et una similitudo ipsarum quatuor. et aspectus earum et opera quasi si sit rota in medio rote. Per quatuor partes earum euntes ibant. et non reuertebantur cum ambularent. Statura quoque erat rotis. et altitudo. et horribilis aspectus. et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum

quattuor. Cumq; ambularent animalia.
ambulabant pariter et rote iuxta ea. et
cum elevarentur animalia de terra. elevaba-
tur simul et rote. Quocumq; ibat sps.
illuc eunte spu et rote pariter levabantur
sequentes eum. sps enim uite erat in rotis.
Cum euntibus ibant. et cum stantibus
stabant. et cum elevatis a terra pariter
elevabantur et rote sequentes ea. quia sps
uite erat in rotis. Et similitudo sup capi
ta animalium firmamenti. quasi aspectus
cristalli horribilis. et extenti sup capita eo
rum desup. Sub firmamento autem penne
eorum recte. alterius ad alterum. Unum
quodq; duabus alis uelabat corpus suum.
et alterum similiter uelabatur. Et audie
bam sonum alarum. quasi sonum aquarum
multarum. quasi sonum sublimis dei.
Cum ambularent quasi sonus erat multi
tudinis. ut sonus castrorum. Cumq; sta
rent. dimittebantur penne eorum. Nam
cum fieret uox sup firmamentum quod
erat sup caput eorum. stabant et summit
tebant alas suas. Et sup firmamentum
quod erat imminens capiti eorum. quasi
aspectus lapidis saphiri. similitudo thro
ni. et sup similitudinem throni. similitudo
quasi aspectus hominis desup. Et uidi
quasi speciem electri. uelut aspectum ignis
intrinsecus eius p circuitum a lumbis eius
et desup. et a lumbis eius usq; deorsum.
uidi quasi speciem ignis splendentis in cir
cuitu. uelut aspectus arcus cum fuerit
in nube in die pluuie. Hic erat aspectus
splendoris p girum. Hec uisio similitudinis
glorie dni. Et uidi et cecidi in faciem meam.
et audiui uocem loquentis. et dixit ad
me. Fili hominis. sta supra pedes tuos.
et loquar tecum. Et ingressus est in me
sps postquam locutus est michi. et sta-
tuit me supra pedes meos; et audiui loquen
tem ad me et dicentem. Fili hominis: mitto
ego te ad filios isrl. ad gentes apostatrices
que recesserunt a me. Patres eorum preuari
cati sunt pactum meum. usq; ad diem hanc.
et filii dura facie et indomabili corde sunt
ad quos ego mitto te; Et dices ad eos. Hec
dicit dns ds. si forte uel ipsi audiant. et
si forte quiescant. quia domus exasperans
est. et scient quia ppheta fuerit in medio
eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas
eos. neq; sermones eorum metuas. qm
increduli et subuersores sunt tecum. et
cum scorpionibus habitas. Verba eorum
ne timeas. et uultus eorum ne formides.
quia domus exasperans est. Loqueris ergo
uerba mea ad eos. si forte audiant et qui
escant. qm irritatores sunt. Tu autem
fili hominis audi quecumq; loquor ad te.
et noli esse exasperans. sicut domus exasperatrix
est. Aperi os tuum. et comede quecumq;
ego do tibi. Et uidi. et ecce manus missa
ad me. in qua erat inuolutus liber. et expan
dit illum coram me; qui erat scriptus intus
et foris. et scripte erant in eo lamentatio
nes. et carmen. et ue. Et dixit ad me.
Fili hominis. quodcumq; inueneris comede.
Comede uolumen istud. et uadens loquere
ad filios isrl. Et aperui os meum. et cibauit
me uolumine illo. et dixit ad me. Fili ho
minis. uenter tuus comedet et uiscera tua
complebuntur uolumine isto quod ego do
tibi. Et comedi illud. et factum est in ore meo
sicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili homi
nis. uade ad domum isrl. et loqueris uba
mea ad eos. Non enim ad populum pfun
di sermonis et ignote lingue tu mitteris
ad domum isrl. neq; ad populos multos
pfundi sermonis et ignote lingue. quorum
non possis audire sermones. Et si ad illos

intuereris. ipsi audirent te. domus autem
israel nolunt audire te. quia nolunt audire
me. Omnis quippe domus israel attrita
fronte est. et duro corde. Ecce dedi faciem
tuam valentiorem faciebus eorum. et fron
tem tuam duriorem frontibus eorum. Ut
adamantem et ut silicem. dedi faciem tuam.
Ne timeas eos neque metuas a facie eorum.
quia domus exasperans est. Et dixit ad me.
fili hominis. omnes sermones meos quos
loquor ad te assume in corde tuo et auribus
tuis audi. et vade ingredere ad transmigra
tionem ad filios populi tui. et loqueris
ad eos. et dices eis. Hec dicit dominus deus. si
forte audiant et quiescant. Et assumpsit
me spiritus. et audivi post me vocem commo
tionis magne. Benedicta gloria domini de
loco suo. et vocem alarum animalium percutien
tium alteram ad alteram. et vocem rotarum
sequentium animalia. et vocem commo
tionis magne. Spiritus quoque levavit me et
assumpsit me. et abii amarus in indig
natione spiritus mei. Manus enim domini erat me
cum confortans me. Et veni ad transmi
grationem ad acervum novarum frugum.
ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar.
et sedi ubi illi sedebant. et mansi ibi septem
diebus merens in medio eorum. Cum autem
pertransissent septem dies. factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis. speculato
rem dedi te domui israel. et audies de ore
meo verbum. et annunciabis eis ex me.
Si dicente me ad impium morte morieris.
non annunciaveris ei. neque locutus fueris
ut avertatur a via sua impia et vivat.
ipse impius in iniquitate sua morietur.
sanguinem autem eius de manu tua requiram.
Si autem tu annunciaveris impio. et ille
non fuerit conversus ab impietate sua et a
via sua impia. ipse quidem in iniquitate sua
morietur. tu autem animam tuam liberasti. Sed
et si conversus iustus a iusticia sua fuerit
iniquitatem. ponam offendiculum coram eo.
Ipse morietur quia non annunciasti ei, in pec
cato suo morietur. et non erunt in memo
ria iusticie eius quas fecit. sanguinem vero
eius de manu tua requiram. Si autem tu an
nunciaveris iusto ut non peccet iustus. et ille
non peccaverit. vivens vivet quia nunci
asti ei. et animam tuam liberasti. Et facta est
super me manus domini. et dixit ad me. Sur
gens egredere in campum. et ibi loquar tecum.
Et surgens. egressus sum in campum. Et ec
ce ibi gloria domini stabat quasi gloria quam vidi
iuxta fluvium chobar, et cecidi in faciem
meam. et ingressus est in me spiritus. et statuit
me supra pedes meos. et locutus est michi
et dixit ad me. Ingredere. et includere in me
dio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data
sunt vincula super te. et ligabunt te in eis.
et non egredieris in medio eorum. et linguam
tuam adherere faciam palato tuo. et eris
mutus. nec quasi vir obiurgans. quia domus
exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi
aperiam os tuum. et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. Qui audit audiat. et qui quies
cit quiescat. quia domus exasperans est.
Et tu fili hominis. sume tibi laterem. et po
nes eum coram te. et describes in eo civita
tem iherusalem. et ordinabis adversum eam ob
sidionem. et edificabis munitiones. et com
portabis aggerem. et dabis contra eam
castra. et pones arietes in giro. Et tu su
me tibi sartaginem ferream et pones eam murum
ferreum inter te et inter civitatem. et obfir
mabis faciem tuam ad eam. et erit in obsi
dione. et circumdabis eam. Signum est
domui israel. Et tu dormies super latus tuum
sinistrum. et pones iniquitates domus
israel super eo. numero dierum quibus dormies

sup illud: et assumes iniquitates eorum.
Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum
numero dierum trecentos et nonaginta
dies: et portabis iniquitatem domus isrl.
Et cum compleueris hec. dormies sup latus
tuum dextrum secundo. et assumes ini
quitatem domus iuda quadraginta diebus.
Diem p anno: diem inquam p anno dedi
tibi. Et ad obsidionem ierlm conuertes
faciem tuam. et brachium tuum erit ex
tentum: et pphabis aduersum eam. Ecce
circumdedi te uinclis: et non te conuertes
a latere tuo in latus aliud. donec comple
as dies obsidionis tue. Et tu sume tibi
frumentum et ordeum. et fabam. et lentem
et milium. et uiciam. et mittes ea in uas
unum: et facies tibi panes. numero dierum
quibus dormies sup latus tuum. Tre
centis nonaginta diebus comedes illud.
Cibus autem tuus quo uesceris. erit in pon
dere: uiginti stateres in die. A tempore
usque ad tempus comedes illud: et aquam in
mensura bibes. sextam partem hin. A tem
pore usque ad tempus bibes illud. et quasi
subcinericium ordeaceum comedes illud:
et stercore quod egreditur de homine operies
illud in oculis eorum. Et dixit dns. Sic
comedent filii isrl panem suum pollutum:
inter gentes ad quas eiciam eos. Et dixi.
A. a. a. dne ds. Ecce anima mea non est
polluta. et morticinum et laceratum
a bestiis non comedi ab infantia mea usque
nunc: et non est ingressa in os meum omnis
caro inmunda. Et dixit ad me. Ecce dedi
tibi fimum boum p stercoribus humanis:
et facies panem tuum in eo. Et dixit ad me.
Fili hominis. ecce ego conteram baculum
panis in ierlm. et comedent panem in
pondere et in sollicitudine. et aquam in
mensura et in angustia bibent. ut defici
entibus pane et aqua. corruat unusquisque
ad fratrem suum: et contabescant in iniquita
tibus suis. Et tu fili hominis sume tibi gla
dium acutum radentem pilos. et assumes
eum et duces p caput tuum et p barbam
tuam: et assumes tibi stateram ponderis
et diuides eos. Terciam partem igni com
bures in medio ciuitatis. iuxta completio
nem dierum obsidionis: et assumes terciam
partem concides gladio in circuitu eius. ter
ciam uero aliam disperges in omnem uentum: et
gladium nudabo post eos. Et sumes inde
paruum numerum. et ligabis eos in summi
tate pallii tui. et ex eis rursum tolles et p
icies in medio ignis. et combures eos ig
ni: et ex eo egredietur ignis in omnem do
mum isrl. Hec dicit dominus ds. Ista est ieru
salem. In medio gentium posui eam. et in
circuitu eius terras: et contempsit iudicia
mea. ut plus esset impia quam gentes. et
precepta mea ultra quam terre que in cir
cuitu eius sunt. Iudicia enim mea piecerunt:
et in preceptis meis non ambulauerunt. Id
circo hec dicit dominus deus. Quia supera
stis gentes que in circuitu uestro sunt. in p
ceptis meis non ambulastis. et iudicia
mea non fecistis. et iuxta iudicia gentium
que in circuitu uestro sunt non estis operati:
ideo hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te.
et ego ipse faciam in medio tui iudicia in ocu
lis gentium: et faciam in te que non feci. et quibus
similia ultra non faciam. ppter omnes abhomi
nationes tuas. Idcirco patres comedent
filios in medio tui. et filii tui comedent pa
tres suos: et faciam in te iudicia. et uentila
bo uniuersas reliquias tuas in omnem uen
tum. Idcirco uiuo ego dicit dns ds. pro eo quod
scm meum uiolasti in omnibus offensionibus
tuis. et in omnibus abhominationibus tuis:
ego quoque confringam. et non parcet oculus

meus neque miserebor. Tercia pars tui peste
morietur: et fame consumetur in medio tui:
et tercia pars tui gladio cadet in circuitu
tuo. Terciam vero partem tuam in omnem
uentum dispergam. et gladium euaginabo
post eos: et compleam furorem meum. et
requiescere faciam indignationem meam in
eis. et consolabor. et scient quia ego dominus lo
quutus sum in zelo meo. cum impleuero
indignationem meam in eis, et dabo te in
desertum. et in obprobrium gentibus que
in circuitu tuo sunt. in conspectu omnis
pretereuntis. Et eris obprobrium et blas
phemia. exemplum et stupor in gentibus
que in circuitu tuo sunt. cum fecero in te
iudicia in furore et in indignatione et in
increpationibus ire. ego dominus locutus sum.
quando misero sagittas famis pessimas in
eos. que erunt mortifere. et quas mittam ut
disperdam uos. et congregabo famem super uos.
et conteram in uobis baculum panis. et im
mittam in uos famem. et bestias pessimas
usque ad interitionem. et pestilentia et san
guis transibunt per uos. et gladium inducam
super te. ego dominus locutus sum. Et factus
est sermo domini ad me dicens. Fili hominis. po
ne faciem tuam ad montes israel. et prophe
tabis ad eos et dices. Montes israel. audite
uerbum domini. Hec dicit dominus deus montibus
et collibus. rupibus et uallibus. Ecce ego
inducam super uos gladium. et disperdam ex
celsa uestra. et demoliar aras uestras. et confrin
gentur simulachra uestra. et deiciam interfe
ctos uestros ante ydola uestra. et dabo cadauera
filiorum israel ante faciem simulachrorum ue
strorum. et dispergam ossa uestra circum aras
uestras. in omnibus habitationibus uestris. Ur
bes deserte erunt. et excelsa demolientur
et dissipabuntur. et interibunt are uestre et con
fringentur. et cessabunt ydola uestra. et con
terentur delubra uestra. et delebuntur opera
uestra. et cadent interfecti in medio uestri. et scietis
quia ego dominus. Et relinquam in uobis eos qui
fugerint gladium in gentibus cum disperse
ro uos in terris. et recordabuntur mei libe
rati uestri in gentibus ad quas captiui ducti
sunt. quia contriui cor eorum. fornicans
et recedens a me. et oculos eorum fornican
tes post ydola sua. Et displicebunt sibimet
super malis que fecerant in uniuersis abho
minationibus suis. et scient quoniam ego dominus non
frustra loquutus sum. ut facerem eis malum
hoc. Hec dicit dominus deus. Percute manum tuam
et allide pedem tuum. et dic heu ad omnes
habitationes malorum domus israel. quia
gladio. fame. et peste ruituri sunt. Qui lon
ge est peste morietur. qui autem prope gladio
corruet. et qui relictus fuerit et obsessus. fa
me morietur. et compleam indignationem
meam in eis. et scietis quia ego dominus. cum
fuerint interfecti uestri in medio ydolorum uestrorum.
in circuitu ararum uestrarum. in omni colle excel
so. et in cunctis summitatibus montium. et sub
tus omne lignum nemorosum. et subter uniuer
sam quercum frondosam. locum ubi accen
derunt thura redolentia uniuersis ydo
lis suis. Et extendam manum meam super eos.
et faciam terram desolatam et destitutam.
a deserto deblatam in omnibus habitationi
bus eorum. et scient quia ego dominus.
Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu
fili hominis. hec dicit dominus deus terre israel. Fi
nis uenit. finis uenit. super quatuor plagas
terre. Nunc finis super te. Et emittam furorem
meum in te. et iudicabo te iuxta uias tuas.
et ponam contra te omnes abhominatio
nes tuas. et non parcet oculus meus super
te et non miserebor. Sed uias tuas ponam
super te. et abhominationes tue erunt in
medio tui. et scietis quia ego dominus.

hec dicit dñs ds̄. Afflictio una. afflictio
ecce uenit: finis uenit. uenit finis: Cui
gilauit aduersum te: ecce uenit. uenit cō
tritio sup te qui habitas in terra: uenit tē
pus. prope ē dies occisionis. et n̄ glē monti
um. Nunc de ꝓpinquo effundam iram meā
sup te. et compleam furorē meum in te. et
iudicabo te iuxta uias tuas: et imponam
tibi omnia scelera tua. et non parcet ocl's
meus neq; miserebor. sed uias tuas imponā
tibi et abhominationes tuę in medio tui
erunt: et scietis quia ego sum dñs percutiens.
Ecce dies. ecce uenit. egressa ē contritio. floru
it uirga. germinauit sup̄bia: iniquitas
surrexit in uirga impietatis: Non ex eis et
non ex populo: neq; ex sonitu eorum. et n̄
erit requies in eis: Venit tempus: appro
pinquauit dies: Qui emit non letetur: et
qui uendit n̄ lugeat. quia ira sup omnem
populum eius. Quia qui uendit ad id qđ
uendidit non reuertetur: et adhuc in uiuen
tibus uita eorum. Visio enim ad omnem
multitudinē eius non regredietur: et uir
in iniquitate uitę suę non confortabitur:
Canite tuba. preparentur omnes: et non ē
qui uadat ad prelium. Ira enim mea. sup
uniuersum populum eius. Gladius foris:
pestis et fames intrinsecus. Qui in agro ē gla
dio morietur: et qui in ciuitate pestilentia. et
fame deuorabuntur: et saluabunt̄ qui fuge
rint ex eis. et erunt in montibus quasi colum
bę conuallium: omnes trepidi unusquisq;
in iniquitate sua. Omnes manus dissoluent̄.
et omnia genua fluent aquis. et accingent
se ciliciis. et operiet eos formido. et in omni fa
cie confusio. et in uniuersis capitibus eorum
caluitiū. Argentum eorum foris ꝓicietur:
et aurum eorum erit in sterquilinium. Ar
gentum eorum et aurum eorum: non uale
bit liberare eos in die furoris dñi. Animam
suam non saturabunt. et uentres eorum non
implebuntur: quia scandalum iniquitatis
eorum factum ē. et ornamenta monilium suoꝝ
in sup̄biam posuerunt: et imagines abho
minationum suarū et simulachrorum fece
runt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in
inmunditiam. et dabo illud in manus alie
norum ad diripiendū. et impiis terre in pre
dam et contaminabunt illud: et auertam
faciem meā ab eis. et uiolabunt archanum
meum: et introibunt in illud emissarii. et
contaminabunt illud. Fac conclusionem.
qm̄ terra plena ē iudicio sanguinum: et ci
uitas plena iniquitate. Et adducam pessi
mos de gentibus. et possidebunt domos
eorum: et quiescere faciam sup̄biā potenti
um. et possidebunt sanctuaria eorum. An
gustia superueniente requirent pacē. et non
erit. Conturbatio sup conturbationē ueniet.
et auditus sup auditum. et querent uisionē
de propheta et non erit. et lex peribit a sacerdote.
et consilium a senioribus. Rex lugebit. et pri
ceps induetur merore: et manus populi t'rę
conturbabuntur. Secđm uiam eoꝝ faciam
eis. et secđm iudicia eorum iudicabo eos. et
scient quia ego dñs. Et factum ē in an
no sexto. in sexto mense. in quinta mensis. ego
sedebam in domo mea. et senes iuda sedebant
coram me: et cecidit sup me ibi manus dñi
dei. Et uidi. et ecce similitudo quasi aspect'
ignis. ab aspectu lumborum eius et deorsū
ignis: et a lumbis eius et sursum quasi as
pectus splendoris. ut uisio electri. Et emissa
similitudo manus apprehendit me. in cincin
no capitis mei: et eleuauit me sp̄s int' t'ram
et celum. et adduxit in ih'rlm in uisione di.
iuxta ostium interius quod respiciebat ad
aquilonē. ubi erat statutum ydolum zeli.
ad ꝓuocandam emulationē. Et ecce ibi glā
dei isr̄l. secđm uisionē quam uiderā in campo.

et dixit ad me. Fili hominis: leua oculos tuos
ad uiam aquilonis. Et leuaui oculos meos
ad uiam aquilonis: et ecce ab aquilone porte
altaris ydolum zeli in ipso introitu, et dixit
ad me. fili hominis: putasne uides tu quid
isti faciant. abhominationes magnas quas
domus isrl facit hic: ut procul recedam a
sanctuario meo? Et adhuc conuersus: uide
bis abhominationes maiores. Et introduxit
me ad hostium atrii: et uidi et ecce foramen
unum in pariete. et dixit ad me. fili hominis:
fode parietem. Et cum perfodissem parietem: ap
paruit ostium unum. Et dixit ad me. Ingre
dere: et uide abhominationes pessimas quas
isti faciunt hic. Et ingressus uidi: et ecce
omnis similitudo reptilium et animalium
abhominatio. et uniuersa ydola domus isrl
depicta erant in pariete in circuitu per totum.
et septuaginta uiri de senioribus domus isrl.
et iechonias filius saphan. stabat in medio
eorum stantium ante picturas: et unusquisque
habebat thuribulum in manu sua. et uapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit ad me.
Certe uides fili hominis que seniores domus
isrl faciunt in tenebris: unusquisque in absco
dito cubilis sui. Dicunt enim. Non uidet
nos dns: dereliquit dns terram. Et dixit ad
me. Adhuc conuersus, uidebis abhomina
tiones maiores quas isti faciunt. Et intro
duxit me per ostium porte domus domini
quod respiciebat ad aquilonem: et ecce ibi
mulieres sedebant plangentes adonidem.
Et dixit ad me. Certe uidisti fili hominis.
Adhuc conuersus uidebis abhominationes
maiores his. Et introduxit me in atrium domus
dni interius. et ecce in ostio templi dni inter
uestibulum et altare. quasi uiginti quinque
uiri dorsa habentes contra templum domini.
et facies ad orientem. et adorabant ad ortum
solis. Et dixit ad me. Certe uidisti fili hominis.
Numquid leue est hoc domui iuda ut facerent
abhominationes istas quas fecerunt hic: quia
replentes terram iniquitate conuersi sunt ad
irritandum me? Et ecce applicant ramum
ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore:
non parcet oculus meus nec miserebor. Et cum
clamauerint ad aures meas uoce magna:
non exaudiam eos. Et clamauit in auribus
meis uoce magna dicens. Appropinqua
uerunt uisitationes urbis: et unusquisque
uas interfectionis habet in manu sua. Et ecce
sex uiri ueniebant de uia porte superioris que
respicit ad aquilonem: et uniuscuiusque uas
interitus in manu eius. Vir quoque unus
in medio eorum uestitus lineis. et atramenta
rium scriptoris ad renes eius, et ingressi
sunt et steterunt iuxta altare ereum. et gloria
dni isrl assumpta est de cherub. que erat
super eum ad limen domus, et uocauit uirum
qui indutus erat lineis. et atramentarium
scriptoris habebat in lumbis suis. et dixit
dominus ad eum. Transi per mediam ciuitatem
in medio ierlm. et signa thau super frontes
uirorum. gementium et dolentium super
cunctis abhominationibus que fiunt in me
dio eius. Et illis dixit audiente me. Tran
site per ciuitatem sequentes eum: et percutite.
Non parcat oculus uester: neque misereamini.
Senem. et adolescentulum. et uirginem. par
uulum et mulieres interficite: usque ad inter
nitionem. Omnem autem super quem uideritis thau
ne occidatis: et a sanctuario meo incipite.
Ceperunt ergo a uiris senioribus qui erant ante
faciem domus. Et dixit ad eos. Contamina
te domum. et implete atria interfectis:
et egredimini. Et egressi sunt: et percutie
bant eos qui erant in ciuitate. Et cede com
pleta. remansi ego. ruique super faciem meam et
clamans aio. Heu heu heu dne deus.
Ergone disperdes omnes reliquias israel.

effundens furorem tuum super iherusalem. Et
dixit ad me. Iniquitas domus israhel et iuda
magna est nimis valde. et repleta est terra
sanguinibus. et civitas repleta est aversione.
Dixerunt enim. Dereliquit dominus terram: et
dominus non videt. Igitur et meus non parcet
oculus neque miserebor. Viam eorum super caput
eorum reddam. Et ecce vir qui indutus erat line
is. qui habebat atramentarium in dorso suo:
respondit verbum dicens. Feci sicut precepisti
michi. Et vidi et ecce in firmamento quod
erat super caput cherubin quasi lapis saphirus:
et quasi species similitudinis solii apparuit
super ea. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis:
et ait. Ingredere in medio rotarum que sunt sub cheru
bin. et imple manum tuam prunis ignis que sunt inter che
rubin: et effunde super civitatem. Ingressusque est in con
spectu meo. Cherubin autem stabant a dextris domus cum
ingrederetur vir; Et nubes implevit atrium
interius. et elevata est gloria domini super cherubin ad
limen domus. et repleta est domus nube. et
atrium impletum est splendore glorie domini.
Et sonitus alarum cherubin audiebatur usque
ad atrium exterius: quasi vox dei omnipoten
tis loquentis. Cumque precepisset viro qui in
dutus erat lineis dicens: Sume ignem de me
dio rotarum que sunt inter cherubin. ingressus
ille stetit iuxta rotam. Et extendit cherub
manum de medio cherubin ad ignem qui erat
inter cherubin: et sumpsit et dedit in manus
eius qui indutus erat lineis. Qui accipiens:
ingressus est. Et apparuit in cherubin simi
litudo manus hominis. subtus pennas eorum.
Et vidi. et ecce quatuor rote iuxta cherubin:
rota una iuxta cherubin unum. et rota alia
iuxta cherubin unum. Species autem erat ro
tarum. quasi visio lapidis crisoliti. Et as
pectus earum similitudo una quatuor: et
quasi sit rota in medio rote. Cumque am
bularent: in quatuor partes gradiebantur.
Non revertebantur ambulantes: sed ad lo
cum ad quem ire declinabat que prima erat.
sequebantur et cetere nec convertebantur:
et omne corpus earum et colla et manus. et
penne et circuli. plena erant oculis in circu
itu quatuor rotarum. et rotas istas vocavit
volubiles audiente me. Quatuor autem fa
cies habebat unum: facies una facies cherub.
et facies secunda facies hominis. et in tertio
facies leonis: et in quarto facies aquile. Et
elevata sunt cherubin: ipsum est animal quod
videram iuxta fluvium chobar. Cumque ambu
larent cherubin ibant pariter et rote iuxta
ea. Et cum elevarent cherubin alas suas ut
exaltarentur a terra: non residebant rote.
sed et ipse iuxta erant. Stantibus illis sta
bant: et cum elevatis elevabantur. Spiritus e
nim vite erat in rotis. Et egressa est gloria do
mini a limine templi. et stetit super cherubin: et elevan
tia cherubin alas suas. exaltata sunt a terra
coram me. et illis egredientibus rote quoque
subsecute sunt. Et stetit in introitu porte
domus domini orientalis: et gloria dei israhel erat
super ea. Ipsum est animal quod vidi subter
deum israhel iuxta fluvium chobar: et intel
lexi quia cherubin essent. Quatuor per quatuor
vultus uni. et quatuor ale uni. et similitu
do manus hominis sub alis eorum. et simili
tudo vultuum eorum. ipsi vultus quos videram
iuxta fluvium chobar: et intuitus eorum.
et impetus singulorum ante faciem suam
ingredi. Et elevavit me spiritus et introduxit
me ad portam domus domini orientalem. que
respicit solis ortum. et ecce in introitu porte
viginti viri. et vidi in medio eorum iechoniam
filium azur: et feltiam filium banaie
principes populi. Dixitque ad me. Fili homi
nis: hii viri qui cogitant iniquitatem et
tractant consilium pessimum in urbe ista
dicentes. Nonne dudum edificate sunt domus?

Hec est lebes: nos autẽ carnes. Ideirco uati
cinare de eis: uaticinare fili hominis. Et ir
ruit in me sp̄c dn̄i. & dixit ad me. loquere.
hec dicit dn̄s. Sic locuti estis filii domus
isrl'. et cogitationes cordis uri̅ ego noui.
Plurimos occidistis in urbe hac: et imple
stis uias eius interfectis. p̄pterea hec dicit
dn̄s ds̄. Interfecti uri̅ quos posuistis in medio
eius hi sunt. Hę sunt carnes: et hec ē lebes.
Et educam uos de medio eius. Gladium me
tuistis. et gladium inducā sup uos. ait dn̄s
ds̄. & eiciam uos de medio eius. daboq; uos
in manus hostium. et faciam in uobis iudi
cia. Gladio cadetis. in finib' isrl' iudicabo uos.
et scietis quia ego dn̄s. Hec non erit uobis in
lebetem: et uos n̄ eritis in medio eius in carnes.
In finibus isrl' iudicabo uos. et scietis quia ego
dn̄s. quia in p̄ceptis meis non ambulastis.
et iudicia mea n̄ fecistis. sed iuxta iudicia
gentium que in circuitu uro̅ sunt estis ope
rati. Et factum est cum pphetarem: phelchias
filius banaię mortuus ē. & cecidi in faciem
meam clamans uoce magna. et dixi. Heu
heu. heu dn̄e ds̄. Consummationē tu facis
reliquiarum isrl'. Et factum ē uerbū
domini ad me dicens. Fili hominis: fr̄es
tui fr̄es tui. uiri propinqui tui. et omnis
domus isrl' uniuersi quibus dixerunt ha
bitatores ihrl'm longe recedite a dn̄o. nob
data est terra in possessionē. p̄pterea hec
dicit dn̄s ds̄. Quia longe feci eos in gentib'
et quia dispsi eos in terris. ero eis in sanctifi
catione modicam in terris ad quas uenerīt.
Propterea loquere. hec dicit dn̄s ds̄. Congre
gabo uos de populis et adunabo de terris
in quibus dispsi estis. daboq; uobis humū
isrl'. Et ingredientur illuc et auferent om̄s
offensiones cunctasq; abhominationes eius
de illa. et dabo eis cor unum. et sp̄m nouū
tribuam in uisceribz eorum. et auferam

cor lapideum de carne eorum. et dabo eis
cor carneum. ut in preceptis meis ambulent
et iudicia mea custodiant faciantq; ea. et
sint michi in populum. et ego sim eis in
deum. Quorum cor post offendicula et ab
hominationes suas ambulabat: horum
uiam in capite suo ponam dicit dn̄s ds̄.
Et eleuauerunt cherubin alas suas et rote
cum eis: et glā dn̄i isrl' erat sup ea. & as
cendit glā dn̄i de medio ciuitatis. stetitq;
sup montē qui ē ad orientē urbis: et sp̄c
leuauit me adduxitq; me in caldeā ad tr̄ns
migrationem in uisione sp̄c di̅. Et sublata ē
a me uisio quam uideram: et locutus
sum ad transmigrationē omnia uerba dn̄i.
que ostenderat michi. & factus ē sermo XI
dn̄i ad me dicens. Fili hominis. in medio
domus exasperantis tu habitas. qui oculos
habent ad uidendū et non uident. et aures
ad audiendum et n̄ audiunt: quia dom'
exasperans ē. Tu ergo fili hominis fac tibi
uasa transmigrationis. et transmigrabis p
diem coram eis: transmigrabis autē de lo
co tuo ad locum alterum in conspectu eorū:
si forte aspiciant quia domus exasperans ē.
Et efferes foras uasa tua. quasi uasa trans
migrantis p diem in conspectu eorum. tu
autē egredieris uespere coram eis. sicut egr
ditur migrans. Ante oclōs eorum pfode
tibi parietem: et egrediens p eam in con
spectu eorū. In humeris portaberis. in ca
ligine efferēris. faciē tuam uelabis et n̄
uidebis terram. quia portentum dedi te
domui isrl'. Feci g̊ sicut preceperat michi.
Vasa mea ptuli quasi uasa transmigran
tis p diem. et uespere pfodi michi parie
tem manu. in caligine egressus sum. et
in humeris portatus in conspectu eorū.
Et factus ē sermo dn̄i ad me mane di
cens. Fili hominis: numquid n̄ dixerunt

ad te domus isrl. domus exasperans. quid
tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dns deus.
Sup ducem onus istud qui e in ierlm. et
sup omne domum isrl. que e in medio eoru
hic. Ego portentum urm. quomodo feci: sic
fiet illis. In transmigratione et in captiui
tatem ibunt. et dux qui e in medio eorum
in humeris portabitur. in caligine egredietr.
Parietem pfodient ut educant eum. facies
eius opietur. ut n uideat oculis terram. Et
extendam rete meum sup illum. et capietr
in sagena mea. et adducam eum in babylone
in terram chaldeoru. et ipsam n uidebit.
ibiq; morietur. et oms qui circa eu sunt. Pre
sidia eius et agmina eius dispgam in om
ne uentum. et gladium euaginabo post eos.
et scient quia ego dns quando dispsero illos
in gentibus. et disseminauero eos in terris.
Et relinquam ex eis uiros paucos a gladio.
et fame. et pestilentia. ut narrent omnia
scelera eorum in gentibus ad quas ingredi
entur. et scient quia ego dns. Et factus
e sermo dni ad me dicens. Fili hominis. pa
nem tuum in conturbatione comede. sed et
aquam tua in festinatione et merore bibe.
et dices ad populum terre. Hec dicit dns ds.
ad eos qui habitant ierlm in terra israel.
Panem suum in sollicitudine comedent. et
aqua suam in desolatione bibent. ut deso
letur terra a multitudine sua. ppter iniq
tatem omniu qui habitant in ea. et ciuita
tes que nunc habitantur desolate erunt.
terraq; deserta. et scietis quia ego dns.
Et factus e sermo dni ad me dicens. Fili
hominis. quod est puerbiu istud uobis in
terra isrl dicentium. in longum differentur
dies. et pibit omnis uisio? Ideo dic ad
eos. Hec dicit dns ds. Quiescere faciam p
uerbium istud. neq; uulgo dicetur ultra
in isrl. Et loquere ad eos. quod appropin
quauerunt dies. et sermo omnis uisionis.
Non enim erit ultra omnis uisio cassa. neq;
diuinatio ambigua in medio filiorum isrl. quia
ego dns loquar quodcumq; locutus fue
ro uerbu et fiet. Non plongabitur amplius.
sed in diebus uris domus exasperans. loquar
uerbum et faciam illud. dicit dns ds. Et
factus e sermo dni ad me dicens. Fili hom
inis. ecce domus isrl dicentiu. Visio qua
hic uidet. in dies multos. et in tempora
longa iste pphetat. Propterea dic ad eos.
Hec dicit dns deus. Non plongabitur ultra
omnis sermo meus. uerbum quod locutus
fuero complebitur. dicit dns ds. Et factus
e sermo dni ad me dicens. Fili hominis.
uaticinare ad pphetas isrl qui pphetant.
et dices pphantibus de corde suo. Audite
uerbum dni. Hec dicit dns ds. Ve pphetis
insipientib; qui sequuntur spm suum.
et nichil uident. Quasi uulpes in desertis.
pphete tui isrl erant. Non ascendistis ex
aduerso neq; opposuistis murum p domo
isrl. ut staretis in prelio in die domini.
Vident uana et diuinant mendacium.
dicentes. ait dns. cum dns non miserit
eos. et pseuerauerunt confirmare sermo
nem. Numquid n uisione cassam uidistis.
et diuinatione mendace locuti estis.
et dicitis ait dns. cum ego non sim locu
tus. Propterea hec dicit dns ds. Quia
locuti estis uana. et uidistis mendacium.
ideo ecce ego ad uos ait dns ds. et erit
manus mea sup pphetas qui uident uana
et diuinant mendaciu. In concilio populi
mei non erunt. et in scriptura domus isrl
n scribentur. nec in terra isrl ingredientur.
et scietis quia ego dns ds. Eo quod decepe
runt pplm meu dicentes. pax et non e
pax. et ipse edificabat parietem. ipsi autem
liniebant eum luto absq; paleis. dic ad eos.

qui liniunt absque temperatura quod casu
rus sit. Erit enim ymber inundans. et da
bo lapides pregrandes desuper ruentes. et
ventum procelle dissipantem. Siquidem ecce
cecidit paries. Numquid non dicetur vobis:
ubi est litura quam linistis? Propterea hec
dicit dominus deus: Et erumpere faciam spiritum
tempestatum in indignatione mea. et
ymber inundans in furore meo erit. et lapi
des grandes in ira in consummationem.
et destruam parietem quem linistis absque
temperamento. et adequabo eum terre.
et revelabitur fundamentum eius et cadet.
et consummetur in medio eius. et scietis quia
ego sum dominus. Et complebo indignationem
meam in pariete. et in his qui liniunt eum
absque temperamento. dicamque vobis. Non
est paries. et non sunt qui liniunt eum prophete
israel qui prophetant ad ierusalem. et vident
ei visionem pacis. et non est pax. ait dominus deus.
Et tu fili hominis. pone faciem tuam contra
filias populi tui que prophetant de corde
suo. et vaticinare super eas et dic. Hec dicit
dominus deus. Ve qui consuunt pulvillos sub
omni cubito manus. et faciunt cervicali
a sub capite universe etatis ad capien
das animas. Cum caperent animas po
puli mei vivificabant animas eorum.
et violabant me ad populum meum propter
pugillum ordei. et fragmen panis. ut
interficerent animas que non moriuntur.
et vivificarent animas que non vivunt.
mentientes populo meo credenti menda
ciis. Propter hoc hec dicit dominus deus. Ecce
ego ad pulvillos vestros quibus vos capitis ani
mas volantes. et disrumpam eos de bra
chiis vestris. et dimittam animas quas
vos capitis. animas ad volandum. et
disrumpam cervicalia vestra. et liberabo
populum meum de manu vestra. neque erunt

ultra in manibus vestris ad predandum.
et scietis quia ego dominus. pro eo quod merere
fecistis cor iusti mendaciter. quem ego non
contristavi. et confortastis manus impii.
ut non reverteretur a via sua mala et vi
veret. propterea vana non videbitis. et divi
nationes non divinabitis amplius. et
eruam populum meum de manu vestra. et
scietis quia ego dominus. Et venerunt ad me
viri seniorum israel. et sederunt coram me. XIIII
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili
hominis. viri isti posuerunt inmundi
tias suas in cordibus suis. et scandalum
iniquitatis sue statuerunt contra faciem
suam. Numquid interrogatus responde
bo eis? Propter hoc loquere eis. et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Homo homo de
domo israel qui posuerit inmunditias suas
in corde suo. et scandalum iniquitatis sue
statuerit contra faciem suam. et venerit ad
prophetam interrogans per eum me. ego dominus
respondebo ei in multitudine inmunditi
arum suarum. ut capiatur domus israel in
corde suo. quo recesserunt a me in cunctis
ydolis suis. Propterea dic ad domum israel.
Hec dicit dominus deus. Convertimini et recedite
ab ydolis vestris. et ab universis contaminati
onibus vestris avertite facies vestras. quia ho
mo homo de domo israel et de proselitis qui
cumque advena fuerit in israel. si alienatus
fuerit a me. et posuerit ydola sua in corde
suo. et scandalum iniquitatis sue statuerit
contra faciem suam. et venerit ad prophetam
ut interroget per eum me. ego dominus respon
debo ei per me. et ponam faciem meam super
hominem illum. et faciam illum in exemplum
et in proverbium. et disperdam eum de medio
populi mei. et scietis quia ego dominus. Et pro
pheta cum erraverit et locutus fuerit
verbum. ego dominus decepi prophetam illum

et extendam manum meã sup eum. et
delebo eum de medio populi mei isrl'. et
portabit iniquitatẽ suam. Iuxta iniquita
tem interrogantis. sic iniquitas pphẽ erit.
ut non erret ultra domus isrl' a me. neq;
polluatur in uniuersis p̄uaricationibus
suis. sed sit michi in populum et ego sim
illi in deum. ait dñs exercituum. Et
factus ẽ sermo domini ad me dicens. Fili
hominis. terra cum peccauerit michi ut
preuaricetur preuaricans. extendam
manum meam sup eam. et conteram uir
gã panis eius. et inmittam in eam famẽ
et interficiam de ea hominẽ et iumentũ.
Et si fuerint tres uiri isti in medio eius.
noe. daniel. et iob. ipsi iustitia sua libe
rabunt animas suas. ait dñs exercitu
um. Quod si et bestias pessimas induxe
ro sup terram ut uastem eam. et si fuerit
inuia. eo quod non sit pertransiens ppter
bestias. tres uiri isti qui fuerint in ea. uiuo
ego dicit dñs ds. quia nec filios nec filias
liberabunt. sed ipsi soli liberabuntur. terra
autẽ desolabitur. Vel si gladium induxe
ro sup illam terram. et dixero gladio trãn
si p terram. et interfecero de ea hominẽ
et iumentum. et tres uiri isti fuerint in medi
o eius. uiuo ego dicit dñs ds. ñ liberabunt
filios neq; filias. sed ipsi soli liberabuntur.
Si autẽ et pestilentiam inmisero sup terrã
illam. et effudero indignationẽ meã sup
eam in sanguine. ut auferam ex ea homi
nem et iumentum. et noe. et daniel. et
iob fuerint in medio eius. uiuo ego dic
dñs ds. quia non liberabunt filiũ et filiã.
sed ipsi iustitia sua liberabunt animas
suas. qm hec dicit dñs ds. Quod si et q̄
tuor iuditia mea pessima. gladium et fa
mem. et bestias malas. et pestilentiam
misero in ihrlm ut interficiam de ea ho
minem et pecus. tamen relinquetur in ea
saluatio educentium filios et filias. Ecce
ipsi egredientur ad uos. et uidebitis uiam
eorum. et adinuentiones eorum. et conso
labimini sup malo quod induxi in ihrlm.
in omnibus que importaui sup eam. et
consolabuntur sup uos cum uideritis
uiam eorum et adinuentiones eorũ. et cog
noscetis qđ ñ frustra fecerĩ omnia que feci in
ea. ait dñs ds. Et factus est sermo dñi
ad me dicens. fili hominis. quid fiet ligno
uitis ex omnibus lignis nemorũ que sũt
inter ligna siluarum. Numquid tolletur
de ea lignum ut fiat opus. aut fabricabi
tur de ea paxillus. ut dependeat in eo
quodcumq; uas. Ecce igni datum ẽ in
escam. utramq; partẽ eius consumpsit ig
nis. et medietas eius redacta ẽ in fauillã.
Numqđ utile erit ad opus. Etiam cum
esset integrũ non erat aptum ad opus.
quanto magis cum ignis illud deuorauerit.
et combusserit nichil ex eo fiet opis. Prop
terea hec dicit domin' ds. Quomodo lignũ
uitis inter ligna siluarũ quod dedi igni
ad deuorandum. sic tradam habitatores
ihrlm. et ponam faciem meam in eis.
De igne egredientur et ignis consumet eos.
et scietis quia ego dñs. cum posuero faciẽ
meã in eis. et dedero terram inuiã et de
solatam. eo quod p̄uaricatores extiterint
dicit dñs ds. Et factus ẽ sermo dñi ad
me dicens. fili hominis. notas fac ihe
rusalem abhominationes suas et dices.
Hec dicit dñs ds. Ihrlm. radix tua et
generatio tua de terra chananea. Pater
tuus amorreus. et mat̄ tua cethea. et
quando nata es in die ortus tui ñ est pre
cisus umbilicus tuus. et in aqua ñ es
lota in salutẽ. nec sale salita. nec inuo
luta pannis. Nec pepercit sup te oculus

meus. ut facerem tibi unum de his mise
rationis tue: sed proiecta es super faciem terre in
abiectione anime tue in die qua nata es.
Transiens autem per te uidi te conculcari in
sanguine tuo. et dixi tibi cum esses in san
guine tuo uiue. Dixi inquam tibi in san
guine tuo uiue. Multiplicatam quasi ger
men agri dedi te. et multiplicata es et gran
dis effecta: et ingressa es et peruenisti ad mun
dum muliebrem. Vbera tua intumuerunt
et pilus tuus germinauit: et eras nuda
et confusione plena. Et transiui per te et uidi
te: et ecce tempus tuum tempus amanti
um. Et expandi amictum meum super te et
operui ignominiam tuam: et iuraui tibi et
ingressus sum pactum tecum ait dominus
deus. Et facta es michi. et laui te aqua
et emundaui sanguinem tuum ex te. et unxi
te oleo et uestiui te discoloribus. et calcia
ui te iacincto. et cinxi te bisso. et indui
te subtilibus. et ornaui te ornamento.
et dedi armillas in manibus tuis. et tor
quem circa collum tuum. et dedi inau
rem super os tuum. et circulos auribus tu
is. et coronam decoris in capite tuo: et or
nata es auro et argento. et uestita es bis
so et polimito. et multis coloribus. Si
milam et mel et oleum comedisti. et de
cora facta es uehementer nimis. et profecisti
in regnum. et egressum est nomen tuum
in gentes propter speciem tuam. quia perfe
cta eras in decore meo quem posueram super
te dicit dominus deus: et habens fiduciam in
pulchritudine tua. fornicata es in nomine
tuo. et exposuisti fornicationem tuam omni
transeunti ut eius fieres. Et sumens
de uestimentis meis. fecisti tibi excelsa
hinc inde consuta. et fornicata es super eis.
sicut non est factum. neque futurum est. et
tulisti uasa decoris tui de auro meo.

et de argento meo que dedi tibi. et feci
sti tibi imagines masculinas et fornicata
es in eis. et sumpsisti uestimenta tua mul
ticoloria et uestita es in eis. et oleum me
um. et thimiama meum posuisti coram
eis. et panem meum quem dedi tibi simi
lam. et oleum et mel quibus enutriui te.
posuisti in conspectu eorum in odorem suaui
tatis. Et factum est ait dominus deus: et tulisti
filios tuos et filias tuas quas generasti
michi. et immolasti eis ad deuorandum.
Numquid parua est fornicatio tua? Immo
lasti filios meos. et dedisti illos consecrans
eis. Et post omnes abhominationes tuas
et fornicationes non es recordata dierum
adolescentie tue. quando eras nuda et
confusione plena. conculcata in sanguine
tuo. Et accidit post omnem maliciam tuam.
ue ue tibi ait dominus deus. et edificasti tibi
lupanar: et fecisti tibi prostibulum in cun
ctis plateis. Ad omne caput uie edifica
sti signum prostitutionis tue. et abho
minabilem fecisti decorem tuum. et di
uisisti pedes tuos omni transeunti. et
multiplicasti fornicationes tuas et for
nicata es cum filiis egipti uicinis tuis
magnarum carnium: et multiplicasti
fornicationem tuam ad irritandum me.
Ecce ego extendam manum meam super te
et auferam iustificationem tuam: et dabo
te in animam odientium te filiarum pale
stinarum. que erubescunt in uia tua sce
lerata. Et fornicata es in filiis assyriorum.
eo quod necdum fueris expleta. Et post
quam fornicata es. nec sic es sedata. et
multiplicasti fornicationem tuam in terra
chanaan cum chaldeis. et nec sic saciata es.
In quo mundabo cor tuum ait dominus deus.
cum facias omnia hec opera mulieris me
retricis et procacis. quia fabricasti lupanar

tuum in capite omnis uie. et excelsum tu
um fecisti in omni platea. nec facta es
quasi meretrix fastidiosa augens preciū.
sed quasi mulier adultera. que sup uirū
suum inducit alienos. Omnibus meretri
cibus dantur mercedes. tu autē dedisti
mercedes cunctis amatoribus tuis. et
donabas eis ut intrarent ad te undiq; ad
fornicandum tecum. factumq; ē in te cō
tra consuetudinē mulierum in fornicatio
nibus tuis. et post te n̄ erit fornicatio.
In eo enim quod dedisti mercedes. et mer
cedes non accepisti. factum ē in te cont̄
rium. Propterea meretrix. audi uerbum
dn̄i. Hec dicit dn̄s ds̄. Quia effusum ē
ēs tuum. et reuelata ē ignominia tua in
fornicationib; tuis sup amatores tuos.
et sup ydola abhominationum tuarū
in sanguine filiorum tuorum quos dedisti
eis. ecce ego congregabo om̄s amatores
tuos quibus commixta es. et omnes quos
dilexisti cum uniuersis quos oderas. et
congregabo eos sup te undiq;. et nudabo
ignominiā tuam coram eis. et uidebūt
omnē turpitudinē tuam. et iudicabo
te iudiciis adulterarum. et effundentī
um sanguinē. et dabo te in sanguinē
furoris et zeli. et dabo te in manꝰ eorū.
et destruam lupanar tuum. et demo
lietur pstibulum tuum. et denudabunt
te uestimentis tuis. et auferent uasa de
coris tui. et derelinquent te nudam ple
namq; ignominia. Et adducent sup
te multitudinē. et lapidabunt te lapi
dibus. et trucidabunt te gladiis suis.
et comburent domꝰ tuas igni. et faci
ent in te iudicia in oculis mulierū plu
rimarum. et desines fornicari. et merce
des ultra non dabis. et requiescet indig
natio mea in te. et auferet zelus meus
a te. et requiescam nec irascar amplius. eo
quod non fueris recordata dierum adoles
centie tue. et puocasti me in omnib; his.
Quapropt̄ et ego uias tuas in capite tu
o dedi. ait dn̄s ds̄. et non feci iuxta scele
ra tua in omnib; abhominationib; tuis.
Ecce omnis qui dicit uulgo puerbium
in te assumet illud dicens. Sicut mater:
ita et filia eius. Filia matris tue es tu.
que piecit uirū suū et filios suos. et so
ror sororū tuarum tu. que piecerunt ui
ros suos. et filios suos. Mater ur̄a cethea.
et pater ur̄ amorreus. et soror tua maior
samaria. ipsa et filie eius que habitant
ad sinistram tuam. Soror autē tua minor
te que habitat a dextris tuis. sodoma
et filie eius. Sed nec in uiis earum am
bulasti. neq; scdm̄ scelera earum fecisti.
paxillū minus. pene sceleratiorē te feci
sti illis in omnib; uiis tuis. Viuo ego
dicit dn̄s ds̄. quia n̄ fecit sodoma soror
tua ipsa et filie eius. sicut fecisti tu et fi
lie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome
sororis tue. supbia. saturitas panis. et
habundantia et ocium ipsius et filiarū
eius. et manum egeno et paupi non por
rigebant. Et eleuate sunt et fecerunt ab
hominationes coram me. et abstuli eas
sicut uidisti. Et samaria dimidium pecca
torum tuorum n̄ peccauit. Sed uicisti eas
sceleribus tuis. et iustificasti sorores tuas.
in omnibus abhominationib; tuis quas
operata es. Ergo et tu porta confusionē
tuam. que uicisti sorores tuas peccatis
tuis. sceleratius agens ab eis. Iustificate st̄
enim a te. Ergo et tu confundere et porta
ignominiā tuam. que iustificasti sorores
tuas. Et conuertam restituens eas. conuer
sione sodomorū cum filiab; suis. et con
uersione samarie et filiarū eius. Et con

uertam reuersionē tuam in medio earum.
ut portes ignominiā tuā. et confundaris
in omnib; que fecisti. consolans eas. Et so
ror tua sodoma et filie eius reuertentur
ad antiquitatē suam. et samaria et filie
eius reuertent̄ ad antiquitatē suā. et tu
et filie tue reuertemini ad antiquitatem
uestrā. Non fuit autē sodoma soror tua
audita in ore tuo in die sup̄bie tue anteq̄
reuelaret̄ malicia tua. sicut hoc tempore.
in obp̄brium filiarum syrie. et cunctarū
in circuitu tuo filiarum palestinarū que
ambiunt te p̄ girum. Scelus tuum et
ignominiam tuam tu portasti. ait dn̄s ds̄.
quia hec dicit dn̄s ds̄. Et faciam t̄ sicut
despexisti iuramentū tuū. ut irritum face
res pactum. et recordabor ego pacti mei
tecum in dieb' adolescentie tue. et suscita
bo tibi pactū sempiternū. et recordaberis
uiarum tuarū et confunderis. cum rece
peris sorores tuas. et maiores cum mino
ribus tuis. et dabo eas t̄ in filias. sed nō
ex pacto tuo. et suscitabo ego pactū meū
tecū. et scies quia ego dn̄s. ut recorde
ris et confundaris. et non sit tibi ultra a
perire os pre confusione tua. cum placat'
fuero t̄ in omnibus que fecisti. ait dn̄s ds̄.
Et factum ē uerbum dn̄i ad me dicens.
fili hominis. propone enigma et narra
parabolam ad domū isrl̄ et dices. Hec
dicit dn̄s ds̄. Aquila grandis magnarum
alarum longo membrorum ductu. plena
plumis et uarietate. uenit ad libanum
et tulit medullam cedri. summitatem
frondium eius auulsit. et transportauit
eam in terrā chanaan. in urbe negocia
torum posuit illā. et tulit de semine
terre et posuit illud in terra p̄ semine.
ut firmaret radicē sup̄ aquas multas.
in sup̄ficie posuit illud. Cūq; germinas
set creuit in uineam latiorē. humili statura
respicientibus ramis eius ad eam. et radices
eius sub illa erant. Facta ē ḡ uinea et fru
ctificauit in palmites. et emisit p̄pagines.
Et facta ē aquila altera grandis. alis mag
nis multisq; plumis. Et ecce uinea ista.
quasi mittens radices suas ad eam. pal
mites suos extendit ad illam. ut irrigaret
eam. de areolis germinis sui. In terra bo
na sup̄ aquas multas plantata ē ut faci
at frondes et portet fructum. ut sit in
uineam grandem. Dic. Hec dicit dn̄s ds̄.
Ergone prosp̄abitur? Nonne radices eius
euellet et fructus eius distringet. et sic
cabit omnes palmites germinis eius et
arescet. Et non in brachio grandi neq; in
populo multo. ut euelleret eam radicitus.
Ecce plantata est. Ergone p̄sperabitur?
Nonne cum tetigerit eam uentus urens
siccabitur. et in areis germinis sui are
scet. Et factum ē uerbum dn̄i ad
me dicens. Dic ad domum exasperantem.
Nescitis quid ista significent? Dic. Ecce
uenit rex babylonis ihrl̄m. et assumet
regem et principes eius. et adducet eos ad
semetipsum in babylonē. et tollet de se
mine regni. ferietq; cum eo fedus. et acci
piet ab eo iusiurandum. Sed et fortes ter
re tollet. ut sit regnum humile et non
eleuetur. sed custodiat pactum eius et
seruet illud. Qui recedens ab eo misit nū
cios ad egyptum. ut daret sibi equos. et
populum multū. Nūqd p̄sp̄abit̄ uel conseque
tur salutē qui fecit hec? Et qui dissoluit
pactum. numquid effugiet? Viuo ego
dicit dn̄s ds̄. qm̄ in loco regis qui consti
tuit eum regē. cui' fecit irritū iuramētū.
et soluit pactum qd̄ habebat cum eo.
in medio babylonis morietur. et non in
exercitu grandi. neq; in populo multo.

faciet pharao contra eum bellum in iactu
aggeris. et in extructione uallorum. ut inter
ficiat animas multas. Spreuerat enim iu
ramentum. ut solueret fedus. et ecce dedit
manum suam. et cum omnia hec fecerit:
non effugiet. Propterea hec dicit dominus deus.
Viuo ego quoniam iuramentum quod spreuit
et fedus quod preuaricatus est. ponam in ca
put eius. et expandam super eum rete
meum. et comprehendetur sagena mea.
et adducam eum in babylonem. et iudica
bo eum ibi. In preuaricatione qua despexit
me. et omnes profugi eius cum uniuerso
agmine gladio cadent. residui autem
in omnem uentum dispergentur. et scietis
quia ego dominus locutus sum. Hec dicit do
minus deus. Et sumam ego de medulla
cedri sublimis. et ponam de uertice ra
morum eius. tenerum distringam. et plan
tabo super montem excelsum et eminentem.
In monte sublimi israel plantabo illam. et
erumpet in germen et faciet fructum. et
erit in cedrum magnam. et habitabunt
sub ea omnes uolucres. Vniuersum uo
latile sub umbra frondium eius nidifica
bit. et scient omnia ligna regionis quia
ego dominus humiliaui lignum sublime. et
exaltaui lignum humile. et exsiccaui lig
num uiride. et frondere feci lignum ari
dum. Ego dominus locutus sum et feci. Et
factus est sermo domini ad me dicens. Quid est
quod inter uos parabolam uertitis in prouerbium istud.
in terra israel dicentes. patres comede
runt uuam acerbam. et dentes filiorum
obstupescunt. Viuo ego dicit dominus
deus: si erit uobis ultra parabola hec in pro
uerbium in israel. Ecce omnes anime mee
sunt. Vt anima patris: ita et anima
filii mea est. Anima que peccauerit: ipsa
morietur. Et uir si fuerit iustus. et fe
cerit iudicium et iustitiam. in montibus
non comederit. et oculos suos non leuaue
rit ad ydola domus israel. et uxorem proxi
mi sui non uiolauerit. et ad mulierem men
struatam non accesserit. et hominem non
contristauerit. pignus debitori reddide
rit. per uim nil rapuerit. panem suum esu
rienti dederit. et nudum operuerit uestimen
to. ad usuram non commodauerit. et am
plius non acceperit. ab iniquitate auerte
rit manum suam. iudicium uerum fecerit
inter uirum et uirum. in preceptis meis am
bulauerit. et iudicia mea custodierit. ut
faciat ueritatem: hic iustus est. Vita uiuet
ait dominus omnipotens. Quod si genuerit filium la
tronem effundentem sanguinem. et fecerit
unum de istis. et hec quidem omnia non
facientem. sed in montibus comedentem et uxo
rem proximi sui polluentem. egenum et
pauperem contristantem. rapinas rapientem.
pignus non reddentem. et ad ydola leuantem
oculos suos. abhominationem facientem.
ad usuras dantem. et amplius accipientem.
numquid uiuet? Non uiuet. Cum uniuersa
detestanda hec fecerit: morte morietur. San
guis eius in ipso erit. Quod si genuerit
filium qui uidens omnia peccata patris
sui que fecit. timuerit. et non fecerit ei simi
le. super montem non comederit. et oculos
suos non leuauerit ad ydola domus israel. et
uxorem proximi sui non uiolauerit. et uirum
non contristauerit. pignus non retinuerit. et
rapinam non rapuerit. panem suum esurienti
dederit. et nudum operuerit uestimento. a
pauperis iniuria auerterit manum suam. usu
ram et superabundantiam non acceperit.
iudicia mea fecerit. in preceptis meis am
bulauerit. hic non morietur in iniquita
te patris sui. sed uita uiuet. Pater eius
quia calumniatus est. et uim fecit fratri. et

malū operatus est in medio populi sui: ecce
mortuus ē in iniquitate sua. Et dicitis. Qua-
re nō portabit filius iniquitatē patris? Vi-
delicet quia filius iudiciū et iustitiā opatus
est. omnia precepta mea custodiuit et fecit
illa: uita uiuet. Anima que peccauerit:
ipsa morietur. Filius non portabit iniquita-
tem patris: et pater non portabit iniquita-
tē filii. Iustitia iusti sup eum erit. et impie-
tas impii erit sup eum. Si autē impius ege-
rit penitentiā ab omnibus peccatis suis
que operatus ē. et custodierit uniusa pcep-
ta mea et fecerit iudicium et iustitiam:
uita uiuet et nō morietur. Omniū iniqui-
tatum eius quas opatus ē non recordabor.
In iustitia sua quā opatus ē uiuet. Num-
quid uoluntatis meę ē mors impii dicit
dñs ds: et non ut conuertatur a uiis suis
et uiuat? Si autē auerterit se iustus a iu-
stitia sua et fecerit iniquitatē secdm oms
abhominationes quas operari solet impius:
numquid uiuet? Omnes iustitię eius quas
fecerat. nō recordabunt. In puaricatione
qua preuaricatus ē. et in peccato suo quod
peccauit: in ipsis morietur. Et dixistis. Non
est equa uia domini. Audite domus isrł.
Numquid uia mea non est equa: et non
magis uię urę praue sunt? Cum enim
auerterit se iustus a iustitia sua. et fecerit
iniquitatem: morietur in eis. In iusti-
cia sua quā opatus ē. morietur. Et cum
auerterit se impius ab impietate sua quā
operatus ē et fecerit iudiciū et iustitiam:
ipse animā suā uiuificabit. Considerans
enim et auertens se ab omnibus iniquitatibus
suis quas opatus ē: uita uiuet et non
morietur. Et dicunt filii isrł. Non ē equa
uia dñi. Numquid uię meę non sunt
equę domus isrł: et non magis uię urę
praue? Idcirco unumquemq; iuxta uias

suas iudicabo domus isrł: ait dñs deus.
Conuertimini et agite penitentiā ab om-
nibus iniquitatibus uris: et nō erit uobis
in ruinam iniquitas. Proicite a uobis
omnes preuaricationes uras in quibus
preuaricati estis: et facite uobis cor no-
uum et spm nouum. Et quare moriemini
domus isrł? Quia nolo mortē morientis di-
cit dñs ds. reuertimini et uiuite. Et tu fili hominis. XIX
assume planctum sup principes isrł. et
dices. Quare mater tua leena int leones
cubauit? In medio leunculorū enutriuit
catulos suos: et eduxit unum de leuncu-
lis suis. Leo factus ē: et didicit capere
predam. hominemq; comedere. Et audie-
runt de eo gentes. et nō absq; uulneribus
suis ceperunt eum: et adduxerunt eū in
catenis in terram egypti. Que cum uidisset
qm infirmata est. et piit expectatio eius:
tulit unum de leunculis suis. leonē con-
stituit eum. Qui incedebat int leones:
et factus ē leo. Et didicit pdam capere. et ho-
mines deuorare. Didicit uiduas facere.
et ciuitates earum in desertum adducere.
Et desolata ē terra et plenitudo eius. a
uoce rugitus illius. Et conuenerunt ad-
uersus eum gentes undiq; de prouinciis:
et expanderunt sup eum rete suum. In
uulneribus earum captus ē: et miserunt
eum in caueā. In catenis adduxerunt eū
ad regem babylonis: miseruntq; eum
in carcerē. ne audiretur uox eius ultra
sup montes isrł. Mater tua quasi uinea
in sanguine tuo sup aquā plantata. fru-
ctus eius et frondes eius creuerūt ex aquis
multis: et facte sunt ei uirge solide in
sceptra dominantium. et exaltata ē sta-
tura eius int frondes. Et uidit altitudi-
nē suā in multitudine palmitū suorū.
et euulsa ē in irā in terramq; proiecta

et uentus urens siccauit fructū eius. Mar
cuerunt & arefacte sunt uirge roboris
eius: ignis comedit eam. Et nunc trans
plantata ē in desertum. in terra inuia
et sitienti. Et egressus ē ignis de uirga
ramorū eius qui fructum eius comedit:
et non fuit in ea uirga fortis. sceptrum
dominantiū. Planctus ē: et erit in plan
ctum. Et factum ē in anno septimo
in quinto. in decima mensis. uenerunt
uiri de senioribus isrl̄ ut interrogarent
dnm̄: et sederunt coram me. Et factus
ē sermo dni ad me dicens: Fili hominis:
loquere senioribus isrl̄. et dices ad eos: Hec
dicit dn̄s ds̄. Num ad interrogandum
me uos uenistis? Viuo ego quia non
respondebo uobis. ait dn̄s ds̄. Si iudi
cas eos. si iudicas fili hominis. abhomi
nationes patrū eorum ostende eis: et di
ces ad eos. Hec dicit dn̄s ds̄. In die qua
elegi isrl̄. et leuaui manū meā p stirpe
domus iacob. et apparui eis in tra egip
ti. et leuaui manū meā p eis dicens. ego
dn̄s ds̄ ur̄. in die illa leuaui manū meam
p eis: ut educerē eos de terra egipti. in ter
ram quā puideram eis fluentem lacte &
melle. que ē egregia int̄ omnes terras. Et
dixi ad eos. Unusquisq; offensiones oculo
rum suorum abiciat. et in ydolis egipti
nolite pollui. Ego dn̄s ds̄ ur̄. Et irritaue
runt me: noluerunt q; audire me. Unus
quisq; abhominationes oclorum suorū
n̄ piecit: nec ydola egipti reliquerunt.
Et dixi ut effunderē indignationē meā
sup eos et implerē irā meā in eis in medio
terre egipti: et feci ppter nomen meum.
ut n̄ uiolaret̄ corā gentibus in quarum
medio erant: et inter quas apparui eis.
ut educerē eos de terra egipti. Eieci ergo
eos de terra egipti et adduxi in desertū.

et dedi eis precepta mea. et iudicia mea
ostendi eis que faciat homo et uiuat in eis:
insup et sabbata mea dedi eis. ut esset sig
num int̄ me et eos. et scirent quia ego
dn̄s sanctificans eos. Et irritauerunt me
domus isrl̄ in deserto: in pceptis meis n̄
ambulauerunt: et iudicia mea piecerunt
que faciens homo uiuet in eis: et sabba
ta mea uiolauerunt uehementer. Dixi
ḡo ut effunderē furorē meū sup eos in de
serto et consumerē eos: et feci ppter no
men meum ne uiolaretur coram gentib;
de quibus eieci eos in conspectu earū.
Ego igit̄ leuaui manū meā sup eos in de
serto. ne inducerē eos in terram quā dedi
eis fluentē lacte et melle. pcipuam terra
rum omniū. quia iudicia mea piecerunt.
et in pceptis meis n̄ ambulauerunt. et
sabbata mea uiolauerunt. Post ydola enī
cor eorum gradiebatur. et pepcit oculus
meus sup eos. ut n̄ interficerē eos: nec cō
sumpsi eos in deserto. Dixi autē ad filios
eorum in solitudine. In preceptis patrum
urorum nolite incedere. nec iudicia eoꝝ
custodiatis. nec in ydolis eoꝝ polluami
ni. Ego dn̄s ds̄ ur̄. In pceptis meis ambu
late. et iudicia mea custodite et facite ea.
et sabbata mea sanctificate. ut sit signū
inter me et uos: et sciatur quia ego dn̄s
ds̄ ur̄. Et exacerbauerunt me sibi filii eo
rum. et in preceptis meis n̄ ambulauerūt.
et iudicia mea n̄ custodierunt ut fac
rent ea. que cum fecerit homo uiuet
in eis. et uiolauerunt sabbata mea. Et
comminatus sum ut effunderē furorem
meum sup eos. et implerē iram meā in
eis in deserto. Auerti autē manū meā.
et feci ppter nomen meum. ut non uiola
retur coram gentib; de quib; eieci eos
in oculis earū. Iterū leuaui manū meā

in eos in solitudine ut dispergerem eos in na
tiones. et uentilarem illos in terras eo quod
iudicia mea non fecissent. et precepta mea re
probassent. et sabbata mea uiolassent: et
post ydola patrum suorum fuissent oculi
eorum. Ergo et ego dedi eis precepta non
bona. et iudicia in quibus non uiuent. et pol
lui in muneribus suis. cum offerrent omne quod
aperit uuluam propter delicta sua: et scient
quia ego dominus. Quamobrem loquere ad do
mum israel fili hominis: et dices ad eos:
Hec dicit dominus deus. Adhuc et in hoc blas
phemauerunt me patres uestri cum spre
uissent me contempnentes: et induxissem
eos in terram super quam leuaui manum meam
ut darem eis. Viderunt omnem collem
excelsum et omne lignum nemorosum. et
immolauerunt ibi uictimas suas. et de
derunt ibi irritationem oblationis sue. et
posuerunt ibi odorem suauitatis sue. et li
tauerunt libationes suas. Et dixi ad eos:
Quod est excelsum. ad quod uos ingredimi
ni? Et uocatum est nomen eius excelsum:
usque ad hunc diem. Propterea dic ad domum
israel. Hec dicit dominus deus. Certe in uia patrum
uestrorum uos polluimini. et post offendi
cula eorum uos fornicamini. et in oblatione
donorum uestrorum. cum transducitis filios
uestros per ignem uos polluimini in omnibus
ydolis uestris. usque hodie: et ego respondebo
uobis domus israel? Viuo ego dicit dominus
deus. quia non respondebo uobis: neque cogita
tio mentis uestre fiet dicentium. Erimus sicut
gentes. et sicut cognationes terre. ut cola
mus ligna et lapides. Viuo ego dicit do
minus deus. quoniam in manu forti et in brachio
extento et in furore effuso regnabo super
uos: et adducam uos de populis. et congre
gabo uos de terris in quibus dispersi estis.
In manu ualida et brachio extento et in
furore effuso regnabo super uos. Et adducam
uos in desertum populorum et iudicabor uo
biscum ibi facie ad faciem. sicut iudicio con
tendi aduersum patres uestros in deserto ter
re egipti: sic iudicabo uos dicit dominus. Et
subiciam uos sceptro meo. et inducam uos
in uinculis federis. et eligam de uobis trans
gressores et impios. et de terra incolatus
eorum educam eos. et terram israel non ingre
dientur: et scietis quia ego dominus. Et uos
domus israel. hec dicit dominus deus. Singuli post
ydola uestra ambulate: et seruite eis. Quod
si et in hoc non audieritis me. et nomen meum
sanctum pollueritis ultra in muneribus uestris et
in ydolis uestris in monte sancto meo. in mon
te excelso israel ait dominus deus. ibi seruiet mihi
omnis domus israel: omnis inquam in terra
qua placebunt michi. et ibi queram primi
tias uestras. et initium decimarum uestrarum. in
omnibus sanctificationibus uestris. In odorem
suauitatis suscipiam uos. cum eduxero
uos de populis. et congregauero uos de
terris in quas dispersi estis. et sanctificabor
in uobis in oculis nationum: et scietis quia
ego dominus. Cum induxero uos ad terram
israel in terram pro qua leuaui manum meam
ut darem eam patribus uestris. tunc scietis
quod ego sim dominus. et recordabimini ibi
uiarum uestrarum. et omnium scelerum uestrorum.
quibus polluti estis in eis. et displicebitis
uobis in conspectu uestro in omnibus maliti
is uestris quas fecistis: et scietis quia ego
dominus cum bene fecero uobis propter nomen
meum. non secundum uias uestras malas. neque
secundum scelera uestra pessima domus israel: ait
dominus deus. Et factus est sermo domini ad me di
cens: Fili hominis. pone faciem tuam contra
uiam austri. et stilla ad affricum. et pro
pheta ad saltum agri meridiani: et dices
saltui meridiano. Audi uerbum domini. Hec

dicit dñs ds. Ecce ego succendam in te ig
nem. et comburam in te omne lignum ui
ride. et omne lignum aridum. Non extin
guetur flamma succensionis. et combu
retur in ea omnis facies ab austro usq; ad
aquilonem: et uidebit uniuersa caro quia
ego dñs succendi eã nec extinguetur. Et
dixi. A. a. a. dñe ds. Ipsi dicunt de me.
Numquid nõ p parabolas loquitur iste? Et
factus ẽ sermo dñi ad me dicens. Fili ho
minis: pone faciem tuã ad ihrlm. et stil
la ad sanctuaria. et ppheta contra humũ
isrl. et dices terre isrl. Hec dicit dñs ds.
Ecce ego ad te. et eiciam gladium meum
de uagina sua. et occidam in te iustum et
impium. Pro eo autẽ quod occidi in te iu
stum et impium. idcirco egredietur gla
dius meus de uagina sua ad omnẽ carnẽ
ab austro usq; ad aquilonẽ: ut sciat omnis
caro quia ego dñs eduxi gladium meũ
de uagina sua irreuocabilem. Et tu fili
hominis ingemisce in contritione lum
borum: et in amaritudinib; ingemisces
coram eis. Cumq; dixerint ad te. quare
tu gemis: dices. Pro auditu quia uenit
et tabescet omne cor: et dissoluentur uni
uerse manus. et infirmabitur omnis
sps. et p cunctas genua fluent aque.
Ecce uenit et fiet: ait dñs ds. Et factus ẽ
sermo dñi ad me dicens: fili hominis: pro
pheta et dices. Hec dicit dñs ds. Loquere.
Gladius gladius exacutus ẽ. et limatus.
Vt cedat uictimas exacutus est. ut splen
deat limatus est. Qui moues sceptrum
filij mei. succidisti omne lignum: et dedi
eum ad leuigandum ut teneatur manu.
Iste exacutus ẽ gladius et iste limatus ẽ:
ut sit in manu interficientis. Clama et
ulula fili hominis: quia hic factus est
in populo meo. hic in cunctis ducib; isrl

qui fugerant gladio traditi sunt cũ pplo
meo. Idcirco plaude sup femur quia pro
batus ẽ. et hoc cum sceptrum subuerterit.
et non erit dicit dominus ds. Tu ergo fili
hominis ppheta. et percute manu ad ma
num. et duplicetur gladius. ac triplicet
gladius interfectorum. Hic ẽ gladius occi
sionis magne. qui obstupescere eos facit.
et corde tabescere. et multiplicat ruinas.
In omnib; portis eorum dedi conturbationẽ
gladii acuti. et limati ad fulgendum:
amicti ad cedem. Exacuere. uade ad dexte
ram siue ad sinistram. quocumq; faciei tue
ẽ appetitus. quin et ego plaudam manu
ad manum. et implebo indignationẽ meã.
Ego dñs locutus sum. Et factus est
sermo dñi ad me dicens. fili hominis pone
tibi duas uias. ut ueniat gladius regis
babylonis. De terra una egredientur ambo.
et manu capiet coniecturã. in capite uie ci
uitatis coniciet. Viam pones ut ueniat
gladius ad rabath filiorum ammon. et ad
iudam in ihrusalem munitissimam. Ste
tit enim rex babylonis in biuio. in capite
duarum uiarũ diuinationẽ querens. com
miscens sagittas. interrogauit ydola.
exta consuluit. Ad dexteram eius facta ẽ
diuinatio. sup ihrlm ut ponat arietes.
ut apiat os in cede. et eleuet uocem in
ululatu. ut ponat arietes contra portas.
ut comportet aggerẽ. ut edificet muni
tiones. Eritq; quasi consulens frustra ora
culum in oculis eorum. et sabbatorum oci
um imitans. ipse autẽ recordabitur iniqui
tatis ad capiendum. Idcirco hec dicit dñs
ds. Pro eo quod recordati estis iniquitates
uras. et reuelastis preuaricationes uras.
et apparuerunt peccata ura in omnibus
cogitationib; uris. p eo inquam quod re
cordati estis manu capiemini. Tu autẽ

pphane et impie dux isrl' cuius uenit dies in
tempore iniquitatis prefinita. hec dicit dns
deus. Aufer cydarim: tolle coronam. Nonne
hec e q humile sublevauit. et sublime hu
miliauit. Iniquitate. iniquitate. iniquitate.
ponam eam. et hoc non fiet donec ueniat
cuius est iudiciu. et tradam ei. Et tu fili
hominis: ppheta et dic. Hec dicit dns ds
ad filios ammon. et ad obpbrium eorum.
et dices. Mucro mucro euagina te ad occi
dendum: lima te ut interficias et fulgeas.
Cum tibi uiderent uana. et diuinarent men
dacia. ut dareris sup colla uulneratorum
impiorum. quorum uenit dies i tempore iniqui
tatis prefinita. Reuertere reuertere ad ua
ginam tuam: in loco in quo creatus es.
In terra natiuitatis tue iudicabo te. et ef
fundam sup te indignatione meam. In
igne furoris mei sufflabo in te. dabo q te
in manus hominu insipientiu. et fabri
cantium interitu. Igni eris cibus: sanguis
tuus erit in medio terre. Obliuioni traderis:
quia ego dns loquutus sum. Et factu
e uerbum dni ad me dicens. Et tu fili
hominis: num iudicas ciuitate sangui
num? Et ostendes ei omnes abhomina
tiones suas et dices: Hec dicit domin ds.
Ciuitas effundens sanguine in medio sui
ut ueniat tempus eius: et que fecit ydo
la contra semetipsam. ut pollueretur. In
sanguine tuo. qui a te effusus est deli
quisti. et in ydolis tuis que fecisti pol
luta es. et appropinquare fecisti dies tuos.
et adduxisti temp annoru tuoru. Propterea
dedi te obprobriu gentib. et irrisionem
uniuersis terris que iuxta sunt. et que
pcul a te. Triumphabunt de te. sordida.
nobilis. grandis interitu. Ecce pncipes
isrl singuli in brachio suo fuerunt in te
ad effundendum sanguine. patre et ma
trem contumeliis affecerunt in te. aduena
calumniati sunt in medio tui. pupillum
et uiduam contristauerunt apud te. Sanc
tuaria mea spreuistis: et sabbata mea pol
luistis. Viri detractores fuerunt in te. ad
effundendu sanguine. et sup montes co
mederunt in te. Scelus operati sunt in me
dio tui. uerecundiora patris discoopuert
in te. inmunditia menstruate humilia
uerunt in te. et unusquisq in uxore proxi
mi sui opatus e abhominatione. et socer
nurum sua polluit nefarie. frater sorore
sua filiam patris sui oppressit in te. Mu
nera acceperunt apud te ad effundendu
sanguine. usuram et suphabundantiam
acceperunt. et auare pximos tuos calum
niabaris. meiq oblita es ait dns ds. Ecce
complosi manus meas sup auaritiam tu
am quam fecisti: et sup sanguine qui ef
fusus e in medio tui. Numquid sustine
bit cor tuum? aut pualebunt manus tue.
in diebus quos ego facia tibi? Ego dns
loquutus sum et faciam. et dispgam te
in nationes. et uentilabo te in terras. et
deficere faciam inmunditia tua a te.
et possidebo te in conspectu gentium:
et scietis quia ego dns. Et factum est
uerbum dni ad me dicens. Fili hominis:
uersa e michi domus isrl in scoriam. omnes
isti es. et stagnum. et ferru. et plumbu
in medio fornacis: scoria argenti facti st.
Propterea hec dicit dns ds. Eo quod uersi
estis omnes in scoriam. ppterea ecce ego
congregabo uos in medio ihrlm. con
gregatione argenti. et eris. et ferri. et
stagni. et plumbi in medio fornacis. et
succendam in ea igne ad conflandum.
sic congregabo in furore meo et in ira
mea: et requiescam et conflabo uos. et
congregabo uos. et succendam uos in

igne furoris mei. et conflabimini in medio
eius ut conflatur argentum in medio for
nacis, sic eritis in medio eius. et scietis quia
ego dominus effuderim indignationem meam su
per vos. Et factus est sermo domini ad me dicens
fili hominis: dic ei. Tu es terra inmunda
et non conpluta in die furoris. Coniura
tio prophetarum in medio eius: sicut leo
rugiens capiensque predam. Animam devo
raverunt inopis. et precium acceperunt.
viduas eius multiplicaverunt in medio
illius: sacerdotes eius contempserunt le
gem meam et polluerunt sanctuaria mea.
inter sanctum et prophanum non habuerunt
distantiam. et inter pollutum et mundum
non intellexerunt. et a sabbatis meis aver
terunt oculos suos. et coinquinabar in
medio eorum. Principes eius in medio illius
quasi lupi rapientes predam. ad effunden
dum sanguinem. et ad perdendas animas.
et avare sectando lucra. Prophete
autem eius liniebant eos absque temperamen
to. videntes vana et divinantes eis men
dacium. dicentes hec dicit dominus deus. cum
dominus non sit locutus. Populi terre ca
lumniabantur calumniam. et rapiebant
violenter. Egenum et pauperem affligе
bant. et advenam opprimebant calum
nia absque iudicio. et quesivi de eis virum
qui interponeret sepem. et staret oppositus
contra me pro terra. ne dissiparem eam. et
non inveni. Et effudi super eos indignati
onem meam. et in igne ire mee consumpsi
eos. viam eorum in caput eorum reddidi.
ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad
me dicens. fili hominis: due mulieres
matris unius filie fuerunt. et fornicate
sunt in egypto. in adolescentia sua forni
cate sunt. ibi subacta sunt ubera earum
et confracte sunt mamme pubertatis

earum. Nomina autem earum. oolla maior.
et ooliba soror eius minor. et habui eas
et pepererunt filios et filias. Porro earum
nomina. samaria. oolla. et ierusalem ooliba.
Fornicata est igitur oolla super me. et insanivit
in amatores suos. in assyrios propinquantes
vestitos iacincto. principes et magistratus.
iuvenes cupidinis. universos equites. ascen
sores equorum. et dedit fornicationes suas
super electos filios assyriorum universos.
et in omnibus in quos insanivit. In inmundi
ciis eorum polluta est. insuper et fornicatio
nes suas quas habuerat in egypto non re
liquit. Nam et illi dormierunt cum ea
in adolescentia eius. et illi confregerunt
ubera pubertatis eius. et effuderunt forni
cationem suam super eam. propterea tradidi eam
in manus amatorum suorum in manus filiorum
assur. super quorum insanivit libidine. Ipsi
discoperuerunt ignominiam eius. filios et
filias eius tulerunt. et ipsam occiderunt
gladio. et facte sunt famose mulieres.
et iudicia perpetrarunt in ea. Quod cum vi
disset soror eius ooliba. plusquam illa insa
nivit libidine. et fornicationem suam super
fornicationem sororis sue. ad filios assyriorum
prebuit inpudenter. ducibus et magistra
tibus ad se venientibus indutis veste varia.
equitibus qui vectabantur equis. et adolescen
tibus forma cunctis egregia. Et vidi quod
polluta esset via una ambarum. et auxit
fornicationes suas. Cumque vidisset viros
depictos in pariete. imagines chaldeorum
expressas coloribus. et accinctos balteis re
nes. et thyaras tinctas in capitibus eorum.
formas ducum omnium. similitudinem filiorum
babylonis. terreque chaldeorum in qua orti sunt.
insanivit super eos concupiscentia oculorum
suorum. et misit nuntios ad eos in chaldeam.
Cumque venissent ad eam filii babylonis.

adolescentie. et confracte sunt ubera pubertatis earum ... (ac)
cubile mammarum polluerunt stupris
suis eam et polluta est ab eis. et saturata ē
anima eius ab illis. Denudavit quoq; forni
cationes suas. et discooperuit ignominiam
suam. et recessit anima mea ab ea. sicut reces
serat anima mea a sorore eius. Multipli
cavit enim fornicationes suas. recordans
dies adolescentie sue. quib; fornicata ē in
terra egypti. et insanivit libidine sup con
cubitu eorum. quorum carnes sunt ut
carnes asinorum. et sicut fluxus equorū
fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescen
tie tue quando subacta sunt in egypto
ubera tua. et confracte mamme puber
tatis tue. Propterea ooliba hec dicit do
minus ds̄. Ecce ego suscitabo om̄s ama
tores tuos contra te. de quibus saciata ē
anima tua. et congregabo eos adversum
te in circuitu filios babylonis. et universos
chaldeos. nobiles tyrannosq; et principes.
omnes filios assyriorum iuvenes forma
egregia. duces et magistratus. universos
principes principum. et nominatos ascen
sores equorum. et venient sup te instru
cti curru et rota. Multitudo populorum
lorica et clipeo. et galea armabuntur cō
tra te undiq;. et dabo coram eis iudicium.
et iudicabunt te iudiciis suis. et ponam
zelum meū in te quem exercent tecum
in furore. Nasum tuum et aures tuas
precident. et que remanserint gladio
concident. Ipsi filios tuos. et filias tuas
capient. et novissimum tuum devorabit
igni. et denudabunt te vestimentis tuis.
et tollent vasa glorie tue. et requiescere fa
ciam scelus tuum de te. et fornicationē
tuā de terra egypti. nec levabis oclōs tuos
ad eos. et egypti non recordaberis amplius.
quia hec dicit dñs ds̄. Ecce ego tradam
te in manus eorū quos odisti. et in manus

de quib; saciata ē anima tua. et agent tecū
in odio. et tollent omnes labores tuos. et
dimittent te nudam et ignominia plenā.
Revelabitur ignominia fornicationum
tuarum. Scelus tuum et fornicationes tue
fecerunt hec tibi. quia fornicata es post
gentes inter quas polluta es in ydolis earū.
In via sororis tue ambulasti. et dabo calicē
eius in manu tua. Hec dicit dñs ds̄. Calicē
sororis tue bibes pfundum et latum. eris
in derisum et in subsannationē que est ca
pacissima. Ebrietate et dolore repleberis.
calice meroris et tristicie. calice sororis
tue samarie. Et bibes illum et potabis
usq; ad feces. et fragmenta eius devora
bis. et ubera tua lacerabis. quia ego locu
tus sum ait dñs ds̄. Proptea hec dicit
dñs ds̄. Quia oblita es mei et proiecisti
me post corpus tuum. tu quoq; portabis
scelus tuum et fornicationes tuas. Et ait
dñs ad me dicens. fili hominis. numquid
iudicas oollam et oolibam. et annunci
as eis scelera earū. quia adultere sunt
et sanguis in manibus earum. et cum
ydolis suis fornicate sunt. Insup et filios
suos quos genuerunt michi obtulerunt
eis ad devorandum. Sed et hoc fecerunt m̄i.
Polluerunt sanctuariū meū in die illa. et
sabbata mea pphanaverunt. Cumq; im
molarent filios suos ydolis suis. et ingre
diebantur sanctuarium meū in die illa.
ut pollueret illud. etiam hec fecerunt. In
medio domus mee miserunt ad viros ve
nientes de longe. ad quos nuncios mise
rant. Itaq; ecce venerunt quibus te lavisti
et circumlinisti tibi oculos tuos. et or
nata es mundo muliebri. sedisti in lecto
pulcherrimo. et mensa ornata ē ante te.
Thimiama meū et unguentū meū po
suisti sup eam. et vox multitudinis ex

ultantis erat in ea. Et in uiris qui de multi
tudine hominū adducebant͞. et ueni
bant de deserto. posuerunt armillas in
manibus eorꝝ: et coronas speciosas in ca
pitibus eorum. Et dixi ei que attrita est
in adulteriis. Nunc fornicabitur in for
nicatione sua etiā hec. Et ingressi sunt ad
eam quasi ad mulierē meretricem: sic in
grediebant͞ ad oollam. et ad oolibam
mulieres nefarias. Viri ġ iusti sunt:
hi iudicabunt eas iudicio adulterarum.
et iudicio effundentiū sanguinē: quia
adultere sunt et sanguis in manibꝰ earꝝ.
Hec enim dicit dominꝰ ds̄. Adduc ad eas
multitudinē. et trade eas in tumultum
et in rapinam: et lapidentur lapidibus
populorū. et confodiantur gladiis eorꝝ.
Filios et filias earum interficient: et do
mos earum igne succendent. Et auferam
scelus de terra: et discent omnes mulie
res ne faciant secdm̄ scelus earum. Et
dabunt scelus urm̄ sup uos. et peccata
ydolorum urorum portabitis. et scietis
xxiiii quia ego dn̄s ds̄. Et factum ē uerbū
dn̄i ad me in anno nono. in mense decimo.
decima mensis dicens: Fili hominis. scri
be t̄ nomen diei huius in qua confirmatꝰ
est rex babylonis aduersum ihrl̄m hodie:
et dices p prouerbium ad domū irritatri
cem parabolam. et loqueris ad eos. Hec
dicit dn̄s ds̄. Pone ollam. pone inquam
ollam. et mitte in eā aquā: et congere fru
sta eius in eam. Omnē partē bonam femur
et armum. et electa et ossibꝰ plena. pin
guissimūq; pecus assume: compone q̄q;
strues ossiū sub ea. Efferbuit coctio eius:
et discocta sunt ossa illiꝰ in medio eius. Ppter
terea hec dicit dominꝰ ds̄. Ve ciuitati
sanguinū oolle. cuiꝰ rubigo in ea est: et
rubigo eius n̄ exiuit de ea. P partes et
p partes suas eice eam. Non cecidit sup eā
sors: sanguis enim eius in medio eius est.
Sup limpidissimā petram effudit illū. n̄
effudit illum sup terram. ut posset operiri
puluere: ne sup inducerem indignationē
meā in illā. et uindicta ulciscerer. Dedi san
guinē eius sup petram limpidissimam: ne
operiretur. Propterea hec dicit dominꝰ ds̄.
Ve ciuitati sanguinū: cuius ego grandē
faciā pyram. Congere ossa que igne succen
dam: consumentur carnes. et coquetur
uniuersa compositio. et ossa tabescent.
Pone quoq; eam sup prunas uacuam. ut
incalescat et liquefiat es eius. et conflatur
in medio eius inquinamentū eius: et con
sumatur rubigo eius. Multo labore suda
tum ē: et n̄ exiuit de ea nimia rubigo eiꝰ.
neq; p ignem inmundicia tua execrabilis.
quia mundare te uolui et non es munda
ta a sordibus tuis. Sed nec mundaberis
prius: donec quiescere faciam indignati
onem meam in te. Ego dn̄s locutus sū.
Veni et faciam. non transeam. nec parcam.
nec placabor. Iuxta uias tuas. et iuxta
adinuentiones tuas iudicaui te. dic̄ dn̄s.
Et factum est uerbum dn̄i ad me dicens:
Fili hominis. ecce ego tollo a te desiderabi
le oculorum tuorum in plaga. et non plan
ges neq; plorabis. neq; fluent lacrime tue.
Ingemisce tacens. mortuorum luctum n̄
facies: corona tua circumligata sit tibi.
et calciamenta tua erunt in pedibus tuis:
nec amictu ora uelabis. nec cibos lugen
tium comedes. Locutus sum ġ ad po
pulum mane: et mortua ē uxor mea uespe.
Feciq; mane. sicut preceperat michi. Et
dixit ad me populus. Quare non indi
cas nobis quid ista significent que tu
facis? Et dixi ad eos. Sermo domini
factus ē ad me dicens. Loquere domui

isrl. Hec dicit dns ds. Ecce ego polluam
sanctuarium meum. superbiam imperii uri.
et desiderabile oculorum urorum. et sup quo
pauet anima ura. et filii uri et filie ure
quas reliquistis gladio cadent. et facietis
sicut feci. Ora amictu non uelabitis. et
cibos lugentium non comedetis. Coro
nas habebitis in capitibus uris. et calcia
menta in pedibus. Non plangetis neq; fle
bitis. sed tabescetis in iniquitatibus uris. et
unusquisq; gemet ad fratrem suum. eritq;
ezechiel uobis in portentum. Iuxta omnia
que fecit facietis cum uenerit istud. et
scietis quia ego dominus ds. Et tu fili ho
minis ecce in die qua tollam ab eis forti
tudinem eorum. et gaudium dignitatis. et
desiderium oculorum urorum. sup quo requies
cunt anime eorum. filios et filias eorum in
die illa cum uenerit fugiens ad te. ut annun
ciet tibi. in die in qua illa aperietur os tuum
cum eo qui fugerit. et loqueris et non silebis
ultra. erisq; eis in portentum. et scietis quia
xxv ego dns. Et factus est sermo dni ad me
dicens. Fili hominis. pone faciem tuam
contra filios ammon. Audite uerbum do
mini di. Hec dicit dns ds. Pro eo quod dixisti
euge euge sup sanctuarium meum quia pol
lutum est. et sup terram isrl quoniam desolata est.
et sup domum iuda quoniam ducti sunt in cap
tiuitatem. idcirco ego tradam te filiis ori
entalibus in hereditatem. et collocabunt
caulas suas in te. et ponent in te tento
ria sua. Ipsi comedent fruges tuas. et ipsi
bibent lac tuum. daboq; rabath in ha
bitaculum camelorum. et filios ammon
in cubile pecorum. et scietis quia ego do
minus. quia hec dicit dns ds. Pro eo quod
plausisti manu. et percussisti pede. et ga
uisa es toto affectu sup terram isrl. id
circo extendam ego manum meam sup te.
et tradam te in direptionem gentium. et in
terficiam te de populis. et perdam de terris
et conteram. et scietis quia ego dns. Hec di
cit dominus deus. Pro eo quod dixerunt
moab et seir. ecce sicut omnes gentes domus
iuda. idcirco ecce ego aperiam humerum
moab de ciuitatibus. de ciuitatibus inquam
eius. et de finibus eius inclitas terre. bethie
simoth. et beelmeon. et cariathaym. filiis
orientis cum filiis ammon. et dabo eam in
hereditatem. ut non sit memoria ultra fili
orum ammon in gentibus. et in moab faci
am iudicia. et scient quia ego dominus.
Hec dicit dns ds. Pro eo quod fecit ydu
mea ultionem ut se uindicaret de filiis
iuda peccauitq; delinquens. et uindictam
expetiuit de eis. idcirco hec dicit dns ds.
Extendam manum meam sup ydumeam. et
auferam de ea hominem et iumentum.
et faciam eam desertam ab austro. et
qui sunt in dedan gladio cadent. et dabo
ultionem meam sup ydumeam. per manum po
puli mei isrl. Et facient in edom iuxta
iram meam et furorem meum. et scient uindi
ctam meam dicit dns deus. Hec dicit dns
ds. Pro eo quod fecerunt palestini uin
dictam. et ulti se sunt toto animo inter
ficientes et implentes inimicitias ueteres.
propterea hec dicit dns ds. Ecce ego extendam
manum meam sup palestinos. et interfi
ciam interfectores. et perdam reliquias ma
ritime regionis. faciamq; in eis ultiones
magnas. arguens in furore. et scient quia
ego dns. cum dedero uindictam meam sup eos.
Et factum est in undecimo anno. in prima xxvi
mensis. factus est sermo dni ad me dicens.
Fili hominis. pro eo quod dixit tyrus de
ierlm euge confracte sunt porte populorum.
conuersa est ad me. implebo deserta eius.
propterea hec dicit dns ds. Ecce ego sup te

tyre. et ascendere faciam ad te gentes mul
tas. sicut ascendit mare fluctuans. Et dis
sipabunt muros tyri. et destruent tur
res eius. et radam pulverem eius de ea.
et dabo eam in limpidissimam petram.
Siccatio sagenarum erit in medio maris.
quia ego locutus sum ait dñs ds. et erit
in direptione gentibus. filie quoque eius
que sunt in agro. gladio interficientur.
et scient quia ego dñs. quia hec dicit
dñs ds. Ecce ego adducam ad tyrum na
buchodonosor regem babylonis ab aqui
lone regem regum cum equis et curribus
et equitibus. et cetu populoque magno. fi
lias tuas que sunt in agro interficiet
gladio. et circumdabo te munitionibus.
et comportabit aggerem in giro. et ele
vabit contra te clipeum. et vineas et ari
etes temperabit in muros tuos. et tur
res tuas destruet in armatura sua. et
inundatione equorum eius operiet te pul
vis eorum. A sonitu equitum et rotarum
et curruum movebuntur muri tui. dum
ingressus fuerit portas tuas. quasi per
introitus urbis dissipate. Vngulis equo
rum suorum conculcabit omnes plateas
tuas. Populum tuum gladio cedet. et
statue tue nobiles in terram corruent. Va
stabunt opes tuas. diripient negocia
tiones suas. et destruent muros tuos. et
domos tuas preclaras subvertent. et la
pides tuos. et ligna tua. et pulverem tuum
in medio aquarum ponent. Et quiescere
faciam multitudinem canticorum tuorum.
et sonitus cytharatum tuarum non audietur
amplius. Et dabo te in limpidissimam
petram. siccatio sagenarum eris. nec edi
ficaberis ultra. quia ego locutus sum
dicit dñs ds. Hec dicit dñs ds tyro. Num
quid a sonitu ruine tue et gemitu interfe
ctorum tuorum. cum occisi fuerint in medio
tui. commovebuntur insule. et descendent
de sedibus suis omnes principes maris. et
auferent exuvias suas. et vestimenta sua
varia abicient. et induentur stupore.
In terra sedebunt. et attoniti super repentino
casu tuo ammirabuntur. et assumentes
super te lamentum dicent tibi. Quomodo
peristi que habitas in mari urbs inclita. que
fuisti fortis in mari. cum habitatoribus tuis.
quos formidabant universi. Nunc stupe
bunt naves in die pavoris tui. et turba
buntur insule in mari. eo quod nullus egre
diatur ex te. quia hec dicit dñs ds. Cum de
dero te urbem desolatam. sicut civitates que
non habitantur. et adduxero super te abyssum.
et operuerint te aque multe. et detraxero
te cum his qui descendunt in lacum ad
populum sempiternum. et collocavero te
in terram novissimam. sicut solitudines vete
res cum his qui deducuntur in lacum ut non
habiteris. Porro cum dedero gloriam tuam
in terra viventium. in nichilum redigam
te et non eris. et requisita non invenieris
ultra in sempiternum. dicit dñs ds. Et
factum est verbum domini ad me dicens.
Tu ergo fili hominis assume super tyrum la
mentum. et dices tyro. que habitat in in
troitu maris. negociationi populorum
ad insulas multas. Hec dicit dñs deus.
O tyre. tu dixisti. Perfecti decoris ego sum.
et in corde maris sita. Finitimi tui qui te
edificaverunt impleverunt decorem tuum.
abietibus de sanir extruxerunt te cum
omnibus tabulatis maris. cedrum de lyba
no tulerunt ut facerent tibi malum. Quer
cus de basan dolaverunt in remos tuos.
transtra tua fecerunt tibi ex ebore indo.
et pretoriola de insulis italie. Bissus varia
de egypto texta est tibi in velum ut poneretur

in malo. Iacinctus et purpura de insulis
elisa facta sunt operimentum tuum. habita
tores sydonis et aradii fuerunt remiges
tui. Sapientes tui tyre: facti sunt guber
natores tui. Senes biblii et prudentes eius.
habuerunt nautas. ad ministerium variete
suppellectilis tue. Omnes naves maris et
naute earum: fuerunt in populo negotiati
onis tue. Perse et lidii et libies erant in ex
ercitu tuo: viri bellatores tui. clipeum et ga
leam suspenderunt in te, pro ornatu tuo. filii
aradii cum exercitu tuo. erunt super muros
tuos in circuitu tuo. Sed et pigmei qui
erant in turribus tuis: pharetras suas sus
penderunt in muris tuis per girum. ipsi
compleverunt pulchritudinem tuam. Car
taginenses negociatores tui. a multitu
dine cunctarum diviciarum. argento. ferro.
stagno. plumboque repleverunt nundinas
tuas. Grecia tubal et mosoch. ipsi sunt in
stitores tui: mancipia et vasa erea adduxe
runt populo tuo. De domo thogorma.
equos et equites et mulos adduxerunt ad
forum tuum. filii dedan negociatores
tui. insule multe negociatio manus tue.
dentes eburneos et ebeninos commuta
verunt in precio tuo. Syrus negociator
tuus; propter multitudinem operum tuorum:
gemmam. purpuram et scutulata. et bys
sum et sericum. et chodchod proposuerunt
in mercatu tuo. Iuda et terra israel. ipsi
institores tui: in frumento primo. balsamum
et mel. et oleum. et resinam proposuerunt
in nundinis tuis. Damascenus negociator
tuus. in multitudine operum tuorum: in
multitudine diversarum opum in vino
pingui. in lanis coloris optimi. Dan et
grecia. et mozel in nundinis tuis proposu
erunt ferrum fabrefactum: stacten et ca
lamum in negociatione tua. Dadan institores

res tui in tapetibus ad sedendum. Arabia et
universi principes cedar: ipsi negociatores
manus tue. cum agnis et arietibus et hedis
venerunt ad te negociatores tui. Vendito
res saba et reema ipsi negociatores tui cum
universis primis aromatibus et lapide
precioso. et auro. quod proposuerunt in merca
tu tuo. Aran et chenne. et eden. negocia
tores tui. Saba. assur. et chelmach vendi
tores tui. Ipsi negociatores tui multifariam
in involucris iacinthi. et polimitorum. gaza
rumque preciosarum. que obvolute et astri
cte erant funibus. Cedros quoque habebant
in negociationibus tuis. naves maris prin
cipes tui in negociatione tua. Et repleta
es et glorificata es nimis in corde maris.
in aquis multis adduxerunt te remiges tui.
Ventus auster contrivit te: in corde maris.
Divicie tue et thesauri tui. et multiplex in
strumentum tuum. Naute tui et guber
natores tui qui tenebant suppellectilem tuam:
et populo tuo preerant. Viri quoque bellato
res tui qui erant in te. cum universa mul
titudine tua que est in medio tui. cadent
in corde maris in die ruine tue. A sonitu
clamoris gubernatorum tuorum contur
babuntur classes. et descendent de navi
bus suis omnes qui tenebant remum.
Naute et universi gubernatores tui in terra
stabunt. et eiulabunt super te voce magna:
et clamabunt amare. et superiacient pul
verem capitibus suis et cinere consper
gentur. et radent super te calvicium. et ac
cingentur ciliciis. et plorabunt te in a
maritudine anime ploratu amarissimo et
assument super te carmen lugubre et
plangent te. Que est ut tyrus: que ob
mutuit in medio maris? Que in exitu
negociationum tuarum de mari implesti
populos multos. in multitudine divici

arum tuarū et populorum tuoꝝ ditasti
reges terre. nunc contrita es a mari. in p
fundis aquarū opes tue. et omnis multi
tudo tua que erat in medio tui cecidert.
Vniusi habitatores insularum obstupu
erunt sup te et reges earum omīs tempesta
te perculsi mutauerunt uultus. negociato
res populorum sibilauerunt sup te. Ad ni
chilum deducta es: et non eris usq; in ppe
tuum. Et factus est sermo dñi ad me di
cens. fili hominis dic principi tyri. hec di
cit dñs ds. Eo quod eleuatum ē cor tuū
et dixisti. ds ego sum. et in cathedra dī
sedi in corde maris. cum sis homo et n̄ ds.
et dedisti cor tuum quasi cor dei. Ecce sa
pientior es tu daniele. Omne secretum n̄
ē absconditū a te. In sapientia et pruden
tia tua fecisti tibi fortitudinē. et acquisi
sti aurum et argentum in thesauris tuis.
In multitudine sapientie tue. et in negoci
atione tua multiplicasti fortitudinem t.
et eleuatum ē cor tuum in robore tuo. ppterea
hec dicit dñs ds. Eo quod eleuatū ē cor tu
um quasi cor dei. idcirco ecce ego adducam
sup te alienos robustissimos gentium. et
nudabunt gladios suos sup pulchritu
dinem sapientie tue. et polluent decorem
tuum. interficient et detrahent te et mo
rieris in interitu occisorum in corde maris.
Numquid dicens loqueris ds ego sum. co
ram interficientib; te. cum sis homo et n̄
deus. in manu occidentium te. Morte in
circumcisorum morieris in manu alienoꝝ:
quia ego locutus sum ait dñs deus.
Et factus ē sermo dñi ad me dicens. Fili
hominis: leua planctum sup regem tyri
et dices ei. Hec dicit dñs ds. Tu signacu
lum similitudinis plenus sapientia. per
fectus decore. in deliciis paradysi dī fuisti.
Omnis lapis preciosus opimentū tuum.
sardius. topazius. et iaspis. chrisolitus.
onix. et berillus. saphirus. et carbunculus.
et smaragdus. Aurum opus decoris tui. et
foramina tua in die qua conditus es pparata
ta sunt. Tu cherub extentus et ptegens.
et posui te in monte scō dī. in medio lapi
dum ignitorum ambulasti. pfectus in uiis
tuis a die conditionis tue. donec inuenta
ē iniquitas in te. In multitudine negocia
tionis tue repleta sunt interiora tua iniq
tate et peccasti. et eieci te de monte dī. et
pdidi te o cherub ptegens de medio lapidū
ignitorū. Et eleuatum ē cor tuū in decore
tuo. Perdidisti sapientiā tuam in decore
tuo. In terram proieci te. ante faciem regū
dedi te. ut cernerent te in multitudine
iniquitatum tuarum. et in iniquitatē nego
ciationis tue polluisti sanctificationē tuā.
Pducam ergo ignē de medio tui qui comedat
te. et dabo te in cinerem sup terram. in con
spectu omnium uidentium te. Omnes qui
uiderunt te in gentib; obstupescent sup te.
Nichili factus es: et non eris in ppetuum.
Et factus ē sermo dñi ad me dicens. fili ho
minis. pone faciem tuam contra sydonē.
et pphetabis de ea et dices. Hec dicit dñs
deus. Ecce ego ad te sydon. et glorificabor
in medio tui. et scient quia ego dñs. cum
fecero in ea iudicia. et sanctificatus fuero
in ea. Et immittam ei pestilentiam. et san
guinē in plateis eius. Et corruent inter
fecti in medio eius gladio per circuitum: et
scient quia ego dñs. Et non erit ultra do
mui isrl offendiculum amaritudinis. et spi
na dolorem inferens undiq; p circuitum eo
rum. qui aduersantur eis: et scient quia
ego dominus. Hec dicit dñs ds. Quando
congregauero domum isrl de populis in
quibus dispsi sunt. sanctificabor in eis
coram gentibus. et habitabunt in terra

sua quam dedi iacob seruo meo: et habitabunt
in ea securi. Et edificabunt domos et planta
bunt uineas. et habitabunt confidenter: cum
fecero iudicia in omnibus qui aduersantur
eis per circuitum: et scient quia ego dominus deus
eorum. In anno decimo. in decimo mense
undecima mensis: factum est uerbum domini
ad me dicens. Fili hominis. pone faciem tu
am contra pharaonem regem egypti. et prophe
tabis de eo. et de egypto uniuersa loqueris
et dices: Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te
pharao rex egypti draco magne. qui cubas
in medio fluminum tuorum et dicis. Meus est
fluuius. et ego feci memetipsum. Et ponam
frenum in maxillis tuis. et agglutinabo
pisces fluminum tuorum squamis tuis. et ex
traham te de medio fluminum tuorum. et u
niuersi pisces tui squamis tuis adherebunt.
et proiciam te in desertum et omnes pisces flu
minis tui. Super faciem terre cades. non col
ligeris neque congregaberis. bestiis terre et
uolatilibus celi dedi te ad deuorandum:
et scient omnes habitatores egypti quia
ego dominus. Pro eo quod fuisti baculus arundi
neus domui israel quando apprehenderunt
te manu. et confractus es et lacerasti om
nem humerum eorum. et dissoluisti omnes re
nes eorum. et innitentibus eis super te.
comminutus es. propterea hec dicit dominus deus.
Ecce ego adducam super te gladium et interficiam
de te hominem et iumentum. et erit terra
egypti in desertum et solitudinem. et scient
quia ego dominus. Eo quod dixeris fluuius meus
est et ego feci eum: idcirco ecce ego ad te. et
ad flumina tua. daboque terram egypti in
solitudines gladio dissipatas. a turre sye
nes usque ad terminos ethiopie. Non pertran
sibit eam pes hominis. neque pes iumenti
gradietur in ea. et non habitabitur quadra
ginta annis: daboque terram egypti desertam

in medio terrarum desertarum. et ciuitates
eius in medio urbium subuersarum: et erunt
desolate quadraginta annis. Et dispergam
egyptios in nationes. et uentilabo eos in
terras. quia hec dicit dominus deus. Post finem
quadraginta annorum. congregabo egyp
tum de populis in quibus dispersi fuerant
et reducam captiuitatem egypti. et colloca
bo eos in terra phathures. in terra natiui
tatis sue. et erunt ibi in regnum humile.
et inter regna cetera erit humillima. et
non eleuabitur ultra super nationes: et
imminuam eos ne imperent gentibus.
neque erunt ultra domui israel in confiden
tia. docentes iniquitatem ut fugiant et se
quantur eos: et scient quoniam ego dominus deus.
Et factum est in uicesimo et septimo anno in
primo in una die mensis: factum est uerbum
domini ad me dicens. Fili hominis: nabuchodo
nosor rex babylonis seruire fecit exercitum
suum seruitute magna aduersum tyrum.
Omne caput decaluatum est. et omnis hu
merus depilatus est: et merces non est reddita
ei neque exercitui eius de tyro. pro seruitute
qua seruiuit michi aduersum eam. Propter
ea hec dicit dominus deus. Ecce ego dabo nabu
chodonosor regem babylonis in terra egyp
ti. et accipiet multitudinem eius et depre
dabitur manubias eius. et diripiet spolia
eius. et erit merces exercitui eius. et operi
pro quo seruiuit aduersus eam. et dedi ei
terram egypti. pro eo quod laborauerunt michi
ait dominus deus. In die illo pullulabit cornu do
mus israel. et dabo tibi apertum os in medio eo
rum: et scient quoniam ego dominus. Et factum
est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis:
propheta et dic. Hec dicit dominus deus. Ululate
ue. ue. diei. quia iuxta est dies. et appropin
quat dies domini. Dies nubis tempus gentium
erit. et ueniet gladius in egyptum. et

erit pauor in ethyopia. cum ceciderint uul
nerati in egipto. et ablata fuerit multitudo
illius. et destructa fundamenta eius. Ethy
opia. et libia. et lidii. et omne reliquum uul
gus. et chub. et filii terre federis cum eis
gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corru
ent fulcientes egiptum. et destruetur super
bia imperii eius. a turre sienes gladio cadent
in ea ait dominus exercituum. et dissipabunt
in medio terrarum desolatarum. et urbes
eius in medio ciuitatum desertarum erunt.
et scient quoniam ego dominus. cum dedero ignem in
egipto. et attriti fuerint omnes auxiliatores
eius. In die illa egredientur nuntii a facie
mea in trieribus ad conterendam ethiopie
confidentiam. et erit pauor in eis in die
egipti. quia absque dubio ueniet. Hec dicit
dominus deus. Et cessare faciam multitudinem
egipti in manu nabuchodonosor regis
babylonis. ipse et populus eius cum eo
fortissimi gentium. adducentur ad disp
dendam terram. et euaginabunt gladios
suos super egiptum. et implebunt terram
interfectis. Et faciam alueos fluminum ari
dos. et tradam terram in manus pessimorum.
et dissipabo terram et plenitudinem eius
in manu alienorum. Ego dominus locutus
sum. Hec dicit dominus deus. Et disperdam simu
lachra. et cessare faciam ydola de memphis.
et dux de terra egipti non erit amplius.
Et dabo terrorem in terra egipti. et disperdam
terram phathures. et dabo ignem in taph
nis. et faciam iudicia in alexandria. et ef
fundam indignationem meam super pelusium
robur egipti. et interficiam robur alex
andrie. et dabo ignem in egipto. Quasi
parturiens dolebit pelusium. et alexandri
a erit dissipata. et in memphis angustie
cotidiane. Iuuenes helyopoleos et bubasti
gladio cadent. et ipse captiue ducentur.

et in taphnis nigrescet dies cum contriuero
ibi sceptra egipti. et defecerit in ea superbia
potentie eius. Ipsam nubes operiet. filie
autem eius in captiuitatem ducentur. et
faciam iudicia in egipto. et scient quia
ego dominus. Et factum est in undecimo an
no in primo. septima mensis. factum est
uerbum domini ad me dicens. Fili hominis.
brachium pharaonis regis egipti confregi.
et ecce non est obuolutum ut restitueretur ei
sanitas. et ligaretur pannis et fascia
retur linteolis. et recepto robore posset tene
re gladium. Propterea hec dicit dominus deus.
Ecce ego ad pharaonem regem egipti. et commi
nuam brachium eius forte. sed confractum.
Et deiciam gladium de manu eius. et dis
pergam egiptum in gentibus et uentilabo eos
in terris. et confortabo brachia regis babi
lonis. daboque gladium meum in manu eius.
et confringam brachia pharaonis. et ge
ment gemitibus interfecti coram facie eius.
et confortabo brachia regis babylonis. et
brachia pharaonis concident. et scient quia
ego dominus. cum dedero gladium meum in ma
nu regis babylonis. et extenderit eum super
terram egipti. Et dispergam egiptum in na
tiones. et uentilabo eos in terris. et scient
quia ego dominus. Et factum est in undecimo
anno. tercio. una mensis. factum est uer
bum domini ad me dicens. Fili hominis dic
pharaoni regi egipti et populo eius. Cui
similis factus es in magnitudine tua.
Ecce assur quasi cedrus in lybano. pulcher
ramis et frondibus nemorosus. excelsus altitu
dine. et inter condensas frondes eleuatum est
cacumen eius. Aque nutrierunt illum.
abyssus exaltauit eum. Flumina eius ma
nabant in circuitu radicum eius. et riuos
suos emisit ad uniuersa ligna regionis.
Propterea eleuata est altitudo eius super omnia

ligna regionis. et multiplicata sunt arbu
sta eius: et eleuati sunt rami ei⁹ pre aquis
multis. Cumq; extendisset umbrā suam.
in ramis eius fecerunt nidos omnia uola
tilia celi. et sub frondibus eius genuerunt
omnes bestie saltuum. et sub umbraclō
illius habitabat cetus gentiū plurima
rum: eratq; pulcherrimus in magnitudi
ne sua. et in dilatatione arbustoꝝ suoꝝ:
Erat enim radix illius iuxta aquas multas.
Cedri non fuerunt altiores illo in paradyso
dei. abietes non adequauerunt summita
tem eius. et platani non fuerunt eque
frondib⁹ eius. Omne lignum paradysi dī
non est assimulatum illi et pulchritudini ei⁹.
qm̄ speciosum feci eum et multis conden
sisq; frondibz. et emulata sunt eū omnia
ligna uoluptatis. que erant in paradiso dī.
Propterea hec dicit dn̄s ds̄. Pro eo quod subli
matus ē in altitudine. et dedi summitatem
suam uirentem atq; condensam. et eleuatū
ē cor eius in altitudine sua. tradidi eum
in manus fortissimi gentium. Faciens fa
ciet ei. Iuxta impietatē eius eieci eum. et suc
cident illum alieni et crudelissimi nationū.
et piciunt eum sup montes. et in cunctis cō
uallibus corruent rami eius. et confringen
tur arbusta eius in uniuersis rupib⁹ terre.
Et recedent de umbraclō eius omnes ppli
terre. et relinquent eum in ruina eius.
Habitauerunt omnia uolatilia celi in ra
mis eius. et sub frondibus eius fuerunt
uniūse bestie regionis. Quam obrem nō
eleuabuntur in altitudine sua omnia lig
na aquarum. neq; ponent sublimitatem
suam inter nemorosa et frondosa. nec sta
bunt in sublimitate eius omnia que ir
rigantur aquis. quia omnes traditi sunt ad
mortē ad terram ultimam in medio filioꝝ
hominum. ad eos qui descendunt in lacū.

Hec dicit dn̄s ds̄. In die quando descendit ad
inferos. induxi luctum. operui eum abysso.
et phibui flumina eius. et coercui aquas
multas. Contristatus ē sup eū lybanus. et
omnia ligna agri concussa sunt. A sonitu
ruine eius commoui gentes. cum deducerē
eum ad infernum cum his qui descendebant
in lacum; et consolata sunt in terra infir
ma omnia ligna uoluptatis egregia atq; p̄
clara in lybano uniuersa. que irrigabantur
aquis. Nam et ipsi cum eo descendent ad
infernum ad interfectos gladio. et brachiū
uniuscuiusq; sedebit sub umbraculo eius in
medio nationum. Cui assimulatus es o in
clite atq; sublimis inter ligna uoluptatis.
Ecce deductus es cum lignis uoluptatis ad
terram ultimam. In medio incircūcisorum
dormies. cum eis qui interfecti sunt gladio.
Ipse ē pharao et omnis multitudo eius. dic̄
dn̄s ds̄. Et factum ē in duodecimo
anno in mense duodecimo. in una m̄sis.
factum ē uerbum dn̄i ad me dicens. Fili
hominis: assume lamentū sup pharaonē
regē egipti. et dices ad eum. Leoni gentiū
assimulatus es. et draconi qui est in mari.
et uentilabas cornu in fluminib⁹ tuis.
et conturbabas aquas pedibz tuis. et concul
cabas flumina eorum. Propterea hec dicit
dn̄s ds̄. Expandam sup te rete meū in mul
titudine populorū multorū. et extraham te
in sagena mea. et piciam te in terrā. Sup
faciem agri abiciam te. et habitare faciā
sup te omnia uolatilia celi. et saturabo de
te bestias uniuerse terre. et dabo carnes
tuas sup montes. et implebo colles tuos
sanie tua. et irrigabo terrā fetore sangui
nis tui. Montes et ualles implebuntur
ex te. et operiam cum extinctus fueris celos.
et nigrescere faciam stellas eius. Solem
nube tegam. et luna non dabit lumen

suum. Omnia luminaria celi merere faciam
sup̄ te : et dabo tenebras sup̄ terrā tuam.
dicit dn̄s ds̄. Cum ceciderint uulnerati tui
in medio terre ait dn̄s ds̄ : et irritabo cor
populorum multorum. cum induxero contri
tionem tuam in gentib; sup̄ terras quas nes
cis. et obstupescere faciam sup̄ te populos
multos. et reges eorum horrore nimio for
midabunt sup̄ te. ꝓpter uniūsas iniquitates
quas operatus es. Cum uolare ceperit gla
dius meus sup̄ facies eorū. et obstupescēt
repente singuli ꝓ anima sua. in die ruine
sue. quia hec dicit dn̄s ds̄. Gladius regis
babylonis ueniet t̄. In gladiis fortium dei
ciam multitudinem tuam. inexpugnabi
les gentes omnes he. et uastabunt supbiam
egipti. et dissipabitur multitudo eius et
ꝑdam omnia iumenta eius que erant sup̄
aquas plurimas. et n̄ conturbabit eas pes
hominis ultra. neq; ungula iumentorū
turbabit eas. Tunc purissimas reddā aquas
eorum. et flumina eorum quasi oleum ad
ducam ait dn̄s ds̄. cum dedero terram
egipti desolatam. Deseretur autē terra
a plenitudine sua. quando ꝑcussero om̄s
habitatores eius. et scient quia ego dn̄s.
Planctus est. et plangent eum. filie genti
um plangent eum. sup̄ egiptum et sup̄
multitudinē eius. plangent eum. ait dn̄s
deus. Et factum ē in duodecimo anno.
in quintadecima mensis. factum ē uer
bum dn̄i ad me dicens. Fili hominis. cane
lugubre sup̄ multitudinē egipti. et detra
he eam. ipsam et filias gentium robusta
rum ad terram ultimā. cum his qui de
scendunt in lacum. Quo pulchrior es. de
scende et dormi cum incircumcisis. in me
dio interfectorum gladio cadent. Gladi⁹
datus ē. attraxerunt eū et omnes ṗplos ei⁹.
Loquent̄ ei robustissimi potentum de me

dio inferni. qui cum auxiliatoribus eius des
cenderunt. et dormierunt incircumcisi int̄
fecti gladio. Ibi assur et omnis multitudo
eius. in circuitu illius sepulchra eius. Om̄s
interfecti. et qui ceciderunt gladio. quorū
data sunt sepulchra in nouissimis locis. et
facta est multitudo eius ꝑ girum sepulchri
eius. et uniuersi interfecti cadentesq; gla
dio. qui dederant quondam formidinem in
terra uiuentiū. Ibi helam et omnis multitu
do eius. ꝑ girum sepulchri sui. Omnes hi
interfecti ruentesq; gladio. qui descenderunt
incircumcisi ad terrā ultimā. qui posuerūt
terrorem suum in terra uiuentiū. et porta
uerunt ignominiā suam cum his qui de
scendunt in lacum. In medio interfectorū
posuerunt cubile eius. in uniuersis ṗplis
eius. in circuitu eius sepulchrū illius. Om
nes hi incircumcisi interfectiq; gladio. De
derant enim terrorē suum in terra uiuen
tium et portauerunt ignominiā suā cū his
qui descendunt in lacum. In medio inter
fectorū positi sunt. Ibi mosoch et tubal
et omnis multitudo eius. in circuitu eius
sepulchra illius. Omnes hi incircumcisi
interfectiq; et cadentes gladio. quia dede
runt formidinē suam in terra uiuentium.
et non dormient cum fortib; cadentib⁹q;
et incircumcisis. qui descenderunt ad infer
num cum armis suis. et posuerunt gla
dios suos sub capitib; suis. et fuerunt
iniquitates eorum in ossibus eorū. quia
terror fortium facti sunt in terra uiuentiū.
Et tu ğ in medio incircumcisorum contere
ris. et dormies cum interfectis gladio. Ibi
ydumea et reges eius. omnes duces eius.
qui dati sunt cum exercitu suo cum int̄
fectis gladio. et qui cum incircumcisis dor
mierunt. et cum his qui descenderunt
in lacum. Ibi principes aquilonis. et om̄s

uniuersi uenatores: qui deducti sunt cum
interfectis pauentes. et in sua fortitudine cō
fusi. qui dormierunt incircumcisi cum in
terfectis gladio: et portauerunt confusionē
suā cum his qui descendunt in lacum.
Vidit eos pharao et consolatus est sup uni
uersa multitudine sua que interfecta est
gladio: et portauerunt confusionē suam
cum his qui descendunt in lacum. Pharao
et omnis exercitus eius ait dn̄s ds̄: quia
dedit terrorem suum in terra uiuentium.
et dormiuit in medio incircumcisorum cū
interfectis gladio. pharao et omnis mul
titudo eius. ait dn̄s ds̄. Et factus ē ser
mo domini ad me dicens: fili hominis. lo
quere ad filios populi tui. et dices ad eos:
Terra cum induxero sup eam gladiū. et tu
lerit populus terre uirū unum de nouissi
mis suis. et constituerit eum sup se specula
torem. et ille uiderit gladium uenientē sup
terram et cecinerit bucina. et annunciaue
rit populo. audiens autē quisquis ille est
sonitū bucine et n̄ se obseruauerit. ueneritq;
gladius et tulerit eum: sanguis ipsius
sup caput eius erit. Sonum bucine audi
uit et non se obseruauit: sanguis eius
in ipso erit. Si autē se custodierit: animā
suam saluauit. Quod si speculator uide
rit gladium uenientē et non insonuerit
bucina. et populus se n̄ custodierit. ueneritq;
gladius et tulerit de eis animā: ille quidē
in iniquitate sua captus ē. sanguinē autē
eius de manu speculatoris requiram. Et
tu fili hominis: speculatorē dedi te domui
isrl̄. Audiens ergo ex ore meo sermonē: an
nunciabis eis ex me. Si me dicente ad
impiū. impie morte ~~morte~~ morieris. et n̄
fueris locutus ut se custodiat impius a uia
sua. ipse impius in iniquitate sua morietur:
sanguinē autē eius de manu tua requirā.

Si autem annunciante te ad impium ut a
uiis suis conuertatur: n̄ fuerit conuersus
a uia sua. ipse quidē in iniquitate sua mo
rietur: porro tu animam tuam liberasti.
Tu ergo fili hominis: dic ad domū isrl̄. Sic
locuti estis dicentes. Iniquitates nr̄e et
peccata sup nos sunt: et in ipsis nos tabesci
mus: quomodo ergo uiuere poterimus? Dic
ad eos. Viuo ego dicit dn̄s ds̄: nolo mortē
impii. sed ut reuertatur impius a uia sua et
uiuat. Conuertimini a uiis ur̄is pessimis:
Et quare moriemini domus israel? Tu itaq;
fili hominis: dic ad filios populi tui. Justici
a iusti n̄ liberabit eum. in quacumq; die pec
cauerit. et impietas impii non nocebit ei.
in quacumq; die conuersus fuerit ab im
pietate sua. et iustus non poterit uiuere
in iusticia sua. in quacumq; die peccauerit.
Etiam si dixero iusto quod uita uiuat. et
confisus in iusticia sua fecerit iniquitatē.
omnes iusticie eius obliuioni tradentur:
et in iniquitate sua quā operatus ē in ipsa
morietur. Sin autē dixero impio morte mo
rieris. et egerit penitentiā a peccato suo.
feceritq; iudiciū et iusticiam. pignus re
stituerit ille impius. rapinamq; reddi
derit. in mandatis uite ambulauerit. nec
fecerit quicquā iniustum. uita uiuet et n̄
morietur: Omnia peccata eius que peccauit
n̄ imputabuntur ei: iudiciū et iusticiam
fecit uita uiuet. Et dixerunt filii ppli
tui. Non ē equi ponderis uia dn̄i: et ipsorū
uia iniusta est. Cum enim recesserit iustus
a iusticia sua feceritq; iniquitates: morie
tur in eis. Et cum recesserit impius ab im
pietate sua. feceritq; iudiciū et iusticiam:
uiuet in eis. Et dicitis. Non ē recta uia do
mini. Unumquemq; iuxta uias suas iu
dicabo de uobis domus isrl̄. Et factū
ē in duodecimo anno. in duodecimo mense

in quinta mensis transmigrationis nostre. ue
nit ad me qui fugerat de ierusalem dicens.
Vastata est ciuitas. Manus autem domini facta
fuerat ad me uespere antequam ueniret
ad me qui fugerat. Aperuitque os meum do
nec ueniret ad me mane. et aperto ore meo
non silui amplius. Et factum est uerbum do
mini ad me dicens. Fili hominis. qui ha
bitant in ruinosis super humum israel. lo
quentes aiunt. Unus erat abraham et he
reditate possedit terram. nos autem multi.
nobis data est terra in possessionem. Idcirco
dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui in san
guine comeditis. et oculos uestros leuatis
ad inmunditias uestras. et sanguinem funditis.
numquid terram hereditate possidebitis.
Stetistis in gladiis uestris fecistis abhomina
tiones. et unusquisque uxorem proximi sui
polluit. et terram hereditate possidebi
tis. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus.
Viuo ego quia qui in ruinosis habitant
gladio cadent. et qui in agro est bestiis
tradetur ad deuorandum. qui autem in presidi
is et in speluncis sunt peste morientur.
et dabo terram in solitudinem et desertum.
et deficiet superba fortitudo eius. et deso
buntur montes israel eo quod nullus sit
qui per eos transeat. et scient quia ego dominus
cum dedero terram eorum desolatam. et de
sertam. propter uniuersas abhominati
ones suas quas operati sunt. Et tu fili
hominis. filii populi tui qui loquuntur
de te iuxta muros et in hostiis domorum.
et dicunt unus ad alterum. uir ad proximum
suum loquentes. uenite et audiamus
qui sit sermo egrediens a domino. et ueniunt
ad te quasi si ingrediatur populus. et
sedent coram te populus meus. et audiunt
sermones tuos et non faciunt eos. quia
in canticum oris sui uertunt illos. et

auaritiam suam sequitur cor eorum. et es eis
quasi carmen musicum quod suaui dulcique
sono cantatur. et audient uerba tua et non
facient ea. et cum uenerit quod predictum est.
ecce enim uenit. tunc scient quod propheta
fuerit inter eos. Et factum est uerbum
domini ad me dicens. Fili hominis propheta de
pastoribus israel. propheta et dices pastoribus.
Hec dicit dominus deus. Ve pastoribus israel. qui
pascebant semetipsos. Nonne greges pas
cuntur a pastoribus. Lac comedebatis.
et lanis operiebamini. et quod crassum erat
occidebatis. gregem autem meum non pas
cebatis. Quod infirmum fuit non consoli
dastis. et quod egrotum non sanastis. quod
fractum est non alligastis. et quod abiectum
est non reduxistis. et quod perierat non re
quisistis. sed cum austeritate imperabatis
eis. et cum potentia. et dispersę sunt oues
meę eo quod non esset pastor. et factę sunt
in deuorationem omnium bestiarum agri. et
dispersę sunt. Errauerunt greges mei in cun
ctis montibus. et in uniuerso colle excelso.
et super omnem faciem terrę dispersi sunt gre
ges mei. et non erat qui requireret. non erat
inquam qui requireret. Propterea pastores
audite uerbum domini. Viuo ego dicit dominus
deus. quia pro eo quod facti sunt greges mei
in rapinam. et oues meę in deuorationem
omnium bestiarum agri. eo quod non esset
pastor. neque enim quesierunt pastores gre
gem meum. sed pascebant pastores semet
ipsos. et greges meos non pascebant. prop
terea pastores audite uerbum domini. Hec dicit
dominus deus. Ecce ego ipse super pastores requiram
gregem meum de manu eorum. et cessare
faciam eos ut ultra non pascant gregem
meum. nec pascant amplius pastores semet
ipsos. et liberabo gregem meum de ore eorum.
et non erit ultra eis in escam. quia hec

dicit dñs ds̄. Ecce ego ipse requiram oues
meas. et uisitabo eas. Sicut pastor uisitat
gregem suum in die quando fuerit in me
dio ouiũ suarũ dissipatarum. sic uisitabo
oues meas. et liberabo eas de omnib; locis
in quibus disperse fuerant in die nubis et ca
liginis. et educam eas de populis. et congre
gabo eas de terris. et inducam eas in terrã
suam. et pascam eas in montibus isrl̄. et
in riuis et in cunctis sedib; terre. In pascuis
uberrimis pascam eas. in montibus excel
sis isrl̄ erunt pascue earũ. Ibi requiescet
in herbis uirentibus. et in pascuis pingui
bus pascentur sup montes isrl̄. Ego pascã
oues meas. et ego eas accubare faciam di
cit dñs ds̄. Quod perierat requiram. et
quod abiectum fuerat reducam. et quod con
fractum fuerat alligabo. et quod infirmum
erat consolidabo. et quod pingue et forte cu
stodiam. et pascam illas in iudicio et iusticia.
Vos autem greges mei hec dñs ds̄. Ecce ego
iudico inter pecus et pecus. arietũ et hircorũ.
Nonne satis uobis erat pascua bona de
pasci. Insup et reliquias pascuarũ urarũ
conculcastis pedibus uris. et cum puris
simã aquã biberetis. reliquã pedibus
uris turbabatis. et oues mee his que con
culcata pedibus uris fuerant pascebant.
et que pedes uri conturbauerant hec bi
bebant. Propterea hec dicit dñs ds̄ ad uos.
Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue
et macilentũ. pro eo quod laterib; et hume
ris impingebatis. et cornibus uris uenti
labatis omnia infirma pecora. donec dispgeren
tur foras. Saluabo gregem meum. et non
erit ultra in rapinam. et iudicabo inter
pecus et pecus. et suscitabo sup eas pa
storem unum qui pascat eas. seruũ meũ
dauid. Ipse pascet eas. et ipse erit eis in
pastorem. Ego autẽ dñs ero eis in deum.

et seruus meus dauid princeps in medio eorũ.
Ego dñs locutus sum. Et faciam cum eis
pactum pacis. et cessare faciam bestias pes
simas de terra. et qui habitant in deserto
securi dormient in saltib;. Et ponam eos
in circuitu collis mei benedictionẽ. et de
ducam ymbrem in tempore suo. Pluuie be
nedictionis erunt. et dabit lignũ agri fru
ctum suũ. et terra dabit germen suũ. et
erunt in terra sua absq; timore. et scient
quia ego dñs. cum contriuero catenas iugi
eorum. et eruero eos de manu imperantium
eis. et non erunt ultra in rapinam gentib;.
neq; bestie terre deuorabunt eos. sed habi
tabunt confidenter absq; ullo terrore. Et sus
citabo eis germen nominatum. et n̄ erunt
ultra imminuti fame in terra. neq; portabũt
amplius obprobria gentium. et scient quia
ego dñs ds̄ eorum cum eis. et ipsi populus
meus domus isrl̄ ait dñs ds̄. Vos autẽ gre
ges mei. greges pascue mee homines estis
et ego dñs ds̄ urẽ dicit dñs ds̄. Et factus ẽ
sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone
faciem tuam aduersus montẽ seyr. et pphe
tabis de eo et dices illi. Hec dicit dñs ds̄.
Ecce ego ad te mons seyr. et extendã ma
num meam sup te. et dabo te desolatũ atq;
desertum. Vrbes tuas demoliar. et tu de
sertus eris. et scies quia ego dñs. eo quod
fueris inimicus sempiternus. et conclu
seris filios isrl̄ in manus gladii in tempore
afflictionis eorum in tempore iniquitatis
extreme. Propterea uiuo ego dicit dñs ds̄.
qm̄ sanguini tradam te. et sanguis te pse
quetur. et cum sanguinẽ oderis. sanguis
psequetur te. Et dabo montem seyr de
solatũ et desertum. et auferam de eo eun
tem et redeuntẽ. et implebo montes eius
occisorũ suorũ. In collibus tuis. et in ual
libus tuis atq; in torrentibus interfecti

gladio cadent. In solitudines sempit̃nas
tradam te. et ciuitates tue ñ inhabitabũ
tur: et scies q̃m ego dñs d̃s. eo quod dixe
ris due gentes et due terre mee erunt. &
hereditate possidebo eas. cum dñs eẽt ibi.
P̃pterea uiuo ego dic̃ dñs d̃s q̃a faciã iuxta
iram meã. et sc̃dm zelum tuum quẽ feci
sti. odio habens eos. et notus efficiar p̃ eos
cum te iudicauero. et scies quia ego dñs.
Audiui uniuersa obprobria tua que locut᷒
es de montibus isrt̃ dicens: deserti nobis
dati sunt ad deuorandum. Et insurrexi
stis sup̃ me ore ũro et derogastis adũ
sum me. uerba ũra ego audiui. Hec dicit
dñs d̃s. letante uniuersa terra: in solitu
dinẽ te redigam. Sicuti gauisus es sup̃
hereditatẽ domus isrt̃. eo quod fuerit dis
sipata. sic faciam tibi. Dissipatus eris mõs
seyr. et omnis ydumea. et scient quia
ego dñs. Tu autẽ fili hominis: p̃pheta
sup̃ montes isrt̃ et dices: Montes isrt̃:
audite uerbum dñi. Hec dicit dñs d̃s.
Eo quod dixerit inimicus de uobis. euge
altitudines sempiterne date sunt nobis
in hereditatẽ: p̃pterea uaticinare et dic.
Hec dicit dñs d̃s. Pro eo quod desolati
estis et conculcati p̃ circuitũ. et facti in
hereditatẽ reliquis gentib᷒. et ascendi
stis sup̃ labiũ lingue et obp̃briũ populi.
P̃pterea montes isrt̃ audite uerbum dñi.
Hec dicit dñs d̃s montibus et collibus:
torrentibus. uallibusq;. et desertis parie
tinis. et urbibus derelictis que depopulate
sunt et subsannate a reliquis gentib᷒ p̃
circuitum. Propterea hec dicit dñs deus.
Q̃m in igne zeli mei locutus sum de re
liquis gentibus. et de ydumea uniũsa
qui dederunt terrã meã sibi in hereditatẽ.
cum gaudio et toto corde et ex toto ani
mo. et eiecerunt eam ut uastarent. idcir

co uaticinare sup̃ humũ isrt̃. et dices montib᷒
et collibus. iugis et uallib᷒. Hec dicit dñs
d̃s. Ecce ego in zelo meo et in furore meo lo
cutus sum; eo quod confusionẽ gentiũ
sustinueritis: idcirco hec dicit dñs d̃s. Ego
leuaui manum mẽam. ut gentes que in cir
cuitu ũro sunt ipse confusionẽ suã portẽt.
Vos autẽ montes isrt̃ ramos ũros extendite
ut germinetis. et fructum ũrm afferatis
populo meo isrt̃. Prope ẽ enim ut ueniat.
quia ecce ego ad uos. et conuertar ad uoˢ.
et arabimini et accipietis sementẽ. et
multiplicabo in uob̃ homines omnẽq;
domum isrt̃. et habitabunt̃ ciuitates. et
ruinosa instaurabunt̃. et replebo uos ho
minibus. et iumentis. et multiplicabunt̃
et crescent: et habitare uos faciã sicut a
principio. bonisq; donabo maiorib᷒ quã
habuistis ab initio. et scietis quia ego dñs.
Et adducam sup̃ uos homines populũ
meũ isrt̃. et hereditate possidebunt te.
et eris eis in hereditatẽ. et ñ addes ultra
ut absq; eis sis. Hec dicit dñs d̃s. Pro eo q̊d
dicunt de uobis deuoratrix hominũ es.
et suffocans gentẽ tuam: p̃pterea hominẽ
non comedes amplius. et gentẽ tuã ult̃
non necabis: ait dñs d̃s. Nec auditã faci
am in te amplius: confusionẽ gentium.
et obprobrium populorum nequaquã por
tabis: et gentem tuã ñ amittes ampli᷒
ait dñs d̃s. Et factum ẽ uerbũ dñi
ad me dicens. Fili hominis. domus isrt̃
habitauerunt in humo sua. et polluerunt
eam in uiis suis. et in studiis suis. Iuxta
immunditiam menstruate facta ẽ uia
eorum coram me. et effudi indignatio
nẽ meã sup̃ eos. p̃ sanguine quẽ fuderũt
sup̃ terrã. et in ydolis suis polluerunt
eam. et dispsi eos in gentes. et uentilati
sunt in terris iuxta uias eorum et adinuen

Post dies autem multos uisitaberis in nouissimo annorum uenies ad terram que reuersa est a gladio. congregata est de populis multis ad montes isrl qui fuerunt deserti iugiter. Hec de populis educta est. et habitauerunt in ea confidenter uniuersi. Ascendens autem quasi tempestas uenies. et quasi nubes ut operias terram. tu et omnia agmina tua. et populi multi tecum. Hec dicit dns deus. In die illa ascendent sermones super cor tuum. et cogitabis cogitationem pessimam et dices. Ascendam ad terram absque muro. ueniam ad quiescentes habitantesque secure. omnes hi habitant absque muro. uectes et porte non sunt eis. ut diripias spolia et inuadas predam. et inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti. Et super populum qui est congregatus ex gentibus. qui possidere cepit et esse habitator umbilici terre. Seba et dedan. et negociatores tharsis. et omnes leones eius dicent tibi. Numquid ad sumenda spolia uenis? Ecce ad diripiendam predam congregasti multitudinem tuam. ut tollas argentum et aurum. et auferas suppellectilem atque substanciam. et diripias manubias infinitas. Propterea uaticinare fili hominis. et dices ad gog. Hec dicit dns ds. Numquid non in die illo cum habitauerit populus meus isrl confidenter. scies et uenies de loco tuo a lateribus aquilonis. tu et populi multi tecum. ascensores equorum uniuersi. cetus magnus et exercitus eorum uehemens. et ascendes super populum meum isrl. quasi nubes. ut operias terram. in nouissimis diebus eris. et adducam te super terram meam. ut sciant gentes me. cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum. o gog. Hec dicit dns ds. Tu ergo ille es. de quo locutus sum in diebus antiquis in manu seruorum meorum prophetarum isrl. qui prophetauerunt in diebus eorum temporum ut adducerem te super eos. Et erit in die illa. in die aduentus gog super terram isrl ait dns ds. ascendet indignatio mea in furore meo. et in zelo meo. in igne ire mee locutus sum. quia in die illa erit commotio magna super terram isrl. Et commouebuntur a facie mea pisces maris et uolucres celi et bestie agri. et omne reptile quod mouetur super humum. cunctique homines qui sunt super faciem terre. Et subuertentur montes. et cadent sepes. et omnis murus in terram corruet. et conuocabo aduersum eum in cunctis montibus meis gladium. ait dns ds. Gladius uniuscuiusque in fratrem suum dirigetur. et iudicabo eum peste et sanguine. et imbre uehementi. et lapidibus immensis. Ignem et sulphur pluam super eum. et super exercitum eius. et super populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabor et sanctificabor. et notus ero in oculis gentium multarum. et scient quia ego dns. Tu autem fili hominis. uaticinare aduersum gog et dices. Hec dicit dominus ds. Ecce ego super te gog principem capitis mosoch et tubal. et circumagam te et reducam te. et ascendere te faciam de lateribus aquilonis. et adducam te super montes isrl. et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua. et sagittas tuas de manu dextera tua deiciam. Super montes isrl cades tu et omnia agmina tua. et populi tui qui sunt tecum. feris. auibus. omnique uolatili. et bestiis terre dedi te ad deuorandum. super faciem agri cades. quia ego locutus sum ait dns ds. Et emittam ignem in magog. et in his qui habitant in insulis confidenter. Et scient quia ego dns. et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei isrl. et non polluam nomen sanctum

meum amplius. et scient gentes quia ego
dn̄s scs̄ isrl̄. Ecce uenit: et factum ē ait do
minus ds̄. Hec ē dies. de qua loquutus sū.
Et egredientur habitatores de ciuitatib9
isrl̄. et succendent et comburent arma.
clipeum et hastas. arcum et sagittas:
et baculos manus. et contos. et succendēt
ea igne septem annis. et non portabunt
ligna de regionibus. neq; succendent de
saltibus. qm̄ arma succendent igne et
depredabuntur eos. quibus prede fue
rant. et diripient uastatores suos. ait do
min9 ds̄. Et erit in die illa dabo gog
locum nominatum sepulchrum in isrl̄. ual
lem uiatorum ad orientem maris: que ob
stupescere facit pretereuntes. et sepeliēt
ibi gog et omnē multitudinē eius. et uo
cabitur uallis multitudinis gog. et sepe
lient eos domus isrl̄ ut mundent terrā
septē mensibus. Sepelient autē eos omīs
populus terre. et erit eis nominata dies
in qua glificatus sum. ait dn̄s ds̄. Et ui
ros iugiter constituent lustrantes terrā.
qui sepeliant et requirant eos qui reman
serant sup faciem terre ut emundent eā.
Post menses autē septem querere incipi
ent. et circuibunt peragrantes terram. Cūq;
uiderint os hominis. statuent iuxta illud
titulum. donec sepeliant illud pollinctο
res in ualle multitudinis gog. Nomen au
tem ciuitatis amona. et mundabunt
terram. Tu ḡ fili hominis: hec dicit dn̄s
deus. Dic omni uolucri. et uniuersis auib9.
cunctisq; bestiis agri. Conuenite. ppera
te. concurrite undiq; ad uictimā meam
quam ego immolo uobis. uictimā gran
dem sup montes isrl̄. ut comedatis car
nes et bibatis sanguinē. Carnes fortiū
comedetis et sanguinē principum terre
bibetis. arietum. agnorum. et hyrcorū
taurorumq;. altilium. et pinguium om
nium. et comedetis adipem in saturitatem.
et bibetis sanguinē in ebrietatē. de uictima
quam ego immolabo uobis. et saturabimi
ni sup mensam meā de equo et de equite
forti. et de uniuersis uiris bellatoribus. ait
dn̄s ds̄. Et ponam glām meam in gentib9.
et uidebunt omnes gentes iudiciū meum
quod fecerim. et manum meā quā posue
rim sup eos. et scient domus isrl̄ quia
ego dn̄s ds̄ eorum. a die illa et deinceps.
Et scient gentes qm̄ in iniquitate sua cap
ta sit domus isrl̄. eo quod dereliquerint
me. et absconderim faciem meā ab eis. et
tradiderim eos in manus hostium. et ce
ciderunt gladio uniuersi. Iuxta immundi
ciam eoꝝ et scelus feci eis. et abscondi faci
em meam ab illis. Propterea hec dicit do
minus ds̄. Nunc reducam captiuitatē ia
cob et miserebor omni domui isrl̄. et as
sumā zelum p nomine scō meo. et porta
bunt confusionē suam. et omnē preuari
cationē qua preuaricati sunt in me. cum
habitauerint in terra sua confidenter. ne
minē formidantes. et reduxero eos de po
pulis. et congregauero de terris inimicoꝝ
suoꝝ. et sanctificatus fuero in eis in oculis
gentium plurimarum. et scient quia ego
dn̄s ds̄ eorum. eo quod transtulerim eos
de nationibꝫ. et congregauero eos sup ter
ram suā. et n̄ dereliquerim quemquā ex eis
ibi. et n̄ abscondā ultᵃ faciē meā ab eis. eo
quod effuderim spm̄ meum sup omnē do
mum isrl̄. ait dn̄s ds̄. In uicesimo et qn̄
to anno transmigrationis nr̄e. in exordio
anni. decima mensis. quartodecimo anno.
postquam pcussa ē ciuitas. in ipsa hac die
facta ē sup me manus dn̄i. et adduxit
me illuc in uisionib9 dī. et adduxit me
in terram isrl̄. et dimisit me sup montē

excelsum nimis. super quem erat quasi edificium
ciuitatis uergentis ad austrum. et introduxit
me illuc. Et ecce uir cuius erat species quasi
species eris. et funiculus lineus in manu
eius. et calamus mensure in manu eius.
Stabat autem in porta, et locutus est ad
me idem uir. Fili hominis. uide oculis tuis
et auribus tuis audi. et pone cor tuum in
omnia que ego ostendam tibi. quia ut os
tendantur tibi adductus es huc. Annuncia
omnia que uides domui israel. Et ecce murus
forinsecus in circuitu ciuitatis undique. et in
manu uiri calamus mensure sex cubitorum
et palmi. et mensus est latitudinem edificii
calamo uno. altitudinem quoque calamo uno.
Et uenit ad portam que respiciebat uiam orien
talem. et ascendit per gradus eius. et mensus est
limen porte calamo uno latitudinem. id est
limen unum calamo uno in latitudinem. et
thalamum uno calamo in longum. et uno
calamo in latum. et inter thalamos quinque
cubitos. et limen porte iuxta uestibulum
porte intrinsecus calamo uno. Et mensus
est uestibulum porte octo cubitorum. et fron
tem eius duobus cubitis, uestibulum autem
porte erat intrinsecus. Porro thalami por
te ad uiam orientalem. tres hinc et tres inde.
Mensura una trium. et mensura una fron
tium. ex utraque parte. Et mensus est latitudi
nem liminis porte decem cubitorum. et longitu
dinem porte tredecim cubitorum. et margi
nem ante thalamos cubiti unius. et cubi
tus unus finis utrimque. Thalami autem
sex cubitorum erant hinc et inde. Et mensus
est portam a tecto thalami usque ad tectum
eius. latitudinem uiginti et quinque cubi
torum. et ostium contra ostium. Et fecit
frontem per sexaginta cubitos. et a fronte
atrium porte undique per circuitum. et ante
faciem porte que pertingebat usque ad faciem
uestibuli porte interioris quinquaginta cu
bitos. et fenestras obliquas in thalamis et
in frontibus earum que erant intra portam
undique per circuitum. Similiter autem erant
et in uestibulis fenestre intrinsecus per gyrum.
et ante frontes pictura palmarum celata.
Et eduxit me ad atrium exterius. et ecce ga
zophilacia et pauimentum stratum lapide
in atrio per circuitum. Triginta gazophila
tia in circuitu pauimenti. et pauimentum
in fronte portarum. secundum longitudinem
portarum erat inferius. Et mensus est lati
tudinem a facie porte inferioris usque
ad frontem atrii interioris extrinsecus. cen
tum cubitos ad orientem et ad aquilonem.
portam quoque que respiciebat uiam aqui
lonis atrii exterioris. mensus est tam in lon
gitudine quam in latitudine. et thalamos
eius tres hinc et tres inde. et frontem eius
et uestibulum eius secundum mensuram porte
prioris. quinquaginta cubitorum longi
tudinem eius. et latitudinem eius uiginti
quinque cubitorum. Fenestre autem et uesti
bulum. et sculpture. secundum mensuram
porte que respiciebat ad orientem. et septem
graduum erat ascensus eius. et uestibulum
ante eam. et portam atrii interioris con
tra portam aquilonis et orientalem. Et mensus
est a porta usque ad portam centum cubitos.
Et eduxit me ad uiam australem. et ecce
porta que respiciebat ad austrum. Et
mensus est frontem eius et uestibulum eius
iuxta mensuras superiores. et fenestras eius
et uestibula in circuitu. sicut fenestras ce
teras. quinquaginta cubitorum longitudi
nem. et latitudinem uiginti quinque cubi
torum. et in gradibus septem ascendebatur
ad eam. et uestibulum ante fores eius.
et celate palme erant una hinc et alte
ra inde in fronte eius. et porta atrii

interioris in uia australi. Et mensus est a por
ta usque ad portam in uia australi centum
cubitos; et introduxit me in atrium inte
rius ad portam australem. et mensus est
portam iuxta mensuras superiores. Thala
mum eius et frontem eius et uesti bulum
eius hisdem mensuris. et fenestras eius
et uestibulum eius in circuitu. quinquagin
ta cubitos longitudinis. et latitudinis
uiginti quinque cubitos. et uestibulum
per gyrum longitudine uiginti quinque
cubitorum. et in latitudine quinque cubitorum.
et uestibulum eius ad atrium exterius
et palmas eius in fronte. et octo gradus
erant quibus ascendebatur per eam. Et intro
duxit me in atrium interius per uiam orien
talem. et mensus est portam secundum mensu
ras superiores. thalamum eius et frontem
eius et uestibula eius sicut supra. et fenestras
eius et uestibula eius in circuitu. longitu
dinem quinquaginta cubitorum. et latitudi
nem uiginti quinque cubitorum. et uestibu
lum eius id est atrii exterioris. et palme et
late in fronte eius hinc et inde. et in octo
gradibus ascensus eius. Et introduxit me
ad portam que respiciebat ad aquilonem
et mensus est secundum mensuras superiores. et
thalamum eius. et frontem eius. et uestibu
lum eius. et fenestras eius per circuitum. lon
gitudinem quinquaginta cubitorum. et la
titudinem uiginti quinque cubitorum. et uesti
bulum eius et atrium eius interius. et cela
tura palmarum in fronte illius hinc et
inde. in octo gradibus ascensus eius. Et
per singula gazophilatia ostium in fronti
bus portarum. et ibi lauabant holocau
stum. Et in uestibulo porte due mense
hinc. et due mense inde. ut immoletur
super eas holocaustum. et pro peccato. et pro
delicto. Et ad latus exterius quod ascen
dit ad ostium porte que uergit ad aquilo
nem due mense. et ad latus alterum ante
uestibulum porte due mense. quattuor mense
hinc et quattuor mense inde. per latera por
te octo mense erant. super quas immolabant.
Quattuor autem mense ad holocaustum de la
pidibus quadris extructe. longitudine cu
biti unius et dimidii. et latitudine et alti
tudine cubiti unius. super quas ponant
uasa in quibus immolatur holocaustum
et uictima. et labia earum palmi unius.
reflexa intrinsecus per circuitum. Super men
sas autem carnes oblationis. et extra por
tam interiorem. gazophilatia cantorum in
atrio interiori quod erat in latere porte.
respicientis ad aquilonem. et facies eorum
contra uiam australem una. ex latere por
te orientalis que respiciebat ad uiam aqui
lonis. Et dixit ad me. Hoc est gazophilaci
um quod respicit uiam meridianam. sacer
dotum erit qui excubant in custodiis tem
pli. Porro gazophilatium quod respicit ad
uiam aquilonis. sacerdotum erit qui excu
bant ad ministerium altaris. Isti sunt filii
sadoch. qui accedunt de filiis leui ad dominum.
ut ministrent ei. Et mensus est atrium
longitudine centum cubitorum. et latitu
dinem centum cubitorum. per quadrum.
et altare ante faciem templi. Et introduxit
me in uestibulum templi. et mensus est ue
stibulum quinque cubitis hinc et quinque cu
bitis inde. et latitudinem porte trium
cubitorum hinc. et trium cubitorum inde. lon
gitudinem autem uestibuli uiginti cubitorum.
latitudinem undecim cubitorum. Et octo gra
dibus ascendebatur ad eam. et columpne
erant in frontibus. una hinc et altera inde.
Et introduxit me in templum. et mensus
est frontes sex cubitos latitudinis hinc
et sex cubitos latitudinis inde. latitudo

tabernaculi. et latitudo porte decem cubito
rum erat. et latera porte quinque cubitis hinc.
et quinque cubitis inde. et mensus est longitu
dinem eius quadraginta cubitorum. et la
titudinem uiginti cubitorum. Et introgressus
intrinsecus mensus est in fronte porte duos
cubitos. et portam decem cubitorum. et latitu
dinem porte septem cubitorum. Et mensus
est longitudinem eius uiginti cubitorum. et la
titudinem uiginti cubitorum ante faciem
templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum.
Et mensus est parietem domus sex cubitorum.
et latitudinem lateris quatuor cubitorum.
undique per circuitum domus. Latera autem.
latus ad latus bis triginta tria. et erant
eminentia. que ingrederentur per parietem
domus. in lateribus per circuitum. ut contine
rent et non attingerent parietem templi.
Et platea erat in rotundum ascendens sur
sum per cocleam. et in cenaculum templi.
deferebat per girum; Idcirco latius erat tem
plum in superioribus. et sic de inferioribus
ascendebat ad superiora in medium. Et uidi
in domo altitudinis per circuitum. fundata la
tera ad mensuram calami. sex cubitorum spati
o. et latitudinem per parietem lateris forinse
cus quinque cubitorum. et interior domus in la
teribus domus. Et inter gazophilatia la
titudinem uiginti cubitorum in circuitu
domus undique. et ostium lateris ad orati
onem. ostium unum ad uiam aquilonis. et
ostium unum ad uiam australem. et latitudinem
loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu.
Et edificium quod erat separatum usque
ad uiam respicientem ad mare. latitudinis
septuaginta cubitorum. paries autem edi
ficii quinque cubitorum latitudinis per circui
tum. et longitudo eius nonaginta cubi
torum. Et mensus est domus longitudi
nem centum cubitorum. et quod separatum
erat edificium et parietes eius longitudinis
centum cubitorum. Latitudinem autem ante
faciem domus et eius quod erat separatum
contra orientem centum cubitorum. Et mensus
est longitudinem edificii contra faciem eius
quod erat separatum ad dorsum. et ethecas
ex utraque parte centum cubitorum. Et
templum interius et uestibula atrii. li
mina et fenestras obliquas. et ethecas in
circuitu per tres partes. contra uniuscuiusque
limen. stratumque ligno per girum in circuitu.
Terra autem usque ad fenestras. et fenestre
clause super ostia. et usque ad domum interiorem.
et forinsecus per omnem parietem in circuitu.
intrinsecus et forinsecus ad mensuram.
et fabrefacta cherubim et palme. Et pal
ma inter cherub et cherub. duasque facies
habebat cherub. Faciem hominis iuxta
palmam ex hac parte. et faciem leonis iuxta
palmam ex alia parte. expressam per omnem
domum in circuitu. de terra usque ad superiora
porte cherubim. Et palme celate erant
in pariete templi. limen erat quadrangu
lum. et facies sanctuarii. aspectus contra as
pectum altaris lignei; trium cubitorum al
titudo eius. et longitudo eius duorum
cubitorum. et latitudo eius duorum cubito
rum. et anguli eius et longitudo. et pa
rietes eius lignei. Et locutus est ad me.
Hec est mensa coram domino. Et duo ostia
erant in templo. et in sanctuario. et in
duobus ostiis ex utraque parte bina erant
ostiola. que in se inuicem plicabantur. Bi
na enim erant ostia ex utraque parte osti
orum. et celata erant in ipsis ostiis tem
pli cherubim. et sculptura palmarum
sicut in parietibus quoque expressa erant.
Quamobrem erant et grossiora ligna in
uestibuli fronte forinsecus super que fene
stre erant oblique. et similitudo palma

rum hinc atque inde in humerulis uestibu
li secundum latera domus. latitudineque pari
etum. Et eduxit me in atrium exterius.
per uiam ducentem ad aquilonem. et induxit
me in gazophilacium quod erat contra
separatum edificium. et contra edem uer
gentem ad aquilonem. in faciem longitu
dinis centum cubitos ostii aquilonis. et
latitudinis quinquaginta cubitos. con
tra uiginti cubitos atrii interioris. et
contra pauimentum stratum lapide atrii
exterioris. ubi erat porticus iuncta porticui
triplici. et ante gazophilatia deambula
tio decem cubitorum latitudinis. et ad in
teriora respiciens uie cubiti unius. et ostia
earum ad aquilonem. ubi erant gazophila
cia in superioribus humiliora. quia suppor
tabant porticus que ex illis eminebant
de inferioribus. et de mediis edificii. Tri
stega enim erant. et non habebant colum
nas. sicut erant columne atriorum; prop
terea eminebant de inferioribus et de me
diis a terra cubitis quinquaginta. Et peri
bolus exterior secundum gazophilatia que
erant in uia atrii exterioris ante gazo
philatia. Longitudo eius quinquagin
ta cubitorum. quia longitudo erat gazophi
latiorum atrii exterioris quinquaginta
cubitorum. et longitudo ante faciem tem
pli centum cubitorum. Et erat subter ga
zophilacia hec introitus ab oriente ingre
dientium in ea de atrio exteriori. et in
latitudine periboli atrii quod erat con
tra uiam orientalem. in facie edificii sepa
rati. Et erant ante edificium gazophila
cia et uia ante faciem eorum. iuxta simi
litudinem gazophilatiorum que erant in uia
aquilonis. Secundum longitudinem eorum.
sic et latitudo eorum. Et omnis introitus
eorum. et similitudines et ostia eorum.
secundum ostia gazophilatiorum que erant in
uia respicientes ad notum. Ostium in ca
pite uie. que uia erat ante uestibulum se
paratum. per uiam orientalem ingredientibus.
Et dixit ad me. Gazophilatia aquilonis.
et gazophilatia austri. que sunt ante
edificium separatum. hec sunt gazophi
latia sancta. in quibus uescuntur sacerdotes.
qui appropinquant ad dominum in sancta sanctorum.
Ibi ponent sancta sanctorum. et oblationes pro pec
cato et pro delicto; locus enim sanctus est. Cum
autem ingressi fuerint sacerdotes non egre
dientur de sanctis in atrium exterius. Et ibi
reponent uestimenta sua. in quibus mi
nistrant quia sancta sunt. uestienturque uesti
mentis aliis. et sic procedent ad populum.
Cumque complesset mensuras domus interi
oris. eduxit me per uiam porte que respi
ciebat ad uiam orientalem. et mensus est eam
undique per circuitum. Mensus est autem con
tra uentum orientalem calamo mensure
quingentos calamos in calamo mensure per circuitum.
et mensus est contra uentum aquilonem
quingentos calamos. in calamo mensure
per gyrum. Et ad uentum australem mensus
est quingentos calamos. in calamo men
sure per circuitum. Et ad uentum occiden
talem mensus est quingentos calamos in
calamo mensure; per quatuor uentos mensus
est illud. Murum eius undique per circuitum
longitudine quingentorum cubitorum. diui
dentem inter sanctuarium et uulgi locum.
Et duxit me ad portam que respiciebat
ad uiam orientalem. et ecce gloria dei israel
ingrediebatur per uiam orientalem. Et uox
erat ei quasi uox aquarum multarum.
et terra splendebat a maiestate eius.
Et uidi uisionem secundum speciem quam uide
ram quando uenit ut disperderet ciuita
tem. et species secundum aspectum quem

uideram iuxta fluuium chobar; et cecidi super
faciem meam. Et maiestas domini ingressa est tem
plum. per uiam porte que respiciebat ad ori
entem; et leuauit me spiritus et introduxit
me in atrium interius. et ecce repleta erat
gloria domini domus. Et audiui loquentem ad
me de domo. et uir qui stabat iuxta me
dixit ad me. fili hominis. locus solii mei. et
locus uestigiorum pedum meorum ubi habito
in medio filiorum israel in eternum. et non
polluent ultra domus israel nomen sanctum meum
ipsi et reges eorum in fornicationibus suis. et
in ruinis regum suorum. et in excelsis. qui
fabricati sunt limen suum iuxta limen
meum. et postes suos iuxta postes meos.
Et murus erat inter me et eos. et pollu
erunt nomen sanctum meum in abhominati
onibus quas fecerunt. propter quod con
sumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant pro
cul fornicationem suam et ruinas regum suo
rum a me. et habitabo in medio eorum semper.
Tu autem fili hominis ostende domui israel
templum. et confundantur ab iniquita
tibus suis. et mensurent fabricam et eru
bescant ex omnibus que fecerunt; figuram
domus et fabrice eius exitus et introitus.
et omnem descriptionem eius. et uniuersa
precepta eius. cunctumque ordinem eius. et
omnes leges eius ostende eis. et scribes in
oculis eorum. ut custodiant omnes de
scriptiones eius et precepta illius. et faciant
ea. Ista est lex domus in summitate montis,
omnes fines eius in circuitu. sanctum sanctorum est.
Hec est ergo lex domus. Iste autem mensure alta
ris in cubito uerissimo qui habebat cubi
tum et palmum. in sinu eius erat cubitus.
et cubitus in latitudine. et definitio usque ad
labium eius. in circuitu palmus unus. Hec
quoque erat fossa altaris. Et de sinu terre
usque ad crepidinem nouissimam duo cubiti.

et latitudo cubiti unius. et a crepidine ma
iori usque ad crepidinem minorem quattuor cu
biti et latitudo unius cubiti. Ipse autem
ariel quattuor cubitorum. et ab ariel usque
sursum cornua quattuor. et ariel duode
cim cubitorum in longitudine. per duodecim
cubitos latitudinis. quadrangulum equis
lateribus. et crepido quattuordecim cubitorum
longitudinis. per quattuordecim latitudinis
in quattuor angulis eius. Et corona in cir
cuitu eius dimidii cubiti. et sinus eius
unius cubiti per circuitum. gradus autem eius
uersi ad orientem. Et dixit ad me. fili ho
minis. hec dicit dominus deus. Hi sunt ritus
altaris. quacumque die fuerit fabricatum.
ut offeratur super illud holocaustum. et
effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus
et leuitis qui sunt de semine sadoch. qui
accedunt ad me ait dominus deus. ut offerant
mihi uitulum de armento pro peccato. Et as
sumens de sanguine eius pones super
quattuor cornua eius. et super quattuor
angulos crepidinis. et super coronam in cir
cuitu. et mundabis illud et expiabis. Et
tolles uitulum qui oblatus fuerit pro
peccato. et combures illum in separato lo
co domus extra sanctuarium. Et in die
secunda offeres hyrcum caprarum immacu
latum pro peccato. et expiabunt altare
sicut expiauerunt in uitulo. Cumque com
pleueris expians illud. offeres uitulum
de armento immaculatum. et arietem de
grege immaculatum. et offeres eos in con
spectu domini. Et mittent sacerdotes super eos
sal. et offerent eos holocaustum domino.
Septem diebus facies. hircum pro peccato co
tidie. et uitulum de armento. et arietem
de pecoribus immaculatos offerent. Sep
tem diebus expiabunt altare. et munda
bunt illud. et implebunt manum eius.

Expletis autem septem diebus in die octa
uo et ultra facient sacerdotes super altare
holocausta uestra et que pro pace offerunt. et
placatus ero uobis ait dominus deus. Et con
uertit me ad uiam porte sanctuarii exteri
oris que respiciebat ad orientem. et erat
clausa. Et dixit dominus ad me. Porta hec
clausa erit. non aperietur et uir non transiet
per eam. quoniam dominus deus israel ingressus est per eam.
eritque clausa principi. Princeps ipse sede
bit in ea. ut comedat panem coram domino.
Per uiam uestibuli porte ingredietur. et per
uiam eius egredietur. Et adduxit me per uiam
porte aquilonis in conspectu domus. et
uidi et ecce impleuit gloria domum domini.
et cecidi in faciem meam; et dixit dominus
ad me. Fili hominis. pone cor tuum et uide
oculis tuis. et auribus tuis audi omnia
que ego loquar ad te. de uniuersis ceri
moniis domus domini. et de cunctis legibus
eius. et pones cor tuum in uiis templi per
omnes exitus sanctuarii. et dices ad exaspe
rantem me domum israel. Hec dicit dominus deus.
Sufficiant uobis omnia scelera uestra domus
israel. eo quod inducitis filios alienos incir
cumcisos corde et incircumcisos carne
ut sint in sanctuario meo. et polluant
domum meam. Et offertis panes meos
adipem et sanguinem. et dissoluitis pactum
meum in omnibus sceleribus uestris. et non
seruastis precepta sanctuarii mei. et posui
stis custodes obseruationum mearum in sanctuario
meo. uobismetipsis. Hec dicit dominus deus.
Omnis alienigena incircumcisus corde. et
incircumcisus carne. non ingredietur sanctua
rium meum. Omnis filius alienus qui
est in medio filiorum israel. Sed et leuite qui
longe recesserunt a me. in errore filiorum
israel. et errauerunt a me post ydola
sua. et portauerunt iniquitatem suam.

erunt in sanctuario meo editui et ianitores
portarum domus. et ministri domus ipsi
mactabunt holocausta ~~fine~~ et uictimas
populi. et ipsi stabunt in conspectu eorum
ut ministrent eis. pro eo quod ministrauerint
illis in conspectu ydolorum suorum. et facti
sunt domui israel in offendiculum iniqui
tatis. Idcirco leuaui manum meam super eos
dicit dominus deus. et portauerunt iniquita
tem suam. et non appropinquabunt ad me
ut sacerdotio fungantur michi. neque acce
dant ad omne sanctuarium meum iuxta
sancta sanctorum. sed portabunt confusionem suam
et scelera sua que fecerunt. et dabo eos
ianitores domus in omni ministerio eius.
et uniuersis que fiunt in ea. Sacerdotes
autem et leuite filii sadoch qui custodierunt
cerimonias sanctuarii mei. cum errarent
filii israel a me. ipsi accedent ad me ut mi
nistrent michi. et stabunt in conspectu
meo ut offerant michi adipem et san
guinem ait dominus deus. Ipsi ingredientur
sanctuarium meum. et ipsi accedent ad men
sam meam ut ministrent michi. et custodi
ant cerimonias meas. Cumque ingredien
tur portas atrii interioris. uestibus li
neis induentur. nec ascendet super eos quic
quam laneum quando ministrant in por
tis atrii interioris. et intrinsecus. Vitte
linee erunt in capitibus eorum. et femi
nalia linea erunt in lumbis eorum. et non
accingentur in sudore. Cumque egredientur
atrium exterius ad populum. exuent se
uestimentis suis in quibus ministraue
rant. et reponent ea in gazophilatio sanc
tuarii. et uestient se uestimentis aliis. et non
sanctificabunt populum in uestibus suis.
Caput autem suum non radent. neque co
mam nutrient. sed tondentes attondent
capita sua. Et uinum non bibet omnis

sacerdos quando ingressurus ē atrium in
terius. et uiduam et repudiatam n̄ accipient
uxores. sed uirgines de semine domus isrl.
s; et uiduam que fuerit uidua a sacerdote
accipient. et populum meum docebunt.
quid sit inter scm̄ et pollutum. inter mu
dum et inmundum ostendent eis. Et cu
fuerit controuersia. stabunt in iudiciis me
is et iudicabunt leges meas. et precepta
mea in omnib9 sollempnitatib9 meis custo
dient. et sabbata mea sanctificabunt. et
ad mortuum hominē non ingredientur
ne polluantur: nisi ad patrem et matrē.
et filium et filiam. et fratrem et sororem.
que alterum uirū non habuit. in quibus
contaminabuntur. Et postquam fuerit
emundatus. septem dies numerabuntur
ei. et in die introitus sui in sanctuariū
ad atrium interius ut ministret michi
in sanctuario meo. et offeret p peccato suo
ait dominus ds. Erit autē eis hereditas.
ego hereditas eorum. et possessiones non
dabitis eis in isrl. Ego enim possessio eorum.
Victimā p peccato et p delicto ipsi come
dent. et omne uotum in isrl ipsorū erit.
et primitiua omnium pecorum primoge
nitorū et omnia libamenta ex omnibus
que offeruntur sacerdotum erunt. Et p
mitiua ciborum urorum dabitis sacerdoti.
ut reponat benedictionem domui tue.
Omne morticinum et captum a bestia
de auibus et de pecoribus. n̄ comedent
sacerdotes. Cumq; ceperitis terram diui
dere sortito. separate primicias dn̄o. Sci
ficatum de terra longitudinem uiginti
quinq; milia. et latitudinem decē milia.
sanctificatum erit in omni termino eius
p circuitum. et erit ex omni parte san
ctificatum. quingentos p quingentos
quadrifariam p circuitum. et quinqua
ginta cubitis in suburbana eius p gyrum.
et a mensura ista mensurabis longitudi
nem uiginti quinq; miliū. et latitudinē
decem milium. et in ipso erit templum.
scm̄q; scorum. Scificatum de terra erit sa
cerdotibus ministris scuarii qui accedunt
ad ministeriū dn̄i. Et erit eis locus in do
mos. et in scuarium sanctitatis. Uiginti
quinq; autē milia longitudinis. et decem
milia latitudinis erunt leuitis. qui minis
trant domui. ipsi possidebunt uiginti ga
zophilatia. et possessionē ciuitatis dabitis
quinq; milia latitudinis. et longitudinis
uiginti quinq; milia. secdm separationem
sanctuarii omni domui isrl. Principi quoq;
hinc et inde in separationē sanctuarii. et
in possessionē ciuitatis. contra faciem sepa
rationis sanctuarii. et contra faciem pos
sessionis urbis. a latere maris usq; ad ma
re. et a latere orientis usq; ad orientem.
longitudinē autē iuxta unāquāq; partiū.
A termino occidentali usq; ad terminum
orientalem. de terra erit ei possessio in isrl.
et non depopulabuntur ultra principes
populū meum. sed terram dabunt domui
isrl. secdm tribus eorum. Hec dicit dn̄s ds.
Sufficiat uobis principes isrl. iniquitatē
et rapinas intermittite. et iudicium et
iusticiam facite. Separate confinia ura
a populo meo. ait dominus ds. Statera
iusta. et ephi iustum. et batus iustus
erit uobis. ephi et batus equalia. et uni9
mensure erunt. ut capiat decimam par
tem chori batus. et decimam partem
chori ephi. iuxta mensuram chori erit
equalibratio eorum. Siclus autē uiginti
quatuor obolos habeat. Porro uiginti
sicli. et uiginti quinq; sicli. et quindecī
sicli minā faciunt. Et he sunt primicie
quas tolletis. Sextam partē ephi de cho

ro frumenti. et sextam partem ephi de cho
ro cedei. mensurā quoq; olei. Batus olei
decima pars chori ē. et decem bati chorū
faciunt. quia decē bati implent chorū.
Et arietem unum de grege ducentorum.
de his que nutriunt isrl̄ in sacrificium.
et in holocaustum. et in pacifica. ad expi
andum ꝑ eis. ait dn̄s ds̄. Omnis populus
terre tenebitur primitiis his. Principi in
isrl̄. et sup principē erunt holocausta. et
sacrificium et libamina. in sollempnitatibus
et in kalendis et in sabbatis. et in univsis
sollempnitatibus domus isrl̄. ipse faciat
ꝑ peccato sacrificium. et holocaustum.
et pacifica ad expiandum ꝑ domo israel.
Hec dicit dn̄s ds̄. In primo mense una mensis
sumes uitulū de armento immaculatum.
et expiabis sanctuariū. et tollet sacerdos
de sanguine qui erit ꝑ peccato. et ponet
in postibus domus. et in quatuor angulis
crepidinis altaris. et in postibus porte atrii
interioris. et sic facies in septima mensis.
ꝑ unoquoq; qui ignorauit. et errore decep
tus ē. et expiabis ꝑ domo in primo mense.
quartadecima die mensis. erit uobis pas
che sollempnitas. Septem dieb' azima
comedentur. et faciet princeps in die illo.
ꝑ se et ꝑ univso populo terre. uitulum
ꝑ peccato. et in septem dierū sollempni
tate faciet holocaustum dn̄o. septē uitu
los. et septem arietes immaculatos cotidie.
septem diebus. et ꝑ peccato hircum capra
rum cotidie. et sacrificium ephi ꝑ uitulū
et ephi ꝑ arietem faciet. et olei hin per
singula ephi. Septimo mense quintade
cima die mensis in sollempnitate faciet
sicut supradictum ē ꝑ septem dies. tam
ꝑ peccato quā ꝑ holocausto. et in sacrifi
cio et in oleo. Hec dicit dn̄s ds̄. Porta
atrii interioris. que respicit ad orientē.

erit clausa sex dieb' in quibus opus fit.
die autē sabbati aperietur. sed et in die ka
lendarū aperietur. et intrabit princeps per
uiam uestibuli porte deforis. et stabit in
limine porte. et facient sacerdotes holo
causta eius. et pacifica eius. Et adorabit
sup limen porte et egredietur. porta au
tem nō claudetur usq; ad uespam. et adora
bit populus terre ad ostium porte illius.
in sabbatis et in kalendis coram domino.
Holocaustum autē hoc offerre princeps dn̄o
ī die sabbati debet. sex agnos immaculatos
et arietem immaculatum. et sacrificiū
ephi ꝑ arietē. Agnis autē sacrificium
quod dederit manus eius. et olei hin per
singula ephi. In die autē kalendarum uitu
lum de armento immaculatum. et sex ag
ni. et arietes immaculati erunt. et ephi
ꝑ uitulum. ephi quoq; ꝑ arietē faciet sacri
ficium. Agnis autē sicut inuenerit man'
eius. et olei hin ꝑ singula ephi. Cumq;
ingressurus ē princeps ꝑ uiam uestibuli
porte ingrediatur. et ꝑ eandem portam
exeat. Et cum intrabit populus terre in
conspectu dn̄i in sollemnitatib'. qui ingre
ditur ꝑ portam aquilonis ut adoret. e
grediatur ꝑ uiam porte meridiane. Porro
qui ingreditur ꝑ uiam porte meridiane.
egrediatur ꝑ uiā porte aquilonis. non reu
tatur ꝑ uiam porte ꝑ quam ingressus ē.
sed e regione illius egredietur. Princeps autē
in medio eorū erit. cum ingredientib' in
gredietur. et cum egredientib' egredietur.
Et in nundinis et in sollemnitatib' erit
sacrificium ephi ꝑ uitulū. et ephi ꝑ arietem.
Agnis autē erit sacrificiū sicut inuenerit
man' eius. et olei hin ꝑ singula ephi. Cum
autē fecerit princeps spontaneū holocaustū
aut pacifica uoluntaria dn̄o. aperietur ei
porta que respicit ad orientē. et faciet

holocaustum suum et pacifica sua sicut fieri
solet in die sabbati. et egredietur claudatur
que porta postquam exierit. et agnum eiusdem
anni immaculatum faciet holocaustum co
tidie domino; semper mane faciet illud. et sacri
ficium faciet super eo cata mane mane sex
tam partem ephi. et de oleo terciam partem
hin. ut misceatur simile sacrificium domino. et le
gitimum iuge atque perfectum. faciet agnum
et sacrificium et oleum cata mane mane
holocaustum sempiternum. Hec dicit
dominus deus. Si dederit princeps donum alicui
de filiis suis. hereditas eius filiorum suorum
erit. et possidebunt eam hereditarie.
Si autem dederit legatum de hereditate sua
uni servorum suorum erit illius usque ad annum
remissionis. et revertetur ad principem. here
ditas autem eius filiis eius erit. Et non accipi
et princeps de hereditate populi per vio
lentiam. et de possessione eorum. sed de posses
sione sua hereditatem dabit filiis suis. ut
non dispergatur populus meus. unusquisque
a possessione sua. Et introduxit me per ingres
sum qui erat ex latere porte. in gazophila
cia sanctuarii ad sacerdotes. que respiciebant
ad aquilonem. et erat ibi locus vergens ad
occidentem; et dixit ad me. Iste est locus ubi
coquent sacerdotes pro delicto et pro peccato.
ubi coquent sacrificium. ut non efferant
in atrio exteriori. et sanctificetur populus.
Et eduxit me in atrium exterius et circum
duxit me per quatuor angulos atrii. et ecce
atriolum erat in angulo atrii. Atriola
singula per angulos atrii in quatuor an
gulos atrii. atriola disposita quadragin
ta cubitorum per longitudinem. et triginta
per latum; mensure unius quatuor erant.
et paries per circuitum ambiens quatuor
atriola. Et culine fabricate erant subter
porticus per girum; et dixit ad me. Hec est
domus culinarum in qua coquent ministri
domus domini victimas populi. Et convertit
me ad portam domus. et ecce aque egre
diebantur subter limen domus ad orientem.
Facies enim domus respiciebat ad orientem.
aque autem descendebant in latus templi
dextrum. ad meridiem altaris. Et eduxit
me per viam porte aquilonis. et convertit me ad vi
am foras portam exteriorem viam que respi
ciebat ad orientem. et ecce aque redun
dantes a latere dextro. cum egrederetur vir
ad orientem qui habebat funiculum in manu
sua. Et mensus est mille cubitos. et trans
duxit me per aquam usque ad talos. Rur
sumque mensus est mille. Et transduxit me
per aquam usque ad genua; Et mensus est mille.
et transduxit me per aquam usque ad renes;
Et mensus est mille. torrentem quem transire
non potui. quoniam intumuerant aque profun
di torrentis. qui non potest transvadari.
Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis.
Et duxit me. et convertit me ad ripam
torrentis. Cumque me convertissem. et ecce
in ripa torrentis ligna multa nimis ex
utraque parte. Et ait ad me. Aque iste
que egrediuntur ad tumulos sabuli ori
entalis. et descendunt ad plana deserti.
intrabunt mare. et exibunt. et sanabuntur
aque. Et omnis anima vivens que serpit.
quocumque venerit torrens vivet. Et e
runt pisces multi satis postquam vene
rint illuc aque iste. et sanabuntur et vi
vent omnia ad que venerit torrens. Vi
vent et stabunt super illa piscatores. ab
engaddi usque ad engallim. siccatio sage
narum erunt. Plurime species erunt pis
cium eius. sicut pisces maris magne mul
titudinis nimie. In litoribus autem eius.
et in palustribus non sanabuntur. quia
in salinas dabuntur. Et super torrentem ori

cettur in ripis eius ex utraque parte omne
lignum fructiferum; non defluet folium ex eo.
et non deficiet fructus eius; per singulos
menses afferet primitiua. quia aque
eius de sanctuario egredientur. et erunt
fructus eius in cibum. et folia eius ad
medicinam. Hec dicit dominus deus.
Hic est terminus in quo possidebitis terram
in duodecim tribubus israhel. quia ioseph
duplicem funiculum habet. Possidebitis
autem eam singuli eque ut frater suus.
super quam leuaui manum meam ut darem
patribus uestris. et cadet terra hec uobis in
possessionem. Hic est autem terminus terre ad
plagam septentrionalem. A mari magno
uia usque bethalon. uenientibus sadada.
emath. berotha. sabarim que est inter medium
damasci. et confinium emath domus at-
tigon. que est iuxta terminos auran. Et
erit terminus a mari usque ad atrium enon
terminus damasci. et ab aquilone usque ad
aquilonem. et terminus emath. plaga
autem septentrionalis. Porro plaga orienta
lis de medio auran. et de medio damasci.
et de medio galaad. et de medio terre is
rael. iordanis disterminans ad mare orien
tale; metiemini etiam plagam orientalem.
Plaga autem australis meridiana a thamar.
usque ad aquas contradictionis chades. et
torrens usque ad mare magnum. et plaga
ad meridiem australis. Et plaga maris
mare magnum. a confinio per directum
donec uenias emath. Hec est plaga maris.
Et diuidetis terram istam uobis per tribus
israhel. et mittetis eam in hereditatem uobis
et aduenis qui accesserint ad uos. qui ge
nuerint filios in medio uestrum. et erunt
uobis sicut indigene inter filios israel.
Vobiscum diuident possessionem in me
dio tribuum israhel. In tribu autem quacumque

fuerit aduena. ibi dabitis possessionem illi ait
dominus deus. Et hec nomina tribuum a finibus
aquilonis iuxta uiam methalon pergentibus
emath. Atrium enon. terminos damasci.
ad aquilonem iuxta emath. Et erit ei plaga
orientalis maris dan una. et ad terminum
dan. a plaga orientali usque ad plagam ma
ris aser una. et super terminum aser a plaga
orientali usque ad plagam maris neptalim
una. et super terminum neptalim. a plaga ori
entali usque ad plagam maris manasse una.
et super terminum manasse. a plaga orienta
li usque ad plagam maris effraim una. et
super terminum effraim. a plaga orientali usque
ad plagam maris ruben una. et super termi
num ruben. a plaga orientali usque ad plagam
maris. iuda una. et super terminum iuda. a
plaga orientali usque ad plagam maris. erunt
primicie quas separabitis. Viginti quinque
milibus latitudinis et longitudinis sicuti
singule partes. a plaga orientali usque ad
plagam maris. et erit sanctuarium in medio
eius. Primicie quas separabitis domino. lon
gitudo uiginti quinque milibus. et latitudo
decem milibus. He autem erunt primicie
sanctuarii sacerdotum. Ad aquilonem la
titudinis uiginti quinque milia. et ad ma
re latitudinis decem milibus. Sed et ad ori
entem latitudinis decem milia. et ad meridiem
longitudinis uiginti quinque milibus. Et
erit sanctuarium domini in medio eius. Sa
cerdotibus sanctuarium erit de filiis sa
doch. qui custodierunt cerimonias meas.
et non errauerunt cum errarent filii israhel.
sicut errauerunt et leuite. et erunt eis pri
micie de primiciis terre. sanctum sanctorum
iuxta terminum leuitarum. Sed et leuite
similiter iuxta fines sacerdotum. uiginti
quinque milia longitudinis. et latitudinis
decem milia. Omnis longitudo uiginti

quinq; milium. et latitudo decem milium. Et non
uenundabunt ex eo neq; mutabunt. nec transferentur primicie terre. quia sanctificate sunt
domino. Quinq; milia autem qui supersunt in
latitudine per uiginti quinq; milia. prophana
erunt urbis. in habitaculum et in suburbana. et erit ciuitas in medio eius. et hec
mensure eius. A plaga septentrionali quinquaginta quatuor milia. et ad plagam
meridianam quinquaginta et quatuor milia.
et ad plagam orientalem. quinquaginta
et quatuor milia. et ad plagam occidentalem.
quinquaginta. et quatuor milia. Erunt
autem suburbana ciuitatis. ab aquilone
ducenta quinquaginta. et in meridiem
ducenta quinquaginta. et ad orientem
ducenta quinquaginta. et ad mare ducenta quinquaginta. Quod autem reliquum
fuerit in longitudine secundum primicias sanctuarii. decem milia in orientem. et decem milia ad occidentem erunt. sicut primicie sanctuarii. Et erunt fruges eius in panes.
his qui seruiunt ciuitati. Seruientes autem
ciuitati. operabantur ex omnibus tribubus
israel. Omnes primicie uiginti quinq; milium. per uiginti quinq; milia in quadrum
separabuntur. in primicias sanctuarii. et possessionem ciuitatis. Quod autem reliquum
fuerit. principis erit. ex omni parte primiciarum sanctuarii et possessionis ciuitatis.
e regione uiginti quinq; milium primiciarum usq; ad terminum orientalem. Sed et
a mari e regione uiginti quinq; milium.
usq; ad terminum maris. similiter in partibus principis erit. Et erunt primicie
sanctuarii. et sanctuarium templi in medio eius.
De possessione autem leuitarum. et de possessione ciuitatis. in medio partium principis. Erit in terminum iuda. et in terminum beniamin. et ad principem pertinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali
usq; ad plagam occidentalem. beniamin
una. et contra terminum beniamin a plaga orientali usq; ad plagam occidentalem.
symeon una. et super terminos symeonis
a plaga orientali usq; ad terminum occidentis ysachar una. et super terminum
ysachar. a plaga orientali usq; ad plagam occidentalem zabulon una. et super
terminum zabulon. a plaga orientali usq;
ad plagam maris gad una. et super terminum gad. ad plagam austri in meridie.
Et erit finis de thamar usq; aquas
contradictionis chades. hereditas contra mare magnum. Hec est terra quam
mittetis in sortem tribubus israel. et he portiones earum ait dominus deus. et hi egressus
ciuitatis. A plaga septentrionali quingenta et quatuor milia mensurabis. Et
porte ciuitatis omnibus tribubus israel. Porte
tres a septentrione. Porta ruben una.
porta iuda una. porta leui una. Et ad plagam orientalem quingenta et quatuor
milia. et porte tres. Porta ioseph una.
porta beniamin una. porta dan una. Et
ad plagam meridianam quingenta quatuor milia metieris. Porta symeon una.
porta ysachar una. porta zabulon una.
Et ad plagam occidentalem quingenta
quatuor milia. Porte eorum tres. Porta
gad una. porta aser una. porta neptalim una. Per circuitum decem et octo
milia. et nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidem. Explicit. Incipit prologus beati iheronimi
in daniele propheta.

DANIHEL E
prophetam iuxta septuaginta interpretes
domini saluatoris ecclesie
non legunt. utentes

theodotionis editione. et hoc cur accide
rit nescio. Sive enim quia sermo chaldai
cus est. et quibusdam proprietatibus a nostro
eloquio discrepat. noluerunt septuaginta
interpretes easdem linguę lineas in transla
tione servare. sive sub nomine eorum
ab alio nescio quo non satis chaldeam lin
guam sciente editus liber est. sive ali
ud quid causę exstiterit ignorans. hoc u
num affirmare possum. quod multum
a veritate discordet. et recto iudicio re
pudiatus sit. Sciendum quippe danielem
maxime et ezdram hebraicis quidem
litteris sed chaldaico sermone conscriptos.
et unam ieremię [pericomen] ΠΗΡΥΚΟΜΗΝ. iob
quoque cum arabica lingua plurimam ha
bere societatem. Denique et ego adolescentu
lus post quintilianum et tullium lectionem
ac flores rethoricos. cum me in linguę
huius pistrinum reclusissem. et multo sudore
multoque tempore vix cepissem anhelantia
stridentiaque verba resonare. et quasi per
criptam ambulans. rarum desuper lumen as
picerem. impegi novissime in danielem. et
tanto tedio affectus sum. ut desperatione
subita omnem veterem laborem voluerim
contempnere. Verum adhortante me he
breo. et illud mihi sua lingua crebrius inge
rente. labor omnia vincit improbus. qui
michi videbar sciolus inter eos. cepi rursum
esse discipulus chaldaicus. Et ut verum fatear.
usque ad presentem diem magis possum sermo
nem chaldaicum legere et intelligere quam
sonare. Hec idcirco dixi. ut difficultatem vobis
danielis ostenderem. qui apud hebreos
nec susannę habet hystoriam. nec ympnum
trium puerorum. nec belis draconisque fabu
las. quas nos quia in toto orbe dispersę sunt.
veru anteposito easque iugulante subiecimus.
ne videremur apud imperitos magnam

partem voluminis detruncasse. Audivi ego
quendam de preceptoribus iudeorum cum
susannę derideret hystoriam. et a greco nes
cio quo diceret esse confictam. illud oppone
re quod origeni quoque affricanus opposuit.
ethymologias has. [apotoys] ΑΠΟ ΤΟΥ. [kynoys] CΧΙΝΟΥ.
[kysar] CΧΙCΑΙ [cia] ΚΙΑ [potoi] ΠΟΤΟΥ. [prinoys] ΠΡΙΝΟΥ. [prisai] ΠΡΙCΑΙ.
de greco sermone descendere. Cuius rei nos
intelligentiam hanc nostris possumus dare.
ut verbi gratia dicamus continuo ab arbore
ilice dixisse eum. ilico pereas. vel a lentisco
in lentem te comminuat angelus. vel non lente
pereas. aut lentus id est flexibilis ducaris
ad mortem. sive aliud quid ad arboris no
men conveniens. Deinde tantum fuisse
otii tribus pueris cavillabatur. ut in
camino estuantis incendii metro luderent.
et per ordinem ad laudem dei elementa omnia
provocarent. aut quod miraculum divineque
aspirationis indicium. vel draconem interfe
ctum offa picis. vel sacerdotum belis
machinas deprehensas. que magis pru
dentia sollertis viri. quam prophetali essent
spiritu perpetrata. Cum vero ad abacuc veni
ret et de iudea in chaldeam raptum dis
cophorum lectitabat. querebat exemplum
ubi legissemus in toto veteri testamento
quemquam sanctorum gravi volasse corpore.
et in puncto hore tanta terrarum spacia
transisse. Cui cum quidam e nostris satis
promptulus ad loquendum ezechiel ad
duxisset in medium. et diceret eum de chal
dea in iudea fuisse translatum. derisit
hominem. et ex ipso volumine demonstra
vit in spiritu ezechielem se vidisse transpo
situm. Denique et apostolum nostrum videlicet ut
eruditum virum. et qui legem ab hebreis
didicisset non fuisse ausum affirmare se
raptum in corpore. sed dixisse sive in cor
pore sive extra corpus nescio deus scit. Et

his talibus argumentis. apocrifas in libro
ecclie fabulas arguebat. Sup qua relecto
ris arbitrio iudicium derelinquens. illud
ammoneo. n̄ haberi danielē apud hebreos
inter pphetas. sed inter eos qui [agiografa] ΑΓΙΟΓΡΑ
ΦΑ conscripserunt. Intres siquidem par
tes omnis ab eis scriptura diuiditur. in le
gem. in pphetas. in [agiografa] ΑΓΙΟΓΡΑΦΑ. id
est in quinq. et in octo. et undecī libros.
de quo non ē hui temporis disserere. Que
aūt ex hoc ppheta immo contra hunc li
brum porphirius obiciat. testes sunt meto
dius. eusebius cesariensis. apollinaris. q
multis uersuum milib eius uesanie re
spondentes. nescio an curioso lectori satis
fecerunt. Unde obsecro uos ō paula et eu
stochium fundatis p me ad dnm preces.
ut quamdiu in hoc corpusculo sum scribā
aliquid gratum uobis. utile ecclie. dignū
posteris. Presentium quippe iudiciis n̄
satis moueor. que in utramq. partē aut
amore labuntur aut odio. Explic plog.

Incipit dani
el propheta.

ANNO
tercio regni ioa
chim regis iuda.
uenit nabucho
donosor rex baby
lonis ihrlm.
et obsedit eā.
Et tradidit
dns in manu eius ioachim regem iude. et
partem uasorum domus dī. et asportauit
ea in terra sennaar in domū dī sui. et ua
sa intulit in domum thesauri dī sui. Et
ait rex asphanaz pposito eunuchorū suo
rum ut introduceret de filiis isrl. et de se
mine regio. et tyrannorū pueros in qui
bus nulla eet macula. decoros forma. et
eruditos omni sapientia. cautos scientia. et
doctos disciplina. et qui possent stare in pa
latio regis. ut doceret eos litteras et linguā
chaldeorū. Et constituit eis rex annonam
p singulos dies de cibis suis. et de uino un
de bibebat ipse. ut enutriti tribus annis.
postea starent in conspectu regis. Fuerunt
g inter eos de filiis iuda. daniel. ananias
misael. et azarias. Et imposuit eis ppositus
eunuchorum nomina. danieli balthasar.
et ananie sydrach. misaeli mysach. et
azarie abdenago. Proposuit autē daniel
in corde suo ne pollueretur de mensa re
gis. neq. de uino potus eius. et rogauit
eunuchorū prepositum ne contaminaret.
Dedit autē ds danieli grām et misericordiam
in conspectu principis eunuchorum. Et ait
princeps eunuchorū ad danielē. Timeo
ego dnm meū regem. qui constituit uob
cibum et potum. qui si uiderit uultus urōs
macilentiores p ceteris adolescentib coeuis
urīs. condempnabitis caput meum regi.
Et dixit daniel ad malasar. quē constitui
erat princeps eunuchorū sup daniel. ana
niam. misael. et azariam. Tempta nos ob
secro seruos tuos dieb decē. et dentur no
bis legumina ad uescendum. et aqua ad
bibendum. et contemplare uultus urōs
et uultus puerorū qui uescunt cibo regio.
et sicut uideris facies cum seruis tuis.
Qui audito sermone huiuscemodi. temp
tauit eos diebz decem. Post dies autem
decem. apparuerunt uultus eorum meliores
et corpulentiores p omnib pueris qui
uescebantur cibo regio. Porro malasar
tollebat cibaria et uinum potus eorum.
dabatq. eis legumina. Pueris autē his
dedit ds scientiam et disciplinā in omni
libro et sapientiā. danieli autē intelli
gentiam. omniū uisionum et somniorum.

Completis itaq; dieb; post quos dixerat
rex ut introducerentur. introduxit eos
prepositus eunuchorū in conspectu nabucho
donosor. Cumq; loquutus fuisset eis rex. nō
sunt inventi de universis tales. ut daniel.
ananias. misael et azarias. Et steterunt
in conspectu regis. et omne verbum sapi
entie et intellectus quod sciscitatus ē ab
eis rex. invenit in eis decuplum. sup cun
ctos ariolos et magos qui erant in univ̄
so regno eius. Fuit autē daniel usq; ad
annū primū cyri regis. In anno scdo
regni nabuchodonosor. vidit nabuchodo
nosor sompniū. Et conterritus ē sps eius.
et sompniū eius fugit ab eo. Precepit ergo
rex ut convocarentur arioli et magi et
malefici et chaldei. ut indicarent regi sōp
nia sua. Qui cum venissent. steterunt
coram rege. Et dixit ad eos rex. Vidi
sompniū. et mente confusus ignoro quid
viderim. Responderuntq; chaldei regi sy
riace. Rex in eternum vive. Dic somnium
servis tuis. et interpretationē eius indica
bimus. Respondens autē rex ait chaldeis.
Sermo recessit a me. Nisi indicaveritis
michi sompnium et coniecturam eius.
peribitis vos. et domus vestre publicabun
tur. Si autē somniū et coniecturam eius
narraveritis. premia et dona et honorē
multū accipietis a me. Sompniū ergo et
interpretationē eius indicate michi. Respō
derunt secundo atq; dixerunt. Rex somp
nium dicat servis suis. et interpretationē
eius indicabimus. Respondit rex et ait
Certe novi quia tempus redimitis. scien
tes quod a me recesserit sermo. Si ergo
somniū nō indicaveritis michi. una ē de
vobis sententia. quod interpretationē quoq;
fallacem et deceptione plenam compo
sueritis ut loquamini michi donec tēpus
pertranseat. Somniū itaq; dicite michi. ut
sciam quod interpretationē quoq; eius ve
ram loquamini. Responderunt autē chaldei
coram rege dixerunt. Non est homo sup
terram. qui sermonē tuum rex possit imple
re. Sed neq; regum quisquam magnus et
potens. verbum huiuscemodi sciscitatur ab
omni ariolo. et mago. et chaldeo. Sermo
enim quem tu rex queris gravis est. nec
reperietur quisquam qui indicet illum in
conspectu regis. exceptis diis quorum non
ē cum hominib; conversatio. Quo audito
rex in furore et in ira magna precepit ut
perirent omnes sapientes babylonis. Et egres
sa sententia. sapientes interficiebantur.
Querebanturq; daniel et socii eius ut perirēt.
Tunc daniel requisivit de lege atq; senten
tia ab arioch principe militie regis. qui
egressus fuerat ad interficiendos sapientes
babylonis. et interrogavit eum qui a rege
acceperat potestatem. quam ob causam
tam crudelis sententia a facie regis esset
egressa. Cum ergo rem indicasset arioch da
nieli. daniel ingressus rogavit regem ut
tempus donaret sibi ad solutionē indican
dam regi. Et ingressus ē domum suā. ananie
q; misaeli et azarie sociis suis indicavit
negocium. ut quererent misericordiam a facie
dei celi sup sacramento isto. et nō perirent
daniel et socii eius cum ceteris sapientib;
babylonis. Tunc danieli p visionē nocte
misteriū revelatum ē. Et daniel benedixit
deo celi. et loquutus ait. Sit nomen do
mini benedictum a sclo et usq; in sclm.
quia sapientia et fortitudo eius sunt.
et ipse mutat tempora et etates. trans
fert regna atq; constituit. Dat sapientib;
sapientiam. et scientiam intelligentibus
disciplinā. et ipse revelat pfunda et abscō
dita. et novit in tenebris constituta. et lux

cum eo est. Tibi deus patrum meorũ confiteor
teque laudo: quia sapientiam et fortitudinẽ
dedisti michi. Et nunc ostendisti michi que ro
gauimus te: quia sermonẽ regis aperuisti
nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch.
quẽ constituerat rex ut perderet sapientes
babylonis: sic ei locutus ẽ. Sapientes ba
bylonis ne perdas. Introduc me in conspectu
regis: et solutionẽ regi narrabo. Tunc ari
och festinus introduxit danielem ad regẽ:
et dixit ei. Inueni hominẽ de filiis trans
migrationis iude: qui solutionẽ regi an
nunciet. Respondit rex et dixit danieli:
cui9 nomen erat balthasar. Putasne ui
re potes indicare michi somniũ meũ quod
uidi: et interpretationẽ eius? Et respon
dens daniel coram rege ait. Misteriũ quod
rex interrogat. sapientes. magi. et arioli.
et aruspices non queunt indicare regi:
sed ẽ deus in celo reuelans misteria. qui in
dicauit tibi rex nabuchodonosor. que
uentura sunt nouissimis temporib9.
Somniũ tuũ et uisiones capitis tui in cubi
li tuo: huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare
cepisti in stratu tuo. quid eẽt futurũ post
hec: et qui reuelat misteria. ostendit tibi
que uentura sunt. Michi quoque non in sapi
entia que ẽ in me plusquã in cunctis uiuen
tibus. sacramentũ hoc reuelatum ẽ: sed ut
interpretatio regi manifesta fieret. et co
gitationes mentis tuę scires. Tu rex uide
bas. et ecce quasi statua una grandis; Sta
tua illa magna. et statura sublimis sta
bat contra te: et intuitus ei9 erat terribi
lis: Hui9 statuę caput ex auro optimo
erat: pectus autẽ et brachia de argento;
porro uenter et femora ex ere: tibię autẽ
ferreę; pedum quedã pars erat ferrea. que
dam fictilis: Videbas ita: donec abscisus
ẽ lapis de monte sine manibus: et percus
sit statuam in pedibus eius ferreis et ficti
libus. et comminuit eos: Tunc contrita
sunt pariter: ferrum. testa. es. argentum
et aurũ. et redacta quasi in fauillam estiuę
areę. que rapta sunt uento: nullusque locus
inuentus est eis. Lapis autẽ qui percusserat
statuam. factus ẽ mons magnus:
et impleuit uniuersam terram. Hoc est
somnium. Interpretationẽ quoque eius dice
mus coram te rex. Tu rex regum es. et deus
celi regnum et fortitudinẽ. et imperium et
gloriam dedit tibi. et omnia in quib9 habi
tant filii hominũ. et bestię agri. uolucresque
celi dedit in manu tua: et sub ditione
tua uniuersa constituit. Tu ergo es caput
aureum. et post te consurget regnum ali
ud minus te: et regnum tertiũ aliud ereũ.
quod imperabit uniuersę terrę: Et regnũ
quartum erit uelut ferrũ. Quomodo ferrũ
comminuit et domat omnia: sic comminu
et omnia hec et conteret. Porro quia ui
disti pedum et digitorũ partẽ testę fi
guli et partẽ ferream. regnum diuisum
erit: quod tamen de plantario ferri orietur.
Secundum quod uidisti ferrum mixtũ testę ex
luto. et digitos pedum ex parte ferreos
et ex parte fictiles: ex parte regnum erit
solidũ. et ex parte contritum. Quod autẽ
uidisti ferrum mixtum testę ex luto: com
miscebuntur quidẽ humano semine. sed non
adherebunt sibi. sicut ferrum misceri non
potest testę. In diebus autẽ regnorum illorũ
suscitabit deus celi regnum quod in eternum
non dissipabitur: et regnum eius populo al
teri non tradetur: Comminuet autẽ et con
sumet uniuersa regna hec: et ipsum sta
bit in eternum. Secundum quod uidisti quod
de monte abscisus ẽ lapis sine manib9.
et comminuit testam et ferrũ. et es. et
argentũ. et aurũ: deus magnus ostendit

regi que futura sunt postea. Et uerum est
somnium. et fidelis interpretatio eius. Tunc
rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam.
et danielem adorauit. et hostias et incen-
sum precepit ut sacrificarent ei. Loquens
ergo rex. ait danieli. Vere deus uester deus deorum
est et rex regum. et reuelans misterium.
quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. Tunc
rex danielem in sublime extulit. et munera
magna et multa dedit ei. et constituit
eum principem super omnes prouincias ba-
bylonis. et prefectum magistratuum super
cunctos sapientes babylonis. Daniel au-
tem postulauit a rege. et constituit super
opera prouincie babylonis sydrach misach
et abdenago. ipse autem daniel erat in fo-
ribus regis. Nabuchodonosor rex fecit
statuam auream altitudine cubitorum
sexaginta. latitudine cubitorum sex. et sta-
tuit eam in campo duram prouincie babylonis.
Itaque nabuchodonosor rex misit ad congre-
gandos satrapas magistratus et iudices.
duces et tyrannos. et prefectos. omnesque prin-
cipes regionum. ut conuenirent ad dedica-
tionem statue. quam erexerat nabuchodono-
sor rex. Tunc congregati sunt satrape. ma-
gistratus et iudices. duces et tyranni. et
optimates qui erant in potestatibus con-
stituti. et uniuersi principes regionum. ut
conuenirent ad dedicationem statue quam
erexerat nabuchodonosor rex. Stabant au-
tem in conspectu statue quam posuerat na-
buchodonosor. et preco clamabat ualenter.
Vobis dicitur populis tribubus et linguis.
In hora qua audieritis sonitum tube. et
fistule. et cythare. sambuce et psalterii.
et symphonie. et uniuersi generis musico-
rum. cadentes adorate statuam auream.
quam constituit nabuchodonosor rex. Si
quis autem non prostratus adorauerit. eadem

hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post
hec igitur statim ut audierunt omnes populi
sonitum tube. fistule. et cythare. sambuce.
et psalterii. et symphonie. et omnis generis
musicorum. cadentes omnes populi tribus
et lingue. adorauerunt statuam auream.
quam constituerat nabuchodonosor rex.
Statimque et in ipso tempore accedentes ui-
ri chaldei accusauerunt iudeos. dixeruntque
nabuchodonosor regi. Rex in eternum uiue.
Tu rex posuisti decretum. ut omnis homo
qui audierit sonitum tube. fistule. et cythare.
sambuce et psalterii et symphonie. et uni-
uersi generis musicorum. prosternat se et ado-
ret statuam auream. Siquis autem non procidens
adorauerit. mittatur in fornacem ignis arden-
tis. Sunt ergo uiri iudei quos constituisti
super opera regionis babylonie. sidrach misach
et abdenago. uiri isti contempserunt rex
decretum tuum. Deos tuos non colunt. et
statuam auream quam erexisti non adorant.
Tunc nabuchodonosor in furore et ira
precepit ut adducerentur sydrach misach.
et abdenago. Qui confestim adducti sunt
in conspectu regis. Pronuntiansque nabucho-
donosor ait eis. Vere ne sydrach misach
et abdenago. deos meos non colitis. et sta-
tuam auream quam constitui non adoratis.
Nunc ergo si estis parati. quacumque hora au-
dieritis sonitum bucine. fistule. et cythare. sambuce
et psalterii et simphonie. omnisque generis mu-
sicorum. prosternite uos et adorate statuam auream
quam feci. Quod si non adoraueritis. eadem
hora mittemini in fornacem ignis ardentis.
Et quis est deus. qui eripiat uos de manu mea.
Respondentes sydrach misach et abdena-
go. dixerunt regi nabuchodonosor. Non
oportet nos de hac re respondere tibi.
Ecce enim deus noster quem colimus potest
nos eripere de camino ignis ardentis.

et de manib; tuis o rex liberare. Quod si
noluerit notum sit t rex quia deos tuos
n colimus. et statuam auream quā erexisti
n adoramus. Tunc nabuchodonosor reple
tus ē furore et aspectus faciei illius immu
tatus est. sup sydrach misach et abdenago.
Et precepit ut succenderetur fornax sep
tuplum quam succendi consueuerat. et ui
ris fortissimis de exercitu suo. iussit ut li
gatis manib; et pedib' mitterent sydrach
misach et abdenago in fornacem ignis
ardentis. Et confestim uiri illi uincti cū
braccis suis et tiaris et calciamentis. et
uestibus. missi sunt in medium fornacis
ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat.
fornax autē succensa erat nimis. Porro ui
ros illos qui miserant sydrach misach et ab
denago. interfecit flamma ignis. Viri
autē hi tres id est sydrach misach et ab
denago. ceciderunt in medio camini ignis
ardentis: colligati. Que sequuntur in he
braicis uoluminib' non repperi. Et
ambulabant in medio flammę laudantes
deum et benedicentes dnm. Stans autem
azarias orauit sic. apiensq; os suum ī medio
ignis ait. Benedictus es dne ds patrū
nrorum. et laudabilis. et glosum nom
tuū in scla. quia iustus es in omnib' que
fecisti nobis. et uniuersa opa tua uera.
et uię tuę recte. et omnia iudicia tua uera.
Judicia enim uera fecisti iuxta omnia que
induxisti sup nos et sup ciuitatē scām pa
trum nrorum ihrlm. quia in ueritate et
in iudicio induxisti omnia hec ppter pec
cata nra. Peccauimus enim et inique egi
mus recedentes a te. et deliquimus in
omnib;. et precepta tua n audiuimus.
nec obseruauimus. nec fecimus sicut pre
ceperas nobis ut bene nobis esset. Omnia
g que induxisti sup nos. et uniuersa quę
fecisti nobis uero iudicio fecisti. et tradidisti
nos in manib' inimicorū iniquorz et pessi
morum preuaricatorumq;. et regi iniusto
et pessimo ultra omnē terram. Et nunc n
possumus apire os. Confusio et obpbriū
facti sumus seruis tuis. et his qui colebant
te. Ne quesum' tradas nos in ppetuum.
ppter nomen tuum. et ne dissipes testam
tum tuum. neq; auferas misciam tuam a
nobis ppter abraam dilectum tuum. et
ysaac seruum tuum. et isrl scm tuum.
quibus locutus es pollicens quod mul
tiplicares semen eorū sicut stellas celi.
et sicut harenam que ē in litore maris.
quia dne imminuti sumus plusquam
omnes gentes. sumusq; humiles in uni
uersa terra hodie ppter peccata nra. et
n est in tempore hoc princeps et ppha
et dux. neq; holocaustum. neq; sacrificium.
neq; oblatio. neq; incensum. neq; locus pri
miciarum coram te. ut possimus inuenire
misciam. sed in animo contrito et in spu
humilitatis suscipiamur. sicut in holocau
sto arietum et tauroz. et sicut in milib'
agnorum pinguium. sic fiat sacrificium
nrm in conspectu tuo hodie ut placeat t.
qm non ē confusio confidentib' in te dne.
Et nunc sequimur in toto corde et timem'
te. et querimus faciem tuam dne, ne con
fundas nos. sed fac nobiscum iuxta man
suetudinē tuam. et scdm multitudinem
miscdię tuę. et erue nos in mirabilibus
tuis. et da glām nomini tuo dne. et con
fundantur omnes qui ostendunt seruis
tuis mala. Confundantur in omnipoten
cia. et robur eorum conteratur. Sciant
quia tu es dns ds solus. et glosus sup omnē
terram. Et n cessabant qui miserant eos
ministri regis succendere fornacem. nap
tha et stuppa et pice. et malleolis. et

effundebatur flamma sup fornacem cu
bitis quadraginta nouem. et erupit et
incendit quos repperit iuxta fornacem de
chaldeis. Angelus autem dni descendit
cum azaria et sociis eius in fornacē. et ex
cussit flammā ignis de fornace. et fecit me
dium fornacis quasi uentum roris flantē.
Et non tetigit eos omnino ignis neq: con
tristauit. nec quicquam molestię intulit.
Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant
et glorificabant. et benedicebant dnm in
fornace dicentes: Benedictus es dne ds
patrum nrorum. et laudabilis et gloriosus
in secula. Et benedictū nomē glorię tuę scm. et
laudabile et superexaltatū in omnib' sclis.
Benedictus es in tēplo sco glorię tuę. et sup
laudabilis et supglōs in scla. Benedictus es
in throno regni tui. et sup laudabilis et
superexaltatus in scla. Benedictus es qui intue
ris abyssos et sedes sup cherubin. et lauda
bilis et superexaltatus in scla. Benedictus es
in firmamento celi. et laudabilis et glo
riosus in scla. Benedicite omnia opa dni
dno. laudate et superexaltate eum in scla.
Benedicite angeli dni dno: laudate et
superexaltate eum in scla. Benedicite celi
dno. laudate et superexaltate eū in scla.
Benedicite aquę omnes quę sup celo sunt
dno: laudate et superexaltate eum in scla.
Benedicite omnes uirtutes dni dno: lau
date et superexaltate eū in scla. Benedicite
sol et luna domino: laudate et superexalta
te eū in scla. Benedicite stellę celi dno. lau
date et superexaltate eum in scla. Benedicite
omnis ymber et ros dno. laudate et sup
exaltate eum in scla. Benedicite omīs spc
dei dno: laudate et superexaltate eū in scla.
Benedicite ignis et estus dno: laudate et
superexaltate eū in scla. Benedicite frigus
et estas dno: laudate et superexaltate eū in

scla. Benedicite rores et pruina dno: lauda
te et superexaltate eum in scla. Benedicite gelu
et frigus dno: laudate et superexaltate eū
in scla. Benedicite glacies et niues dno:
laudate et superexaltate eum in scla. Benedici
te noctes et dies dno: laudate et superexal
tate eū in scla. Benedicite lux et tenebrę
dno: laudate et superexaltate eū in scla. Be
nedicite fulgura et nubes dno: laudate
et superexaltate eum in scla. Benedicat tra
dnm: laudet et superexaltet eum in scla.
Benedicite montes et colles dno: laudate
et superexaltate eum in scla. Benedicite uni
uersa germinantia in terra dno: laudate
et superexaltate eum in scla. Benedicite
fontes dno: laudate et superexaltate eum
in scla. Benedicite maria et flumina dno:
laudate et superexaltate eum in scla. Bene
dicite cete et omnia que mouentur in aqs
dno: laudate et superexaltate eū in secula.
Benedicite omīs uolucres celi dno: laudate
et superexaltate eum in scla. Benedicite omnes be
stię et pecora dno: laudate et superexaltate
eum in scla. Benedicite filii hominū dno:
laudate et superexaltate eū in scla. Benedicat
isrl dnm: laudet et superexaltet eum in scla.
Benedicite sacerdotes dni dno: laudate et
superexaltate eū in scla. Benedicite serui do
mini dno: laudate et superexaltate eū in se
cula. Benedicite spc et anime iustorum
dno: laudate et superexaltate eū in scla.
Benedicite sci et humiles corde dno: lau
date et superexaltate eū in scla. Benedicite
anania azaria misael dno. laudate et sup
exaltate eum in scla. quia eruit nos de
inferno. et saluos fecit nos de manu mor
tis. quia liberauit nos de medio ardentis
flammę. et de medio ignis eruit nos.
Confitemini dno qm bonus: qm in se
culum misericordia eius: Benedicite omīs

religiosi domino deo deorum: laudate et con
fitemini quia in omnia secula misericordia eius.
Huc usque in hebreo non habetur: et que
posuimus de theodotionis editione trans
lata sunt. Tunc nabuchodonosor rex
obstupuit et surrexit prope. et ait optima
tibus suis. Nonne tres uiros misimus in
medium ignis compeditos? Qui responden
tes regi dixerunt. Vere rex. Respondit et
ait. Ecce ego uideo uiros quatuor solutos
ambulantes in medio ignis. et nichil cor
ruptionis in eis est. et species quarti simi
lis filio dei. Tunc accessit nabuchodono
sor ad ostium fornacis ignis ardentis et ait.
Sydrach misach et abdenago serui dei ex
celsi. egredimini et uenite. Statimque egres
si sunt sydrach misach et abdenago de me
dio ignis. Et congregati satrape. magistra
tus. et iudices. et potentes regis. contempla
bantur uiros illos quoniam nichil potestatis ha
buisset ignis in corporibus eorum. et capillus
capitis eorum non esset adustus. et sarabal
la eorum non fuissent immutata. et odor
ignis non transisset per eos. Tunc erumpens
nabuchodonosor ait. Benedictus deus eorum
sydrach uidelicet misach et abdenago.
qui misit angelum suum et eruit seruos
suos qui crediderunt in eo. et uerbum
regis immutauerunt. et tradiderunt cor
pora sua ne seruirent. et ne adorarent om
nem deum excepto deo suo. A me ergo positum
est hoc decretum. ut omnis populus et tribus
et lingua quecumque loquuta fuerit blas
phemiam contra deum sydrach misach et
abdenago dispereat. et domus eius uastetur.
Neque enim est alius deus. qui possit ita salua
re. Tunc rex promouit sydrach misach et
abdenago in prouincia babylonis. Na
buchodonosor rex omnibus populis. gen
tibus et linguis que habitant in uniuersa
terra. pax uobis multiplicetur. Signa et
mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placu
it ergo mihi predicare signa eius quia mag
na sunt. et mirabilia eius quia fortia. et
regnum eius regnum sempiternum. et
potestas eius in generatione et generatio
nem. Ego nabuchodonosor quietus eram in
domo mea. et florens in palatio meo. Som
nium uidi quod perterruit me. et cogitatio
nes mee in stratu meo. et uisiones capitis mei
conturbauerunt me. et per me propositum est
decretum ut introducerentur in conspectu
meo cuncti sapientes babylonis. et ut so
lutionem somnii indicarent michi. Tunc
ingrediebantur arioli magi. chaldei. et
aruspices. et somnium narraui in conspec
tu eorum. et solutionem eius non indicauerunt
michi. donec collega in conspectu meo in
gressus est daniel cuius nomen baltasar secundum
nomen dei mei. qui habet spiritum deorum sanctorum
in semetipso. et somnium coram eo loquutus
sum. Baltasar princeps ariolorum quem
ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas
in te. et omne sacramentum non est impossibi
le tibi. uisiones somniorum meorum quas uidi.
et solutionem narra. Visio capitis mei in
cubili meo. Videbam et ecce arbor in
medio terre. et altitudo eius nimia. mag
na arbor et fortis. et proceritas eius contin
gens celum. Aspectus illius erat usque ad
terminos uniuerse terre. folia eius pul
cherrima. et fructus eius nimius. et esca
uniuersorum in ea. Subter eam habitabant
animalia et bestie. et in ramis eius conuer
sabantur uolucres celi. et ex ea uescebatur
omnis caro. Videbam in uisione capitis
mei super stratum meum. et ecce uigil et sanctus
descendit de celo. clamauit fortiter et dixit.
Succidite arborem. et precidite ramos eius.
et excutite folia eius et dispergite fructus

eius. Fugiant bestie que subter eam sunt.
et uolucres de ramis eius. Veruntamen
germen radicum eius in terra sinite. et
alligetur uinculo ferreo et ereo in herbis
que foris sunt. et rore celi tinguatur. et
cum feris pars eius in herba terre. Cor
eius ab humano commutetur. et cor fere
detur ei. et septem tempora mutentur
sup eum. In sententia uigilū decretum ē.
et sermo sc̄orum et petitio. donec cognoscāt
uiuentes qm̄ dominat̄ excelsus in regno
hominū. et cuicumq; uoluerit dabit il
lud. et humillimū hominē constituet
sup eū. Hoc somniū uidi ego rex nabucho
donosor. Tu ergo balthasar int̄pretatio
nem narra festinus. quia omnes sapien
tes regni mei non queunt solutionē edi
cere michi. Tu aūt potes. quia sp̄c deorum
sc̄orum in te ē. Tunc daniel cui⁹ nomen bal
tasar cepit intra semetipsum tacitus co
gitare quasi hora una. et cogitationes
cordis eius conturbabant eum. Respon
dens autē rex ait. Balthasar somnium
et int̄pretatio eius non conturbent te.
Respondit balthasar et dixit. Dn̄e mi.
somniū his qui te oderunt. et int̄pretatio
eius hostibus tuis sit. Arborem quam
uidisti sublimē atq; robustam. cui⁹ alti
tudo ptingit ad celum. et aspectus illi⁹
in omnē terram. et rami ei⁹ pulcherrimi &
fructus eius nimi⁹ et esca omniū in ea. sub
ter eam habitantes bestie agri. et in ra
mis ei⁹ commorantes aues celi. tu es rex q̄
magnificat⁹ es et inualuisti. et magnitu
do tua creuit. et peruenit usq; ad celum. et
potestas tua in terminos uniuerse terre.
Quod autē uidit rex uigilē et scm̄ descen
dere de celo et dicere. succidite arborem
et dissipate illā. attamen germen radi
cum eius in terra dimittite. et uinciat̄

ferro et ere. in herbis foris et rore celi consp
gatur. et cum feris sit pabulum eius do
nec septem tempora commutentur sup eū.
hec ē interpretatio sententie altissimi. que
peruenit sup dn̄m meū regē. Eicient te ab
hominib⁹. et cum bestiis ferisq; erit habita
tio tua. et fenum ut bos comedes. et rore
celi infunderis. Septem tempora quoq; mu
tabuntur sup te. donec scias quod do
minetur excelsus sup regnum hominum
et cuicumq; uoluerit det illud. Quod aūt
precepit ut relinqueretur germen radicū
eius idest arboris. regnum tuum t̄ ma
nebit. postquam cognoueris potestatem
ēē celestem. Quamobrem rex consilium
meū placeat t̄. et peccata tua elemosinis
redime. et iniquitates tuas misericordiis paupe
rum. forsitan ignoscet delictis tuis. Omnia
uenerunt sup nabuchodonosor regem. Post
finem mensium duodecim in aula babylo
nis deambulabat. responditq; rex et ait.
Nonne hec est babylon magna. quā ego
edificaui in domum regni in robore fortitu
dinis mee. et in gl̄a decoris mei. Cum ad
huc sermo ēēt in ore regis. uox de celo ruit.
Tibi dicit̄ nabuchodonosor rex. Regnum
transit a te. et ab hominib⁹ te eicient. et
cum bestiis ferisq; erit habitatio tua. fe
num quasi bos comedes. et septē tēpora
mutabuntur sup te. donec scias quod do
minetur excelsus in regno hominū. et cui
cumq; uoluerit det illud. Eadem hora ser
mo completus est sup nabuchodonosor.
Et hominib⁹ eiectus ē. et fenum ut bos co
medit. et rore celi corpus eius infectum ē.
donec capilli eius in similitudinē aquila
rum crescerent. et ungues eius quasi aui
um. Igitur post finē dierum ego nabucho
donosor oculos meos ad celum leuaui. et
sensus m̄s redditus ē michi. et altissimo

benedixi. et uiuentem in sempiternum lau
daui et glorificaui. quia potestas eius pote
stas sempiterna. et regnum eius in generati
one et generationem. et omnes habitatores
terre apud eum in nichilum reputati sunt.
Iuxta uoluntatem enim suam facit tam in uir
tutibus celi. quam in habitatoribus terre.
et non est qui resistat manui eius et dicat
ei quare fecisti. In ipso tempore sensus
meus reuersus est ad me. et ad honorem reg
ni mei decoremque perueni. et figura mea re
uersa est ad me. et optimates mei et magi
stratus mei requisierunt me. et in regno
meo constitutus sum. et magnificentia mea
amplior addita est michi. Nunc igitur
ego nabuchodonosor laudo et magnifi
co et glorifico regem celi. quia omnia opera
eius uera et uie eius iudicia. et gradientes
in superbia potest humiliare. Baltha
sar rex fecit grande conuiuium optimatibus
suis mille. et unusquisque secundum suam bibe
bat etatem. Precepit ergo iam temulentus
ut afferrentur uasa aurea et argentea
que asportauerat nabuchodonosor pater
eius de templo quod fuit in ierusalem. ut bi
berent in eis rex et optimates eius. uxo
resque eius et concubine. Tunc allata sunt
uasa aurea que asportauerat de templo
quod fuerat in ierusalem. et biberunt in eis
rex et optimates eius. uxoresque eius. et concu
bine. Bibebant uinum. et laudabant deos
suos aureos et argenteos et ereos. ferreos.
ligneosque et lapideos. In eadem hora ap
paruerunt digiti quasi manus hominis
scribentis. contra candelabrum in superficie pa
rietis aule regie. et rex aspiciebat articulos
manus scribentis. Tunc regis facies com
mutata est. et cogitationes eius perturba
bant eum. et compages renum eius sol
uebantur. et genua eius ad se inuicem
collidebantur. Exclamauit itaque rex fortiter
ut introducerent magos. chaldeos et arus
pices. et proloquens rex ait sapientibus baby
lonis. Quicumque legerit scripturam hanc et
interpretationem eius manifestam michi
fecerit. purpura uestietur. et torquem
auream habebit in collo suo. et tertius
erit in regno meo. Tunc ingressi omnes
sapientes regis. non potuerunt nec scriptu
ram legere. nec interpretationem indicare regi.
Unde rex baltasar satis conturbatus est.
et uultus illius immutatus est. sed et optima
tes eius turbabantur. Regina autem pro re que
acciderat regi et optimatibus eius domum
conuiuii ingressa est. et proloquens ait.
Rex in eternum uiue. Non te conturbent co
gitationes tue. neque facies tua immutetur.
Est uir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum
habet in se. et in diebus patris tui. scientia
et sapientia inuente sunt in eo. Nam et
rex nabuchodonosor pater tuus. principem
magorum. incantatorum. chaldeorum. et aru
spicum constituit eum. Pater inquam tuus
o rex. quia spiritus amplior et prudentia intel
ligentiaque et interpretatio somniorum. et
ostensio secretorum ac solutio ligatorum.
inuente sunt in eo. hoc est in daniele. cui
rex imposuit nomen baltasar. Nunc itaque
daniel uocetur. et interpretationem narra
bit. Igitur introductus est daniel coram
rege. Ad quem prefatus rex ait. Tu es dani
el de filiis captiuitatis iude. quam adduxit
rex pater meus de iudea. Audiui de te
quoniam spiritum deorum sanctorum habeas. et scientia
intelligentiaque ac sapientia ampliores in
uente sint in te. Et nunc introgressi sunt
in conspectu meo sapientes magi. ut scrip
turam hanc legerent. et interpretationem
eius indicarent michi. et nequiuerunt
sensum sermonis huius edicere michi. Porro

ego audiui de te quod possis obscura
interpretari. et ligata dissoluere. Si ergo
uales scripturam legere. et interpretationem
eius indicare michi. purpura uestieris et
torquem auream circa collum tuum habebis.
et tercius princeps eris in regno meo. Ad
que respondens daniel ait coram rege.
Munera tua sint tibi. et dona domus
tue alteri da. Scripturam autem legam
tibi rex. et interpretationem eius ostendam
tibi. O rex deus altissimus regnum et mag
nificentiam gloriam et honorem dedit
nabuchodonosor patri tuo. et propter
magnificentiam quam dederat ei. uniuersi
populi tribus et lingue tremebant et
metuebant eum. Quos uolebat interfi
ciebat. et quos uolebat percutiebat. quos
uolebat exaltabat. et quos uolebat hu
miliabat. Quando autem eleuatum est cor
eius. et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam
depositus est de solio regni sui. et gloria eius
ablata est. et a filiis hominum eiectus est.
Sed et cor eius cum bestiis positum est. et
cum onagris erat habitatio eius. fenum
quoque ut bos comedebat. et rore celi cor
pus eius infectum est. donec cognosceret
quod potestatem habeat altissimus in reg
no hominum. et quemcumque uoluerit suscita
bit super illud. Tu quoque filius eius baltha
sar non humiliasti cor tuum cum scires hec
omnia. sed aduersum dominatorem celi ele
uatus es. et uasa domus eius allata sunt
coram te. et tu et optimates tui et uxo
res tue. et concubine tue uinum bibistis
in eis. deos quoque argenteos. et aureos. et
ereos. ferreos. ligneosque et lapideos qui
non uident neque audiunt neque sentiunt
laudasti. Porro deum qui habet flatum
tuum in manu sua. et omnes uias tuas.
non glorificasti. Idcirco ab eo missus est articulus
manus. qui scripsit hoc quod exaratum est.
Hec est autem scriptura. que digesta est.
Mane. techel. phares. Et hec est interpre
tatio sermonis. Mane. numerauit deus
regnum tuum. et compleuit illud. Techel.
appensum est in statera. et inuentum est
minus habens. Phares. diuisum est reg
num tuum. et datum est medis et persis.
Tunc iubente rege indutus est daniel pur
pura. et circumdata est torques aurea collo
eius. et predicatum est de eo quod haberet
potestatem tercius in regno. Eadem nocte
interfectus est baltasar rex a chaldeis. &
darius medus successit in regnum. an
nos natus sexaginta duos. Placuit
dario. et constituit supra regnum satrapas
centum uiginti. ut essent in toto regno
suo. et super eos principes tres. ex quibus
daniel unus erat. ut satrape illis redde
rent rationem. et rex non sustineret mole
stiam. Igitur daniel superabat omnes
principes et satrapas. quia spiritus dei amplior
erat in eo. Porro rex cogitabat constituere
eum super omne regnum. Unde principes
et satrape querebant occasionem. ut inuenirent
danielem ex latere regis. nullamque
causam et suspitionem reperire potuerunt
eo quod fidelis esset. et omnis culpa et sus
pitio non inueniretur in eo. Dixerunt ergo
uiri illi. Non inueniemus danieli huic
aliquam occasionem. nisi forte in lege dei
sui. Tunc principes et satrape surripue
runt regi. et sic locuti sunt ei. Dari rex in
eternum uiue. Consilium inierunt cuncti
principes regni. magistratus. et satrape.
senatores et iudices. ut decretum impe
ratorium exeat et edictum. ut omnis qui
petierit aliquam petitionem a quocumque deo
et homine. usque ad dies triginta nisi a
te rex. mittatur in lacum leonum. Hunc

itaq; rex confirma sententiã. et scribe
decretum. ut n̄ immutetur q̄d statutum
ē a medis atq; psis. nec preuaricari cui
quam liceat. Porro rex darius pposuit
edictum et statuit. Q̄d cum daniel com
perisset. id est constitutã legē. ingressus
ē domum suam. et fenestris apertis in
cenaculo suo contra iherlm̄ tribus tēpo
ribus in die. flectebat genua sua. et ad
orabat. confitebaturq; coram dō suo. sic̄
et antea facere consueuerat. Viri g̃ illi
curiosius inquirentes. inuenerunt dani
lem orantē et obsecrantē dm̄ suum. et
accedentes locuti sunt regi sup edicto.
Rex numqd n̄ constituisti ut omnis ho
mo qui rogaret quemquã de diis et ho
minibus usq; ad dies triginta. nisi a te rex.
mitteretur in lacū leonum? Ad quod respō
dens rex ait. Verus sermo iuxta decretū
medorum atq; psarum. quod preuaricari
n̄ licet. Tunc respondentes dixerunt corã
rege. Daniel de filiis captiuitatis iudeę
n̄ curauit de lege tua. et de edicto q̄d con
stituisti. sed tribus temporibus p diem
orat obsecrationē suam. Quod uerbū cū
audisset rex satis contristatus ē. et pro
daniele posuit cor ut liberaret eū. et usq;
ad occasum solis laborabat ut erueret il
lum. Viri aūt illi intelligentes regem.
dixerunt ei. Scito rex quia lex medorum ē
atq; psarum. ut omne decretū quod con
stituerit rex n̄ liceat immutari. Tunc rex
precepit. et adduxerunt danielē. et mi
serunt eum in lacū leonū. Dixitq; rex da
nieli. Ds̄ tuus quē colis semp. ipse libera
bit te. Allatusq; ē lapis unus et posit'
sup os laci. quē obsignauit rex anulo suo
et anulo optimatū suorū. ne quid fieret
contra danielē. Et abiit rex in domum
suã et dormiuit incenatus. cibiq; non
sunt illati coram eo. insup et somnus reces
sit ab eo. Tunc primo diluculo consurgens
rex festinus pperit ad lacum leonū. appro
pinquansq; lacui. danielem uoce lacrima
bili inclamauit et affatus ē eum. Daniel
serue dī uiuentis. ds̄ tuus cui tu seruis
semp. putasne ualuit liberare te a leoni
bus? Et daniel regi respondens ait. Rex
in eternū uiue. Ds̄ mīs misit anglm̄ suū
et conclusit ora leonum. et non nocuerunt
michi. quia coram eo iustitia inuenta ē
in me. sed et coram te rex delictum n̄ feci.
Tunc rex uehementer gauisus ē sup eo.
et danielem precepit educi de lacu. Educ
tusq; ē daniel de lacu. et nulla lesio inuen
ta ē in eo. quia credidit deo suo. Iubente
autē rege adducti sunt uiri illi qui accusa
uerunt danielē. et in lacum leonū missi st̄.
ipsi. et filii. et uxores eorum. et n̄ puenerūt
usq; ad pauimentū laci. donec arriperent
eos leones. et omnia ossa eorū comminue
rent. Tunc darius rex scripsit uniuersis
populis. tribubus. et linguis. habitantib'
in uniuersa terra. Pax uobis multiplicet'.
A me constitutum ē decretum. ut in uni
uerso imperio et regno meo tremiscant et
pauescant dm̄ danielis. Ipse enim ds̄ uiuēs
est et eternus in scl'a. et regnum eius n̄ dis
sipabitur. et potestas eius usq; in eternū.
Ipse liberator atq; saluator faciens signa et
mirabilia in celo et in terra. qui liberauit
danielē de lacu leonū. Porro daniel pse
uerauit usq; ad regnum darii. regnūq; cy
ri psę. In anno primo baltasar regis ba
bylonis. daniel somniū uidit. Visio aūt
capitis eius in cubili suo. et somnium
scribens breui sermone comphendit. Su
mamq; pstringens ait. Videbã in uisio
ne mea nocte. et ecce quattuor uenti celi
pugnabant in mari magno. et quattuor

bestię grandes ascendebant de mari diuse
inter se. Prima quasi leena. et alas habe
bat aquilę. Aspiciebam donec euulsę sūt
alę eius. et sublata ē de terra. et sup pedes
quasi homo stetit. et cor eius datum ē ei.
Et ecce bestia alia similis urso in parte
stetit. et tres ordines erant in ore eius
et in dentibus eius. et sic dicebant ei. Sur
ge comede carnes plurimas. Post hoc
aspiciebam. et ecce alia quasi pardus. et
alas habebat auis quatuor sup se. et qua
tuor capita erāt in bestia. et potestas da
ta est ei. Post hoc aspiciebam in uisione
noctis. et ecce bestia quarta terribilis
atq; mirabilis et fortis nimis; dentes fer
reos habebat magnos comedens atq; com
minuens. reliqua pedibus suis conculcās.
Dissimilis autē erat ceteris bestiis quas
uideram ante eam. et habebat cornua
decem. Considerabam cornua. et ecce cor
nu aliud paruulū ortum ē de medio eo
rum. et tria de cornibꝰ primis euulsa sūt
a facie eius; et ecce oculi quasi oculi homi
nis erant in cornu isto. et os loquens
ingentia. Aspiciebam donec throni posi
ti sunt. et antiquus dierum sedit. Ve
stimentū eius quasi nix candidū. et ca
pilli capitis eius quasi lana munda. Thronꝰ
eius flammę ignis. rotę eius ignis accensꝰ.
fluuius igneus rapidusq; egrediebatur
a facie eius. Milia milium ministrabāt
ei. et decies milies centena milia assistebāt
ei. Iudicium sedit. et libri apti sunt.
Aspiciebam ppter uocē sermonū grandium
quos cornu illud loquebatur. et uidi qm in
terfecta eēt bestia. et pisset corpus eius. et
traditum eēt ad comburendum igni. alia
rum quoq; bestiarū ablata eēt potestas.
et tempora uitę constituta eēnt ei usq;
ad tempus et tempus. Aspiciebam ergo

in uisu noctis. et ecce cum nubibus celi
quasi filius hominis ueniebat. et usq; ad
antiquū dierum puenit. et in conspectu
eius optulerunt eum. et dedit ei potesta
tem et honorē et regnum. et omnes po
puli tribus et linguę ipsi seruient. Po
testas eius potestas eterna que nō aufere
tur. et regnum eius quod non corrumpe
tur. Horruit sp̄c meꝰ. Ego daniel territꝰ
sum in his. et uisiones capitis mei contur
bauerunt me. Accessi ad unū de astanti
bus. et ueritatē querebam ab eo de omi
bus his. Qui dixit michi interpretationē
sermonū. et docuit me. Hę bestię mag
nę quatuor. quatuor regna consurgent de
terra. Suscipient autē regnum sci dī altis
simi. et optinebunt regnū usq; in sclm.
et sclm sclorum. Post hoc uolui diligentē
discere de bestia quarta. quia erat dissi
milis ualde ab omnibus. et terribilis ni
mis. Dentes et ungues eius ferrei. come
debat. et comminuebat. et reliquias
pedibꝰ suis conculcabat. et de cornibus
decem que habebat in capite. et de alio
quod ortū fuerat. ante quod ceciderant
tria cornua. de cornu illo qd habebat ocu
los et os loquens grandia. et maiꝰ erat
ceteris. Aspiciebam et ecce cornu illud
faciebat bellū aduersum scōs. et preuale
bat eis. donec uenit antiquus dierum.
et iudicium dedit scīs excelsi. et tempꝰ
aduenit. et regnū optinuerunt sci. et
sic ait. Bestia quarta regnum quartū
erit in terra. quod maius erit omnibꝰ
regnis. et deuorabit uniuersam terrā.
et conculcabit et comminuet eam. Por
ro cornua decē ipsius regni reges decē
erunt. Et alius consurget post eos. et
ipse potentior erit prioribus. et tres
reges humiliabit. et sermones contra

excelsum loquetur. et scōs altissimi conte
ret. et putabit quod possit mutare tempo
ra et leges. et tradentur in manu eius usq;
ad temp͛ et tempora et dimidiū tēporis.
Et iudicium sedebit. ut auferatur poten
tia et conteratur et dispereat usq; in finem.
Regnum autē et potestas et magnitudo
regni que ē subter omne celum. detur po
pulo scōrum altissimi cui͛ regnū in sem
piternū ē. et omnes reges servient ei et
obedient. Huc usq; finis verbi. Ego da
niel multum cogitationib; meis contur
babar. et facies mea mutata ē in me. uer
bum autē in corde meo conservavi. An
no tercio regni baltasar regis. visio appa
ruit michi. Ego daniel post id qd videram
in principio. vidi in visione mea cum eēm
in susis castro quod ē in elam civitate.
Vidi autē in visione eē me sup portam
ulai. et levavi oculos meos et vidi. et ecce
aries unus stabat ante paludē habens
cornua excelsa. et unū excelsius altero atq;
succrescens. Postea vidi arietē cornib; venti
lantem contra occidentē et contra aquilo
nē et contra meridiē. et omnes bestie nō
poterant resistere ei. neq; liberari de
manu ei͛. Fecitq; secdm voluntatē suam.
et magnificatus ē. et ego intelligebam.
Ecce autē hircus caprarū veniebat ab
occidente sup faciem totī terre. et nō tan
gebat terram. Porro hirc͛ habebat cornu
insigne inter oculos suos. et venit usq;
ad arietē illū cornutū. quem videram stantē
ante portam. et cucurrit ad eum in impe
tu fortitudinis sue. Cumq; appropinquas
set prope arietē. efferatus ē in eum et pcus
sit arietē. et comminuit duo cornua eius.
et nō poterat aries resistere ei. Cumq; eum
misisset in terrā conculcabat. et nemo
quibat arietē liberare de manu ei͛. Hir

cus autē caprarū magnus factus ē nimis.
Cumq; crevisset. fractum ē cornu magnū.
et orta sunt cornua quatuor subt͛ illud
p quatuor ventos celi. De uno autē ex eis
egressum ē cornu unū modicū. et factū ē
grande contra meridiē. et contra orientē
et contra fortitudinē. et magnificatū ē
usq; ad fortitudinē celi. Et deiecit de for
titudine et de stellis. et conculcavit eas
usq; ad principē fortitudinis magnificat͛
est. et ab eo tulit iuge sacrificiū. et deiecit
locū scīficationis eius. Robur autē da
tum ē contra iuge sacrificiū pp͛ter pecca
ta. et prosternetur veritas in terra. et faciet
et psperabitur. Et audivi unū de scīs lo
quentē. et dixit unus scs alteri nescio cui
loquenti. Usq; quo visio et iuge sacrificiū
et peccatū desolationis que facta ē. et scīi
arium et fortitudo conculcabitur. Et di
xit ei. Usq; ad vespam. et mane duo milia
trecenti. et mundabitur scūarium. Factū
ē autē cū viderē ego daniel visionē. et
quererē intelligentiam. ecce stetit in con
spectu meo quasi species viri. et audivi
vocem viri inter ulai. qui exclamavit et
ait. Gabriel. fac intelligere istum visionē.
Et venit. et stetit iuxta ubi ego stabam.
Cumq; venisset pavens corrui in faciem
meam. et ait ad me. Intellige fili hominis.
qm in tempore finis complebitur visio. Cumq;
loqueretur ad me. collapsus sum pnus in ter
ram. Et tetigit me et statuit me in gra
du meo. et dixit michi. Ego ostendam t͛
que futura sunt in novissimo maledictio
nis. qm habet temp͛ finē suum. Aries
quē vidisti habere cornua. rex medorū
ē atq; psarum. Porro hircus caprarū. rex
grecorū ē. Et cornu grande quod
erat int͛ oculos ei͛. ipse ē rex prim͛. Qd
autē fracto illo surrexerunt quatuor p eo.

quattuor reges de gente eius consurgent.
et n̄ in fortitudine ei9. Et post regnum eoꝝ
cum creuerint iniquitates consurget rex
impudens facie et intelligens ꝓpositiones
et roborabitur fortitudo eius. sꝫ n̄ in ui
rib9 suis. et supra quam credi potest uni
uersa uastabit. et ꝓsperabitur et faciet
et interficiet robustos. et populū scōꝝ
sc̄dm̄ uoluntatē suam. et dirigetur dolus
in manu eius. et cor suum magnificabit.
et in copia rerum omniū occidet pluri
mos. Et contra principem principū con
surget. et sine manu conteret̄. Et uisio
uespere et mane que dicta ē uera ē. Tu
ergo signa uisionē. quia post dies multos
erit. Et ego daniel langui et egrotaui
ꝑ dies. Cumq; surrexissem faciebā opera
regis. et stupebam ad uisionē. et n̄ erat qui
interpretaretur. In anno primo darij fi
lij assueri de semine medorū qui impera
uit sup regnum chaldeoꝝ. anno uno reg
ni eius. ego daniel intellexi in libris nu
merū annorū de quo factus ē sermo dn̄i
ad ihéremiā ꝓpheta m. ut complerentur
desolationis ih̄rl̄m septuaginta anni.
Et posui faciem meā ad dn̄m d̄m meū.
rogare et deprecari in ieiuniis sacco et ci
nere. et oraui dn̄m d̄m meū et confess9
sum et dixi. Obsecro dn̄e d̄s magne et ter
ribilis. custodiens pactum et misericordiam di
ligentib9 te. et custodientibus mandata
tua. Peccauimus inique egimus. impie
fecimus et recessimus et declinauimus
a mandatis tuis ac iudiciis. n̄ obediuim9
seruis tuis ꝓphetis qui locuti sunt in
nomine tuo. regib9 nr̄is. principib9 nr̄is.
patrib9 nr̄is. omniq; populo terre. Tibi
dn̄e iusticia. nob autem confusio
faciei sicut ē hodie. uiro iu da et ha
bitatorib; ih̄rl̄m. et omni isrl̄. his qui

prope sunt. et his qui ꝓcul in uniuersis
terris. ad quas eiecisti eos ꝓpter iniquita
tes eorū in quib9 peccauerunt in te dn̄e.
nobis confusio faciei regib9 nr̄is. principi
bus nr̄is. et patrib9 nr̄is qui peccauerunt.
tibi aut̄ dn̄o d̄o nr̄o. misericordia et ꝓpiciatio
quia recessimus a te. et n̄ audiuimus uo
cem dn̄i d̄i nr̄i ut ambularemus in lege
eius. quā posuit nobis ꝑ seruos suos ꝓ
phetas. et omnis isrl̄ preuaricati sunt le
gem tuā. et declinauerunt ne audirent
uocē tuā. et stillauit sup nos maledictio.
et detestatio que scripta ē in libro moysi
serui dei quia peccauim9 ei. Et statuit
sermones suos quos locut9 ē sup nos.
et sup principes nr̄os qui iudicauerunt nos.
ut supduceret in nos malū magnū quale
numquā fuit sub omni celo. sc̄dm̄ quod
factum ē in ih̄rl̄m. sicut scriptum ē in lege
moysi. Omne malum hoc uenit sup nos.
et n̄ rogauim9 faciem tuā dn̄e d̄s nr̄. ut
reuerteremur ab iniquitatib9 nr̄is. et co
gitaremus ueritatē tuā. et uigilauit do
min9 sup maliciā. et adduxit eam sup nos.
Iustus dn̄s d̄s nr̄ in omnib9 opibus suis que
fecit. n̄ enim audiuimus uocē eius. Et
nunc dn̄e d̄s nr̄ qui eduxisti populum
tuū de terra egipti in manu forti. et fecisti
tibi nomen sc̄dm̄ diem hanc. peccauimus
iniquitatē fecimus dn̄e in omnē iusticiā
tuam. Auertatur obsecro ira tua et furor
tuus a ciuitate tua ih̄rl̄m. et monte sc̄o
tuo. Propt̄ peccata enim nr̄a et iniquitates
patrum nr̄orum. ih̄rl̄m et populus tuus
in obꝓbrio sunt omnib9 ꝑ circuitum nr̄m.
Nunc ergo exaudi dn̄e d̄s nr̄ orationē serui
tui et preces eius. et ostende faciē tuā sup
sc̄uarium tuum. quod destructū ē. Propt̄
temetipsum inclina d̄s m̄s aurē tuam.
et audi. aꝑi oc̄los tuos et uide desolatio

nem nostram. et ciuitatem sup quam inuoca
tum e nomen tuum. Non enim i [illegible] iu
stificationib9 nris psternimus preces ante
faciem tuam. sed in miserationibus tuis mul
tis. Exaudi dne. placare dne. attende et
fac. Ne moreris ppter temetipsum ds ms.
quia inuocatum e nomen tuu sup ciuitatem
et sup populum tuum. Cumq; adhuc loque
rer et orare. et confiterer peccata mea. et pec
cata populi mei isrl. ut psternerem preces
meas in conspectu di mei. p monte sco dei
mei. Adhuc me loquente in oratione mea.
ecce uir gabriel que uidera in uisione a prin
cipio. cito uolans tetigit me in tempore sa
crificij uespertini. et docuit me et locutus
est michi. dixitq;. Daniel nunc egressus su
ut docerem te. et intelligeres. Ab exordio pre
cum tuaru egressus e sermo. Ego aut ueni
ut indicare tibi. quia uir desideriorum es.
Tu aut animaduerte sermone. et intellige
uisione. Septuaginta ebdomades abbreuia
te sunt sup populu tuum. et sup urbem
scam tuam. ut consummet preuaricatio.
et fine accipiat peccatu. et deleatur iniqui
tas. et adducatur iusticia sempiterna. et
impleatur uisio et pphetia. et ungatur
scs scorum. Scito et animaduerte ab exitu
sermonis ut iteru edificetur ihrlm usq;
ad xpm duce. ebdomades septem. et ebdo
mades sexaginta due erunt. et rursum e
dificabitur platea et muri in angustia
temporu. Et post ebdomades sexaginta
duas occidetur xpc. et n erit eius ppls
qui eum negaturus est. et ciuitate et
scuarium dissipabit populus cu duce uen
turo. et finis ei uastitas. Et post fine belli.
statuta desolatio. Confirmabit aut pactu
multis ebdomada una. et in dimidio ebdo
madis deficiet hostia et sacrificium. et in
templo erit abhominatio desolationis.

et usq; ad consummatione et fine pseuerabit
desolatio. Anno tercio cyri regis psaru
uerbum reuelatum e danieli cognomento
baltasar. et uerum uerbum et fortitudo
magna. intellexitq; sermone. Intelligen
tia enim e opus in uisione. In dieb9 illis ego
daniel lugebam. triu ebdomadaru dieb9
panem desiderabilem n comedi. et caro et
uinu n introierunt in os meum. sed neq;
unguento unctus sum. donec complerent
triu ebdomadaru dies. Die aut uicesima
et quarta mensis primi. eram iuxta flu
uium magnu qui e tygris. et leuaui ocu
los meos et uidi. et ecce uir unus uestitus
lineis. et renes eius accincti auro obrizo.
et corpus eius quasi chrisolitus. et facies
eius uelut species fulguris. et oculi eius
ut lampas ardens. et brachia ei9 et que
deorsum usq; ad pedes quasi species eris
candentis. et uox sermonu eius ut uox
multitudinis. Vidi aut ego daniel solus
uisione; porro uiri qui mecu erant non
uiderunt. sed terror nimius irruit sup eos.
et fugerunt in absconditum. Ego aute
relictus solus. uidi uisione grandem hanc.
et non remansit in me fortitudo. sed et spe
cies mea immutata e in me. et emarcui.
nec habui quicqua uiriu. Et audiui uoce
sermonu eius. et audiens iacebam conster
natus sup facie mea. uultusq; meus here
bat terre. Et ecce manus tetigit me. et ere
xit me sup genua mea. et sup articlos
manuum mearu. et dixit ad me. Daniel
uir desideriorum intellige uerba mea que
ego loquor ad te. et sta in gradu tuo. Ne
enim missus sum ad te. Cumq; dixisset m
sermone istu. steti tremens. et ait ad me.
Noli metuere daniel. quia ex die primo
quo posuisti cor tuu ad intelligendum ut
te affligeres in conspectu di tui. exaudita

sunt uerba tua. et ego ueni ꝓpter sermones
tuos. Princeps autē regni psarum restitit m̄
uiginti et uno dieb9. Et ecce michael unus
de principibus primis uenit in adiutoriū
meum. Et ego remansi ibi iuxta regem psa
rum. Ueni autē ut docerē te que uentu
ra sunt populo in nouissimis diebus. quoniam
adhuc uisio in dies. Cumq; loqueretur m̄
huiuscemodi uerbis. deieci uultū meū
in terram et tacui. Et ecce quasi similitu
do filii hominis tetigit labia mea. et
aperiens os meum locutus sum. et dixi
ad eum qui stabat contra me. Dn̄e mi
in uisione tua dissolute sunt compages
mee. et nichil in me remansit uirium.
et quomodo poterit seruus dn̄i mei loqui
cum dn̄o meo? Nichil enim in me reman
sit uiriū. sed et alitus meus intercluditur.
Rursum ergo tetigit me quasi uisio homi
nis. et confortauit me et dixit. Noli ti
mere uir desideriorum; pax tibi. Confor
tare. et esto robustus. Cumq; loqueretur
mecum. conualui et dixi. Loquere dn̄e mi.
quia confortasti me. Et ait. Numquid
scis quare uenerim ad te? Et nunc reuertar
ut prelier aduersum principē psarum.
Cum enim egrederer. apparuit princeps
grecorum ueniens. Uerumtamen annuncia
bo tibi. quod expressum ē in scriptura ue
ritatis. Et nemo ē adiutor meus in om
nib9 his. nisi michael princeps uester.
Ego autē ab anno primo darii medi stabam.
ut confortaretur et roboraretur. et nunc ueri
tatē annunciabo tibi. Ecce adhuc tres
reges stabunt in psyde. et quartus ditabi
tur opibus nimiis sup omnes. Et cum
inualuerit diuitiis suis. concitabit omnes
aduersus regnum grecie. Surget uero rex
fortis. et dominabitur potestate multa.
et faciet quod placuerit ei. Et cū steterit.

conteretur regnum eius. et diuidetur in
q tuor uentos celi. sed n̄ in posteros
eius. neq; secdm̄ potentiā illius qua domi
natus ē. Lacerabitur enim regnum eius eti
am in externos. exceptis his. Et conforta
bitur rex austri. et de principibus eius
preualebit sup eum. et dominabitur dici
one. multa enim dominatio eius. Et post
finē annorum federabuntur. filiaq; regis
austri ueniet ad regem aquilonis facere
amicitiam. Et n̄ optinebit fortitudinē bra
chii. nec stabit semen eius. Et tradetur
ipsa et qui adduxerunt eam adolescen
tes eius. et qui confortabant eam in tempo
ribus. Et stabit de germine radicum eius
plantatio. et ueniet cum exercitu. et in
gredietur ꝓuinciam regis aquilonis. et
abutetur eis. et optinebit. insup et deos
eorum et sculptilia. uasa quoq; preciosa ar
genti et auri captiua ducet in egiptum.
Ipse preualebit aduersum regē aquilonis.
et intrabit in regnum rex austri. et reuer
tetur ad terram suam. Filii autē eius ꝓuo
cabuntur. et congregabunt multitudinē
exercituum plurimorum. et ueniet ꝓperans
et inundans. et reuertetur et concitabitur.
et congredietur cū robore eius. Et ꝓuoca
tus rex austri. egredietur et pugnabit ad
uersus regem aquilonis. et ꝑparabit mul
titudinē nimiā. et dabitur multitudo
in manus eius. et capiet multitudinē. et
exaltabitur cor eius. et deiciet multa mi
lia. sed n̄ ꝑualebit. Conuertetur enim rex
aquilonis. et preparabit multitudinem
multo maiorē quā prius. et in fine tempo
rū annorumq; ueniet ꝓperans cū exercitu
magno. et opibus nimiis. Et in tempo
ribus illis multi consurgent aduersus re
gem austri. Filii quoq; preuaricatorum
ppli tui extollentur. ut impleant uisi

onem. et corruent. Et ueniet rex aquilonis
et comportabit aggerem. et capiet urbes
munitissimas. et brachia austri non sustinebunt.
Et consurgent electi eius ad resistendum. et
non erit fortitudo. et faciet ueniens super eum
iuxta placitum suum. et non erit qui stet
contra faciem eius. Et stabit in terra inclita.
et consummetur in manu eius. et ponet fa
ciem suam. ut ueniat ad tenendum uniuer
sum regnum eius. et recta faciet cum eo. et
filiam feminarum dabit ei. ut euertat illud.
et non stabit nec illius erit. et conuertet faciem
suam ad insulas et capiet multas. Et cessa
re faciet principem opprobrii sui. et opprobrium
eius conuertetur in eum. Et conuertet faciem
suam ad imperium terre sue. et impinget
et corruet et non inuenietur. Et stabit in loco
eius uilissimus. et indignus decore regio.
et in paucis diebus conteretur. nec in furore
nec in prelio. Et stabit in loco eius despectus.
et non tribuetur ei honor regius. Et ueniet
clam et optinebit regnum in fraudulentia.
et brachia pugnantis expugnabuntur a
facie eius et conterentur. insuper et dux fe
deris. Et post amicitias cum eo faciet
dolum. et ascendet et superabit in modico
populo. Habundantes et uberes urbes
ingredietur. et faciet que non fecerunt patres
eius. et patres patrum eius. Rapinas et pre
dam et diuicias eorum dissipabit. et contra
firmissimas cogitationes inibit. et hoc usque
ad tempus. Et concitabitur fortitudo eius
et cor eius aduersum regem austri in exerci
tu magno. et rex austri prouocabitur ad bel
lum multis auxiliis et fortibus nimis.
Et non stabunt quia inibunt aduersus eum
consilia. et comedentes panem cum eo con
terent illum. exercitusque eius opprimetur.
et cadent interfecti eorum plurimi. Duorum
quoque regum cor erit ut male faciant. Et

ad mensam unam mendacium loquentur.
et non proficient. quia adhuc finis in aliud
tempus. Et reuertetur in terram suam cum
opibus multis. et cor eius aduersum testa
mentum sanctum. et faciet et reuertetur in ter
ram suam. Statuto tempore reuertetur
et ueniet ad austrum. et non erit priori simi
le nouissimum. Et uenient super eum trieres
et romani. et percutietur et reuertetur. Et
indignabitur contra testamentum sanctua
rii et faciet. Reuerteturque et cogitabit ad
uersum eos qui dereliquerant testamen
tum sanctuarii. Et brachia ex eo stabunt. et
polluent sanctuarium fortitudinis. Et aufe
rent iuge sacrificium. et dabunt abhomi
nationes in desolationem. et impii in testa
mentum simulabunt fraudulenter. Po
pulus autem sciens deum suum optinebit
et faciet. Et docti in populo docebunt plu
rimos. et ruent in gladio et in flamma.
in captiuitatem et in rapinam dierum. Cumque
corruerint subleuabuntur auxilio paruulo.
et applicabuntur eis plurimi fraudulenter.
Et de eruditis ruent ut conflentur. et eli
gantur. et dealbentur. usque ad tempus pre
finitum. quia adhuc aliud tempus erit. Et
faciet iuxta uoluntatem suam rex. et eleua
bitur et magnificabitur aduersum omnem
deum. et aduersum deum deorum loquetur
magnifica. et diriget donec impleatur
iracundia. Perpetrata est quippe definitio.
et deum patrum suorum non reputabit. et erit
in concupiscentiis feminarum. nec quemquam
deorum curabit. quia aduersum uniuersa
consurget. Deum autem maozim in loco suo
uenerabitur. et deum quem ignorauerunt
patres eius colet. auro et argento et lapi
de precioso rebusque preciosis. Et faciet ut
muniat maozim cum deo alieno quem cog
nouit. et multiplicabit gloriam. et dabit

eis potestatē in multis. et terram diuidet
gratuito. Et in tempore p̄finito preliabit̄.
aduersū eum rex austri. et quasi tempestas
ueniet contra illum rex aquilonis: in
curribꝫ. et in equitibus. et in classe mag
na. Et ingredietur terras. et conteret et
pt̄ransiet. Et introibit in terram glo̅sam.
et multę corruent. Hę aūt sole saluabunt̄
de manu eius. edom et moab. et principi
um filiorū ammon. Et emittet manum
suam in terras. et terra egipti non effu
giet. Et dominabitur thesaurorū auri et
argenti. et in omnibꝰ preciosis egipti.
P̄ lybiam quoq; et ethyopiā transibit.
et fama turbabit eum ab oriente. et ab
aquilone. et ueniet in multitudine mag
na ut conterat et interficiat plurimos. et
figet tabernaculum suū. apethno inter
maria. sup̄ montē inclitum et scm̄. et ueniet
usq; ad summitatē eius. et nemo auxilia
bitur ei. In tempore aūt illo consurget
michael princeps magnus qui stat pro
filiis populi tui. et ueniet tempus. quale
n̄ fuit ab eo quo gentes esse ceperunt usq;
ad tempꝰ illud. Et in tempore illo saluabi
tur populus tuus. omnis qui inuentus
fuerit scriptus in libro. Et multi de his
qui dormiunt in terrę puluere euigilabūt.
alii in uitā eternā. et alii in opprobriū ut
uideant semp̄. Qui autē docti fuerint
fulgebunt quasi splendor firmamenti.
et qui ad iusticiā erudiunt multos qua
si stellę in p̄petuas eternitates. Tu autē
daniel claude sermones. et signa librū
usq; ad tempꝰ statutum. P̄transibunt
plurimi. et multiplex erit scientia. Et
uidi ego daniel. et ecce quasi duo alii sta
bant. unus hinc sup̄ ripam fluminis. et
alius inde ex altera ripa fluminis. Et
dixi uiro qui indutus erat lineis. qui

stabat sup̄ aquas fluminis. Usq; quo fi
nis horum mirabiliū? Et audiui uirū
qui indutus erat lineis. qui stabat sup̄
aquas fluminis. Cumq; leuasset dexterā
et sinistram suam in celū. et iurasset per
uiuentē in eternum. quia in tempus. et
tempora et dimidiū temporis. et cū com
pleta fuerit disp̄sio manus populi scī.
complebunt̄ uniuersa hec. Et ego audiui
et n̄ intellexi, et dixi. Dn̄e mi. quid erit
post hec? Et ait. Vade daniel. quia clausi
sunt signatiq; sermones. usq; ad tempus
prefinitū. Eligentur et dealbabuntur.
et quasi ignis p̄babunt̄ multi. et impie
agent impii. neq; intelligent omnes im
pii. Porro docti intelligent. et a tempo
re cum ablatum fuerit iuge sacrificiū.
et posita fuerit abhominatio in desolatio
ne. dies mille ducenti nonaginta. Beatus
qui expectat. et p̄uenit ad dies mille tre
centos triginta quinq;. Tu aūt daniel uade
ad p̄finitum. et requiesces. et stabis in sor
te tua in fine dierū. Hæc usq; daniel in he
braico uolumine legimus. cetera que se
quuntur usq; ad finē libri. de theodoti
onis editione translata sunt. Et
erat uir habitans in babylone. et nom
eius ioachim. Et accepit uxorē nomine
su sannā. filiam helchię. pulchram nimis.
et timentē dn̄m. Parentes enim illius
cum eēnt iusti. erudierunt filiam suam
scdm̄ legem moysi. Erat autē ioachim
diues ualde. et erat ei pomeriū uicinum
domui suę. et ad ipsum confluebant iu
dei. eo quod esset honorabilior omnium.
Et constituti sunt duo senes iudices in
anno illo. de quibus locutus ē dn̄s.
quia egressa ē iniquitas de babylone a
senibus iudicibꝫ. qui uidebantur rege
re populū. Isti frequentabant domum

ioachim. et ueniebant ad eos omnes qui
habebant iudicia. Cum autē populus re
uertisset post meridiē. ingrediebatur susan
na et deambulabat in pomerio uiri sui.
Et uidebant eam senes cotidie ingredien
tē et deambulantē. et exarserunt in con
cupiscentia eius. et euerterunt sensū su
um. et declinauerunt oculos suos ut non
uiderent celū. nec recordarentur iudicio
rū iustorū. Erant autē ambo uulnerati
amore eius. nec indicauerunt sibi uicissim
dolorē suū. Erubescebant enim indicare
concupiscentiam suam. uolentes concū
bere cum ea. et obseruabant cotidie solli
citius uidere eam. Dixitq; alter ad alterū.
Eamus domū. quia prandii hora ē. Et egres
si recesserunt a se. Cumq; reuertissent ue
nerunt in unū. et sciscitantes abinuicē cau
sā, confessi sunt concupiscentiam suam. Et tunc in
commune statuerunt tempus quando
eam possent inuenire solam. Factum est
ergo cum obse-ruarent diem ipsum.
ingressa ē aliquando sicut heri et nudius
tertius. cum duabus solis puellis. uoluitq;
lauari in pomerio. Estus quippe erat. Et
non erat ibi quisquā preter duos senes
absconditos. et contemplantes eā. Dixit
ergo puellis. Afferte michi oleum et smig
mata. et ostia pomerii claudite ut lauer.
Feceruntq; sicut preceperat. clauseruntq;
ostia pomerii. et egresse sunt per posticum.
ut afferrent que iusserat. nesciebantq; senes
intus esse absconditos. Cum autē egresse
essent puelle. surrexerunt duo senes. et ac
cucurrerunt ad eam et dixerunt. Ecce ostia
pomerii clausa sunt. et nemo nos uidet.
et in concupiscentia tui sumus. Quamobrē
assentire nobis. et commiscere nobiscum.
Quod si nolueris. dicemus testimoniū con
tra te. quod fuerit tecū iuuenis. et ob

hanc causam emiseris puellas a te. Inge
muit susanna et ait. Angustie michi sunt
undiq;. Si enim hoc egero mors michi est.
si autem non egero non effugiam manus uestras.
Sed melius michi est absq; opere incidere
in manus uestras. quā peccare in conspectu
dñi. Et exclamauit uoce magna susanna.
Exclamauerunt autē et senes aduersus eam.
Et cucurrit unus. et aperuit ostia pomerii.
Cum ergo audissent clamorē in pomerio famu
li domus. irruerunt per posticū. ut uide
rent quidnam esset. Postquam autē senes
locuti sunt. erubuerunt serui uehementer.
quia numquā dictus fuerat sermo huius
cemodi de susanna. Et facta ē dies crasti
na. Cumq; uenisset populus ad uirū eius
ioachim. uenerunt et duo presbiteri pleni in
iqua cogitatione aduersus susannā. ut
interficerent eam. Et dixerunt coram po
pulo. Mittite ad susannam filiā helchie.
uxorē ioachim. Et statim miserunt. Et ue
nit cum parentibus et filiis. et uniuersis cog
natis suis. Porro susanna erat delicata
nimis. et pulchra specie. Et iniqui illi ius
serunt ut discooperiretur. erat enim coop
erta. ut uel sic satiarentur decore eius. Fle
bant igitur sui. et omnes qui nouerant
eam. Consurgentes autē duo presbiteri in me
dio populi. posuerunt manus suas super
caput eius. Que flens suspexit in celum.
Erat enim cor eius fiduciam habens in dño.
Et dixerunt presbiteri. Cum deambulare
mus in pomerio soli. ingressa ē hec cum
duabus solis puellis. Et clausit ostia po
merii et dimisit puellas. Venitq; ad eam
adolescens qui erat absconditus. et con
cubuit cum ea. Porro nos cum essemus
in angulo pomerii. uidentes iniquitatē
cucurrimus ad eos. et uidimus eos pari
ter commisceri. Et illū quidem non quiui

mus comprehendere. quia fortior nobis
erat. et apertis ostiis exiliuit. Hanc autē
cum apprehendissemus: interrogauimus
quis nam esset adolescens. et noluit indi
care nobis. Hui9 rei testes sumus. Credi
dit eis multitudo quasi senibus populi
et iudicib9. et condempnauerunt eam ad
mortē. Exclamauit autē uoce magna sus
anna et dixit. Ds̄ eterne qui absconditorū
es cognitor. qui nosti omnia anteq̄
fiant. tu scis q̄m falsum adūsum me tu
lerunt testimoniū. Et ecce morior. cū
nichil horum fecerim. que isti maliciose
composuerunt aduersum me. Exaudi
uit autē dn̄s uocē eius. Cumq; duceretur
ad mortem. suscitauit deus spm̄ scm̄ pueri
iunioris. cui nomen daniel. et exclamauit
uoce magna. Mund9 ego sum a sanguine
hui9. Et conuersus omnis populus ad eū
dixit. Quis est sermo iste quē tu loqui
tus es? Qui cum staret in medio eorū ait.
Sic fatui filij isrl̄. n̄ iudicantes neq; quod
uerum est cognoscentes. condemnastis fi
liam isrl̄. Reuertimini ad iudiciū. quia
falsum testimoniū locuti sunt aduers9
eam. Reuersus est ḡ populus cū festina
tione. et dixerunt ei senes. Veni et se
de in medio nr̄m. et indica nobis. quia
tibi dedit ds̄ honorē senectutis. Et dixit
ad eos daniel. Separate illos ab inuicē
procul. et diiudicabo eos. Cum ḡ diui
si essent alter ab altero. uocauit unū
de eis et dixit ad eū. Inueterate dierū
malorum nunc uenerunt peccata tua
que opabaris prius. iudicans iudicia
iniusta. innocentes opprimens. et di
mittens noxios. dicente dn̄o. innocen
tem et iustum n̄ interficies. Nunc ḡ
si uidisti eos. dic sub qua arbore uide
ris eos loquentes sibi. Qui ait. Sub
cino. Dixit autē daniel. Recte mentitus
es in caput tuum. Ecce enim angl̄s dī ac
cepta sententia ab eo. scindet te mediū.
Et amoto eo. iussit uenire aliū et dixit
ei. Semen chanaan et non iuda. species de
cepit te. et concupiscentia subuertit cor
tuum. Sic faciebatis filiabus isrl̄. et ille
timentes loquebantur uobis. Sed n̄ filia
iuda sustinuit iniquitatē ur̄am. Nunc
ḡ dic m̄. sub qua arbore comphenderis
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub prino.
Dixit autem ei daniel. Recte mentitus es
et tu in caput tuum. Manet enim ange
lus dei gladium habens. ut secet te me
dium. et interficiet uos. Exclamauit ita
q; omnis cetus uoce magna. et benedixe
runt deo. qui saluat sperantes in se. Et
consurrexerunt aduersus duos pbros.
conuicerat enim eos daniel ex ore suo fal
sum dixisse testimonium. feceruntq;
eis sicut male egerant aduersus proxi
mum. ut facerent scd̄m. legem moysi.
et interfecerunt eos. Et saluatus ē san
guis innoxius. in die illa. Helchias autē
et uxor eius laudauerunt dn̄m p filia su
a susanna cum ioachim marito eius.
et cognatis omnib9. quia n̄ esset inuenta
in ea res turpis. Daniel autē factus ē
magnus in conspectu populi. a die illa
et deinceps. Et rex astiages appositus
ē ad patres suos. et suscepit cirus pses
regnum eius. Erat autem daniel con
uiua regis. et honoratus sup omnes ami
cos eius. Erat quoq; ydolum nomine
bel apud babylonios. et inpendebant
in eo p dies singulos. simile artabę duo
decim. et oues quadraginta. uiniq; ampho
rę sex. Rex quoq; colebat eum. et ibat p
singulos dies adorare eum. Porro daniel
adorabat dn̄m suum. Dixitq; ei rex. Quare

non adoras bel? Qui respondens ait ei.
Quia non colo ydola manufacta. sed uiuen-
tem dominum qui creauit celum et terram.
et habet potestatem omnis carnis. Et
dixit ad eum rex. Non tibi uidetur esse
bel uiuens deus? An non uides quanta
comedat et bibat cotidie? Et ait dani-
el arridens. Ne erres rex. Iste enim in-
trinsecus luteus est. et forinsecus ereus.
neque comedit aliquando. Et iratus rex uo-
cauit sacerdotes eius. et ait eis. Nisi dixe-
ritis michi quis est qui comedat inpensas
has. moriemini. Si autem ostenderitis
quoniam bel comedat eas. morietur daniel. quia
blasphemauit in bel. Et dixit daniel
regi. fiat iuxta uerbum tuum rex. Erant
autem sacerdotes bel septuaginta. exceptis
uxoribus et paruulis et filiis. Et uenit
rex cum daniel in templum belis. et dixe-
runt sacerdotes belis. Ecce nos egredie-
mur foras. et tu rex pone escas. et ui-
num misce. et claude ostium et signa
anulo tuo. Et cum ingressus fueris ma-
ne nisi inueneris omnia comesta a bel
moriemur. uel daniel qui mentitus est aduer-
sum nos. Contemnebant autem quia fe-
cerant sub mensa absconditum introi-
tum. et per illum ingrediebantur semper.
et deuorabant ea. Factum est igitur post-
quam egressi sunt illi. et rex posuit ci-
bos ante bel. precepit daniel pueris suis.
et attulerunt cinerem. et cribrauit per
totum templum coram rege. Et egressi
clauserunt ostium. et signantes anulo
regis abierunt. Sacerdotes autem ingres-
si sunt nocte iuxta consuetudinem suam.
et uxores et filii eorum. et comederunt
omnia et biberunt. Surrexit autem rex
primo diluculo. et daniel cum eo. Et
ait rex. Salua ne sunt signa daniel? Qui

respondit. Salua rex. Statimque cum ape-
ruisset ostium. intuitus rex mensam excla-
mauit uoce magna. Magnus es bel. et
non est apud te dolus quisquam. Et risit da-
niel. et tenuit regem ne ingrederetur intro.
Et dixit. Ecce pauimentum animaduerte.
cuius uestigia sunt hec. Et ait rex. Video
uestigia uirorum ac mulierum et infantum.
Et iratus rex. tunc apprehendit sacer-
dotes. et uxores et filios eorum. et osten-
derunt ei ostiola abscondita per que ingre-
diebantur. et consumebant que erant
super mensam. Occidit ergo illos rex. et tra-
didit bel in potestatem danieli. qui subuer-
tit eum. et templum eius. Et erat
draco magnus in loco illo. et colebant eum
babylonii. Et dixit rex danieli. Ecce nunc
non potes dicere. quia non sit iste deus uiuens.
Adora ergo eum. Dixitque daniel. Dominum deum
meum adoro. quia ipse est deus uiuens.
Tu autem rex da michi potestatem. et inter-
ficiam draconem absque gladio et fuste. Et
ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem. et
adipem. et pilos. et coxit pariter. fecitque
massas. et dedit in os draconi. et disrup-
tus est draco. Et dixit. Ecce quem colebatis.
Quod cum audissent babylonii. indigna-
ti sunt uehementer. et congregati aduer-
sus regem dixerunt. Iudeus factus est rex.
Bel destruxit. draconem interfecit. et sa-
cerdotes occidit. Et dixerunt cum ue-
nissent ad regem. Trade nobis danielem.
alioquin interficiemus te et domum
tuam. Vidit ergo rex quod irruerent in eum
uehementer. et necessitate compulsus tra-
didit eis danielem. Qui miserunt eum
in lacum leonum. et erat ibi sex diebus.
Porro in lacu erant septem leones. et da-
bantur eis cotidie duo corpora et due
oues. Et tunc non data sunt eis: ut

deuorarent danielem. Erat autem abacuc
propheta in iudea. Et ipse coxerat pulmen
tum. et intriuerat panes in alueolo. et ibat
in campum ut ferret messoribus. Dixitque
angelus domini ad abacuc. Fer prandium quod
habes in babylonem danieli. qui est in lacu
leonum. Et dixit abacuc. Domine babylonem
non uidi. et lacum nescio. Et apprehen
dit eum angelus domini in uertice eius. et por
tauit illum capillo capitis sui. posuitque
eum in babylonem super lacum in impetu
spiritus sui. Et clamauit abacuc dicens. Da
niel serue dei. tolle prandium quod misit
tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es enim
mei deus. et non dereliquisti diligentes te. Sur
gensque daniel comedit. Porro angelus domini
restituit abacuc confestim in loco suo. Ve
nit ergo rex die septima ut lugeret danie
lem. Et uenit ad lacum et introspexit. et
ecce daniel sedens. Et exclamauit rex uo
ce magna dicens. Magnus es domine deus da
nielis. Et extraxit eum de lacu. Porro
illos qui perditionis eius causa fuerant.
intromisit. et deuorati sunt in momento
coram eo. Explicit DANIEL propheta.

Incipit prologus iheronimi in libro .xii. pro
phetarum minorum.

Non idem ordo duodecim
prophetarum est apud he
breos. qui et apud nos.
Unde secundum id quod ibi
legitur. hic quoque dispo
siti sunt. Osee commaticus est et quasi per
sententias loquens. Ioel planus in princi
piis. in fine obscurior. et usque ad malachiam
habent singuli proprietates suas. quem
ezdram scribam legisque doctorem hebrei au
tumant. Et quia longum est nunc de om
nibus dicere. hoc tantum uos o paula
et eustochium ammonitos scire uolo. unum
esse librum duodecim prophetarum. et osee
(sincronon) ΣΥΝΚΡΟΝΟΝ ysaye. malachiam uero aggei
et zacharie fuisse temporibus. in quibus autem
tempus non prefertur in titulo sub illis
eos regibus prophetasse. sub quibus et hi qui
ante eos habent titulos prophetauerunt.

Incipit prologus in OSEE propheta.

Osee crebro nominat effraim. sa
mariam. ioseph. iezrael. et uxorem
fornicariam. et fornicationis filios. et ad
ulteram cubiculo clausam mariti. multo
tempore sedere uiduam. et sub ueste lu
gubri uiri ad se reditum prestolari.

Explicit prologus. Incipit liber OSEE prophete.

VERBUM
domini quod fa
ctum est ad osee
filium beeri. in die
bus ozie ioathan
achaz. ezechie re
gum iuda. et in diebus ieroboam filii io
as regis israel. Principium loquendi do
mino in osee. Et dixit dominus ad osee. Vade
sume tibi uxorem fornicariam et fac fili
os fornicationum. quia fornicans forni
cabitur terra a domino. Et abiit et accepit
gomer filiam debelaim. et concepit et
peperit filium. Et dixit dominus ad eum. Voca
nomen eius iezrael. quoniam adhuc modicum
et uisitabo sanguinem iezrael super domum
hieu. et quiescere faciam regnum domus
israel. Et in die illa conteram arcum israel
in ualle iezrael. Et concepit adhuc et
peperit filiam. et dixit ei. Voca nomen
eius absque misericordia. quia non addam ultra
misereri domui israel. sed obliuione ob
liuiscar eorum. et domui iuda misere
bor. et saluabo eos in domino deo suo. et non
saluabo eos in arcu et gladio. et in bello.
et in equis et in equitibus. Et ablactauit

cam que erat absq; miſc̄dia. Et concepit
et peperit filium et dixit. Voca nomen
eius n̄ populus meus. quia uos n̄ popul⁹
meus. et ego n̄ ero d̄s ur̄. Et erit nume
rus filiorum isr̄l quasi harena maris.
que sine mensura ē. et n̄ numerabitur.
Et erit in loco ubi dicetur eis n̄ popul⁹
meus uos. dicetur eis. filij d̄i uiuentis.
Et congregabuntur filij iuda et filij
isr̄l pariter. et ponent sibimet caput
unum. et ascendent de terra. quia mag
nus dies iezrael. Dicite fratribus ur̄is. po
pulus m̄s. et sorori ur̄e. miſc̄diam con
sequuta. Judicate matrē ur̄am iudicate.
qm̄ ipsa n̄ uxor mea. et ego non uir eius.
Auferat fornicationes suas a facie sua. et
adulteria sua de medio uberū suorū. ne
forte expoliem eam nudam. et ēstituā
eam sc̄dm̄ diem natiuitatis sue. et ponā
eam quasi solitudinē et statuam eam
uelut terram inuiā. et interficiam eā
siti. Et filiorum isr̄l n̄ miserebor. qm̄ filij
fornicationū sunt. quia fornicata est
mater eorū; confusa ē que concepit
eos. quia dixit. Vadam post amatores
meos. qui dant panes meos et aquās
meas michi. lanam meā et linū meū.
oleū meū et potum meū. Propter hoc
ecce ego sepiam uiā tuam spinis. et se
piam eā maceria. et semitas suas non
inueniet. et sequetur amatores suos
et non apprehendet eos. et queret eos et
n̄ inueniet. Et dicet. Vadam et reuertar
ad uirum meū priorem. quia m̄ bene erat
tunc magis quam nunc. Et hec nesciuit
quia ego dedi ei frumentum. et uinū
et oleum. et argentum multiplicaui ei
et aurum que fecerunt baal. Jdcirco con
uertar et sumam frumentū meū in
tempore suo. et uinū meū in tempore
suo. et liberabo lanam meā et linū meū.
que operiebant ignominiam eius. Et nūc
reuelabo stultitiam eius in oculis ama
torum eius. et uir n̄ eruet eam de ma
nu mea. et cessare faciam omne gaudiū
eius. sollempnitatē eius. neomeniā eius.
sabbatum eius. et omnia festa tempora
eius. Et corrumpam uineā eius et ficū
eius. de quibus dixit. mercedes hę mee
sunt quas dederunt m̄ amatores mei.
et ponam eam in saltū. et comedet eam
bestia agri. et uisitabo sup eam dies ba
alim. quib⁹ accendebat incensum. et or
nabatur inaure sua. et monili suo. et
ibat post amatores suos. et mei oblius
cebatur dicit d̄n̄s. Propt̄ hoc ecce ego
lactabo eam. et ducam eam in solitudi
nem. et loquar ad cor eius. et dabo ei ui
nitores eius ex eodem loco. et uallē achior
ad aperiendam spem. Et canet ibi iuxta
dies iuuentutis sue. et iuxta dies as
censionis sue de terra egipti. Et erit in
die illo ait d̄n̄s uocabit me uir meus. et
n̄ uocabit me ultra baalim. Et auferā
nomen baalim de ore eius. et non re
cordabit̄ ultra nominis eorum. Et p
cutiam eis fedus in die illa cum bestia
agri. et cū uolucre celi. et cum reptili
terre. et arcum et gladium et bellū con
teram de terra. et dormire eos faciam
fiducialit̄. Et sponsabo te michi in sepi
ternum. et sponsabo te m̄ in iusticia et
iudicio. et in miſc̄dia et in miserationib⁹.
et sponsabo te m̄ in fide. et scies quia
ego d̄n̄s. Et erit in die illa exaudiam
dicit d̄n̄s. exaudiam celos. et illi exau
dient terram. et terra exaudiet triticū.
et uinū et oleum. et hec exaudient iez
rael. Et seminabo eam michi in terrā.
et miserebor eius que fuit absq; miſc̄dia.

Et dicam nõ populo meo populus meus
es tu. et ipse dicet m̃ dñs ds m̃s es tu.
Et dixit dñs ad me. Adhuc uade dilige
mulierẽ dilectam amico et adulteram, sic
diligit dñs filios isrl. et ipsi respectant ad
deos alienos. et diligunt uinacia uua
rum. Et fodi eam m̃ quindecim argenteis.
et choro ordei. et dimidio choro ordei. et
dixi ad eam. Dies multos expectabis me.
non fornicaberis et nõ eris uiro. Sed et
ego expectabo te. quia dies multos se
debunt filii isrl sine rege et sine prin
cipe. et sine sacrificio. et sine altari. et
sine ephot. et sine theraphim. Et post
hec reuertentur filii isrl. et querent do
minũ dñm suum et dauid regẽ suum.
et pauebunt ad dñm. et ad bonum eius
in nouissimo dierum. Audite uerbum
domini filii isrl. quia iudiciũ dño cum
habitatoribus terre. Non ẽ enim ueritas.
et non ẽ misericordia. et non ẽ scientia dei in
terra. Maledictum. et mendacium. et
homicidiũ. et furtũ. et adulterium inun
dauerunt. et sanguis sanguinẽ tetigit.
Propter hoc lugebit terra. et infirmabi
tur omnis qui habitat in ea. bestie agri
et uolucres celi. sed et pisces maris con
gregabuntur. Veruntamen unusquisque
nõ iudicet. et nõ arguatur uir. Populus
enim tuus. sicut hi qui contradicunt
sacerdoti. et corrues hodie. et corruet
etiam propheta tecum. Nocte tacere feci
matrẽ tuã. et conticuit populus meus
eo quod nõ habuerit scientiam. Quia
tu scientiam reppulisti. repellam te ne
sacerdotio fungaris m̃. Et oblita es legis
dei tui. obliuiscar filiorũ tuorũ et ego.
Secundum multitudinẽ eorũ. sic peccauerũt
michi. Gloriam eorum in ignominiã tuã
commutabo. Peccata populi mei comedẽt.

et ad iniquitatẽ eorum subleuabunt ani
mas eorum. et erit sicut populus sic sa
cerdos. Et uisitabo sup eum uias eius. et
cogitationes eius reddam ei. et comedent
et nõ saciabuntur. Fornicati sunt et non
cessauerunt. quoniam dñm dereliquerunt in
nõ custodiendo. Fornicatio et uinũ et ebrie
tas. aufert cor. Populus meus in ligno suo
interrogauit. et baculus eius annuncia
uit ei. Spc enim fornicationum decepit eos.
et fornicati sunt a deo suo. Sup capita
montium sacrificabant. et sup colles ac
cendebant thimiama. Subtus quercũ
et populũ et therebintũ. quia bona erat
umbra eius. Ideo fornicabuntur filie
uestre. et sponse uestre adultere erunt. Non
uisitabo sup filias uestras cum fuerint forni
cate. et sup sponsas uestras cum adultera
uerint. quoniam ipsi cum meretricibus conuer
sabantur. et cum effeminatis sacrificabãt.
et populus non intelligens uapulabit. Si
fornicaris tu isrl. nõ delinquat saltem
iuda. et nolite ingredi in galgala. et ne
ascenderitis in bethauen. neque iuraueri
tis uiuit dñs. quoniam sicut uacca lasciuiens
declinauit isrl. Nunc pascet eos dñs.
quasi agnum in latitudine. Particeps
ydolorum effraim. dimitte eum. Sepa
ratum ẽ conuiuiũ eorum. fornicatione
fornicati sunt. dilexerunt afferre igno
miniã protectores eius. Ligauit eũ
spc in alis suis. et confundentur a sacri
ficiis suis. Audite hoc sacerdotes. et at
tendite domus isrl. et domus regis auscul
tate. quia uobis iudiciũ ẽ. quoniam laqueus
facti estis speculationi. et rete expan
sum sup thabor. et uictimas declinastis
in profundum. et ego eruditor omniũ eorum.
Ego scio effraim. et isrl non ẽ absconditus
a me. quia nunc fornicatus ẽ effraim. contami

minatus ē isrł. Non dabunt cogitationes
suas ut conuertant̄ ad dnm̄ dm̄ suum.
quia sp̄c fornicationū in medio eorum. et
dnm̄ non cognouerunt. Et respondebit
arrogantia isrł in facie eius. et isrł et effra
im ruent in iniquitate sua; Ruet etiam iu
das cum eis. In gregibus suis et in armentis
suis uadent ad querendum dnm̄. et non
inuenient. ablatus ē ab eis. In domino
preuaricati sunt. quia filios alienos genu
erunt; nunc deuorabit eos mensis cum
partib⁹ suis. Clangite bucina in gabaa.
tuba in rama. ululate in bethauen. post
tergum tuum beniamin. Effraim in deso
latione erit. in die correptionis. in tribu
bus isrł ostendi fidem. Facti sunt principes
iuda quasi assumentes terminum. super
eos effundam quasi aquam irā meam.
Calumniā patiens effraim fractus iudicio.
qm̄ cepit abire post sordes. Et ego quasi
tinea effraim. et quasi putredo domui
iuda. Et uidit effraim languorē suum.
et iudas uinculū suum. Et abiit effraī
ad assur. et misit ad regem ultorē. et ip
se ñ poterit sanare uos nec soluere pote
rit a uob̄ uinculū. qm̄ ego quasi leena
effraim. et quasi catulus leonis domui
iuda. Ego ego capiam et uadam. tollam
et ñ est qui eruat. Vadens reuertar ad lo
cum meum. donec deficiatis et queratis
faciem meā. In tribulatione sua mane
consurgent ad me. Venite et reuertamur
ad dnm̄. quia ipse cepit et sanabit nos.
percutiet et curabit nos. Viuificabit nos
post duos dies. in die tertia suscitabit
nos. et uiuemus in conspectu eius. Scie
mus sequemurq; ut cognoscamus do
minū. Quasi diluculū preparatus ē egres
sus eius. et ueniet quasi ymber nobis
temporaneus et serotin⁹ t̄re. Q͞d faciam
tibi effraim. Quid faciam tibi iuda.
Misericordia urā quasi nubes matutina. et
quasi ros mane pertransiens. Propter hoc
dolaui in pphetis. occidi eos in uerbis oris
mei. et iudicia mea quasi lux egredient̄.
quia misericordiam uolui et non sacrificium.
et scientiam dī plusquā holocausta. Ipsi
autem sicut adam transgressi sunt pa
ctum. ibi preuaricati sunt in me. Galaad
ciuitas operantium dolum. supplantata
sanguine. et quasi fauces uirorū latro
num. particeps sacerdotum in uia interfi
cientium pergentes de sichem. quia scelus
operati sunt. In domo isrł uidi horrendū.
Ibi fornicationes effraim. contaminatus
ē isrł. sed et iuda pone messem tibi. Cū
conuertero captiuitatē populi mei. cum
sanare uellem isrł reuelata ē iniquitas
effraim. et malicia samarię. quia operati
sunt mendatiū. et fur ingressus ē spo
lians. latrunculus foris. Et ne forte di
cant in cordib⁹ suis omnē maliciā eorum
me recordatum. nunc circumdederunt
eos adinuentiones suę. coram facie mea
factę sunt. In malicia sua letificauerunt
regem. et in mendaciis suis principes.
Omnes adulterantes. quasi clibanus in
census a coquente. Quieuit paululum
ciuitas a commixtione fermenti. donec
fermentaretur totū. Dies regis nri. cepe
runt principes furere a uino. Extendit
manū suam cum illusoribus. qui appli
cuerunt quasi clibanū cor suum. cum insi
diaretur eis. Tota nocte dormiuit coquens
eos. mane ipse succensus quasi ignis flam
mę. Omnes calefacti sunt quasi cliba
nus. et deuorauerunt iudices suos. Omīs
reges eorum ceciderunt. non ē qui clamet
in eis ad me. Effraim in populis. ipse cō
miscebatur. Effraim factus ē subcinericius.

qui non reuersatur. Comederunt alieni
robur eius. et ipse nesciuit. sed et cani ef
fusi sunt in eo. et ipse ignorauit. Et hu
miliabitur superbia isrl in facie eius. nec
reuersi sunt ad dnm dm suum. et ñ que
sierunt eum in omnib; his. Et factus ē
effraim quasi columba seducta. ñ habens
cor. Egiptum inuocabant. ad assyrios
abierunt. Et cum pfecti fuerint expandã
sup eos rete meum. quasi uolucrem celi
detraham eos. Cedam eos. scdm auditio
nem cetus eorum. Ve eis. qm recesserit
a me. Vastabuntur. quia preuaricati
sunt in me. Et ego redemi eos. et ipsi
loquuti sunt contra me mendatia. et
non clamauerunt ad me in corde suo.
sed ululabant in cubilib; suis. Sup tri
ticum et uinũ ru minabunt. Recesse
runt a me. et ego erudiui et confor
taui brachia eorum. et in me cogitaue
runt maliciam. Reuersi sunt ut eent
absq; iugo. facti sunt quasi arcus dolos.
Cadent in gladio principes eorũ. a furo
re lingue sue. Ista subsannatio eorũ in
terra egipti. In gutture tuo sit tuba
quasi aquila sup domum dñi. pro eo qđ
transgressi sunt fedus meũ et legem
meã preuaricati sunt. Me inuocabunt
ds meus. cognouimus te isrl. Proiecit
isrl bonum. inimicus psequetur eum.
Ipsi regnauerunt et non ex me. princi
pes extiterunt et non cognoui. Argen
tum suum et aurum suum fecerunt
sibi ydola. ut interirent. Proiectus est
uitulus tuus samaria. iratus ē furor
meus in eis. Vsq; quo non poterunt
emundari. Quia ex isrl et ipse est. Artifex
fecit eum et ñ est ds. qm in aranearũ
telas erit uitulus samarie. quia uen
tum seminabunt. et turbinẽ metent.

Culmus stans ñ est in eis germen. non
faciet farinam. Quod et si fecerint. alieni
comedent eam. Deuoratus ē isrl. nunc
factus ē in nationib; quasi uas inmundũ.
quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager so
litarius sibi effraim. munera dederunt
amatorib;. sed et cũ mercede conduxerit
nationes. Nunc congregabo eos. et q
escent paulisp ab onere regis et princi
pum. quia multiplicauit effraim alta
ria ad peccandũ. facte sunt ei are in de
lictum. Scribam ei multiplices leges
meas. que uelut aliene computate sunt.
Hostias afferent. immolabunt carnes
et comedent. et dñs ñ suscipiet eas. Nc
recordabitur iniquitates eorum. et uisi
tabit peccata eorum. Ipsi in egiptum cõ
uertentur. Et oblitus ē isrl factoris sui.
et edificauit delubra. et iudas multi
plicauit urbes munitas. Et mittam
ignẽ in ciuitates eius. et deuorabit ede
illius. Noli letari isrl. noli exultare sicut
populi. quia fornicatus es a deo tuo. Di
lexisti mercedes. sup omnes areas tritici.
Area et torcular non pascet eos. et ui
num mentietur eis. non habitabunt in
terra dñi. Reuersus ē effraim in egiptũ.
et in assyriis pollutum comedit. Non
libabunt dño uinum. et non placebunt
ei. Sacrificia eorum quasi panis lugenti
um. omnes qui comedunt eum conta
minabuntur. quia panis eorum anime
ipsorũ non intrabit in domũ dñi. Quid
facietis in die sollempni. in die festiuitatis
domini. Ecce enim pfecti sunt a uasti
tate. Egiptus congregabit eos. memphis
sepeliet eos. Desiderabile argentũ eorũ
urtica hereditabit. lappa in taberna
culis eorum. Venerunt dies uisitatio
nis. uenerunt dies retributionis. Sci

to te isrł stultum. pphetam insanum. ui
rum spiritalē. ppter multitudinē iniqui
tatis tue. et multitudinē amentie. Specu
lator effraim. cum deo meo. Propħa laque
ruine factus ē sup omnes uias eius. in
sania in domo dī eius. Profunde peccaue
runt. sicut in diebus gabaa. Recordabi
tur iniquitatis eorum. et uisitabit pecca
ta eorum. Quasi uuas in deserto inueni is
rael. quasi prima poma ficulnee in cacu
mine eius. uidi patres eorum. Ipsi autē
intrauerūt ad beelphegor. et abalienati
sunt in confusione. et facti sunt abhomi
nabiles sicut ea que dilexerunt. Effraim
quasi auis auolauit. glā eorum a partu.
et ab utero. et a conceptu. Quod et si e
nutrierint filios suos. absq; liberis eos fa
ciam in hominib;. sed et ue eis cum re
cessero ab eis. Effraim ut uidi. tirus erat
fundata in pulchritudine. Effraim edu
cet ad interfectorem filios suos. Da eis
dn̄e. Quid dabis eis? Da eis uuluā sine
liberis. et ubera arentia. Omnes nequi
tie eorū in galgal. quia ibi exosos habui
eos. Propter maliciā adinuentionū eorū.
de domo mea eiciam eos. n̄ addam ut
diligam eos. omnes principes eorū rece
dentes. Percussus ē effraim. radix eorum
exsiccata ē. fructum nequaquā facient.
Quod et si genuerint. interficiā aman
tissima uteri eorū. Abiciet eos dš meus
quia n̄ audierunt eum. et erunt uagi in
nationibus. Vitis frondosa isrł. fructus
adequatus ē ei. Secdm multitudinē fru
ctus sui multiplicauit altaria. iuxta ub'
tatem terre sue. exuberauit simulachris.
Diuisum ē cor eorū. nunc interibunt. Ip
se confringet simulachra eorū. depopula
bitur aras eorū. quia nunc dicent; non
ē rex nobis. Non enim timemus dn̄m;

et rex quid faciet nobis? Loquemini uer
ba uisionis inutilis. et ferietis fedus. et
germinabit quasi amaritudo iudicium
sup sulcos agri. Vaccas bethauen colue
runt habitatores samarie. quia luxit sup
eum populus eius. et editui eius sup
eum exultauerunt in glā eius. quia mi
grauit ab eo. siquidem et ipse in assur
delatus ē munus regi ultori. Confusio ef
fraim capiet. et confundetur isrł in uolū
tate sua. Transire fecit samaria regem
suum. quasi spumā sup faciē aque.
et dispgentur excelsa ydoli peccatū isrł.
Lappa et tribulus ascendet sup aras eorū.
et dicent montibus operite nos. et collib;
cadite sup nos. Ex diebus gabaa pecca
uit isrł. ubi steterunt; non cōphendet
eos in gabaa prelium sup filios iniquitatis.
Iuxta desideriū meum corripiā eos. Con
gregabunt sup eos populi. cum corripi
entur ppter duas iniquitates suas.
Effraim uitula docta diligere trituram.
et ego transiui sup pulchritudinē colli
eius. Ascendam supra effraim. arabit iu
das. confringet sibi sulcos iacob. Semi
nate uobis in iusticia. metite
in ore misericordie. innouate uobis nouale.
Tempus autē requirendi dn̄m. cum ue
nerit qui docebit uos iusticiā. Arastis
impietatē. messuistis iniquitatē. comedi
stis frugem mendacii. Quia confisus es
in uiis tuis. in multitudine fortiū tuorū.
consurget tumultus in populo tuo. et
omnes munitiones tue uastabunt. sicut
uastatus ē salmana et dom' eius. quia
iudicauit baal in die prelii. matre sup
filiis allisa. Sic uobis fecit bethel. a facie
malicie nequiciarū uestrarum. Sicut ma
ne transit ptransiit rex isrł. quia puer
isrł et dilexi eum. et ex egypto uocaui filiū

meum. Vocauerunt eos: sic abierunt
a facie eorum. Baalim immolabant: et
simulachris sacrificabant. Et ego quasi
nutricius effraim. portabam eos in brachi
is meis. et nescierunt quod curarem eos.
In funiculis adam attrahabam eos: in uin
culis caritatis. et ero eis quasi exaltans iu
gum sup maxillas eorum. et declinaui
ad eum ut uesceretur: Non reuertetur
in terrā egipti. et assur ipse rex eius: qm̄
noluerunt conuerti. Cepit gladius in
ciuitatib; eius. et consumet electos eius.
et comedet capita eorum. et popul' meus
pendebit ad reditum meū. Iugum autē
imponetur eis simul. quod nō auferetur.
Quomō dabo te effraim! expugnabo et p
tegam te isrl'. Quomō dabo te. Sicut
adama ponam te. ut seboim. Conuersum ē
in me cor meum. pariter conturbata ē pe
nitudo mea. Non faciam furorē ire mee.
non conuertar ut disperdam effraim. qm̄
dš ego et nō homo. in medio tui scš. et nō
ingrediar ciuitatē. Post dñm ambulabt.
quasi leo rugiet. quia ipse rugiet. et for
midabunt filii maris. et auolabunt q̄si
auis ex egipto. et quasi columba de t̄ra
assyriorū. et collocabo eos in domib; suis
dicit dñs. Circumdedit me in negatione
effraim. et in dolo domus isrl'. Iudas autē
testis descendit cum dō. et cum scīs fidel'.
Effraim pascit uentum. et sequit' estum.
tota die mendaciū et uastitatē multipli
cat. et fedus cum assyriis iniit. et oleū
in egiptum ferebat. Iudicium ḡ dñi cū
iuda. et uisitatio sup iacob. Iuxta uias
eius et iuxta adinuentiones eius. reddet
ei. In utero supplantauit frēm suum.
et in fortitudine sua directus ē cū anglō.
et inualuit ad anglm et confortatus ē.
fleuit et rogauit eum. In bethel inuenit

eum. et ibi locutus ē nobiscum. et dñs dš
exercituū. dñs memoriale eius. Et tu ad
dm̄ tuum conuerteris. misericordiam et iudici
um custodi. et spera in deo tuo semp. Cha
naan in manu eius: statera dolosa. calum
niam dilexit. Et dixit effraim. Verunta
men diues effectus sum. inueni ydolū m̄.
Omš labores mei non inuenient michi
iniquitatē quā peccaui. Et ego dñs dš
tuus. ex terra egipti adhuc sedere te faci
am in tabernaculis. sicut in dieb; festiui
tatis. Et locut' sum sup pphetas. et ego
uisionē multiplicaui. et in manu pphe
tarū assimulatus sum. Si galaad ydo
lum. tamen frustra erant in gal
gal bubus immolantes. Nam et altari
a eorū quasi aceruī sup sulcos agri. Fu
git iacob in regionē syrie. et seruiuit isrl'
in uxore. et isrl' in uxore seruiuit. In pro
pheta autē eduxit dñs isrl' de egipto.
et in ppheta seruatus ē. Ad iracundiam
me puocauit effraim. in amaritudinib;
suis. et sanguis ei' sup eum ueniet. et ob
pbriū eius restituet ei dñs suus. Loq̄n
te effraim horror inuasit isrl'. et deliq̄t
in baal et mortuus ē. Et nunc addider̄t
ad peccandum. feceruntq; sibi conflatile
de argento suo. quasi similitudinē ydolo
rum. factura artificum totum ē. His ipsi
dicunt. Immolate homines uitulos ad
orantes. Idcirco erunt quasi nubes matu
tina. et sicut ros mane preteriens. Sicut
puluis turbine raptus ex area. et sicut
fum' de fumario. Ego autē dominꝰ dš
tuus ex terra egipti. et dm̄ absq; me nesci
es. et saluator non ē preter me. Ego cog
noui te in deserto. in terra solitudinis. Iux
ta pascua sua adimpleti sunt et saturati.
eleuauerunt cor suū et obliti sunt mei.
Et ero eis quasi leena. sicut pardus in uia

assyriorum. Occurram eis quasi ursa raptis
catulis. et dirumpam interiora iecoris
eorum. et consumam eos ibi quasi leo; bestia
agri scindet eos. Perditio tua israhel. tan
tummodo in me auxilium tuum. Ubi est rex
tuus? Maxime nunc saluet te in omnibus
urbibus tuis. et iudices tui de quibus dixisti.
Da michi regem et principes. Dabo tibi regem
in furore meo. et auferam in indignatione
mea. Colligata est iniquitas effraim. ab
sconditum est peccatum eius. Dolores partu
rientis uenient ei. ipse filius non sapiens.
Nunc enim non stabit in contritione filio
rum; de manu mortis liberabo populum
meum. de morte redimam eum. Ero mors
tua o mors. ero morsus tuus inferne. Con
solatio abscondita est ab oculis meis. quia
ipse inter fratres diuidet. Adducet urentem
uentum dominus de deserto ascendentem. et
siccabit uenas eius. et desolabit fontem eius.
et ipse diripiet thesaurum omnis uasis
desiderabilis. Pereat samaria quoniam ad
amaritudinem concitauit deum suum. in
gladio pereat. Paruuli eorum elidantur.
et fete eius discindantur. Conuertere israhel
ad dominum deum tuum. quoniam corruisti in ini
quitate tua. Tollite uobiscum uerba. et
conuertimini ad dominum. et dicite ei. Omnem au
fer iniquitatem et accipe bonum. et reddemus
uitulos labiorum nostrorum. Assur non
saluabit nos. super equos non ascendemus.
nec dicemus ultra dii nostri opera manuum
nostrarum. quia eius qui in te est misereberis
populi. Sanabo contritiones eorum. dili
gam eos spontanee. quia auersus est fu
ror meus ab eis. Ero quasi ros. israhel ger
minabit quasi lilium. Et erumpet radix
eius ut lybani. Ibunt rami eius. Et erit
quasi oliua gloria eius. et odor eius ut
lybani. Conuertentur sedentes in umbra
eius. uiuent tritico. et germinabunt qua
si uinea, memoriale eius sicut uinum li
bani. Effraim. quid mihi ultra ydola? Ego
exaudiam. et dirigam eum ego ut abietem
uirentem; ex me fructus eius inuentus est.
Quis sapiens et intelliget ista? intelligens
et sciet hec? Quia recte uie domini. et iusti
ambulabunt in eis. preuaricatores uero
corruent in eis. Explicit osee propheta.

Incipit prologus in Ioel prophetam.

Ioel filius phatuel describit terram duo
decim tribuum. eruca. bruco. locusta.
rubigine uastante consumptam. et post
euersionem prioris populi. effusum iri spiritum
sanctum. super seruos dei et ancillas. id est super
centum uiginti credentium nomina. et effu
sum iri in cenaculo syon. Qui centum uigin
ti ab anno usque ad quindecim paulatim.
et per incrementa surgentes quindecim gradu
um numerum efficiunt. qui in psalterio
mystice continentur. Explicit prologus.

Incipit Ioel propheta.

Verbum domini quod fac
tum est ad ioel filium
phatuel. Audite hoc
senes. et auribus percipite omnes habitato
res terre. si factum est istud in diebus uestris.
aut in diebus patrum uestrorum. Super hoc
filiis uestris narrate. et filii uestri filiis suis.
et filii eorum generationi altere. Residuum
eruce comedit locusta. et residuum locuste
comedit bruchus. et residuum bruci comedit
rubigo. Expergiscimini ebrii et flete. et u
lulate omnes qui bibitis uinum in dulce
dine. quoniam periit ab ore uestro. Gens enim
ascendet super terram meam. fortis et innume
rabilis. Dentes eius ut dentes leonis.
et molares eius ut catuli leonis. Posuit
uineam meam in desertum. et ficum meam

decorticauit; nudans spoliauit eam et
piecit. et albi facti sunt rami eius. Plan
ge quasi uirgo accincta sacco. sup uirũ
pubtatis tue. Periit sacrificiũ et libatio.
de domo dñi. luxerunt sacerdotes ministri
dñi. depopulata ẽ regio. luxit humus.
qm̃ deuastatum ẽ triticum. confusum ẽ
uinum. et elanguit oleum. Confusi st̃
agricole. ululauerunt uinitores sup fru
mento et ordeo. quia periit messis agri.
Vinea confusa ẽ. et ficus elanguit. Ma
lagranata et palma. et malũ et omĩa
ligna agri aruerunt. quia confusum ẽ
gaudiũ a filiis hominũ. Accingite uos
et plangite sacerdotes. ululate ministri
altaris. Ingredimini. cubate in sacco mi
nistri dñi di mei. qm̃ interiit de domo
di uri sacrificiũ et libatio. Sanctificate
ieiuniũ. uocate cetũ. Congregate senes.
omš habitatores terre in domo di uri.
et clamate ad dñm. A. a. a. diei quia
ppe est dies dñi. et quasi uastitas a
potente ueniet. Numquid non coram
oculis uris alimenta perierunt. de domo
dei nri leticia et exultatio. Computrue
runt iumenta in stercore suo. demoli
ta sunt horrea. dissipate sunt apothece.
qm̃ confusum ẽ triticum. qm̃ ingemuit
animal. mugierunt greges armenti. quia
ñ sunt pascua eis. sed et greges pecorũ
disperierunt. Ad te dñe clamabo. quia ig
nis comedit speciosa deserti. et flamma
succendit omnia ligna regionis. Sed et
bestie agri. quasi area sitiens ymbrem
suspexerunt ad te. qm̃ exsiccati sunt fon
tes aquarũ. et ignis deuorauit speciosa
deserti. Canite tuba in syon. ululate in
monte sco meo. Conturbentur omš ha
bitatores terre. quia uenit dies dñi.
quia ppe est dies dñi. dies tenebrarum
et caliginis. dies nubis et turbinis. Quasi
mane expansum sup montes. popłs mul
tus et fortis. similis ei ñ fuit a principio.
et post eum non erit usq; in annos gene
rationis et generationis. Ante faciem ei
ignis deuorans. et post eum exurens flã
ma. Quasi ortus uoluptatis terra corã
eo. et post eum solitudo deserti. neq; est
qui effugiat eum. Quasi aspectus equo
rum aspectus eorum. et quasi equites sic
current. Sicut sonitus quadrigarum
sup capita montiũ exilient. sicut soni
tus flamme ignis deuorantis stipulã.
uelut populus fortis preparatus ad pliũ.
A facie eius cruciabuntur populi. omš
uultus eius redigentur in ollam. Sicut
fortes current. et quasi uiri bellatores
ascendent murũ. Vir in uiis suis gradietur.
et ñ declinabunt a semitis suis. Vnusquisq;
fratrem suũ non coartabit. singuli in cal
le suo ambulabunt. Sed et p fenestras ca
dent. et non demolientur. Vrbem ingre
dientur. in muro current. domos conscen
dent. p fenestras intrabunt quasi fur.
A facie eius contremuit omnis terra. moti st̃
celi. sol et luna obtenebrati sunt. et stel
le retraxerunt splendorẽ suũ. et dñs
dedit uocẽ suã ante faciem exercitus sui.
quia multa sunt nimis castra ei. quia
fortia et facientia uerbum eius. Magnus
enim dies dñi et terribilis ualde. et quis
sustinebit eũ. Nunc g dicit dñs. Con
uertimini ad me in toto corde uro. in
ieiunio et fletu. et planctu. et scindite
corda ura. et non uestimenta ura. et con
uertimini ad dñm dm urm. quia benig
nus et misericors est. patiens et mul
ta misericordia. eius. et prestabilis sup ma
licia. Quis scit si conuertatur et ig
noscat. et relinquat post se benedi

dionem. Sacrificium et libamen: dño dõ
nr̃o. Canite tuba in syon. sanctificate ie-
iuniũ. uocate cetum. congregate populũ.
sanctificate ecclãm. Coadunate senes. cõ
gregate paruulos. et sugentes ubera.
Egrediatur sponsus de cubili suo. et
sponsa de thalamo suo. Inter uestibulũ
et altare plorabunt sacerdotes et leuite
ministri dñi et dicent. Parce dñe par
ce populo tuo. et ne des hereditatẽ tuã
in obprobrium. ut ñ dominentur eis na
tiones. Quare dicunt in populis. ubi
est ds eorum. Zelatus ẽ dñs terrã suã.
et pepcit populo suo. Et respondit do
minus. et dixit populo suo. Ecce ego mit
tam uobis frumentũ et uinum et oleũ.
et replebimini in eis. et ñ dabo uos ultͣ
obprobrium in gentibus. et eum qui ab
aquilone ẽ procul faciam ab eis. et expel
lam eum in terram inuiã et desertam.
faciem eius contra mare orientale. et extre
mum eius ad mare nouissimum. Et as
cendet fetor eius. et ascendet putredo eius.
quia supbe egit. Noli timere terra. exul
ta et letare. quia magnificauit dñs ut
faceret. Nolite timere animalia regiõis.
q̃a germinauerunt speciosa deserti.
quia lignum attulit fructũ suũ. ficus
et uinea dederunt uirtutẽ suã. Et filij
syon exultate et letamini in dño dõ nr̃o.
quia dedit uobis doctorẽ iusticie. et de
scendere faciet ad uos ymbrẽ matutinũ.
et serotinum in principio. et implebunt
aree frumento. et redundabunt torcu
laria uino et oleo. et reddam uobis an
nos quos comedit locusta. brucus. et
rubigo et eruca. fortitudo mea magna
quã misi in uos. et comedetis uescentes
et saturabimini. et laudabitis nomẽ do
mini di ur̃i. qui fecit uobiscum mirabilia.

Et ñ confundetur populus meus in sempi
ternum. et scietis quia in medio isrł ego
sum. Et ego dñs ds ur̃. et non ẽ amplius.
et ñ confundetur populus meus in eternũ.
Et erit post hec effundam spm̃ meum sup
omnẽ carnem. et pphetabunt filij ur̃i et
filie ur̃e. Senes ur̃i somnia somniabunt.
et iuuenes ur̃i uisiones uidebunt. Sed et
sup seruos meos et sup ancillas meas in
diebꝰ illis effundam spm̃ meum. et dabo
pdigia in celo et in terra. sanguinẽ. et ig
nem. et uaporem fumi. Sol conuertetur
in tenebras et luna in sanguinẽ. anteq̃
ueniat dies dñi magnus et horribilis.
Et erit. omnis qui inuocauerit nomen
domini saluus erit. quia in monte sy
on et in ihrłm erit saluatio sicut dixit
dñs. et in residuis quos dñs uocauerit.
quia ecce in diebus illis et in tempore illo
cum conuertero captiuitatẽ iuda et iheru
salem. congregabo omnes gentes. et dedu
cam eas in ualle iosaphat. et disceptabo
cum eis ibi sup populo meo. et hereditate
mea isrł. quos dispserunt in nationibꝰ.
et terram meam diuiserunt. et sup popu
lum meum miserunt sortẽ. Et posuerunt
puerum in pstibulum. et puellam uendi
derunt p uino ut biberent merum. Quid
uobis et michi tyrus et sydon. et omnes
terminus palestinorum. Numquid ultionẽ
uos reddidistis michi. Et si ulciscimini uos
contra me. cito uelociter reddam uicissitu
dinẽ uobis sup caput ur̃m. Argentũ enĩ
meum et aurum tulistis. et desidabilia mea.
et pulcherrima mea intulistis in delubra
ur̃a. et filios iuda. et filios ihrłm uendi
distis filijs grecoꝝ. ut longe faceretis eos
de finibus suis. Ecce ego suscitabo illos
de loco in quo uendidistis eos et conuer
tam retributionẽ ur̃am in caput ur̃m.

et uendam filios uros et filias uras in manibus filiorū iuda. et uenundabunt eos sabeis genti longinque. quia dns locutus ē. Clamate hoc in gentibus. scificate bellum. suscitate robustos. accedant et ascendant omnes uiri bellatores. Concidite aratra uestra in gladios. et ligones uros in lanceas. et infirmus dicat quia fortis ego sum. Erumpite et uenite omnes gentes de circuitu et cō gregamini. ibi occumbere faciet dns robustos suos. Consurgant et ascendant gentes in uallem iosaphat. quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces. quia maturauit messis. Venite et descendite. quia plenum ē torcular. Exuberant torcularia. quia multiplicata ē malicia populi in ualle concisionis. quia iuxta ē dies dni in ualle concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus de syon rugiet. et de ierlm dabit uocem suam. et mouebuntur celi et terra. Et dns spes populi sui. et fortitudo filiorū isrl. et scietis quia ego dns ds ur. habitans in syon in monte scō meo. et erit ierlm scā. et alieni n̄ transibunt p eam amplius. Et erit in die illa stillabunt montes dulcedinē. et colles fluent lacte. Et p omnes riuos iuda ibunt aque. et fons de domo dni egredietur. et irrigabit torrentē spinarū. Egiptus in desolationē erit. et ydumea in desertū pdicionis. p eo quod inique egerint in filios iuda. et effuderint sanguinē innocentē in terra sua. Et iudea in eternum habitabitur. et ierlm in generatione et generatione. Et mundabo sanguinē eorum. quē non mundaueram. et dominus commorabitur in syon. Explicit Joel ppha.

Incipit prologus in amos prophetā.

Amos pastor et rusticus. et ruborū moras distringens. paucis uerbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera damasci. gaze. tyri. ydumee. filiorū ammon et moab. et in septimo octauoq; gradu iude et ierlm. Hic loquitur ad uaccas pingues. que erant in monte samarie. et ruituram maiorē domū minoremq; testatur. Ipse cernit fictorem locuste. et stantē dnm sup murū litum et amantinum. et uncinū pomorū attrahentē supplicia peccatoribus. et famē in terra. non famem panis neq; sitim aque. s; audiendi uerbum domini. Explicit prologus.

Incipit liber amos prophete.

VERBA AMOS qui fuit in pastoralibus de thecue. que uidit sup isrl in dieb; ozie regis iuda. et in dieb; ieroboam filii ioas regis isrl. ante duos annos terremotus. Et dixit. Dns de syon rugiet. et de ierlm dabit uocē suam. Et luxerunt speciosa pastorū. et exsiccatus ē uertex carmeli. Hec dicit dns. Sup trib; sceleribus damasci. et sup quatuor non conuertam eam. eo quod triturauerint in plaustris ferreis galaad. Et mittā ignē in domū azael. et deuorabit domus ammadab. et conteram uectē damasci. et disp̄dam habitatorē de campo ydoli. et tenentē sceptrum de domo uoluptatis. et transferetur populus syrie cyrenen dicit dns. Hec dicit dns. Sup trib; sceleribus gaze. et sup quatuor non conuertam eam. eo quod transtulerit captiuitatē pfectam. ut concluderet eam in ydumeam. Et mittam ignem in murū gaze. et deuorabit edes eius. et disp

dam habitatorẽ de azoto. et tenentẽ sceptrũ
de ascalone. Et conuertã manũ meã sup
accaron. et pibunt reliquię philistinorũ.
dicit dñs ds. Hec dicit dñs ds. Sup trib9
sceleribus tyri. et sup quattuor ñ conuertã
eum: eo quod concluserit captiuitatẽ pfe
ctam in ydumea. et ñ sint recordati fede
ris frm. Et inmittam ignẽ in murũ tyri. et
deuorabit edes eius. et dispdam habitato
rem de azoto. et tenentẽ sceptrum de asca
lone. Et conuertam manũ meam sup ac
caron: et pibunt reliquię philistinorum.
dicit dñs ds. Hec dicit dñs ds. Sup trib9
scelerib9 ydumeę. et sup quattuor ñ conuẽ
tam eum: eo quod psecuta sit in gladio
frm suum. et uiolauerit misericordiam eius.
et tenuerit ultra furorẽ suũ. et indignati
onẽ suã seruauerit usq; in finẽ. Mittam
ignẽ in theman. et deuorabit edes bos
rę. Hec dicit dñs. Sup tribus scelerib9
filiorũ ammon. et sup quattuor non con
uertam eos: eo quod dissecuerit pregnan
tes galaad ad dilatandum terminũ suũ.
Et succendam ignẽ in murũ rabath. et
deuorabit edes eius. in ululatu in die bel
li. et in turbine in die commotionis. Et
ibit melchon in captiuitatẽ ipse et prin
cipes eius simul. dicit dñs ds. Hec dicit
dñs. Sup tribus scelerib9 moab et sup
quattuor non conuertam eum: eo quod
incenderit ossa regis ydumeę usq; ad ci
nerẽ. Et mittam ignẽ in moab. et deuo
rabit edes carioth. et morietur in soni
tu moab in clangore tubę. et dispdam
iudicem de medio eius. et omnes princi
pes eius interficiam cum eo. dicit dñs ds.
Hec dicit dñs. Sup trib9 sceleribus iuda.
et sup quattuor non conuertam eũ. eo qd
abiecerit legem dñi. et mandata eius
ñ custodierit. Deceperunt enim eos ydo
la sua. post que abierunt patres eorum.
Et mittam ignẽ in iuda. et deuorabit
edes in ihrlm. Hec dicit dñs. Sup trib9
scelerib9 isrl. et sup quattuor ñ conuertam
eum. pro eo quod uendiderit argento iustũ.
et pauperem p calciamentis. Qui conterũt
sup puluerẽ terrę capita pauperum. et ui
am humiliũ declinant. Et filius ac pater
eius ierunt ad puellam. ut uiolarent no
men scm meum. et sup uestimentis pigne
ratis accubuerunt iuxta omne altare. Et
uinũ damnatorũ bibebant in domo dei
sui. Ego autẽ exterminaui amorreũ a fa
cie eorũ. cuius altitudo cedrorũ altitudo eius.
et fortis ipse quasi quercus. et contriui
fructus eius desup. et radices eius subter.
Ego sum qui ascendere uos feci de terra
egipti. et eduxi uos in deserto quadragin
ta annis ut possideretis terrã amorrei.
et suscitaui de filiis uris in pphetas.
et de iuuenib9 uris nazareos. Numquid
ita ẽ filii isrl dicit dñs. Et ppinabitis
nazareis uinũ. et pphetis mandabitis
dicentes. ne pphetetis. Ecce ego stridebo
sup uos sicut stridet plaustrum onustũ
feno. et peribit fuga a ueloce. et fortis
ñ obtinebit uirtutẽ suã. et robustus ñ
saluabit animã suã. et tenens arcum ñ
stabit. et uelox pedibus suis non salua
bitur. Et ascensor equi ñ saluabit animã
suam. et robustus corde inter fortes nu
dus fugiet in die illa. dicit dñs. Audite
uerbum qd locut9 ẽ dñs sup uos filii
isrl. sup omnẽ cognationẽ quã eduxit
de terra egipti dicens. Tantummodo uos
cognoui ex omnib9 cognationib9 terrę.
idcirco uisitabo sup uos omnes iniquitates
urãs. Numquid ambulabunt duo pariter.
nisi conuenerit eis? Numquid rugiet
leo in saltu. nisi habuerit predam? Nũ

quid dabit catulus leonis uocē de cubili
suo. nisi aliquid apprehenderit? Nūqd
cadet auis in laqueum terrę. absq; aucupe?
Numquid auferetur laqueus de terra.
antequā quid cepit? Si clanget tuba
in ciuitate. et populus non expauescet.
Si erit malum in ciuitate. quod dn̄s nō
fecit? Quia n̄ faciet dominꝰ ds̄ uerbū.
nisi reuelauerit secretum suū ad seruos
suos ꝓphetas. Leo rugiet. quis n̄ timebit?
Dn̄s ds̄ loquutus ē. quis n̄ ꝓphetabit?
Auditum facite in edibꝰ azoti. et in edibꝰ
terrę egypti et dicite. Congregamini
sup montes samarię. et uidete insanias
multas in medio eius. et calumniam
patientes in penetrabilibꝰ eius. Et nes
cierunt facere rectū dicit dn̄s ds̄. thes
aurizantes iniquitatē. et rapinas in edibꝰ
suis. Propterea hec dicit dn̄s ds̄. Tribu
labitur et circuietur terra. et detrahet̄
ex te fortitudo tua. et diripient̄ edes tuę.
Hec dicit dn̄s. Quomodo si eruat pa
stor de ore leonis duo crura. aut extre
mū auriculę. sic eruentur filij isrł qui
habitant in samaria. in plaga lectuli.
& in damasco grabatti. Audite et con
testamini in dn̄o deo iacob dicit dn̄s
ds̄ exercituum. quia in die cum uisita
re cepero preuaricationes isrł sup eū.
uisitabo sup altaria bethel. Et ampu
tabunt̄ cornua altaris et cadent in ter
ram. et ꝑcutiam domū hyemalem cū
domo estiua. et ꝑibunt domus eburneę
et dissipabuntur edes multę dicit dn̄s.
Audite uerbū hoc uaccę pingues. quę
estis in monte samarię. quę calumniā
facitis egenis. et confringitis paupes
quę dicitis dn̄is uris afferte et bibamꝰ.
Iurauit dn̄s ds̄ in scō suo. quia ecce dies
uenient sup uos et leuabunt uos in

cunctis. et reliquias urās in ollis feruentibꝰ
et ꝑ aperturas exibitis altera contra alte
ram. et ꝓiciemini in armon dicit dn̄s.
Venite ad bethel et impie agite ad gal
galam. et multiplicate preuaricationē.
et offerte mane uictimas urās tribus
diebus decimas urās. et sacrificate de fer
mentato laudem. et uoluntarie uolunta
rias oblationes et annunciate; sic enim
uoluistis filij isrł ait dn̄s ds̄. Vnde et ego
dedi uobis stuporē dentium. in cunctis
urbibus uris. et indigentiam panū in om̄i
bus locis uris. et non estis reuersi ad me
dicit dn̄s. Ego quoq; ꝓhibui a uobis ym
brem cum adhuc tres menses supeēnt
usq; ad messem. et plui sup ciuitatē unā
et sup ciuitatē alteram non plui. Pars
una conpluta ē. et pars sup quā non
plui aruit. Et uenerunt duę et tres ciui
tates ad ciuitatē unam ut biberent aquā
et non sunt satiatę. et n̄ redistis ad me
dicit dn̄s. Pcussi uos uento urente et
aurugine multitudinē hortorū urōrum
et uinearum urārum. oliueta urā et fi
ceta urā comedit eruca. et n̄ redistis ad
me dicit dn̄s. Misi in uos mortē in uia
egypti. ꝑcussi in gladio iuuenes urōs usq;
ad captiuitatē equorū urōrum. et ascende
re feci putredinē castrorū urōrum in
nares urās. et n̄ redistis ad me dicit do
minus. Subuerti uos sicut subuertit ds̄
sodomam et gomorram. et facti estis q̄si
torris raptus de incendio. et n̄ redistis
ad me dicit dn̄s. Quapropter hec faci
am tibi isrł. Postquam autē hec fecero
tibi. preparare in occursum dī tui isrł.
quia ecce formans montes. et creans uen
tum. et annuncians homini eloquiū
suū. faciens matutinā nebulam et
gradiens sup excelsa terrę. dn̄s ds̄ exer

ciuum nomen eius. Audite uerbum
istud quod ego leuo super uos planctum
domus isrl̄. Cecidit non adiciet ut resur
gat uirgo isrl̄. proiecta est in terrā suam.
n̄ est qui suscitet eam. Quia hec dic̄ dn̄s ds̄.
Vrbs de qua egrediebantur mille: relinquen
tur in ea centum. et de qua egrediebant̄
centum. relinquentur in ea decem in do
mo isrl̄. quia hec dicit dn̄s domui isrl̄.
Querite me et uiuetis. et nolite quere
re bethel. et in galgala nolite intrare.
et in bersabee non transibitis. quia
galgala captiua ducetur: et bethel erit
inutilis. Querite dn̄m et uiuite nefor
te comburatur ut ignis domus ioseph.
et deuorabit et n̄ erit qui extinguat
bethel. Qui conuertistis in absinthiū
iudiciū. et iusticiam in terra relinqui
tis. facientē arcturū et orionē. et con
uertentē in mane tenebras. et diem
nocte mutantē. Qui uocat aquas ma
ris et effundit eas sup faciem terre. do
minus nomen eius. Qui subridet uasti
tatē sup robustum. et depopulationē
sup potentē affert. Odio habuerunt in
porta corripientē. et loquentē pfecte
abhominati sunt. Idcirco. p eo quod di
ripiebatis pauperem. et predam electam
tollebatis ab eo. domos quadro lapide
edificabitis. et non habitabitis in eis.
Vineas amantissimas plantabitis. et
n̄ bibetis uinū earum. quia cognoui
multa scelera ura̅. et fortia peccata ura̅.
Hostes iusti accipientes munus. et
paupes in porta deprimentes. ideo pru
dens in tempore illo tacebit. quia temp̄
malum ē. Querite bonum et n̄ malū
ut uiuatis. et erit dn̄s ds̄ exercituū
uobiscum. sicut dixistis. Odite malum
et diligite bonum. et constituite in
porta iudiciū. si forte misereatur dn̄s ds̄
exercituum reliquiis ioseph. Propterea
hec dicit dn̄s ds̄ exercituum dominator.
In omnibus plateis planctus. in cunctis
que foris sunt dicetur ue ue. et uoca
bunt agricolam ad luctum. et ad plan
ctum eos qui sciunt plangere. et in om
nibus uiis erit planctus. quia ptransibo
in medio tui dicit dn̄s. Ve desiderantib;
diem dn̄i. Et ad quid eā uob. Dies dn̄i
ista. tenebre et n̄ lux. Quom̄ si fugiat
uir a facie leonis. et occurrat ei ursus.
ingrediatur domū et innitatur ma
num suā sup parietē. et mordeat eum
coluber. Numquid n̄ tenebre dies dn̄i et
non lux. et caligo et non splendor in ea.
Odi et pieci festiuitates ura̅s. et n̄ capiam
odorē cetuum urorum. Quod si attuleri
tis michi holocausto mata. et munera
ura̅ non suscipiam. et uota pinguium
urorum n̄ respiciam. Aufer tumultum
carminū tuorū a me. et cantica lire tue
non audiam. et reuelabitur quasi aqua
iudiciū. et iusticia quasi torrens for
tis. Numquid hostias et sacrificiū obtu
listis michi in deserto quadraginta annis.
domus isrl̄. Et portastis tabernaclā mo
loch ydolo uro. et imaginē ydolorum
urorum. et sydus di uri que fecistis uobis.
Et migrare uos faciam trans damascū.
dixit dn̄s ds̄ exercituum nomen eius.
Ve qui opulenti estis in syon. et confi
ditis in monte samarie. optimates ca
pita populorū. ingredientes pompatice
domum isrl̄. Transite in calanne et uide
te. et ite inde in emath magnā. et de
scendite in geth palestinorū. et ad op
tima queq; regna horum si latior ter
minus eorū termino uro est. qui sepa
rati estis in diē malum. et appropinquatis

solio iniquitatis qui dormitis in lectis
eburneis. et lasciuitis in stratis uris. Qui
comeditis agnū de grege. et uitulos de
medio armenti. qui canitis ad uocē psal
terij sicut dauid. Putauerunt se habere
uasa cantici. bibentes in phiala uinū.
et optimo ungento delibuti. et nichil pa
ciebantur sup contritione ioseph. Qua
ppter nunc migrabunt ad capita trans
migrantiū. et auferetur fictio lasciui
entium. Jurauit dn̄s d̄s in anima sua.
dicit dn̄s d̄s exercituum. Detestor ego
supbiam iacob. et domos eius odi. et tra
dam ciuitatē cum habitatorib; suis. Quod
si reliqui fuerint decē uiri in domo una.
et ipsi morientur. et tollet eum ppinquus
suus. et comburet eum ut efferat ossa
de domo. et dicet ei qui in penetrabilib;
domus est. Numquid adhuc ē apud te?
Et respondebit. finis ē. Et dicet ei. Tace
et non recordaberis nominis dn̄i. quia ec
ce dominus mandauit et percutiet domum
maiorē ruinis. et domū minorē ĩscissio
nibus. Numquid currere queunt in petris
equi. aut arari potest in bubalis. Quoniam
conuertistis in amaritudinē iudiciū. et
fructū iusticie in absinthiū. Qui leta
mini in nichili. qui dicitis. nūquid n̄
in fortitudine nr̄a assumpsimus nobis
cornua? Ecce enim suscitabo sup uos dom;
isrl̄ dicit dn̄s d̄s exercituum gentem. et
conteret uos ab introitu emath. usq; ad
torrentem deserti. Hec ostendit m̄ dn̄s
d̄s. et ecce fictor locuste in principio ger
minantiū serotini ymbris. et ecce serotu
nus post tonsorē gregis. Et factum ē
cū consūmasset comedere herbam terre
dixi. Dn̄e d̄s ppicius esto obsecro. Quis
suscitabit iacob. quia paruulus ē? Mi
sertus ē dn̄s sup hoc. sed et istud n̄ erit

dixit dn̄s. Hec ostendit michi dn̄s deus.
et ecce uocabat iudicium ad ignē dn̄s d̄s.
et deuorabat abyssum multā. et comedit
simul partem. et dixi. Dn̄e d̄s quiesce obse
cro. Quis suscitabit iacob. quia paruulus
est? Misertus est dn̄s sup hoc. sed et istud
non erit dixit dn̄s d̄s. Hec ostendit michi
dn̄s d̄s. et ecce dn̄s stans sup murū lite
um. et in manu eius trulla cementaria. Et
dixit dn̄s ad me. Quid tu uides amos? Et
dixi. Trullam cementarij. Et dixit dn̄s. Ec
ce ego ponam trullam in medio populi mei
isrl̄; non adiciam ultra supinducere eū.
et demolientur excelsa ydoli. et sctificationes
isrl̄ desolabuntur. et consurgam sup domū
ieroboam in gladio. Et misit amasias sa
cerdos bethel ad ieroboam regē isrl̄ dicens.
Rebellauit contra te amos in medio do
mus isrl̄. non poterit terra sustinere uni
uersos sermones eius. Hec enim dicit amos.
In gladio morietur ieroboam. et isrl̄ cap
tiuus de terra sua migrabit. Et dixit a
masias ad amos. Quid uides? Gradere
fuge in terram iuda. et comede ibi panē.
et ibi pphetabis. et in bethel n̄ adicies
ultra ut pphetes. quia sanctificatio re
gis est. et domus regni ē. Et respondit
amos et dixit ad amasiam. Non sum p
pheta. et n̄ sum filius pphete. sed armen
tarius ego sum. uellicans sicomoros. Et
tulit me dn̄s cum sequerer gregem. et
dixit ad me dn̄s. Vade ppheta ad populū
meū isrl̄. Et nunc audi uerbū dn̄i. Tu di
cis non pphetabis sup isrl̄. et non stilla
bis sup domū ydoli. Propt̄ hoc hec dicit
dn̄s d̄s. Uxor tua in ciuitate fornicabit̄
et filij tui et filie tue in gladio cadent.
et humus tua funiculo metiet̄. et tu in
terra polluta morieris. et isrl̄ captiuus
migrabit de terra sua. Hec ostendit m̄

dn̄s d̄s. et ecce uncinus pomorū. Et dixit
dn̄s. Quid tu uides amos? Et dixi. Unci
nū pomorū. Et dixit dn̄s ad me. Uenit finis
sup poplm̄ meū isrł. et non adiciam ultra
ut ptranseam eū. et stridebunt cardines
templi in die illa dicit dn̄s d̄s. Multi mo
rientur. in omni loco piciet silentiū. Au
dite hoc qui conteritis paupem. et defice
re facitis egenos terre dicentes. Quando
transibit messis. et uenundabimus mer
ces et sabbatum. et apiemus frumentū.
et imminuamus mensurā. et augeamus
siclum. et supponamus stateras dolosas.
et possideamus in argento egenos. et pau
peres p calciamentis. et quisquilias fru
menti uendamus. Iurauit dn̄s in sup
bia iacob. si oblitus fuero usq; ad finem
omnia opa eorū. Numquid sup isto n̄
commouebit terra. et lugebit omnis ha
bitator eius. et ascendet quasi fluuius uni
uersus. et deicietur et defluet quasi riuus
egypti. Et erit in die illa dicit dn̄s. occi
det sol meridie. et tenebrescere faciā ter
ram in die luminis. et conuertam festiui
tates uras in luctum. et omnia cantica
ura in planctum. Et inducam sup omne
dorsum urm̄ saccū. et sup omne caput
caluiciū. et ponā quasi luctum unigeni
ti. et nouissima eius quasi diē amarū.
Ecce dies ueniunt dicit dn̄s. et emittā
famem in terra. n̄ famē panis neq; siti
aque. sed audiendi uerbū domini. et cō
mouebuntur a mari usq; ad mare. et ab
aquilone usq; ad orientem. et circuibunt
querentes uerbum domini et n̄ inuenient.
In die illa deficient uirgines pulchre. et
adolescentes in siti. qui iurant in delicto
samarię. et dicunt uiuit deus tuus dan.
et uiuit uia bersabee. et cadent et non
resurgent ultra. Uidi dn̄m stantē sup

altare et dixit. Percute cardinē. et commo
ueantur supliminaria. Auaricia enim
in capite omnium. et nouissima eorum
gladio interficiam. et non erit fuga eis.
fugiet. et non saluabitur ex eis qui fuge
rit. Si descenderint usq; ad infernum. in
de manus mea educet eos. Et si ascende
rint usq; ad celum. inde detraham eos.
Et si absconditi fuerint in uertice carme
li. inde scrutans auferam eos. et si cela
uerint se ab oclis meis in fundo maris.
ibi mandabo serpenti et mordebit eos. et
si abierint in captiuitatem coram inimi
cis suis. ibi mandabo gladio et occidet
eos. et ponam oculos meos sup eos in ma
lum. et n̄ in bonum. Et ait dn̄s d̄s exerci
tuum. Qui tangit terram et tabescet.
et lugebunt omnes inhabitantes in ea.
et ascendet sicut riuus omnis. et defluet
sicut egypti fluuius. Qui edificat in celo
ascensionē suā. et fasciculū suū sup ter
ram fundauit. qui uocat aquas ma
ris et effundit eā sup faciem terre. dn̄s no
men eius. Numquid n̄ ut filii ethyopum
uos estis michi filii isrł ait dn̄s d̄s. Nū
quid n̄ isrł ascendere feci de terra egypti.
et palestinos de capadocia. et syros de
cyrene. Ecce oculi dn̄i d̄i sup regnum
peccans. et conteram illud a facie terre.
ueruntamen conterens conterā domū ia
cob dicit dn̄s. Ecce ego mandabo et concu
tiam in omnib; gentib; domū isrł sicut con
cutitur in cribro. et non cadet capillus
sup terrā. In gladio morientur omnes pec
catores populi mei. qui dicunt n̄ appro
pinquabit et n̄ ueniet sup nos malū.
In die illo suscitabo tabernaclm̄ dauid
quod cecidit et reedificabo aperturas
murorū eius. et ea que corruerant re
staurabo. et reedificabo eum sicut in

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

diebus antiquis ut possideant reliquias
ydumeę et omnes nationes. eo quod inuo
catum sit nomen meum super eos dicit dominus fa
ciens hec. Ecce dies ueniunt dicit dominus.
et comprehendet arator messorem. et calca
tor uuę mittentem semen. et stillabunt mon
tes dulcedinem. et omnes colles culti erunt.
Et conuertam captiuitatem populi mei
israhel. et edificabunt ciuitates desertę. et
habitabunt in eis. Et plantabunt ui
neas et bibent uinum earum. et facient
hortos et comedent fructus eorum. Et
plantabo eos super humum suam. et non
euellam eos de terra sua. quam dedi eis
dicit dominus deus. Explicit Amos propheta.

Incipit prologus in Abdiam prophetam.

Iacob patriarcha fratrem habuit esau. qui
ob ruborem corporis sui edom hebrea lin
gua appellatus est. quod latine sanguineus
dicitur. Is memoratum fratrem suum qui israhel
nomen acceperat. graui odio commotus
interimere conatus est. Qua de causa om
nes qui populum israhel idest filiorum patri
arche iacob. predicti esau odium imitati
persecuti sunt. esau appellati sunt.
Et quia populus israhel de captiuitate
chaldeorum per cyrum regem persarum nutu
dei reuocatus in iherusalem. ab alio regno gra
uiter afflictus et oppressus est. ideo hoc
regnum quod more esau predictum populum
persecutum est. per denunciationem abdię pro
phetę increpatur. quod non dei indignatio
ne. sed sua uirtute populum superatum gloria
batur. De quo regno olim per dauid in
psalmo centesimo tricesimo sexto dictum
est. Memento domine filiorum edom in die ihe
rusalem. Iam reliqua lectione comprehensa.
futurum in gentes iudicium ob causas
lectione comprehensas. regnum dei in po
pulo israhel significauit. Hebrei hunc esse
dicunt. qui sub rege samarię achab et
impiissima iezabel pauit centum prophetas
in specubus. qui non curuauerunt genua
baal. et de septem milibus helyas arguitur
ignorasse. sepulchrumque eius usque hodie in
mausoleo helisei prophetę et baptistę iohannis
in sebaste ueneratione habetur. que olim
samaria dicebatur. Hanc herodes rex an
tipatris filius. in honore augusti cesa
ris greco nomine uocauit augustam. Hic
igitur quia centum prophetas saluauerat.
accepit gratiam prophetalem. et de duce ex
ercitus fit dux ecclesię. Tunc in samaria
paruum gregem pauerat. nunc in toto orbe
christi pascit ecclesiam. Et sicut stephanus
coronam meruit passionis. sic hic seruitu
te dei cum paulo apostolo nomine gloriatur.
quia abdias seruus domini in nostro sonat
eloquio. ITEM ALIUS PROLOGUS.

Abdias qui interpretatur
seruus domini pertonat contra edom
et sanguineum terrenumque. fratres quoque ia
cob semper emulum hasta percutit spirituali.

Explicit prologus.

Incipit Abdias propheta.

VISIO
ABDIĘ.
Hec dicit dominus deus
ad edom. Auditum
audiuimus a domino. et legatum ad gentes misit.
Surgite et consurgamus aduersus eum
in prelium. Ecce paruulum te dedi in
gentibus. contemptibilis tu es ualde.
Superbia cordis tui extulit te habitantem
in scissuris petrę. exaltantem solium tuum.
qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me
in terram. Si exaltatus fueris ut aquila.
et si inter sydera posueris nidum tuum.
inde detraham te dicit dominus. Si fures
introissent ad te. si latrones per noctem.

quomodo conticuisses? Nonne furati essent sufficientiam sibi? Si vindemiatores introissent ad te, numquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau, et investigaverunt abscondita eius? Usque ad terminum emiserunt te omnes viri federis tui, illuserunt tibi. Invaluerunt adversum te viri pacis tue. Qui comedunt tecum ponent insidias subter te. Non est prudentia in te. Numquid in die illa dicit dominus perdam sapientes de ydumea, et prudentiam de monte esau? Et timebunt fortes tui a meridie. ut intereat vir de domo esau propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob; operiet te confusio, et peribis in eternum. In die cum stares adversus eum quando capiebant alieni exercitum eius. et extranei ingrediebantur portas eius. et super iherusalem miserunt sortem. tu quoque eras quasi unus ex eis; et non despicies in die fratris tui in die peregrinationis eius. et non letaberis super filios iuda in die perditionis eorum. et non magnificabis os tuum in die angustie. neque ingredieris portam populi mei in die ruine eorum. neque despicies et tu in malis eius in die vastitatis illius. et non mitteris adversum exercitum eius in die vastitatis illius. neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint. et non concludes reliquos eius in die tribulationis. Quoniam iuxta est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti fiet tibi. retributionem tuam convertet in caput tuum. Quomodo enim bibisti super montem sanctum meum bibent omnes gentes iugiter. et bibent et absorbebunt et erunt quasi non sint. Et in monte syon erit salvatio et erit sanctus. et possidebit domus iacob eos qui se possederant. et erit domus iacob ignis. et domus ioseph flamma. et domus esau stipula. et succendentur in eis et devorabunt eos. et non erunt reliquie domus esau. quia dominus locutus est. Et hereditabunt hi qui ad austrum montem esau. et qui in campestribus philistiim. Et possidebunt regionem effraim et regionem samarie. et beniamin possidebit galaad. Et transmigratio exercitus huius filiorum israel omnia loca chananeorum usque ad sareptam. et transmigratio iherusalem que in bosforo est possidebit civitates austri. Et ascendent salvatores in montem syon iudicare montem esau. et erit domino regnum.

Explicit abdias propheta.

Incipit prologus in ionam prophetam.

Ionam sanctum iudei affirmant filium fuisse mulieris vidue sareptene. quem helyas propheta mortuum suscitavit matre postea dicente ad eum. nunc cognovi quoniam vir dei es tu et verbum dei in ore tuo veritas. ob hanc causam etiam ipsum puerum sic vocatum amathi. Amathi enim in nostra lingua veritatem sonat. Ex eo quod veritatem helyas locutus est. ille qui suscitatus est filius esse dicitur veritatis. Ideo de veritate columba nascitur. quia ionas columba sonat. In condemnatione autem israel ionas ad gentes mittitur. quod ninive agente penitentiam illi in malicia perseverent. Temporibus quippe ieroboam regis israel qui deo derelicto. cum populo suo in samaria ydolis sacrificaverat. ionam prophetam fuisse. historia quarti libri regnorum indicat. Cum propheta spiritu illuminante peccatores civitatis ninive dei misericordiam consequturos videret. ne falsa predicare videretur. ad denuntiandum interitum civitatis ire nolebat. Nam sicut deus ad abraham de impietate sodomorum locutus est. clamor sodomorum et gomorreorum venit ad me. ita et de ninive

dicit. eo quod ascenderit clamor malicię
eius ad eum. Et quia sententia dei de so
domis facta minime reuocata est. ita et
ionas aduersum niniuen prolatam reuo
cari nolebat. diuinę dispensationis ig
narus. quę salutem hominum ad se conuer
tentium magis uult quam interitum. Hoc illi
accidit quod et sancto helyseo. qui filium su
namitis mulieris mortuum ignorauit.
Ideo a conspectu domini fugere se ionas pu
tabat humanum aliquid passus. dicente
dauid. Quo ibo a spiritu tuo. et quo a facie
tua fugiam? ITEM
Ionas columba pulcherrima. ALIUS.
naufragio suo passionem domini prefigurans.
mundum ad penitentiam reuocat. sub nomi
ne niniue salutem gentibus nunciat.

Explicit prologus. Incipit
IONAS PROPHETA.

ET FACTUM EST
uerbum domini ad ionam
filium amathi dicens. Surge uade in nini
uen ciuitatem grandem. et predica in ea.
quia ascendit malicia eius coram me.
Et surrexit ionas ut fugeret in tharsis a
facie domini. Et descendit in ioppen. et inue
nit nauem euntem in tharsis. et dedit nau
lum eius. et descendit in eam. ut iret cum
eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit
uentum magnum in mare. et facta est tempe
stas magna in mari. et nauis periclitaba
tur conteri. Et timuerunt nautę. et
clamauerunt uiri ad deum suum. Et mise
runt uasa quę erant in naui in mare.
ut alleuiaretur ab eis. Et ionas descendit
ad interiora nauis. et dormiebat sopore
graui. Et accessit ad eum gubernator.
et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris?
Surge inuoca deum tuum. si forte reco
gitet deus de nobis et non pereamus.

Et dixit uir ad collegam suum. Venite mit
tamus sortes. et sciamus quare hoc malum
sit nobis. Et miserunt sortes. et cecidit
sors super ionam. Et dixerunt ad eum. Indi
ca nobis. cuius rei causa malum istud sit
nobis. Quod opus tuum est. et quę terra tua.
et quo uadis. uel ex quo populo es tu. Et
dixit ad eos. Hebreus ego sum. et
dominum deum cęli ego timeo qui fecit mare
et aridam. Et timuerunt uiri timore
magno. et dixerunt ad eum. Quid hoc
fecisti? Cognouerunt enim uiri quod a
facie domini fugeret. quia indicauerat eis
ionas. Et dixerunt ad eum. Quid faciemus
tibi. et cessabit mare a nobis? Quia
mare ibat et intumescebat. Et dixit ad
eos. Tollite me et mittite in mare. et ces
sabit mare a uobis. Scio enim ego quod
propter me tempestas hęc grandis super
uos. Et remigabant uiri ut reuerterentur
ad aridam. et non ualebant. quia mare
ibat et intumescebat super eos. Et clama
uerunt ad dominum et dixerunt. Quesumus
domine ne pereamus in anima uiri istius. et ne
des super nos sanguinem innocentem. quia tu
domine sicut uoluisti fecisti. Et tulerunt
ionam et miserunt in mare. et stetit ma
re a feruore suo. Et timuerunt timore
magno dominum uiri. et immolauerunt ho
stias domino. et uouerunt uota. Et prepara
uit dominus piscem grandem ut deglutiret
ionam. Et erat ionas in uentre piscis tribus
diebus et tribus noctibus. Et orauit ionas
ad dominum deum suum de utero piscis. et dixit.
Clamaui de tribulatione mea ad dominum.
et exaudiuit me de uentre inferi. Cla
maui et exaudisti uocem meam. et proiecisti me
in profundum in corde maris. et flumen
circumdedit me. Omnes gurgites tui et
fluctus tui super me transierunt. et ego

dixi. Abiectus sum a conspectu oculorum tuo
rum: uerumtamen rursum uidebo templum
sanctum tuum. Circumdederunt me aque usque
ad animam meam. Abyssus uallauit me.
pelagus cooperuit caput meum. Ad extre
ma montium descendi. terre uectes conclu
serunt me in eternum. et subleuabis de
corruptione uitam meam domine deus meus. Cum an
gustiaretur in me anima mea domine recor
datus sum ut ueniat ad te oratio mea. ad
templum sanctum tuum. Qui custodiunt uanita
tes. frustra misericordiam suam derelinquent.
Ego autem in uoce laudis immolabo tibi.
quecumque uoui reddam pro salute mea domino.
Et dixit dominus pisci. et euomuit ionam in
aridam. Et factum est uerbum domini ad ionam
secundo dicens. Surge uade in niniuen ci
uitatem magnam. et predica in ea predicati
onem quam ego loquor ad te. Et surrexit
ionas. et abiit in niniuen iuxta uerbum
domini. Et niniue erat ciuitas magna. iti
nere dierum trium. Et cepit ionas introire
in ciuitatem itinere diei unius. et clamauit
et dixit. Adhuc quadraginta dies. et ni
niue subuertetur. Et crediderunt uiri
niniuite in domino. et predicauerunt ieiu
nium. et uestiti sunt saccis a maiore usque
ad minorem. Et peruenit uerbum ad regem
niniue. et surrexit de solio suo. et abiecit
uestimentum suum a se. et indutus est
sacco et sedit in cinere. et clamauit et
dixit. in niniue ex ore regis et principum
eius dicens. Homines et iumenta et bo
ues et pecora non gustent quicquam. nec
pascantur et aquam non bibant. et operiantur
saccis homines. et iumenta clament ad
dominum deum in fortitudine. Et conuertatur
uir a uia sua mala. et ab iniquitate que est
in manibus eorum. Quis scit si conuertatur et
ignoscat deus. et reuertatur a furore ire sue.

et non peribimus. Et uidit deus opera eorum.
quia conuersi sunt de uia sua mala. et mi
sertus est dominus super malitiam quam locutus fuerat
ut faceret eis et non fecit. Et afflictus est ionas
afflictione magna et iratus est. et orauit ad
dominum et dixit. Obsecro domine numquid non
hoc est uerbum meum cum adhuc essem in terra
mea. Propter hoc et occupaui ut fugerem
in tharsis. Scio enim quia tu es deus clemens et
misericors. patiens et multe miserationis.
et ignoscens super malitiam. Et nunc domine
tolle queso animam meam a me. quia melior
est michi mors quam uita. Et dixit dominus.
Putas ne bene irasceris tu. Et egressus est
ionas de ciuitate et sedit contra orientem ci
uitatis. et fecit sibimet ibi umbraculum. et
sedebat subter illud in umbra. donec ui
deret quid accideret ciuitati. Et preparauit
dominus deus ederam. et ascendit super caput
ione. ut esset umbra super caput eius. et pro
tegeret eum. laborauerat enim. Et leta
tus est ionas super ederam leticia magna. Et
parauit deus uermem ascensu diluculi in
crastinum. et percussit ederam et exaruit. Et cum
ortus fuisset sol. precepit dominus uento cali
do et urenti. et percussit sol super caput io
ne. et estuabat. et petiuit anime sue ut
moreretur et dixit. Melior est michi mo
ri quam uiuere. Et dixit dominus ad ionam. Pu
tasne bene irasceris tu super edera. Et
dixit. Bene irascor ego usque ad mortem.
Et dixit dominus. Tu doles super edera in qua
non laborasti. neque fecisti ut cresceret.
que sub una nocte nata est. et sub una
nocte periit. et ego non parcam niniue
ciuitati magne. in qua sunt plusquam
centum uiginti milia hominum. qui
nesciunt quid sit inter dexteram et sini
stram suam. et iumenta multa. Explicit Jonas propheta.

Incipit prologus in micheam prophetam.

Temporibus ioathan et achaz et eze
chie regum iuda micheam ad hanc
prophetiã spũ scõ repletum fuisse. lectio ip
sa demonstrat. Sed de supradicto numero re
gum ioathan et ezechiã dõ ob religionẽ
placuisse. hystoria libri quarti regũ et se
cundi paralypomenon indicat. Achaz
uero derelicto deo. ydola samarie et syrie.
quibus etiã filios suos in sacrificiũ igni
concremandos optulit. consuluisse constat.
Quamobrẽ dñs samariã que reges isrl et
iuda memoratorum simulachrorum superstitio
ne fefellerat: increpans. indignationẽ suã
in eã pessurã cõminatus ẽ. proprio etiam
isrl preuaricatori et principibus eius. qui
eundẽ pplm fallaci suasione ad colenda
ydola impulerant. urbis insequentibus cap
tiuitatẽ et interitũ affuturũ denunciat.

Incipit prefatio in micheam prophetam.

Micheas morasthym coheres xpi. uasta
tionẽ annuntiat filie latronis. et ob
sidionẽ ponet contra eam. quia maxillã
percussit iudicis isrl. Explicit prefatio.

Incipit liber michee prophete.

VERBUM quod factum ẽ ad micheã
morasthytẽ in diebus ioathan achaz eze
chie regũ iuda. quod uidit super samariã et
ihrlm. Audite populi omñs. et attendat
terra et plenitudo eius. et sit dñs dñs uobis
in testẽ. Dñs de templo scõ suo. quia ecce
dominus egreditur de loco suo. et descen
det et calcabit super excelsa terre. et con
sumentur montes subtus eũ. et ualles scin
dentur sicut cera a facie ignis. sicut aque que
decurrunt in preceps. In scelere iacob omne
istud. et in peccatis domus isrl. Quod
scelus iacob? Nonne samaria? Et que
excelsa iude? Nonne ihrlm? Et ponã
samariã quasi aceruũ lapidũ in agro. cũ
plantatur uinea. et detrahã in ualle lapi
des eius. et fundamenta eius reuelabo. et omĩa
sculptilia eius concidentur. et omñs mercedes eius
cõburentur igni. et omĩa ydola eius ponã in
perditionẽ. quia de mercedibus meretricis cõgre
gata sunt. et usque ad mercedẽ meretricis
reuertentur. Super hoc plangã et ululabo. ua
dam spoliatus et nudus. faciã planctũ uelut
draconũ. et luctũ quasi strutionũ. quia
desperata ẽ plaga eius. quia uenit usque ad iu
dam. tetigit portã populi mei usque ad ihe
rlm. In geth nolite annunciare lacrimis.
ne ploretis in domo pulueris. Puluere
uos conspergite. et transite uobis habitatio
pulchra confusa ignominia. non ẽ egressa
que habitat in exitu. Planctũ domus uicine
accipiet ex uobis. que stetit sibimet. quia
infirmata ẽ in bonũ que habitat in ama
ritudinibus. quia descendit malũ a dño In
portam ihrlm tumultus quadrige stupo
ris habitantes lachis. principiũ peccati
ẽ filie syon. quia in te inuenta sunt scelera
isrl. Propterea dabit emissarios super here
ditatẽ in geth. domus mendacii in deceptio
nẽ regibus isrl. Adhuc heredẽ adducã tibi que
habitas in maresa. usque odollam ueniet glã
isrl. Decaluare et tondere super filios delici
arum tuarũ. dilata caluitiũ tuũ sicut aquila.
quoniam ducti sunt captiui ex te. Ve qui cogi
tatis inutile. et operamini malũ in cubilibus
uestris. In luce matutina faciunt illud. quoniam
contra dñm ẽ manus eorum. Et concupierunt agros
et uiolenter tulerunt. et domos rapuerunt.
Et calumniabantur uirũ et domũ eius. uirum
et hereditatẽ eius. Idcirco hec dicit dñs.
Ecce ego cogito super familiam istã malũ
unde nõ auferetis colla uestra. et nõ ambula
bitis superbi. quoniam tempus pessimũ ẽ. In die il
la sumetur super uos parabola. et cantabitur

canticū cum suauitate dicentiū. Depptātio
ne deuastati sumus. pars ppli mei cōmuta
ta ē. Quomō recedet a me cū reuertat̄ qui
regiones urās diuidat? Propt̄ hoc n̄ erit
t̄ mittens funiclm sortis in cetū dn̄i. O isrl̄
ne loquamini loquentes. n̄ stillabit sup is
tos n̄ comphendet confusio dicit domus
iacob. Numqd abbreuiat̄ ē sp̄c dn̄i. aut
quales st̄ cogitationes eius? Nonne ūba
mea bona sunt cū eo q̄ recte gradit̄? et econ
trario ppls m̄s in adūsariū consurrexit. De
sup tunicā palliū sustulistis eos. q̄ simpli
citer transiebāt cōuertistis in bellū. Mulie
res ppli mei eiecistis de domo deliciarū
suarū. a paruulis earū tulistis laudē me
ā in ppetuū. Surgite et ite quia n̄ habe
tis hic requiē. propter īmundiciā eī corrū
pet̄ putredine pessima. Vtinā non eēm
uir habens sp̄m. et mendaciū poci9 loque
rer. Stillabo t̄ in uinū et in ebrietatē. et e
rit sup quē stillatur ppls iste. Congrega
tione congregabo iacob. totum te in unū
conducam. reliquias isrl̄ partē. ponā illū
quasi gregē in ouili. quasi pecus ī medio
caulaṛū. tumultuabunt̄ a multitudine
hominū. Ascendet enī pandens it̄ā ante
eos. diuident et transibunt p portā. et ing̅
ibunt p eam. et transibit rex eoꝝ coram
eis. et dn̄s in capite eoꝝ. Et dixit. Audi
te principes iacob. et duces domus isrl̄.
Numqd n̄ urm̄ ē scire iudiciū. qui odio
habetis bonū et diligitis malum? Qui
uiolent9 tollitis pelles eoꝝ desup eis. et
carnē eoꝝ desup ossibus eoꝝ. Qui come
derunt carnē ppli mei. et pellē eoꝝ desuper
excoriauerunt. et ossa eoꝝ confregerunt.
et conciderunt sic̄ in lebetē. et quasi carnē
in medio olle. Tunc clamabunt ad dn̄m
et n̄ exaudiet eos. et abscondet faciem
suā ab eis in tempore illo. sicut nequiter
egerunt in adinuentionib9 suis. Hec dicit
dominus sup pphetas qui seducunt ppl̄m
meū. qui mordent dentib; suis et p̄dicant
pacem. et siquis n̄ dederit in ore eoꝝ quippiā.
scīficant sup eū p̄liū. Propt̄ea nox uobis
p uisione erit. et tenebre uobis p diuinati
one. et occūbet sol sup pphetas. et obtene
brabit̄ sup eos dies. et ɔfundent̄ q̄ uident
uisiones. et ɔfundent̄ diuini. et opient
uult9 suos om̄s quib9 n̄ ē responsū dī. Ve
runtamē ego replet9 sum fortitudine sp̄c.
dn̄i iudicio et uirtute ut annunciē iacob
scelus suū. et isrl̄ peccatū suū. Audite hec
principes domus iacob. et iudices domus
isrl̄. qui abhominamini iudiciū et omīa
recta puertitis. qui edificatis syon in san
guinibus. et ihrl̄m in iniquitate. Princi
pes eius in muneribus iudicabant. et sa
cerdotes eī9 in mercede docebant. et pphete
eī9 in pecunia diuinabant. et sup dn̄m re
quiescebant dicentes. Numqd n̄ dn̄s in
medio nr̄m? Non uenient sup uos mala.
Propter hoc causa urī syon quasi ager arabi
tur. et ihrl̄m quasi aceruus lapidū erit.
et mons templi in excelsa siluarū. Et in no
uissimo dierū erit mons dom9 dn̄i prepa
ratus in uertice montiū. et sublimis sup
colles. et fluent ad eū om̄s ppli. et pperabt̄
gentes multe et dicent. Venite ascendam9
ad montē dn̄i. et ad domū dī iacob. et do
cebit nos de uiis suis. et ibim9 in semitis
eius. quia de syon egredietur lex. et uerbū
dn̄i de ihrl̄m. Et iudicabit inter pplos
multos. et corripiet gentes fortes usq; ad
longinquū. et concident gladios suos in
uomeres. et hastas suas in ligones. Non
sumet gens adūsus gentē gladiū. et non
discent ultra belligerari. Et sedebit uir
subt9 uineā suā. et subt9 ficū suā. et nō
erit qui exterreat. quia os dn̄i exercituū

loquutū ē. quia omīs popłi ambulabunt.
unusquisq; in nomine dī sui. nos autē ambu
labimus in nomine dnī dī nrī in eternū &
ultra. In die illa congregabo claudicantē
dicit dns. et eā quā eiecerā colligam. et quā
afflixeram. et ponam claudicantē in reliq
as. et eā que laborauerat in gentē robustā.
et regnabit dns sup montē syon. ex hoc
nunc et usq; in eternū. Et tu turris gregis
nebulosa filie syon. usq; ad te ueniet. et
ueniet potestas prima regnū filie ihrlm.
Nunc quare merore contraheris? Numquid
rex non ē tibi. aut consiliarius tuus periit.
quia comphendit te dolor sicut parturi
entē? Dole et satage filia syon. quasi par
turiens. quia nc̄ egredieris de ciuitate
et habitabis in regione et uenies usq;
ad babylonē. Ibi liberaberis. ibi redimet
te dns de manu inimicoꝝ tuoꝝ. Et nc̄
congregate sunt sup te gentes multe.
que dicunt lapidetur. et aspiciat in sy
on. ocls nr. Ipsi autē nō cognouerunt
cogitationes dnī. & nō intellexerunt consi
lium eius. quia congregabit eos sicut fenū
aree. Surge et tritura filia syon. quia cor
nu tuū ponā ferreū. et ungulas tuas
ponā ereas. & comminues poplos mul
tos. et interficiā dno rapinas eoꝝ. et for
titudinē eoꝝ dno uniuse terre. Nunc
uastaberis filia latronis. obsidionē po
suerunt sup nos. in uirga percutient ma
xillam iudicis isrl. Et tu bethleem effrata
paruulus in milib iude. ex te michi egredie
tur qui sit dominator in isrl. & egressus
eius ab initio a dieb eternitatis. Propter
hoc dabit dns eos usq; ad temp in quo par
turiens pariet. et reliquie fratrū eius con
uertent ad filios isrl. et stabit et pascet
in fortitudine dnī in sublimitate nominis
dnī dī sui. Et conuertentur quia nc̄ magnifi
cabitur usq; ad terminos terre. et erit
iste pax. assyrius cum uenerit in terrā nrām.
et quando calcauerit in domibus nrīs. Et
suscitabimus sup eū septē pastores. et octo
primates hominū. et pascent terrā assur in
gladio. et terrā nemroth in lanceis eius.
Et liberabit ab assur cū uenerit in terrā
nrām. et cum calcauerit in finib nrīs. &
erunt reliquie iacob in gentib in medio po
plorū multoꝝ. quasi ros a dno. et quasi
stille sup herbam. que nō expectat uirū.
et nō prestolatur filios hominū. Et erunt
reliquie iacob in gentib in medio pploꝝ
multoꝝ. quasi leo in iumentis siluarū.
et quasi catulus leonis rugiens in gregib
pecorū. qui cū transierit. et cū calcauerit
et ceperit. non ē qui eruat. Et exaltabitur
manus tua sup hostes tuos. et omnes
inimici tui interibunt. Et erit in die illa
dicit dns. auferam equos tuos de medio
tui. et dispdam quadrigas tuas. et pdam
ciuitates terre tue. et destruā omīs muni
tiones tuas. et auferā maleficia de manu
tua. et diuinationes nō erunt in te. et pire
faciā sculptilia tua. et statuas tuā de medio tui.
et nō adorabis ultra opa manuū tuarū.
et euellā lucos tuos de medio tui. et cō
teram ciuitates tuas. et faciam in furore
et in indignatione ultionē in omnib genti
bus que nō audierunt. Audite que dns
loquitur. Surge contende iudicio aduersū
montes. et audiant colles uocē tuā. Au
diant montes iudiciū dnī. et fortia funda
menta terre. quia iudiciū dnī cū populo
suo et cū isrl diiudicabitur. Popule meus
quid feci tibi. & quid molestus fui tibi? Respō
de michi. Quia eduxi te de terra egipti. &
de domo seruientiū liberaui te. et misi an
te faciem tuā moysen. et aaron et mariā.
Populus meus memento queso quid fecerit

balach rex moab et quid responderit ei ba
laam filius beor. de sethim usq; ad galgalā.
ut cognosceret iusticias dn̄i. Quid dignum
offeram dn̄o? curuabo genu dō excelso. Nū
quid offeram ei holocaustomata. et uitulos
anniculos? Numquid placari potest dn̄s
in milib; arietum. aut in multis milib; hirco
rum pinguiū? Numqd dabo primogenitū
meū p scelere meo. fructū uentris mei pro
peccato anime mee? Indicabo t̄ o homo
quid sit bonū. et quid dn̄s requirat a te. Uti
q; facere iudiciū. et diligere misericordiam. et
sollicitū ambulare cū deo tuo. Vox dn̄i ad
ciuitatē clamat. et salus erit timentibus
nom̄ tuum. Audite tribus. et quis appro
babit illud? Adhuc ignis in domo impii.
thesauri iniquitatis. et mensura minor
ire plena. Numquid iustificabo stateră
impiā. et saccelli pondera dolosa in quib;
diuites eius repleti sunt iniquitate. et ha
bitantes in ea loquebant mendaciū.
et lingua eorum fraudulenta in ore ipsorū?
Et ego ergo cepi te percutere pditione sup
peccatis tuis. Tu comedes et n̄ saturaberis.
et humiliatio tua in medio tui. et appre
hendes et n̄ saluabis. et quos saluaueris
in gladio dabo. Tu seminabis et n̄ metes.
tu calcabis oliuā et non ungueris oleo.
et mustū et n̄ bibes uinū. Et custodisti pre
cepta amri. et omē opus domus achab.
et ambulasti in uoluptatib; eorum ut darē
te in pditionē. et oms habitantes in ea
in sibilum. et obprobriū ppli mei portabis.
Ve m̄. quia factus sum sicut qui colligit
in autumpno racemos uindemie. non ē
botrus ad comedendū. Precoquas ficus
desiderauit anima mea. piit scs de terra.
et rectus in hominib; non est. Omnes in
sanguine insidiantur. uir frēm suum
uenat ad mortē. Malū manuū suarū
dicunt bonū. princeps postulat. et iu
dex in reddendo est. et magn9 loquut9 ē
desiderium anime sue. et conturbauerūt eam.
Qui optim9 ē in eis. quasi paliurus. et q
rectus ē quasi spina de sepe. Dies specula
tionis tue. uisitatio tua uenit. nc̄ erit
uastitas eorum. Nolite credere amico. et
nolite confidere in duce. Ab ea que dor
mit in sinu tuo custodi claustra oris tui.
quia fili9 contumeliā facit patri. filia cō
surgit aduersus matrē suā. et nurus
contra socrū suā. inimici hominis dome
stici eius. Ego autē ad dn̄m aspiciam. et ex
pectabo dm̄ saluatorē meū. Audiet me
dn̄s ds̄ meus. Ne leteris sup me inimica
mea. quia cecidi consurgam. Cum sede
ro in tenebris. dn̄s lux mea est. Iram
dn̄i portabo qm̄ peccaui ei. donec iudicet
causam meam. et faciet iudiciū meum.
Educet me in lucem. uidebo iusticiā eius.
et aspiciet me inimica mea. et operietur con
fusione. que dicit ad me. Ubi ē dn̄s ds̄ tuus?
Oculi mei uidebunt in eam. nunc erit in con
culcatione. ut lutū platearum dies. ut
edificentur macerie tue in die illa. Lon
ge fiet lex in die illa. et usq; ad te ueniet
de assur. et usq; ad ciuitates munitas.
et a ciuitatibus munitis usq; ad flum̄.
et ad mare de mari. et ad montē de mon
te. Et erit terra in desolationē pp̄ter ha
bitatores suos. et pp̄ter fructum cogita
tionum eorum. Pasce populū tuum in uirga
tua. et gregem hereditatis tue. habitan
tes solos in saltu. In medio carmeli
pascent basan. et galaad iuxta dies
antiquos. Scdm̄ dies egressionis tue. de
terra egipti. ostendam ei mirabilia. Vide
bunt gentes. et confundentur sup omi
fortitudine sua. ponent manus super
os. aures eorum surde erunt. Lingent pul

uertam sicut serpens. uelut reptilia terre perturbabuntur de edibus suis. Dominum deum nostrum desiderabunt et timebunt te. Quis deus similis tui. qui aufers iniquitatem et transfers peccatum reliquiarum hereditatis tue. Non immittet ultra furorem suum. quoniam uolens misericordiam est. reuertetur. et miserebitur nostri. Deponet iniquitates nostras. et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabis ueritatem iacob. misericordiam abraham. que iurasti patribus nostris a diebus antiquis. Explicit micheas propheta.

Incipit prologus in naum prophetam.

Naum propheta ante aduentum regis assyriorum qui populum israel captiuum in suam regionem transtulerat fuisse. hebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis predicti regis aduentum idem propheta annuntiare monstratur. Sed cum habitatoribus niniue iona interitum ciuitatis predicante ne diuina ira denunciatum interitum sustinerent peccata eorum. et impietatis penitentiam egissent. accepta dei misericordia. grauioribus se erumnis implicare ceperunt. Qua de causa memoratus propheta spiritu dei plenus. iudicium dei annuncians. ita est loquutus. Deus zelans et ulciscens dominus. Iam enim decem tribus ab assyriis ducte fuerant in captiuitatem sub ezechia rege iuda. sub quo etiam nunc in consolatione populi transmigrati aduersum niniuen uisio cernitur. Nec erat parua consolatio tam his qui assyriis seruiebant. quam reliquis qui sub ezechia de tribu iuda et beniamin ab hisdem hostibus obsidebantur ut audirent assyrios quoque caldeis esse capiendos. sicut in consequentibus libri huius demonstrabimus. Sciendum autem quod niniue in nostra lingua de hebreo speciosa sonat. Speciosus autem hic mundus dicitur. et apud grecos. kosmos. ob ornatum nomen accepit. et quicquid nunc aduersus niniuen dicitur. de mundo figuraliter predicatur. Quam ob causam et assumptio quam septuaginta posuerunt. apud hebreos massa ponitur. id est graue onus. et quod eam aduersus quam prophatur premat. nec sinat eleuare ceruicem. Simul et hoc attendendum quod hec ipsa uel assumptio. uel onus. uel pondus prophete uisio sit. Non enim loquitur in extasi ut montanus et prisca. maximillaque delirant. sed quod prophetat liber est uisionis. intelligens uniuersa que loquitur. et pondus hostium faciens sua uisione. De consummatione itaque mundi sectam in consolatione sanctorum prophetia utitur. ut quecumque in mundo uideret quasi preteritura et caduca contemnant. et preparent se ad iudicii diem. ubi ultor aduersum ueros assirios futurus est dominus.

Naum consolator. Prefatio in naum prophetam.

Naum consolator urbis. increpat ciuitatem sanguinum. et post euersionem illius loquitur. Ecce super montes pedes euangelizantis et annunciantis pacem. Explicit prefatio. Incipit naum propheta.

ONUS niniue. liber uisionis naum helchesei. Deus emulator. et ulciscens dominus. ulciscens dominus et habens furorem. ulciscens dominus in hostes suos. et irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens. et magnus fortitudine. et mundans faciet innocentem. Dominus in tempestate et turbine uie eius. et nebule puluis pedum eius. increpans mare et exsiccans illud. et omnia flumina ad desertum deducens. Infirmatus est basan et carmelus. et flos libani elanguit. Montes commoti sunt ab eo. et colles desolati sunt. et contremuit terra a facie

eius. et orbis et omnes habitantes in eo. An
te faciem indignationis eius quis stabit?
et quis resistet in ira furoris eius? Indigna
tio eius effusa est ut ignis. et petre dissolute
sunt ab eo. Bonus dominus et confortans in
die tribulationis. et sciens sperantes in se.
Et in diluuio pretereunte consummationem
faciet loci eius. et inimicos eius persequentur
tenebre. Quid cogitatis contra dominum? Con
summationem ipse faciet. Non consurget
duplex tribulatio. quia sicut spine se inui
cem complectuntur. sic conuiuium eorum pa
riter potantium. Consumentur quasi stipu
la ariditate plena. Ex te exibit cogitans
contra dominum maliciam. mente pertractans pre
uaricationem. Hec dicit dominus. Si perfecti fue
rint et ita plures. sic quoque attondentur
et pertransibunt. Afflixi te. et non affligam
te ultra. Et nunc conteram uirgam eius de dor
so tuo. et uincula tua disrumpam. et preci
piet dominus super te. Non seminabitur ex no
mine tuo amplius. de domo dei tui. inter
ficiam sculptile et conflatile. Ponam sepul
chrum tuum. quia inhonoratus es. Ecce super
montes pedes euangelizantis. et annun
ciantis pacem. Celebra iuda festiuitates
tuas et redde uota tua. quia non adiciet ul
tra ut pertranseat in te belial. uniuersus inte
riit. Ascendit qui dispergat coram te. qui
custodiat obsidionem. Contemplare uiam.
conforta lumbos. robora uirtutem ualde.
quia reddidit dominus superbiam iacob. sicut
superbiam israel. quia uastatores dissipauerunt
eos. et propagines eorum corruperunt. Clipeus
fortium eius ignitus. uiri exercitus eius in coc
cineis. Ignee habene currus in die prepa
rationis eius. et agitatores consopiti sunt.
in itineribus conturbati sunt. quadrige
eius collise sunt in plateis. Aspectus eorum
quasi lampades. quasi fulgura discurren

tia. Recordabitur fortium suorum. ruent
in itineribus suis. Velociter ascendent mu
ros eius. et preparabitur umbraculum.
Porte fluuiorum aperte sunt. et templum ad
solum dirutum. et miles captiuus abductus
est. et ancille eius minabuntur gementes ut
columbe. murmurantes in cordibus suis.
Et niniue quasi piscina aquarum aque eius.
ipsi uero fugerunt. State state. et non est qui
reuertatur. Diripite argentum. diripite au
rum. et non est finis diuiciarum. ex omnibus ua
sis desiderabilibus. Dissipata et scissa et
dilacerata. et cor tabescens. et dissolutio
geniculorum. et defectio in cunctis renibus.
et facies omnium sicut nigredo olle. Ubi
est habitaculum leonum. et pascua catulorum
leonum? Ad quam ibit leo ut ingrederetur
illuc catulus leonis. et non est qui exterreat.
Leo cepit sufficienter catulis suis. et neca
uit leenis suis. et impleuit preda spelun
cas suas. et cubile suum rapina. Ecce ego
ad te dicit dominus exercituum. et succendam
usque ad fumum quadrigas tuas. et leuncu
los tuos comedet gladius. et extermina
bo de terra predam tuam. et non audietur
ultra uox nunciorum tuorum. Ve ciuitas
sanguinum uniuersa mendacii. dilacera
tione plena. non recedet a te rapina. Vox
flagelli. et uox impetus rote. et equi fremen
tis. et quadrige feruentis. et equitis ascen
dentis. et micantis gladii. et fulgurantis
haste. et multitudinis interfecte. et grauis
ruine. nec est finis cadauerum. Et corruent
in corporibus suis propter multitudinem for
nicationum meretricis speciose. et grate.
et habentis maleficia. que uendidit gentes
in fornicationibus suis. et familias in malefi
ciis suis. Ecce ego ad te dicit dominus exercituum.
et reuelabo pudenda tua in facie tua. et
ostendam gentibus nuditatem tuam. et regibus

ignominiā tuam. et piciam sup te ab
hominationes. et contumelys te afficiā.
Et po[illegible]nam te in exemplum. et erit
omnis qui uiderit te resiliet a te et dicet.
Vastata ē niniue. Quis commouebit sup
te caput? Vnde querā consolationē tibi?
Numquid melior es ab alexandria populorum.
que habitat in fluminibus? Aque in
circuitu eius. Cuius diuicie mare. aque
muri eius. Ethyopia fortitudo eius. et egip
tus. et non ē finis. Affrica et libies in au
xilio eius fuerunt. Sed et ipsa in transmi
gratione ducta ē in captiuitatē. Paruuli
eius elisi sunt in capite omniū uiarū. et
sup inclitos eius miserunt sortē. et omnes
optimates eius confixi sunt in compedibus.
Et tu ergo inebriaberis et eris despecta. et tu
queres auxiliū ab inimico. Omnes muni
tiones tue sicut ficus cū grossis suis. si cō
cusse fuerint cadent in os comedentis.
Ecce populus tuus. mulieres in medio tui.
Inimicis tuis adapertione pandentur por
te terre tue. deuorabit ignis uectes tuos.
Aquā propter obsidionē hauri tibi. et extrue
munitiones tuas. Intra in lutū et calca.
subigens tene laterē. ibi comedet te ignis.
Peribis gladio. et deuorabit te ut bruchus.
Congregare ut bruchus. multiplicare ut
locusta, plures fecisti nationes tuas quam
stelle sunt celi. Bruchus expansus ē et auo
lauit. custodes tui quasi locuste. et par
uuli tui quasi locuste locustarū que cō
sidunt in sepibus in die frigoris. Sol ortus
ē et auolauerunt. et non ē cognitus locus
earum ubi fuerunt. Dormitauerunt
pastores tui rex assur. sepelientur prin
cipes tui. Latitauit populus tuus in
montibus. et non est qui congreget. Non
ē obscura contritio tua. pessima ē plaga
tua. Omnes qui audierunt auditionē tuā

compresserunt manus sup te. quia sup quē
non transiyt malicia tua semper? Explicit
Naum propheta. Incipit prologus in abacuc propheta.
Abacuc propheta amplexans. uel ex eo quod
amabilis dñi fuit. uocatur amplexatio.
uel quod in certamē cum deo congreditur ample
xantis. id est luctantis sortitur uocabulū.
Nullus enim tam audaci uoce ausus ē dm
ad disceptationē iusticie prouocare. cur in re
bus humanis et mundi istius tanta uer
setur iniquitas. Hic in principio uoluminis
sui describit diabolū cum mēbris suis. in
fine uero pronunciat aduentū passionēque dñi
saluatoris. Nam de quo alio quā de christi
aduentu qui futurus fuerat intelligit di
cere. et respondit dñs ad me et dixit in
scribe uisum in buxo aperte ut assequatur
qui legit ea. quia adhuc uisio ad tempus.
et orietur in fine et non mentietur. si tardauerit
sustine eū. quia ueniens ueniet et non mora
bitur? De passione autē et cantico eius
nisi dño dicit. dñe audiui auditionē tuā
et timui. dñe consideraui opera tua et expaui?
Quid enim hoc ē nisi precognita noue ac re
pentine salutis hominū ineffabilis admi
ratio? In medio duum animaliū cognosce
ris. quid ē nisi aut duorū testamentorū
aut in medio duorum latronū. aut in medio
moysi et helye. cum illo in monte sermo
cinantiū? Dum appropinquauerint an
ni cognosceris. in aduentu temporis os
tenderis. Quod autē dixit cornua in mani
bus eius. quid ē nisi tropheum crucis?
Vocabulū autē saluatoris hic propheta
proprie ponit dicens. ego autē inquit in
dño exultabo. gaudebo in deo ihu meo.
quod ē nobis amicū et dulce. et nomina
re et predicare. Item alius.

Abacuc luctator fortissimus
et rigidus stat sup custodiā suam.

et figit manū sup munitionē. ut xp̄m
in cruce contempletur et dicat. Operuit ce-
los glā eius. et laudis eius plena ē terra.
Splendor eius ut lux erit cornua in manib⁹
eius. ibi abscondita ē fortitudo eius.

Explicit prologus. Incipit
abacuc propheta.

ONUS quod uidit abacuc
ppheta. Usquequo
dn̄e clamabo et n̄ exaudies. uociferabor ad
te uim patiens et n̄ saluabis. Quare ostē-
disti m̄ iniquitatē et laborē uidere predā
& iniusticiam contra me. Et factū est iu-
dicium et contradictio potentior; propter
hoc lacerata ē lex. et n̄ puenit usq; ad finē
iudiciū. quia impius preualet aduersus
iustū; ppterea egredietur iudiciū puer-
sum. Aspicite in gentib⁹ et uidete. et ad-
miramini et obstupescite. quia opus
factum ē in dieb⁹ ur̄is quod nemo credet
cum enarrabitur. quia ecce ego suscita
bo chaldeos gentē amarā. et uelocē am
bulantē sup altitudinē terre. ut pos
sideat tabernacula n̄ sua. Horribilis
et terribilis ē. ex semetipsa iudiciū et
onus eī egredietur. Leuiores pardis equi
eius. et uelociores lupis uespertinis. et dif
fundentur equites eius. Equites namq; eī
delonge uenient. uolabunt quasi aquila
festinans ad comedendū. Omnes ad pre
dam uenient; facies eorum. uent⁹ urens.
& congregabit quasi harenā captiuitatē.
et ipse de regibus triumphabit. et ty
ranni ridiculi eius eius erūt. Ipse sup
omnē munitionē ridebit. et comporta
bit aggerē et capiet eam. Tunc mutabit
sp̄c. et ptransibit et corruet. Hec ē forti
tudo eius dī sui. Numquid n̄ tu a prin
cipio dn̄e dš meus. scē m̄s et n̄ moriem̄.
Dn̄e in iudiciū posuisti eū. et fortē ut cor
riperes fundasti eū. Mundi sunt oculi
tui ne uideas malū. et respicere ad iniq
tatē non poteris. Quare n̄ respicis sup
inique agentes. et taces deuorante im
pio iustiorē se. Et facies homines qͣsi
pisces maris. et quasi reptile n̄ habens
principē. totum in hamo subleuabit. Traxit
illud in sagena sua. et congregabit in rete
suū; sup hoc letabit̄ et exultabit; ppt̄ea
immolabit sagene sue. et sacrificabit
reti suo. quia in ipsis incrassata ē pars eī.
et cibus eius electus. Propter hoc ḡ ex
pandit sagenam suā. et semp gentes int̄
ficere n̄ cessat. Sup custodiā meā stabo.
et figam gradum sup munitionē. et cont̄
plabor. ut uideam quid dicat̄ m̄. et quid
respondeā ad arguentē me. Et respondit
m̄ dn̄s et dixit. Scribe uisum et explana
eū sup tabulas. ut percurrat qui legerit
eum. quia adhuc uisus pcul. et apparebit
in finē et n̄ mentiet̄; si moram fecerit ex
pectabo illū. quia ueniens ueniet et n̄
tardabit. Ecce qui incredulus ē non erit
recta anima eius in semetipso. iustus aūt
in fide sua uiuet. Et quom̄ uinū potan
tē decipit. sic erit uir supbus et n̄ decora
bitur. quia dilatauit quasi infernus animā
suā. et ipse quasi mors n̄ adimplet̄. Et con
gregabit om̄s gentes ad se. & coaceruabit
ad se om̄s populos. Numqd n̄ omnes isti
sup eum parabolam sument. et loquelā
enigmatū eius. & dicet. Ve ei qui mul
tiplicat n̄ sua. Usquequo aggrauat con
tra se densū lutū. Numquid n̄ repente
consurgent qui mordeant te. et suscita
buntur lacerantes te. et eris in rapinā
eis. quia tu spoliasti gentes multas. spo
liabunt te om̄s qui reliqui fuerint de
pplis; ppter sanguinē hominis. et

iniquitatē terrę et ciuitatis. et omniū ha
bitantiū in ea. Ve qui congregat auariti
am malā domui suę. ut sit in excelso nid'
eius. et liberari se putat de manu mali.
Cogitasti confusionē domui tuę. concidi
sti pplos multos. et peccauit anima tua.
quia lapis de pariete clamabit. et lignū
quod int iuncturas edificiorū ē responde
bit. Ve qui edificat ciuitatē in sanguini
bus. et preparat urbem in iniquitate. Nū
quid n̄ hec a dn̄o sunt exercituū? Labo
rabunt enim populi in multo igni. et gen
tes in uacuū & deficient. quia replebitur
terra ut cognoscat glām dn̄i. quasi aquę
operientes mare. Ve qui potū dat amico
suo. mittens fel suū et inebrians ut aspi
ciat nuditatē eius. Repletus ē ignominia
p glā. Bibe tu quoq; et consopire. Circum
dabit te calix dextere dn̄i. et uomitus igno
minię sup glām tuam. q̄si iniquitas lyba
ni operiet te. et uastitas animaliū deterre
bit eos. de sanguinibus hominū et ini
quitate terrę. et ciuitatis et omniū habi
tantiū in ea. Quid pdest sculptile quia
sculpsit illud fictor suus. conflatile et ima
ginē falsam. quia sperauit in figmento
fictor eius. ut faceret simulachra muta?
Ve qui dicit ligno expgiscere. surge la
pidi taceti. Numquid ipse docere pote
rit? Ecce iste coopertus ē auro et argento.
et omnis sp̄c n̄ est in uisceribꝰ eius. Dn̄s
autē in templo scō suo. sileat a facie
eius omnis terra. Orō abacuc pph̄e p igno
Dn̄e audiui auditionē tuā rationibꝰ
et timui. Dn̄e opus tuū. in medio
annorū uiuifica illud. In medio annorū
notū facies. cum iratus fueris. misericordię
recordaberis. Ds ab austro ueniet. et scs
de monte pharan. Diapsalma.
Operuit celos glā eius. et laudis eiꝰ plena

est terra. Splendor eius ut lux erit. cornua
in manibꝰ eius. Ibi abscondita ē fortitudo
eius. ante faciem eiꝰ ibit mors. Egredietur
diabolus ante pedes eius. stetit et mensus
ē terram. Aspexit et dissoluit gentes. et
contriti sunt montes scli. Incuruati sunt
colles mundi. ab itineribꝰ eternitatis eius.
Pro iniquitate uidi tentoria ethyopię. tur
babunt pelles terrę madian. Numquid
in fluminibꝰ iratus es dn̄e. aut in flumi
nibus furor tuus. uel in mari indignatio
tua? Qui ascendis sup equos tuos. et qua
drigę tuę saluatio. Suscitans suscitabis
arcum tuū. iuramenta tribubus quę
locutus es. Fluuios scindes terrę. Vi
derunt te et doluerunt montes. gurges
aquarum transiit. Dedit abyssus uocem
suā. altitudo manus suas leuauit. Sol
et luna steterunt in habitaculo suo. in lu
ce sagittarū tuarum ibunt. in splendore
fulgurantis hastę tuę. In fremitu con
culcabis terrā. in furore obstupefacies
gentes. Egressus es in salutē popli tui.
in salutē cum xp̄o tuo. Percussisti caput
de domo impii. denudasti fundamētū
usq; ad collū. Diapsalma. Maledixisti
sceptris eius. capita bellatorū eius. ueni
entibꝰ ut turbo. ad dispgendum me. Ex
ultatio eorū. sicut eius qui deuorat pau
perem in abscondito. Viam fecisti in ma
ri equis tuis. in luto aquarū multarū.
Audiui et conturbatus ē uenter meus.
a uoce contremuerunt labia mea. Ingre
diatur putredo in ossibꝰ meis. et subter
me scateat. Ut requiescam in die tribu
lationis. et ascendā ad pplm accinctū nostrū.
Ficus enim n̄ florebit. et n̄ erit germē in
uineis. Mentietur opus oliuę. et arua
n̄ afferent cibum. Abscidetur de ouili pe
cus. et n̄ erit armentum in p̄sepibus. Ego

autem in dño gaudebo: et exultabo in dõ
ihu meo. Ds dñs fortitudo mea. et ponet
pedes meos quasi ceruorũ! et sup excelsa
mea deducet me uictor: in psalmis canentẽ.
Explicit abacuc ppha. Incipit prologus in
Tradunt hebrei sophoniam pphãm
cuiuscumq; pater ut auus ponatr
in titulo. ipsos quoq; pphetas fuisse! ut
de et amos unũ de duodecĩ pphetis. qui
dixit n̄ sum ppheta nec filius pphe. sed
pastor caprarũ. uellicans sicamina. patris
nom̄ n̄ habere. Hoc itaq; ũ ẽ sophonias
ppheta generatione ut ita dicã pphetica.
et glosa maiorũ suorũ stirpe generatus ẽ!
et sub iosia rege iuda pdicauit. Habuit
enim patrẽ chusi. auũ godoliam. proa
uum amasiam. attauũ ezechiam! et ta
lem quadrigam ipse uelut extremus
auriga compleuit. Nom̄ sophoniã! alij
speculam. alij archanũ dñi transtulerũt.
Siue igitur speculam siue absconditum
dñi interpretetur! utrũq; pphe conuenit.
Dicit enim et ezechieli; fili hominis! specu
latorẽ dedi te domui isrł. Iste ẽ ppheta
qui erat in specula et in sublimib; constitu
tus. et nouerat mysteria dñi! Filius erat
chusi. qui interpretatr humilitas. Habebat
auũ godoliam. qui dicitr magnitudo do
mini. et pauũ amasiam q̄ et ipse uertitr
in sermonẽ dñi! attauũ ezechiam qui
sonat fortitudinẽ dñi. De fortitudine ita
q; dñi natus ẽ sermo dñi. de sermone
dñi nata ẽ magnitudo dñi! et de mag
nitudine dñi nata ẽ humilitas. Et cũ
uenerit aliquis ad pfectum. dicat quia n̄
sum dignus uocari aplš! ut illud in
psalmis. Dñe non ẽ exaltatũ cor meũ:
neq; elati s̄ oculi mei. Item alius.
Sophonias speculator et archanorũ
dĩ cognitor audit clamorẽ a porta
piscium. et eiulatũ a scdã. et contritionẽ
a collibus. Indicit quoq; ululatũ habita
toribus pile! quia conticuit omñs ppłs
chanaan. dispsi sunt uniuersi q̄ inuolu
ti erant argento. Explicit prologus.
Incipit Sophonias
propheta.
VERBUM
dñi quod factum ẽ
ad sophoniam filium chusi. filij godolię.
filij amasię. filij ezechię! in dieb;
iosię. filij ammon. regis iuda. Congregans
congregabo omnia a facie terrę dicit dñs.
congregans hominẽ et pecus. congregãs
uolatile celi et pisces maris: et ruinę im
piorum erunt. Et dispdam homines a
facie terrę dicit dñs! et extendam manũ
meam sup iudam. et sup om̄s habitatores
ihrlm. et dispdam de loco hoc reliquias
baal. et nomina edituorũ cum sacerdoti
bus. et eos qui adorant sup tecta mili
ciã celi. et adorant et iurant in dño. et
iurant in melchom. et q̄ auertunť de post
tergum dñi! et qui n̄ quesierunt dñm nec
inuestigauerunt eum. Silete a facie do
mini dĩ. quia iuxta est dies dñi! quia
pparauit dñs hostiam. scificauit uoca
tos suos. Et erit in die hostię dñi uisi
tabo sup principes. et sup filios regis. et
sup omnes qui induti sunt ueste pegrina.
Et uisitabo sup omnẽ qui arrogantr ingre
ditur sup limen in die illa! qui complet
domũ dñi di sui iniquitate et dolo. Et erit
in die illa dicit dñs. uox clamoris a porta
piscium. et ululat; a scdã! et contritio mag
na a collibus. Vlulate habitatores pile!
conticuit oĩs popłs chanaan! disperierunt om
nes inuoluti argento. Et erit in tẽpore
illo scrutabor ihrlm in lucernis. et uisi
tabo sup uiros defixos in fecibus suis.

qui dicunt in cordib⁹ suis n̄ faciet bene do
minus. et n̄ faciet male. Et erit fortitudo
eorum in direptionē. et domus eorū in
desertum. et edificabunt domos et non
habitabunt. et plantabunt uineas et
non bibent uinum earū. Iuxta ē dies
dn̄i magnus. iuxta et uelox nimis. Vox
diei dn̄i amara. tribulabitur ibi fortis.
Dies ire dies illa. dies tribulationis et angu
stie. dies calamitatis et miserie. dies tene
brarum et caliginis. dies nebule et turbi
nis. dies tube et clangoris. sup ciuitates
munitas. et sup angulos excelsos. Et tri
bulabo homines et ambulabunt ut ceci.
quia dn̄o peccauerunt. et effundet̄ san
guis eorū sicut humus. et corpus eorum
sicut stercora. Sed et argentū et aurū eorū
n̄ poterit liberare eos in die ire furoris
dn̄i. In igne zeli eius deuorabit̄ omnis
terra. quia consummationē cum festinati
one faciet cunctis habitantib⁹ terram.
Conuenite congregamini gens n̄ amabi
lis. priusquā pariat iussio. quasi puluerē
transeuntē diem. antequā ueniat super
nos ira furoris dn̄i. Querite dn̄m omnes
mansueti terre. qui iudiciū eius estis
opati. Querite iustū querite mansuetū
si quom̄ abscondamini in die furoris dn̄i.
quia gaza destructa erit. et ascalon in
desertum. Azotum in meridie eicient.
et accaron eradicabit̄. Ve q̄ habitatis
funiculū maris. gens pditorum. Verbū
dn̄i sup uos chanaan. terra philistim. et
disp̄dam te ita ut n̄ sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū
et caule pecorū. et erit funicul⁹ ei qui re
manserit de domo iuda. Ibi pascentur
in domibus ascalonis. ad uespam requi
escent. quia uisitabit eos dn̄s ds̄ eorū
et auertet captiuitatē eorū. Audiui ob

pbrium moab. et blasphemias filiorū am
mon. que expbrauerunt pplō meo. et mag
nificati sunt sup terminos eorum. Prop
terea uiuo ego dicit dominus exercituum ds̄
isrl̄. quia moab ut sodoma erit. et filij am
mon ut gomorra. siccitas spinarū et aceruī
salis. et desertum usq; in eternū. Reliquie
populi mei diripient illos. residui gentis
mee possidebunt eos. Hoc eis eueniet p
supbia sua. quia blasphemauerunt et
magnificati sunt. sup pplm̄ dn̄i exer
cituum. Horribilis dn̄s sup eos. et atte
nuabit omnes ds̄os terre. et adorabunt
eum uiri de loco suo. omnes insule gen
tium. Sed et uos ethyopes interfecti gla
dio meo eritis. Et extendet manū suā
sup aquilonē. et pdet assur. et ponet
speciosam in solitudinē et in inuiū. et quasi
desertum. Et accubabunt in medio eius
greges. omnes bestie gentium. et onocro
talus et ericius in liminibus eius morabun
tur. Vox incantantis in fenestra. coruus
in supliminari. qm̄ attenuabo robur eī.
Hec ē ciuitas gl̄osa habitans in confidenti
a. que dicebat in corde suo. Ego sum. et
extra me non ē alia amplius. Quomodo fa
cta ē in desertū. cubile bestie. Omnis qui
transit p eam sibilabit. et mouebit ma
num suā. Ve puocatrix et redempta ciui
tas. Columba n̄ audiuit uocē. et n̄ suscepit
disciplinā. In dn̄o n̄ est cōfisa. ad dm̄ suū
n̄ appropiauit. Principes eius in medio
eius quasi leones rugientes. iudices eius
lupi uespe. n̄ relinquebant in mane. p
phete eius uesani. uiri infideles. sacerdotes
eius polluerunt scm̄. iniuste egerunt
contra legē. Dn̄s iustus in medio eius.
n̄ faciet iniquitatē. Mane mane iudici
um suū dabit in luce. et n̄ abscondet̄.
Nesciuit autē iniquus confusionē. dispdi

di gentes: et dissipati sunt anguli earũ.
Desertas feci vias eorũ: dum n̄ est qui trans
eat. Desolate sunt civitates eorũ: n̄ rema
nente viro nec ullo habitatore. Dixi. At
tamen timebis me. suscipies disciplinã:
et n̄ peribit habitaculũ eius. ppt̄ omnia
in quibz visitavi eã. Veruntam̄ dilucu
lo surgentes: corruperunt om̄s cogita
tiones suas. Quapropter expecta me dicit
dñs. in diẽ resurrectionis mee in futurũ.
quia iudiciũ meũ ut congregẽ gentes
et colligam regna. et effundam sup eas
indignationẽ meã. omnẽ iram furoris
mei. In igne enim zeli mei devorabit
omnis terra. quia tunc reddam populis
labiũ electum: ut vocent omnes in noĩe
dñi. et serviant ei humero uno. Ultra
flumina ethyopie. inde supplices mei: fi
lii dispsorum meorũ deferent mun9 m̄.
In die illa n̄ confunderis sup cunctis ad
inventionibus tuis. quibz prevaricata
es in me: quia tunc auferã de medio
tui magniloquos superbie tue: et n̄ adi
cies exaltari amplius in monte s̄co meo.
Et derelinquã in medio tui populũ pau
perem et egenũ: et sperabunt in nomine
dñi. reliquie isrl̄. Non facient iniquitatẽ
nec loquent mendaciũ. et n̄ invenietur
in ore eorum lingua dolosa: qm̄ ipsi pascen
tur et accubabunt. et n̄ erit qui exterreat.
Lauda filia syon. iubila isrl̄: letare et
exulta filia ihrl̄m. Abstulit dñs iudici
um tuũ: avertit inimicos tuos rex isrl̄.
dñs in medio tui: n̄ timebis malũ ultra.
In die illa dicet ihrl̄m. noli timere. Sy
on. n̄ dissolvantur manus tue. Dñs
ds̄ tuus in medio tui fortis: ipse salvabit.
Gaudebit sup te in leticia. silebit in di
lectione tua: et exultabit sup te in lau
de. Nugas qui a lege recesserunt con
gregabo. quia ex te erant: ut non ultra
habeas sup eos obprobrium. Ecce ego inter
ficiam omnes qui afflixerunt te in tempore
illo: et salvabo claudicantẽ et eam que ab
iecta fuerat congregabo. et ponam eas in
laudem et in nomẽ in omni terra confusionis
eorum: in tempore illo quo adducam vos.
et in tempore quo c̄gregabo vos. Dabo enĩ
vos in nomẽ et in laudem omnib9 populis
terre. cum convertero captivitatem vr̄am
coram oculis vr̄is: dicit dñs omps. Explicit
Sophonias pph̄. Incipit prologus in aggeũ pphetã.

Iheremias ppha ob causam
periurii sedechie regis ut historia libri s̄cdi
paralipomenon indicat qui fidem pmissã
nabuchodonosor regi chaldeorum n̄ servave
rat. pplm isrl̄ refert cum memorato rege
ihrl̄m expugnata. captivũ in babyloniã
fuisse pductum. Sed cum memoratus po
pulus. multis temporib9 ydolis serviendo.
etiam effusione sanguinis innocentiũ se
graviter implicasset. volens ds̄ generatio
nẽ universam eiusdẽ populi ob causas me
moratas penitus depire. Lxx (septuaginta) annorum
captivitatẽ eundẽ pplm in regno chalde
orum statuit sustinere: hac ratione. ut
completo numero annoꝝ. novus ppl̄s
memoratis peccatis ad renovationẽ ihrl̄m
pveniret. Sexagesimo itaqz s̄cdo regis
chaldeoꝝ anno subverso. cui adhuc octo
ad regnandũ anni restabant. q̄d etiam
sexta visio danielis ostendit. ppt̄ causã
sacrilegii que in eadem visione continetur
fuisse extinctũ. darius qui medis impabat
ut septimã visio danielis ostendit memorato
regno successit: cuius primo anno regni
ut decima visio manifestat daniel suppu
tatis annis. videns appropinquare temp9
reversionis que p iheremiã pmissa ẽ orans
tam p se quã p populo. eandẽ pmissionẽ

a deo postulat impleri. cum p gabrielem
in eadē uisione iuxta preces eiusdē uniūsa
completa ds̄ dixit. Nam moriente dario
rege medorū. et succedente in regnū cyro
rege psarū. pmissione dī completa. p eun
dem regem pplin isrl' ihrlm reductum.
historia scdi libri paralipomenon. et uictū
ezdre pphē confirmant. Cumq; á populo
isrl' et senioribꝫ templū dī edificari cepisset.
mortuo cyro rege. et regnante dario rege
psarū qui memorato successerat. uicine
gentes ihrlm ut idem ezras refert re
staurationē templi et ciuitatis resistendo
impedire cepert. Qua ratioē deterritꝰ ppls is
rael. reparationē supradicti templi dnī nec
dum iuxta pmissionē concessā esse crede
bat. Propter qđ in scdo anno regni memo
rati dary regis psarū. aggeus ppheta a dō
missus. zorobabel qui de tribu iuda et po
testatem regni suscepturus erat. et ihm
filiū iosedech summū sacerdotē ammonet.
ut credant completo numero annorū
tempꝰ restaurationis ihrlm aduenisse.
hoc etiā addito. ne incredulitatē ppli uellēt
imitari. de quo ds̄ p eum dixerat. Ppls hic
dicit. Nondū uenit ut edificet domus dī.
Omnia autē que textu huiꝰ pphīe conti
nentur. reuisionē populi. edificationē tem
pli. renouationē ciuitatis. obseruantiam
sacerdotalē. et interitū regnorum genti
um ceterarū significant.

AGGEVS ITEM ALIVS.

Festiuus et letus. Qui seminat in la
crimis: in gaudio metet. Destructum
templum reedificat. deumq; patrem
inducit loquentem. Adhuc modicū et
ego commouebo celum et terram. mare
et aridam. et mouebo omnes gentes. et
ueniet desideratꝰ cunctis gentibus.

EXPLICIT PROLOGVS.

INCIPIT AGGEVS PROPHETA.

In anno scdo dary regis psarū in mse
sexto. in una mensis. factum ē uerbū
dnī in manu aggei pphē ad zoroba
bel filium salathiel ducem iuda et ad
ihm filiū iosedech sacerdotē magnū
dicens. Hec ait dn̄s exercituū dicens.
Populus iste dicit. Nondum uenit
tempus domꝰ dnī edificande. Et factum ē
uerbū dnī in manu aggei pphete dicens.
Numquid tempus uobis ē ut habitetis in domi
bus laqueatis. et domus ista deserta? Et nc̄
hec dicit dn̄s exercituū. Ponite corda urā sup
uias urās. Seminastis multū. et intulistis
parum. Comedistis. et n̄ estis saciati. Bibistis.
et n̄ estis inebriati. Operuistis uos. et n̄ estis
calefacti. Et qui mercedes congregauit: mi
sit eas in sacculū ptusum. Hec dicit dn̄s
exercituum. Ponite corda urā sup uias urās.
Ascendite in montē. portate lignum. et edi
ficate domū. et acceptabilis mi erit et glfi
cabor dicit dn̄s. Respexistis ad amplius:
et ecce factum ē minus. et intulistis in do
mum. et exsufflaui illud. Quamobcausam
dicit dn̄s exercituū. Quia domus mea
deserta est. et uos festinatis unusquisq; in
domum suā. ppter hoc sup uos phibiti st
celi ne darent rorem. et terra phibita ē ne
daret germ̄ suū. Et uocaui siccitatē sup
terram. et sup montes. et sup triticū. et sup
uinū. et sup oleum. et quecumq; pfert humꝰ.
et sup homines et sup iumenta. et sup omnē
laborē manuū. Et audiuit zorobabel filꝰ
salathiel. et ihc filius iosedech sacerdos
magnus. et omnes reliquię populi uocē
dnī dī sui. et uerba aggei pphete. sicut
misit eos dn̄s ds̄ eorū ad ipsos. et timuit
popls á facie dnī. Et dixit aggeus nunciꝰ
dnī. de nunciys dnī poplo dicens. Ego uo
biscum dicit dn̄s. Et suscitauit ds̄ spm̄ zo

robabel filij salathiel ducis iuda. et spm̄
ihu filij iosedech sacerdotis magni. et spm̄
reliquorū de omī populo. et ingressi sunt
et faciebant opus in domo dn̄i exercituū
dei sui. In die uicesima & quarta mensis. in
sexto mense in anno sc̄do darii regis. in sep
timo mēse. uicesima. et prima mensis. factū
ē uerbū dn̄i in manu aggei pph̄e dicens:
Loquere ad zorobabel filium salathiel ducē
iuda. & ad ihm̄ filium iosedech sacerdotē
magnū. et ad reliquos ppl̄i dicens. Quis
in uobis ē derelictus qui uidit domum
istam in gl̄a sua prima? et q̄d uos uidetis
hanc nunc? Numq̄d non ita ē quasi n̄
sit in oculis u̅r̅is? Et nunc confortare
zorobabel dicit dn̄s. et confortare ihu
fili iosedech sacerdos magne. & conforta
te omnis ppl̄s terre dicit dn̄s exercituū
et facite. q̄m ego uobiscū sum dicit dn̄s
exercituū. Verbū quod statui uobiscum
cum egrederemini de terra egipti. et sp̄c
meus erit in medio u̅r̅m. Nolite timere.
quia hec dicit dn̄s exercituum. Adhuc unū
modicū est. et ego commouebo celum et
terram. et mare et aridam. et mouebo
omnes gentes. et ueniet desiderat⁹ cunctis
gentib⁹. et implebo domū istā gl̄a. dicit
dn̄s exercituum. Meum ē argentū. et meū
aurum. dicit dn̄s exercituū. Magna erit
gl̄a domus istius. nouissime plusquā p̄me.
dicit dn̄s exercituū. et in loco isto dabo pa
cem dicit dn̄s exercituū. In uicesima et
quarta noni mensis in anno sc̄do darii re
gis. factum ē uerbū dn̄i ad aggeum pro
phetā dicens. Hec dicit dn̄s exercituū.
Interroga sacerdotes legē dicens: Si tule
rit homo carnē sc̄ificatam in hora uestimenti
sui. et tetigerit de summitate eius panē
et pulmentū. aut uinū aut oleum. aut
omnē cibum. numquid sanctificabitur?

Respondentes autē sacerdotes dixerunt.
Non. Et dixit aggeus: Si tetigerit pollut⁹
in anima ex omnib⁹ his. nūquid contami
nabitur? Et responderunt sacerdotes &
dixerunt. Contaminabitur. Et respon
dit aggeus et dixit. Sic populus iste. et sic
gens ista. ante faciem meā dicit dn̄s. et sic
omne opus manuū eoꝝ. et omnia que op
tulerint ibi contaminata erunt. Et nc̄
ponite corda u̅r̅a a die hac et supra. ante
quā poneretur lapis sup̄ lapidē in tēplo
dn̄i. cum accederetis ad aceruū uiginti mo
diorū. et fierent decem. intraretis ad torcu
lar ut exprimeretis quinquaginta lagenas
et fierent uiginti. Percussi uos uento u
rente et aurigine et grandine omīa opa
manuū u̅r̅arum. et non fuit in uobis qui
reuerteretur ad me dicit dn̄s. Ponite cor
da u̅r̅a ex die ista & in futurū. a die uicesima
et quarta noni mensis. a die qua fundamīta
iacta sc̄ templi dn̄i. ponite sup̄ cor u̅r̅m.
Numquid iam sem̄ in germine ē. et adhuc
uinea et ficus et malogranatū et lignum
oliue n̄ floruit? Ex die ista benedicam. Et
factum ē uerbum dn̄i sc̄do ad aggeum in ui
cesima et quarta mensis dicens. Loquere ad
zorobabel ducem iuda dicens: Ego mouebo
celum pariter et terram. & subuertā soliū
regnorum. et conteram fortitudinē regni gen
tium. et subuertam quadrigā et ascensorem
eius. et descendent equi et ascensores eorū.
et consurget uir in gladio fr̄is sui. In die illa
dicit dn̄s exercituum. assumā te zorobabel
fili salathiel serue meus dicit dn̄s. et ponā
te quasi signaculū. quia te elegi dicit dn̄s
exercituū. Explicit Aggeus propheta.

Incipit plogus in Zachariam pph̄am.

Secvndo anno dary regis medorum.
aggeum & zachariā pphetasse. lectio
nes eorūdē declarant. Sed hac de causa ag

geus zacharie in ordine prophetarum prelatus
uidetur. quod cum duobus mensibus ut predi
ctorum lectiones ostendunt ante propheciam
percepisse inuenitur. populumque animasse ut
ezdra refert dicens. In secundo anno darii regis
persarum. aggeus et zacharias filius addo pro
pheta. super iudeos qui erant in iudea et in ihe
rusalem prophetauerunt in nomine dei israel super
eos. Tunc surrexit zorobabel filius salathiel
et ihesus filius iosedech et principes eius et in
choauerunt edificare domum dei que est
in iherusalem. quibus cum addidissent prophete
exhortationem suam adiuuerunt eos. Nam
et populum israel abhominatione paternorum
delictorum per suam commonitionem idem
propheta cupiens reuocare. uerbis lectione
comprehensis usus est. Vidi nocte. et ecce uir
ascenderat super equum rufum et cetera. Vi
dit propheta uirum equo rubeo sedentem et stantem
in medio mirteti umbrosi. cuius uisionis hec
solutio est. Vir ascendens equum rubeum
licet angelus intelligatur. tamen quod predicti
coloris equum ascendere uisus est. uindictam
sanguinis in eam gentem significat referendam.
que populum israel in captiuitatem redegerat.
Stantem in medio mirteti umbrantis quod
dixit leticiam populo affuturam mirteti signi
ficatione uoluit affirmare. Eius ligni
moyses in leuitico cum faceret mentionem
ait. accipietis die prima fructus ligni spe
ciosi. ut umbraculum designaret. Sed hanc
uisionem que liberationem populi et uindi
ctam de aduersariis futuram demonstrat.
ob hoc noctu prophetasse memorauit. quia
populum israel in prima liberatione de terra
egipti noctu discessisse constabat. cuius exem
pli presens populus aliquam partem in se
retinere uidebatur, liberatio eiusdem ac re
ditus captiuitatis de terra chaldeorum.
per noctem perfectus est. Item alius.

Zacharias memor domini sui in prophetia ihesu
uestibus sordidis et lapidem oculos septem.
candelabrumque aureum cum totidem lucer
nis quot oculis. duas quoque oliuas a sinistris
lampadis cernit et dextris. ut post equos
rufos. uarios. albos. et dissipatas quadrigas
et effraim et equum de iherusalem. pauperem regem
uaticinetur. et predicet sedentem super pullum
filium asine subiugalis. Explicit prologus.

Incipit Zacharias propheta.

In mense octauo in anno secundo darii.
factum est uerbum domini ad zacha
riam filium barachie filium addo pro
phetam dicens. Iratus est dominus super
patres uestros iracundia magna. Et
dices ad eos. Hec dicit dominus exercitu
um. Conuertimini ad me ait dominus exercitu
um. et conuertar ad uos dicit dominus exerci
tuum. Ne sitis sicut patres uestri. ad quos
clamabant prophete priores dicentes. Hec
dicit dominus exercituum. Conuertimini de uiis
uestris malis et de cogitationibus uestris pes
simis. et non audierunt neque attenderunt ad
me dicit dominus. Patres uestri et prophete ubi sunt?
Numquid in sempiternum uiuent? Verumta
men uerba mea et legitima mea. que man
daui seruis meis prophetis. numquid non com
prehenderunt patres uestros? Et conuersi sunt
et dixerunt. Sicut cogitauit dominus exercitu
um facere nobis. secundum uias nostras. et secundum
adinuentiones nostras fecit nobis. In die ui
cesima et quarta undecimi mensis sabath.
in anno secundo darii regis. factum est uerbum
domini ad zachariam filium barachie filium addo
prophetam dicens. Vidi per noctem et ecce uir
ascendens super equum rufum. et ipse stabat
inter mirteta que erant in profundo. et post
eum equi rufi. uarii. et albi. Et dixi. Qui
sunt isti domine mi? Et dixit ad me angelus
domini qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi

quid sunt hec. Et respondit uir qui stabat
inter mirteta et dixit. Isti sunt quos mi
sit dominus ut perambulent terram. Et responderunt
angelo domini qui stabat inter mirteta et dixe
runt. Perambulauimus terram et ecce omnis
terra habitatur et quiescit. Et respondit an
gelus domini et dixit. Domine exercituum usquequo
tu non misereberis ierusalem et urbium iuda quibus
iratus es? Iste iam septuagesimus annus est.
Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me
uerba bona, uerba consolatoria. Et dixit ad
me angelus qui loquebatur in me. Clama di
cens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum
ierusalem et syon zelo magno. et ira magna
ego irascor super gentes opulentas. quia ego
iratus sum parum. ipsi uero adiuuerunt in
malum. Propterea hec dicit dominus. Reuertar ad
ierusalem in misericordiis. Domus mea edificabitur
in ea ait dominus exercituum. et perpendiculum
extendetur super ierusalem. Adhuc clama dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluent ci
uitates mee bonis. et consolabitur dominus adhuc
syon. et eliget adhuc ierusalem. Et leuaui ocu
los meos et uidi et ecce quattuor cornua.
Et dixi ad angelum qui loquebatur in me.
Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt
cornua que uentilauerunt iudam et israhel
et ierusalem. Et ostendit michi dominus quattuor
fabros. Et dixi. Quid isti ueniunt facere?
Qui ait dicens. Hec sunt cornua que uenti
lauerunt iudam per singulos uiros. et nemo
eorum leuauit caput suum. et uenerunt isti
deterrere ea ut deiciant cornua gentium que
leuauerunt cornu super terram iuda ut disperge
rent eam. Et leuaui oculos meos et uidi. et
ecce uir. et in manu eius funiculus mensorum.
Et dixi. Quo tu uadis? Et dixit ad me. Ut
metiar ierusalem. et uideam quanta sit latitudo eius
et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui
loquebatur in me egrediebatur. et angelus alius

egrediebatur in occursum eius et dixit ad eum.
Curre loquere ad puerum istum dicens. Absque mu
ro habitabitur ierusalem pre multitudine hominum
et iumentorum in medio eius. et ego ero ei ait
dominus murus ignis in circuitu. et in gloria ero
in medio eius. O o fugite de terra aquilonis
dicit dominus. quoniam in quattuor uentos celi dispersi
uos dicit dominus. O syon fuge que habitas
apud filiam babylonis. quia hec dicit dominus
exercituum. Post gloriam misit me ad gentes
que expoliauerunt uos. Qui enim tetigerit
uos tangit pupillam oculi mei. quia ecce
ego leuo manum meam super eos. et erunt in
predam his qui seruiebant sibi. et cognosce
tis quia dominus exercituum misit me. Lauda
et letare filia syon. quia ecce uenio et habita
bo in medio tui ait dominus. Et applicabuntur
gentes multe ad dominum in die illa. et erunt mihi
in populum. Et habitabo in medio tui. et scies
quia dominus exercituum misit me ad te. Et pos
sidebit dominus iudam partem suam in terra san
ctificata. et eliget adhuc ierusalem. Sileat
omnis caro a facie domini. quia consurrexit
de habitaculo sancto suo. Et ostendit mihi dominus
ihesum sacerdotem magnum stantem coram angelo
domini. et sathan stabat a dextris eius ut ad
uersaretur ei. Et dixit dominus ad sathan.
Increpet dominus in te sathan. et increpet dominus
in te qui elegit ierusalem. Numquid non iste est
torris erutus de igne? Et ihesus erat indutus
uestibus sordidis. et stabat ante faciem angeli.
Qui respondit et ait ad eos qui stabant
coram se dicens. Auferte uestimenta sordi
da ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te
iniquitatem tuam. et indui te mutatoriis.
Et dixit. Ponite cydarim mundam super
caput eius. Et posuerunt cydarim mun
dam super caput eius. et induerunt eum
uestibus. Et angelus domini stabat. et contesta
batur angelus domini ihesum dicens. Hec dicit

dominus exercituum. Si in uiis meis ambulaue
ris. et mandata mea custodieris. tu quoque
iudicabis domum meam. et custodies atria
mea. et dabo tibi ambulantes de his qui nunc
hic assistunt. Audi ihesu sacerdos magne
tu et amici tui qui habitant coram te. quia
uiri portendentes sunt. Ecce enim ego adducam
seruum meum orientem. quia ecce lapis quem
dedi coram ihesu super lapidem unum. septem oculi
sunt. Ecce ego celabo sculpturam eius ait do
minus exercituum. et auferam iniquitatem
terre illius in die una. In die illa dicit dominus
exercituum uocabit uir amicum suum subter
uineam et subter ficum. Et reuersus est angelus
qui loquebatur in me. et suscitauit me qua
si uirum qui suscitatur de somno suo. et
dixit ad me. Quid tu uides? Et dixi. Vidi
et ecce candelabrum aureum totum. et lampas
eius super caput ipsius. et septem lucerne
eius super illud. et septem infusoria lucernis
que erant super caput illius. et due oliue
super illud. una a dextris lampadis. et una
a sinistris eius. Et respondi et aio ad an
gelum qui loquebatur in me dicens. Quid
sunt hec domine mi? Et respondit angelus
qui loquebatur in me. et dixit ad me. Nunquid
nescis quid sunt hec? Et dixi. Non
domine mi. Et respondit. et ait ad me dicens.
Hoc est uerbum domini ad zorobabel dicens.
Non in exercitu nec in robore. sed in spiritu
meo dicit dominus exercituum. Quis tu mons
magne coram zorobabel in planum? Et
educet lapidem primarium. et exequabit
gratiam gratie eius. Et factum est uerbum domini
ad me dicens. Manus zorobabel funda
uerunt domum istam. et manus eius perfici
ent eam. et scietis quia dominus exercituum
misit me ad uos. Quis enim despexit dies
paruos? Et letabuntur et uidebunt la
pidem stagneum in manu zorobabel. Sep
tem isti oculi domini. qui discurrunt in uniuersam
terram. Et respondi et dixi ad eum. Quid sunt
due oliue iste ad dexteram candelabri. et ad
sinistram eius? Et respondi secundo. et dixi ad
eum. Quid sunt due spice oliuarum que sunt
iuxta duo rostra aurea. in quibus sunt suffu
soria ex auro? Et ait ad me dicens. Nunquid
nescis quid sunt hec? Et dixi. Non domine mi.
Et dixit ad me. Isti sunt duo filii olei splendo
ris. qui assistunt dominatori uniuerse ter
re. Et conuersus sum et leuaui oculos me
os et uidi. et ecce uolumen uolans. Et di
xit ad me. Quid tu uides? Et dixi. Ecce
ego uideo uolumen uolans. Longitudo eius
uiginti cubitorum. et latitudo eius decem
cubitorum. Et dixit ad me. Hec est maledi
ctio que egreditur super faciem omnis terre.
Quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudica
bitur. et omnis iurans ex hoc similiter
iudicabitur. Educam illud dicit dominus exer
cituum. et ueniet ad domum furis. et ad
domum iurantis in nomine meo men
daciter. et commorabitur in medio domus eius
et consumet eam. et ligna eius et lapides eius.
Et egressus est angelus qui loquebatur in me.
et dixit ad me. Leua oculos tuos et uide.
Quid est hoc quod egreditur? Et dixi. Quid
nam est? Et ait. Hec est amphora egrediens.
Et dixit. Hec est oculus eorum in uniuersa terra.
Et ecce talentum plumbi portabatur.
et ecce mulier una sedens in medio ampho
re. Et dixit. Hec est impietas. Et proiecit eam
in medio amphore. et misit massam plum
beam in os eius. Et leuaui oculos meos et uidi.
et ecce due mulieres egredientes. et spiritus in
alis earum. et habebant alas quasi alas
milui. Et eleuauerunt amphoram inter
celum et terram. Et dixi ad angelum qui loque
batur in me. Quo iste deferunt amphoram?
Et dixit ad me. Ut edificetur ei domus

in terra sennaar. et stabiliatur et ponatur ibi
super basim suam. Et conuersus sum et le
uaui oculos meos et uidi. et ecce quattuor
quadrige egredientes de medio duorum
montium. et montes. montes erei. In quadri
ga prima equi rufi. et in quadriga secunda
equi nigri. et in quadriga tertia equi albi.
et in quadriga quarta equi uarii fortes. Et
respondi et dixi ad angelum qui loquebatur
in me. Quid sunt hec domine mi. Et respondit
angelus et ait ad me. Isti sunt quattuor uenti
celi. qui egrediuntur ut stent coram domi
natore omnis terre. In qua erant equi ni
gri. egrediebantur in terram aquilonis.
et albi egressi sunt post eos. et uarii egres
si sunt ad terram austri. Qui autem erant ro
bustissimi. exierunt et querebant ire et dis
currere per omnem terram. Et dixit. Ite et peram
bulate terram. Et perambulauerunt terram.
Et uocauit me. et locutus est ad me dicens.
Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis re
quiescere fecerunt spiritum meum in terra aqui
lonis. Et factum est uerbum domini ad me di
cens. Sume a transmigratione ab oldai
et a tobia. et ab ydaia. et uenies tu in die
illa. et intrabis domum iosie filii sophonie qui
uenerunt de babylone. et sumes argentum
et aurum et facies coronas. et pones in capite
ihesu filii iosedech sacerdotis magni. et lo
queris ad eum dicens. Hec dicit dominus exer
cituum. Ecce uir oriens nomen eius. et sub
ter eum orietur. et edificabit templum domino. et ip
se extruet templum domino. et ipse portabit glo
riam. et sedebit et dominabitur super solio suo.
et erit sacerdos super solio suo. et consilium
pacis erit inter duos illos. Et corone erunt
helem et tobie. et ydaie. et hen filio sopho
nie. memoriale in templo domini. Et qui procul
sunt uenient. et edificabunt in templo
domini. et scietis quia dominus exercituum misit

me ad uos. Erit autem hoc. si auditu audieritis
uocem domini dei uestri. Et factum est in anno
quarto darii regis. factum est uerbum
domini ad zachariam. in quarta mensis noni que
est casleu. Et miserunt ad domum domini sara
sar. et rogomelech et uiri qui erant cum eo
ad deprecandam faciem domini. ut dicerent sacer
dotibus domus domini exercituum et prophetis lo
quentes. Numquid flendum michi est in mense
quinto. uel sanctificare me debeo sicut feci iam
multis annis. Et factum est uerbum domini exerci
tuum ad me dicens. Loquere ad omnem populum
terre. et ad sacerdotes dicens. Cum ieiunare
tis et plangeretis in quinto et in septimo
mense per hos septuaginta annos. numquid
ieiunium ieiunastis michi. Et cum comedistis
et bibistis. numquid non uobis comedistis. et uo
bismetipsis bibistis. Numquid non sunt uerba
que locutus est dominus in manu prophetarum priorum
cum adhuc ierusalem habitaretur. et esset opulen
ta ipsa et urbes in circuitu eius. et ad austrum
et in campestribus habitaretur. Et factum est
uerbum domini ad zachariam dicens. Hec dicit
dominus exercituum dicens. Iudicium uerum iudi
cate. et misericordiam et miserationes facite unus
quisque cum fratre suo. Viduam et pupillum et
aduenam et pauperem nolite calumniari. et
malum uir fratri suo non cogitet in corde suo. Et
noluerunt attendere. Et auerterunt sca
pulam recedentem. et aures suas aggraua
uerunt ne audirent. et cor suum posuerunt
ut adamantem. ne audirent legem. et uerba
que misit dominus exercituum in spiritu suo. per ma
num prophetarum priorum. Et facta est indigna
tio magna a domino exercituum. Et factum est
sicut locutus est. et non audierunt. Sic clama
bunt. et non exaudiam dicit dominus exercituum.
Et dispersi eos per omnia regna que nesciunt.
et terra desolata est ab eis eo quod non esset
transiens et reuertens. et posuerunt terram

desiderabilem in desertum. Et factum ē
uerbum dñi exercituū ad me dicens. Hec
dicit dñs exercituum. Zelatus sum syon ze
lo magno. et indignatione magna zelatus
sum eam. Hec dicit dñs exercituū. Reuersus
sum ad syon. et habitabo in medio ierłm.
et uocabitur ierłm ciuitas ueritatis. et
mons dñi exercituum mons sanctificatus.
Hec dicit dñs exercituū. Adhuc habitabūt
senes et anus in plateis ierłm. et uiri ba
culus in manu eius p̄ multitudine dierū.
et platee ciuitatis complebuntur infan
tibus et puellis ludentib; in plateis eius.
Hec dicit dñs exercituū. Si difficile uidebi
tur in oculis reliquiarū populi huius in dieb;
illis. Hec dicit dñs exercituum. Numquid
in oculis meis difficile erit dicit dñs exerci
tuum? Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego
saluabo poplm meum de terra orientis.
et de terra occasus solis. et adducam eos. et
habitabunt in medio ierłm. et erunt m̄
in poplm. et ego ero eis in dm̄ in ueritate
et iusticia. Hec dicit dñs exercituum.
Confortentur manus uestre qui auditis in die
bus his sermones istos. p os pphārum. in
die in qua fundata est domus dñi exercitu
um ut templū edificaretur. Siquidē ante
dies illos merces hominū non erat. nec mer
ces iumentorum n̄ erat. neq; introeunti et ex
eunti erat pax pre tribulatione. et dimisi
omnes homines unūquemq; contra pxi
mū suū. Nunc autē non iuxta dies p̄ores
ego faciam reliquiis populi huius dicit dñs ex
ercituum. sed semen pacis erit. Vinea dabit
fructum suū. et terra dabit germen suū.
et celi dabunt rorē suum. et possidere faci
am reliquias populi huius uniuersa hec. Et
erit sicut eratis maledictio in gentib; do
mus iuda. et domus isrł. Sic saluabo uos.
et eritis benedictio. Nolite timere. Confor

tentur manus uestre. quia hec dicit dñs exercitu
um. Sicut cogitaui ut affligerē uos. cum ad
iracundiā me puocassent patres uri. dicit do
minus. et n̄ sum misertus. sic conuersus cogi
taui in diebus istis ut benefaciā ierłm et
domui iuda. Nolite timere. Hec sunt ergo
uerba que facietis. Loquimini ueritatem
unusquisq; cum pximo suo. Veritatē et iu
diciū pacis iudicate in portis uris. et unus
quisq; malū contra amicū suū ne cogitetis
in cordib; uris. et iuramentū mendax ne di
ligatis. Omnia eni hec sunt que odi dicit
dñs. Et factum ē uerbum dñi exercituum
ad me dicens. Hec dicit dñs exercituū. Ieiu
nium quarti. et ieiuniū quinti. et ieiunium
septimi. et ieiuniū decimi. erit domui iuda
in gaudiū et letitiā. et in sollempnitates p̄cla
ras. ueritatē tantū et pacē diligite. Hec
dicit dñs exercituū. Vsq; quo ueniant ppli
et habitent in ciuitatib; multis. et uadant
habitatores unus ad alterū dicentes. Eamus
et deprecemur faciē dñi. et queramus dñm
exercituum. Vadam etiam ego et uenient
ppli multi. et gentes robuste ad querendū
dñm exercituū in ierłm. ad depcandam
faciem dñi. Hec dicit dñs exercituum. In
dieb; illis. in quib; apprehendent decē hoīes
ex omnib; linguis gentiū. et apprehendent
fimbriam uiri iudei dicentes. Ibimus uobis
cum. audiuimus enim qm̄ ds uobiscum ē.
Onus uerbi dñi in terra adrach et damas
ci requiei eius. quia dñs ē oculus hominis
et omniū tribuū isrł. Emath quoq; in termi
nis eius. et tyrus et sydon. assumpserunt
quippe ibi sapientiā ualde. Et edificauit
tyrus munitionē suā. et coaceruauit ar
gentum quasi humū. et aurū ut lutū pla
tearū. Ecce dñs possidebit eam. et percutiet
in mari fortitudinē eius. et hec igni deuo
rabitur. Videbit ascalon et timebit. et

gaza. et dolebit nimis. et accaron. quoniam confu
sa est spes eius. Et peribit rex de gaza et ascalon non
habitabitur. et sedebit separator in azoto. et
disperdam superbiam philistinorum. et auferam
sanguinem eius de ore eius. et abhominatio
nes eius de medio dentium eius. Et relinque
tur etiam ipse deo nostro. et erit quasi dux in iuda
et accaron quasi iebuseus. Et circumdabo
domum meam ex his qui militant michi euntes
et revertentes. et non transibit ultra super eos
exactor. quia nunc vidi in oculis meis. Exul
ta satis filia syon. iubila filia iherusalem. Ecce
rex tuus veniet tibi iustus et salvator. ipse pau
per ascendens super asinum. et super pullum filium
asine. Et disperdam quadrigam ex effraim. et
equum de iherusalem. Et dissipabitur arcus belli.
Et loquetur pacem gentibus. et potestas eius a
mari usque ad mare. et a fluminibus usque ad fi
nes terre. Tu quoque in sanguine testamenti
tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non
erat aqua. Convertimini ad munitionem
vincti spei. hodie quoque annuncians du
plicia reddam tibi. quoniam extendam michi iudam
quasi arcum. implebit terram effraim. Et sus
citabo filios tuos syon. super filios tuos gre
cia. et ponam te quasi gladium fortium. et dominus
deus super eos videbitur. et exibit ut fulgur
iaculum eius. Et dominus deus in tuba canet. et va
det in turbine austri. Dominus exercituum
proteget eos. et devorabunt et subicient la
pidibus funde. Et bibentes inebriabuntur qua
si vino. et replebuntur ut fiale. et quasi cornua
altaris. Et salvabit eos dominus deus eorum in die il
la ut gregem populi sui. quia lapides sancti elevan
tur super terram eius. Quid enim bonum eius est.
et quid pulchrum eius nisi frumentum electorum.
et vinum germinans virgines. Petite a do
mino pluviam in tempore serotino. et dominus
faciet nives. et pluviam ymbris. dabit eis
singulis herbam in agro. quia simulachra

loquuta sunt inutile. Et divini viderunt men
dacium. et sompniatores frustra loquuti sunt.
vane consolabantur. Idcirco abducti sunt quasi
grex. affligentur. quia non est pastor. Super
pastores iratus est furor meus. et super hyrcos
visitabo. quia visitavit dominus exercituum gre
gem suum. domum iuda. et posuit eos qua
si equum glorie sue in bello. Ex ipso angulus.
et ex ipso paxillus. et ex ipso arcus prelii. et
ex ipso egredietur omnis exactor simul. Et
erunt quasi fortes conculcantes lutum via
rum in prelio. et bellabunt quia dominus cum
eis. et confundentur ascensores equorum.
Et confortabo domum iuda. et domum ioseph
salvabo. et convertam eos quia miserebor
eorum. et erunt sicut fuerunt quando non
proieceram eos. Ego enim dominus deus eorum exau
diam eos. et erunt quasi fortes effraim. et
letabitur cor eorum quasi a vino. et filii eorum
videbunt et letabuntur. et exultabit cor eorum
in domino. Sibilabo eis et congregabo illos
quia redemi eos. et multiplicabo eos sicut
ante fuerunt multiplicati. Et seminabo
eos in populis. et de longe recordabuntur
mei. et vivent cum filiis suis et revertentur.
Et reducam eos de terra egipti. et de assy
riis congregabo eos. et ad terram galaad et
lybani adducam eos. et non invenietur eis locus.
Et transibunt in maris freto. et percutiet
maris fluctus. et confundentur omnia profun
da fluminis. et humiliabitur superbia assur.
et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos
in domino. et in nomine eius ambulabunt dicit
dominus. Aperi lybane portas tuas. et comedat
ignis cedros tuos. Ulula abies quia cecidit
cedrus. quoniam magnifici vastati sunt. Ulula
te quercus basan. quoniam succisus est saltus mu
nitus. Vox ululatus pastorum. quia vasta
ta est magnificentia eorum. Vox rugitus leo
num. quoniam vastata est superbia iordanis. Hec

dicit dominus: Pasce pecora occisionis. que
qui possederant occidebant et non dolebant.
et uendebant ea dicentes. Benedictus do
minus. diuites facti sumus: Et pastores
eorum non parcebant eis. et ego non parcam
ultra super habitantes terram dicit dominus. Ecce
et ego tradam homines unumquemque in
manu proximi sui. et in manu regis sui. et con
cident terram et non eruam de manu eorum.
et pascam pecus occisionis propter hoc o pau
peres gregis. Et assumpsi michi duas uirgas.
unam uocaui decorem. et alteram uocaui fu
niculum. et paui gregem. Et succidi tres
pastores in mense uno. et contracta est
anima mea in eis, siquidem anima eorum ua
riauit in me. Et dixi. Non pascam uos. Quod
moritur moriatur. et quod succiditur succidatur.
et reliqui deuorent unusquisque carnem pro
ximi sui. Et tuli uirgam meam que uocabatur
decus. et abscidi eam ut irritum facerem fedus
meum. quod percussi cum omnibus populis. et
in irritum deductum est in die illa. Et cognouerunt
sic pauperes gregis qui custodiunt michi. quia
uerbum domini est. Et dixi ad eos. Si bonum est
in oculis uestris. afferte mercedem meam. et si non
quiescite. Et appenderunt mercedem meam
triginta argenteis. Et dixit dominus ad me. Proice
illud ad statuarium, decorum precium quod appre
ciatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos.
et proieci illos in domum domini ad statuarium.
Et precidi uirgam meam secundam que appellabatur
funiculus. ut dissoluerem inter iudam germa
nitatem et inter israel. Et dixit dominus ad me. Adhuc
sume tibi uasa pastoris stulti. quia ecce ego
suscitabo pastorem in terra. qui derelicta non ui
sitabit. dispersa non queret. et contritum non
sanabit. et id quod stat non enutriet. et carnes
pinguium comedet. et ungulas eorum dissoluet.
O pastor et ydolum derelinquens gregem.
Gladius super brachium eius. et super oculum
dextrum eius: Brachium eius ariditate sicca
bitur. et oculus dexter eius tenebrescens obscura
bitur. Onus uerbi domini super israel. Dixit dominus
extendens celum et fundans terram. et fin
gens spiritum hominis in eo. Ecce ego ponam
iherusalem superliminare crapule omnibus populis
in circuitu. Sed et iuda erit in obsidione contra
iherusalem. Et erit in die illa ponam iherusalem lapidem
oneris cunctis populis. omnes qui leuabunt
eam concisione lacerabuntur. et colligentur
aduersus eam omnia regna terre. In die
illa dicit dominus. percutiam omnem equum in stu
pore. et ascensorem eius in amentia. et super
domum iuda aperiam oculos meos. et omnem
equum populorum percutiam in cecitate. Et dicent
duces iuda in corde suo. Confortentur michi
habitatores iherusalem in domino exercituum deo eorum.
In die illo ponam duces iuda sicut caminum
ignis in lignis. et sicut facem ignis in feno.
et deuorabunt ad dexteram et ad sinistram
omnes populos in circuitu. Et habitabitur
iherusalem rursum in loco suo in iherusalem. et sal
uabit dominus tabernacula iuda sicut in prin
cipio. ut non magnifice glorietur domus dauid.
et gloria habitantium iherusalem contra iudam.
In die illo proteget dominus habitatores iherusalem.
et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi
dauid. et domus dauid quasi dei. sicut an
gelus domini in conspectu eius: Et erit in die
illa. queram conterere omnes gentes que ue
niunt contra iherusalem. et effundam super domum
dauid et super habitatores iherusalem spiritum gratie
et precum. Et aspicient ad me quem confixerunt.
et plangent eum planctu quasi unigenitum.
et dolebunt super eum ut doleri solet in mor
te primogeniti. In die illa magnus erit
planctus in iherusalem. sicut planctus adremmon
in campo mageddo. et plangent terra fa
milie et familie seorsum. Familie domus
dauid seorsum. et mulieres eorum seorsum.

familie domus nathan seorsum. et mulieres eorum seorsum. Familie domus leui seorsum. et mulieres eorum seorsum. Familie semei seorsum. et mulieres eorum seorsum. Omnes familie relique. familie et familie seorsum. et mulieres eorum seorsum. In die illa erit fons patens domus dauid. et habitantibus ierusalem. in ablutionem peccatoris et menstruate. Et erit in die illa dicit dominus exercituum. disperdam nomina ydolorum de terra. et non recordabuntur nec memorabuntur ultra. Et pseudoprophetas et spiritum immundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quispiam ultra. dicent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum. Non uiues quia mendacium locutus es in nomine domini. et configent eum pater eius et mater eius genitores eius. cum prophetauerit. Et erit in die illa. confundentur prophete unusquisque ex uisione sua. cum prophetauerit. nec operientur pallio saccino ut mentiantur. sed dicent. Non sum propheta. homo agricola ego sum. quoniam adam exemplum meum ab adolescentia mea. Et dicetur ei. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum. Et dicet. His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum et super uirum coherentem mihi. dicit dominus exercituum. Percute pastorem. et dispergentur oues. Et conuertam manum meam ad paruulos. et erunt in omni terra dicit dominus. Partes due in ea dispergentur et deficient. et tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem. et uram eos sicut uritur argentum. et probabo eos sicut probatur aurum. Ipse inuocabit nomen meum. et ego exaudiam eum. Dicam populus meus es. et ipse dicet dominus deus meus. Ecce dies ueniunt domini. et diuidentur spolia tua in medio tui. Et congregabo omnes gentes ad ierusalem in prelium. et capietur ciuitas. et uastabuntur domus. et mulieres uiolabuntur. et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatem. et reliquum populi non auferetur ex urbe. Et egredietur dominus et preliabitur contra gentes illas. sicut preliatus est in die certaminis. et stabunt pedes eius in die illa super montem oliuarum qui est contra ierusalem ad orientem. Et scindetur mons oliuarum ex media parte sui. ad orientem et ad occidentem prerupto grandi ualle. et separabitur medium montis ad aquilonem. et medium eius ad orientem. et fugietis ad uallem montium eorum. quoniam coniungetur uallis montium usque ad proximum. et fugietis sicut fugistis a facie terre motus in diebus ozie regis iuda. Et ueniet dominus deus meus omnesque sancti cum eo. et erit in die illa non erit lux. sed frigus et gelu. et erit dies una que nota est domino. non dies neque nox. et in tempore uespere erit lux. Et erit in die illa exibunt aque uiue de ierusalem. medium earum ad mare orientale. et medium earum ad mare nouissimum. In estate et in hyeme erunt. et erit dominus rex super omnem terram. In die illa erit dominus unus. et erit nomen eius unum. Et reuertetur omnis terra usque ad desertum. de colle remmon ad austrum ierusalem. et exaltabitur et habitabit in loco suo. a porta beniamin usque ad locum porte prioris. usque ad portam angulorum. et a turre ananeel usque ad torcularia regis. et habitabunt in ea. et anathema non erit amplius. sed sedebit ierusalem secura. Et hec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes que pugnauerunt aduersus ierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos. et oculi eius contabescent in foraminibus suis. et lingua eorum contabescet in ore suo. In die illo. erit tumultus domini magnus in eis. et apprehendet uir manum proximi sui. et conseretur manus eius super manum proximi sui. Sed et iudas pugnabit aduersum ierusalem. Et congregabuntur diuitie omnium gentium

in circuitu aurū et argentū et uestes multę
satis. et sic erit ruina equi et muli. cameli et
asini et omniū iumentorū que fuerint in
castris illis. sicut ruina hec. Et omnes q̄
reliqui fuerint de uniuersis gentibus. que
uenerint contra ierlm ascendent ab an
no in annū. ut adorent regem dnm̄ exer
cituum. et celebrent festiuitatē tabernacu
lorum. et erit qui non ascenderit de fami
liis terrę ad ierlm ut adoret regem dnm̄
exercituū. non erit sup eos ymber. Quod
si et familia egipti n̄ ascenderit et n̄ uene
rit. nec sup eos erit. sed erit ruina qua
percutiet dn̄s omnes gentes. quę n̄ ascende
runt ad celebrandam festiuitatē taber
naculorum. Hoc erit peccatum egipti. et hoc
peccatū omniū gentiū. que n̄ ascenderint
ad celebrandā festiuitatē tabernaclorum.
In die illa erit quod sup frenū equi ē scm̄ do
mino. et erunt lebetes in domo dn̄i quasi
phialę coram altari. et erit omnis lebes in
ierlm et in iuda scificatus dn̄o exercituū.
Et uenient omnes gentes immolantes. et
sument ex eis et coquent in eis. et n̄ erit
mercator ultra in domo dn̄i exercituum
in die illo. Explicit zacharias propha.

Ds Incipit prolog̃ in malachiā pph.
Ds p moysen populo isrl̄ preceperat sa
cerdotes tabernacli sui omni corporali uicio
liberos: hostias ad eque omni uicio uacuas
sibi offerre quib; legem suā ad regendū ppl̄m
ob hoc dederat. ut p sacrificiorū oblationem
internuncij dī et hominū facti. pp̄lm p̄cep
tis facerent celestib; obedire. Unde sacer
dotes anglos dī eē hoc loco scriptura testa
tur; Sed quia tanti muneris grām contemp
nentes supradictus ppl̄s ac sacerdotes. ui
cio sacrificia deturpata. ipsi criminib; atq;
impietatib; maculati dō offerre cepunt.
ideo p malachiam pphām ds̄ ppl̄m isrl̄ in
crepans ait. Dilexi uos dicit dn̄s. Et dixistis:
In quo dilexisti? Nonne frater erat esau iacob
dicit dn̄s. et dilexi iacob. esau autē odio habui?
Esau autē frēm iacob n̄ umq; aut spontanea
uoluntate odio habitū a deo. uel sine meriti
grā iacob dilectum manifestum ē. cū scdm̄
p̄scientiā suā quidē esau effusionē fraterni
sanguinis concupisceret. iacob aūt sui cog
nitione obseruandā legem desideraret cog
noscere; huī rei grā supradictī usus exemit
dicens: iacob dilexi. esau autē odio habui:
quamuis ex opibus memoratorū quorū liber
geneseos meminit in quo unusquisq; eorū
futurus erat pposito manifeste constaret ut
scptum ē. creuerunt pueri et erat esau ho
mo agrestis sciens uenari. iacob aūt homo
simplex manens in tabernaclō. Nam relīq
que lectione comphensa sunt. puaricatio
nē ppl̄i isrl̄ in obseruandis sacrificijs dei
increpationēq; ineundē quod dōs alienos co
luerunt significant. ITEM ALIUS:

Malachias in fine omniū pphārum de
abiectione isrl̄. et de uocatione pphāt
Non ē michi ait in uobis uoluntas dicit dn̄s
exercituum. et munus n̄ suscipiam de manu
urā. Ab ortu enim solis usq; ad occasum. mag
num ē nomen meū in gentib;. et in omni lo
co sacrificandū et offerendū nomini meo ob
latio munda. Explicit prologus:

Incipit malachias ppha.

ONUS VERBI dn̄i ad isrl̄. in manu ma
lachię pphetę. Dilexi
uos dicit dn̄s. Et dixistis. In quo dilexisti nos?
Nonne frater erat esau iacob dicit dn̄s. et
dilexi iacob. esau autē odio habui? Et posui
sermones eius in solitudinē. et hereditatē
eī in dracones deserti. Quod si dixerit ydu
mea destructi sumus. sed reuertentes edifi
cabimus que destructa sunt. hec dicit dn̄s

exercituum. Isti edificabunt et ego destruam. et uocabunt terminum impietatis. et populus cui iratus est dominus usque in eternum. et oculi uestri uidebunt et uos dicetis. Magnificetur dominus super terminum israel. Filius honorat patrem. et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum. ubi est honor meus? Et si dominus ego sum. ubi est timor meus dicit dominus exercituum? At uos o sacerdotes qui despicitis nomen meum dixistis. In quo despeximus nomen tuum? Offertis super altare meum panem pollutum. et dicitis. In quo polluimus te? In eo quod dicitis. mensa domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolandum. nonne malum est? Et si offeratis claudum et languidum. nonne malum est? Offer illud duci tuo si placuerit ei. aut si susceperit faciem tuam. dicit dominus deus exercituum. Et nunc deprecamini uultum dei. ut misereatur uestri. De manu enim uestra factum est hoc. si quomodo suscipiat facies uestras dicit dominus exercituum. Quis est in uobis qui claudat ostia. et incendat altare meum gratuito? Non est mihi uoluntas in uobis. dicit dominus exercituum. et munus non suscipiam de manu uestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sacrificatur. et offertur nomini meo oblatio munda. quia magnum est nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Et uos polluistis illud in eo quod dicitis mensa domini contaminata est. et quod superponitur contemptibile est cum igni qui illud deuorat. Et dixistis. Ecce de labore. Et exsufflastis illud dicit dominus exercituum. Et intulistis de rapinis claudum et languidum. et intulistis munus. Numquid suscipiam illud de manu uestra. dicit dominus exercituum? Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum. et uotum faciens immolat debile domino. quia rex magnus ego dicit dominus exercituum. et nomen meum horribile in gentibus. Et nunc ad uos mandatum hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire et si nolueritis ponere super cor ut detis gloriam nomini meo ait dominus exercituum. mittam in uos egestatem et maledicam benedictionibus uestris. et maledicam illis. quoniam non posuistis super cor. Ecce ego proiciam uobis brachium. et dispergam super uultum uestrum stercus sollemnitatum uestrarum. Et assumet uos secum. et scietis quia misi ad uos mandatum istud. ut esset pactum meum cum leui dicit dominus exercituum. Pactum meum fuit cum eo uite et pacis. et dedi ei timorem et timuit me. et a facie nominis mei pauebat. Lex ueritatis fuit in ore eius. et iniquitas non est inuenta in labiis eius. In pace et in equitate ambulauit mecum. et multos auertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam et legem requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. Vos autem recessistis de uia. et scandalizastis plurimos in lege. Irritum fecistis pactum leui. dicit dominus exercituum. Propter quod et ego uos dedi contemptibiles et humiles omnibus populis. sicut non seruastis uias meas et accepistis faciem in lege.

Numquid non pater unus omnium nostrum? Numquid non deus unus creauit nos? Quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum. uiolans pactum patrum nostrorum? Et transgressus est iuda. et abhominatio facta est in israel et in ierusalem. quia contaminauit iudas sanctificationem domini quam dilexit. et habuit filiam dei alieni. Disperdat dominus uirum qui fecerit hoc. magistrum et discipulum de tabernaculis iacob. et offerentem munus domino exercituum. Operiebatis lacrimis altare domini. fletu et mugitu. ita ut ultra non respiciam ad sacrificium. nec accipiam placabile quid de manu uestra. Et dixistis. Quam ob causam? Quia dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tue. quam tu despexisti. et hec particeps tua. et consors federis tui. Non unus fecit. et residuum spiritus eius est. Et quid

unus querit nisi semen dei. Custodite ergo
spiritum vestrum et uxorem adolescentiae tuae
noli despicere. Cum odio habueris dimitte
dicit dominus deus israel, operiet autem iniquitas ve
stimentum eius dicit dominus exercituum.
Custodite spiritum vestrum et nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in sermonibus
vestris et dixistis. In quo eum fecimus labora
re? In eo cum diceretis omnis qui facit
malum bonus est in conspectu domini et tales
ei placent. Aut certe ubi est deus iudicii? Ec
ce ego mittam angelum meum et prepara
bit viam tuam ante faciem meam et statim
veniet ad templum suum dominator
quem vos queritis et angelus testamenti
quem vos vultis. Ecce venit dicit dominus ex
ercituum. Et quis poterit cogitare diem
adventus eius et quis stabit ad viden
dum eum? Ipse enim quasi ignis conflans
et quasi herba fullonum et sedebit conflans
et emundans argentum et purgabit fi
lios levi et colabit eos quasi aurum et
argentum et erunt domino offerentes sa
crificia in iustitia et placebit domino sacri
ficium iuda et ierusalem sicut dies seculi et
sicut anni antiqui. Et accedam ad vos
in iudicio et ero testis velox maleficis
et adulteris et periuris et qui calumniantur
mercedem mercennarii viduas et pupillos
et opprimunt peregrinum nec timuerunt
me dicit dominus exercituum. Ego enim dominus
et non mutor et vos filii iacob non estis con
sumpti. A diebus enim patrum vestrorum
recessistis a legitimis meis et non custodi
stis. Revertimini ad me et revertar
ad vos dicit dominus exercituum. Et dixistis.
In quo revertemur? Si affiget homo de
um quia vos configitis me. Et dixistis.
In quo configimus te? In decimis et
primitiis et in penuria vos maledi

cti estis et vos me configitis gens tota.
Inferte omnem decimam in horreum et sit cibus
in domo mea et probate me super hoc dicit
dominus si non aperuero vobis cataractas celi et
effudero vobis benedictionem usque ad habun
dantiam et increpabo pro vobis devorantem et
non corrumpet fructum terre vestre nec erit
sterilis vinea in agro dicit dominus exercituum
et beatos vos dicent omnes gentes.
Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dominus
exercituum. Invaluerunt super me verba
mea dicit dominus. Et dixistis. Quid locuti
sumus contra te? Dixistis. Vanus est qui
servit deo. Et quod emolumentum quia cu
stodivimus precepta eius et quia ambu
lavimus tristes coram domino exercituum? Ergo
nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidem
edificati sunt facientes impietatem temp
taverunt deum et salvi facti sunt. Tunc
locuti sunt timentes deum unusquisque
cum proximo suo. Et attendit dominus et audi
vit et scriptus est liber monumenti coram
eo timentibus dominum et cogitantibus nomen
eius. Et erunt mihi ait dominus exercituum
in die illa qua ego faciam in peculium et
parcam eis sicut parcit vir filio suo ser
vienti sibi. Et convertimini et videbitis
quid sit inter iustum et impium et inter servi
entem deo et non servientem ei. Ecce enim
dies veniet succensa quasi caminus et erunt
omnes superbi et omnes facientes iniquitatem
stipula et inflammabit eos dies veniens
dicit dominus exercituum que non relinquet
eis radicem et germen. Et orietur vobis
timentibus nomen meum sol iustitie et
sanitas in pennis eius. Et egrediemini
et salietis sicut vituli de armento et cal
cabitis impios cum fuerint cinis sub plan
ta pedum vestrorum in die qua ego facio
dicit dominus exercituum. Mementote legis

moysi serui mei. quam mandaui ei in oreb.
ad omnē isrł precepta et iudicia. Ecce ego mit
tam uobis heliam pphām. antequam ueniat
dies dn̄i magnus et horribilis. et conuertet
cor patrū ad filios. et cor filiorū ad patres eo
rum. ne forte ueniam et percutiam terram
anathemate. Explicit malachias propha.

Incip plog in ysaiam pphām.

Nemo cum pphas uiderit uersi
bus eē descriptos. metro eos
estimet apd hebreos ligari.
et aliquid simile habere de psalmis uel opib
salemonis. sed quod in demostene et tullio
solet fieri ut p cola scribantur & cōmata.
qui utiq: prosa et n̄ uersib conscripserunt.
Nos quoq: utilitati legentium prouidentes.
interpretationē nouā nouo scribendi genere
distinximus. Ac pmum de ysaia sciendū.
quod in sermone suo disertus sit. quippe
ut uir nobilis et urbane elegantie. nec
habens quicquā in eloquio rusticitatis am
mixtum. Vnde accidit. ut p ceteris florē
sermonis eius translatio n̄ potuerit obserua
ri. Deinde etiam hoc adiciendum. quod n̄
tam ppha dicend sit quam euangelista.
Ita enim uniuersa xpi ecclięq: mysteria
ad liquidū psequutus ē. ut n̄ eum putes
de futuro uaticinari. sed de pteritis historiā
texere. Vnde coniicio noluisse tum tēporis
septuaginta interpretes fidei sue sacramta
pspicue ethnicis pdere. ne scm̄ canibus. et
margaritas porcis darent. Que cum hanc
editionē legeritis. ab illis animaduertetis
abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit
pphas intelligere. nec facile quempiam posse
iudicare de intpretatione. nisi intellexerit
antequā legerit. nosq: patere morsib plu
rimorū. qui stimulante inuidia. qđ cōsequi
n̄ ualent despiciunt. Sciens g et prudens
in flammā mitto manū. et nichilominus
hoc a fastidiosis lectorib precor. ut quom
greci post lxx. translatores aquilam et
simmachū et theodotionē legunt. uel ob
studiū doctrinę suę. uel ut lxx. magis ex
collatione eorum intelligant. sic et isti saltē
unum post priores habere dignentur intp
pretem. Legant prius. et postea despiciāt.
ne uideantur n̄ ex iudicio. sed ex odii psump
tione ignorata damnare. Pphauit autē
ysaias in ierłm et in iudea. necdū decē
tribubus in captiuitatē ductis. ac de utroq:
regno nunc commixtam. nunc separatim
texit oraculū. Et cū interdū ad psentem
respiciat historiā. et post babylonię cap
tiuitatem reditū populi significet in iu
deam. tamen omnis ei cura de uocatione
gentium. et de aduentu xpi est. Quem
quanto plus amatis o paula et eustochiū.
tanto magis ab eo petite. ut p obtrectati
one psenti qua me indesinenter emuli
laniant. ipse m̄ mercedē restituat in fu
turum. qui scit me ob hoc in peregrinę lin
guę eruditione sudasse. ne iudei de falsita
te scripturarū ecclijs eius diutius insultarent.

Ysaias in ierłm nobili genere nat
est. ibiq: pphauit. sub manasse re
ge sectus in duas partes occubuit. Sepul
tus ē sub quercu rogel. iuxta transitum
aquarū. quas olim ezechias rex iacto ob
struxerat puluere. Explicit prologus. In
cip ysaias ppheta.

ysaias ppheta.

VISIO YSAIE
filii amos. quam
uidit sup iudam
et ierłm. in dieb
ozię ioathan. a
chaz. ezechię regum iuda. Audite celi et
auribus percipe terra. qm̄ dn̄s loqutus ē.
Filios enutriui et exaltaui. ipsi autē spre

uerunt me. Cognouit bos possessorē suum.
et asin' p̄sepe dn̄i sui. isrl' autē n̄ cognouit me.
⁊ pp̄ls meus n̄ intellexit. Ve genti peccatri
ci. populo graui iniquitate. semini nequā.
filijs sceleratis. Dereliquerunt dn̄m. blas
phemauerunt scm̄ isrl'. abalienati sunt re
trorsum. Sup quo percutiam uos ultra. ad
dentes preuaricationē. Omne caput lan
guidum. et omne cor merens. a planta
pedis usq; ad uerticē. n̄ est in eo sanitas.
Vulnus et liuor et plaga tumens. n̄ est
circumligata nec curata medicamine.
neq; fota oleo. Terra ur̄a deserta. ciuita
tes ur̄e succense igni. Regionē ur̄am co
ram uobis alieni deuorant. et desolabit'
sicut in uastitate hostili. Et derelinquet'
filia syon sicut umbraculum in uinea.
et sicut tuguriū in cucumerario. sicut
ciuitas que uastatur. Nisi dn̄s exercitu
um reliquisset nobis semen. quasi sodo
ma fuissemus. et quasi gomorra similes
essemus. Audite uerbum dn̄i principes
sodomorum. aurib' pcipite legem dn̄i nr̄i
populus gomorre. Quo michi multitudi
nem uictimarū ur̄arum. dicit dn̄s. Plenus
sum. Holocausta arietum. et adipem pin
guium. et sanguinē uitulorū et agnor̄
et hyrcorum nolui. Cum ueniretis ante
conspectū meum. quis quesiuit hec de
manibus ur̄is. ut ambularetis in atrijs
meis. Ne afferatis ultra sacrificium
frustra. Incensum abhominatio ē michi.
Neomeniā et sabbatum. et festiuitates
alias n̄ feram. Iniqui sunt cetus ur̄i. Ka
lendas ur̄as et sollempnitates ur̄as. odi
uit anima mea. Facta sunt m̄i molesta.
laboraui sustinens. Et cum extenderi
tis manus ur̄as. auertam oculos meos
a uobis. et cum multiplicaueritis ora
tionē n̄ exaudiam. Man' enim ur̄e san

guine plene sunt. Lauamini mundi es
tote. auferte malum cogitationū ur̄arum
ab oc̄lis meis. Quiescite agere p̄uerse. dis
cite bene facere. Querite iudicium. subue
nite oppresso. iudicate pupillo. defendite
uiduam. et uenite et arguite me dicit
dn̄s. Si fuerint peccata ur̄a ut coccinū.
quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint ru
bra quasi uermiculus. uelut lana alba
erunt. Si uolueritis et audieritis me. bo
na terre comedetis. Quod si nolueritis
et me ad iracundiam p̄uocaueritis. gladi'
deuorabit uos. quia os dn̄i locutum ē.
Quomodo facta ē meretrix ciuitas fide
lis. plena iudicij. Iusticia habitauit
in ea. nunc autē homicide. Argentū tuū
uersum ē in scoriam. uinum tuū mixtum
ē aqua. Principes tui infideles. socij furū.
Omnes diligunt munera. sequuntur ret
butiones. Pupillo non iudicant. et causa
uidue n̄ ingreditur ad eos. Propt' hoc ait
dn̄s exercituum fortis isrl'. Heu consolabor
sup hostib' meis. et uindicabor de inimic'
meis. Et conuertam manum meam ad te.
et excoquam ad purū scoriā tuā. et auferā
omne stagnum tuū. et iudices tuos resti
tuam ut fuerunt prius. et consiliarios
tuos sicut antiquitus. Post hec uocaberis
ciuitas iusti. urbs fidelis. Syon in iudicio
redimetur. et reducent eam in iusticia.
Et conteret scelestos et peccatores simul.
et qui dereliquerunt dn̄m consumentur.
Confundentur enim ab ydolis quib' sacrifi
cauerunt. et erubescetis sup ortis quos
elegeratis. cum fueritis uelut quercus de
fluentib' folijs. et uelut ortus absq; a
qua. Et erit fortitudo ur̄a q̄si fauilla stup
pe. et opus ur̄m quasi scintilla. et succen
detur utrumq; simul. et n̄ erit qui extin
guat. Verbum quod uidit ysaias

usq; ad uespam. ut uino estuetis: Cythara
et lira. et tympanum. et tibia. et uinū in
conuiuiis urīs. et opus dn̄i n̄ respicitis. nec
opa manuum eius consideratis. Propt̄ea
captiuus ductus ē populus meus quia n̄
habuit scientiam. et nobiles eius interier̄t
fame. et multitudo eius siti exaruit. Prop
terea dilatauit infernus animā suam. et ape
ruit os suum absq; ullo termino. Et descen
dent ppl̄s eius et fortes eius. et sublimes glo
riosiq; eius ad eū. Et incuruabitur homo
et humiliabit̄ uir. et ocl̄i sublimiū depri
mentur. Et exaltabitur dn̄s exercituum
in iudicio. et ds̄ scs̄ sanctificabitur in iusti
cia. Et pascentur agni iuxta ordinē suū.
et deserta in ubertatem uersa aduene comedēt.
Ve qui trahitis iniquitatē in funiculis
uanitatis. et quasi uincl̄m plaustri peccatū.
Qui dicitis. festinet et cito ueniat op⁹ eius
ut uideamus. et appropiet et ueniat consi
lium scī isrl̄ et sciemus illud. Ve qui dicitis
malū bonum. et bonum malū. ponentes te
nebras lucem. et lucē tenebras. ponentes a
marū in dulce. et dulce in amarū. Ve qui
sapientes estis in oculis urīs. et coram uo
bismetipsis prudentes. Ve qui potentes
estis ad bibendum uinū. et uiri fortes ad
miscendam ebrietatē. qui iustificatis im
pium p muneribꝰ. et iusticiā iusti auferti^s^
ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam
lingua ignis. et calor flamme exurit. sic ra
dix eorum quasi fauilla erit. et germen eor
ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem
dn̄i exercituum. et eloquiū scī isrl̄ blasphe
mauerunt. Ideo iratus ē furor dn̄i in ppl̄o
suo. et extendit manū suam sup eum. et p
cussit eum. et conturbati sunt montes.
et facta sunt morticina eorū quasi stercus
in medio platearū. In omnibꝰ his n̄ est auer
sus furor eius. sed adhuc manus eiꝰ extenta.

Et leuabit signum in nationibꝰ pcul. et si
bilabit ad eum de finibus terre. Et ecce festi
nus uelociter ueniet. Non ē deficiens neq;
laborans in eo. Non dormitabit neq; dor
miet. neq; soluetur cingulū renum eius.
nec rumpetur corrigia calciamenti eius.
Sagitte eius acute. et omnes arcus eius
extenti. Vngule equorū eius ut silex. et
rote eius quasi impetus tempestatis. Rugit⁹
eius ut leonis. rugiet ut catuli leonum.
et frendet et tenebit predam. et amplexa
bitur et non erit qui eruat. Et sonabit
sup eum in die illa. sicut sonitus maris.
Aspiciemus in terrā. et ecce tenebre tribu
lationis. et lux obtenebrata ē in caligine
eius. In anno quo mortuus ē rex ozias.
uidi dn̄m sedentē sup solium excelsum et
eleuatum. et ea que sub ipso erant reple
bant templū. Seraphin stabant sup illud.
sex ale uni et sex ale alteri. duabꝰ uelabāt
faciē eius. et duabus uelabant pedes eiꝰ.
et duabus uolabant. Et clamabat alter
ad alterum et dicebat; Scs̄. scs̄. scs̄ dn̄s
ds̄ exercituum. plena ē omnis terra gl̄a
eius. Et commota sunt supliminaria car
dinum a uoce clamantiū. et domꝰ impleta
ē fumo. Et dixi. Ve michi quia tacui. quia
uir pollutus labiis ego sum. et ī medio
populi polluta labia habentis ego habi
to. et regem dn̄m exercituū uidi ocl̄is meis.
Et uolauit ad me unus de seraphin. et in
manu eius calculus quē forcipe tulerat
de altari. et tetigit os meum et dixit. Ec
ce tetigit hoc labia tua. et auferet̄ iniq̄tas
tua. et peccatum tuū mundabit̄. Et au
diui uocē dn̄i dicentis. Quē mittam. et
quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego sum.
mitte me. Et dixit. Vade. et dices ppl̄o
huic. Audite audientes et nolite intelli
gere. uidete uisionē et nolite cognoscere.

Excecea cor populi huius et aures eius aggraua
et oculos eius claude. ne forte uideat oculis
suis. et auribus suis audiat. et corde suo in
telligat. et conuertatur et sanem eum. Et dixi.
Vsquequo domine? Et dixit. Donec desolen
tur ciuitates absque habitatore. et domus
sine homine, et terra relinquetur deserta.
et longe faciet dominus homines. et multipli
cabitur que derelicta fuerat in medio ter
re. et adhuc in ea decimatio. et conuertetur
et erit in ostensionem sicut therebinthus.
et sicut quercus que expandit ramos su
os. Semen sanctum erit id quod steterit in ea.
Et factum est in diebus achaz filii ioathan
filii ozie regis iuda. ascendit rasin rex syrie
et phacee filius romelie rex israel in iherusalem
ad preliandum contra eam. et non potuerunt
debellare eam. Et nunciauerunt domui
dauid dicentes. Requieuit syria super effraim.
Et commotum est cor eius et cor populi eius.
sicut mouentur ligna siluarum ante faciem
uenti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere
in occursum achaz. tu et qui derelictus
est iasub filius tuus. ad extremum aqueductus
piscine superioris in uia agri fullonis. et di
ces ad eum. Vide ut sileas. Noli timere.
et cor tuum ne formidet. a duabus caudis ti
tionum fumigantium istorum. in ira furoris
rasin regis syrie et filii romelie. eo quod
consilium inierit contra te syria malum.
effraim et filius romelie dicentes. Ascen
damus ad iudam et suscitemus eum. et
auellamus eum ad nos. et ponamus regem
in medio eius filium thebeel. Hec dicit dominus
deus. Non stabit et non erit istud. sed caput
syrie damascus. et caput damasci rasin.
Et adhuc sexaginta et quinque anni. et defi
net esse effraim populus. et capud effraim
samaria. et caput samarie filius romelie.
Si non credideritis. non permanebitis.

Et adiecit dominus loqui ad achaz dicens. Pete
tibi signum a domino deo tuo in profundum in
ferni. siue in excelsum supra. Et dixit achaz.
Non petam. et non temptabo dominum. Et dixit.
Audite ergo domus dauid. Numquid parum
uobis est molestos esse hominibus. quia molesti
estis et deo meo. Propter hoc dabit dominus
ipse uobis signum. Ecce uirgo concipiet et
pariet filium. et uocabitur nomen eius emma
nuel. Butyrum et mel comedet. ut sciat
reprobare malum et eligere bonum. Quia
antequam sciat puer reprobare malum et elige
re bonum. derelinquetur terra quam tu de
testaris a facie rasin et phacee duorum
regum istorum. Adducet dominus super te et super
populum tuum. et super domum patris tui. dies
qui non uenerunt a diebus separationis ef
fraim a iuda. cum rege assyriorum. Et erit
in die illa sibilabit dominus musce que est in ex
tremo fluminum egypti. et api que est in terra
assur. et uenient et requiescent omnes in
torrentibus uallium. et in cauernis petrarum.
et in omnibus frutectis. et in uniuersis fora
minibus. In die illa radet dominus in nouacula
conducta in his qui trans flumen sunt
in rege assyriorum. caput et pilos pedum.
et barbam uniuersam. Et erit in die illa.
nutriet homo uaccam boum et duas oues.
et pre ubertate lactis comedet butyrum.
Butyrum enim et mel manducabit omnis
qui relictus fuerit in medio terre. Et erit
in die illa omnis locus ubi fuerint mille
uites. mille argenteis. et in spinas et in ue
pres erunt. cum sagittis et arcu ingredien
tur illuc. Vepres enim et spine erunt in
uniuersa terra. et omnes montes qui in
sarculo sarientur. non ueniet illuc terror
spinarum et ueprium. Et erit in pascua bouis.
et in conculcationem pecoris. Et dixit dominus
ad me. Sume tibi librum grandem. et scribe

in eo stilo hominis. uelociter spolia detrahe.
cito predare. Et adhibui michi testes fideles
uriam sacerdotē. et zachariam filiū barachie.
et accessi ad ꝓphetissam. et concepit et pepit
filium. Et dixit dn̄s ad me. Voca nom̄ ei⁹
accelera spolia detrahe. festina predari. q̄a
antequam sciat puer uocare patrē suum
et matrem suam. auferetur fortitudo damā
ci. et spolia samarie coram rege assyrioꝝ.
Et adiecit dn̄s loqui ad me adhuc dicens.
Pro eo quod abiecit pp̄ls iste aquas syloe
que uadunt cum silentio. et assumpsit ma
gis rasin et filium romelie. propter hoc
ecce dn̄s adducet sup eos aq̄s fluminis
fortes et multas. regem assyriorum et om
nē glām eius. Et ascendet sup omnes ri
uos eius. et fluet sup uniuersas ripas eius.
et ibit p iudam inundans et transiens.
Usq; ad collum ueniet. et erit extensio alarū
eius implens latitudinē terre tue o emma
nuel. Congregamini populi et uincimi
ni. et audite uniuerse ꝓcul terre. Conforta
mini et uincimini. accingite uos et uinci
mini. Inite consiliū. et dissipabitur. Loqui
mini uerbū et non fiet. quia nobiscum deus.
Hec enim ait dn̄s ad me. Sicut in forti ma
nu erudiuit me. ne irem in uia populi hui⁹
dicens. Non dicatis coniuratio. Omnia enim
que loquit̄ populus iste. coniuratio ē. Et ti
morē eius ne timeatis. neq; paueatis. Dn̄m
exercituum ipsum sc̄ificate. ipse pauor ur̄.
et ipse terror ur̄. et erit uobis in sc̄ificatio
nem. in lapidem autē offensionis et in petrā
scandali duab⁹ domib⁹ isr̄l. in laqueum et
in ruinam habitantib⁹ ih̄r̄l̄m. Et offendēt
ex eis plurimi. et cadent et conterentur.
et irretient̄. et capientur. Liga testimoniū.
signa legem in discipulis meis. Et expectabo
dn̄m qui abscondit faciē suam a domo ia
cob. et prestolabor eum. Ecce ego et pueri

mei. quos m̄ dedit dn̄s in signum et in por
tentum isr̄lis a dn̄o exercituum qui ha
bitat in monte syon. Et cum dixerint ad
uos querite a phitonib⁹ et a diuinis qui
strident in incantationibus suis. Numq̄d
n̄ popul⁹ a deo suo requirit ꝓ uiuis ac mor
tuis. Ad legem magis et ad testimoniū.
Quod si n̄ dixerint iuxta uerbum hoc. non
erit eis matutina lux. Et transibit ꝑ eam.
corruet et esuriet. Et cum esurierit irasceē.
et maledicet regi suo et dō suo. Et suspiciet
sursum. et ad terrā intuebitur. et ecce tri
bulatio et tenebre. dissolutio et angustia
et caligo ꝑsequens. et non poterit auo
lare de angustia sua. Primo tēpore
alleuiata est terra zabulon. et t̄ra
neptalim. et nouissimo aggrauata est
uia maris. trans iordanem galilee gen
tium. Popl̄s qui ambulabat in tenebris.
uidit lucē magnā. Habitantibus in regi
one umbre mortis. lux orta ē eis. Multi
plicasti gentē. non magnificasti leticiā.
Letabunt̄ coram te. sicut qui letantur in
messe. sicut exultant uictores capta pre
da. quando diuidunt spolia. Iugum enim
oneris eius. et uirgam humeri eius. et
sceptrum exactoris ei⁹ superasti. sicē in
die madian. quia omnis uiolenta ꝑdatio
cū tumultu. et uestimentū mixtū sanguine
erit in combustionē. et cibus ignis. Paruu
lus enim natus ē nobis. filius datus ē nob.
Et factus ē principatus sup humerum ei⁹.
et uocabit̄ nomen eius ammirabilis. con
siliarius. dS. fortis. pater futuri seculi.
princeps pacis. Multiplicabitur eius im
pium. et pacis n̄ erit finis. Sup solium
dauid et sup regnum ei⁹ sedebit. ut confir
met illud et corroboret in iudicio et iusti
cia. amodo et usq; in sempiternū. Zelus
dn̄i exercituum. faciet hoc. Verbum

misit dns in iacob. et cecidit in isrl. Et
sciet omnis populus effraim et habitan-
tes samariā in supbia et magnitudine cor-
dis dicentes. Lateres ceciderunt. sed qua-
dris lapidibus edificabimus. Sicomoros suc-
ciderunt. sed cedros inmutabimus. Et
eleuabit dns hostes rasin sup eū. et ini-
micos eius in tumultū uertet. Syriam ab
oriente. et philistiim ab occidente. et de-
uorabunt isrl toto ore. In omnib; his n̄
ē auersus furor eius. sed adhuc manus
eius extenta. Et populus non ē reuersus
ad percutientē se. et dnm exercituum non
inquisierunt. Et disperdet dns ab isrl ca-
put et caudam. incuruantē et refrenan-
tem die una. Longeuus et honorabilis ip-
se ē caput. et pphā docens mendacium
ipse cauda ē. Et erunt qui beatificant
pplm istum seducentes. et qui beatifican-
tur precipitati. Propter hoc sup adoles-
centulis eius n̄ letabit dns. et pupillorū
eius et uiduarū non miserebitur. quia
omnis ypocrita ē et nequā. et uniu'sum
os loquutum ē stultitiam. In omnib; his n̄
ē auersus furor eius. sed adhuc manus eius
extenta. Succensa ē enim quasi ignis impi-
etas. ueprem et spinam uorabit. Et suc-
cendetur in densitate saltus. et conuolue-
tur supbia fumi. In ira dni exercituum con-
turbata ē terra. et erit populus quasi es-
ca ignis. Vir fri suo n̄ parcet. et declinabit
ad dexterā et esuriet. et comedet ad sini-
stram et n̄ saturabitur. Vnusquisq; car-
nem brachii sui uorabit. manasses effraim.
et effraim manassen. simul ipsi contra
iudam. In omnib; his n̄ est auersus furor
eius. sed adhuc man; eius extenta. Ve
qui condunt leges iniquas. et scribentes
iniusticiā scripserunt. ut opprimerent
in iudicio paupes. et uim facerent causę

humiliū populi mei. ut essent uiduę preda
eorum. et pupillos diriperent. Quid facie-
tis in die uisitationis. et calamitatis de longe
uenientis? Ad cuius fugietis auxiliū. et ubi
derelinquetur glā uīa? Ne incuruemini
sub uinculo. et cum interfectis cadatis.
Sup omnibus his non ē auersus furor ei;.
sed adhuc manus eius extenta. Ve assur
uirga furoris mei. et baculus ipse. in ma-
nu eorum indignatio mea. Ad gentē falla-
cem mittam eū. et contra populū furoris
mei mandabo illi. ut auferat spolia et di-
ripiat p̄dam. et ponam illū in conculca-
tionē quasi lutū platearū. Ipse autē n̄ sic
arbitrabitur. et cor eius n̄ ita estimabit. sed
ad conterendum erit cor eius. et ad inter-
nitionē gentiū n̄ paucarum. Dicet enim.
Numquid n̄ principes mei simul reges st̄?
Nūquid n̄ ut charchamis sic chalanno?
Nūquid n̄ et ut arphat sic emath? Nūqd
n̄ ut damascus sic samaria? Quomodo
inuenit manus mea regna ydoli. sic et
simulachra eorū de ierłm et de samaria.
Numquid non sicut feci samarię et ydol;
eius. sic faciā ierłm et simulachris eius?
Et erit cum impleuerit dns cuncta opa
sua in monte syon. et in ierłm uisitabo sup
fructū magnifici cordis regis assur. et sup
glām altitudinis oculorum eius. Dixit enim.
In fortitudine manus meę feci. et in sapienti-
a mea intellexi. et abstuli terminos pplorū.
et principes eorū depredatus sum. et de-
traxi quasi potens in sublime residentes.
Et inuenit quasi nidū manus mea fortitu-
dinē populorū. Et sicut colliguntur oua
que derelicta sunt. sic uniuersā terram
ego congregaui. et n̄ fuit qui moueret
pennam. et aperiret os et gannirret. Nūqd
glābitur securis contra eum qui secat in
ea. aut exaltabitur serra contra eū a quo

trahitur. Quomodo si eleuetur uirga
contra eleuantē se. et exaltetur baculus
qui utiq; lignum ē. Propter hoc mittet
dominator ds̄ dn̄s exercituum in pinguib⁹
eius tenuitatē. et subtus glām eius succen
sa ardebit quasi combustio ignis. Et erit
lumen isrl̄ in igne. et scs̄ eius in flamma.
et succendet̄ et deuorabit̄ spina eius. et ue
pres in die una. et glā saltus eius et carme
li eius. ab anima usq; ad carnē consumetur.
et erit terrore pfugus. et reliquie ligni sal
tus eius p̄ paucitate numerabuntur. et
puer scribet eos. Et erit in die illa n̄ adi
ciet residuū isrl̄. et hi qui fugerint de do
mo iacob inniti sup eo qui pcutit eos. sed
innitet̄ur sup dn̄m scm̄ isrl̄ in ueritate.
reliquię conuertentur. Reliquię inquam
iacob ad dn̄m fortē. Si enim fuerit populus
tuus isrl̄ quasi harena maris: reliquię conū
tentur ex eo. Consummatio abbreuiata inun
dabit iusticiam. Consummationē enim et ab
breuiationē dn̄s ds̄ exercituum faciet in me
dio omnis terrę. Propt̄ hoc hec dicit dn̄s
ds̄ exercituum. Noli timere popls̄ meus ha
bitator syon. Ab assur in uirga pcutiet te.
et baculū leuabit sup te in uia egipti. Adhuc
enim paululū modicumq;. et consumma
bitur indignatio et furor meus sup scelus
eorum. Et suscitabit sup eum dn̄s exercitu
um flagellum iuxta plagam madian in
petra oreb. et uirgam suā sup mare. et leua
bit eam in uia egipti. Et erit in die illa
auferet̄ onus eius de humero tuo. et iugū
eius de collo tuo. et computrescet iugum a
facie olei. Veniet in aiath. transibit in ma
gron. apud magmas commendabit uasa
sua. Transierunt cursim. gabee sedes nr̄a.
Obstupuit rama. gabaad saulis fugit.
Hinni uoce tua filia gallim. attende laisa
paupcula anathoth. Migrauit medemena.

habitatores iebim confortamini. Adhuc dies
est ut in nob stetur. Agitabit manū suam
sup montē filię syon. collem ierlm̄. Ecce do
minator dn̄s exercituum. confringet lagun
culam in terrore. et excelsi statura succiden
tur. et sublimes humiliabunt̄. et subuer
tent̄ condensa saltus ferro. et lybanus cū
excelsis cadet. Et egredietur uirga XI
de radice iesse. et flos de radice eius ascen
det. Et requiescet sup eum sp̄c dn̄i. sp̄c sapi
entię et intellectus. sp̄c consilii et fortitu
dinis. sp̄c scientię et pietatis. et replebit
eum sp̄c timoris dn̄i. Non scdm̄ uisionē ocu
lorum iudicabit. neq; scdm̄ auditū aurū
arguet. sed iudicabit in iusticia paupes.
et arguet in equitate p mansuetis terrę.
Et pcutiet terram uirga oris sui. et sp̄u la
biorum suoꝝ interficiet impium. Et erit
iusticia cingulum lumborū ei⁹. et fides cincto
rium renum eius. Habitabit lupus cum
agno. et pardus cum hedo accubabit. Vitu
lus et leo et ouis simul morabuntur. et
puer paruulus minabit eos. Vitulus et
ursus pascentur simul. requiescent ca
tuli eorū. et leo quasi bos comedet paleas.
Et delectabitur infans ab ubere sup fora
mine aspidis. et in cauerna reguli qui
ablactatus fuerit manū suam mittet.
Non nocebunt et n̄ occident. in uniuerso
monte scō meo. quia repleta ē terra scien
tia dn̄i. sicut aquę maris opientes. In die
illa radix iesse. qui stat in signum populoꝝ.
ipsum gentes deprecabunt̄. et erit sepul
chrum eius glōsum. Et erit in die illa ad
iciet dn̄s scdo manum suā. ad possidendū
residuum ppli sui. quod derelinquet̄ ab
assyriis. et ab egipto. et a phetros et ab et
hyopia. et ab helam. et a sennaar. et ab emath
7 ab insulis maris. Et leuabit signū in natio
nes. et congregabit pfugos isrl̄. et dispsos

iuda colliget a quatuor plagis terre. Et au-
feretur zelus effraim. et hostes iuda pibunt.
Effraim n̄ emulabitur iudā. et iudas non
pugnabit contra effraim. Et uolabunt
in humeros philistijm p mare simul. pre-
dabuntur filios orientis. Idumea et moab
preceptum manus eorū. et filij ammon
obedientes erunt. Et desolabit dn̄s linguā
maris egipti. et leuabit manū suā super
flumen in fortitudine sp̄c sui. et pcutiet eū
in septē riuis. ita ut transeant p eū calci-
ati. Et erit uia residuo populo meo. qui re-
linquetur ab assyriis. sicut fuit isrl̄i in
die qua ascendit de terra egipti. Et dices
in illa die. Confitebor tibi dn̄e. qm̄ iratus
es michi. conuersus ē furor tuus et conso-
latus es me. Ecce ds̄ saluator meus. fiduci-
aliter agam et n̄ timebo. Quia fortitu-
do mea et laus mea dn̄s. et factus ē m̄
in salutē. Haurietis aquas in gaudio de
fontibus saluatoris. et dicetis in illa die
confitemini dn̄o. et inuocate nomen eius.
Notas facite in populis adinuentiones eī.
mementote qm̄ excelsum ē nomen eius.
Cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit. annū-
ciate hoc in uniuersa terra. Exulta et lau-
da habitatio syon. quia magnus in me-
dio tui scs̄ isrl̄. Onus babylonis. quod
uidit [illegible] ysaias filius amos pph̄a. Su-
p montem caligosum leuate signum. exal-
tate uocem. leuate manū. et ingrediant
portas duces. Ego mandaui sanctificatis
meis. et uocaui fortes meos in ira mea. exul-
tantes in glā mea. Vox multitudinis in
montib. quasi pplorum frequentium. uox
sonitus regum gentiū congregatarum.
Dn̄s exercituum precepit militie belli ue-
nientib de terra pcul a summitate celi.
Dn̄s et uasa furoris eius. ut disperdat om-
nē terram. chaldeorū et babylonis. Ulu-
late quia ppe est dies dn̄i. quasi uastitas
a domino ueniet. Propter hoc omnes man9
dissoluentur. et omne cor hominis tabescet
et conteretur. Torsiones et dolores tenebt.
quasi parturiens dolebunt. unusquisq; ad
pximum suum stupebit. facies combuste
uultus eorū. Ecce dies domini ueniet cru-
delis. et indignationis plenus. et ire furo-
risq; ad ponendā terrā in solitudinē. et pec-
catores eius conterendos de ea. qm̄ stelle
celi et splendor earum. n̄ expandent lumē
suum. Obtenebratus ē sol in ortu suo. et lu-
na n̄ splendebit in lumine suo. et uisitabo
sup orbis mala. et contra impios iniquitatē
eorum. Et quiescere faciam supbiam infide-
lium. et arrogantiam fortiū humiliabo. Pre-
ciosior erit uir auro. et homo mundo obri-
zo. Sup hoc celum turbabo. et mouebit
terra de loco suo. pp̄ter indignationē dn̄i
exercituum. et pp̄ter diem ire furoris eī.
Et erit quasi dammula fugiens. et quasi ouis.
et n̄ erit qui congreget. Unusquisq; ad
poplm̄ suum conuertetur. et singuli ad ter-
ram suā fugient. Omnis qui inuentus
fuerit occidetur. et omnis qui supuenerit
cadet in gladio. Infantes eorū allidentur
in oculis eorum. diripientur dom9 eorum.
et uxores eorū uiolabuntur. Ecce ego sus-
citabo sup eos medos. qui argentum non
querant nec aurum uelint. sed sagittis
paruulos interficient. et lactentibus
uteri n̄ miserebuntur. et sup filios non
parcet oculus eorū. Et erit babylon illa
glosa in regnis inclita in supbia chaldeorū.
sicut subuertit ds̄ sodomā et gomorram.
Non habitabitur usq; in finē. et n̄ funda-
bitur usq; ad generationē et generationē.
nec ponet ibi tentoria arabs. nec pasto-
res requiescent ibi. sed requiescent ibi
bestie. et replebunt domus eorū draconib9.

et habitabunt ibi strutiones. et pilosi salta
bunt ibi. et respondebunt ulule in edib9
eius. et syrene in delubris uoluptatis. Prope
est ut ueniat temp9 eius. et dies eius non elō
gabuntur. Miserebitur enim dn̄s iacob.
et eliget adhuc de israel. et requiescere eos
faciet sup humum suam. Adiungetur adue
na ad eos. et adherebit domui iacob. et tene
bunt eos populi. et adducent eos in locum
suum. et possidebit eos domus isrl̄. sup terram
dn̄i in seruos et in ancillas. et erunt capien
tes eos qui se ceperant. et subicient exactores
suos. Et erit in die illa cum requiem t̄
dederit ds̄ a labore tuo et a concussione tua
et a seruitute dura qua ante seruisti. sumes
parabolā istam contra regem babylonis et
dices. Quomodo cessauit exactor. quieuit
tributum. Contriuit dn̄s baculū impiorū
uirgam dominantiū. cedentem populos in
indignatione plaga insanabili. subicientem
in furore gentes. et psequentē crudeliter.
Conquieuit et siluit omnis terra. gauisa ē et
exultauit. Abietes quoq; letate sunt sup te.
et cedri lybani. Ex quo dormisti. non ascendit
qui succidat nos. Infernus subter contur
batus ē in occursum aduentus tui suscitauit
tibi gigantes. omnes principes terre surre
xerunt de soliis suis. Omnes principes na
tionū et uniuersi respondebunt et dicent t̄.
Et tu uulneratus es sicut et nos. nr̄i simi
lis effectus es. Detracta est ad inferos supbia
tua. concidit cadauer tuum. subter te ster
netur tinea. et opimentum tuum erunt
uermes. Quomō cecidisti de celo lucifer. qui
mane oriebaris. Corruisti in terram qui uul
nerabas gentes. qui dicebas in corde tuo.
In celum ascendam. sup astra celi exaltabo so
lium meum. sedebo in monte testamenti
in laterib9 aquilonis. ascendam sup altitu
dinē nubium. ero similis altissimo. Verum
tamen ad infernum detraheris. in pfun
dum laci. Qui te uiderint ad te inclinabun
tur. teq; prospicient. Numquid iste est uir
qui conturbauit terram. qui concussit reg
na. qui posuit orbem desertum. et urbes
eius destruxit. Vinctis eius n̄ aperuit car
cerem. Omnes reges gentium uniuersi dor
mierunt in gl'a. uir in domo sua. Tu autē
proiectus es de sepulchro tuo. quasi stirps
inutilis. pollutus et obuolutus cum eis qui
interfecti sunt in gladio. et descenderunt
ad fundamenta laci. Quasi cadauer putridū
non habebis consortium neq; cum eis in se
pultura. Tu enim terram disperdidisti. tu
populum occidisti. Non uocabitur in eternū
semen pessimorum. Preparate filios eius occi
sioni. In iniquitate patrū eorū. n̄ consurgent
nec hereditabunt terram. neq; implebunt
faciem orbis ciuitatū. Et consurgam sup
eos dicit dn̄s exercituum. et pdam babylo
nis nomen et reliquias. et germen et pgeni
em ait dn̄s. Et ponam eam in possessionē
ericij. et in paludes aquarum. et scopabo
eam in scopa terens. dicit dn̄s exercituū.
Iurauit dn̄s exercituū dicens. Si n̄ ut pu
taui ita erit. et quomō mente tractaui sic
eueniet. ut conterā assyrium in terra mea.
et in montib9 meis conculcē eū. et auferē
tur ab eis iugū eius. et onus illius ab hu
mero eorum tolletur. Hoc consilium quod co
gitaui sup omnē terram. et hec ē manus ex
tenta sup uniuersas gentes. Dn̄s enim exer
cituū decreuit. et quis poterit infirmare.
Et manus ei9 extenta. et quis auertet eam.
In anno quo mortuus ē rex achaz. factum
ē onus istud. Ne leteris philistea omnis
tu. qm̄ comminuta ē uirga percussoris tui.
De radice enim colubri egredietur regul9.
et semen ei9 absorbens uolucrem. Et pascen
tur primogeniti pauperum. et pauperes fidu

cialiter requiescent. Et interire faciam fame
radicem tuam: et reliquias tuas interficiam.
Ulula porta clama ciuitas; prostrata est phi-
listea omnis: Ab aquilone enim fumus
ueniet, et non est qui effugiat agmen eius:
Et quid respondebitur nunciis gentis?
Quia dominus fundauit syon, et in ipso spe-
rabunt pauperes populi eius. Onus
moab. Quia nocte uastata est ar: moab
conticuit. Quia nocte uastatus est murus,
moab conticuit. Ascendit domus et di-
bon: ad excelsa in planctum. Super nabo
et super medaba, moab ululabit. In cun-
ctis capitibus eius caluitium: omnis bar-
ba radetur. In triuiis eius accincti sunt
sacco: super tecta eius et in plateis eius:
omnis ululatus descendit in fletum. Cla-
mauit esebon et eleale, usque iasa audita
est uox eorum. Super hoc expediti moab ulu-
labunt: anima eius ululabit sibi. Cor
meum ad moab clamabit, uectes eius
usque ad segor uitulam consternantem. Per
ascensum enim luith flens ascendet, et
in uia oronaim clamorem contritionis le-
uabunt. Aque enim nemrim deserte erunt,
quia aruit herba, defecit germen, uiror
omnis interiit. Secundum magnitudinem
operis, et uisitatio eorum. Ad torrentem
salicum ducent eos, quoniam circuiuit clamor
terminum moab. Usque ad gallim ululatus
eius, et usque ad puteum helim clamor eius,
quia aque dibon replete sunt sanguine.
Ponam enim super dibon additamenta. his
qui fugerint de moab leonem, et reliquiis
terre. Emitte agnum domine dominatorem
terre, de petra deserti ad montem filie sy-
on. Et erit sicut auis fugiens, et sicut pul-
li de nido auolantes: sic erunt filie moab
in transcensu arnon. Ini consilium, coge con-
cilium, pone quasi noctem umbram tuam
in meridie, absconde fugientes et uagos ne
prodas. Habitabunt apud te profugi mei. Mo-
ab esto latibulum eorum a facie uastatoris. Fi-
nitus est enim puluis consummatus est miser:
defecit qui conculcabat terram. Et prepa-
rabitur in misericordia solium, et sedebit super eum
in ueritate in tabernaculo dauid, iudicans
et querens iudicium, et uelociter reddens
quod iustum est. Audiuimus superbiam mo-
ab: superbus est ualde. Superbia eius et arro-
gantia eius et indignatio eius: plusquam forti-
tudo eius. Ideirco ululabit moab: ad moab
uniuersus ululabit. His qui letantur super
muro cocti lateris, loquimini plagas suas.
quoniam suburbana esebon deserta sunt, et ui-
neam sabama domini gentium exciderunt. Flagel-
la eius usque ad iazer peruenerunt, errauerunt
in deserto. Propagines eius relicte sunt, tran-
sierunt mare. Super hoc plorabo in fletu ia-
zer uineam sabama. Inebriabo te lacrima
mea esebon et eleale, quoniam super uindemiam
tuam et super messem tuam uox calcantium irru-
it. Et auferetur leticia et exultatio de car-
melo, et in uineis non exultabit, neque iubila-
bit. Uinum in torculari non calcabit, qui
calcare consueuerat. Uocem calcantium
abstuli. Super hoc uenter meus ad moab quasi
cythara sonabit: et uiscera mea ad mu-
rum cocti lateris. Et erit cum apparuerit
quod laborauit moab super excelsis suis, in-
gredietur ad sancta sua ut obsecret, et non ualebit.
Hoc uerbum quod locutus est dominus ad moab,
ex tunc et nunc locutus est dominus dicens:
In tribus annis quasi anni mercenarii
auferetur gloria moab super omni populo mul-
to: et relinquetur in eo sicut racemus par-
uus et modicus: nequaquam multus. Onus
damasci. Ecce damascus desinet esse ciuitas,
et erit sicut aceruus lapidum in ruina.
Derelicte ciuitates aroer gregibus erunt.

et requiescant ibi. et ñ erit qui exterreat.
Et cessabit adiutoriũ ab effraim. et regnũ
a damasco: et reliquie syrie sicut glã filiorũ
isrt erunt dicit dominus exercituum.
Et erit in die illa attenuabitur glã iacob
et pingues carnes eius emarcescent. et erit
sicut congregans in messe quod restiterit. &
brachium eius spicas leget. Et erit sicut que-
rens spicas in ualle raphaim. et relinquetur
in eo sicut racemus. et sicut excussio olee
duarum aut triũ oliuarũ in summitate
rami. siue quattuor aut quinq: in cacumini-
bus eius fructus eius. dicit dñs dš israel.
In die illa inclinabitur homo ad factorẽ
suum. et oculi eius ad scm̃ isrt respicient. et
ñ inclinabitur ad altaria que fecerunt man9
eius. et que opati sunt digiti eius. Non re-
spiciet lucos et delubra. In die illa erunt ci-
uitates fortitudinis eius derelicte. sicut ara-
tra et segetes que derelicte sunt a facie filio-
rũ isrt. et eris deserta. quia oblita es dĩ
saluatoris tui. et fortis adiutoris tui ñ es
recordata. Propterea plantabis plantatio-
nẽ infidelem. et germen alienũ seminabis.
In die plantationis tue labrusca. et mane
semen tuũ florebit. Ablata ẽ messis in
die hereditatis. et dolebit grauiter. Ve
multitudini populorũ multorũ. ut multi-
tudo maris sonantis. et tumultus tur-
barũ sicut sonit9 aquarũ multarũ. Sona-
bunt populi sicut sonitus aquarũ inun-
dantiũ. et increpabit eum et fugiet pcul.
et rapietur sicut puluis montiũ a facie uen-
ti. et sicut turbo a facie tempestatis. In tẽ-
pore uespere et ecce turbatio. in matutino
et ñ subsistet. Hec ẽ pars eorũ qui uastaue-
runt nos. et sors diripientiũ nos. Ve tre
cymbalo alarum. que ẽ trans flumina ethy-
opie. qui mittit in mari legatos. et in ua-
sis papiri sup aquas. Ite angli ueloces ad

gentẽ conuulsam et dilaceratã. ad ppłm
terribilẽ post quẽ non ẽ alius. gentẽ expe-
ctantem. expectantẽ et conculcatam. cui9
diripuerunt flumina terram eius. Oms
habitatores orbis qui moramini in terra.
cum eleuatum fuerit signũ in montibus
uidebitis. et clangorẽ tube audietis. quia
hec dicit dñs ad me. Quiescam et considerabo
in loco meo sicut meridiana lux clara ẽ. et
sicut nubes roris in die messis. Ante messẽ
enim totus effloruit. et inmatura pfectio
germinabit. Et precidentur ramusculi ei9
falcibus. et que derelicta fuerint absciden-
tur: excutientur et relinquentur simul aui-
bus montiũ et bestiis terre. et estate per-
petua erunt sup eum uolucres. et omnes
bestie terre sup eum hyemabunt. In tempore
illo deferetur munus dño exercituum
a pplo diuulso et dilacerato. a populo ter-
ribili post quem ñ fuit alius. a gente ex-
pectante. expectante et conculcata.
cui9 diripuerunt flumina terrã eius. ad
locũ nominis dñi exercituũ montẽ syon.
Onus egipti. Ecce dñs ascendet sup nu-
bem leuẽ. et ingredietur egiptum. et mo-
uebuntur simulachra egipti a facie eius.
et cor egipti tabescet in medio ei9. Et cõ-
currere faciam egiptios contra egiptios.
et pugnabit uir contra fratrem suũ. et uir
contra amicũ suum. ciuitas aduersum ci-
uitatẽ. et regnum aduersus regnum. et
dirumpetur sps egipti in uisceribus eius. et
consiliũ eius precipitabo. Et interrogabunt
diuinos suos et simulachra sua. et phito-
nes. et ariolos. et tradam egiptũ in ma-
nu dominorũ crudeliũ. et rex fortis domi-
nabitur eorũ. ait dñs dš exercituũ. Et
arescet aqua de mari. et fluui9 desolabitur
atq: siccabitur. et deficient flumina.
Attenuabuntur et siccabuntur riui aggerũ.

Calamus et iuncus marcescet. Nudabitur
alueus riui a fonte suo. et omnis sementis
irrigua siccabitur. arescet et non erit. Et
merebunt piscatores. et lugebunt omnes
mittentes in flumen hamum. et expanden
tes rete super faciem aque marcescent. Et
confundentur qui operabantur linum. ple
ctentes et texentes subtilia. et erunt irri
gua eius flaccentia. omnes qui faciebant la
cunas ad capiendos pisces. Stulti principes
thaneos. sapientes consiliarii pharao de
derunt consilium insipiens. Quomodo dicetis
pharaoni filius sapientum ego. filius regum
antiquorum. Ubi sunt nunc sapientes
tui. Annuncient tibi et indicent. quid
cogitauerit dominus exercituum super egiptum.
Stulti facti sunt principes thaneos. et
emarcuerunt principes mempheos. decepe
runt egiptum angulum populorum eius.
Dominus miscuit in medio eius spiritum uertiginis.
et errare fecerunt egiptum in omni ope
suo sicut errat ebrius. et uomens. et non erit
egipto opus quod faciat. caput et caudam
incuruantem et refrenantem. In die illa erit
egiptus quasi mulieres. et stupebunt et
timebunt a facie commotionis manus domini
exercituum. quam ipse mouebit super eam.
et erit terra iuda egipto in festiuitatem.
Omnis qui illius fuerit recordatus. paue
bit a facie consilii domini exercituum. quod ip
se cogitauit super eam. In die illa erunt
quinque ciuitates in terra egipti loquentes
lingua chanaan. et iurantes per dominum exer
cituum. Ciuitas solis uocabitur una. In
die illa erit altare domini in medio terre egip
ti. et titulus iuxta terminum eius domino.
et erit in signum et in testimonium domino ex
ercituum in terra egipti. Clamabunt enim
ad dominum a facie tribulantis. et mittet eis
saluatorem et propugnatorem qui liberet eos.

Et cognoscetur dominus ab egipto. et cognoscent
egipti dominum in die illa. et colent eum in ho
stiis et muneribus. et uota uouebunt domino
et soluent. Et percutiet dominus egiptum pla
ga. et sanabit eam. Et reuertentur ad do
minum et placabitur eis. et sanabit eos.
In die illa erit uia de egipto in assyrios.
et intrabit assyrius in egiptum. et egiptii
in assyrios. et seruient egiptii assur. In die
illa erit israel tercius egipto. et assyrio bene
dictio in medio terre. cui benedixit dominus
exercituum dicens. Benedictus populus meus
egipti. et opus manuum mearum assyrio. he
reditas autem mea israel. K xx In anno quo ingres
sus est thartan in azotum. cum misisset
eum sargon rex assyriorum. et pugnasset
contra azotum et cepisset eam. in tempore il
lo locutus est dominus in manu ysaie filii a
mos dicens. Vade et solue saccum de lumbis
tuis. et calciamenta tua tolle de pedibus
tuis. Et fecit sic. uadens nudus et discal
ciatus. Et dixit dominus. Sicut ambulauit
seruus meus ysaias nudus et discalciatus.
trium annorum signum et portentum erit
super egiptum. et super ethyopiam. Sic mina
bit rex assyriorum captiuitatem egipti. et
transmigrationem ethyopie iuuenum et senum.
nudam et discalciatam. discoopertis natibus.
ignominiam egipti. et timebunt et confun
dentur ab ethyopia spe sua. et ab egipto
gloria sua. Et dicet habitator insule huius in
die illa. Ecce hec erat spes nostra. Ad quos con
fugimus in auxilium. ut liberarent nos a
facie regis assiriorum. Et quomodo effugere
poterimus nos. Onus deserti maris.
Sicut turbines ab affrico ueniunt. de deser
to uenit. de terra horribili uisio dura nun
ciata est michi. Qui incredulus est infideliter
agit. et qui depopulator est uastat. Ascen
de elam. obside mede. omnem gemitum eius

cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei
dolore. angustia possedit me. sicut angustia
parturientis. Corrui cum audirem. conturbatus
sum cum viderem. emarcuit cor meum. tene-
bre stupefecerunt me. Babylon dilecta mea
posita est michi in miraculum. Pone mensam.
contemplare in specula. Comedentes et biben-
tes surgite principes. arripite clipeum. Hec
enim dixit michi dominus. Vade et pone specu-
latorem. et quodcumque viderit annunciet. Et
vidit currum duorum equitum. ascensorem asini
et ascensorem cameli. Et contemplatus est dili-
genter multo intuitu. et clamavit leo.
Super speculam domini ego stans iugiter per diem.
et super custodiam meam ego sum stans totis no-
ctibus. Ecce iste venit ascensor vir bige equi-
tum. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit
babylon. et omnia sculptilia deorum eius.
contrita sunt in terram. Tritura mea et filie
aree mee. que audivi a domino exercituum deo
israel annunciavi vobis. Onus [seir] duma.
Ad me clamat ex seir. Custos quid de no-
cte. custos quid de nocte. Dixit custos.
venit mane et nox. Si queritis querite.
convertimini et venite. Onus in arabia.
In saltu ad vesperam dormietis. in semitis
dodanim. occurrentes sitienti ferte a-
quam. qui habitatis in terra austri. cum
panibus occurrite fugienti. A facie enim
gladiorum fugerunt. a facie gladii imminen-
tis. a facie arcus extenti. a facie gravis pre-
lii. Quoniam hec dicit dominus deus ad me. Adhuc in uno
anno quasi in anno mercennarii. et auferetur
omnis gloria cedar. et reliquie numeri
sagittariorum fortium. de filiis cedar et immi-
nuentur. Dominus enim deus israel locutus est.
Onus vallis visionis. Quid nam tibi quoque.
est quia ascendisti et tu omnis in tecta. clamo-
ris plena urbs frequens. civitas exultans.
Interfecti tui non interfecti gladio. nec mortui

tui in bello. Cuncti principes tui fugerunt
simul. duriterque ligati sunt. Omnes qui in-
venti sunt vincti sunt pariter. procul fugerunt.
Propterea dixi. Recedite a me. amare flebo.
Nolite incumbere. ut consolemini me super
vastitatem filie populi mei. Dies enim in-
terfectionis et conculcationis et fletuum
domino deo exercituum in valle visionis.
Scrutans murum et magnificus super montem.
Et helam sumpsit pharetram. currum ho-
minis equitis. et parietem nudabit clipeus.
et erunt electe valles tue plene quadriga-
rum. et equites ponent sedes suas in
porta. et revelabitur operimentum iude. Et
videbis in die illa armamentarium domus
saltus. et scissuras domus david videbitis
quia multiplicate sunt. Et congregastis
aquas piscine inferioris. et domos iherusalem
numerastis. et destruxistis domos ad mu-
niendum murum. et lacum fecistis inter
duos muros. et aquam piscine veteris. et
non suspexistis ad eum qui fecerat eam. et
operatorem eius de longe non vidistis. Et voca-
bit dominus deus exercituum in die illa ad
fletum et ad planctum. et ad calvitium. et ad
cingulum sacci. Ecce gaudium et leticia.
occidere vitulos. et iugulare arietes. co-
medere carnes. et bibere vinum. Come-
damus et bibamus. cras enim moriemur.
Et revelata est in auribus meis vox domini exer-
cituum. Si dimittetur iniquitas hec
vobis donec moriamini. dicit dominus deus ex-
ercituum. Hec dicit dominus deus exercituum.
Vade ingredere ad eum. qui habitat in taber-
naculo. ad sobnam prepositum templi et dices
ad eum. Quid tu hic. aut quasi quis hic.
Quia excidisti tibi hic sepulchrum. excidisti
in excelso memoriam. diligenter in petra ta-
bernaculum tibi. Ecce dominus asportari te faci-
et. sicut asportatur gallus gallinaceus. et

quasi amictū sic sublevabit te. Coronans
coronabit te tribulatione: quasi pilam
mittet te in terrā latam et spaciosam. Ibi
morieris et ibi erit currus glē tuę igno
minia domus dñi tui. Et expellam te de
statione tua. & de ministerio tuo deponā
te. Et erit in die illa vocabo servū meum
eliachim filium helchie. et induā illum
tunicā tuā. et cingulo tuo confortabo eū.
et potestatem tuam dabo in manu eius. Et
erit quasi pater habitantibus ierlm. et
domui iuda. & dabo clavē domus david
sup humerū eius. et apiet et ñ erit q̄ clau
dat. et claudet et ñ erit qui apiat. Et
figam illum paxillū in loco fideli. et erit
in solium glē domui patris sui. & sus
pendam sup eum omnē glām dom⁹ patris
eius. vasorū diversa genera. omne vas
parvulū a vasis craterarū. usq: ad omne
vas musicorū. In die illa dicit dñs exerci
tuum auferetur paxillus qui fix⁹ fue
rat in loco fideli. et frangetur et cadet.
et peribit q̄d pependerat in eo. quia dñs
locutus ē. Onus tyri. Ululate naves
maris. quia vastata ē domus unde venire
consueverant. De terra cethim revelatum
ē eis. Tacete qui habitatis in insulis nego
ciatio sydonis. transfretantes mare. reple
verunt te in aquis multis. Semen nili
messis fluminis fruges eius. et facta ē ne
gociatio gentium. Erubesce sydon. ait
enim mare fortitudo maris dicens: Nō
parturivi et non peperi. et ñ enutrivi iu
venes. nec ad incrementum pduxi virgi
nes. Cum auditum fuerit in egipto do
lebunt. cum audierint de tyro. Transi
te maria. ululate qui habitatis in insula.
Numquid ñ hec vrā est que glābatur
a diebꝫ pristinis in antiquitate sua: Ducent
eam pedes sui longe ad peregrinandum.

Quis cogitavit hoc sup tyrum quondam
coronatam. cuius negociatores principes. in
stitores eius incliti terrę: Dñs exercituū cogi
tavit hoc ut detraheret supbiam omnis
glē. et ad ignominiā deduceret universos
inclitos terrę. Transi terrā tuam quasi flu
men filia maris. non ē cingulum ultra tibi.
Manum suam extendit supra mare: contur
bavit regna. Dñs mandavit adversus cha
naan. ut contereret fortes eius et dixit. Nō
adicies ultra ut glorieris calumniam susti
nens. virgo filia sydonis. In cethim consur
gens transfreta. ibi quoq: ñ erit requies
tibi. Ecce terra chaldeorum talis populus:
ñ fuit; Assur fundavit eam. In captivita
tem transduxerunt robustos eius: suffo
derunt domus eius: posuerunt eam in
ruinā. Ululate naves maris. quia devasta
ta ē fortitudo vrā. Et erit in die illa in ob
livione eris o tyre. septuaginta annis. sicut
dies regis unius. Post septuaginta autē
annos. erit tyro quasi canticū meretricis.
Sume cytharam circui civitatē: meretrix
oblivioni tradita. Bene cane. frequenta
canticū: ut memoria tui sit. Et erit post
septuaginta annos visitabit dñs tyrum.
et reducet eam ad mercedes suas. et rursū
fornicabitur cum universis regnis terrę. sup
faciem terrę. Et erunt negociationes eius
et mercedes eius. scificate dño. Non condent
neq: reponent. quia his qui habitaverint
coram dño erit negociatio eius. ut man
ducent in saturitatē. et vestiant̄ usq: ad vetu
statē. Ecce dñs dissipabit terram et nudabit
eam. et affliget faciē eius. et dispget habi
tatores eius. Et erit sicut populus sic sacer
dos. et sicut servus sic dñs eius. et sicut an
cilla sic dña eius. sicut emens sic ille qui
vendit. sicut fenerator sic et is qui mutu
um accipit. sicut qui repetit sic qui debet.

dissipatione dissipabitur terra: et direptione predabitur. Dominus enim locutus est uerbum hoc. Luxit et defluxit terra: et infirmata est. defluxit orbis et infirmata est altitudo populi terre. et terra interfecta est ab habitatoribus suis. quia transgressi sunt leges. mutauerunt ius. dissipauerunt fedus sempiternum. Propter hoc maledictio uorabit terram. et peccabunt habitatores eius. Ideoque insanient cultores eius. et relinquentur homines pauci. Luxit uindemia. et infirmata est uitis. ingemuerunt omnes qui letabantur corde. Cessauit gaudium tympanorum. quieuit sonitus letantium. conticuit dulcedo cythare cum cantico. Non bibent uinum. amara erit potio bibentibus eam. Attrita est ciuitas uanitatis. clausa est omnis domus nullo introeunte. Clamor erit super uino in plateis. Deserta est omnis leticia. translatum est gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo. et calamitas opprimet portas. quia hec erunt in medio terre. in medio populorum. Quomodo si pauce oliue que remanserunt excutiantur ex olea. et racemi cum fuerit finita uindemia. hi leuabunt uocem suam atque laudabunt. Cum glorificatus fuerit dominus: hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dominum: et in insulis maris nomen domini dei israel. A finibus terre laudes audiuimus. gloriam iusti. Et dixi. Secretum meum mihi. secretum meum michi. Ve michi. Preuaricantes preuaricati sunt. et preuaricatione transgressorum preuaricati sunt. Formido et fouea et laqueus super te. qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a facie formidinis cadet in foueam. et qui se explicuerit de fouea tenebitur laqueo. quia cataracte de excelsis aperte sunt. et concutientur fundamenta terre. Confractione confringetur terra. contritione conteretur terra. commotione commouebitur terra. agitatione agitabitur terra sicut ebrius. et auferetur quasi tabernaculum unius noctis. et grauabit eam iniquitas sua et corruet. et non adiciet ut resurgat.

Et erit in die illa uisitabit dominus super militiam celi in excelso. et super reges terre qui sunt super terram. et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum. et claudentur ibi in carcere. et post multos dies uisitabuntur. Et erubescet luna. et confundetur sol. cum regnauerit dominus exercituum in monte syon. et in iherusalem. et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus. Domine deus meus es tu. et exaltabo te. et confitebor nomini tuo. quoniam fecisti mirabilia. cogitationes antiquas fideles amen. quia posuisti ciuitatem in tumulum. urbem fortem in ruinam. domum alienorum. ut non sit ciuitas. et in sempiternum non edificetur. Super hoc laudabit te populus fortis. ciuitas gentium robustarum timebit te. quia factus es fortitudo pauperi. fortitudo egeno in tribulatione sua. spes a turbine. umbraculum ab estu; Spiritus enim robustorum. quasi turbo impellens parietem; sicut estum in siti tumultum alienorum humiliabis. et quasi calore sub nube torrente: propaginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguium conuiuium uindemie. pinguium medullatorum et uindemie defecate. et precipitabit in monte isto faciem uincti colligati super omnes populos. et telam quam orditus est super uniuersas nationes. precipitabit mortem in sempiternum. Et auferet dominus deus lacrimam ab omni facie. et obprobrium populi sui auferet de uniuersa terra. quia dominus locutus est. Et dicent in die illa. Ecce deus noster iste expectauimus eum et saluabit nos. iste dominus et sustinuimus eum. exulta

bimus et letabimur in salutari eius. quia req
escet manus domini exercituum in monte isto.
Et triturabitur moab sub eo. sicut teruntur
palee in plaustro. et extendit manus suas
sub eo. sicut extendit natans ad natandum.
Et humiliabit gloriam eius cum allisione
manuum eius. et munimenta sublimium
murorum tuorum concident. et humiliabuntur
et detrahentur in terram usque ad puluerem.
In die illa cantabitur canticum istud in ter
ra iuda. Vrbs fortitudinis nostre syon. sal
uator ponetur in ea murus et antemurale.
Aperite portas et ingrediatur gens iusta.
custodiens ueritatem. Vetus error abiit.
seruabis pacem. pacem quia in te sperauimus.
Sperastis in domino in seculis eternis in domino
deo forti in perpetuum. quia incuruabit
habitantes in excelso. ciuitatem sublimem
humiliabit. Humiliabit eam usque ad
terram. detrahet eam usque ad puluerem.
Conculcabit eam pes pauperis.
gressus egenorum. Semita iusti recta est.
rectus callis iusti ad ambulandum. Et
in semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus
te. nomen tuum et memoriale tuum in desi
derio anime. Anima mea desiderabit te in
nocte. sed et spiritu meo in precordiis meis de
mane uigilabo ad te. Cum feceris iudi
cia tua in terra. iusticiam discent habita
tores orbis. Misereamur impio et non discet
facere iusticiam. In terra sanctorum iniqua ges
sit. et non uidebit gloriam domini. Domine exaltetur
manus tua ut non uideant. Videant et
confundantur zelantes populi. et ig
nis hostes tuos deuoret. Domine dabis pa
cem nobis. omnia enim opera nostra operatus
es nobis. Domine deus noster possederunt nos
domini absque te. tantum in te recordemur
nominis tui. Morientes non uiuant. gi
gantes non resurgant. Propterea uisitasti

et contriuisti eos. et perdidisti omnem memo
riam eorum. Indulsisti genti domine. indulsi
sti genti. Numquid glorificatus es. Elon
gasti omnes terminos terre. Domine in angu
stia requisierunt te. in tribulatione mur
muris doctrina tua eis. Sicut que conci
pit cum appropinquauerit ad partum.
dolens clamat in doloribus suis. sic facti su
mus a facie tua domine. Concepimus et qua
si parturiuimus. et peperimus spiritum salutis
non fecimus in terra. ideo non ceciderunt habi
tatores terre. Viuent mortui tui. inter
fecti mei resurgent. Expergiscimini et lau
date qui habitatis in puluere. quia ros lu
cis ros tuus. et terram gigantum detrahes
in ruinam. Vade populus meus. intra in cu
bicula tua. claude ostia tua super te. Abscondere
re modicum ad momentum. donec pertranseat
indignatio. Ecce enim dominus egredietur de loco
suo. ut uisitet iniquitatem habitatoris terre
contra eum. Et reuelabit terra sanguinem
suum. et non operiet ultra interfectos suos.
In die illa uisitabit dominus in gladio suo duro.
et grandi et forti. super leuiathan serpentem
uectem. et super leuiathan serpentem tortuosum.
et occidet cetum qui in mari est. In die illa ui
nea meri cantabit ei. Ego dominus qui seruo eam.
repente propinabo ei. Ne forte uisitetur contra
eam. nocte et die seruo eam. Indignatio non
est michi. quis dabit me spinam et ueprem
in prelio. Gradiar super eam. succendam eam
pariter. an potius tenebo fortitudinem
meam. Faciet pacem michi. pacem faciet michi.
Qui ingrediuntur impetu ab iacob. florebit
et germinabit israel. et implebunt faciem orbis
semine. Numquid iuxta plagam percutien
tis se percussit eum. aut sicut occidit interfe
ctos eius sic occisus est. In mensura contra
mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam.
Meditata est in spiritu suo duro. per diem estus.

Jdcirco sup̱ hoc dimittetur iniquitas domui
iacob. et iste omnis fructus ut auferat̄ pec
catum eius; Cum posuerit omnes lapides al
taris. sicut lapides cineris allisos. Non sta
bunt luci et delubra. Ciuitas enim munita
desolata erit. speciosa relinquet̄. et dimit
tetur quasi desertum. Jbi pascetur uitulus
et ibi accubabit. et consumet summitates eiꝰ.
Jn siccitate messes illius conterent̄ mulieres
uenientes et docentes eam. Non ē enim po
pulus sapiens; p̄pterea non miserebit̄ eius
qui fecit eum. et qui formauit eum non
parcet ei. Et erit in die illa p̱cutiet dn̄s ab
alueo fluminis usq; ad torrentē egipti. et uoˢ
congregabimini unus et unus filij isr̄l. Et
erit in die illa clanget̄ in tuba magna. et ueni
ent qui p̄diti fuerāt de terra assyriorum. et qui
eiecti erant in terra egipti. et adorabunt dn̄m
in monte scō ierl̄m. Ve corone sup̱bie ebrijs
effraim. et flori decidenti glīe exultationis eius
qui erant in uertice uallis pinguissime. erran
tes a uino. Ecce ualidus et fortis dn̄s. sicut
impetus grandinis turbo confringens. sic
impetus aquarū multarū inundantiū et
emissarū sup̱ terrā spaciosam. Pedibus cō
culcabitur corona sup̱bie ebriorū effraim.
Et erit flos decidens glīe exultationis eius.
qui ē sup̱ uerticē uallis pinguiū. quasi tem
poraneum ante maturitatē autumni. quod
cum aspexerit uidens. statim ut manu te
nuerit deuorabit illud. Jn die illa erit do
minus exercituum corona glīe. et sertum ex
ultationis residuo populi sui. et sp̄c iudicij
sedenti sup̱ iudiciū. et fortitudo reuerten
tibꝫ de bello ad portam. Verū hi quoq; pre
uino nescierunt. et pre ebrietate errauē
runt. Sacerdos et p̄pħa nescierunt pre
ebrietate. absorti sunt a uino. Errauerūt
in ebrietate. nescierūt uidentē. ignorauerūt
iudiciū. Omīs enī mense replete sunt uo

mitu sordibusq; ita ut non esset ultra locꝰ.
Quem docebit scientiam. et quē intellige
re faciet auditum? Ablactatus a lacte
auulsus ab uberibꝰ. quia manda remanda.
manda remanda. expecta reexpecta. expe
cta reexpecta. modicum ibi modicum ibi.
Jn loquela enim labij. et lingua altera
loquetur ad popl̄m istum. cui dixit. Hec
ē requies mea. reficite lassum. et hoc est
meum refrigeriū. et noluerunt audire.
Et erit eis uerbum dn̄i manda remanda
manda remanda. expecta reexpecta. expe
cta reexpecta. modicū ibi modicum ibi.
ut uadant et cadant retrorsum et con
terant̄. et illaqueent̄ et capiantur.
Propter hoc audite uerbum dn̄i uiri illu
sores. qui dominamini sup̱ populū meū
qui ē in ierl̄m. Dixistis enim. Percussimus
fedus cum morte. et cum inferno fecimus pa
ctum. Flagellum inundans cum transierit
n̄ ueniet sup̱ nos. quia posuimꝰ mendaciū
spem nr̄am. et mendacio p̄tecti sumꝰ. Jdcir
co hec dicit dn̄s dš. Ecce ego mittam in fun
damentis syon lapidem. lapidē p̄batum
angularem. p̄ciosum. in fundamento funda
tum. Qui crediderit. n̄ festinet. Et ponā
iudicium in pondere. et iusticiā in men
sura. et subuertet grando spem mendacij.
et p̄tectionē. Aque inundabūt. et delebit̄
fedus ur̄m cum morte. et pactum ur̄m
cum inferno n̄ stabit. Flagellum inundās
cum transierit. eritis ei in conculcationē.
Quandocumq; p̱transierit tollet uos.
qm̄ mane diluculo p̱transibit in die et
in nocte. et tantummō sola uexatio intel
lectum dabit auditui. Coangustatum ē enī
stratum ita ut alter decidat. et pallium bre
ue utrumq; op̱ire n̄ potest. Sicut enim
in monte diuisionū stabit dn̄s. sicut in ual
le que ē in gabaon irascetur. ut faciat opꝰ

suum. alienum opus eius. ut operetur opus
suum. peregrinum est opus ab eo. Et nunc
nolite illudere. ne forte constringantur uin
cula uestra. Consummationem enim et abbre
uiationem audiui a domino deo exercituum. super
uniuersam terram. Auribus percipite et au
dite uocem meam. audite et attendite elo
quium meum. Numquid tota die arabit
arans ut serat. proscindet et sariet humum
suam. Nonne cum adequauerit faciem eius
seret gith. et ciminum sparget. et ponet
triticum per ordinem. et ordeum. et uiciam
et milium in finibus suis. Et erudiet illum
in iudicio. deus suus docebit illum. Non
enim in serris triturabitur gith. nec rota
plaustri super ciminum circuiet. sed uirga
excutietur gith. et ciminum in baculo. panis
autem comminuetur. Verum non in perpetuum
triturans triturabit illum. neque uexabit
eum rota plaustri. nec in ungulis suis com
minuet eum. Et hoc a domino deo exercituum
exiuit. ut mirabile faceret consilium et
magnificaret iusticiam. Ve ariel ari
el ciuitas quam expugnauit dauid. Additus
est annus ad annum. sollempnitates euolu
te sunt. Et circumuallabo ariel et erit
tristis et merens. et erit michi quasi ari
el. Et circumdabo quasi speram in circui
tu tuo. et iaciam contra te aggerem. et mu
nimenta ponam in obsidionem tuam. Hu
miliaberis. de terra loqueris. et de hu
mo audietur eloquium tuum. Et erit quasi
phitonis de terra uox tua. et de humo
eloquium tuum mussitabit. Et erit sicut puluis
tenuis multitudo uentilantium te. et sicut
fauilla pertransiens multitudo eorum qui con
tra te preualuerunt. Eritque repente confe
stim a domino exercituum uisitabitur in toni
truo et commotione terre. et uoce mag
na turbinis et tempestatis. et flamme ig

nis deuorantis. Et erit sicut somnium uisionis
nocturne. multitudo omnium gentium que
dimicauerunt contra ariel. et omnes qui mi
litauerunt. et obsederunt. et preualuerunt
aduersus eam. Et sicut somniat esuriens
et comedit. cum autem fuerit expergefactus
uacua est anima eius. et sicut somniat siti
ens et bibit. et postquam fuerit expergefactus
lassus adhuc sitit. et anima eius uacua est.
sic erit multitudo omnium gentium que di
micauerunt contra montem syon. Ob
stupescite et ammiramini. fluctuate et ua
cillate. inebriamini et non a uino. moue
mini et non ab ebrietate. quoniam miscuit dominus
uobis spiritum soporis. claudet oculos uestros.
prophetas et principes uestros qui uident ui
siones operiet. Et erit uobis uisio omnium sicut
uerba libri signati. quem cum dederint sci
enti litteras dicent. lege istum. Et respon
debit. non possum. signatus est enim. Et da
bitur liber nescienti litteras. diceturque ei.
lege. Et respondebit. Nescio litteras. Et
dixit dominus. Eo quod appropinquat populus
iste ore suo et labiis suis glorificat me. cor autem
eius longe est a me. et timuerunt me man
dato hominum et doctrinis. ideo ecce ego
addam ut ammirationem faciam populo huic.
miraculo grandi et stupendo. Peribit enim
sapientia a sapientibus eius. et intellectus
prudentium eius abscondetur. Ve qui pro
fundi estis corde. ut a domino abscondatis con
silium. quorum sunt in tenebris opera et di
cunt. quis uidet nos. et quis nouit nos.
Peruersa est enim hec uestra cogitatio. quasi si
lutum contra figulum cogitet. et dicat
opus factori suo non fecisti me. et figmentum
dicat fictori suo non intelligis. Nonne ad
huc in modico et in breui conuertetur liba
nus in chermel. et chermel in saltum re
putabitur. Et audient in die illa surdi

uerba libri. et de tenebris et caligine oculi
cecorum uidebunt. Et addent mites in domino leticiam.
et pauperes homines in sancto israel exultabunt. quoniam
defecit qui preualebat. consummatus est illusor.
et succisi sunt omnes qui uigilabant super iniqui
tatem. qui peccare faciebant homines in uer
bo. et arguentem in porta supplantabant.
et declinauerunt frustra a iusto. Propter hoc
hec dicit dominus ad domum iacob. qui redemit
abraham. Non modo confundetur iacob nec
modo uultus eius erubescet. sed cum uide
rit filios suos opera manuum mearum in medio
sui sanctificantes nomen meum. Et sanctificabunt no
men sanctum iacob. et deum israel predicabunt. Et
scient errantes spiritu intellectum. et mussita
tores discent legem. Ve filii desertores di
cit dominus. ut faceretis consilium et non ex me. et
ordiremini telam et non per spiritum meum. ut adde
retis peccatum super peccatum. qui ambulatis
ut descendatis in egiptum. et os meum non inter
rogastis. sperantes auxilium in fortitudine
pharao. et habentes fiduciam in umbra egip
ti. Et erit uobis fortitudo pharaonis in
confusionem. et fiducia umbre egipti in ig
nominiam. Erant enim in thanis principes tui.
et nuncii tui usque ad thanes peruenerunt.
Omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse
non potuit. Non fuerunt in auxilium et in ali
quam utilitatem. sed in confusionem et in obpro
brium. Onus iumentorum austri. In terra
tribulationis et angustie. leena et leo. ex eis
uipera et regulus uolans. portantes super hu
meros iumentorum diuicias suas. et super gib
bum camelorum thesauros suos. ad populum qui
eis prodesse non poterit. Egiptus enim fru
stra et uane auxiliabitur. Ideo clamaui super
hoc. superbia tantum est quiesce. Nunc ingres
sus scribe eis super buxum. et in libro diligen
ter exara illud. et erit in die nouissimo in
testimonium et usque ad eternum. Populus enim

ad iracundiam prouocans est. et filii mendaces.
filii nolentes audire legem domini. Qui dicit
uidentibus nolite uidere. et aspicientibus no
lite aspicere nobis ea que recta sunt. Loqui
mini nobis placentia. uidete nobis errores.
auferte a me uiam. declinate a me semitam.
cesset a facie nostra sanctus israel. Propterea hec
dicit dominus sanctus israel. Pro eo quod reprobastis
uerbum hoc. et sperastis in calumnia et tu
multu. et innisi estis super eo. propterea erit
uobis iniquitas hec sicut interruptio ca
dens et requisita in muro excelso. quoniam su
bito dum non speratur ueniet contritio eius.
Et comminuetur sicut conteritur lagena fi
guli contritione preualida. et non inuenietur
de fragmentis eius testa in qua portetur
igniculus de incendio. aut hauriatur pa
rum aque de fouea. Quia hec dicit dominus
deus sanctus israel. Si reuertamini et quiescatis.
salui eritis. In silentio et spe erit fortitu
do uestra. Et noluistis. et dixistis. Nequaquam.
sed ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et su
per ueloces ascendemus. Ideo ueloces erunt
qui persequentur uos. Mille homines a
facie terroris unius. et a facie terroris quinque
fugietis. donec relinquamini quasi malus
nauis in uertice montis. et quasi signum
super collem. Propterea expectat dominus ut misere
atur uestri. et ideo exaltabitur parcens uobis.
quia deus iudicii dominus. Beati omnes qui expec
tant eum. Populus enim syon habitabit
in iherusalem. Plorans nequaquam plorabis. mi
serans miserebitur tui. Ad uocem clamoris
tui. statim ut audierit respondebit tibi.
Et dabit uobis dominus panem artum et aquam
breuem. et non faciet auolare a te ultra docto
rem tuum. et erunt oculi tui uidentes pre
ceptorem tuum. et aures tue audientes uer
bum post tergum monentis. Hec uia
ambulate in ea. neque ad dexteram neque

ad sinistram declinetis. Et contaminabis la
minas sculptilium argenti tui. et uestimentum
conflatilis auri tui. et disperges ea sicut
inmunditiam menstruate. Egredere dices
ei. Et dabitur pluuia semini tuo. ubicumque
seminaueris in terra. et panis frugum terre
tue erit uberrimus et pinguis. Pascetur
in possessione tua in die illo agnus spaciose.
et tauri tui et pulli asinorum qui operantur
terram commixtum migma comedent. sicut
in area uentilatum est. Et erunt super om
nem montem excelsum. et super omnem collem
eleuatum riui currentium aquarum in die inter
fectionis multorum cum ceciderint turres.
Et erit lux lune sicut lux solis. et lux solis
erit septempliciter sicut lux septem dierum.
in die qua alligauerit dominus uulnus populi
sui. et percussuram plage eius sanauerit.
Ecce nomen domini uenit de longinquo.
ardens furor eius. et grauis ad portandum.
Labia eius repleta sunt indignatione. et
lingua eius quasi ignis deuorans. Spiritus
eius uelut torrens inundans usque ad me
dium colli. ad perdendas gentes in nichilum.
Et frenum erroris quod erat in maxillis
populorum. canticum erit uobis sicut uox
sanctificate sollempnitatis et leticia cordis.
sicut qui pergit cum tibia ut intret in
montem domini ad fortem israel. Et auditam faciet
dominus gloriam uocis sue. et terrorem brachii sui
ostendet in comminatione furoris. et flam
me ignis deuorantis. Allidet in turbine
et in lapide grandinis. A uoce enim domini
pauebit assur uirga percussus. et erit tran
situs uirge fundatus. quam requiescere fa
ciet dominus super eum. In tympanis et in cytha
ris et in bellis precipuis expugnabit
eos. Preparata est enim ab heri topheth. a
rege preparata. profunda et dilatata. Nu
trimentum eius ignis. et ligna multa. Flatus
domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Ve
qui descendunt in egyptum ad auxilium in equis
sperantes. et habentes fiduciam super quadri
gis quia multe sunt. et super equitibus quia
preualidi nimis. et non sunt confisi super sanctum
israel. et dominum non requisierunt. Ipse autem
sapiens adduxit malum et uerba sua non ab
stulit. et consurget contra domum pessimorum.
et contra auxilium operantium iniquitatem.
Egyptus homo et non deus. et equi eorum caro
et non spiritus. Et dominus inclinabit manum suam et
corruet auxiliator. et cadet cui prestatur
auxilium. simulque omnes consumentur. quia
hec dicit dominus ad me. Quomodo si rugiet
leo et catulus leonis super predam suam cum
occurrerit ei multitudo pastorum. a uoce
eorum non formidabit. et a multitudine eorum
non pauebit. sic descendet dominus exercituum.
ut prelietur super montem syon et super collem
eius. sicut aues uolantes sic proteget dominus exer
cituum iherusalem. protegens et liberans. tran
siens et saluans. Conuertimini sicut in
profundum recesseratis filii israel. In die enim
illa abiciet uir ydola argenti sui et ydo
la auri sui. que fecerunt uobis manus uestre
in peccatum. et cadet assur in gladio non
uiri. et gladius non hominis uorabit eum.
et fugiet non a facie gladii. et iuuenes eius
uectigales erunt. et fortitudo eius a ter
rore transibit. et pauebunt fugientes
principes eius. Dixit dominus cuius ignis est
in syon. et caminus eius in iherusalem. Ecce
in iusticia regnabit rex. et principes in iu
dicio preerunt. et erit uir sicut qui abscon
ditur a uento. et celat se a tempestate.
sicut riui aquarum in siti. et umbra pe
tre prominentis in terra deserta. Non cali
gabunt oculi uidentium. et aures audientium
diligenter auscultabunt. et cor stultorum
intelliget scientiam. et lingua balborum

uelociter loquetur et plane. Non uocabitur
ultra is qui insipiens est princeps: neque frau
dulentus appellabitur maior. Stultus enim
fatua loquetur. et cor eius faciet iniquitatem
ut perficiat simulationem. et loquatur ad do
minum fraudulenter. et uacuam faciat ani
mam esurientis. et potum sitienti auferat. frau
dulenti uasa pessima sunt. Ipse enim cogita
tiones concinnauit ad perdendos mites in ser
mone mendacii. cum loqueretur pauper iudi
cium. Princeps uero ea que digna sunt princi
pe cogitabit. et ipse super duces stabit. Mu
lieres opulente surgite. et audite uocem me
am. filie confidentes. percipite auribus eloqui
um meum. Post dies enim et annum. et uos
conturbabimini confidentes. Consumma
ta est enim uindemia. collectio ultra non ueniet.
Obstupescite opulente. conturbamini con
fidentes. exuite uos et confundimini. ac
cingite lumbos uestros. Super ubera plangi
te. super regione desiderabili. super uinea fer
tili. Super humum populi mei. spina et uepres
ascendent. quanto magis super omnes domos
gaudii ciuitatis exultantis. Domus enim
dimissa est. multitudo urbis relicta est. tene
bre et palpatio facte sunt super speluncas
usque in eternum. gaudium onagrorum pascua
gregum. donec effundatur super nos spiritus de
excelso. Et erit desertum in chermel. et
chermel in saltum reputabitur. et habita
bit in solitudine iudicium. et iusticia in cher
mel sedebit. Et erit opus iusticie pax. et
cultus iusticie silentium. et securitas usque
in sempiternum. Et sedebit populus meus
in pulchritudine pacis. et in tabernaculis
fiducie et in requie opulenta. Grando
autem in descensione saltus. et humilitate
humiliabitur ciuitas. Beati qui seminatis
super omnes aquas. inmittentes pedem bo
uis et asini. Ve qui predaris. nonne et
ipse predaberis. et qui spernis. nonne et ip
se sperneris. Cum consummaueris depreda
tionem depredaberis. cum fatigatus desieris
contempnere. contempneris. Domine miserere
re nostri. te enim expectauimus. esto brachium
nostrum in mane. et salus nostra in tempore tri
bulationis. A uoce angeli fugerunt populi.
et ab exaltatione tua dispersi sunt gentes.
Et colligabuntur spolia uestra sicut colligitur
bruchus. uelut cum fosse plene fuerint
de eo. Magnificatus est dominus. quoniam habitauit
in excelso. Impleuit syon iudicio et iusticia.
et erit fides in temporibus suis. Diuicie sa
lutis. sapientia. et scientia. timor domini ip
se est thesaurus eius. Ecce uidentes clama
bunt foris. angeli pacis amare flebunt.
Dissipate sunt uie. cessauit transiens per se
mitam. irritum factum est pactum. proiecit
ciuitates. non reputauit homines. Luxit
et elanguit terra. confusus est libanus et
obsorduit. Et factus est saron sicut deser
tum. et concussa est basan et carmelus.
Nunc consurgam dicit dominus. nunc exaltabor
nunc sublevabor. Concipietis ardorem.
parietis stipulam. Spiritus uester ut ignis de
uorabit uos. et erunt populi quasi de
incendio cinis. spine congregate igni com
burentur. Audite qui longe estis que fe
cerim. et cognoscite uicini fortitudinem
meam. Conterriti sunt in syon peccatores.
possedit timor ypocritas. Quis poterit
habitare de uobis cum igne deuorante.
Aut quis habitabit de uobis cum ardori
bus sempiternis. Qui ambulat in iusti
ciis et loquitur ueritatem. qui proicit auariciam
et calumniam. et excutit manus suas ab
omni munere. qui obturat aures suas ne
audiat sanguinem. et claudit oculos suos
ne uideat malum. iste in excelsis habita
bit. munimenta saxorum sublimitas eius.

panis ei datus ē/ aque eius fideles sunt.
Regem in decore suo uidebunt oculi eius/
cernent terram delonge. cor tuum medita
bitur timorē. Ubi ē litteratus/ ubi le
gis uerba ponderans? Ubi doctor par
uulorū? Poplm inprudentē n̄ uidebis.
pplm alti sermonis/ ita ut n̄ possis intel
ligere disertitudinē lingue eius. in quo nul
la ē sapientia. Respice syon sollemnitatis
nr̄e ciuitatē. Oculi tui uidebunt ihrlm ha
bitationē opulentā/ tabernaculū quod
nequaquā transferri poterit. Non auferen
tur claui eius in sempiternū. et omnes
funiculi eius non rumpentur/ quia solum
modo ibi magnificus dn̄s ds̄ nr̄. Locus
fluuiorū riui latissimi et patentes. Non
transibit per eam nauis remigum/ neq; trie
ris magna transgredietur eū. Dn̄s enim
iudex nr̄. dn̄s legifer nr̄. dn̄s rex nr̄/ ipse
saluabit nos. Laxati sunt funiculi tui/ sed
n̄ preualebūt. Sic erit malus tuus/ ut di
latare signum n̄ queas. Tunc diuidentur
spolia p̄darum multarū. claudi diripient
rapinā/ nec dicet uicinus elangui. Pp̄ls
qui habitat in ea: auferetur ab eo iniquitatē.
Accedite gentes et audite: et populi atten
dite. Audiat terra et plenitudo eius. orbis
et omne germen eius/ quia indignatio do
mini sup omnes gentes. et furor sup uniuer
sam maliciā eorū. Interfecit eos/ et dedit eos
in occisionē. Interfecti eorū p̄icientur/ et de
cadaueribus eorū ascendet fetor. Tabescent
montes a sanguine eorū. et tabescet omnis
milicia celorū. Et complicabuntur sicut liber
celi. et omnis milicia celorū defluet. sicut
defluit folium de uinea et de ficu/ qm̄
inebriatus ē in celo gladius meus. Ecce su
p ydumeam descendet/ et sup pplm̄ inter
fectionis mee ad iudicium. Gladius dn̄i
repletus ē sanguine. incrassatus ē adipe/
de sanguine agnorū et hircorū. de sangui
ne medullatorū arietū. Victima enim dn̄i
in bosra/ et interfectio magna in terra edō.
Et descendent unicornes cum eis/ et tau
ri cum potentibus. Inebriabitur t̄ra eorū
sanguine. et humus eorū adipe pinguium/
Quia dies ultionis dn̄i. annus retributionū
iudicii syon. Et conuertentur torrentes
eius in picē. et humus eius in sulphur. et
erit terra eius in picē ardentem nocte et die/
n̄ extinguetur in sempiternū. Ascendet
fumus eius a generatione in generationē/
desolabitur in scl̄m scl̄i; non erit transitus
p eam. Et possidebunt illam onocrotalus
et ericius/ et ibix et coruus habitabunt
in ea. Et extendetur sup eam mensura ut
redigatur ad nichilū/ et perpendiculū in de
solationē. Nobiles eius n̄ erunt ibi. regē
potius inuocabunt/ et omnes p̄ncipes eius
erunt in nichilū. Et orientur in domibus
eius spine/ et urtice et paliurus in muni
tionibus eius. Et erit cubile draconū. et
pascua struthionū/ et occurrent demonia
onocentauris. et pilosus clamabit alter
ad alterū. Ibi cubabit lamia/ et inuenit
sibi requiem. Ibi habuit foueam ericius
et enutriuit catulos/ et circumfodit et
fouit in umbra eius. Illic congregati sunt
milui/ alter ad alterum. Requirite dili
genter in libro dn̄i et legite. unum ex eis
n̄ defuit alter alterū n̄ quesiuit/ quia quod
ex ore meo procedit. ille mandauit. et sp̄c eius
ipse congregauit ea/ et ipse misit eis sortē
et manus eius diuisit eam illis in mensurā.
Usq; in eternū possidebunt eam: in genera
tione et generationē habitabunt in ea.
Letabitur deserta et inuia/ et exultabit
solitudo. et florebit quasi liliū. Germinans
germinabit: et exultabit letabunda et
laudans. Gl'ia lybani data ē ei/ decor car

meli et saron. Ipsi uidebunt gloriam domini et
decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas.
et genua debilia roborate. Dicite pusillani
mis. confortamini. et nolite timere. Ecce
deus uester ultionem adducet retributionis. deus
ipse ueniet et saluabit nos. Tunc aperi
entur oculi cecorum. et aures surdorum pate
bunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus.
et aperta erit lingua mutorum. quia scisse
sunt in deserto aque. et torrentes in soli
tudine. et que erat arida in stagnum.
et sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in
quibus prius dracones habitabant. orietur
uiror calami et iunci. Et erit ibi semita et
uia. et uia sancta uocabitur. Non transibit
per eam pollutus. et hec erit nobis directa
uia. ita ut stulti non errent per eam. Non e
rit ibi leo. nec mala bestia. non ascendet per
eam. nec inuenietur ibi. Et ambulabunt
qui liberati fuerint et redempti a domino.
conuertentur et uenient in syon cum lau
de. et leticia sempiterna super caput eorum.
Gaudium et leticiam optinebunt. fugiet do
lor et gemitus. Et factum est in quar
todecimo anno regis ezechie. ascendit
sennacherib rex assyriorum super omnes ciui
tates iude munitas. et cepit eas. Et mi
sit rex assyriorum rapsacen de lachis in ihe
rusalem. ad regem ezechiam in manu gra
ui. et stetit in aqueductu piscine superio
ris. in uia agri fullonis. Et egressus est ad
eum eliachim filius helchye qui erat su
per domum. et sompna scriba. et ioae filius
asaph a commentariis. Et dixit ad eos rap
saces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus
rex assyriorum. Que est ista fiducia qua confi
dis. aut quo consilio et fortitudine rebella
re disponis. Super quem habes fiduciam. quia
recessisti a me. Ecce confidis super baculum
harundineum confractum istum super egyptum.

cui si innisus fuerit homo intrabit in ma
num eius et perforabit eam. Sic pharao rex
egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod
si responderis mihi in domino deo nostro confidimus.
nonne ipse est cuius abstulit ezechias excel
sa et altaria. et dixit iude et ierusalem co
ram altari isto adorabitis. Et nunc trade
te domino meo regi assyriorum. et dabo tibi
duo milia equorum. nec poteris ex te pre
bere ascensores eorum. Et quomodo sustinebis
faciem iudicis unius loci ex seruis domini
mei minoribus. Quod si confidis in egyp
to in quadrigis et in equitibus. et nunc num
quid sine domino ascendi ad terram istam ut
disperderem eam. Dominus dixit ad me. Ascen
de super terram istam. et disperge eam. Et
dixit eliachim et sompna et ioae ad rapsa
cen. Loquere ad seruos tuos syra lingua.
Intelligimus enim. Ne loquaris ad nos
iudaice. in auribus populi qui est super muros.
Et dixit ad eos rapsaces. Numquid ad dominum
tuum et ad te misit me dominus meus ut loque
rer omnia uerba ista. et non potius ad uiros
qui sedent super murum. ut comedant ster
cora sua. et bibant urinam pedum suorum
uobiscum. Et stetit rapsaces. et clama
uit uoce magna iudaice et dixit. Audite
uerba regis magni regis assyriorum. Hec di
cit rex. Non seducat uos ezechias. quia non
poterit eruere uos. et non uobis tribuat fidu
ciam ezechias super domino dicens. Eruens libe
rabit uos dominus. non dabitur ciuitas ista in
manu regis assyriorum. Nolite audire eze
chiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite
mecum benedictionem et egredimini ad me.
et comedite unusquisque uineam suam et unus
quisque ficum suam. et bibite unusquisque aquam
cisterne sue. donec ueniam et tollam uos
ad terram que est ut terra uestra. terram frumenti
et uini. terram panum et uinearum. Nec con

turbet uos ezechias dicens; Dñs liberabit
nos. Numquid liberauerunt dij gentium
unusquisq; terram suã de manu regis assẏ
riorum? Ubi ē ds̄ emath et arphath? Ubi
est ds̄ sepharuaim? Numq̄d liberauerīt
samariã de manu mea? Quis ē ex omnib;
dn̄s terrarū̃ istarū̃ qui eruerit terrã suã
de manu mea, ut eruat dñs ierlm̄ de
manu mea? Et siluerunt, et ñ responde
runt ei uerbū̃. Mandauerat enim eis rex di
cens; ne respondeatis ei. Et ingressus ē elia
chim filius helchię qui erat sup domū̃ et
sompna scriba. et ioac filius asaph a commē
tarijs ad ezechiam scissis uestibus, et nun
xxxvii ciauerunt ei uerba rapsacis. Et factum ē
cum audisset rex ezechias scidit uestimẽta
sua et obuolutus ē sacco. et sedit in cinere.
Et intrauit in domū̃ dn̄i. et misit eliachī
qui erat sup domū̃. et sompnã scribam.
et seniores de sacerdotib; opertos saccis ad
ẏsaiam filium amos pphām, et dixerunt
ad eum. Hec dicit ezechias. Dies tribula
tionis et correptionis et blasphemię dies
hec, quia uenerunt filij usq; ad partum. et
uirtus ñ est pariendi. Si quom̄ audiat dn̄s
ds̄ tuus uerba rapsacis quem misit rex
assẏriorum dn̄s suus ad blasphemandū̃
dm̄ uiuentē, et exprobrandū̃ sermonib;
quos mandauit dn̄s ds̄ tuus. Leua ḡ ora
tionē p reliquijs que reptę sunt. Et ue
nerunt serui regis ezechię ad ẏsaiam
pphām, et dixit ad eos ẏsaias. Hec dice
tis dn̄o ur̄o. Hec dicit dn̄s. Ne timeas
a facie uerborū̃ que audisti, quib; blas
phemauerunt pueri regis assẏriorū̃ me.
Ecce ego dabo ei spm̄. et audiet nunciū̃.
et reuertetr̄ ad terram suã, et corruere eum
faciam gladio in terra sua. Reuersus ē
autē rapsaces, et inuenit regē assiriorū̃
prelianteē aduersus lobna. Audierat enī
quod pfectus eēt de lachis, et audiuit de
taracha rege ethẏopię dicentes. egressus ē
ut pugnet contra te. Quod cū̃ audisset,
misit nuncios ad ezechiam dicens. Hec di
cetis ezechię regi iudę loquentes. Non te
decipiat ds̄ tuus in quo tu confidis dicens.
Non dabitur ierlm̄ in manu regis assyri
orum. Ecce tu audisti omnia que fecerunt
reges assiriorū̃ omnib; terris quas subuer
terunt, et tu poteris liberari? Numquid
eruerunt eos dij gentiū̃ quos subuerterīt
patres mei. zoran. et aran. et reseph, et fi
lios eden qui erant in thalassar? Ubi ē
rex emath. et rex arphat. et rex urbis sephar
uaim. anahe et aua? Et tulit ezechias li
bros de manu nunciorum et legit eos. et
ascendit in domū̃ dn̄i. et expandit eos eze
chias coram dn̄o, et orauit ezechias ad do
minum dicens. Dn̄e exercituum ds̄ isrl̄.
qui sedes sup cherubin. tu es ds̄ solus om
nium regnorū̃ terrę, tu fecisti celū̃ et t̄ram.
Inclina dn̄e aurē tuã et audi. api oc̄los
tuos et uide, et audi omnia uerba senna
cherib qui misit ad blasphemandū̃ dm̄ ui
uentē. Vere enim dn̄e desertas fecit rex assẏ
riorum terras et regiones earū̃, et dederīt
deos earū̃ igni. Non enim erant dij sed opa
manuū̃ hominū̃ ligni et lapides, et com
minuerunt eos. Et nunc dn̄e ds̄ nr̄. salua
nos de manu eius, et cognoscant omnia
regna terrę quia tu es dn̄s solus. Et misit
ẏsaias filius amos ad ezechiam dicens.
Hec dicit dn̄s ds̄ isrl̄. Pro quib; rogasti me
de sennacherib rege assiriorū̃, hoc ē uerbū̃
quod locutus ē dn̄s sup eum. Despexit te
subsannauit te uirgo filia syon, post te
caput mouit uirgo filia ierlm̄. Cui expro
brasti. et quē blasphemasti, et sup quē
exaltasti uocē. et leuasti altitudinē oculorum
tuorum. Ad scm̄ isrl̄. In manu seruorū̃

tuorum exprobrasti domino et dixisti. In multitudine quadrigarum mearum ascendam altitudinem montium iuga libani et succidam excelsa cedrorum eius et electas abietes illius. Et introibo altitudinem summitatis eius. Saltum carmeli eius ego fodi et bibi aquam. et siccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. Numquid non audisti que olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plasmavi illud. et nunc adduxi. Et factum est in edificatione collium compugnantium. et civitatum munitarum. Habitatores earum breviata manu contremuerunt. et confusi sunt. facti sunt sicut fenum agri. et gramen pascue. et herba tectorum que exaruit antequam maturesceret. Habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum ego cognovi. et insaniam tuam contra me. Cum fureres adversum me. superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis. et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem hoc erit signum. Comede hoc anno que sponte nascuntur. et in anno secundo pomis vescere. In anno autem tercio seminate et metite. plantate vineas et comedite fructus earum. Et remittet id quod salvatum fuerit de domo iuda. et quod reliquum est [mittet] radicem deorsum. et faciet fructum sursum. quia de ierusalem exibunt reliquie et salvatio de monte syon. Zelus domini exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dominus de rege assiriorum. Non introibit in civitatem hanc et non iaciet ibi sagittam. et non occupabit eam clipeus. et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit per eam revertetur. et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus. et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter david servum meum. Egressus est autem angelus domini. et percussit in castris assiriorum centum octoginta quinque milia. Et surrexerunt mane. et ecce omnia cadavera mortuorum. Et egressus est. et abiit. et reversus est sennacherib rex assiriorum et habitavit in ninive. Et factum est cum adoraret in templo nesraph deum suum. adramalech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio. fugeruntque in terram ararath. et regnavit assoraddon filius eius pro eo.

In diebus illis egrotavit ezechias usque ad mortem. et introivit ad eum ysaias filius amos propheta. et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone domui tue. quia morieris tu et non vives. Et convertit ezechias suam faciem ad parietem. et oravit ad dominum et dixit. Obsecro domine memento queso quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto. et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et flevit ezechias fletu magno. Et factum est verbum domini ad ysaiam dicens. Vade et dic ezechie. Hec dicit dominus deus david patris tui. Audivi orationem tuam. vidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. et de manu regis assiriorum eruam te. et civitatem istam. et protegam eam. Hoc autem tibi erit signum a domino. quia faciet dominus verbum hoc quod locutus est. Ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in orologio achaz in sole retrorsum. decem lineis. Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat.

Canticum Ezechie regis iuda postquam convaluit de infirmitate sua et dixit.

Ego dixi in dimidio dierum meorum. vadam ad portas inferi. Quesivi residuum annorum meorum. dixi non videbo dominum deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultra. et habitatorem. Quievit generatio mea. ablata est et convoluta est a me. quasi tabernaculum pastorum. Precisa

ē uelut a texente uita mea. Dum adhuc or
direr: succidit me; de mane usq: ad uespe
ram finies me. Sperabam usq: ad mane.' q̄si
leo sic contriuit omnia ossa mea. De mane
usq: ad uesperam finies me; sicut pullus
ẏrundinis sic clamabo.' meditabor ut co
lumba. Attenuati sunt oculi mei: sus
picientes in excelso. Dn̄e uim patior' respō
de p me; quid dicam aut quid responde
bit michi.' cū ipse fecerim: Recogitabo
omnes annos meos: in amaritudine anime
meę. Dn̄e si sic uiuitur et in talib' uita sp̄c
mei: corripies me et uiuificabis me; Ecce in
pace amaritudo mea amarissima. Tu aūt
eruisti animā meā ut n̄ periret. piecisti p̄t
tergum tuum omnia peccata mea.' Quia
n̄ infernus confitebitur t̄. neq: mors lau
dabit te.' & n̄ expectabunt qui descendūt
in lacum ueritatē tuā. Viuens uiuens
ipse confitebitur t̄.' sicut et ego hodie; pa
ter filijs notam faciet ueritatē tuam.
Dn̄e saluū me fac.' et psalmos n̄ros can
tabimus cunctis diebus uitę n̄rę in
domo dn̄i. Et iussit ẏsaias ut tollerēt
massam de ficis.' et cataplasmarent sup
uulnus et sanaretur. Et dixit ezechias.
Quod erit signum quia ascendam in do
mum dn̄i:' In tempore illo misit mero
dach baladan filius baladam. rex baby
lonis libros et munera ad ezechiam. Au
dierat enim quod egrotasset. et conualuis
set. Letatus ē autē sup eis ezechias. et
ostendit eis cellam aromatum. argenti
et auri. et odoramentorum et unguenti
optimi. et omnes apothecas suppelle
ctilis suę.' et uniuersa que inuenta sunt
in thesauris eius. Non fuit uerbum q̄d
n̄ ostenderet eis ezechias in domo sua.'
et in omni potestate sua. Introiuit aūt
ẏsaias pp̄ha ad regē ezechiam.' et dixit

ei. Quid dixerunt uiri isti.' et unde uene
runt ad te:' Et dixit ezechias. De terra
longinqua uenerunt ad me.' de babẏlone.
Et dixit ẏsaias. Quid uiderunt in domo
tua:' Et dixit ezechias. Omnia que in do
mo mea sunt uiderunt. Non fuit res
quam n̄ ostenderim eis in thesauris meis.
Et dixit ẏsaias ad ezechiā. Audi uerbum
dn̄i exercituum. Ecce dies uenient.' et aufe
rentur omnia que in domo tua sunt.
et que thesaurizauerunt patres tui usq:
ad diem hanc in babẏlonē. Non relinquet̄
quicquā dicit dn̄s. Et de filijs tuis q̄ exibū
de te. quos genueris tollent.' et erunt
eunuchi in palatio regis babẏlonis. Et
dixit ezechias ad ẏsaiam. Bonum uer
bum dn̄i quod locutus ē. Et dixit. Si
at tantum pax et ueritas in dieb' meis.
Consolamini consolamini popule meus:
dicit d̄s ur̄. Loquimini ad cor ierl̄m et ad
uocate eam: q̄m completa ē malicia eius.
dimissa ē iniquitas illius. Suscepit de ma
nu dn̄i duplicia: p omnib' peccatis suis.
Vox clamantis in deserto parate uiā dn̄i:
rectas facite in solitudine semitas di n̄ri.
Omnis uallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur:' et erunt
praua in directa et aspa in uias planas.
Et reuelabitur glā dn̄i: et uidebit omnis
caro pariter. quod os dn̄i locutū ē. Vox
dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo:'
Omnis caro fenum:' et omnis glā eius quasi
flos agri. Exsiccatum ē fenum. et cecidit
flos.' quia sp̄c dn̄i sufflauit in eo. Vere: fe
num ē populus. Exsiccatum ē fenum. &
cecidit flos: uerbū autē dn̄i manet inet
num. Sup montē excelsum ascende tu
qui euangelizas syon.' exalta in fortitudi
ne uocē tuam. qui euangelizas ierl̄m.
Exalta: noli timere; dic ciuitatib' iude.

Ecce ds ur̄. Ecce dn̄s ds in fortitudine ueni
et. & brachium eius dominabitur. Ecce mer
ces eius cum eo. et opus illius coram illo.
Sicut pastor gregem suum pascet. in brachio
suo congregabit agnos. et in sinu suo le
uabit. fetas ipse portabit. Quis mens
ē pugillo aquas. et celos palmo ponderauit.
Quis appendit tribus digitis molem terre.
et librauit in pondere montes. et colles in
statera. Quis adiuuit spm̄ dn̄i. aut quis
consiliarius eius fuit et ostendit ei. Cum
quo iniit consilium et instruxit eum. et
docuit eum semitam iusticie. et erudiuit
eū scientiā. et uiam prudentie ostendit il
li. Ecce gentes quasi stilla situle. et quasi
momentū statere reputate sunt. Ecce in
sule quasi puluis exiguus. et lybanus n̄
sufficiet ad succendendum. et animalia
eius n̄ sufficient ad holocaustum. Omīs
gentes quasi non sint. sic sunt coram eo.
et quasi nichilū et inane reputate sunt
ei. Cui ḡ similē fecistis dm̄. aut quam
imaginē ponetis ei. Numqd sculptile con
flauit faber. aut aurifex auro figurauit
illud. et laminis argenteis argentarius.
Forte lignum et imputribile elegit artifex
sapiens. et querit quomō statuat simu
lachrū quod n̄ moueatur. Numquid non
scietis. Numquid n̄ audietis. Numquid
n̄ annunciatū ē ab inicio uobis. Numqd
n̄ intellexistis fundamenta terre. Qui
sedet sup gyrum terre. et habitatores
eius sunt quasi locuste. Qui extendit
uelut nichilū celos. et expandit eos sicut
tabernaclm̄ ad inhabitandū. Qui dat
secretorū scrutatores quasi n̄ sint. iudi
ces terre uelut inane fecit. Et quidem
neq: plantatus. neq: satus. neq: radicatus
in terra truncus eorū. Repente flauit
in eos et aruerunt. et turbo quasi stipu

lam auferet eos. Et cui assimilastis me
et adequastis dicit scs̄. Leuate in excelsū
oclōs urōs. et uidete quis creauit hec.
Qui educit in numero miliciā eorū. et
omīs ex nomine uocat. Pre multitudine
fortitudinis et roboris uirtutisq: eius.
neq: unū reliquū fuit. Quare dicis iacob
et loqueris isrl̄. abscondita ē uia mea ā do
mino. et ā deo meo iudiciū meū transibit.
Numqd nescis aut n̄ audisti. Deus sepi
ternus dn̄s qui creauit terminos terre.
n̄ deficiet neq: laborabit. nec ē inuestiga
tio sapientie eius. Qui dat lasso uirtutē.
et his qui n̄ sunt. fortitudinē et robur
multiplicat. Deficient pueri et labora
bunt. et iuuenes in infirmitate cadent.
Qui aūt sperant in dn̄o mutabunt fortitu
dinē. assument pennas sicut aquile. cur
rent et n̄ laborabunt. ambulabunt et n̄
deficient. Taceant ad me insule. et gen xli
tes mutent fortitudinē. Accedant et tūc
loquantur. simul ad iudiciū ppinquemus.
Quis suscitauit ab oriente iustum. uoca
uit eum ut sequeretur se. Dabit in con
spectu eius gentes. et reges optinebit.
Dabit quasi puluerē gladio ei. sicut sti
pulam uento raptā arcui eius. Persequet
eos transibit in pace. semita in pedibus ei
n̄ apparebit. Quis operatus ē hec et fecit.
uocans generationes ab exordio. Ego dn̄s.
primus et nouissimus ego sum. Viderūt
insule et timuerunt. extrema terre obstu
puerunt. Appropinquauerunt et acces
serunt. unusquisq: proximo suo auxilia
bitur. et frī suo dicet confortare. Confor
tabit faber erarius percutiens malleo
eum qui cudebat tunc tēporis dicens.
Glutino bonum ē. Et confortauit eū
clauis. ut n̄ moueatur. Et tu isrl̄ serue
meus iacob quē elegi. semen abraham

amici mei. in quo apprehendi te ab extre-
mis terre. et a longinquis eius uocaui te.
Et dixi tibi. Seruus meus es tu. elegi te
et n̄ abieci te. Ne timeas quia tecū sū
ego. ne declines quia ego ds̄ tuus confor-
taui te et auxiliatus sum tui. et suscepi
te dextera iusti mei. Ecce confundentur
et erubescent omnes qui pugnant aduersꝰ
te. Erunt quasi n̄ sint. et p̄ibunt uiri
qui contradicunt t̄. Queres eos et n̄ inue-
nies uiros rebelles tuos. Erunt quasi n̄
sint. et ueluti consumptio hominis bel-
lantis aduersum te. quia ego dn̄s ds̄ tu-
us apprehendens manū tuā dicensq; t̄;
Ne timeas. ego adiuui te. Noli timere
uermis iacob. qui mortui estis ex isrl̄.
Ego auxiliatus sum tui dicit dn̄s. et re-
demptor tuus scs̄ isrl̄. Ego posui te
quasi plaustrū triturans nouum. ha-
bens rostra serrantia. Triturabis montes et
comminues. et colles quasi puluerē pones.
Ventilabis eos. et uentus tollet. et turbo
disp̄get eos. et tu exultabis in dn̄o. et in
scō isrl̄ letaberis. Egeni et paup̄es querūt
aquas et non sunt. lingua eorum siti
aruit. Ego dn̄s exaudiam eos. ds̄ isrl̄ n̄
derelinquā eos. Ap̄iam in supinis collibꝰ
flumina. et in medio campoꝝ fontes. Po-
nam desertū in stagna aquarum. et ter-
ram inuiam in riuos aquarū. Dabo in soli-
tudine cedrum. et spinā et mirtū et lig-
num oliue. Ponam in deserto abietē. et
ulmū et buxum simul. ut uideant et
sciant. et recogitent. et intelligant pari-
ter. quia manus dn̄i fecit hoc. et sanctꝰ
isrl̄ creauit illud. Prope facite iudici-
ū urm̄ dicit dn̄s. afferte siquid forte ha-
betis dixit rex iacob. Accedant et nun-
cient nobis quecumq; uentura sunt.
Priora que fuerunt nunciate. et ponemꝰ

cor nr̄m. et sciemus nouissima eorum. et que
uentura sunt indicate nobis. Annunciate
que uentura sunt in futurū. et sciemus q̄a
dii estis uos. Bene quoq; aut male si po-
testis facite. et loquamur et uideamus
simul. Ecce uos estis ex nichilo. et opus
urm̄ ex eo quod n̄ est; Abhominatio ē qui
elegit uos. Suscitaui ab aquilone. et ueniet
ab ortu solis. Vocabit nomen meū et addu-
cet magistratus quasi lutum. et uelut
plastes conculcans humū. Quis annunciauit
ab exordio ut sciamus. et a principio ut dica-
mus iustus est. Non ē neq; annuncians
neq; predicens. neq; audiens sermones urōs.
Primus ad syon dicet ecce assum. et ihrlm̄
euangelistam dabo. Et uidi et n̄ erat neq;
ex istis quisquā qui iniret consiliū. et inter-
rogatus responderet uerbū. Ecce omnes
iniusti. et uana op̄a eoꝝ. uentus et inane
simulachra eoꝝ. Ecce seruus meus suscipiā
eum. electus meus. complacuit sibi in illo
anima mea. Dedi spm̄ meū sup eum. iudici-
um gentibꝰ p̄feret. Non clamabit neq; ac-
cipiet p̄sonam. neq; audietur foris uox eius.
Calamum quassatum n̄ conteret. et linū
fumigans n̄ extinguet. In ueritate educet
iudiciū; non erit tristis neq; turbulentꝰ
donec ponat in terra iudiciū. et legem eiꝰ
insule expectabunt. Hec dicit dn̄s ds̄ creās
celos et extendens eos. firmans terram et
que germinant ex ea. dans flatum populo
qui ē sup eam. et spm̄ calcantibꝰ eam. Ego
dn̄s uocaui te in iusticia. et apprehendi
manū tuam et seruaui te et dedi te in fedꝰ
populi in lucē gentiū. ut ap̄ires oclos cecoꝝ.
et educeres de conclusione uinctos. de do-
mo carceris sedentes in tenebris. Ego dn̄s.
hoc est nomen meū, Gl'am meā alteri n̄
dabo. et laudē meā sculptilibus. Que p̄-
ma fuerant ecce uenerunt. noua quoq;

ego annuncio. Antequam oriantur: audita
uobis faciam. Cantate domino canticum
nouum: laus eius ab extremis terre. Qui
descenditis in mare et plenitudo eius: in
sule et habitatores earum. Subleuetur deser
tum et ciuitates eius: in domibus eius habi
tabit cedar. Laudate habitatores petre:
de uertice montium clamabunt. Ponent
domino gloriam: et laudem eius in insulis nun
tiabunt. Dominus sicut fortis egredietur: et
sicut uir preliator suscitabit zelum. Uocife
rabitur et clamabit: super inimicos suos con
fortabitur. Tacui semper silui. patiens fui: sicut
parturiens loquar. Dissipabo et absorbebo
simul: desertos faciam montes et colles.
et omne gramen eorum exsiccabo. Et ponam
flumina in insulas. et stagna arefaciam. et e
ducam cecos in uiam quam nesciunt. et in
semitis quas ignorauerunt ambulare eos
faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem.
et praua in directa. Hec uerba feci eis. et
non reliqui eos. conuersi sunt retrorsum. Confun
dantur confusione qui confidunt in sculp
tili: qui dicunt conflatili uos dii nostri. Surdi
audite: et ceci intuemini ad uidendum.
Quis cecus nisi seruus meus? Et surdus: nisi
ad quem nuncios meos misi? Quis cecus:
nisi qui uenundatus est? Et quis cecus: nisi
seruus domini? Qui uides multa: nonne cu
stodies? Qui apertas habes aures: nonne
audies? Et dominus uoluit ut sanctificaret eum.
et magnificaret legem et extolleret. ipse au
tem populus direptus et uastatus. Laque
us iuuenum omnes. et in domibus carcerum
absconditi sunt. Facti sunt in rapinam. nec
est qui eruat: in direptionem nec est qui
dicat redde. Quis est in uobis qui audiat
hoc: attendat et auscultet futura? Quis de
dit in direptionem iacob: et israel uastantibus?
Nonne dominus ipse cui peccauimus? Et no
luerunt in uiis eius ambulare. et non audierunt
legem eius. et effudit super eum indignatio
nem furoris sui et forte bellum. Et combussit
eum in circuitu et non cognouit. et succendit
eum et non intellexit. Et nunc hec dicit xliii
dominus creans te iacob. et formans te israel.
Noli timere quia redemi te: et uocaui te
nomine tuo. meus es tu. Cum transieris per
aquas tecum ero: et flumina non operient te.
Cum ambulaueris in igne non combureris:
et flamma non ardebit in te. quia ego dominus
deus tuus. sanctus israel saluator tuus. Dedi propici
ationem tuam egyptum: ethyopiam et saba
pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis
meis et gloriosus: ego dilexi te. Et dabo ho
mines pro te: et populos pro anima tua. No
li timere: quoniam ego sum tecum. Ab oriente ad
ducam semen tuum: et ab occidente con
gregabo te. Dicam aquiloni da: et austro no
li prohibere. Affer filios meos de longinquo.
et filias meas ab extremis terre. et omnem
qui inuocat nomen meum. In gloriam meam cre
aui eum: formaui eum et feci eum. Educ
foras populum cecum. et oculos habentem:
surdum et aures ei sunt. Omnes gentes con
gregate sunt simul: et collecte sunt tribus.
Quis in uobis annunciet istud: et que pri
ma sunt audire uos faciet? Dent testes
eorum et iustificentur: et audiant et di
cant. Uere uos testes mei dicit dominus. et
seruus meus quem elegi. ut sciatis et creda
tis michi. et intelligatis quia ego ipse sum.
Ante me non est formatus deus. et post me
non erit. Ego sum ego sum dominus: et non est absque
me saluator. Ego annunciaui et saluaui:
auditum feci et non fuit in uobis alienus.
Uos testes mei dicit dominus. et ego deus uester:
et ab initio ego ipse. et non est qui de ma
nu mea eruat. Operabor: et quis auertet
illud? Hec dicit dominus redemptor uester.

scs isrl. Propter uos emisi babylone. et
detraxi uectes uniuersos: et chaldeos in
nauibus suis gl'antes. Ego dns scs ur.
creans isrl rex ur. Hec dicit dns qui
dedit in mari uiam. et in aquis torrenti
bus semitam: qui eduxit quadrigam &
equu agmen et robustu. Simul obdormi
erunt n resurgent: contriti sunt quasi
linum et extincti sunt. Ne memineritis
prioru: et antiqua ne intueamini. Ecce ego
facio noua et nunc orientur. utiq; cognos
centur ea. Ponam in deserto uia: et in in
uio flumina. Glificabit me bestia agri.
dracones et strutiones: quia dedi in de
serto aquas. et flumina in inuio. ut dare
potum poplo meo. electo meo. Populu
istu formaui m: laude mea narrabit.
Non me inuocasti iacob: nec laborasti i me
isrl. Non obtulisti michi ariete holocausti
tui: et uictimis tuis n glificasti me. Non te
seruire feci in oblatione: nec laborem t
prebui in thure. Non emisti michi argen
to calamu: et adipe uictimaru tuarum
n inebriasti me. Verum tam seruire me
fecisti in peccatis tuis: prebuisti michi
labore in iniquitatib; tuis. Ego sum ego
sum ipse qui deleo iniquitates tuas ppter
me: et peccatoru tuorum non recordabor.
Reduc me in memoria: ut iudicemur
simul. Narra siquid habes. ut iustifice
ris. Pater tuus primus peccauit. et int
pretes tui puaricati sunt in me. et con
taminaui principes scos. Dedi ad inter
nitione iacob: et isrl in blasphemiam.
Et nunc audi iacob serue meus: et isrl
quem elegi. Hec dicit dns faciens et for
mans te: ab utero auxiliator tuus. Noli
timere serue ms iacob: et rectissime que
elegi. Effundam enim aqua sup sitiente:
et fluenta sup aridam. Effundam spm

meu sup semen tuum. et benedictione mea
sup stirpe tuam. et germinabunt inter
herbas quasi salices iuxta pterfluentes
aquas. Iste dicet dni ego sum. et ille uoca
bit in nomine iacob. et hic scribet manu
sua dno. et in nomine dni isrl assimilabit.
Hec dicit dns rex isrl et redemptor eius
dns exercituum. Ego primus. et ego nouis
simus: et absq; me n est ds. Quis simil
mei. Vocet et annunciet. et ordine exponat
michi. Ex quo constitui poplm antiquum.
uentura et que futura sunt annuncient
eis. Nolite timere. neq; conturbemini.
Ex tunc audire te feci et annunciaui. uos
estis testes mei. Numquid e ds absq; me.
et formator que ego n nouerim. Plastę ydo
li omnes nichil sunt. et amantissima eoru
n pderunt eis. Ipsi sunt testes eorum. qa
n uident. neq; intelligunt ut confundant.
Quis formauit dm. et sculptile conflauit
ad nichil utile. Ecce omnes participes ei
confundentur. fabri enim sunt ex homi
nibus. Conuenient omnes. stabunt et
pauebunt et confundentur simul. Faber
ferrarius lima opatus e. in prunis et in
malleis formauit illud. et opatus e in
brachio uirtutis sue. Esuriet et deficiet.
et non bibet aqua et lassescet. Artifex lig
narius extendit normam. formauit illud
in runcina. fecit illud in angularibus.
et in circino tornauit illud. et fecit imagi
nem uiri. quasi speciosu homine habi
tantem in domo. Succidit cedros. tulit
ilice et quercu que steterat int ligna sal
tus. Plantauit pinum qua pluuia enu
triuit. et facta e hominib; in focu. Sup
sit ex eis et calefactus e. et succendit et
coxit panes. de reliquo aute opatus e dm
et adorauit. Fecit sculptile. et curuatus
e ante illud. Medium eius combussit igni.

et de medio eius carnes comedit. Coxit pul
mentum et saturatus ē: et calefactus ē et
dixit. Vach calefactus sum. et uidi focū.
Reliquum autē eius dm̄ fecit. et sculptile sibi.
Curuatur ante illud. et adorat illud. et ob
secrat dicens. Libera me quia ds̄ meus es
tu. Nescierunt neq; intellexerunt. oblitu
erunt sunt ne uideant oculi eorū. et ne in
telligant corde suo. Non recogitant in
mente sua neq; cognoscunt. neq; sentiunt
ut dicant. medietatē eius combussi ig
ne. et coxi sup carbones eius panes: et
coxi carnes et comedi. et de reliquo eius
ydolum faciam. Ante truncum ligni
pcidam. Pars eius cinis ē. Cor insipiens
adorauit illud. et n̄ liberabit animam
suam neq; dicet; forte mendaciū ē in dex
tera mea. Memento horum iacob et isrl̄:
q̄m seruus meus es tu. Formaui te seruus
meus es tu isrl̄: non obliuisceris mei. De
leui ut nubē iniquitates tuas. et quasi
nebulam peccata tua. Reuertere ad me.
q̄m redemi te. Laudate celi q̄m misericdiā
fecit dn̄s: iubilate extrema terrę. Reso
nate montes laudationē saltus. et omne
lignum eius. q̄m redemit dn̄s iacob. et is
rael glābitur. Hec dicit dn̄s redemptor
tuus: et formator tuus ex utero. Ego sū
dn̄s formans omnia. extendens celos solus.
stabiliens terrā. et nullus mecū. irrita
faciens signa diuinorū. et ariolos in fu
rorē uertens: conuertens sapientes retror
sum. et scientiam eorū stultam faciens. sus
citans uerbū et scientiam serui sui. et
consilium nunciorū suorum dicens: Quidi
co ihertm habitaberis. et ciuitatib; iuda
edificabimini. et deserta eius suscitabo.
Qui dico pfundo desolare: et flumina tua
arefaciam. Qui dico cyro pater meus es tu:
et omnē uoluntatē meā complebis. Qui dico

Ihertm edificaberis: et templo fundaberis.
Hec dicit dn̄s xpo meo cyro. cui apphendi
dexteram. ut subiciam ante faciem eius gen
tes et dorsa regum uertam. et apiam corā
eo ianuas: et portę non claudentur. Ego
ante te ibo: et gloriosos terrę humiliabo.
Portas ereas conteram. et uectes ferreos
confringam. et dabo tibi thesauros abscō
ditos. et archana secretorū. ut scias q̄a ego
dn̄s qui uoco nomen tuum ds̄ isrl̄. ppter
seruum meū iacob. et isrl̄ electū meum.
Et uocaui te nomine tuo: assimilaui te et
n̄ cognouisti me. Ego dn̄s. et non ē amplius,
Extra me non est ds̄. Accinxi te et n̄ cog
nouisti me. ut sciant hi qui ab ortu solis
et qui ab occidente q̄m absq; me non ē ds̄.
Ego dn̄s et n̄ est alter: formans lucē et cre
ans tenebras. faciens pacē. et creans malū,
Ego dn̄s faciens omnia hec. Rorate celi de
sup et nubes pluant iustum: apiatur ter
ra et germinet saluatorē. et iusticia ori
atur simul; Ego dn̄s creaui eum. Ve q̄
contradicit fictori suo: testa de samys
terrę. Numquid dicit lutum figulo suo
quid facis: et opus tuum absq; manib; ē:
Ve qui dicit patri quid generas: et muli
eri quid parturis: Hec dicit dn̄s scs̄ isrl̄
plastes eius. Ventura interrogate me.
sup filios meos et sup opus manuum
mearū mandastis m̄. Ego feci terram: et
hominē sup eam creaui ego. Manus meę
tetenderunt celos: et omni milicię eorū
mandaui. Ego suscitaui eum ad iusticiā:
et omnes uias eius dirigam. Ipse edifica
bit ciuitatē. et captiuitatē meam dimittet.
non in precio neq; in munerib; dicit dn̄s
ds̄ exercituum. Hec dicit dn̄s. Labor egip
ti et negociatio ethiopię. et sabaim uiri su
blimes ad te transibunt et tui erunt.
Post te ambulabunt. uincti manicis

p gentes et te adorabunt. teq; deprecabun
tur; tantum in te ē ds. et non ē absq;
te ds. Vere tu es ds absconditus. deus
isrl saluator. Confusi sunt et erubuerūt
omnes simul. abierunt in confusione
fabricatores errorum. isrl saluatus ē in
dño salute eterna. Non confundemini et
ñ erubescetis usq; in sclm scli. quia hec
dicit dñs creans celos; ipse ds ē formans
terram et faciens eam. ipse ē plastes eius.
Non in uanum creauit eam. ut habite
tur formauit eam. Ego dñs. et non ē
alius. Non in abscondito locutus sum.
in loco terre tenebroso. Non dixi semini
iacob frustra querite me; Ego dñs loqns
iusti ciam. annuncians recta. Congre
gamini et uenite. et accedite simul. qui
saluati estis ex gentib9. Nescierunt qui leuāt
signum sculpture sue. et rogant dm non
saluantem. Annunciate et uenite. et con
siliamini simul. Quis auditum fecit hoc
ab inicio. Ex tunc predixi illud. Numqd
ñ ego dñs. et non ē ultra ds absq; me.
ds iustus et saluans. Non ē ds preter me.
Conuertimini ad me et salui eritis oms
fines terre. quia ego dñs et ñ est alius.
In memetipso iuraui. egredietur de ore
meo iusticie uerbū et ñ reuertetur. qa
michi curuabunt omnia genua. et iura
bit omnis lingua. Ergo in dño dicent
mee sunt iusticie et impium. ad eum
uenient et confundentur oms qui re
pugnant ei. In dño iustificabitur et lau
dabitur omne semen isrl. Confractus est
bel. contritus ē nabo. facta sunt simu
lachra eorum bestijs et iumentis. Onera
ura graui pondere. usq; ad lassitudinē cō
tabuerunt. et contrita sunt simul. Non
potuerunt saluare portantē. et anima
eorum in captiuitatē ibit. Audite me

domus iacob. et omne residuū dom9 isrl.
qui portamini a meo utero. qui gestamini
a mea uulua. Vsq; ad senectam ego ipse.
et usq; ad canos ego portabo. Ego feci et
ego feram. et ego portabo et saluabo. Cui
assimilastis me et adequastis me. et com
parastis me et fecistis similem. Qui con
fertis aurum de sacculo. et argentum sta
tera ponderatis. conducentes aurificem
ut faciat dm. et procidunt et adorant. Portāt
illud in humeris gestantes. et ponentes in
loco suo. et stabit et de loco suo ñ mouebit.
Sed et cum clamauerint ad eum ñ audiet.
de tribulatione non saluabit eos. Mementō
te istud et fundamini. redite preuaricato
res ad cor. Recordamini prioris scli. qm
ego sum ds. et ñ est ultra ds. nec ē similis
mei. annuncians ab exordio nouissimum.
et ab inicio que necdum facta sunt dicens.
Consilium meū stabit. et omnis uoluntas
mea fiet. uocans ab oriente auem. et de
terra longinqua uirū uoluntatis mee. Et
locutus sum et adducam illud. creaui et
faciam illud. Audite me duro corde. qui
longe estis a iusticia. Prope feci iusticiam
meam ñ elongabitur. et salus mea ñ mora
bitur. Dabo in syon salutē. et in isrl in
glam meam. Descende sede in puluere
uirgo filia babylonis. sede in terra. Non ē
solium filie chaldeorum. quia ultra ñ uoca
beris mollis et tenera. Tolle molam. et
mole farinam. Denuda turpitudinē tuā
discoopi humerum. reuela crura transi
flumina. Reuelabitur ignominia tua.
et uidebitur obprobrium tuum. Vltionem
capiam. et ñ resistet michi homo. Redēp
tor nr dñs exercituū. nomen illius scs isrl.
Sede tace. et intra in tenebras filia chal
deorū. quia ñ uocaberis ultra dña regnorū.
Iratus sum sup pplm meum. cōtaminaui

hereditatē meam. et dedi eos in manu tua.
et n̄ posuisti eis misericordias. Sup senem aggra
uasti iugum tuum ualde. et dixisti in sem
piternū ero dn̄a. Non posuisti hec sup cor
tuum. neq: recordata es nouissimi tui. Et nūc
audi hec delicata. et habitans confidenter.
que dicis in corde tuo. Ego sum. et pt̄er me
non ē ampli'. n̄ sedebo uidua. et ignorabo
sterilitatē. Venient t̄ hec duo subito. in
die una. sterilitas et uiduitas. Uniuersa
uenerunt sup te. ppter multitudinē male
ficiorū tuorum. et propt̄ duriciā incantato
rum tuorū uehementē. et fiduciā habui
sti in malicia tua et dixisti; non ē qui ui
deat me. Sapientia tua et scientia tua
hec. decepit te. Et dixisti in corde tuo.
Ego sum. et preter me non ē altera. Veni
et sup te malum et nescies ortum eius.
et irruet sup te calamitas. quā n̄ pote
ris expiare. Veniet sup te repente mi
seria. quā nescies. Sta cū incantatorib'
tuis. et cum multitudine maleficiorū tuorū.
in quibus laborasti ab adolescentia tua. si for
te quid psit tibi. aut si possis fieri fortior.
Defecisti in multitudine consiliorum tuorum.
Stent et saluent te augures celi. qui con
templabantur sydera. et supputabant
menses ut ex eis annunciarent uentura t̄.
Ecce facti sunt quasi stipula. ignis comb'
sit eos. Non liberabunt animā suā de ma
nu flamme. Non sunt prunę quib' calefi
ant. nec focus ut sedeant ad eum. Sic fa
cta sunt tibi. in quibuscumq: laboraueras. Ne
gociatores tui ab adolescentia tua unusq'sq:
in uia sua errauerunt. non ē qui saluet
te. Audite hec domus iacob qui uocamini
nomine isrl̄. et de aquis iuda existis. qui
iuratis in nomine dn̄i. et dī isrl̄ recorda
mini n̄ in ueritate neq: in iusticia. De ciui
tate enim scā uocati sunt. et sup dm̄ isrl̄

constabiliti sunt. Dn̄s exercituū nomen eius.
Priora ex tunc annunciaui. et ex ore meo
exierunt et audita feci ea. Repente opat'
sum. et uenerunt. Sciui enim quia dur'
es tu. et neruus ferreus ceruix tua. et
frons tua erea. Predixi tibi ex tunc. anteq̄
uenirent indicaui tibi. ne forte diceres ydo
la mea hec fecerunt. et sculptilia mea et
conflatilia mandauerunt ista. que audisti.
Vide omnia. uos autē n̄ annunciastis. Au
dita feci t̄ noua ex tunc. et obseruata que
nescis. Nunc creata sunt et n̄ ex tunc. et
ante diem et n̄ audisti ea. ne forte dicas ecce
ego cognoui ea. Neq: audisti neq: cognoui
sti. neq: ex tunc apta ē auris tua. Scio enī
quia preuaricans preuaricabis. et trans
gressorē ex uentre uocaui te. Propter nomē
meū longe faciam furorē meū. et laude mea
infrenabo te ne peas. Ecce excoxi te sed n̄
quasi argentum. elegi te in camino paupta
tis. Propter me faciam ut non blasphemer.
et gl'am meam alteri n̄ dabo. Audite me iacob.
et isrl̄ quem ego uoco. Ego ipse. ego prim'
et ego nouissimus. Manus eciam mea fun
dauit terram. et dextera mea mensa est
celos. Ego uocabo eos. et stabunt simul.
Congregamini omnes uos. et audite. Quis
de eis annunciauit hec. Dn̄s dilexit eū.
faciet uoluntatē suam in babylone. et bra
chiū suū in chaldeis. Ego ego locut' sum
et uocaui eum. adduxi eum. et directa ē
uia eius. Accedite ad me et audite hoc.
Non a principio in abscondito locut' sum.
ex tempore antequam fieret ibi eram, Et nūc
dn̄s ds̄ misit me. et sp̄c eius. Hec dicit do
minus redemptor tuus scs̄ isrl̄. Ego do
min' ds̄ tuus docens te utilia. gubernās
te in uia qua ambulabas. Utinā attendis
ses mandata mea. facta fuisset sicut flumē
pax tua. et iusticia tua sicut gurgites

maris. et fuisset quasi harena semen tuū.
et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non in
terisset et nō fuisset atritum nomen eius
a facie mea. Egredimini de babylone. fu
gite a chaldeis. In uoce exultationis annun
ciate. auditum facite hoc et ferte illud
usq; ad extremū terrę. Dicite. Redemit
dn̄s seruum suum iacob. Non sitierunt
in deserto cum educeret eos; Aquam de pe
tra produxit eis. et scidit petram et fluxe
runt aquę. Non ē pax impiis dicit dn̄s
ds̄. Audite insulę. et attendite populi
delonge. Dn̄s ab utero uocauit me. de
uentre matris meę recordat' ē nominis
meį. Et posuit os meum quasi gladiū
acutum. in umbra manus suę protexit
me. et posuit me sicut sagittam electā.
In pharetra sua abscondit me. et dixit
m̄. Seruus meus es tu isrl'. quia in te
glificabor. Et ego dixi. Inuacuum la
boraui sine causa. et uane fortitudinē
meā consumpsi. Ergo iudiciū meū cū
dn̄o meo. et opus meum cum deo meo.
Et nunc dicit dn̄s formans me ex utero ser
uum sibi ut reducā iacob ad eum. et isrl'
non congregabitur. Et glificatus sum
in oculis dn̄i. et ds̄ mš factus ē fortitu
do mea. Et dixit; parum ē ut sis michi
seruus ad suscitandas tribus iacob. et fe
ces isrl' conuertendas. Ecce dedi te in lucē
gentium. ut sis salus mea usq; ad extre
mum terrę. Hec dicit dn̄s redemptor isrl'
scs̄ eius. ad contemptibilē animā. ad abho
minatā gentem. ad seruum dominorū.
Reges uidebunt. et consurgent principes.
et adorabunt propter dn̄m quia fidelis
ē. et scm̄ isrl' qui elegit te. Hec dicit
dn̄s. In tempore placito exaudiui te.
et in die salutis auxiliatus sū tuį. Et ser
uaui te et dedi te in fedus popli. ut susci
tares terram. et possideres hereditates dis
sipatas. ut diceres his qui uincti sunt exite.
et his qui in tenebris reuelamini. Sup uias
pascentur. et in omnibus planis pascuą
eorū. Non esurient neq; sitient. et nō per
cutiet eos estus et sol. quia miserator eorū
reget eos. et ad fontes aquarū potabit eos.
Et ponam omnes montes meos in uiā. et semitę
meę exaltabuntur. Ecce isti delonge uenient
et ecce illi ab aquilone et mari. et isti de ter
ra australi. Laudate celi et exulta terra.
iubilate montes laudē. quia consolatus est
dn̄s pplm̄ suum. et pauperum suorum mise
rebitur. Et dixit syon. Reliquit me dn̄s.
et dn̄s oblitus ē mei. Numquid obliuisci
potest mulier infantē suum. ut nō misere
atur filio uteri suį. Et si illa oblita fuerit.
ego tamen nō obliuiscar tuį. Ecce in ma
nibus meis descripsi te. muri tui coram
oculis meis semp. Venerunt structores tuį
destruentes te. et dissipantes a te exibunt.
Leua in circuitu oculos tuos et uide. omnes
isti congregati sunt uenerunt tibi. Viuo
ego dicit dn̄s quia omnib; his uelut orna
mento uestieris. et circumdabis tibi eos
quasi sponsa. quia deserta tua et solitudi
nes tuę et terra ruinę tuę nc̄ angustę erūt pre ha
bitatorib;. et longe fugabunt' qui absor
bebant te. Adhuc dicent in auribus tuis
filij sterilitatis tuę. Angustus michi est
locus. fac spatium michi ut habitem. Et
dices in corde tuo. Quis genuit michi istos?
Ego sterilis et nō pariens. transmigrata et
captiua. et istos quis enutriuit? Ego de
stituta et desolata. et isti ubi hę erant? Hec
dicit dn̄s. Ecce leuo ad gentes manū meā
et ad populos exaltabo signum meum. et
afferent filios tuos in ulnis. et filias tuas
sup humeros portabunt. et erunt reges
nutricij tuį. et reginę nutrices tuę. Vultu

in terram demisso adorabunt te. et pulue
rem pedum tuorum lingent. et scies quia ego
dominus super quo non confundentur qui expectant
eum. Numquid tolletur a forti preda. aut
quod captum fuerit a robusto. saluum esse po
terit? Quia hec dicit dominus. Equidem et captiui
tas a forte tolletur. et quod ablatum fuerit
a robusto saluabitur. Eos uero qui iudicauerunt
te ego iudicabo. et filios tuos ego saluabo.
Et cibabo hostes tuos carnibus suis. et quasi
musto sanguine suo inebriabuntur. et
sciet omnis caro quia ego dominus saluans te.
et redemptor tuus fortis iacob. Hec di
cit dominus. Quis est hic liber repudii matris uestre.
quo dimisi eam. aut quis est creditor meus.
cui uendidi uos? Ecce in iniquitatibus uestris
uenditi estis. et in sceleribus uestris dimisi matrem
uestram. quia ueni et non erat uir. uocaui et
non erat qui audiret. Numquid abbreuiata
et paruula facta est manus mea. ut non possim
redimere? Aut non est in me uirtus ad liberan
dum? Ecce in increpatione mea desertum
faciam mare. ponam flumina in siccum.
computrescent pisces sine aqua. et mori
entur in siti. Induam celos tenebris. et
saccum ponam operimentum eorum. Dominus dedit
mihi linguam eruditam. ut sciam sustentare
eum qui lapsus est uerbo. Erigit mane. ma
ne erigit michi aurem. ut audiam quasi
magistrum. Dominus deus aperuit mihi aurem.
ego autem non contradico retrorsum non abii.
Corpus meum dedi percutientibus et genas meas
uellentibus. faciem meam non auerti ab incre
pantibus et conspuentibus in me. Dominus deus
auxiliator meus. ideo non sum confusus. Ideo
posui faciem meam ut petram durissimam.
et scio quoniam non confundar. Iuxta est qui ius
tificat me. quis contradicet michi? Stemus
simul. Quis est aduersarius meus? Acce
dat ad me. Ecce dominus deus auxiliator meus.

quis est qui condemnet me? Ecce omnes isti
quasi uestimentum conterentur. tinea comedet
eos. Quis ex uobis timens dominum. audiens
uocem serui sui? Quis ambulauit in tene
bris. et non est lumen ei? Speret in nomine
domini. et innitatur super deum suum. Ecce
omnes uos accendentes ignem. accincti flammis.
Ambulate in lumine ignis uestri. et in flam
mis quas succendistis. De manu mea fa
ctum est hoc uobis. in doloribus dormietis.
Audite me qui sequimini quod iustum est.
et queritis dominum. Attendite ad petram
unde excisi estis. et ad cauernam laci de qua
precisi estis. Attendite ad abraham pa
trem uestrum. et ad saram que peperit uos.
quia unum uocaui eum. et benedixi ei. et
multiplicaui eum. Consolabitur ergo dominus. et
syon. consolabitur omnes ruinas eius. et
ponet desertum eius quasi delicias. et solitu
dinem eius quasi hortum domini. Gaudium et le
ticia inuenietur in ea. gratiarum actio et uox
laudis. Attendite ad me populus meus. et
tribus mea me audite. quia lex a me exiet
et iudicium meum in lucem populorum requi
escet. Prope est iustus meus. egressus est saluator
meus. et brachia mea populos iudicabunt.
Me insule expectabunt. et brachium meum
sustinebunt. Leuate in celum oculos uestros.
et uidete sub terra deorsum. Quia celi sicut
fumus liquescent. et terra sicut uestimen
tum atteretur. et habitatores eius sicut hec in
teribunt. Salus autem mea in sempiternum
erit. et iustitia mea non deficiet. Audite
me qui scitis iustum populus. lex mea in
corde eorum. Nolite timere obprobrium homi
num. et blasphemias eorum ne metuatis.
Sicut enim uestimentum sic comedet eos
uermis. et sic lanam sic deuorabit eos ti
nea. Salus autem mea in sempiternum erit.
et iustitia mea in generationes genera

tionum. Consurge consurge induere
fortitudinē brachium dñi. Consurge sicut
in diebus antiquis: in generationibus sclorum.
Numquid non tu percussisti superbum: uul
nerasti draconē? Numquid nō tu siccasti
mare: aquam abyssi uehementis? Qui
posuisti profundum maris uiam: ut tran
sirent liberati. Et nunc qui redempti sunt
a dño reuertentur: et uenient in syon.
laudantes: et leticia sempiterna sup capi
ta eorū. Gaudium et leticiam tenebunt:
fugiet dolor & gemitus. Ego ego ipse cō
solabor uos. Quis tu ut timeres ab ho
mine mortali. et a filio hominis. qui quasi
fenum ita arescet. et oblitus es dñi fa
ctoris tui. qui tetendit celos et funda
uit terram: et formidasti iugiter tota
die: a facie furoris eius qui te tribulabat
et parauerat ad perdendum? Ubi nunc est
furor tribulantis? Cito ueniet. gradiens
ad aperiendum: et nō interficiet usque ad inter
nitionē. nec deficiet panis eius. Ego autē
sum dñs ds tuus. qui conturbo mare et
intumescunt fluctus eius: dñs exercituū
nomē meū. Posui uerba mea in ore tuo.
et in umbra manus mee protexi te. ut
plantes celos et fundes terram: et dicas
ad syon populus meus es tu. Eleuare ele
uare consurge ihrlm: que bibisti de
manu dñi calicē ire eius. Usque ad profun
dum calicis soporis bibisti: et potasti usque
ad feces. Non ē qui sustentet eam ex om
nibus filiis quos genuit: et nō ē qui appre
hendat manū eius. ex omnibus filiis quos
enutriuit. Duo sunt que occurrerunt
tibi. Quis contristabitur super te? Vasti
tas. et contritio. et fames et gladius: quis
consolabitur te? Filii tui proiecti sunt.
dormierunt in capite omniū uiarū. sicut
orix illaqueatus: pleni indignatione
dñi. increpatione di tui. Iccirco audi hoc
paupercula: et ebria nō a uino. Hec dicit
dominator dñs tuus et ds tuus: qui pug
nauit pro populo suo. Ecce tuli de manu
tua calicē soporis: fundū calicis indigna
tionis mee. Non adicies ut bibas illū ultra.
Et ponam illum in manu eorū qui te hu
miliauerunt. et dixerunt anime tue: in
curuare ut transeamus: et posuisti ut
terram corpus tuū. et quasi uiā transeun
tibus. Consurge consurge induere
fortitudine tua syon. induere uestimentis
glorie tue ihrlm ciuitas sci: quia nō adiciet
ultra ut pertranseat per te incircumcisus et in
mundus. Excutere de puluere. consurge
sede ihrlm. solue uincla colli tui captiua
filia syon: quia hec dicit dñs ds. Gratis
uenundati estis. et sine argento redime
mini. Quia hec dicit dñs ds. In egiptū
descendit populus meus in principio ut
colonus esset ibi: et assur absque ulla cau
sa calumniatus ē eum. Et nunc quid mihi
ē hic dicit dñs. qm ablatus ē populus
meus gratis? Dominatores eius inique
agunt dicit dñs: et tota die iugiter no
men meum blasphematur. Propter hoc
sciet populus meus nomen meū in die
illa: quia ego ipse qui loquebar ecce assum.
Quam pulchri supra montes pedes annun
ciantis et predicantis pacem. annuncian
tis bonum. predicantis salutē dicentis:
Syon regnabit ds tuus. Vox speculatorum
tuorum: leuauerunt uocē. simul laudabunt:
quia oculo ad oculum uidebunt. cum conuerte
rit dñs syon. Gaudete et laudate simul
deserta ihrlm: quia consolatus ē dñs po
pulum suum. redemit ihrlm. Parauit
dñs brachium scm suum in oculis omni
um gentiū: et uidebunt omnes fines terre
salutare di nri. Recedite recedite exite

inde: pollutum nolite tangere. Exite de
medio eius. mundamini qui fertis uasa do
mini. quoniam non in tumultu exibitis. nec in
fuga properabitis. Precedet enim uos dominus.
et congregabit uos deus israel. Ecce intelliget
seruus meus. exaltabitur et eleuabitur
et sublimis erit ualde. Sicut obstupuerunt
super te multi. sic gloriosus erit inter uiros
aspectus eius. et forma eius inter filios
hominum. Iste asperget gentes multas. super
ipsum continebunt reges os suum. quia quibus
non est narratum de eo uiderunt. et qui non
audierunt contemplati sunt. Quis
quis credidit auditui nostro. et brachium
domini cui reuelatum est? Et ascendet sicut uir
gultum coram eo. et sicut radix de terra
sitienti. Non est species ei neque decor. Vidimus
eum et non erat aspectus. et desiderauimus
eum despectum et nouissimum uirorum. uirum
dolorum et scientem infirmitatem. et quasi ab
sconditus uultus eius et despectus. un
de nec reputauimus eum. Vere languores
nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse por
tauit. et nos putauimus eum quasi le
prosum. et percussum a deo. et humiliatum.
Ipse autem uulneratus est propter iniquita
tes nostras. attritus est propter scelera nostra.
Disciplina pacis nostre super eum. et liuore eius
sanati sumus. Omnes nos quasi oues er
rauimus. et unusquisque in uiam suam decli
nauit. et dominus posuit in eo iniquitates
omnium nostrum. Oblatus est quia ipse uoluit.
et non aperuit os suum. Sicut ouis ad oc
cisionem ducetur. et quasi agnus coram
tondente obmutescet. et non aperiet os suum.
De angustia et de iudicio sublatus est.
Generationem eius quis enarrabit? Quia
abscisus est de terra uiuentium. Propter sce
lus populi mei percussi eum. et dabit impios pro
sepultura. et diuitem pro morte sua. eo quod

iniquitatem non fecerit. neque dolus fuerit
in ore eius. et dominus uoluit conterere eum
in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam
suam uidebit semen longeuum. et uoluntas
domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod labo
rauit anima eius. uidebit et saturabitur
in scientia sua. Iustificabit ipse iustus ser
uos meos multos. et iniquitates eorum ipse
portabit. Ideo dispertiar ei plurimos. et for
tium diuidet spolia. pro eo quod tradidit in
morte animam suam. et cum sceleratis repu
tatus est. et ipse peccatum multorum tulit.
et pro transgressoribus rogauit. Lau
da sterilis que non paris. decanta laudem et
hinni que non pariebas. quoniam multi filii de
serte. magis quam eius que habet uirum di
cit dominus. Dilata locum tentorii tui. et pel
les tabernaculorum tuorum extende ne parcas.
Longos fac funiculos tuos. et clauos tuos
consolida. Ad dexteram enim et ad leuam
penetrabis. et semen tuum gentes heredita
bit. et ciuitates desertas inhabitabit. No
li timere. quia non confunderis. neque erubesces.
Non enim te pudebit. quia confusionis ado
lescentie tue obliuisceris. et obprobrii uidui
tatis tue non recordaberis amplius. quia
dominabitur tui qui fecit te. dominus exer
cituum nomen eius. et redemptor tuus
sanctus israel. deus omnis terre uocabitur. quia ut
mulierem derelictam et merentem spiritu uoca
bit te dominus. et uxorem ab adolescentia ab
iectam dixit deus tuus. Ad punctum in mo
dico dereliqui te. et in miserationibus mag
nis congregabo te. In momento indignati
onis abscondi faciem meam parumper a te. et in
misericordia sempiterna misertus sum tui.
dixit redemptor tuus dominus. Sicut in diebus
noe istud mihi est. cui iuraui ne inducerem
aquas noe ultra super terram. sic iuraui
ut non irascar tibi et non increpem te. Non

tes enim commouebuntur. et colles contremisc
cent. misericordia autem mea non recedet a te.
et fedus pacis mee non mouebitur. dixit mi
serator tuus dominus. Paupercula tempestate
conuulsa absque ulla consolatione. ecce ego
sternam per ordinem lapides tuos. et funda
bo te in saphiris. et ponam iaspidem propug
nacula tua. et portas tuas in lapides sculp
tos. et omnes terminos tuos in lapides
desiderabiles. Uniuersos filios tuos do
ctos a domino. et multitudinem pacis filiis
tuis. et in iusticia fundaberis. Recede pro
cul a calumnia. quia non timebis. et a pauo
re quia non appropinquabit tibi. Ecce acco
la ueniet qui non erat mecum. aduena quon
dam tuus adiungetur tibi. Ecce ego creaui
fabrum sufflantem in igne prunas. et proferentem
uas in opus suum. et ego creaui interfectorem
ad disperdendum. Omne uas quod fictum est
contra te non dirigetur. et omnem linguam
resistentem tibi in iudicio iudicabis. Hec
est hereditas seruorum domini. et iusticia eorum
apud me dicit dominus. Omnes sitientes uenite
ad aquas. et qui non habetis argentum pro
perate emite et comedite. Uenite emite
absque argento. et absque ulla commutatione
uinum et lac. Quare appenditis argentum non
in panibus. et laborem uestrum non in saturitate.
Audite audientes me et comedite bonum.
et delectabitur in crassitudine anima uestra.
Inclinate aurem uestram et uenite ad me. au
dite et uiuet anima uestra. Et feriam uobiscum
pactum sempiternum. misericordias dauid fide
les. Ecce testem populis dedi eum. ducem ac
preceptorem gentibus. Ecce gentem quam nescie
bas uocabis. et gentes que non cognouerunt
te ad te current. propter dominum deum tuum
et sanctum israel quia glorificauit te. Querite do
minum dum inueniri potest. inuocate eum
dum prope est. Derelinquat impius uiam
suam. et uir iniquus cogitationes suas. et
reuertatur ad dominum et miserebitur eius. et ad
deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum. Non
enim cogitationes mee cogitationes uestre.
neque uie mee uie uestre dicit dominus. quia sicut
exaltantur celi a terra. sic exaltate sunt
uie mee a uiis uestris. et cogitationes mee a
cogitationibus uestris. Et quomodo descendit ym
ber et nix de celo. et illuc ultra non reuertitur.
sed inebriat terram et infundit eam. et ger
minare eam facit. et dat semen serenti. et
panem comedenti. sic erit uerbum meum
quod egredietur de ore meo. Non reuertetur
ad me uacuum. sed faciet quecumque uolui.
et prosperabitur in his ad que misi illud. quia
in leticia egrediemini et in pace deducemini.
Montes et colles cantabunt coram uobis
laudem. et omnia ligna regionis plaudent
manu. Pro saliunca ascendet habies. et pro
urtica crescet mirtus. Et erit dominus nominatus
in signum eternum. quod non auferetur. Hec di
cit dominus. Custodite iudicium et facite iustici
am. quia iuxta est salus mea ut ueniat.
et iusticia mea ut reueletur. Beatus uir
qui facit hoc. et filius hominis qui appre
hendet illud. custodiens sabbatum ne pol
luat illud. custodiens manus suas ne faci
at omne quod malum est. Et non dicat filius
aduene qui adheret domino dicens. separatio
ne me diuidet dominus a populo suo. Et non
dicat eunuchus. ecce ego lignum aridum. quia
hec dicit dominus eunuchis qui custodierunt sab
bata mea et elegerunt que uolui. et tenue
runt fedus meum. Dabo eis in domo mea
et in muris meis locum. et nomen melius a
filiis et a filiabus. Nomen sempiternum dabo
eis quod non peribit. et filios aduene qui adherent
domino ut colant eum. et diligant nomen eius
ut sint ei in seruos. omnem custodientem sab
batum ne polluat illud. et tenentem fedus

bris. in caliginosis quasi mortui. Rugiem⁹
quasi ursi om̄s. et quasi columbe meditantes
gemem⁹. Expectauim⁹ iudiciū et non ē.
salute et elongata ē a nobis. Multiplicate
sunt enim iniquitates nostre coram te. & pec
cata nr̄a responderunt nobis. Quia scele
ra nr̄a nobiscum. et iniquitates nr̄as cogno
uim⁹. peccare et mentiri contra dn̄m. Et au
si sumus ne iremus post tergū dī nr̄i. ut
loqueremur calumniā et transgressionem.
Concepim⁹ & loquuti sumus de corde uerba
mendacij. et conuersum ē retrorsū iudicium.
et iustitia longe stetit. quia corruit in platea
ueritas. et equitas non potuit ingredi. &
facta ē ueritas in obliuione. et qui recessit
a malo prede patuit. Et uidit dn̄s et ma
lum apparuit in oculis eius. quia non est
iudicium. & uidit dš quia n̄ ē uir. et appo
riatus est quia n̄ ē qui occurrat. & saluabit
sibi brachiū suum. et iustitia eius ipsa con
firmabit eum. Indut⁹ ē iustitia ut lorica.
et galea salutis in capite eius. Indutus ē
uestimentis ultionis. et opertus ē quasi pal
lio zeli. sicut ad uindictā. quasi ad retribu
tionē indignationis hostib⁹ suis. et uicissi
tudinē inimicis suis. insulis uicē reddet.
et timebunt qui ab occidente nomē dn̄i.
et qui ab ortu solis glām eius. cum uenerit
quasi fluui⁹ uiolentus quē sp̄c dn̄i cogit. et
uenerit syon redemptor. et eis qui redeunt
ab iniquitate in iacob dicit dn̄s. Hoc fedus
meū cum eis dicit dn̄s. Sp̄c meus qui in
te ē. et uerba mea que posui in ore tuo non
recedent de ore tuo. et de ore seminis tui
dicit dn̄s. amodo et usq; in sempiternum.
Surge illuminare iherl̄m quia uenit lu
men tuum. & glā dn̄i sup te orta est. q͞a
ecce tenebre operient terram. et caligo pp̄los.
Sup te autē orietē dn̄s. et glā eius in te
uidebitur. Et ambulabunt gentes in lu
mine tuo. et reges in splendore ortus tui.
Leua in circuitu oc̄los tuos et uide. omnes
isti congregati sunt uenerunt tibi. Filii
tui delonge uenient. et filie tue de latere
surgent. Tunc uidebis et afflues et mira
bitur et dilatabitur cor tuum. quando
conuersa fuerit ad te multitudo maris.
fortitudo gentium uenerit tibi. Inundatio
camelorū operiet te. dromedarii madian
et epha. Omnes de saba uenient. aurum
& thus deferentes. et laudē dn̄o annun
ciantes. Omne pecus cedar congregabit
tibi. arietes nabaioth ministrabunt tibi.
Offerentur sup placabili altari meo. et
domū maiestatis mee glificabo. Qui st̄
isti qui ut nubes uolant. et quasi colū
be ad fenestras suas? Me enim insule
expectabunt. et naues maris a principio.
ut adducam filios tuos delonge. Argentū
eorum et aurū eorū cum ipsis. nomini dī
tui. et scō isrl̄ quia glificauit te. Et edifi
cabunt filii pegrinorū muros tuos. et
reges eorꝝ ministrabunt t̄. In indignatio
ne enim mea pcussi te. & in reconciliati
one mea misertus sum tui. & aperientur
porte tue iugiter. die ac nocte n̄ clauden
tur. ut afferatur ad te fortitudo gentiū.
et reges earum adducant. Gens enim
et regnum quod n̄ seruierit tibi pibit.
& gentes solitudine uastabunt. Glā li
bani ad te ueniet. abyes. et buxus. et pinus
simul ad ornandū locum sanctificationis
mee. et locum pedum meorꝝ glorificabo.
& uenient ad te curui filii eorū qui humi
liauerunt te. et adorabunt uestigia pedū
tuorū. omnes qui detrahebant tibi. et uo
cabunt te ciuitatē dn̄i syon scī isrl̄. Pro
eo quod fuisti derelicta et odio habita. &
non erat qui pertransiret. ponam te in sup
bia sec̄lorum. gaudiū in generationē et gene

ratione. Et suges lac gentiũ / et mamilla re-
gum lactaberis. / et scies quia ego dns sal-
uans te. et redemptor tuus fortis iacob.
Pro ere afferam aurum. et p ferro afferã
argentũ. et p lignis es. et p lapidib; fer-
rum. / et ponam uisitationẽ tuã pacem.
et ppositos tuos iusticiã. Non audietur
ultra iniquitas in terra tua. uastitas &
contritio in terminis tuis. / & occupabit
salus muros tuos. et portas tuas lauda-
tio. Non erit t amplius sol ad lucendũ
p diem. nec splendor lune illuminabit te. /
sed erit tibi dns in lucẽ sempiternã. et ds
tuus in glãm tuam. Non occidet ultra
sol tuus et luna tua ñ minuetur. / quia
dns erit in lucẽ sempiternã. & complebũ-
tur dies luctus tui. Populus autẽ tuus
omnes iusti. / in ppetuum hereditabunt
terram. Germen plantationis mee opus
manus mee ad glificandum. Minimus
erit in mille. & paruulus in gentẽ fortis-
simam. Ego dns in tempore eius subito
faciam istud. Spc dni sup me. eo qd
unxerit me. ad annunciandũ mansuetis
misit me. / ut mederer contritis corde.
et predicarem captiuis indulgentiam. &
clausis aptionẽ. ut predicarem annum
placabilem domino. et diem ultionis do
nro. / ut consolarer omnes lugentes. ut
ponerẽ fortitudinẽ lugentib; syon. &
darem eis coronam p cinere. oleum gau-
dii p luctu. palliũ laudis p spu meroris.
Et uocabuntur in ea fortes iusticie. / planta-
tio dni ad glificandum. Et edificabunt
deserta a sclo. et ruinas antiquas erigẽt. /
et instaurabunt ciuitates desertas et
dissipatas in generatione et generationẽ.
Et stabunt alieni et pascent pecora urã. /
et filii pegrinorũ agricole et uinitores
urĩ erunt. Vos autẽ sacerdotes dni uo-
cabimini. / ministri di nri dicetur uobis.
fortitudinẽ gentiũ comedetis. et in glã eorũ
superbietis. Pro confusione urã duplici et ru-
bore laudabunt partẽ eorũ. Propter
hoc in terra sua duplicia possidebunt. leti-
cia sempiterna erit eis. / quia ego dns dili-
gens iudiciũ. et odio habens rapinã in ho-
locausto. Et dabo opus eorũ in ueritate. &
fedus ppetuum feriã eis. Et scietur in gen-
tib; semen eorũ. et germen eorum in medio
populorũ. Omnes qui uiderint eos cognos-
cent illos. / quia isti st semẽ cui benedixit
dns. Gaudens gaudebo in dno. et exulta-
bit anima mea in deo meo. quia induit
me uestimento salutis. et indumento iusti-
cie circumdedit me. / quasi sponsum deco-
ratum corona. et quasi sponsam ornatã mo-
nilib; suis. Sicut enim terra pfert germen
suum. et sicut ortus semen suũ germinat. /
sic dns ds germinabit iusticiã et laudem
coram uniuersis gentibus. Propter syon
ñ tacebo. et pp ierlm non quiescam. /
donec egrediatur ut splendor iustus eius.
et saluator eius ut lampas accendatur.
Et uidebunt gentes iustũ tuũ. et cuncti
reges inclitũ tuum. / et uocabitur tibi nomẽ
nouum. quod os dni nominauit. Et eris
corona glie in manu dni. et diadema regni
in manu di tui. Non uocaberis ultra de-
relicta. et terra tua ñ uocabitur amplius
desolata. / sed uocaberis uoluntas mea in
ea. et terra tua inhabitabitur. / quia com-
placuit dno in te. Habitabit enim iuue-
nis cum uirgine. et habitabunt in te fi-
lii tui. Et gaudebit sponsus sup sponsã. /
& gaudebit sup te ds tuus. Sup muros
tuos ierlm constitui custodes. tota die
et tota nocte in ppetuũ ñ tacebunt. Qui
reminiscimini dni ne taceatis. et ne de-
tis silentium ei. / donec stabiliat et donec

ponat ierl'm laudē in terra. Jurauit dn̄s
in dextera sua. et in brachio fortitudinis sue.
si dedero triticum tuū ultra cibum inimicis
tuis: et si biberint filij alieni uinū tuum.
in quo laborasti. quia qui congregabunt illd.
comedent et laudabunt dnm̄. et qui com
portabt illud bibent in atrijs scīs meis.
Transite transite p portas. preparate uiam po
pulo. planum facite iter. et eligite lapides.
et eleuate signū ad pplos. Ecce dn̄s auditū
fecit in extremis terre. Dicite filie syon, ecce
saluator tuus uenit. ecce merces eius cū eo.
et opus illi' coram illo. Et uocabunt eos po
pulus scs. redempti a dn̄o. Tu autē uoca
beris ciuitas quesita. et n̄ derelicta. Qs
ē iste qui uenit de edom. tinctis uestibus de
bosra. Iste formosus in stola sua. gradiens
in multitudine fortitudinis sue. Ego qui
loquor iusticiam. et ppugnator sum ad sal
uandum. Quare g̃ rubrum ē indumentū
tuum. et uestimenta tua sicut calcantiū
in torculari. Torcular calcaui solus: et
de gentib' n̄ est uir mecū. Calcaui eos in fu
rore meo. et conculcaui eos in ira mea. Et
aspsus ē sanguis eorū sup uestimenta mea.
et omnia indumenta mea coinquinaui.
Dies enim ultionis in corde meo. annus re
tributionis mee uenit. Circumspexi et n̄
erat auxiliator. quesiui et n̄ fuit qui adiuua
ret. Et saluauit michi brachiū meū. et in
dignatio mea ipsa auxiliata ē michi. Et
conculcaui pplos in furore meo. et inebri
aui eos in ira mea. et detraxi in terrā uirtu
tem eorū. Miserationū dn̄i recordabor lau
dem dn̄i sup omnib' que reddidit nobis
dn̄s. et sup multitudinē bonorū domui
isrl. que largitus ē eis. sedm indulgentiā
suā. et sedm multitudinē misericordiarum su
arū et dixit. Ueruntamē ppls meus ē filij
n̄ negantes. et factus ē eis saluator. In

omni tribulatione eorū non ē tribulatus.
et angls faciei eius saluauit eos. In dilecti
one sua. et indulgentia sua. ipse redemit
eos. et portauit eos. et leuauit eos cunctis
diebus seculi. Ipsi autē ad iracundiam puo
cauerunt. et afflixerunt spm̄ scī eius: et
conuersus ē eis in inimicū. et ipse debella
uit eos. et recordatus est dierū
scli moysi populi sui. Ubi ē qui eduxit
eos de mari. cum pastorib' gregis sui?
Ubi ē qui posuit in medio eius spm̄ scī sui?
Qui eduxit ad dexteram moysen. brachium
maiestatis sue. qui scidit aquas ante eos.
ut faceret sibi nomen sempiternū. Qui
eduxit eos p abyssos quasi equum in deser
to. n̄ impingentē quasi animal in campo
descendens. sps̄ dn̄i ductor ei' fuit. Sic addu
xisti pplm̄ tuum. ut faceres t' nom̄ glīe.
Attende de celo. et uide de habitaculo scō
tuo. et glīe tue. Ubi ē zelus tuus. et forti
tudo tua? Multitudo uiscerum tuorū et
miserationū tuarū. sup me continuerūt se.
Tu enim pater nr̄. et abraham nesciuit nos.
et isrl ignorauit nos. Tu dn̄e pater nr̄ redēp
tor nr̄. a sclō nomen tuū. Quare errare fe
cisti nos dn̄e de uijs tuis. et indurasti cor
nrm̄ ne timeremus te? Conuertere pp̄ter
seruos tuos. tribus hereditatis tue. Qua
si in nichilum possederunt pplm̄ scm̄ tuū
hostes nr̄i. conculcauerunt scīficationē tuā.
facti sum' quasi in principio. cū non domi
nareris nr̄i. neq; inuocaretur nom̄ tuū sup
nos. Utinam dirumperes celos et descen
deres. a facie tua montes defluerent. sic
exustio ignis tabescerent. aque. arderent
igni. ut notum fieret nom̄ tuum inimicis
tuis. a facie tua gentes turbarent. Cum fe
ceris mirabilia n̄ sustinebimus. descendisti.
a facie tua montes defluxerunt. A sclō n̄
audierunt neq; auribus pceperunt. oculus

non uidit deus absque te que preparasti expe
ctantibus te. Occurristi letanti et facienti
iusticiam. in uiis tuis recordabuntur tui.
Ecce tu iratus es et peccauimus. in ipsis fui
mus semper et saluabimur. Et facti sumus
ut inmundus omnes nos. quasi pannus
menstruate uniuerse iusticie nostre. Et cecidimus
quasi folium uniuersi. et iniqui [illegible] tates
nostre quasi uentus abstulerunt [illegible] nos. Non
est qui inuocet nomen tuum. qui consurgat et
teneat te. Abscondisti faciem tuam a nobis.
et allisisti nos in manu iniquitatis nostre.
Et nunc domine pater noster es tu. nos uero lu
tum. et fictor noster. et opera manuum tuarum
omnes nos. Ne irascaris domine satis. et ne ul
tra memineris iniquitatis nostre. Ecce respi
ce. populus tuus omnes nos. Ciuitas sancti tui
deserta facta est syon. facta est ierusalem desolata.
domus sanctificationis nostre et glorie nostre. ubi
laudauerunt te patres nostri facta est in combusti
one ignis. et omnia desiderabilia nostra uersa
sunt in ruinas. Numquid super his contine
bis te domine. tacebis et affliges nos uehemen
ter. Quesierunt me qui ante non interrogabant
me. inuenerunt me qui non quesierunt me.
Dixi. Ecce ego ecce ego ad gentem. que non inuo
cabat nomen meum. Expandi manus
meas tota die ad populum incredulum. qui gra
ditur in uia non bona post cogitationes suas.
populus qui ad iracundiam prouocat me ante
faciem meam semper. qui immolant in hortis
et sacrificant super lateres. qui habitant in
sepulchris et in delubris ydolorum dormiunt.
qui comedunt carnem suillam. et ius pro
phanum in uasis eorum. qui dicunt recede a
me non appropinques mihi. quia inmundus
es. Isti fumus erunt in furore meo. ignis ar
dens tota die. Ecce scriptum est coram me.
Non tacebo. sed reddam et retribuam in sinu
eorum iniquitates uestras. et iniquitates patrum

uestrorum simul dicit dominus. qui sacrificauerunt
super montes. et super colles exprobrauerunt mihi.
et remetiar opus eorum primum in sinu eorum.
Hec dicit dominus. Quomodo si inueniatur gra
num in botro. et dicatur ne dissipes illud.
quoniam benedictio est. sic faciam propter seruos me
os ut non disperdam totum. Et educam de ia
cob semen. et de iuda possidentem montes meos.
et hereditabunt eam electi mei et serui mei
habitabunt ibi. Et erunt campestria in cau
las gregum. et uallis achor in cubile armen
torum populo meo. qui requisierunt me.
Et uos qui dereliquistis dominum. qui obliti
estis nomen sanctum meum. qui ponitis fortune
mensam et libatis super eam. numerabo uos
in gladio. et omnes in cede corruetis. pro eo
quod uocaui et non respondistis. locutus
sum et non audistis. et faciebatis malum in o
culis meis. et que nolui elegistis. Propter
hoc hec dicit dominus deus. Ecce serui mei come
dent. et uos esurietis. Ecce serui mei bibent.
et uos sitietis. Ecce serui mei letabuntur. et
uos confundemini. Ecce serui mei laudabunt
pre exultatione cordis. et uos clamabitis pre
dolore cordis. et pre contritione spiritus ululabi
tis. Et dimittetis nomen uestrum in iuramentum
electis meis. et interficiet te dominus deus. et
seruos suos uocabit nomine alio. in quo
qui benedictus est super terram benedicetur in deo
amen. et qui iurat in terra iurabit in deo
amen. Quia obliuioni tradite sunt angustie
priores. et quia abscondite sunt ab oculis
uestris. Ecce enim ego creo nouos celos et ter
ram nouam. et non erunt in memoria priora
et non ascendent super cor. sed gaudebitis et ex
ultabitis usque in sempiternum. in his que
ego creo. Quia ecce ego creo ierusalem exulta
tionem. et populum eius gaudium. et exultabo
in ierusalem et gaudebo in populo meo. et
non audietur in eo ultra uox fletus et uox

clamoris. Non ibi erit amplius infans dierū.
et senex qui non impleat dies suos. quoniam puer
centum annorū morietur. et peccator centū
annorū maledictus erit. Et edificabunt do
mos et habitabunt. et plantabunt uineas
et comedent fructus earum. Non edificabūt
et alius habitabit. non plantabunt et alius
comedet. Secundum dies enim ligni erunt dies
populi mei. et opera manuū eorū inuetera
bunt electi mei. Non laborabunt frustra.
neque generabunt in conturbatione. quia semen
benedictorū dñi est. et nepotes eorū cum eis.
Eritque antequā clament ego exaudiam. ad
huc illis loquentibus ego audiam. Lupus
et agnus pascentur simul. leo et bos come
dent paleas. et serpenti puluis panis eius.
Non nocebunt neque occident in omni monte
sancto meo. dicit dñs. Hec dicit dñs. Celū
sedes mea. et terra scabellum pedū meorū.
Que est ista domus quam edificabitis michi.
et quis est iste locus quietis mee. Omnia hec
manus mea fecit. et facta sunt uniuersa ista
dicit dñs. Ad quē autē respiciam. nisi ad
pauperculum et contritū spū. et trementē
sermones meos. Qui immolat bouē. quasi
qui interficiat uirū. Qui mactat pecus.
quasi qui excerebret canem. Qui offert ob
lationē. quasi qui sanguinē suillū offerat.
Qui recordatur thuris. quasi qui benedicat
ydolo. Hec omnia elegerunt in uiis suis. et
in abhominationibus suis anima eorū dele
ctata est. Unde et ego eligam illusiones eorū
et que timebant adducam eis. quia uoca
ui et non erat qui responderet. locutus
sum et non audierunt. feceruntque malum
in oculis meis. et que nolui elegerunt. Au
dite uerbū dñi qui tremitis ad uerbum eius.
Dixerunt fratres uestri odientes uos. et abicientes
propter nomen meū. Glorificetur dñs et ui
debimus in leticia uestra. ipsi autē confundentur.

Vox populi de ciuitate. uox de templo. uox
dñi reddentis retributionē inimicis suis. An
tequam parturiret peperit. antequam ueni
ret partus eius peperit masculū. Quis au
diuit umquā tale. Et quis uidit huic simi
le. Numquid parturiet terra in die una.
aut parietur gens simul. quia parturiuit et
peperit syon filios suos. Numquid ego qui
alios parere facio. ipse non pariam dicit dñs.
Si ego qui generationē ceteris tribuo. steri
lis ero. ait dñs deus tuus. Letamini cum
ierusalem et exultate in ea omnes qui diligi
tis eam. Gaudete cum ea gaudio uniuersi
qui lugetis super eam. ut sugatis et repleami
ni ab ubere consolationis eius. ut mulgea
tis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius.
quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo super
eam quasi flumen pacis. et quasi torrentē
inundantem gloriam gentiū quam sugetis.
Ad ubera portabimini. et super genua blan
dientur uobis. Quomodo si cui mater blan
diatur ita ego consolabor uos. et in ierusalem
consolabimini. Videbitis et gaudebit cor
uestrum. et ossa uestra quasi herba germinabūt.
Et cognoscetur manus dñi seruis eius. et
indignabitur inimicis suis. quia ecce dñs
in igne ueniet. et quasi turbo quadrige
eius. reddere in indignatione furorē suū.
et increpationē suam in flamma ignis. Quia
in igne dñs diiudicabit. et in gladio suo ad
omnem carnem. et multiplicabuntur interfecti
a dño. Qui sanctificabantur et mun
dos se putabant in ortis post ianuam
intrinsecus. qui comedebant carnē suillā.
et abhominationē et murem. simul consu
mentur dicit dñs. Ego autē opera eorū et
cogitationes eorum. uenio ut congregem
cum omnibus gentibus et linguis. Et ueni
ent et uidebunt gloriam meā. et ponam
in eis signum. et mittam ex eis qui saluati

fuerint ad gentes in mari, in affrica, in lidia tenentes sagittam, in italiam, et greciam, ad insulas longe, et ad eos qui non audierunt de me, et qui non viderunt gloriam meam. Et annunciabunt gloriam meam in gentibus, et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in equis et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carrucis, ad montem sanctum meum iherusalem, dicit dominus, quomodo si inferant filii israel munus in vase mundo in domum domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et in levitas, dicit dominus. Quia sicut celi novi et terra nova que ego facio stare coram me, dicit dominus, sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense, et sabbatum ex sabbato, et veniet omnis caro ut adoret coram facie mea, dicit dominus. Et egredientur et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur, et erunt usque ad sacietatem visionis omni carni. Explicit ysaias propheta.

In libro iheremie prophete.

Priusquam te formarem in utero. Vocantur ea que non erant quasi ea que sunt. A, a, a, domine deus. Detestatur officium quod propter etatem non potest sustinere. Virgam vigilantem. lxx. Baculum nuceum. Alii amigdalinum transtulerunt. Nitrum a regione egypti nitria vocatum. Huius natura non multum a sale distat. Ex aqua et terra factum. Herbam borith. Herbam fullonis dicit. Que iuxta ritum provincie palestine in virentibus et humentibus nascitur locis, et ad lavandas sordes eandem vim habet quam et nitrum. De qua fiunt panes quos appellant, quibus siccatis pro sapone utuntur. Repudium est quod sub testimonio testium vel presenti vel absenti mittitur. Cartallum, cophinum ut canistrum. Placentas, dulces panes de simila et oleo vel adipe et melle litos. Topheth latitudo locus qui syloe fontibus irrigatur, et est amenus atque nemorosus, hodieque hortorum prebet delicias. Ennon vel hominis nomen vel gratiam sonat. Et inde gehenna vocabulum trahit. Et gehenna interpretatur vallis filiorum ennon. Absynthium grecum nomen, cuius probabilius est quod in pontica regione nascitur. Unde et absynthium ponticum nominatur. Ascia ab hastulis dicta quas de ligno eximit. Cuius dimminutivum asciola, et manubrio brevi capitur. Lumbare cintorium lineum dictum quod lumbos ligat vel quod lumbos

adherebat. In ungue adamantino. Peccatum inde scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino. De israel qui abiectus est loquitur, non quod ullius unguis sit, sed ex eo quod in domitus sit et infrangibilis hoc nomen accepit. Tantum nitorem habet et lenitatem, ut absque ullo impedimento scribi possit in eo stilo ferreo, ut dura ferri materies scribat in duriore tabula adamantina, et duret quod scriptum est in perpetuum. Ipsi enim dixerunt: Sanguis eius super nos et super filios nostros. Adamans indicus lapis, parvus et indecorus, ferrugineum habens colorem, qui nec ferro nec igni secari potest, sed recenti et calido sanguine hyrcino rumpitur. Hic dissidet cum magnete lapide in tantum ut iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi a magnete. Myrica, quam latini tamaricam vocant, ex amaritudine dicta, nascitur in solitudine. Terra salsuginis, que nullos fructus facit. In nervum, in cippum vel catenam genus vinculi. Calathi, cophini, canistri de virgis angusti in profundo, lati in ore. Inclusores qui gemmas includunt in auro. Celeuma proprie nautarum canticum est in agendis navalibus rebus. Aurum obrizum est color auri sicut in pede accipitris. Stater est medietas uncie appendens aureos tres. Stipulatio est confirmatio, testificatio dicta a stipula. Veteres enim quando sibi aliquid promittebant, stipulam frangebant, quam iterum iungentes sponsionem suam cognoscebant. Et excidam, abscidam. Moloch, ydolum ammonitarum. Pagella diminutivum a pagina. Scalpellum est ferrum quo cartas incidunt et pennas acuunt scriptores. De industria, de instancia, de cura, de presentia. Cripta, spelunca. Amicietur, tegatur, vestietur. Squalentem, sordidum, horridum. Liba sunt que alii placentas vocant, et de farre fiunt, dicta eo quod libeant et placeant. Polite, purgate, acute. Chamos, ydolum moabitarum. Scintores compositores qui regias sellas componunt. Excoriant, ossa extra proiectis. Pilosi qui grece panite, latine incubi appellantur, sive inuui, ab ineundo passim cum animalibus. Unde et incubi dicuntur abincubando, hoc est stuprando. Sepe enim improbi extiterunt etiam mulieribus et earum peragunt concubitum, quos demones galli dusios nuncupant, quia assidue hanc immunditiam peragunt. Quem autem vulgo incubonem vocant, hunc romani faunum dicunt. Ad quem oratius: Faune nimpharum fugientum amator, per meos fines et aprica rura lenis incedas. Pedalis mensura in tela quam volunt incidere. Sopiantur, sopore graventur. Thymiamateria, thuribula. Exalarent, expirarent, morerentur. In croceis, id est in vestibus rubicundis, quia croceum legitur colous esse, id est rubeum, ut croceo mutabit vellera luto.

In Ezechiele propheta.

Et factum est in tricesimo anno in quarto mense in quinta mensis. Tricesimum anni non ut plerique estimant, etatis prophete dicit, nec iubelei, quod est annus remissionis, sed a duodecimo anno iosie regis iuda, quando inventus est liber deuteronomii in templo dei, usque ad quintum captivitatis annum ioachim cognomento iechonie, qui cum matre ductus est in babylonem, et cum daniele tribus pueris.